Π. Παφίτου.

17540

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ, ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ,
ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΑ,
ΠΕΡΙΟΔΟΥ Β΄.

Πρῶτον μὲν μεταφρασθεῖσα μὲ πολλὰς προσθήκας καὶ ἐκδοθεῖσα τὸ 1836 κατὰ πρότασιν τῆς ἐπὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων.

Εἶτα δ' ἐπιδιορθωθεῖσα, καὶ κατὰ τὸ μέρος τῆς νεωτέρας Γεωγραφίας ὁλοσχερῶς συνταχθεῖσα ἐκ διαφόρων νεωτάτων Γεωγραφιῶν,

Ὑπὸ Ι. Π. ΚΟΚΚΩΝΗ.

Ἐκδίδεται δαπάνῃ
ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.
Κατ' ἔγκρισιν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ: καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσ: Ὑπουργείου.
Πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ἐπηυξημένη καὶ διωρθωμένη.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.
(Ὁδὸς Ἑρμοῦ, Πλατεῖα Ἀνακτόρων Ἀρ. 1).

1859.

17540
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Τῆς Α'. Ἐκδόσεως.

Τα πρὸς παράδοσιν τῆς Γεωγραφίας στοιχειώδη συγγράμματα εἶναι ἄπειρα τὸν ἀριθμὸν, διότι κατ' ἔτος ἐκδίδονται πολλὰ ἐξ αὐτῶν. Μόλον τοῦτο, ἐπιφορτισθεὶς πρό τινος καιροῦ νὰ δείξω ἐν ἐξ αὐτῶν τῶν συγγραμμάτων πρὸς χρῆσιν ἑνὸς μεγάλου καταστήματος διδακτικοῦ, δὲν ἐδυνήθην νὰ εὕρω οὐδ' ἓν ἔχον ὅλα τὰ πρὸς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ προκειμένου σκοποῦ συμβάλλοντα. Τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν, ἂν καὶ ἐπιγράφονται Συνόψεις, περιέχουν πλῆθος ἄπειρον λεπτομερειῶν, τὰς ὁποίας οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος Γεωγράφοι εἶναι δυνατὸν νὰ διατηρήσωσί ποτε εἰς τὴν μνήμην των· τὸ δὲ νὰ θέλῃ τις νὰ φορτόνῃ μ' αὐτὰς τὴν μνήμην τοῦ μαθητοῦ, δὲν φαίνεται τόσον εὔλογον καὶ φρόνιμον· ὅλα τὰ τοιαῦτα συγγράμματα εἶναι τρόπον τινὰ ἔλεγχοι, ἢ εὑρετήρια κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀκριβῆ, ὄχι ὅμως καὶ βιβλία στοιχειώδη. Τὰ δὲ πάλιν εἶναι συγγεγραμμένα καθ' ἓν σχέδιον τόσον ἄσχημον, ᾗ τόσον εἶναι ἐλλιπῆ, ἢ ὀλίγον πλήρη κατὰ τὸ ὅλον αὐτῶν, ὥςε δὲν δύναταί τις μετὰ πεποιθήσεως νὰ τὰ προβάλῃ εἰς τὰς μαθητάς. Εἰς αὐτὰ τὸ κοσμογραφικὸν μέρος ἢ παρελείφθη ὁλοτελῶς, ἢ δὲν εὐσχήθη. Περὶ φυσικῆς Γεωγραφίας δὲν εὑρίσκει τις τίποτε λόγε ἄξιον· περὶ δὲ τῆς ἀρχαίας Γεωγραφίας δὲν ἀναφέρεται οὐδὲ τὸ παραμικρόν.

Μ' ἐφάνη γενικῶς, ὅτι οἱ συγγράψαντες τὰ τοιαῦτα βιβλία δὲν εὐστόχησαν τὸν κύριον σκοπόν, πρὸς τὸν ὁποῖον πρέπει ν' ἀποβλέψῃ τις, διὰ νὰ συντάξῃ στοιχειώδη πραγματείαν γεωγραφίας. Δὲν φαίνονται νὰ ἐστοχάσθησαν, ὅτι δὲν διδάσκομεν ποσῶς τὴν Γεωγραφίαν τοὺς μαθητὰς, ἀλλὰ τοὺς δείχνομεν μόνον τὸν τρόπον, πῶς νὰ τὴν μάθωσι. Διότι ἡ Γεωγραφία, συγκειμένη σχεδὸν ὅλη ἀπὸ ἀντικείμενα ἢ μεμονωμένα ἀπ' ἀλλήλων, ἢ τοὐλάχιστον μὴ ὄντα συνδεδεμένα πρὸς ἄλληλα, καθ' ὃν τρόπον εἶναι τὰ ἄλλων τινῶν ἐπιςημῶν, φαίνεται ὅτι εἶναι κατὰ τὸ πλεῖςον μέρος ἔργον μνήμης. Μανθάνεται ἡ Γεωγραφία διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῆς Ἱςορίας ᾗ τῶν περιηγήσεων· ἑπομένως ὅλον τὸ χρέος τοῦ διδάσκοντος πρέπει νὰ περιορίζεται εἰς τὸ νὰ καταζήσῃ τὸν μαθητὴν ἱκανὸν, νὰ μάθῃ ἀφ' ἑαυτὸ εἰς τὸ μετέπειτα τὴν Γεωγραφίαν, τοῦτ' ἔςι νὰ ὠφελῆται ἀπὸ τὰς ἀναγνώσεις τα.

Διὰ νὰ φθάσῃ δὲ εἰς τοῦτο, πρέπει νὰ παραστήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς συντόμως τὸ ὅλον τῆς Γεωγραφίας· νὰ τοῖς δείξῃ τὰ κυριώτερα καὶ τὰ ἐξοχα, οὕτως εἰπεῖν, αὐτῆς σημεῖα εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἔχωσιν αὐτοὶ ἐνώπιόν των ἓν εἶδος πίνακος, εἰς τὸν ὁποῖον θέλουν ἔρχεσθαι ἀλληλοδιαδόχως νὰ κατατάσσωνται καὶ νὰ προσηλόνωνται ὅλαι αἱ λεπτομερεῖς γνῶσεις, τὰς ὁποίας πλέον ἐκτεταμέναι ᾗ βαθύτεραι μελέται θέλων χορηγήσει εἰς αὐτούς.

Ἐπεται λοιπὸν ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ὅτι ἓν καλὸν βιβλίον στοιχειώδους Γεωγραφίας πρέπει νὰ ἦναι σχέδιον, ὅπου εὑρίσκονται διαγεγραμμένα ᾗ σημειωμένα τὰ χαρακτηρις. καὶ ἑκάστου μέρους τῆς Γεωγραφίας. Τὸ τοιοῦτον βιβλίον πρέπει νὰ παρεισάζῃ ἓν ὅλον διδασκαλίας ἀπηρτισμένον ᾗ ἀρκετὸν, ὅταν ὑποθέσωμεν, ὅτι οἱ μαθηταὶ δὲν θέλουν ἐμπορέσει νὰ προχωρήσωσιν εἰς ἀνώτερα μαθήματα γεωγραφικὰ, ᾗ καλὸν ἐνταῦθᾳ νὰ χρησιμεύῃ ὡς κείμενον εἰς ἀναπτύξεις ἐπωφελεῖς, ἂν ὁ διδάσκαλος ἔχῃ καιρὸν ἢ τοὺς τρόπους νὰ κάμῃ αὐτάς.

Τοιαύτην ἔννοιαν μ' ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν ἡ ἀπὸ τινῶν χρόνων πεῖρα περὶ μιᾶς στοιχειώδους πραγματείας Γεωγραφικῆς, ᾗ αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἔβαλα εἰς πρᾶξιν συντάξας τὸ παρὸν βιβλίον.

Εἶναι δὲ διηρημένον εἰς δύο μέρη, καὶ ἕκαστον τούτων ὑποδιηρημένον εἰς δύο βιβλία. Τὸ πρῶτον βιβλίον τοῦ πρώτου μέρους πραγματεύεται περὶ τῶν κυριωτέρων σχέσεων τῆς Γῆς πρὸς τὸν λοιπὸν Κόσμον· τοῦτο δὲ παρημέλησαν οἱ πρὸ ἐμοῦ πλειότεροι εἰς τὰ στοιχειώδη συγγράμματα. Ναὶ μὲν, διαλαμβάνουσιν ὀλίγα τινὰ περὶ σφαίρας, ἀλλ' αἱ θεμελιώδεις γνῶσεις, οἷον αἱ περὶ μήκους καὶ πλάτους, εἶναι τόσον ἀτελῶς ἐκτεθειμέναι, ὥστε οἱ μαθηταὶ δὲν εἶναι καλοὶ νὰ ἐννοήσωσι τίποτε εἰς αὐτά.

Ἀφ' οὗ δώσω τὰς πλέον ἐυλήπτους ἀποδείξεις περὶ τῆς στρογγυλότητος τῆς Γῆς, χειραγωγῶ ἔπειτα κατὰ μικρὸν τὸν μαθητὴν εἰς τὴν ἔννοιαν τὴν περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς σφαίρας, περὶ τοῦ κατὰ τοὺς Πόλους πιεσμοῦ αὐτῆς· ἔπειτα εἰς ἐξήγησιν ἁπλουστάτην τῶν κύκλων, οἵτινες διαιροῦσιν αὐτὴν· ᾗ τέλος εἰς τὴν κατάληψιν τοῦ μήκους καὶ πλάτους καὶ τῶν τρόπων, δι' ὧν προσδιορίζονται αὐτά. Αὐταὶ δὲ αἱ γνῶσεις εἶναι ἀναγκαιότατα, διὰ νὰ καταλάβῃ τις καλῶς τὴν Γεωγραφίαν.

Ἀπὸ τὰς πρώτας ταύτας γνώσεις μεταβαίνω ἔπειτα εἰς τὴν ἐξήγησιν, τῶν ὁποίων ἔχει σχέσεων ἡ Γῆ μὲ τὰ οὐράνια σώματα. Τὰ ὀνόματα, αἱ διαστάσεις, τὸ σχῆμα, αἱ ἀποστάσεις, αἱ κινήσεις τῆς περιστροφῆς καὶ τῆς περιφορᾶς τῶν σωμάτων τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, εἶναι ὅλα πράγματα, τὰ ὁποῖα ὁ μαθητὴς δύναται νὰ ἐννοήσῃ καὶ νὰ κατήσῃ κάλλιστα εἰς τὴν μνήμην του. Δὲν ἔχει χρείαν πρὸς τοῦτο εἰμὴ τῆς φυσικῆς ἐκείνης Γεωμετρίας, ἡ ὁποία ἐνυπάρχει εἰς ὅλους τοὺς ὀρθοὺς νόας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πρὸς τὴν ἐκλογὴν δὲ τῶν ἀντικειμένων, ὅσα παρουσιάζω εἰς τὴν κατάληψιν καὶ τὴν μνήμην τοῦ μαθητοῦ, ἐσκόπευσα κυρίως νὰ καταστήσω αὐτὸν ἱκανὸν νὰ ἐννοήσῃ τὰ στοιχεῖα τῆς Χρονολογίας, δίχως τῶν ὁποίων βάσιμος διδασκαλία τῆς ἱστορίας δὲν δύναται νὰ γένῃ. Αὐτὰ δὲ τὰ στοιχεῖα πάντοτε παραβλέπονται ἀπὸ τοὺς καθηγητὰς τῆς ἱστορίας· ἡ τὸ αἴτιον τούτου εἶναι, διότι οἱ ἀκροώμενοι αὐτοὺς, μὴ ὄντες ἱκανοὶ νὰ ἐνοήσωσι τὰς ἁπλουστάτας περὶ μηνολογίου ἰδέας, δὲν δύνανται νὰ καταλάβωσι τὰ ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα. Ἀλλ' ἐγὼ διὰ νὰ διορθώσω τὸ σφάλμα τοῦτο παρέστησα εἰς τὸ δεύτερον τμῆμα τοῦ πρώτου βιβλίου τὰ ἀναγκαῖα πρὸς κατάληψιν τῆς Χρονολογίας, οἷον τὰς περιόδους τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους καὶ τῶν ἡμερῶν, τὰς γινομένας ἀπὸ τὴν περὶ τὸν ἥλιον περιφορὰν τῆς Γῆς, τοὺς διαφόρους ἐνιαυτούς, τὰς σεληνιακὰς περιόδους τὰς εἰς χρῆσιν τῆς Χρονολογίας, ἕως καὶ τὴν ὀπισθοπόρησιν τῶν ἀπλανῶν προερχομένην ἀπὸ τὴν προήγησιν.

Κατόπιν τούτων ἄρχεται ἡ Γεωγραφικὴ ὀνοματολογία. Ἀλλὰ πρὶν ἔμβω εἰς τὰ καθ' ἕκαστα τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας Γεωγραφίας, ἐστοχάσθην, ὅτι ἔπρεπε νὰ δύνανται οἱ μαθηταὶ νὰ περιλαμβάνωσιν ὑπὸ μίαν ἐποπτείαν τὰς μεγάλας διαιρέσεις τῆς σφαίρας, ἡ νὰ γνωρίζωσι τὰ ὀνόματα τῶν θαλασσῶν, ὀρέων, ποταμῶν, λιμνῶν κ. λ. Διὰ νὰ μετριάσω ὅμως τὴν ξηρότητα αὐτῆς τῆς ὀνοματολογίας, τὴν ὁποίαν καὶ ὅσον ἠδυνήθην συνέτεμα, τὴν ἀνέμιξα μὲ διηγήσεις ἁπλουστάτας καὶ ἀναγκαιοτάτας, οἷον τὰς περὶ ἀτμοσφαίρας, περὶ ψύχους, περὶ ὀρέων, ἀνέμων, ναυτικῆς πυξίδος, περὶ φύσεως τῶν γαιῶν, περὶ καταστάσεως τῶν προϊόντων τῆς ὑδρογείου σφαίρας, περὶ κινήσεως τῶν θαλασσῶν κ. λ. Ἐπεμελήθην, ὥστε αἱ γνῶσεις αὗται, ἂν καὶ μεμονωμέναι ἀπὸ τὸ ἐπιστημονικὸν σύστημα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκουσι, νὰ ἦναι ἱκανῶς σαφεῖς ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ ἐνταυτῷ ἱκανῶς περίεργοι ἡ θελκτικαί, ὥστε νὰ τὰς μανθάνῃ εὐχαρίστως ὁ μαθητὴς, καὶ νὰ τὰς κρατῇ εὐκόλως εἰς τὴν μνήμην του.

Τὸ δεύτερον μέρος περιέχει παρομοίως δύο βιβλία, ἐξ ὧν τὸ μὲν διαλαμβάνει περὶ τῆς ἀρχαίας Γεωγραφίας· τὸ δὲ, περὶ τῆς νεωτέρας· καὶ εἰς τὰς δύο δὲ προέταξά τινας γνώσεις περὶ τῶν διαφόρων φυλῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, περὶ τοῦ πλήθους τῶν κατοίκων τῆς Γῆς, περὶ διαφόρων γλωσσῶν, θρησκειῶν, πολιτειῶν, βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ κτλ.

Ἡ ἀρχαία Γεωγραφία, συνιστῶσα τὸ πρῶτον βιβλίον, περιωρίσθη ἕως εἰς 32 σελίδας (διπλασίας εἰς τὴν μετάφρ.) καὶ ὅμως περιέχει περὶ ἑκάστου τόπου ἓν ὀνοματολόγιον ἀρκετὰ ἐκτεταμένον. Οἱ μαθηταὶ θέλουν κρατεῖ εὐκόλως εἰς τὴν μνήμην των αὐτὸ τὸ ὀνοματολόγιον, ἐὰν γένῃ φροντὶς μόνον, πῶς νὰ ἔχωσι πάντοτε ὑπ' ὄψιν ἕνα πίνακα [1]. Εἰς τὰ παλαιὰ ὀνόματα ἔταξα τὰ ἀντικρίζοντα εἰς αὐτὰ νέα ἐν παρενθέσει· οἷον Δελφοὶ (Κάστρι), τὰ ὁποῖα ἀμφότερα πρέπει συγχρόνως νὰ μανθάνωσιν οἱ μαθηταί· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ βαρύνω τὸ μνημονικὸν αὐτῶν, ἐφρόντισα εἰς τὸ ἀρχαῖον ὄνομα νὰ μὴ προσθέτω τὸ νεώτερον, πάρεξ ὅταν τοῦτο τὸ τελευταῖον σημαίνῃ κανένα ὁπωσοῦν μεγάλον τοπον. Ἂν ὅμως μία πόλις ἀρχαία ἀντικρίζει τὴν σήμερον εἰς κανένα μικρὸν καὶ ἀσήμαντον τόπον, τοῦτου τ' ὄνομα ἀποσιωπᾶται [2].

Λαλῶν δὲ περὶ τῆς νέας Γεωγραφ: ἔκαμα τὸ αὐτὸ, βάλλων ἐν παρενθέσει ἡ τὸ παλαιὸν ὄνομα· οἷον Καφᾶς (Θεοδοσία)· ἀλλὰ τότε μόνον, ὅταν τὸ ἀρχαῖον ὄνομα ἦναι ἱκανῶς γνωσόν.

Εἰς τὴν περιγραφὴν δὲ ἑκάστου τόπε περιωρίσθην ν' ἀναφέρω τὰς κυριωτέρας διαιρέσεις καὶ πόλεις αὐτοῦ, ἀναμιγνύων εἰς τὸ ὀνοματολόγιον ἑκάστου, μάλιστα εἰς τὰ περὶ Ἀσίας, Ἀφρικῆς, Ἀμερικῆς καὶ τῶν νήσων τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ, ἰδιά τινα γνωρίσματα, χαρακτηριστικὰ καὶ κινοῦντα τὴν προσοχήν [3].

Ἡ περιγραφὴ τῆς Γαλλίας μόνης παρουσιάζει ἓν πλέον ἐκτεταμένον ὀνοματολόγιον.

---

[1] Οἱ Γεωγραφικοὶ Πίνακες, οἵτινες εἶναι ἀναγκαῖοι εἰς τὸν μαθητὴν, διὰ νὰ σπουδάσῃ τὸ παρὸν στοιχειῶδες μάθημα, εἶναι οἱ ἑξῆς. Εἷς περιέχων τὰ δύο ἡμισφαίρια καὶ ὀνομαζόμενος Πίναξ ἐπιπεδοσφαίρων mappemonde. 4 Παραστήνοντες τὰ 4 μέρη τοῦ κόσμου. 2 Παραστήνοντες ὁ εἷς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, καὶ ὁ ἕτερος τὴν ἀρχαίαν Ἰταλίαν. — Εἷς τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Οἱ δύο σχολαστικοὶ Ἄτλαντες καὶ τῶν δύο ἡμισφαιρίων ὁ Πίναξ, ἐκδοθέντες ὑπὸ Γ. Θ. Παγῶντος ἀρκοῦσιν εἰς τοὺς διδασκομένους τὴν παροῦσαν Γεωγραφίαν· διὰ δὲ τὴν ἀρχαίαν χρησιμεύει ὁ Ἄτλας ὑπὸ Δ. Μαυροκορδάτου ἐκδοθεὶς τὰ 1811 ἐν Ἀθήναις. ὁ Μ.

[2] Εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἀρχαίων πόλεων τῆς Ἑλλάδος ἡμεῖς ἐκάμαμεν ἐξαίρεσιν· διότι, διὰ νὰ προσδιορίσωμεν τὴν θέσιν αὐτῶν, ὅπου εἴχομεν τὴν βεβαιοτητα, μᾶς ἐφάνη εὔλογον νὰ προσθέσωμεν καὶ τὸ νέον ὄνομα τοῦ νῦν χωρίου, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν, καὶ ἂν ἦναι μικρὸν καὶ ἀσήμαντον. ὁ Μ.

[3] Εἰς τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν προσετέθησαν ἐκτενέστερα τοιαῦτα γνωρίσματα καὶ χαρακτηριστικὰ κινοῦντα τὴν προσοχὴν (ἴδε κατωτέρω). ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἕνα πίνακα παραστήνοντα τῶν παλαιῶν διοικήσεων τὸ ἀντίκρισμα μὲ τὰς νέας ἐπαρχίας καὶ τὰς πρωτευούσας αὐτῶν, πρέπει νὰ μάθωσιν οἱ μαθηταὶ κατὰ γράμμα· ἀλλὰ πρὶν τούτου πρέπει νὰ παρατηρήσωσι μετὰ προσοχῆς ἐπὶ τοῦ Γεωγρ: πίνακος τὰ ὀνόματα τῶν ποταμῶν, τῶν ὀρέων καὶ ἄλλων φυσικῶν σημείων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐθεμελιώθη ἡ νέα ὀνοματοθεσία τῶν ἐπαρχιῶν (1).

Ἐμπορεῖ τις νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι ὅλοι οἱ παράγραφοι τοῦ βιβλίου κάμνουν ἰσάριθμα ἄρθρα ἠριθμημένα· τοῦτο δ' εἶναι νεωτερισμὸς εἰς τὸ εἶδος τῶν τοιούτων συγγραμμάτων. Ἀλλ' ἦτο εὐχῆς ἔργον νὰ γένῃ παραδεκτὸν δι' ὅλα χωρὶς ἐξαιρέσεως τὰ στοιχειώδη βιβλία· καὶ μάλιστα ὅτε αὐτὰ εἶναι συντεταγμένα κατά τι μεθοδικὸν σχέδιον, ἀνάλογον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐγὼ παρουσιάζω τὴν σήμερον (2).

Καὶ τῷ ὄντι, αἱ περιεχόμεναι εἰς αὐτὸ γνώσεις, ἂν καὶ δὲν ἦναι συνδεδεμέναι σφιγκτὰ διὰ μιᾶς ἁλύσου ἐπιστημονικῆς, συγκρατοῦνται ὅμως συνάλληλαι. Αἱ ἑπόμεναι ἀνακαλοῦσι τὰς προηγουμένας, ἡ ὑποθέτουσι τὴν γνῶσιν αὐτῶν· ἐνδιαφέρον εἶναι λοιπὸν τὸ νὰ βοηθῆται εἰς καθὲν βῆμα τὸ μνημονικὸν τοῦ μαθητοῦ. Ὅταν ἕν τι προειρημένον ἐπανέρχεται εἰς τὸν λόγον, εἶναι καλὸν νὰ παραπέμπηται ὁ μαθητὴς, δι' ἀριθμοῦ παρεντιθεμένου, εἰς τὸν παράγραφον, ὅπου αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον κατὰ πρῶτον παρεστήθη μὲ πλειοτέραν λεπτομέρειαν. Οὕτω δὲ ὁ μαθητὴς, καθ' ὅσον προχωρῇ, ἀναγκάζεται ἀδιακόπως ν' ἀνακαλῇ εἰς τὴν μνήμην του ἐπαναλαμβάνων τὰς γνώσεις, ὅσαι τυχὸν τοῦ διέφυγον· ὥστε φθάνων εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος συγγραμματίου ἐξεύρει, ὅσα τῷ εἶναι ἀναγκαῖα νὰ ἐξεύρῃ διὰ ν' ἀναγινώσκῃ, ἢ νὰ σπουδάζῃ μὲ καρπὸν τὴν παλαιὰν καὶ νέαν ἱστορίαν, καὶ τὰς διηγήσεις τῶν περιηγητῶν· διότι γνωρίζει ἐντελῶς τὸ ὅλον καὶ τὰς κυριωτέρας λεπτομερείας τῆς Γεωγραφίας.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ.

Τὴν παροῦσαν στοιχειώδη Γεωγραφίαν ἐστοχάσθην νὰ μεταφράσω καὶ νὰ προτείνω εἰς τὴν ἐπὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπὴν, ὡς χρήσιμον εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, οἵτινες μαθόντες τὰ στοιχειωδέστατα καὶ ἀναγκαιότατα τῆς πολιτικῆς Γεωγραφίας εἰς τὰ δημοτ: σχολεῖα, ἔχουσι χρείαν ν' ἀποκτήσωσι τελειοτέρας καὶ ἐκτενεστέρας γνώσεις ταύτης τῆς ἐπιστήμης. Οἱ δὲ λόγοι οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν ἐκλογὴν τοῦ παρόντος πονήματος καταφαίνονται εἰς τὴν εἰδοποίησιν τοῦ συγγραφέως, καὶ προσέτι καὶ εἰς αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος.

Ἡ μετάφρασις ἔγεινε πιστὴ καὶ ἀκριβὴς, ὥστε νὰ φυλαχθῇ τὸ ὕφος τοῦ ἐκφράζεσθαι καὶ ὁ τρόπος τοῦ συλλογίζεσθαι τοῦ συγγραφέως· πυράφρασις δ' ἔγεινεν, ὅπου ἡ κατὰ λέξιν μετάφρασις ἐφαίνετο σκοτεινὴ, ἢ ὅλως ἀντιβαίνουσα εἰς τοὺς ἰδιωτισμοὺς τῆς γλώσσης μας. Εἰς τὰ τῆς νεωτέρας γεωγραφίας ἐκαμά τινας τροποποιήσεις εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, εἰς ὅσα ἔγειναν πολιτικαὶ μεταβολαὶ, ἀφ' οὗ καιροῦ συνετάχθη τὸ βιβλίον. Εἰς δὲ τὴν ἀρχαίαν γεωγραφίαν ἐπρόσθεσα πολλὰ, καὶ μάλιστα τὰ τῆς κυρίως ἀρχαίας Ἑλλάδος, καθὼς καὶ τῆς σημερινῆς συνετάχθη ἡ Γεωγραφία ἐξ ὁλοκλήρου εἰς χωριστὰ κεφάλαια. Ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν ξένων τόπων, πόλεων κτλ. τὰ μὲν ἀρχαῖα ἔλαβον ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους μας Γεωγράφους, ἢ κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ τὸν Στράβωνα· τὰ δὲ νεώτερα μετέφρασα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὴν φωνὴν, ὥσας εἰς αὐτὰ μίαν ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν καταλήξεων, ἥτις βοηθεῖ κάλλιον εἰς τὴν εὐκολωτέραν ἀναγνώρισιν τοῦ μεταφρασθέντος ὀνόματος.

Τὰ ἀνωτέρω ἐξετέθησαν εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τῆς παρούσης Γεωγραφίας, εἰς τὰ ὁποῖα ἔκρινα ἀναγκαῖον νὰ προσθέσω καὶ τὰ ἑξῆς πρὸς γνῶσιν καὶ ὁδηγίαν τῶν ἀναγνωστῶν ἀποβλέποντα τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν. Κατὰ πρῶτον τὸ βιβλίον συνετάχθη ἢ ἐξεδόθη

(1) Ἡμεῖς μεταφράσαντες δι' Ἕλληνας τὴν Γεωγραφίαν ταύτην ἐστοχάσθημεν νὰ λαλήσωμεν ἐκτενέστερον εἰς τὰ περὶ παλαιᾶς καὶ νέας Ἑλλάδος, παραλείποντες τὸ ἐκτεταμένον ὀνοματολόγιον τῆς Γαλλίας καὶ τὰς παλαιὰς αὐτῆς διαιρέσεις. Ὅ,τι δ' ὁ συγγραφεὺς παραγγέλλει εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς του μαθητὰς, τὸ αὐτὸ συμβουλεύομεν καὶ ἡμεῖς εἰς τοὺς ἰδικούς μας περὶ τῆς ἰδιαιτέρας προσοχῆς, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ δώσωσιν εἰς τὰ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Ἑλλάδος ὀνόματα, εἰς τὰ τῶν ἐπαρχιῶν, ὀρίων, ὀρέων, ποταμῶν κλ. τὰ ὁποῖα ἀπὸ στήθους καὶ αὐτολέξει πρέπει νὰ μανθάνωσιν, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸν ἄνω ῥηθέντα Ἄτλαντα τοῦ Κ. Μαυροκορδάτου, ὁ Μ.

(2) Ἡ εὐχὴ τοῦ συγγραφέως ἐξεπληρώθη, διότι κατὰ τὸ σχέδιον αὐτοῦ εἶναι νῦν συντεταγμένα τὰ περὶ Γεωγραφίας παραδεδεγμένα εἰς τὴν Γαλλίαν διδακτικὰ βιβλία. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παρὰ τοῦ συγγραφέως Γαλλιστὶ κατὰ τὸ 1819 κατὰ δὲ τὸ 1836 ἐδημοσιεύθη ἡ μετάφρασις μὲ τὰς κριθείσας τότε ἀναγκαίας προσθήκας εἴς τε τὴν Ἀρχαίαν Γεωγραφίαν καὶ εἰς τὴν Νεωτέραν. Ἀλλ' ἔκτοτε καὶ αἱ ἐπελθοῦσαι πολιτικαὶ μεταβολαὶ, μάλιστα εἰς τὸ νέον ἡμισφαίριον, καὶ νέαι γενόμεναι ἀνακαλύψεις ἢ καὶ ἀκριβέστεραι πληροφορίαι συλλεχθεῖσαι, καθίστανον ἀτελὲς τὸ σύγγραμμα, καὶ μὴ κατάλληλον ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν, πρὸς ὃν ἐδιωρίζετο. Ἐκτὸς τούτου ἐπειδὴ οἱ μαθηταὶ ἄλλην τακτικὴν διδασκαλίαν εἰς τὰ περὶ πολιτικῆς Γεωγραφίας δὲν λαμβάνουσιν, ἐφαίνετο τὸ βιβλίον μὴ πλῆρες ὡς πρὸς τὴν ὕλην, ἂν καὶ κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐκθέσεως ἦτο κατάλληλον· ὅθεν εἰς δευτέραν ἔκδοσιν ἔπρεπε νὰ μεταρρυθμισθῇ ἡ ὕλη ἐπὶ τὸ πληρέστερον· τοῦτο δ' ἐγένετο εἰς τὴν παροῦσαν. Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον μέρος περιέχον τὴν Μαθηματικὴν καὶ Φυσικὴν Γεωγραφίαν ἐγένοντο ὀλίγαι μεταρρυθμίσεις καὶ προσθῆκαι· ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου εἰς μὲν τὸ πρῶτον βιβλίον περιέχον τὴν ἀρχαίαν Γεωγραφίαν ἐγένετο περισσοτέρα ἀκριβολογία μάλιστα εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος· τὸ δὲ δεύτερον, διαλαμβάνον περὶ τῶν τῆς νεωτέρας Γεωγραφίας, μετεποιήθη ὅλως, ἐκ νέου συνταχθὲν κατὰ νεωτάτας Γεωγραφίας ἐκδεδομένας τὸ 1845. Ὅλων τῶν Ἠπείρων ἡ περιγραφὴ οὖσα τὸ πρῶτον πολὺ συνεπτυγμένη καὶ ἀτελὴς, ἀνεπτύχθη ἐξηκριβωμένως κατὰ τὴν νῦν διαίρεσιν τῶν ἐπικρατειῶν, διαλαβοῦσα καὶ περὶ τῆς Φυσικῆς Γεωγραφίας ἑκάστης ἰδίως, περὶ τῶν προϊόντων, τῆς βιομηχανίας, τοῦ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν μέσων τῶν συντεινόντων εἰς τὴν πρόοδον αὐτοῦ, καὶ περὶ τοῦ ἱστορικοῦ ἑκάστου ἔθνους συνοπτικώτατα· ὥστε τὰ περὶ πολιτικῆς Γεωγραφίας ἐκτεθέντα εἰς τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν ὑπερβαίνουσι κατὰ τὸ διπλάσιον τὰ ἐν τῇ πρώτῃ ἐκδόσει, ἂν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν παραγράφων ἐτηρήθη σχεδὸν ὁ αὐτὸς διὰ τὴν εὐκολίαν τῶν παραπομπῶν. Οὕτω δὲ ὁ μαθητὴς ἀποφεύγων τὴν ἀηδίαν τοῦ ξηροῦ ὀνοματολογίου κατανοᾷ, ὡς λέγει καὶ ὁ συγγραφεὺς, ν' ἀποκτήσῃ τὰς κυριωτέρας γεωγραφικὰς γνώσεις περί τε τῆς Γῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ οἰκούντων, καὶ τὰς χρησιμωτέρας εἴς τε τὴν κατάληψιν τῆς ἱστορίας καὶ εἰς τὴν μελέτην ἐκτενεστέρων περὶ Γεωγραφίας πραγματειῶν. Τὸν δὲ τρόπον τῆς ἐκθέσεως ἐτήρησα τὸν αὐτὸν, ἐπαυξήσας τὸ ποικίλον διά τε ἱστορικῶν διηγήσεων καὶ ἄλλων περιέργων περιστάσεων πρὸς διέγερσιν τῆς περιεργείας τῶν μαθητῶν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς μνήμης αὐτῶν, προετράπην δ' εἰς τοῦτο ἰδὼν, ὅτι καὶ τὰ νεώτατα διδακτικὰ περὶ Γεωγραφίας Γαλλικὰ βιβλία εἶναι συντεταγμένα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὃν ἀπ' ἀρχῆς κατέδειξεν ὁ Γάλλος συγγραφεὺς τῆς παρούσης πραγματείας. Ἐὰν δὲ ἡ πρώτη ἔκδοσις ἔτυχε καλῆς ὑποδοχῆς, ὥστε καὶ παρὰ τὴν γνῶσιν ἡμῶν νὰ μετατυπωθῇ, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ἡ παροῦσα, κατασταθεῖσα νῦν πληρεστέρα, θέλει τύχει καὶ εὐμενεστέρας ὑποδοχῆς, ὡς ἐπωφελεστέρα (1).

Ἡ δὲ διδασκαλία τῆς Γεωγραφίας εἶναι ὠφέλιμον νὰ γίνηται κατὰ τὴν αὐτὴν μέθοδον, καθ' ἣν γίνεται εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα· ἡ δὲ μέθοδος αὕτη εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τὴν ἐπὶ τούτου συνταγμένην τῆς Α'. περιόδου Μικρὰν Γεωγραφίαν, Φυσικομαθηματικὴν καὶ Πολιτικὴν, εἰς δύο τμήματα ἐκδεδομένην. Οἱ μαθηταὶ, οἱ περάναντες τὰ προπαιδευτικὰ μαθήματα, καὶ λαβόντες τακτικὰ ἀπολυτήρια, δύνανται κάλλιστα νὰ διδαχθῶσι τὴν παροῦσαν, ἀρχίζοντες εἴτε ἀπὸ τὴν Κοσμογραφίαν, εἴτε ἀπὸ τὴν νεωτέραν Πολιτικὴν Γεωγραφίαν. Οἱ μὴ δεδιδαγμένοι ὅμως εἰς δημοτ: σχολεῖα συμφέρει νὰ διδάσκωνται προγυμναστικῶς, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα μαθητεύσεώς των, τὴν εἰς ἐκεῖνα παραδιδομένην, ἢ τοὐλάχιστον τὴν Φυσικομαθηματικὴν ἐκείνης, καὶ ἔπειτα ν' ἀρχίζωσι τὴν Πολιτικὴν τὴν εἰς τὴν παροῦσαν, παραλειπομένων τῶν ἐκτυπωμένων μὲ μικρὰ τῶν σχολίων στοιχεῖα.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Νοεμβρίου 1846.

Ι. Π. ΚΟΚΚΩΝΗΣ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ.

Τοῦ σπουδαιοτάτου καὶ τερπνοτάτου μαθήματος τῆς Γεωγραφίας τὸ καταλληλότερον παρ' ἡμῖν πρὸς διδασκαλίαν βιβλίον ἀνεγνωρίσθη πρὸ πολλοῦ ἤδη ἡ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ἡ ὑπὸ τοῦ Κυρίου. Ἰ. Π. Κοκκώνη μεταφρασθεῖσα μὲν καὶ ἐκδοθεῖσα τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1836, μετατυπωθεῖσα δὲ τὸ δεύτερον τῷ 1846 ὁλοσχερῶς μεταβεβλημένη κατὰ τὸ μέρος τῆς Νεωτέρας Γεωγραφίας.

Ἀμφότεραι αἱ ἐκδόσεις αὗται δὲν ἤργησαν νὰ ἐξαντληθῶσι, μὲ ὅλας τὰς ἀθλίας μετατυπώσεις τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐσυνειδήτων τυποκαπήλων, οἱ ὁποῖοι, τρεφόμενοι ἀσυστόλως μὲ τοὺς κόπους τῶν ἄλλων, δὲν παύουν παρεμβάλλοντες εἰς τὴν πρόδοσιν τῆς διδασκαλίας τὰ ἐλεεινὰ αὐτῶν ἐξαμβλώματα.

Τρίτης λοιπὸν ἐκδόσεως ἐγένετο ἀνάγκη, καὶ ταύτην θαρρούντως ανεδέχθην, πεπεισμένος ὅτι προσφέρω μεγίστην ὠφέλειαν εἰς τὸ ἔθνος μου.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ διάστημα τῶν παρελθόντων δεκατριῶν ἐτῶν ἡ κατάστασις τῶν ἐθνῶν ἐτροποποιήθη: μέγα μέρος τῆς Ἀφρικῆς ὑπέκυψεν εἰς τῆς εὐνομίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τὴν σημαίαν· αἱ συνταγματικαὶ ἀρχαὶ καθωράϊσαν διάφορα μοναρχικὰ διαδήματα· ἡ ναυτιλία ἐξηκρίβωσε πολλὰ μέρη τῆς ὑδρογείου σφαίρας· καὶ ὁ ἀτμὸς ἔθεσεν εἰς καθημερινὴν συγκοινωνίαν τὰ πλέον ἀπῳκισμένα Κράτη, ἀνάγκη ἦτο καὶ τὸ βιβλίον τοῦτο νὰ μεταρρυθμισθῇ κατὰ τὰς νεωτέρας ἀνακαλύψεις, ὅθεν κατέστη ὄχι μετάφρασις πλέον, ἀλλὰ πρωτότυπος συγγραφή.

Ἐν τῇ παρούσῃ δ' ἐκδόσει θέλουσιν εὑρεῖν οἱ ἀναγνῶσται πολλὰς τροποποιήσεις καὶ προσθήκας εἰς τὰ τῆς Νεωτέρας πολιτικῆς Γεωγραφίας, καὶ μάλιστα εἰς τὰ τῆς Εὐρώπης ἐν γένει, καὶ ἰδίως ἐκτενέστερα τὰ περὶ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Καί τοι δὲ προσεπαυξηθὲν ἐπέκεινα τοῦ ἡμίσεως τὸ βιβλίον μένει εἰς τὴν αὐτὴν τιμήν, καὶ τοῦτο χάριν τῆς νεολαίας, εἰς τῆς ὁποίας τὴν νοητικὴν ἀνάπτυξιν καυχώμενος ὅτι συνετέλεσα ὅσον ἠδυνάμην, εὐγνωμονῶ ἀφ' ἑτέρου, διότι πάντοτε διέκρινε τὰς ἐκδόσεις μου καὶ ἐξετίμησε τὸν ζῆλον, μὲ τὸν ὁποῖον φιλοτιμοῦμαι τοσαῦτα ἤδη ἔτη νὰ προμηθεύω εἰς τὰς σπουδάς της βιβλία ἀπηλλαγμένα ὅσον ἐνδέχεται τυπογραφικῶν σφαλμάτων, καὶ μετὰ τῆς κομψότητος εὐαναγνώστα.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1849.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ Δ': ΕΚΔΟΣΕΩΣ.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ἤδη τὸ τέταρτον ἡ παροῦσα Γεωγραφία, καὶ ἐπιγράφεται καὶ αὕτη ἐπηυξημένη καὶ διωρθωμένη· διότι ἔλαβε πραγματικῶς αὐξήσεις καὶ μεταρρυθμίσεις ἱκανὰς εἴς τε τὴν μαθηματικὴν καὶ πολιτικὴν Γεωγραφίαν, ὡς δύναται νὰ πληροφορηθῇ πᾶς ὁ βουλόμενος, συγκρίνων τὴν παροῦσαν μὲ τὴν πρὸ ταύτης ἔκδοσιν τὴν τρίτην. Ἀλλ' αἱ αὐξήσεις καὶ μεταρρυθμίσεις αὗται εἰσὶ πραγματικῶς ἀναγκαῖαι, ἢ ἐπιφυλάττονται καὶ προτείνονται ἔπειτα ὡς βιβλιοκαπηλικὰ τεχνάσματα ἐκδοτῶν καὶ συγγραφέων;

Ἡ ὑποδοχή, ἧς ἔτυχε τὸ παρὸν, ὡς διδακτικὸν βιβλίον ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐκδόσεως, καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ κράτους, μοὶ ἐπέβαλλε τὸ χρέος τοῦ νὰ ἐπιφέρω εἰς πᾶσαν νέαν ἔκδοσιν τὰς βελτιώσεις καὶ προσθήκας, ὅσας ὁ καιρὸς ἔφερεν εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἢ καὶ ἡ ἀνάπτυξις ἡμῶν εἰς τὰ τῆς διδασκαλίας ἀπῄτει. Εἰς τὴν Β' ἔκδοσιν ἐξετέθησαν οἱ λόγοι, δι' οὓς μετερρυθμίθη καὶ ἐπηυξήνθη τὸ πόνημα. Ἀλλ' ἐκτὸς ἐκείνων τῶν ἐπαυξήσεων ἄλλαι νέαι καθίσταντο ἀναγκαῖαι· διότι ὁ προσφέρων εἰς τὴν νεολαίαν διδακτικοῦ βιβλίου, καὶ μάλιστα ἐπιστημονικοῦ, νέαν ἔκδοσιν, ὀφείλει νὰ φροντίσῃ, ὅπως ἡ ἔκδοσις αὕτη μὴ ἀπολείπηται, ὅσον τὸ δυνατὸν, τῶν προσγενομένων εἰς τὴν ἐπιστήμην διὰ τοῦ χρόνου νέων γνώσεων, ἄλλως τὸ βιβλίον καθίσταται ἀτελὲς, καὶ οὐχὶ ὅσον δεῖ ὠφέλιμον. Αἱ δ' ἐπιγενόμεναι, καὶ ἀπὸ δεκαετίας δημοσιευθεῖσαι ἀνακαλύψεις καὶ ἐξακριβώσεις εἰς τὰς χώρας διαφόρων Ἠπείρων, καθὼς καὶ αἱ πολιτικαὶ μεταβολαὶ, ἀπῄτων βέβαια διαφόρους αὐξήσεις καὶ μεταρρυθμίσεις, καὶ τοιαῦται ἐγένοντο ἤδη εἰς τὰ τῆς Πολιτικῆς Γεωγραφίας τῆς Νεωτέρας, καὶ μάλιστα εἰς τὰ τῆς Ἀφρικῆς καὶ Ἀμερικῆς, καθὼς καὶ εἰς τὴν μαθηματικὴν ἐξετάθη τὸ περὶ Γεωγραφικοῦ μήκους καὶ πλάτους, δι' ὧν προσδιορίζεται ἡ θέσις καὶ ἡ ἔκτασις ἑκάστου Κράτους.

Ἂν καὶ περὶ διδασκαλίας τῆς Γεωγραφίας ἐν τοῖς ἕλλην: σχολείοις διετάχθη ἐσχάτως, ὅτι οἱ μαθηταὶ πρέπει κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος νὰ ἀρχίζωσι τὴν Νεωτέραν πολιτικὴν Γεωγραφίαν ἀπὸ τὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, ἐγὼ ἐτήρησα ἀμετάτρεπτον καὶ ὁμοίαν μὲ τὴν τῆς Α' ἐκδόσεως τὴν διάταξιν τῆς ὕλης. Διότι, κατὰ τὰς παρ' ἡμῖν διατάξεις, εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα οὐδόλως γίνονται δεκτοὶ μαθηταὶ μὴ προδιδαχθέντες εἰς δημοτ. σχολεῖα, καὶ φέροντες ἀπολυτήρια παρὰ τοῦ διδάξαντος αὐτοὺς δημοδιδασκάλου ὑπογεγραμμένα. Ἐν δὲ τοῖς δημοτ: σχολείοις διατάσσει ὁ νόμος τὴν διδασκαλίαν Γεωγραφίας σύνοπτικῆς, καὶ τοιαύτη εἶναι παραδεδεγμένη Στοιχ. Γεωγραφία (Α'. Περιόδου) ἥτις ἀρχομένη ἀπὸ σύντομον ἔκθεσιν καὶ εὔληπτον διαφόρων προκαταρκτικῶν γνώσεων περὶ μαθημ. καὶ φυσικῆς Γεωγραφίας, ἅπτεται τῆς πολιτικῆς Γεωγραφίας ἀπὸ τὰ περὶ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας κτλ. Οἱ ταύτην λοιπὸν διδαχθέντες (εἴτε ὁλόκληρον εἴτε καὶ ἐν μέρει μέχρι τῆς Ἀσίας, ὥς τινες τῶν κ. δημοδι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δασκάλων οὐχὶ καλῶς ποιοῦσι τοῦτο) ἔχουσιν ἀνάγκην ἐκτενεστέρων γεωγραφικῶν γνώσεων, καὶ δύνανται κάλλιστα ν' ἀρχίσωσιν ἐν τοῖς Ἕλλην. σχολείοις ἀπὸ τὰ τῆς Φυσικομαθητικῆς Γεωγραφίας ἁπλούστατα καὶ εὐληπτότατα ἐκτεθειμένα, καὶ μετὰ ταῦτα τὰ τῆς ἀρχαίας Γεωγραφίας (ἀρχομένης ἐκ τῶν τῆς Ἑλλάδος) καὶ νὰ ἐξακολουθήσωσι κατὰ σειρὰν διδασκόμενοι τὰ ἐν τῇ παρούσῃ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς τετραετίας. Ἐὰν δέ που παραβαίνωνται αἱ διατάξεις, καὶ γίνωνται δεκτοὶ οἱ μὴ προδιδαχθέντες εἰς δημοτικὰ σχολεῖα, τότε οἱ τοιοῦτοι πρέπει νὰ ὑποχρεῶνται εἰς μάθησιν πρότερον τῆς μικρᾶς Γεωγραφίας ἰδιαιτέρως διδασκόμενοι.

Οἱ δ' ἐκ τῶν σχολείων εἰς τὰ Γυμνάσια μεταβαίνοντες δὲν διδάσκονται ἄλλο τι πλέον περὶ πολιτικῆς Γεωγραφίας παρὰ τὰ περὶ φυσικομαθηματικῆς· ἄρα καὶ διὰ τοὺς μεταβαίνοντας, καὶ διὰ τοὺς μὴ μεταβαίνοντας, εἰς ἀνώτερα διδακτήρια ἡ ἐν τοῖς σχολείοις διδασκομένη Γεωγραφία πρέπει νὰ ἦναι πλήρης αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης πραγματεία, συνοπτικὴ μὲν, ἀλλὰ περιεκτικὴ, καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις, ὅλης τῆς ὕλης τῆς συγκροτούσης τὴν ἐπιστήμην ταύτην. Ὁ δὲ οὕτω συντεταγμένην πραγματείαν διδασκόμενος, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι, ἀποκτᾷ τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα, δι' ὧν δύναται δι' ἰδίας μελέτης νὰ ἐπαυξήσῃ τὰς γνώσεις του ἔπειτα, μελετῶν καὶ κατανοῶν πᾶσαν περὶ Γεωγραφίας πραγματείαν.

Τῆς δὲ πολιτικῆς Γεωγραφίας ἀνάγκη πᾶσα νὰ προδιδάσκηται ἡ φυσικομαθηματική. Διότι, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοήσῃ ὁ μαθητὴς τοὺς Γεωγραφικοὺς πίνακας, τὰς θέσεις τῶν διαφόρων ἐπικρατειῶν καὶ πόλεων, τὰ κλίματα, τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τοῦ ψύχους καὶ τῆς θερμότητος, τὰς Ζώνας κλ. ἐὰν δὲν διδαχθῇ τινας γνώσεις περὶ τοῦ σχήματος καὶ μεγέθους τῆς Γῆς, περὶ κινήσεως καὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὰ οὐράνια σώματα, περὶ κύκλων, μήκους καὶ πλάτους κλ. Ἀφ' οὗ ἄνευ τῆς γνώσεως τούτων ἡ διδασκαλία τῆς πολ. Γεωγραφίας καθίσταται ματαία καὶ ἄγονος, διὰ τί οἱ ἐν τοῖς Ἕλλην: σχολείοις νὰ μὴ ἀρχίζωσιν εὐθὺς ἀπὸ τὴν τῆς φυσικομαθηματικῆς διδασκαλίαν, ὅταν μάλιστα αὐτοὶ ἀπέκτησαν ἐν τοῖς δημοτ. σχολείοις, συνοπτικὰς γνώσεις περὶ ὅλων σχεδὸν τῶν μερῶν αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης;

Διὰ τούτους τοὺς λόγους καὶ τὴν διάταξιν τῆς ὕλης ἐτήρησα τοιαύτην, ὁποία ἦτο ἐπ' ἀρχῆς, καὶ τὸ βιβλίον ἠγωνίσθην πάντοτε ἵνα καταστήσω, κατὰ τὸ δυνατὸν, ἐπωφελὲς καὶ ἐπιτυχέστερον τοῦ σκοποῦ, πρὸς ὃν προωρίσθη, ἐπαυξάνων ἑκάστην ἔκδοσιν δι' ἐπιδιορθώσεων, τροποποιήσεων καὶ προσθηκῶν, ὅσας ὁ χρόνος ἔφερε διὰ νέων ἀνακαλύψεων ἢ πολιτικῶν μεταβολῶν, ἐπόμενος εἰς νεωτάτας ἐκδόσεις τοιούτων ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων Γαλλικῶν (τοῦ 1854 καὶ 1857). Διὰ δὲ τῶν αὐξήσεων τούτων, ἔν τε τῷ κειμένῳ καὶ ἐν σχολείοις, ἡ παροῦσα ἔκδοσις κατήντησε νὰ ὑπερβῇ τὰ 20 τυπογρ: φύλλα ὀγδόου μεγέθους μεγάλου, ἐν ᾧ ἡ πρώτη ἔκδοσις περιελάμβανε σελ: 252 δωδεκάτου σχήματος.

Ἐπιμύξησα δὲ ἢ τὸ ἱστορικὸν τῶν διαφόρων ἐθνῶν κατὰ προτροπήν τινων ἐκ τῶν κ. Ἑλληνοδιδασκάλων, ἢ ἄλλων λαῶν τὰ ἤθη ἢ ἔθιμα προσέθηκα, καθὼς καὶ πᾶν ὅ,τι φυσικὸν ἢ τεχνητὸν ἀντικείμενον ἐφαίνετο ἀξιοσημείωτον. Διότι,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐκτὸς τοῦ ὅτι δι' αὐτῶν καθίσταται ἡ διδασκαλία τῆς Γεωγαφίας θελκτικωτέρα ᾗ τερπνοτέρα, ἢ ἐὰν περιωρίζετο μόνον εἰς τὸ ξηρὸν ὀνοματολόγιον τῶν πόλεων, ἐπαρχιῶν κτλ. ἑκάστου Κράτους, προκύπτουσι καὶ ἄλλα πλεονεκτήματα ἔτι σημαντικώτερα ἐκ τῆς τῶν τοιούτων μαθήσεως. Οἱ νέοι, διδασκόμενοι τὴν Γεωγραφίαν οὕτως, οὐ μόνον τὴν φύσιν, καὶ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν σχέσιν τοῦ πλανήτου, ὃν κατοικοῦσι, πρὸς τὰ οὐράνια σώματα κατανοοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ οἰκούντων διαφόρων λαῶν τὴν πολιτικὴν κατάστασιν, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, τὰς κυβερνήσεις, τὰ τοῦ πολιτισμοῦ μέσα κτλ: προσκτῶνται ἐκ μόνης τῆς τοιαύτης σπουδῆς τῆς Γεωγραφίας, περιουσίαν γνώσεων, αἵτινες οὐ μόνον εἰς τὴν τῶν διανοητικῶν δυνάμεων ἀνάπτυξιν συντείνουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν κρίσιν ἐπάγουσιν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἀμάθεια εἶναι ἡ μήτηρ τῶν ἀλόγων προλήψεων καὶ μωρῶν ἰδεῶν, αἵτινες δεσμεύουσι τὸν ταλαίπωρον ἄνθρωπον εἰς βάρβαρον καὶ κτηνώδη κατάστασιν· τῶν δὲ τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ἡ μάθησις καὶ ἡ πρᾶξις ἀναπτύσσουσι τὰς κοινωνίας, φέρουσι τὸν ἐξευγενισμὸν, τὸν πλοῦτον, τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν ἰσχὺν εἰς τὰ ἔθνη.

Ἐν ᾧ δὲ τοσαύτην ἔλαβε τὸ βιβλίον αὔξησιν, οἱ παράγραφοι ἐτηρήθησαν ἰσάριθμοι μὲ τοὺς τῆς πρώτης ἐκδόσεως διὰ τὴν εὐκολίαν τῶν παραπομπῶν. Ἐδιπλασιάσθησαν δέ τινες σημειωθέντες μὲ τὸ δὶς, ὅπου αἱ γενόμεναι προσθῆκαι ἀπήτουν ἴδιον παράγραφον. Ἐτυπώθησαν δὲ διὰ μικροτέρων στοιχείων τὸ ἱστορικὸν καὶ ἄλλαι σημειώσεις, τῶν ὁποίων τὸ διαλαμβανόμενον ὁ μαθητὴς διδάσκεται, δὲν ἀπομνημονεύει ὅμως, ἀλλὰ κατ' ἔννοιαν δύναται νὰ λέγῃ ἐρωτώμενος. Πίνακας δὲ Γεωγραφικοὺς πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ὁ μαθητὴς τὸν ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Θ Παγῶντος ἐκδοθέντα καὶ τοὺς χωρογραφικοὺς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1857 καὶ τῆς Τουρκίας κατὰ τὸ 1858 καὶ τὸν ὑπὸ τοῦ κ. Ἡρακλέους Λαζαρίδου ἐκδοθέντα Γεωγραφικὸν Ἄτλαντα τὸ 1858 διότι οὗτοι εἶναι οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες, οὐ μόνον ἀρκετὰ ἀκριβεῖς καὶ πλήρεις, ἀλλὰ καὶ εὐχρηστότεροι καὶ προχειρότεροι.

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΝ

Εἰς σελ. 18. Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1858 ἀνεκαλύφθη ὁ 54 Πλανήτης, καὶ ὁ ἑνδέκατος τῶν ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου Γκολσμὶθ τοῦ πρώτου ἀνακαλύψαντος τοὺς μικροὺς πλανήτας· (ἴδε Φιλοπ: Ἕλλ: 210 τῆς 4 Ὀκτωβρίου 1858). Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ μικροσκοπικοὶ οὗτοι Πλανῆται εἰσὶν ἄπειροι· διότι ἀπό τινων ἐτῶν ἀνακαλύπτουσι κατ' ἔτος οἱ Ἀστρονόμοι 4 ἢ 5 εἰς τὸ αὐτὸ διάστημα, τὸ μεταξὺ Ἄρεος καὶ Διός.

Εἰς σελ. 60. Τὸ ἐν Βερολίνῳ Πολιτειογραφικὸν Γραφεῖον ἐδημοσίευσε τὰ ἑξῆς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἁπάσης τῆς οἰκουμένης ἀναβαίνει εἰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1,288,000,000: ἦτοι ἐν μὲν τῇ Εὐρώπῃ, 272,000,000· ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ, 755,000,000· ἐν Ἀφρικῇ 200,000,000· ἐν Ἀμερικῇ 59, ἑκατ: καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ δύο.—Καὶ τῆς μὲν Εὐρώπης ὁ πληθυσμὸς διαιρεῖται οὕτω· Ῥωσσία ἔχει 62,000,000,—Αὐστρία 36,398,620,—Γαλλία, 36,039,364,—Μεγάλη Βρετανία μετὰ τῆς Ἰρλανδίας, 27,488,853,—Πρωσσία, 17,089,407,—Τουρκία, 18,740,000,—Ἱσπανία, 15, 518,000,—Δύο Σικελίαι, 8,616,922,—Σουηκία καὶ Νορβηγία, 5, 072,820,—Σαρδηνία, 4,926,034,—Βέλγιον 4,607,066,—Βαυαρία, 4,547,239,—Ὁλλανδία, 3,467,517,—Πορταγαλλία 3,471, 199,—Παππικὸν Κράτος 3,100,000,—Ἑλβετία, 2.494,500,—Δανία 2,468,648,—Τῆς δὲ Ἀσίας οὕτω· Κίνα 400,000,000,—Ἀνατολικαὶ Ἰνδίαι, 171,000,000,—Ἰνδικὸν Ἀρχιπέλαγος, 80,000,000,—Ἰαπωνία 35,000,000,—τὸ Ἰνδοστὰν καὶ ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία, ἀνὰ 15, 000,000,—Ἐν δὲ τῇ Ἀμερικῇ αἱ Ὁμόσπονδοι πολιτεῖαι περιέχουσιν 23,191,676 κατοίκους, Ἡ Βρασιλία 7,677,800,—καὶ ἡ Μεξικὴ, 7,661,520.

Ἐκ τούτων ὅλων 355 ἑκατομμύρια πιστεύουσιν εἰς Χριστὸν, ἐξ ὧν 170 ἑκατομ. καθολικοὶ, 89 διαμαρτυρόμενοι, καὶ 76 ὀρθόδοξοι. Οἱ Ἰσραηλῖται εἶναι 5 ἑκατομ: ἐξ αὐτῶν δὲ, 2,899,750, κατοικοῦσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, δηλ. 1,250,000, εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσσίαν, 853, 304, εἰς τὴν Αὐστρίαν, 234,248, εἰς τὴν Πρωσσίαν, 192,176, εἰς τὴν λοιπὴν Γερμανίαν, 62,470 εἰς τὴν Ὁλλανδίαν, 33,953 εἰς τὴν Ἰταλίαν, 73,998 εἰς τὴν Γαλλίαν, 36,000 εἰς τὴν Μ. Βρεττανίαν, καὶ ἕως 70,000 εἰς τὴν Τουρκίαν. Εἶναι δὲ καὶ 600 ἑκατομ: οἱ πρεσβεύοντες ἐν Ἀσίᾳ ἄλλα θρησκεύματα, 160 ἑκατ. οἱ Μωαμεθανοὶ καὶ 200 ἑκατ: οἱ ἐθνικοί· Σημειωτέον ὅτι περὶ Ἑλλάδος οὐδὲν ἀναφέρεται περιληφθέντος, ὡς φαίνεται, τοῦ πληθ: αὐτῆς ἐν τῷ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας.

(Ἴδε φυλλ. Ν: Πανδώρας 217 Ἀπριλ. ά. 1859.)

Οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς ὑποτίθενται, ἕως ἓν δισεκατομμύριον πρεσβεύοντες χίλια περίπου θρησκεύματα. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ἐξισοῦται σχεδὸν μὲ τὸν τῶν γυναικῶν. Τὸ ἓν τέταρτον τῶν ἀῤῥένων ἀποθνήσκει πρὶν φθάσῃ τὸ ἕβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας, καὶ τὸ ἥμισυ πρὶν φθάσῃ τὸ 19: καὶ μόλις τὸ $^1/_8$ φθάνει τὸ ἑξηκοστόν. Ἐπὶ χιλίων ἀτόμων ὑπάρχει εἷς ἑκατοντούτης καὶ ἐπὶ 100, ἓξ ἑξηκοντούτεις, καὶ εἷς ὀγδοηκοντούτης μεταξὺ 500.—Κατ' ἔτος ἀποθνήσκουσι 33,333333, καθ' ἡμέραν 91,334; καθ' ὥραν 3,850 καὶ κατὰ λεπτὸν πρῶτον 60—Οὗτοι δ' οἱ θάνατοι ἀντισταθμίζονται ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γεννωμένων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐσαρίθμως σχεδὸν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. Οἱ ἔγγαμοι εἰσὶ μακροβιώτεροι τῶν ἀγάμων, καὶ οἱ ἐγκρατεῖς διαβιοῦσιν ὑγιέστεροι. Περισσότεραι γυναῖκες τῶν ἀνδρῶν φθάνουσι τὸ 50 ἔτος· ἀλλὰ παρελθούσης ταύτης τῆς ἐποχῆς, ἔχουσιν ὀλιγωτέραν πιθανότητα μεγαλητέρας μακροβιότητος ἢ οἱ ἄνδρες. Ἡ μεγαλητέρα μακροβιότης παρατηρεῖται εἰς τοὺς ὀρεινοὺς τόπους καὶ εἰς τὰς βορείας χώρας· (ἴδε Φιλοπατρ. Ἑλλ. 209).

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΝ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ.

Εἰς σελ: 210. Τὰ ὅρια τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσσίας πρὸς τὴν Κίναν (κατὰ τὴν κλεισθεῖσαν συνθήκην τὸ 1858 μεταξὺ τῶν δύο εἰρημένων Ἐπικρατειῶν) ἐκτείνονται μέχρι τοῦ Ἀμοὺρ ἢ Σαγαλιένου ποτ: καὶ ἄλλων συμβαλλόντων εἰς αὐτὸν ποταμίων, τοῦ ὁποίου καὶ αἱ δύο ὄχθαι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Ἐσχάτως δὲ ἀναγγέλλεται (ἴδε Φιλοπ. Ἑλλ. ἀριθ. 234: τῆς 9 Ἀπριλ: 1859) ἡ εἰς τὴν Ῥωσσίαν ὑποταγὴ τῶν Ταταρων τῆς Κάλκης. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποτελούντων τὰς φυλὰς ταύτας ἀναβαίνει εἰς 4: ἑκατ: ἡ δὲ χώρα αὐτῶν ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν συνόρων τῆς Ῥωσσικῆς ἐπαρχίας Ἰραούσκης πέραν τῆς Βαϊκάλης λίμνης πρὸς Μ: μέχρι τῆς μεγάλης Ἐρήμου τῆς Μογγολίας, καὶ ἔχει ἔκτασιν ἴσην μὲ τὴν τῆς Γαλλίας, καὶ κλίμα σχεδὸν ὡς τὸ τῆς Μεσημβρινῆς Γαλλίας, θεωρουμένη ὡς ἡ Ἰταλία τῆς Σιβηρίας· ἐὰν εἰς τὴν χώραν ταύτην προσθέσωμεν καὶ τὴν τοῦ Ἀμοὺρ προσκτηθεῖσαν καὶ αὐτὴν ἀρτίως (ὡς ἐρρέθη ἀνωτέρω) δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ νῦν Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, ἡ Ῥωσσία προσεκτήσατο χώραν ἔχουσαν ἔκτασιν ὅσην ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιον, ἡ Ὁλλανδία καὶ ἅπασα ὁμοῦ ἡ Γερμανία.

Εἰς τὴν σελ: 225. Διοίκησις τῶν ἐν Ἰνδίαις Ἀγγλικῶν κτήσεων.

Αἱ κτήσεις αὗται ἐλογίζοντο μιᾶς ἑταιρίας Ἄγγλων, ἥτις ἐπωνομάζετο Ἑταιρία τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν. Αὕτη εἶχε συστηθῆ τὸ 1600 ἐπὶ τῆς Βασιλίσσης Ἐλισσάβετ, λαβοῦσα πολλὰ προνόμια, ἐν οἷς καὶ τὴν ἄμεσον διοίκησιν τοῦ τόπου δι' ἰδίων αὐτῆς ἀντιπροσώπων, ὡς εἴπομεν, τελοῦντος ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τὴν κατὰ τὸ 1857 γενομένην ὑπὸ τῶν αὐτοχθόνων στρατιωτῶν, ὀνομαζομένων Σιπαίων, προκληθεῖσαν ὑπὸ τῆς καταθλιπτικῆς Κυβερνήσεως τῶν ἐκεῖ διοικούντων, τὸ ἀγγλικὸν Κοινοβούλιον ἐψήφισε νέαν νομοθεσίαν περὶ διοικήσεως τῆς Ἰνδικῆς, τεθεῖσαν εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς 2 Σεπτεμβρίου 1858 (ν. ἑ.) Κατ' αὐτὴν τὴν νομοθεσίαν ἡ ἐξουσία τῆς ἑταιρίας ἐλήξεν, αἱ δὲ ἐν Ἰνδίᾳ κτήσεις ἀνήκουσιν ἀπ' εὐ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θείας εἰς τὸ Ἀγγλικὸν Στέμμα, καὶ ἡ διοίκησις αὐτῶν ἐπομένως ἐνεργεῖται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως διὰ δωδεκαμελοῦς συμβουλίου, τοῦ ὁποίου τὰ ἓξ μέλη διατελοῦσιν ἐν Ἰνδίᾳ. Οὕτως ἡ ἑταιρία αὕτη ἐξουσίασε καὶ ἐκυβέρνησε τὰς Ἰνδίας 258 ἔτη, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων, ἀρχίσασα κατὰ πρῶτον ἀπὸ τὴν κατοχήν τινων παραλίων πρὸς ἐμπορίαν, ἔφθασε διὰ τῶν ὅπλων καὶ τῶν ραδιουργιῶν νὰ καταστῇ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως κύριος τῶν ἀπεράντων ἐκείνων τόπων, καταστρέψασα πολλὰ καὶ διάφορα κράτη, ἐν οἷς καὶ τὸ ἀρχαῖον καὶ ἰσχυρότατον Κράτος τῶν Μογγόλων.

Εἰς σελ: 238. Ἡ Κίνα εἶχε 5 λιμένας ἀνοικτοὺς εἰς τοὺς ἐμπορευομένους Εὐρωπαίους, καὶ οὐδ' ἐσυγχώρει τὴν ἐλευθέραν τοῦ Χριστιανισμοῦ λατρείαν. Κατὰ τὸ 1858 τὸ Οὐράνιον Κράτος ἠναγκάσθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλογάλλων νὰ διομολογήσῃ συνθήκην, δι' ἧς ἀνοίγει τὰς πύλας του καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὸν χριστιανισμόν. Ἰδοὺ λέγει μία Ἐφημερὶς (ἴδε φύλ. 206 τοῦ Φιλοπ. Ἕλληνος) πῶς ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων ἀναγγέλλει τὸ μέγα τοῦτο συμβὰν εἰς τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ὑπουργόν.

Τὲν-Τσὶν $^{7}/_{19}$. Ἰουνίου 1858. Αἱ εὐχαὶ καὶ αἱ ἐπιθυμίαι τοῦ Αὐτοκράτ τῶν Γάλλων εἰσηκούσθησαν εἰς Κίναν. Τὸ μέγα τοῦτο Κράτος ἀνοίγει τὰς πύλας του εἰς τὸν Χριστιανισμόν, εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν τῆς Δύσεως. Οἱ διπλωματικοὶ ἡμῶν πράκτορες θέλουν δύνασθαι νὰ διαμένωσι προσωρινῶς εἰς Πεκῖνον, οἱ δὲ ἱεραπόστολοι ἔχουν ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον πανταχοῦ. Κινέζος πρέσβυς θέλει ὑπάγει εἰς Παρισίους. Ἡ ἐφημερὶς τοῦ Πεκίνου θέλει ἀναγγείλει τὴν τιμωρίαν τοῦ φονέως τοῦ Ἱεραποστόλου Σωδελαίν. Οἱ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ νόμοι καταργοῦνται.

ΣΗΜ. Αἱ ἄνω ῥηθεῖσαι δύο δυνάμεις μετὰ τῶν Ἀγγλαμερικανῶν στενοχωροῦσιν, ὡς λέγουσι, καὶ τὴν Ἰαπωνίαν ἵνα παραχωρήσῃ τὰς αὐτὰς ἐλευθερίας.

Εἰς σελ. 283. Νέα χρυσωρυχεῖα ἀνεκαλύφθησαν τὸ 1858 εἰς τὴν Νέαν Καληδονίαν τῆς Βρετ: Ἀμερικῆς (ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἀρκτῴας Ἀμερικῆς), πολὺ πλουσιώτερα, ὡς βεβαιοῦσι, καὶ τῶν τῆς Καλιφορνίας (ἴδε Ν. Πανδ. φυλλ: 200.)

ΣΗΜ. Ὁ κ. Ἠρ. Λαζαρίδης ἐπεχειρίσθη Νέου Ἄτλαντος ἔκδοσιν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Νέος Ἄτλας Γεωγραφικὸς» ὅστις θέλει εἶσθαι εὐχρηστότερος εἰς τοὺς σπουδάζοντας τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΟΥΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΥ Β΄.

ΜΕΡΟΣ Α΄.

1. Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ἡ περὶ τὴν περιγραφὴν τῆς Γῆς ἀσχολουμένη ὀνομάζεται Γεωγραφία. Τὰ δὲ τῆς Γηΐνου σφαίρας κατὰ διαφόρους ὄψεις δυνάμεθα νὰ στοχασθῶμεν· ὅθεν καὶ ἡ Γεωγραφία εἰς τρία πρώτιστα μέρη διαιρεῖται, εἰς Κοσμογραφίαν (ἢ μαθηματικὴν Γεωγραφίαν), εἰς φυσικὴν Γεωγραφίαν καὶ εἰς πολιτικήν. Ἡ Κοσμογραφία ἢ ἡ Μαθηματικὴ Γεωγραφία διαλαμβάνει περὶ τοῦ μεγέθους καὶ περὶ τοῦ σχήματος τῆς Γῆς καὶ περὶ τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ Παντός. Ἡ Φυσικὴ Γεωγραφία ἐξετάζει τὸν συσχηματισμὸν τῆς Γηΐνου σφαίρας, διηρημένης εἰς Στερεὰς, καὶ εἰς Θαλάσσας, καὶ περικυκλουμένης ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἡ δὲ Πολιτικὴ τέλος, στοχαζομένη τὴν Γῆν ὡς κατοικίαν τοῦ ἀνθρώπου, μᾶς διδάσκει τίνας διαιρέσεις κατ' ἐπικρατείας ἔχουσιν εἰς αὐτὴν οἱ ἄνθρωποι συγκριμένας, τὰς κατ' αὐτὰς συνῳκισμένας πόλεις, τὸν πληθυσμὸν, τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος, τὴν θρησκείαν, τὸν πολιτισμὸν κτλ. ἑκάστου ἔθνους.

ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄.

ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ.

2. Καὶ διὰ μόνης ἁπλῆς παρατηρήσεως καταναοῦμεν, ὅτι ὅλα τὰ εἰς τὸν οὐρανὸν διεσπαρμένα ἄστρα στρέφονται περὶ τὴν Γῆν εἰς μίαν ἡμέραν καὶ μίαν νύκτα, ἤγουν εἰς διάστημα 24 ὡρῶν. Τῷ ὄντι βλέπομεν τὸ λαμπρότατον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄστρα, τὸν Ἥλιον, ὅτι ἀνατέλλει καθ' ἡμέραν ἀπὸ ἓν μέρος, τὸ ὁποῖον λέγομεν Ἀνατολὴν, διατρέχει ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ καταντᾷ ἵνα δύῃ εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος, τὸ ὁποῖον λέγεται Δύσις, καὶ ὅτι ἐπανέρχεται πάλιν τὴν ἐπαύριον εἰς τὴν Ἀνατολήν. Τὸ αὐτὸ παρατηροῦμεν, ὅτι κάμνουσι καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀστέρες· φαίνονται ὅτι, εἰς τὸ αὐτὸ διάστημα τοῦ καιροῦ κινούμενοι, περιγράφουσι κύκλους περὶ τὴν Γῆν, καὶ ἡ κοινὴ αὕτη κίνησις φαίνεται, ὅτι γίνεται περὶ ἓν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σημεῖον, τὸ ὁποῖον διαμένει ἀκίνητον ὡς ἄξων, ἢ στρόφιγξ (στροφίδι). Τοῦτο δὲ ὀνομάζεται Πόλος, καὶ γνωρίζεται ἀπὸ ἕνα ἀστέρα, ὁ ὁποῖος εἶναι πολλὰ πλησίον τοῦ Πόλου, ὅθεν καὶ ὀνόμαζεται Πολικὸς Ἀστήρ.

3. Ἀπὸ ἄλλην ὁμοίως ἁπλῆν παρατήρησιν καταναοῦμεν, ὅτι ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη, οἱ δύο κυριώτεροι ἀστέρες τοῦ Οὐρανοῦ, δὲν ἐμμένουσι σταθερῶς εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους ἀστέρας· ὁ Ἥλιος προχωρεῖ καθ' ἡμέραν ὀλίγον πρὸς ἀνατολὰς, κινούμενος ἀντιθέτως ὡς πρὸς τὴν κοινὴν τοῦ Παντὸς κίνησιν, εἰς τρόπον ὅτι αὐτὸς δὲν δύει οὐδὲ ἀνατέλλει πάντοτε μὲ τοὺς αὐτοὺς ἀστέρας. Τὰ σημεῖα προσέτι τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσεως αὐτοῦ δὲν εἶναι πάντοτε τὰ αὐτὰ, ἀλλὰ πλησιάζουσιν ἢ ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸν Πόλον κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους· αἱ δὲ μεταβολαὶ αὗται τῆς θέσεως περιορίζονται εἴς τινα ὅρια, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπερβαίνει ποτὲ τὸ λαμπρότατον τοῦτο ἄστρον. Ἐκ τούτων τῶν παρατηρήσεων λοιπὸν κατήντησαν φυσικῷ τῷ λόγῳ νὰ συμπεράνωσιν, ὅτι ὁ Ἥλιος ἔχει μίαν ἡμερησίαν κίνησιν κοινὴν μὲ τοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν λοιποὺς ἀστέρας· παρεκτὸς δὲ ταύτης ἔχει καὶ μίαν ἄλλην κίνησιν ἰδίαν, ἥτις γίνεται ἀντιθέτως μὲ τὴν πρώτην. Ἡ Σελήνη, μεταβάλλουσα καὶ αὐτὴ τὴν θέσιν της, σχετικῶς ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ἄστρα καὶ πρὸς τὸν Ἥλιον, μᾶς ἀποδεικνύει παρομοίως, ὅτι ἔχει καὶ αὐτὴ μίαν ἰδίαν κίνησιν.

4. Ὀλίγον ἂν προσέξῃ τις, βεβαιόνεται, ὅτι μεταξὺ τῶν ἀστέρων, οἵτινες φαίνονται διεσκορπισμένοι εἰς τὸ στερέωμα τῶν Οὐρανῶν, οἱ πλειότεροι μένουσι πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν σχετικῶς ὡς πρὸς ἄλλους· διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὀνομάζονται ἀκίνητοι ἢ ἀπλανεῖς ἀστέρες· ἄλλοι ἐξεναντίας ἀλλάσσουσι τόπον, καὶ περιπλανῶνται τρόπον τινὰ εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, περιγράφοντες ἕνα δρόμον κυκλοειδῆ, τοῦ ὁποίου κέντρον εἶναι ὁ Ἥλιος. Οἱ οὕτω κινούμενοι ἀστέρες ὀνομάζονται Πλανῆται, τινὲς ἐκ τῶν ὁποίων φαίνονται καὶ χάνονται κατὰ καιροὺς ἀδιορίστους· καὶ ἐπειδὴ πολλάκις εἶναι συνωθευμένοι μὲ ἓν εἶδος κόμης ἢ οὐρᾶς φωτεινῆς ὀνομάζονται διὰ τοῦτο Κομῆται. Οἱ Ἀστρονόμοι μεταχειριζόμενοι καλὰ ὄργανα ἐβεβαιώθησαν, ὅτι οἱ Πλανῆται εἶναι στρογγύλοι· ὅτι, ἐκτὸς τῆς περὶ τὸν Ἥλιον κινήσεώς των, ἔχουσι καὶ μίαν ἄλλην κίνησιν περιστροφικὴν εἰς τὸν ἑαυτόν των· τριγύρω δὲ εἰς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, ὡς εἰς κέντρον, κινοῦνται ἄλλα σώματα οὐράνια, καθὼς κ' ἐκεῖνοι περιστρέφονται περὶ τὸν Ἥλιον· τὰ σώματα ταῦτα ὀνομάζονται Δορυφόροι τῶν Πλανητῶν.

5. Εὐκόλως καταναοῦται, ὅτι ἡ περὶ τὴν Γῆν κίνησις τοῦ ἐνάστρου οὐ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρανοῦ ἐμπορεῖ νὰ ἐξηγηθῇ κατὰ δύω τρόπους· ἢ ὅτι αὐτὸς ὁ οὐρανὸς μὲ τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας, μὲ τὸν Ἥλιον, τοὺς Πλανήτας καὶ τοὺς Δορυφόρους κινεῖται περὶ τὴν Γῆν εἰς 24 ὡρῶν διάστημα· ἢ ὅτι καὶ ἡ Γῆ εἶναι ὡς οἱ Πλανῆται· εἶναι δηλαδὴ καὶ αὐτὴ στρογγύλη· κινεῖται πέριξ τοῦ Ἡλίου, καὶ ταὐτοχρόνως στρέφεται περὶ τὸν ἑαυτόν της. Τούτου δὲ ὑποτιθεμένου, εἶναι φανερὸν ὅτι, τῆς Γῆς παρουσιαζούσης ἀλληλοδιαδόχως ὅλα τὰ σημεῖα τῆς ἐπιφανείας της εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ οὐρανοῦ, αὐτὰ ὅλα τὰ φαινόμενα θέλουν γίνεσθαι, ὡς καὶ ἂν ἐκινεῖτο αὐτὸς ὁ οὐρανὸς περὶ τὴν Γῆν.

6. Καὶ τοῦτο τῷ ὄντι συμβαίνει καὶ εἶναι ἀληθῶς. Ἀπὸ τὴν μετὰ προσοχῆς ἐξέτασιν ὅλων τῶν οὐρανίων φαινομένων ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ Γῆ εἶναι Πλανήτης καθ' ὅλα παρόμοιος μὲ τοὺς λοιποὺς Πλανήτας· εἶναι στρογγύλη· στρέφεται περὶ ἑαυτὴν εἰς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, καὶ περὶ τὸν Ἥλιον εἰς 365 ἡμέρας καὶ $\frac{1}{4}$ ἢ εἰς ἓν ἔτος· καὶ τέλος ὅτι ἡ Σελήνη εἶναι δορυφόρος της· εἰς τρόπον ὅτι ἡ ἡμερησία κίνησις τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ἡ ἐτήσιος περιστροφὴ τοῦ Ἡλίου δὲν εἶναι πραγματικαί, ἀλλὰ μᾶς φαίνονται τοιαῦται κατ' ἐξαπάτησιν τῶν αἰσθήσεών μας, τὰς ὁποίας ἐπανορθοῖ ὁ ὀρθὸς λόγος.

**Κατ' ἀρχὰς ἐδόξαζον, κατὰ τὸ σύγημα τοῦ Πτολεμαίου (περὶ τὴν ἀ. ἑκατονταετηρίδα ἀπὸ Χ. ζήσαντος) ὅτι περὶ τὴν Γῆν μένουσαν ἀκίνητον εἰς τὸ κέντρον τοῦ Κόσμου κινεῖται ὅλ[illegible] ὁ ἔναστρος οὐρανὸς ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, εἰς 24 ὡρῶν διάστημα μετὰ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης, νομιζομένους καὶ τούτους ὡς Πλανήτας· Οἱ Νεώτεροι ἐξεναντίας ἐξετάσαντες ἀκριβέστερον τὰ οὐράνια φαινόμενα ἀπέδειξαν, ὅτι περὶ τὸν Ἥλιον, εὑρισκόμενον εἰς τὸ κέντρον τοῦ Κόσμου, περιστρέφονται οἵ Πλανῆται καὶ αὐτὴ ἡ Γῆ, κινούμενοι ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς· καὶ τοῦτο ὀνομάζεται σύγημα τοῦ Κοπερνίκου, διότι οὗτος, ζῶν περὶ τὴν ΙΕ' ἑκατονταετηρίδα Μ. Χ. ἀνενέωσε τὴν δοξασίαν τοῦ Ἀριστάρχου καὶ Πυθαγόρα, ὑποστηρίξας αὐτὴν δι' ὀρθοτέρας ἐξηγήσεως τῶν Οὐρανίων φαινομένων, τὴν ὁποίαν αἱ κατόπιν παρατηρήσεις ἄλλων ἀστρονόμων ἐβεβαίωσαν.

Ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τῆς Κοσμογραφίας (1) συνάγεται, ὅτι αὕτη στοχάζεται τὴν Γῆν διττῶς· ἀ) αὐτὴν τὴν Γῆν καθ' ἑαυτήν· β) σχετικῶς ὡς πρὸς τἄλλα οὐράνια σώματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΗΣ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΗΣ ΚΑΘ' ΕΑΥΤΗΝ.

§. Α'. *Σχῆμα καὶ μέγεθος τῆς Γῆς.*

7. Ἡ Γῆ λοιπὸν ἔχει σχῆμα ὡς ἔγγιστα σφαιρικόν· ἡ περὶ ἑαυτὴν περιστροφή της γίνεται ἀπὸ τὸ Ε πρὸς τὸ Ἑ (σχ. 4), ἤγουν ἀπὸ Δυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σμὰς πρὸς Ἀνατολὰς περὶ μίαν νοητὴν γραμμὴν τὴν Π Π', ἥτις ὀνομάζεται Ἄξων. Τὰ δύο δ' ἄκρα τοῦ Ἄξονος τούτου λέγονται Πόλοι, καὶ διευθύνονται πρὸς δύο σημεῖα τοῦ Οὐρανοῦ φαινόμενα ἀκίνητα (2). Ὁ εἷς τῶν Πόλων, διευθυνόμενος πρὸς τὸν ἀκίνητον ἀστέρα, ὁ ὁποῖος λέγεται πολικὸς Ἀστὴρ (2), ὀνομάζεται Πόλος Ἀρκτικὸς Π, ἐπειδὴ ὁ πολικὸς ἀστὴρ οὗτος ἀνήκει εἰς τὸν ἀπὸ πολλὰ ἄλλα ἄστρα συγκείμενον ἀστερισμὸν, ὅστις ὀνομάζεται Μικρὰ Ἄρκτος· ὁ δ' ἕτερος Πόλος, λέγεται Πόλος Ἀνταρκτικὸς Π', ὡς ἀντικείμενος εἰς τὸν Ἀρκτικόν.

8. Διὰ νὰ παραστήνωσι τὴν σχετικὴν θέσιν τῶν διαφόρων τῆς Γῆς τόπων, ἐφαντάσθησαν τέσσαρα σημεῖα πρώτιστα ἢ ἀρχικὰ, τὰ ὁποῖα εἶναι ἡ Ἄρκτος, τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν Ἀρκτικὸν Πόλον ἀπευθυνόμενον, ὅθεν πνέει καὶ ὁ ἄνεμος ὁ λεγόμενος Ἀπαρκτίας (Τραμουντάνα). — Μεσημβρία, τὸ πρὸς τὸν Ἀνταρκτικὸν Πόλον, ὅθεν πνέει ὁ Νότος· Ἀνατολὴ, ἢ Ἕως, τὸ μέρος, ὅθεν φαίνεται ὅτι ἀνατέλλει ὁ Ἥλιος, καὶ ὅθεν πνέει ὁ Ἀπηλιώτης· Δύσις τὸ μέρος, ὅπου φαίνεται ὅτι δύει ὁ Ἥλιος, καὶ ὅθεν πνέει ὁ Ζέφυρος. Μεταξὺ δ' αὐτῶν τῶν 4 ἀρχικῶν σημείων ὑποθέτουσιν ἄλλα 4· τὸ ἐν μεταξὺ τῆς Δύσεως καὶ τῆς Μεσημβρίας, λεγόμενον Μεσημβρινοδυτικὸν ἢ Νοτιοδυτικόν· τὸ δεύτερον, μεταξὺ Ἄρκτου καὶ Δύσεως λεγόμενον Ἀρκτιοδυτικὸν ἢ Βορειοδυτικὸν, ὅθεν πνέει καὶ ὁ Βορέας ἄνεμος· τὸ τρίτον, ἀναμέσον Ἄρκτου καὶ Ἀπηλιώτου, λεγόμενον Βορειοανατολικόν· τὸ τέταρτον, ἀναμέσον Μεσημβρίας καὶ Ἀνατολῆς, τὸ ὁποῖον λέγεται Μεσημβρινοανατολικὸν ἢ Νοτιοανατολικόν. Ἐφαντάσθησαν προσέτι ὀκτὼ ἀναμέσον τῶν πρώτων, ἤτοι τῶν ἀρχικῶν, καὶ τῶν δευτέρων, καὶ ἄλλα προσέτι εἰς τὸ μεταξὺ αὐτῶν δέκα ἓξ σημεῖα, ὥστε ὅλα ὁμοῦ γίνονται 32, τῶν ὁποίων ἡ ἕνωσις συστήνει τοὺς ἐπὶ τῆς ναυτικῆς πυξίδος σημειουμένους ἀνέμους (σχ. 1.). Λέγουσι λοιπὸν, ὅτι τόπος τις κεῖται πρὸς Βορέαν, πρὸς Μεσημβρίαν, πρὸς Ἀνατολὰς, πρὸς Δυσμὰς, ἢ Β-Δ. (Βορειοδυτικῶς) Β-Αν. Ν-Δ. κτλ. ἄλλου τινὸς, ὅταν κῆται ὡς πρὸς τοῦτον τὸν τόπον, καθὼς τὰ σημεῖα, Ἄρκτος, Μεσημβρ. Ἀν. Δύσις κτλ. κεῖνται ὡς πρὸς τὸ κέντρον ὅλων τούτων τῶν γραμμῶν.

9. Εἶναι δὲ ἡ Γῆ στρογγύλη· εἰς πίστωσιν δὲ τούτου ἔχομεν πολλὰς ἀποδείξεις. Ὅταν πλέων τις, φέρ' εἰπεῖν, πλησιάζῃ εἰς παράλια ἔχοντα βουνὰ, ἀρχίζει πρῶτον νὰ ἀνακαλύπτῃ τὴν κορυφὴν Φ. (σχ. 2) αὐτῶν τῶν βουνῶν, ἔπειτα τὸ μέσον δ, ἔπειτα τὴν ῥίζαν, καὶ τέλος τὴν πεδιάδα, καὶ ἐναλλὰξ πάλιν, ὅτε ἀπομακρύνεται, πρῶτον χάνει τὴν ὄψιν τῆς πεδιάδος, ἔπειτα τῆς ῥίζης τῶν βουνῶν, τὸ μέσον κατόπιν, καὶ τέλος τὴν κορυφήν. Ἡ αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου δὲν δύναται νὰ ἦναι ἄλλη παρὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν στρογγυλότητα τῆς Γῆς, τῆς ὁποίας ἡ κυρτὴ ἐπιφάνεια κ. η. παρεμπίπτει μεταξὺ τοῦ βλεπομένου πράγματος καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ θεατοῦ. Ἂν ἡ Γῆ ἦτο ἐπίπεδος ὡς α β (σχ. 3), εἶναι φανερὸν ὅτι τὸ βουνὸν α φ κ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου καθ' ὑπόθεσιν μακρυνόμεθα πρὸς τὸ ε η ι β ἀπερχόμενοι, ἤθελε φανῇ ἀπ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον μικρότερον ἐξ αἰτίας τῆς διόψεως· αλλ' ἠθέλαμεν τὸ βλέπει ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἕως τὴν ῥίζαν ὁλόκληρον, ἕως οὗ καταντήσῃ τόσον μικρὸν, ὥστε νὰ μὴ δύναται πλέον νὰ τὸ διακρίνῃ ὁ ὀφθαλμός.

10. Αὐτὴ ἡ ἰδία κυρτότης τῆς Γῆς (σχ. 2) εἶναι ἐκείνη, ἥτις περιορίζει τὴν ὅρασίν μας, ὅταν εὑρισκόμενοι εἰς ὕπαιθρον τόπον κυττάζωμεν πανταχόθεν, καὶ σχηματίζει ὁλόγυρά μας ἕνα κύκλον, ὅστις ἐμποδίζει τὰ βλέμματά μας νὰ ἐκταθῶσι παραιτέρω. Οὗτος ὁ κύκλος λέγεται διὰ τοῦτο Ὁρίζων, καὶ δύναται ἀπὸ τὸ ἓν μέρος νὰ ἐκτείνηται, ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲ νὰ περιστέλληται κατὰ τὴν θέσιν ἢ τὴν μετατόπισιν ἡμῶν, εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἡμεῖς πάντοτε εἴμεθα τὸ κέντρον αὐτοῦ. Τὸ δὲ σημεῖον τοῦ Οὐρανοῦ τὸ ἀντικρίζον εἰς τὸ κέντρον τοῦτο, καὶ πίπτον ἐπομένως κατὰ κάθετον ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἡμῶν δ: ὀνομάζεται κατακόρυφον σημεῖον ἢ Ζενὶθ Ζ· τὸ δὲ σημεῖον τὸ κατὰ διάμετρον ἀντικείμενον εἰς τοῦτο λέγεται ἀντικόρυφον ἢ Ναδίρ.

11. Ἄλλην δευτέραν ἀπόδειξιν τῆς στρογγυλότητος τῆς Γῆς ἔχομεν τὴν μετατόπισιν, τὴν ὁποίαν εἰς ὅλους τοὺς ἀστέρας, καὶ μάλιστα εἰς τὸν Πολικὸν (2), βλέπει ὁ ὁδοιπορῶν ἀπὸ τὴν Ἄρκτον πρὸς τὴν Μεσημβρίαν. Τῷ ὄντι, ἂν αὐτὸς προχωρῇ πρὸς Ἄρκτον, βλέπει τὸν Πολικὸν ἀστέρα ὑψονόμενον ἐπὶ πλέον ἄνω τοῦ ὁρίζοντος, καὶ πάντοτε ἡ ὕψωσις αὕτη γίνεται ἀναλόγως μὲ τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνος κάμνει προοδεύων· ἂν ἐξεναντίας προβαίνῃ πρὸς Μεσημβρίαν, ὁ Πολικὸς ἀστὴρ χαμηλόνεται κατ' ὀλίγον ὀλίγον, καὶ ἂν ἐκεῖνος, συνεχίζων τὴν ὁδοιπορίαν του, φθάσῃ εἰς τὸ α, καταντᾷ ἕως τέλους νὰ μὴ τὸν βλέπῃ πλέον. Ἀπὸ τοῦτο δὲ τὸ δεύτερον φαινόμενον, τὸ ὁποῖον εἶναι πάντη ἀνάλογον μὲ τὸ πρῶτον, ἀποδεικνύεται ἐπίσης, ὅτι εἶναι κυρτὴ ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς, καὶ ὅτι αὕτη ἡ κυρτότης παρεμπίπτει μεταξὺ τοῦ ἀσέρος καὶ τοῦ ὁδοιπόρου (σχ. 2).

12. Τὰ δύο ταῦτα φαινόμενα, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον φαίνεται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἤγουν ἀπ' Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμὰς ἂν προχωρήσῃ τις, ἢ ἀπ' Ἄρκτου πρὸς Μεσημβρίαν· τὸ δὲ δεύτερον μόνον ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότον, γίνονται πάντοτε κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον. Τὰ ἀντικείμενα προέτι ὑψόνονται ἢ χαμηλόνονται, ἀναφαίνονται ἢ χάνονται, πάντοτε σχεδὸν ὁμοιοτρόπως καὶ ἀναλόγως μὲ τὴν μετατόπισιν τοῦ παρατηροῦντος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αὐτά· ἐκ τούτου ἔπρεπε νὰ συμπεράνωσιν, ὅτι ἡ κυρτότης τῆς Γῆς εἶναι πανταχοῦ ὁμοία, καὶ ὅτι προσεγγίζει τὸ σφαιρικὸν σχῆμα. Εἰς τοῦτο δὲ τὸ συμπέρασμα ἐβεβαιώθησαν πρῶτον, ἀπὸ τοὺς περὶ τὴν Γῆν περίπλους, γινομένους κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, ἐπειδὴ οἱ ἀναχωροῦντες ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν ἢ ἀπὸ τὴν Δύσιν ἐπιστρέφουσιν ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος· καὶ δεύτερον, ἀπὸ τὸ σχῆμα τῆς σκιᾶς τῆς Γῆς εἰς τὰς γινομένας ἐν μέρει ἐκλείψεις τῆς Σελήνης. Αἱ ἐκλείψεις αὗται συμβαίνουσιν, ὅτε ἡ Σελήνη διαβαίνει ὄπισθεν τῆς Γῆς (ἢ εἰς ἄλλας λέξεις, ὅταν ἡ Γῆ παρεμπίπτῃ μεταξὺ τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἡλίου)· τότε ἡ Γῆ ἐμποδίζει τὸ ἡλιακὸν φῶς νὰ φθάσῃ εἰς ἓν ὁποιονδήποτε μέρος τῆς Σελήνης, τὸ ὁποῖον ἐκ τούτου μένει ἀφώτιστον ἢ ἐσκιασμένον· ἡ δὲ σκιὰ τῆς Γῆς, προβαλλομένη ἐπάνω εἰς τὴν Σελήνην, φαίνεται πάντοτε κυκλική, ὁποιονδήποτε μέρος τῆς γηΐνου ἐπιφανείας καὶ ἂν τύχῃ ἀντικείμενον εἰς τὴν Σελήνην· τοῦτο δ' εἶναι ἀπόδειξις βεβαία, ὅτι ἐκείνη ἔχει σχῆμα σρογγύλον.

13. Βεβαιωθέντες ἅπαξ, ὅτι ἡ Γῆ εἶναι στρογγύλη, εὐκόλως δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν καὶ τὸ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μετρηθῇ καὶ ἡ ἔκτασις αὐτῆς. Ὑποτίθεται διῃρημένη, καθὼς καὶ πᾶν ἄλλο ὅ,τι εἶναι κυκλικὸν, εἰς 360 μέρη ἴσα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζομεν μοίρας, καθεμία δὲ τῶν μοιρῶν ὑποδιῃρημένη εἰς 60 λεπτὰ, καὶ καθὲν λεπτὸν εἰς ἄλλα 60 δεύτερα· καὶ ἐπειδὴ τὸ ὕψωμα ἢ τὸ χαμήλωμα τῶν ἀστέρων (11) εἶναι πάντοτε ὡς ἔγγιστα κατὰ λόγον τοῦ δρόμου, τὸν ὁποῖον κάμνει ὁ παρατηρητὴς ἐπὶ τῆς Γῆς, ἐννοεῖται, ὅτι καὶ ὁ ἔναστρος θόλος τοῦ οὐρανοῦ, ὁ φαινόμενος κυκλικὸς, ἐπιδέχεται καὶ αὐτὸς τὴν αὐτὴν διαίρεσιν εἰς 360 μοίρας, ἀκριβῶς ἀναλόγους μὲ τὰς τῆς Γῆς. Ἐκ τούτου λοιπὸν ἔχομεν τὴν βεβαιότητα ὅτι, ὅταν προχωροῦντες πρὸς τὸν Πόλον βλέπωμεν τὸν Πολικὸν Ἀστέρα ὑψονόμενον ἓν 360 μέρος τοῦ Οὐρανοῦ, ἡμεῖς φανερώτατα ἐπλησιάσαμεν πρὸς τὸν Πόλον ἓν 360 μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς· καὶ πάλιν ἐξεναντίας, βλέποντες τὸν Πολικὸν Ἀστέρα χαμηλονόμενον ἓν 360 μέρος, ὅταν ἀποχωρῶμεν πρὸς Νότον, συνάγομεν, ὅτι ἀπεμακρύνθημεν ἀπ' αὐτοῦ ὁδοιπορήσαντες ἴσαν μέρος ἐπὶ τῆς γηΐνου ἐπιφανείας.

14. Ἐκ τούτου πάλιν κατανοοῦμεν ἐπίσης ὅτι, ἂν ἀφ' ἑνὸς μέρους ἐδυνάμεθα μ' ἓν ὁποιονδήποτε ὄργανον νὰ μάθωμεν πόσον ὑψώθη ἢ ἐχαμηλώθη ἓν ἄστρον, καὶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου νὰ μετρήσωμεν ἐπὶ τῆς Γῆς τὸ διάστημα, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ διατρέξωμεν διὰ νὰ μεταβληθῇ ἡ θέσις τοῦ ἄστρου κατὰ τὸ πρῶτον μετρηθὲν ποσὸν, θέλομεν ἐκ τού-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

του γνωρίσει καὶ αὐτῆς τῆς Γῆς τὸ μέγεθος· διότι δὲν μένει ἄλλο τι πλέον νὰ κάμωμεν, εἰ μὴ νὰ πολυπλασιάσωμεν τὴν εὑρεθεῖσαν ποσότητα ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ δηλοῦντος τὴν σχέσιν τοῦ μέρους πρὸς τὸ ὅλον. Παραδείγματος χάριν· εἷς ὁδοιπόρος, ὅστις ἐβεβαιώθη περὶ τῆς θέσεως τοῦ Πολικοῦ Ἀστέρος εἰς Παρισίους, προχωρεῖ πρὸς Ἄρκτον, ἕως οὗ ἴδῃ αὐτὸν τὸν Ἀστέρα ὑψηλότερα μίαν μοῖραν· ὅταν φθάσῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ἐπεριπάτησε σωστὰ ἓν 360 μέρος τῆς Γῆς ἢ μίαν μοῖραν γήϊνον· μετρᾷ μὲ ἄλυσιν, ἢ μ' ἄλλο τι ὄργανον (περὶ τῆς ἀκριβείας τοῦ ὁποίου εἶναι βέβαιος), τὸ μεταξὺ τῶν Παρισίων διάστημα καὶ τῆς Ἀμιένης, φέρ' εἰπεῖν, ὅπου ἔφθασε, καὶ εὑρίσκει ὅτι εἶναι 57,000 ὀργυιῶν περίπου (toises). Ἐκ τούτου λοιπὸν συνάγει, ὅτι ἡ Γῆ εἶναι 360 φορὰς μεγαλητέρα ἀπὸ τὰς 57,000 ὀργυιάς. Τὸ μεγαλήτερον καταμετρηθὲν ἕως σήμερον τόξον τοῦ Μεσημβρινοῦ κύκλου, περιλαμβάνει ὑπὲρ τὰς δώδεκα Μοίρας, ἀπὸ τὴν Φορμεντέραν, νῆσον τῆς Ἱσπανίας, ἕως τὴν Δουγκέρκην τῆς Γαλλίας.

15. Εἴπομεν ἀνωτέρω, ὅτι ἡ κυρτότης τῆς Γῆς εἶναι σχεδὸν ὁμοία πανταχοῦ (12). Ἂν ὅμως ἦτο τῷ ὄντι ἐντελῶς ὁμοία, ἔπρεπε πάντοτε νὰ περιπατῶμεν ἀκριβῶς ἴσον διάστημα ἀπ' Ἄρκτου πρὸς Μεσημβρίαν, καὶ νὰ βλέπωμεν, ὅτι ἀλλάσσει καὶ ἡ θέσις τῶν ἄστρων ἀκριβῶς κατὰ ἴσην ποσότητα. Ἐξεναντίας, ἂν ἦσαν μέρη τῆς Γῆς ἄλλα πλέον καὶ ἄλλα ὀλιγώτερον κυρτά, τότε ἤθελε χρειασθῆ νὰ κάμωμεν πλειότερον ἢ ὀλιγώτερον δρόμον διὰ νὰ ὑψωθῇ τὸ Ἄστρον κατ' ἴσην ποσότητα, ἐπειδὴ ἡ αἰτία τῆς μετατοπίσεως τοῦ Ἀστέρος εἶναι ἡ κυρτότης τῆς Γῆς. Εἶναι δὲ φανερὸν ὅτι, ὅταν ἡ ἐπιφάνεια τύχῃ νὰ ἦναι ὀλιγώτερον κυρτή, θέλομεν ἀναγκασθῆ νὰ διατρέξωμεν πλειότερον δρόμον διὰ νὰ ἴδωμεν τὴν ἴσην μετατόπισιν· καὶ τ' ἀνάπαλιν, θέλομεν χρειασθῆ νὰ κάμωμεν ὀλιγώτερον, ὅταν ἡ ἐπιφάνεια ἦναι περισσότερον κυρτή.

16. Ἀλλὰ τῷ ὄντι ἐπαρατήρησαν ὅτι, ὅσον τις προχωρεῖ πρὸς Ἄρκτον, αἱ μοῖραι καταντῶσι νὰ γίνωνται ἐπὶ πλέον μεγαλήτεραι· τοῦτέστιν, εἰς ἄλλας λέξεις, ὅτι χρειάζεται τις νὰ διατρέξῃ ἓν διάστημα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μεγαλήτερον διὰ νὰ ἴδῃ εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ ἓν ἄστρον νὰ ὑψωθῇ ἢ νὰ χαμηλωθῇ κατὰ μίαν μοῖραν. Ἐβεβαιώθησαν προσέτι διὰ καταμετρήσεων, γενομένων πρὸς τοὺς μεσημβρινοὺς τόπους, ὅτι αἱ μοῖραι καταντῶσιν ἐπὶ μᾶλλον μικρότεραι. Ἐκ τούτου ἀναγκαίως συνάγεται, ὅτι ἡ Γῆ εἶναι πεπλατυσμένη ἢ πεπιεσμένη πρὸς τοὺς πόλους καὶ ἐξωγκωμένη πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν διαβαίνει ὁ Ἰσημερινὸς ἢ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἡ Ἰσημερινὴ γραμμὴ, τὴν ὁποίαν φανταζόμεθα, ὅτι περιγυρίζει τὴν Γῆν, ἀπέχουσα ἐπίσης ἀπὸ τοὺς Πόλους. Εὕρηκαν δὲ ὅτι εἰς τὴν Λαπονίαν, κατὰ τὸ βόρειον μέρος τῆς Εὐρώπης, ἡ μοῖρα εἶναι 57,192 ὀργυιῶν, (*) καὶ ὑπερβαίνει 440 ὀργ. τὴν μοῖραν τὴν κατὰ τὸν Ἰσημερινόν.

17. Ἡ σύγκρισις τῶν μετρημάτων τῶν γενομένων εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς γηΐνου σφαίρας, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀπέδειξαν ὅτι ἡ Γῆ εἶναι πεπλατυσμένη εἰς τοὺς Πόλους ἕως ἐν 308. τουτέστιν, ἂν ὑποθέσωμεν τὴν διάμετρον τοῦ Ἰσημερινοῦ συγκειμένην ἀπὸ 308 μέρη, ὁ Ἄξων τῆς Γῆς ἔχει μόνον 307, ὥστε ἡ διαφορὰ τῶν δύο διαμέτρων εἶναι 21,000 ὀργυιῶν ἢ ἑννέα λευγῶν περίπου. Ὅσον δὲ σημαντικὴ καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἡ διαφορὰ αὕτη, εἶναι δύσκολον νὰ τὴν καταστήσωμεν ἐπαισθητὴν καὶ ἐπάνω εἰς τὰς σφαίρας τὰς τεχνητὰς, διὰ τῶν ὁποίων παραστήνομεν τὴν εἰκόνα τῆς Γῆς ὁλοκλήρου, ἐξ αἰτίας τῆς σμικρότητος αὐτῶν· ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ αὕτη ἐπάνω εἰς μίαν σφαίραν τεχνητὴν, ἔχουσαν δύο ποδῶν διάμετρον, ἤθελεν εἶσθαι μιᾶς γραμμῆς, ἤτοι ἑνὸς 144 τοῦ ποδός· ὅθεν κατασκευάζουσιν αὐτὰς ἀκριβῶς σφαιρικὰς, καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν περιγραφόμεναι γραμμαὶ εἶναι κυκλικαί. Ὀνομάζουσι δὲ τὸ σχῆμα τῆς Γῆς σφαιροειδὲς, ὡς πλησιάζον δηλ: εἰς τὸ σχῆμα τῆς σφαίρας.

18. Αἱ δὲ ἀνωμαλίαι τῆς Γῆς δὲν ἀλλοιόνουσι ποσῶς τὸ σχῆμα τοῦτο, ὡς ἤθελεν ὑπολάβει τις στοχαζόμενος τὰς ὁποίας ἔχει σειρὰς τῶν ὀρέων, διότι καὶ τὰ ὑψηλότερα ἐκ τῶν γνωστῶν ὀρέων δὲν ἔχουν ὕψος πλειότερον τῶν 7,400 μέτρων (ἢ τεσσάρων χιλιάδ. ὀργ.*)· τοῦτο δὲ εἶναι ἐν 1720 τῆς γηΐνου διαμέτρου· ὥστε ἐπί τινος σφαίρας ἐχούσης 1 μ. 720 (5 πόδ. 3 δακτ. περίπου) διάμετρον, τὰ ὄρη ταῦτα δὲν ἤθελον ἔχει ὕψος μεγαλήτερον ἑνὸς χιλιοστομέτρου. Ἐκ τούτου γίνεται δῆλον, ὅτι αἱ ἀνωμαλίαι αὗται τῆς Γῆς εἶναι μόλις ἐπαισθηταὶ τόσον, ὅσον καὶ αἱ ἀνωμαλίαι τοῦ φλοιοῦ ἑνὸς πορτογαλλίου.

19. Ἀφοῦ ἅπαξ ἐγνώρισαν τὰς διαστάσεις τῆς γηΐνου σφαίρας μετ' ἀκριβείας, τότε ἠδυνήθησαν νὰ ἐπινοήσωσι τὴν σύσασιν, κατ' αὐτὰς τὰς διαςάσεις, ἑνὸς συςήματος μέτρων βαίνοντος εἰς μίαν βάσιν σαθεράν· καὶ τοῦτο ἐξετελέσθη πρό τινων ἐτῶν εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἐδιαίρεσαν τὴν περιφέρειαν τῆς γηΐνου σφαίρας εἰς 40 ἑκατομμυρίων μέρη ἴσα, καὶ τὸ ἓν τέταρτον αὐτῆς εἰς δέκα ἑκατομμύρια· καθὲν δὲ τούτων τῶν μερῶν ὠνόμασαν μέτρον (mètre) λαβόντες ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τὴν

(*) Toise· μέτρον μήκους ἓξ ποδῶν γεωμετρ. ἢ Γαλλικῶν, τὸ ὁποῖον μεταφράζομεν ὀργυιάν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λέξιν (*). Τοῦτο τὸ μέτρον, εὑρεθὲν ἴσον μὲ τρεῖς πόδας 11 γραμμὰς καὶ $\frac{1}{3}$ ἐλήφθη ὡς μονὰς, αὐτὴν δὲ πολυπλασιάζοντες βαθμηδὸν μὲ δέκα ἐσύστησαν τὸ δεκάμετρον (10 μέτρα), τὸ χιλιάμετρον (1000 μέτρα), τὸ μυριάμετρον (10,000 μ.)· καὶ πάλιν τὴν αὐτὴν πρώτην μονάδα ὑποδιαιροῦντες κατὰ τὴν αὐτὴν δεκαδικὴν πρόοδον, ἐσύστησαν τὸ δεκατόμετρον (ἓν δέκατον τοῦ μέτρου), τὸ ἑκατοστόμετρον (ἓν ἑκατοστὸν τοῦ μέτρου), τὸ χιλιοστόμετρον κτλ. Τὸ Γαλλ. μέτρον, ἂν καὶ ὡρισμένον εἰς καταμέτρησιν τοῦ μήκους, μετεχειρίσθησαν ἔπειτα, λαμβάνοντες εἴτε τοὺς διαιρέτας, εἴτε τοὺς πολλαπλοῦς αὐτοῦ ἀριθμοὺς, εἰς σύστασιν τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν τῶν στερεῶν καὶ ὑγρῶν οὐσιῶν, τῶν ἐπιφανειῶν κτλ.

§. Β'. *Κύκλοι ἀγόμενοι ἐπὶ τῆς Σφαίρας.*

20. Ἔχοντες χρείαν ν' ἀναγνωρίζωσι τὰ τῆς γηΐνου σφαίρας καὶ ν' ἀναφέρωσιν εἰς αὐτὴν διαφόρους θέσεις τοῦ Ἡλίου, κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπινοήσωσι τὴν διαίρεσιν αὐτῆς διὰ πολλῶν κύκλων ὄντων εἰς συχνοτάτην χρῆσιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ σφαιρικὸς θόλος τοῦ οὐρανοῦ, καθ' ὅλα αὐτοῦ τὰ μέρη, ἀντικρίζει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς (9), εὐκόλως κατανοεῖται, ὅτι ὅλοι οἱ ἀγόμενοι κύκλοι ἐπὶ τῆς σφαίρας ὑποτίθενται, ὅτι ἀντικρίζουσιν εἰς παρομοίους κύκλους, οἵτινες διαιροῦσι τὸν οὐρανὸν κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον, καὶ παρομοίως ὀνομάζονται.

Οἱ δὲ κύκλοι οὗτοι εἶναι δύο εἰδῶν· οἱ μὲν ὀνομάζονται κύκλοι μέγιστοι, ἐπειδὴ ἔχουσιν ὅλον τὸ μέγεθος, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ λάβῃ κύκλος ἐπὶ τῆς σφαίρας· καὶ τοῦτο γίνεται, ὅταν ὁ κύκλος ἔχῃ κέντρον αὐτὸ τὸ κέντρον τῆς σφαίρας· καὶ ἐκ τούτου τὴν διαιρεῖ εἰς δύο ἴσα ἡμισφαίρια· οἱ δὲ λέγονται κύκλοι μικροὶ, ἐπειδὴ τὸ κέντρον αὐτῶν κεῖται ἔξω τοῦ κέντρου τῆς Γῆς ἐπάνω εἰς ἓν σημεῖον ὁποιονδήποτε τοῦ ἄξονός αὐτῆς.

21. Μέγιστοι κύκλοι εἶναι ὁ Ἰσημερινὸς καὶ ὁ Μεσημβρινός· μικροὶ κύκλοι δὲ, οἱ παράλληλοι τοῦ Ἰσημερινοῦ. Ὀνομάζεται Ἰσημερινὸς ὁ κύκλος (ΕΕ΄ σχ. 4) ὁ περικυκλόνων τὴν Γῆν, ἐπίσης ἀπέχων τῶν δύο πόλων, καὶ διαιρῶν αὐτὴν ἑπομένως εἰς δύο ἴσα ἡμισφαίρια, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρὸς τὸν Ἀρκτικὸν Πόλον λέγεται Βόρειον ἡμισφαίριον· τὸ δὲ, Νότιον. Ὁ κύκλος οὗτος ἐπονομάζεται ἔτι καὶ Ἰσημερινὴ γραμμή· ἐπειδὴ, ὅτε ὁ Ἥλιος εὑρίσκεται ἐπ' αὐτῆς, τότε γίνονται αἱ Ἰσημερίαι, ἤγουν αἱ

(*) Μέτρον· ἡμεῖς δὲ, κατὰ τὰ νεωστὶ διαταχθέντα μέτρα ᾗ σαθμὰ ὀνομάζομεν Πῆχυν Βασιλικόν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νύκτες εἶναι ἴσαι μὲ τὰς ἡμέρας. Ὁ Οὐράνιος Ἰσημερινὸς διαιρεῖ καὶ αὐτὸς τὸν οὐρανὸν κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον (20).

22. Ὁ Μεσημβρινός τινος τόπου εἶναι μία γραμμή, ἥτις διέρχεται ἀπὸ τὸν ἕνα ἕως εἰς τὸν ἕτερον Πόλον, διαβαίνουσα καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν τόπον· ὀνομάζεται δὲ Μεσημβρινός, ἐπειδὴ ὁ ἀντικρίζων αὐτὸν κύκλος εἰς τὸν οὐρανὸν διαβαίνει ἀπ' ἐκεῖνο τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Ἥλιος εὑρίσκεται, ὅταν ἦναι μεσημέριον εἰς αὐτὸν τοῦτον τόν τόπον.

Ἡ στιγμὴ τοῦ μεσημερίου εἶναι ὅλως διόλου σχετική, καὶ ὄχι ἀπόλυτος. Δι' ἕνα τόπον κείμενον πρὸς ἀνατολὰς ἄλλου τινός, ὁ Ἥλιος ἀνατέλλει προτήτερα καὶ φθάνει ἑπομένως προτήτερα εἰς τὸ μέσον τῆς φαινομένης πορείας του. Αἱ στιγμαὶ τοῦ μεσημερίου εἶναι λοιπὸν διάφοροι εἰς τοὺς τόπους, οἵτινες κεῖνται σχετικῶς ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὴν Δύσιν, καὶ τ' ἀνάπαλιν· ἡ δὲ διαφορὰ τῆς ὥρας, καθ' ἣν εἰς ἕκαστον τόπον γίνεται τὸ μεσημέριον, εἶναι ἐπακριβῶς κατὰ λόγον τοῦ μεταξὺ δύο τοιούτων τόπων ἀποστήματος. Διότι, ἐπειδὴ ἡ Γῆ περιστρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της εἰς 24 ὥρας (6) καὶ ἡ περιφέρεια αὐτῆς διαιρεῖται εἰς 360 μοίρας (13), εἶναι φανερὸν ὅτι αἱ 360 μοῖραι αὗται διαβαίνουσιν ἀλληλοδιαδόχως ἔμπροσθεν τοῦ Ἡλίου εἰς τὸ μεταξὺ τῶν 24 ὡρῶν, καὶ εἰς κάθε μίαν ὥραν ἑπομένως διαβαίνουσι 15^0. Εἰς δύο ἄρα τόπους, ἀπέχοντας ἀπ' ἀλλήλων 15 μοίρας, ἡ διαφορὰ τοῦ μεσημερίου αὐτῶν θέλει εἶσθαι μιᾶς ὥρας· τουτέστιν, ὅταν εἰς τὸν ἀνατολικώτερον τόπον ἦναι μεσημέριον, εἰς τὸν ἄλλον, τὸν δυτικώτερον ἐκείνου κείμενον, θέλει εἶσθαι ἑνδεκάτη ὥρα πρὸ μεσημβρίας. Ἐκ τούτου συνάγεται, ὅτι τὸ μεσημέριον γίνεται κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν εἰς ὅλους τοὺς τόπους τοὺς κειμένους ὑπὸ τὸν αὐτὸν Μεσημβρινὸν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς Πόλου ἕως τοῦ ἑτέρου. Οἱ δὲ Μεσημβρινοὶ εἶναι διάφοροι, ὄχι μόνον εἰς δύο τόπους 15 μοίρας ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντας, ἀλλὰ προσέτι καὶ εἰς ὅλους τοὺς μεταξὺ αὐτῶν τόπους ὅσον πλησίον ἀλλήλων καὶ ἂν τύχωσιν· οὕτω δὲ οἱ Μεσημβρινοὶ δύνανται νὰ ἦναι ἄπειροι.

23. Καθεὶς τῶν Μεσημβρινῶν ἐκτεινόμενος πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς σφαίρας, συστήνει ἕνα κύκλον ὁλόκληρον, ὅστις, ὡς πρὸς τὸν τόπον διὰ τοῦ ὁποίου διαβαίνει, διαιρεῖ τὴν περίμετρον τῆς σφαίρας εἰς δύο ἡμισφαίρια, τὸ μὲν ἀνατολικόν, τὸ δὲ δυτικόν· ἀλλ' οὕτως ἡ λέξις ἡμισφαίριον δὲν εἶναι, κατὰ τοῦτο τὸ νόημα, εἰς σημασίαν ἀπόλυτον, ὡς ὅτε ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἰσημερινόν (21)· εἶναι ὅλως διόλου διάφορος καὶ σχετικὴ ὡς πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν Μεσημβρινῶν καθενὸς τόπου (*).

(*) Ἴδε κατωτέρω 28

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

24. Μεταξὺ δὲ τῶν μικρῶν κύκλων ἢ τῶν παραλλήλων τοῦ ἰσημερινοῦ διακρίνονται μὲ ἰδιαίτερα ὀνόματα, οἱ δύο τροπικοὶ καὶ οἱ δύο πολικοὶ κύκλοι.

Οἱ τροπικοὶ εἶναι δύο κύκλοι κείμενοι ἑκατέρωθεν κατ' ἴσην ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, ἤγουν $23\frac{1}{2}$ μοίρας. Ὀνομάζονται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ ὁ Ἥλιος, φθάνων εἰς καθένα ἐξ αὐτῶν, φαίνεται ὅτι σταματᾷ καὶ ἐπιστρέφει πάλιν πρὸς τὸν ἰσημερινόν. Ὁ εἷς κείμενος εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον (21) ἐπονομάζεται τροπικὸς θερινός, ἐπειδὴ ὁ Ἥλιος εὑρίσκεται εἰς αὐτὸν τὸ θέρος, ἢ τοῦ Καρκίνου, ἐπειδὴ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους ὁ Ἥλιος φαίνεται ἀντικρίζων εἰς τὸν ἀστερισμὸν τὸν λεγόμενον Καρκῖνον· ὁ δὲ ἕτερος ἐπονομάζεται τροπικὸς χειμερινὸς ἢ τοῦ Αἰγόκερω, ἐπειδὴ ὁ Ἥλιος τὸν χειμῶνα φαίνεται ἀντικρίζων εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Αἰγοκέρωτος.

Ὁ εἷς τῶν δύο Πολικῶν κύκλων κεῖται εἰς τὸν Ἀρκτικὸν Πόλον, καὶ λέγεται κύκλος Πολικὸς Ἀρκτικός· ὁ ἕτερος εἰς τὸν Νότιον, καὶ λέγεται κύκλος Πολικὸς Ἀνταρκτικός· ἀπέχει δὲ καθεὶς ἀπὸ τοῦ ἰδίου του Πόλου, ὅσον καὶ οἱ τροπικοὶ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ.

25. Οἱ ἄλλοι παράλληλοι, μὴ ἔχοντες ἴδιον ὄνομα, εἶναι εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν Μεσημβρινῶν, ἄπειροι δηλαδὴ καὶ αὐτοὶ (22)· ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς Πόλου μέχρι τοῦ ἑτέρου δύναταί τις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Μεσημβρινοῦ νὰ ὑποθέσῃ παραλλήλους κύκλους τόσους, ὅσα εἶναι καὶ τὰ ἐκείνου διάφορα σημεῖα. Οἱ δὲ παράλληλοι οὗτοι χρησιμεύουν εἰς τὸ νὰ μᾶς δεικνύωσι πόσον ἀπέχει εἷς τόπος ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸν καὶ ἀπὸ τὸν Πόλον.

§. Γ'. *Μῆκος καὶ Πλάτος Γεωγραφικόν.*

26. Οἱ διάφοροι οὗτοι κύκλοι, ὁ Ἰσημερινὸς δηλαδὴ οἱ Μεσημβρινοὶ καὶ οἱ Παράλληλοι, μᾶς χορηγοῦσι τοὺς τρόπους, πῶς νὰ σημειώνωμεν μετ' ἀκριβείας τὴν θέσιν τῶν τόπων ἐπὶ τῆς γηΐνου σφαίρας. Τοῦτο δὲ εἶναι τόσῳ πλέον ἄξιον λόγου, ὅσον διὰ τὸ σφαιροειδὲς τῆς Γῆς (11) ἦτο χρησιμώτατον νὰ εὕρωμέν τινας κύκλους σταθεροὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ἠθέλαμεν δύνασθαι ν' ἀναφέρωμεν ὅλους τοὺς ἄλλους.

27. Ὁ Ἰσημερινὸς εἶναι εἷς τῶν κύκλων τούτων. Τὸ χωρίζον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Πόλου διάστημα καὶ συστῆνον τὸ τέταρτον ὅλης τῆς περιφερείας, εἶναι διῃρημένον εἰς 90 μοίρας, σημειωμένας ἀπὸ ἰσαρίθμους παραλλήλους κύκλους πρωτίστους ἢ κύκλους τοῦ πλάτους, οἵτινες κατ' ὀλίγον σμικρύνονται, καθ' ὅσον πλησιάζουσι πρὸς τοὺς πόλους. Τὸ μεταξὺ τῶν παραλλήλων διάστημα εἶναι καὶ αὐτὸ ὑποδιῃρημένον εἰς λεπτὰ πρῶτα καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δεύτερα. Εἰς τρόπον ὅτι δύναταί τις νὰ δείξῃ μετ' ἀκριβείας πόσον ἀπέχει εἷς τόπος ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς καθὲν τῶν δύο ἡμισφαιρίων (21) τοῦτο δὲ τὸ ἀπόσημα λέγεται τὸ γεωγραφικὸν πλάτος ἑνὸς τόπου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰσημερινὸς εἶναι ὁ κοινὸς ὅρος, πρὸς ὃν ἀναφέρομεν αὐτὸ τὸ πλάτος, διὰ τοῦτο καὶ διαιρεῖται τὸ πλάτος εἰς Βόρειον καὶ εἰς Νότιον, κατὰ τὸ ἡμισφαίριον εἰς τὸ ὁποῖον κεῖται ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος τόπος.

28. Τὸ πλάτος ἄρα εἶναι ἡ ἀπόστασις ἑνός τινος τόπου ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν· τὸ δὲ πλάτος, τὸ ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλήτερον, εἶναι ὑπὸ τοὺς Πόλους· εἰς δὲ τὸν Ἰσημερινὸν εἶναι μηδέν. Ἡ μέθοδος αὕτη δεικνύει μόνον ἐπὶ τίνος παραλλήλου κεῖται εἷς τόπος· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Παράλληλοι περικυκλόνουσι τὴν σφαῖραν, τίποτε δὲν ἠθέλαμεν γνωρίζει, ἂν δὲν ἐδυνάμεθα νὰ δείξωμεν συγχρόνως καὶ εἰς ποῖον σημεῖον ἑνός τινος Παραλλήλου ἀντικρίζει ἡ θέσις αὐτοῦ τοῦ τόπου.

29. Πρὸς τοῦτο ἐσυμφώνησαν νὰ λάβωσιν ἕνα τῶν Μεσημβρινῶν, τὸν ὁποῖον ὠνόμασαν πρῶτον Μεσημβρινὸν ἢ συνθηματικὸν (ἐκ συνθήκης) Μεσημβρινόν, καὶ μεταχειρίζονται ὡς ὅρον ἀμετάβλητον ὡς καὶ τὸν Ἰσημερινόν. Εἴδομεν (23) ὅτι καὶ τῶν Μεσημβρινῶν ἕκαστος, παρεκτεινόμενος πρὸς τὸ ἕτερον μέρος τοῦ ἡμισφαιρίου συστήνει μέγαν κύκλον (20) διαιροῦντα τὴν Γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια, τὸ ἓν Ἀνατολικὸν καὶ τὸ ἕτερον Δυτικόν. Καθὲν δὲ τῶν ἡμισφαιρίων τούτων περιέχει 180 μοίρας· ἄρα ὑποτίθεται διῃρημένον εἰς 180 Μεσημβρινοὺς πρωτίστους, τῶν ὁποίων τὸ μεταξὺ διάστημα, ὃν μιᾶς μοίρας, ὑποδιαιρεῖται εἰς λεπτὰ πρῶτα καὶ δεύτερα· ἐκ τούτων δεικνύεται πόσας μοίρας καὶ λεπτὰ μακρὰν τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ, εἴτε πρὸς ἀνατολὰς εἴτε πρὸς δυσμάς, κεῖται εἷς τόπος. Τοῦτο δὲ τὸ ἀπόστημα λέγεται Μῆκος, τὸ ὁποῖον διαιρεῖται εἰς Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικόν, καθὼς τύχῃ ὁ τόπος, περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται λόγος, νὰ ἦναι εἰς τὸ ἓν ἢ εἰς τὸ ἕτερον ἡμισφαίριον.

30. Τὸ Μῆκος λοιπὸν ἑνὸς τόπου εἶναι ἡ ἀπόστασις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ συνθηματικοῦ Μεσημβρινοῦ· δὲν δύναται δὲ νὰ ὑπερβαίνῃ τὰς 180 μοίρας, καὶ εἶναι μηδὲν εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ ῥηθέντος Μεσημβρινοῦ. Λαμβάνοντες δὲ τὸ μῆκος ὁμοῦ μὲ τὸ πλάτος ἔχομεν τότε τὸν τρόπον, πῶς νὰ προσδιορίζωμεν μετ' ἀκριβείας πᾶσαν θέσιν· ἐπειδὴ ἀφ' ἑνὸς μέρους, τὸ μὲν πλάτος μᾶς δεικνύει ἐπὶ τίνος παραλλήλου κεῖται ὁ δεῖνα τόπος· ἀπὸ δὲ τοῦ ἑτέρου, γνωρίζομεν ἐκ τοῦ μήκους πόσον ὁ αὐτὸς τόπος ἀπέχει ἀπὸ τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ, καὶ ἐπομένως εἰς ποῖον σημεῖον ἀκριβῶς παραλλήλου κεῖται· διότι τὸ σημεῖον, ὅπου ὁ Παράλληλος μετὰ τοῦ Μεσημβρινοῦ διατέμνεται, εἶναι ὁ ζητούμενος τόπος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

31. Ἡ μὲν ἀρίθμησις τοῦ πλάτους ἀρχίζεται ἀπὸ τὸν Ἰσημερινὸν, ὅς-τις εἶναι κύκλος ὡρισμένος καὶ ἀμετάβλητος· ἡ δὲ τοῦ μήκους δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καταχειρισθῇ εἰ μὴ ἀπὸ κύκλον κατὰ τὴν θέλησίν μας συμ-φωνούμενον· διὰ τοῦτο δὰ καὶ οἱ Γεωγράφοι ὅλοι δὲν ὁμογνωμοῦσιν εἰς τὸ περὶ ἐκλογῆς τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ. Κατὰ διάταγμα Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ' ἠθέλησαν νὰ ἐκλέξωσιν ὡς τοιοῦτον τὸν διαβαίνοντα ἀπὸ τὴν νῆσον Φέρρον, μίαν τῶν λεγομένων Καναρίων· ἀλλὰ πολλὰ ἔθνη τῆς Εὐ-ρώπης ἐπαραίτησαν τοῦτον, καί τινα ἐξ αὐτῶν λαμβάνουσιν ὡς πρῶτον Μεσημβρινὸν τὸν διαβαίνοντα ἀπὸ τὸ ἴδιόν των ἀστεροσκοπεῖον. Οἱ Γάλ-λοι λαμβάνουσι τὸν τῶν Παρισίων· οἱ δὲ Ἄγγλοι τὸν τοῦ ἐν Γρηνουϊσίῳ ἀστεροσκοπείου (Greenwich), τὸ ὁποῖον εἶναι πλησίον τῆς μητροπόλεώς των τῆς Λόνδρας.

32. Διὰ νὰ λάβῃ τις ὀρθὴν ἰδέαν περὶ τῆς θέσεώς τινος πόλεως πρέπει πρῶτον νὰ μάθῃ ποῖον Μεσημβρινὸν μετεχειρίσθησαν διὰ νὰ σημάνωσιν αὐτῆς τὸ μῆκος, καὶ νὰ τὸ ἀνάξῃ εἰς τὸ μῆκος τῶν Παρισίων· τοῦτο δὲ εἶναι εὔκολον, ὅταν γνωρίζῃ τὴν διαφορὰν τῶν Μεσημβρινῶν. Γνωρίζει, φέρ' εἰπεῖν, ὅτι τὸ Γρηνουΐσιον κεῖται 2 μοίρας 20 λεπτὰ περίπου πρὸς δυσμὰς τοῦ Μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων· ὅταν δοθῇ τὸ μῆκος τῆς Μό-σχας ὃν $37^0\ 32'$ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Γρηνουϊσίου, πρέπει, διὰ νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸ μῆκος τοῦ ἐκ τῶν Παρισίων διαβαίνοντος μεσημβρινοῦ, ν' ἀφαιρέ-σῃ τὰς $2^0\ 20'$ ἀπὸ τὰς $37^0\ 32'$, καὶ οὕτω μένει ὑπόλοιπον $35^0\ 12'$. Ἐξεναντίας, ἂν ὁ τόπος ἔκειτο πρὸς δυσμὰς τοῦ Γρηνουϊσίου, ἔπρεπε νὰ προσθέσῃ τὰς $2^0\ 20'$. Αἱ πράξεις λοιπὸν αὗται καταντῶσιν εἰς τὴν πρόσ-θεσιν καὶ ἀφαίρεσιν τῆς διαφορᾶς τῶν Μεσημβρινῶν.

33. Οἱ Παράλληλοι ἢ οἱ κύκλοι τοῦ πλάτους καταντῶσι μι-κρότεροι, ὅσῳ μᾶλλον πλησιάζουσι πρὸς τοὺς Πόλους (27)· οἱ δὲ Με-σημβρινοὶ ἢ οἱ κύκλοι τοῦ μήκους, διαβαίνοντες ἀπὸ τὸν ἕνα ἕως τὸν ἕτερον Πόλον, εἶναι ὅλοι ὡς ἔγγιστα ἰσομήκεις· καὶ ὅλαι αἱ μοῖραι αὐ-τῶν εἶναι ὡς ἔγγιστα ἴσαι, μὴ λογιζομένης τῆς μικρᾶς διαφορᾶς, ἥτις προέρχεται ἀπὸ τὸ πεπλατυσμένον τῆς σφαίρας (17). Ἐπειδὴ δὲ αἱ μοῖραι τοῦ πλάτους ἀριθμοῦνται ἐπὶ τῶν Μεσημβρινῶν, εἶναι ἀληθινὸν, ἂν εἴπωμεν ὅτι, αἱ μοῖραι αὗται εἶναι ὅλαι ὡς ἔγγιστα ἴσαι.

34. Δὲν ἔχει ὅμως τὸ πρᾶγμα οὕτω καὶ περὶ τῶν μοιρῶν τοῦ μή-κους. Αὐταὶ ἀριθμοῦνται ἐπὶ τῶν παραλλήλων· ἕκαστος δὲ παράλλη-λος, ὅσον μικρὸς καὶ ἂν ἦναι, διαιρεῖται πάντοτε εἰς 360^0· αἱ μοῖραι αὗται ἄρα εἶναι βαθμηδὸν μικρότεραι καθ' ὅσον πλησιάζομεν εἰς τοὺς Πόλους· ἐπάνω εἰς αὐτοὺς μάλιστα ὁ παράλληλος καταντᾷ νὰ ἦναι ἓν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σημεῖον, τοῦ ὁποίου τὸ πλάτος εἶναι 90 μοιρῶν καὶ τὸ μῆκος μηδέν. Ὅθεν εἶναι ὡσαύτως ἀληθινὸν, ἂν εἴπωμεν, ὅτι αἱ μοῖραι τοῦ μήκους δὲν εἶναι μοῖραι μεγίστου κύκλου εἰμὴ εἰς τὸν Ἰσημερινὸν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν Πόλον πάντοτε χωροῦσι σμικρυνόμεναι.

**Ἑκάστη μοῖρα τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῶν μεσημβρινῶν ὑπολογίζεται, ὅτι περιέχει 25 λεύγας Γαλλικάς· ἑκάστη δὲ τῶν λευγῶν τούτων ἐξισοῦται μὲ 2280 ὀργυιὰς, ἢ μὲ 4440 μέτρα (19). Ἕκαστος τῶν παραλλήλων κύκλων διαιρεῖται καὶ αὐτὸς εἰς 360 μοίρας· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι, καθ' ὅσον ἀπομακρύνονται τοῦ Ἰσημερινοῦ σμικρύνονται, ἔπεται ὅτι καὶ αἱ μοῖραι αὐτῶν εἰσὶ σμικρότεραι, οὐδ' εἶναι ὀρθὸν νὰ ὑπολογίζεται ἑκάστη αὐτῶν ἴση μὲ 25 λεύγας. Παρετήρησαν ὅτι ἡ σμίκρυνσις αὕτη γίνεται ἐπαισθητὴ ἀπὸ τῆς 15 μοίρας τοῦ μήκους (ἤτοι 15 μοίρας ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ) καὶ προβαίνει αὐξάνουσα κατὰ τοὺς κύκλους τοὺς πλησιάζοντας πρὸς τὸν Πόλον, καὶ προσδικῶς σμικρυνομένους μέχρι τοῦ μηδενισμοῦ σχεδόν. Ὅθεν διὰ νὰ ἐκτιμήσωμεν εἰς λεύγας καὶ τὰς μειουμένας μοίρας τοῦ μήκους, πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὸν ἑπόμενον πίνακα, εἰς τὸν ὁποῖον αἱ λεῦγαι εἶναι δεκαδικῶς διηρημέναι πρὸς εὐκολίαν τῶν ὑπολογισμῶν.

Μοῖραι ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ	Λεῦγαι δεκαδικαί.	Μοῖραι ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ	Λεῦγαι δεκαδικαί.	Μοῖραι ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ	Λεῦγαι δεκαδικαί.
0	25	40	19,150	70	8,540
15	24,149	45	17,555	75	6,469
20	23,490	50	16,	80	4,334
25	22,658	55	14,334	85	2,178
30	21,649	60	12,500	90	ἢ ὑπὸ τοὺς πόλους μηδενικόν.
35	20,482	65	10,365		

Ἡ ἐκτίμησις αὕτη εἶναι ἀναγκαία εἰς τὸν μαθητὴν, ὅταν θέλῃ νὰ γνωρίσῃ τὴν ἔκτασιν μιᾶς ἐπικρατείας εἰς λεύγας τετραγ. ἐπὶ τῶν Γεωγραφικῶν Πινάκων, κάμνων τὸν ὑπολογισμὸν διὰ τοῦ μήκους καὶ πλάτους.

§. Δ'. *Τρόποι δι' ὧν προσδιορίζονται τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος.*

35. Ἐπειδὴ τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος εἶναι ἡ βάσις τῆς Γεωγραφίας, συμφέρει νὰ γνωρίζωμεν τοὺς τρόπους, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζονται εἰς προσδιορισμὸν αὐτῶν.

Γνωρίζουσι τὸ πλάτος διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἐξῆς ἀξιώματος. Ἡ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπόστασις ἑνὸς τόπου, ἢ τὸ πλάτος αὐτοῦ, εἶναι ἴσον μὲ τὸ ἀπὸ τοῦ Ὁρίζοντος ὕψωμα τοῦ Πόλου. Ἐὰν, φέρ εἰπεῖν, εὑρίσκεσαι ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν Ε Ἑ (σχ. 5) ὁ οὐράνιος Πόλος (ὑποθετόμενος ὅτι ἐνταῦθα σημαίνεται ἀκριβῶς ὑπὸ τοῦ Πολικοῦ Ἀστέρος) φαίνεται ἴσα εἰς τὸν Ὁρίζοντα· ὅθεν τὸ ὕψωμα τοῦ Πόλου εἶναι μηδὲν, διότι καὶ τὸ πλάτος αὐτὸ εἶναι μηδέν.

Ἐπειδὴ ἡ μετατόπισις τοῦ Πολικοῦ Ἀστέρος εἶναι κατὰ λόγον τῆς γινομένης ὁδοιπορίας ἐπὶ τῆς Γῆς (11), εἶναι φανερὸν ὅτι, ἂν τις ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ Ε προχωρῇ πρὸς τὸν Πόλον Π μίαν μοῖραν, ὁ Ἀστὴρ,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὅστις ἦτο πρότερον ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, θέλει φανῇ ὑψηλότερον μίαν μοῖραν· ἂν δέ τις προχωρῇ 2, 3, 4 μοίρας, καὶ ὁ Ἀστὴρ θέλει φαίνεσθαι ὑψούμενος 2, 3, 4 μοίρας, καὶ οὕτως ἐφεξῆς ἕως τοῦ Πόλου, ὅπου θέλει εἶσθαι ὑπεράνω τοῦ Ὁρίζοντος 90° σωστὰς, τουτέστιν εἰς ὕψος ἀκριβῶς ἴσον μὲ τὸ πλάτος. Τὸ ὕψωμα ἄρα τοῦ Πόλου εἷς τινα τόπον θέλει εἶσθαι ἴσον μὲ τὸ πλάτος αὐτοῦ τοῦ τόπου.

36. Διὰ νὰ γνωρίσωμεν ἄρα τὸ πλάτος τόπου τινὸς, ἀρκεῖ νὰ δυνηθῶμεν νὰ μετρήσωμεν, διά τινος ὀργάνου, τὸ ὑπεράνω τοῦ Ὁρίζοντος ὕψωμα τοῦ Πόλου. Πρὸς τοῦτο μεταχειρίζονται συνήθως ἓν τεταρτημόριον κύκλου Γ Α Β (σχ. 6.), ὃν διῃρημένον εἰς 90 μοίρας καὶ ὑποδιῃρημένον εἰς λεπτὰ πρῶτα καὶ δεύτερα. Ἡ βάσις Α Β εὐθύνεται ἴσα πρὸς τὸν ὁρίζοντα Η. εἰς δὲ τὸ κέντρον Α εἶναι προσηρμοσμένος εἷς κινητὸς κανὼν ὁ Α Δ, φέρων διόπτρας καὶ κινούμενος ἀπὸ τὸ Β εἰς τὸ Γ. Τούτου διεύθυνον κατ' εὐθεῖαν τὸ ἄκρον Δ πρὸς τὸν πολικὸν Ἀστέρα Ε· ἀρίθμησον τὰς περιλαμβανομένας μοίρας μεταξὺ τοῦ Δ καὶ Β· τὸ δὲ ἄθροισμα αὐτῶν εἶναι τὸ ὕψωμα τοῦ Ἀστέρος καὶ τοῦ Πόλου ὑπεράνω τοῦ ὁρίζοντος Η, καὶ τοῦτο εἶναι ἴσον μὲ τὸ πλάτος τοῦ τόπου. Τοιουτοτρόπως εὑρισκομένου τοῦ ὑψώματος 45° φέρ' εἰπεῖν, συνάγεις ὅτι καὶ ὁ τόπος, ὅπου γίνεται ἡ παρατήρησις, ἀπέχει 45° ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν.

37. Ἡ μεταξὺ τῶν Μεσημβρινῶν δύο τόπων διαφορὰ προσδιορίζεται ἀπὸ τὴν τῆς ὥρας τοῦ μεσημερίου, ἢ τὴν τῶν ἄλλων ὡρῶν τῶν εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς τόπους· ὥςε, ἐὰν ὁ εἷς ἀπέχῃ τοῦ ἑτέρου 15 μοίρας, ἡ διαφορὰ τοῦ χρόνου, κατὰ τὸν ὁποῖον γίνεται εἰς ἕκαστον μεσημβρία, εἶναι μιᾶς ὥρας (22). Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι, ὁσάκις δύναταί τις νὰ γνωρίζῃ ποία ὥρα εἶναι κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν εἰς δύο τόπους διαφόρους, γνωρίζει καὶ ὁπόσον εἶναι τὸ διάστημα τὸ μεταξὺ τῶν ἰδίων Μεσημβρινῶν αὐτῶν τῶν τόπων· εἰς τοῦτο καταντᾷ ἡ λύσις τοῦ προβλήματος τοῦ μήκους.

38. Οἱ τρόποι οἱ μεταχειριζόμενοι πρὸς γνώρισιν τῆς διαφορᾶς τῶν ὡρῶν εἶναι τὰ λεγόμενα ὡροφυλάκια ἢ χρονοφυλάκια (garde-temps) καὶ ἡ σύγκρισις τῶν αὐτῶν ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων, γινομένων εἰς δύο τόπους κειμένους ὑπὸ Μεσημβρινοὺς διαφόρους.

39. Τὰ ὡροφυλάκια εἶναι ὡρολόγια ἐντελῶς κανονισμένα, τὰ ὁποῖα δὲν παραλλάσσουσι σχεδὸν ποσῶς εἰς διάστημα πολλῶν μηνῶν· τὰ βάλλουσιν εἰς τὴν αὐτὴν ὥραν, κανονίζοντες αὐτὰ πρὸς τὸν Ἥλιον, εὑρισκόμενοι εἰς τὸν τόπον, ὅθεν ἀναχωροῦσι, τὸν ὁποῖον ὑποθέτομεν, ὅτι εἶναι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰ Παρίσια. Τὰ ὡροφυλάκια ἀκολουθοῦν νὰ δεικνύωσι πάντοτε τὴν ὥραν, ἥτις εἶναι εἰς τὴν ἄνω ῥηθεῖσαν πόλιν, εἰς ὁποιονδήποτε ἄλλον τόπον καὶ ἂν τὰ μεταφέρῃ ὁ ὁδοιπορῶν. Ὅταν δ' οὗτος φθάσῃ εἰς τὴν χώραν, τῆς ὁποίας θέλει νὰ γνωρίσῃ τὸ μῆκος, παρατηρεῖ καὶ λαμβάνει τὴν ὥραν τῆς Μεσημβρίας δεικνυομένην ὑπὸ τοῦ Ἡλίου εἰς αὐτὴν τὴν χώραν· ἔπειτα τὴν συγκρίνει μὲ τὴν δεικνυομένην ὥραν ὑπὸ τοῦ ὡροφυλακίου, ἥτις εἶναι ἡ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὑπάρχουσα εἰς Παρισίους· ἐκ τούτου εὑρίσκει τὴν διαφορὰν τῶν ὡρῶν καὶ ἑπομένως καὶ τὴν τῶν Μεσημβρινῶν διάστασιν.

40. Ἂς ὑποθέσωμεν π. χ. ὅτι ὁ ὁδοιπόρος, διευθυνθεὶς πρὸς ἀνατολὰς εὑρίσκει, ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν, ὅτε εἶναι μεσημέριον εἰς τὸν τόπον ὅπου ἔφθασε, τὸ ὡροφυλάκιόν του δείχνει 9 ὥρ. 30 λ., ἤγουν 2 ὥρ. 30 λ. ὀλιγώτερον. Ἐπειδὴ δὲ μία ὥρα ἀντικρίζει εἰς 15 μοίρας (22), πολυπλασιάζει 2 ὥρ. 30 λ. ἐπὶ 15, τὸ γινόμενον 37° 30' εἶναι τὸ μῆκος πρὸς Ἀν. τοῦ Μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι, ἂν ὁ ὁδοιπόρος ἔπερνε τὸν δρόμον τὸν πρὸς δυσμὰς, τὸ ὡροφυλάκιόν του ἤθελε δεικνύει μίαν ὥραν πλειότερον κατὰ 15°.

41. Ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ χαλῶνται ποτὲ τὰ ὡροφυλάκια, ἤθελαν μᾶς χορηγεῖ τὸ μέσον τοῦ νὰ γνωρίζωμεν μετὰ μεγίστης ἀκριβείας τὰ μήκη· ἀλλὰ διὰ τὰς προξενουμένας εἰς αὐτὰ παραλλαγὰς ὑπὸ τῶν μεταβολῶν τοῦ κρύους καὶ τῆς θερμότητος, δὲν δυνάμεθα νὰ πιστεύωμεθα ὅλως διόλου εἰς αὐτὰ τὰ ὄργανα· καταφεύγομεν λοιπὸν ταυτοχρόνως καὶ εἰς τὴν παρατήρησιν τῶν Οὐρανίων φαινομένων· οἷον, τῶν ἐκλείψεων.

Τὰ φαινόμενα ταῦτα, ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης ἀποστάσεως τῶν Οὐρανίων σωμάτων, γίνονται ὁρατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν εἰς τόπους πολὺ μακρὰν ἀπέχοντας ἀπ' ἀλλήλων, καὶ διαφόρους ὥρας ἔχοντας· ἐκ δὲ τῆς διαφορᾶς τούτων συμπεραίνεται τὸ μῆκος.

42. Ἂς ὑποθέσωμεν π. χ. ὅτι μία τις ἔκλειψις τῆς Σελήνης γίνεται ὁρατὴ εἰς τρεῖς πόλεις διαφόρους, εἰς τὴν Φιλαδέλφιαν, εἰς Παρισίους, καὶ εἰς τὴν Μόσχαν· τὴν στιγμὴν δὲ τῆς ἐκλείψεως οἱ εἰς Παρισίους παρατηροῦντες ἔχουσι μεσονύκτιον· οἱ τῆς Φιλαδελφίας 5 ὥρ. 10' 24'' πρωϊνάς· οἱ δὲ τῆς Μόσχας 2 ὥρ. 20' 48'' ὁμοίως μετὰ τὸ Μεσονύκτιον. Βλέπομεν πρῶτον, ὅτι ἡ Φιλαδέλφια κεῖται πρὸς Δυσμὰς τῶν Παρισίων (εἰς τὴν Ἀμερικὴν), ἐπειδὴ αἱ ὧραι ὀπισθοροῦσιν· ἡ Μόσχα κεῖται πρὸς Ἀνατολὰς, ἐπειδὴ αἱ ὧραι προτρέχουσιν· ἀλλὰ κατὰ πόσον; Πολλαπλασίασον 5 ὥρ. 10' 24'' καὶ 2 ὥρ. 20' 48'' ἐπίσης ἐπὶ 15,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ θέλεις εὑρεῖ, ὅτι τὸ μῆκος τῆς μὲν Φιλαδελφίας εἶναι 77° 36′ πρὸς Δυσμὰς τῶν Παρισίων· τῆς δὲ Μόσχας 35° 12′ πρὸς Ἀνατολάς.

43. Παρὰ τὰς τῆς Σελήνης ἐκλείψεις μεταχειρίζονται προσέτι καὶ ἄλλα φαινόμενα Οὐράνια· οἷον, τὰς ἐκλείψεις τοῦ Ἡλίου, τῶν δορυφόρων τοῦ Διὸς κτλ. πάντοτε κατὰ τὰς αὐτὰς ἀρχάς.

Ὅλοι οὗτοι οἱ τρόποι φέρουσιν εἰς τὸ αὐτὸ, εἰς τὸ νὰ εὕρωμεν δηλ: ἐν χρόνῳ τὴν διαφορὰν τῶν Μεσημβρινῶν διὰ νὰ τὴν μεταβάλωμεν εἰς μοίρας.

§. Ε'. *Σφαῖραι καὶ Χάρται.*

44. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εὕρηκαν τὸ μῆκος καὶ πλάτος τῶν πρωτίστων τόπων τῆς Γῆς· διὰ καταμετρήσεων δὲ γενομένων ἐπιτοπίως, συνῆψαν εἰς αὐτὰς τὰς ὡρισμένας τοποθεσίας, τοὺς μεταξὺ τόπους καὶ τὸν συσχηματισμὸν προσέτι τῆς χώρας· ἐκ τούτων δὲ ἠδυνήθησαν νὰ διαγράψωσι καὶ ἀπεικονίσματα τῆς Γῆς. Τὰ ἀπεικονίσματα ταῦτα εἶναι ὁλόκληρα, ἢ μερικά. Τὰ μὲν πρῶτα ὀνομάζονται Σφαῖραι καὶ ἐπιπεδοσφαίρια· τὰ δὲ δεύτερα, Χάρται ἢ Πίνακες γενικοὶ ἢ ἰδιαίτεροι.

45. Ἀλλοῦ ὡρίσαμεν τί εἶναι ἡ σφαῖρα (17)· τὰ δὲ ἐπιπεδοσφαίρια διαφέρουσι κατὰ τοῦτο μόνον, ὅτι ἡ Γῆ διαγράφεται ἐπὶ ἐπιφανείας ἐπιπέδου, ὅπου, διὰ νὰ παρασταθῇ, ὅτι ἡ Γῆ ἔχει σχῆμα σφαιρικὸν, γράφονται οἱ Παράλληλοι, καὶ οἱ Μεσημβρινοὶ καμπύλοι, καθὼς ἤθελαν φανῇ εἷς τινα βλέποντα σφαῖραν εἰς ἀπόστημά τι ἄπειρον· τοῦτο δὲ εἶναι τὸ λεγόμενον Προβολή. Αἱ δὲ Προβολαὶ εἶναι πολλῶν εἰδῶν, ἀλλ' ὅλαι καταντῶσιν εἰς τὸ αὐτὸ, εἰς τὸ νὰ παραστήσωσι δηλ: μ' ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον λάθος, μίαν σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν ἐπὶ ἄλλης ἐπιπέδου. Τὸ δὲ εἶδος τοῦ ἐπιπεδοσφαιρίου τούτου λέγεται Ἐπιπεδοσφαίριον Διημίσφαιρον, ἐπειδὴ εἰς αὐτὸ παραστήνονται χωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων τὸ Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικὸν Ἡμισφαίριον.

46. Ἄλλο εἶδος ἐπιπεδοσφαιρίου εἶναι τὸ ἐπονομαζόμενον τοῦ Μερκάτορος ἀπὸ τοῦ ἐφευρόντος αὐτὸ μαθηματικοῦ. Εἰς αὐτὸ οἱ μεσημβρινοὶ παραστήνονται κατ' εὐθείας γραμμὰς ἰσοδιεστώσας, καὶ τεμνομένας καθέτως ὑπὸ τῶν παραλλήλων τοῦ Ἰσημερινοῦ· κυρίως δὲ μεταχειρίζονται αὐτὸ οἱ Ναῦται.

47. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον νὰ εἰκονισθῶσιν ἐπὶ τῶν ἐπιπεδοσφαιρίων ὅλαι αἱ τῶν τόπων λεπτομέρειαι, ἔξω μόνον ἂν δώσῃ τις εἰς αὐτὰ ἐκτάσεις ὑπερμεγέθεις καὶ ὀχληρὰς, ἐπενόησαν Χάρτας ἢ Πίνακας μερικοὺς, οἵτινες ἐξεικονίζουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μεγάλα μέρη τῆς Σφαίρας, ὑποβαλλόμενοι καὶ αὐτοὶ εἰς τοὺς κανόνας τῶν προβολῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(45). Ὀνομάζονται δὲ γενικοί, ὅταν παραστήνωσι τὸ ὅλον κἀνενὸς μεγάλου τόπου ἢ ἐπικρατείας· καὶ μερικοὶ ἢ εἰδικοί, ὅταν δὲν εἰκονίζωσιν εἰμὴ ἓν μέρος. Οὗτοι πάλιν ἐπονομάζονται Πίνακες χωρογραφικοί, ἂν παραστήνωσι μίαν ἐπαρχίαν μ' ὅλους τοὺς ἀξιοσημειώτους τόπους αὐτῆς· καὶ τοπογραφικοί, ἢ καὶ γεωμετρικὰ σχεδιογραφήματα, ὅταν ὁ διαγραφεὺς διαγράψῃ καὶ ὅλας τὰς μεμενωμένας κατοικίας καὶ τῶν ἀγρῶν τὴν διαίρεσιν. Εἶναι καὶ ἄλλοι Χάρται προσέτι· οἷον οἱ Ναυτικοὶ ἢ ὑδρογραφικοὶ διὰ τοὺς Ναύτας γινόμενοι, ὅπου μετὰ προσοχῆς σημειόνονται τὰ παράλια καὶ τὰ βάθη τῶν ὑδάτων· οἱ Ὀρυκτολογικοί, ἐπὶ τῶν ὁποίων σημειόνεται ἡ φύσις τῶν γηΐνων στρωμάτων, τὰ εἴδη τῶν εἰς αὐτὰ εὑρισκομένων ὀρυκτῶν κτλ.

48. Ἕκαστος δὲ Χάρτης, μέγας ἢ μικρός, γίνεται κατά τινα σχέσιν ἢ ὅρον ὡς πρὸς τὸ ἀληθινὸν μέγεθος τῆς Γηΐνου Σφαίρας· καὶ ἡ σχέσις αὕτη δεικνύεται διὰ τῆς λεγομένης κλίμακος. Εἶναι δὲ ἡ κλίμαξ γραμμὴ εἰς τὰ κάτωθεν ἑκάστου πίνακος διῃρημένη ἰσομερῶς, τῆς ὁποίας τὸ μῆκος καὶ τὰ τμήματα δεικνύουσι μὲ πόσον διάστημα, λαμβανόμενον ἐπὶ τοῦ Χάρτου, εἶναι ἴσος ἀριθμός τις μιλίων, λευγῶν ἢ μυριαμέτρων· καὶ τοῦτο μᾶς βοηθεῖ νὰ ἐκτιμῶμεν τὰς ἀποστάσεις τῶν τόπων, καὶ ἐν ταὐτῷ νὰ μανθάνωμεν πόσον ὁ Χάρτης εἶναι μικρότερος τοῦ εἰκονιζομένου τόπου.

49. Ἔστω ἓν παράδειγμα. Ἂς ὑποθέσωμεν ἕνα Χάρτην ἐπὶ τῆς κλίμακος τοῦ ὁποίου ἓν μυριάμετρον ἔχει μῆκος ἑνὸς χιλιοστομέτρου· εἶναι φανερὸν, ὅτι αἱ ἀποστάσεις, λαμβανόμεναι ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Χάρτου, θέλουν εἶσθαι μικρότεροι ἀπὸ τὰς ἀληθινὰς τῶν εἰκονιζομένων τόπων κατὰ λόγον ἑνὸς χιλιομέτρου πρὸς ἓν μυριάμετρον, τουτέστι θέλουσιν εἶσθαι δέκα μιλλιόνια φορὰς μικρότεραι.

Τὰ μέτρα τὰ πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποστημάτων ὀνομάζονται μέτρα ὁδοιπορικά, καὶ διαφέρουσιν ἀπὸ μίαν Ἐπικράτειαν εἰς ἄλλην. Εἰς τὴν Γαλλίαν πρότερον μετεχειρίζοντο ὡς τοιοῦτο τὴν λεγομένην κοινὴν λεύγαν, 2,300 ὀργυιῶν περίπου, περιεχομένην σχεδὸν εἰκοσιπεντάκις εἰς μίαν μοῖραν, καὶ ἐννεαχιλιάκις εἰς τὴν γῆϊνον περιφέρειαν. Τὰ σημερινὰ μέτρα εἶναι τὸ χιλιάμετρον καὶ τὸ μυριάμετρον (19)· μία δὲ λεύγα ἰσοδυναμεῖ μὲ 4,440 μέτρα. Τὸ δὲ λεγόμενον Γεωγραφικὸν μίλλιον εἶναι τὸ ἑξηκοστὸν μιᾶς μοίρας τοῦ Μεσημβρινοῦ· ἤτοι ἴσον μ' ἓν λεπτόν (*).

(*) Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ κοινὸν μίλλιον τῆς Ἰταλίας ἰσοδυναμοῦν μὲ ὀργυιὰς 930 $^{13}/_{100}$· τὸ δὲ Ἀγγλικὸν ἰσοδυναμεῖ μὲ ὀργ. 826 $^{20}/_{100}$ διότι ἐξ αὐτῶν τάσσονται

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οἱ παλαιοὶ Ῥωμαῖοι μετεχειρίζοντο ἓν μίλλιον, τὸ ὁποῖον ἦτο ὡς ἔγγιστα τὸ 1,75 μοίρας, ἢ 757—760 ὀργυιαὶ περίπου, καὶ περιεῖχε 5,000 πόδας Ῥωμαϊκούς. Τῶν δὲ Ἑλλήνων τὸ μέτρον ἦτο τὸ στάδιον, περιέχον 600 πόδας. Εἶχον δὲ πολλῶν εἰδῶν· ἀλλὰ τὸ συνηθέστερον μεταξὺ τῶν δοκίμων συγγραφέων εἶναι τὸ Ὀλυμπιακὸν στάδιον, ἴσον ὂν μὲ τὸ 1,8 τοῦ Ῥωμαϊκοῦ μιλλίου καὶ μὲ τὸ $\frac{1}{25}$ τῆς λεύγης, ἐκ τῶν τασσομένων 25 εἰς τὴν μοῖραν.

*§. ς΄. *Περὶ τῆς τῶν Γεωγραφικῶν Πινάκων χρήσεως.*

49 δίς. Ἀφ' οὗ ἕκαστος τόπος καὶ ἑκάστη ἐπικράτεια παριστάνονται ἐπὶ τῶν Γεωγραφικῶν Πινάκων, ὡς εἴπομεν (48) κατά τινα ὅρον ἢ σχέσιν πρὸς τὸ πραγματικὸν μέγεθος αὐτῶν, καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους θέσιν· ἡ δὲ σχέσις αὕτη δεικνύεται διὰ τῆς κλίμακος τῆς κάτωθεν ἑκάστου Πίν: σημειουμένης, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν τῶν Πιν: κύκλων καὶ γραμμῶν, γίνεται φανερὸν ὅτι δυνάμεθα ἐπ' αὐτῶν νὰ κατανοήσωμεν καὶ τὴν πραγματικὴν ἔκτασιν πάσης ἐπικρατείας, καὶ τὴν ἀπόστασιν μιᾶς πόλεως ἀπ' ἄλλης, καὶ τὸ Γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτους ἑνὸς τόπου κτλ.

Οἱ ἐπὶ τῆς σφαίρας ἀγόμενοι κύκλοι, ὡς εἴπομεν (20) ἄγονται ἐπίσης καὶ ἐπὶ παντὸς Πίνακος Γεωγραφικοῦ· διότι ἄνευ τούτων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τεθῶσιν οἱ τόποι ἀκριβῶς κατὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους σχετικὴν θέσιν. Ὅθεν ἀνοίγοντες ἕνα τινὰ χάρτην ἐνώπιον ἡμῶν, τὸν τῆς Εὐρώπης, φέρ' εἰπεῖν, βλέπομεν διαγεγραμμένην τὴν Ἤπειρον ταύτην ἐντὸς ἑτερομήκους τετραγώνου, τὸ ὁποῖον διαχωρίζεται εἰς τετραγωνίδια διὰ γραμμῶν· ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω διερχομένων καὶ διασταυρουμένων. Ἐκ τῶν 4 γραμμῶν, αἵτινες ὁρίζουσι τὸ τετράγωνον, αἱ μὲν 2 (ἡ εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἡ εἰς τὰ ἀριστερὰ) εἰκονίζουσι τὸν πρῶτον Μεσημβρινόν, οὖσαι διηρημέναι εἰς μοίρας τοῦ πλάτους. Αἱ δὲ ἄλλαι δύο (ἡ εἰς τὰ ἄνω καὶ ἡ εἰς τὰ κάτω) εἰκονίζουσι τὸν Ἰσημερινὸν διηρημένον καὶ αὐτὸν εἰς μοίρας τοῦ μήκους. Αἱ ἀπὸ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἡμέναι καμπύλαι γραμμαὶ εἰκονίζουσι τοὺς παραλλήλους· αἱ δὲ ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω, τοὺς μεσημβρι-

---

69 εἰς τὴν μίαν μοῖραν. Τὸ Ἑλληνικὸν εἶναι ἔτι μικρότερον, ἴσον μὲ 636 ὀργ. καὶ $^{41}/_{100}$ ὅθεν τάσσονται 87 εἰς μίαν μοῖραν. Τὰ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν μίλλια εἶναι μεγαλήτερα, ὅθεν καὶ ὀλιγώτερα ἀναλογοῦνται εἰς τὴν μοῖραν. Οἱ δὲ Γάλλοι ὑπολογίζουσι τὴν μοῖραν ἀκριβῶς εἰς ὀργ: 57,008 καὶ εἰς 25 λεύγ. καὶ τὴν λεῦγαν ὡς περιέχουσαν 2280 ὀργ. (4440 μέτρα) 2 δὲ λεῦγαι καὶ $^1/_4$ εἶναι ἴσαι μὲ ἓν μυριάμετρον, τὸ ὁποῖον γνωρίζεται ἐν Γαλλίᾳ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὡς τὸ ἐπίσημον ὁδοιπορικὸν μέτρον τῶν ἀποστημάτων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νούς. Ἐκ τούτων δὲ κατανοεῖται εὐκόλως, ὅτι τοῦ ἀνοιγομένου ἐνώπιον ἡμῶν πίνακος τὸ δεξιὸν μέρος (δηλ. τὸ ἀντικρίζον εἰς τὴν δεξιὰν ἡμῶν χεῖρα) ἀντικρίζει εἰς τὴν ἀνατολήν· τὸ δ' ἀπέναντι, εἰς τὴν δύσιν· τὸ κάτω εἰς τὴν Μεσημβρίαν, καὶ τὸ ἄνω εἰς τὴν Ἄρκτον.

Ὅταν, δοθέντων τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους μιᾶς πόλεως, θέλω νὰ εὕρω τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ χάρτου, πρέπει πρῶτον νὰ βεβαιωθῶ τίς εἶναι ὁ πρῶτος Μεσημβρινὸς (ἤτοι πόθεν διαβαίνει (31) ὁ τοῦ προκειμένου χάρτου, καὶ τίς ὁ Μεσημβρινὸς, ἀφ' οὗ ἐλήφθη τὸ διδόμενον πλάτος, καὶ ἐὰν δὲν ἦναι ὁ αὐτὸς, πράσσωμεν ὅ,τι εἴπομεν ἀνωτέρω (32)· ἔπειτα ἀριθμοῦντες, τὰς μὲν μοίρας τοῦ δοθέντος μήκους ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς εἰκονιζούσης τὸν Ἰσημερινὸν διὰ νὰ σημειώσωμεν τὸν ἀπ' αὐτῆς, ἢ πλησίον αὐτῆς, ἀρχόμενον μεσημβρινὸν τοῦ τόπου· τὰς δὲ τοῦ δοθέντος πλάτους ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς εἰκονιζούσης τὸν πρῶτον Μεσημβρινὸν, καὶ σημειοῦμεν ὁμοίως τὸν ἀρχόμενον ἐκεῖθεν παράλληλον, ὅπου δὲ οὗτος διασταυροῦται μὲ τὸν σημειωθέντα μεσημβρινὸν, ἐκεῖ που ὑπάρχει ἡ ζητουμένη πόλις. Οὕτω θέλεις εὑρεῖ τὴν πόλιν τῶν Παρισίων, φέρ' εἰπεῖν, ἔχουσαν πλάτος 49^0 ἐπὶ μὲν τῶν πινάκων τῶν ἐχόντων πρῶτον μεσημβρινὸν τὸν δι' αὐτῆς ταύτης τῆς πόλεως διερχόμενον, κειμένην ὅπου ὁ διὰ τῆς 49^0 διερχόμενος παράλληλος διασταυροῦται μὲ αὐτὸν τὸν πρῶτον μεσημβρινόν· ἐπὶ δὲ τῶν ἐχόντων πρῶτον μεσημβρινὸν τὸν ἐκ τῆς νήσου Φέρρου, ὅπου ὁ ἄνω ῥηθεὶς παράλληλος διασταυροῦται μὲ τὸν ἀπὸ τῆς 20^0 ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ ἀρχόμενον μεσημβρινόν.

Διὰ νὰ γνωρίσω δὲ τὴν ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν δύο πόλεων ἐπὶ τοῦ πίνακος, λαμβάνω διὰ διαβήτου τὸ μῆκος τῆς κλίμακος (48) καὶ μὲ τὸ αὐτὸ διάνοιγμα φέρω αὐτὸν ὁσάκις χωρεῖ εἰς τὸ μεταξὺ τῶν δύο πόλεων διάστημα· ἐννοεῖται, ὅτι τὸ διάστημα τοῦτο θέλει εἶσθαι τοσάκις ἴσον εἰς μίλλια, ὅσα περιέχει ἡ κλίμαξ, ἢ τὸ ληφθὲν μέρος τῆς κλίμακος, ἐὰν τύχῃ μικροτέρα αὐτῆς· ἡ μεταξὺ τῶν δύο τόπων ἀπόστασις. Πρέπει δὲ νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἡ οὕτω λογιζομένη ἀπόστασις κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν δύναται νὰ ἦναι βραχυτέρα τῆς πραγματικῆς, ὅταν συλλογισθῶμεν τὰς πρὸς ὁδοιπορίαν ὁδοὺς λαμβανούσας διαφόρους ἐλιγμοὺς ἕνεκα τοῦ δυσβάτου τῶν τόπων, τῶν ὀρέων κλ.

Ὅταν δὲ θέλω νὰ εὕρω τὴν ἔκτασιν μιᾶς ἐπικρατείας ἀπ' ἀνατολᾶς πρὸς δυσμὰς εἰς μέρος τι ὡρισμένον, οἷον τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν 39^0 Β. πλάτους, παρατηρῶ, ὅτι ἡ ἔκτασις αὕτη κατέχει ἐπὶ τοῦ πίνακος $3\frac{1}{2}$ μοίρας περίπου, ὅθεν αἱ μοῖραι ὑπολογιζόμεναι εἰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λεύγας 25 ἑκάστη, δίδουσιν ἔκτασιν 87 $\frac{1}{2}$ λευγῶν. Ἀλλ' ἐὰν στοχασθῶμεν, ὅτι αἱ μοῖραι αὗται λαμβανόμεναι ἐπὶ τῶν παραλλήλων εἰσὶ μοῖραι τοῦ μήκους, μὴ ἰσοδυναμοῦσαι ἑκάστη μὲ 25 λεύγας, διὰ νὰ ἔχωμεν ἀκριβῆ τὸν ὑπολογισμὸν πρέπει νὰ πολυπλασιάσωμεν 3 $\frac{1}{2}$ οὐχὶ ἐπὶ 25 λεύγας ὅσας ἔχουσιν αἱ μοῖραι τῶν παραλλήλων τῶν πλησίον τοῦ σημερινοῦ, ἀλλὰ ἐπὶ 20,482· ὅσαι φέρονται σημειωμέναι εἰς τὸ ἐκτεθὲν περὶ μειώσεως αὐτῶν τῶν μοιρῶν διάγραμμα (34 α)· ὅθεν θέλομεν εὑρεῖ ἀντὶ 87 $\frac{1}{2}$ λ. 71,687 ἢ 71 $\frac{1}{2}$ λ: τὴν ἀληθῆ ἔκτασιν ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς. Ἐὰν δὲ κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον ζητήσωμεν καὶ τὴν ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν ἔκτασιν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ λογίζοντες ἑκάστην μοῖραν ἀπαραμειώτως πρὸς 25 λ. (33) τὸ δ' ἐκ τούτου γινόμενον πολυπλασιάσωμεν μὲ τὸ ἀνωτέρω εὑρεθὲν 71 $\frac{1}{2}$ λ: θέλομεν ἔχει ὡς ἔγγιστα τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου εἰς λεύγας τετραγωνικάς.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

Περὶ τῆς Γῆς θεωρουμένης κατὰ τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὰ Οὐράνια σώματα.

50. Εἴδομεν ὅτι τὰ Οὐράνια σώματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις διακεκριμένας· εἰς Ἀστέρας ἀκινήτους, συντεταγμένους κατὰ συμμορίας ἢ κατ' ἀστερισμούς· καὶ εἰς κινητοὺς ἢ Πλανήτας, ἔχοντας τὸν Ἥλιον κέντρον τῆς κινήσεώς των (4). Οἱ Πλανῆται οὗτοι συστήνουσι μετὰ τοῦ Ἡλίου τὸ λεγόμενον Πλανητικὸν σύστημα, καὶ εἶναι ὅλοι σκιεροὶ ἢ ἑτερόφωτοι, λαμβάνοντες δηλ: τὸ ὁποῖον ἀνταναklῶσι φῶς ἀπ' ἄλλο σῶμα αὐτόφωτον, τὸν Ἥλιον.

Οἱ πλανῆται ὑποδιαιροῦνται ἔτι εἰς δύο· ά.) Εἰς Πλανήτας καθολικούς, οἵτινες στρέφονται ἀμέσως περὶ τὸν Ἥλιον· τοιοῦτοι εἶναι οἱ ὀνομαζόμενοι κυρίως Πλανῆται καὶ οἱ Κομῆται· β'.) εἰς Πλανήτας δευτερεύοντας ἢ Δορυφόρους (4).

Αἱ μαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι ἔχουσι τὸν τρόπον πῶς νὰ βεβαιωθῆ τις περὶ τοῦ μεγέθους ὅλων τῶν σωμάτων τούτων, καὶ περὶ τῶν διαστημάτων τῶν χωριζόντων αὐτὰ ἀπὸ ἡμᾶς, ἐνῷ συγχρόνως καὶ ἡ παρατήρησις ἀποδεικνύει τὸν χρόνον τῆς κινήσεώς των.

§. Α'. *Περὶ τοῦ Ἡλίου.*

51. Ὁ Ἥλιος, τὸ λαμπρότατον Ἄστρον τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, φαίνεται, ὅτι εἶναι σχήματος ὡς ἔγγιστα σφαιρικοῦ. Αἱ κηλίδες, αἱ ὁποῖαι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παρατηροῦνται ἐπὶ τοῦ δίσκου του, φαινόμεναι ὅτι μετατοπίζονται καὶ ἐπανέρχονται πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, μᾶς δίδουσι νὰ καταλάβωμεν ὅτι καὶ αὐτὸς ἔχει μίαν κίνησιν περιστροφῆς περὶ τὸν ἴδιόν του ἄξονα, γινομένην εἰς 25 ἡμέρας καὶ 12 ὥρας· ἡ διάμετρος αὐτοῦ περιέχει εἰς ἑαυτὴν 111 φορὰς τὴν τῆς Γῆς, καὶ εἶναι ἴση μὲ 319,000 λεύγας. Ὁ Ἥλιος εἶναι περίπου 1,400,000 φορὰς μεγαλήτερος τῆς Γῆς· φαίνεται δὲ εἰς τὰ ὀμμάτιά μας τόσον μικρὸς, ἐπειδὴ ἀπέχει ἀπὸ ἡμᾶς πλέον τῶν 12,000 διαμέτρων τῆς Γῆς, ἢ 34,000,000 λεύγας περίπου.

§. *Β'. Ὀνομασίαι τῶν κυρίως λεγομένων Πλανητῶν.*

52. Οἱ Πλανῆται ὑπόκεινται εἰς δύο κινήσεις· ἡ μία εἶναι κίνησις περιστροφῆς περὶ τὸν ἄξονά των, περὶ τῆς ὁποίας ἐβεβαιώθησαν διὰ τῶν αὐτῶν μέσων, δι' ὧν καὶ περὶ τῆς τοῦ Ἡλίου (51)· ἡ δὲ ἑτέρα εἶναι κίνησις περιφορᾶς περὶ τὸν Ἥλιον (4). Αἱ δύο αὗται κινήσεις γίνονται ὅλων χωρὶς ἐξαιρέσεως ἀπὸ Δυσμὰς πρὸς ἀνατολάς. Ἡ δὲ ἁρμονία αὕτη πηγάζει ἀπὸ τὰς πρώτας αἰτίας, διὰ τῶν ὁποίων ἡ χεὶρ τοῦ Δημιουργοῦ ὥρισε τὰς τῶν Πλανητῶν κινήσεις· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πλέον ἀξιοσημείωτον τῶν φαινομένων, ἀφ' ὅσα βλέπομεν εἰς τὸ σύστημα τοῦ Παντός.

Γνωστοὶ ἕως σήμερον πλανῆται ἀριθμοῦνται ὑπὲρ τοὺς 50· οἱ πλεῖστοι ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἀνακαλυφθέντες· ὀνομαστότεροι δὲ εἰσὶν οἱ ἑξῆς 17: τεταγμένοι κατὰ τὴν ἑπομένην τάξιν, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ Ἡλίου. Ἑρμῆς ὁ πλησιέστατος αὐτοῦ τοῦ Ἡλίου, ἔπειτα Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ, Ἄρης (Φλωρὶς, Ἑστία, Ἶρις, Μῆτις, Ἥβη, Ἀστραῖα, Ἥρα, Δήμητρα, Παλλὰς) Ζεὺς, Κρόνος, Οὐρανὸς Ποσειδῶν. Ἐξ αὐτῶν οἱ ἓξ ἤγουν Ἑρμῆς, Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ, Ἄρης, Ζεὺς καὶ Κρόνος, ἦσαν γνωστοὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους, οἵτινες ἀντὶ τῆς Γῆς ἐλογίζοντο τὴν Σελήνην, καθὼς καὶ τὸν Ἥλιον, διότι ὑπέθετον, ὅτι περὶ τὴν γῆν ἀκίνητον μένουσαν ἐκινοῦντο οἱ 7 πλανῆται. (6)

53. Εἶναι δὲ οἱ μὲν ἐκ τῶν πλανητῶν μικρότεροι τῆς Γῆς· ἤγουν ὁ Ἑρμῆς, ὅτις εἶναι τὸ δεκατημόριον αὐτῆς· Ἀφροδίτη, τὰ ἐννέα δεκατημόρια· Ἄρης, τὸ πέμπτον· οἱ δὲ μεταξὺ τοῦ Ἄρεως καὶ τοῦ Διὸς, ὀνομασθέντες, οἷον Φλωρὶς, Ἑστία κλ. εἶναι τόσον μικροὶ, ὥστε ἀδύνατον νὰ γνωρισθῶσιν ἀκριβῶς αἱ καταμετρήσεις τοῦ ὄγκου των, καὶ ὀνομάζονται τηλεσκοπικοὶ Πλανῆται· διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τοὺς ἴδωσιν ἄλλως εἰμὴ μὲ πολλὰ ἰσχυρὰ (πολλὰ μεγεθυντικὰ) τηλεσκόπια. Διὰ τοῦτο καὶ οὗτοι καὶ οἱ λοιποὶ 34· τῶν ὁποίων παρελείψαμεν τὰ ὀνόματα, δὲν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀνεκαλύφθησαν εἰμὴ μετὰ τὴν εὕρεσιν τῶν τοιούτων ἰσχυρῶν τηλεσκοπίων. Ὅλοι δὲ οὗτοι οἱ τηλεσκοπικοὶ φαίνονται εἰς τὸ μεταξὺ τοῦ Ἄρεως καὶ τοῦ Διὸς ἀπόστημα.

Μεγαλήτεροι δὲ τῆς Γῆς εἶναι: ὁ Ζεὺς 1,470 φοράς· ὁ Κρόνος χιλίας· ὁ Οὐρανὸς 82 καὶ ὁ Ποσειδῶν 110 φοράς.

Περιστροφὴ καὶ σχῆμα αὐτῶν.

54. Ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη καὶ ὁ Ἄρης περιστρέφονται περὶ τὸν ἴδιόν των ἄξονα ἰσοχρόνως σχεδὸν μὲ τὴν Γῆν, ἤγουν εἰς μίαν ἡμέραν· ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Κρόνος εἰς 4/10 ἡμέρας ὡς ἔγγιστα, ἢ εἰς 10 ὥρας περίπου. Ἐκ τούτου κατανοεῖται, ἀφ' οὗ εἶναι τόσον μεγαλήτεροι τῆς Γῆς (53), ὅτι ἡ περιστροφὴ αὐτῶν εἶναι ταχυτάτη. Ἡ τοῦ Διὸς συγκρινομένη μὲ τὴν περιστροφὴν τῆς Γῆς εἶναι 26 φορὰς ταχυτέρα· ἡ δὲ τοῦ Κρόνου 22 φοράς· ἡ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ ἡ τοῦ Ποσειδῶνος ἀγνοοῦνται ἕνεκα τῆς μεγίστης αὐτῶν ἀφ' ἡμῶν ἀποστάσεως.

55. Ἐκ τῆς παρατηρήσεως ἀπεδείχθη, ὅτι ὅλοι αὐτοὶ οἱ Πλανῆται εἶναι ὁμοιόσχημοι μὲ τὴν Γῆν, ἤγουν ὅτι εἶναι πρὸς τὸν Ἰσημερινόν των ἐξωγκωμένοι (φουσκωμένοι), καὶ πεπιεσμένοι πρὸς τοὺς Πόλους. Ἐβεβαιώθησαν δὲ προσέτι, ὅτι ἡ πίεσις αὕτη εἶναι σχεδὸν κατὰ λόγον τῆς ταχύτητος τῆς περιστροφῆς. Ὁ Ζεὺς π. χ. ὅστις περιστρέφεται εἰς ἑαυτὸν 26 φορὰς ταχύτερα παρὰ τὴν Γῆν, εἶναι πεπιεσμένος $\frac{1}{15}$ ἢ εἰκοσιπεντάκις πλέον ἢ ἐκείνη· ἐκ τούτου δὲ πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἡ κίνησις τῆς περιστροφῆς εἶναι τὸ αἴτιον τῆς πιέσεως.

Καὶ τῷ ὄντι εἶναι γνωστὸν ὅτι τὰ σώματα τὰ στρεφόμενα περί τι κέντρον, τείνουν εἰς τὸ νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἀπ' αὐτοῦ μὲ πλέον περισσοτέραν ὁρμὴν, ὅσον καὶ ἡ κίνησίς των εἶναι ταχυτέρα· τοῦτο ὀνομάζουσιν ἐνέργειαν τῆς ἀποκέντρου δυνάμεως· αὕτη δὲ ἀντίκειται εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς βαρύτητος, ἢ τῆς ἐπικέντρου δυνάμεως, ἥτις φέρει πρὸς τὸ κέντρον. Διὰ ταῦτα εἰς καθένα Πλανήτην, καθὼς καὶ εἰς τὴν Γῆν, τὸ μέρος τὸ πλησιάζον εἰς τὸν Ἰσημερινὸν ὅπου ἡ κίνησις εἶναι ταχυτάτη, ἔπρεπε νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸ κέντρον, ἤγουν νὰ φουσκωθῇ ἢ νὰ ἐξογκωθῇ· ἡ δὲ ἐξόγκωσις αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ γένῃ, εἰμὴ διότι ἡ ὕλη τῶν Πλανητῶν ἦτο κατ' ἀρχὰς ῥευστή.

56. Ἡ ἐνέργεια τῆς ἀποκέντρου δυνάμεως ἀντικειμένη εἰς τὴν τῆς βαρύτητος, πρέπει νὰ ἐναντιόνηται καὶ εἰς τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς· ὅθεν τὰ σώματα πρέπει νὰ χάνωσιν ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν κάτι τῆς βαρύτητος, τὴν ὁποίαν εἰς ἄλλο μέρος τινὸς Πλανήτου ἔχουσι· καὶ τοῦτο δὰ ἐβε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βαιώθησαν οἱ Φυσικοὶ μεταχειρισθέντες τὸ ἐκκρεμὲς τῶν ὡρολογίων. Τὸ ἐκκρεμὲς ἀπομακρυνόμενον ἀπὸ τὴν κάθετον πρὸς τὸν ὁρίζοντα καὶ κινούμενον, καταπίπτει πρὸς αὐτὴν τὴν κάθετον ἐπαναφερόμενον ὑπὸ τῆς βαρύτητος· ὅσον δὲ μεγαλητέρα εἶναι ἡ βαρύτης, τόσῳ μεγαλητέρα εἶναι καὶ ἡ ταχύτης μὲ τὴν ὁποίαν καταπίπτει. Παρετήρησαν λοιπὸν ὅτι, ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν, ὡρολογίου τινὸς ἐκκρεμὲς, ἔχον μῆκος ὡρισμένον, κινεῖται βραδύτερον ἀφ' ὅσον εἰς τόπους πλησιεστέρους εἰς τὴν Ἄρκτον· ἕνεκα δὲ τούτου ἀναγκάζονται νὰ δίδωσιν εἰς αὐτὸ μήκη διάφορα κατὰ τοὺς τόπους, ὅταν θέλουν νὰ κάμνῃ ἀναλικνήσεις τῆς αὐτῆς ποσότητος τοῦ χρόνου. Τοῦτο τὸ πείραμα, ἀποδεικνύον τὴν ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν ἐλάττωσιν τῆς βαρύτητος, ἤρκει μόνον ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ Γῆ τῷ ὄντι περιστρέφεται περὶ τὸν ἴδιόν της ἄξονα.

57. Περιφορά. Ἡ τῶν Πλανητῶν περιφορὰ περὶ τὸν Ἥλιον γίνεται εἰς πλειοτέραν ἢ ὀλιγωτέραν χρόνου διάρκειαν, ἀνάλογον μὲ τὴν ἀπόστασιν αὐτῶν ἀπ' ἐκεῖνον. Ὁ Ἑρμῆς κάμνει τὴν περιφοράν του εἰς 88 ἡμέρας· ἡ Ἀφροδίτη εἰς 224· ἡ Γῆ εἰς 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας ἢ εἰς ἓν ἔτος· ὁ Ἄρης εἰς ἓν ἔτος καὶ 321 ἡμέρας· ὁ Ζεὺς εἰς 11 ἔτη καὶ 315 ἡμέρας· ὁ Κρόνος εἰς 29 ἔτη καὶ 164 ἡμέρας· ὁ Οὐρανὸς εἰς 83 ἔτη καὶ 52 ἡμέρας· καὶ ὁ Ποσειδῶν εἰς 164 ἔτη.

58. Ὁ δρόμος ἢ ἡ τροχιὰ, τὴν ὁποίαν οἱ Πλανῆται περιγράφουσι περὶ τὸν Ἥλιον, δὲν εἶναι κυκλικὴ, ἀλλ' ἔχει τὸ σχῆμα μακρυλοῦ ἢ συμπεπιεσμένου κύκλου· τοῦτο δὲ τὸ σχῆμα λέγεται ἔλλειψις (σχ. 7), τῆς ὁποίας ἡ μεγάλη διάμετρος ὀνομάζεται μέγας Ἄξων, καὶ ἡ μικρὰ, ΑΑ', μικρὸς Ἄξων, τὸ δὲ σημεῖον τῆς διατομῆς Κ, κέντρον. Ὁ δὲ Ἥλιος δὲν εὑρίσκεται ἀκριβῶς εἰς τὸ κέντρον τῶν ἐλλείψεων τούτων, ἀλλ' εἰς ἓν σημεῖον ἐπὶ τοῦ μεγάλου Ἄξονος, ὀνομαζόμενον Ἑστία, Ε', ἀπέχον τι διάστημα ἀπὸ τοῦ κέντρου· τοῦτο δὲ τὸ διάστημα ΕΚ λέγεται Ἐκκεντρότης. Ἐκ τούτου συνάγεται, ὅτι οἱ Πλανῆται δὲν ἀπέχουσι πάντοτε ἴσον ἀπὸ τὸν Ἥλιον· ἀλλ' ἄλλοτε μὲν εἶναι πλησιέστερον, ἄλλοτε δὲ ἀπώτερον. Ἡ μικροτέρα αὐτῶν ἀπόστασις λέγεται Περιηλιότης, ἡ δὲ μεγαλητέρα Ἀφηλιότης· ἡ δὲ μέση ἀπόστασις εἶναι τὸ ἥμισυ τοῦ ἀθροίσματος τῶν δύο ἀποστημάτων. Μόνη τῆς Γῆς ἡ τροχιὰ ἔχει ὄνομα ἴδιον, λεγομένη ἐκλειπτική.

Ἀποστάσεις τῶν Πλανητῶν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου.

59. Λαμβάνοντες ὡς ὅρον συγκρίσεως τὸ μῆκος τῆς γηΐνου διαμέτρου, ὃν 2,860 λευγῶν, εὗρηκαν πόσας ἐξ αὐτῶν ἔπρεπε νὰ θέσωσι κατὰ σειρὰν, μίαν μετὰ τὴν ἄλλην, ὥστε νὰ συμπληρωθῇ ἡ ἴση ποσό-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

της τοῦ ἀποστήματος καθενὸς τῶν Πλανητῶν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου. Κατὰ τοῦτον λοιπὸν τὸν τρόπον ἐκφραζομένου τοῦ ὑπολογισμοῦ, ὁ Ἑρμῆς ἀπέχει ἀπὸ τοῦ Ἡλίου 4,800 διαμέτρους (ἢ 13,728,000 λεύγας)· ἡ Ἀφροδίτη, 9,600 διαμέτρους· ἡ Γῆ, 12,000 (51)· ὁ Ἄρης, 19,000, ὁ Ζεὺς, 65,000· ὁ Κρόνος 110,000· ὁ Οὐρανὸς, 242,000. Ἐκ τούτου δὲ βλέπομεν, ὅτι αἱ ἀποστάσεις αὗται εἶναι ὡς ἔγγιστα πρὸς ἀλλήλας, ὡς οἱ ἑφεξῆς ἀριθμοὶ, 4, 7, 10, 15, 52, 95, καὶ 192.

60. Αἱ τροχιαὶ (58) τῶν Πλανητῶν δὲν εὑρίσκονται ὅλαι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, τουτέστι παράλληλοι πρὸς ἀλλήλας· ἐξεναντίας εἶναι μάλιστα κεκλιμέναι τινὲς ὡς πρὸς τὰς ἄλλας, καθὼς παραστήνονται εἰς τὸ 12 σχ. τὰ δὲ σημεῖα, καθ' ἃ συναπαντῶνται τὰ ἐπίπεδά των, ὀνομάζονται δεσμοί. Ἡ ἔγκλισις αὕτη (ἐξαιροῦνται οἱ τηλεσκοπικοὶ Πλανῆται ἔχοντες μεγαλητέραν ἔγκλισιν), δὲν ὑπερβαίνει τὰς 8 μοίρας ἑκατέρωθεν τῆς ἐκλειπτικῆς, ἤγουν τῆς τροχιᾶς τῆς Γῆς· εἰς τρόπον ὥστε ἡ περιφορὰ αὐτῶν γίνεται ἐντὸς μιᾶς ζώνης πλατείας 16 μοιρῶν, ἐκ τῆς ὁποίας τὸ μέσον διαβαίνει ἡ ἐκλειπτική· καλεῖται δὲ ἡ ζώνη αὕτη Ζωδιακός.

61. Ὁ Ζωδιακὸς ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τῶν ζωδίων, ἤγουν τῶν 12 ἀστερισμῶν, οἵτινες ὅλοι σχεδὸν ἔχουσιν ὀνόματα ζώων (σχ. 13). Ὁ Ἥλιος Φ. μένων ἀκίνητος εἰς τὴν ἑστίαν τῆς ἐκλειπτικῆς ΗΕΗΣ, μᾶς φαίνεται διὰ τὴν μεταβατικὴν κίνησιν τῆς Γῆς, ὅτι διαβαίνει ἀλληλοδιαδόχως ἔμπροσθεν τοῦ καθενὸς τῶν δώδεκα ζωδίων· εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ ἔτους μᾶς φαίνεται, ὅτι, διατρέξας ὅλην τὴν Ζωδιακοῦ τὴν ἔκτασιν, ἐπανέρχεται πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, ὅθεν ἀνεχώρησε τὸ παρελθὸν ἔτος· ἀλλὰ πραγματικῶς εἶναι ἡ Γῆ, ἥτις διατρέχει αὐτὸν τὸν δρόμον.

62. Τῶν ἀστερισμῶν ἢ τῶν σημείων τοῦ Ζωδιακοῦ ὄντων 12: ὅσοι καὶ οἱ μῆνες τοῦ ἔτους, ὁ Ἥλιος φαίνεται, ὅτι διατρέχει ἕνα ἀστερισμὸν κατὰ μῆνα, καὶ τρεῖς κατὰ πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους.

Ἰδοὺ τὰ ὀνόματα τῶν ἀστερισμῶν καὶ τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους, εἰς τὰς ὁποίας ἀντικρίζουσιν.

Ἔαρ ἢ ἄνοιξις	Κριὸς,	♈.	Ταῦρος,	♉.	Δίδυμοι, ♊.
Θέρος.	Καρκῖνος,	♋.	Λέων,	♌.	Παρθένος ♍.
Φθινόπωρον.	Ζυγὸς,	♎.	Σκορπίος,	♏.	Τοξότης. ♐.
Χειμών.	Αἰγόκερως,	♑.	Ὑδροχόος,	♒.	Ἰχθύες, ♓.

* Ἐκτὸς τῶν ἄνω 12 Ζωδίων τῆς ἐκλειπτικῆς εἶναι καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀστερισμοὶ ἀλλαχοῦ τοῦ οὐρανοῦ διαφόρως ὀνομαζόμενοι δι' ὀνομάτων μυθολογικῶν ἢ ζώων· οἷον πρὸς Βορρᾶν τοῦ Ζωδιακοῦ ἡ Μεγάλη Ἄρκτος, ἡ Ἅμαξα, ἡ Μικρὰ Ἄρ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κτος, ὁ Δράκων, ἡ Κασσιόπη, ὁ Πήγασος ἢ ὁ μέγας Σταυρὸς, ἡ Ἀνδρομέδα, ὁ Περσεὺς, ἡ Λύρα, ὁ κύκνος ἢ ὁ Σταυρὸς κτλ. Αἱ Ὑάδες καὶ αἱ πλειάδες (ἡ κοινῶς λεγομένη Πούλια) εὑρισκόμεναι ἐπὶ τοῦ Ζωδιακοῦ εἰς τὸ Ζώδιον τοῦ Κριοῦ. Πρὸς Μεσημβρ: δὲ τοῦ Ζωδιακοῦ εὑρίσκονται ἡ Φάλαινα, ὁ Ὠρίων, ὁ Μέγας καὶ Μικρὸς κύων, ὁ Ἠριδανὸς, ἡ Ὕδρα, ὁ Φοῖνιξ κτλ.

Οἱ ἀστερισμοὶ εἰσὶν ἀθροίσματα ἀπλανῶν ἀστέρων, οἵτινες φυλάττουσι πρὸς τὴν Γῆν τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν καὶ πρὸς ἀλλήλους τὴν αὐτὴν θέσιν, παριστανόμενοι καὶ ἐπὶ τῆς τεχνητῆς οὐρανίου Σφαίρας ὑπὸ τὰ σχήματα τῶν Ζώων, τῶν ὁποίων φέρουσι τὰ ὀνόματα, οἷον τῆς Ἄρκτου, τοῦ μυθολογουμένου Πηγάσου κτλ. (ἴδε 99).

§. Γ'. *Περὶ τῶν Κομητῶν.*

63. Οἱ Κομῆται διαφέρουσιν ἀπὸ τοὺς κυρίως λεγομένους Πλανήτας κατὰ τοῦτο· ὅτι αἱ τροχιαί των σχηματίζουσιν ἐλλείψεις πολλὰ ἐπιμήκεις ἢ μακρυλὰς, αἱ ὁποῖαι ὀνομάζονται παραβολαὶ, καὶ ὅτι αὐτοὶ διατρέχουσι τὴν ἔκτασιν τοῦ Οὐρανοῦ καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, καί τινες μάλιστα κινοῦνται ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς. Κατὰ τὴν περιηλιότητα αὐτῶν διαβαίνουσι πολλὰ πλησίον τοῦ Ἡλίου, καὶ κατὰ τὴν ἀφηλιότητά των ἀπομακρύνονται εἰς ἄπειρον διάστημα. Ἐνίοτε εἰς τὴν περιηλιότητά των πυρόνονται τόσον ὑπερβολικὰ, ὥστε ἔχουσι θερμότητα μυριάκις ἰσχυροτέραν παρὰ τὴν τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου· ἡ δὲ θερμότης αὕτη πρέπει νὰ ἐξατμίζῃ τὴν ὕλην αὐτῶν. Καὶ τῷ ὄντι φαίνονται κομῆται, τῶν ὁποίων οἱ πυρῆνες εἶναι τόσον ἀτμώδεις, ὥστε διὰ μέσου αὐτῶν διαβλέπονται τὰ ἄστρα. Εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν εἶναι καὶ ἡ κόμη, ἥτις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετ' αὐτῶν συμφαινομένη, τοῖς ἔδωκε καὶ τὴν ἐπωνυμίαν· κατὰ πιθανὸν δὲ λόγον φαίνεται ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν θερμότητα ἐξατμιζομένη ὕλη τοῦ Κομήτου, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐπισύρει κατόπιν του. Κατά τινας περιπτώσεις δύνανται οἱ Ἀστρονόμοι νὰ προείπωσί τινων κομητῶν τὴν ἐπάνοδον· ἀλλὰ νομίζουσιν, ὅτι τινὲς ἐξ αὐτῶν περιγράφουσι τροχιὰς, ὄχι ἐλλείψεις, ἀλλ' ἄλλο εἶδος καμπύλης λεγομένης ὑπερβολῆς (τῆς ὁποίας τὰ δύο πέρατα δὲν συνέρχονται ποτὲ), καὶ ἐπομένως οἱ τοιοῦτοι κομῆται δὲν δύνανται νὰ ἐπανέλθωσι πάλιν καὶ νὰ μᾶς γένωσιν ὁρατοί.

* Ἀφ' οὗ καιροῦ ἐτελειοποιήθησαν τὰ τηλεσκόπια, ἀνεκαλύφθησαν πολλοὶ κομῆται εἰσερχόμενοι εἰς τὸ ἡλιακὸν ἡμῶν σύστημα· ἀπὸ τοῦ 1843 ἕως τοῦ 1856 παρετηρήθησαν 39 νέοι κομῆται ἀνὰ δύο ἕως 5 ἢ καὶ 7 κατά τινα ἔτη φαινόμενοι· δὲν γνωρίζεται δὲ ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων ἡ πορεία οὐδ' ὁ χρόνος τῆς ἐπανόδου αὐτῶν, πλὴν 4 μόνων, ἐξ ὧν εἷς εἶναι καὶ ὁ ἐπὶ Καρόλου τοῦ Ε' ἀναφανεὶς τὸ 1556: καὶ προσδοκώμενος ἵνα ἐπανέλθῃ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1856 καὶ 1860. διότι κάμει τὴν περιοδόν του εἰς 300 περίπου ἔτη.

Ἀναφέρονται ὡς μέγιστοι κομῆται οἱ φανέντες κατὰ τὰ 1402 μ. Χ. 1532,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1577, 1618, 1744 καὶ 1843. Τούτου τοῦ τελευταίου ἡ κόμη εἶχε μῆκος 60 ἑκατομ. λευγῶν καὶ πλάτος $1\frac{1}{2}$ ἑκατομ: ὁ δὲ πυρὴν 19 χιλ: λευγῶν διάμετρον. Καὶ τοῦτο νέα ἀπόδειξις περὶ τῆς ἀχανεστάτης ἐκτάσεως τῶν Οὐρανῶν καὶ τοῦ μεγέθους αὐτῶν τῶν σωμάτων, παρὰ τὴν ἀπόστασιν τῆς Γῆς ἀπὸ τοῦ Ἡλίου οὖσαν 34 ἑκατομ: λευγῶν (51) καὶ τὴν διάμετρον αὐτῆς 2864. Ἐν ᾧ δὲ ἔχουσι τοσοῦτον μέγεθος, ἡ ὕλη ἐξ ἧς σύγκεινται, εἶναι ἀραιοτάτη, μυριάκις καὶ ἑκατομμυριάκις ὀλιγώτερον πυκνὴ τοῦ ἐν ᾧ ζῶμεν ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· διότι, ὡς εἴπομεν, διὰ μέσου τοῦ πυρῆνος αὐτῶν διορῶνται τὰ ὄπισθεν εὑρισκόμενα μεσαίου μεγέθους ἄστρα, ἐν ᾧ τὰ νέφη ἰσκιάζουσι καὶ ἀποκρύπτουσι καὶ αὐτὸν τὸν μέγιστον φωστῆρα τοῦ Οὐρανοῦ, τὸν Ἥλιον· Ἀφ' οὗ δὲ σύγκεινται οἱ κομῆται ἐκ τοσοῦτον ἀραιᾶς ὕλης, ἐπεται ὅτι οὐδεμίαν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἐπιῤῥοὴν, ἡ βλάβην νὰ προξενήσωσιν εἰς ὅσα τυχὸν κατὰ τὴν πορείαν των πλησιάσωσιν ἄλλα οὐράνια σώματα, πολλαπλασίαν αὐτῶν πυκνότητα καὶ ἑλκτικὴν δύναμιν ἑπομένως ἔχοντα. Ἐκ τούτων κατονοεῖται προσέτι εὐκόλως, ὅτι τὰ διαφημισθέντα ἐσχάτως περὶ συγκρούσεως τοῦ προσδοκωμένου πλανήτου μετὰ τῆς Γῆς, καὶ διχοτομίας ἢ ἐξαφανίσεως αὐτῆς, εἰσὶν ὅλως ἀνυπόστατα.

§. Δ΄. *Περὶ τῶν Δορυφόρων.*

64. Ὀνομάζουσι δορυφόρους ἢ ἀκολούθους οὐράνιά τινα σώματα, τὰ ὁποῖα περιφέρονται περὶ τοὺς Πλανήτας, κινούμενα ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, ἐνῷ καὶ ἐκεῖνοι γυρίζουσι κύκλῳ τοῦ Ἡλίου. Ἕως σήμερον γνωρίζομεν πέντε μόνους πλανήτας ἔχοντας καὶ δορυφόρους· δηλ: τὴν Γῆν, τὸν Δία, τὸν Κρόνον, τὸν Οὐρανὸν, καὶ τὸν Ποσειδῶνα.

Ὁ δορυφόρος τῆς Γῆς εἶναι ἡ Σελήνη· ἀλλὰ περὶ αὐτῆς θέλομεν λαλήσει κατόπιν ἐκτενέστερον.

Ὁ δὲ Ζεὺς ἔχει τέσσαρας ἀκολούθους, οἵτινες διακρίνονται μόνον διὰ τῶν τηλεσκοπίων· Ἡ περὶ ἑαυτοὺς περιστροφικὴ των κίνησις εἶναι ἴση μὲ τὴν περὶ τὸν Δία περιφοράν των. Αὕτη δὲ ἡ περιφορὰ δὲν εἶναι πολυχρόνιος· ἐπειδὴ τοῦ μὲν πλησιεστέρου εἰς τὸν Δία ἐκτελεῖται εἰς μίαν ἡμέραν καὶ 18 ὥρ: τοῦ δὲ ἀπωτάτου, εἰς 16: ἡμέρας καὶ 16: ὥρας.

65. Ἐκ τούτου συνάγεται, ὅτι οἱ δορυφόροι οὗτοι πρέπει νὰ ὑπόκηνται καὶ εἰς συχνὰς ἐκλείψεις· καὶ ἐπειδὴ αἱ τῆς Σελήνης εἶναι σπανιώταται, οἱ Ἀστρονόμοι καὶ οἱ περιηγηταὶ μεταχειρίζονται συχνότατα τὰς τῶν δορυφόρων πρὸς εὕρεσιν τοῦ μήκους, κατὰ τὴν ὁποίαν προεξηγήσαμεν μέθοδον (41).

66. Οἱ δορυφόροι οὗτοι χρησιμεύουσι παρομοίως εἰς τὸ νὰ μᾶς γνωστοποιῶσι τὴν ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποίαν φθάνει εἰς ἡμᾶς τὸ φῶς ἀπὸ τὰ οὐράνια σώματα· καὶ ἰδοὺ κατὰ ποῖον τρόπον.

Ἀφοῦ εἶναι καλῶς ἐγνωσμένος ὁ χρόνος τῆς περιφορᾶς ἑκάστου δορυφόρου, εἶναι εὔκολον νὰ προείπωμεν τὴν ὥραν καὶ τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον λεπτὸν, κατὰ τὰ ὁποῖα εἷς τῶν δορυφόρων θέλει παρεμπέσει εἰς τὴν σκιὰν τοῦ Πλανήτου καὶ νὰ πάθῃ τὴν ἔκλειψιν. Ἀλλὰ παρετηρήθη ὅτι,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὅτε ὁ Ζεὺς εὑρίσκεται εἰς τὸ Ζ′ (σχ. 8) ἀπὸ τὸ ἕτερον μέρος τοῦ Ἡλίου ὡς πρὸς τὴν Γῆν, εὑρισκομένην ταύτην εἰς τὸ γ, αἱ ἐκλείψεις ἐπέρχονται ἀργότερον, ἀφ' ὅσον ἔπρεπε· καὶ ἐξεναντίας, ὅτε εὑρίσκεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους μὲ τὴν Γῆν εἰς τὸ Ζ, ἐκεῖναι ἐπέρχονται ταχύτερον. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ βραδύτης εἶναι πάντοτε ἀμεταβλήτως $16\frac{1}{2}$. Φυσικῷ τῷ λόγῳ ἔχομεν νὰ στοχασθῶμεν, ὅτι ἡ βραδύτης αὕτη προέρχεται ἐξ αἰτίας τοῦ καιροῦ, τὸν ὁποῖον τὸ φῶς καταδαπανᾷ, ἕως νὰ διέλθῃ τὴν τροχιὰν γγ′ τῆς Γῆς· ἀλλὰ τὸ ἥμισυ ταύτης τῆς τροχιᾶς, ἤ ἡ ἀπόστασις τοῦ Ἡλίου ἀπὸ τῆς Γῆς, εἶναι 34: ἑκατομμύρια λευγῶν (51)· ἡ δὲ διάμετρος ἢ ὁ ἄξων εἶναι 68 ἑκατομμύρια· τὸ φῶς ἄρα διατρέχει περίπου 4: ἑκατομμύρια λευγῶν κατὰ ἓν πρῶτον λεπτόν, ἢ 68,000 κατὰ ἓν δεύτερον· ὅθεν τοῦ φωτὸς ἡ ταχύτης εἶναι περίπου ἑκατομμυριάκις μεγαλητέρα παρὰ τὴν τῆς σφαίρας τοῦ κανονίου.

67. Ὁ δὲ Κρόνος ἔχει ὀκτὼ δορυφόρους ἐπίσης πλησιέστατα αὐτοῦ ὄντας· παρεκτὸς δὲ τούτων ἔχει ἔτι καὶ ἕνα δακτύλιον περιζώνοντα αὐτὸν ὡς ζώνη, φαινομένη ὅτι σχηματίζει ἔξωθεν καὶ ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν ὡς δύο χερούλια (σχ. 9). Ὁ δακτύλιος οὗτος εἶναι σκιερὸς ὡς καὶ ὁ πλανήτης αὐτὸς (50), ἐπειδὴ καὶ φέρει ἐπ' ἐκείνου σκιὰν εὐκόλως διακρινομένην. Δὲν εἶναι δὲ προσκολλημένος ἐπάνω εἰς τὸν Πλανήτην, ἀλλὰ στρέφεται περὶ αὐτὸν εἰς 10 ὥρ: $\frac{1}{4}$· καὶ ἐπειδὴ ἡ διάμετρός του εἶναι εἰκοσιτρεῖς φορὰς μεγαλητέρα τῆς γηΐνου, συνάγεται ἐκ τούτου, ὅτι στρέφεται 53 φορὰς ταχύτερον· τὸ δὲ πλάτος αὐτοῦ φαίνεται ὅτι ἰσοῦται μὲ τὸ $\frac{1}{3}$ τῆς διαμέτρου τοῦ Πλανήτου.

Ὁ Οὐρανὸς ἔχει ἓξ δορυφόρους καὶ ὁ Ποσειδῶν δύο, οἵτινες δὲν φαίνονται εἰμὴ διὰ τῶν καλλίστων τηλεσκοπίων.

§. Ε′. *Περιφορὰ τῆς Γῆς περὶ τὸν Ἥλιον.*

ΩΡΑΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ. Ἡ Γῆ φέρεται πέριξ τοῦ Ἡλίου εἰς τὸ διάστημα ἑνὸς ἔτους ἢ ἐνιαυτοῦ (57), ἐνῷ συγχρόνως στρέφεται καὶ περὶ ἑαὐτὴν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑνὸς ἡμερονυκτίου. Καὶ αὕτη μὲν ἡ κίνησις φέρει τὴν διαδοχὴν τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός· ἐκείνη δὲ, τὴν μεταβολὴν τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους καὶ τὴν ἀνισότητα τῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν.

68. Τὰ δύο ταῦτα τελευταῖα φαινόμενα πηγάζουσι κυρίως ἐκ δύο τινῶν τῶν ἑξῆς.

ά. Ὁ Ἄξων τῆς Γῆς (67) δὲν εἶναι κάθετος ἐπὶ τῆς τροχιᾶς· ἡ ἔγκλισις αὐτοῦ δὲν παραλλάσσει εἰμὴ κατά τινα τρόπον μόλις ἐπαισθητόν.

β′.) Τὰ δύο ἄκρα τοῦ γηΐνου Ἄξονος, ἤτοι οἱ δύο Πόλοι, βλέπουσι πάντοτε πρὸς τὰ αὐτὰ σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

69. Ἕπεται ἐκ τούτων, ὅτι εἶναι δύο ἐποχαὶ τοῦ ἔτους, κατὰ τὰς ὁποίας τὰ δύο ἄκρα τοῦ Ἄξονος ἀπέχουσιν ἐπίσης ἀπὸ τὸν Ἥλιον· καὶ δύο ἄλλαι πάλιν, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ εἷς τῶν δύο Πόλων εὑρίσκεται πλησιέστερος πρὸς τὸν Ἥλιον. Κατὰ τὰς ἐξηγηθείσας ἀρχὰς ταύτας, ἂς στοχασθῶμεν τώρα τὴν Γῆν κινουμένην περὶ τὸν Ἥλιον.

70. Ἰσημερία ἐαρινὴ (σχ. 10). Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν τοῦ ἔτους οἱ δύο Πόλοι Π Π', ἂν καὶ πάντοτε ἐγκεκλιμένοι ὡς πρὸς τὴν ἐκλειπτικήν, ἤτοι τὴν τροχιὰν τῆς Γῆς Ε Ε', ἀπέχουσιν ἐξ ἴσου ἀπὸ τὸν Ἥλιον Η. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ φωστῆρος τούτου πίπτουσι κατὰ κάθετον εἰς τὸ μέρος τὸ ἀπέχον ἐξ ἴσου ἀπὸ τοὺς δύο Πόλους, καὶ περιγράφουσι διὰ τῆς περιστροφῆς τῆς Γῆς τὸν κύκλον Ι ι, τὸν ὀνομαζόμενον Ἰσημερινὸν (21)· ὅλον δὲ τὸ ἥμισυ τῆς γηΐνου σφαίρας ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἑτέρου Πόλου εἶναι φωτισμένον, τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ εἶναι ἀφώτιστον. Ὁ Ἰσημερινὸς λοιπὸν καὶ ὅλοι οἱ Παράλληλοι κόπτονται εἰς δύο μέρη ἴσα ἀπὸ τὴν γραμμὴν Π Π' τὴν περιορίζουσαν τὸ φῶς· ὅθεν καθ' ὅλον τὸ πρόσωπον τῆς Γῆς γίνεται ἰσότης τῆς ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ τοῦτο λέγεται Ἰσημερία· ἐπονομάζεται δὲ Ἐαρινὴ ἢ τῆς Ἀνοίξεως, ἂν ὁ Ἥλιος μᾶς φαίνεται τότε ὢν εἰς τὸ ζῴδιον τοῦ Κριοῦ (62).

71. Θέρος (σχ. 11). Ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς Ἰσημερίας ὁ γήϊνος Ἄξων, ἐπειδὴ φυλάττει τὴν αὐτὴν θέσιν ὡς πρὸς τὸ ἀπόλυτον διάστημα, εὑρίσκεται, ἐξ αἰτίας τῆς πρὸς τὴν περιφορὰν κινήσεώς του, ἀπ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον μετατοπισμένος ὡς πρὸς τὸν Ἥλιον, πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ Ἀρκτικὸς Πόλος στρέφεται κατὰ μικρὸν, καὶ ὁ Ἀνταρτικὸς ἀπομακρύνεται κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν· αἱ Ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἑπομένως παύουν ἀπὸ τοῦ νὰ προσβάλλωσιν ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ Ι ι ὡς πρότερον, καὶ φαίνονται ἀναβαίνουσαι πρὸς Ἄρκτον, καὶ γράφουσιν ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν μικροτέρους Παραλλήλους, ἕως οὗ τέλος νὰ περιγράψωσι τὸν τροπικὸν τοῦ Καρκίνου τ' $23^0 \frac{1}{2}$ πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰσημερινοῦ (24). Ἡ ἐποχὴ αὕτη τοῦ χρόνου λέγεται τροπαὶ, διότι ὁ Ἥλιος φαίνεται ἐκεῖ ἱστάμενος διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω πρὸς τὸν Ἰσημερινόν.

Εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν τοῦ χρόνου ὁ Ἀρκτικὸς Πόλος ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Ἥλιον, ὅσον καὶ οὗτος φαίνεται ὅτι ἐπλησίασε πρὸς ἐκεῖνον· ἡ δὲ Γῆ φωτίζεται πάντοτε κατὰ τὸ ἥμισυ, ἀλλ' ὄχι πλέον ἀπὸ τοῦ ἑνὸς Πόλου μέχρι τοῦ ἑτέρου ἐπίσης. Τὸ φῶς φθάνει $23^0 \frac{1}{2}$ πέραν τοῦ Ἀρκτικοῦ Πόλου ἤτοι εἰς τὸν Πολικὸν κύκλον, τὸν ὁποῖον τότε διαγράφει διὰ τῆς ἡμερησίας περιστροφῆς· καὶ μένει πάλιν ἐδῶθεν τοῦ Ἀνταρκτικοῦ Πόλου $23^0 \frac{1}{2}$ εἰς τὸν Πολικὸν κύκλον τὸν Ἀνταρκτικόν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

72. Τὸ φωτιζόμενον ἡμισφαίριον Αλ δὲν κόπτει πλέον τοὺς παραλλήλους εἰς ἴσα μέρη, εἰς τρόπον ὥστε ὁ Ἥλιος φωτίζει πλέον παρὰ τὸ ἥμισυ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου Ηι καὶ ὀλιγώτερον ἢ τὸ ἥμισυ τοῦ νοτίου Ιπι. Αἱ ἡμέραι ἄρα εἶναι μεγαλήτεραι παρὰ τὰς νύκτας, καὶ ἡ μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ διὰ καθένα τόπον τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου εἶναι προδήλως κατὰ λόγον τῆς ἀποστάσεως τούτου τοῦ τόπου ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν. Διότι, εἰς μὲν τὸν Ἰσημερινὸν Ι, ὅστις τέμνεται εἰς δύο ἴσα μέρη Ι κ καὶ κ ι ὑπὸ τῆς γραμμῆς Αλ τῆς περιοριζούσης τὸ φῶς, αἱ ἡμέραι εἶναι ἴσαι μὲ τὰς νύκτας· ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν, τὸ διάστημα τὸ μεταξὺ τῆς γραμμῆς τῆς ἀποπερατούσης τὸ φῶς Ακ καὶ τοῦ ἡμίσεος τοῦ Ἄξονος Ηκ γίνεται προοδικῶς μεγαλήτερον· ὅθεν, ἐπειδὴ δ φ εἶναι μεγαλήτερον παρὰ τὸ κ γ, εἶναι φανερὸν, ὅτι εἰς ἕνα τινὰ τόπον κείμενον ὑπὸ τὸν τροπικὸν τ τ', αἱ ἡμέραι θέλουν εἶσθαι ὀλίγον μεγαλήτεραι ἢ εἰς τὸν ἄλλον τόπον τὸν κείμενον ὑπὸ τὸν παράλληλον κ γ.

73. Φθινόπωρον. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἐποχὴν τῶν τροπῶν, ὁ Ἄξων τῆς Γῆς ἀρχίζει νὰ μετατοπίζηται μόνον ὡς πρὸς τὸν Ἥλιον (71). Ὁ Ἀρκτικὸς Πόλος ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ Ἡλίου· ὁ δὲ Ἀνταρκτικὸς πλησιάζει· ἡ Γῆ τέλος ἐπανέρχεται εἰς τὴν αὐτὴν σάσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρέθη κατὰ τὴν Ἰσημερίαν τὴν ἐαρινὴν (σχ. 10)· ὅθεν γεννῶνται πάλιν τὰ αὐτὰ φαινόμενα.

74. Χειμών. Ἡ Γῆ συνεχίζουσα τὸν δρόμον της καταντᾷ διὰ τῆς μετατοπίσεως τοῦ ἄξονός της, ὡς πρὸς τὸν Ἥλιον, εἰς θέσιν ἀκριβῶς ἀντίστροφον ἐκείνης, ὅπου εὑρίσκετο κατὰ τὰς θερινὰς τροπάς. Τὰ αὐτὰ φαινόμενα ἐξαναγεννῶνται, ἀλλὰ κατ' ἐναντίαν θέσιν· εἰς τρόπον ὥστε τὰ ῥηθέντα περὶ τοῦ Ἀρκτικοῦ ἡμισφαιρίου ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὸ Ἀνταρκτικὸν, καὶ τἀνάπαλιν· διότι εἶναι πρόδηλον, ὅτι καὶ τὰ δύο ἡμισφαίρια ἔχουσιν ἐναλλὰξ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος.

75. Ἡ δὲ αὔξησις καὶ ἐλάττωσις τῆς θερμότητος προκύπτουσ.ν ἐκ τῶν δύο τούτων αἰτιῶν, τὰς ὁποίας ἤδη εὐκόλως δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν. ά.) Τὸ θέρος αἱ Ἡλιακαὶ ἀκτῖνες προσβάλλουσι πλέον καθέτως τὸ βόρειον ἡμισφαίριον· τὸν δὲ χειμῶνα ἔρχονται πλέον πλαγιώτεραι εὑρισκομένου τοῦ Ἡλίου εἰς τὸν τροπικὸν τοῦ Αἰγόκερω τ τ''', β'.) Τὸ θέρος, ὅτε αἱ ἡμέραι εἶναι μεγαλήτεραι, ὁ Ἥλιος μένει πλειότερον καιρὸν ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, ἡ δὲ θερμότης ὄχι μόνον δὲν ἔχει ἱκανὸν καιρόν, ὥστε νὰ διασκεδασθῇ κατὰ τὴν μικρὰν διάρκειαν τῶν νυκτῶν, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν νέα ἄλλη προστίθεται. Τὸν χειμῶνα λαμβάνουσι χώραν αἱ δύο αἰτίαι ἀντιστρόφως.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

76. Ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν δὲ τῆς θερμότητος τῆς ἐπικρατούσης τοὺς διαφόρους τόπους τῆς γηΐνου σφαίρας, διαιροῦσι ταύτην κατ' ἐκνον εἰς πέντε ταινίας ἢ ζώνας λεγομένας· μὲν ὀνομάζεται διακαυμένη ζώνη, καὶ περιέχεται μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν· αἱ δύο εὔκρατοι ζῶναι, μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν πολικῶν κύκλων· καὶ δύο τέλος κατεψυγμέναι, ἡ κάθε μία ἐντὸς ἑνὸς τῶν Πολικῶν κύκλων περιεχομένη.

77. Διαρκεια της ημερας. Αἱ ἡμέραι αὐξάνουσι καθ' ὅσον τις ἀποχωρεῖ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ (72), εἰς τρόπον ὥστε τὸ μέγεθος τῆς μεγαλητέρας ἡμέρας διαφέρει εἰς ἕκαστον πλάτος. Ὑπὸ μὲν τὸν Ἰσημερινὸν εἶναι πάντοτε ἡ ἡμέρα 12 ὡρῶν, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ κύκλος κόπτεται πάντοτε εἰς δύο ἴσα μέρη ὑπὸ τῆς γραμμῆς τῆς ὁριζούσης τὸ φῶς· εἰς δὲ τὸν Πολικὸν κύκλον εἶναι 24 ὡρῶν, ἐπειδὴ τὴν ἡμέραν τῶν τροπῶν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες φθάνουσιν εἰς 23° ἀπὸ τὸ ἕτερον μέρος τοῦ πολικοῦ κύκλου, ὥστε οὗτος ὁλόκληρος φωτίζεται. Εἰς τὸν Πόλον ἡ μακροτάτη ἡμέρα εἶναι ἓξ μηνῶν, διότι ἀπὸ τὴν ἐαρινὴν Ἰσημερίαν ἕως τὴν φθινοπωρινὴν ὁ βόρειος Πόλος βλέπει ἀκαταπαύστως τὸν Ἥλιον, καὶ ἀμοιβαίως πάλιν ἔχει ἓξ μῆνας νύκτα, μένων ἀφώτιστος ἀπὸ τὴν φθινοπωρινὴν Ἰσημερίαν ἕως τὴν ἐαρινήν.

78. Κλιματα. Διὰ ταῦτα οἱ παλαιοὶ Γεωγράφοι εἶχον διηρημένον τὸ μεταξὺ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ Πόλου διάστημα εἰς 30 μέρη, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον Κλίματα (ἤγουν ἐγκλίσεις), ἐκ τῶν ὁποίων 24 περιείχοντο μεταξὺ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ Πολικοῦ κύκλου, καὶ 6 μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Πόλου. Τὰ πρῶτα ὀνομάζονται κλίματα ἡμιωριαῖα, διότι δεικνύουσιν, ὅτι αἱ μέγισται ἡμέραι αὐξάνουσι καθ' ἡμίσειαν ὥραν· τὰ δὲ δεύτερα λέγονται μηνιαῖα, ἐπειδὴ ἡ αὔξησις αὕτη εἶναι ἑνὸς μηνός. Ἄλλα 30 κλίματα λογίζονται καὶ εἰς τὸ Νότιον ἡμισφαίριον, 24 δηλ. ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ ἀνταρκτικοῦ Πολικοῦ κύκλου, καὶ 6 μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ ἀνταρκτικοῦ Πόλου· καὶ τὰ αὐτὰ φαινόμενα καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κλίματα λαμβάνουσι χώραν, κατὰ τὰς αὐτὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἀντιστρόφως ἐπερχομένας εἰς τὰ δύο ἡμισφαίρια (74).

79. Θεσεις της σφαιρας. Ἐκ τῆς ἐγκλίσεως τοῦ Γηΐνου Ἄξονος ἕπεται φυσικῶς τὸ νὰ μὴ φαίνωνται ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Γῆς τὰ ἄστρα ὅτι κάμνουσι τὸν φαινόμενον δρόμον των κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φορὰν ἢ διεύθυνσιν· ἐκ τούτου δὲ ἐγεννήθησαν καὶ αἱ ἐκφράσεις αἱ παραστατικαὶ τῶν διαφόρων τῆς σφαίρας θέσεων· ἤγουν, Σφαῖρα παράλληλος, Σφαῖρα ὀρθή, Σφαῖρα πλαγία.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

72. Τὸ φωτιζόμενον ἡμισφαίριον Αλ δὲν κόπτει πλέον τοὺς παραλλήλους εἰς ἴσα μέρη, εἰς τρόπον ὥστε ὁ Ἥλιος φωτίζει πλέον παρὰ τὸ ἥμισυ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου Ηι καὶ ὀλιγώτερον ἢ τὸ ἥμισυ τοῦ νοτίου Ιπι. Αἱ ἡμέραι ἄρα εἶναι μεγαλήτεραι παρὰ τὰς νύκτας, καὶ ἡ μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ διὰ καθένα τόπον τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου εἶναι προδήλως κατὰ λόγον τῆς ἀποστάσεως τούτου τοῦ τόπου ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν. Διότι, εἰς μὲν τὸν Ἰσημερινὸν Ι, ὅστις τέμνεται εἰς δύο ἴσα μέρη Ι κ καὶ κ ι ὑπὸ τῆς γραμμῆς Αλ τῆς περιοριζούσης τὸ φῶς, αἱ ἡμέραι εἶναι ἴσαι μὲ τὰς νύκτας· ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν, τὸ διάστημα τὸ μεταξὺ τῆς γραμμῆς τῆς ἀποπερατούσης τὸ φῶς Ακ καὶ τοῦ ἡμίσεος τοῦ Ἄξονος Πκ γίνεται προοδικῶς μεγαλήτερον· ὅθεν, ἐπειδὴ δφ εἶναι μεγαλήτερον παρὰ τὸ κ γ, εἶναι φανερὸν, ὅτι εἰς ἕνα τινὰ τόπον κείμενον ὑπὸ τὸν τροπικὸν τ', αἱ ἡμέραι θέλουν εἶσθαι ὀλίγον μεγαλήτεραι ἢ εἰς τὸν ἄλλον τόπον τὸν κείμενον ὑπὸ τὸν παράλληλον κ γ.

73. Φθινόπωρον. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἐποχὴν τῶν τροπῶν, ὁ Ἄξων τῆς Γῆς ἀρχίζει νὰ μετατοπίζηται μόνον ὡς πρὸς τὸν Ἥλιον (71). Ὁ Ἀρκτικὸς Πόλος ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ Ἡλίου· ὁ δὲ Ἀνταρκτικὸς πλησιάζει· ἡ Γῆ τέλος ἐπανέρχεται εἰς τὴν αὐτὴν σάσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρέθη κατὰ τὴν Ἰσημερίαν τὴν ἐαρινὴν (σχ. 10)· ὅθεν γεννῶνται πάλιν τὰ αὐτὰ φαινόμενα.

74. Χειμών. Ἡ Γῆ συνεχίζουσα τὸν δρόμον της καταντᾷ διὰ τῆς μετατοπίσεως τοῦ ἄξονός της, ὡς πρὸς τὸν Ἥλιον, εἰς θέσιν ἀκριβῶς ἀντίστροφον ἐκείνης, ὅπου εὑρίσκετο κατὰ τὰς θερινὰς τροπάς. Τὰ αὐτὰ φαινόμενα ἐξαναγεννῶνται, ἀλλὰ κατ' ἐναντίαν θέσιν· εἰς τρόπον ὥστε τὰ ῥηθέντα περὶ τοῦ Ἀρκτικοῦ ἡμισφαιρίου ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὸ Ἀνταρκτικὸν, καὶ τἀνάπαλιν· διότι εἶναι πρόδηλον, ὅτι καὶ τὰ δύο ἡμισφαίρια ἔχουσιν ἐναλλὰξ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος.

75. Ἡ δὲ αὔξησις καὶ ἐλάττωσις τῆς θερμότητος προκύπτουσιν ἐκ τῶν δύο τούτων αἰτιῶν, τὰς ὁποίας ἤδη εὐκόλως δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν. ά.) Τὸ θέρος αἱ Ἡλιακαὶ ἀκτῖνες προσβάλλουσι πλέον καθέτως τὸ βόρειον ἡμισφαίριον· τὸν δὲ χειμῶνα ἔρχονται πλέον πλαγιώτεραι εὑρισκομένου τοῦ Ἡλίου εἰς τὸν τροπικὸν τοῦ Αἰγόκερω τ''', β'.) Τὸ θέρος, ὅτε αἱ ἡμέραι εἶναι μεγαλήτεραι, ὁ Ἥλιος μένει πλειότερον καιρὸν ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, ἡ δὲ θερμότης ὄχι μόνον δὲν ἔχει ἱκανὸν καιρόν, ὥστε νὰ διασκεδασθῇ κατὰ τὴν μικρὰν διάρκειαν τῶν νυκτῶν, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν νέα ἄλλη προστίθεται. Τὸν χειμῶνα λαμβάνουσι χώραν αἱ δύο αἰτίαι ἀντιστρόφως.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

76. Ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν δὲ τῆς θερμότητος τῆς ἐπικρατούσης εἰς τοὺς διαφόρους τόπους τῆς γηΐνου σφαίρας, διαιροῦσι ταύτην κατ' ἐκεῖνον εἰς πέντε ταινίας ἢ ζώνας λεγομένας· μὲν ὀνομάζεται διακεκαυμένη ζώνη, καὶ περιέχεται μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν· αἱ δύο εὔκρατοι ζῶναι, μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν πολικῶν κύκλων· καὶ δύο τέλος κατεψυγμέναι, ἡ κάθε μία ἐντὸς ἑνὸς τῶν Πολικῶν κύκλων περιεχομένη.

77. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ. Αἱ ἡμέραι αὐξάνουσι καθ' ὅσον τις ἀποχωρεῖ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ (72), εἰς τρόπον ὥστε τὸ μέγεθος τῆς μεγαλητέρας ἡμέρας διαφέρει εἰς ἕκαστον πλάτος. Ὑπὸ μὲν τὸν Ἰσημερινὸν εἶναι πάντοτε ἡ ἡμέρα 12 ὡρῶν, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ κύκλος κόπτεται πάντοτε εἰς δύο ἴσα μέρη ὑπὸ τῆς γραμμῆς τῆς ὁριζούσης τὸ φῶς· εἰς δὲ τὸν Πολικὸν κύκλον εἶναι 24 ὡρῶν, ἐπειδὴ τὴν ἡμέραν τῶν τροπῶν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες φθάνουσιν εἰς 23° ἀπὸ τὸ ἕτερον μέρος τοῦ πολικοῦ κύκλου, ὥστε οὗτος ὁλόκληρος φωτίζεται. Εἰς τὸν Πόλον ἡ μακροτάτη ἡμέρα εἶναι ἓξ μηνῶν, διότι ἀπὸ τὴν ἐαρινὴν Ἰσημερίαν ἕως τὴν φθινοπωρινὴν ὁ βόρειος Πόλος βλέπει ἀκαταπαύστως τὸν Ἥλιον, καὶ ἀμοιβαίως πάλιν ἔχει ἓξ μῆνας νύκτα, μένων ἀφώτιστος ἀπὸ τὴν φθινοπωρινὴν Ἰσημερίαν ἕως τὴν ἐαρινήν.

78. ΚΛΙΜΑΤΑ. Διὰ ταῦτα οἱ παλαιοὶ Γεωγράφοι εἶχον διηρημένον τὸ μεταξὺ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ Πόλου διάστημα εἰς 30 μέρη, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον Κλίματα (ἤγουν ἐγκλίσεις), ἐκ τῶν ὁποίων 24 περιείχοντο μεταξὺ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ Πολικοῦ κύκλου, καὶ 6 μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Πόλου. Τὰ πρῶτα ὀνομάζονται κλίματα ἡμιωριαῖα, διότι δεικνύουσιν, ὅτι αἱ μέγισται ἡμέραι αὐξάνουσι καθ' ἡμίσειαν ὥραν· τὰ δὲ δεύτερα λέγονται μηνιαῖα, ἐπειδὴ ἡ αὔξησις αὕτη εἶναι ἑνὸς μηνός. Ἄλλα 30 κλίματα λογίζονται καὶ εἰς τὸ Νότιον ἡμισφαίριον, 24 δηλ. ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ ἀνταρκτικοῦ Πολικοῦ κύκλου, καὶ 6 μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ ἀνταρκτικοῦ Πόλου· καὶ τὰ αὐτὰ φαινόμενα καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κλίματα λαμβάνουσι χώραν, κατὰ τὰς αὐτὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἀντιστρόφως ἐπερχομένας εἰς τὰ δύο ἡμισφαίρια (74).

79. ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΦΑΙΡΑΣ. Ἐκ τῆς ἐγκλίσεως τοῦ Γηΐνου Ἄξονος ἕπεται φυσικῶς τὸ νὰ μὴ φαίνωνται ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Γῆς τὰ ἄστρα ὅτι κάμνουσι τὸν φαινόμενον δρόμον των κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φορὰν ἢ διεύθυνσιν· ἐκ τούτου δὲ ἐγεννήθησαν καὶ αἱ ἐκφράσεις αἱ παραστατικαὶ τῶν διαφόρων τῆς σφαίρας θέσεων· ἤγουν, Σφαῖρα παράλληλος, Σφαῖρα ὀρθή, Σφαῖρα πλαγία.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οἱ κατοικοῦντες ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν ἔχουσι τὴν σφαῖραν ὀρθήν· διότι αὐτοί, ἔχοντες τοὺς Πόλους ἴσα εἰς τὸν Ὁρίζοντα (35), βλέπουσι τὰ ἄστρα νὰ ὑψόνωνται κατὰ κάθετον ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ὁρίζοντος. Ὀνομάζουσι δὲ αὐτοὺς Ἀμφισκίους, ἐπειδὴ καταντοῦν νὰ ἔχωσι τὴν σκιὰν τοῦ σώματος αὐτῶν ἀλληλοδιαδόχως ποτὲ μὲν πρὸς Ἄρκτον, ποτὲ δὲ πρὸς Μεσημβρίαν. Ἡέραν τοῦ Ἰσημερινοῦ οἱ Πόλοι ἀρχίζουσι νὰ ὑψόνωνται ὑπεράνωθεν τοῦ Ὁρίζοντος, καθ' ὅσον τις πλησιάζει πρὸς αὐτούς· τὰ δὲ ἄστρα φαίνονται ὑψονόμενα πλαγίως καὶ περιγράφοντα πλαγίας γραμμὰς ὡς πρὸς τὸν Ὁρίζοντα. Ἡ σφαῖρα λοιπὸν εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ἀλλὰ πάντοτε, πλαγία μεταξὺ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῶν Πόλων.

Ἡ παράλληλος σφαῖρα δὲν ἐμφιλοχωρεῖ εἰμὴ μόνον ὑπὸ τοὺς δύο Πόλους· ἐκεῖ τὰ ἄστρα περιγράφουσι γραμμὰς παραλλήλους μὲ τὸν Ὁρίζοντα. Τῶν δ' εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους εὑρισκομένων ἀντικειμένων αἱ σκιαί, κατὰ τὰς τροπάς, στρέφονται περὶ αὐτὰ τὰ ἀντικείμενα· ὅθεν οἱ ἐκεῖ λέγονται περίσκιοι.

80. Διαρκεία των ωρων του ετους. Ἐπειδὴ ἡ Γῆ περιγράφει ἔλλειψιν, τῆς ὁποίας ἑστία δὲν εἶναι τὸ κέντρον (58), κατανοεῖται, ὅτι ἡ γραμμὴ ἡ Ἰσημερινὴ δὲν πρέπει νὰ τὴν διαιρῇ εἰς δύο ἴσα μέρη· ἐκ τούτου δ' ἕπεται, ὅτι τὸ μῆκος τῶν τεσσάρων ὡρῶν τοῦ ἔτους δὲν δύναται νὰ ἦναι τὸ αὐτό. Τὸ θέρος ἡ Γῆ εἶναι πλέον μεμακρυσμένη ἀπὸ τὸν Ἥλιον $\frac{1}{30}$ περίπου· διότι τὴν στιγμὴν τῶν θερινῶν τροπῶν εὑρίσκεται εἰς τὸ η (σχ. 13). τὸ τόξον εη, τὸ διατρεχθὲν κατὰ τὸ ἔαρ, καὶ τὸ ηΕ τὸ κατὰ τὸ θέρος, εἶναι μεγαλήτερα παρὰ τὰ τόξα ΕΗ καὶ Ηε· ὅθεν τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος εἶναι αἱ δύο ὧραι αἱ μεγαλήτεραι τοῦ ἐνιαυτοῦ· διότι λογαριάζουσιν·

Ἀπὸ τὴν ἐαρ. Ἰσημ. ἕως τῶν θερ. τροπῶν	92 ἡμ.	22 ὥρ.	14′
Ἀπὸ τὰς θερ. τροπ. ἕως τὴν φθινοπ. Ἰσημ.	93	13	34
Ἀπὸ τὴν φθιν. Ἰσημ. ἕως τῶν χειμ. τροπ.	89	16	35
Ἀπὸ τὰς χειμ. τροπ. ἕως τῆς ἐαρ. Ἰσημ.	89	1	47

81. Παρεκτὸς τούτου ἡ ὑπάρχουσα διαφορὰ εἰς τὴν διάρκειαν τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους δὲν προέρχεται μόνον ἀπὸ τὴν ὑπάρχουσαν εἰς τὸ μέγεθος τῶν δύο τόξων ΕΗε καὶ Εηε, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν οὖσαν εἰς αὐτὴν τὴν ἐλλειψοειδῆ κίνησιν τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἐπειδὴ ἡ κίνησις αὕτη ταχύνεται γινομένη πλησίον τῆς ἑστίας· εἰς τρόπον ὥστε ἐν τόξον 2^0 λαμβανομένων ἐναντιῶ ἐπὶ τοῦ ΕΗ καὶ ἐπὶ τοῦ εη, θέλει διατρεχθῆ ταχύτερον κατὰ τὸ ΗΕ καὶ βραδύτερον κατὰ τὸ εη.

82. Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ὁ δρόμος τοῦ Ἡλίου δὲν φαίνεται ὅμοιος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ ἰσομερὴς καθ' ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, καὶ ὅτι ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο κινήσεων, τῆς περιφορᾶς καὶ τῆς περιστροφῆς, δὲν παριστᾷ πάντοτε τὴν αὐτὴν σχέσιν. Λύτη δὲ εἶναι πρωτίστη αἰτία, ἐκ τῆς ὁποίας συμβαίνει νὰ γίνεται ἐνίοτε μεσημέριον ὀγλιγωρότερα, καὶ ἄλλοτε πάλιν ἀργότερα. Τὰ ὡρολόγια, τῶν ὁποίων ἡ κίνησις εἶναι ὁμοία, ὅταν ἦναι κατεσκευασμένα ἀκριβῶς, δὲν συμφωνοῦν πάντοτε μὲ τοὺς ἡλιακοὺς γνώμονας. Ὁ καιρὸς τὸν ὁποῖον ἐκεῖνα δεικνύουσι λέγεται χρόνος μέσος· ὁ δὲ ὑπὸ τῶν γνωμόνων δεικνυόμενος χρόνος εἶναι ὁ ἀληθής· ἡ δὲ μεταξὺ τῶν δύο διαφορὰ λέγεται ἰσοχρονισμός· ἡ δὲ μεγίστη τῶν διαφορῶν εἶναι 16′ περίπου.

83. Τοῦ ἐνιαυτοῦ διάρκεια. Ἐκ τῶν προειρημένων γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ ἐνιαυτὸς εἶναι χρόνος τῆς περιφορᾶς τῆς Γῆς περὶ τὸν Ἥλιον.

Διακρίνονται δὲ ὑπὸ τῶν Ἀστρονόμων δύο ἐνιαυτοί.

Α΄. Ὁ ἀστρικὸς ἐνιαυτός· λέγεται δὲ οὕτως ὁ καιρός, τὸν ὁποῖον καταδαπανᾷ ἡ Γῆ διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἀκριβῶς εἰς τὸ σημεῖον τὸ κείμενον μεταξὺ τοῦ Ἡλίου καὶ τοῦ αὐτοῦ ἄστρου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀνεχώρησε τὸν προηγούμενον ἐνιαυτόν· οἷον ἀπὸ τὸ Ε εἰς ε. (σχ. 13) σημεῖον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀκριβῶς μεταξὺ τοῦ Ἡλίου Φ καὶ τοῦ ἄστρου Ε,‴· ὁ ἐνιαυτὸς οὗτος εἶναι 365 ἡμ., 6 ὥρ. 9′, 10″.

Β΄. Ὁ τῶν τροπῶν ἐνιαυτὸς ἢ τῶν Ἰσημεριῶν, εἶναι ὁ διατρέχων καιρὸς μεταξὺ δύο ἰσημεριῶν ἢ δύο τροπῶν, ἴσος μὲ 365. ἡμ. 5. ὥρ. 48′ 45″, ἢ μικρότερος τοῦ ἑτέρου 20′. 25″: ὀνομάζουσι δὲ οὗτον καὶ Πολιτικὸν ἐνιαυτὸν, διότι τοῦτον κοινῶς μεταχειριζόμεθα.

84. Ἡ διαφορὰ αὕτη προκύπτει ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ στιγμὴ τῆς Ἰσημερίας ἔρχεται ὀλίγον πρὶν ἢ ἡ Γῆ, ἀναχωρήσασα ἀπὸ τὸ σημεῖον Ε, ἐπανέλθῃ ἀκριβῶς εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον· καὶ τοῦτο ὀνομάζεται προήγησις τῶν ἰσημεριῶν. Ἐὰν ἡ ἰσημερία ἔγεινεν ἐφέτος, ὅτε ἡ Γῆ ἦτο εἰς τὸ ε, τὸ ἐρχόμενον ἔτος θέλει συμβῆ, ὅτε ἡ Γῆ θέλει εἶσθαι εἰς τὸ γ. μετὰ δέ τινας ἐνιαυτοὺς εἰς τὸ β, μετέπειτα εἰς τὸ α, καὶ οὕτως ἐφεξῆς, ὥστε ἡ Γῆ ὀπισθοπορεῖ ἀνεπαισθήτως ἐπὶ τῆς τροχιᾶς της. Ἡ ὀπισθοπόρησις δ' αὕτη εἶναι μιᾶς μοίρας εἰς διάστημα 72 ἐτῶν περίπου· ὅθεν θέλει χρειασθῆ 2,160 ἐνιαυτοὺς περίπου εἰς τὸ νὰ ὀπισθοπορήσῃ ἓν Ζώδιον, καὶ 26,000 ἐνιαυτοὺς εἰς τὸ νὰ διατρέξῃ τὴν τροχιάν της ἀντιστρόφως.

85. Ὀπισθοπόρησις τῶν ἀπλανῶν. Ἐκ τούτου κατανοεῖται, ὅτι ἡ θέσις τῶν ἄστρων τοῦ Ζωδιακοῦ φαίνεται ὅτι ἀλλάσει κατ' ἔτος, ὡς πρὸς τὸν Ἥλιον, μένουσα ὀπίσω τούτου. Τῷ ὄντι, ἂν ἡ Γῆ κατὰ τὴν Ἰσημερίαν ε εἶδε τὸν Ἥλιον ἐφέτος ἀντικρύζοντα εἰς τὸ ἄστρον Ε‴ τοῦ Ζω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διακοῦ, τὸ ἄστρον τοῦτο ἐσήμαινεν εἰς τὴν ἐκλειπτικὴν τὸν τόπον τοῦ σημείου τῆς Ἰσημερίας· ἀλλὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος, ἐπειδὴ τὸ ἄστρον θέλει εἶσθαι εἰς τὸ γ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς Ἰσημερίας, ἡ Γῆ θέλει ἰδεῖ τὸν Ἥλιον ἀντικρύζοντα εἰς τὸ ἄστρον γ΄. κατόπιν θέλει τὸν ἰδεῖ εἰς τὸ β΄ κτλ. Θέλει τῇ φανῇ λοιπὸν, ὅτι τὸ ἄστρον μένει ὀπίσω τοῦ Ἡλίου, ὅσον καὶ αὐτὴ μένει ὀπίσω ἀπὸ τὸ σημεῖον ε τῆς τροχιᾶς της. Εἶναι ἄρα φανερὸν ὅτι, ὅταν ὀπισθοπορήσασα ἓν δωδεκατημόριον τῆς τροχιᾶς της θέλῃ εὑρεθῇ εἰς τὸ α, θέλει ἰδεῖ τὸν Ἥλιον εἰς τὸ ά καὶ τὸ ἄστρον Ε΄΄΄ θέλει φανῇ, ὅτι ὠπισθοπόρησε καθ' ὅλον τὸ τόξον Ε΄΄΄ ά αὐτῆς τῆς τροχιᾶς της. Οὕτω λοιπὸν εἰς διάστημα τριακονταπλάσιον τῶν 72 ἐτῶν, ἤτοι τῶν 2,160, τὸ τῆς Ἰσημερίας σημεῖον ά προηγεῖται τοῦ ἄστρου Ε΄΄΄ ἓν Ζῴδιον ἀκέραιον. Καὶ ἄν τις ὑποθέσῃ, ὅτι αὐτὸ τὸ σημεῖον ἦτο κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν πρώτην μοῖραν τοῦ Κριοῦ, μετὰ παρέλευσιν τῶν ἄνω εἰρημένων ἐνιαυτῶν, θέλει εὑρεθῇ εἰς τὴν πρώτην μοῖραν τῶν Ἰχθύων.

86. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ διακρίνωσι τὰ σημεῖα ἢ τὰ Ζῴδια ἀπὸ τοὺς ἀστερισμοὺς τοῦ Ζωδιακοῦ. Τὰ ὀνόματα τῶν πρώτων ἀκολουθοῦν τὸν δρόμον τοῦ Ἡλίου, καὶ προχωροῦσι, καθὼς ἐκεῖνος ὡς πρὸς τὰ ἄστρα· τὰ ὀνόματα τῶν δευτέρων ἐξεναντίας ἀποδίδονται εἰς τὰ αὐτὰ ἄστρα, καὶ ἐπομένως ὀπισθοποροῦσιν. Ἐξακολουθοῦσι λοιπὸν νὰ λέγωσι, καθὼς ἔλεγαν καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀστρονομίας, ἡ Ἰσημερία ἡ ἐαρινὴ γίνεται, ὅταν ὁ Ἥλιος εἶναι εἰς τὴν ά μοῖραν (ἢ εἰς τὸν πρῶτον οἶκον) τοῦ Ζῳδίου τοῦ Κριοῦ, ἀλλὰ πραγματικῶς ἀντικρίζει εἰς τὴν πρώτην μοῖραν τοῦ Ἀστερισμοῦ τῶν ἰχθύων. Ἡ διαφορὰ προϊόντος τοῦ χρόνου θέλει γενῇ μεγαλητέρα.

*86. ϛ΄. Ὁ τῶν Ἰσημεριῶν ἐνιαυτὸς ἢ ὁ πολιτικὸς, εἶναι, ὡς εἴπομεν, ἴσος μὲ 365 ἡμ. 5. ὥρ. 48′ 45″ (82), τουτέστι ἡ Γῆ ἐκτελεῖ τὴν περὶ τὸν Ἥλιον περιφορὰν αὐτῆς εἰς τοσοῦτον χρόνου διάστημα. Ἀλλὰ λογιζομένου τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς 365 ἡμέρας μόνον, συμβαίνει ἵνα ἡ Γῆ εὑρίσκηται εἰς τὸ τέλος τῶν τεσσάρων ἐνιαυτῶν ὀπισθοπορημένη 24 ὥρ. περίπου, ἢ μίαν ἡμέραν, καὶ 25 ἡμέρας εἰς τὸ τέλος ἑνὸς αἰῶνος· τοῦτο δὲ μετατοπίζει τὴν τάξιν τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους. Πρὸς διόρθωσιν αὐτοῦ ἐπενόησαν ἐπὶ Ἰουλίου Καίσαρος τῆς Ῥώμης νὰ προσθέτωσιν εἰς ἕκαστον τέταρτον ἔτος μίαν ἡμέραν κατὰ τὸν Φεβρουάριον μῆνα, καὶ νὰ ὀνομάζωσι τὸ ἔτος τοῦτο ἐμβόλιμον ἢ δίσεκτον, ὑποθέτοντες ὅτι τῆς Γῆς ἡ περιφορὰ ἐκτελεῖται εἰς 365 ἡμ., καὶ 6 ὥρ. σώας. Ἐκ τούτου δὲ προέρχεται, ὥστε εἰς τρία ἔτη συνεχῆ λογιζόμενα ἐκ 355 ἡμ. ὁ Φε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Φρουάριος νὰ ἔχῃ 28 ἡμ: εἰς δὲ τὸ τέταρτον λογιζόμενον ἐκ 366 νὰ ἔχῃ ὁ Φεβρουάριος 29 (*).

Τὸ ἡμερολόγιον ἢ καλενδάριον τοιουτοτρόπως διωρθωμένον ὠνομάσθη Ἰουλιακὸν, τὸ ὁποῖον μετέπειτα παρεδέχθησαν καὶ οἱ Χριστιανοί· ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν 15 ἑκατονταετηρίδων περίπου παρετήρησαν, ὅτι ἡ ἰσημερία ἡ ἐαρινὴ (ἥτις πρότερον ἔπιπτε τὴν 21 Μαρτίου, καὶ μετὰ τὴν ὁποίαν ἦτο διατεταγμένον νὰ ἑορτάζωσι τὸ πάσχα) ἤρχετο δέκα ἡμέρας πρότερον. Ἕνεκα τούτου λοιπὸν ἐχρειάσθη ἑτέρα διόρθωσις, ἥτις ἔδωκε τὸ Γρηγοριανὸν λεγόμενον, γενομένη κατὰ τὰ ἑξῆς. Ἐπειδὴ εἰς ἕκαστον τέταρτον ἔτος γινόμενον δίσεκτον, ἤγουν ἐκ 366 ἡμερῶν, προστίθενται τρία τέταρτα τῆς ὥρας πλέον τοῦ ἀληθοῦς, (διότι ὁ τροπικὸς ἐνιαυτὸς δὲν περιέχει 366 ἡμ. καὶ ὥρ. ἓξ σώας), τὰ δὲ τρία τέταρτα αὐτὰ ἀπαρτίζουσιν ἡμέρας τρεῖς εἰς διάστημα τεσσάρων αἰώνων, παρεδέχθησαν νὰ ἀφαιρῶσιν αὐτὰς τὰς τρεῖς ἡμέρας εἰς ἑκάστην περίοδον τεσσάρων ἑκατονταετηρίδων, μὴ κάμνοντες τὸ τελευταῖον ἔτος ἑκάστης τῶν τριῶν πρώτων ἑκατονταετηρίδων δίσεκτον, ἐν ᾧ κατὰ τὴν τάξιν των εἶναι πραγματικῶς δίσεκτα, ἀλλὰ μόνον τὸ τῆς τετάρτης. Οἷον τὰ ἔτη 1700 καὶ 1800 ἐλογίσθησαν ἐκ 365 ἡμερῶν, καθὼς καὶ τὸ 1900 θέλει λογισθῆ ὁμοίως· ἀλλὰ τὸ 2000 θέλει εἶσθαι δίσεκτον ἔχον 366 ἡμ.

Ἡ διόρθωσις αὕτη, δι' ἧς ταὐτίζεται ὁ πολιτικὸς ἐνιαυτὸς μὲ τὸν τροπικὸν, γενομένη τὸ 1581 Μ. Χ. ἐπὶ Πάππα Ῥώμης Γρηγορίου ΙΓ': καὶ εἰσαχθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀφῆρεσαν δέκα ἡμέρας, παρεδέχθη κατὰ μικρὸν ἀπὸ ὅλους τοὺς δυτικοὺς Χριστιανούς (**). τὸ δὲ ἡμερολόγιον οὕτω διωρθωμένον, ὠνομάσθη Γρηγοριανὸν πρὸς διάκρισιν τούτου ἀπὸ τὸ Ἰουλιανὸν, τὸ ὁποῖον τηροῦσιν οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας Χριστιανοὶ Ἕλληνες, Γραικοὶ καὶ Ῥῶσσοι. Ἐκ τούτου δὲ προέρχεται μεταξὺ τῶν δύο ἡμερολογίων δώδεκα ἡμερῶν διαφορὰ εἰς τὴν μηνολογίαν· ὥστε, ἐνῷ ἡμεῖς ἔχομεν τὴν ά. τοῦ μηνὸς, οἱ δυτικοὶ ἔχουσι τὴν 13· καὶ ἕνεκα τούτου εἰς πολλὰ μέρη ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια μεταξὺ τῶν συναλλαττομένων νὰ σημειόνηται ἡ διπλὴ μηνολογία οὕτως $^1/_{13}$ Μαρτίου, ἤτοι πρώτη κατὰ τὸ παλαιὸν καὶ 13 κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον.

(*) Οὕτω τὰ ἔτη π. χ. 1853. 1854. 1855 εἶχον ἀνὰ 365 ἡμ. ὀνομαζόμενα κοινὰ ἔτη, τὸ δὲ 1856 εἶχε 366 ἡμ. καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ἐλέγετο δίσεκτος· τὸ 1857. 1858. 1859 θέλουν εἶσθαι κοινοὶ ἐνιαυτοὶ ἐκ 365 ἡμ: ἐχόντος τοῦ Φεβρ. 28 ἡμέρας, τὸ δὲ 1860. θέλει ἔχει ἡμ: 366, λεγόμενος ἐνιαυτὸς δίσεκτος, καὶ οὕτω καθεξῆς.

(**) Τὴν διόρθωσιν τοῦ ἡμερολογίου ἀνέθεσεν ὁ Γρηγόριος εἰς ἕνα τῶν ἐμπειροτέρων τότε Ἀστρονόμων Ἰταλῶν, ὀνομαζόμενον Ἀλούσιον Λίλιον, καὶ διέταξε νὰ εἰσαχθῇ κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τοῦ ἔτους 1581, τὸ ὁποῖον συνεπληρώθη μὲ 355 ἡμέρας μόνον, διότι ἀπερρίφθησαν δέκα ἡμέραι ἀπὸ τὴν 5 μέχρι τῆς 14 Ὀκτωβρ. ἐπειδὴ μετὰ τὴν 4 αὐτοῦ τοῦ μηνὸς, ἀντὶ νὰ εἴπωσιν ὅτι ἔχουσι τὴν 5 ἐλογάριασαν εὐθὺς τὴν 15. Ἰδ. Χρονολ. τοῦ Κούμα §. ΙΑ'. – ΙΔ'.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§. ς'. *Περὶ τῆς Σελήνης καὶ τῶν κινήσεων αὐτῆς.*

87. ΠΕΡΙΦΟΡΑ. Ἡ Σελήνη εἶναι τῆς Γῆς δορυφόρος περιγράφουσα περὶ αὐτὴν μίαν ἔλλειψιν (58). Τὸ σημεῖον τῆς ἐλλείψεως ταύτης, ὅπου ἡ Σελήνη εὑρίσκεται πλησιέστατα εἰς τὴν Γῆν, λέγεται Περίγειον· ἐκεῖνο δὲ, κατὰ τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται ἀπώτατα, λέγεται Ἀπόγειον. Ὁ δορυφόρος οὗτος ἀπέχει ἀπὸ ἡμᾶς 86,000 λεύγας· ἡ δὲ διάμετρός του εἶναι ὀλίγον μεγαλητέρα ἀπὸ τὸ τέταρτον τῆς διαμέτρου τῆς Γῆς, καὶ κατὰ τὸ ὅλον εἶναι 49 φορὰς μικρότερος ἀπὸ τὴν Γῆν, καὶ 65 ἑκατομ: φορὰς μικρότερος τοῦ Ἡλίου. Ἔχει δὲ ἡ Σελήνη καὶ περιστροφικὴν περὶ τὸν ἴδιον της Ἄξονα κίνησιν, τῆς ὁποίας ἡ διάρκεια εἶναι ἴση μὲ τὴν τῆς περιφορᾶς· ὅθεν ἔχει πάντοτε τὸ αὐτὸ μέρος ἐστραμμένον πρὸς τὴν Γῆν, ἂν ἐξαιρεθῇ ἡ μικρὰ αὐτῆς ἀμφιταλαντευτικὴ κίνησις, τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσι σταθμικὴν κίνησιν (*).

88. Ἡ περιφορὰ τῆς Σελήνης, ὡς πρὸς τὸ σημεῖον πρὸς τὸ ὁποῖον θέλει τις νὰ στοχασθῇ ἀντικρύζοντα τὸν δορυφόρον τοῦτον, εἶναι περιοδικὴ ἢ συνοδική. Καὶ περιοδικὴ μὲν λέγεται, ὅταν ὑπολογίζεται ὁ καιρὸς, τὸν ὁποῖον καταδαπανᾷ ἡ Σελήνη ἕως ν' ἀποκατασταθῇ εἰς συζυγίαν μὲ ἓν ἄστρον καὶ μὲ τὸν Ἥλιον· ἀφ' οὗ παρ: χαρ: διατρέξῃ τὴν τροχιὰν Σ γ ε. (σχ. 14), νὰ ἐπανέλθῃ εἰς συζυγίαν μὲ τὸν Ἥλιον Η καὶ μὲ τὸ ἄστρον Ε''· οὗτος ὁ καιρὸς εἶναι 27 ἡμ: καὶ 7 ὧραι. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν διάρκειαν 27 ἡμ: 7 ὡρ. ἡ Γῆ, τρέχουσα τὴν τροχιάν της, φθάνει ἀπὸ τὸ Γ εἰς τὸ γ, ἡ Σελήνη ἐρχομένη εἰς τὸ Σ δὲν εἶναι πλέον μεταξὺ τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ἡλίου· ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξαναευρεθῇ εἰς τοιαύτην θέσιν πρέπει νὰ διατρέξῃ τὸ τόξον Σ σ. δαπανῶσα ἔτι 2 ἡμ: καὶ 5 ὥρας περισσότερον, αἱ ὁποῖαι προσθετόμεναι εἰς τὰς προτέρας 27 ἡμ: 7 ὥρ: κάμνουσιν 29 ἡμ: καὶ 12 ὥρ. αὕτη δὲ εἶναι ἡ συνοδικὴ περιφορὰ ἢ ὁ σεληνιακὸς μήν (**).

(*) Ἴδε τὴν "Αστρον: τοῦ Κούμα εἰς τόμ. 7: σελ. 244 τῆς ΣΕΙΡ. τῆς Μαθ. καὶ Φυσ. πραγματείας, (**) Περιοδικὴ Περιφορὰ τῆς Σελήνης λέγεται ἡ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου τῆς ἰδίας της τροχιᾶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον ἀποκατάστασίς της, γινομένη εἰς 27 ἡμέρ. 7 ὥρ. Συνοδικὴ δὲ Περιφορὰ λέγεται ὁ καιρὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ Σελήνη ἀπὸ μίαν συζυγίαν μὲ τὸν "Ηλιον ἀποκαθίσταται πάλιν εἰς ἄλλην συζυγίαν ὡς πρὸς τοὺς παρατηροῦντας ἐκ τῆς γῆς· ἀλλ' ἕως νὰ κάμῃ μίαν περιοδικὴν περιφορὰν ἡ Σελήνη, περιτρέχουσα τὴν τροχιάν της ὅλην, ὁ "Ηλιος ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς φαίνεται ὅτι διατρέχει ἀνατολικώτερον 27ο περίπου· ὅθεν ἡ Σελήνη διὰ νὰ συζευχθῇ πάλιν μὲ τὸν "Ηλιον, ἤγουν νὰ παρεμπέσῃ ἴσα μεταξὺ Ἡλίου καὶ Γῆς, πρέπει νὰ διατρέξῃ τὰς 27 μοίρ. εἰς 2 ἡμ. 5. ὥρ. καὶ ν' ἀπαρτίσῃ τὴν συνοδικήν της περίοδον. — Ἴδε τῆς Σειρ. τοῦ Κούμ. Τ. 7 σελ. 244 καὶ ἑ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

89. ΦΑΣΕΙΣ. Ἡ Σελήνη εἶναι σῶμα σκιερὸν, λαμβάνον τὸ φῶς ἀπὸ τὸν Ἥλιον. Περιστρεφομένη περὶ τὴν Γῆν δεικνύει εἰς ἡμᾶς ὑπὸ διαφόρους ὄψεις τὸ φωτισμένον μέρος αὐτῆς, καὶ ἐκ τούτου προέρχονται αἱ λεγόμεναι φάσεις αὐτῆς, τουτέστι τὰ διάφορα σχήματα, ὑπὸ τὰ ὁποῖα καθορᾶται ἐκ τῆς Γῆς. Αὐταὶ δ' αἱ φάσεις εἶναι ὀκτὼ αἱ κυριώτεραι εἰς 3 $\frac{1}{2}$ ἡμερῶν διάστημα ἀλλήλας διαδεχόμεναι.

90. Ἔστω εἰς τὸ σχῆμα 15: Η ὁ Ἥλιος, ΓΕ ἡ Γῆ, Ν Ο Κ Ο' ΡΟ'' Κ' Ο''' ἡ τροχιὰ τῆς Σελήνης. Ὅτε ἡ Σελήνη εἰς τὸ Ν οὖσα εὑρίσκεται μεταξὺ τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ἡλίου, τὸ ἥμισυ αὐτῆς μέρος τὸ σκοτεινὸν αβγ, εἶναι ἐστραμμένον πρὸς τὴν Γῆν. Τότε ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὴν Σελήνην, καὶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὀνομάζουσι νέαν Σελήνην ἢ συζυγίαν καὶ σύνοδον. Δύο ἡμέρας ἔπειτα, περὶ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου, ἀρχίζει νὰ φαίνεται ἓν μικρὸν μέρος τοῦ φωτισμένου Σεληνιακοῦ ἡμισφαιρίου, ὡς μηνίσκος λεπτός.

91. Μετά τινας ἡμέρας ἐρχομένης τῆς Σελήνης εἰς τὸ Ο, ἓν τεμάχιον τοῦ φωτισμένου ἡμισφαιρίου αὐτῆς ὁρᾶται ἐκ τῆς Γῆς, ὡς μηνίσκος παχύτερος· τοῦτο λέγεται πρῶτον ὄγδοον τῆς Σελήνης, διότι φαίνεται τὸ ὄγδοον αὐτῆς, ἢ τὸ τέταρτον τοῦ φωτισμένου ἡμισφαιρίου.

92. Ἑπτὰ ἡμέρας μετὰ τὴν στιγμὴν τῆς συζυγίας ἡ Σελήνη διατρέχει τὸ τέταρτον τῆς τροχιᾶς της, ἕως εἰς τὸ Κ· τὸ ἥμισυ τοῦ φωτισμένου ἡμισφαιρίου εἶναι ἐστραμμένον πρὸς τὴν Γῆν· καὶ τότε, λεγομένης διχοτόμου, εἶναι τὸ πρῶτον τέταρτον ἢ ὁ πρῶτος τετραγωνισμὸς αὐτῆς.

93. Εἰς τὸ Ο' ἡ Σελήνη δεικνύει τὰ $\frac{5}{8}$ τοῦ φωτισμένου μέρους αὐτῆς, εἰς δὲ τὸ Ρ φαίνεται ὅλον τὸ ἡμισφαίριον· τότε λέγεται Πανσέληνος, ἢ ἀντίθεσις αὐτῆς, ὡς ἐστραμμένου ὄντος ὅλου τοῦ φωτισμένου ἡμισφαιρίου πρὸς τὴν Γῆν.

94. Εἰς τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς περιφορᾶς ΡΚ' Ν, τὰ αὐτὰ φαινόμενα ἐξαναγεννῶνται, ἀλλ' ἀντιστρόφως· τουτέστιν εἰς τὸ Ο'' εἶναι τὸ τρίτον ὄγδοον, τότε φαίνονται τὰ $\frac{5}{8}$ τοῦ φωτισμένου ἡμισφαιρίου· εἰς τὸ Κ' δὲ φαίνεται τὸ ἥμισυ, καὶ εἶναι τὸ τελευταῖον τέταρτον· εἰς τὸ Ο''' τὸ τελευταῖον ὄγδοον, ὅπου δὲν φαίνεται παρὰ τὸ τέταρτον· τὸ ὁποῖον ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν σμικρύνεται, ἕως οὗ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ Σελήνη εἰς τὸ Ν, ὅπου πάλιν γίνεται ἄφαντος· τουτέστιν ἔχει τὸ ἀφώτιστον ἡμισφαίριον αὐτῆς ἐστραμμένον πρὸς τὴν Γῆν. Ἀπὸ τὴν Πανσέληνον ἀρχίζουν τὰ δύο κέρατα τῶν μηνίσκων νὰ φαίνωνται ἐστραμμένα πρὸς δυσμὰς, ἐν ᾧ μετὰ τὴν νέαν Σελήνην βλέπουσι πρὸς ἀνατολάς· ἀλλ' ὁ λόγος τούτου εἶναι εὔληπτος ἀπὸ μόνην τὴν ἐποπτείαν τοῦ 15 σχήματος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

95. Ἡ Σελήνη, κινουμένη εἰς τὴν τροχιάν της ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, μᾶς φαίνεται ὅτι καθημέραν μένει πλειότερον ὀπίσω τοῦ Ἡλίου. Κατὰ τὴν ἡμέραν, φέρ' εἰπεῖν, τῆς νέας Σελήνης, αὕτη δύει συγχρόνως μὲ τὸν Ἥλιον· ὀλίγας ἡμέρας ἔπειτα φαίνεται ἄνωθεν τοῦ ὁρίζοντος εἰς τὸ Ο περὶ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου, καὶ κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον Κ, εὑρίσκεται ἴσα ἐπὶ τοῦ Μεσημβρινοῦ, καὶ μᾶς φωτίζει ἔπειτα ἓξ ὥρας. Κατὰ δὲ τὴν Πανσέληνον πάλιν ἀνατέλλει αὐτὴ, ἐν ᾧ δύει ὁ Ἥλιος, καὶ μετέπειτα πλέον δὲν φαίνεται ἀνατέλλουσα εἰμὴ μετὰ τὴν δύσιν ἐκείνου. Κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον ἐκβαίνει τὸ μεσονύκτιον, καὶ κατὰ τὸ τελευταῖον ὄγδοον ἀνατέλλει ὀλίγον πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἡλίου.

96. Ἐκλειψεις. Ἂν ἡ τροχιὰ τῆς Σελήνης ἦτο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου μετὰ τῆς ἐκλειπτικῆς, εἶναι φανερὸν ὅτι κατὰ μὲν τὰς συζυγίας (90) ἡ Σελήνη ἤθελε πάντοτε μᾶς κρύπτει τὸν Ἥλιον παρεμπίπτουσα· κατὰ δὲ τὰς ἀντιθέσεις (93), ἤθελεν ἐμπίπτει αὕτη εἰς τὴν σκιὰν τῆς Γῆς. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἠθέλαμεν ἔχει ἔκλειψιν τοῦ Ἡλίου· εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ἔκλειψιν τῆς Σελήνης· καὶ ἕκαστον τῶν δύο τούτων φαινομένων ἔμελλε νὰ γίνεται μίαν φορὰν καθ' ἑκάστην περίοδον, ἢ Περιφορὰν τῆς Σελήνης.

97. Ἀλλ' ἡ τροχιὰ τοῦ δορυφόρου τούτου εἶναι ἐγκεκλιμένη πέντε μοίρας περίπου ὡς πρὸς τὴν ἐκλειπτικὴν, ὅθεν ἡ Σελήνη εὑρίσκεται ποτὲ μὲν ἄνωθεν, ποτὲ δὲ κάτωθεν ἐκείνης, καὶ τὸ ἡλιακὸν φῶς προσβάλλει ἀκωλύτως καὶ τὴν Γῆν καὶ τὸν δορυφόρον της. Ἡ Σελήνη φέρ' εἰπεῖν, Σ (σχ. 16), εἶναι ὀλίγον κάτωθεν τῆς γραμμῆς Η Γ, εἰς τρόπον ὥστε ἡ σκιὰ ΣΟ: δὲν ἐμπορεῖ νὰ πέσῃ ἐπάνω τῆς Γῆς Γ. καὶ Σ' πάλιν εἶναι ὀλίγον ὑπεράνω τῆς Γ, εἰς τρόπον ὥστε ἡ σκιὰ Γ Ο' τῆς Γῆς δὲν δύναται νὰ φθάσῃ τὴν Σελήνην. Αἱ ἐκλείψεις ἄρα δὲν δύνανται νὰ συμβῶσιν, εἰμὴ εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ Σελήνη, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συζυγίας ἢ τῆς ἀντιθέσεως, εὑρίσκεται ἐπ' αὐτῆς τῆς τροχιᾶς τῆς Γῆς, ἤγουν εἰς ἕνα τῶν δύο σημείων τῶν λεγομένων δεσμῶν, ὅπου ἡ τροχιὰ ἐκείνης τέμνεται ἀπὸ τὴν τῆς Γῆς· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ τροχιὰ αὕτη ὠνομάσθη ἐκλειπτική. Ἐνίοτε συναντᾶται ἡ περίπτωσις αὕτη, ἐπειδὴ οἱ δεσμοὶ οὗτοι κινοῦνται ὀπισθοπορεύοντες ἀπὸ δυσμὰς πρὸς ἀνατολὰς ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς, εἰς τρόπον ὥστε ἡ συζυγία ἢ ἡ ἀντίθεσις συμβαίνουσιν ἐνίοτε κατὰ τὴν στιγμὴν, ὅτε ἡ Σελήνη τυχαίνει νὰ εὑρεθῇ εἰς ἕνα τῶν εἰρημένων δεσμῶν, καὶ τότε γίνεται ἔκλειψις. Ἡ ὀπισθοπόρησις τῶν δεσμῶν ἀποτελειοῦται εἰς 223: περιόδους σεληνιακὰς ἢ εἰς 18: ἔτη καὶ 10: ἡ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μέρας· τότε ἐπανέρχονται πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ὡς πρὸς τὴν Γῆν καὶ πρὸς τὸν Ἥλιον· καὶ τοῦτο ὀνομάζεται κύκλος Σελήνης.

98. Αἱ τῆς Σελήνης ἐκλείψεις εἶναι ὁλικαὶ ἢ μερικαί. Καὶ ὁλικαὶ μὲν εἶναι, ὅταν ἡ Σελήνη κρύπτηται ὁλόκληρος ὑπὸ τῆς γηΐνου σκιᾶς, ἥτις, εἰς τὸ ἀπόστημα ὅπου εὑρίσκεται αὐτὸς ὁ δορυφόρος εἶναι $2\frac{1}{2}$ φορὰς περίπου πλατυτέρα ἀπὸ τὴν διάμετρον ἐκείνου· Μερικαὶ δὲ, ὅταν ἓν μέρος τῆς Σελήνης τυχαίνῃ νὰ ἐμπέσῃ μέσα εἰς τὴν κωνοειδῆ σκιὰν τῆς Γῆς (σχ. 17).

Αἱ δὲ τοῦ Ἡλίου ἐκλείψεις εἶναι καὶ αὐταὶ, ὁλικαὶ, μερικαὶ καὶ δακτυλιοειδεῖς. Αἱ ὁλικαὶ καὶ δακτυλιοειδεῖς συμβαίνουσιν, ὅταν ἡ Γῆ, ἡ Σελήνη καὶ ὁ Ἥλιος κεῖνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς, μὲ ταύτην ὅμως τὴν διαφορὰν, ὅτι εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ Σελήνη εἶναι περίγειος (87) καὶ ἡ Γῆ ἀφήλιος (58). Τότε ὁ Ἥλιος φαίνεται μικρότερος ὢν πλέον μακρύτερα, ἡ δὲ Σελήνη μεγαλειτέρα, ὡς πλησιεστέρα εἰς ἡμᾶς· ἑπομένως αὕτη δύναται παρεμπίπτουσα νὰ σκιάσῃ ὅλον τὸν δίσκον τοῦ Ἡλίου, καὶ ἡ σκιά της ἐκτείνεται ἕως εἰς τὴν Γῆν. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἐξεναντίας, ἡ Γῆ εἶναι περιήλιος, καὶ ἡ Σελήνη ἀπόγειος· ὁ Ἥλιος φαίνεται μεγαλείτερος καὶ ἡ Σελήνη μικροτέρα, ὅθεν δὲν δύναται νὰ σκιάσῃ ὁλοκλήρως τὸν δίσκον τοῦ Ἡλίου, ἀλλ' ὁ δίσκος αὐτοῦ ἐκχειλίζει ὁλόγυρα, καὶ σχηματίζει ἓν εἶδος δακτυλίου φωτεινοῦ· αὕτη δὲ εἶναι ἡ δακτυλιοειδὴς ἔκλειψις.

Ζ΄. Περὶ ἀπλανῶν ἀστέρων καὶ περὶ ἐκτάσεως τοῦ Παντός.

99. Οἱ λεγόμενοι ἀπλανεῖς ἢ ἀκίνητοι ἀστέρες ὀνομάζονται οὕτως, ἐπειδὴ δὲν μᾶς φαίνονται, πρὸς ἀλλήλους συγκρινόμενοι, ὅτι ἀλλάσσουσι θέσιν (4). Ὁ ἀριθμὸς δὲ αὐτῶν εἶναι ἄπειρος. Μὲ ψιλὸν ὄμμα βλέποντες δὲν δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν εἰμὴ τρεῖς ἕως τέσσαρας χιλιάδας περίπου· ἀλλὰ θεωροῦντες μὲ καλὰ τηλεσκόπια εἰς τὸ διάστημα ὀλίγων μοιρῶν ἀνακαλύπτομεν τοσούτους, ὥστε δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ οὐρανοῦ ἠδυνάμεθα νὰ ἴδωμεν 75 ἑκατομ: ἄστρων. Διακρίνουσι δὲ ὀνομάζοντες αὐτὰ οἱ Ἀστρονόμοι ἐκ τῆς λάμψεώς των εἰς ἄστρα ἀ, β΄, γ΄, δ΄, ε, ς΄, ζ΄ καὶ ἡ, μεγέθους. Παρατηροῦνται προσέτι εἰς τὴν ἔκτασιν τοῦ οὐρανοῦ πολλὰ σημεῖα ὑπόλευκα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζουσιν ἀστέρας νεφελώδεις· καὶ τινα εἶναι σωροὶ μικρῶν ἀστέρων πολλὰ πλησίον ἀλλήλων κειμένων. Ὁ λεγόμενος Γαλαξίας, ἐκείνη δηλ: ἡ ἀκανόνιστος ταινία ἡ ὑπόλευκος, ἡ φαινομένη ὅτι περιτυλίσσει τὸν οὐρανὸν ὡς ζώνη, εἶναι σωρεῖαι πολλῶν ἀστέρων νεφελωδῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἔχουσι λόγους οἱ Ἀστρονόμοι ἐκ τῶν ὁποίων συμπεραίνουσιν, ὅτι τὰ ἄστρα εἶναι ὡς ὁ Ἥλιος, αὐτόφωτα δηλ: σώματα· εἰδὲ μὴ, διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασιν, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ φθάσῃ ἕως εἰς ἡμᾶς τὸ φῶς αὐτῶν. Μίαν ἁπλουστάτην παραβολὴν ἐμποροῦμεν νὰ μεταχειρισθῶμεν διὰ νὰ κατανοήσωμεν αὐτὴν τὴν ἀπόστασιν.

100. Ἂς ὑποθέσωμεν (σχ. 18) ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς μίαν πεδιάδα εἰς τὸ τ, ὅθεν βλέπομεν δέκα λεύγας μακρὰν τὰ ὑψηλὰ κωδωνοστάσια τῶν ἐκκλησιῶν δύο χωρίων Ε ἑ. Τὰ κωδωνοστάσια ταῦτα θέλουν μᾶς φανῇ ὄντα πλησίον ἀλλήλων· καθ' ὅσον δὲν πλησιάζομεν πρὸς αὐτὰ, τὸ διάστημα τὸ διαχωρίζον τὸ ἓν κωδωνοστάσιον ἀπὸ τὸ ἄλλο, θέλει μᾶς φαίνεσθαι μεγαλήτερον, καὶ ἡ αὔξησις τοῦ διαστήματος τούτου θέλει εἶσθαι ἀνάλογος μὲ τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον περιπατοῦμεν πρὸς τὰ χωρία πλησιάζοντες. Ἂν ἡ μετατόπισις ἡμῶν ἐπάνω εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον ἦναι μικροτάτη, ἑνὸς ποδὸς φέρ' εἰπεῖν, τουτέστιν ἓν 140,000 περίπου τοῦ ὁλικοῦ ἀποστήματος, εἶναι φανερὸν ὅτι καὶ ἡ ἀπ' ἀλλήλων διάστασις τῶν σημείων Ε ἑ θέλει εἶσθαι σμικροτάτη καὶ ἀνεπαίσθητος εἰς ἡμᾶς· ἂν δ' ἡ μετατόπισίς μας ἦτο ἀπειράκις μικρὰ, οἷον μιᾶς γραμμῆς δακτύλου (ἓν 20,000,000), ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν σημείων ἀπ' ἀλλήλων θέλει εἶσθαι παρομοίως ἀπειράκις μικροτάτη. Τώρα ἂς ἀντικαταστήσωμεν εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα ἄλλα ἀντικείμενα. Ἂς φαντασθῶμεν ὅτι τὰ δύο σημεῖα Ε ἑ εἶναι δύο τῶν ἀπλανῶν ἄστρων, καὶ τὸ τ ὅτι εἶναι ἡ θέσις τῆς Γῆς εἰς ἓν τῶν ἄκρων τῆς τροχιᾶς της τ τ'. Ἡ τροχιὰ αὕτη ἔχει 68,000,000 Λευγῶν διάμετρον (66)· ὅταν ἡ Γῆ ἦναι εἰς τὸ τ, θέλει εὑρεθῆ 68,000,000 πλησιεστέρα εἰς τὰ ἄστρα Ε ἑ ἢ ὅταν εὑρίσκηται κατὰ τὸ τ'· ἑπομένως τὸ μεταξὺ διάστημα τῶν δύο ἄστρων θέλει φανῇ μεγαλείτερον, ἔξω μόνον ἂν ἡ διάμετρος τ τ' ἦναι ἀπειράκις μικρὰ ὡς πρὸς τὰς γραμμὰς ἢ ἀποστάσεις τ Ε, τ ἑ. καὶ οὕτως ἔχει τῷ ὄντι τὸ πρᾶγμα. Διότι, ἂν κατὰ τὸ τ εὑρίσκωμεν ὅτι τὰ ἄστρα Ε ἑ ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων 2° κατὰ τὸ τ' εὑρίσκεται πάλιν ἡ ἀπόστασίς των ἀκριβῶς ἡ αὐτή. Ἐκ τούτου συμπεραίνεται ἀναγκαίως. ὅτι ἡ γραμμὴ τ τ' εἶναι ἀπειράκις μικρὰ ὡς πρὸς τὰς τΕ, τἑ· ἢ μ' ἄλλας λέξεις, ὅτι αἱ 68,000,000 λεῦγαι εἶναι ἓν σημεῖον μόνον συγκρινόμεναι μὲ τὴν ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασιν τῶν ἄστρων. Ἂν ἡ διαφορὰ ἦτο μόνον ἡμίσεος λεπτοῦ δευτέρου, τὰ ἄστρα αὐτὰ θέλουν ἀπέχει ἀφ' ἡμῶν 430,000 φορὰς πλειότερον ἢ ὁ Ἥλιος, ἤγουν 30: δισμύρια λεύγας. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ διαφορὰ εἶναι μηδὲ ἡμίσεος λεπτοῦ· ἄρα ἡ ἀπόστασις αὐτῶν εἶναι ἔτι μεγαλειτέρα.

101. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ οἱ δύο πόλοι τῆς Γῆς, ὁποιαδήποτε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μέρη καὶ ἂν κατέχῃ αὕτη τῆς τροχιᾶς της, βλέπουσι πάντοτε πρὸς τὰ αὐτὰ σημεῖα τοῦ Οὐρανοῦ. Καὶ τῷ ὄντι, ἂν κατὰ τὸ σημεῖον τ (σχ: 19) ὁ γήϊνος Πόλος α βλέπῃ πρὸς τὸ Πολικὸν ἄστρον ε, ὅταν ἡ Γῆ ἔλθῃ εἰς τὸ τ', ὁ Πόλος ἁ ἔπρεπε νὰ βλέπῃ ἢ ν' ἀντικρίζῃ εἰς τὸ ε, καὶ ὁ Πολικὸς ἀστὴρ ἔπρεπε νὰ φαίνηται μετατοπισμένος καθ' ὅλον τὸ περιτρεχθὲν διάστημα ὑπὸ τῆς Γῆς. Ἀλλ' ὁ Πόλος βλέπει πρὸς ἐκεῖνο πάντοτε· συνάγεται ἄρα ὅτι ἡ γραμμὴ τ', ἤγουν ἡ διάμετρος τῆς γηΐνου τροχιᾶς, εἶναι ἓν σημεῖον ὡς πρὸς τὴν ἄπειρον ἀπόστασιν τοῦ ἄστρου. Ἀνίσως φαντασθῶμεν μίαν σφαῖραν, ἔχουσαν διάμετρον ἴσην μὲ τὴν τῆς γηΐνου τροχιᾶς, ἤγουν 68,000,000 λευγ: ἡ σφαῖρα αὕτη θέλει εἶσθαι 14,000 δισεκατομμύρια φορὰς μεγαλειτέρα ἀπὸ τὴν Γῆν καὶ 11 μιλ: φορὰς περίπου μεγαλητέρα τοῦ Ἡλίου· καὶ ὅμως ἡ τοιαύτη σφαῖρα βλεπομένη ἀπὸ τὰ ἄστρα, ἤθελεν εἶσθαι ἓν σημεῖον χωρὶς ἔκτασιν, καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ γένῃ ἐκεῖθεν ὁρατὴ, ἂν δὲν εἶχε φῶς ζωηρὸν καὶ ἴδιόν της. Τοῦτο μᾶς ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ ἀπλανεῖς ἀσέρες δὲν δύνανται νὰ ἦναι εἰμὴ σώματα αὐτόφωτα· ἴσως καὶ οὗτοι εἶναι ἄλλοι Ἥλιοι, περὶ τοὺς ὁποίους, ὡς περὶ κέντρον, κινοῦνται ἰσάριθμα συστήματα πλανητῶν.

Ἡ ὑδρόγειος ἄρα σφαῖρα, τὴν ὁποίαν κατοικοῦμεν, καὶ τῆς ὁποίας τὸ μέγεθος μᾶς ἐφάνη κατ' ἀρχὰς τόσον μέγα, δὲν εἶναι εἰ μὴ ἓν σημεῖον ἀδιαίρετον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀπείρου διαστήματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ παντοδύναμος χεὶρ τοῦ Δημιουργοῦ κατέταξε τὸν ἄπειρον ἀριθμὸν τῶν οὐρανίων σωμάτων.

ΒΙΒΛΙΟΝ. Β'.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΦΥΣΙΚΗ.

ΚΕΦΑΛ: Α'.

Γενικὴ διαίρεσις τῆς Γηΐνου Ἐπιφανείας.

102. Ῥίπτων τις τὰ βλέμματά του ἐπί τινος γηΐνου ἐπιπεδοσφαιρίου βλέπει ἄνισα διηρημένην τὴν Γῆν εἰς ξηρὰς καὶ εἰς ὕδατα. Αἱ ξηραὶ κατέχουσιν ἓν τρίτον περίπου τῆς γηΐνου ἐπιφανείας· τὰ δὲ ὕδατα, τὰ λοιπὰ δύο τρίτα. Ἀπὸ τὰ δύο ἡμισφαίρια τὸ βόρειον μόνον καθ' ἑαυτὸ περιέχει τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς ξηρᾶς· τὸ δὲ νότιον, σκεπαζόμενον σχεδὸν ὁλοκλήρως ὑπὸ τῶν ὑδάτων, περιέχει τὸ λοιπὸν $\frac{1}{3}$.

103. Αἱ ξηραὶ συστήνουσι μεγαλωτάτας ἐκτάσεις γαιῶν μὴ διακο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πτομένων ὑπὸ τῶν θαλασσῶν· αὐταὶ ὀνομάζονται τότε Στερεαὶ ἢ Ἤπειροι· ἢ πάλιν εἶναι μέρη ξηρᾶς περιτριγυριζόμενα πανταχόθεν ὑπὸ τῶν ὑδάτων, καὶ τότε λέγονται Νῆσοι. Ἓν ἄθροισμα Νήσων κειμένων εἰς μίαν θάλασσαν λέγεται Ἀρχιπέλαγος ὑπὸ τῶν νεωτέρων.

Εἰς τὴν μέσην τῶν θαλασσῶν εἶναι ἐνίοτε τόποι ἀβαθεῖς, τοὺς ὁποίους ὀνομάζουσιν ἀμμώδη καθίσματα ἢ ῥηχά. Πέτραι, μόλις ἕως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ νεροῦ φθάνουσαι, ὀνομάζονται ὕφαλοι· καὶ σκόπελοι, ὅταν φαίνωνται ἔξω αὐτοῦ. Οἱ βράχοι οἱ πλησίον τῶν παραλίων, ὅπου ἡ θάλασσα συντρίβεται μὲ ὁρμὴν, ὀνομάζονται Σπιλάδες.

104. Κατὰ τὸ σχῆμα, τὸ ὁποῖον λαμβάνουσί τινα μέρη τῆς χέρσου ἢ τῶν ὑδάτων, κατὰ τοῦτο καὶ ὀνομάζονται. Λέγεται Ἀκρωτήριον ἓν μέρος Γῆς εἰσχωρούσης μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, τὸ ὁποῖον, ἂν μὲν ἦναι χαμηλὸν καὶ τελειόνῃ εἰς ὀξύ, λέγεται Ἄκρα· ἢ Γλῶσσα, ἂν ἦναι ἐπίπεδον· ἂν δὲ ὑψηλὸν, ὀνομάζεται κυρίως Ἀκρωτήριον (κάβος). Μία νῆσος, ἥτις ἑνόνεται μὲ τὴν Στερεὰν διά τινος γλώσσης ἢ λαιμοῦ γῆς, ὀνομάζεται Χερσόνησος· αὕτη δὲ ἡ γλῶσσα ἢ ὁ λαιμὸς λέγεται Ἰσθμός.

105. Ὅταν νερὰ, ἔχοντα πολλὴν ἔκτασιν, εἰσχωρῶσιν εἰς τὸ μέσον τῶν Στερεῶν, λέγεται αὕτη ἡ ἔκτασις τοῦ νεροῦ Θάλασσα Ἐσωτερικὴ ἢ Μεσόγειος. Ὅταν ἡ ἔκτασίς του αὕτη ἦναι μικροτέρα, λέγεται Κόλπος μεγάλος· ἂν ἔτι μικροτέρα Κόλπος μικρὸς, ἔπειτα Ὅρμος, Λιμὴν, Ἐπίνειον κτλ· ὅταν δύνανται νὰ ἀράζωσιν εἰς αὐτὸν ἀσφαλῶς τὰ πλοῖα. Ἐνδὲ μέρος θαλάσσης συστελλομένης μεταξὺ δύο γαιῶν λέγεται Πορθμός· καὶ Πόρος, ὅταν ἦναι πολλὰ στενός.

§. *Α'. Ἤπειροι.*

106. Ἀριθμοῦσι τρεῖς Ἠπείρους κυριωτέρας, τὴν τοῦ Παλαιοῦ Κόσμου, τὴν τοῦ Νέου, καὶ τὴν Ὠκεανίαν.

107. Ἡ τοῦ Παλαιοῦ Κόσμου Ἤπειρος ὀνομάζεται οὕτω, διότι αὐτὴ ἐχρημάτισεν ὁ τόπος τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ ἦτο ἐγνωσμένη παλαιόθεν. Περιέχει δὲ τρεῖς Ἠπείρους διακεκριμένας· τὴν Εὐρώπην, τὴν Ἀσίαν ἑνονομένην μὲ τὴν πρώτην πρὸς Ἀνατολὰς, καὶ τὴν Ἀφρικὴν πρὸς Μεσημ: ἡ ὁποία ἑνόνεται καὶ αὐτὴ μὲ τὴν δευτέραν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζου.

108. Ἡ Εὐρώπη, μικροτέρα οὖσα ἀπὸ τὰς δύο ἄλλας, περιέχει 16 τμήματα—4 κείμενα πρὸς Ἄρκτ. α) τὰς Βρεττανικὰς νήσους, περιεχούσας τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Σκωτίαν καὶ τὴν Ἰρλανδίαν· β'.) τὸ βασίλειον τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δανιμαρκίας· γ΄.) τὸ βασίλειον τῆς Σουηκίας ἢ τῆς Σβεκίας μετὰ τῆς Νορβηγίας. δ΄.) τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσσίαν ἐκτεινομένην ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημ: καθ' ὅλον τὸ πλάτος τῆς Εὐρώπης. — Ἑπτὰ εἰς τὸ μέσον· ά.) τὴν Γαλλίαν· β΄.) τὸ βασίλειον τῆς Ὁλλανδίας· γ΄.) τὸ τοῦ Βελγίου· δ΄.) τὴν Ἑλβετίαν· έ.) τὴν Πρωσσίαν· ς΄.) τὴν Γερμανίαν· καὶ ζ΄.) τὴν Αὐστρίαν. — Πέντε πρὸς Μεσημ: ά.) τὴν Ἱσπανίαν· β΄.) τὴν Πορτογαλλίαν· γ΄.) τὴν Ἰταλίαν· δ΄.) τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, ὅπου εἶναι χωρισμένον τὴν σήμερον ἀπ' αὐτῆς καὶ τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος. Πολιτικῶς δὲ διαιρεῖται ἡ Εὐρώπη εἰς 61 κράτη διάφορα· οἷον Αὐτοκρατορίας, Βασίλεια, Πριγγιπάτα κτλ. ὡς θέλομεν λαλήσει ἀλλαχοῦ (328). Κράτος δὲ ἢ ἐπικράτεια ὀνομάζεται περιοχὴ τόπων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐκτεταμένη, περιλαμβανομένη ὑπὸ ἓν ὄνομα, καὶ ἔχουσα ἓν κοινὸν πολίτευμα καὶ τὴν αὐτὴν Κυβέρνησιν.

109. Ἡ δὲ Ἀσία περιέχει εἰς τὰ δυτικὰ αὐτῆς μέρη τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν καὶ εἰς τὰ μεσημβρινὰ τὴν Ἀραβίαν, β΄.) τὴν Περσίαν, γ΄.) τὰς χώρας τῶν Ἀφγάνων καὶ Βουλούχων, δ΄.) τὰς Ἰνδίας (Ἰνδοστάνην καὶ Ἰνδοσινικήν). Ἐν τῷ μέσῳ· ά.) τὴν Σινικὴν ἢ Κίναν (πρὸς Β. τῶν Ἰνδιῶν), καὶ β΄.) τὴν Μεγάλην ἢ Σινικὴν Ταταρίαν· γ΄.) τὴν Τουρκεσανὴν ἢ Ταταρίαν ἀνεξάρτητον. Πρὸς Ἀν. τὰς Ἰαπονικὰς νήσους. Πρὸς Β. δὲ τὴν Ἀσιατικὴν Ῥωσσίαν ἐκτεινομένην καθ' ὅλον τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἀσίας.

110. Ἡ Ἀφρικὴ διατέμνεται διὰ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς 2 μεγάλα τμήματα, τὸ ἓν Ἀρκτικὸν καὶ τὸ ἄλλο Νότιον. Τὸ Ἀρκτικὸν τμῆμα περιέχει πρὸς Β: τὴν Αἴγυπτον, τὸν τόπον τῆς Βάρκας καὶ τὴν Βαρβαρίαν (τὴν Τρίπολιν, Τύνιδα, Ἀλγερίαν, καὶ τοῦ Μαρόκου τὴν Αὐτοκρατορίαν)· ὄπισθεν δὲ τούτων εἰς τὰ μεσόγεια κεῖται ἡ ἀπέραντος ἔρημος Σαχάρα. Πρὸς Μ: αὐτῆς ἡ Σενεγαμβία, ἡ ἄνω ἢ Βορεία Γουϊνέα καὶ ἡ Νιγρητία. Πρὸς Ἀν. τούτων καὶ πρὸς Μ. τῆς Αἰγύπτου κεῖνται ἡ Νουβία, ἡ Ἀβυσσινία καὶ ἡ χώρα τῶν Σομαύλων, ἀποπερατουμένη εἰς τὸ Γαρδεφοΰϊον τὸ Β: Ἀν: ἀκρωτήριον τῆς Ἀφρικῆς ἐν τῷ Ἰνδικῷ Ὠκεανῷ. — Τὸ Νότιον τμῆμα, ἐκτεινόμενον ὡς τρίγωνον πέραν τοῦ Ἰσημερινοῦ, περιέχει, κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν, τὴν Κάτω Γουϊνέαν, τὴν χώραν τῶν Ὁτεντότων ἐκτεινομένην καὶ εἰς τὰ Μεσόγεια, καὶ τὸ Κάπον, ὅπου κεῖται καὶ τὸ Εὔελπι ἀκρωτήριον, τὸ μεσημβρινώτατον τῶν τῆς Ἀφρικῆς. Κατὰ δὲ τὴν Ἀνατ: παραλίαν παρὰ τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν κεῖνται ἡ Καφρερία, ἡ παραλία τῆς Σοφάλας, ἡ Μονομότα πα, ἡ Μοζαμβικὴ καὶ ἡ Ζαγγουεβαρία. Τὰ Μεσόγεια τοῦ εἰρημένου τριγώνου εἶναι τόποι εἰσέτι ἄγνωστοι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

111. Ἡ Νέα Ἤπειρος, ὀνομασθεῖσα οὕτως, ἐπειδὴ ἔμεινεν ἄγνωστος ἕως τὸ 1492, περιέχει τὴν Ἀμερικὴν, διαιρουμένην εἰς δύο· εἰς βορείαν καὶ εἰς μεσημβρινὴν, αἱ ὁποῖαι ἑνόνονται διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Πανάμης. Ἔλαβε δὲ τὴν ἐπίκλησιν ἀπὸ τὸν Ἀμέρικον Βεσπούσιον ἀνακαλύψαντά τινα παράλια· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ὁ Γενουήνσιος πρῶτος κατέπλευσεν εἰς αὐτὴν, ἦτο δίκαιον νὰ ἐπονομασθῇ ἀπ' αὐτοῦ Κολομβιανή.

112. Εἰς τὴν Βορείαν Ἀμερικὴν κεῖνται ἡ Ῥωσσικὴ Ἀμερικὴ, ἡ Γροελλανδία, ἡ Νέα Βρεττανία, αἱ Ὁμόσπονδοι Πολιτεῖαι, ἡ Μεξικανικὴ· ἡ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ (ἢ Τεξικὴ καὶ ἡ Γουατημαλία) ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ· τὸ δὲ λοιπὸν μέρος κατοικεῖται ὑπὸ ἀγρίων λαῶν. Ἡ Μεσημβρινὴ Ἀμερικὴ περιέχει δέκα ἐπικρατείας τὴν λεγομένην Κολομβίαν, τὴν Γουϊάνην, τὴν Βρασιλίαν, τὴν Περουβίαν, τὴν Βολιβίαν, τὴν Παραγγουάην, καὶ Οὐρουγουάην, τὴν Λαπλατίαν, τὴν Χιλὴν καὶ τὴν Πατάγονίαν.

113. Εἰς δὲ τὴν Ὠκεανίαν ἀνήκει ἡ Νέα Ὁλλανδία, ἥτις εἶναι νῆσος ἴση κατὰ τὸ μέγεθος μὲ τὴν Εὐρώπην, ὅθεν διὰ τὴν ἔκτασίν της τὴν πολλὴν ὠνομάσθη καὶ Ἤπειρος. Αὕτη δὲ μὲ τὰς κειμένας νήσους πρὸς Μεσημβρίαν τῆς Ἀσίας, καὶ μὲ τὰς εἰς τὸν μέγαν Ὠκεανὸν, συστήνει ἓν πέμπτον μέρος τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον ὑπό τινων ὀνομάζεται Ὠκεανία· ὑπὸ ἄλλων δὲ ἐνθάλασσος ἢ ἐνάλιος κόσμος, ὑποδιαιρούμενος εἰς Νοτασίαν, Αὐστραλίαν καὶ Πολυνησίαν.

114. Ἀπό τινας ἀκτὰς τῶν Ἠπείρων προβάλλονται μέσα εἰς τὴν θάλασσαν ἄκραι ἢ ἀκρωτήρια, τῶν ὁποίων τὰ κυριώτερα εἶναι τὰ ἑξῆς.

115. Τῆς Εὐρώπης. Καπνόρδον (ἢ Ἀκρωτήριον βόρειον, Cap Nord) εἰς τὴν Νορβηγίαν κείμενον. Λιζάρδον, εἰς τὴν Ἀγγλίαν· Φινιστέρον, εἰς τὴν Ἱσπανίαν· τοῦ Ἁγίου Βικεντίου, εἰς τὴν Πορτογαλλίαν· Πάσσαρον, εἰς τὰ μεσημβρινὰ τῆς Σικελίας. Τὸ Ταίναρον καὶ ὁ Μαλέας εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς Πελοποννήσου.

116. Τῆς Ἀσίας· ὁ Ῥαζαλγάτης, κείμενον εἰς τὴν Ἀραβίαν· τὸ Κομορῖνον, εἰς τὰς Ἰνδίας· Λοπατηκὰ εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Ῥωσσίαν.

117. Τῆς Ἀφρικῆς· Τὸ Καλὸν Ἀκρωτήριον, εἰς τὴν Βαρβαρίαν· τὸ Βοϊαδόρον, τὸ Βλάγκον ἢ Λευκὸν, εἰς τὴν Σαχάραν· τὸ Βέρδον ἢ Πράσινον, εἰς τὴν Σενεγάλην· τὸ τῶν Φοινίκων, τὸ Τρίμυτον (Trois-Pointes), τὸ τοῦ Λοπέσου Γονζάλβου, εἰς τὴν Γουϊνέαν· τὸ Εὔελπι Ἀκρωτήριον, καὶ τὸ τῶν Βελονῶν εἶναι τὸ μεσημβρινώτατον· τὸ δὲ Ἀκρωτήριον Γαρδαφούϊον εἶναι τὸ ἀνατολικώτατον.

118. Τῆς Ἀμερικῆς· Ἀκρωτήριον Φαρεούελλον, εἰς τὴν Γροελλανδίαν·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἡ Τάγχη, ἀκρ. Φλορίδος· Κάτοχον, εἰς τὸ Μεξικόν· Νόρδον ἢ Βόρειον, εἰς τὴν Γουϊάνην· Ὄρνον τὸ μεσημβρινώτατον ἐπὶ τῆς Μ. Ἀμερικῆς.— Σαιντλούκαρον, εἰς τὴν Καλλιφορνίαν, καὶ τὸ Δυτικὸν Ἀκρωτήριον εἰς τὴν Ρωσ: Ἀμερικήν.

§. Β'. *Περὶ θαλασσῶν καὶ νήσων.*

119. Αἱ τρεῖς ἄνω εἰρημέναι Ἤπειροι εἶναι ὡς μεγάλαι νῆσοι περιβρεχόμεναι ὁλόγυρα ἀπὸ μίαν ἐξωτερικὴν θάλασσαν ὀνομαζομένην Ὠκεανόν, τὴν ὁποίαν διαιροῦσιν εἰς πέντε Ὠκεανοὺς ἢ θαλάσσας ἐξωτερικάς. Κατὰ πρῶτον εἶναι ὁ Ἀτλαντικὸς ὠκεανός, ἔχων τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀφρικὴν πρὸς Ἀνατ: καὶ τὴν Ἀμερικὴν πρὸς Δ.— Ὁ μέγας ὠκεανός, μεταξὺ τῆς Ἀμερικῆς ἀπ' Ἀν: καὶ τῆς Ἀσίας ἀπὸ Δ. εἶναι ἡ μεγαλητέρα θάλασσα τῆς Ὑδρογείου σφαίρας, ὀνομαζομένη προσέτι Εἰρηνικὸς ὠκεανὸς καὶ θάλασσα Νοτία.— Ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανός, ὅστις ὡς μέγιστος λάκκος περικλείεται μεταξὺ τῆς Ἀσίας πρὸς Β: τῆς Ἀφρικῆς πρὸς Δ: καὶ τῆς Νέας Ὁλλανδίας πρὸς Ἀνατ:— Αἱ δύο παγωμέναι θάλασσαι (λεγόμεναι καὶ Παγωμένοι Ὠκεανοὶ) περὶ τοὺς δύω πόλους κείμεναι· ἡ βορεία παγωμένη θάλασσα κοινωνεῖ μὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν πρὸς Δ: τῆς Νορβηγίας· καὶ μὲ τὸν μέγαν ὠκεανὸν διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βερίγγιου, τοῦ διαχωρίζοντος τὴν Ἀμερικὴν ἀπὸ τὴν Ἀσίαν. Καθεμία δὲ τῶν ἐξωτερικῶν τούτων θαλασσῶν συστήνει, εἰσχωροῦσα εἰς καθεμίαν τῶν ἠπείρων πολλὰς θαλάσσας ἐσωτερικὰς ἢ μεγάλους κόλπους.

120. α) Εἰς τὴν Εὐρώπην: Ὁ Ἀτλαντικὸς Ὠκεανὸς σχηματίζει διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Σούνδου τὴν λεγομένην Βαλτικὴν θάλασσαν, περιέχουσαν τὸν Βοθνικὸν κόλπον, τὸν Φιλλανδικὸν, καὶ τὸν Ζουϊδερζέην εἰς τὴν Ὁλλανδίαν· τὴν Γερμανικὴν ἢ βορείαν θάλασαν, μεταξὺ Ἀγγλίας, Ὁλλανδίας καὶ Γερμανίας· τὴν τῆς Μάγχης, περιστελλομένην μεταξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας, χωριζομένης ἀπὸ ἐκείνην διὰ τοῦ Πορθμοῦ ἢ πόρου τοῦ Καλαίσου.— β'.) Μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς εἰσχωρῶν διὰ τοῦ Πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρου, ἢ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, σχηματίζει τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, ἥτις περιέχει πολλοὺς μεγάλους κόλπους, οἷον τὸν τῆς Βενετίας ἢ τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον, τὸν τῆς Σίδρας καὶ Γαβῆς εἰς τὴν Ἀφρ: καὶ τὸ ἑλληνικὸν Ἀρχιπέλαγος· ἔπειτα ἐκτεινομένη πρὸς βορρᾶν κοινωνεῖ διὰ τοῦ Πορθμοῦ τῶν Δαρδανελίων (Ἑλλησπόντου) μὲ τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ (Προποντίδα), καὶ μὲ τὴν Μαύρην θάλασσαν (Εὔξεινον Πόντον) διὰ τοῦ Πορθμοῦ τῆς Κωνσταντι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νουπόλεως (Βοσπόρου), καὶ διὰ τοῦ Πορθμοῦ τοῦ Καφᾶ (Κιμερίου Βοσπόρου) μὲ τὴν θάλασσαν τοῦ Ἀζόφ· — γ'.) εἰς τὴν Ἀμερικὴν σχηματίζει τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ ἢ θάλασσαν τῶν Ἀντιλλῶν, καὶ τὸν κόλπον τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, τὰς θαλάσσας τοῦ Βαφίνου καὶ Οὐδσῶνος πρὸς Ἄρκτον. Ὁ δὲ Μέγας Ὠκεανὸς σχηματίζει εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὴν ῥοδόχροον θάλασσαν, μεταξὺ τῆς Καλλιφρονίας καὶ τῆς Μεξικανικῆς· ἔπειτα τὸν κόλπον τῆς Πανάμης· εἰς δὲ τὴν Ἀσίαν, τὴν θάλασσαν τῆς Καμισάτικας, τὴν τῆς Κορέας καὶ τὸν κόλπον τοῦ Τογκίνου.

121. Ὁ Ἰνδικὸς Ὠκεανὸς σχηματίζει διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βαβελμανδέλου τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ἢ τὸν Ἀραβικὸν κόλπον, μεταξὺ Ἀραβίας καὶ Ἀφρικῆς· τὴν θάλασσαν τοῦ Ὁμάνου εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀραβίας· τὸν Περσικὸν κόλπον διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Ὁρμούσου· καὶ τέλος τὸν κόλπον τῆς Βεγγάλης, μεταξὺ τῶν δύο Ἰνδικῶν Χερσονήσων. Ὁ δὲ βόρειος παγωμένος Ὠκεανὸς σχηματίζει εἰς τὴν Εὐρώπην τὴν Λευκὴν θάλασσαν, καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν, τὸν κόλπον τοῦ Ὀβῆ.

Εἰς τὸ μέσον τῶν θαλασσῶν τούτων ὑπερέχουσιν ἄπειροι νῆσοι, αἱ μὲν μεμονωμέναι, αἱ δὲ πλησιάζουσαι ἀλλήλων κατὰ χορείας, τὰς ὁποίας ὀνομάζουσιν Ἀρχιπελάγη.

122. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, ἀπ' Ἄρκτου ἀρχίζοντες, ἀπαντῶμεν τὰς νήσους Φαιροέρας ὑποκειμένας εἰς τὴν Δανιμαρκίαν· τὰς Σχετλάνδας, τὰς Ὀρκάδας, τὴν Ἀγγλίαν, Ἰρλανδίαν κτλ, τὰς ὀνομαζομένας Βρετανικὰς νήσους. Τὰς Ἀσόρας πρὸς Δ. τῆς Ἱσπανίας, τὰς Καναρίας, τὰς τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, τὴν τῆς Ἀναλήψεως, καὶ τὴν τῆς Ἁγίας Ἑλένης. Πρὸς Δ: καὶ πλησίον τῆς Ἀμερικῆς τὴν Τερρανόβαν, τὴν Ῥεγάλην (Βασιλικὴν) νῆσον, τὰς Λουκάϋας, τὸν Σαινδομίγκον, Κούβαν, Ἰαμαΐκαν, καὶ τὰς Ἀντίλλας εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ, καὶ τὰς Βερμούδας.

123. Ὁ Μέγας Ὠκεανὸς εἶναι κατεσπαρμένος ἀπὸ χορείας ἢ ἀρχιπελάγη νήσων. Αἱ κυριώτεραι ἐξ αὐτῶν εἶναι, τὸ κινδυνῶδες Ἀρχιπέλαγος, αἱ νῆσοι τῆς Ἑταιρείας, αἱ τῶν Θαλασσοπόρων, αἱ τῶν Φίλων, ἡ Νέα Ζελάνδα, ἡ Νέα Καληδονία, αἱ Μυλγραῦαι, αἱ Μαριᾶναι, αἱ Καρολῖναι, αἱ Σανδβῖχαι, αἱ Ἀλουτιαναὶ, πλησίον τῶν Β - Δ: παραλίων τῆς Ἀμερικῆς, αἱ Κουρίλαι καὶ αἱ νῆσοι τῆς Ἰαπονίας πλησίον τῆς Ἀσίας.

124. Εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν κεῖται ἡ Μαδαγασκάρη, αἱ Κομόραι, ἡ νῆσος Βουρβώνη καὶ ἡ τῆς Φράντσας παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀφρικῆς· αἱ Λακεδίβαι, αἱ Μαλεδίβαι, ἡ Κεϋλάνη πλησίον τῆς Ἀσίας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

125. Μεταξὺ τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ ὑπάρχουσι παρομοίως νῆσοι, τῶν ὁποίων μεγίστη εἶναι ἡ Νέα Ὁλλανδία. Χωρίζεται δὲ ἀπὸ τὴν Γῆν τοῦ Οὐανδιεμήνου πρὸς Μ: διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βάσσου. Πρὸς Ἄρ: κεῖνται αἱ νῆσοι Μολοῦκαι, αἱ τῆς Σόνδας καὶ αἱ Φιλιππίναι· ἡ χώρα τῶν Παπούων, ἢ ἡ Νέα Γουϊνέα, ἡ Νέα Ἰρλανδία, καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Σαλομῶντος.

126. Εἰς τὴν Β: Παγωμένην θάλασσαν εὑρίσκεται ἡ Ἰρλανδία, ἡ Σπιτσεβέργη εἰς τὰς 80° τοῦ πλάτους, καὶ ἡ Νέα Ζέμβλα πρὸς Ἄρ: τῆς Ἀσίας.

Τοιουτοτρόπως ἡ γήϊνος σφαῖρα σύγκειται ἐκ δύο κυρίων μερῶν· τὸ ἓν εἶναι στερεὸν, ἤγουν ἡ ξηρά· τὸ δὲ ἕτερον, ὑγρὸν, συστημένον ὑπὸ τῶν θαλασσῶν. Ἀλλὰ πρὶν διαλάβωμεν περὶ ἑκάστου τούτων, πρέπει πρῶτον νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς ἀτμοσφαίρας τῆς περικυκλούσης ἀμφότερα τὰ εἰρημένα μέρη.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

Περὶ τῆς ἀτμοσφαίρας.

127. Ἡ ἀτμοσφαῖρα συγκροτεῖται ὑπὸ τοῦ ἀθροίσματος ὅλων τῶν ῥευστῶν τῶν περικυκλούντων τὴν σφαῖραν· αὐτὰ δὲ τὰ ῥευστὰ ἢ ἀερόμορφα σώματα δύναταί τις νὰ διαιρέσῃ εἰς τρία. Πρῶτος εἶναι ὁ κυρίως λεγόμενος ἀήρ· ἔπειτα οἱ ἀτμοὶ, καὶ τὰ ἀερόμορφα ῥευστά. Ὅσα γίνονται εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν φαινόμενα, ὀνομάζονται γενικῶς μετέωρα, διαιρούμενα κοινῶς εἰς πυρώδη, ὑδατώδη καὶ εἰς φωτεινά· ἡ δὲ διαλαμβάνουσα περὶ αὐτῶν ἐπιστήμη λέγεται Μετεωρολογία.

128. Ἀηρ. Ὁ ἀὴρ ὁ συστήνων τὸ μεγαλήτερον μέρος τῆς ἀτμοσφαίρας εἶναι σύνθετος κυρίως ἀπὸ τρεῖς ἄλλας ἀερομόρφους οὐσίας, ἀπὸ τὸ ὀξυγόνον, ἐπιτήδειον στοιχεῖον εἰς ἀναπνοὴν τῶν ζωϊκῶν σωμάτων, ἀπὸ τὸ νιτρογόνον ἢ ἄζωτον, καὶ ἀπὸ ὀλίγον ἀνθρακικὸν ὀξύ. Κανὲν τῶν δύο τελευταίων δὲν εἶναι ἐπιτήδειον εἰς ἀναπνοὴν, ἀλλ' ἑνούμενα μὲ τὸ πρῶτον συστήνουσι μίγμα πνευστὸν καὶ καυστόν.

129. Ὁ ἀὴρ εἶναι ῥευστὸν σῶμα, διαφανὲς, συνθλιπτὸν, ἐλαστικὸν καὶ βαρύ· εἶναι δ' ἐλαφρότερον 770 φορὰς ἀπὸ τὸ ὕδωρ. Τὸ βάρος μιᾶς στήλης ἀέρος, λαμβανομένης ἀπὸ τὴν ἀνωτάτην ἄκραν τῆς ἀτμοσφαίρας ἕως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ζυγίζει ὅσον στήλη ὕδατος ἰσοπαχὴς καὶ ὑψηλὴ 32 ποδ: ἢ ὅσον στήλη ὑδραργύρου ὑψηλὴ 28

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δακτ: Τοῦτο ἐβεβαιώθησαν διὰ τοῦ λεγομένου βαρομέτρου τοῦ ἐφευρεθέντος ὑπὸ Τορρικελλίου Φλωρεντινοῦ, τοῦ μαθητοῦ τοῦ Γαλιλαίου. Εἶναι δὲ τὸ βαρόμετρον ὑέλινος σίφων ἐστραμμένος ἢ καμπυλωμένος κατὰ τὸ κάτωθεν μέρος του, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνοικτόν· γεμίζεται δὲ ἀπὸ ὑδράργυρον, ἔπειτα ἀναστρέφεται· ὁ δὲ ὑδράργυρος καταβαίνει μὲν, ἀλλὰ σταματᾷ μετέωρος εἰς ὕψος 28 δακτ: ἐπειδὴ τὸ βάρος τῆς ἀτμοσφαιρικῆς στήλης, ἐπενεργούσης εἰς τὸ ἀνοικτὸν μέρος τοῦ σίφωνος μὲ τὴν θλίψιν της, ἀντισηκόνει τὴν στήλην τοῦ ὑδραργύρου. Ὅταν δὲ ἀναβαίνῃ τις ἐπί τινος ὄρους ἔχων βαρόμετρον, παρατηρεῖ ὅτι ὁ ὑδράργυρος καταπίπτει εἰς 27 δακτ. 26, 25 καὶ ἑξῆς, κατὰ τὸ ὕψος εἰς τὸ ὁποῖον θέλει ἀναβῇ· ἐπειδὴ τὸ μῆκος τῆς ἀερίου στήλης σμικρύνεται, καὶ ἐπομένως καὶ τὸ βάρος της, ὅθεν καταπιέζει ὀλιγώτερον διὰ τοῦ στομίου τοῦ σίφωνος τὸν ὑδράργυρον. Ἐκ τῆς θεωρίας, τῆς κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην, δύναταί τις διὰ τοῦ βαρομέτρου νὰ γνωρίσῃ καὶ τὸ ὕψος τῶν ὀρέων· ἀλλ' ἀπαιτοῦνται πολλοὶ ὑπολογισμοὶ, ἐπειδὴ ἡ τοῦ ἀέρος πυκνότης δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ καθ' ὅλα τὰ ὕψη.

130. Τῷ ὄντι ὁ ἀὴρ εἶναι συνθλιπτὸς καὶ ἐλαστικὸς, τουτέστιν δύναται νὰ κατέχῃ ὀλίγην ἢ πλειοτέραν ἔκτασιν συνθλιβόμενος ἢ ἀφινόμενος ἄθλιπτος. Ἀλλὰ τὰ κατώτερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας, καταθλιβόμενα ὑπὸ τῶν ἐπικειμένων, ἔπεται νὰ ἦναι πυκνότερα καὶ βαρύτερα, τὰ δὲ ὑψηλότερα νὰ ἦναι ἐλαφρότερα· ὥστε ἂν τις, ἀφ' οὗ ὑψωθῇ ἓν διάστημα, ἴδῃ καταπίπτοντα τὸν ὑδράργυρον ἕνα δάκτυλον, πρέπει πάλιν νὰ ἀναβῇ πλειότερον τοῦ πρώτου διὰ νὰ καταπέσῃ ἄλλον ἕνα δάκτυλον ὁ ὑδράργυρος. Νομίζουσι δὲ οἱ σοφοὶ, ὅτι τὸ ὁλόκληρον ὕψος τῆς ἀτμοσφαίρας δὲν ὑπερβαίνει τὸ διάστημα 18 ἢ 20 λευγῶν ἢ 70 — 90 χιλιαμέτρων.

131. Ἡ διαφορὰ τῆς πυκνότητος τῶν τῆς ἀτμοσφαίρας στρωμάτων εἶναι κατὰ μέγα μέρος ἡ αἰτία τοῦ κρύους, τὸ ὁποῖον αἰσθάνεταί τις εἰς μεγάλα ὕψη· ἐπειδὴ ἐκεῖ ὁ ἀὴρ ὢν ἀραιότερος διαπερᾶται ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων χωρὶς νὰ θερμανθῇ ὑπ' αὐτῶν ἐπαισθητῶς. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον τὰ ὑψηλότερα ὄρη, καὶ αὐτὰ τὰ ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν, εἶναι κατάσκεπα ὑπὸ χιόνων καὶ πάγων μὴ λυομένων ποτὲ, ὅταν τὸ ὕψος ὑπερβαίνῃ ἕνα τινὰ ὡρισμένον ὅρον. Τὸ ὕψος δὲ τοῦτο σμικρύνεται καθ' ὅσον τὸ πλάτος, ἢ ἡ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπόστασις τοῦ τόπου, μεγαλύνεται. Εἰς τὸν Ἰσημερινὸν τὰ ὅρια τῶν παντοτεινῶν χιόνων εἶναι 2400 ὀργ: περίπου ὑψηλὰ, καὶ 1400 ὀργ: μόνον εἰς τὴν 45°.

132. Ἡ ἀτμοσφαῖρα θλᾷ διὰ τῆς πυκνότητός της τὰς ἡλιακὰς ἀ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κτῖνας καὶ τὰς ἀντανακλᾷ ἕως εἰς ἡμᾶς, ὅταν ὁ Ἥλιος δὲν ἦναι ἀκόμη ὑπεράνω ἢ ἦναι ἤδη ὑποκάτω τοῦ ὁρίζοντος· ἐκ τούτου δὲ προέρχεται περιστατική τις αὔξησις τῆς ἡμέρας, κατὰ τὸ πρωῒ καὶ τὴν ἑσπέραν, μὲ τὴν λεγομένην αὐγὴν καὶ μὲ τὸ λυκαυγές. Ἀπὸ τὴν διάρκειαν τῆς αὐξήσεως ταύτης εὗρηκαν τὸν τρόπον νὰ γνωρίσωσιν, ὅτι τὸ ὁλικὸν ὕψος τῆς ἀτμοσφαίρας δὲν ὑπερβαίνει 18 ἢ 20 λεύγας. Διὰ δὲ τῶν ἀεροβατικῶν μηχανῶν ἔφθασαν ν' ἀναβῶσιν ἕως 3,600 ὀργυιὰς ὑψηλὰ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν.

Ἀπὸ τὴν αὐτὴν αἰτίαν γεννῶνται καὶ διάφορα μετέωρα φωτεινά· οἷον, ἡ βορεία ἠὼς, ἥτις εἶναι φῶς λαμπρὸν εἰς τοὺς Ἀρκτῴους τόπους, λάμπον πολὺν καιρὸν εἰς τὴν Ἀτμοσφαῖραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου. Τὸ Ζωδιακὸν φῶς εἶναι ὅμοιον φαινόμενον, συμβαῖνον περὶ τὸν Ἰσημερινόν. Οἱ παρήλιοι, αἱ παραselῆναι, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων μᾶς φαίνεται ὅτι βλέπομεν πολλοὺς Ἥλιους καὶ πολλὰς Σελήνας. Ἡ Ἶρις ἢ τὸ οὐράνιον τόξον, τὸ ὁποῖον γίνεται ἐκ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀναλυομένων καὶ ἀντανακλωμένων ἀπὸ τὰς ῥανίδας τῆς καταπιπτούσης βροχῆς.

133. Ατμοι. Οἱ ἀτμοὶ συστήνονται ἀπὸ τὰς ἀναθυμιάσεις, τὰς ὁποίας ἡ θερμότης τοῦ Ἡλίου ἐξάγει ἢ ἀφαρπάζει ἀπὸ τὰ διάφορα ἐπὶ τῆς Γῆς σώματα, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ ὑδατῶδες ῥευστόν. Ὑψόνονται δὲ εἰς τὸν ἀέρα, ἐπειδὴ εἶναι ἐλαφρότεροι ἀπ' αὐτὸν, καὶ συστήνουσι τὰς ὁμίχλας καὶ τὰ σύννεφα· τὰς μὲν, ὅταν ἐξαπλόνωνται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς· τὰ δὲ σύννεφα, ὅταν ἦναι μετέωροι εἰς ἔν τι ὕψος. Διαλυόμενοι δὲ οἱ ἀτμοὶ οὗτοι καταπίπτουσιν εἰς βροχὴν, τῆς ὁποίας αἱ ῥανίδες, ὅταν ἦναι ἡμιπαγωμέναι, λέγονται Χιών· ὅταν δὲ ἦναι ὁλοκλήρως παγωμέναι, γίνονται Χάλαζα. Ἡ δρόσος εἶναι ἀτμοὶ πεπυκνωμένοι ἐπάνω εἰς σῶμα ψυχρανθέν· ἂν δὲ τοῦτο τὸ σῶμα τύχῃ νὰ ἦναι ἱκανῶς ψυχρὸν, ἡ δρόσος παγόνει, καὶ τότε λέγεται Πάχνη.

134. Ἡ ποσότης τοῦ καταπίπτοντος νεροῦ εἰς βροχὴν παραλάσσει κατὰ τὰ κλίματα. Εἰς Παρισίους πίπτει κατ' ἔτος 24 δακτύλων βράχινον νερόν· τουτέστι τοσοῦτον, ὅσον χρειάζεται νὰ σκεπάσῃ τὸ πρόσωπον ὁλοκλήρου τῆς Γῆς, ἂν ὅλον τὸ καταπτίπτον εἰς τὸ διάστημα τοῦ ἔτους ἐσυνάζετο εἰς ἕν· εἰς δὲ τὸν Σαινδομίγγον πίπτει 150 δακτύλων. Ἐν γένει ἡ καταπίπτουσα ποσότης τοῦ νεροῦ αὐξάνει καθ' ὅσον πλησιάζει πρὸς τὸν Ἰσημερινόν. Μεταξὺ δὲ τῶν τροπικῶν γίνονται βροχαὶ περιοδικαὶ, διαρκοῦσαι 4, 5 καὶ 6 μῆνας, ὅθεν προξενοῦσι καὶ πλημμύρας περιοδικὰς τῶν κατὰ τὴν διακεκαυμένην ζώνην εὑρισκομένων ποταμῶν, οἷον τοῦ Νείλου, τοῦ Γάγγου κτλ.

(ΓΕΩΓΡ. ΜΕΓ. ΚΟΚΚΩΝΗ.)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

135. Ανεμοι. Ἀὴρ κινούμενος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ταχέως λέγεται Ἄνεμος. Εἰς τὴν Ἀτμοσφαῖραν συμβαίνουσί τινες κινήσεις μετατοπίζουσαί τινα μέρη αὐτῆς. Αἰτία δ' αὐτῶν τῶν κινήσεων εἶναι τὸ, ὅτι χαλᾶται ἡ ἰσορροπία ποῦ ποτε τῆς ἀτμοσφαίρας, ἢ διότι μέρος ἀτμῶν διελύθησαν εἰς βροχὴν, ἢ διότι ἡ θερμοκρασία μιᾶς στήλης ἀέρος μετεβλήθη, ὥστε προῆλθέ τι κενὸν ὁποιονδήποτε. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν μία ἄλλη στήλη ἀέρος κινεῖται διὰ νὰ γεμίσῃ τὸ γενόμενον κενὸν, ἐκ ταύτης δὲ τῆς μετατοπίσεως προέρχονται οἱ ἄνεμοι, τῶν ὁποίων ἡ ὁρμὴ εἶναι τόσῳ πλέον μεγαλειτέρα, ὅσον καὶ ὁ ἐκτοπισθεὶς ἀὴρ κινεῖται ταχύτερον. Ὅταν οὗτος διατρέχῃ 24 πόδας εἰς ἓν δεύτερον λεπτὸν, ὁ ἄνεμος εἶναι δυνατός· ὅταν δὲ 45—50 πόδας, τότε λέγεται καταιγὶς ἢ ἀνεμοζάλη· ὅτε δ' εἶναι λαίλαψ ἢ ἀνεμοστρόβιλος, διατρέχει 60—80 πόδας εἰς ἓν δεύτερον λ. καὶ 120: καὶ τότε ἀνασπᾷ δένδρα καὶ κρημνίζει οἰκίας.

Οἱ ἄνεμοι διαβαίνοντες ἀπὸ ἐκτεταμένας ἐρήμους ἀμμώδεις καταπυρωμένας ὑπὸ τοῦ Ἡλίου, πνέουσι καυτηροὶ ἢ πνιγηροὶ καὶ ὀλέθριοι, ὀνομαζόμενοι τότε μὲ ἴδια ὀνόματα· οἷον, ὁ Σαμιέλος εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ ὁ Χάμψιν εἰς τὴν Αἴγυπτον, οἵτινες ἀποπνίγουσι τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα.

136. Οἱ ἄνεμοι εἶναι σταθεροὶ καὶ καθολικοὶ, ὅτε καὶ ἡ παράγουσα αὐτοὺς αἰτία εἶναι σταθερὰ, καὶ πνέουσιν εἰς πολὺ διάστημα τόπου συγχρόνως· ἀλλέως εἶναι καὶ ὀνομάζονται ἀσταθεῖς καὶ μερικοὶ ἄνεμοι. Οἱ δύο κυριώτεροι σταθεροὶ ἄνεμοι εἶναι οἱ ἐτησίαι, οἱ ὀνομαζόμενοι Ἀλιζοὶ καὶ οἱ Μούσσονες.

137. Οἱ πρῶτοι πνέουσι μεταξὺ τῶν τροπικῶν ἀπ' Ἀν: πρὸς Δ: Γενῶνται δὲ ἐκ τοῦ ἀέρος τοῦ ἐρχομένου ἀπὸ τοὺς Πόλους διὰ νὰ πληρώσῃ τὸ κενὸν, τὸ γινόμενον ἐκ τῆς προξενουμένης μεγάλης θερμότητος εἰς τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν ἀτμοσφαῖραν παρὰ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ὁ ἀὴρ τῶν Πόλων, ἔχων ἐνδόσιμον κινήσεως ἀπ' Ἀρ: πρὸς Μ: δὲν ὑπείκει παρευθὺς εἰς τὴν Περιστροφικὴν κίνησιν, οὖσαν τόσον ὁρμητικὴν περὶ τὸν Ἰσημερινόν· ὅθεν κατ' ἀρχὰς κινεῖται βραδύτερον καὶ φαίνεται οὕτω πνέων ἀπ' Ἀν: πρὸς Δ.

Οἱ δὲ Μούσσονες ἐπικρατοῦσι κατὰ τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν, ἐξ μῆνας πνέοντες ἀπὸ τὸ Μ-Δ: μέρος, καὶ ἄλλους ἓξ ἀπὸ τὸ Ἀρ-Ἀν: ἀλλὰ κατὰ τάξιν ἀντίστροφον πρὸς Ἄρκτον καὶ Μεσημβρίαν τοῦ Ἰσημερινοῦ, πλὴν πολλὰ μικρῶν τινων παραλλαγῶν. Ἡ καθολικὴ αἰτία εἶναι ἡ ἀπ' Ἀν: πρὸς Δ: κίνησις, ἥτις, συνδυαζομένη μὲ τὰ ἐκ τῶν παραλίων

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν Ἠπείρων καὶ τῶν Νήσων αἴτια, γεννᾷ ἀποτελέσματα πολλὰ συμπεριπεπλεγμένα.

138. ΡΕΥΣΤΑ ΑΕΡΟΜΟΡΦΑ. Τὰ ἀόρατα ῥευστὰ ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἶναι διαχυμένα εἰς τὴν Ἀτμοσφαῖραν καὶ εἰς τὰ διάφορα τῆς Γῆς σώματα, παράγουσί τινα φαινόμενα ἄξια προσοχῆς. Τὸ ἠλεκτρικὸν ῥευστὸν μάλιστα καὶ τὸ μαγνητικὸν εἰσὶ τὰ ἀξιολογώτερα, ὡς διαφέροντα ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Φυσικὴν Γεωγραφίαν.

139. Ὅτι ἡ ἠλεκτρικὴ ὕλη εἶναι ὑπεράφθονος εἰς τὴν Ἀτμοσφαῖραν, μαρτυρεῖται ὑπὸ τῶν κεραυνῶν. Τοῦτο τὸ φοβερὸν μετέωρον δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς ἠλεκτρικῆς ἐκπυρσοκροτήσεως, τῆς ὁποίας τὸ φῶς εἶναι ἡ ἀστραπή· ὁ δὲ κρότος, ἡ βροντή.

Ἄλλα φαινόμενα, τῶν ὁποίων αἴτιον νομίζεται ἡ ἠλεκτρικὴ, εἶναι αἱ πύριναι σφαῖραι, τρομερὰ καὶ αὐταὶ μετέωρα, κινούμεναι ἐνίοτε μὲ τόσην ταχύτητα, ὥστε διατρέχουσι 5—6 λεύγας καθ' ἓν λεπτὸν δεύτερον, δηλαδὴ μ' ὅσην διατρέχει καὶ ἡ Γῆ τὴν τροχιάν της. Συνοδεύουσι δ' αὐτὰς κτύποι ἢ βρόντοι, καὶ ἐπιπίπτουσι καὶ πέτραι ἐκ τοῦ ἀέρος, αἱ ὁποῖαι λέγονται Ἀερόλιθοι. Οὗτοι δὲ νομίζονται κοινῶς ὅτι εἶναι ἀποσπάσματα ἐκ μικρῶν καὶ ἀοράτων Πλανητῶν, περιφερομένων εἰς τὸ ἄπειρον διάστημα· ἀλλ' ὅμως ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ γένεσις τῶν λίθων τούτων εἶναι ἀκόμη ἀβέβαιος.

140. Τὸ δεύτερον ῥευστὸν εἶναι τὸ μαγνητικὸν, γνωριζόμενον μόνον ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματά του, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ὠφελιμώτατον εἶναι ἡ ἰδιότης τῆς λίθου τῆς ἐπονομαζομένης Μαγνήτιδος. Μία βελόνη μαγνητισμένη, ἂν τεθῇ ἐπί τινος σημείου εἰς τρόπον, ὥστε νὰ δύναται ἐπ' αὐτοῦ νὰ στρέφηται ἀνεμποδίστως, ἀπευθύνει πάντοτε τὸ ἓν ἄκρον αὐτῆς πρὸς τὸν Ἀρκτικὸν Πόλον, καὶ τὸ ἕτερον πρὸς τὸν Ἀνταρτικόν· ὅθεν θετομένη τοιουτοτρόπως μέσα εἰς πυξίδα συστήνει τὴν λεγομένην ναυτικὴν ἢ μαγνητικὴν πυξίδα (μπούσουλα), τὴν ὁποίαν ἔχουσιν ὁδηγὸν τοῦ δρόμου των οἱ ναῦται καὶ οἱ ὁδοιπόροι. Ἡ μαγνητικὴ βελόνη δεικνύει δύο φαινόμενα, τὴν ἔκκλισιν αὐτῆς καὶ τὴν ἔγκλισιν. Ἡ μὲν ἔκκλισις συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ βελόνη δὲν ἀπευθύνεται πάντοτε ἀκριβῶς πρὸς τὸν Πόλον, ἢ μ' ἄλλους λόγους, δὲν φέρεται κατὰ τὴν φορὰν τοῦ Μεσημβρινοῦ· ἀλλὰ ἐκκλίνουσα ποτὲ μὲν πρὸς δυσμὰς, ποτὲ δὲ πρὸς ἀνατολὰς, παραλλάσσει εἰς διαφόρους τόπους, εἰς διαφόρους καιροὺς τοῦ ἔτους, καὶ εἰς διαφόρους προσέτι ὥρας τῆς ἡμέρας· ἀπαντῶνται δὲ ἐπὶ τῆς γηΐνου σφαίρας μέρη, ὅπου ἡ ἔκκλισις εἶναι μηδέν. Ἡ δ' ἔγκλισις πάλιν εἶναι τοιαύτη. Ἡ βελόνη, ἐν ᾧ ὑπὸ τὸν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἰσημερινὸν ἵσταται ὁριζόντειος, ἐγκλίνει πρὸς τὴν Γῆν τὴν ἄκραν της τὴν βορείαν, καθ' ὅσον τις πλησιάζει πρὸς τὸν Ἀρκτικὸν Πόλον, ὥστε ὑπ' αὐτὸν τὸν Πόλον θέλει καταντήσει κάθετος εἰς τὸν ὁρίζοντα. Πρὸς μεσημβρίαν δὲ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἐγκλίνεται ἡ ἀνταρκτικὴ ἄκρα τῆς βελόνης· ὅθεν οἱ ναῦται, διὰ νὰ διατηρήσωσιν εἰς τὴν βελόνην τὴν ὁριζόντειον θέσιν της, ἀναγκάζονται πολλάκις νὰ κολλῶσι μικρὰ τεμάχια κηρίου εἰς τὴν ἀντίθετον ἄκραν.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

Διάταξις τῶν στερεῶν τῆς Γῆς.

141. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν στερεῶν τῆς Ὑδρογείου σφαίρας δὲν εἶναι ὁμαλὴ, ἀλλὰ φαίνεται ἔχουσα ἐσοχὰς καὶ ἐξοχὰς, καὶ ἐπίπεδα ἢ πεδιάδας. Αἱ ὑψηλότεραι ἐξοχαὶ αὐτῆς ὀνομάζονται ὀροπέδια καὶ ὄρη. Τὰ ὀροπέδια εἶναι μεγάλοι ὄγκοι Γῆς ὑψηλοὶ, συστήνοντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ κέντρον μιᾶς ἠπείρου, ἢ μεγάλης χώρας, ἢ μεγάλης νήσου, ἔχοντες ἐγκλίσεις (κατηφόρους) μακρὰς καὶ μαλακὰς, ἢ μὴ ἀποτόμους. Τὸ μέγιστον τῶν τοιούτων ὀροπεδίων εἶναι τὸ τῆς Θιβετίας εἰς τὸ μέσον τῆς Ἀσίας, ὅθεν οἱ μέγιστοι ποταμοὶ αὐτῆς ἔχουσι τὰς πηγάς των· εἰς δὲ τὴν Ἀμερικὴν τὸ ὀροπέδιον τοῦ Πάστου εἶναι τὸ σημαντικώτερον.

142. Τὰ δὲ ὄρη ἐξεναντίας ἔχουσι κατηφόρους τραχεῖς καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀποτόμους· καὶ τὰ ὑψηλὰ αὐτῶν μέρη ἢ αἱ κορυφαὶ ὀνομάζονται ἐκ τοῦ σχήματός των διαφόρως· οἷον ὀβελοὶ, (aiguilles) ὀδόντες, κέρατα, πρηῶνες (pics) κτλ. Εὑρίσκονται δ' ἐνίοτε μεμονωμένα ὄρη· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄρμος σχηματίζουν ποτὲ μὲν σωρείας, ποτὲ δὲ σειρὰς ἀδιακόπους, αἱ ὁποῖαι εἰς πᾶσαν Ἤπειρον φαίνονται συνενούμεναι εἰς ἓν κοινὸν κέντρον. Αἱ σειραὶ αὗται, καὶ καθὲν ὄρος ἰδίως, διαχωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ κοιλοτήτων, αἱ ὁποῖαι λέγονται κοιλάδες, ὅταν ἔχωσι πολλὴν ἔκτασιν καὶ ὀλίγον βάθος, ἢ φάραγγες, ὅταν εἶναι βαθεῖαι καὶ ἀπόκρημνοι. Αἱ διὰ τῶν βουνῶν δίοδοι ὀνομάζονται στενὰ καὶ πύλαι· ὅταν δ' ἦναι πολλὰ ὑψηλαὶ, λέγονται αὐχένες ἢ διάσελα κοινῶς. Τὰ χαμηλότερα τῶν ὀρέων ὑψώματα ὀνομάζονται βουνοὶ, καὶ τὰ ἔτι τούτων χαμηλότερα λόφοι, κολωνοὶ, γήλοφοι κτλ. τὸ δὲ κεκλιμένον μέρος τῆς γῆς, τὸ ἐκτεινόμενον πλαγιὰ τῶν πεδιάδων, λέγεται πλευρὰ (πλεύρα κοινῶς).

143. Αἱ πεδιάδες αἱ ὑπερέχουσαι ὀλίγον τῆς θαλάσσης λέγονται χαμηλαὶ, οἷαι εἶναι αἱ Σαβάναι τῆς Ἀμερικῆς· τὰς ὀνομάζουσι δὲ ὑ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ψηλὰς, ὅταν εὑρίσκωνται εἰς ὑψηλὸν ὀροπέδιον, ὡς αἱ πεδιάδες τοῦ Κυίτου, κείμεναι 15,000 ὀργυιὰς ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Παρόμοιαι μὲ αὐτὰς εἶναι καὶ αἱ εἰς τὰ ἐσώτερα τῆς Ἀσίας λεγόμεναι Στέπαι, ἀμμώδεις πεδιάδες ἢ κατεσκεπασμέναι ἀπὸ χαμαίφυτα, ἢ μικροὺς θάμνους.

144. Σειραι ὀρεων. Εἰς πᾶσαν Ἤπειρον ὑπάρχει κεντρική τις σειρὰ ὀρέων, ἀφ' ἧς ὡς ἀπὸ κέντρου ἐξέρχονται καὶ διακλαδίζονται αἱ λοιπαὶ Σειραὶ αὐτῶν διατρεχόντων τὴν Ἤπειρον κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, καὶ συστηνόντων κοιλάδας καὶ πεδιάδας διαφόρου ἐκτάσεως. Οὕτως εἰς τὴν Εὐρώπην αἱ Ἄλπεις εἶναι ἡ κεντρικὴ σειρὰ, συστήνουσα ὀροπέδιον ἱκανῶς μεγάλον τὸ μεταξὺ Ἑλβετίας, Γερμανίας, Γαλλίας καὶ Ἰταλίας, τοῦ ὁποίου ὁ κυριώτερος πρηὼν εἶναι τὸ Μοντεβλάγκον, 4,770 μέτρα ὑψηλὸν, ἢ 15,000 ποδ: περίπου· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ὑψηλότατον Εὐρωπαϊκὸν ὄρος. Ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς σειρᾶς ἐξέρχονται τὰ Γύρα, τὰ Βόσγια, αἱ Κηβέναι εἰς τὴν Γαλλίαν· τὰ Πυρηναῖα μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἱσπανίας· ἡ Ἰβηρικὴ σειρὰ εἰς τὴν Ἱσπανίαν.—Τὰ Ἀπέννινα εἰς τὴν Ἰταλίαν· ὁ Αἶμος εἰς τὴν Τουρκίαν· τὰ Καρπάθια εἰς τὴν Αὐστρίαν· τὰ Δοφρῖνα εἰς τὴν Δεκίαν· τὰ ὄρη Πόϊα καὶ Οὐράλια, τὰ διαχωρίζοντα τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας, καὶ ὁ μεταξὺ Μαύρης καὶ Κασπίας θαλάσσης Καύκασος.

145. Εἰς τὴν Ἀσίαν· Ὁ Καύκασος, καὶ ὁ Ταῦρος κείμενος εἰς τὴν Ἀσιατ: Τουρκίαν· Τὰ Οὐράλια μεταξὺ Εὐρ: καὶ Ἀσιατικῆς Ῥωσσίας· τὰ Γαταῖα εἰς τὰς Ἰνδίας· ὁ Ἴμαος ἢ Ἰμαλαΐα ὄρη, τὰ χωρίζοντα τὰς Ἰνδίας πρὸς Β: ἀπὸ τὴν Θιβετίαν (439) καὶ διερχόμενα τὸ Θιβέτιον ὀροπέδιον εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας, ὅπου εὑρίσκονται τὰ ὑψηλότατα ὅλων τῶν ὀρέων τῆς Ὑδρογείου σφαίρας, ὑπερέχοντα 8,700 μ. ἢ 26,800 πόδ: περίπου ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης· τὰ Ἀλταϊκὰ ὄρη μεταξὺ τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Σινικῆς.

146. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν· ὁ Ἄτλας ἐκτεινόμενος κατὰ μῆκος τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου θαλάσσης· τὰ ὄρη τῆς Σελήνης Μ. Δ: τῆς Ἀβυσσινίας· τὰ Λύπατα, εἰς τὴν Καφρερίαν, καὶ τὰ ὄρη τῆς Βορείου Γουϊνέας λεγόμενα Κόγγια.

147. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὴν Ἀρκτῴαν· τὰ Ἀπαλάχια, καὶ Ἀλεγγάνια εἰς τὰς Συσπόνδους Πολιτείας· τὰ λιθώδη ὄρη ἢ τὰ Δυτικὰ, κατὰ τὸ μῆκος τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ ἀπὸ Β. πρὸς Μ. ἐκτεινόμενα — Εἰς τὴν Μεσημβρινὴν Ἀμερικὴν· τὸ Ματτόγροσον, εἰς τὴν Βρασιλίαν· αἱ Κορδιλιέραι εἰς τὰς Ἄνδας κατὰ μῆκος τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ· ἡ ὑψηλοτάτη κορυφὴ αὐτῶν εἶναι ἡ λεγομένη τὸ Νευάδον τοῦ Σοράτα (529) ἔχουσα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὕψος 7,696 μ. ἡ δὲ τοῦ Κιμβοράσου, λογιζομένη πρότερον ὡς ἡ ὑψηλοτάτη, δὲν ἔχει πλέον τῶν 6,500 μ. ἢ 20,000 πόδ. ὕψος.

* Εἰς ὅλας τὰς ἄνω ἐκτεθείσας σειρὰς τῶν ὀρέων τῶν εἰς τὰς διαφόρους ἠπείρους τοῦ Π: καὶ Ν: Κόσμου παρατηρεῖται μία σειρὰ ὡς πρωτίστη καὶ πρωτογενὴς, εἰς τὴν ὁποίαν συνδέονται αἱ λοιπαί. Τοιαύτη σειρὰ πρωτίστη ἐκλαμβάνεται μία, ἥτις ἀρχομένη ἀπὸ τὸν Βερίγγιον πορθμὸν ὡς ἀπὸ κέντρου διίσταται διευθυνομένη πρὸς τὸ νότιον ἡμισφαίριον κατὰ δύο διευθύνσεις· διερχομένη ἀφ' ἑνὸς μὲν μέρους ὅλην τὴν Ἀμερικὴν κατὰ μῆκος φθάνει εἰς τὸ Ὄρνον ἀκρωτήριον, τὸ ὁποῖον διαιρεῖ τοὺς δύο ὠκεανούς, τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ τὸν Εἰρηνικόν· ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅλην τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικὴν καταντᾷ εἰς τὸ Εὔελπες ἀκρωτήριον, τὸ χωρίζον ὁμοίως δύο ὠκεανούς, τὸν Ἀτλαντικὸν ἀπὸ τὸν Ἰνδικόν. Τοιουτοτρόπως ὁρίζει τὴν Οἰκουμένην εἰς δύο τμήματα ἡ γραμμὴ αὕτη τῶν ὀρέων, εἰς τὴν ὁποίαν συνέρχονται αἱ διάφοροι σειραὶ τῶν ὀρέων ἑκάστης τῶν Ἠπείρων, περὶ τὸ μέσον τῶν ὁποίων καταντῶσιν ὑψηλότεραι, οἷαι αἱ Ἄλπεις εἰς τὴν Εὐρώπην, ὁ Ἶμαος καὶ τὰ τῆς Θιβετίας ὄρη εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐκ τούτων δὲ πάλιν, θεωρουμένων ὡς κέντρου εἰς ἑκάστην Ἤπειρον, ἐξέρχονται αἱ διάφοροι σειραὶ τῶν ὀρέων αὐτῆς, αἵτινες φερόμεναι κατὰ διαφόρους διευθύνσεις συνιστῶσι τὰ κατὰ τόπους ὄρη διαφόρου ὕψους καὶ μεγέθους, τὰ ὀροπέδια, τὰς λεκάνας, τὰς κοιλάδας καὶ τὰς πεδιάδας διαφόρου ἐκτάσεως, δι' ὧν προσδιορίζεται ὁ σχηματισμὸς τῆς ἐπιφανείας τῆς οἰκησίμου Γῆς, ποικίλλεται τὸ κλίμα τῶν πεδιάδων ὡς πρὸς τὴν θερμότητα ἢ τὸ ψύχος, τὴν εὐκρασίαν, ἢ δυσκρασίαν, τὴν ὑγρασίαν, ἢ τὴν ξηρασίαν καὶ διαφάνειαν τοῦ ἀέρος, τὴν συχνότητα καὶ τὴν σφοδρότητα ἢ τὴν μετριότητα τῶν ἀνέμων κτλ. τὰ ὁποῖα ἐπηρεάζουσι καὶ τὸν φυσικὸν καὶ τὸν πολιτικὸν βίον τῶν κατοίκων, καθὼς καὶ τῶν φυσικῶν καὶ διανοητικῶν αὐτῶν δυνάμεων τὴν ἀνάπτυξιν. Αὗται δὲ αἱ ἐκ τῶν ὀρέων φυσικαὶ διαιρέσεις χρησιμεύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ εἰς τὰ φυσικὰ ὁροθέσια τῶν ἐπικρατειῶν, καὶ αὐτῶν τῶν ἐθνῶν προσέτι (*).

148. Ἠφαιστεια. Μεταξὺ τῶν ὀρέων εἶναι καί τινα πυρίπνοα, ἐξερνῶντα δηλ: φλόγας κατὰ καιροὺς, καὶ καπνὸν ἀδιακόπως. Ὅταν συμβαίνωσιν αἱ ἐκρήξεις τοῦ πυρὸς, ἀποπτύουσιν ὄχι μόνον αὐτὸ τὸ πῦρ, ἀλλὰ καὶ στάκτας, πέτρας κεκαυμένας, λάβας ἢ ἀναλελυμένας ὕλας, αἵ ὁποῖαι καταβαίνουσιν ὡς πύρινοι ποταμοὶ ἀπὸ τὰ πλευρὰ αὐτῶν τῶν ὀρέων. Συχνάκις ὁμοῦ μὲ τὰς ἐκρήξεις συμβαίνουσι καὶ σεισμοὶ, γινόμενοι ἀπὸ τοὺς ἐγκεκλεισμένους ἀτμοὺς εἰς ἐσωτερικὰ κοιλώματα, ὀκτεινομένους ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ πυρός.

Τὰ διασημότερα ἡφαίστεια ὄρη εἶναι· ἡ Αἴτνα τῆς Σικελίας, ὁ Βεσούβιος εἰς τὴν Ἰταλίαν· ἡ Ἕκλα εἰς τὴν νῆσον Ἰσλανδίαν ὑποκειμένην εἰς τὴν Δανιμαρκίαν, τὸ Κοτοπάξιον καὶ τὸ Ἀντίσανον εἰς τὰς Κορδιλιέρας, περιεχούσας ὑπὲρ τὰ 50 ἡφαίστεια· τὸ βουνὸν τοῦ Ἁγίου Ἠλιοῦ εἰς τὴν Ῥωσσικὴν Ἀμερικήν· ὁ πρὼην τῆς Τενερίφης εἰς τὴν ὁμώνυμον νῆσον, ἀνήκουσαν εἰς τὰς Καναρίας νήσους παρὰ τῇ Ἀφρικῇ κτλ.

(*) Les mœurs et usages et Costumes de tous les peuples du Monde par. Aug. Wahlen 1843 T. I à l' introduction. ὁ M.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

149. Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν ὀρέων εἶναι ἀδιακόπως χιονοσκέπαστοι (131). Τὴν ἄνοιξιν κόπτονται στεφάναι χιόνων, αἱ ὁποῖαι, κατακρημνιζόμεναι μετὰ κρότου εἰς τὰς κοιλάδας, ἀφανίζουν ὅ,τι τύχωσιν ἐμπρός των. Διὰ δὲ τὴν ἔντασιν τοῦ κρύους (132) καὶ τὴν ἀραιότητα τοῦ ἀέρος (130) εἰς τὰ ὑψηλότατα μέρη δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατοικήσῃ τις ἐκεῖ. Διὰ ταῦτα ὁ ὑψηλότερος τόπος, ὁ κατοικημένος εἰς τὴν Εὐρώπην, εἶναι ὁ Ξενὼν τοῦ μεγάλου Σαινβερνάρδου ὄρους εἰς τὰς Ἄλπεις εἰς 7,500 ποδ: ὕψος· εἰς δὲ τὴν Ἀμερικὴν εἶναι ἡ ἔπαυλις τοῦ Ἀντισάνου, εἰς τὰς Κορδιλιέρας, 12,600 πόδ: ὑψηλὰ, καὶ ἡ πόλις Ποτόσιον 12,500 πόδ: (529).

150, Προϊοντα. Τῆς γῆς τὰ προϊόντα διαιροῦνται εἰς 2 μεγάλας κλάσεις, ἐξ ὧν ἡ μὲν περιέχει τὰ ὀργανικὰ σώματα· τὰ συγκείμενα δηλ: ἐξ ὑφάσματος στερρῶν μερῶν, περιεχόντων ὑγρὰ κινούμενα· (ὅλα δ' αὐτὰ τὰ σώματα γεννῶνται ἐξ ὁμοίων των, αὐξάνουσι καὶ φθείρονται εἰς ἐποχὰς ὡρισμένας)· ἡ δὲ περιέχει τὰ μὴ ὀργανικὰ σώματα ἢ ὀρυκτὰ, συγκείμενα ἀπὸ μόρια συσσωρευμένα, μὴ ἔχοντα ἄλλο τι πρὸς ἄλληλα παρὰ τῆς συνοχῆς καὶ συναφείας σχέσεις. Ἡ ἐπιστήμη ἡ διαλαμβάνουσα περὶ ὅλων αὐτῶν τῶν σωμάτων λέγεται Φυσικὴ Ἱστορία, διαιρουμένη εἰς πολλοὺς κλάδους.

151. Τὰ ἐνοργανισμένα σώματα συσήνουσι δύο σειράς, τὴν τῶν ζώων καὶ τὴν τῶν φυτῶν, ἢ, ὡς λέγουσιν οἱ νεώτεροι, τὸ βασίλειον τῶν ζώων καὶ τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν. Τὸ πρῶτον ἐξετάζει ἡ ἐπιστήμη ἡ λεγομένη Ζωολογία. Αὕτη δὲ περιλαμβάνει· α), τὰ Μαστοφόρα ἢ Ζωοτόκα, ἤγουν τὰ ζῶα τὰ γεννῶντα ὅμοιά των ζωντανὰ, καὶ τρέφοντα αὐτὰ μὲ γάλα· ὅλα αὐτὰ σχεδὸν εἶναι τριχωτά· β'). Τὰ πτηνὰ ὄντα ὠοτόκα, ἤγουν γεννῶντα αὐγὰ, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκλέπονται οἱ νεοσσοί των· εἰσὶ δ' ὅλα πτιλωτὰ, καὶ ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ ἵπτανται εἰς τὸν ἀέρα. γ'). Τὰ ἀμφίβια, ζῶντα ἐναὐτῷ καὶ εἰς τὸν ἀέρα καὶ εἰς τὸ νερὸν, καὶ ὄντα καὶ αὐτὰ ὠοτόκα· ὀνομάζονται δὲ καὶ ἑρπετὰ ὀρθότερον· διότι τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν, ἔχοντα σῶμα κυλινδρικὸν, κινοῦνται συρόμενα, οἷον τὰ ὀφείδια· τὰ δ' ἔχοντα βραχυτάτους πόδας μόλις ἕρπουσι καὶ αὐτὰ κατὰ γῆς, οἷον αἱ χελῶναι, αἱ σαῦραι, οἱ βάτραχοι· ὅλα δ' αὐτὰ σχεδὸν εἶναι φωλιδωτά. δ'). Τοὺς ἰχθύας ἢ τὰ ὀψάρια, ζῶντα εἰς τὰ νερὰ τῆς θαλάσσης ἢ τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν, καὶ ἔχοντα λέπια. Τινὰ ζῶα μεγάλα, ὁμοιάζοντα μὲ τὰ ὀψάρια, καὶ μὴ δυνάμενα νὰ ζήσωσιν εἰμὴ διατρίβοντα εἰς τὸ νερὸν, ἔχοντα ὅμως χρείαν ν' ἀναπνεύσωσι καὶ ἀέρα, χωρίζονται ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν ἰχθύων, ἐπειδὴ καὶ αὐτὰ εἶναι ζωοτόκα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μαστοφόρα, ὅθεν κατατάσσονται μεταξὺ τῶν μαστοφόρων, οἷον αἱ φάλαιναι, αἱ φῶκαι, οἱ δελφῖνες καὶ ἄλλα λεγόμενα κητώδη καὶ κυρίως Ἀμφίβια. ἑ). Τὰ ζῶα τὰ λεγόμενα ἀναιμα ἢ λευκόαιμα· τουτέστι τὰ ἔντομα ἱπτάμενα, ἢ μὴ, (οἷον αἱ ψυχαροῦδαι, τέττιγες, μύρμηκες) τὰ μαλάκια, τὰ ὀστρακόδερμα, τὰ κρικκώδη, τὰ ἀκτινωτὰ, καὶ τὰ ζωόφυτα τέλος ζῶντα μέσα εἰς τὰ νερὰ, καὶ συστήνοντα τὸν τελευταῖον κρίκον τῆς σειρᾶς τῶν ζώων.

*Τὸ δὲ φυτικὸν βασίλειον εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐπιστήμης τῆς Φυτολογίας. Τὰ δὲ φυτὰ εἶναι καὶ αὐτὰ ὀργανικὰ σώματα, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, καὶ λέγονται φυτά, ὅσα φυόμενα ἐκ τῆς Γῆς ζῶσι καὶ αὐξάνονται, δεχόμενα τὴν τροφὴν των διὰ πολλῶν στομάτων (ἤγουν τῶν ριζῶν)· δὲν ἔχουσιν αἴσθησιν οὐδὲ προαιρετικὴν κίνησιν, ὡς τὰ ζῶα, ἀλλὰ μένουσι ριζωμένα, ὅπου φυτρώσωσι. Διαιροῦνται δὲ τὰ φυτὰ εἰς δένδρα, εἰς θάμνους καὶ εἰς χαμαίφυτα. Τὰ δένδρα ἔχουσι κορμὸν ἢ στέλεχος ὑψηλὸν, πρέμνους, κλάδους, κλώνους καὶ φύλλα. Οἱ θάμνοι ἔχουσι μόλις στέλεχος σμικρὸν, κλάδους, κλώνους καὶ φύλλα· τὰ δὲ χαμαίφυτα ἔχουσι φύλλα ἢ καὶ ἕνα βλαστὸν, ἢ καυλὸν μὴ ξυλώδη. Ὅλα δὲ τὰ φυτὰ ἔχουσι φύλλα, ἄνθη παντοειδῆ καὶ σπόρους, ἐξ ὧν σπειρομένων εἰς τὴν γῆν ἀναφύονται.

152. Τὰ δὲ ἀνόργανα σώματα ἢ ὀρυκτὰ εἶναι ὅλα, ὅσα συστήνουσι τὸν στερεὸν φλοιὸν τῆς Γῆς, διαιρούμενα εἰς τέσσαρας πρωτίστας κλάσεις. Ἡ πρώτη περιέχει τὰς ὀξεοφόρους οὐσίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται τὰ λεγόμενα ἅλατα· οἷον τὸ ἀμμωνιακὸν, τὸ νίτρον, τὸ μαγειρικὸν ἅλας (τὸ ὁποῖον λέγεται θαλάσσιον, ὅταν ἐκβάλλεται ἐκ τῶν θαλασσίων νερῶν, καὶ ἅλας ὀρυκτὸν, ὅταν ἐκσκάπτεται ἀπὸ τὴν γῆν, εὑρισκόμενον ἄφθονον εἰς τὰ μεταλλορυγεῖα)· ἡ στυπτηρία, ἡ τίτανος τὸ μάρμαρον, τὸ ἀλάβαστρον κτλ. Ἡ δευτέρα περιέχει, τὰς γαιώδεις οὐσίας, εἰς τὰς ὁποίας συγκατατάσσονται καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι. Ἡ τρίτη τὰς φλογιστὰς οὐσίας, οἷον τοὺς γαιάνθρακας, τοὺς λιθάνθρακας, τὴν ἄσφαλτον, τὸ ἤλεκτρον (κεχριμπάρι) κτλ. τὸ θεῖον, τοὺς ἀδάμαντας κτλ. Καὶ ἡ τετάρτη τὰ μέταλλα ὄντα 28, καὶ διαιρούμενα εἰς μέταλλα καὶ εἰς ἡμιμέταλλα. Τὰ κυριώτερα ἐξ αὐτῶν εἶναι ὁ λευκόχρυσος, τὸ βαρύτατον πάντων τῶν μετάλλων, ὁ χρυσὸς, ὁ ἄργυρος, ὁ σίδηρος, ὁ χαλκὸς, ὁ μόλυβδος, ὁ κασσίτερος, ὁ ψευδάργυρος, κτλ.

153. Ἐκ τῶν σωμάτων τούτων τὰ μὲν εὑρίσκονται ἐπίσης καθ' ὅλον τὸ πρόσωπον τῆς Γῆς· τὰ δὲ εἶναι ἴδια εἴς τινα τόπον, καὶ δὲν ὑπερεκτείνονται περαιτέρω τινῶν κλιμάτων. Ἐν γένει εἰς τὰ θερμότερα κλί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ματα γεννῶνται καὶ τὰ ἀρωματικώτερα φυτά· οἷον, τὸ πιπέριον, τὸ μοσχοκάρυδον, τὸ κινάμωμον (κανέλλα), τὸ ζιγγίβερι, ἡ καφορὰ, τὸ κακάον, τὸ ζαχαροκάλαμον, ὁ καφὲς, ἡ σμύρνα· τὰ πτηνὰ τὰ ἔχοντα λαμπρότατον καὶ ποικιλώτατον πτέρωμα, οἷον οἱ ψιττακοὶ, τὰ παραδείσια πτηνά, αἱ κολιβρίδες· τὰ ζῶα τὰ θηριωδέστατα ἢ τὰ μεγαλώτατα, οἷον ὁ Ἐλέφας, ὁ Ῥινόκερως, ὁ Λέων, ἡ Τίγρις, ὁ Ζέβρας, ἡ Καμηλοπάρδαλις, ἡ Κάμηλος, ἡ Στρουθοκάμηλος, ὁ Κροκόδειλος, καὶ τὰ φαρμακερώτατα ὀφείδια.

Ὁ δὲ σηρικὸς σκώληξ, ὁ γεννῶν τὸ μετάξιον, καὶ αἱ μέλισσαι δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν εἰμὴ εἰς τὰ εὔκρατα κλίματα· ἐξεναντίας πάλιν αἱ λευκαὶ ἄρκτοι, οἱ Ῥέννοι, αἱ Ἄλκαι κατοικοῦσι τοὺς ἀρκτῴους καὶ κατεψυγμένους τόπους. Τ' ὀρύζιον δὲν φυτρόνει ἐκεῖθεν τῶν 48° τοῦ πλάτους. Ἡ ἄμπελος δὲν ὡριμάζει τὸν καρπόν της πέραν τῶν 50°, πλὴν τῶν τόπων τῶν περὶ τὸν Ῥῆνον, ὅπου ὑπερεκτείνεται ἀνώτερον ὀλίγον τῶν προειρημένων μοιρῶν· σιτάριον δὲν γίνεται πλέον πέραν τῶν 55°, ἀλλ' ἡ βρόμη καὶ τὸ κριθάριον βλαστάνουσι καὶ εἰς ὑπέρτατον πλάτος.

154. Εἶδη γηΐνων στρωμάτων. Ἀνασκάπτοντες τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς εἴς τι βάθος εὑρίσκομεν διαφόρου εἴδους ἀλλεπάλληλα στρώματα, τὰ ὁποῖα πολλάκις ἐκτείνονται εἰς μέγαλον διάστημα τόπου ἔχοντα πάχος διάφορον.

155. Διαιροῦσι δὲ τὰ γήϊνα στρώματα (εἴτε πεδινὰ εἴτε ὀρεινὰ ὄντα) κατὰ τὴν φύσιν των. α). Εἰς πρωτογενῆ (primitifs), συστηνόμενα ἐν γένει ἀπὸ τὴν σκληροτάτην οὐσίαν τοῦ λίθου, ὅστις ὀνομάζεται Γρανίτης. Ἐκ τούτου σύγκεινται κυρίως τὰ ὑψηλότατα καὶ μεγαλώτατα τῶν ὀρέων· δὲν περιέχουσι δὲ κανὲν λείψανον ἢ τρίμμα ζώων ἢ φυτῶν· β'). Εἰς δευτερογενῆ, διατεταγμένα κατὰ στιβάδας τακτικὰς, καὶ περιέχοντα πολλὰ λείψανα ζωϊκὰ καὶ φυτικὰ, καὶ μάλιστα θαλάσσια ὄστρεα, τὰ ὁποῖα μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ θάλασσα κατεκάλυψέ ποτε καὶ τὰ ὑψηλότατα ὄρη· αὐτὰ δὲ τὰ στρώματα εὑρίσκονται κείμενα ἐπὶ τῶν πρωτογενῶν· γ'). Εἰς τὰ τριτογενῆ, τὰ ὁποῖα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εὑρίσκονται πρὸς τὰς ὑπωρείας τῶν ὀρέων τῶν δευτερογενῶν, καὶ σύγκεινται ἀπὸ τρίμματα τῶν δύο ἄλλων εἰδῶν τεταγμένα κατὰ στιβάδας· δ'). Εἰς στρώματα ἡφαιστείων ὑλῶν (148). Αὐτὰ σύγκεινται ἀπὸ τὰς ἀποπτυομένας ὕλας ὑπὸ τῶν ἡφαιστείων ὀρέων, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὑδαραὶ κατὰ πρῶτον καὶ ἀναλελυμέναι, καλούμεναι λάβαι· ἔπειτα δὲ ψυχραινόμεναι πήγνυνται καὶ σκληρύνονται, λαμβάνουσαι διάφορα σχήματα. Ὅλα δὲ τὰ ἄνω εἰ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρημένα εἴδη τῶν γηΐνων στρωμάτων ἐπικαλύπτει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ λεγομένη φυτικὴ ἢ βλαστητικὴ γῆ, ἡ ἐπιτηδεία δηλ εἰς τῶν φυτῶν τὴν βλάστησιν.

156. Τὰ τρίμματα τῶν ζωϊκῶν οὐσιῶν ἢ φυτικῶν, ἢ τῶν ἀπολιθωμάτων, τῶν εὑρισκομένων εἰς τὰ δευτερογενῆ καὶ τριτογενῆ στρώματα, μᾶς δεικνύουσι πράγματα πολλὰ περίεργα. Εὑρίσκονται ὀστρέων καὶ ἰχθύων στιβάδες ἐπάνω εἰς ὄρη δισχιλίων ὀργυιῶν ὑψηλά· καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι ἔφθασαν ἕως εἰς αὐτὸ τὸ ὕψος τὰ θαλάσσια ὕδατα. Τινὰ δ' ἐξ αὐτῶν τῶν ζώων τὴν σήμερον ζῶσιν εἰς θαλάσσας πολὺ μακρὰν ἀπεχούσας τοῦ τόπου, ὅπου εὑρίσκονται χωσμένα. Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ περὶ τῶν φυτῶν. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αὐτὰ ὑπάγονται εἰς γένη ἢ εἰς εἴδη, τὰ ὁποῖα ἠφανίσθησαν, ἢ δὲν εὑρίσκονται πλέον εἰ μὴ εἰς ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου. Τὰ ζῶα τέλος, οἷον ὁ ὀρυκτὸς Ἐλέφας ὁ ἐπιλεγόμενος μάμμουθος, καὶ πολλὰ ἄλλα ἠφανίσθησαν ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς Γῆς· ὅλα δὲ ταῦτα μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ γῆινος σφαῖρα ἔπαθε πολλὰς μεταβολάς.

ΚΕΦΑΛ. Δ'.

Περὶ τῶν ὑδάτων.

157. Καὶ τοιαύτη μὲν εἶναι ἡ σύνταξις ἐν γένει τοῦ στερροῦ μέρους τῆς γηΐνου σφαίρας· τὸ δὲ μὴ στερρὸν τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς κατέχεται ὑπὸ τῶν ὑδάτων. Τὸ ὕδωρ εἶναι οὐσία ῥευστὴ, διαφανὴς, ἔχον ὡς ἴδιον μίαν μεγίστην κινητικότητα, καὶ παρουσιαζόμενον ὑπὸ τρεῖς μορφάς· α.) ὡς στερεὸν σῶμα, ὅταν τῷ ἀφαιρεθῇ ἡ θερμότης, καὶ τότε εἶναι πάγος· β'.) ὡς ὑγρὸν, ὅταν ἔχῃ ἱκανὴν θερμότητα, ὥστε νὰ διατηρῶνται τὰ μόριά του διαχωρισμένα, καὶ τότε εἶναι τὸ λεγόμενον ὕδωρ ἢ νερόν· γ'.) ὡς ῥευστὸν ἢ ἀερόμορφον, ὅταν δι' ὑπερβολὴν θερμότητος μετασχηματίζεται εἰς ἀτμόν.

158. Τὸ ὕδωρ, ὃν εἰς τὴν ὑγρὰν κατάστασιν αὐτοῦ, τείνει πάντοτε πρὸς τοὺς χαμηλοτέρους τόπους, τουτέστιν εἰς τοὺς πλησιεστέρους εἰς τὸ κέντρον τῆς Γῆς. Ὅταν κῆται ἐπὶ τόπου κατωφεροῦς, μετατοπίζεται καὶ καταβαίνει πρὸς τὰ κάτω, ἤγουν, ῥέει, ὡς λέγομεν· ἀλλ' ὅταν δὲν εὑρίσκῃ πλέον κατήφορον, σταματᾷ, καὶ τότε ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶναι κατ' ἀκρίβειαν ὁριζόντειος ἢ παράλληλος μὲ τὸν ὁρίζοντα, ἤγουν κάθετος ἐπὶ μιᾶς εὐθείας γραμμῆς, ἥτις τελευτᾷ εἰς τὸ κέντρον τῆς Γῆς. Τοῦτο δὲ ὀνομάζεται ὁμοστάθμησις τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος.

Διαιροῦσι δὲ τὰ ὕδατα τῆς ὑδρογείου σφαίρας εἰς ὕδατα θαλάσσια καὶ εἰς ὕδατα τῆς στερεᾶς.

159. Ὕδατα θαλάσσια. Αὐτὰ συνεχόμενα κατὰ μεγίστην τινὰ ἔκτα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σιν περικυκλόνουν ὅλας τὰς Ἠπείρους, ὀνομαζόμενα μὲ ἓν κοινὸν ὄνομα Ὠκεανὸς, ὅστις διαιρεῖται εἰς πολλὰς θαλάσσας (119).

Τὸ χαρακτηριστικὸν, διὰ τοῦ ὁποίου διακρίνονται τὰ θαλάσσια ὕδατα, εἶναι ἡ ἁλμυρότης, ἥτις δὰ κατὰ τόπους διαφέρει, καὶ εἶναι πάντοτε ὀλιγωτέρα εἰς τὰς ἐσωτερικὰς θαλάσσας ἐξ αἰτίας τῶν χυνομένων εἰς αὐτὰς ποταμῶν. Τὸ δὲ ἅλας, τὸ περιεχόμενον εἰς τὰ θαλάσσια νερὰ, κάμνει αὐτὰ νὰ ἔχωσι πλειοτέραν βαρύτητα παρὰ τὸ κοινὸν νερὸν κατὰ λόγον τοῦ 103: 100· (δηλαδὴ ἴσου ὄγκου νερὸν ἁλμυρὸν, 100 λιτρῶν, φέρ' εἰπεῖν, ζυγίζει ἴσα μὲ 103 λίτρας νεροῦ γλυκέος). Ἡ ἀρχὴ τῆς ἁλμυρότητος ταύτης δὲν εἶναι ἐγνωσμένη· ἀλλ' ἡ ἐξ αὐτῆς ὠφέλεια εἶναι προφανὴς, ἐπειδὴ ἐμποδίζει τὰ θαλάσσια νερὰ ἀπὸ τὴν σῆψιν.

160. Καὶ ἡ θερμοκρασία αὐτῶν δὲν εἶναι πανταχοῦ ἡ αὐτή. Διαφέρει πρῶτον κατὰ τοὺς τόπους, ἔπειτα κατὰ τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ παραλλάσσει πολύ· διότι καὶ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ πάτου τῆς θαλάσσης παριστάνει τὰς αὐτὰς ἐσοχὰς καὶ ἐξοχὰς, τὰς ὁποίας ἔχει καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς ξηρᾶς. Αἱ μεγαλείτεραι βολίδες (καθεταὶ ἢ σκανδάλια), τὰς ὁποίας ἔῤῥιψαν πρὸς καταμέτρησιν τοῦ θαλασσίου βάθους, νῦν ἔφθασαν εἰς βάθος 48: χιλ: ποδ: γεωμ: Εἶναι δὲ ἀποδεδειγμένον ὅτι τὰ ὕδατα ψυχραίνονται ἀναλόγως μὲ τὸ βάθος κατὰ πρόοδόν τινα ἐπαισθητήν· εἰς τρόπον ὥστε φαίνεται ἐνδεχόμενον νὰ ἦναι ὁ πάτος τῶν πολλὰ βαθέων θαλασσῶν πανταχοῦ παγωμένος (*). Ἀπὸ τὴν 60° τοῦ πλάτους ὅλοι οἱ κόλποι παγόνουν ὁλοτελῶς τὸν χειμῶνα. Εἰς τὴν 70° οἱ πάγοι ἐπιπλέουσι παντοτεινά· εἰς δὲ τὴν 80° μοῖραν αἱ θάλασσαι εἶναι διὰ παντὸς πεδιάδες πάγου.

161. Εἰς πολλῶν εἰδῶν κινήσεις ὑπόκειται ἡ ὑγρὰ οὐσία τῶν ὑδάτων. Αἱ μὲν ἐξ αὐτῶν ἐπηρεάζουσι μόνον τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος· ἄλλαι δὲ ἓν μέρος τοῦ ὄγκου του· καὶ ἄλλαι, τὸν ὄγκον αὐτοῦ ὁλόκληρον.

Αἱ πρῶται προέρχονται ἀπὸ κινήσεις τῆς Ἀτμοσφαίρας, αἱ ὁποῖαι ταράσσουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων. Μακρὰ ταραχὴ καὶ ἐπίμονος ἀνακυλίει ἐλαφρῶς τὰς ἀνωτέρας στιβάδας τοῦ ὑγροῦ ἐπ' ἀλλήλας· οἷον οἱ κυματισμοὶ οἱ λεγόμενοι μακροκύματα. Ἂν ἦναι ταχύτεροι καὶ ἰσχυρώτεροι, κάμνουσι τὰ κύματα. Μία μεγάλη ταραχὴ στιγμιαία προξενεῖ τὰς τρικυμίας, καθ' ἃς τὰ κύματα ἐνίοτε ἀνυψόνονται εἰς ὕψος μέγιστον· ἀλλὰ καὶ τότε, ὡς ἐβεβαιώθησαν ἐκ πείρας, τὸ νερὸν μένει ἀτάραχον εἰς τὸ βάθος μιᾶς ἑκατοστύος ποδῶν.

(*) Οὕτως ὑπέλαβον· ἀλλὰ ἡ πεῖρα ἀπέδειξε τὸ ἐναντίον. Εἰς ὁποιονδήποτε βάθος καὶ ἂν κατέβησαν, δὲν εὗρηκαν τὸν πάτον τῆς θαλάσσης παγωμένον. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

162. Αἱ δεύτεραι λέγονται ῥεύματα, διαιρούμενα εἰς γενικὰ καὶ εἰς μερικά. Τὰ γενικὰ ῥεύματα εἶναι δύο. α.) Τὸ Πολικὸν ῥεῦμα, φέρον τὰ ὕδατα ἀπὸ τοὺς Πόλους πρὸς τὸν Ἰσημερινόν. Ὅτι δὲ ὑπάρχει τοῦτο, ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν φορὰν τῶν εἰς τοὺς Πόλους πάγων, οἵτινες καταφέρονται ἐπιπλέοντες ἀπ' Ἄρκτου πρὸς Μεσημβρίαν, ἕως οὗ διαλυθῶσιν ὑπὸ τῆς θερμότητος. β'.) Τὸ Τροπικὸν ῥεῦμα, μεταξὺ τῶν τροπικῶν φερόμενον ἀπὸ Ἀν: πρὸς Δυσ: κατὰ κίνησιν ἐναντίαν εἰς τὴν περιστροφὴν τῆς γηΐνου σφαίρας· ἡ δὲ αἰτία αὐτοῦ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν τῶν ἀλιζῶν ἀνέμων (137). Καὶ αὐτὸ δὲ παράγεται ἀπὸ τὰ ὕδατα τοῦ Πολικοῦ ῥεύματος, τὰ ὁποῖα φθάνοντα μεταξὺ τῶν τροπικῶν δὲν ὑπείκουσι παρευθὺς εἰς τὴν περιστροφικὴν κίνησιν τῆς Γῆς, ἐπὶ πλέον ταχυνομένην, καθ' ὅσον πλησιάζει τις εἰς τὸν Ἰσημερινόν. Φαίνονται λοιπὸν διευθυνόμενα πρὸς Δυσμάς, ἐπειδὴ μένουσί τινα καιρὸν σχεδὸν στάσιμα.

163. Τὸ μέγα ῥεῦμα τοῦτο, προσβάλλον εἰς διάφορα μέρη ἐναντίον ἠπείρων καὶ σωρειῶν νήσων, γεννᾷ ἄλλα πολλὰ ῥεύματα μερικά, τῶν ὁποίων τὰ πρώτιστα εἶναι· α.) Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν τὸ λεγόμενον ῥεῦμα τοῦ Κόλπου, φερόμενον ἀπὸ Μ: πρὸς Ἄρκ: κατὰ τὸ μῆκος τῶν Ἀν: παραλίων τῆς Βορείου Ἀμερικῆς· τὸ Βραισιλιανὸν ῥεῦμα, φερόμενον πρὸς Μ: παρὰ τὰ ἀνατολικὰ παράλια καὶ ἕως εἰς τὴν νοτίαν ἄκραν τῆς Μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς· β'.) Εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανὸν ἄλλο μέγα ῥεῦμα, ῥέον ἀπὸ Μ: πρὸς Β: παρὰ τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς Νέας Ὁλλανδίας, καὶ ἄλλο Β: Ἀν: ῥέον πρὸς τὸ Μ: Δ: παρὰ τὴν παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς·

164. Ὅταν δύο ἐναντία ῥεύματα ἀντικρούωνται, συστρέφονται καὶ τὰ δύο κατὰ μίαν καμπύλην, καὶ κάμνουσι μίαν δίνην ἢ θαλλασσοστρόβιλον. Τοιαύτη εἶναι ἡ Χάρυβδις εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ ὁ Μαέλστρων εἰς τὴν Νορβηγίαν. Συμβαίνει δ' ἐνίοτε νὰ ἔχωσι διάφοροι στιβάδες ἑνός τινος ὄγκου ὑδάτων ἐναντίας διευθύνσεις· δηλαδὴ αἱ μὲν πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν νὰ ῥέωσι πρὸς Ἀνατολάς· αἱ δὲ εἰς 20 ἢ 30 ποδ: βάθος νὰ ἔχωσιν ἄλλο ῥεῦμα πρὸς Δ: ἢ πρὸς Β: ταῦτα δὲ ὀνομάζονται ἀντιῤῥεύματα.

165. Αἱ δὲ κινήσεις αἱ ἐπηρεάζουσαι ὁλόκληρον τὸν ὄγκον τῶν ὑδάτων ὀνομάζονται Παλίῤῥοιαι· καὶ αὗται δὲ εἶναι τακτικαί, οὕτως εἰπεῖν, ταλαντεύσεις τῶν ὑδάτων, ἐπανερχόμεναι δὶς τῆς ἡμέρας. Τὰ ὕδατα φουσκόνονται κατὰ τὸ ἓν τέταρτον τῆς ἡμέρας καὶ καταπλημμυροῦσι τὰ παράλια· τοῦτο ὀνομάζεται πλημμυρίς. Ἀφ' οὗ δὲ φθάσωσιν εἰς τὸ μέγιστον τοῦ φουσκώματός των, μένουσιν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν ὀ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λίγας στιγμὰς, καθ' ἃς εἶναι τὸ μέγιστον τῆς πλημμυρίδος· ἔπειτα ἀπ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποσύρονται, καὶ τότε γίνεται ἡ Ἄμπωτις. Ἀφ' οὗ δ' ἀποσυρθῶσιν εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν, μένουσιν οὕτως ὀλίγον καιρὸν, καθ' ὃν λέγομεν ὅτι τὰ νερὰ εἶναι τραβιγμένα· ἔπειτα ἐξαναρχίζουσιν αἱ κινήσεις κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν. Ἐπειδὴ δὲ πάντοτε γίνονται τακτικὰ, μᾶς δίδουσιν νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι παράγονται ἀπό τινα αἰτίαν σταθεράν. Ὁ μέσος ὅρος τῆς διαρκείας αὐτῶν εἶναι μιᾶς ἡμέρας καὶ 50 λεπτῶν· οὗτος δὲ ὁ χρόνος εἶναι ἀκριβῶς ἴσος μὲ τὸν ὅσον χρειάζεται ἡ Σελήνη διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν Μεσημβρινόν· καὶ ἐπειδὴ αἱ ἀνωμαλίαι, εἰς τὰς ὁποίας αἱ Παλιῤῥοιαι ὑπόκεινται, εἶναι καθ' ὅλα ὅμοιαι μὲ τὰς τῆς Σελήνης, δὲν μένει ἀμφιβολία ὅτι αὕτη εἶναι τὸ αἴτιον ἐκείνων. Ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι, ἂν σήμερον τὸ μέγιστον τῆς Πλημμυρίδος συνέβη τὸ μεσημέριον, αὔριον θέλει γενῇ τὴν 12 ὥρ: καὶ 50 λεπτὰ μετὰ τὴν μεσημβρίαν· μεθαύριον τὴν 1 ὥρ: 40 λεπτὰ, καὶ οὕτω καθεξῆς.

166. Ἀλλ' ἡ Σελήνη μόνη δὲν ἐπενεργεῖ εἰς τὰς Παλιῤῥοίας· ἔχει καὶ ὁ Ἥλιος ἐπαισθητήν τινα ἐνέργειαν εἰς αὐτάς. Τῷ ὄντι παρατηρεῖται, ὅτι αἱ μεγαλείτεραι Παλιῤῥοιαι συμβαίνουσι κατὰ τὰς συζυγίας καὶ τὰς ἀντιθέσεις (90 καὶ 93), ἐπειδὴ τότε ἡ ἐνέργεια τοῦ Ἡλίου συνδυάζεται μὲ τὴν τῆς Σελήνης· αἱ δὲ μικρότεραι συμβαίνουσι κατὰ τοὺς τεταγωνισμοὺς ἢ καθὰ τὰ τέταρτα (92), ἐπειδὴ ἡ ἐνέργεια τοῦ ἑνὸς τῶν φωστήρων ἀντιπαλαίει τὴν τοῦ ἑτέρου.

167. Αἱ Παλιῤῥοιαι γίνονται τακτικαὶ εἰς τὰς ἐκτεταμένας καὶ ἐλευθέρας θαλάσσας· πολλὰ δὲ ἐμπόδια δύνανται νὰ συγχύσωσι τὴν τάξιν αὐτῶν. Εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανὸν αἱ Παλιῤῥοιαι εἶναι δύο περίπου ποδῶν, ἐν ᾧ εἴς τινα παράλια, οἷον εἰς τὰ τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Μάγχην, εἶναι ἐνίοτε 40—50 ποδῶν· εἰς δὲ τὰς μικρὰς θαλάσσας, οἷον εἰς τὴν Μεσόγειον, γίνονται πολλὰ ὀλίγον ἐπαισθηταί.

168. Ἓν ἄλλο φαινόμενον παράδοξον εἶναι ὁ φωσφορισμὸς τῆς θαλάσσης, ὅστις κατ' ἐξοχὴν παρατηρεῖται μεταξὺ τῶν τροπικῶν. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος φαίνεται ἀποστίλβουσα, ὡς τι ὕφασμα ἀργυροῦν. Εἰς καθὲν κωπηλάτημα, τὸ κτύπημα τῆς κώπης, ἢ ἡ τριβὴ τοῦ διασχίζοντος τὰ κύματα πλοίου, γεννᾷ πλῆθος σπινθήρων. Ἄλλοτε ἡ θάλασσα φαίνεται λευκὴ ὡς γάλα, κοκκίνη ὡς φωτιὰ, ἢ φαιὰ ὡς ὁ κονιορτός. Τὰ διάφορα ταῦτα φαινόμενα προέρχονται, κατὰ μέγα μέρος, ἀπὸ ἓν ἄπειρον πλῆθος ζωϋφίων μικρῶν, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὴν ἰδιότητα, ὡς αἱ πυγολαμπίδες, ν' ἀνταναklῶσιν ἓν φῶς ζωηρὸν, ἢ μὲ τὰ διάφορά των χρώματα νὰ παραλλάσσωσι τὸ χρῶμα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΕΦΑΛ. Ε'.

Ὕδατα τῆς Στερεᾶς.

169. Τὰ ὕδατα ταῦτα γεννῶνται ἀπὸ τὰ τοῦ Ὠκεανοῦ, τὰ ὁποῖα μεταμορφούμενα εἰς ἀτμοὺς (133), σηκόνονται εἰς τὸν ἀέρα καὶ συστήνουσι τὰ σύννεφα, διαλυόμενα καὶ αὐτὰ ἔπειτα εἰς βροχήν. Παρετήρησαν ὅτι τὰ ὑψηλὰ ὄρη ἐπισύρουσι τὰ νέφη· καὶ ἐπειδὴ αἱ κορυφαὶ αὐτῶν εὑρίσκονται εἰς μέρος τῆς ἀτμοσφαίρας ψυχρότατον (131), ἐκεῖ ἐπάνω διαλύονται οἱ ἀτμοὶ ἀφθονώτεροι εἰς νερὸν καταπίπτοντες ἢ εἰς χιόνα. Ἐκ τούτων δὲ συστήνονται τὰ παγετα, ἢ σωροὶ πάγων καὶ χιόνων κοκκαλιασμένων, οἱ ὁποῖοι λυόμενοι καὶ ἀνανεούμενοι ἀκαταπαύστως γίνονται ἄφθονοι πηγαὶ ὑδάτων· ὅθεν τὰ ὄρη ταῦτα εἶναι οἱ κυριώτεροι ὑδροδόχοι, οὕτως εἰπεῖν, τῶν ὑδάτων τῆς ξηρᾶς.

170. Τὰ νερὰ διαπερῶσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς, ἐνσταλάζοντα μέσα εἰς αὐτὴν, καὶ συνάγονται εἰς ὑδροδόχους· ἔπειτα ἐκεῖθεν ἐκρέοντα συνιστῶσι τὰς πηγάς. Αἱ δὲ πηγαὶ λέγονται διαρκεῖς ἢ ἀέναοι, ἐὰν ῥέωσιν ἀδιαλείπτως· διαλείπουσαι δὲ, ἐὰν ὁ ῥοῦς των ὑπόκηται εἴς τινας μεταβολὰς ἢ στερεύσεις περιοδικάς· μεταλλικαὶ, ἐὰν τὰ νερὰ αὐτῶν περιέχωσι διαλελυμένας οὐσίας τινὰς μεταλλικάς. Ὀνομάζονται δὲ καὶ ἰαματικαὶ, ὅταν ἦναι ὠφέλιμα τὰ νερά των εἰς ἰατρείαν τινῶν ἀσθενειῶν ἢ νοσημάτων. Τὰ δὲ νερὰ ταῦτα εἶναι ψυχρὰ ἢ θερμά· εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν λέγονται λουτρὰ, ἢ θερμὰ νερὰ ἁπλῶς.

171. Ἐπειδὴ τὰ νερὰ δὲν ῥέουσιν, εἰμὴ δι' ὅ,τι τείνουσι πάντοτε πρὸς τὰ κατώτερα ἢ τὰ πλησιέστερα εἰς τὸ κέντρον τῆς Γῆς μέρη (158), οἱ χαμηλοὶ τόποι εἶναι τὸ δοχεῖον πολλῶν πηγῶν, ἐξ ὧν συνιστᾶται ἓν ῥυάκιον. Πολλὰ ῥυάκια ἑνονόμενα συνιστῶσιν ἓν μικροποτάμιον· πολλὰ μικροπόταμα ἡνωμένα κάμνουσιν ἓν μέγα ῥεῦμα νεροῦ, τὸ ὁποῖον λέγεται ποταμὸς, ὅταν φυλάσσῃ τὸ αὐτὸ ἐπώνυμον, ἕως οὗ νὰ ἐκβῇ εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ τόπος, ὅπου ἑνόνονται δύο μικροπόταμα, λέγεται συμβολή. Τὰ δὲ λεγόμενα δεξιὰ, ἢ ἀριστερὰ μέρη, ἢ ὄχθη, ἑνός τινος ποταμοῦ, εἶναι σχετικὰ ὡς πρὸς τὸν καταβαίνοντα αὐτὸν τὸν ποταμὸν ἄνθρωπον, ἢ τὸν ἐστραμμένον πρὸς τὰς ἐκβολάς του. Ἡ ἔκτασις ἢ τὸ ἄθροισμα ὅλων τῶν κατωφερειῶν, ἤτοι τῶν κατωφερῶν μερῶν, ἐξ ὧν καταῤῥέουσι τὰ νερὰ λέγεται κλιτὺς ἢ πλ: κλιτύες (versants)· ὁ δὲ τόπος, ὅπου τὰ καταῤῥέοντα νερὰ ἑνόνται εἰς ἕνα ποταμὸν ἢ εἰς ἓν μικροπόταμον, ὀνομάζεται Λεκάνη ἢ Λεκανοπέδιον (bassin) (*). Τὸ Λεκανοπέδιον

(*) Καὶ αἱ θάλασσαι παρομοίως λέγονται λεκάναι ὡς πρὸς τὰς περὶ αὐτὰς κλιτύας καὶ τὰ ἐκ τούτων ἐκθάλλοντα εἰς ἐκείνας νερά· ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἑνὸς ποταμοῦ λέγεται πρώτιστον· τὸ δὲ παραποτάμου τινὸς, χυνομένου εἰς τὸν ποταμὸν εἶναι δευτερεῦον· τὸ δὲ μικροποτάμου, μικροτέρου δηλαδὴ ἀπὸ τὸ ἀνωτέρω παραπόταμον, λέγεται τριτεῦον. Τὰ ὅρια τὰ διαχωρίζοντα δύο συνεχῆ λεκανοπέδια ὀνομάζονται σημεῖα μεριστικὰ τῶν ὑδάτων. Τῶν δὲ μεγάλων λεκανοπεδίων τὰ μεριστικὰ σημεῖα εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σειραὶ ὀρέων συνιστώντων τὰς κλιτύας.

Ὀνομάζουσι σύῤῥουν ἢ συμβολὴν τὴν ἕνωσιν δύο ποταμίων ἢ μικροποτάμων· ἐκβολαὶ δὲ ἢ στόμα λέγεται τὸ μέρος, ὅπου ὁ ποταμὸς ἐκβαίνει εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐνίοτε συμβαίνει νὰ σχίζεται εἷς ποταμὸς εἰς δύο βραχίονας ὀλίγον ἀνωτέρω τῶν ἐκβολῶν του, ὡς ὁ Νεῖλος εἰς τὴν Αἴγυπτον· τότε ὁ μεταξὺ τῶν δύο βραχιόνων καὶ τῆς παραλίας περιλαμβανόμενος τόπος ὀνομάζεται Δέλτα ἀπὸ τοῦ σχήματος τοῦ στοιχείου τούτου.

172. Ὅταν τὰ διαῤῥέοντα ὕδατα εὑρίσκωνται εἴς τινα τόπον ἐπιτήδειον νὰ κρατῇ ἱκανὴν ποσότητα αὐτῶν, συστήνουσι τότε ἓν ὅλον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἔκτασίν του λέγεται λίμνη ἢ λάκκος. Εἶναι δὲ πολλαὶ λίμναι δεχόμεναι ἓν ἢ πολλὰ ποτάμια καὶ δὲν ὑπερεκχειλίζονται ποτὲ, ἐπειδὴ κατ' ἀναλογίαν τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν ἡ γινομένη ὑπὸ τοῦ Ἡλίου ἐξάτμισις ἀρκεῖ εἰς ἀφαίρεσιν τοῦ περισσεύοντος νεροῦ. Εἶναι δ' ἄλλαι πάλιν δι' ὧν διέρχονται ποτάμια. Τὰ δὲ ἕλη (βάλτοι) εἶναι συναγωγὴ ὑδάτων ὀλιγώτατα βαθέων, τὰ ὁποῖα γίνονται ἀπὸ νερὰ μὴ ἔχοντά ποθεν ῥύσιν ἢ ἔξοδον.

173. Οἱ διασημότεροι ποταμοὶ εἶναι· εἰς μὲν τὴν Εὐρώπην ὁ Ῥῆνος, ὁ Μεύσης καὶ ὁ Ἐσκῶτος μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας· ὁ Δούναβις, ὁ ῥέων διὰ τῆς Γερμανίας, Αὐστρίας καὶ Τουρκίας· ὁ Ῥοδανὸς, ὁ Σηκουάνας (Σαῖνα) Λουάρης καὶ Γαρούμνας ῥέουσιν εἰς τὴν Γαλλίαν· ὁ Ἔβρος, ὁ Μίγχος ὁ Γουαδαλκουίβρος, ὁ Γουαδιάνας, ὁ Τάγος, εἰς τὴν Ἱσπανίαν· ὁ Πάδος, ὁ Ἀδίγης, ὁ Ἄρνος, ὁ Τίβερις εἰς τὴν Ἰταλίαν· ὁ Βέσερ, εἰς τὴν Γερμανίαν· ὁ Ὄδερος, εἰς τὴν Πρωσσίαν· ὁ Οὐϊστούλας, εἰς τὴν Πολωνίαν· ὁ Δουίνας, ὁ Δύνας, ὁ Νεύας, Βόλγας. ὁ Οὐράλης, ὁ Δὼν, ὁ Δνιέπερ, καὶ ὁ Δνιέστερ εἰς τὴν Ῥωσσίαν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ποταμῶν χύνονται ὁ μὲν Δουίνας εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν· εἰς δὲ τὴν Βαλτικὴν ὁ Δύνας, ὁ Νεύας, ὁ Οὐϊστούλας, ὁ Ὄδερος· εἰς δὲ τὴν Μαύρην θάλασσαν ὁ Δνιέπερ, ὁ Δνιέστερ καὶ ὁ Δούναβις, ὁ δὲ Δὼν εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν· εἰς δὲ τὴν Κασπίαν ὁ Βόλγας καὶ Οὐράλης. Εἰς δὲ τὴν Βορείαν θάλασσαν ὁ Ῥῆνος, ὁ Ἔλβας, ὁ Βέσερ, ὁ Μεύσης καὶ ὁ Ἐσκῶτος· ὁ δὲ Σηκουάνας, εἰς τὴν Μάγχην. Εἰς δὲ τὸν Δ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τλαντικὸν Ὠκεανὸν ὁ Λουάρης, Γαρούμνας, ὁ Μίγχος, ὁ Γουαδιάνας, ὁ Γουαδαλκσυΐρος καὶ ὁ Τάγος· εἰς δὲ τὴν Μεσόγειον ὁ Ἔβρος, ὁ Ῥοδανὸς, ὁ Ἄρνος καὶ ὁ Τίβερις· ὁ δὲ Πάδος καὶ Ἀδίγης εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

Παραπόταμα δὲ διάσημα ὑπάρχουσιν ὑπὲρ τὰ 30 χυνόμενα εἰς τοὺς ἄνω ποταμούς· οἷον ὁ Ἄαρ, ὁ Νέκερος, ὁ Μαίνης καὶ Μοσέλας χυνόμενοι εἰς τὸν Ῥῆνον. Ὁ Ὑόννης, Μάρνης, καὶ Ὀάσης χυνόμενοι εἰς τὸν Σηκουάναν· ὁ Ἴσαρος, Ἴννος, Δραῦος, Σαῦος, Θεῖσος καὶ Προῦτος χυνόμενοι εἰς τὸν Δούναβιν κτλ.

174. Εἰς δὲ τὴν Ἀσίαν, ὁ Εὐφράτης καὶ ὁ Τίγρις ῥέουσιν εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, καὶ ἡνωμένοι διὰ τῶν αὐτῶν ἐκβολῶν χύνονται εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον· ὁ Ἰνδὸς καὶ ὁ Γάγγης, ῥέουσιν εἰς τὰς Ἰνδίας· ὁ Αὔας, καὶ ὁ Κομβόϊος εἰς τὴν χώραν τῶν Βιρμάνων καὶ εἰς τὸ βασίλειον τῆς Σιάμης· ὁ Κιάγγος καὶ Ὀάγγος, εἰς τὴν Κίναν· ὁ Σαγγαλιένος ἢ Ἀμοὺρ εἰς τὴν Σινικὴν Ταρταρίαν· ὁ Λένας, ὁ Ἰενισῆς, ὁ Ὄβις εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Ῥωσσίαν χυνόμενοι εἰς τὴν παγωμένην θάλασσαν· ὁ Ζιχοῦνος καὶ ὁ Σὴρ ῥέουσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν, χυνόμενοι εἰς τὴν Ἀράλην λίμνην.

175. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν ῥέει ὁ Νεῖλος διαβρέχων τὴν Ἀβυσσινίαν, τὴν Νουβίαν, καὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον· εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν ἐκβάλλουσιν· ὁ Νίγρις ῥέων ἀπὸ τοὺς ἐσωτερικοὺς τόπους ἀπὸ Δ: πρὸς Ἀν: ὁ Σενεγάλης καὶ Γαμβίας διαῤῥέοντες εἰς τὴν Δ: παραλίαν· ὁ δὲ Γουάντσας ἢ Ζαΐρος, εἰς τὴν Κογγώ· ὁ δὲ Κουάμας ἢ Ζαμβέζης, καὶ Κουϊλιμάγγης, ῥέουσιν εἰς τὴν Ἀν: παραλίαν χυνόμενοι εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν.

176. Εἰς τὴν βορείαν Ἀμερικὴν ῥέει ὁ Μισισιπῆς, ὅστις δεχόμενος τὸν Μισουρῆν, καὶ τὸν Ὄχιον, ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεξικ: κόλπον, καθὼς καὶ ὁ Ῥιοβραῦος· ὁ δὲ Κολομβίας ἢ Ὀρηγώνης, καὶ ὁ Σακραμέντος ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν. Ὁ δὲ Κολοράδος χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Καλλιφορνίας· ὁ δὲ Ποτομάκης καὶ ὁ Δελαυάρης, ῥέοντες διὰ τῶν Ἡνωμένων ἐπικρατειῶν, καθὼς καὶ ὁ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, χύνονται εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Εἰς δὲ τὸν Παγωμένον Ὠκεανὸν χύνονται ὁ Μακενσίας ἐξερχόμενος ἀπὸ τὴν Λίμνην τοῦ Σκλάβου.

Εἰς δὲ τὴν Μεσημβρινὴν Ἀμερικὴν ῥέει ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Γῆς, ὁ τῶν Ἀμαζόνων, μὲ τὸν ὁποῖον λαμβάνει συγκοινωνίαν ὁ Ὀρενόκος διὰ τοῦ Κασικαρῆ. Ὁ δὲ Λαπλάτας πηγάζων ἀπὸ τὴν Βρασιλίαν καὶ δεχόμενος πολλὰ παραπόταμα διαβρέχει αὐτὴν καὶ τὴν Παραγουάην καὶ τὴν Λαπλατίαν, χυνόμενος εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν, ὡς καὶ ὁ τῶν Ἀμαζόνων·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

177. Αἱ δὲ ἐπισημότεραι λίμναι εἰς μὲν τὴν Εὐρώπην εἶναι· ἡ τῆς Γενεύης, διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ Ῥοδανός· ἡ τῆς Κωνσταντίας, διὰ τῆς ὁποίας καὶ αὐτῆς διέρχεται ὁ Ῥῆνος· ἡ λίμνη ἡ λεγομένη Μαϊόρη (Μείζων), διὰ τῆς ὁποίας διερχόμενος ὁ Τίκινος χύνεται εἰς τὸν Πάδον· ἡ τῆς Περουσίας (Θρασυμένη) καὶ ἡ τοῦ Κελάνου, εἰς τὴν Ἰταλίαν· ἡ Βαλατόνη εἰς τὴν Αὐστρίαν· ἡ Μελέρη καὶ Οὐενέρη, εἰς τὴν Σουηδίαν· ἡ Ὄνεγα καὶ Λάδογα καὶ Ἰλμένη, εἰς τὴν Ῥωσσίαν.

178. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν εἶναι ἡ λεγομένη διὰ τὸ μέγεθός της Κασπία θάλασσα, εἰς τὴν ὁποίαν χύνεται ὁ Βόλγας ποταμὸς καὶ ὁ Ζάϊκος· πρὸς Ἀνατ: δ' αὐτῆς ἡ Ἀράλη εἰς τὴν Τουρκεσανὴν κειμένη, καὶ ἔτι ἀνατολικώτερον ἡ Βαϊκάλη εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς Σιβηρίας· ἡ εἰς τὴν Συρίαν Ἀσφαλτῖτις, λεγομένη καὶ νεκρὰ θάλασσα, εἰς τὴν ὁποίαν χύνεται ὁ Ἰορδάνης ποταμός. —Κατὰ δὲ τὴν Ἀφρικὴν εἶναι ἡ Δεμβαία εἰς τὴν Ἀβυσσινίαν, διασχιζομένη ὑπὸ τοῦ Νείλου· ἡ Μαραύη εἰς τὴν Καφρερίαν καὶ ἡ Τσάδη εἰς τὴν Νιγριτίαν. —Εἰς δὲ τὴν Βορ: Ἀμερικὴν κεῖνται αἱ ἑξῆς λίμναι· ἡ Σουπεριόρα, ἡ Ὑρόνη, Μιχιγγάνη, Ὀνταρία καὶ Ἐριῆ, αἱ ὁποῖαι χυνόμεναι ἡ μία μέσα εἰς τὴν ἄλλην συστήνουσι τὸν ποτ: τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου. Αἱ δὲ λίμναι Οὐϊνιπέγη, ἡ Ὀρεία, καὶ ἡ τοῦ Σκλάβου κεῖνται βορειότεραι. Εἰς δὲ τὴν Μεσημβρ: Ἀμερικὴν ὀνομασταὶ λίμναι εἰσὶν ἡ τοῦ Μαρακαΐβου εἰς τὴν Κολομβίαν κειμένη, καὶ ἡ Τιτικάκη εἰς τὴν Περουϊανήν· ἡ δὲ Νικαραγοῦα κεῖται εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικήν.

179. Ἐν γένει οἱ μεγαλείτεροι ποταμοὶ καταβαίνουσιν ἀπὸ τὰς ὑψηλοτέρας σειρὰς τῶν ὀρέων (169). Μ' ὅλα ταῦτα εἶναι καὶ εἰς τοῦτό τινες ἐξαιρέσεις, τῶν ὁποίων ἡ ἐπισημοτέρα εἶναι ὁ Βόλγας, ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης, ῥέων εἰς τὴν Ῥωσσίαν, καὶ λαμβάνων τὰς πηγάς του ἀπὸ μικρὰ βουνά, ἐκ τῶν ὁποίων ὅμως καταῤῥέουσι καὶ οἱ λοιποὶ ποταμοὶ τῆς Ῥωσσίας (175).

180. Ἐνίοτε συμβαίνει ὁ ῥοῦς τῶν ὑδάτων νὰ διαλλάσσῃ ἀποτόμως τὴν τῆς ὁμοσταθμίας του ἐπιφάνειαν· τότε τὸ νερὸν καταπίπτει μὲ ὁρμὴν καὶ κάμνει ἓν κατάπτωμα, ἢ κατάδουπον, ἢ καταῤῥάκτην, ἢ συγκατάπτωμα, ὅταν ἔχῃ πολλὰς ἀλληλοδιαδόχους καταπτώσεις τὸ νερόν. Οἱ ὀνομαστότεροι εἰς τὴν Εὐρώπην καταῤῥάκται εἶναι ὁ τοῦ Ῥήνου εἰς τὴν Ἑλβετίαν, καὶ ὁ τοῦ Βελίνου εἰς τὸ Τέρνον τῆς Ἰταλίας. Εἰς δὲ τὴν Ἀμερικὴν εἶναι ὁ τοῦ Νιαγάρα μεταξὺ τῆς λίμνης Ἐριῆς καὶ τῆς Ὀνταρίας (178). Ὅταν δὲ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ὁμοστάθμου τῆς ἐπιφανείας γίνηται ὀλιγώτερον ἀποτόμως, ἡ κατάπτωσις τοῦ νεροῦ λέγεται ἀγαῤῥόης. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ καταῤῥάκται τοῦ Νείλου οἱ εἰς τὸ Ἀσούανον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

Γνώσεις Συνοπτικαί.

Ἡ Πολιτικὴ Γεωγραφία στοχάζεται καὶ ἐξετάζει τὴν γηΐνην σφαῖραν ὡς κατοικητήριον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Συμφέρει λοιπὸν νὰ κάμωμεν ἀρχὴν τούτου τοῦ μέρους, λέγοντες ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν διαφόρων φυλῶν, ἐξ ὧν συγκροτεῖται τὸ ἀνθρώπινον γένος.

181. Φυλαὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁ ἄνθρωπος κατ' εἰκόνα Θεοῦ πλασθεὶς, δὲν ἔδειξε κατ' ἀρχὰς πολυπλασιαζόμενος διὰ τῆς παιδοποιΐας κἀμμίαν ἀξιοσημείωτον διαφορὰν, γινομένην εἰς τοὺς ἀπογόνους του. Οἱ τῶν πρώτων καὶ ἀρχαίων λαῶν ἄνθρωποι ὡμοίαζον κατὰ πάντα πρὸς ἀλλήλους· ἀλλ' ἡ ἐπιῤῥοὴ τῶν διαφόρων κλιμάτων, ἡ τῆς τροφῆς καὶ τῶν νόσων ἀνέδειξαν, εἴτε εἰς τὸ χρῶμα εἴτε εἰς τὸ μόρφωμα τῶν ἀνθρώπων, ἐπαισθητὰς διαφορὰς, αἵτινες μ' ὅλα ταῦτα δὲν ἔχουσί τι ἀνέκαθεν καὶ προπατορικόν. Μ' ὅλας λοιπὸν τὰς διαφορὰς οἱ ἄνθρωποι συστήνουσιν ἓν γένος, καὶ ἀνάγονται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ εἶδος, διαιρούμενον εἰς πέντε διαφορότητας ἢ φυλάς.

182. Οἱ τῆς πρώτης φυλῆς κατοικοῦσι τοὺς μεσαιτάτους τόπους τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Οὗτοι δὲ εἶναι οἱ τῆς λεγομένης λευκῆς ἢ καυκασίας φυλῆς, καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν εἰσὶ τὸ νὰ ἔχωσι τὸ δέρμα τοῦ σώματος λευκὸν, τὰ μαλλία μακρὰ καὶ λεῖα, καὶ τὸ πρόσωπον ὠοειδές. —Οἱ τῆς δευτέρας λέγονται τῆς Ταρταρικῆς ἢ Μογγολικῆς φυλῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνάγονται ὅλοι οἱ Ἀσιανοὶ, οἱ κατοικοῦντες τοὺς πέραν τοῦ Γάγγου τόπους. Ἔχουσι δὲ χρῶμα κίτρινον, μαλλία μαῦρα καὶ ἄγρια, κεφαλὴν τετράγωνον, πρόσωπον πλατὺ, καὶ ὀστᾶ τοῦ ζυγώματος (τῶν μαγούλων) ἐξέχοντα εἰς τὰ πλάγια. —Ἡ Ἀμερικανὴ φυλὴ, εἶναι χαλκόχρους τὸ δέρμα καὶ κατοικεῖ ὅλην τὴν Ἀμερικήν· εἶναι δὲ λανθασμένη ἡ γνώμη τῶν λεγόντων, ὅτι οἱ τῆς φυλῆς ταύτης δὲν ἔχουσι ποσῶς γένειον. —Ἡ δὲ Μαλαϊκὴ φυλὴ κατοικεῖ τὰς νήσους τῆς Σόνδας, τὰς Μολούκας, Φιλιππίνας καὶ ὅλας τὰς τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ νήσους. —Τέλος οἱ τῆς πέμπτης φυλῆς εἰσὶν οἱ Αἰθίοπες ἢ Νέγροι, οἵτινες ἔχουσιν ὡς χαρακτηριστικὰ τὸ χρῶμα μαῦρον ἢ μελαψὸν, τὰ μαλλία μαῦρα, κοντὰ, καὶ σγουρὰ, τὸ μέτωπον κυρτωμένον, τὴν μύτην χονδρὴν, καὶ τὰ χείλη φουσκωτά· κατοικοῦσι δὲ εἰς ὅλην τὴν δυτικὴν καὶ μεσημβρινὴν Ἀφρικὴν, καὶ εὑρίσκονται διεσπαρμένοι καὶ εἰς τὴν Μαδαγασκάρην, εἰς τὴν Νέαν Ὁλλανδίαν, εἰς τὴν γῆν τοῦ Οὐανδιεμένου κτλ. Μολονοτοῦτο οἱ Αἰθίοπες

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν δύο τελευταίων τούτων τόπων διαφέρουσιν ἀπὸ τοὺς τῶν ἄλλων, καθότι δὲν ἔχουσι τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς σγουρὰς, ἀλλὰ στρυφογυρίζονται τὰ μαλλία των εἰς κρίκους (*).

*183. Ὅλοι οἱ τῶν διαφόρων τούτων φυλῶν ὁμοῦ λαμβανόμενοι συνιστῶσιν ἐν ἀθροισμα ὑπερβαῖνον τὰ 900 ἑκατομ: ἀνθρώπων, ἐξ ὧν 250 λογίζονται εἰς τὴν Εὐρώπην, 500 εἰς τὴν Ἀσίαν, 90 εἰς τὴν Ἀφρικὴν, 48 εἰς τὴν Ἀμερικὴν, καὶ 22 εἰς τὴν Ὠκεανίαν.

184. Περὶ γλωσσων. Ὅλοι οἱ τῶν διαφόρων φυλῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἶναι προικισμένοι μὲ τὴν θαυμαστὴν δύναμιν τοῦ ἐναρθρόνειν φωνὰς, καὶ κοινοποιεῖν πρὸς ἀλλήλους τὰς ἐννοίας καὶ τὰς ἰδίας των χρείας διὰ τοῦ λόγου. Αἱ δὲ λαλούμεναι γλῶσσαι καθ' ὅλον τῆς γῆς τὸ πρόσωπον ἀνάγονται εἰς δύο κλάσεις· εἰς μὲν τὴν μίαν τάσσονται αἱ πρωτότυποι ἢ μητέρες γλῶσσαι· εἰς δὲ τὴν ἑτέραν, αἱ παράγωγοι (**).

185. Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα διεδόθη παλαιὰ εἰς ὅλον σχεδὸν τὸν τότε ἐγνωσμένον κόσμον διὰ τῶν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, ἔπειτα δὲ διὰ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ. Ἡ δὲ Λατινικὴ, γεννηθεῖσα ἀπὸ μίαν τῶν διαλέκτων τῆς Ἑλληνικῆς, ἐξηπλώθη καὶ αὐτὴ παρομοίως πολὺ ὁμοῦ μὲ τὰς κατακτήσεις τῶν Ῥωμαίων. Ἡ Σανσκριτικὴ, ἢ ἡ σοφὴ γλῶσσα τῶν Ἰνδῶν, ἔχει μεγίστην σχέσιν μὲ τὴν Τουρκικὴν, τὴν Γερμανικὴν, τὴν Ἰλλυρικὴν, τὴν Λατινικὴν καὶ τὴν Ἰσλανδικήν. Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει, ὅτι ὅλαι αἱ εἰρημέναι γλῶσσαι ἔχουσι μίαν καταγωγὴν κοινήν. Αἱ λαλούμεναι γλῶσσαι εἰς τὰς Ἰνδίας παρήχθησαν κυρίως ἀπὸ τὴν Σανσκριτικήν. Ἀπὸ δὲ τὴν Λατινικὴν ἐμορφώθησαν ἡ Γαλλικὴ, ἡ Ἰταλικὴ, ἡ Πορτογαλλικὴ καὶ ἡ Ἱσπανική. Ἀπὸ δὲ τὴν Γερμανικὴν παρήχθησαν ἡ Ἀγγλικὴ, ἥτις εἶναι ἀνάμιγμα τῆς παλαιᾶς Κελτικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς, ἡ Ὁλλανδικὴ, ἡ Δανικὴ καὶ ἡ Σβεκική. Ἡ Ῥωσσικὴ δὲ καὶ ἡ Πολλωνικὴ ἔλαβον τὴν ἀρχὴν των ἀπὸ τὴν γλῶσσαν τῶν Σλάβων.

(*) Ἴδε περὶ τούτων τὸ περὶ πολιτειῶν ἡμ. Σύγγρ. Τ. 2 εἰς σελ. 370—371. ὁ Μ.

Οἱ δὲ πλειότεροι τῶν Ζωολόγων, καὶ μάλιστα ὁ Κυβιέρος καὶ Λεσσόνος, δὲν παραδέχονται εἰμὴ τρεῖς φυλὰς ἢ τύπους τοῦ ἀνθρωπίνου γένους κυρίους καὶ καθολικούς· εἰς τὸν πρῶτον ἀνάγονται οἱ τῆς καυκασίας φυλῆς ἄνθρωποι ἢ οἱ λευκόχροες· εἰς τὸν β΄ οἱ τῆς Μογγολικῆς ἢ κιτρινόχροες· καὶ εἰς τὸν γ΄ οἱ μελανόχροες ἢ Αἰθίοπες. (Ἴδε Mœurs usages et costumes de tous les peuples du monde par Auguste Wahlen 1843. T. 1. à l'introduction. ὁ Μ.

(**) Αἱ λαλούμεναι καθ' ὅλην τὴν γῆν γλῶσσαι ἀριθμοῦνται ἐν γένει εἰς δύο χιλ: αἱ δὲ διάλεκτοι αὐτῶν εἰς ὅ χιλ: διαιροῦσι δὲ αὐτὰς εἰς πέντε μεγάλας κλάσεις ἐκ τῶν πέντε μερῶν τοῦ κόσμου, δηλ: εἰς γλώσσας τῆς Ἀσίας, Εὐρώπης, Ἀφρικῆς, Ἀμερικῆς καὶ Ὠκεανίας· ἑκάστη δὲ τῶν κλάσεων τούτων ὑποδιαιρεῖται εἰς οἰκογενείας·—ἴδε καὶ Εὐτέρπης Φυλλ. Μ. Ἀπριλ. τοῦ 1849. Ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

186. Ἡ Ἀραβικὴ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ Τουρκικὴ καὶ ἡ Περσικὴ ἐδανείσθησαν πολλὰ, ἐπικρατεῖ εἰς μέγα μέρος τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς· αὕτη δὲ ἡ γλῶσσα καὶ ἡ Ἑβραϊκὴ, ἡ Συριακὴ, ἡ Φοινικικὴ, καὶ ἡ Χαλδαϊκὴ ὡσαύτως, κατάγονται ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀρχήν. Ἡ Μαλαϊκὴ γλῶσσα λαλεῖται εἰς ὅλας τὰς νήσους τῆς Νοτασίας καὶ τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ. Αἱ δὲ διάφοροι διάλεκτοι τῶν Ταρτάρων, καὶ μάλιστα ἡ Οὐγουρικὴ, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ἡ Τουρκικὴ γλῶσσα, ἡ τῶν Μαντσιούρωνκαὶ ἡ Θιβετανικὴ, λαλοῦνται καθ' ὅλην τὴν μεσαίαν Ἀσίαν· ἡ δὲ Σινικὴ (Κινεζικὴ) καὶ ἡ Ἰαπονικὴ εἶναι δύο διάφοροι γλῶσσαι γραφόμεναι διὰ τῶν αὐτῶν γραμμάτων.

187. ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ. Αἱ Θρησκεῖαι εἶναι οἱ διάφοροι τρόποι, δι' ὧν οἱ ἄνθρωποι καταστήνουσι φανερὰν, τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸ Ὂν τὸ ὑπερέχον τῆς ἀνθρωπίνου φύσεως. Αἱ ἐξωτερικαὶ πράξεις, τὰς ὁποίας ἑκάστη θρησκεία περιέχει, λέγονται λατρεία. Δύνανται δὲ καὶ αἱ θρησκεῖαι ἐν γένει νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο μεγάλας κλάσεις· εἰς μίαν τὴν τοῦ πολυθεϊσμοῦ, καὶ εἰς ἄλλην τὴν τοῦ μονοθεϊσμοῦ.

188. Ὁ πολυθεϊσμὸς συνίσταται εἰς τὸ νὰ πρεσβεύῃ ὁ ἄνθρωπος πολλοὺς θεούς· οἷον ὁ Φετισισμὸς, ἤγουν ἡ προσκύνησις τῶν ἐμψύχων καὶ ἀψύχων πραγμάτων, τὰ ὁποῖα νομίζονται ὡς ὄντα μέτοχα θεότητος· οὗτος δ' εἶναι ὁ παχυλώτατος, οὕτως εἰπεῖν, πάντων, καὶ πρεσβεύεται ὑπὸ ὅλων τῶν ἀγρίων εἰσέτι λαῶν. Ἡ ἀστρολατρεία διασώζεται εἰσέτι εἴς τινας μεμονωμένας φυλὰς ἀνθρώπων. ἐν ᾧ ἄλλοτε ἐπεκράτει εἰς πολλοὺς τόπους. Ὁ δὲ μυθολογικὸς πολυθεϊσμὸς ἐπρεσβεύετο ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων, Ῥωμαίων καὶ τῶν Κελτῶν. Ὁ Βραμισμὸς ἐπικρατεῖ εἰς τὰς Ἰνδίας. Ὁ Βουδισμὸς (τοῦ Βούδα ἡ θρησκεία) πρεσβεύεται εἰς τὴν Σιάμην, Κεϋλάνην, καὶ μεταξὺ τῶν Βιρμάνων καὶ εἰς τὴν Κίναν· ὁ δὲ Χαμαμισμὸς, ὅστις ἔχει ὡς ἀρχηγὸν τὸν Δαλαΐλάμαν, εἶναι διαδεδομένος εἰς τὴν Ταρταρίαν καὶ εἰς τοὺς μετ' αὐτῆς συνορεύοντας τόπους τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσσίας.

189. Ὁ μονοθεϊσμὸς, μὴ παραδεχόμενος εἰμὴ ἕνα θεὸν, εἶναι ἁ, ἡ Ἰουδαϊκὴ θρησκεία βαίνουσα εἰς τὴν παλαιὰν Διαθήκην. Διαιρεῖται δὲ εἰς δύο αἱρέσεις· ἡ μὲν μία εἶναι ἡ τῶν Κοραϊτῶν, οἵτινες δὲν γνωρίζουσιν ἄλλο βιβλίον ὡς κύριον παρὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην· ἡ δ' ἄλλη εἶναι ἡ τῶν Ῥαββινιστῶν, οἵτινες ἀποδίδουσι κῦρος καὶ εἰς τὸ Βιβλίον· τὸ ὀνομαζόμενον Ταλμούθ. — β', Ὁ Χριστιανισμὸς, ἤ ἡ ἀποκαλυφθεῖσα πίστις παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. Ἡ ἀγαθοποιὰ ἐνέργεια αὐτῆς ἐξηπλώθη καὶ ἐπικρατεῖ εἰς τοὺς πλέον πολιτισμένους

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τόπους· ἤγουν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην (ἐξαιρουμένης τῆς Τουρκίας) καὶ εἰς ὅλα τὰ διάφορα μέρη τῆς οἰκουμένης, ὅπου οἱ Εὐρωπαῖοι ἐσύστησαν ἀποικίας.

190. Διαιρεῖται δὲ ἡ θρησκεία αὕτη εἰς δύο μεγάλους κλάδους, ἐξ ὧν εἶναι πρῶτος ἡ Γραικικὴ ἢ ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐπικρατοῦσα εἰς τὴν Ῥωσσίαν καὶ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, καὶ ἀνεκτὴ οὖσα εἰς τὴν Τουρκίαν· β', Ἡ Λατινικὴ ἢ Δυτικὴ Ἐκκλησία, ἥτις διῃρέθη εἰς δύο μέρη· εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν λεγομένην Καθολικὴν Ἀποστολικὴν καὶ Ῥωμαϊκὴν, ἐπικρατοῦσαν εἰς τὴν Ἰταλίαν, Γαλλίαν, Ἱσπανίαν, Πορτογαλλίαν, Ἰρλανδίαν, καὶ εἰς τὰς ἀποικίας τὰς Ἱσπανικὰς καὶ Πορτογαλλικὰς καὶ Γαλλικάς· (ὁ Πάππας εἶναι ὁ κυριάρχης ἢ ὁ πνευματικὸς ἀρχηγὸς αὐτῆς)· καὶ εἰς τὴν τῶν Προντεσταντῶν ἢ Διαμαρτυρουμένων, οἵτινες δὲν γνωρίζουσι τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πάππα. Συγκροτοῦσι δὲ καὶ αὐτὴν τρεῖς μεγάλαι αἱρέσεις· ἡ τοῦ Λουθήρου, ἥτις ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Πρωσσίαν, Γερμανίαν, Δανιμαρκίαν καὶ Σουηδίαν· ἡ τοῦ Καλβίνου, ἐπικρατοῦσα εἰς τὴν Ἑλβετίαν. Γερμανίαν καὶ Ὁλλανδίαν· καὶ ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία, εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἥτις δὲν διακρίνεται τῶν λοιπῶν Προτεσταντικῶν αἱρέσεων, εἰμὴ δι' ὅ,τι ἐφύλαξε τὴν Ἱεραρχίαν τῶν Ἀρχιερέων. Καθεμία δὲ τῶν τριῶν προειρημένων αἱρέσεων ὑποδιαιρεῖται εἰς πολλὰς ἄλλας.

191. Ὁ Ἰσλαμισμὸς, ἢ ἡ Μωαμεθανικὴ θρησκεία θεμελιωθεῖσα κατὰ τὸ 620 μετὰ Χ: ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ, ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Ἀφρικὴν, εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν καὶ εἰς πολὺ μέρος τῆς Ἀσίας.

192. Κατὰ ὑπολογισμοὺς γινομένους ὡς ἔγγιστα, γνωρίζομεν ὅτι εἰς τὰ 900 ἑκατομ: (183) τῶν κατοικούντων τὴν γῆν ἀνθρώπων, εἶναι 300 ἑκατομ: περίπου Χριστιανῶν, 125 ἑκατομ: Μωαμεθανῶν, 5 ἑκατομ: Ἑβραίων καὶ 470 ἑκατομ: Ἐθνικῶν, ἤτοι Βραμιστῶν, Βουδιστῶν, Χαμαμιστῶν, Φετισιστῶν κ.λ.

193. Πολιτεύματα. Ἕνωσις ἀνθρώπων ὑποκειμένων εἰς τὰς αὐτὰς ἕξεις ἢ συνηθείας συστήνει μίαν κοινωνίαν. Οὗτοι ὑποτασσόμενοι εἰς τοὺς αὐτοὺς νόμους, εἰς τὴν αὐτὴν Κυβέρνησιν, συστήνουσιν ἓν ἔθνος, μίαν ἐπικράτειαν, ἔχοντες καὶ ἴδιον πολίτευμα. Τὰ δὲ διάφορα τῶν ἐθνῶν πολιτεύματά εἰσι τριῶν εἰδῶν. α.) Ἡ δημοκρατία. Λέγεται οὕτω τὸ πολίτευμα ἐκεῖνο, ὅπου ἡ ἐξουσία διαχειρίζεται ἀπ' εὐθείας ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἔθνους· ἀλλὰ τὸ εἶδος τούτου τοῦ πολιτεύματος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ εἰς μεγάλα ἔθνη· καὶ εἰς αὐτὰ δὲ τὰ μικρὰ ὑπάρχον, συνοδεύεται πάντοτε ἀπὸ ταραχὰς καὶ ἀταξίας.—β'.) Ἡ ἀριστοκρατία,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἢ τὸ ἀριστοκρατικὸν πολίτευμα, ὅπου ὁ λαὸς ἐκλέγει τοὺς διαχειριζομένους τὴν ἐξουσίαν ἄρχοντάς του, ὄχι μεταξὺ ὅλων τῶν πολιτῶν ἀδιακρίτως, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ἀρίστων. (Ὅταν δὲ ἡ ἐξουσία ἀνήκῃ εἰς μίαν τάξιν ἀνθρώπων ἐχόντων προνόμια, καὶ διαχειρίζηται ὑπὸ σώματος ἀνήκοντος εἰς αὐτὴν τὴν τάξιν, τότε λέγεται Ὀλιγαρχία). — γ΄.) Ἡ Μοναρχία, ὅτε ἡ ἐξουσία εἶναι εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς καὶ μόνου. Ἡ δὲ μοναρχία εἶναι ἢ διαδοχικὴ, ὅταν ὁ μονάρχης, βασιλεὺς ἢ ἡγεμὼν, γίνεται δικαιωματικῶς ἐκ μιᾶς οἰκογενείας· ἢ κατ' ἐκλογὴν, ἐὰν ἐκλέγηται ἀδιακρίτως μεταξὺ πολλῶν οἰκογενειῶν. Ἀλλ' ἡ κατ' ἐκλογὴν μοναρχία συνοδεύεται ἀπὸ ἀδιακόπους ταραχάς· ἡ δὲ διαδοχὴ εἰς τὴν μοναρχίαν ἐξασφαλίζει τὴν κοινὴν ἡσυχίαν.

Ἡ δὲ μοναρχία εἶναι συγκερασμένη, ὅταν τοῦ μονάρχου ἡ ἐξουσία ἀντιζυγίζηται ἀπὸ συστήματα ἀνθρώπων μεσάζοντα ἀναμέσον αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ· ἢ ὅταν τὰ τοῦ ἔθνους συμφέροντα ἦναι προσδιωρισμένα διά τινος συντάγματος πολιτικοῦ, ἢ χάρτου, ἀπὸ τοὺς ὅρους τοῦ ὁποίου ὁ μονάρχης δὲν δύναται νὰ ἐκβῇ, καὶ συζητοῦνται αὐτὰ τὰ συμφέροντα ἀπὸ συλλόγους νομοθετικοὺς (*). Οὗτοι δὲ εἶναι δύο εἰς πᾶσαν μοναρχίαν καλῶς συντεταγμένην· ὁ μὲν εἷς λέγεται σύλλογος τῶν ὁμοτίμων, ἢ Γερουσία συστηνομένη ἀπὸ μέλη ἔχοντα αὐτὴν τὴν ἐξουσίαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἰσοβίως· ὁ δὲ ἕτερος ὀνομάζεται σύλλογος τῶν κοινοτήτων, ἢ βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων, συγκροτουμένη ὑπὸ ἀντιπροσώπων ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ λαοῦ εἰς δημαιρεσίας· οἱ δὲ εἰς ταύτας συναθροιζόμενοι πολῖται ἔχουν χρηματικὴν κατάστασιν ὄχι μικροτέραν μιᾶς τινος ποσότητος προσδιωρισμένης παρὰ τοῦ νόμου (**). Ἡ μοναρχία πάλιν εἶναι ἀπόλυτος ἢ δεσποτικὴ, ὅταν ἡ θέλησις τοῦ μονάρχου ἦναι νόμος ὑπέρτατος, ἢ τοὐλάχιστον δὲν ἀντιζυγίζηται διὰ θεσμοθεσιῶν. δ΄.) Ὁ ὁμοσπονδισμὸς ἢ τὸ ὁμοσπονδικὸν πολίτευμα συστήνεται ἐκ τῆς ἑνώσεως πολλῶν ἀνεξαρτήτων ἐπικρατειῶν, ὑποκειμένων εἰς μίαν ἀνωτέραν ἀρχὴν ἐκλεγομένην ὑπ' αὐτῶν. Τοιοῦτο πολίτευμα ἔχουσιν αἱ Ἡνωμέναι ἐπικράτειαι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, καὶ ἡ Ἑλβετία.

194. Πληθυσμος. Ἡ δύναμις πάσης ἐπικρατείας προκύπτει ἐκ τῆς ἀξίας τῶν προϊόντων τῆς τεχνουργικῆς καὶ ἐμπορικῆς βιομηχανίας της, καὶ ἐκ τοῦ πλήθους τῶν κατοίκων της. Εἰς μόνην δὲ τὴν ἔκτασιν δὲν

(*) Τὸ εἶδος τῆς μοναρχίας ταύτης λέγεται συνταγματικὴ μοναρχία ἢ πολιτικὴ βασιλεία ὁ Μ.

(**) Ἡ προσδιωρισμένη ποσότης αὕτη λέγεται τίμημα, ἴδε περὶ τούτων τὸ Περὶ Πολιτ. ἡμέτ. σύγγρ. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

συνίσταται τῶν ἐπικρατειῶν ἡ δύναμις. Πᾶσα ἐπικράτεια, περιέχουσα ἀνὰ 500—600 κατοίκους εἰς μίαν τετραγωνικὴν λεῦγαν τῆς ἐκτάσεώς της, λογίζεται ὡς καλῶς κατοικημένη· ὅπου δὲ ἀναλογεῖ ὑπέρτερος ἀριθμὸς τοῦ ἄνω εἰρημένου, ἐκεῖ ὁ πληθυσμὸς λογίζεται μέγας.

195. Γενικῶς παρετηρήθη, ὅτι εἰς πάντα τόπον, ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοικούντων ἠδύνατο ν' αὐξήσῃ χωρὶς ἐμπόδιον, ἐδιπλασιάζετο εἰς 25 ἢ 30 ἔτη, καθὼς εἰς τὰ ὁμόσπονδα κράτη τῆς Βορείου Ἀμερικῆς· καὶ ὅτι πάλιν διαμένει σχεδὸν ὁ πληθυσμὸς ἀναύξητος, ἢ τοὐλάχιστον ὀλίγον αὐξάνει ἐκεῖ, ὅπου φθάνει εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ ἦναι εἰς ἰσορρόπιαν μὲ τοὺς πόρους, τοὺς ὁποίους δύναται ὁ τόπος νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς κατοίκους του. Εἰς Παρίσια ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος γεννωμένων ὑπερβαίνει τὸν τῶν ἀποθνησκόντων κατὰ $\frac{1}{9}$ περίπου. Γεννῶνται δὲ πλειότερα ἀρσενικὰ παιδία ἢ θηλυκὰ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἀναλογίαν ὡς ἔγγιστα τοῦ 21 πρὸς 20. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ἀρρωστίαι, οἱ πόλεμοι, τὰ μακρινὰ ταξείδια, ἀφαιροῦσι πλειοτέρους ἄνδρας ἢ γυναῖκας, ὑπάρχουσιν ὀλίγον τι πλειότεραι αἱ γυναῖκες.

196. Ἡ ἀνθρώπινος ζωὴ φαίνεται ὅτι περιορίζεται εἰς 80 ἢ 90 ἔτη, μολονότι ἔχομεν εἰς παράδειγμα καὶ ἀνθρώπους ζήσαντας 120, 130 καὶ 150 ἔτη. Ἐν γένει ἀπὸ ἀριθμόν τινα παιδίων, γεννωμένων τὴν αὐτὴν ἡμέραν, τὸ ἓν τέταρτον αὐτῶν ἀποθνήσκει τὸ πρῶτον ἔτος, τὸ δὲ ἥμισυ περὶ τὸ εἰκοστόν· εἰς τρόπον ὅτι ὁ μέσος ὅρος τῆς διαρκείας τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς δὲν ὑπερβαίνει τὰ 30 ἔτη.

197. Βαθμοὶ πολιτισμοῦ. Ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν δὲ τοῦ πολιτισμοῦ, ἢ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ κοινωνικοῦ βίου, οἱ λαοὶ ἐπονομάζονται διαφόρως. Ἀνίσως δὲν γνωρίζωσι τὴν τέχνην τοῦ γράφειν, ἢ ὅλη αὐτῶν ἡ βιομηχανία συνίσταται εἰς τὸ ὀψάρευμα ἢ τὸ κυνήγιον, λέγονται ἄγριοι· ἂν δὲ, γνωρίζοντες τὴν τέχνην τοῦ γράφειν, δὲν ἔχωσι καὶ ἕν τι ἄθροισμα γνώσεων καὶ φώτων, λέγονται βάρβαροι ἢ ἡμιπολίτευτοι· πολιτισμένοι δὲ, ἂν ἔχωσι τεταγμένας τὰς γνώσεις των εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἐξ αὐτῶν νὰ συστήνωσιν ἐπιστήμας, ἂν ἔχωσι τελειοποιημένας ὅλας τὰς τέχνας τὰς μηχανικάς, καὶ ἂν ἐπαγγέλλωνται καὶ τὰς ὡραίας. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον δὲ τοῦ ζῆν οἱ λαοὶ λέγονται νομάδες, ἂν ζῶσι περιπλανώμενοι ἀπὸ βοσκὴν εἰς βοσκὴν, καὶ εἰσὶ δεδομένοι εἰς τὴν κτηνοτροφίαν· γεωργοὶ, ἂν ἐνασχολῶνται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς Γῆς εἰς τόπους, ὅπου διαμένουσι κατοικοῦντες· ἁλιεῖς ἢ ἰχθυοφάγοι, ἂν καταγίνωνται μόνον εἰς τὸ ὀψάρευμα· τρωγλοδύται, ἂν ζῶσι μέσα εἰς σπήλαια, ἀντὶ νὰ οἰκοδομῶσιν οἰκίας πρὸς χρῆσίν των.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

198. Ἡ πολιτικὴ Γεωγραφία στοχάζεται τὰς εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Γῆς διαφόρους κοινωνίας, ὄχι μόνον εἰς τὴν παροῦσαν αὐτῶν κατάστασιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν παρελθοῦσαν. Ὅθεν διαιρεῖται καὶ αὐτὴ, ὡς ἡ Ἱστορία, εἰς δύο μεγάλα τμήματα διακεκριμμένα· ἤγουν εἰς Γεωγραφίαν ἀρχαίαν (παλαιὰν), ἢ περιγραφὴν τῶν μερῶν τῆς Γῆς τῶν ἐγνωσμένων ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων· καὶ εἰς Γεωγραφίαν νεωτέραν ἢ τωρινήν. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλη Γεωγραφία ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἀνωτέρω, καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ τοῦ λεγομένου μεσαιῶνος· ἀλλ' αὕτη δὲν εἶναι τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ λάβῃ χώραν εἰς τὴν παροῦσαν ἐπιτομήν.

ΒΙΒΛΙΟΝ Α'.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΑΡΧΑΙΑ.

199. Οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἐγνώριζον ποσῶς ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς οἰκησίμου Γῆς. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν εἶχον οὐδεμίαν ἰδέαν περὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἠγνόουν ἔτι μέγα μέρος τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Εἰς τὴν Εὐρώπην π. χ. ὅλον τὸ βόρειον μέρος καὶ ἀνατολικὸν, ἀπὸ τοῦ Ἄλβιος σχεδὸν καὶ τοῦ Ὀδέρου, τοῖς ἦτο ἀγνώριστον. Παρομοίως ἠγνόουν καὶ πολλὰ τῆς Ἀσίας. Μία γραμμὴ ἀγομένη ἀπὸ τὸ χεῖλος τῆς Κασπίας θαλάσσης ἕως εἰς τὴν Χερσόνησον τῆς Μαλάκης, θέλει μᾶς σημαίνει τὰ ὅρια τοῦ ὁποίου ἐγνώριζον μέρους τῆς Ἀσίας· ἀλλὰ καὶ περὶ πολλῶν τόπων ἐντὸς τῆς γραμμῆς ταύτης κειμένων, εἶχον ἀμυδρὰς καὶ συγκεχυμένας ἰδέας. Ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ἐγνώριζον μόνον τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τῆς Μεσογείου, καὶ πολλὰ ὀλίγα τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῆς τόπων. Εἶναι δὲ πολλὰ ἀμφίβολον, ἂν ἔκαμόν ποτε τὸν περίπλουν τῆς Ἀφρικῆς, μ' ὅλον ὅτι λέγεται τοιοῦτος λόγος. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ὁ περίπλους οὗτος, ἄν ποτε ἐξετελέσθη, δὲν τοῖς ἔκαμε γνωστὸν τὸ ἀληθὲς σχῆμα τῆς εὐρυχώρου ταύτης Χερσονήσου, τὴν ὁποίαν ὑπέθετον τρίγωνον καὶ μὴ ἐκτεινομένην πέραν τοῦ Ἰσημερινοῦ.

200. Πρὶν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ τοῦ ἀπόπλου τῶν Πτολεμαίων εἰς τὴν θάλασσαν τῶν Ἰνδιῶν· πρὶν τῆς εἰσβολῆς τῶν Ῥωμαίων εἰς τὰς Γαλλίας, εἰς Βρεττανίαν καὶ Γερμανίαν, καὶ πρὶν τῆς τοῦ Αἰλίου Γάλλου ἐκστρατείας εἰς τὴν Ἀραβίαν, αἱ γεωγραφικαὶ γνώσεις τῶν ἀρχαίων ἦσαν ἐπὶ πολὺ πλέον περιωρισμέναι.

201. Ἐκ τῶν εἰρημένων κατανοεῖται, ὅτι ὁ ἐγνωσμένος κόσμος ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐξετείνετο πλέον ἀπὸ Ἀν: πρὸς Δ: ἢ ἀπὸ Β: πρὸς Ν: διὰ τοῦτο ὠνόμασαν μῆκος τὴν ἀπὸ Ἀν: πρὸς Δ: διεύθυνσιν, καὶ πλάτος τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἑτέραν ἀπὸ Β: πρὸς Ν. Ἐφυλάξαμεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὰς ἐκφράσεις ταύτας, ἂν καὶ δι' ἡμᾶς δὲν ἔχουσι κατ' αὐτὸ πλέον κἀνὲν νόημα.

202. Οἱ παλαιοὶ, ἀληθῶς εἰπεῖν, δὲν εἶχαν γνωρίσει ἀκριβῶς ἄλλους τόπους παρὰ τοὺς κειμένους πέριξ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον ἔσω θάλασσαν ἢ θάλασσαν ἡμετέραν (mare internum, mare nostrum). Αὕτη δὲ ἐπωνομάζετο διαφόρως κατὰ τὰ διάφορα αὐτῆς μέρη· οἷον, πέλαγος Τυρρηνικὸν μεταξὺ τῆς Ἰταλίας, Γαλλίας καὶ Ἱσπανίας· πέλαγος Λιβυκὸν, κατὰ τὰ παράλια τῆς Βαρβαρίας· πέλαγος Σικελικὸν, τὸ μεταξὺ τῆς Σκελίας καὶ τῆς Ἑλλάδος· πέλαγος Ἀδριατικὸν, ὁ νῦν ὀνομαζόμενος Κόλπος τῆς Βενετίας· Αἰγαῖον πέλαγος, τὸ Ἑλληνικὸν ἀρχιπέλαγος· πέλαγος Συριακὸν, Αἰγυπτιακὸν κτλ. Ὁ Πορθμὸς τοῦ Γιβραλτάρου ἐλέγετο Γαδείρων Πορθμὸς, ἢ ὁ κατὰ τὰς Ἡρακλείους Στήλας· τὰ στενὰ τῶν Δαρδανελλίων, Ἑλλήσποντος· ἢ θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ, Προποντίς· ὁ Πορθμὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Βόσπορος Θρακικὸς· ἡ Μαύρη θάλασσα, Εὔξεινος Πόντος· τὰ στενὰ τοῦ Καφᾶ, Βόσπορος Κιμμέριος· ἡ θάλασσα τοῦ Ἀζόφου, Μαιῶτις λίμνη.

Ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, ὅπου ἐσυστήθησαν τὰ ἀρχαιότατα βασίλεια, θέλομεν ἀρχίσει κατὰ πρῶτον τὰ περὶ τῆς ἀρχαίας Γεωγραφίας, καὶ θέλομεν τελειώσει εἰς τὰ τῆς Εὐρώπης.

ΚΕΦΑΛ: Α'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ.

§. *Α'. Μικρὰ Ἀσία.*

203. Οἱ παλαιοὶ ὠνόμαζον Μικρὰν Ἀσίαν, ἢ Κάτω Ἀσίαν, τὴν Χερσόνησον ἐκείνην, ἥτις ὁρίζεται πρὸς Βορρᾶν μὲν ἀπὸ τὸν Εὔξεινον Πόντον, πρὸς δὲ τὸ Β: Δ: ἀπὸ τὴν Προποντίδα, πρὸς Δ: ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ πρὸς Ν: ἀπὸ τὴν Μεσόγειον. Ὁ τόπος οὗτος, γέμων ἀπὸ ἀποικίας Ἑλληνικὰς, περιεῖχε πολλὰς ἐπαρχίας ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων, τὰς ὁποίας θέλομεν διαιρέσει εἰς ἐπαρχίας Βορείας, Δυτικὰς, Μεσημβρινὰς καὶ προσκέντρους.

204. Ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι αὗται εἶναι· α') πρὸς βορρᾶν, ἡ Βιθυνία, Παφλαγονία, ὁ Πόντος. β'.) πρὸς Δυσμὰς, ἡ Τρῳὰς, Μυσία, Αἰολὶς, Ἰωνία, Δωρὶς. γ'.) πρὸς Νότον, ἡ Καρία, Λυκία, Παμφυλία, Πεισιδία, Ἰσαυρία, Κιλικία· δ') εἰς τὸ κέντρον, ἡ Λυδία, Φρυγία, Γαλατία, καὶ ἡ Καππαδοκία.

205. Ἀρκτῳαι. Ἡ Βιθυνία πρὸς Ἀν: ἔχει τὸ ὄρος Ὄλυμπον, τοὺς ποταμοὺς Ῥύνδακον καὶ Σαγγάριον, καὶ τὴν Ἀσκανίαν λίμνην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πόλεις. Ἡ Χαλκιδὼν (Καδίκιοϊ), ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, κτίσμα τῶν Μεγαρέων, καὶ πλησίον αὐτῆς κώμη ἡ Χρυσόπολις (Σκούταρι) κατάντικρυ τῆς Κωνσταντινουπόλεως· — Νικομήδεια, ἐπὶ τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου (Ἰσμίτ). — Νίκαια, ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ συγκροτηθεῖσαν πρώτην Οἰκουμενικὴν σύνοδον ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, καὶ Προῦσα κτισθεῖσα ὑπὸ Ἀννίβου, ὅπου διέτριβον οἱ βασιλεῖς.

206. Ἡ Παφλαγονία εἶχε ποταμοὺς πρωτίστους, Παρθένιον καὶ Ἶρον, χυνομένους εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον, καὶ πόλιν σημαντικὴν τὴν Σινώπην, ἐν ᾗ ἐγεννήθη Διογένης ὁ κυνικός.

207. Ὁ Πόντος ἐποτίζετο ἀπὸ τὸν Ἅλυν καὶ Θερμώδοντα συνορεύων πρὸς Ἀν: μὲ τὴν Κολχίδα καὶ τὴν Ἀρμενίαν.

Πόλεις. Τραπεζοῦς, Κερασοῦς, ὅθεν ἐφέρθησαν καὶ τὰ κεράσια εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ Ἀμάσειαν, ἡ πατρὶς τοῦ Γεωγράφου Στράβωνος.

208. Δυτικαι. Ἡ Τρῳὰς εἶχεν ὀλίγην ἔκτασιν· περιελάμβανε δὲ τὴν Β: Δ: ἄκραν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἕως εἰς τὸ Σίγειον ἀκρωτήριον, τὸ σχηματίζον τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου (202), καὶ ὠνομάζετο ἀπὸ τὴν πόλιν Τροίαν, τὴν κατεδαφισθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸ 1290 ἐπὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου (*). Ὁ Σιμόεις καὶ Σκάμανδρος, ῥύακες ὀλίγης προσοχῆς ἄξιοι, ἐπότιζον αὐτὴν καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν ἔκτασίν της· εἶχον δὲ τὰς πηγάς των εἰς σειρὰν ὀρέων, τῶν ὁποίων αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ ὠνομάζοντο Ἴδη καὶ Γάργαρον.

209. Ἡ Μυσία, διαιρουμένη εἰς μικρὰν καὶ μεγάλην, περιεκύκλονε τὴν Τρῳάδα. Ὁ πρώτιστος ποταμὸς αὐτῆς ἦτον ὁ Γρανικός, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν διάβασιν ἔκαμε τὴν πρώτην καὶ περίφημον μάχην ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς Πέρσας.

Πόλεις. Λάμψακος (**), καὶ Ἄβυδος ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου κατάντικρυ τῆς Σηστοῦ. Δάρδανος πλησίον τῆς Ἀβύδου. Εἰς τὴν μεγάλην Μυσίαν. Πέργαμος ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Ἀττάλου, καὶ πατρὶς τοῦ ἰατροῦ Γαληνοῦ. Εἰς αὐτὴν ἐφευρέθη καὶ ὁ Περγαμηνὸς χάρτης.

210. Πρὸς Νότον τῆς Μυσίας παρὰ τὴν παραλίαν ἐκτείνεται ὁ τόπος,

(*) Ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἔχουσα πλειοτέραν ἔκτασιν ἀπὸ τὴν διωρισμένην ἐνταῦθα, ἐλέγετο Τροία, οὖσα διηρημένη εἰς ἐννέα δυναστείας, καὶ τεταγμένη ὑπὸ τὸν Πρίαμον ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων· ἡ πόλις δὲ τοῦ Πριάμου ὠνομάζετο Ἴλιον. Ἴδε εἰς τὸν Στράβ: τὴν ἀκριβῆ περιγραφὴν αὐτῆς. Βιβλ. 13. ὁ Μ.

(**) Λέγεται ἔτι τὴν σήμερον Λαμψάκι· ἦτο δὲ πολύοινος, ὅθεν ὁ Ξέρξης τὴν ἐχάρισεν εἰς τὸν Θεμιστοκλέα διὰ νὰ ἔχῃ ἀπ' αὐτὴν τὸ κρασίον· καθὼς καὶ τὴν Μαγνησίαν τὴν πρὸς Μαιάνδρῳ διὰ τὸν ἄρτον, καὶ τὴν Μυοῦντα διὰ τὸ προσφάγιον. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸν ὁποῖον κατεῖχον αἱ Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι τῶν Αἰολέων, Ἰώνων καὶ Δωριέων.

*211. Αἱ διασημότεραι πόλεις αὐτῶν ἦσαν.

α) Εἰς τὴν Αἰολίδα, Κύμη εἰς τὸν ὁμώνυμόν της κόλπον κειμένη (νῦν κολ. τοῦ τσανταρλῆ), μεγίστη καὶ λαμπροτάτη τῶν Αἰολικῶν πόλεων, ἀμφισβητοῦσα καὶ αὐτὴ περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Ὁμήρου. Μαγνησία ἡ πρὸς Μαιάνδρῳ (πλησίον τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ, νῦν Γκιουζὲλ ἰσάρι), τασσομένη ὑπ' ἄλλων Γεωγράφων εἰς τὴν Ἰωνίαν.

212. Εἰς τὴν Ἰωνίαν.—Φώκαια (Παλαιαὶ Φῶκαι) πόλις ἀρχαία καὶ ἐμπορικὴ, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπῳκίσθη ἡ Μασσαλία τῆς Γαλλίας περὶ τὸ 800 π. χ.—Σμύρνα (Σμύρνη) παλαιόθεν ἐπίσημος καὶ ἰσχυρὰ πόλις· πλησίον αὐτῆς ἔρρεεν ὁ Μέλης ποταμὸς, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου λέγουσιν ὅτι ἐγεννήθη ὁ Ὅμηρος, ὅθεν ἔλαβε καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ὄνομα Μελησιγενής.—Κλαζομεναὶ (Κισλιμὰν), ἡ πατρὶς τοῦ Φιλοσόφου Ἀναξαγόρου.—Ἐρυθραὶ, περίφημος διὰ τὴν ἐρυθραίαν Σιβύλλην.—Τέως (Σεγέσι), πατρὶς τοῦ Ἀνακρέοντος,—Λέβεδος (Λεβεδίτσι), καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Λυσιμάχου.—Κολοφὼν (Σιγατσὶκ), περίφημος διὰ τὴν θαλάσσιόν της δύναμιν, καὶ πατρὶς τοῦ Φιλοσόφου Ξενοφάνους. Μεταξὺ, Κλάρος ἐν ᾗ ἄλσος καὶ Μαντεῖον Ἀπόλλωνος.—Ἔφεσος (Ἀϊασολοὺκ), ἐνδοξοτάτη τῶν Ἰωνικῶν Πόλεων καὶ ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπορεῖόν της καὶ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος ναόν. Ὁ Φιλόσοφος Ἡράκλειτος καὶ ὁ Ζωγράφος Παῤῥάσιος ἐγεννήθησαν εἰς αὐτήν.—Μίλητος, ὄχι ὀλιγώτερον ἔνδοξος, καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἀπὸ τὴν Ἔφεσον· ἔστειλε πλῆθος ἀποικιῶν εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον, εἰς τὴν Προποντίδα καὶ εἰς ἄλλους πολλοὺς τόπους. Ἄνδρες ἐπίσημοι ἐγεννήθησαν ἐξ αὐτῆς· Θαλῆς τῶν ἑπτὰ σοφῶν εἷς, διδάξας πρῶτος τοὺς Ἕλληνας φυσικὰς καὶ μαθηματικὰς θεωρίας· ὁ μαθητὴς τούτου Ἀναξίμανδρος, ὁ ἱστορικὸς Ἑκαταῖος καὶ ἡ περίφημος Ἀσπασία.

Πριήνη, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Βίας, εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν καὶ αὐτὸς, καὶ ἡ Μυοῦς· ἦσαν καὶ αὐταὶ δύο ἐκ τῶν δώδεκα Ἰωνικῶν πόλεων, ἐξ ὧν συνερχόμενοι κατ' ἔτος οἱ Ἴωνες εἴς τινα τόπον τῶν Πριηνέων, Πανιώνιον καλούμενον, ἐτέλουν τὰ Πανιώνια, κοινὴν πανήγυριν καὶ θυσίαν εἰς τὸν Ποσειδῶνα (*).

Ὄρη τῆς Ἰωνίας ὁ Μίμας, τοῦ ὁποίου ἀκρωτήριον ὀνομαστὸν ἦν ἡ λεγομένη μέλαινα ἄκρα (Καραμπουρνοῦ)· Μυκάλη, ὄρος δασῶδες πρὸς Β: τῆς Πριήνης καὶ ἀν-

(*) Ἴδε Στράβ. Γεωγρ. Βιβλ. Η'. 2 καὶ ΙΔ'. 20. ὅστις συγκατατάσσει τὴν Χίον νῆσον καὶ Σάμον εἰς τὰς Ἰωνικὰς ἀποικίας. Ἴδε Βιβλ. 14, 3. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τικρὺ τῆς Σάμου, οὗ ἄκρα Τρωγίλιος, ὀνομαστὸν εἰς τὴν ἱστορίαν διὰ τὴν πρ' αὐτῷ μάχην τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν· ποταμοὶ δὲ Ἕρμος κλ. οἱ τῆς Λυδίας. (21ὅ).

213. Εἰς τὴν Δωρίδα (εἰς τὰ παράλια τῆς ἄλλως λεγομένης Καρίας) ἦσαν πόλεις· — Ἰασσὸς, κειμένη μετὰ τὸ Ποσείδιον τῶν Μιλησίων, ἔπειτα Μύνδος, ἔπειτα ἡ Ἁλικαρνασσὸς (Βουδρουμι), καθέδρα τῶν βασιλέων τῆς Καρίας. Εἰς αὐτὴν ἦτο ὁ περίφημος τάφος τοῦ Μαυσώλου (τὸ Μαυσωλεῖον), ἓν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων, κτισθεὶς εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ ὑπὸ τῆς γυναικός του Ἀρτεμισίας. Εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν ἐγεννήθησαν καὶ οἱ περίφημοι Ἱστοριογράφοι Ἡρόδοτος καὶ Διονύσιος. — Κνίδος, πατρὶς τοῦ Εὐδόξου καὶ Κτησίου, κειμένη εἰς τὴν κορυφὴν τινος Χερσονήσου, καὶ ἔχουσα δύο λιμένας. — Καῦνος (ἴδε κατ. 219).

*214. Νῆσοι παρακείμεναι τῶν προειρημένων παραλίων. Ἀρχίζοντες ἀπὸ τὰ ἔσχατα τῆς Καρίας καὶ προχωροῦντες κατὰ τὴν παραλίαν πρὸς βορρᾶν ἀπαντῶμεν τὴν Ῥόδον. Αὕτη κατ' ἀρχὰς εἶχε τρεῖς πόλεις, ἀποικίας δωρικὰς, Ἰάλυσον, Κάμειρον καὶ Λίνδον, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγεννήθη ὁ Κλεόβουλος εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν. Μετέπειτα κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, συνῴκισαν οἱ Ῥόδιοι μίαν πόλιν λαμπρὰν, ὁμώνυμον τῆς νήσου των, εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἀκρωτήριον, καὶ ηὔξησαν εἰς τὰ ναυτικὰ τόσον, ὥστε πολὺν χρόνον ἐφάνησαν θαλασσοκράτορες καὶ φίλοι τῶν Ῥωμαίων, καὶ σύμμαχοι ἔγειναν ὁμοῦ καὶ ἄλλων βασιλέων φιλορρωμαίων καὶ φιλελλήνων. Ἐστολίσθη δὲ ἡ πόλις καὶ μὲ πολλὰ ἀναθήματα εἰκόνων καὶ ἀγαλμάτων, ἐξ ὧν ἄριστα ἦσαν ὁ Κολοσσὸς τοῦ Ἡλίου, ἓν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων, καὶ αἱ ζωγραφίαι τοῦ Πρωτογένους. — Πρὸς Β: αὐτῆς ἡ Κὼς πατρὶς τοῦ Ἱπποκράτους. — ἡ Ἰκαρία (Νικαριά). — Ἔπειτα ἡ Σάμος πατρὶς τοῦ Πυθαγόρου, καὶ ἡ Χίος, ὅλαι οὖσαι περίφημοι διὰ τὰ κρασία των. — Ἡ Λέσβος (Μιτυλήνη) ἔχουσα τρεῖς πόλεις, Μιτυλήνην, Μήθυμναν καὶ Ἐρεσσόν. Εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον, οὖσαν σχεδὸν μητρόπολιν τῶν Αἰολικῶν πόλεων, ἐγεννήθησαν ἡ Σαπφὼ, Κόρρινα, Ἀλκαῖος, Ἀρίων, Τέρπανδρος, ποιηταὶ, ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους Θεόφραστος, καὶ ὁ Πιττακὸς εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν. — Τένεδος, Λῆμνος καὶ Ἴμβρος ἄντικρυ τοῦ Ἑλλησπόντου. — Μέσα δ' εἰς τὴν Προποντίδα ἦτο ἡ Κύζικος, νῆσος εὔφορος, ἥτις ἡνόνετο μὲ τὴν στερεὰν διὰ δύο γεφυρῶν, καὶ ἐφημίσθη διὰ τὴν εἰς αὐτὴν κτισθεῖσαν, πλησίον τῶν δύο γεφυρῶν, ὁμώνυμον πόλιν. Αὕτη ἔχουσα δύο λιμένας κλειστοὺς, ναυτικὸν καὶ ἐμπορεῖον (*) ἐχρημάτισε λαμπρὰ καὶ δυνατὴ, καὶ ἴση μὲ τὰς πρώτας τῶν πόλεων τῆς

(*) Ἴδε περὶ τούτων Στρ. Γεωγρ. Βιβλ. ΙΒ'. 11, ΙΓ', ιε Β' καὶ Βιβλ ΙΔ'.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀσίας, δοξασθεῖσα μάλιστα εἰς τὸν Μιθριδατικὸν πόλεμον: — Ἔμπροσθεν τῆς Κυζίκου ἄλλη νῆσος περίφημος διὰ τὰ μάρμαρά της ἦτο ἡ Προκόννησος (Μαρμαρᾶς).

215. Αἱ ΕΙΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟΝ ΧΩΡΑΙ. Ἡ Λυδία πρὸς Ἀν: τῆς Ἰωνίας, ποτιζομένη ἀπὸ τὸν Πακτωλόν, καταιβάζοντα χρυσοῦ ψήγματα, ἀπὸ τὸν Ἕρμον, Κάϋστρον, καὶ τὸν Μαίανδρον, οἵτινες εἰσὶ ποταμοὶ καὶ τῆς Ἰωνίας. Ὄρη ὁ Τμῶλος καὶ Σίπυλος. — *Πόλεις. Σάρδεις, πόλις μεγάλη, ἥτις ὑπῆρξε καθέδρα τοῦ βασιλείου τῶν Λυδῶν (οἵτινες ἐλέγοντο Μίονες καὶ Μήονες). Φιλαδέλφεια, ὑποκειμένη εἰς πολλοὺς σεισμοὺς, καὶ Μαγνησία (ἡ ὑπὸ Σιπύλῳ) ἐκ τῆς ὁποίας ὠνομάσθη ἡ μαγνητικὴ λίθος, εὑρισκομένη εἰς τὰ πέριξ.

216. Ἡ Φρυγία διῃρεῖτο εἰς μεγάλην Φρυγίαν καὶ εἰς μικράν· ἡ μικρὰ λέγεται καὶ ἐπίκτητος (καὶ ἦτο χώρα τῆς Τροίας)· ποταμοί· ὁ Λύκος χυνόμενος εἰς τὸν Μαίανδρον, ὅστις δέχεται καὶ τὸν Μαρσύαν σιμὰ τῆς Ἀπαμείας· Κάϋστρος, Ἕρμος, Σαγγάριος.

*Πόλεις. Ἀπάμεια· παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Μαρσύου μὲ τὸν Μαίανδρον, μητρόπολις τῆς χώρας καὶ ἐμπορεῖον τῆς Ἀσίας ἀξιόλογον μετὰ τὴν Ἔφεσον (*). Ἰῶνς, ἐπίσημος διὰ τὴν μεταξὺ τῶν διαδόχων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου γενομένην μάχην κατὰ τὸ 301 Π. Χ.

Πρὸς τὸ Ν: Α: ἦτο ἡ Λυκαονία, ἔχουσα πόλεις Λαοδίκειαν τὴν κατακεκαυμένην, τὸ Ἰκόνιον (Κόνια), καὶ τὰ Ἴσαυρα (Σαῦρα), τὰ ὁποῖα ἦσαν δύο πόλεις, ἐξ ὧν ἡ μὲν ὠνομάζετο Παλαιά, ἡ δὲ Εὐέρκης, καὶ ἐσύστηνον κατ' ἄλλους τὴν Ἰσαυρικήν. — Ἄλλαι πόλεις σημαντικαὶ τῆς Φρυγίας ἦσαν αἱ Κολοσσαὶ (Χῶναι), πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς ὁποίας ἔγραψεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὴν ἐπιστολὴν πρὸς Κολασσαεῖς. — Ἱεράπολις, ἔχουσα πολλοὺς ναοὺς καὶ θερμὰ λουτρά· Ἀντιόχεια ἡ πρὸς Πισιδίᾳ λεγομένη, μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ πόλις πρὸς Ἀν: τῆς Ἀπαμείας. Δορύλαιον καὶ Κοτιάειον (Κιουτάϊα) πρὸς Β: ἐμπορεῖα ἐπίσημα.

*Ἡ Φρυγία εἶχεν εὐφορωτάτην χώραν ποτιζομένην ἀπὸ τοὺς διαφόρους αὐτῆς ποταμούς. Ἠρημώθη δὲ πολλάκις ὑπὸ σεισμῶν. Ὁ τόπος ὧν Ἡφαίστειος, ὡς φαίνεται, ἐσείετο ὑπὸ τοῦ ὑπογείου πυρός· διὰ τοῦτο καὶ ἓν μέρος αὐτῆς τῆς χώρας ἐλέγετο Κατακεκαυμένη, ἥτις εἶχε ὁλοκλήρους πεδιάδας ἐλαιώνων καὶ πολλὰς ἀμπέλους, δίδουσα καὶ ἀξιόλογον οἶνον τὸν Κατακεκαυμενίτην *.

217. Γαλατία καὶ Ταλλογραικία. Ὠνομάσθη ἀπὸ τοὺς Γαλάτας, παλαιοὺς Γάλλους ἢ Κελτοὺς, τοὺς μετὰ τοῦ Βρέννου ἐκστρατεύσαντας, ἐξ ὧν μέρος ἐκατοίκησεν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς Φρυγίας περὶ

(*) Ἐπωνομάζετο Ἀπάμεια ἡ Κιβωτὸς, ἐπειδὴ ἡ πολλῶν ποταμῶν συρροὴ τὴν περιέκλειεν ὡς κιβώτιον. Ἴδε Σύν. Γεωγρ. ὑπὸ Κούμας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ 390 Π. Χ. ἦσαν δὲ τρία ἔθνη, Τολιστοβόγιοι, Τρόκμοι καὶ Τεκτόσαγες (*). Πόλεις Πεσσινοῦς, ἐμπορεῖον πλησίον του Σαγγαρίου ποταμοῦ, ἔχουσα καὶ μέγιστον ναὸν τῆς Κυβέλης ἐπίσημον, ὅθεν οἱ Ῥωμαῖοι μετέφερον τὸ ἄγαλμα αὐτῆς εἰς τὴν Ῥώμην. Ἄγκυρα (Ἄγγορα ἢ Ἐγγιουρλι) πόλις ἐπίσημος.

218. *Καππαδοκία (ἡ μεγάλη, ἀρχαιότερα μέρος αὐτῆς ἦτο καὶ ὁ Πόντος) ποταμὸς ὁ Ἅλυς. Πόλεις. Τὰ Μάζακα μητρόπολις τοῦ ἔθνους· ἐκαλεῖτο ἔτι Εὐσέβεια ἡ πρὸς τῷ Ἀργαίῳ, διότι ἔκειτο ὑπὸ τὸ ὄρος Ἀργαῖον, τὸ ὑψηλότατον πάντων· ἔπειτα ὠνομάσθη Καισάρεια, τῆς ὁποίας ἱεράρχης ἐχρημάτισεν ὁ Μέγας Βασίλειος. Τὰ Τύανα, πατρὶς Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως. — Κόμανα, καὶ Νίσα πλησίον τοῦ Ἅλυος, τῆς ὁποίας ἐπίσκοπος ἐχρημάτισεν ὁ ἅγιος Γρηγόριος.

219. Μεσημβρινά. — Ἡ Καρία. Ν. Δ. μέρος τῆς ὁποίας κατείχετο ἀπὸ τὰς Δωρικὰς ἀποικίας (213). Παρὰ τὰς ἐκεῖ ῥηθείσας σημαντικὰς πόλεις ἦτο καὶ ἡ Καῦνος, πατρὶς τοῦ ζωγράφου Πρωτογένους, ἔχουσα λιμένα κλειστὸν καὶ τόπον εὔφορον, ἀλλὰ νοσερόν.

Σημ. Ἡ Καρία εἰς τὰ παράλιά της, ἀπὸ τὸ σύνορον τῆς Ἰωνίας ἕως τῆς Καύνου, ὠνομάζετο Δωρίς· ἐκεῖθεν δὲ ἕως Δαίδαλα, ὠνομάζετο Περαία χώρα, ἀντικρυ τῆς Ῥόδου.

220. Λυκία. *Ἐδῶ εἶναι ἡ Δυτικὴ ἀρχὴ τοῦ μεγάλου ὄρους τῆς Ἀσίας Ταύρου ἀντικρυ τῶν παρακειμένων εἰς τὰ παράλια τριῶν νήσων, αἱ ὁποῖαι ὀνομάζονται Χελιδόνιαι. — Πόλεις. Τελμισσός, εἰς τὰ σύνορα τῆς Καρίας· Ξάνθος, πλησίον τοῦ ὁμωνύμου της ποταμοῦ· Πάταρα, πόλις μεγάλη, ἔχουσα καλὸν λιμένα, καὶ ὀνομαστὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερόν. Τὰ Μύρα, περίφημος λιμὴν καὶ πόλις ἐπίσημος· Φασηλὶς, ἡ ἐσχάτη πόλις τῆς Λυκίας εἰς τὰ παράλια, ἔχουσα τρεῖς λιμένας καὶ λίμνην.

220α. *Ἡ Παμφυλία (μεταξὺ Λυκίας, Κιλικίας καὶ μεσογ: θαλάσσης). Πόλεις. Ὀλβία, ἀρχὴ τῆς Παμφυλίας μετὰ τὴν Φασηλίδα (220)· Ἀττάλεια· Πέργη παρὰ τὸν Κέστρον ποταμόν· Ἄσπενδος, πολυάνθρωπος πόλις ὑπεράνω τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐρυμέδοντος ποταμοῦ, ὅπου ὁ Κίμων ναυμαχῶν ἐνίκησε τοὺς Πέρσας. Πτολεμαΐς, εἰς τὰ σύνορα Παμφ: καὶ Κιλικίας.

*220β. Ἡ Πισιδία ὑπεράνω τῆς Παμφυλίας οὖσα, καὶ ἡ σύνορος αὐτῆς Ἰσαυρικὴ (τῆς ὁποίας πόλεις ἦσαν τὰ Ἴσαυρα. (216) ἦσαν τόποι ὀρεινοὶ ἐπὶ τοῦ Ταύρου καὶ ἀσήμαντοι.

*221. Κιλικία. (μεταξὺ Παμφυλίας πρὸς Δ: Συρίας πρὸς Ἀν: καὶ

(*) Ἴδε Στρ. Γεωγρ. Βιβλ. ΙΒ', κεφ. Ε'.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μεσογ: θαλ: πρὸς Ν.) ἐδιαιρεῖτο εἰς τραχεῖαν ἢ ὀρεινὴν, καὶ εἰς πεδινήν. Ποταμοί. Πύρανος, Σάρος, Κύδνος (Καρασοῦ) ὅπου ὁ Ἀλέξανδρος λουσθεὶς ἐκινδύνευσε ν' ἀποθάνῃ ἀσθενήσας.—Πόλεις. Σελινοῦς, μεγάλη τὸ παλαιὸν πόλις παραθαλάσσιος, ὠνομάζετο καὶ Τραϊανούπολις ἀπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ ἀποθανόντος εἰς αὐτήν.—Σελεύκεια Τραχεῖα (Σελέχια) εἰς τὸ μέσον τοῦ τόπου. Εἰς δὲ τὴν πεδιάδα ἦσαν οἱ Σόλοι, μετονομασθεῖσα ἔπειτα Ποµπηϊούπολις.—Ταρσὸς, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ῥέει ὁ Κύδνος ποταμός. Αὕτη, οὖσα κτίσμα τῶν μετὰ τοῦ Τριπτολέμου περιπλανωμένων Ἀργείων εἰς ζήτησιν τῆς Ἰοῦς, ἐχρημάτισε περίφημος διὰ τὴν φιλομάθειαν τῶν κατοίκων της. Πολλοὶ ἐπίσημοι ἄνδρες εἰς παιδείαν ἐπὶ τῶν Ἀλεξανδρινῶν ἐγεννήθησαν ἐξ αὐτῆς, καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.—Ἰσσὸς, ὅπου ὁ Ἀλέξανδρος κατεπολέμησε τὸν Δαρεῖον. Ἀπ' αὐτὴν τὴν πόλιν ὠνομάσθη καὶ τὸ κατ' αὐτοὺς τοὺς τόπους μέρος τῆς μεσογ: θαλάσσης κόλπος Ἰσσικός. Τὸ δὲ βόρειον τῆς Κιλικίας περιζώνεται ἀπὸ σειρὰν ὑψηλῶν ὀρέων τοῦ Ταύρου, τοῦ ὁποίου τὸ ἀνατολικὸν μέρος λέγεται Ἀμανός.

222. Πρὸς νότον τῶν παραλίων τῆς Κιλικίας παράκειται μεγάλη νῆσος ἡ Κύπρος, εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν πολλαὶ πόλεις ὀνομασταὶ, ἐξ ὧν Σαλαμὶς, τῆς ὁποίας ἐβασίλευεν ὁ Εὐαγόρας·—Πάφος, ἐπίσημος διὰ τὸν εἰς αὐτὴν ναὸν τῆς Ἀφρροδίτης.—Ἀμαθοῦς, ὅπου ἐλατρεύετο ἡ αὐτὴ θεά. Κίτιον, εἰς τὸν μεσημβρ: Δίγιαλὸν, ὅπου ἐγεννήθη Ζήνων ὁ ἀρχηγὸς τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας.

223. Ἡ Ἀρμενία εἶναι τόπος βουνώδης, ὅπου ἔχουσι τὰς ἀρχὰς των οἱ ποταμοὶ Τίγρις καὶ Εὐφράτης.—Πόλεις· Ἀρτάξατα, παλαιὰ μητρόπολις,—Ἀρτέμιτα, καὶ Τιγρανόκερτα, εἰς κορυφὴν βουνοῦ, μητρόπολις τοῦ Τιγράνου.

224. Ἡ Κολχὶς (Μιγγρελία) εἰς τὴν Ἀν. ἀκτὴν τοῦ Εὐξείνου πόντου, ποτιζομένη ἀπὸ τὸν Φάσιν ποταμόν.—Πόλεις. Διοσκουριὰς καὶ Αἶα. Κῆποι, ἀποικία Μιλησίων.—Ἡ δὲ Ἰβηρία ἦτο πρὸς Ἀν: ποτιζομένη ἀπὸ τὸν Κῦρον ποτ. Ἡ δὲ Ἀλβανία παρὰ τὴν Ἀκτὴν τῆς Κασπίας θαλάσσης. Οἱ τρεῖς ἀνωτέρω τόποι κατεῖχον τὸν Ἰσθμὸν, ὅστις χωρίζει τὴν Κασπίαν ἀπὸ τὴν Μαύρην θάλασσαν, καὶ διὰ τοῦ ὁποίου διέρχεται ἡ σειρὰ τῶν ὀρέων τοῦ Καυκάσου.

§. Β΄. *Χῶραι πρὸς Δ: τοῦ Τίγριος.*

225. Συρία. πρὸς Β: ὁρίζεται ἀπὸ τὸν Ταῦρον τῆς Κιλικίας, πρὸς Δ: ἀπὸ τὴν Μεσόγειον, πρὸς Μ: ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν, πρὸς Ἀν: ἀπὸ τὸν Τί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γριν. Ὄρη Λίβανος, Ἀντιλίβανος, καὶ ἡ Πιερία, ὄρος συνεχόμενον μὲ τὸ Ἀμανόν. Ποταμὸς διάσημος εἶναι ὁ ὁρμητικώτατος Ὀρόντης.

Πόλεις. Σαμόσατα, πατρὶς τοῦ Λουκιανοῦ.—Ἀντιόχεια ἡ ἐπὶ δάφνῃ πλησίον τοῦ Ὀρόντου (Ἀντακιὰ), μητρόπολις τῆς Συρίας καὶ ἐπίσημος πόλις ὅλης τῆς Ἀσίας.—Σελεύκεια ἡ ἐν Πιερίᾳ (Κεψέ).—Χαλυβὼν ἢ Βέροια (Χαλέππι).—Λαοδίκεια, ἔχουσα σημαντικὸν λιμένα.—Ἔμεσσα (Χέμς), πόλις λαμπρὰ εἰς καρποφόρον πεδιάδα πλησίον τοῦ Ὀρόντου.—Ἡλιόπολις (Βαλβὲκ) ἐπίσημος διὰ τὴν εἰς αὐτὴν λατρείαν τοῦ ἡλίου ἢ ἡλιογαβάλου.—Παλμύρα ἢ Ταδάμορα, πόλις λαμπρά, ὡς μαρτυροῦσι τὰ διασωζόμενα ἔτι αὐτῆς ἐρείπια εἰς τὴν ἔρημον, τῆς ὁποίας ποτὲ ἐβασίλευεν ἡ Ζηνοβία, μαθήτρια τοῦ φιλοσόφου Λογγίνου, ἥτις ὑπεδουλώθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων.—Δαμασκός, πόλις ἀρχαία καὶ ἐπίσημος τῆς λεγομένης Κοίλης Συρίας (τῆς μεταξὺ τοῦ Λιβάνου καὶ Ἀντιλιβάνου χώρας).

226. Φοινίκη. Πρὸς Ν: τῆς Συρίας κεῖται ὡς στενὴ λωρὶς ἐκτεινομένη κατὰ μῆκος τῶν παραλίων. Πόλεις.—Ἄραδος, κτισμένη ἐπὶ ξηροννήσου παρακειμένης εἰς τὴν στερεάν.—Ἀντάραδος, ἐπὶ τῆς ξηρᾶς.—Τρίπολις, κτίσμα τριῶν πόλεων Ἀράδου, Τύρου καὶ Σιδόνος.—Βύβλος, ἀφιερωμένη εἰς τὸν Ἄδωνιν· πλησίον αὐτῆς ἔρρεε καὶ τὸ ποτάμιον Ἄδωνις, καὶ ὀλίγον μακρύτερα ὁ Λύκος ποταμός.—Βηρυττὸς (Βερούτιον), πατρὶς τοῦ Σαχωνιάθωνος.—Σιδὼν, (Σέϊδη) ἡ μεγίστη τὸ πάλαι καὶ δυνατωτάτη πόλις, ἥτις εἶχε δύο λιμένας καὶ ὑελουργεῖα περίφημα.—Τύρος (τσοὺρ), μεγίστη καὶ ἀρχαιοτάτη ἐπὶ τῆς στερεᾶς κατ' ἀρχὰς κτισμένη, ἔπειτα κυριευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος κατὰ τὸ 586 Π: Χ: μετεκτίσθη εἰς πλησίον τῆς στερεᾶς νῆσον. Αἱ δύο αὗται πόλεις διὰ τὸ ἐμπόριον, τὰς τέχνας καὶ τὰς ἀποικίας των ἕως ἔξω τῶν στηλῶν τοῦ Ἡρακλέους, ἐχρημάτισαν ἔνδοξοι καὶ λαμπραί.—Πτολεμαΐς καὶ Ἄκη λεγομένη πρότερον (τὸ Ἄκρι).—Καισάρεια, κτισθεῖσα ὑπὸ Ἡρώδου.—Ἰόππη (Γιάφας), γνωστὴ εἰς τὰ μυθευόμενα περὶ Ἀνδρομέδας.—Ἀσκάλων μικρὰ πόλις, τῆς ὁποίας ἡ γῆ ἔφερε μικρὰ κρομμύδια ἐπονομαζόμενα Ἀσκαλώνια (eschalottes).—Γάζα, ἐρημωθεῖσα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου. Μετ' αὐτὴν δὲ Ῥαφία καὶ Ῥινοκόλουρα.

227. Παλαιστίνη καὶ Ἰουδαία λεγομένη (ἡ ἄνω τῆς Φοινίκης) ἐποτίζετο ἀπὸ τὸν Ἰορδάνην, χυνόμενον εἰς τὴν Ἀσφαλτίτιδα λίμνην (Νεκρὰν θάλασσαν) γινομένην ἐκ συρροῆς ὑδάτων ἀσφαλτωδῶν. Εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης ταύτης ὑπῆρχόν ποτε αἱ πέντε πόλεις, Σόδομα, Γόμορρα, Ἄδαμα, Σηγὼρ καὶ Σεβοΐμ, τὰς ὁποίας κατέκαυσε πῦρ πεσὸν ἐξ οὐρανοῦ. Εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἀβραὰμ ὁ τόπος οὗτος ἐκατοικεῖτο ἀπὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἕνδεκα ἔθνη μικρά. Οἱ Ἑβραῖοι ἀποκατασταθέντες εἰς αὐτὸν ἐσύστησαν, διαμερισθέντες τὴν γῆν, ἕνδεκα φυλάς· τὴν τοῦ Ρουβὶμ, Συμεὼν, Ἰούδα, Ἰσσάχαρ, Ζαβουλὼν, Δὰν, Νεφθαλεὶμ, Γὰδ, Ἀσὴρ, Βενιαμὶν, Μανασσῆ καὶ Ἐφραΐμ. Ἡ φυλὴ τοῦ Λευΐ δὲν ἔλαβε μερίδιον γῆς, ἀλλ' ἐνησχολεῖτο εἰς τὴν τήρησιν τῶν νόμων καὶ τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν. — Πόλεις Ἱεροσόλυμα καὶ Σαμάρεια.

228. Μεσοποταμία· ὁ μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν Εὐφράτου καὶ Τίγριος τόπος, χωριζόμενος πρὸς Β: ἀπὸ τὴν Ἀρμενίαν διὰ τοῦ Ταύρου. Πόλεις. Ἔδεσσα. Κάῤῥαι ἢ Χαῤῥὰν, ὅπου ὁ Κράσσος ἐνικήθη ἀπὸ τοὺς Πάρθους. — Νίσιβις, ὀνομαζομένη καὶ Ἀντιόχεια τῆς Μυγδονίας. — Κούναξα, ὅπου Κῦρος ὁ νεώτερος καταπολεμηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀρταξέρξου ἀπέθανε τὸ 401 Π. Χ. Οὖρ, ἀρχαία πόλις ἀναφερομένη εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀβραάμ.

229. Ασσυρια. Β: Ἀν: τῆς Μεσοποταμίας ἐξετείνετο ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ Τίγριος. Πόλεις· Νινευΐ, (κατάντικρυ τῆς Μοσοὺλ). — Ἄρβηλα, ὅπου ὁ Δαρεῖος κατετροπώθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου. — Δημητριὰς ἡ περὶ Ἄρβηλα. Ποτ. ὁ Τίγρις· οἱ δύο Ζάβατοι, ὁ μέγας καὶ ὁ μικρός (*).

230. Βαβυλωνια. Πρὸς Ν: τῆς Μεσοποταμίας μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριος, ὅπου ἔκειτο ὁ τόπος ὁ ὀνομαζόμενος Χαλδαίων χώρα. Πόλεις Βαβυλὼν κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Νεμβρὼδ καὶ καλλωπισθεῖσα ὑπὸ τῆς Σεμιράμιδος. Διὰ τῆς πόλεως διέβαινεν ὁ Εὐφράτης. Οἱ κρεμαστοὶ κῆποι αὐτῆς ἦσαν ἓν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου· ὁ τάφος τοῦ Βήλου ἦτο κτισμένος ἐπὶ ὑψηλοτάτου πύργου, κειμένου εἰς τὴν δυτικὴν ἄκραν τῆς ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου γεφύρας.

§. Γ'. *χῶραι πρὸς Ἀν: τοῦ Τίγριος*

231. Μηδία. Πρὸς Ν: τῆς Κασπίας θαλάσσης, τόπος ψυχρὸς καὶ βουνώδης. Πόλεις· Ἐκβάτανα, (Χαμαδὰν) ἡ μητρόπολις τοῦ τόπου. — Ῥάγα ἢ Ἀρσακία· αὐτοῦ εἶναι τὰ στενὰ τὰ λεγόμενα Κάσπιοι πύλαι.

Περσια. Πρὸς Ν: τῆς Μηδίας κειμένη περιεῖχε πολλὰς ἐπαρχίας. — ἡ Περσίς· πόλεις Ἀσπάδανα (Ἰσπαχὰν). — Περσέπολις, ἡ καθέδρα τῶν βασιλέων τῆς Περσίας, κατακαεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Πασαργάδαι, ἡ παλαιὰ τῆς χώρας μητρόπολις.

Ἡ Σουσιανὴ ἐπὶ τοῦ Περσικοῦ Κόλπου, μητρόπολις τὰ Σοῦσα.

232. Παρὰ τὰς ἄνω εἰρημένας ἐπαρχίας ἦσαν καὶ ἄλλαι ὀλιγώτερον ἐγνωσμέναι· Ἡ Καρμανία πρὸς Ἀν: τῆς Σουσιανῆς. — Πολεις Κάρμανα

(*) Ἴδε Στρ. Βιβλ. ις'. ὁποίαν ἔκτασίν ποτε εἶχεν ἡ Ἀσσυρία καὶ τίνες ὠνομάζοντο Ἀσσύριοι. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ Ὁρμουσία (Ὁρμοῦς).—ἡ Γεδρωσία παρὰ τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν κατοικουμένη ἀπὸ λαοὺς ἰχθυοφάγους.—ἡ Ὑρκανία καὶ Παρθυαῖα, τόποι βουνώδεις—Β: Ἀν: τῆς Περσίας. Ἀρία, Μαργιανὴ, Βακτριανὴ, ὅπου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ Μακεδόνες ἐσύστησαν ἐν βασίλειον.—Ἡ Σογδιανὴ, τῆς ὁποίας μητρόπολις ἦτο τὰ Μαράκανδα (Σαμαρκάνδη), ποτιζομένη ἀπὸ τὸν Ὄξον καὶ ἀπὸ τὸν Ἀξάρτην χυνόμενον εἰς τὴν Ἀράλην λίμνην (*).

233. Ἡ πέραν τοῦ Ὄξου χώρα ὠνομάζετο καὶ Σκυθία· τοῦτο δὲ τὸ γενικὸν ὄνομα ἐδίδετο εἰς ὅλην τὴν Βορεΐαν Ἀσίαν, τῆς ὁποίας μικρότατον μέρος ἐγνώριζον οἱ παλαιοί. Ἡ Σκυθία ἐδιαιρεῖτο διὰ τοῦ Ἰμάου ὄρους εἰς δύο μέρη· τὸ μὲν ἐντεῦθεν τὸ δὲ ἐκεῖθεν τοῦ Ἰμάου, ἐπίσης ὀλίγον ἐγνωσμένα καὶ τὰ δύο.

234. Μεταξὺ Σκυθίας, ἐκεῖθεν τοῦ Ἰμάου, καὶ Ἰνδίας ἔκειτο, ὡς φαίνεται, ἡ Σηρικὴ χώρα, ὅθεν οἱ παλαιοὶ ἐλάμβανον τὰ σηρικά. Ταῦτα δὲ νομίζουσιν ὅτι εἶναι ἐκ τῶν αἰγιδοτρίχων ὑφάσματα, ἐκ τῶν ὁποίων κατασκευάζονται τὴν σήμερον τὰ λαχούρια, καὶ τὸ σηρικὸν ὕφασμα ἢ τὰ μεταξωτά. Ἄλλοι Γεωγράφοι θέτουσιν ἔτι ἀπωτέρω πρὸς Ἀν: τὴν Σηρικήν.

235. Πρὸς Ν: ἐκτείνεται ἡ Ἰνδικὴ διὰ τοῦ Γάγγου ποτ: διαιρουμένη εἰς δύο, εἰς τὴν ἐντεῦθεν, καὶ εἰς τὴν ἐκεῖθεν τοῦ Γάγγου χώραν.—Πόλις ἐπίσημος, Παλιβόθρα ἐπὶ τοῦ Γάγγου. Εἰς δὲ τὴν ἐκεῖθεν τοῦ Γάγγου ἐγνώριζον οἱ παλαιοὶ τὴν Χερσόνησον τοῦ Χρυσοῦ, ἥτις εἶναι τὸ δυτικὸν μέρος τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Βιρμάνων. Ταπροβάνην δὲ ὠνόμαζον τὴν νῆσον Κεϋλάνην, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέδιδον καὶ πλειοτέραν τῆς ὄσης ἔχει ἐκτάσεως.

236. Εἰς τὸ Ν: Δ: τῆς Ἀσίας ἐκτείνεται ἡ μεγάλη Χερσόνησος, ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, πρὸς Δ: καὶ τοῦ Περσικοῦ Κόλπου πρὸς Ἀν: περικλειομένη, καὶ καλουμένη Ἀραβία. Ταύτης δὲ οἱ παλαιοὶ δὲν ἐγνώριζον ἄλλο παρὰ τὰ παράλια· ἀπὸ δὲ τὴν τοῦ Αἰλίου Γάλλου ἐκστρατείαν, γινομένην περὶ τὸ 20 ἔτος Π: Χ: ἔμαθάν τινας γνώσεις, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς πολλὰ ἀτελεῖς, περὶ τῶν ἐσωτερικῶν μερῶν τῆς χώρας. Ἐδιαιρεῖτο δ' ὑπ' αὐτῶν εἰς Ἀραβίαν Πετραίαν, Ἔρημον καὶ Εὐδαίμονα· *Ἡ Πετραία Ἀραβία ἔκειτο εἰς τὸ βόρειον μέρος συνορεύουσα μὲ τὴν Ἰουδαίαν, καὶ διαιρουμένη εἰς Ἰδουμαίαν χώραν, ἥτις ἔκειτο ὑπὸ τὴν Ἰουδαίαν, καὶ εἰς Ναβαταίαν, ἥτις ἐξετείνετο πρὸς τὰ κάτω ἕως εἰς τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβίαν.—Πέτρα, ἡ μητρόπολις ἐπάνω βράχων κτισμένη, ἐκ τῆς ὁποίας

(*) Ὅλοι σχεδὸν οἱ ἀνωτέρω τόποι ἐσύστηνον τὸ βασίλειον τῆς Περσίας, τὸ ὁποῖον περιελάμβανέ ποτε καὶ ἄλλους, ἔχον καὶ τὰ Σοῦσα πρωτεύουσαν· ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ ἡ χώρα ἐπωνομάσθη Πετραία.—Αἴλανα πλησίον τῆς θαλάσσης παρὰ τῇ ὁποίᾳ καὶ τὸ ὄρος Σινᾶ καὶ Χωρήβ· εἰς τὴν Ναβαταίαν ἔκειτο ἡ Μαδιάμ.

Ἔρημος Ἀραβία ἐλέγετο ὅλον τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς χώρας κατοικούμενον ἀπὸ λαοὺς νομαδικούς· τὸ δὲ νότιον καὶ νοτιοδυτικὸν μέρος ἐλέγετο Εὐδαίμων Ἀραβία. — Μεσόγειοι πόλεις. Ἰάθριππα (Μεδινὰ) καὶ Μακόραβα (Μέκκα)· παραθαλάσσιος δὲ, ἡ Εὐδαίμων Ἀραβία (Ἀδὲν), ἥτις ἐχρημάτισεν ὡς ἀποθήκη ὅλων τῶν Ἰνδικῶν ἀρωμάτων, τὰ ὁποῖα ἐντεῦθεν μετεβιβάζοντο εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκ τούτου δὲ ἐξηγεῖται καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος τῆς χώρας, καὶ ἡ ἀπάτη, ὅτι τὰ Ἰνδικὰ ἀρώματα ἐγεννῶντο εἰς τὴν Ἀραβίαν. Ἡ εὐδαίμων Ἀραβία ἦτο κατὰ τόπους εἰς ὑπερβολὴν εὔφορος, φέρουσα καὶ λιβανωτὸν, σμύρναν καὶ βάλσαμον· οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς εἶχον ἐκ τῆς ἐμπορίας μεγίστην εὐτυχίαν (*).

ΚΕΦΑΛ. Β'.

ΑΦΡΙΚΗ Η ΛΙΒΥΗ.

237. Τὸ ὄνομα Ἀφρικὴ δὲν ἐδίδετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν εἰς ὅλους τοὺς τόπους τοῦ μέρους τούτου τῆς Γῆς, ὅσοι ἐγνωρίζοντο ὑπ' αὐτῶν. Λιβύη ἦτο τὸ γενικὸν ὄνομα. Ἀφρικὴ δ' ἐλέγετο κυρίως ἡ χώρα τῶν Καρχηδονίων. Οἱ παλαιοὶ εἶχον τὸν Νεῖλον ὅριον μεταξὺ Ἀσίας καὶ Λιβύης· εἰς τρόπον ὅτι ὑπελάμβανον τοὺς πρὸς Ἀν: τοῦ ποταμοῦ τούτου τόπους ἀνήκοντας εἰς τὴν Ἀσίαν.

238. Ἡ Αἴγυπτος σχηματίζει μίαν δεξαμενὴν ἢ λεκάνην (bassin) κεκλιμένην ἀπὸ τὸ Ν: Α: πρὸς τὸ Β: $\frac{1}{4}$ Δ: καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν περικλειομένην ἀπὸ ὄρη, καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς ὁποίας ῥέει ὁ Νεῖλος. Αὐτὸς ὁ ποταμὸς ἔχει τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ εἰς τὰ ὄρη τὰ πρὸς Δ: τῆς Ἀβυσσινίας ὀνομαζόμενα Σελήνης ὄρη, καὶ δέχεται δύο ποτάμια τὸν Ἀσταβόραν καὶ Ἀσάπουν, τὰ ὁποῖα περιεκύκλονον τὴν νῆσον Μερόην. Κατ' ἔτος περὶ τὰς θερινὰς τροπὰς πλημμυρεῖ ἀπὸ τὰς περιοδικὰς βροχὰς τὰς καταπιπτούσας ἐπ' αὐτῶν τῶν ὀρέων· τότε σκεπάζει ὅλην σχεδὸν τὴν κοιλάδα τῆς Αἰγύπτου, ὑγραίνει τὰ χωράφια καὶ καθιστᾷ αὐτὰ εὔφορα. Ἄνω δὲ τῆς θαλάσσης, 30 λεύγας περίπου, διαιρεῖται εἰς πολλοὺς βραχίονας, ἐξ ὧν δύο οἱ κυριώτεροι σχηματίζουσιν ἔκτασιν γῆς ἐκ τοῦ σχήματος ὀνομαζομένην Δέλτα. Ἑπτὰ δὲ στόματα τοῦ Νείλου ὡς κυριώτερα ἠρίθμουν οἱ παλαιοὶ ἀρχίζοντες ἀπὸ Δ: τὸ Κανωβικὸν, Βολβίτινον, Σεβεννυτικὸν, Φατνικὸν, Μενδήσιον, Τανιτικὸν, Πηλουσιακόν.

(*) Ἴδε σύνοψιν τῆς Παλ. Γεωγρ. ὑπὸ Κούμα σελ. 45. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

239. Ἡ Αἴγυπτος διετέμνετο προσέτι ὑπὸ πλήθους διωρύγων, ἐξ ὧν μία χύνεται εἰς τὴν λίμνην τοῦ Μοίριδος, τὴν ὁποίαν ἡ ἀνθρώπινος ἐργασία εἶχε κάμει εὐρυχωροτέραν. Μία ἄλλη, ἀρχισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Νεκῶ, συνεχισθεῖσα ἀπὸ τὸν Δαρεῖον τὸν Α, τελειωθεῖσα ἀπὸ τὸν Πτολεμαῖον τὸν Φιλάδελφον, ἀφεθεῖσα ἔπειτα καὶ πάλιν ἐξαναρχισθεῖσα ἀπὸ τὸν Ἀδριανόν, καὶ τέλος ἀπὸ τοὺς Ἄραβας, ἔγεινε διὰ νὰ ἑνόνῃ τὸν Νεῖλον μὲ τὸν βόρειον μυχὸν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

240. Ἡ Αἴγυπτος ἦτο διῃρημένη εἰς ἐπαρχίας, νομοὺς καλουμένας, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἄλλοτε ἄλλως εἶχε διορισθῆ. Περιελαμβάνοντο δὲ ὅλοι οἱ νομοὶ εἰς τρία μεγάλα τμήματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν ὠνομάζετο ἄνω Αἴγυπτος ἢ Θηβαΐς· τὸ δὲ, Μεσαία Αἴγυπτος ἢ Ἑπτανομίς· τὸ δὲ, Κάτω Αἴγυπτος ἢ Δέλτα.

241. Αἱ ἐπισημότεραι πόλεις (ἀρχιζομένης τῆς ἀπαριθμήσεως ἀπὸ Νότου) ἦσαν· Φιλὴ καὶ Ἐλεφαντίνη, ἑκάστη κειμένη εἰς νῆσον τοῦ ποταμοῦ. — Συήνη (Ἀσσουὰν) σχεδὸν ὑπὸ τὸν τροπικόν. Αὐτοῦ εὑρίσκετο φρέαρ, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευέ ποτε νὰ δεικνύῃ τὴν στιγμὴν τῶν θερινῶν τροπῶν. — Θῆβαι Διόσπολις· — Κοπτὸς, ὅθεν ἤρχιζεν ὁδὸς φέρουσα εἰς Βερενίκην ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. — Τέντυρα, Λυκόπολις, Κροκοδειλόπολις ἢ Ἀρσινόη, πλησίον τῆς ὁποίας ἔκειτο ὁ Λαβύρινθος, — Μέμφις, ἡ πρωτεύουσα τῆς Μεσαίας Αἰγύπτου. Αὐτοῦ πλησίον εἶναι αἱ τρεῖς μεγάλαι πυραμίδες. — Ἡλιόπολις. — Πηλούσιον, ἡ κλεὶς τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ἀραβίας. — Σαΐς, εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ Δέλτα. — Ἀλεξάνδρεια, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ ἑνωθεῖσα μὲ τὴν νῆσον Φάρον διὰ κρηπίδος (chaussée) καλουμένης Ἑπταστάδιον.

242. Ἡ πρὸς Νότον τῆς Αἰγύπτου χώρα ὠνομάζετο Αἰθιοπία, ἥτις φαίνεται ὅτι περιλάμβανεν ὅλην τὴν Νουβίαν καὶ μέρος τῆς Ἀβυσσινίας. Οἱ παλαιοὶ ἐγνώριζαν τὴν νῆσον Μερόην σχηματιζομένην ἀπὸ τοὺς δύο πρωτίστους ποταμοὺς τοὺς συμβάλλοντας εἰς τὸν Νεῖλον. Τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς Ἀβυσσινίας ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ Κινναμωμοφόρον χώραν· τὴν δὲ παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, Τρωγλοδυτικὴν ἀπὸ τοὺς ἐν αὐτῇ τρωγλοδύτας λαοὺς, κατοικοῦντας εἰς τρώγλας καὶ σπήλαια. Ὁ πρὸς Ν: τοῦ πορθμοῦ Βαβελμανδέλου τόπος ὠνομάζετο Μυρροφόρος χώρα ἕως τὸ ἀκρωτήριον τῶν Ἀρωμάτων (Γουαρδεφοῦϊον), κατέμπροσθεν τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ νῆσος Διοσκορὶς (Σοκοτόρα). Πέραν τοῦ ἀκρωτηρίου ἐκτείνεται ἡ παραλία Ἀζανία (παραλ. Ἀζιὰν) τελευτῶσα εἰς τὸ ἀκρωτήριον Πράσον, μέχρι τοῦ ὁποίου οἱ παλαιοὶ ἐγνώριζον τὴν χώραν.

243. Ἡ ΜΑΡΜΑΡΙΚΗ. (πρὸς Δ: τῆς Αἰγύπτου) ἤρχιζεν ὀλίγον ἐκεῖθεν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῆς Ἀλεξανδρείας. Παραιτόνιον ἐλέγετο ὁ ἐπισημότερος αὐτῆς τόπος. Μέγας κατάβαθμος ἦτο σειραὶ ὀρέων τῆς Μαρμαρικῆς.

244. Πρὸς Νότον εἶναι αἱ Αὐάσεις, ἤγουν αἱ ἐν μέσῳ τῶν ἀμμωδῶν ἐρήμων εὔκαρποι χῶραι. Οἱ Ἕλληνες ἐγνώρισαν τρεῖς, τὴν μεγάλην, τὴν μικρὰν, καὶ τὴν τοῦ Ἄμμωνος. Εἰς ταύτην ἦτο τὸ τοῦ Ἄμμωνος Διὸς ἱερὸν, ὅπου ὑπῆγεν ὁ Ἀλέξανδρος.

245. Ἡ Κυρηναϊκὴ ὠνομάζετο ἔτι καὶ Πεντάπολις ἀπὸ τῶν πέντε αὐτῆς πρωτίστων πόλεων. Ἦσαν δὲ αὗται· Κυρήνη, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Ἀριστίππου, τοῦ ποιητοῦ Καλλιμάχου, καὶ τοῦ Γεωγράφου Ἐρατοσθένους· Ἀπολλωνία, Δάρνις, Πτολεμαΐς καὶ Βερενίκη. Οἱ Νασαμῶνες ἑκατοίκουν πρὸς Ν: τῆς Κυρηναϊκῆς· ἦσαν δὲ ἀκριδοφάγοι.

246. Ὠνόμαζον Συρτικὴν τὴν χώραν τὴν ἐκτεινομένην παρὰ τὰ παράλια τῆς Μεσογείου, καὶ σχηματίζουσαν δύο βαθεῖς κόλπους, Σύρτεις καλουμένους· ἐξ ὧν ἡ μὲν ἐπωνομάζετο μεγάλη, ἡ δὲ μικρὰ (κόλποι τῆς Σύδρας καὶ Γαβῆς), τῶν ὁποίων ἡ θαλασσοπλοΐα ἐνομίζετο κινδυνώδης. Οἱ Ψύλλοι ἦσαν οἱ κατοικοῦντες αὐτοῦ, πιστευόμενοι ὅτι ἤξευρον τὸ μυστικὸν τοῦ νὰ γοητεύωσι τὰ ὀφείδια· καὶ οἱ Λωτοφάγοι, οἱ ἀπὸ τοῦ φυομένου εἰς τὴν χώραν των πολλοῦ Λωτοῦ τρεφόμενοι. Περὶ τὴν μικρὰν Σύρτιν κεῖται ἡ νῆσος Μῆνιγξ ἢ ἡ τῶν Λωτοφάγων.

247. Ἡ χώρα τῶν Καρχηδονίων, καὶ Ἀφρικὴ καλουμένη ὑπὸ τῶν Λατίνων (237), εἶχε τὴν Συρτικὴν πρὸς Ἀν: καὶ τὴν Νομαδικὴν πρὸς Δ:—Ποτ: ὁ Βαγράδας (Μεγγέρδας) ἐκβάλλων εἰς τὴν θάλασσαν πλησίον τῆς Καρχηδόνος. Ἡ δὲ χώρα ἐδιαιρεῖτο εἰς δύο· ἀ. εἰς τὴν Βυζακηνήν.—Π. Βυζάκιον εἰς τὸν μυχὸν τῆς μικρᾶς Σύρτεως·—Ἀδρούμετον ἢ Ἀδρύμη,—Τύσδρος· β΄ εἰς τὴν Ζευγιτανήν.—Π. Ὑτίκη, φημισθεῖσα διὰ τὸν ἐν αὐτῇ θάνατον τοῦ Κάτωνος.—Τύνις (Τούνεσι),—Ἱππόζαρυτος, καὶ Καρχηδὼν, τῆς ὁποίας ἡ μὲν ἀκρόπολις ἐλέγετο Βύρσα, ὁ δὲ λιμὴν Κώθων.

248. Νομαδικὴ (Νουμιδία) πρὸς Δ: τῆς κυρίως Ἀφρικῆς ἐξετείνετο ἕως τῆς Μαυριτανίας. Ἐπισημότερος ποταμὸς αὐτῆς ὁ Ἄμψαγας. Π. Ἱπποῤῥήγιον (Βόννα) ἢ Ἱππώνη, τῆς ὁποίας ἐχρημάτισεν ἐπίσκοπος ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος·—Κίρτα, (Κωνσταντίνα) καθέδρα τῶν τῆς Νομαδικῆς βασιλέων.— Ζάμα, ὅπου ὁ Σκηπίων ἐνίκησε τὸν Ἀννίβαν. Οἱ Νομαδικοὶ ἦσαν διηρημένοι εἰς Μασσυλιαίους, κατοικοῦντας πρὸς Ἀν: καὶ εἰς Μασσαισυλιαίους, πρὸς Δ.

249. Ἡ Μαυρουσία. (Μαυρυτανία) ἔκειτο ἀμφοτέρωθεν τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, καὶ ἀντεστοίχει εἰς τὸ νῦν βασίλειον τοῦ Μαρόκου· ἐδιαι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρεῖτο δὲ εἰς Καισαριανὴν πρὸς Ἀν: καὶ εἰς Τιγγιτανὴν πρὸς Δ: — Π. Καισάρεια, Τίγγις (Ταγγέρ.) Λίξος.

250. Αἱ χῶραι, περὶ ὧν ἔγεινεν ὁ λόγος, δὲν ἐξηπλόνοντο ὁλοτελῶς πρὸς Ν: τοῦ Ἄτλάντος. Τὰ παραιτέρω δὲν ἐγνώριζαν οἱ παλαιοὶ εἰμὴ συγκεχυμένως καὶ ἀτελῶς. Ὠνόμαζαν δὲ τοὺς κατοίκους τῶν ἐρήμων Γαιτούλους, Μελανογαιτούλους καὶ Γαράμαντας. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι κατῴκουν περὶ τὴν Φαζανίαν, ἥτις φαίνεται νὰ ἦναι τὸ νῦν Φέτζανον. Περὶ τοῦ Νίγρητος εἶχον ἀμυδρὰν ἰδέαν οἱ παλαιοὶ, καὶ κατὰ τὰ φαινόμενα, δὲν ἐγνώριζον τίποτε πέραν τοῦ Βοϊαδόρου ἀκρωτηρίου ἐπὶ τῆς Δυτικῆς παραλίας.

Ἀξιοῦσί τινες ὅτι οἱ παλαιοὶ ἐγνώριζον καὶ πέντε ἐκ τῶν Καναρίων νήσων, τὰς ὁποίας ὠνόμαζον, Ἀπρόσιτον, Ἥρας νῆσον, Καπραρίαν, Νιβαρίαν καὶ Καναρίαν.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

ΕΥΡΩΠΗ.

Θέλομεν ἀρχίσει τὴν περιγραφὴν τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν, διὰ νὰ ἴδωμεν κατ' ἀρχὰς τοὺς περιφημοτέρους τόπους καὶ τοὺς γνωστοτέρους.

§. ά. ΕΛΛΑΣ.

251. Ἡ Ἑλλὰς ὡρίζετο πρὸς Ἀν: ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, πρὸς Μ: ἀπὸ τὸ Κρητικὸν πέλαγος, πρὸς Δ: ἀπὸ τὸ Σικελικόν. Τὰ μέρη δ' ἐξ ὧν συνίσατο ἡ ἐπικράτεια αὐτῆς ἦσαν Στερεὰ καὶ Νῆσοι. Ἡ Στερεὰ αὕτη περιεῖχε κατὰ πρῶτον τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἰδίως Ἑλλάδα.

Εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ὠνομάζετο Ἑλλὰς μικρόν τι μέρος εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἔπειτα ὠνομάσθησαν αἱ μεταξὺ Θεσσαλίας καὶ τῆς Πελοποννήσου ἐλεύθεραι πολιτεῖαι· μετὰ δὲ τὰ Περσικὰ συγκατετάχθησαν καὶ ἡ Πελοπόννησος καὶ ἡ Θεσσαλία· τελευταῖον ὑπὸ τ' ὄνομα τοῦτο συμπεριελήφθησαν ὅλαι αἱ πλησιόχωροι πολιτεῖαι, ὅπου ἐλαλεῖτο ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ᾗ ἡ Ἤπειρος ᾗ ἡ Μακεδονία. (*)

Πελοπόννησος. Ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ Πέλοπος τοῦ Φρυγὸς ἡ Χερσόνησος, ἥτις ἑνόνεται μὲ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου (ὅστις σήμερον λέγεται καὶ Ἐξαμίλλιον, διότι ἔχει 6 μιλ: πλάτος). Κατ' ἀρχὰς δὲ ὠνομάζετο Αἰγιάλεια, ἔπειτα Ἀπία, Ἄργος, Πελασγία.

Εἰς τὰ παράλια αὐτῆς τῆς Χερσονήσου εἰσχωροῦσα ἡ Μεσόγειος θάλασσα σχηματίζει πολλοὺς κόλπους βαθεῖς, οἵτινες διατέμνοντες αὐτὴν, τῇ δίδουσι σχῆμα ὅμοιον μὲ σχῆμα φύλλου πλατάνου, ἢ μὲ συκαμινέας (μουριᾶς)· ἴσως δ' ἐκ τούτου ἔλαβε καὶ τὸ μεταγενέστερον ὄνομα Μορέας

(*) Σύνοψις τῆς Παλ. Γεωγρ. ὑπὸ Κούμα, σελ. 72. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δουλείας καὶ ἐκβαρβαρώσεως τῶν κατοίκων της. Οἱ δὲ σημαντικώτεροι κόλποι οὗτοι, γινομένης ἀρχῆς Ν: Ἀν: εἶναι ὁ Σαρωνικὸς, ὁ Ἀργολικὸς, ὁ Λακωνικὸς, ὁ Μεσσηνιακὸς (ἀβαθέστεροι δὲ ὁ Χελωνάτας καὶ ὁ τῆς Κυλλήνης) καὶ ὁ Κορινθιακός. Ἀκρωτήρια δὲ Ἄραξος (τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου), ἔπειτα Χελωνάτας (εἰς τὸν ὁμώνυμόν του κόλπον), Ἀκρίτας καὶ Ταίναρον (τοῦ Μεσ: κόλπου), Μαλέας (μεταξὺ Λακωνικοῦ καὶ Ἀργολικοῦ κόλπου), καὶ Σκύλλαιον τὸ χωρίζον τὸν Ἀργολικὸν ἀπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου.

Παλαιόθεν ἐδιαιρεῖτο ἡ Πελοπόννησος εἰς ἐπαρχίας, ἡ καθεμία τῶν ὁποίων εἶχε καὶ πολιτείαν ἰδίαν. Ἦσαν δὲ αἱ ἑξῆς. Κορινθία μετὰ τῆς Σικυωνίας καὶ Ἀχαΐας, Ἀργολὶς, Λακωνία. Μεσσηνία, Ἦλις καὶ Ἀρκαδία.

252. Κορινθία. Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς γῆς αὐτῆς ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ μεταξὺ τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ Σαρωνικοῦ κόλπου. Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς Κόρινθος ἐχρημάτισεν εὐδαίμων καὶ δυνατὴ διὰ τὸ ὁποῖον ἐκαρποῦτο ἐμπόριον τῆς Ἰταλίας καὶ Ἀσίας, ὡς ἐκ τῆς προσφόρου πρὸς τοῦτο τοποθεσίας της. Κειμένη ἐγγὺς τοῦ Ἰσθμοῦ, εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ Ἀκροκορίνθου, ἐπὶ ἐπιπέδου τραπεζώδους, ἦτο κυρία δύο λιμένων· ἐξ ὧν ὁ μὲν Λέχαιον (Δουτράκι) εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον κείμενος, ὅπου ἐλλιμενίζοντο τὸ ἐκ τῆς Ἰταλίας πλοῖα· ὁ δὲ Κεγχρεαὶ (Κεχριαὶ) εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, ὅπου εὑρίσκοντο τὰ τῆς Ἀσίας φορτία, καὶ ἐνηλλάσσοντο μὲ τὰ ἐκ τῆς Ἰταλίας. Οὕτως ἡ Κόρινθος ἀπελάμβανεν ἐκ τοῦ ἐμπορίου μεγάλα πλεονεκτήματα καὶ πλοῦτον πολὺν, καὶ ἴσχυσεν ἐπὶ πολὺ, ὥστε καὶ μητρόπολις νὰ γένῃ ἄλλων πόλεων ὀνομαστῶν διὰ τῶν ἀποικιῶν της, καὶ μέρος σημαντικὸν νὰ λαμβάνῃ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα. Ἐπὶ δὲ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἀχαϊκῆς συμμαχίας κατεδαφίσθη ὑπὸ τοῦ Ὑπάτου Μομμίου· ἀνεκτίσθη ὅμως ἔπειτα ὑπὸ Ἰουλίου Καίσαρος, συνοικίσαντος πολλοὺς ἐκ διαφόρων γενῶν ἀπελευθέρους. Οὗτοι δὲ, ἀνακάπτοντες τὰ ἐρείπια καὶ τοὺς τάφους, ἐγέμισαν τὴν Ῥώμην ἀπὸ Νεκροκορινθίους, δηλ: ἀπὸ πήλινα καὶ Χάλκινα φιλοτεχνήματα, καθὼς καὶ ἐπὶ Μομμίου ἐντεῦθεν μετεκομίσθησαν εἰς τὴν Ἰταλίαν πλῆθος εἰκόνων καὶ ἀγαλμάτων, τὰ ὁποῖα ἦσαν τ' ἀριστουργήματα τῆς Ἑλληνικῆς φιλοτεχνίας· διότι εἰς τὴν Κόρινθον καὶ Σικυῶνα ἐπέδοσαν πολὺ αἱ ὡραῖαι τέχναι τῆς Ζωγραφικῆς καὶ ἀγαλματοποιΐας.

Ἀκροκόρινθος ἦτο ἡ Ἀκρόπολις τῆς Κορίνθου ἐπὶ βουνοῦ κτισμένη. —Οἰνόη, φρούριον εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ὀλμιαὶ (Ἀγριλιὸς) πλησίον τῆς Μεγαρικῆς.—Σχοινοῦς, ἄλλος λιμὴν πλησίον τῶν Κεγχρεῶν εἰς τὸ στενώτατον τοῦ Ἰσθμοῦ. —Κρομμυὼν καὶ Τενέα κῶμαι τῆς Κορινθίας. Ἡ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τελευταία εἶχε καὶ ἱερὸν ὀνομαστὸν τοῦ Τενεάτου Ἀπόλλωνος. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰσθμοῦ ἦτο τὸ τοῦ Ἰσθμίου Ποσειδῶνος ἱερὸν εἰς ἄλσος, ὅπου οἱ Κορίνθιοι ἐτέλουν τῶν Ἰσθμίων τοὺς ἀγῶνας.

*253. α. Σικυωνία, παρὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, χωριζομένη ἀπὸ τὴν Κορινθίαν διὰ τοῦ ποταμοῦ Νεμέα. Ἡ πρωτεύουσα Σικυὼν (Βασιλικὰ), καὶ παλαιότερα Μηκώνη καὶ Αἰγιαλοὶ ὀνομαζομένη, εἶναι ἀρχαιοτάτη πόλις, καὶ τὸ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν ἀναφερόμενον ὡς πρῶτον συστηθὲν βασίλειον. Εἰς αὐτὴν ἐγεννήθη ὁ Ἄρατος, ὅστις καὶ τὴν πατρίδα του ἠλευθέρωσε, καὶ τὴν Ἀχαϊκὴν συμμαχίαν ηὔξησεν ἐκλεχθεὶς ἀρχηγός. Ὁ Φλιοῦς, εἰς τὴν Φλιασίαν χώραν κείμενος, μεταξὺ Σικυωνίας, Ἀργείας, Κλεωνῶν, καὶ Στυμφάλου, ἐχρημάτισέ ποτε πόλις αὐτόνομος. Ποτὲ Ἀσωπὸς παραῤῥέων τὴν Σικυωνίαν.

253. β. Ἀχαΐα. Παρὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ἐκτεινομένη ἕως τοῦ καταντικρὺ τῆς Κεφαλληνίας Ἀράξου ἀκρωτηρίου. Ὠνομάσθη δὲ κατ' ἀρχὰς Αἰγιάλεια· ἔπειτα Ἰωνία ἐκ τῶν εἰς αὐτὴν ἀποικισάντων Ἰώνων Ἀθηναίων· καὶ τέλος Ἀχαΐα, ἀφ' οὗ οἱ Ἀχαιοί, ἐκβαλόντες τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν, ἐκυρίευσαν τὸν τόπον. Οὗτοι κατὰ πόλεις πολιτευόμενοι ἐβασιλεύθησαν κατ' ἀρχὰς, ἔπειτα δὲ ἐδημοκρατήθησαν, ἔχοντες κοινὴν συμμαχίαν λεγομένην Ἀχαϊκὴν, ἥτις, διασπαθεῖσα ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, ὕστερον ἀνεστήθη πάλιν κραταιοτέρα, ὥστε ἐπὶ Ἀράτου προσετέθησαν εἰς τὴν συμμαχίαν ἡ Κορινθία καὶ ἡ Σικυωνία, καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Πελοποννήσου ὀνομασαί. Εἶχον δὲ κατ' ἀρχὰς δύο στρατηγοὺς κοινοὺς, ἔπειτα ἕνα, καὶ ἕνα γραμματέα κοινὸν, καὶ κοινοβούλιον ἐξ ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν συμμαχίδων πόλεων συγκροτούμενον εἰς ἕνα τόπον τῶν Αἰγιέων, (λεγόμενον Ὁμάριον ἄλσος τοῦ Διὸς) τὸ ὁποῖον ἐκυβέρνα τὰ κοινὰ πράγματα τῆς ὁμοσπόνδου ταύτης συμπολιτείας. Οἱ Ῥωμαῖοι αὐτὴν τὴν συμπολιτείαν ὑποτάξαντες ἐκυρίευσαν καὶ ὠνόμασαν τὴν Ἑλλάδα Ἀχαΐαν, ὡς εὑρόντες τότε αὐτὴν τὴν πολιτείαν ἰσχυροτάτην τῶν λοιπῶν.

Αἱ δὲ ἀρχαῖαι πόλεις τῆς συμμαχίας, καθ' ἃς ἦτο καὶ ὁ τόπος ἀνέκαθεν διῃρημένος, ἦσαν δώδεκα, αἱ ἑφεξῆς.

Πελλήνη, μετὰ τὴν Σικυῶνα κειμένη 60 στάδια μακρὰν τῆς θαλάσσης· δευτέρα, Αἴγειρα ἐπὶ βουνοῦ· τρίτη, Αἰγαί, ἥτις εἶχε καὶ Ποσειδῶνος ἱερὸν· τετάρτη, Βοῦρα· μετ' αὐτὴν Ἑλίκη· ἔπειτα Αἴγιον (Βοστίτσα). Ῥύπες, Πάτραι, Φάρα, Ὤλενος, ἔπειτα Δύμη καὶ Τριταία. Ὅλαι δὲ αὗται αἱ πόλεις δὲν διεσώθησαν μέχρι τέλους τῆς συμμαχίας. Οἱ μὲν κάτοικοι τῶν Αἰγῶν συνῳκίσθησαν εἰς τὴν Αἴγειραν, καὶ τῆς Ὠλένου εἰς τὴν Δύ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μην· ἡ δὲ Βοῦρα κατεπόθη ὑπὸ σεισμῶν, καὶ ἡ Ἑλίκη ἠφανίσθη ὑπὸ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης. Αἱ Ῥύπες ἦσαν ἐρημωμέναι· τὴν δὲ χώραν τὴν Ῥυπίδα ἐνέμοντο οἱ Αἰγιεῖς καὶ οἱ Φαρεῖς, καθὼς καὶ τὴν τῶν Ὠλενίων οἱ Δυμαῖοι.

Μεταξὺ αὐτῶν τῶν πόλεων ἀξιόλογοι ἦσαν αἱ Πάτραι, εἰς τὴν ὁποίαν συνῴκισαν οἱ Ῥωμαῖοι ἱκανοὺς στρατιώτας μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ νίκην. Ἡ Δύμη, πρὸς τὰ σύνορα τῆς Ἠλείας, ἀλίμενος πόλις καὶ δυτικωτάτη τῆς Ἀχαΐας. Καὶ εἰς αὐτὴν συνῳκίσθησαν ὑπὸ τοῦ Πομπηΐου πολλοὶ ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ κατατροπωθέντων πειρατῶν. Τὸ Αἴγιον, ὅπου συνήρχετο, ὡς προείπομεν, καὶ τὸ κοινοβούλιον τῶν Ἀχαιῶν. Ἡ Πελλήνη ἦτο φρούριον ὀχυρὸν μακρὰν τῆς θαλάσσης κτισμένον.

Ἀκρωτήριον ὀνομαστὸν τῆς Ἀχαΐας εἶναι τὸ Ῥίον ἢ Δρέπανον, πρὸς Β: τῶν Πατρῶν· ἄντικρυ δὲ αὐτοῦ εἶναι τὸ Ἀντίῤῥιον, τὸ ὁποῖον μετ' ἐκείνου σχηματίζει κατάστενον τὸ στόμιον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου—Ποταμοί· ὁ Λάρισσος, διαιρῶν τὴν Ἀχαΐαν ἀπὸ τὴν Ἦλιδα. Πεῖρος, πλησίον τῆς Δύμης· Σελινοῦς, ῥέων διὰ τῆς πόλεως τῶν Αἰγιέων· Κρᾶθις, μεταξὺ Ἑλίκης καὶ Αἰγείρας χυνόμενος εἰς τὴν θάλασσαν.

253. Ἀργεία ἢ Ἀργολίς. Τὸ πλειότερον μέρος αὐτῆς περιείχετο μεταξὺ τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ Ἀργολικοῦ κόλπου Ν: Ἀν: τὸ δὲ λοιπὸν ἐσυνόρευε πρὸς Μ: μὲ τὴν Δακωνίαν, τὴν εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τοῦ Ἀργολ. κόλπου· μὲ τὴν Ἀρκαδίαν πρὸς Δ: καὶ μὲ τὴν Κορινθίαν πρὸς Β.

Ἡ χώρα διαιρεῖται εἰς κυρίως Ἀργολίδα, εἰς Τροιζηνίαν, Ἐπιδαυρίαν καὶ εἰς Κυνουρίαν.

Ἡ Κυνουρία ἐσυνόρευε μὲ τὴν Λακωνίαν εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου κειμένη. Θυρέα ἦτον ἡ πρωτεύουσα τοῦ τόπου τούτου, περὶ τοῦ ὁποίου φιλονεικοῦντες οἱ Λακεδαιμόνιοι μὲ τοὺς Ἀργείους ἐπολέμησαν, ἀντιτάξαντες εἰς μάχην ἀνὰ τριακοσίους, καὶ ἐνίκησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ περιμάχητος οὗτος τόπος ἦτο ἡ νῦν εὔκαρπος πεδιὰς τοῦ Ἄστρους.

Λέρνη, ἀγρὸς καὶ λίμνη ὁμώνυμος (μύλοι αὐθεντικοί) περίφημος εἰς τὴν μυθολογίαν διὰ τὴν ἑπτακέφαλον Ὕδραν καὶ διὰ τὰς Δαναΐδας, αἱ ὁποῖαι αὐτοῦ ἐφόνευσαν τοὺς ἄνδρας των.—Τημένιον, περὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους κείμενον ἄνω τῆς θαλάσσης, ἀπεῖχε τοῦ Ἄργους 26 σταδίους.—Ἄργος, ἐπονομαζόμενον Ἀχαϊκὸν, μητρόπολις τῆς Ἀργείας, καὶ πόλις διάσημος ὅλης τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἐφάμιλλος τῆς Σπάρτης. Εἶχε πολιοῦχον τὴν Ἥραν, καὶ ἀκρόπολιν ἐπὶ λόφου καλουμένην Λάρισσαν, οἰκισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Δαναοῦ.—Ἡραῖον, ὅπου ἦτον ἱερὸν τῆς Ἥρας διάσημον, κοινὸν τῶν Ἀργείων καὶ Μυκηναίων 40 σταδίους ἀπέχον τοῦ Ἄργους.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—Μυκῆναι (χαρβάτι) κτίσμα Περσέως καὶ καθέδρα τοῦ Ἀγαμέμνονος, παλαιόθεν ἀφανισθεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἀργείων· ἀπεῖχον δὲ ἀπὸ τὸ Ἡραῖον σταδίους δέκα.—Κλεωναὶ, ἐπὶ λόφου καλῶς τειχισμένου εἰς ὁδὸν τὴν ἐξ Ἄργους εἰς Κόρινθον φέρουσαν. Ἐδῶ ἦτο καὶ ἡ Νεμέα, μεταξὺ Κλεωνῶν καὶ Φλιοῦντος, καὶ τὸ ἄλσος, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Ἀργεῖοι ἐτέλουν τὰ Νέμεα.

Τίρυνς, μεταξὺ Ἄργους καὶ Ναυπλίας, παλαιόθεν ἐρημωθεῖσα καὶ αὐτὴ ὑπὸ τῶν Ἀργείων. Εἶναι δ' εἰσέτι περίεργος διὰ τὰ σωζόμενα εἰς λόφον κυκλωπικὰ τείχη τῆς ἀκροπόλεως αὐτῆς λεγομένης Αἰκύμνας· διότι λέγεται, ὅτι ὁ Προῖτος ἐτείχισεν αὐτὴν διὰ Κυκλώπων καλεσθέντων ἐκ τῆς Λυκίας.—Ναυπλία, ναύσταθμος τῶν Ἀργείων.—Ἐφεξῆς τῆς Ναυπλίας ἦσαν σπήλαια ὀνομαζόμενα κυκλώπεια, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα ἦσαν οἰκοδημητοὶ Λαβύρινθοι.—Κατόπιν ἦτον ἡ κώμη Ἀσίνη, ἔπειτα ἡ Ἑρμιόνη (Καστρὶ) παρὰ τὸν ὁμώνυμόν της κόλπον, πόλις ὄχι εὐκαταφρόνητος. Οἱ Ἑρμιονεῖς ἐνόμιζον, ὅτι ἀπὸ τὸν τόπον των ἡ εἰς Ἅδου κατάβασις ἦτο σύντομος, ὅθεν οὐδὲ εἰς τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ ἔβαλλον ὀβολὸν διὰ ναῦλον.

Ἐφεξῆς δὲ τῆς Ἑρμιόνης μετὰ τὸ Σκύλλαιον ἀκρωτήριον, ἦτον ἡ Τροιζὴν (πλησίον τοῦ Δαμαλᾶ), ὑπερκειμένη τῆς θαλάσσης, ἱερὰ τοῦ Ποσειδῶνος. Ἔμπροσθεν τοῦ λιμένος αὐτῆς, πώγωνος καλουμένου, κεῖται νῆσος ἡ Καλαυρία (Πόρος) ἔχουσα ἱερὸν Ποσειδῶνος, ἄσυλον, εἰς τὸ ὁποῖον μέσα ἀπέθανεν ἑκουσίως φαρμακωθεὶς ὁ Δημοσθένης, διωκόμενος ὑπὸ τῶν Μακεδόνων.—Μέθανα, χωρίον ἰσχυρὸν ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου αὐτοῦ Χερσονήσου μεταξὺ Τροιζῆνος καὶ Ἐπιδαύρου.—Ἐπίδαυρος, κειμένη εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, πόλις ἐπίσημος, μάλιστα διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, πιστευομένου ὅτι ἐθεράπευεν ἐκεῖ παντὸς εἴδους νόσους, ὅθεν συνέτρεχον εἰς αὐτὸν πλῆθος ἀῤῥώστων.

Αἴγινα, καταντικρὺ τῆς Ἐπιδαύρου καὶ ἔμπροσθεν τῶν Μεθάνων, νῆσος ὀνομαστὴ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν· διότι παλαιόθεν θαλασσοκρατήσασα ἠμφισβήτησε περὶ πρωτείων μὲ τὰς Ἀθήνας, καὶ ἔστειλε καὶ ἀποικίαν εἰς τὴν Κυδωνίαν τῆς Κρήτης. Οἱ Ἀθηναῖοι κατεκληρούχησαν τὴν Αἴγιναν στείλαντες ἰδικούς των κατοίκους· ἀλλ' ἔπειτα οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀφαιρέσαντες τὴν νῆσον ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, τὴν ἀπέδωσαν εἰς τοὺς πρώτους κατοίκους. Εἶχον δὲ οἱ Αἰγινῆται καὶ ἐμπόριον ἀξιόλογον, ὄντες δεδομένοι εἰς τὴν θάλασσαν παλαιόθεν διὰ τὴν ξηρότητα τῆς χώρας των· ὅθεν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον κατὰ πρῶτον ἐκόπη ἀργυροῦν νόμισμα (*).

(*) Εἶναι ἀξία σημειώσεως ἡ σύμπτωσις, ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν τῆς Ἑλλάδος εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον ἐκόπησαν κατὰ πρῶτον τὰ Ἑλληνικὰ νομίσματα τῶν λεπτῶν καὶ τοῦ Φοίνικος. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σώζονται δ' ἕως σήμερον σημεῖα τῆς ἀρχαίας της λαμπρότητος· λιμένες χειροποίητοι, ὁ ναὸς τοῦ λεγομένου Πανελληνίου Διός, καὶ ἄλλου ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης τὸ ἔδαφος, καὶ εἷς κίων, καὶ πλῆθος τάφων, τοὺς ὁποίους ἀνορύσσοντες οἱ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν καταφυγόντες ἐκεῖ, ἔτυχον νὰ ἐκβάλλωσι πλῆθος ἀγγείων πηλίνων, καλῶν καὶ ἀξιολόγων κατὰ τὴν Αἰγινητικὴν σχολὴν πεποικιλμένων.

Ὑδρέα (Ὕδρα) παρὰ τὸν Ἑρμιονικὸν κόλπον. Τηπάρηνος (Σπέτσαι) εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀργολικοῦ, ἀμφότεραι γενόμεναι ὀνομασταὶ εἰς τοὺς καιρούς μας κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα.

Ἡ Ἀργεία διασχίζεται ἀπὸ πολλὰ βουνά, τὰ σημαντικώτερα ὅμως τῶν ὁποίων εἰσχωροῦσι πρὸς τὴν Ἀρκαδίαν. Ποτομὸν ἔχει ὀνομαστὸν τὸν Ἴναχον, ὅστις δεχόμενος, τὸν Κηφισσὸν καὶ Χάραδρον, κατέβαινε πλησίον τοῦ Ἄργους, καὶ ἐχύνετο σιμὰ τοῦ Τημενίου εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, καὶ τὸν Ἐρασῖνον (Κεφαλάρι) διαῤῥέοντα τὴν πεδιάδα τῆς Ἀργείας (ἴδε 257).

Κόλποι εἶναι ὁ Σαρωνικὸς ἐκ τοῦ Μυρτῴου πελάγους σχηματιζόμενος, μεταξὺ τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου, καὶ προχωρῶν ἕως εἰς τὸν Ἰσθμόν· ὁ Ἀργολικός, μεταξὺ τῆς Λακωνίας καὶ Ἀργολικῆς χερσονήσου εἰσχωρῶν ἕως εἰς τὸν μυχὸν τῆς Ναυπλίας· ὁ Ἑρμιονικός, ὁ παρὰ τὴν Ἑρμιόνην ἕως εἰς τὸ Σκύλλαιον ἄκρον ἐκτεινόμενος. — Ἀκρωτήριον δὲ ὀνομαστότατον εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ Σκύλλαιον, τὸ ἀνατολικώτατον τῆς Πελοποννήσου.

254. Λακωνία. Ὅρια εἶχε πρὸς Ἀν: τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, τὸν Λακωνικὸν πρὸς Μ: τὸν Μεσσηνιακὸν καὶ τὴν Μεσσηνίαν πρὸς Δ: καὶ τὴν Ἀρκαδίαν καὶ Ἀργολίδα πρὸς Β.

Ἀκρωτήρια ὀνομαστὰ τῆς Λακωνίας εἶναι Μαλέαι (κάβο-Μαλιὰς) τὸ ἀνατολικὸν (εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου), τοῦ ὁποίου ἄλλη χαμηλοτέρα ἄκρα ὀνομάζεται Ὄνου γνάθος. Τὸ δυτικὸν λέγεται Ταίναρον (Ματαπᾶν), ὅπου ὑπῆρχεν ἄλσος καὶ ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος. Εἰς αὐτὰ τελειόνει πρὸς Μ: ἡ Πελοπόννησος, μεταξὺ αὐτῶν περιεχομένου καὶ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου. — Ὄρος δὲ τῆς Λακωνικῆς ὀνομαστὸν καὶ ὑψηλὸν εἶναι τὸ Ταΰγετον ἀπὸ τῆς Ἀρκαδίας τὰ σύνορα ἀρχόμενον καὶ τελειόνον εἰς τὸ Ταίναρον. Εἰς τοῦτο τὸ ἀκρωτήριον ἔθετον οἱ παλαιοὶ τὴν εἰς Ἅδου κατάβασιν, ὅθεν ἐμυθολόγουν ὅτι καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἐξήγαγε τὸν Κέρβερον. Ποταμὸς ἐπίσημος εἶναι ὁ Εὐρώτας (Ἴρης) (*) διὰ τῆς Σπάρτης ῥέων, καὶ δεχόμενος ἄλλα ποτάμια καὶ χειμάῤῥους, χύνεται εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον πλησίον τοῦ Ἔλους.

Σπάρτη καὶ Λακεδαίμων λεγομένη, πρωτεύουσα τοῦ τόπου παρὰ τὸν Εὐρώταν, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Λέλεγος. Τὰ ἐρείπια αὐτῆς φαίνονται μίαν περίπου ὥρ: μακρὰν τοῦ Μισθρᾶ, ἐπὶ τῶν ὁποίων τὴν σήμερον ἀνεγείρεται ἡ νέα Σπάρτη. — Λίμναι, προάστειον τῆς Σπάρτης, ὅπου, καὶ ἱερὸν τοῦ Διονύσου. — Φάρις καὶ Ἀμύκλαι (Σκλαβοχῶρι), μεσόγειοι πλησίον τῆς Σπάρτης. Εἰς τὰς Ἀμύκλας ἦτο καὶ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος. — Σελλάσια, πρὸς Β: τῆς Σπάρτης, ὀνομαστὴ διὰ τὴν μάχην

(*) Ὄχι βασιλοπόταμον. Οὕτω λέγεται τὸ συστηνόμενον ποτάμιον ἀπὸ τὰ εἰς τὸ Ἔλος ἀναβρύοντα ὁμμάτια καὶ χωνόμενον εἰς Τρίνασα. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ Κλεομένους πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ τὸν Ἀντίγονον. — Παράλιαι πόλεις· Ἀσίνη, καὶ Γύθειον, σιμὰ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐρώτα, τὸ ἐπίνειον τῆς Σπάρτης, ἔχον ναύσταθμον χειροποίητον· ἔπειτα Ἕλος, τόπος ἑλώδης καὶ πόλις ὁμώνυμος, τῆς ὁποίας τοὺς κατοίκους οἱ Λακεδαιμόνιοι καθυποτάξαντες ἀποστατήσαντας μετεχειρίζοντο ὡς δημοσίους δούλους ἀναπαλλοτριώτους ἀπὸ τὸν κύριον καὶ ἀπὸ τὸν τόπον εἰς τοὺς ὁποίους ἀνῆκον· ὅθεν οἱ τοιοῦτοι δοῦλοι ὠνομάσθησαν Εἵλωτες, καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς δουλείας εἱλωτεία.

Ὑπὲρ τὸ ἀκρωτήριον δὲ Μαλέας, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, εἶχαν οἱ Λακεδαιμόνιοι φρούριον τὴν Μινῴαν (ὁμώνυμον μὲ τὴν Μεγαρικὴν), καὶ τὴν Λιμηρὰν Ἐπίδαυρον (πλησίον τῆς Μονεμβασίας). Νῆσος δὲ ὀνομαστὴ παρὰ τὸν Λακωνικὸν κόλπον εἶναι τὰ Κύθηρα (Τσερίγο), ὅπου ἦτον ὁ ἀρχαιότατος ναὸς τῆς Ἀφροδίτης· καὶ ἄλλη Κώθων λεγομένη, μεταξὺ Κυθήρων καὶ Κρήτης.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀντιφερόμενοι πάντοτε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἑλλήνων, ἔμειναν μόνοι ἄρχοντες μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἕως οὗ τοῖς ἀφῃρέθη ἡ ἡγεμονία ὑπὸ τῶν Θηβαίων, καὶ εὐθὺς μετ' ἐκείνους ὑπὸ τῶν Μακεδόνων. Ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα, διατηροῦντες τὴν αὐτονομίαν αὐτῶν ἐφιλονείκουν περὶ πρωτείων καὶ πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῶν Μακεδόνων πολεμοῦντες καὶ πρὸς τοὺς Ἀχαιούς, ἕως οὗ ὑποπεσόντες εἰς ἐσωτερικοὺς τυράννους ὑπεδουλώθησαν ὁμοῦ μὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τοὺς Ῥωμαίους, οἵτινες κατὰ πρῶτον ἐμεσολάβησαν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα ὡς σύμμαχοι τῶν Σπαρτιατῶν (*).

255. Μεσσηνία. Πρὸς τὸ Μ: Δ: τῆς Πελοποννήσου, χωριζομένη ἀπὸ τὴν Λακωνίαν δι' ἑνὸς βραχίονος τοῦ Ταϋγέτου, ὅπου εἶναι ῥοώδης τις κρημνὸς αἱ λεγόμεναι Θυρίδες, περιλαμβάνει τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, ὅστις ἀρχίζων ἀπὸ τὰς Θυρίδας πλησίον τοῦ Ταινάρου τῆς Λακωνικῆς τελειόνει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἀκρίταν πρὸς Δ. Συνορεύει δὲ πρὸς Ἀν: μὲ τὴν Λακωνίαν· πρὸς Δ: μὲ τὸ Ἰόνιον πέλαγος· πρὸς Β: μὲ τὴν Ἠλείαν καὶ Ἀρκαδίαν. — Ποτ. Πάμισος (ὁ μείζων) καὶ Νέδα. — Ὄρη Ἰθώμη (Βουλκάνο) καὶ Αἰγαλέον.

Πόλεις. Ἀρχίζοντες ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Λακωνικῆς ἀπαντῶμεν μετὰ τὰς Θυρίδας, τὸν Τύλον ἢ Οἴτυλον, Λεῦκτρον, καὶ Καρδαμύλην ἐπὶ πέτρας ὀχυρᾶς, ἔπειτα εἶναι Φηραί, Θουρία, καὶ Γέρηνα καὶ Θαλάμαι (ἐξ ὧν νῦν Καλάμαι)· εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου ἐκβάλλει ὁ Πάμισος εἰς τὴν θάλασσαν. Περὶ αὐτὸ τὸ μέρος ἦτο ἡ Στενύκλαρος, ἀποδειχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κρεσφόντου πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου τῶν Μεσσηνιοδωριέων. — Ἐκεῖθεν τοῦ Παμίσου Κορώνη, τῆς ὁποίας ὁ λιμὴν ἐλέγετο

(*) Ἴδε τὸ περὶ Πρλ. ἡμ. σύγγρ. Τ. ά. Σελ. 215· ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀχαϊκός. Ἐκεῖθεν δὲ τοῦ Ἀκρίτα εἶναι Μεθώνη, ἔπειτα Πύλος ὑπὸ τὸ Αἰγαλέον, εἰς τὸν εὐρύχωρον λιμένα τῆς ὁποίας κεῖται ἡ νῆσος Σφακτηρία· ἔπειτα Κυπαρισσία, καὶ μεταξὺ τῶν δύο Ἔρανα.—Εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἠλείας εἶναι ἡ Ἀνδανία μεσόγειος, καθέδρα τῶν ἀρχαιοτάτων Βασιλέων.—ἡ Ἰθώμη, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου βουνοῦ, φρούριον ὀχυρώτατον, καταπολεμηθὲν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων.—Μεσσήνη, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδα συνοικήσαντος τοὺς Μεσσηνίους, ἥτις εἶχε τὴν Ἰθώμην ὡς ἀκρόπολιν, ὁμοίαν μὲ τὸν Ἀκροκόρινθον.

Οἱ Σπαρτιᾶται παλαιόθεν ἐκήρυξαν ἄσπονδον πόλεμον πρὸς τοὺς Μεσσηνίους, μαχόμενοι πολὺν χρόνον ὑπὲρ τῶν εὐφόρων πεδιάδων τῆς Μεσσηνίας, ἕως οὗ τέλος ἐκυρίευσαν μέρος τοῦ τόπου, καὶ αὐτῶν τῶν Μεσσηνίων πολλοὺς κατέστησαν εἰς τὴν τάξιν τῶν εἱλώτων. Ἄλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν, καταφυγόντες εἰς τὴν Σικελίαν, ἔκτισαν τὴν ἐκεῖ πόλιν Μεσσήνην, καὶ ἄλλους οἱ Ἀθηναῖοι συνῴκισαν εἰς Ναύπακτον. Ὁ Ἐπαμινώνδας μετέπειτα, νικητὴς τῶν Λακεδαιμονίων, συνῴκισε τὴν Μεσσήνην, ἥτις πρὶν εἶχεν ἀφανισθῇ ὑπ' αὐτῶν οὖσα κτίσμα τοῦ Κρεσφόντου.

256. Ἦλις ἡ Ἠλεία. Ὁ μεταξὺ Μεσσηνίας, Ἰονίου Πελάγους, Ἀχαΐας καὶ Ἀρκαδίας ὁμαλὸς καὶ εὔφορος τόπος, διαιρούμενος εἰς Τριφυλίαν, Πισάτιδα καὶ Ἤλιδα. Ἔχει κόλπους ἀβαθεῖς τὸν Χελωνάταν, λήγοντα εἰς τὸ ὁμώνυμον αὐτοῦ ἀκρωτήριον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ δυτικωτάτη ἄκρα τῆς Πελοποννήσου, καὶ τὸν τῆς Κυλλήνης (Γλαρέντσας) ἀποπερατούμενον εἰς τὸ ἀκρωτ: Ἄραξον, τὸ ὄριον τῆς Ἀχαΐας.—Βουνά. Σκόλλις εἰς τὸ μεθόριον τῆς Ἀχαΐας, Κρόνιον παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν, καὶ Φολόη.—Ποτ: Νέδα, τὸ σύνορον τῆς Μεσσηνίας. Ἀλφειὸς (Ρουφιᾶς) ἔχων τὰς πηγάς του εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, ὅθεν δέχεται καὶ ἄλλα ποτάμια. Πηνειός, διὰ τῆς Ἤλιδος ῥέων, ἔχει τὰς ἐκβολάς του πλησίον τοῦ Χελωνάτα, καὶ Λάρισσος, τὸ ὄριον τῆς Ἀχαΐας.

Πόλεις. Εἰς τὴν Τριφυλίαν, Λέπρεον.—Πύλος Τριφυλικός, νομιζόμενος ὑπό τινων ὅτι οὗτος εἶναι ἡ πόλις τοῦ Νέστορος. Ἔπειτα Πίσα παρὰ τὸν Ἀλφειὸν, καὶ Ὀλυμπία, ὅπου ἐτελοῦντο κατὰ τετραετίαν οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες.—Πύλος κατὰ τὸν Σκόλλιν. πλησίον τῶν μεθορίων Ἀχαΐας, Ἀρκαδίας καὶ Ἤλιδος.—Ἦλις, πρωτεύουσα τούτου τοῦ τμήματος καὶ ἔχουσα ἐπίνειον τὴν Κυλλήνην.—Ἡ νῆσος Ζάκυνθος κεῖται πρὸς Μ. τοῦ Χελωνάτα ἀκρωτηρίου, καὶ αἱ Στροφάδες νῆσοι πρὸς Μ: τῆς Ζακύνθου.

257. Ἀρκαδία· κεῖται πρὸς τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου εἰς τὰ ὑψηλότατα αὐτῆς μέρη, ὅθεν εἶναι ὀρεινὴ, τραχεῖα καὶ ψυχρὰ (περιλαμβάνουσα τὰς σημερινὰς ἐπαρχίας Μαντινείας, Μεγαλοπόλεως, Γορτυνίας καὶ Καλαβρύτων.—Βουνὰ ὀνομαστά. Κυλλήνη, τὸ ὑψηλότατον βουνὸν πρὸς τὰ ὅρια τῆς Ἀχαΐας καὶ Σικυωνίας. Ἐρύμανθον, πρὸς τὰ σύνορα τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἤλιδος· Λύκαιον, ὅπου ἐμυθολόγουν ὅτι ἐγεννήθη ὁ Ζεύς· Μέναλον καὶ Παρθένιον (Παρθένι) εἰς τὸ κέντρον τοῦ τόπου. — Ποτ: Ἐκ τῶν βουνῶν τῆς Ἀρκαδίας λαμβάνουσι τὰς ἀρχάς των οἱ κυριώτεροι ποταμοὶ τῆς Πελοποννήσου. Ὁ Ἀλφειός, ὁ Λάδων, ὁ Ἐρύμανθος, ὁ Σελινοῦς· ὁ Στὺξ, (νομισθεὶς ποταμὸς τοῦ Ἅδου ἱερὸς διὰ τὰ καταβρωτικά του νερά) χύνεται πρὸς τὰ σύνορα τῆς Ἀχαΐας εἰς τὸν ποταμὸν Κρᾶθιν. Ὁ Ἐρασῖνος ἐκ τῆς Στυμφαλίδος λίμνης καταβοθριζόμενος ὑπὸ τὴν γῆν, ἐκβαίνει εἰς τὴν Ἀργολίδα (τὸ νῦν Κεφαλάρι). Ὁ περισσότερος τόπος διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν ὑδάτων εἶχε καὶ βοσκὰς ἀφθόνους· ὅθεν καὶ οἱ Ἀρκάδες ἐφημίζοντο παλαιὰ διὰ τὴν ποιμαντικὴν, καὶ μάλιστα διὰ τὸ ἄριστον γένος τῶν ἵππων των.

Πόλεις ὀνομασταί. Πρὸς τὸ ὄρος Κυλλήνην. — Ψωφὶς, Κύναιθα, Κλείτωρ, Φενεὸς, ἱερὰ τοῦ Ἑρμοῦ. — Στύμφαλος, ὀνομαστὴ διὰ τὴν πλησίον αὐτῆς λίμνην, ἀναφερομένην εἰς τοὺς θρυλλουμένους ἄθλους τοῦ Ἡρακλέους. — Ἡραία, Καφυαὶ, Μεθύδριον. — Ὀρχομενὸς πρὸς τὰ σύνορα τῆς Ἀργείας. — Ἔπειτα Μαντίνεια, ἔνδοξος διὰ τὴν νίκην καὶ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπαμινώνδα. — Τεγέα (περὶ τὴν Τριπολιτσᾶν), ὀνομαστὴ διὰ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀλαίας Ἀθηνᾶς. — Μεγαλόπολις (Σινάνου) περὶ τὸν ποτ: Σελινοῦντα, συνῳκίσθη ὑπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδα καὶ ἐχρημάτισε πατρὶς τοῦ Φιλοποίμενος καὶ τοῦ Πολυβίου. Ὅλαι αἱ ἄνω εἰρημέναι πόλεις γενόμεναι ἔνδοξοι πρότερον, ἠφανίσθησαν ἐκ τῶν συνεχῶν πολέμων· ὁ δὲ τόπος ἤρχισε νὰ ἐρημόνεται, ἀφ' οὗ καιροῦ οἱ περισσότεροι τῶν γεωργούντων αὐτῶν συνῳκίσθησαν εἰς Μεγαλόπολιν (*).

258. Ἡ ΙΔΙΩΣ ΕΛΛΑΣ. Περιορίζεται πρὸς Μ: ἀπὸ τὸν Κορινθιακὸν καὶ Σαρωνικὸν κόλπον· πρὸς Ἀν: ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος· πρὸς Β: ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἤπειρον· πρὸς Δ: ἀπὸ τὸ Ἰόνιον Πέλαγος.

Περιελάμβανε δὲ τὰς ἑξῆς ὀκτὼ χώρας· τὴν Μεγαρίδα, τὴν Ἀττικὴν, τὴν Βοιωτίαν, Φωκίδα, Λοκρίδα, Δωρίδα, Αἰτωλίαν καὶ Ἀκαρνανίαν. Τὴν σήμερον ὅλαι αὐταὶ αἱ χῶραι, ἀναλαβοῦσαι τὰ παλαιὰ ὀνόματα ἰδίως ὀνομάζονται καὶ κοινῶς Στερεὰ Ἑλλὰς, διαιρουμένη εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἑλλάδα.

259. Μεγαρίς. Ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ἀρχομένη ὁρίζεται πρὸς Β: ἀπὸ

(*) Ὁ Στράβων, ὅστις ὀλίγους χρόνους Π. Χ. περιῆλθε τὴν Ἑλλάδα, ἀναφέρει ὅτι εἰς τὸν καιρόν του αὐταὶ αἱ ὀνομασταὶ πόλεις ἦ δὲν ὑπῆρχον πλέον, ἢ μόλις αὐτῶν ἴχνη ἐφαίνοντο καὶ σημεῖα. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Μεγαλόπολις, λέγει, εἶχε πάθει τὸ τοῦ κωμικοῦ. Ἐρημία μεγάλη ἐστὶν ἡ Μεγαλόπολις. Ἴδε Στρ. Γεωγρ. Βιβλ. Η'. κ. Η'. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν Ἀλκυονίδα θάλασσαν καὶ τὴν Βοιωτίαν, πρὸς Ἀν: ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν, πρὸς Ν: ἀπὸ τὸν Σαρωνικὸν κόλπον. Εἰς τοῦτον τὸν κόλπον εἶναι ἡ ἄκρα Μινώα. Νίσαια πόλις, τὸ ἐπίνειον τῶν Μεγαρέων, τὸ ὁποῖον διὰ μακρῶν τειχῶν σηνείχετο μὲ τὴν πρωτεύουσαν, τὰ Μέγαρα.

Ἡ χώρα ὅλη οὖσα ὀρεινὴ καὶ τραχεῖα ἐξουσιάζετο τὸ παλαιὸν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἐπὶ δὲ τοῦ Κόδρου ἀνέλαβε τὴν αὐτονομίαν της. Τὰ βουνὰ τὰ ὀνομαζόμενα Κέρατα ἐχώριζον τὴν Μεγαρίδα ἀπὸ τὴν Ἀττικήν· τὰ δὲ Ὄνεια ἀπὸ τὴν Κορινθίαν, ὅθεν ἀρχίζοντα ἀπὸ τὰς Σκειρωνίδας Πέτρας (Κακησκάλα) χωροῦσι πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα τῆς Βοιωτίας.

260. Ἀττική. Περιλαμβάνεται εἰς τόπον σχηματίζοντα τρίγωνον, ἔχον βάσιν τὸ ὄρος Κιθαιρῶνα πρὸς τὴν Βοιωτίαν· αἱ δὲ ἄλλαι δύω πλευραὶ περικλίζονται ὑπὸ τῆς θαλάσσης, σχηματίζουσαι διὰ τῆς συμπτώσεώς των τὸ Σούνιον. —Ἀκρωτήρια· Σούνιον ἡ ἐξωτάτη ἄκρα τῆς Ἀττικῆς καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος· μετ' αὐτὸ δὲ Ἀστυπάλαια καὶ Ζωστήρ. Ἄλλα ἀκρωτήρια εἰς τὴν παρὰ τὸν Σαρωνικὸν κόλπον πλευρὰν ὀνομαστὰ εἶναι. Ἐτιόνεια καὶ Ἅλκιμος περικλείοντα τὸν Πειραιᾶ, καὶ Ἀμφιάλη. —Ὄρη· ὁ Ὑμηττὸς πρὸς Ἀν: (τῶν Ἀθηνῶν) ὀνομαστὸς διὰ τὸ ὑμήττειον μέλι· Βριλησσὸς καὶ Λυκαβητὸς, Πάρνης καὶ Πεντελικὸν, ὅθεν ἐξήγοντο καὶ τὰ Πεντελικὰ μάρμαρα. Λαύρειον πρὸς Ν: ὅπου ἦσαν μεταλλεῖα ἀργύρου. Κορυδαλὸς, ἄντικρυ τῆς Σαλαμῖνος.

Ὁ Κηφισσὸς εἶναι ὁ μόνος ποταμὸς τῆς Ἀττικῆς πρὸς τὰ Β: Δ: τῶν Ἀθηνῶν, ὅστις διαβαίνων διὰ τῆς πεδιάδος καὶ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐχύνετο εἰς τὸ Φαληρικόν· ὁ δὲ Ἰλισσὸς ἦτο ῥυὰξ διαῤῥέων τὰ Ἀνατ: Μεσ: μέρη τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Πόλεις· —Ἀθῆναι. Ἡ διασημοτάτη καθέδρα τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ὅλου τοῦ παλαιοῦ κόσμου, καὶ διὰ πολὺν καιρὸν πρωτεύσασα τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, περιεῖχε τὴν Ἀκρόπολιν ἢ τὸ Ἄστυ, τὴν πόλιν, καὶ τοὺς λιμένας Πειραιᾶ, Μουνυχίαν καὶ Φαληρόν. Ἡ ἀκρόπολις, ἐπὶ βράχου κτισθεῖσα ὑπὸ Κέκροπος, ὠνομάσθη κατὰ πρῶτον Κεκροπία. Ἐντὸς δ' αὐτῆς ὑπῆρχον· Ὁ Παρθενὼν, ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ὑπὸ Ἰκτίνου ᾠκοδομημένος ἐπὶ Περικλέους, καθὼς καὶ τὰ προπύλαια αὐτῆς τῆς Ἀκροπόλεως. Ὁ ἀρχαῖος ναὸς τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς, ἐν ᾧ ἐκαίετο καὶ ὁ ἄσβεστος λύχνος, τὸ Ἐρεχθεῖον, πολλὰ ἀγάλματα θεῶν, ἐν οἷς καὶ τὸ εἰς τὸν Παρθενῶνα ἐλεφάντινον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Φειδίου. Ἡ πόλις, κατοικουμένη κύκλῳ τῆς Ἀκροπόλεως, ἦτο στολισμένη μὲ ἀγορὰς καὶ στοὰς, μὲ θέατρα, μὲ ναοὺς καὶ βωμοὺς καὶ ἀγάλματα θεῶν καὶ ἀνδριάντας ἡρώων. Πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀκροπόλεως

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἦτο ἡ Πνὺξ ἐπὶ λόφου, ὅπου συνήρχετο ὁ δῆμος εἰς ἐκκλησίαν. Πρὸς Β: ἦτο τὸ Πρυτανεῖον, ὅπου ἐσιτοῦντο διὰ δαπάνης τῆς πόλεως, ὅσοι εἶχον κάμει σημαντικὰς ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν πατρίδα. Ἔξω τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ἦσαν ἡ Ἀκαδημία τοῦ Πλάτωνος κατὰ τὸν Κεραμεικόν, στολισμένη μὲ κήπους καὶ περιπάτους· τὸ Λύκειον πρὸς Ἀν: ὅπου ἐδίδασκεν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ τὸ Κυνόσαργες πρὸς Β: ὅπου ἐγυμνάζοντο οἱ νέοι.

Ὁ Πειραιεύς, περιτειχισμένος ὁμοῦ μὲ τὸ Φαληρὸν καὶ τὴν Μουνυχίαν, συνήπτετο μὲ τὴν πόλιν διὰ τῶν σκελῶν, ἢ μακρῶν τειχῶν, ἐχόντων 40 σταδίων μῆκος. Αὐτοῦ ἦτο ὁ ναύσταθμος διὰ 400 ναῦς, καὶ ἡ ὁπλοθήκη· αὐτοῦ διέτριβον καὶ οἱ μετερχόμενοι τὸ ἐμπόριον· διότι ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀθηνῶν, αὐτὴ ἡ πόλις ἐχρημάτισε τὸ κέντρον τοῦ κατὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἐμπορίου τῆς Ἀσίας, Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς. Ὁ Λύσανδρος κατηδάφισε τὰ μακρὰ τείχη κατὰ πρῶτον· ἔπειτα δ' ἀνεγερθέντα ὑπὸ Κόνωνος ἐκρήμνισεν ὁ Ῥωμαῖος Σύλλας, ἀφοῦ ἐκυρίευσε διὰ πολιορκίας καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν Πειραιᾶ (87 ἔτη Π. Χ.).

Αἱ μετέπειτα συμβᾶσαι ἐπιδρομαὶ καὶ κατακτήσεις ὑπὸ διαφόρων λαῶν ἔφθειραν καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὰ λαμπρὰ μνημεῖα αὐτῆς καὶ τοὺς κατοίκους· ὥστε τὸ κάλλος, ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ ἡ δύναμις τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν ἀναφαίνεται εἰς τὰ διασωθέντα θαυμαστὰ ἐρείπια τῶν ἐξαισίων οἰκοδομημάτων τῆς μεγαλουργοῦ ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ Ἀττικὴ ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ τόπου ἐδιαιρεῖτο εἰς διακρίαν (ὀρεινὴν), πεδινὴν, καὶ παραλίαν, καὶ περιεῖχεν 174 δήμους. Ὅλοι δὲ οἱ κάτοικοι συνεποσοῦντο κατά τινας εἰς διακοσίας χιλ: ψυχῶν, ἐξ ὧν αἱ 100 χιλ: ἦσαν δοῦλοι.

Ἐλευσὶς, δῆμος καὶ πόλις παράλιος εἰς τὸ θριάσιον πεδίον, ὀνομαστὴ διὰ τὸν ἐν αὐτῇ περίφημον ναὸν τῆς Δήμητρος, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο καὶ τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια.

Φυλὴ, Φρούριον πρὸς τὴν Βοιωτίαν, ὅθεν ὁρμηθεὶς ὁ Θρασύβουλος κατὰ τῶν Τριάκοντα Τυράννων ἀποκατέστησε τὴν δημοκρατίαν. — Μαραθὼν, πρὸς τὴν Εὔβοιαν, ὅπου ὁ Μιλτιάδης ἐνίκησε τοὺς ἀποβάντας Πέρσας κατὰ τὸν πρῶτον Περσικὸν πόλεμον τὸ 490 Π. Χ.—Ὠρωπὸς, πρὸς τὴν Εὔβοιαν, καὶ Ἐλευθεραὶ μεσόγειος, καὶ αἱ δύο πόλεις τῆς Βοιωτίας πρότερον, ἔπειτα δὲ τῆς Ἀττικῆς.

Σούνιον, δῆμος εἰς τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριον· ἔπειτα Ἀναφλύστιοι, Θορεῖς, Ἀναγυράσιοι, Αἰξωνεῖς, Ἁλιμούσιοι καὶ Φαληρεῖς· Δεκέλεια εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Οἰνόη, φρούριον πρὸς τὴν Μεγαρίδα, καὶ ἄλλοι πολλοὶ δῆμοι μεσόγειοι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μεταξὺ δὲ τῶν προκειμένων τῆς Ἀττικῆς νήσων ὀνομασταὶ εἶναι· ἡ Σαλαμὶς, κειμένη καταντικρὺ τῆς Ἐλευσῖνος, καὶ ἀπέχουσα ἀπὸ τὴν στερεὰν δύο σταδίους· καὶ ἡ Ψυττάλεια, νησίδιον πρὸς τὸν Πειραιᾶ. Καὶ αἱ δύο αὗται εἶναι ὀνομασταὶ εἰς τὴν πρὸς τοὺς Πέρσας γενομένην περὶ αὐτὰς ναυμαχίαν.

261. Βοιωτία. Πρὸς Β: τῆς Ἀττικῆς ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τοῦ Κιθαιρῶνος. Πρὸς Δ: ἦτο παρὰ τὴν Ἀλκυονίδα θάλασσαν ὁ Ἑλικών, ὅπου ἦσαν τἀγάλματα τῶν 9: Μουσῶν καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος (ὅθεν ἐλέγετο τὸ κατοικητήριον αὐτῶν), αἱ πηγαὶ Ἱπποκρήνη καὶ Ἀγανίππη, καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν ῥέων μικρὸς ποταμὸς Περμησσὸς, καὶ ὁ Ὀλμειός. Ὁ Κηφισσὸς ἦτο ὁ μέγας ποταμὸς τοῦ τόπου χυνόμενος εἰς τὴν Κωπαΐδα λίμνην· πρὸς Ν: δ' αὐτῆς ἦτο καὶ ἑτέρα ἡ Ὑλικὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐχύνοντο οἱ ποταμοὶ Ἀσωπὸς καὶ Ἰσμηνός.

Πόλεις. Θῆβαι, εἰς τὸ μέσον τῆς χώρας κειμένη, καὶ ἔχουσα ἀκρόπολιν τὴν Καδμείαν κτισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κάδμου. Ἐμυθολόγουν ὅτι ἦτο πατρὶς τοῦ Διονύσου καὶ τοῦ Ἡρακλέους· ἐγεννήθησαν δὲ αὐτοῦ ὁ ποιητὴς Πίνδαρος, καὶ ὁ στρατηγὸς Ἐπαμινώνδας. Ἀφ' οὗ ἡ πόλις αὕτη ἐπρώτευσε τῶν Ἑλλήνων, ταπεινώσασα τὴν Σπάρτην διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ ἀξιότητα τοῦ Ἐπαμινώνδα, κατεκυριεύθη καὶ κατεστράφη ὕστερον ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τὸ 335 Π. Χ. — Χαιρώνεια, πλησίον τοῦ Ὀρχομενοῦ, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Πλούταρχος, καὶ ὅπου Φίλιππος ὁ Μακεδὼν, νικήσας τοὺς Ἀθηναίους καὶ Βοιωτοὺς καὶ Κορινθίους, κατέστη κύριος τῆς Ἑλλάδος. — Λεβάδεια, ὅπου ἦτο τὸ ἄντρον καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Τροφωνίου Διὸς, καὶ αἱ πηγαὶ τῆς Λήθης καὶ τῆς Μνημοσύνης. — Λεῦκτρα, ὅπου οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡττήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδου τὸ 371. — Θεσπιαὶ πρὸς Β: τῶν Λεύκτρων, ἀρχαία καὶ ἐπίσημος πόλις. — Πλαταιαὶ ἐπὶ τοῦ Ἀσωποῦ, παρὰ τῇ ὁποίᾳ οἱ Πέρσαι μετὰ τοῦ Μαρδονίου ἡττήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. — Αὐλὶς, κώμη καὶ λιμὴν ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου (164) πορθμοῦ, τοῦ χωρίζοντος τὴν Βοιωτίαν ἀπὸ τὴν Εὔβοιαν. Πλησίον αὐτοῦ καὶ ἕτερος λιμὴν μέγας, λεγόμενος Βαθὺς λιμήν· αὐτόθεν δὲ συνηγμένοι ἀπέπλευσαν οἱ ἐκστρατεύσαντες κατὰ τῆς Τρωάδος Ἕλληνες. Αὐτοῦ πλησίον εἶναι καὶ ὁ Εὔριπος, ὁ διαχωρίζων τὴν Εὔβοιαν ἀπὸ τὴν Βοιωτίαν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο κτισμένη γέφυρα πρὸς διάβασιν, ἔχουσα δύο πύργους, ἕνα ἐκ τῆς Χαλκίδος, καὶ ἕτερον ἐκ τῆς Βοιωτίας. Τανάγρα, παρὰ τὸν Ἀσωπὸν εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀττικῆς, καὶ Ὠρωπὸς καταντικρὺ τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Ἐρετρίας, περὶ τῆς χώρας τῶν ὁποίων διεμάχοντο οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τοὺς Βοιωτούς. — Δήλιον, πολίχνιον καὶ ἱερὸν τοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀπόλλωνος. Αὐτοῦ οἱ Ἀθηναῖοι ἡττηθέντες ἐτράπησαν εἰς φυγήν, καὶ ὁ Σωκράτης στρατεύων πεζὸς ἔσωσε τὸν Ξενοφῶντα πεσόντα τοῦ ἵππου.—Κορώνεια, πλησίον τοῦ Ἑλικῶνος καὶ μεταξὺ τῆς Χαιρωνείας καὶ τῆς λίμνης Κωπαΐδος, πόλις ὀχυρά, ὅπου οἱ Βοιωτοὶ συναζόμενοι ἐτέλουν τὰ Παμβοιώτια.—Ἁλίαρτος, πρὸς Ἀν: τῆς Κορωνείας παρὰ τὴν λίμνην Κωπαΐδα, ὅπου χύνονται ὁ Περμησσὸς καὶ Ὀλμειός. Αὐτῆς κατασκαφείσης κατὰ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τὸν Περσέα, τὸν τῆς Μακεδονίας βασιλέα, ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἐδόθη ἡ χώρα εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Ἀπὸ αὐτὴν δὲ τὴν ἐποχὴν εἶχον ἐρημωθῆ αἱ περισσότεραι αὐτῶν τῶν πόλεων.

262. Φωκίς· πρὸς τὰ Β- Δ: τῆς Βοιωτίας συνορεύουσα μὲ τὴν Λοκρίδα, καὶ πρὸς Μ: μὲ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἐξ οὗ σχηματίζονται οἱ κόλποι αὐτῆς Κρισσαῖος καὶ Ἀντικιρραῖος.—Ποτ: ὁ Κηφισσὸς τῆς Βοιωτίας, ἔχων ἐνταῦθα τὰς πηγάς του, καὶ ὁ Πλειστὸς διαβαίνων πλησίον τῶν Δελφῶν.—Ὄρη. Ὁ Παρνασσὸς (Λιάκουρα) ἀφιερωμένος εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ ἔχων δύω κορυφάς, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἐλέγετο Ὑαμπῆα, ἡ δὲ Τιθορέα· αὐτοῦ ἦτο καὶ ἡ πηγὴ Κασταλία. — Οἴτη, πρὸς τὴν Δωρίδα καὶ τὴν Θεσσαλίαν.

Πόλεις. Δελφοί, περὶ τὸ μέσον τῆς ὑπωρείας τοῦ Παρνασσοῦ· πόλις ὀνομαστὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους, καὶ ἱερὰ διὰ τὸν ναὸν καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων χρηστήριον, ὅπου ἐτελοῦντο καὶ τὰ Πύθια. Ὁ ναὸς ἦτο ὁ πλουσιώτατος τῶν Ἑλληνικῶν, ἔχων πολλὰ ἀναθήματα, καὶ θησαυροὺς πόλεων καὶ βασιλέων καὶ ἰδιωτῶν· ἡ δὲ πόλις ἐλογίζετο ἀνεξάρτητος, οὖσα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀμφικτυονικῆς συνόδου, συνερχομένης ἐνταῦθα καὶ εἰς τὰς Θερμοπύλας.—Κίρρα, ἐπίνειον τῶν Δελφῶν εἰς τὸν Κρισσαῖον κόλπον.—Κρίσσα, πόλις ἀρχαία, ἀφ' ἧς ἐπωνομάσθη καὶ ὁ κόλπος.—Ἀντίκιρρα (Ἄσπρα σπήτια) εἰς τὸν ὁμώνυμον αὐτῆς κόλπον, ὀνομαστὴ διὰ τὸν φυόμενον αὐτοῦ ἐλλέβορον, ὅστις ἐδίδετο ἰατρικὸν εἰς τοὺς μανιακούς.—Ἐλάτεια (Τουρκοχῶρι) πρὸς Β. τῶν Δελφῶν, σημαντικὴ ὡς μεγίστη τῶν ἐκεῖ πόλεων, καὶ ὡς ἐπικρατοῦσα τῶν στενῶν, δι' ὧν οἱ ἐκ τῆς Θεσσαλίας εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν Φωκίδα καὶ Βοιωτίαν.

263. Λοκρίς. Ὃν τρόπον παράκειται ἡ Φωκὶς εἰς τὴν Βοιωτίαν, κατὰ τὸν αὐτὸν κεῖται καὶ ἡ Λοκρὶς πρὸς τὴν Φωκίδα, περιλαμβάνουσα τὴν χώραν τὴν μεταξὺ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου (ἄνωθεν τοῦ Κρισσαίου), καὶ τοῦ Μαλιακοῦ (τοῦ εἰς τὴν βορ: πλευρὰν τῆς Εὐβοίας) καὶ τοῦ Παρνασσοῦ. Πολὺ δὲ μέρος αὐτῆς ἀνῆκε τὸ παλαιὸν εἰς τὴν Φωκίδα. Ὅθεν ἐδιαιρεῖτο ὑπὸ τοῦ Παρνασσοῦ ἡ Λοκρὶς εἰς δύο. Ἡ μὲν, ἀρχίζουσα ἀπὸ τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δυτικὴν ἡ ἑσπερίαν πλευρὰν τοῦ Παρνασσοῦ, κατέβαινεν εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ἐλέγοντο ἑσπέριοι Λοκροὶ καὶ Ὀζόλαι· ἡ δὲ ἀρχίζουσα ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ἐτελείονεν εἰς τὴν θάλασσαν τὴν πρὸς τὴν Εὔβοιαν. Οἱ ἐνταῦθα κατοικοῦντες Λοκροὶ ὑποδιαιρούμενοι ἐπωνομάζοντο· οἱ μὲν συνορεύοντες μὲ τοὺς Φωκεῖς καὶ Βοιωτούς, Λοκροὶ Ὀπούντιοι, ἀπὸ τῆς πρωτευούσης αὐτῶν πόλεως· οἱ δὲ, Λοκροὶ Ἐπικνημίδιοι ἀπὸ τοῦ ὄρους Κνημίδος.

α'. Λοκροὶ Ὀζόλαι. Εἶχον πόλεις τὴν Ναύπακτον πλησίον τοῦ Ἀντιῤῥίου, ὅπου συνῴκισαν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς φυγάδας Μεσσηνίους· τὴν Ἄμφισσαν, ὀλίγον ἀπέχουσαν ἀπὸ τοὺς Δελφοὺς εἰς τὰς ἄκρας τοῦ Κρισσαίου πεδίου.

β'. Λοκροὶ Ἐπικνημίδιοι. Εἶχον μητρόπολιν τὸ Θρόνιον παρὰ τὸν Βοάγριον ποταμόν. — Κνημὶς λιμὴν, ὅθεν διέβαινον εἰς τὴν Εὔβοιαν. Κνημὶς ὄρος, καὶ ἀκρωτήριον καταντικρὺ τοῦ εἰς τὴν Εὔβοιαν Κηναίου. Οἴτη καὶ Καλλίδρομος, ὄρη πρὸς τὰ σύνορα τῆς Θεσσαλίας. Αὐτοῦ πρὸς τὸν Μαλιακὸν κόλπον εἶναι καὶ ἡ ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα δίοδος τῶν στενῶν, τὰ ὁποῖα λέγονται Πύλαι καὶ Θερμοπύλαι (Λύκου στόμα), ὅπου ὁ ἀείμνηστος Λεωνίδας ἀπέθανε νικῶν μὲ τοὺς τριακοσίους Σπαρτιάτας. Σχηματίζεται δὲ τὸ στενὸν ἀπὸ τὸ ὄρος τῆς Οἴτης, ὑψούμενον αὐτοῦ καὶ τελειόνον εἰς ὀξεῖς καὶ ἀποτόμους μέχρι τῆς θαλάσσης κρημνούς. Ἐντὸς τῶν στενῶν εἶναι καὶ θερμὰ λουτρὰ ἱερὰ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ φρούρια, Νίκαια, Τειχιοῦς καὶ Ἡράκλεια.

γ'. Λοκροὶ Ὀπούντιοι. Πρὸς Μ: τῶν ἀνωτέρω κατὰ τὰ αὐτὰ παράλια συνορεύοντες μὲ τὴν Βοιωτίαν. — Πόλεις· Ὀποῦς, πρωτεύουσα, ὅθεν καὶ ἐπωνομάσθησαν. Κῦνος, ἐπίνειον τῆς Ὀποῦντος, ὅπου περατοῦται ὁ Ὀπούντιος κόλπος καὶ ἄρχεται ὁ Μαλιακός.

264. Δωρίς. Αὕτη ὁμοῦ μὲ τὸν Παρνασσὸν ἐχώριζε τοὺς Ἐπικνημιδίους καὶ Ὀπουντίους Λοκροὺς ἀπὸ τοὺς Ὀζόλας, συνορεύουσα πρὸς Β: μὲ τὴν Θεσσαλίαν. Ὄρος ἡ Οἴτη, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τῶν Θερμοπυλῶν ἕως πλησίον τοῦ Ἀμβρακ: κόλπου, διὰ τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας διερχόμενον καὶ ὀνομαζόμενον αὐτοῦ Καλλίδρομον. Οἱ Δωριεῖς ἦσαν οἱ οἰκήσαντες τὴν Τετράπολιν, ὅλων τῶν Δωριέων τὴν μητρόπολιν, οἵτινες ἀπῴκισαν εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Ἐντεῦθεν ἔγεινε καὶ ἡ κάθοδος τῶν Ἡρακλειδῶν εἰς τὴν Πελοπόνγησον. Πόλεις δ' εἶχον Ἐρινεὸν, Βοΐον, Πίνδον, καὶ Κυτίνιον.

265. Αἰτωλία. Ἀπὸ τοὺς Λοκροὺς Ὀζόλας κατὰ τὸ Ἀντίῤῥιον ἀρχίζουσα ἐκτείνεται παρὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ἕως τὴν Ἀκαρνανίαν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

περιοριζομένη ἀπ' αὐτὴν πρὸς Δ: καὶ ἀπὸ τὴν Δωρίδα πρὸς Ἀν: —Ἀχελῷος ποταμὸς τὸ σύνορον τῆς Ἀκαρνανίας· Εὔηνος, διαῤῥέων τὴν Αἰτωλίαν.—Πόλεις· Καλυδών, παρὰ τὸν Εὔηνον ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης.—Θέρμοι, πολ: μεσόγειος, ὅπου οἱ Αἰτωλοὶ συνερχόμενοι ἔκαμνον τὰς Ἀρχαιρεσίας των.—Πλευρὼν ἡ παλαιὰ, πλησίον τῆς Καλυδῶνος. Οἱ κάτοικοι, ἀφέντες αὐτὴν ἐξ αἰτίας τῶν ἐπιδρομῶν τοῦ πολέμου, συνῴκισαν τὴν νεωτέραν εἰς τὰ ὀρεινότερα μέρη περὶ τὸ ὄρος Ἀράκυνθον.

266. Ἀκαρνανία. Πρὸς Δ: τῆς Αἰτωλίας ἐκτεινομένη ἕως εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Ἀκρωτήρια. Ἀνακτόριον, εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἀμβρ: κόλπου. Ἄκτιον, μὲ πόλιν ὁμώνυμον, περίφημον διότι ὁ Αὔγουστος, νικήσας αὐτοῦ τὸν στόλον τοῦ Ἀντωνίου, κατεστάθη μονοκράτωρ κύριος τῆς Ῥώμης. Λευκάτας, ἄκρα εἰς τὴν Λευκάδα.

Πόλεις. Ἀνακτόριον, πλησίον τοῦ Ἀκτίου.—Στράτος, παρὰ τὸν Ἀχελῷον ποτ:—Ἄργος Ἀμφιλοχικὸν καὶ Ἀμβρακία, εἰς τὸν κόλπον.—Λευκὰς (Ἁγ. Μαῦρα) ἦτις ἦτο πρότερον χερσόνησος, τὴν ἀπενήσωσαν δὲ οἱ συνοικίσαντες αὐτὴν Κορίνθιοι ἀποκόψαντες τὸν Ἰσθμόν. Πρὸ δὲ τῆς Λευκάδος ἦτο πέτρα λευκὴ λεγομένη Λευκάτας, ὅπου ἦτο τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν, καὶ πήδημα πιστευόμενον ὅτι ἔχει τὴν δύναμιν νὰ παύῃ τοὺς ἔρωτας. Αὐτόθεν ἐπήδησε καὶ ἡ Σαπφὼ εἰς τὴν θάλασσαν κυριευομένη ὑπὸ ἔρωτος. Εἰς τὴν παραλίαν τὴν μεταξὺ Λευκάδος καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχελῴου ἦσαν πόλεις· Πάλαιρος, Ἀλυζία, δεκαπέντε σταδίους ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ Ἀστακός.

267. Νῆσοι. Ἐχινάδες καὶ Οἰνιάδες, ξηραὶ καὶ ἄκαρποι περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελῴου.—Κεφαλληνία, ἀντικρὺ τοῦ Λευκάτα, ἡ μεγίστη τῶν εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος νήσων.—Ἰθάκη, μεταξὺ τῆς προειρημένης καὶ τῆς Ἀκαρνανίας, ὀνομαστὴ διὰ τὸν Ὀδυσσέα.—Κέρκυρα, ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου παρεκτεινομένη παρὰ τὰ παράλια τῆς Ἠπείρου. Λέγουσιν ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἀναφερομένη νῆσος τῶν Φαιάκων.

Οἱ Αἰτωλοὶ ἦσαν λαὸς ἄγριος, μάχιμος καὶ ληστρικὸς, οἵτινες ἀκαταπαύστως ἐπολέμουν μὲ τοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος γείτονάς των. Αὐτοὶ μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν ἔβλαψαν καιρίως τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀχαϊκῆς συμμαχίας, πάντοτε διαμαχόμενοι περὶ πρωτείων. Ἀντεστάθησαν δὲ πολὺν καιρὸν μετὰ τῶν Ἀκαρνάνων εἰς τοὺς Μακεδόνας καὶ εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας των. Οἱ Ῥωμαῖοι, ἀφ' οὗ ἐκυρίευσαν ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν κατήντησαν εἰς ἐπαρχίαν Ῥωμαϊκὴν, τὴν ὠνόμασαν Ἀχαΐαν, ἐπειδὴ ὑπέταξαν τελευταίαν τὴν τῶν Ἀχαιῶν συμπολιτείαν.

268. Θεσσαλία. Ἡ χώρα ἡ πρὸς Βορρᾶν τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τὸν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀμβρακικὸν κόλπον ἕως τὸν Μαλιακόν, ἐλέγετο Ἤπειρος καὶ Θεσσαλία, διαχωριζομένη εἰς δύο ἀπὸ τὸ ὄρος τῆς Πίνδου (βουνὰ τοῦ Μετσόβου)· Ἡ Θεσσαλία κεῖται εἰς εὐρύχωρον λεκανοπέδιον περιοριζομένη ἀπὸ Μ: ὑπὸ τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων τῆς Οἴτης, δι' ἧς διαχωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα· πρὸς Δ: ἀπὸ τὴν σειρὰν τοῦ ὄρους Πίνδου, χωρίζοντος αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ἤπειρον, καὶ πρὸς Β: ἀπὸ τὸν Ὄλυμπον καὶ τὴν Μακεδονίαν· πρὸς ἀνατολὰς δὲ ἀπὸ τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἀπὸ τὸν Παγασητικὸν (κόλπον τοῦ Βώλου) καὶ ἀπὸ τὸν Θερμαϊκόν. Οἱ διαῤῥέοντες αὐτὴν διασημότεροι ποταμοὶ εἶναι· ὁ Πηνειὸς (Σαλαμπριὰ), ὅστις, χυνόμενος εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, πλησίον τῶν ἐκβολῶν του σχηματίζει, διαῤῥέων διὰ τοῦ τόπου τοῦ μεταξὺ τοῦ Ὀλύμπου ὄρους καὶ τῆς Ὄσσης, καὶ ἀποκατασταίνει ὡραῖα τὰ στενὰ ἐκεῖνα τὰ ὀνομαζόμενα Τέμπη. Ὁ Σπερχειὸς, ὁ μεγαλήτερος ποταμὸς εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς χώρας, χύνεται ὑπεράνω τῶν Θερμοπυλῶν εἰς τὸν Λαμιακὸν κόλπον.

Πολλοὶ καὶ διάφοροι λαοὶ κατῴκουν τὴν Θεσσαλίαν διαφόρως ὀνομαζόμενοι, οἷον οἱ Αἰνιᾶνες καὶ Δόλοπες συνορεύοντες μὲ τοὺς Ἀκαρνάνας, Αἰτωλοὺς καὶ Δωριεῖς· Οἱ Οἰταῖοι, κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς Οἴτης· οἱ Μαλιεῖς, περὶ τὸν Μαλιακὸν κόλπον· οἱ Φθιῶται, περὶ τὸν Σπερχειὸν ποτ: μεταξὺ τῶν ὀρέων τῆς Οἴτης, τῆς Ὄθρυος καὶ τοῦ Τυμφρηστοῦ, καὶ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου· οἱ Μάγνητες, ἐπὶ τοῦ Πηλίου καὶ τῆς Ὄσσης· οἱ Περῤῥαιβοὶ, πρὸς βοῤῥᾶν τοῦ Πηνειοῦ κτλ. Ὅλοι δ' οὗτοι οἱ λαοὶ συνεδρίαζον καὶ ἔβιδον ψῆφον εἰς τὴν Ἀμφικτυονικὴν σύνοδον.

Ἐκ τούτων ἡ χώρα τῆς Θεσσαλίας ἐδιαιρεῖτο ἐπονομαζομένη, Φθιῶτις, Θεσσαλιῶτις, Πελασγιῶτις, Ἱστιαιῶτις καὶ Μαγνησία.

268. β΄. Ἡ Φθιῶτις, ἀρχίζουσα ἀπὸ τὰς Θερμοπύλας καὶ διαβρεχομένη ὑπὸ τοῦ Σπερχειοῦ, ἐκ τοῦ ὄρους Τυμφρηστοῦ ἔχοντος τὰς πηγὰς, καὶ τοῦ Ἀχελῴου (ὁμωνύμου μὲ τὸν Αἰτωλικὸν) εἶχε πόλεις ὀνομαστὰς τὰς ἑξῆς. Τὴν Λαμίαν, πλησίον τοῦ Ἀχελῴου, περίφημον διὰ τὸν τοῦ Ἀντιπάτρου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους Λαμιακὸν πόλεμον. — Ὕπατα ἢ Ὑπάτην (Πατρατζίκι), πλησίον τοῦ Σπερχειοῦ.—Θήβας, μετονομασθεῖσαν ἔπειτα Φιλιππούπολιν.

269. Μαγνησία. Μεταξὺ τοῦ Πελασγικοῦ καὶ Θερμαϊκοῦ κόλπου ἕως πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ, περιέχουσα τὸ Πήλιον καὶ τὴν Ὄσσαν, καὶ τὴν Σηπιάδα ἄκραν, ὅπου ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου ἐναυάγησε. —Πόλεις. Μεθώνη, Ὀλιζὼν, Νηλία, Παγασσαὶ, Ῥιζοῦς, καὶ Ἰωλκὸς, ὅθεν ὁ Ἰάσων ἀπέπλευσε μὲ τοὺς Ἀργοναύτας. Πλησίον αὐτῆς ἦτο καὶ ἡ Δημητριὰς, τὴν ὁποίαν ἔκτισεν ἐπώνυμον αὐτοῦ Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς, συνοικίσας εἰς αὐτὴν τινὰς τῶν ἀνωτέρω πόλεων.

270. Πελασγιῶτις. Πρὸς Δ: τῆς Μαγνησίας, ἐκτεινομένη πρὸς Β: ἕως εἰς τὰ Μακεδονικὰ ὄρη καὶ τὸν Ὄλυμπον, ὅστις εἶναι γνωστὸς εἰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν μυθολογίαν ὡς κατοικία τῶν θεῶν. Πόλις ὀνομαστὴ καὶ μεγάλη παρὰ τὸν Πηνειὸν ἦτο ἡ Λάρισσα.

271. Ἱστιαιῶτις· πρὸς Δ: τῆς ἀνωτέρω συνορεύουσα μὲ τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἤπειρον, ἐκ τῆς ὁποίας χωρίζεται ἀπὸ τὴν Πίνδον. — Πόλεις Τρίκκη (Τρίκκαλα), Πελινναῖον, πρωτεύουσα τῆς χώρας, καὶ Γόμφοι (Γόνα ἢ Σταγοί).

272. Ἡ Θεσσαλιῶτις· μεταξὺ Ἱστιαιώτ: Φθιώτ: καὶ Πελασγιώτιδος, ἔχουσα ποταμοὺς τὸν Ἀπιδανὸν καὶ Ἐνιπέα χυνομένους εἰς τὸν Πηνειόν — Πόλεις. Φάρσαλος, πλησίον τοῦ Ἀπιδανοῦ, ὀνομαστὴ, διότι εἰς τὰ πέριξ αὐτῆς ἐνίκησεν ὁ Καῖσαρ τὸν Πομπήϊον. — Κυνὸς Κεφαλαὶ, ὅπου οἱ Μακεδόνες ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Γ': ἡττήθησαν κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Φεραὶ (Βελεστῖνος), πόλις ἀξιόλογος εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ὄθρυος μεταξὺ Λαρίσσης καὶ Δημητριάδος, διοικηθεῖσα πολὺν καιρὸν ὑπὸ τυράννων. Εἰς αὐτὴν ἐγεννήθη ὁ πρωταθλητὴς, καὶ πρωτομάρτυς τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ, ΡΗΓΑΣ ὁ ΦΕΡΑΙΟΣ — Κραννὼν καὶ Σκοτοῦσσα πρὸς Ν: τῆς Λαρίσσης. — Ἑλλὰς, πόλις ἀρχαιοτάτη, ἐξ ἧς ἐδόθη τὸ ὄνομα εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, ἔκειτο πλησίον τῆς Φαρσάλου, ἀλλ' ἦτο πρὸ πολλοῦ ἠφανισμένη (*)

273. Ἤπειρος· ἡ μεταξὺ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, τοῦ Ἰονίου Πελάγους, τῆς Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, ὀνομασθεῖσα οὕτω, λέγουσι, κατ' ἀντίθεσιν τῆς νήσου Κερκύρας καταντικρὺ αὐτῆς τῆς Ἠπείρου κειμένης. — Πόλεις: Βουθρωτὸν, ἀντικρὺ τῆς Κερκύρας. — Ἀμβρακία, εἰς τὸν ὁμώνυμόν της κόλπον, πρωτεύουσα τῶν Μολοσσῶν καὶ καθέδρα τοῦ Πύρρου. — Νικόπολις (Πρέβεζα), εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου ἀντικρὺ τοῦ Ἀκτίου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου εἰς μνημόσυνον τῆς ἐν Ἀκτίῳ νίκης. — Δωδώνη, πρὸς τὰ ὅρια τῆς Μακεδονίας, ἐπίσημος διὰ τὸ ἀρχαῖον μαντεῖον καὶ ἄλσος τοῦ Δωδωναίου Διός. — Ποταμοὶ Ἀχέρων καὶ Κωκυτὸς, μυθευθέντες ὡς ποταμοὶ τοῦ Ἅδου διὰ τὰ μαῦρά των νερά. Ἄραχθος, χυνόμενος εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον.

Τὴν Ἤπειρον κατῴκουν πολλοὶ μικρολαοὶ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐπικρατέστεροι ἦσαν οἱ Χάονες, οἱ Θεσπρωτοὶ καὶ οἱ Μολοττοὶ, ὅθεν ἐξ αὐτῶν ἐθαιρεῖτο ἡ ἡγεμὼν ἐνομίζοντο δ' ὅλοι βάρβαροι μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

274. Ἡ Ἰλλυρία καὶ Ἰλλυρὶς, πρὸς Β: τῆς Ἠπείρου ἐκτεινομένη παρὰ τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον, εἶχε πόλεις τὴν Ἐπίδαμνον (ἔπειτα Δυρράχιον), ἀποικίαν τῶν Κορινθίων, καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν. Ἀπ' αὐτὴν τὴν ἐμπορικὴν πόλιν ἤρχιζεν ἡ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατασκευασθεῖσα Ἐγνατία

(*) (Ἴδε Γεωγρ. Κούμα σελ. 870 περὶ ταύτης τῆς πολ.) Ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁδὸς ἡ φέρουσα εἰς τὴν Θρᾴκην. Εἰς τὰ μεσημβρινὰ τῆς Ἰλλυρίας μέρη ἦσαν τὰ Ἀκροκεραύνια ὄρη (βουνὰ τῆς Χιμάρας), τὰ ὁποῖα μὲ τὴν Ἰταλίαν σχηματίζουσι τὸν Ἰόνιον κόλπον, ὅστις εἶναι ἡ εἴσοδος τοῦ Ἀδριατικοῦ Πελάγους. Ἀλβανούπολις, ἐκ τῆς ὁποίας μετέπειτα ἐδόθη τὄνομα εἰς ὅλην τὴν χώραν ἐπονομασθεῖσαν Ἀλβανίαν.

Ἰλλυρία ὠνομάζετο ὅλη ἡ παρὰ τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον ἐκτεινομένη χώρα ἀπὸ Ἀκροκεραυνίων ἕως τοῦ Ἀρσίου ποταμοῦ πρὸς Δ: Ἐδιαιρεῖτο δὲ εἰς Ἰλλυρίδα βαρβαρικὴν, περιλαμβανομένην μεταξὺ τοῦ Ἀρσίου καὶ Δρινίου ποταμοῦ, καὶ εἰς Ἰλλυρίδα Ἑλληνικὴν, ἀπὸ τοῦ Δρινίου ἕως τῶν Ἀκροκεραυνίων (Ἀλβανία). Ἡ Βαρβαρικὴ περιεῖχε τρεῖς ἐπαρχίας, τὴν Ἰαποδικὴν, τὴν Λιβυρνικὴν καὶ τὴν Δαλματίαν. Οἱ Λιβυρνοὶ ἦσαν ναῦται ἐπιτήδειοι, κατασκευάζοντες νῆας ἐλαφρὰς, αἱ ὁποῖαι ἐπωνομάζοντο Λιβυρνικαί.

275. Μακεδονία. Τόπος ὀρεινὸς πρὸς Β: τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου ἐκτεινόμενος ἕως εἰς τὴν Θρᾴκην.—Ὄρη· ὁ Σκάρδος, ὁ Ὄρβηλος, καὶ τὸ Παγγαῖον περιέχον μεταλλεῖα χρυσοῦ, καὶ ὁ Ἄθως.—Κόλποι· Θερμαϊκὸς, Τορωνικὸς, Σιγγιτικὸς καὶ Στρυμονικὸς σχηματίζοντες τὴν Χαλκιδικὴν Χερσόνησον.—Ποτ: Ἀλιάκμων καὶ Ἄξιὸς, χυνόμενοι εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, καὶ Στρυμὼν εἰς τὸν ὁμώνυμόν του κόλπ.—Πόλεις Παρὰ τὸν Θερμ: κόλπ: Πύδνα, καὶ Μεθώνη, τὴν ὁποίαν πολιορκῶν ὁ Φίλιππος ἔχασε τὸν ἕνα του ὀφθαλμόν.—Θέρμη (Θεσσαλονίκη), εἰς τὸν μυχὸν τοῦ αὐτοῦ κόλπου—Ἔδεσσα, ἡ ἀρχαία μητρόπολις.—Πέλλα παρὰ τὸν Ἀξιὸν, ἡ πατρὶς τοῦ Ἀλεξάνδρου, γενομένη καθέδρα τοῦ βασιλείου ὑπὸ Φιλίππου.—Ἀμφίπολις, ἐπὶ τοῦ Στρυμόνος.—Φίλιπποι, κτισθεῖσα διὰ τὰ αὐτοῦ εὑρισκόμενα μεταλλεῖα. Εἰς τὰ πέριξ αὐτῆς ὁ Κάσσιος καὶ ὁ Βροῦτος κατετροπώθησαν ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου.—Ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς Χερον: Χαλκὶς, πρωτεύουσα αὐτῆς:—Ὄλυνθος καὶ Ποτίδαια (ἔπειτα Κασσάνδρεια) εἰς τὸν Τορωνικὸν κόλπον, ἐπίσημοι εἰς τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον.—Πελλήνη, εἰς τὸν Θερμ:—Στάγειρα, εἰς τὸν Στρυμον: κόλπον, πατρὶς τοῦ Ἀριστοτέλους.

Σημ. Ἐπειδὴ οἱ πλειότεροι λαοὶ τῶν κατοικούντων τοὺς τόπους τούτους εἶχον καταγωγὴν Ἑλληνικὴν ὡς καὶ οἱ Μακεδόνες, οἵτινες μετὰ τὸν Φίλιππον ἔλαβον ἰσχὺν πολλὴν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, πολλοὶ τῶν Γεωγράφων καὶ ἱστοριογράφων συμπεριλαμβάνουσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Ἤπειρον καὶ μέρος τῆς Ἰλλυρίας, ἥτις εἶχεν ἀποικίας Ἑλληνικάς.

ΝΗΣΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ.

276. Παρεκτὸς τῶν νήσων, τὰς ὁποίας ἀπηριθμήσαμεν ἤδη κατ' ἐπαρχίας, ὡς προσκειμένας εἰς τὰς Ἠπείρους τῆς Ἑλλάδος, εἶναι προσέτι καὶ αἱ ἑξῆς.

Πρὸς Βορ: Θάσος, εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον πρὸς Ν. τῆς Μακεδονίας·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἶχε χρυσοῦ μεταλλεῖα.—Σκίαθος, παρὰ τὴν Σηπιάδα ἀκτήν· ἔπειτα Σκόπελος, Ἀλόννησος, Πεπάρηθος, καὶ πρὸς Ν: αὐτῶν Σκύρος, ὅπου ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκρύφθη ὑπὸ τῆς μητρός του παρὰ τῷ βασιλεῖ Λυκομήδει.

277. Εὔβοια. Μεγάλη καὶ ἐπιμήκης νῆσος παρεκτεινομένη εἰς τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἀπὸ τὰς Θερμοπύλας ἕως πλησίον τοῦ Σουνίου. Ὁ πορθμὸς, ὁ χωρίζων αὐτὴν ἀπὸ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, ὠνομάζετο Εὐβοϊκὸς κόλπος, καὶ Εὔριπος εἰς τὸ στενώτατον μέρος αὐτοῦ, ὅπου ἦτο καὶ γέφυρα ἑνόνουσα τὴν στερεὰν μὲ τὴν νῆσον (261).

Ἀκρωτήρια. Κήναιον, ἀντικρυ τῶν Θερμοπυλῶν· Ἀρτεμίσιον, τὸ βλέπον πρὸς τὴν Σκόπελον. Εἰς αὐτὸ οἱ Ἕλληνες ἐκτύπησαν κατὰ πρῶτον τὸν στόλον τοῦ Ξέρξου. Γεραιστὸς καὶ Πεταλία (Πεταλιοὶ) βλέπουν πρὸς τὸ Σούνιον. — Πόλεις· Χαλκὶς, παρὰ τὸν Εὔριπον ὀνομαστὴ πόλις καὶ φρούριον ἀξιόλογον. — Ἐρέτρια, ὀλίγον μακρὰν τῆς Χαλκίδος. — Κάρυστος, εἰς τὰ Ν: Ἀν: τῆς νήσου, πλησίον δὲ τὰ Στύρα. — Ὠρεὸς, εἰς τὸ βόρ: παράλιος, πρώην λεγομένη Ἱστιαία. Εἰς τὸ ὄρος Ὄχη, πλησίον τῆς Καρύστου, εὑρίσκετο ἄσβεστος λίθος (ἀμίαντος). Εἶχεν ἡ νῆσος καὶ θερμὰ λουτρὰ καὶ μάρμαρα ὡραῖα.

278. Κυκλάδες. Ὠνομάζοντο οὕτως αἱ μικραὶ Ἑλληνικαὶ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους αἱ κύκλῳ τῆς νήσου Δήλου κείμεναι, ἥτις ἐλαμβάνετο ὡς κέντρον· ἦσαν δὲ κυρίως 12.

—Ἄνδρος εἰς τὴν Μ: Ἀν: ἄκραν τῆς Εὐβοίας· ἔπειτα Τῆνος, ἔχουσα ἀξιόλογον ἱερὸν καὶ ἄλσος τοῦ Ποσειδῶνος ἔξω τῆς πόλεως· ἀντικρυ αὐτῆς Μύκονος, καὶ ταύτης πλησίον ἡ Δῆλος, ὀνομαστὴ εἰς τὴν μυθολογίαν, διότι αὐτοῦ ἡ Λητὼ ἐγέννησε τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν· ὅθεν καὶ ναὸν εἶχε μεγαλοπρεπέστατον, ὑπὸ πάντων ἁγιώτατον ἄσυλον νομιζόμενον, ὥστε ἐναπεταμιεύοντο εἰς αὐτὴν οἱ δημόσιοι θησαυροὶ τῶν Ἑλλήνων.—Ὀρτυγία ἢ Ῥήνεια πλησιέστατα τῆς Δήλου, ἔρημον νησίδιον, ὅπου ἦσαν τὰ μνήματα τῶν Δηλίων, διότι εἰς τὴν Δῆλον δὲν ἐσυγχωρεῖτο νὰ θάπτωσι νεκρὸν, οὔτε νὰ τρέφωσι σκύλον.—Νάξος, ἡ μεγίστη τῶν Κυκλάδων καὶ εὐφορωτάτη καὶ καλλίοινος, ὅθεν ἦτο καὶ ἀφιερωμένη εἰς τὸν Διόνυσον.—Ἀντικρυ αὐτῆς Πάρος, πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Ἀρχιλόχου, ὀνομαστὴ διὰ τὰ λευκὰ αὐτῆς μάρμαρα,—πρὸς Δ: ταύτης Ὠλίαρος (Ἀντίπαρος).—Σίφνος πρὸς Δ: καὶ ἀνωτέρω Σέριφος, ἔπειτα Κύθνος, ἔπειτα Κέως ἀντικρυ τοῦ Σουνίου, ἥτις εἶχε τέσσαρας πόλεις πρότερον, ἔπειτα δύο μόνας, τὴν Ἰουλίδα καὶ Καρθαίαν. Ἐκ τῆς Ἰουλίδος ἦσαν ὁ ποιητὴς Σιμωνίδης καὶ ὁ Βακχυλίδης.—Σύρος, μεταξὺ Κύθνου καὶ Δήλου, πατρὶς τοῦ Φερεκύδου.—Κίμωλος πρὸς Μ: τῆς Σίφνου, ὅθεν ἡ πρὸς γραφὴν Κιμωλία Γῆ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

279. Σποράδες. Μῆλος, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λεγομένου Μυρτῴου πελάγους, τὸ ὁποῖον ἐντεῦθεν ἐξετείνετο πρὸς τὸ Σκύλλαιον τῆς Ἀργολίδος, καὶ τὸ Σούνιον, περιλαμβάνον καί τινας νήσους τῶν Κυκλάδων. — Σίκινος, Λαγοῦσα καὶ Φολέγανδρος πρὸς Ἀν: — Πλησίον Ἴος, ὅπου λέγουν ὅτι ἐτάφη ὁ Ὅμηρος. — Θήρα πρὸς Μ: τῆς Ἴου, μακρὰ νῆσος ἄποικος τῶν Λακεδαιμονίων, ἐξ ἧς ἐστάλη ἀποικία καὶ εἰς τὴν Κυρήνην τῆς Λιβύης. — Ἀνάφη, πρὸς Ἀν: τῆς Θήρας, ὀνομαστὴ διὰ τὸ ἐν αὐτῇ ἱερὸν τοῦ Λιγλήτου Ἀπόλλωνος ὑπὸ τῶν Ἀργοναυτῶν καθιερωθέν. — Ἀστυπάλαια, ἡ ἀνατολικωτάτη, τῶν τῆς Εὐρώπης, νῆσος εἰς τὸ Αἰγαῖον. — Μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Νάξου Ἀμοργός, ὅθεν ἦτο Σιμωνίδης ὁ Ἰαμβοποιός. — Αἱ λοιπαὶ Σποράδες· Νίσυρος, Τῆλος, Χαλκὶς, Κῶς, Καλύμνη, Λέρος, Πάτμος, Ἰκαρία, ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀσίαν κείμεναι εἰς τὸ Ἰκάριον πέλαγος, τὸ ὁποῖον πρὸς Μ: ἡνόνετο μὲ τὸ Καρπάθιον πέλαγος, ὅπου ἦτον ἡ νῆσος Κάρπαθος, μεταξὺ Θήρας, Ῥόδου καὶ Κρήτης. — Κάσος, πλησίον τῆς Καρπάθου καὶ τοῦ Σαμωνίου ἀκρωτηρίου τῆς Κρήτης.

280. Κρήτη. Παρεκτείνεται ἀπὸ Δ: πρὸς Ἀν: εἰς τὴν Μεσόγειον ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήριον Μαλέας ἕως εἰς τὴν Ῥόδον, ἔχουσα πρὸς Β: τὸ Κρητικὸν πέλαγος (τὸ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν Σποράδων)· πρὸς Ἀν: τὸ Καρπάθιον, καὶ πρὸς Μ: τὸ Λιβυκόν. — Σαμώνιον ἐλέγετο τὸ Ἀνατ: ἀκρωτήριον τῆς νήσου· Κριοῦ μέτωπον, τὸ Νοτιοδυτ: καὶ Κίμαρος τὸ Βορειοδ: Τὸ ὄρος Ἴδη καὶ ἡ Δίκτη ἔσχιζον κατὰ μῆκος αὐτήν· ὀνομαστὸς ποτ: τῆς νήσου ὁ Ληθαῖος, ῥέων σιμὰ τῆς Γορτύνης.

Πόλεις. Κνωσσὸς, ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου καὶ καθέδρα τοῦ Μίνωος, πλησίον τῆς ὁποίας ἦτον ὁ Λαβύρινθος. — Κυδωνία, εἰς τὴν δυτ: πλευρὰν, καὶ Γόρτυνα εἰς τὴν Μεσημβρ: — Ἡράκλειον, ἐπίνειον τῆς Κνωσσοῦ.

Οἱ Κρῆτες πρῶτοι μνημονεύονται μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, ὅτι ἔλαβον νόμους παρὰ τοῦ Μίνωος καὶ πολίτευμα τακτικόν. Τοῦτο δὲ μιμηθεὶς ὁ Λυκοῦργος ἔπειτα διέταξε καὶ τὸ τῆς Σπάρτης πολίτευμα ὅμοιον εἰς πολλὰ μὲ ἐκεῖνο.

281. Θράκη. Πρὸς Β: τῆς Ἑλλάδος ἔκειτο ἡ Θράκη (πρὸς Ἀν: τῆς Μακεδονίας, πρὸς Δ: τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς Β: τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου). Εἶχεν ὄρη τὴν Ῥοδόπην καὶ τὸν Αἷμον. Ποταμούς· τὸν Νέστον εἰς τὰ σύνορα τῆς Μακεδονίας, καὶ τὸν Ἕβρον μέγαν ποταμὸν χυνόμενον πλησίον τῆς Αἴνου εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Εἰς τὰς ὄχθας αὐτοῦ μυθολογοῦσιν ὅτι ὁ Ὀρφεὺς κατεσπαράχθη ὑπὸ τῶν Μαινάδων. — Μικρότεροι ποτ: ὁ Λίπος καὶ Μέλας, τοὺς ὁποίους ὁ πολυάριθμος στρατὸς τοῦ Ξέρξου διαβαίνοντες ἐξήραναν πίνοντες. — Πορθμοὶ· ὁ Ἑλλήσποντος καὶ ὁ Βόσπορος. — Ἀκρωτήρια· Σέρριον,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀντικρὺ τῆς νήσου Σαμοθράκης· Σαρπηδόνιον, ἄκρα τῆς Χερρονήσου· Ἐχιάς, πλησίον τοῦ Βυζαντίου· Κυάνεαι νῆσοι, εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον κλείουσαι τὸν Βόσπορον.—Πόλεις· Ἄβδηρα, πλησίον τοῦ Νέστου, πατρὶς τοῦ Δημοκρίτου.—Καρδία, εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Χερρονήσου τῆς παρεκτεινομένης εἰς τὸν Ἑλλήσποντον. Ἐπ' αὐτῆς ἦτο καὶ ἡ Σηστὸς καταντικρὺ τῆς Ἀβύδου (209), ὀνομαστὴ διὰ τὰ κατὰ τὴν Ἡρὼ καὶ Λέανδρον ἱστορούμενα, καὶ δι' ὅ,τι αὐτοῦ ἐγεφύρωσεν ὁ Ξέρξης τὸν Ἑλλήσποντον· Αἰγὸς ποταμοὶ (πόλ: καὶ ποτ:) ὀνομαστοὶ εἰς τὴν ἱστορίαν διὰ τὴν ἧτταν τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου.—Καλλίπολις, ἀντικρὺ τῆς Λαμψάκου.—Πέρινθος (ἔπειτα Ἡράκλεια καὶ τώρα Ἡρακλειὰ) καὶ Σηλυβρία ἐπὶ τῆς Προποντίδος.—Βυζάντιον (Κωνσταντινούπολις), διὰ τὴν τοποθεσίαν κατεστάθη πρωτεύουσα τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας εἰς τὴν Ἀνατολήν.—Σαλμυδησσὸς, Ἀπολλωνία, Μεσημβρία, εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου.—Εἰς τὰ μεσόγεια, κατοικούμενα ὑπὸ διαφόρων λαῶν (μεταξὺ τῶν ὁποίων ὀνομαστότεροι ἦσαν οἱ Ὀδρύσσαι) παρὰ τὸν Ἔβρον ποταμὸν ἡ Φιλιππούπολις, καὶ ἡ Ἀδριανούπολις πρότερον Ὀρεστιὰς καλουμένη.

Κατὰ τὰ παράλια τῆς Θράκης, εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλ: κεῖται ἡ νῆσος Λῆμνος ἱερὰ τοῦ Ἡφαίστου, διότι, κατὰ τὴν μυθολογίαν, εἰς αὐτὴν ἔπεσεν, ὅτε ἐκρημνίσθη ὑπὸ τοῦ Διὸς ἀπὸ τὸν Ὄλυμπον. Σαμοθράκη, ἀντικρὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἔβρου, ὀνομαζὴ διὰ τὸν ναὸν ἐν τὰ τελούμενα ἐκεῖ μυστήρια τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Περσεφόνης.

282. Μοισία. Πρὸς Β: τῆς Θράκης ἀπὸ τοῦ Αἵμου μέχρι τοῦ Ἴστρου ποταμοῦ, περιλαμβάνουσα τὴν σημερινὴν Σερβίαν καὶ Βουλγαρίαν.—Ποτ. Ἴστρος ἢ Δανούβιος, χυνόμενος δι' ἑπτὰ στομάτων εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον. Ὡς πρὸς αὐτὸν δ' ἡ χώρα διαιρουμένη ὠνομάζετο Ἄνω Μοισία, ἡ πρὸς Δ: καὶ Κάτω Μοισία ἡ πρὸς Ἀν:—Πόλεις τῆς ἄνω Μοισίας. Σιγίδονον, μητρόπολις τῆς χώρας (πλησίον τοῦ Βελιγραδίου). Βιμιακὸν (Βιδίνι) πόλις περίφημος, Νεϊσὸς (Νίσσα τῆς Σερβίας).—Τῆς κάτω Μοισίας· Νικόπολις, εἰς τὰς συμβολὰς τοῦ ποταμοῦ Ἰατέρου καὶ Δανουβίου. Δορόστορον ἢ Δουρόστολον (Δρύστρα καὶ Τουρ. Συλίστρα). Ἀξιόπολις (Ῥοσαύα) παρὰ τὸν Δούναβιν, ὅστις ἐδῶθεν καὶ ἐξῆς λαμβάνει τὄνομα Ἴστρος:—Σερδικὴ (Σόφια), εἰς τὸ μέσον τῆς χώρας.—Παρὰ τὸν Εὔξεινον Πόντον. Τόμις (Τομισβὰρ), ὅπου ἐξωρίσθη ὁ Ῥωμαῖος ποιητὴς Ὀβίδιος. Ἴστρος καὶ Ἰστρούπολις. Διονυσιούπολις, πρότερον Κρουνοὶ (Βάρνα). Ὀδησσὸς, ἀποικία τῶν Μιλησίων, ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τ' ὄνομα ἡ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δανουβίου καὶ τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου νεοκτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥώσσων, παραθαλάσσιος πόλις (*).

(*) Ἴδε τὴν σύνοψιν τῆς παλ. Γεωγ. ὑπὸ Κούμα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐκ τῆς Μοισίας, Θράκης, Μακεδονίας καὶ Ἑλλάδος σύγκειται νῦν ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία, ἐξ ἧς ἐχωρίσθη τὸ σημερινὸν βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, περιλαμβάνον μέρος τῆς ἀρχαίας.

§. Β'. ΙΤΑΛΙΑ.

283. Ἡ Ἰταλία σχηματίζει μεγάλην Χερσόνησον, ἥτις ἐξέχει μέσα εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, ὁριζομένη πρὸς Ἀν: ἀπὸ τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον, πρὸς Δ: ἀπὸ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, πρὸς Μ: ἀπὸ τὸ Σικελικὸν καὶ πρὸς Β: ἀπὸ τὴν σειρὰν τὸν Ἄλπεων. Αἱ εἰς αὐτὴν περιεχόμεναι χῶραι διαιροῦνται εἰς χώρας Ἀρκτῴας, Μέσας καὶ Μεσημβρινάς. Αἱ ἀρκτῷαι χῶραι ἐλέγοντο καὶ Γαλατία Κισαλπίνα· αἱ δὲ Μέσαι, κυρίως Ἰταλία· καὶ αἱ Μεσημβριναὶ, Μεγάλη Ἑλλάς.

284. Ἀρκτῷαι χῶραι. Γαλατία Κισαλπίνα, ἡ ἐντὸς Ἄλπεων Κελτικὴ, κατοικουμένη ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, καὶ σχηματίζουσα δεξαμενὴν ποτιζομένην ἀπὸ τὸν Ἠριδανὸν ἢ Πάδον (Πῶ), διατρέχοντα ἀπὸ Δ: πρὸς Ἀν: καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς συμβάλλοντας εἰς αὐτόν. Τούτων δὲ οἱ κυριώτεροι εἶναι· ὁ Τίκινος (Τέσινος) Ἀδδούας (Ἄδδας) Μίγκιος, Τρεβίας, καὶ ὁ Ρουβίκων, ὅστις ἐχώριζε τὴν ἐντὸς τῶν Ἄλπεων Γαλατίαν ἀπὸ τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν. Πρὸς Ἄρκτον εἶναι αἱ λίμναι Οὐερβανὸς (Μείζων 177), Λάριος (τοῦ Κώμου), Βήνακος (τῆς Γουάρδιας).

Ὡς πρὸς τὸν Πάδον δὲ ἐδιαιρεῖτο εἰς τὴν ἐκεῖθεν ἢ πέραν τοῦ Πάδου (Τρανσπαδανὴν), καὶ εἰς τὴν ἐντεῦθεν ἢ ἐντὸς τοῦ Πάδου (Κισπαδανήν).

285. Ἡ Τρανσπαδανὴ περιεῖχε ἀ) τῶν Σαλάσσων τὴν χώραν. Π. Αὐγούστα Πραιτωρία (Ἀόστη).—β') τῶν Σεγουσιανῶν. Π. Σεγούσιον (Σούση)—γ') Τῶν Ταυρινῶν. Π. Αὐγούστα Ταυρινῶν (Τορῖνον).—δ') τῶν Λιβίκων. Π. Οὐερκέλλαι (Verceli).—ε) τῶν Λοιούων. Π. Τίκινον (Παυΐα), πλησίον τοῦ ὁποίου κατενίκησεν ὁ Ἀννίβας τὸ πρῶτον τοὺς Ῥωμαίους.—ς') Ἰνσούβρων, Π. Μεδιόλανον ἢ Μεδιόλανα (Μιλάνο).—ζ') Ὀροβίων. Π. Βέργομον (Bergamo).—η) Κενομανῶν. Π. Βριξία (Brescia) καὶ Μάντουα. Εἰς τὰ πέριξ αὐτῆς ἐγεννήθη Βιργίλιος ὁ Ποιητής.

286. Ἡ Κισπαδανὴ (δηλονότι ἡ ἐντεῦθεν τοῦ Πάδου) περιεῖχε ἀ) τὴν χώραν τῶν Ἀναμάνων. Πόλ. Πλακεντία (Πιατσέντσα).—β'.) τῶν Λιγγόνων. Π. Φόρος Ἀλιήνου (Φερράρα).—γ') τῶν Βοΐων. Π. Πάρμα, Μουτίνη (Μόδενα), Βονωνία (Βολόνια), Ῥαουέννα ἢ Ῥαβέννα, καθέδρα τοῦ βασιλείου τῶν Γότθων κατὰ τὸ 593 ἀπὸ Χ.

287. Λιγυστικὴ ἢ Λιγουρία· ἔκειτο Ν: Δ: τῆς Κισαλπινῆς Γαλατίας. Τὰ Ἀπέννινα ὄρη ἤρχιζαν αὐτοῦ. Τάναρος καὶ Μάκρης οἱ ποταμοὶ ἐχώριζον αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ἐτρουρίαν.—Πόλεις. Γένουα (Γένοβα). Λιμὴν Ἡράκλειος Μονοίκου (Monaco.) Ἰντεμέλιον (Ventimilia).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

288. Χώρα Ἐνετῶν ἢ Οὐενετῶν ἢ Ἐνετία, κατοικουμένη ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν Β: Ἀν: τῆς Ἰταλίας. — Ποτ. ὁ Ἄθεσις (Adige), Μοδόακος μείζων (Brenta), Μοδόακος ἐλάσσων (Bacchiglione), ὁ Πλαύης (Piave). — Π. Οὐήρων (Verona), πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Κατούλλου καὶ τοῦ Πλινίου. — Παταύϊον, πατρὶς τοῦ Τίτου Λιβίου. — Ἀδρία (Hadria) ἐξ ἧς ἔλαβε τὄνομα ὁ Ἀδριατικὸς κόλπος.

289. Καρνία (Καρνιόλα). Π. Ἀκυληΐα καὶ Οὔδινον. — Ἡ Ἰσρία, κειμένη εἰς Χερσόνησον ἐπὶ τῆς Ἀν: παραλίας τοῦ Ἀδρ: κόλπου. — Π. Τεργέσται (Τριέστι). Πόλα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξωρίσθη Κρῖσπος, ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου.

290. Μεσαῖαι χῶραι. Ἡ Ἐτρουρία ἢ Τυῤῥηνία, ποτιζομένη ἀπὸ τὸν Ἄρνον, Ὄμβρον καὶ Κλάνιν· εἶχε τὴν Τρασυμέναν λίμνην, ὅπου ὁ Ἀννίβας ἐνίκησε τοὺς Ῥωμαίους, καὶ τὴν Οὐολσινίαν. Οἱ Τυῤῥηνοὶ ἢ Ἐτρουροί, παλαιόθεν καὶ πρὸ τῶν Ἑλλήνων ἐπιμεληθέντες τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, εἶχον ἐκταθῆ ποτε εἰς πολὺ μέρος τῆς Ἰταλίας. Ἡ χώρα αὐτῶν ἦτο διῃρημένη εἰς πολλὰς τοπαρχίας, τῶν ὁποίων οἱ ἀρχηγοὶ ὠνομάζοντο Λουκούμονες.

291. Ἐπισημότεραι πόλεις. — Θούκα, — Πεῖσα, καὶ Πεῖσαι — Φαισοῦλαι — Οὐολατέῤῥαι (Volterra). — Σήνα Ἰουλία (Sienna), — Ἀῤῥήτιον (Arrezzo), — Κορτόνη καὶ Περουσία (Perouse) παρὰ τὴν Τρασυμέναν λίμνην — Κλούσιον, καθέδρα τοῦ Πορσένα, καὶ μία τῶν δώδεκα παλαιῶν μητροπόλεων. — Οὐολσινία (Bolsena). — Ταρκυνία, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπωνομάσθη ἡ τῶν Ταρκυνίων οἰκογένεια. — Φαλέριοι, πολιορκηθεῖσα ὑπὸ Καμίλλου — Καιραὶ ἢ Καιρέα ὅπου, τῆς Ῥώμης ὑπὸ τῶν Γαλατῶν πολιορκουμένης, διεσώθησαν αἱ Ἑστιάδες φέρουσαι μεθ' ἑαυτῶν τὸ ἱερὸν πῦρ — Οὐήϊοι, πόλις ἰσχυροτάτη, τὴν ὁποίαν οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ δεκαετῆ πολιορκίαν ἐξεπόρθησαν.

292. Ἡ Ὀμβρικὴ, Ἀν: ἐκτεινομένη ἀπὸ τῶν Ἀπεννίνων ἕως τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου, ἐκατοικεῖτο ἀπὸ τοὺς Ὀμβρικοὺς, ἀρχαιότατον λαὸν, καὶ τοὺς Σήνονας, Γαλάτας ὄντας. — Π. Ἀρίμινον (Rimini), Πίσαυρον (Pesaro), Σπολήτιον (Spoleto) καὶ Σηνογαλλία (Σηνιγάγια).

293. Τὸ Πίκενον ἢ Πιτύνη καὶ Πικεντίνη χώρα, ἀπὸ τῆς πίσσης καὶ τῶν εἰς αὐτὴν γινομένων πολλῶν πιτύων (πευκῶν) ὀνομασθεῖσα οὕτω. Ποταμοὶ, ὁ Αἶσις καὶ Τρουεντῖνος (Truentus, Tronto) Π. — Ἀγκὼν (Ἀγκώνα), ἐπίσημος πόλις μὲ λιμένα ἐξαίρετον. — Φίρμον (Fermo) καὶ Ἄσκουλον (Ascoli). Πρὸς Ν: ἦτον ἡ χώρα τῶν Πρητουτίων ἐχόντων πρώτην πόλιν τὴν Ἀδρίαν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

294. Σαβίνων χώρα. Ἡ μεταξὺ τῶν Ἀπεννίνων καὶ τῶν πτ. Τιβέρεως καὶ Ἀνίωνος. Πόλεις ἐπίσημοι αὐτῆς ἦσαν—Φεάτον, Κύρις, καὶ Τίβουρα (Tivoli) ἐπὶ τοῦ Ἀνίωνος ποταμοῦ.—Τὸ Λάτιον, ἢ Λατίνη χώρα, ἔκειτο μεταξὺ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς τῶν Σαβίνων χώρας, χωριζομένη ἀπὸ τῆς Ἑτρουρίας διὰ τοῦ ποταμοῦ Τιβέρεως, ἢ Θίμβρεως. Περιεῖχε δὲ πρὸ τῶν Ῥωμαίων πολλοὺς μικρολαοὺς τοὺς ἑξῆς. Τοὺς Λατίνους, Ἐρνίκους, Ῥουτούλους, Οὐόλσκους, Αἰκούους καὶ Ἀρούγκους, κυριευθέντας ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων.

295. Πόλεις δὲ αὐτῆς ἦσαν· ἡ Ῥώμη, γενομένη ποτὲ μητρόπολις ὅλου τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Ἐθεμελιώθη κατ' ἀρχὰς ὑπὸ Ῥωμύλου ἐπὶ τοῦ Παλατίνου ἢ Παλατίου λόφου, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τιβέρεως κειμένου· συνέκειτο δὲ τὸ πρῶτον ἀπό τινας καλύβας εἰς τετράγωνον σχῆμα περιληφθείσας. Οἱ δὲ κατόπιν βασιλεῖς, συνερχομένων προσφύγων ἐκ τῶν πέριξ λαῶν, παρέλαβον καὶ ἄλλους λόφους κατοικηθέντας· ὁ δὲ Σέρβιος Τύλλιος περιέβαλεν αὐτὴν μὲ τεῖχος, κειμένην εἰς τὰς δύο ὄχθας τοῦ Τιβέρεως, καὶ περικλείουσαν ὀκτὼ λόφους (ἢ ὄρη ὡς ὠνόμαζον αὐτὰ) εἰς τὸ τεῖχός της. Τὸ Καπιτώλιον ἢ Καπιτωλεῖον ὄρος, τὸ Παλάτιον, τὸ Κυϊρῖνον, τὸ Καίλιον, τὸ Ἀβεντῖνον ὄρος, τὸν Ἐσκυλῖνον λόφον, τὸ Οὐϊμινάλιον καὶ Ἰανίκουλον. Τὸ τεῖχος τοῦ Τυλλίου διέμεινε τὸ αὐτὸ μέχρι τοῦ Σύλλα, ὅστις τὸ ἐξέτεινεν ὀλίγον· ὕστερον δὲ ηὐξήθη ἡ πόλις ἐπὶ τῶν Αὐτοκρατόρων, ὅτε κατήντησε πραγματικῶς κεφαλὴ τῆς γνωστῆς τότε οἰκουμένης. Τὸ Καπιτώλιον ἦτο ἡ Ἀκρόπολις αὐτῆς, πρὸς Ἀν: τοῦ ὁποίου, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως, ἦτο ὁ Φόρος, ὅπου συνήρχετο ὁ λαός. Πλῆθος ναῶν, θεάτρων, ἀμφιθεάτρων, ἀγαλμάτων, ναῶν 500, ἐν οἷς καὶ τὸ Πάνθεον, κατεκόσμουν τὴν πόλιν.—Ὄστια, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τιβέρεως, ἦτον ὁ λιμὴν τῆς Ῥώμης.—Λαβίνιον ἢ Λαουΐνιον, ἐνομίζετο κτίσμα τοῦ Αἰνείου.—Ἄλβα Λόγγα, πατρὶς τῶν Κουριατίων.—Τούσκουλον (Frascati) πλησίον τοῦ ὁποίου εἶχε τὸ ἀγροκηπεῖόν του ὁ Κικέρων λεγόμενον Τουσκουλανόν.—Πραίνεστος (Palestrina), πόλις ὀχυρὰ εἰς τὰ σύνορα τῶν Αἰκούων. Ἀναγνία, ἐπίσημος πόλις τῶν Ἐρνίκων.—Ἄρπινον, πατρὶς τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Μαρίου.—Ἄντιον, παραθαλάσσιος πόλις δυνατὴ τῶν Οὐόλσκων, πατρὶς τοῦ Νέρωνος καὶ Καλιγόλα.—Σούεσσα Πωμέτια, πλησίον τῶν Πωμεντίνων ἑλῶν.—Κιρκαῖον, ἐπὶ ἀκρωτηρίου· ἐνομίζετο δὲ, ὅτι ἐκτίσθη ὑπὸ τῆς Κίρκης.—Μίντουρνον, ὅπου ἀπεσύρθη ὁ Μάριος.

296. Τὰ πρὸς τὸ Λάτιον Ἀν: καὶ Ν: Ἀν: ὄρη κατεῖχον πολλοὶ ἄλλοι λαοί· ἦγουν ἀ.) οἱ Μαρσοὶ, τῶν ὁποίων ἡ πόλις Μαρρούβιον ἔκειτο

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παρὰ τὴν Φουκίναν λίμνην (Celamo)—β'.) Οὐηστῖνοι. π. Ἀμίτερνον.—γ'.) Μαρρουκῖνοι. π. Τεάτον, ἐξ ἧς ὠνομάσθη ἔπειτα καὶ τὸ μοναστικὸν τάγμα τῶν δυτικῶν χριστιανῶν Τεατῖνοι (Théatins).—δ') Πελιγνοί. Κορφίνιον μητρόπολις αὐτῶν, φανεῖσα σημαντικὴ ἐπὶ τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου.—ε') Φρεντανοί, π. Αὔξουμον.—ς') Σαρνῖται καὶ Σαυνῖται, πολεμήσαντες πολυχρονίους πολέμους πρὸς τοὺς Ῥωμαίους.—Π. Αὐφιδήνη, Βουϊανὸν, Βενεούεντον (Benevento).

297. Χῶραι μεσημβριναί. Ὠνομάζοντο αὐταὶ μὲ γενικὸν ὄνομα Μεγάλη Ἑλλὰς, ἀπὸ τῶν πολλῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν τῶν γενομένων εἰς τὰ παράλια.

298. Καμπανία. Ἡ ὡραιοτάτη καὶ εὐφορωτάτη τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἐσυνώρευε μὲ τὸ Λάτιον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὴν ἐχώριζεν ὁ Λεῖρις π. (Carigliano). Ὅλη ἡ παράλιος χώρα εἶναι πυρίπνευστος. Αὐτοῦ κεῖται τὸ πυρίπνοον ὄρος Βεσούβιον. τοῦ ὁποίου ἡ πρώτη γνωστὴ ἔκρηξις εἶναι ἡ κατὰ τὸ 79 ἀπὸ Χ: γενομένη. Αὕτη ἠφάνισε σκεπάσασα τὰς πόλεις Ἡράκλειον (Herculanum), Πομπηΐαν καὶ Σταβίαν, καὶ κατ' αὐτὴν ἐχάθη καὶ Πλίνιος ὁ πρεσβύτερος. Ἡ Αὐέρνη λίμνη κεῖται εἰς τὸν κρατῆρα πυριπνόου.—Π. Καπύη, πόλις παλαιὰ, λαμπρὰ καὶ μεγαλοπρεπὴς ἐπὶ τοῦ Οὐολτούρνου πτ. Νεάπολις, καὶ Παρθενόπη παλαιότερα λεγομένη· Κύμη, ἐξ ἧς ἡ Κυμαία Σιβύλλα, καὶ Βάϊαι ἔχουσα λουτρὰ περίφημα, ἦσαν τὰ τερπνότατα ἐνδιαιτήματα τῶν Ῥωμαίων. Νῶλα, ὅπου λέγουσιν ὅτι ἐφευρέθησαν τὸ πρῶτον οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν.—Σάλερνον (Salerno).

299. Ἡ Ἀπουλία πρὸς Ἀνατ: τῆς Καμπανίας ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου, ἐδιαιρεῖτο εἰς Δαυνίαν καὶ εἰς Πευκετίαν· τὰ ἐπισημότερα βουνὰ ἦσαν Βούλτουρον καὶ Γάργανος (Monte St. Angelo).—Π. Σιποῦς, Λευκερία ἢ Νουκερία κτισθεῖσα, λέγεται, ὑπὸ τοῦ Διομήδους. Οὐενουσία, πατρὶς τοῦ Ὁρατίου. Βάριον.

300. Ἡ Ἰαπυγία καὶ Μεσσαπία λεγομένη, περιεῖχε τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ καλούμενον ἐκ τοῦ σχήματος πτέρνα τῆς Ἰταλίας κατάντικρυ τῆς Ἰλλυρίας.—Π. Βρεντέσιον (Brindesi) ἐξ οὗ ἀπέπλεον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὑδροῦς (Otranto). Τάρας, κτίσμα Λακεδαιμονίων.

301. Ἡ Λευκανία διαβρεχομένη ὑπὸ τοῦ Σιλάριδος.—Π. Παῖστον ἢ Ποσειδωνία κατὰ τὸ 520 οἰκισθεῖσα ὑπὸ τῶν Συβαριτῶν.—Ἡράκλεια ἐπὶ τοῦ Ταραντινοῦ κόλπου, ὅπου ὁ Πύρρος κατενίκησε τοὺς Ῥωμαίους.—Σύβαρις, γνωστὴ διὰ τὴν τρυφὴν τῶν κατοίκων της, κατεδαφισθεῖσα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὑπὸ τῶν Κροτωνιατῶν, καὶ ἐξανακτισθεῖσα ἔπειτα μὲ τ' ὄνομα Θούριον, καὶ μετέπειτα Κοπίαι.

302. Βρύτιον ἢ Βρεττία. πτ. Κρᾶθις καὶ Νέαιθος.—Π. Πανδοσία, Κωνσεντία, Κρότων, περίφημος διὰ τὰ φιλοσοφικὰ σχολεῖα της· Σκυλλάκιον καὶ Σκυλλήτιον εἰς κόλπον ἐπώνυμόν της.—Ἱππώνιον, ὅθεν ὁ Πλούτων κατὰ τὰ μυθευόμενα ἥρπασε τὴν Περσεφόνην.—Λοκροί, πόλις κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι Λοκρῶν (259), καὶ ἐπονομαζομένη Ἐπιζεφύριοι, ὡς κειμένη ἐπὶ ἀκρωτηρίου, τὸ ὁποῖον ἐκαλεῖτο Ζεφύριον—Ῥήγιον (Regio), παρὰ τὸν Σικελικὸν πορθμόν.

303. Νησοι της ιταλιας. Σικελία, ἡ πρωτίστη ὅλων, χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ στενοῦ πορθμοῦ (τοῦ Φάρου τῆς Μεσσήνης), ὅπου εἶναι οἱ βράχοι τῆς Σκύλλης καὶ ἡ δίνη τῆς Χαρύβδεως, πάλαι ποτὲ τρομερὰ εἰς τοὺς πλέοντας. Ἡ νῆσος αὕτη ἐλέγετο Σικανία παλαιότερα ἐκ τῶν ἐνοικούντων εἰς αὐτὴν Σικανῶν, καὶ Τρινακρία προσέτι ἐκ τοῦ σχήματός της τοῦ τριγωνικοῦ. Αἱ τρεῖς αὗται ἄκραι ἢ ἀκρωτήρια ἦσαν· Πελωριὰς ἄκρα Β: Ἀν: Πάχυνον πρὸς Μ: καὶ Λιλύβαιον πρὸς Δ: ὅπου διέβαινον ἐκ τῆς Καρχηδόνος. Εἰς τὸ ἐσωτερικόν της ἡ νῆσος εἶναι πολλὰ βουνώδης. Τὰ πρώτιστα αὐτῆς ὄρη εἶναι τὸ πυρίπνοον ἡ Αἴτνα 10,000 πόδας ὑψηλόν, καὶ ὁ Ἔρυξ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ἱερὸν Ἀφροδίτης διαφερόντως τιμώμενον. Φοίνικες, Ἕλληνες, Καρχηδόνιοι, καὶ τέλος οἱ Ῥωμαῖοι ἐκράτησαν τῆς Νήσου.

304. Πόλεις· πρὸς Β: Μεσσήνη, ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ, Ζάγκλη καλουμένη ἀρχαιότερα, ἀποικισθεῖσα ὑπὸ Μεσσηνίων.—Ταυρομένιον, Ἱμέρα, Πάνορμον (Palermo). Πρὸς Ἀν: Κατάνη.—Συρακοῦσαι, πλησίον τοῦ Ἀνάπου ἀποικισθεῖσα ὑπὸ τῶν Κορινθίων τὸ 757. Αὕτη ἦτον ἡ Μητρόπολις τῆς νήσου, συγκειμένη ἀπὸ πέντε μέρη διάφορα, ὀνομαζόμενα· Ὀρτυγία, Ἀχραδίνη, Τύχη, Νεάπολις, καὶ Ἐπιπολαὶ ἐπὶ κρημνοῦ ἀπροσβάτου, ὅπου ἦσαν καὶ αἱ λατομίαι, μέσα εἰς τὰς ὁποίας ἔκοπταν πέτρας οἱ κατάδικοι. Πρὸς Ν: Ὕβλα, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐκεῖ γινόμενον μέλι.—Καμαρίνα ἢ Ὑπερία.—Ἀκράγας (Agrigente, Crigenti) ἰσχυρὰ πόλις πλησίον τοῦ ὁμωνύμου της πτ.—Λιλύβαιον, κατάντικρυ τῆς Καρχηδόνος. Εἰς τὰ μεσόγεια τῆς νήσου ἦτο ἡ Ἔννα, πόλις ἱερὰ τῆς Δήμητρος, καὶ Ἀγύριον, πατρὶς Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου.

305. Πρὸς Β: τῆς Σικελίας εἶναι νῆσοί τινες πυρίπνοοι, Αἰόλου νῆσοι καλούμεναι καὶ Ἡφαιστιάδες ἢ Λιπάραι. Πρὸς Ν: εἶναι αἱ νῆσοι Μελίτη (Μάλτα) καὶ Γαῦλος (Cozzo).

306. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς Τυῤῥηνικῆς θαλάσσης ἔκειτο ἡ Σαρδώ, (Σαρ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δηνία) ἡ Σαρδών, τῆς ὁποίας τὰ παράλια ἐξουσίαζον κατ' ἀρχὰς οἱ Καρχηδόνιοι, μετὰ δὲ τὸν πρῶτον Λιβυκὸν πόλεμον ἐξουσίασαν ὁλόκληρον οἱ Ῥωμαῖοι. Πόλις αὐτῆς μεγάλη καὶ εὐλίμενος ἦτο ἡ Καλαρὶς (Cagliari). Ἄλλη νῆσος πρὸς Βορρᾶν, ἡ ὀνομαζομένη κατ' ἀρχὰς Κύρνος, καὶ ἔπειτα Κόρσικα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Ἀλερία ἐπὶ τῆς Ἀν: παραλίας ἦτο ἡ μόνη σημαντικωτέρα πόλις τῆς νήσου ταύτης.

307. Παρὰ τὴν Ἰταλίαν· ἡ Ἴλβα, ἢ Ἰλύα, καὶ ἔπειτα Αἰθαλία (Elba), ἐχρημάτισε περίφημος διὰ τὰ τοῦ σιδήρου μεταλλεῖά της.—Πιθηκοῦσα (Ischia), πλησίον τοῦ Μισηνοῦ ἀκρωτηρίου.—Χοιράδες ἢ Καπρέαι, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως.—Σειρηνοῦσαι, τρεῖς σκόπελοι πρὸς Ν: τῶν Χοιράδων, ὅπου κατὰ τὰ μυθευόμενα ἦσαν αἱ Σειρῆνες. Εἰς τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον ἔκειντο αἱ νῆσοι Διομήδους (Tremitti).

§. Γ'. ΓΑΛΑΤΙΑ.

308. Ἡ πέραν τῶν Ἄλπεων Γαλατία, λεγομένη Τρανσαλπίνα, εἶχεν ὀλίγῳ πλειοτέραν ἔκτασιν παρὰ τὴν σημερινὴν Γαλλίαν. Πρὸς Β: ἐκτείνετο ἕως τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου.

309. Οἱ ἐπισημότεροι διαῤῥέχοντες αὐτὴν ποταμοὶ ἦσαν ὁ Ῥοδανὸς (Rhône) ὅστις δεχόμενος τὸν Ἄραρα (Saône) χύνεται εἰς τὴν μεσόγειον θάλασσαν· ὁ Ἴσαρ (Isère), ὁ Δρουεντίας (Durance), ὁ Ῥῆνος δεχόμενος τὸν Μωσέλλαν (Moselle)· ὁ Σηκουάνας (Seine) δεχόμενος τὸν Ματρῶναν (Matrona, Marne)· ὁ Λείγηρ (Ligeris, Loire) δεχόμενος τὸν Ἐλαύηρα (Elaver. Allier)· ὁ Γαρούνας (Carumna, garronne) δεχόμενος τὸν Τάρνιν (Tarnis, Tarn), ὁ Δυράνιος (Durannius, Derdogne) κ.λ.

310. Ἐπὶ Ἰουλίου Καίσαρος ἐδιαιρεῖτο ἡ Γαλατία εἰς Βελγικὴν, κειμένην πρὸς Β: εἰς Κελτικὴν, ἐν τῷ μέσῳ, καὶ εἰς Ἀκουϊτανὴν, πρὸς Ν: χωρὶς νὰ λογίζεται εἰς ταύτας ἡ λεγομένη Προβίγκια Ῥωμάνα (Provence), ἣτοι Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία. Εἰς τὸ μετέπειτα οἱ Ῥωμαῖοι διῄρεσαν αὐτὴν εἰς 17 ἐπαρχίας, ἑκάστη τῶν ὁποίων εἶχε καὶ μίαν μητρόπολιν. Ἦσαν δὲ αἱ ἑρεξῆς.

311. Νοβεμποπουλανία· μητρόπολις Αὐσκίων, Κλίμβερρος (Auch—Ἀκουϊτανὴ δευτέρα· μητρόπολις, Βουρδίγαλα (Bordeaux).—Ναρβωνησία ά. καὶ Ναρβωνῖτις ἑλλ. Ναρβὼν Μαρτία (Narbonne).—Ναρβωνησία β'. π: Ἄκουαι Σέξιαι (Aix).—Ἄλπεις θαλάσσιαι·—π: Ἐβρόδουνον (Embrun).—Ἄλπεις Ποινίναι· π: Ταραντασία (Moustiers).

312. Οὐϊεννική· π: Οὐϊέννα (Vienne),—Ἀκουϊτανὴ ά. Βιτουρίγων πόλις, Ἀβάρικον (Bourges)—Λουγδουνικὴ ά. Λούγδουνον (Lyon).—Ἡ μεγά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λη Σηκουανική, Οὐεσόντιον (Besançon). Ἡ ἐπαρχία αὕτη περιελάμβανε τὴν Ἑλβετίαν, τῆς ὁποίας πρώτισται π: ἦσαν, Λύγούστα Ραυράκων, πλησίον τῆς νῦν Βασιλείας (Bâle). Λυεντικὸν (Avenche).

313. Λουγδουνικὴ β΄. π: Ῥοτόμαγος (Bouen)—Λουγδουνικὴ γ΄. Τουρόνων πόλ: Καισαρόδουμον (Tours)—Λουγδουνικὴ δ΄. Σηνόνων πόλις, Ἀγένδικον (Sens)—Βελγικὴ ά, Τρηουρία (Tréves).—Βελγικὴ β΄, Ῥῆμοι (Reims)—Γερμανία ά, Μογοντίακον (Mayence)—Γερμανία β΄, Κολονία (Cologne).

314. Παρὰ τὰς μητροπόλεις ταύτας ἦσαν καὶ ἄλλαι πόλεις ἱκανῶς ἐπίσημοι. Αὐγουστόδουμνον (Autun) ἢ Βίβρακτα· Νέμαυσος (Nîmes). Ἀρελάτη (Arles). Μασσαλία (Marseille) πόλις κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Φωκαέων (212), πλουσία, ἐμπορικὴ καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν εἰς τὰ γράμματα ἐπιμέλειαν. Λουτεκία καὶ Λουκοτοκία (τὰ Παρίσια). Καρνοῦτοι (Chartres).

§. Δ΄. ΙΣΠΑΝΙΑ.

315. Ὠνόμαζον οὕτως ὅλην τὴν Χερσόνησον τὴν μεταξὺ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Μεσογείου, καὶ χωριζομένην ἀπὸ τὴν Γαλατίαν διὰ τῶν Πυρηναίων. Ἐκαλεῖτο δὲ ἡ αὐτὴ Ἑσπερία καὶ Ἰβηρία, κατοικουμένη ὑπὸ πολλῶν λαῶν, τῶν ὁποίων πρώτιστοι ἦσαν· οἱ Καλλαΐκοι, Κανταβροὶ, Οὐάσκωνες, Ἀστουροὶ, Κοσετανοὶ, Ἐδετανοὶ, ὅλοι σχεδὸν Κελτοὶ, ἤγουν ἀπὸ τῆς Γαλατίας καταγόμενοι, διὰ τοῦτο καὶ μέγα μέρος τῆς χώρας ταύτης ἐκαλεῖτο Κελτιβηρία.

Οἱ Ῥωμαῖοι διῄρεσαν αὐτὴν εἰς τρία· εἰς Ταῤῥακονησίαν, κειμένην πρὸς Β: καὶ ἐν τῷ μέσῳ, εἰς Βαιτικὴν πρὸς Ν: καὶ εἰς Λυσιτανίαν πρὸς Δ:

316. Τὴν Ταῤῥακονησίαν διέβρεχεν ὁ Ἴβηρ ποτ: (l'Ebre) καὶ ὁ Τάγος (Tage).— Πόλεις· πρὸς Β: καὶ Β-Δ: Βράκκα Λύγούστα (Braga). Κάλλη Πόρτον (Porto), ἐξ ἧς ὠνομάσθη ἡ Πορτογαλλία—Ἀστουρικὴ Λύγούστα (Astorga). Πομπέλων (Pampelune).—Καλίγυρις (Calahorra), πατρὶς τοῦ Κυϊντιλιανοῦ—Ἰλέρδα (Lerida) ἐπὶ τοῦ Σικόριδος ποτ. (Ségre), παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.—Ῥόδος ἢ Ῥόδη (Roses) ἀποικία, λέγουσι, Ῥοδίων.—Ἐμπορεῖον (Ampurias), καὶ Βάρκινον (Barcelone) εὐλίμεναι πόλεις.—Ταῤῥάκων (Tarragona) ἡ μητρόπολις τῆς χώρας.—Σαγοῦς (Muviedro) κυριευθεῖσα καὶ ἐρημωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα.—Οὐαλεντία (Valence).—Λύκεντον (Alicante).—Νέα Καρχηδὼν (Carthagéne), μεγίστη καὶ καλλίστη πόλις ἀποικισθεῖσα ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων. Εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας Νομαντία, Σεγοβία, Βίλβιλις, ἡ πατρὶς τοῦ Μαρτιαλίου, καὶ Τόλετον (Tolede).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

317. Τὴν Βαιτικὴν (ἥτις ἀπὸ τῶν ἐνοικούντων ἐλέγετο καὶ Τουρδητανία) διέβρεχεν ὁ Ἄναϛ (Cuadiana) καὶ ὁ Βαῖτις (Cuadalquivir) Πόλεις· Κορδύβα (Cordoue) παρὰ τὸν Βαῖτιν.—Ἄσταπα, πολιορκηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μαρίου.—Μάλακα (Malaga), μεταξὺ Γαδείρων καὶ Κάλπης παραλίου πολ.—Μούνδα, περίφημος, διότι εἰς αὐτὴν ἐνίκησεν ὁ Καῖσαρ τοὺς υἱοὺς τοῦ Πομπηΐου.—Γάδειρα (Cadix), κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Φοινίκων.—Ἴσπαλις (Seville), παρὰ τὸν Βαῖτιν πτ: ἄποικος Ῥωμαίων.—Ἰτάλικα, ὅπου ἐγεννήθησαν οἱ Αὐτοκράτορες Τραϊανὸς, Ἀδριανὸς καὶ Θεοδόσιος.

318. Ἡ Λυσιτανία, διὰ τῆς ὁποίας διαῤῥέουσιν οἱ πτ: Τάγος, Δούριος (Douro) καὶ ὁ Μίνιος (Minho), εἶναι ἡ σήμερον καλουμένη Πορτογαλλία.—Πόλεις· Ὀλύσιππος (Olisippo, Lisbona) καὶ κατ' ἄλλους Ὀδύσεια.—Σαλαμαντικὴ (Salamantica, Salamanque).—Ἡμερίτα Αὐγούστα (Merida). Ἐβοῦρα (Evora), Κετόβριγα (Setuval). Ἡ μεσημβρινὴ χώρα ὠνομάζετο λατινιστὶ Κούνεον, ἤτοι σφὴν, ἀπὸ τοῦ σχήματος. Αὐτοῦ εὑρίσκετο τὸ ἱερὸν Ἀκρωτήριον (Sacrum Promontorium, Cap-Saint-vincent).—Εἰς τὰ παράλια τῆς Ἱσπανίας εἶναι ἡ τῶν Βαλεαρίδων νήσων σωρεία. Δύο ἐξ αὐτῶν ἐλέγοντο Γυμνησίαι, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἦτο καὶ ὠνομάζετο Μείζων (Major Μαϊόρκα) ἡ δὲ, Ἐλάσσων (Minor Μινόρκα)· αἱ δὲ ἄλλαι, Πιτυοῦσαι· ἐξ ὧν ἡ μὲν μεγαλητέρα ὠνομάζετο Ἔβυσος (Ebusus, Ivica), φέρουσα παλαιὰ, ὡς λέγουσι, σάκχαρι, πολλὰ ζῶα καὶ σῦκα· ἡ δὲ μικροτέρα ἐλέγετο Ὀφιοῦσα (Ophiusa, Formentera 14). (*).

§. *Ε'. Βρεττανία, Γερμανία, αἱ πρὸς Ἄρ: καὶ πρὸς Ἄρκτον χῶραι.*

319. Βρεττανία. Οἱ Ῥωμαῖοι ὠνόμαζον οὕτω τὴν εἰς τὸν Ὠκεανὸν μεγάλην νῆσον, ἥτις περιλαμβάνει τὴν σήμερον τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Σκωτίαν· ἐκάλουν δὲ αὐτὴν καὶ Ἄλβιον. Τὸ βόρειον μέρος, χωρισθὲν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἀπὸ τοῦ λοιποῦ διὰ χάνδακος καὶ τείχους, ἐκαλεῖτο Καληδονία, καὶ τοῦτο τὸ μέρος εἶναι ἡ σημερινὴ Σκωτία. (**).

320. Οἱ Ῥωμαῖοι διῄρεσαν αὐτὴν εἰς πέντε ἐπαρχίας· εἰς Βρεττανίαν πρώτην καὶ δευτέραν, εἰς Φλαβιανὴν Καισαριανὴν, εἰς Μεγάλην Καισαριανὴν, καὶ εἰς Οὐαλεντιανήν. Αἱ ἐπισημότεραι πόλεις ἦσαν Λονδίνιον (Londinium, Londres) Δουρόβερνον (Durovernum, Douvres), Καμαλόδουνον καὶ Εὐόρακον (Evoracum, York), ὅπου ἐγεννήθη Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας.—Ποτ. ὀνομαστὸς τοῦ τόπου ὁ Τάμισις (Tamise). Ἡ Καλη-

(*) Ἴδε Στράβ. Βιβλ. Γ'. (**) Ἴδε Στράβ. Βιβλ. Δ'. κ. Ε'. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δονία, λεγομένη καὶ Βρεττανία Βαρβαρικὴ, ἦτο παντάπασιν ἄγνωστος εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

321. Ἡ Ἰρλανδία πρὸς Δ: ἐκαλεῖτο Ἰβερνία. Πόλις σημαντικὴ Ἔβλανὴ (Evlana, Dublin).—Αἱ λοιπαὶ νῆσοι ὠνομάζοντο Κασσιτερίδες (Sorlingues)· καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ παλαιοὶ ἐλάμβανον τὸν κασσίτερον διὰ τῶν Φοινίκων.—Οὐηκτὶς (Wight) πρὸς Ν: —Μονόβια (Man),—Ἑβοῦδες (Westernes) πρὸς Δ: τῆς Καληδονίας·—Ὀρκάδες αἱ πρὸς Β: καὶ Θούλη (Shetland).

Σημ. Ἡ ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Πυθέα ὀνομαζομένη Θούλη φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ Ἰσλανδία.

322. Γερμανία. Οἱ Ῥωμαῖοι ὠνόμαζον οὕτω τοὺς τόπους τοὺς κειμένους μεταξὺ τοῦ Ῥήνου, ὄντος πρὸς Δ: τοῦ Δανοὺβίου πρὸς Ν: καὶ τοῦ Οὐϊστούλα πρὸς Ἀν: ἐγνωρίσθη δὲ οὗτος ὁ τόπος ὄχι πολὺ παλαιόθεν. Οἱ Γερμανοὶ ἦσαν πολλοὶ λαοὶ καὶ διάφοροι· οἷον οἱ Βρούκτεροι, οἱ Φρίσιοι, οἱ Καῦκοι ὁριζόμενοι ὑπὸ τοῦ Ἄλβιος πτι (Elbe Ἔλβα), οἱ Σικαμβροὶ, οἱ Χηροῦσκοι, οἱ Ἀλεμάννοι ἢ Ἀλαμαννοὶ, εἰς τῶν ὁποίων τὸν τόπον ἦτο τὸ Ἑρκύννιον δάσος (Forêt noire) καὶ οἱ Λομβαρδοὶ, ὅλοι τότε εὑρισκόμενοι εἰς τὴν ἀγρίαν σχεδὸν τοῦ βίου κατάστασιν.

323. Οἱ Βαταυοὶ κατῴκουν πρὸς Ἄρκτον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου εἰς τόπον ἑλώδη (Ὁλλανδία), γεμάτον ἀπὸ λίμνας καὶ λάκκους, ἐξ ὧν ὁ μεγαλείτερος, ὁ λάκκος Φλεῦος, μετεβλήθη, ἐξ αἰτίας τῆς πλημμύρας τῆς θαλάσσης, εἰς τὸν νῦν κόλπον Ζυϋδερζέην (120). Πόλεις αὐτῶν ἦσαν Λούγδουνον Βαταυῶν (Leyde) καὶ Νοβιόμαγος (Nimégue).

324. Πρὸς Β: τοῦ Ἄλβιος (Elbe) ἡ ὑπὸ τῶν Κίμβρων κατοικουμένη χώρα ὠνομάζετο Κιμβρικὴ Χερσόνησος (jutland). Πρὸς τὰ παράλια, εἰς τὸν Κοδανὸν κόλπον (Βαλτικὴν θάλασσαν) ἔκειντο αἱ νῆσοι Βαλτία καὶ Σκανδία (Fionie et Seeland). Οἱ Οὐένετοι καὶ οἱ Βωροῦσσοι (Πρῶσσοι) κατῴκουν τὴν παραλίαν τῆς Βαλτικῆς.

325. Αἱ πρὸς Ν: τοῦ Δουνάβεως χῶραι, αἱ μὴ συμπεριλαμβανόμεναι εἰς τὴν Γερμανίαν, ἦσαν πέντε. Ἡ Ῥαιτία (ἡ χώρα τῶν Γκριζόνων), ἥτις συνώρευε μὲ τὴν Ἑλουητίαν (Ἑλβετίαν) Πολ: αὐτῆς Κουρία (Coire).—ἡ Οὐϊνδελικία (Βαυαρία) Π. Αὐγούστα Οὐϊνδελίκων (Augsbourg).—τὸ Νωρικὸν (μέρος τοῦ τόπου τῆς Αὐστρίας)·—ἡ Παννονία (μέρος τῆς Οὐγγρίας, ἢ Οὐγγαρίας) Π. Οὐϊνδοβόνα (Βιέννη).—Πρὸς Ἀν: ἦτο ἡ Δακία μεταξὺ τοῦ Δουνάβεως πρὸς Ν: καὶ τοῦ Τύρα (Dniester) πρὸς Ἀν: περιλαμβάνουσα τὸ λοιπὸν μέρος τῆς Οὐγγρίας καὶ τὴν σημερινὴν Μολδοβλαχίαν.

326. Ὅλη ἡ πρὸς Ἀν: τοῦ Ὄδερος, Οὐϊστούλα καὶ Τύρα χώρα ἦτο πολλὰ ὀλίγον γνωστὴ, καὶ ὠνομάζετο μὲ κοινὸν ὄνομα Σαρματία. Τὸ με-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σημβρινὸν μέρος, τὸ ποτιζόμενον ὑπὸ τοῦ Βορυσθένους (Dnieper) τοῦ Τανάϊδος (Don) καὶ τοῦ Ῥᾶ (Βόλγα) ἐκατοικήθη ὑπό τινων Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν εἰς τὰ παράλια. Ἐπίσημοι δὲ πόλεις αὐτῶν ἦσαν ἡ Ὀλβία εἰς δὲ τὴν Ταυρικὴν χερσόνησσον (Κριμαίαν) τὸ Παντικάπαιον καὶ ἡ Θεοδοσία (Καφφᾶς). Ἡ χερσόνησος αὕτη ἀπεπερατοῦτο εἰς τὸ ἀκρωτήριον τὸ λεγόμενον Κριοῦ μέτωπον, κείμενον ἀντικρὺ τοῦ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἀκρωτηρίου, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο Κάραμβις.

327. Πέραν τοῦ Βορυσθένους κατῴκουν οἱ Ῥωξολάνοι, ὅθεν νομίζουσί τινες ὅτι ἔλαβον τὸ ὄνομα οἱ Ῥῶσσοι, καὶ φαίνεται ὅτι εἶχον ὅριον τὸν Τάναϊν.

Σημ. Ὅλην τὴν ἐπέκεινα τοῦ Εὐξείνου Πόντου χώραν ὠνόμαζον οἱ Ἕλληνες Σκυθίαν, καὶ Σκύθας τοὺς κατοίκους, οἵτινες μετέπειτα ὠνομάσθησαν Σαυρομάται καὶ Σαρμάται.

ΒΙΒΛΙΟΝ Β΄.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΝΕΩΤΕΡΑ.

ΚΕΦΑΛ: Α΄.

ΕΥΡΩΠΗ.

Ἔκτασις ἐπιφανείας 9,700,000 χιλιάμετρα τετραγωνικὰ πληθυσμὸς 250,000,000 κατοίκων.

Θέσις, ὄρια, ἔκτασις καὶ πληθυσμὸς αὐτῆς· θάλασσαι, κόλποι, ἀκρωτήρια, ποταμοὶ κτλ.

328. Ἡ Εὐρώπη κεῖται εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ Ἀνατολικοῦ ἡμισφαιρίου· πρὸς Δ: τῆς Ἀσίας· ὁρίζεται δὲ πρὸς Β: ἀπὸ τὴν Παγωμένην θάλασσαν· πρὸς Δ: ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν· πρὸς Μ: ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, πρὸς Ἀν: δὲ ἀπὸ τὴν Μαύρην θάλασσαν (Εὔξεινον Πόντον) καὶ ἀπὸ τὴν τοῦ Ἀζὸφ (Μαιώτιδα λίμνην)· καὶ ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, ἐκ τῆς ὁποίας τὴν χωρίζουσι τὰ Οὐράλια ὄρη, ὁ Καύκασος καὶ ὁ Οὐράλης ποτ.

Εἴδομεν (108), ὅτι ἡ Εὐρώπη διαιρεῖται εἰς 16 τμήματα, ὑποδιαιρούμενα εἰς ἐπικρατείας. — Τέσσαρα εἶναι πρὸς Ἄρκτον· Αἱ Βρετανικαὶ νῆσοι, ἡ Δανιμαρκία, ἡ Σουηκία καὶ Νορβηγία, καὶ ἡ Ῥωσσία ἡ Εὐρωπαϊκὴ,—Ἑπτὰ εἰς τὸ μέσον· ἡ Γαλλία, ἡ Ὁλλανδία, τὸ Βέλγιον, ἡ Γερμανία, ἡ Πρωσσία, ἡ Αὐστριακὴ Αὐτοκρατορία, ἡ Ἑλουητία—καὶ 5 πρὸς Μεσημβρίαν, ἡ Ἱσπανία, Πορτογαλλία, Ἰταλία καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἤπειρος αὕτη εἶναι ἡ μικροτέρα τῶν λοιπῶν, ἀνα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λογοῦσα κατὰ τὴν ἔκτασίν της μὲ τὸ ἓν τρίτον τῆς Ἀφρικῆς, μὲ τὸ ἓν τέταρτον τῆς Ἀμερικῆς, μὲ τὸ ἓν πέμπτον τῆς Ἀσίας καὶ μὲ τὸ δέκατον πέμπτον μέρος τῆς οἰκησίμου γῆς· ἀλλὰ περιέχει αὐτὴ μόνη ὑπὲρ τὰ 250,000,000 κατοίκων, τουτέστι τὸ τέταρτον ὅλων τῶν κατοίκων τῆς ὑδρογείου σφαίρας, ἐν ᾧ ἔχει ἐπιφάνειαν μόλις 490 χιλ. λευγῶν τετραγωνικῶν, ὑπερέχουσα καὶ κατὰ τὸν πολιτισμὸν κατὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

Περὶ τῶν ἰδίων θαλασσῶν αὐτῆς καὶ κόλπων, ἀκρωτηρίων, ὀρέων καὶ ποταμῶν καὶ λιμνῶν, ἐλαλήσαμεν ἰδίως εἰς τὰ περὶ Φυσικῆς Γεωγραφίας (119 καὶ 120, 124, 144, 173 καὶ 177).

328 β. Εἰς δύο κυρίως μεγάλας κλιτύας (171) συσχηματίζεται ἡ Εὐρώπη συνισαμένας ὑπὸ τῶν Σειρῶν τῶν ὀρέων αὐτῆς· ἡ μὲν μία ἀποκλίνει πρὸς τὸ Β. καὶ Β—Δ. τελευτῶσα εἰς τὸν Παγωμένον καὶ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν, καὶ εἰς τὰς ἐξ αὐτῶν σχηματιζομένας περὶ αὐτοὺς θαλάσσας· ἡ δὲ ἑτέρα πρὸς τὸ Ν. καὶ Ν-Ἀνατ: τελευτῶσα εἰς τὴν Μεσόγειον, τὴν Μαύρην καὶ τὴν Κασπίαν θάλασσαν. Αἱ δύο αὗται κλιτύες διαχωρίζονται διὰ τῆς πρωτίστης Σειρᾶς τῶν Εὐρωπαϊκῶν ὀρέων διευθυνομένης ἀπὸ τὸ Β-Ἀνατ: πρὸς τὸ Ν-Δ. (ἀπὸ τὸ μεθόριον τῆς Ἀσίας μέχρι τῶν στηλῶν τοῦ Ἡρακλέους) καὶ συγκειμένης ἀπὸ τὰ Οὐράλια, τὰ Καρπάθια τὰς Σουηδικὰς καὶ Ἑλβετικὰς (ἢ κεντρικὰς) Ἄλπεις, τὰ Ἰουράσια, τὰ Πυρηναῖα καὶ τὰ Ἰβηρικά. Εἰς αὐτὴν τὴν πρωτίστην σειρὰν συνέρχονται ἄλλαι δευτερεύουσαι, ἀπὸ Βορρᾶ μὲν τὰ Δοφρίνια ἢ αἱ Σκανδιναυϊκαὶ Ἄλπεις, αἱ περικυκλοῦσαι τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν· ἀπὸ Μεσημβρ: δὲ ἡ Σειρὰ τῶν λεγομένων Μεσημβρινῶν Ἄλπεων καὶ τὰ διασχίζοντα τὴν Ἰταλίαν Ἀπέννινα, καὶ τέλος αἱ Ἀνατολικαὶ Ἄλπεις. Αὗται δὲ διασχίζονται εἰς δύο Σειρὰς, ἐξ ὧν ἡ μὲν μία διευθυνομένη πρὸς Μ: λέγεται Ἑλληνικὴ Σειρὰ, διότι καταντᾷ μέχρι Ταινάρου καὶ Μαλεῶν· ἡ δὲ πρὸς Ἀνατ: διευθυνομένη πρὸς τὴν Μαύρην θάλασσαν, σχηματίζει τὸν Αἷμον καὶ τοὺς διακλαδισμοὺς αὐτοῦ εἰς τὴν Θρᾴκην, Μακεδονίαν κλ.

Κάτοικοι τῆς Εὐρώπης, Γλῶσσαι, Θρησκεία, Πολιτεύματα, Προϊόντα.

328 γ. Οἱ νῦν κάτοικοι τῆς Εὐρώπης δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὅτι κατάγονται, μὲ μικράς τινας ἐξαιρέσεις, ἀπὸ δύο κύρια γένη. Ἐκ τούτων τὸ πρῶτον εἶναι τὸ Γερμανικὸν, τοῦ ὁποίου παραφυὰς εἶναι τὸ τῶν Κελτῶν γένος. τὸ δὲ δεύτερον εἶναι τὸ Σλαβικόν. Οἱ λαοὶ, οἱ κατοικοῦντες τοὺς δυτικοὺς τόπους τῆς Εὐρώπης, τοὺς ἐν τῷ μέσῳ καὶ μέρος τῶν βορείων, κατάγονται ἐκ τοῦ κυρίως Γερμανικοῦ γένους, ἀναμιχθέντος μὲ τοὺς ἀρχαίους Κελτοὺς εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν καὶ εἰς τοὺς Βορείους τόπους τῆς Ἰταλίας· εἰς δὲ τοὺς Μεσημβρινοὺς αὐτῆς τόπους μὲ τοὺς Πελασγοὺς, καὶ μὲ τοὺς Ἴβηρας εἰς τὴν Ἱσπανίαν. Εἰς δὲ τὸ Σλαβικὸν γένος ἀνήκουσιν οἱ κάτοικοι τῶν ἀνατολικῶν τόπων· οἷον οἱ Ῥῶσσοι, οἱ Πολωνοὶ, οἱ Βοημοὶ, Μοραυοὶ, οἱ Ἰλλυριοὶ, Κροάται, Δαλμάται κλ. μέρος τῶν κατοικούντων τὴν Οὐγγρίαν, καὶ οἱ Βάνδαι τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γερμανίας. Ἄλλοι λαοὶ μὴ ἀνήκοντες εἰς τὰ προειρημένα δύο γένη εἶναι· οἱ Ἕλληνες ἢ Γραικοί, ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, καὶ οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τῆς Ἀσίας μετοικισθέντες εἰς τὴν Εὐρώπην πρὸς 4 αἰώνων· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ Μαντζιάροι τῆς Οὐγγαρίας, οἱ Φινλανδοί, καὶ οἱ Λάπονες εἶναι τρεῖς λαοὶ πιθανῶς Μογγολικῆς καταγωγῆς· καὶ τέλος οἱ περὶ τὰς ὑπωρείας τῶν Πυρηναίων κατοικοῦντες Βάσκοι, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα δὲν ἔχει κἀμμίαν σχέσιν μὲ τὰς λοιπὰς γνωστὰς γλώσσας. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ζῶσι διεσπαρμένοι καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, πολυπληθέστεροι ὄντες κυρίως εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ τὴν Γερμανίαν (*).

*Γλῶσσαι. Καὶ αἱ γλῶσσαι αἱ λαλούμεναι ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Εὐρώπης δύνανται νὰ ταχθῶσι κατὰ κλάσεις, ὡς ἐκ τῆς καταγωγῆς ἢ τῆς παραγωγῆς αὐτῶν, δεικνύουσαι συγχρόνως καὶ τὸ ὁμογενὲς τῶν λαλούντων αὐτὰς λαῶν. Αἱ ἐπικρατέστεραι δὲ εἰσὶν αἱ ἑξῆς.

α) Αἱ ἐκ τῆς Λατινικῆς παραχθεῖσαι, οἷον ἡ Ἰταλικὴ, ἡ Γαλλικὴ, ἡ Ἱσπανικὴ, ἡ Πορτογαλλικὴ καὶ ἡ Ρουμανικὴ (ἤτοι ἡ τῶν Μολδοβλάχων).

β') Αἱ ἐκ τῆς Τευτονικῆς· οἷον ἡ Γερμανικὴ, ἡ Ὁλλανδικὴ, ἡ Δανικὴ, ἡ Σουηδικὴ, ἡ Φλαμανδικὴ, καὶ ἡ Ἀγγλικὴ πολλὰ ἔχουσα ἐκ τῆς Λατινικῆς καὶ Γαλλικῆς.

γ') Αἱ ἐκ τῆς Σλαβικῆς, οἷον ἡ Ῥωσσικὴ, ἡ Πολωνικὴ, ἡ Βοημικὴ, ἡ Βουλγαρικὴ, ἡ Ἰλλυρικὴ καὶ ἡ Σερβικὴ.

Ὀλιγώτερον δ' ἐκτεταμέναι εἰσὶν· αἱ ἐκ τῆς Κελτικῆς λαλούμεναι εἰς τὴν Ἰρλανδίαν, Σκωτίαν, εἰς τὸ Πριγκιπάτον τῆς Γάλλης, καὶ εἰς τὴν Βρεττανίαν τῆς Γαλλίας· ἡ ἐκ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, τὴν σήμερον λαλουμένη νέα Ἑλληνικὴ εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος· ἡ δὲ Τουρκικὴ γλῶσσα, ἡ τῶν Μαντζιάρων τῆς Οὐγγαρίας, καθὼς καὶ ἡ τῶν Φινλανδῶν καὶ Λαπόνων, φαίνονται Ἀσιατικῆς καταγωγῆς καθαρᾶς, ὡς καὶ οἱ λαλοῦντες αὐτὰς λαοί.

328 δ. Θρησκεία. Θρήσκευμα δ' ἔχουσιν οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ἐξαιρουμένων μόνων τῶν Ἰουδαίων, καὶ τῶν Τούρκων ὄντων Μωαμεθανῶν, καὶ ὀλίγων ἐθνικῶν κατοικούντων εἰς τὴν Λαπονίαν καὶ εἰς ὀλίγα μέρη τῆς Μεσημβρ: Ῥωσσίας. Τῆς δὲ Χριστιανικῆς θρησκείας διαιρουμένης εἰς τρεῖς μεγάλους κλάδους, ὡς εἴπομεν (190), εὑρίσκεται καὶ ἡ χριστιανικὴ κοινωνία τῶν Εὐρωπαίων εἰς τρία διηρημένη δόγματα τῆς Ἀνατολ: Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς Δυτικῆς καὶ τῆς Προτεσταντικῆς. Καὶ τῆς μὲν Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, λεγομένης καὶ Ἑλ-

(*) Ἴδε. Cours Method: de Geographie par Chauchard et Muntz. σελ. 8. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ληνικῆς, ὀπαδοὶ εἰσὶν οἱ κατοικοῦντες τοὺς ἀνατολικοὺς τόπους τῆς Εὐρώπης, οἷον οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Γραικοί, οἱ Ῥῶσσοι καὶ μέρος τῶν κατοικούντων τὴν Ἀνατολικὴν Αὐστρίαν. Τῆς δὲ Δυτικῆς ὀπαδοὶ εἶναι οἱ κατοικοῦντες τοὺς Μεσημβρινοὺς καὶ Δυτικοὺς τόπους, καὶ τῆς Προτεσταντικῆς οἱ τοὺς Βορείους.—Πολιτεύματα δ' ἔχουσι τακτικὰ καὶ ἐλεύθερα, αἱ μὲν πλεῖσται τῶν ἐπικρατειῶν, συνταγματικὰς ἡγεμονίας καὶ Βασιλείας, ἢ συγκερασμένας καὶ περιωρισμένας διὰ θεσμοθεσιῶν· ὀλίγαι δὲ καὶ Δημοκρατίας, οἷον ἡ Ἑλβετία καὶ αἱ Ἀνσεατικαὶ πόλεις κ.τ.λ. (ἴδε καὶ 184).

Ἡ Εὐρώπη κειμένη ὅλη σχεδὸν εἰς τὴν εὔκρατον βορείαν ζώνην (μεταξὺ τῆς 36⁰ καὶ 72⁰ τοῦ βορ. πλάτους) ἔχει κλίμα εὔκρατον καὶ συγκερασμένον, ἔξω μόνον ἀπὸ τοὺς ἐσχάτους ἀρκτῴους τόπους αὐτῆς, οἵτινές εἰσι ψυχρότατοι. Αἱ διακόπτουσαι αὐτὴν ἐσωτερικαὶ θάλασσαι, καὶ οἱ διαῤῥέοντες αὐτὴν διάφοροι ποταμοί, μετριάζουσι πανταχοῦ τὴν θερμοκρασίαν καὶ διατηροῦσι τὴν ὑγρότητα, ἥτις ὠφελεῖ τὴν βλάστησιν τῶν φυτῶν. Ἡ εὐφορία αὐτῆς εἶναι κατωτέρα ἀπὸ τὴν εὐφορίαν τινῶν τόπων τῶν ἄλλων ἠπείρων· ἀλλὰ καὶ αἱ ἀπέραντοι καὶ ἄγονοι ἔρημοι ἐκείνων εἰς αὐτὴν δὲν ἀπαντῶνται· ἡ δὲ μάθησις καὶ ἡ ἐπιμέλεια τῶν κατοίκων αὐτῆς περὶ τὴν γεωργικὴν ἀναπληροῦσι τὴν τῶν ἄλλων ἠπείρων φυσικὴν γονιμότητα. Ὅθεν ἡ Εὐρώπη εἶναι εὔφορος ὅλων τῶν καλλιτέρων καὶ χρησιμωτέρων εἰς τὸν βίον γεωργικῶν προϊόντων, τὰ περισσότερα τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι αὐτῆς μετεφύτευσαν ἀπὸ τὰς ἄλλας ἠπείρους. Γεννήματα, ὄσπρια, ὀπωρικὰ, κρασία ἐκλεκτὰ, λινάριον, παμβάκιον, ὀρύζιον, καὶ ὅλα τὰ χρήσιμα εἰς τὸν βίον φυτὰ καὶ ζῶα παράγει ἀφθόνως· δηλητήρια δὲ φυτὰ ὀλίγα, καὶ ἐκ τῶν ζώων μόνον τὴν ἄρκτον καὶ τὸν λύκον ἔχει θηρία ἐπίφοβα. Ἐκ δὲ τῶν ὀρυκτῶν ἔχει ὀλίγον χρυσὸν καὶ ἄργυρον, πολὺν δὲ σίδηρον, μόλυβδον, κασσίτερον, στυπτηρίαν, λιθάνθρακας καὶ γαιάνθρακας, ἅλας κτλ. Οἱ δὲ κάτοικοι, διὰ τὴν προκοπήν των εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, τεχνουργοῦσιν οὐ μόνον τὰ ἰδικά των προϊόντα, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἠπείρων, τὰ ὁποῖα μεταφέροντες διὰ μυριάδων πλοίων εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, ἐνεργοῦσιν ἐκτεταμένον ἐμπόριον. Διὰ τούτου δὲ καὶ διὰ τῆς βιομηχανίας, διὰ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ των ὑπερέχουσιν ὅλων τῶν κατοίκων τῆς οἰκουμένης, καὶ γίνονται ὁδηγοὶ αὐτῶν εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, καὶ εἰς ὅλα τὰ τοῦ πολιτισμένου βίου ἐπιτηδεύματα.

Οἱ διάφοροι λαοὶ τῆς Εὐρώπης, ἀφ' οὗ ὑπέφεραν πολλὰς ἐπιδρομὰς καὶ πολέμους πρὸς ἀλλήλους, κατήντησαν τέλος, διὰ τῆς προόδου αὐτῶν εἰς τὸν πολιτισμὸν, νὰ καταστήσωσι πολιτεύματα ἐλεύθερα, ἐξαιρουμένων ὀλίγων τινῶν, καὶ Κυβερνήσεις τακτικὰς, φροντιζούσας διὰ τῶν εἰρηνικῶν ἐπιτηδευμάτων, διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, νὰ προσπορίσωσι τὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν εὐτυχίαν εἰς τοὺς κυβερνωμένους. Ὅλοι οἱ λαοὶ οὗτοι, πρεσβεύοντες κατὰ καλὴν τύχην τὸν Χριστιανισμὸν, θεωροῦνται ὡς μέλη μιᾶς μεγάλης οἰκογενείας, καταγινόμενα ἐν ἀμοιβαίᾳ εἰρήνῃ πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν εὐπορίαν καὶ εὐτυχίαν διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἀλλαγῆς τῶν προϊόντων τῆς ἐργασίας των. Αἱ περικυκλοῦσαι τὴν Εὐρώπην θάλασσαι καὶ εἰσχωροῦσαι εἰς διάφορα μέρη αὐτῆς, οἱ διαῤῥέοντες αὐτὴν μεγάλοι καὶ πλευστοὶ ποταμοὶ, συγκοινωνοῦντες διὰ τεχνητῶν διωρύγων, δρόμοι ἁμαξιτοὶ διασχίζοντες πανταχόθεν αὐτὴν, καὶ σειραὶ σιδηροδρό-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μων διάφοροι εἰς τὴν μεσαίαν Εὐρώπην συστηθεῖσαι, εὐκολύνουσι τὴν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς κυκλοφορίαν τῶν διαφόρων προϊόντων, καὶ ἐπιταχύνουσι τὴν συγκοινωνίαν τῶν διαφόρων ἐθνῶν διὰ τῶν ἀτμοκινήτων πλοίων καὶ ἁμαξῶν. Τὰ δὲ ἔθνη ταῦτα, γινομένης οὕτω τῆς ἐπιμιξίας εὐκόλου, ἀνταλλάσσουσιν οὐ μόνον τὰ προϊόντα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς γνώσεις, τελειοποιούμενα ἀμοιβαίως πρὸς τὰ τοῦ πολιτισμένου βίου ἐπιτηδεύματα.

§. Α. ΑἹ ΠΡΌΣ ΒΟΡΡΆΝ Ἢ ΆΡΚΤΩΑΙ ΧΏΡΑΙ.

ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ

Η ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ.

Ἔκτασις ἐπιφανείας εἰς χιλιάμετρα □ (τετραγωνικὰ) 304,000.—
πληθυσμὸς 29,000,000.

Μῆκος Δυτικὸν (*) μεταξὺ 0° 35′ καὶ 12° 45′.

Πλάτος Βόρειον μεταξὺ 50° καὶ 61°.

329. Τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο βασίλειον, ὀνομαζόμενον κοινῶς καὶ Ἀγγλία, κεῖται εἰς τὸ Β-Δ: μέρος τῆς Εὐρώπης μεταξὺ τοῦ Βορείου καὶ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Β: τῆς Γαλλίας καὶ πρὸς Δ: τῶν Κάτω χωρῶν καὶ τῆς Δανιμαρκίας. Σύγκειται δὲ α) ἀπὸ δύο μεγάλας νήσους, ἀπὸ τὴν νῆσον τὴν λεγομένην Μεγάλην Βρεττανίαν (περιέχουσαν τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Σκωτίαν), καὶ ἀπὸ τὴν νῆσον Ἰρλανδίαν· β′) καὶ ἀπὸ πολλὰς μικρὰς νήσους. Ὁ πληθυσμὸς τῶν Βρεττανικῶν νήσων ὑπερβαίνει τὰ 29 ἑκατομ: ἐξ ὧν 19 ἑκατομ: κατοίκων ἔχει ἡ Ἀγγλία μετὰ τοῦ Πριγκιπάτου τῆς Γάλλης· 2 δ′ ἑκατομ: καὶ 800 χιλ: ἡ Σκωτία· 6 $\frac{1}{2}$ ἡ Ἰρλανδία καὶ 700 χιλ: αἱ λοιπαὶ νῆσοι (**) Ὅλη δὲ ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ τοῦ βασιλείου λογίζεται εἰς 15,800 τετρ. λεύγας.

Αἱ Βρεττανικαὶ νῆσοι ἔχουσι σχῆμα τριγωνικὸν καὶ κυρίως ἡ Μεγάλη Βρεττανία. Αὕτη ἔχει καὶ 3 κλιτύας· τὴν Ἀνατολικὴν, ἀποκλίνουσαν πρὸς τὴν Γερμανικὴν ἢ βορείαν θάλασσαν· τὴν Μεσημβρινὴν, ἀποκλίνουσαν πρὸς τὴν Μάγχην, καὶ τὴν Δυτικὴν, πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν ἀποκλίνουσαν, καὶ περιέχουσαν πολλοὺς καὶ μεγάλους κόλπους· ἡ δὲ Ἀνατολικὴ περιλαμβάνει τοὺς σημαντικωτέρους ἐκ τῶν ποταμῶν τοῦ τόπου. Ἐκ τούτων πρωτεύει ὁ Τάμισις (ἐκ δύο ποταμίων συνιζάμενος τοῦ Τάμη καὶ Ἴση) διὰ πλατυτάτου ρομβίου ἐκβάλλων εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀναβαίνοντες πρὸς Β: ἀπαντῶμεν, τὸν Οὖσην, τὸν ἐπονομαζόμενον μέγαν, ᾧ χυνόμενον εἰς τὸν κόλπον τοῦ Οὐάσχου· ἔπειτα τὸν Οὔμβερον, ἑνόντα τὸν Τρέντην

(*) Ὡς πρῶτον Μεσημβρινὸν παραδέχθημεν τὸν διαβαίνοντα διὰ τοῦ Ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων, διότι ᾧ οἱ παρ' ἡμῖν νεώτεροι Ἄτλαντες ᾧ οἱ Γεωγραφικοὶ Πίνακες τοῦτον ἔχουσιν.

(**) Οὗτος εἶναι ὁ πληθ: τοῦ ἐν Εὐρώπῃ Κράτους τῆς Ἀγγλίας· εἰς δὲ τὰς κατὰ τὴν Οἰκουμένην διαφόρους ἀποικίας αὐτῆς ὁ πληθ: λογίζεται εἰς 6 ἑκατομ: καὶ 190 ἑκατομ. εἰς τὰς κτήσεις τὰς ἐν Ἰνδίαις.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἢ τὸν μικρὸν Οὔσην· ἔπειτα τὸν Τεῖδον, ῥέοντα ἐπὶ τῶν μεθορίων τῆς Σκωτίας. Ἡ δὲ δυτικὴ κλιτὺς ἔχει πρὸς Β: τὸν Κλύδην ἐκβάλλοντα εἰς τὸν ὁμώνυμόν του κόλπον· μεσημβρινώτερον δὲ τὸν Σαβέρνην ἔχοντα τὰ δευτερεῖα τοῦ Ταμίσεως καὶ ἑνούμενον, μὲ τὴν διώρυγα τῆς Βριστόλης—λίμναι δ' ἄξιαι λόγου δὲν εὑρίσκονται εἰμὴ εἰς τὴν Σκωτίαν.

330. Ἡ ΝΗΣΟΣ ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ. Τὸ Μεσημβρινὸν μέρος αὐτῆς κατέχει ἡ Ἀγγλία (Angleterre) συγκείμενον ἐκ τοῦ μέρους τοῦ λεγομένου κυρίως Ἀγγλία καὶ τοῦ Πριγγιπάτου τῆς Γάλλης ἢ Οὐάλης. Ὁ τόπος ἐν γένει εἶναι πεδινὸς καὶ ἐν μέρει λοφώδης, πλὴν τῶν Β: καὶ Ν-Δ: μερῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι ὀρεινά· ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ὄρη δὲν ἔχουσιν ὕψος περισσότερον τῶν 4 χιλ: ποδῶν ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Πλῆθος βοῶν καὶ προβάτων, τὰ ὁποῖα δίδουσιν ὡραῖα ἔρια (μαλλία), τρέφονται εἰς τὰς ἐκεῖ βοσκάς· Ὁ σῖτος καὶ τὰ λοιπὰ δημητριακὰ σπέρματα γίνονται ἄφθονα, ἀλλὰ δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τροφὴν τῶν κατοίκων δι' ἔλλειψιν γεωργικῶν χειρῶν· διότι ὁ ἐργατικὸς λαὸς εὑρίσκει νὰ ἐργάζηται μὲ πλειότερον συμφέρον εἰς τὰ ἐκτεταμένα καταστήματα τῆς βιομηχανίας. Τὸ κλίμα τοῦ τόπου ἐν γένει εἶναι ὑγρὸν μᾶλλον ἢ ψυχρόν. Αἱ βροχαὶ τὸν χειμῶνα καὶ ἡ ὁμίχλη εἶναι ἀδιάκοποι, καὶ τὸ θέρος μία ἡμέρα εὔδιος καὶ θερμὴ, ὡς αἱ συνήθεις θερμαὶ ἡμέραι τῆς Ἑλλάδος, εἶναι σπάνιον φαινόμενον εἰς τὴν Ἀγγλίαν· ἕνεκα τούτου καὶ τὰ τῶν μεσημβρινῶν τόπων ὀπωρικὰ δὲν φύονται ἐκεῖ, καὶ αὐτὴ ἡ ἄμπελος δυσκόλως ὡριμάζει τοὺς καρπούς της. Ὅθεν κρασίον εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους δὲν γίνεται, ἀλλ' ἀντὶ τούτου κατασκευάζουσι καὶ μεταχειρίζονται πάμπολυν ζῦθον (μπίραν).

Καὶ ἡ κυρίως Ἀγγλία καὶ τὸ Πριγγιπάτον Γάλλης, ἀμφότερα διαιροῦνται πολιτικῶς εἰς 52 ἐπαρχίας, περιλαμβανομένας εἰς ἑπτὰ τμήματα, τὰ ὁποῖα κατ' ἔτος διέρχονται δικαστὰς πρὸς διαχείρισιν τῆς δικαιοσύνης.

331. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐπισημότεραι πόλεις· Λόνδρα ἢ Λονδῖνον, μητρόπολις ἐπὶ τοῦ Ταμίσεως κειμένη καὶ διαῤῥεομένη ὑπ' αὐτοῦ, διαιρεῖται εἰς δύο ἄνισα μέρη, Βόρειον καὶ Νότιον, κοινωνοῦντα μεταξύ των διὰ δύο γεφυρῶν σιδηρῶν, καὶ τεσσάρων λιθίνων (*). Ἐκ τούτων αἱ μεγαλοπρεπέστεραι εἶναι ἡ γέφυρα τῆς Οὐεσμιστέρης, ἔχουσα πλάτος 44 ποδ: καὶ μῆκος 1223· καὶ ἡ τοῦ Βατερλὼ ἐκ γρανίτου κτισμένη, καὶ ἔχουσα πλάτος 42 ποδ: καὶ μῆκος 1242.—Εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς πόλεως κεῖνται τὸ λεγόμενον Ἄξυ (the city) καὶ ἡ Οὐεσμιστέρη· εἰς δὲ τὸ νότιον εἶναι ἡ Σουθουάρκη. Τὸ Ἄστυ ἔχει θεωρίαν παλαιᾶς τινος πόλεως

(*) Παρεκτὸς τούτων κοινωνοῦσι τὰ μέρη καὶ δι' ὑπογείου διόδου ὑπὸ τὸν ποταμὸν κατασκευασθείσης πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, καὶ λεγομένης Τοῦνελ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μὲ δρόμους στενοὺς καὶ λοξούς, ὅπου ὅλοι οἱ μεγαλέμποροι ἔχουσι τὰ γραφεῖά των, ἂν καὶ δὲν κατοικῶσιν ἐκεῖ. Ἡ Οὐεσμιστέρη εἶναι ἡ ἀληθὴς καθέδρα τοῦ βασιλείου, ἔχουσα καὶ δρόμους πλατεῖς καὶ εὐθεῖς, καὶ οἰκίας λαμπροτέρας, ὅπου κατοικοῦσιν οἱ μεγιστᾶνες, ὁ βασιλεὺς μὲ τοὺς αὐλικούς του, οἱ μεγαλέμποροι καὶ οἱ μεγαλοκτηματίαι· τὴν νύκτα αὐτὸ τὸ μέρος φωτίζεται λαμπρότερον διὰ τοῦ ἀερίου τοῦ λεγομένου γαζίου (gaz) ἢ ἀνθρακώδους ὑδρογόνου. Τὸ δὲ τρίτον μέρος τῆς πόλεως, ἡ Σουθουάρκη, ἔχει ἔποψιν πόλεως ὅλως βιομηχάνου διὰ τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν ἐν αὐτῇ ἐργοστασίων.

Εἰς τὸ ἄστυ, καίτοι ὂν τὸ ἀρχαιότερον μέρος τῆς πόλεως, δὲν ὑπάρχουσι πολλὰ κτίρια δημόσια. Εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ ἐπὶ ὑψώματος κεῖται ἡ μεγαλοπρεπεστάτη ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Παύλου, οἰκοδομηθεῖσα εἰς διάστημα 35 ἐτῶν (ἀπὸ τὸ 1675—1710) κατὰ τὸν τύπον τῆς ἐν Ῥώμῃ ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Τοῦτο τὸ κτίριον εἶναι τὸ μεγαλοπρεπέστατον μνημεῖον τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἀρχιτεκτονικῆς, ἔχον 500 ποδ. μῆκος, 250 πλάτος καὶ 340 ὕψος· ὁ δὲ ἐν τῷ μέσῳ μεγαλοπρεπέστατος τροῦλος αὐτοῦ ἔχει 145 ποδ. διάμετρον. Ὁ πύργος τῆς Λόνδρας, εἶδος ἀκροπόλεως ἀρχαίας, περιεχούσης διάφορα κτίρια καὶ περικυκλουμένης ὑπὸ τάφρου γεμάτης ὕδατος, διοχετευομένου ἀπὸ τὸν Τάμισιν. Παλαιὰ ἦτον ἡ κατοικία τῶν βασιλέων, νῦν δὲ ὑπάρχουσιν εἰς αὐτὸν ὁπλοθήκη ἀρχαίων ὅπλων, καὶ δεσμωτήριον, καὶ ταμιευτήριον τῶν ἀδαμάντων καὶ ἄλλων πολυτίμων κοσμημάτων τοῦ στέμματος, καὶ τῶν μυστικῶν ἀρχείων τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τὸ ταφεῖον προσέτι τῶν ἀρχαίων βασιλέων. Ἄλλο τρίτον μνημεῖον εἶναι μία μεγάλη στήλη ἢ κίων, δωρικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, 200 ποδῶν ὕψους, ἀνεγερθεῖσα εἰς τὸν τόπον, ὅθεν κατὰ τὸ 1666 ἐξερράγη πυρκαϊὰ ἀποτεφρώσασα 13 χιλ. οἰκιῶν.

Εἰς δὲ τὴν Οὐεσμιστέρην εἶναι τὰ βασίλεια, διάφορα παλάτια, ἐν οἷς ᾗ τὸ τοῦ Σαιντιάμε (Ἁγ: Ἰακώβ) λεγόμενον παλάτιον, ἡ κατοικία τῶν βασιλέων, ἡ Ἀκαδημία, τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον μετὰ τῆς βιβλιοθήκης, περιεχούσης 60 χιλ. χειρογράφων, καὶ τὸ Πανεπιστημεῖον, καὶ τέλος τὸ Ἡγουμενεῖον τῆς Οὐεσμιστέρης, ὑπερήφανον οἰκοδόμημα Γοτθικὸν πλησίον τοῦ Ταμίσεως, ὅπου εἶναι ὡραία ἐκκλησία, καὶ οἱ τάφοι τῶν βασιλέων τοῦ νῦν βασιλεύοντος γένους. Ἀντικρὺ τούτου εἶναι καὶ ἕτερον Γοτθικὸν κτίριον, ἐν ᾧ τελοῦνται αἱ ἑορταὶ τῆς στέψεως τῶν βασιλέων, καὶ πλησίον ὑπάρχουσι καὶ τὰ Βουλευτήρια τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων καὶ τῆς τῶν Λόρδων.

Εἰς δὲ τὴν Σουθουάρκην εἶναι μόλις τρία δημόσια κτίρια ἄξια λόγου. Τὸ παλάτιον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Καντερβουρῆς· τὸ δεσμωτήριον τὸ διὰ τοὺς χρεωφειλέτας, καὶ τὸ φρενοκομεῖον (*).

(*) Ἄλλο μνημεῖον εἰς Σύδεναμ ἐν Λονδίνῳ περίεργον εἶναι ᾗ τὸ οἰκοδομηθὲν ἐσχάτως Κρυστάλλινον Παλάτιον, εἰς ὃ ἐγένετο ἡ Παγκόσμιος ἔκθεσις τῶν φυσικῶν καὶ τεχνητῶν προϊόντων ὅλων τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου κατὰ τὸ 1851· διετηρήθη δὲ καὶ αὐτὸ ὡς μαρτύριον ὑπερήφανον τῶν μεγαλουργημάτων τῆς τέχνης ᾗ ἐπιστήμης τοῦ ἔθνους, ὅπερ κατώρθωσε τοιοῦτο γιγαντῶδες οἰκοδόμημα ἐξ εὐθράστου ὕλης, τὸ θαῦμα ἀληθῶς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Εἰς ἔκτασιν ἐπιφανείας 734 χιλ: περίπου τετραγ: ποδῶν ᾠκοδομήθη τὸ μαγικὸν τοῦτο παλάτιον, ἔχον ὕψος 33 μ., ὥστε νὰ περιληφθῶσιν ἐν αὐτῷ καὶ τὰ ἐν τῷ τόπῳ εὑρεθέντα δένδρα, τοι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐν περιλήψει, τὸ Λονδῖνον εἶναι ἡ μεγαλητέρα καὶ πολυανθρωποτέρα καὶ ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς οἰκουμένης μετὰ τὸ Πεκῖνον, περιέχουσα νῦν 2,400,000 κατοίκων. Κειμένη πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ταμίσεως, ὅπου αἱ πλημμυρίδες τῆς θαλάσσης φθάνουσιν, ἔχει τὸν εὐρυχωρότατον καὶ ἀσφαλέστατον λιμένα τοῦ κόσμου μὲ πλῆθος νεωρίων τεχνητῶν, εἰς τὰ ὁποῖα χιλιάδες ἐμπορικῶν πλοίων χωροῦσιν, εἰσαγόντων ὅλα τὰ προϊόντα τῆς οἰκουμένης καὶ ἐξαγόντων πᾶν εἶδος τεχνουργημάτων δι' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Ἕνεκα τούτου βλέπει τις καθ' ἑκάστην μυριάδας ἀνθρώπων ἐργαζομένων εἰς ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, εἰς τὰ νεώρια, εἰς τὸν λιμένα, καὶ ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας πορθμείων, ἀτμοκινήτων, τῶν πλείστων διαπερώντων καὶ μετακομιζόντων καθ' ἑκάστην τὰ διάφορα ἐμπορεύματα, τροφὰς καὶ τοὺς διαβάτας.

Ἄλλαι σημαντικαὶ πόλεις τῆς Ἀγγλίας.—Γόρκη (26,000 κατοίκων,) ἀρχαία πόλις καὶ ἐπίσημος τῶν βορείων μερῶν τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἄλλοτε δευτερεύουσα πόλις τοῦ βασιλείου, εἶναι ἡ μητρόπολις τοῦ ἑνὸς τῶν δύο Ἀγγλικανικῶν ἀρχιεπισκόπων, ἔχουσα καὶ ἐκκλησίαν μεγαλοπρεπεστάτην.—Λιβερπούλη (286 χιλ. κατοικ.) μία τῶν ἐμπορικωτάτων πόλεων ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μέρση, πλησίον τῶν Δ: παραλίων πρὸς τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν.—Μαγχεστέρη (297 χιλ. κατ.) καὶ Βιρμιγχάμη (183 χιλ.) ἀμφότεραι μεσόγειοι καὶ ὅλως βιομήχανοι πόλεις.—Βριστόλη (105 χιλ. κατ.) πρὸς Μ: τῶν εἰρημένων παράλιος καὶ ἐμπορική.—Γρηνουΐσιον (44 χιλ. κατ.) ἐπὶ τοῦ Ταμίσεως πλησίον τοῦ Λονδίνου, ὀνομαστὴ πόλις διὰ τὸ Ἀστεροσκοπεῖόν της, ὅθεν λαμβάνεται καὶ ὁ πρῶτος Μεσημβρινὸς τῶν Ἄγγλων (31).—Φαλμούθη, ὁ δυτικώτατος λιμὴν τῆς Ἀγγλίας· πλησίον αὐτῆς Ἐξετέρη, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον τσοχῶν. Πλυμούθη (74 χιλ. κατ.) καὶ Πορσμούθη, (63 χιλ. κατ.) ἐπὶ τῆς Μάγχης, δύο λιμένες διασημότατοι διὰ τὸ πολεμικὸν ναυτικόν.—Καντάβριγία (Cambrigde) (21 χιλ. κατ.) καὶ Ὀξφόρδη (24 χιλ. κάτ.) ἐπισημόταται διὰ τὰ πανεπιστήμιά των.—Δοβὲρ ἢ Δούβρη εἶναι ὁ τόπος, ὅθεν διαβαίνουσιν εἰς τὸ Κάλαισον τῆς Γαλλίας, ἀπάντικρυ κείμενον. Μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο πόλεων εἶναι συστημένος καὶ ἠλεκτρικὸς τηλέγραφος ὑποβρύχιος, δι' οὗ διαδίδονται αἱ εἰδήσεις ἀπὸ Λονδίνου εἰς Παρισίους, καὶ τἀνάπαλιν.

χους καὶ στέγην διαφανεῖς, συμπεπηγμένους διὰ 3,300 στηλῶν σιδηρῶν, δι' ἀναριθμήτου πλήθους δοκῶν σιδηρῶν καὶ ξυλίνων. Ἡ δὲ τοσαύτη καὶ τοιαύτη οἰκοδομὴ κατωρθώθη διὰ δαπάνης 150 χιλ. λιρῶν στερλινῶν (ἢ 3,750,600 φράγκων) εἰς διάστημα 3 μηνῶν 1,800—2,000 ἐργατῶν καθ' ἡμέραν ἐργαζομένων. Τοῦτο ἀληθῶς εἶναι τὸ μέγιστον θαῦμα τῆς τέχνης, τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς ἐπιστήμης τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σημ. Εἰς Λονδῖνον καὶ Μαγχεστέρην, καὶ τὰς ἄλλας ἐμπορικωτάτας πόλεις τῆς Ἀγγλίας, ὑπάρχουσι τὴν σήμερον ἕως 80 ἐμπορικαὶ οἰκίαι συστημέναι ὁμογενῶν Ἑλλήνων καὶ Γραικῶν.

332. Ἡ Σκωτία· χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν διὰ τοῦ ποτ: Τουήδου καὶ τοῦ Σολβάη κόλπου· εἶναι δὲ τόπος ὀρεινὸς γεμάτος ἀπὸ λίμνας καὶ ποτάμια. Τὰ κυριώτερα εἶναι· ὁ Φόρδης, χυνόμενος εἰς τὸν ὁμώνυμόν του κόλπον· ὁ Τάης (Tay), ὁ Κλύδης ἐνούμενος μὲ τὸν Φόρδην διὰ πλευστῆς διώρυγος. Ἡ φύσις διῄρεσε τὸν τόπον εἰς δύο μέρη διακεκριμένα, εἰς βουνὰ καὶ εἰς πεδιάδας, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὰ ἤθη καὶ τὴν γλῶσσαν.

333. Ἡ χώρα αὕτη εἶναι διῃρημένη εἰς 32 ἐπαρχίας (comtés), ἐξ ὧν αἱ 15 κεῖνται πρὸς Β: τοῦ Φόρδη, καὶ αἱ 17 πρὸς Μ: ἑκάστη δ' ἐπαρχία εἶναι ὑποδιῃρημένη εἰς κοινότητας (baillages) καθεμιᾶς τῶν ὁποίων προΐσταται εἷς Σχαίριφος (ἀστυνομοδικαστὴς δημοτικός). Τὸ πλῆθος τῶν κατοίκων ὑπερβαίνει τὰ $2\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια, ἐξ ὧν ἓν μέρος κατοικεῖ τοὺς ὀρεινοὺς τόπους, καὶ λαλεῖ ἀκόμη τὴν Ἐρσικὴν γλῶσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔγραψεν ὁ Ὀσσιανὸς τὰ ποιήματά του.

334. Κυριώτεραι πόλεις· —Ἐδιμβούργη, Πρωτ: τῆς Σκωτίας, μίαν λεύγαν μακρὰν τῆς θαλάσσης κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Φόρδη, καὶ ἔχουσα 180,000 κατοίκων, καὶ πανεπιστημεῖον, καὶ ἐπίνειον πόλιν τὴν Λεῖθον. —Γλασκόβη, ἐπὶ τοῦ Κλύδου, βιομήχανος καὶ γνωστὴ διὰ τὸ ἴδιόν της Λύκειον καὶ διὰ τὰ ὡραῖά της τυπογραφεῖα· ἔχει 285,000 κατοίκων. —Πέρθη ἐπὶ τοῦ Τάη· —Ἀβερδήνη, εὐλίμενος ἔχουσα δύο Λύκεια μὲ ὄνομα πανεπιστημείου.—Βερβίκκη, πόλις ὀχυρὰ, ἡ τελευταία πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀγγλίας.

335. Ἡ Ἰρλανδία (Ἰβερνία) χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τοῦ τῆς Ἰρλανδίας, καὶ ἔχει ὑπὲρ τὰ 6 ἑκατομμύρια κατοίκων. Αἱ πολυομβρίαι διατηροῦσι πλῆθος μέγα λιμνῶν καὶ ποταμίων, τῶν ὁποίων τὰ κυριώτερα εἶναι ὁ Σχάννων, ὅστις ῥέων δι' ὅλης σχεδὸν τῆς Ἰρλανδίας ἀπὸ Β: πρὸς Ν: χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν διὰ πλατυτάτου στόματος· μετ' αὐτὸν εἶναι ὁ Βάνος, ὁ Βοῦνος καὶ ὁ Λιφαίας. Μεταξὺ δὲ πολλῶν περιέργων θεαμάτων τῆς φύσεως παρατηρεῖται ἡ Κρηπὶς τῶν Γιγάντων, ἥτις εἶναι παμμεγέθης ὄγκος βασαλτικῶν λίθων.

336. Ἡ νῆσος αὕτη διαιρεῖται εἰς 32 ἐπαρχίας (κομητείας) περιλαμβανομένας εἰς τέσσαρας μεγάλους νομούς· ἐξ ὧν, ὁ μὲν πρὸς Β: λέγεται Οὔλστερος, εἰς 9 κομητείας διαιρούμενος· ὁ δὲ πρὸς Δ: Κόννωχθος, εἰς 5.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁ πρὸς Ἀν: Λείνστερος, εἰς 12· καὶ Μύνστερος, ὁ πρὸς Ν: εἰς 6. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ τῶν Δυτικῶν.

337. Κυριώτεραι πόλεις.—Δουβλῖνον (κάτ. 300 χιλ.) παραθαλάσσιος, διαῤῥεομένη ὑπὸ τοῦ ποτ: Λιφαίου· εἶναι ἡ δευτερεύουσα πόλις τοῦ Βρεττανικοῦ βασιλείου, περιέχουσα πολλὰ ὡραῖα δημόσια κτίρια καὶ μνημεῖα, καὶ τὸ μόνον πανεπιστημεῖον τῆς Ἰρλανδίας, συστηθὲν κατὰ τὸ 1591, βοτανικὸν κῆπον, Βιβλιοθήκην, καὶ Μουσεῖον. —Κόρκη Μ—Ἀνατ: εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ (κατ. 197 χιλ.)—Λιμέρικα πρὸς Β: ἐπὶ τοῦ Σχάννωνος. (85 χιλ. κατ.).—Γαλβαίη, παραθαλάσσιος.—Κιλκένη, ἐμπορικὴ καὶ διασημοτάτη τῶν μεσογείων πόλεων τῆς νήσου.—Ἀρμάγη εἶναι ἡ μητρόπολις τοῦ Μητροπολίτου Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἰρλανδίας.

Σημ. Ἡ νῆσος αὕτη κοινωνεῖ μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Σκωτίας διὰ δύο ἠλεκτρικῶν τηλεγράφων ὑποθρυχίων, συστηθέντων ἀπὸ τοῦ 1852 καὶ 1853. Νῦν δὲ πρόκειται νὰ συστηθῇ δι' αὐτῆς τῆς Ἰρλανδίας πρὸς τὴν Νεόγειον τῆς Ἀμερικῆς νέος τηλέγραφος ἠλεκτρικὸς ὑποθρύχιος εἰς διάστημα 1600 μιλ: διὰ τοῦ ὁποίου οἱ ἐν Νεοβοράκῳ τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν θέλουσι λαμβάνει τὰς ἐκ Λονδίνου εἰδήσεις σχεδὸν ἐν ἀκαρεῖ.

Αἱ μικραὶ νῆσοι εἶναι.

338. ά. Πρὸς Β: καὶ Δ: τῆς Σκωτίας αἱ Σετλανδικαὶ νῆσοι 46 τὸν ἀριθμὸν, ἐξ ὧν τινες ἀκατοίκητοι. Ἡ κυριωτέρα λέγεται Μαιλλάνδη. —Αἱ Ὀρκάδες ἢ Ὄρκναι, ὀλίγον ἀπέχουσαι τῆς Σκωτίας· Πομόνη ὀνομάζεται ἡ μεγίστη αὐτῶν.—Αἱ Ὀυεστέρναι, τῶν ὁποίων αἱ κυριώτεραι εἶναι ἡ Λεύς, ἡ Σκίη, Μύλλη, καὶ ἡ Στάφφα, περίφημος διὰ τὸ ἐν αὐτῇ βασαλτικὸν ἄντρον τοῦ Φιγγάλου λεγόμενον.

339. Πρὸς Δ: τῆς Ἀγγλίας κεῖνται αἱ νῆσοι Μάνη καὶ Ἀγγλέση· Μ-Δ: δὲ αἱ Σορλίγγαι, τὰς ὁποίας ὑπέλαβόν τινες ὅτι εἶναι αἱ Κασσιτερίδες τῶν παλαιῶν.—Οὐηκτίς (Wight) εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης, καὶ πρὸς τὰ παράλια τῆς Γαλλίας ἡ Ἱερσῆ, ἡ Γουερνεσῆ καὶ ἡ Ἀλδερνῆ. Ὅλων τούτων τῶν νήσων ὁ πληθ: συμποσοῦται εἰς 700 χιλ.

340. Ἀλλ' οἱ εἰς τὴν Εὐρώπην Βρεττανικοὶ τόποι δὲν συγκήνουσιν εἰμὴ μικρόν τι μέρος τῆς Ἀγγλικῆς δυνάμεως. Αἱ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ κόσμου ἀποικίαι αὐτῆς, μάλιστα αἱ εἰς τὴν Ἀσίαν κατακτήσεις, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνουσι τὰ δύο τρίτα τῶν Ἰνδιῶν, τὴν Κεϋλάνην, Μαλάκκαν, καὶ ἄλλας νήσους, κατοικούμεναι ὑπὸ ἑκατὸν ἐννενήκοντα ἑκατομμ: ἀνθρώπων· τὸ ναυτικὸν πολεμικὸν αὐτῆς, συγκείμενον ἀπὸ 1100 πλοῖα, ἐξ ὧν 225 εἶναι τῆς γραμμῆς (*), καὶ ἀπὸ 30 χιλ. ἐμπορικὰ, μεταφέροντα

(*) Λέγονται πλοῖα τῆς γραμμῆς, ὅσα ἔχουσι πλέον τῶν 80 κανονίων· ὅσα δ' ἔχουσιν ἀπὸ 80=20 λέγονται Φρεγάται· ὅσα δὲ φέρουσιν ὀλιγώτερα τῶν 20 λέ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς τὰ τετραπέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ χειροτεχνήματα τῶν ἰδίων της ἐργοστασίων, καὶ τὰ προϊόντα τῶν ἀποικιῶν της, ἡ εὐκολία τῆς ἐσωτερικῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς μετακομιδῆς τῶν ἐμπορευμάτων διὰ πλήθους ἁμαξιτῶν ὁδῶν, διωρύγων καὶ σιδηροδρόμων ἐκτεταμένων, δι' ὧν συγκοινωνοῦσιν ὅλαι αἱ σημαντικαὶ πόλεις τοῦ ἡνωμένου βασιλείου μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς πρωτευούσης, πάντα ταῦτα συνιστῶσι τοῦ Ἀγγλικοῦ κολοσσοῦ τὸν ἀπαράμιλλον πλοῦτον καὶ τὴν ἀνυπέρβλητον δύναμιν.

Στοχαζόμενός τις τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἀγγλικοῦ Βασιλείου, ἐξουσιάζοντος τοσαύτας χώρας εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, τὴν ἀνθηρὰν κατάστασιν τῆς βιομηχανίας, καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ ἐμπορίου του, δικαίως θέλει νομίσει, ὅτι αὐτὸ τὸ ἔθνος εἶναι τὸ πλουσιώτερον καὶ πλουσιώτερον τοῦ κόσμου. Ναί, ἀληθῶς ὑπάρχουσι μεγάλοι θησαυροὶ πλούτου εἰς αὐτὸ τὸ ἔθνος, ἀλλ' εἶναι συμπυκνωμένοι εἰς ὀλίγων χεῖρας· εἶναι πλέον τῶν 50 οἰκογενειῶν εἰς μόνην τὴν Ἀγγλίαν, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἔχει ἐτήσιον εἰσόδημα ὀκτὼ ἑκατομ. φράγκων, καί τινων ἄλλων ἑκατοντάδων οἰκογένειαι ἀπολαμβάνουσι 1—2 ἑκατομ. φράγ. ἐτήσιον εἰσόδημα· ἐξ αὐτῶν δὲ πολλαὶ ζῶσι μὲ πολυτέλειαν ἡ καὶ ἀσωτείαν ἀπαραδειγμάτιστον. Ἀλλὰ εἰς τὴν Ἀγγλίαν εὑρίσκονται καὶ πολλαὶ χιλιάδες ἀνθρώπων εἰς παντελῆ ἔνδειαν, στερουμένων καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου. Ἕνεκα τούτου ὑπάρχει καὶ ὁ τῶν πενήτων λεγόμενος φόρος, συμποσούμενος κατ' ἔτος εἰς 200 ἑκατομ. φράγ., καὶ μὴ ἐπαρκῶν νὰ θεραπεύσῃ τὰς πρωτίστας ἀνάγκας τῶν ἐνδεεστέρων· διότι τὸ δεκατημ. τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀγγλίας εἶναι ἀληθῶς πένητες, μὴ ἔχοντες πόρον ζωῆς!!! Ἕνεκα δὲ τούτου πολλαὶ χιλ. οἰκογενειῶν μεταναστεύουσιν ἐτησίως ἐκ τοῦ ἡνωμένου βασιλείου εἰς τὰς ἡνωμένας πολιτείας τῆς βορ: Ἀμερικῆς καὶ εἰς τὰς Ἀγγλικὰς ἀποικίας, τὴν Ν. Ὀλλανδίαν κ.λ.

Πολιτευμα. Ἡ Ἀγγλικὴ πολιτεία εἶναι συνταγματικὴ βασιλεία. Ὁ βασιλεὺς ἔχει τὴν νομοτελεστικὴν ἐξουσίαν· ἡ δὲ τοῦ νομοθετεῖν καὶ ψηφίζειν τὰ περὶ τάξεως τῶν φόρων ἀνήκει εἰς τὸ Κοινοβούλιον (Παρλαμέντον) συγκείμενον ἐκ δύο συλλόγων, ἐξ ὧν ὁ μὲν λέγεται ἄνω Βουλὴ ἢ σύλλογος τῶν ὁμοτίμων καὶ τῶν λόρδων (ὄντων 426)· ὁ δὲ σύλλογος τῶν κοινοτήτων, συγκείμενος ἀπὸ 658 ἀντιπροσώπους, ἐκλεγομένους ὑπὸ τοῦ ἔθνους.—Θρησκεία δ' ἐπικρατοῦσα εἶναι ἡ Ἀγγλικανική, διαφέρουσα κατὰ τοῦτο σχεδὸν ἀπὸ τὴν Παπικήν, ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει τὸν Πάππαν ὡς κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ τὸν Βασιλέα· πρεσβεύεται δὲ κυρίως ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Ἀγγλίας· εἰς δὲ τὴν Σκωτίαν ἐπικρατεῖ ἡ τῶν Πρεσβυτεριανῶν, οὖσα αἵρεσις τῶν προτεσταντῶν. Οἱ δὲ Ἰρλανδοὶ εἶναι ὅλοι σχεδὸν τοῦ δυτικοῦ δόγματος.

γονται κορβέται, βρίκια, κότερα κτλ. Κατὰ τὰς δημοσιευθείσας στατιστικὰς πληροφορίας (κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1856) τὸ Ἀγγλικὸν ναυτικὸν εἶχε τότε 269 ἱστιοφόρα πλοῖα, φέροντα 9,326 κανόνια, ἢ 238 ἀτμοκίνητα, φέροντα 9,362 κανόνια. Ἐν καιρῷ πολέμου ὁ Ἀγγλικὸς στόλος χρειάζεται 100 χιλ: ναυτῶν ἢ 40 χιλ: στρατοῦ ναυβάτου. Τῆς δὲ ξηρᾶς ὁ τακτικὸς στρατὸς δὲν ὑπερβαίνει τὰς 162 χιλ. ἐξ ὧν μόλις αἱ 50 μένουσιν εἰς τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον, αἱ δὲ λοιπαὶ εἰς τὰς Ἀγγλικὰς κατακτήσεις.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ Ἀγγλία, λεγομένη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Βρεττανία (καθὼς καὶ ἡ Σκωτία Καληδονία· ἡ δὲ Ἰρλανδία Ἰβερνία 319) ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων περὶ τὸ 78 ἔτος π. Χ. καὶ ἐγκατελείφθη περὶ 448.—Οἱ Βρεττανοί, καταδυναστευόμενοι ὑπὸ τῶν Πίκτων, ἐπεκαλέσθησαν εἰς βοήθειαν τοὺς Ἀγγλους καὶ Σάξονας, Γερμανικοὺς λαούς, οἵτινες διαβάντες κατέκτησαν τὸν τόπον ὀνομάσαντες αὐτὸν Ἀγγλίαν· οἱ δὲ ἀρχαῖοι κάτοικοι κατέφυγον εἰς τὴν χώραν τῆς Γάλλης, καὶ εἰς μίαν ἐπαρχίαν τῆς Γαλλίας ὀνομασθεῖσαν ἀπ' αὐτῶν Βρετανίαν. Κατὰ τὸ 1066 ὁ τῆς Νορμανδίας Δοὺξ Γουλιέλμος, ὁ ἐπονομασθεὶς δορυκτήτωρ, ἐκυρίευσε τὴν Ἀγγλίαν μὲ τοὺς Νορμανδούς του· ἔκτοτε τὸ βασίλειον δὲν ὑπέστη κἀμμίαν ἐπιδρομὴν ξένων, ἀλλ' ἠὐξήθη, προσλαβὸν ἀλληλοδιαδόχως τὸ τῆς Ἰρλανδίας καὶ Σκωτίας, καὶ ἄλλας ἐκτεταμένας κατακτήσεις εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς οἰκουμένης, ὥστε ὁ πληθ. ὁ ὑπ' αὐτὸ ὅλος ὑπολογίζεται εἰς 225 ἑκατομμ. ἡ ἐτησία πρόσοδος αὐτοῦ εἰς 1385 ἑκατομμ. φράγ. καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 20 1/2 δὶς ἑκατομ. Ὀνομάζεται δὲ συχνάκις αὐτοκρατορία Βρεττανικὴ ἡ βασιλειον ἡνωμένον τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας. Εἶναι δὲ νῦν παρ' αὐτῷ ἀνεπτυγμέναι αἱ τέχναι, ἡ βιομηχανία, τὸ ἐμπόριον καὶ ὅλα τὰ μέσα τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν καὶ καθ' ἑκάστην προβαίνουσιν ἀναπτυσσόμεναι, ὥστε καὶ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν προϊόντων αὐτοῦ κατὰ τὸ 1856 ἀνέβη εἰς 116 ἑκατομ: λιρῶν στερλινῶν, ἐν ᾧ κατὰ τὸ 1842 συνεποσώθη μόλις εἰς 47 1/2 ἑκατομμ.—ΧΑΡΑΚΤΗΡ. Ὁ λαὸς τῆς Ἰρλανδίας, ἂν καὶ πτωχὸς καὶ δυστυχής, φαίνεται εὔσωμος καὶ εὔμορφος· εἶναι ζωηρός, πνευματώδης, καὶ ἐπιχειρηματικός, ἀλλ' ἔχει καί τινα ἀστασίαν πνεύματος καὶ ματαιοφροσύνην. Ὁ δὲ τῆς Σκωτίας εἶναι κοῦφος, εὐκόλως παθαινόμενος, θρῆσκος, φιλόξενος καὶ ἀγέρωχος.—Οἱ δὲ Ἄγγλοι γενικῶς εἰσὶν εὔσωμοι, καὶ ῥωμαλαῖοι καὶ εὐτραφεῖς ὡς ἐκ τῆς εὐζωΐας, τὴν ὁποίαν καὶ οἱ τῶν κατωτάτων τάξεων ἐπιδιώκουσιν. Εἰσὶ δὲ σοβαροί, ἐμβριθεῖς εἰς τὰς σκέψεις των, εἰλικρινεῖς καὶ τίμιοι, καὶ ἂν καὶ ψυχροὶ πρὸς τοὺς ξένους, φαίνονται ὑποχρεωτικοὶ καὶ πιστοὶ εἰς τὴν φιλίαν. Ἐν γένει οἱ πάντες εἰσὶ φιλόπονοι, βιομηχάνου καὶ ἐμπορικοῦ καὶ κερδοσκοπικοῦ πνεύματος. Ὁ Ἄγγλος ἐν γένει, ἔχων πολλὰς ἰδιωτικὰς ἀρετὰς, ἀναδεικνύεται λίαν ὑπερφίαλυτος καὶ ἀπαιτητικός, ἀναλογιζόμενος τὸ τῆς ἐθνικότητος αὐτοῦ μεγαλεῖον. Τὸ αὐτὸ πνεῦμα καὶ οἱ τὰ τῆς Κυβερνήσεως αὐτοῦ διέποντες ἀναδεικνύουσιν εἰς τὰς μετὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν σχέσεις των.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΔΑΝΙΑΣ ἢ ΔΑΝΙΜΑΡΚΙΑΣ.

Ἔκτασις ἐπιφανείας εἰς χιλιόμετρα □ 142,200.—πληθ: 2,400,000.
Γεωγρ. μῆκος Ἀν: μεταξὺ 5° 45′ καὶ 10° 14′.
Πλάτος Β: 53° 22′ καὶ 57° 48′.

341. Τὸ Βασίλειον τοῦτο κεῖται πρὸς Ἀν: τῆς Ἀγγλίας περικλυζόμενον ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς καὶ Βαλτικῆς θαλάσσης. Σύγκειται δ' ἀπὸ τρία μέρη διακεκριμένα· ἀ) ἀπὸ τὴν Ἰουτλάνδην, β') ἀπὸ τὰς νήσους τῆς Βαλτικῆς, καὶ γ') ἀπὸ τὴν Ἰσλανδίαν καὶ τὰς νήσους Φηροέρας.

342. Ἡ Ἰουτλάνδη εἶναι ἡ ὑπὸ τῶν παλαιῶν καλουμένη Κιμβρικὴ Χερσόνησος (324), ἔχουσα εἰς τὸ βόρειον μέρος χώραν ψυχρὰν, ὁμαλὴν καὶ ἐν μέρει ἀμμώδη μὲ ἱκανὰς βοσκὰς, διακοπτομένην διὰ λιμνῶν καὶ ποταμίων, καὶ διαιρουμένην εἰς τέσσαρας ἐπισκοπὰς, αἵτινες ὀνομάζονται τοῦ Ἀλβόργου, Οὐϊβόργου, Ἀάρου καὶ Ῥιπένης, ὁμωνύμως τῶν πρωτευου-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σῶν πόλεων αὐτῶν. Τὸ δὲ μέσον μέρος αὐτῆς καλεῖται Δουκάτον Σλέσουϊκου, τὸ ὁποῖον ἔχει ὁμώνυμον πρωτεύουσαν. Πρὸς Νότον εἶναι καὶ τὸ Δουκάτον Ὁλστεῖνον, ἔχον πλῆθος δοσκῶν, ὅπου τρέφονται ἵππσι ἐξαίρετοι· εἰς αὐτὸ κεῖται ἡ πόλις Κίελον, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης (κάτ: 12 χιλ.) — ἡ Ἀλτόνη (κάτ: 28 χιλ.) εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποτ: Ἔλβα, ἡ σημαντικωτέρα καὶ ἐμπορικωτέρα πόλις μετὰ τὴν Κοπενάγην, ἀνήκουσα εἰς τὸ αὐτὸ Δουκάτον. Αὕτη κοινωνεῖ μετὰ τοῦ Κιέλου διὰ σιδηροδρόμου. Πρὸς Β: δὲ τοῦ Ὁλστεῖνου διαβαίνει καὶ διώρυξ ἑνόνουσα τὴν βορείαν θάλασσαν μετὰ τῆς Βαλτικῆς.

343. Ἐκ τῶν νήσων τῆς Βαλτικῆς εἶναι δύο αἱ πρώτισται· ἡ Σηλανδία περιέχουσα τὴν Κοπενάγην, τὴν καθέδραν τοῦ βασιλείου, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι εἶναι 120 χιλ. καὶ τὴν Ἐλσενόρην πρὸς Β: εἰς τὸ στενώτερον μέρος τοῦ Σούνδου, δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τὴν Σουηκίαν· τὰ αὐτόθεν διαβαίνοντα ἐμπορικὰ πλοῖα ὅλων τῶν ἐθνῶν τελοῦσι φόρον διοδίων εἰς τὴν κυβέρνησιν. — Φιονία ἢ Φουνία, χωριζομένη ἀπὸ τὴν Σηλανδίαν διὰ τοῦ μεγάλου Βέλτου, καὶ ἀπὸ τὴν Ἰουτλάνδην διὰ τοῦ μικροῦ Βέλτου, ἔχει πρωτ: τὴν Ὀδενσῆν. Εἶναι ἔτι καὶ ἄλλαι νῆσοι ὀλιγώτερον σημαντικαί, οἷαι ἡ Φαλστέρη, Λαλάνδη καὶ Ἀλσένη. — Τὰ δουκάτα Ὁλστεῖνου καὶ Σλεσουΐκου, ἡ νῆσος Λαλάνδη καί τινες ἄλλαι εἶναι οἱ εὐφορώτεροι τόποι τοῦ Βασιλείου εἰς σῖτον, ἡ δὲ Ἰουτλάνδη εἶναι ἐπιτηδεία εἰς κτηνοτροφίαν διὰ τὰς βοσκάς της· ἀλλ' ὁ τόπος ἔχει ἔλλειψιν καυσοξύλων ἀναπληρουμένων διὰ γαιανθράκων. Ἡ Κοπενάγη καὶ ἡ Ἀλτόνη ἔχουσι βιομηχανικὰ καταστήματα σημαντικά, καὶ ἐμπόριον ἐνεργοῦσιν ἐκτεταμένον μὲ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου· αἱ δὲ παράλιαι πόλεις ἔχουσι καὶ ἁλίευσιν ὀψαρίων καὶ ἐξαγωγὴν αὐτῶν σημαντικήν, μάλιστα τῶν λεγομένων χαρίγγων. Εἰς τὴν Κοπενάγην καὶ τὸ Κίελον ὑπάρχουσι καὶ πανεπιστημεῖα διάσημα· ἡ δὲ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις, ἐμψυχουμένη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, εἶναι σημαντικὰ προωδευμένη, ὥστε αὐτοῦ ἡ προπαιδεία εἶναι μᾶλλον διαδεδομένη μεταξὺ τοῦ λαοῦ ἢ εἰς τὴν Γαλλίαν.

344. Ἡ Ἰσλανδία (Islande, ἤτοι νῆσος τοῦ πάγου) ἔχουσα μῆκος 120 λευγ: περίπου καὶ 55 πλάτος, κατοικεῖται ὑπὸ 54 χιλ. λαοῦ, ὅστις διακρίνεται διὰ τὴν βιομηχανίαν, τὴν ἀγνότητα τῶν ἠθῶν, καὶ τὴν κλίσιν τὴν πρὸς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ γράμματα (*) Ἡ χώρα αὕτη, διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ πολικὸς κύκλος, γέμει ὀρέων, ἐξ ὧν τὸ ἐπισημότατον

(*) Ἡ Ἰσλανδία ὑπό τινων Γεωγράφων συντάσσεται μετὰ τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν Ἤπειρον τῆς ὁποίας εἶναι πλησιεστέρα. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἶναι ἡ Ἔκλα, πυρίπνοον ὄρος ἤδη ὑποκαιόμενον, μολονότι ὅλον εἶναι δι' ὅλου χιονοσκέπαστον· δι' ὃ καὶ κατὰ τὰς ἐκρήξεις του παρίζᾳ ἐξαίσιον θέαμα, λάβας καὶ ποταμῶν πυρίνων ἐπὶ τοῦ πάγου διαρρεόντων· μεταξὺ δὲ τῶν ἐκεῖ πολυαρίθμων θερμῶν πηγῶν μία κατὰ τὰς ἐκρήξεις ἐκσφενδονίζει στήλην θερμοῦ ὕδατος εἰς ὕψος 50 μέτρων.—Ὁ τόπος εἶναι ψυχρότατος καὶ ἄγονος, μόλις γεώμηλα ὀλίγα φέρων καὶ βοσκάς.—Ῥεικλάβικον, χωρίον πρὸς τὸ Ν-Δ: κείμενον, φέρει τὸ ἐπώνυμον μητροπόλεως. Οἱ κάτοικοι δὲν ἔχουσιν ἄλλα ξύλα εἰς χρῆσίν των παρ' ὅσα ἐκβράσσει ἡ θάλασσα καταφερόμενα ὑπὸ τῶν ῥευμάτων, δὲν ἐξεύρομεν ἀπὸ τίνας τόπους· ἐκ τῆς θαλάσσης δὲ ἀπολαμβάνουσιν ὀψάρια, δέρματα, καὶ πτίλα (πούπουλα) ἐκ τινος εἴδους νησσῶν. Αἱ νῆσοι Φηροέραι Μ-Ἀν: εἶναι 24 τὸν ἀριθμὸν, ἄκαρποι καὶ ὀλιγανθρωπόταται, ἀνήκουσαι καὶ αὐταὶ εἰς τὴν Δανίαν.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἀπὸ τὴν Ἰουτλάνδην καὶ τὸ Σλεσούϊκον, ἅτινα συνίστων κυρίως τὴν λεγομένην παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Κιμβρικὴν Χερσόνησον, ἐξῆλθον οἱ Κίμβροι, λεηλατήσαντες τὴν Εὐρώπην ἕνα αἰῶνα π. Χ. κατὰ δὲ τὸν Θ'. καὶ Ι'. αἰῶνα μ. Χ. οἱ Δανιμάρκιοι ἐκ Γερμανικῶν λαῶν καταγόμενοι, καθὼς καὶ οἱ Σουηδοὶ ᾗ οἱ Νορβηγοί, ἔκαμον πολλὰς ἀποβάσεις εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ἀπὸ τὸ 1017 ἐκράτησαν τοῦ τόπου 25 ἔτη. Κατὰ τὸ 1661 ὁ λαὸς, καταστασιαζόμενος ἀπὸ τοὺς μεγιστάνας, ἐστερέωσε διὰ νόμου Μοναρχίαν ἀπόλυτον. Κατὰ δὲ τὸ 1831 ὁ τότε βασιλεύων Φρεδερῖκος ὁ ς'. ἐσύστησε τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου καὶ συμβούλια ἀντιπροσωπικὰ κατ' ἐπαρχίας. Τὸ βασίλειον διαιρούμενον εἰς τὰ 4 προειρημένα τμήματα ἔχει καὶ 4 συλλόγους ἡ συμβούλια. Οἱ εἰς αὐτὰ συνερχόμενοι ἀντιπρόσωποι εἶναι 209 ἕως 217, μεταξὺ τῶν ὁπῶν δύο εἶναι πρίγκιπες, ᾗ ἄλλοι 20—28 διοριζόμενοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως· οἱ δὲ 189 ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ ἔθνους. Τὰ τρία ἔννατα δὲ αὐτῶν ἀντιπροσωπεύουσι τὰς πόλεις ἐκλεγόμενα ὑπ' αὐτῶν· τὰ δύο, τοὺς ἰδιοκτήτας, καὶ τὰ 4: τοὺς χωρικούς.—Συγκαλοῦνται δὲ οἱ σύλλογοι οὗτοι κατὰ διετίαν. Ὁ βασιλεύς, ὡς δοὺξ τοῦ Ὁλστεΐνε, εἶναι μέλος τῆς Γερμ: συμμαχίας. Ἡ Κυβέρνησις ἔχει ἐτησίαν πρόσοδον 33 ἑκατομ: φρ. ᾗ χρέος δημόσιον 290 ἑκατομ. στρατὸν ξηρᾶς ᾗ θαλάσσης 30 χιλ. ᾗ πλοῖα τῆς γραμμῆς μόλις 25, ἀφ' οὗ ὁ στόλος αὐτῶν κατεστράφη ὑπὸ τῶν Ἄγγλων τῷ 1807.—Θρησκεία ἐπικρατοῦσα εἶναι ὁ Λουθηρανισμὸς, αἵρεσις Προτεσταντική.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΟΥΗΚΙΑΣ (ΣΟΥΗΔΙΑΣ) ΚΑΙ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ.

Ἔκτασις ἐπιφανείας εἰς χιλιάμετρα □ 760,000.—Πληθ. τῆς Σουηδίας 3,320,000 καὶ 1,330,000 τῆς Νορβηγίας.

Μῆκος Ἀνατ: μεταξὺ 2° 30′ καὶ 29°.

Πλάτος Βορ: μεταξὺ 55° 25′ καὶ 71° 5′.

345. Καταπτικοῦ καὶ πρὸς Ἀν: τῆς Δανίας ἐκτεινόμενον πρὸς Β: τὸ βασίλειον τοῦτο περιλαμβάνει τὴν χερσόνησον τὴν κειμένην μεταξὺ, ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς εἰσόδου καὶ ὅλης τῆς ἐκτάσεως τῆς Βαλτικῆς καὶ τοῦ Βοθνικοῦ κόλπου· ἀφ' ἑτέρου δὲ, τοῦ παγωμένου Ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γερμανικῆς θαλάσσης, καὶ ἑνουμένην μετὰ τῆς Ῥωσσίας πρὸς Ἀν: διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Λαπονίας. Εἶναι τόπος καθ' ὑπερβολὴν ὀρεινὸς, διασχιζόμενος καθ' ὅλον τὸ μῆκος αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Δοφρίνων ἢ Σκανδιναυϊκῶν Ἄλπεων, ποτιζόμενος ὑπὸ πλήθους ποταμῶν, περιέχων πολλὰς μεγάλας λίμνας (177) καὶ ὀλίγον κατοικημένος ὢν ὡς πρὸς τὴν ἔκτασίν του· διότι, ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἔκτασιν ὑπερβαίνει τὴν Γαλλίαν, μόλις ἔχει 4,650,000 κατοίκων εἰς ἐπιφάνειαν 760,000 χιλιαμ. τετρ. Ἀλλ' ἂν καὶ ὀλιγάνθρωπος οὖσα ἡ Σουηκία, καὶ κλίμα ἔχουσα ψυχρότατον, ἀνέβη ὅμως εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν νεωτέρων ἐθνῶν διὰ τῆς περὶ τὰς ἐπιστήμας ἀσκήσεως. Σύγκειται δὲ τὸ βασίλειον τοῦτο ἐκ δύο, ἐκ τοῦ τῆς Σουηκίας καὶ τοῦ τῆς Νορβηγίας, θεωρουμένου ἑκάστου ὡς ἀνεξαρτήτου κράτους, ἔχοντος ἴδιον σύνταγμα καὶ κυβέρνησιν ὑπὸ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν βασιλέα. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ Λουθηρανική.

346. Ἡ Σουηκία (καὶ Σβεκία) δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τρία τμήματα, περιλαμβάνοντα 24 ἐπαρχίας ἢ διοικήσεις. Τὸ πρῶτον τὸ πρὸς Β: λέγεται Νορλανδία, περιλαμβάνον καὶ ἐν μέρος τῆς Λαπονίας· τὸ δεύτερον, τὸ ἐν τῷ μέσῳ, λέγεται Σβεελανδία ἢ Σουηκία κυρίως· καὶ τὸ τρίτον, τὸ πρὸς Μ: Γοτθλανδία ἢ Γοτθία.—Εἰς τὴν Σβεελανδίαν (πληθ: 750 χιλ.) Πολ: Στοκχόλμη (κάτ: 86 χιλ.) καθέδρα τοῦ βασιλείου ἐπὶ τῆς Μελάρης λίμνης, καλῶς κτισμένη, καὶ ἐπὶ νησιδίων ἐν μέρει. Ἔχει πολλὰ ἀξιοσημείωτα κτίρια δημόσια· Ἀκαδημίαν, βιβλιοθήκην πλουσίαν, ἐν ᾗ εὑρίσκονται καὶ 25 χιλ: χειρογράφων, ἐργοστάσια ἱκανὰ καὶ ἐμπόριον ἀξιόλογον.—Ὑψάλη πρὸς Β: (κάτ: 4,500) ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμειόν της, συστηθὲν τὸ 1477, διὰ τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην, περιέχουσαν 100 χιλ: τόμων, καὶ 6 χιλ: χειρογράφων, καὶ διὰ τὸν βοτανικὸν κῆπόν της, ὅπου καὶ ὁ διάσημος φυσικοϊστορικὸς Λινναῖος ἐδίδαξεν. Αὕτη ἡ πόλις εἶναι ἡ ἕδρα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Σουηδίας, καὶ αὐτοῦ σέφονται καὶ οἱ βασιλεῖς.—Εἰς τὴν Γοτθίαν, ἔχουσαν τόπον εὐφορώτατον καὶ πληθ: περὶ τὰ ἑκατ: κεῖται τὸ Γοθεμβοῦργον, καλοκτισμένη πόλις ἐμπορικὴ ἐπὶ τοῦ Κατεγάτου, ἔχουσα 30 χιλ: κατ: δύο λιμένας, καὶ τρία φρούρια, καὶ ναυπηγεῖα· ἐξ αὐτῆς ἐξάγεται πολλὴ ποσότης σιδήρου καὶ ξυλικῆς.—Πρὸς Μ: ἐπὶ τοῦ Σούνδου καὶ ἀντικρὺ τῆς Σηλανδίας, Ἐλσιγγόβουργον (3 χ. κατ.)—Λούνδη (4 χ. κατ. ἔχουσα καὶ πανεπιστήμειον· καὶ Μαλμιώη (κάτ. 9 χ.) λιμένες ἐμπορικοί.—Χριστιανσάδη (Χριστιανούπολις) ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς (4 χιλ: κατ:). Τὸ ἐμπόριον τῆς Σουηκίας συνίσταται εἰς σίδηρον, χάλυβα, χαλκὸν, ξυλικὴν, γουναρικὰ, καὶ πολλὰ τεχνουργήματα.—Εἰς τὴν Νορλανδίαν ἀνήκει τὸ ἥμισυ σχεδὸν μέρος τῆς Σουηδίας, τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρὸς βορρᾶν, κατοικούμενον ὑπὸ 325 χιλ: κατοίκων περίπου, εἰς σμικροτάτας πόλεις συνωκισμένον, ἢ εἰς χωρίδια ἀσήμαντα, ἐκλείποντα καὶ αὐτὰ εἰς τὸ μέρος τῆς Λαπονίας. Προχωρῶν δέ τις πρὸς Β: βλέπει τὴν εωργίαν βαθμηδὸν ἐκλείπουσαν, καὶ τοὺς κατοίκους ἀσχολουμένους εἰς τὴν τηνοτροφίαν, τὸ ὀψάρευμα, τὸ κυνήγιον καὶ τὴν ὑλοτομίαν· διότι ἀπὸ ὸν μυχὸν τοῦ Βοθνικοῦ κόλπου ἐπικρατοῦσι τὰ πολικὰ κλίματα, τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τόπου καλύπτεται ἀπὸ ἄγρια ὄρη, δάση ἀπέραντα, λίνας καὶ τέλματα. Ἡ ἐσχατιὰ τῆς Νορλανδίας εἶναι ἡ Σουηκικὴ Λαπονία, ωριζομένη ἀπὸ τὴν Ρωσσικὴν διὰ τοῦ ποταμοῦ Τορνέα, χωνομένου εἰς ὸν Βοθνικὸν κόλπον· κατοικεῖται δὲ ὑπὸ 5 χιλ: Λαπόνων, καὶ ἀπὸ 7—8 ιλ: ἀποίκων Σουηδῶν, Γερμανῶν καὶ Φιννίων.

Σημ. Οἱ Λάπονες εἶναι ἀξιοσημείωτοι διὰ τὸ μικρόσωμον καὶ τὴν δυσμορφίαν ὑτῶν, ὁμοιάζοντες πολὺ μὲ τοὺς Ἐσκιμόους τῆς Ἀμερικῆς· φαίνεται δὲ ὅτι κατάεται ἀπὸ τὴν Μογγολικὴν φυλὴν ὁ λαὸς οὗτος ὢν ὀλιγάριθμος· διότι ὅλος μόλις υμποσοῦται εἰς 10 χιλ: ἐξ ὧν 5 χιλ: κατοικοῦσι τὴν Σουηκικὴν Λαπονίαν, 3 τὴν ορβηγικὴν, καὶ 2 τὴν Ρωσσικήν. Ἐξ αὐτῶν δὲ οἱ μὲν εἶναι νομάδες· οἱ δὲ, ἀλιεῖς· δὲ, Ρενοτρόφοι, οἱ ἔχοντες δηλ. ποίμνια Ρένων, ἑνὸς εἴδος ζώου μαστοφόρου, ρεφομένου εἰς τοὺς θορειοτάτους τόπους, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ Λάπονες ὡς ορτηγὸν, τρέφονται μὲ τὸ κρέας καὶ τὸ γάλα αὐτοῦ, καὶ ἐνδύονται μὲ τὸ δέρμα του.

347. Ἡ Νορβηγία χωρίζεται ἀπὸ τὴν Σουηκίαν διὰ τῆς μεγάλης ειρᾶς τῶν Δοφρίνων ὀρέων, καὶ ἔχει τόπον τραχύτερον καὶ ἀγριώτερον πὸ τὸν τῆς Σουηδίας, διακοπτόμενον κατὰ τὰ παράλια ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ εἰς μυρία ἀκρωτήρια, κόλπους καὶ νησίδια. Ἡ Γεωργία εἶναι ἱκανῶς νεπτυγμένη εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη, δὲν ἐπαρκεῖ ὅμως εἰς τὴν διαροφὴν τῶν κατοίκων, οἵτινες πολλαχοῦ ἀναμιγνύουσι μὲ τὰ ἄλευρα καὶ φλοιοὺς κοπανισμένους, ἢ καὶ βρύα (μούσκλια). Ὁ τόπος ἔχει μεταλεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, καὶ ἀργύρου, ξυλικὴν, κατράνιον καὶ ἁλιείαν, διὰ ὧν ὁποίων κάμνει ἱκανὸν ἐμπόριον μὲ τὴν Ἀγγλίαν.

Ἡ Νορβηγία εἶναι διῃρημένη πολιτικῶς μὲν εἰς 17 Κυβερνεῖα (bailages)· ἐκκλησιαστικῶς δὲ, εἰς 5 ἐπαρχίας ἢ ἐπισκοπὰς τὰς ἑξῆς· τῆς Χριτιανίας, τῆς Χριστιανσάνδης, τῆς Βεργένης, Δρονθεΐμης, καὶ Νορλανδίας, ἐξ ὧν ἑκάστη ἔχει καὶ μητρόπολιν ὁμώνυμον.

Ἐπισκοπὴ τῆς Χριστιανσάνδης, ἢ Χριστιανσανδία (πληθ. 165 χιλ.). ὸ μεσημβρινώτατον τῆς Νορβηγίας: — Πρωτεύουσα Χριστιανσάνδη, εὐμεγος καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα καὶ ναυπηγεῖα. Εἰς αὐτὴν τὸν λιμέ· καταφεύγουσι πρὸς ἐπισκευὴν, ὅσα πλοῖα διερχόμενα τὸν Κατεγάτην άθωσι ζημίας (κάτ. 8 χιλ.)—Ἐπισκοπὴ Χριστιανίας (πληθ. 520 χιλ:) ρωτεύουσα, Χριστιανία, εἰς μυχὸν στενοῦ καὶ ἐπιμήκους κόλπου, λεγοένου Αὔσλου, καθέδρα καὶ καλλίστη πόλις, ὅπου διαμένουσιν ὁ ἀντι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βασιλεὺς καὶ αἱ ἀνώτεραι ἀρχαὶ τῆς Νορβηγίας, ἔχουσα καὶ ἐπιστημονικὰ καταστήματα ἀξιόλογα, Πανεπιστημεῖον, βοτανικὸν κῆπον, Μουσεῖον, βιβλιοθήκην πλουσίαν, πολεμικὸν σχολεῖον, καὶ Βουλευτήριαν τῶν Βουλευτῶν τοῦ Βασιλείου τῆς Νορβηγίας (κάτ. 24 χιλ.). — Ἐπισκοπὴ Βεργένης ἢ Βεργενία (πληθ. 180 χιλ.). Πρωτεύουσα, Βεργένη Δ-Β: τῆς Χριστιανίας ἐπὶ κόλπου τοῦ Ὠκεανοῦ, ἡ πολυπληθεστέρα καὶ ἐμπορικωτέρα τοῦ Βασιλείου, ἔχουσα λιμένα ὀχυρὸν καὶ εὐρυχωρότατον δι' ὁλοκλήρους στόλους, καὶ σχολεῖον ναυτικὸν (κάτ. 26 χιλ.). — Ἐπισκοπὴ Δρονθεΐμης ἢ Δροντχαμία (πληθ: 200 χιλ.) πρὸς Β: Πρωτεύουσα, Δρονθεΐμη εἰς ὁμώνυμον αὐτῆς κόλπον τοῦ Ὠκεανοῦ, ἐχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα Ἀκαδημίαν ἐπιστημῶν, σχολεῖον τῶν κωφῶν καὶ ἀλάλων, καὶ ἕτερον διὰ τοὺς Λάπονας. Εἰς αὐτὴν ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Νορβηγίας (κάτ. 14 χιλ.).—Ἐπισκοπὴ τῆς Νορλανδίας (πληθ. 80 χιλ.) περιλαμβάνει ὅλον τὸ βόρειον μέρος (ἄνω τῆς 65° τοῦ πλάτους) τὸ μεταξὺ τοῦ Βορείου Ὠκεανοῦ, τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Σουηκίας, διακοπτόμενον ἀπὸ τὰ λεγόμενα Κοίλενα ὄρη, καὶ περικυκλούμενον ὑπὸ πλήθους νήσων, ἐξ ὧν αἱ κυριώτεραι λέγονται Λοφόδαι. Εἰς τὰ παράλια καὶ μεταξὺ τῶν νήσων γίνεται ἁλιεία σημαντικὴ Φαλαίνης καὶ Ὀνίσκων κατ' ἔτος. Πολλάκις συνάζονται ἐκεῖ πρὸς τοῦτο, κατὰ Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον, ἕως 4 χιλ: πλοῖα, περιέχοντα περὶ τὰς 20 χιλ: ἁλιέων.—Τὸ ἥμισυ τῶν κατοίκων τῶν βορειοτέρων τόπων αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας εἶναι οἱ Λάπονες καὶ Φίννιοι, ζῶντες ἀπὸ τῆς ρενοτροφίας, τῆς ἁλιείας καὶ τοῦ κυνηγίου.— Χαμμερσέτη, χωρίδιον ἐπὶ τῆς νήσου Κουαλοῆς (νήσου τῶν Φαλαινῶν) κατοικούμενον ὑπὸ 400 ψυχῶν· ἔχει ἐνεργητικὸν ἐμπόριον μετὰ τῆς Ῥωσσίας, ἐξ ἧς ἔρχεται καὶ ὁ διὰ τὴν Νορβηγίαν σῖτος. Ἡ Μαγερόη νῆσος, ἡ βορειοτάτη, εἶναι ἀξιοσημείωτος, διότι ἐπ' αὐτῆς κεῖται τὸ Καπνόρδον, ἢ βόρειον Ἀκρωτήριον (114)—Εἰς δὲ τὴν θάλασσαν τῶν Λοφοδῶν, πλησίον τῆς νήσου τῆς λεγομένης Δυτ: Βάγης, εἶναι καὶ ὁ ὀνομαστὸς καὶ ἐπικινδυνότατος εἰς τὰ πλοῖα θαλασσοστρόβιλος, ὁ λεγόμενος Μαέλστρων (164), ὅστις ἐξ ὥρας τῆς ἡμέρας διευθύνεται ἀπὸ Β: πρὸς Ν: καὶ ἄλλας ἐξ ἀντιθέτως· προσελκύει δὲ καὶ καταπίνει, οὐ μόνον τὰ πλοῖα, ἀλλὰ καὶ τὰς Φαλαίνας καὶ τὰς Ἄρκτους, τὰς ἀποτολμώσας νὰ τὸν διαπλεύσωσι. Τὸ βορειότατον μέρος τῆς ἐπαρχίας ταύτης, περιεχόμενον ἐντὸς τοῦ πολικοῦ κύκλου, καθίσταται ἀφόρητον ἐνδιαίτημα τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκεῖ ὁ ἥλιος τὸ θέρος φαίνεται 3 μῆνας ἄνω τοῦ ὁρίζοντος, ἤτοι γίνεται τρίμηνος ἡμέρα, καὶ τὸν χειμῶνα ἐπομένως τρίμηνος νύξ.

348. Ἡ Σουηκία ἐξουσιάζει ἔτι καὶ ἄλλας νήσους εἰς τὴν Βαλτικὴν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀνηκούσας εἰς τὴν κυρίως Σουηδίαν· οἷον τὴν Βορχόλμην, Γοθλάνδην, Ἀαλάνδην, μεταξὺ Σουηκίας καὶ Ῥωσσίας κειμένας, καὶ ἄλλας τινάς. Ἔξω δὲ τῆς Εὐρώπης δὲν ἔχει εἰμὴ εἰς τὴν Ἀμερικὴν μίαν μόνην νῆσον εἰς τὰς μικρὰς Ἀντίλλας, τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου λεγομένην, μὲ 10 χιλ. κατοίκων.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἀπὸ τὴν Σουηκίαν καὶ Νορβηγίαν ἐξήρχοντο οἱ τρομεροὶ ἐκεῖνοι πειραταί, οἱ ὀνομαζόμενοι Νορμανδοὶ (ἄνθρωποι τῆς Ἄρκτου), οἵτινες πολλοὺς χρόνους κατερήμωσαν τὰ παράλια τῆς Εὐρώπης, καὶ εἰς μίαν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Γαλλίας ἀποκατεστάθησαν, ὀνομασθεῖσαν ἀπ' αὐτῶν Νορμανδίαν. Ἡ Νορβηγία ἀνῆκε πρότερον εἰς τὴν Δανίαν· κατὰ δὲ τὸ 1814 προσετέθη εἰς τὴν Σουηκίαν μὲ τὴν συνθήκην τοῦ νὰ διατηρήσῃ τὸ σύνταγμα καὶ τὴν Κυβέρνησιν αὐτῆς, ὡς κράτος αὐτόνομον ᾗ ἀνεξάρτητον. Τὸ ἡνωμένον βασίλειον τοῦτο εἶναι συνταγματικὴ Μοναρχία, καὶ θρησκείαν ἐπικρατοῦσαν ἔχει τὴν Λουθηρανικὴν, αἵρεσιν τῶν Προτεσταντῶν — Πληθ. 4 ἑκατομ. 650 χιλ.—Ἐτησίαν δὲ πρόσοδον ἔχει, ἡ μὲν Σουηκία 41 ἑκατομ. φράγ: καὶ χρέος δημ: 54 ἑκατομ. στρατὸν δὲ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, 7 χιλ: τακτοῦ καὶ 26 χιλ. ἐθνικῆς φρουρᾶς ἐν καιρῷ εἰρήνης· ἐν δὲ καιρῷ πολέμου καλεῖ ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ ὅπλα 120 χιλ. προσέτι φρουρᾶς ἐθνικῆς, ὥστε ὅλη ἡ δύναμις ἡ στρατιωτικὴ συμποσοῦται εἰς 150 χιλ. Τὸ δὲ βασίλειον τῆς Νορβηγίας ἔχει 12 χιλ: στρατὸν, 8 ἑκατομ: 300 χιλ. φρ: πρόσοδον, καὶ 27 ἑκατομ: χρέος δημόσιον. Τὸ σύνταγμα τῆς Νορβηγίας εἶναι δημοκρατικώτερον παρὰ τὸ τῆς Σδεκίας.—Χαρακτήρ. Οἱ Σουηδοὶ ἐν γένει εἶσι μεγαλόσωμοι καὶ ῥωμαλαῖοι, λιτότατοι εἰς τὰ τῆς διαίτης, χρηστοὶ τὰ ἤθη καὶ φιλόξενοι, ὑπομονητικοὶ καὶ καρτερικοὶ εἰς τὰς κακουχίας, ὅθεν εἶναι καὶ λαὸς πολεμικὸς καὶ μάχιμος. Οἱ Νορβηγοὶ, ἔχοντες σχεδὸν τὰ αὐτὰ προτερήματα, φαίνονται σοβαροὶ, ἀλλὰ εὐπροσήγοροι, διακρινόμενοι διὰ τὴν παῤῥησίαν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ χαρακτῆρος.

ΡΩΣΣΙΑ (Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ).

Ἔκτασις ἐπιφανείας εἰς χιλιάμ: □ 5,300,000.—πληθ. 62 ἑκατομ.

Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 15° 20′ καὶ 62°.

Πλάτος Β: μεταξὺ 40° καὶ 70°.

349. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία, ἂν καὶ κατατάσσηται μεταξὺ τῶν Ἀρκτῴων ἐπικρατειῶν, κατέχει ὅμως ὅλον σχεδὸν τὸ πλάτος τῆς Εὐρώπης, καὶ τὸ ἥμισυ μέρος αὐτῆς, ἀπὸ τὴν Παγωμένην θάλασσαν ἕως εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον, καὶ ἀπὸ τὸ ὅριον τῆς Ἀσίας ἕως τὰ σύνορα τῆς Πρωσσίας, Αὐστρίας καὶ Τουρκίας, ἐκτεινομένη εἰς μῆκος 600 λευγ: καὶ 400 εἰς πλάτος. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶναι ἑπτάκις ἢ ὀκτάκις μεγαλητέρα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Γαλλικοῦ βασιλείου, ἀλλὰ τὸ πλῆθος τῶν κατοίκων της ἀναβαίνει εἰς 60—62 ἑκατομ: ψυχῶν· καὶ τὸ κλίμα δὲ ἔπεται νὰ ἦναι ποικίλον, καθὼς καὶ τὰ προϊόντα. Τὸ δ' ἴδιον χαρακτηριστικὸν αὐτῆς τῆς ἐκτεταμένης χώρας εἶναι ἡ ἀπέραντος ἔκτασις τῶν πεδιάδων της, καὶ τοῦτο καταστήνει αὐτὴν ψυχροτέραν πάσης ἄλλης εἰς ἴσον πλάτος κειμένης.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χωρίζεται δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας διὰ τῆς σειρᾶς τῶν Οὐραλίων ὀρέων καὶ διὰ τῆς τῶν Καυκασίων. Τὸ Ν-Ἀν: μέρος τῆς χώρας ταύτης ἔχει ἀπεράντους πεδιάδας ἀμμώδεις, ποτισμένας ἅλμην (αἵτινες ὀνομάζονται στέππαι). Τὸ βόρειον ἀπὸ τῆς 59° καὶ ἄνω εἶναι σχεδὸν ἀνεπίδεκτον καλλιεργείας, περιέχει ὅμως καλὰς βοσκάς· τὸ δὲ μέσον καὶ τὸ μεσημβρινὸν, ἔχοντα γλυκύτερον κλίμα, εἶναι εὔφορα καὶ καλῶς καλλιεργημένα, δίδοντα καὶ ἄρθονα γεννήματα. Ἡ Ρωσσία ἔχει καὶ δάση ἐκτεταμένα καὶ ὡραῖα, ἐξάγοντα καλλίστην ξυλικὴν, καὶ μεταλλεῖα χαλκοῦ, σιδήρου, πλατίνης καὶ χρυσοῦ, κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰ Οὐράλια ὄρη ἐξορυττόμενα· συνάγεται δὲ χρυσὸς καὶ εἰς ψήγματα εἰς τὴν ἄμμον τῶν ποταμῶν εὑρισκόμενα. Προϊόντα δ' εἰς ἐξαγωγὴν ἔχει ξυλικὴν, γεννήματα, λινάριον, σίδηρον, χαλκὸν, δέρματα ἐξαίρετα (σαχτιάνια), γουναρικὰ καὶ ὀξύγγια, σχοινία καὶ χαυγιάριον κτλ. Εἰς τὰ βόρεια μέρη καὶ εἰς τὰς ἐρήμους νήσους τοῦ Παγωμένου ὠκεανοῦ εὑρίσκεται ἡ λευκὴ Ἄρκτος, ἰσχυρὸν καὶ θηριωδέστατον τῶν μαστορόρων ζώων.

350. Λίμνας, πρὸς τὸ Β: μέρος κυρίως, ἔχει πολλὰς ὁ τόπος οὗτος, οἷον τὴν Ὄνεγαν καὶ Λάδογαν κλ. (177) καὶ ποταμοὺς πολλοὺς καὶ σημαντικοὺς ἐκ 4 κλιτύων ἀθροιζομένους· ἀ) ἐκ τῆς κλιτύος τῆς πρὸς τὸν Παγωμένον Ὠκεανὸν καὶ τὴν Λευκὴν Θάλασσαν· β') ἐκ τῆς πρὸς τὴν Βαλτικὴν, γ') ἐκ τῆς πρὸς τὴν Μαύρην καὶ τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν, καὶ δ') ἐκ τῆς πρὸς τὴν Κασπίαν. Ἐκ τῶν σημαντικωτέρων ποταμῶν, ὁ Δουΐνας χύνεται εἰς τὴν λευκὴν θάλασσαν πλησίον τοῦ Ἀρχαγγέλου, καὶ Β-Ἀνατολικώτερον ὁ Πετσόρας εἰς τὴν Παγωμένην θάλασσαν· εἰς δὲ τὴν Βαλτικὴν ὁ Νεύας, ἐξερχόμενος ἀπὸ τὴν λίμνην Λάδογαν καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Πετρουπόλεως, χύνεται εἰς τὸν κόλπον τὴν Φινλανδίας· ὁ δὲ Δύνας εἰς τὸν κόλπον τῆς Ρίγας.—Εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, ὁ Οὐράλης (ἀπὸ τὰ Οὐράλια ὄρη πηγάζων καὶ χωρίζων τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὴν Ἀσίαν) καὶ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης, ὁ Βόλγας.—Ὁ Δὼν (Τάναϊς) χύνεται εἰς τὴν τοῦ Ἀζόφου· ὁ δὲ Δνείπερος (Βορυσθένης), καὶ ὁ Δνείστερος (Τύρας) εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν· ὅλοι δὲ σχεδὸν οὗτοι οἱ τῶν διαφόρων κλιτύων ποταμοὶ κοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους διὰ διωρύγων πλευστῶν· οἷον ὁ Βόλγας κοινωνεῖ μὲ τὴν λίμνην Λάδογαν καὶ μὲ τὸν ἐξ αὐτῆς ἐξερχόμενον Νεύαν ποτ: κτλ. ὅστις κοινωνεῖ καὶ μετὰ τοῦ Βόλγα δι' ἄλλης διώρυγος, τῆς Νοβογορόδης κτλ:

351. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ρωσσία εἶναι διηρημένη εἰς 53 διοικητικὰς τοπαρχίας, ἐκ τῶν ὁποίων 14 περιλαμβάνουσι τὸ βόρειον μέρος, 20 τὸ μεσημβρινὸν, καὶ 19 τὸ μέσον. Αὗται δὲ ἔχουσι τὰς ὁμωνύμους των πρω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τευούσας, ἐξ ὧν αἱ κυριώτεραι εἶναι εἰς τὴν Ῥωσσίαν τὴν περὶ τὴν Βαλτικήν. —Πετρούπολις, ἡ δευτέρα μητρόπολις τῆς ἐπικρατείας, καὶ ἡ νῦν καθέδρα τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Ῥωσσικῆς, κτισθεῖσα ὑπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου κατὰ τὸ 1702, παρὰ τὸν Νεύαν ποταμὸν, ἔχουσα πλῆθος σημαντικῶν κτιρίων, οἷον παλατίων, ἐκκλησιῶν, πανεπιστημείων κτλ. καὶ 550 χιλ: κατοίκων· ὑπόκειται δὲ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της εἰς πλημμύρας καταστρεπτικάς.—Κρονσάνδη, ἐπὶ νησιδίου κατάντικρυ τοῦ στομίου τοῦ Νεύα ποτ: ναύσαθμος τῶν ἐν τῇ Βαλτικῇ πολεμικῶν πλοίων ἐχυρότατος καὶ ἀπόρθητος.— Ῥίγα, πόλις ἐχυρωτάτη καὶ λιμὴν ἐμπορικὸς διάσημος ἐν τῇ Βαλτικῇ (κάτ. 60 χιλ.) —Ἑλσιγφόρη, ἡ νῦν πρωτεύουσα τῆς Φινλανδίας.— Σβεαβόργη, ἐχυρὸν φρούριον ἐπὶ ἑπτὰ νησιδίων κτισμένον.

Εἰς τὴν Δυτ. Ῥωσσίαν, Βίλνα παρὰ τὸν Νιήμενον ποτ: πρωτ: τῆς ἀρχαίας Λιθουανίας (κάτ. 55 χιλ.). Εἰς τὴν Μεγάλην Ῥωσσίαν ἡ Μοσκοβίαν· Μόσχα ἢ Μόσκουα, παρὰ τὸν ὁμώνυμόν της ποτ: παλαιὰ μητρόπολις, καὶ δευτέρα πόλις τῆς Ῥωσ: μοναρχίας, πυρποληθεῖσα κατὰ τὸ 1812 καὶ ἀνακτισθεῖσα ἔπειτα ὡραιοτέρα. Εἰς αὐτὴν γίνεται ἡ στέψις τῶν Αὐτοκρατόρων· ἡ ἐκκλησία τῆς Μητροπόλεως, καὶ τὸ Κρεμλῖνον, περιέχον τὸ παλάτιον τῶν ἀρχαίων βασιλέων, εἶναι δημόσια κτίρια ἀξιοθέατα (κάτ. 350 χιλ.).—Νοβογορόδη, ὀνομαστὴ, διότι ἐν αὐτῇ Ῥούρικος ὁ Βασιλεὺς ἐθεμελίωσε κατὰ πρῶτον τὴν Ῥωσσικὴν Μοναρχίαν— Ἀρχάγγελος, λιμὴν εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν, ἔχων ἐκτεταμένον ἐμπόριον ἐπὶ δύο μῆνας τοῦ ἔτους· τοὺς δὲ λοιποὺς μένει κλειστὸς ἕνεκα τῶν πάγων. Τὴν 11 Ἰουνίου αὐτοῦ ἡ ἡμέρα ἔχει 21 ὥρας, καὶ ἡ νὺξ 3· τὴν δὲ 11 Δεκεμβρίου ὅλον τὸ ἐναντίον.— Νισνὴ-Νοβογορόδη, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Βόλγα μετὰ τοῦ Ὄκα, σημαντικὴ διὰ τὴν κατ' ἔτος ἐν αὐτῇ γινομένην ἐμπορικὴν πανήγυριν, εἰς τὴν ὁποίαν ἑκατὸν χιλ: ἀνθρώπων συνέρχονται πρὸς ἀνταλλαγὴν τῶν ἐμπορευμάτων τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας.

Εἰς τὴν Μικρὰν Ῥωσσίαν, Κίεβον (60 χιλ. κατ.) πρωτεύουσα τῆς Ῥωσσίας πρὶν τῆς κτίσεως τῆς Μόσχας, καὶ πόλις Ἁγία παρὰ Ῥώσσοις, διότι ἐν αὐτῇ Βλαδίμηρος ὁ Μέγας ἐβαπτίσθη κατὰ τὸ 989—Πουλτάβα (κάτ. 8 χιλ.) ὀνομαστὴ, διότι παρ' αὐτὴν Πέτρος ὁ Μέγας ἐνίκησε Κάρολον τὸν ΙΒ΄ τῆς Σουηδίας κατὰ τὸ 1698.

Εἰς τὴν Μεσημ: Ῥωσσίαν— Εἰς τὴν Βεσαραβίαν, παραχωρηθεῖσαν παρὰ τῆς Τουρκίας κατὰ τὸ 1812. Πόλ: Κισνόβιον (κάτ. 40 χιλ.) καὶ Βενδέριον ἐπὶ τοῦ Δνειστέρου, καὶ Ἀκερμάνιον εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ αὐτοῦ ποτ.—Εἰς τὴν διοίκησιν Χερσῶνος· Χερσὼν, ἐπὶ τοῦ στομίου τοῦ Δνειπέρου ποτ: πρωτ: τῆς διοικήσεως, καὶ ἡ Ὀδησσὸς, νεόκτιστος πόλις, εἰς ἐλεύθερον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λμένα κπρυχθεῖσα κατέστη ἡ ἐμπορικωτέρα τῶν ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Μαύρης θαλάσσης πόλεων, ἐν ᾗ πολλοὶ Γραικοὶ καὶ Ἕλληνες διαμένουσι (κάτ. 60 χιλ.). Εἰς τὴν αὐτὴν διοίκησιν ἀνήκει καὶ τὸ Νικολάϊον ἐπὶ τοῦ Βούγου ποταμοῦ, σημαντικὸν ναυπηγεῖον πλοίων πολεμικῶν. — Ἀζόφη, εἰς τὴν ὁμώνυμόν της θάλασσαν· καὶ Ταγγαρόκον, εἰς τὴν αὐτὴν θάλασσαν, ἐμπορικὴ πόλις, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέθανεν ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος Α'. κατὰ τὸ 1825.—Ἀστραχάνιον, (κάτ. 43 χιλ.) ἐπὶ νήσου τοῦ Βόλγα 45 χιλιόμετρα ἀπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον παστοψάρων, ἀρνείων δερμάτων κτλ.

352. Εἰς τὸ μεσημ: μέρος εἶναι καὶ ἡ Ταυρικὴ Χερσόνησος ἢ ἡ τῆς Κριμαίας, συνεχομένη μὲ τὴν ξηρὰν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Περεκόπ. Ὁ τόπος εὐφορώτατος ὢν εἰς γεννήματα, ἔχει καὶ ὡραῖον κλίμα.—Πολ. Περεκόπη ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ.—Καφὰς (Θεοδοσία), ἐμπορεῖον ἀξιόλογον· καὶ Σεβαστούπολις, ναύσταθμος τῶν κατὰ τὴν Μαύρην θάλασσαν πολεμικῶν πλοίων, περίφημος κατασταθεῖσα κατὰ τὸν τελευταῖον Ἀνατολικὸν πόλεμον.

353. Τὸ ἐκ Πολωνίας μερίδιον, τὸ ἀνῆκον εἰς τὴν Ῥωσσίαν, κεῖται πρὸς Δ: περικυκλούμενον ἀπὸ τὴν Πρωσσίαν, ἀπὸ τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Ῥωσσίαν, καὶ διαῤῥεόμενον ὑπὸ τοῦ Οὐΐστούλα ποταμοῦ.—Βαρσοβία, ἡ πρωτ: εἶναι πόλις ἀξιοθέατος, ἔχουσα διάφορα διδακτικὰ καταστήματα καὶ 130 χιλ. κατοίκων. Ὅλου τοῦ μεριδίου τούτου οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται εἰς 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια.

Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας εἶναι καὶ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας τῆς Ῥωσσικῆς, διαιρουμένης εἰς 8 ἐπαρχίας καὶ διοικουμένης ὑπὸ ἀντιβασιλέως.— Ἡ Ῥωσσία ἐξουσιάζει πρὸς τούτοις ἀπεράντους τόπους καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν, περὶ τῶν ὁποίων θέλομεν λαλήσει κατόπιν.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ Πολωνία, οἰκισθεῖσα κατὰ τὸν ς'. καὶ Ζ'. αἰῶνα ὑπό τινων φυλῶν Σλαβικῶν, ὀνομαζομένων Λέχων, κατήντησεν εἰς Βασίλειον αὐτόνομον καὶ ἰσχυρότατον, κατὰ τὸν ΙΕ'. καὶ Ις'. αἰῶνα, ἔχον πλέον τῶν 220 λευγῶν μῆκος καὶ γῆν εὐφορωτάτην· ἀλλ' ἐξέπεσεν ἔπειτα βαθμηδὸν ἐκ τῶν διχοστασιῶν καὶ ἐρίδων τῶν μεγιστάνων, στασιαζόντων περὶ διαδοχῆς εἰς τὸν θρόνον, μὴ ὄντα κληρονομικόν. Αἱ ἐσωτερικαὶ διχοστασίαι αὗται, καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ ῥαδιουργίαι ἔφερον τὸν ὄλεθρον τοῦ Βασιλείου διαμελισθέντος τρεῖς ἀλλεπαλλήλους φορὰς, κατὰ τὸ 1773, 1793, 1795 παρὰ τῆς Πρωσσίας, Αὐστρίας καὶ Ῥωσσίας, ἐξ ὧν ἑκάστη ἔλαβεν ἓν μερίδιον. Ἡ Κρακοβία, ὡς ἐλευθέρα πόλις, ἔχουσα γῆς ἐπικράτειαν ἕως 80 λευγῶν περ: καὶ ὑπὲρ τὰς 150 χιλ: κατοίκων, ἔμεινεν ἀνεξάρτητος ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν τριῶν προειρημένων δυνάμεων, ὡς λείψανον μικρὸν αὐτοῦ τοῦ ποτὲ ἐπισήμου Βασιλείου· ἀλλὰ κατὰ τὸ 1846 ἔχασε τὴν αὐτονομίαν καὶ αὐτὴ ἡ πόλις προσληφθεῖσα, συναινέσει καὶ τῶν τριῶν δυνάμεων, εἰς τὴν Αὐστριακὴν ἐπικράτειαν.

Ἡ δὲ Ῥωσσία εἶναι ὁ τόπος τῶν ἀρχαίων Σκυθῶν καὶ Σαρματῶν, οἵτινες ὠνομάσθησαν Σλάβοι ἀπὸ τοῦ ἕκτου αἰῶνος μετὰ Χριστόν. Ἐξ αὐτῶν τῶν Σλάβων κατά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γονται οἱ Ῥῶσσοι, οἱ Κοζάκοι, οἱ Πολωνοί, οἱ Σέρβοι, Βλάχοι, Λιθουανοί, καθὼς καὶ οἱ παρὰ τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος Σλαβονικοὶ λαοί. Οἱ Ταρτάροι καὶ οἱ Μογγόλοι εἶναι ἄλλης καταγωγῆς Ἀσιατικῆς, καθὼς ἡ οἱ Σαμοῒέται καὶ οἱ Λάπονες, οἱ παρὰ τὸν πολικὸν κύκλον κατοικοῦντες. — Κατὰ τὸν Θ΄ αἰῶνα Ῥούρικος, ἀρχηγὸς τῶν Οὐαρέγκων, πειρατῶν Σκανδιναυῶν κατερημωσάντων ἐπὶ πολὺν χρόνον τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς, φαίνεται ὁ θεμελιωτὴς τῆς Ῥωσσικῆς Μοναρχίας, ἧτις ὠνομάσθη κατ' ἀρχὰς ἡγεμονία, ἡ Μέγα Δουκάτον, τῆς Μοσκοβίας. Κατὰ τὸν ΙΓ΄. αἰῶνα ἡ Ῥωσσία ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Μογγόλων, ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῶν ὁποίων διέμεινε μέχρι περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΕ΄· ἔκτοτε, ἀνακτήσασα τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς ἤρχισε νὰ αὔξηται ἐπὶ διαφόρων ἀξίων ἡγεμόνων, ὀνομασθεῖσα καὶ αὐτοκρατορία. Ὁ Μέγας Πέτρος ὅμως, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος διαπρέψας, ὑπάρχει ὁ ἀληθὴς θεμελιωτὴς τῆς Αὐτοκρατορίας ταύτης· διότι διὰ πολλῶν κατακτήσεων ἐξέτεινε τὰ ὅρια, διωργάνωσεν αὐτὴν ἐσωτερικῶς διὰ πολλῶν θεσμοθεσιῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν, εἰσήγαγε τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας τῆς Εὐρώπης, κτίσας καὶ καταστήσας αὐτὸς τὴν Πετρούπολιν καθέδραν τῆς Αὐτοκρατορίας, ὥστε ἀπὸ τούτου ἤρχισε τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ῥωσσικοῦ Κράτους, ἐκταθέντος ἔπειτα καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν διὰ τῶν κατακτήσεων. — Ἑκατὸν διάφοροι λαοί, ἔχοντες διάφορα ἤθη καὶ γλῶσσαν, καὶ θρησκείαν, περιλαμβάνονται εἰς ὅλην τὴν ἀπέραντον ταύτην Αὐτοκρατορίαν. Ἐκ δὲ τῶν 68 ἑκατομ. τῶν κατοίκων αὐτῆς, 800 χιλ. εἶναι εὐγενεῖς, 230 χιλ. κληρικοί, ἐν ἑκατομ. τεχνῖται καὶ ἔμποροι, οἱ λοιποὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν χωρικῶν, ἐξ ὧν 40 ἑκατομ. εἶναι εἴλωτες τοῦ ζέμματος, τῶν εὐγενῶν καὶ ὀλίγων τινῶν πλουσίων ἐμπόρων. — Κυβέρν. Μοναρχία ἀπόλυτος. Θρησκεία ἐπικρατοῦσα ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, διαδοθεῖσα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα Μ. Χ. Τὰ δὲ τῆς Ἐκκλησίας διοικοῦνται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου ἀνεξαρτήτου ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην ἀρχὴν τῶν ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν. — Ὅλοι οἱ κυρίως Ῥῶσσοι, οἱ Κοζάκοι καὶ οἱ Λιθουανοὶ εἶναι τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος· τοῦ δὲ δυτικοῦ εἶναι μόλις 6 – 8 ἑκατομ: καὶ 4 ἑκατομ: Μωαμεθανοὶ ἐκ τῶν Ταρταρικῶν φυλῶν. – Χαρακτήρ. Ἂν καὶ, ὡς εἴπομεν, ἐκ διαφόρων λαῶν συγκροτεῖται ἡ αὐτοκρατορία αὕτη, διάφορον χαρακτῆρα καὶ ἤθη ἐχόντων, ἡμεῖς θέλομεν λαλήσει περὶ τῶν πολυπληθεστέρων καὶ ἐπικρατεστέρων, οἵτινες εἰσὶν οἱ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν πρεσβεύοντες Ῥῶσσοι, Γερμανοὶ καὶ Πολωνοί. Ὁ Ῥῶσσος συνήθως εἶναι εὔσωμος, εὔρωστος καὶ ῥωμαλαῖος, δραστήριος, εὔθυμος, φιλόξενος, καρτερικός, ἀνδρεῖος καὶ θεοσεβέστατος, ἴσα Θεὸν καὶ αὐτοκράτορα σεβαζόμενος· ἡ δὲ Πολωνὸς προσέτι διακρίνεται καὶ διὰ τὸ φιλελεύθερον. Ἐν γένει οἱ τῶν ἀνωτέρων τάξεων, καὶ μάλιστα οἱ εὐγενεῖς Ῥῶσσοι καὶ Πολωνοί, εἰσὶν ἐξευγενισμένοι τὰ ἤθη, φιλότιμοι, περιποιητικοί, εὐπαίδευτοι ἢ εὐμαθεῖς, δύο ἢ τρεῖς ξένας γλώσσας λαλοῦντες, ἀλλ' ὁ χωρικὸς λαὸς εἶναι ἀπαίδευτος, ἢ μυριάδες ἐξ αὐτοῦ εὑρίσκονται εἰς εἰλώτων τάξιν. Μολαταῦτα ἀπό τινος χρόνου ἐλήφθησαν μέτρα περὶ τῆς βαθμηδὸν ἀπελευθερώσεως αὐτοῦ, καθὼς καὶ περὶ τῆς καταλλήλου παιδεύσεως, καὶ ἐσχάτως νέον αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ἐξέτεινε τὴν ἀγαθοεργίαν αὐτὴν εἰς πλειοτέρους, καὶ νέαι διατάξεις ἐγένοντο περὶ τῆς ἐσωτερικῆς βελτιώσεως τοῦ τόπου, καθὼς καὶ περὶ διευκολύνσεως τῆς συγκοινωνίας, τῆς μὲν ἐσωτερικῆς διὰ σιδηροδρόμων, τῆς δ' ἐξωτερικῆς δι' ἀτμοπλοίων ἐμπορικῶν.

Τὰ δ' ἐτήσια εἰσοδήματα τῆς Ῥωσσικῆς αὐτοκρατορίας (ἐκτὸς τῶν τοῦ βασιλείου τῆς Πολωνίας) λογίζονται πλέον τῶν 500 ἑκατ: ἀργυρῶν ρουβλίων, ἤτοι δύο διλλιόνια φράγ., ὑπερβαίνοντα τὰς τακτικὰς ἐτησίας δαπάνας· τὸ δὲ δημόσιον χρέος εἰς τέσσαρα διλλιόνια. — Στρατὸς δὲ τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ εἰρήνης εἶναι 600—700 χιλ. ἐν ἐνεργείᾳ. Ἡ δὲ ναυτικὴ δύναμις διαιρεῖται εἰς 5 τμήματα, ἃ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὄντα εἰς τὴν Βαλτικὴν καὶ 2 εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν, ἐκτὸς τῶν στολίσκων τῶν εἰς τὴν Λευκὴν καὶ τὴν Κασπίαν θάλασσαν. Κατὰ τὸ 1837 ἡ δαπάνη τοῦ στόλου ἀνέβη εἰς 40 ἑκατομ. φράγκ. (*).

§. Β. ΑΙ ΕΝ ΤΩ ΜΕΣΩ ΧΩΡΑΙ.

ΓΑΛΛΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφανείας εἰς χιλιάμ.: □ 530,492.—πληθ. 35,782,000.
Μῆκος μεταξὺ 7° 9′ μήκ. Δ. καὶ 5° 56′ μ. Ἀνατ.
Πλάτος Β: μεταξὺ 42° 20′ καὶ 51° 5′.

354. Ἔχει ὅρια πρὸς Β: τὰς λεγομένας Κάτω Χώρας (Βέλγιον καὶ Ὁλλανδίαν), τὴν Μάγχην καὶ τὸν πορθμὸν τοῦ Καλαίσου· πρὸς Ἀν: τὸν Ῥῆνον ποταμὸν καὶ τὰς Ἄλπεις, αἵτινες τὴν διαχωρίζουσιν ἀπὸ τὴν Γερμανίαν, ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν· πρὸς Μ: τὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ τὰ Πυρήναια, τὰ ὁποῖα τὴν διαχωρίζουσιν ἀπὸ τὴν Ἱσπανίαν καὶ πρὸς Δ: τὸν Ὠκεανόν· ἔχει δὲ ἐπιφάνειαν ἡ ἐπικράτεια αὐτῆς 28 χιλ. λευγ: τετρ. καὶ ὑπὲρ τὰ 35 ἑκατομ: κατοίκων, καὶ θρησκείαν ἐπικρατοῦσαν τὴν τῆς Δυτ: ἐκκλησίας.

355. Ἡ Γαλλία εἶναι ἐξαίρετος διὰ τὸ ποικίλον καὶ ἄφθονον τῶν προϊόντων της, οἷον κρασίου, σίτου, ἐλαδίων, τῶν ὁποίων γίνεται ἐξαγωγὴ ἔξω τῆς ἐπικρατείας της σημαντική. Ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα σιδήρου, μολύβδου, χαλκοῦ, λιθανθράκων ὀρυγεῖα(152), καὶ παντοῖα ἐργοστάσια παντὸς εἴδους χειροτεχνημάτων, τσοχῶν μάλιστα, ταπήτων, φαρφουριῶν, καθρεπτῶν, ὑφασμάτων παμβακηρῶν καὶ λινῶν, μετάξης κ.λ. τῶν ὁποίων τὴν ἐντέλειαν δὲν ὑπερβαίνουσι τὰ οὐδενὸς ἄλλου τόπου ὁμοειδῆ χειροτεχνήματα.

356. Ἡ Γαλλία πρὶν τῆς πολιτικῆς αὐτῆς μεταβολῆς(τῶν 1789) ἦτο διχρημένη εἰς 32 διοικήσεις ἢ διοικητικὰς τοπαρχίας· τὴν σήμερον δὲ

(*) Ἡ κατὰ τὸ 1833 ἐξαγωγὴ τῶν σιτηρῶν ἐκ τῆς Ῥωσσίας ἐλογίσθη ἀξίας ὑπερβαινούσης τὰ 220 ἑκατομ. φράγκων· καὶ ἡ τῆς βιομηχανίας παραγωγὴ εἶναι ἱκανῶς σημαντική, ὑπολογισθείσης τῆς ἀξίας τῶν τεχνουργηθέντων εἰς 648 ἑκατ. διότι ἔχει 10,380 βιομηχανικὰ καταστήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐργάζονται 470 χιλ. ἐργατῶν. Καὶ ἡ παιδεία δὲ προάγεται ἱκανῶς νῦν καὶ εἰς τὴν μεσαίαν καὶ τὰς κατωτέρας τάξεις· διότι κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ 1836 ὑπῆρχον ἐν Ῥωσσίᾳ 3872 καταστήματα ἐκπαιδευτικὰ δημόσια, εἰς ἃ φοιτῶσιν 194,490 μαθηταί, καὶ ἄλλα 614 ἰδιαίτερα, ἔχοντα 21,892 μαθητάς· ἰδιαιτέραν δὲ ἀγωγὴν λαμβάνουσιν ἄτομα 2,086 καὶ ἐκ τῶν δύο γενῶν. Εἰς δὲ τὰ Κυβερνεῖα τῆς Σιβηρίας (423) ἰδίως ὑπάρχουσι Γυμνάσια ἡ Λύκεια 3, σχολεῖα 7 καὶ 2 ἰδιαίτερα καταστήματα, εἰς ἃ φοιτῶσι 4,346 μαθηταί. — Καθ' ὅλην δὲ τὴν Αὐτοκρατορίαν ὑπάρχουσι 47 δημόσιαι βιβλιοθῆκαι, καὶ 104 περιοδικὰ συγγράμματα ἐκδίδονται. Τὰ δὲ ἔξωθεν εἰσαχθέντα βιβλία κατὰ τὸ 1835 ἠριθμήθησαν εἰς 1,191,745 τόμων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διαιρεῖται εἰς 86 μεγάλας ἐπαρχίας (Δεπαρταμέντα λεγομένας) ἢ νομοὺς, τῶν ὁποίων ἡ ὀνομασία ἐλήφθη ἀπὸ τοὺς εἰς αὐτὰς εὑρισκομένους ποταμοὺς, ὄρη, πηγὰς, βράχους, ἢ θαλάσσας βρεχούσας τὰς ἀκτὰς αὐτῶν.

337. Ποταμοί. Οὗτοι συνέρχονται εἰς 6 λεκανοπέδια (171) πρώτιστα τὰ ἑξῆς. α.) τὸ τοῦ Σηκουάνα (308), ὅστις δέχεται δεξιόθεν μὲν τὸν Αὖβον, τὸν Μάρνην (Μαρνῶναν), τὸν Οὐάσην αὐξόμενον ὑπὸ τοῦ Αἴσνου· ἀριστερόθεν δὲ τὸν Ἰόννην καὶ τὸν Εὖρον.— β'.) τὸ τοῦ Λείγηρος, ὅστις δέχεται ἐκ δεξιῶν τὸν Νίευρον, Μαϋένην αὐξόμενον ἀπὸ τὸν Σάρτην· ἐξ ἀριστερῶν τὸν Ἐλαύηρα, Λουαρέτιον, Σιέρον, Ἴνδρον, Σεύρην.—γ'.) τὸ τοῦ Γαρούνα δεχομένου ἐκ δεξιῶν τὸν Ἀρίεγον, τὸν Τάρνον αὐξόμενον ἀπὸ τὸν Αὐειρόνον, τὸν Λότον, Δορδόνην κτλ. δ'.) τὸ τοῦ Ῥοδανοῦ (Rhône), ὅστις πηγάζει εἰς τὰς Ἄλπεις, διαβαίνει διὰ τῆς Λεμάνης λίμνης τῆς Γενεύης εἰς τὴν Ἑλβετίαν, ἐμβαίνει εἰς τὴν Γαλλίαν παρὰ τὴν Γενεύην, ᾗ δέχεται ἐκ δεξιῶν τὸν Αἶνην, Σῶνα (Ἄραρα), αὐξόμενον ἀπὸ τὸν Δοῦβιν, τὸν Ἀρδέσην, ᾗ τὸν Γάρδον· ἐξ ἀριστερῶν δὲ τὸν Ἴσαρα, Δρόμην, Σουλγᾶν, Δρουεντίαν.—έ.) τὸ τοῦ Ῥήνου, ὅστις δέχεται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς του ὄχθης τὸν Μοσέλλαν αὐξόμενον ἀπὸ τὸν Μέρτην.—ς'.) τὸ τοῦ Μεύσης (Meuse)

338. Παρεκτὸς τῶν ἀνωτέρω ποταμῶν εἶναι καὶ ἄλλοι μικρότεροι ἐκβάλλοντες εἰς τὴν θάλασσαν· οἷον ὁ Σόμμης καὶ Ὄρνος ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Μάγχην· ὁ Βιλλαίνης, αὐξόμενος ἀπὸ τὸν Ἴλλον, ὁ Σιαράντης, ὁ Ἄδουρος χύνονται εἰς τὸν κόλπον τῆς Γασκονίας· ὁ Τέτος, Αὖδος, Ἔρωλτος, Οὐάρος, εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

339. Οἱ ποταμοὶ οὗτοι καταβαίνουσιν ἀπὸ πολλὰς σειρὰς ὀρέων σχηματιζόντων ἓξ λεκανοπέδια πρώτιστα, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω (337) καὶ εἰς δύο κλιτύας ἀπολήγόντων, τὴν πρὸς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, καὶ τὴν πρὸς τὸν Ὠκεανὸν καὶ τὰς παρ' αὐτοῦ συστηνομένας θαλάσσας, τὴν βορείαν, τὴν τῆς Μάγχης κτλ.—Τὰ ὄρη ταῦτα ἀπὸ τὸ Β-Ἀνατ: πρὸς τὸ Ν-Δυτ: διευθυνόμενα εἰσὶν αἱ Ἄλπεις, τὰ Ἄρα (Ἰουράσιος τῶν παλ. jura), τὰ Οὐόσγια, τὰ ὄρη τῆς Αὐερνίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι τὸ Κάνταλον, τὸ Πουΐδομον, αἱ Κηβέννα καὶ αἱ Κορβιέραι αἱ μετὰ τῶν πυρηναίων συνδεόμεναι (328 6).

360. Μ' ὅλον τὸ πλῆθος τούτων τῶν ποταμῶν, τῶν πλειοτέρων πλευστῶν καὶ χρησιμευόντων εἰς εὐκολωτέραν μετακόμισιν τῶν προϊόντων, διώρυξαν καὶ πολλὰς διώρυγας συγκοινωνητικάς. Τοιαῦται εἰσὶν αἱ κυριώτεραι· ἡ Μεσημβρινὴ διώρυξ, ἡ ᾗ τοῦ Λαγκεδόκου λεγομένη, ἡ τῶν δύο θαλασσῶν, διότι ἑνόνει τὴν Μεσόγειον θάλασσαν μὲ τὸν Γαρούναν εἰς τὴν Τολῶσσαν, καὶ ἑπομένως μὲ τὸν Ὠκεανόν· ἡ διώρυξ τῆς Βουργονίας, μεταξὺ τοῦ Σῶνος καὶ Ἰόννης· ἡ τοῦ Κέντρου διώρυξ, μεταξὺ τοῦ Σῶνος καὶ Λουάρης· ἡ τοῦ Βριάρου, μεταξὺ τοῦ Σηκουάνα καὶ Λουάρης· ἡ τοῦ Σαιγκεντίνου, μεταξὺ τοῦ Σόμμης καὶ τοῦ Ἐσκώτου. κτλ. — Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀπειραρίθμων ἁμαξιτῶν ὁδῶν, δι' ὧν συγκοινωνοῦσιν ὅλοι οἱ νομοὶ πρὸς ἀλλήλους, κατεσκεύασαν καὶ ἐκτεταμένα συμπλέγματα σιδηροδρόμων, κατὰ διαφόρους διευθύνσεις διατεμνόντων τὴν χώραν καὶ ἐπιταχυνόντων τὴν μεταξὺ τῶν σημαντικωτέρων πόλεων καὶ τῆς πρωτευούσης συγκοινωνίαν· παρ' αὐταῖς δὲ ταῖς ὁδοῖς καὶ τοῖς σιδηροδρόμοις ἠλεκτρικαὶ τηλέγραφοι συνεστημένοι διαδίδουσιν ἐν ἀκαρεῖ τὰς διαφόρους ἀναγκαίας εἰδήσεις. Τὰ αὐτὰ μέσα, συνεχιζόμενα ἀλληλοδιάδοχα ἀπὸ ὁμόρου εἰς ὅμορον ἐπικράτειαν, ἐπιταχύνουσι παραδόξως τὴν συγκοινωνίαν τῶν πολὺ διεστώτων τόπων, ἐκμηδενίζοντα σχεδὸν τὰς ἀποστάσεις καὶ τὸν χρόνον.

361. *Παρίσια, ἡ μητρόπολις ὅλου τοῦ βασιλείου καὶ καθέδρα τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κυβερνήσεως, εἶναι ἡ μεγαλητέρα καὶ πολυανθρωποτέρα πόλις τῆς Εὐρώπης μετὰ τὸ Λονδῖνον, περιέχουσα 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. κατοίκων. Ἐπὶ Ἰουλίου Καίσαρος, ὀνομαζομένη Λουτεκία, περιωρίζετο εἰς μίαν νῆσον σχηματιζομένην ὑπὸ τοῦ Σηκουάνα ποταμοῦ· τώρα δ' ἐκτεινομένη παρὰ τὰς δύο ὄχθας αὐτοῦ ἔχει περίμετρον 7 λευγῶν, δημόσια κτίρια ὡραῖα, οἰκίας λιθοκτίστους, ἀγορὰς εὐρυχώρους, παλάτια καὶ θέατρα πολυτελῆ, καὶ ἐξοχὰς τερπνοτάτας. Τὸ τοῦ Κεραμικοῦ παλάτιον (Τουϊλλιερίαι), ὅπου ἐνοικεῖ ὁ βασιλεύς, τὸ τοῦ Λούβρου, τὸ τῆς Βουλῆς, τὸ τοῦ Λουξεμβούργου, ἡ Λέσχη τῶν ἐμπόρων, ὁ στρατὼν τῶν ἀπομάχων, τὸ σχολεῖον τῆς ἰατρικῆς, τὸ νομισματοκοπεῖον, τὸ πάνθεον (ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Γενευϊεύης), ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου τῆς μητροπόλεως, αἱ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ γέφυραι, καὶ πολλὰ ἄλλα ὑπάρχουσι κάλλιστα καὶ ἀξιοθέατα κτίρια. Τὸ Λοῦβρον κατ' ἐξοχὴν ἀναφέρεται ὡς ὑπόδειγμα τοῦ κάλλους τῆς τῶν νεωτέρων ἀρχιτεκτονικῆς. Τὸ πανεπιστημεῖον, τὸ ἀστεροσκοπεῖον, ὁ βοτανικὸς κῆπος, περιέχων πλουσίας ὀρυκτοθήκας, καὶ ζωοθήκας, θηριοτροφεῖον καὶ ζωοτροφεῖα κτλ. πολλαὶ καὶ διάφοραι πλουσιώταται βιβλιοθῆκαι, συλλογαὶ ποικίλαι διαφέρων ἀρχαιοτήτων, τὸ πολυτεχνικὸν λεγόμενον σχολεῖον, τὸ τῶν ἀλάλων καὶ κωφῶν, τὸ τῶν ὡραίων τεχνῶν, πολλὰ λύκεια, καὶ ἄλλα παντοῖα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, καὶ διάφορα ἐργοστάσια λαμπρύνουσι τὴν πόλιν τῶν Παρισίων, ὥστε καὶ νὰ ὀνομάζηται νέαι Ἀθῆναι, ὡς ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ ὑπαρχόντων μέσων πρὸς φωτισμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου νοός (*). — Πλησίον τῶν Παρισίων Ἅγιος Διονύσιος (κάτ. 16 χιλ.) ἀπὸ ὁμωνύμου ἐκκλησίας ὀνομαζόμενος, ἐν ᾗ θάπτονται οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας. — Βερσαλίαι (κάτ. 36 χιλ.) ὡραία πόλις καὶ ἀξιοθέατος διὰ τὸ ἐκεῖ Βασιλικὸν Μέγαρον, πολυτελῶς οἰκοδομηθὲν ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ'. Αὐτὸ δ' ἔχον καὶ παράδεισον περίβλεπτον, ἦτο τὸ σύνηθες ἐνδιαίτημα τῶν βασιλέων μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789.

362. Ἄλλαι πόλεις μετὰ τὴν τῶν Παρισίων, τῆς πρώτης τάξεως λεγόμεναι, ὡς ἐκ τῆς πολυανθρωπίας των, εἶναι αἱ ἑξῆς. Λυὼν (Λούγδουνον), πόλις παλαιὰ περὶ τὰς συμβολὰς τοῦ Ροδανοῦ καὶ Σῶνος, καὶ ἐπίσημος τὴν σήμερον διὰ τὰ τεχνουργήματά της, μάλιστα δὲ διὰ τὰ μεταξωτὰ καὶ χρυσομέταξα ὑφάσματα (στόφας, σειρίτια κτλ.), λογίζεται ὡς δευτέρα πόλις τῆς Γαλλίας, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 250 χιλ. κατοίκων· ἐχρημάτισε δὲ καὶ πατρὶς τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου τοῦ Αὐτοκρά-

(*) Κατὰ τὰς νεωτάτας στατιστικὰς πληροφορίας ἡ πόλις τῶν Παρισίων, διαιρουμένη εἰς 12 δημαρχίας, περιέχει 34 χιλ. οἰκίας καὶ 1 ἑκατ. 525 χιλ. κατοίκων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τορος. — Μασσαλία, παράλιος, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν μὲ 190 χιλ. κατοίκ.— Βορδὼ (Βουρδίγαλλα) πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γαρούνα παρὰ τὸν Ὠκεανὸν, ἀλλ' ἔχει κοινωνίαν καὶ μὲ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν διὰ τῆς Μεσημβρινῆς διώρυγος, καὶ κάμνει ἀξιόλογον ἐμπόριον, κρασίων κατ' ἐξοχὴν καὶ ῥακίων· (κάτ. 100 χιλ.).—Νάντη, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λείγηρος πτ. παρὰ τὸν Ὠκεανὸν, ἔχουσα ἱκανὸν ἐμπόριον καὶ 74 χιλ: κατοίκων.—Ῥουένη, παρὰ τὸν Σηκουάναν πρὸς Β: τῶν Παρισίων· ἔχει 100 χιλ: κατοίκων καὶ ἀξιόλογον ἐμπόριον ἐκ τῶν τεχνουργημάτων τῶν ἀπείρων ἐργοστασίων της. Δευτέρας τάξεως εἶναι—Λίλλη (πρὸς τὰ σύνορα τοῦ Βελγίου) ὀχυρὰ καὶ βιομήχανος μὲ 76 χιλ: κατοίκων.—Ἀνατολικομεσημβρινώτερον τῶν ἀνωτέρω, εἰς τὴν Καμπανίαν, εἶναι ἡ Ῥεῖμση, ὀνομαστὴ, διότι ἐν αὐτῇ ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας (κάτ. 46 χιλ.)· περικυκλοῦται ἀπὸ λόφους καταφύτους μὲ ἀμπελῶνας, καὶ ἔχει καὶ ἐριουργικὰ ἐργοστάσια.— Πρὸς Ἀν: Στρασβοῦργον, ὠχυρωτάτη πόλις πλησίον τοῦ Ῥήνου· ἔχει ἐπίσημον σχολὴν ἰατρικῆς καὶ 76 χιλ: κατοίκων. Εἰς αὐτὴν ἐφευρέθη κατὰ πρῶτον ἡ τυπογραφικὴ τέχνη ὑπὸ τοῦ ἐκ Μαϋένσης Ἰω: Γουτεμβέργου τὸ 1436.—Εἰς τὰς Μεσημβρινὰς ἐπαρχίας, εἰς τὴν Λαγκουεδόκην· Ἡ Τολῶσσα, κειμένη πλησίον τῆς συμβολῆς τῆς διώρυγος τῆς μεσημβρινῆς μὲ τὸν Γαρούναν· ἔχει 77 χιλ: κατοίκων, καὶ τεχνουργεῖα ὑφασμάτων ἐξαιρέτων, καὶ σχολεῖον νομικῆς.— Μομπελιέρον, ὀλιγανθρωποτέρα τῆς ἀνωτέρω, ἀλλ' ὡραία καὶ τερπνὴ πόλις, ἔχουσα σχολὴν ἰατρικῆς παλαιὰν καὶ ἐπίσημον, ὅπου ἐσπούδασε καὶ ὁ μ. Κοραῆς· κεῖται πλησίον τῆς Μεσογείου θαλάσσης (36 χιλ. κατ.).—Νίμη (Νεύμασος ἀρχ.), μεσογειοτέρα, μεταξὺ Μομπελιέρου καὶ Μασσαλίας, ἐπίσημος διὰ τὰ χειροτεχνήματά της, καὶ διὰ τὰ ὁποῖα σώζονται ἔτι εἰς αὐτὴν Ῥωμαϊκῆς Ἀρχαιότητος λείψανα (43 χιλ. κατ.).

363. Τόποι παράλιοι ἔχοντες ναύσταθμα πολεμικῶν πλοίων εἶναι· Σιερβοῦργον, Βρέστη, Λοριέντον, Ῥοσιεφόρτη εἰς τὰ παράλια τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ ἡ Τουλὼν ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

364. Οἱ ἄλλοι λιμένες οἱ σημαντικώτεροι εἶναι α) ἐπὶ τῶν παραλίων τοῦ Ὠκεανοῦ, ἀπ' Ἄρκτου γινομένης τῆς ἀρχῆς· Δυγκέρκη, Κάλαισον, ὅθεν γίνεται ἡ διάβασις εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Βουλώνη, Διέπον, τὸ Χαῦρον ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σηκουάνα, Σαίμμαλον καὶ Βαϊόννη.—β') ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἐκτὸς τῆς Μασσαλίας, Κέττη, ὅθεν ἐξάγονται τὰ κρασία καὶ λοιπὰ προϊόντα τοῦ Μομπελλιέρου, Ἀντίβαι, καὶ Κάνναι μικρὸς λιμὴν, ὅπου ὁ Μέγας Ναπολέων ἀπέβη φυγὼν ἐκ τῆς Ἔλβας τὸ 1815.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ νῆσος Κορσικὴ (καὶ Κύρνος ἀρχ.) συστῆνει καθ' ἑαυτὴν ἕνα νομὸν (ἐκ 221 χιλ. κατ.), παραχωρηθεῖσα εἰς τὴν Γαλλίαν κατὰ τὸ 1768 παρὰ τῶν Γενουησίων· ἔχει κλίμα ὑγιεινόν, ὄρη ὑψηλά, βαθείας κοιλάδας καὶ ὀλίγας πεδιάδας, καὶ κατοίκους μαχίμους καὶ φιλοξένους, ἀλλ' ὀλίγον ἐνασχολουμένους εἰς τὴν βιομηχανίαν. Ὁ τόπος εἶναι εὔφορος, ἀλλὰ μόλις τὸ $\frac{1}{3}$ αὐτοῦ εἶναι καλλιεργημένον· δίδει δὲ μάρμαρα, μετάξιον, μέλι καὶ κηρίον, καὶ ἄλλα προϊόντα ὅμοια μὲ τὰ τῆς Μεσημβρινῆς Γαλλίας· περὶ τὰς θαλάσσας αὐτῆς τῆς νήσου ἁλιεύεται καὶ κοράλλιον ὡραῖον.—Πόλ. Βαστία (13 χιλ. κατ.) πρωτεύουσα τῆς νήσου, καὶ ἐχυρὰ πόλις καὶ εὐλίμενος, ἐμπορευομένη κοράλλια, αἰγιδότριχας καὶ δέρματα.— Αἰάκειον (9 χιλ. κατ.) φρούριον ὀχυρὸν μὲ εὐρύχωρον καὶ ἀσφαλῆ λιμένα, πατρὶς τοῦ Αὐτοκράτορος Ναπολέοντος τοῦ Α'.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ Γαλλία (ἀρχ. Γαλατία) ἔμεινεν ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς Ῥωμαίους πεντακόσια περίπου ἔτη· ἔπειτα ἐκυριεύθη κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα μ. Χ. ὑπὸ τῶν Φράγκων, ἐκ τῶν ὁποίων ὠνομάσθη καὶ Φρᾶνσα. Διοικηθεῖσα πολὺν χρόνον κατὰ ἡγεμονίας διαφόρους, καὶ κατὰ τὸ Φεουδαλικὸν ἡ τιμαριωτικὸν σύστημα, ἠνώθη εἰς ἓν βασίλειον ὁριστικῶς περὶ τὸν 18 αἰῶνα, περὶ τὰ τέλη τοῦ ὁποίου καὶ ἐδημοκρατήθη, καταργηθείσης τῆς βασιλείας ἐν τῷ μέσῳ ἐμφυλίων καὶ ἐξωτερικῶν πολέμων. Ὁ Μέγας Ναπολέων, ψηφισθεὶς πρῶτον Δικτάτωρ, μετ' ὀλίγον δὲ ἀναγορευθεὶς καὶ Αὐτοκράτωρ, ἐξέπληξε καὶ συνέγειρεν ὅλα τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης διὰ τῶν κατακτήσεών του, δοξάσας τὴν μαχιμότητα τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους. Τὸ 1814, καταζραφέντος τοῦ Ναπολέοντος, ἡ Γαλλία, περιορισθεῖσα εἰς τὰ ἀρχαῖα ὅρια αὐτῆς, ἐπανέλαβε τὴν βασιλείαν, καὶ βασιλέα ἐκ τοῦ γένους τῶν παλαιῶν αὐτῆς βασιλέων συνταγματισθεῖσα. Ἔκτοτε δὲ διατελέσασα ἐν εἰρήνῃ ἀνεπτύχθη εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὴν γεωργίαν, τὸ ἐμπόριον, εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας καὶ εἰς ὅλα τὰ τοῦ εἰρηνικοῦ βίου ἐπιτηδεύματα, καταζαθεῖσα ἓν ἀπὸ τὰ ἰσχυρὰ καὶ τὰ μᾶλλον πεπειλιτισμένα βασίλεια τῆς Εὐρώπης. Ἡ δὲ Γαλλικὴ γλῶσσα κατέστη τὴν σήμερον, εἰς μὲν τοὺς ἰδιώτας κοινὸν ἐξευγενισμένης ἀνατροφῆς γνώρισμα· εἰς δὲ τὰς Εὐρωπαϊκὰς Κυβερνήσεις κοινὸν ὄργανον τῶν μεταξὺ αὐτῶν διπλωματικῶν διακοινώσεων.—Ἐν τούτῳ δὲ τῷ μεταξὺ ὑπέστη ἐσωτερικὰς μεταβολάς, πρῶτον τὴν Ἰουλιανὴν μεταπολίτευσιν κατὰ τὸ 1830, δι' ἧς, καταργηθείσης τῆς Βουρβονικῆς δυναστείας, ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὁ Λουδοβῖκος Φίλιππος ἐκ τῆς Ὀρλεανικῆς οἰκογενείας· ἔπειτα δὲ τούτου ἐξωσθέντος κατὰ τὸ 1848 ἐκηρύχθη ἡ Παμβασιλεία τοῦ ἔθνους, καὶ τὸ πολίτευμα αὐτοῦ Δημοκρατία Ἀντιπροσωπικὴ, συγκειμένη ἐκ μιᾶς Βουλῆς ἀντιπροσώπων καὶ ἑνὸς Προέδρου διὰ γενικῆς ψηφοφορίας τοῦ λαοῦ κατὰ τετραετίαν ἐκλεγομένου. Ἀλλὰ μετὰ τὴν πρώτην τετραετίαν ὁ Πρόεδρος ἐψηφίσθη ἐπὶ δεκαετίαν, ἔπειτα διὰ βίου, ἀναγορευθεὶς τέλος καὶ Αὐτοκράτωρ. Ὥστε ἡ Γαλλία τὴν σήμερον εἶναι Αὐτοκρατορία ἡ Μοναρχία Ἀντιπροσωπικὴ, διοικουμένη ὑπὸ ἑνὸς Αὐτοκράτορος, μιᾶς Γερουσίας καὶ ἑνὸς νομοθετικοῦ σώματος, ἡ Βουλὴ κατὰ τετραετίαν ἐκλεγομένης διὰ γενικῆς ψηφοφορίας ὑπὸ τοῦ λαοῦ.— Ἡ Γαλλία νῦν ἔχει πληθυσμὸν ὑπὲρ τὰ 35 ἑκατομμ.· τ' ὧν δὲ στρατὸν τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ εἰρήνης περὶ τὰς 280 χιλ. καὶ 4 ἑκατομ. ἐθνοφυλακῆς. Πολεμικὸν ναυτικὸν ἐκ πλοίων μὲν ἱρτιοφόρων 317, φερόντων 9,176 κανόνια, καὶ 220 ἀτμοκινήτων φερόντων κανόνια 4,001.—Κατὰ τὸν τελευταῖον Ἀνατολικὸν πόλεμον ὡς σύμμαχος τῆς Ἀγγλίας, ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ ἀναπτύξῃ καὶ τὸ ναυτικὸν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αὐτῆς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ καταστήσῃ αὐτὸ ἴσον καὶ ἐφάμιλλον μὲ τὸ τῆς μέχρι τοῦδε μόνης θαλασσοκράτορος Ἀγγλίας. Ἔχει δ' ἐτησίαν πρόσοδον 1,550,000,000 φρ. δαπάνην 1,700,000,000 καὶ χρέος δημόσιον 10,144,200,000. — Χαρακτ. Οἱ Γάλλοι ἐν γένει εἶσὶ ζωηροί, εὐφυεῖς, εὔθυμοι, ἐξευγενισμένοι, ἀνδρεῖοι καὶ γενναῖοι, ἀλλὰ καὶ ὀλίγον ἄσατοι καὶ ἀψίκοροι, ῥέποντες πρὸς τοὺς νεωτερισμούς.

Ἐκτὸς δὲ τῆς Εὐρώπης ἔχει ἡ Γαλλία πολλὰς ἀποικίας καὶ κατακτήσεις εἰς τὴν Ἀφρικὴν, εἰς τὴν Ἀσίαν, εἰς τὴν Ὠκεανίαν καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν, περὶ τῶν ὁποίων θέλομεν λαλήσει ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

ΚΑΤΩ ΧΩΡΑΙ.

365. Ὁρίζεται οὗτος ὁ τόπος πρὸς Ἀν: ἀπὸ τὴν Γερμανίαν· πρὸς Μ: καὶ Δ: ἀπὸ τὴν Γαλλίαν· πρὸς Β: δὲ ἀπὸ τὴν Γερμανικὴν ἢ Βορείαν θάλασσαν, καὶ περιλαμβάνει ὧν τὸ βασίλειον τῆς Ὁλλανδίας καὶ τὸ τοῦ Βελγίου, χωρισθὲν ἀπὸ τὴν Ὁλλανδίαν, καὶ ἀναγνωρισθὲν ἀνεξάρτητον συνταγματικὸν Βασίλειον κατὰ τὸ 1831, τοῦ ὁποίου τότε ἐψηφίσθη βασιλεὺς ὁ Λεοπόλδος. Ἡ τῶν δυτικῶν θρησκεία ἐπικρατεῖ ἐνταῦθα, εἰς δὲ τὴν Ὁλλανδίαν ἡ προτεσταντική.

ΒΕΛΓΙΚΗ.

Ἔκτασις ἐπιφανείας εἰς χιλιάμ: □ 29,400.—Πληθ. 4,360,000.

Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 6° 15′ καὶ 3° 46′.

Πλάτος Β: μεταξὺ 49° 30′ καὶ 51° 30′.

366. Τὸ Βέλγιον, συνορεῦον μὲ τὴν Γαλλίαν, ἔχει τόπον ἐπίπεδον, εὔφορον καὶ καλλιεργημένον κάλλιστα, παράγοντα γεννήματα, καννάβιον καὶ λινάριον· ἡ χώρα ἔχει καὶ βοσκὰς καλὰς, καὶ ὀρυγεῖα γαιανθράκων, καὶ μεταλλεῖα σιδήρου. Οἱ κυριώτεροι ποταμοὶ αὐτῆς, ἐν οἷς ὁ Σκάλδις (Ἐσκῶτος) καὶ Μεύσης, συγκοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους δι' ἀναριθμήτων διωρύγων πλευστῶν, καὶ δρόμοι σιδηροῖ, κοινωνοῦντες μὲ τοὺς τῆς Γαλλίας, διέρχονται αὐτὴν, εἷς ἀπὸ Ν: πρὸς Β: (ἀπὸ τὴν πόλιν Μόνσην ἕως τὴν Ἀμβέρσην) καὶ ἕτερος ἀπὸ Δ: πρὸς Ἀν: (ἀπὸ τὴν πόλιν Ὀστένδην ἕως τὴν Βερβιέρην) διαβαίνων ἀπὸ τὴν Λιέγην καὶ καταντῶν εἰς Κολόνναν, πόλιν τῆς Πρωσσίας. Οἱ Βέλγιοι πλουτοῦσι προσέτι ἐκ τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου. Τὰ τεχνουργικὰ ἐργοστάσια αὐτῶν εἶναι ἄπειρα, τεχνουργοῦντα διάφορα πανικὰ καὶ τρίχαπτα ἢ δαντέλλας περιφήμους· καὶ βιβλεμπορίαν δὲ ἐκτεταμένην ἔχουσιν, ἐκδίδοντες ὅλα σχεδὸν τὰ Γαλλικὰ συγγράμματα εἰς Βρυξέλλας, διότι λαλοῦσι γλῶσσαν τὴν Γαλλικὴν κυρίως, εἷς τινας δὲ τόπους καὶ τὴν Φλαμανδικήν. Διαιρεῖται δὲ πολιτικῶς ἡ Βελγικὴ εἰς ἐννέα νομοὺς, ἢ Διοικήσεις, οἷον τὸν τοῦ Βραβάντου, Χαινώλτου, Φλάνδρας ἀνατολικῆς, Λιέγης κλ.

367. Βρυξέλλαι, μητρόπολις τοῦ βασιλείου (200 χιλ. κατ.) ἐπὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διώρυγος κοινωνούσης μὲ τὸν Σκάλδιν, καὶ ἐπὶ σιδηροῦ δρόμου, ἔχουσα ὡραῖα δημόσια κτίρια, πολλὰ ἐργοστάσια βιομηχανίας, καὶ τυπογραφεῖα· αἱ δαντέλλαι αὐτῆς εἶναι ὀνομασταὶ εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην. Αὐτοῦ πλησίον εἶναι τὸ Βαρτελῶον, χωρίον, ὅπου ὁ Ναπολέων ἐνικήθη κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν συμμάχων κατὰ τὸ 1815. — Ἀμβέρσα (88 χιλ: κατ:) πόλις ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ ἐπὶ τοῦ Σκάλδιος, ἔχουσα καὶ λιμένα ἐκτεταμένον, χωροῦντα ὁλοκλήρους στόλους τρικρότων πλοίων. — Γάνδη (110 χιλ: κατ:) ἐκτεταμένη πόλις εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Σκάλδιος καὶ Λύσου, ἐπὶ 25 ποταμονησιδίων κτισμένη, ἐχόντων συγκοινωνίαν δι' 85 γεφυρῶν.— Μόνση (25 χιλ: κατ:) παραποτάμιος, ὀχυρὰ καὶ βιομήχανος πόλις, ἐξάγουσα μυλοπέτρας καὶ γαιάνθρακας ἀπὸ τὰ πέριξ. — Βερβιέρη (22 χιλ: κατ:) ἐπὶ σιδηροδρόμου τοῦ φέροντος εἰς Κολόνναν· εἶναι ὀνομαστὴ διὰ τὰς καλὰς τσόχας της. — Ὀστάνδη (12 χιλ: κατ:) πόλις ὀχυρά, παράλιος, ὅθεν ἀρχίζει ὁ σιδηροῦς δρόμος.—Λουβαίνη (30 χιλ: κατ:)· κατασκευάζεται αὐτοῦ ζῦθος πολὺς, καὶ πανεπιστημεῖον ὑπάρχει ἀπὸ τὸ 1426 συστημένον.

Λιέγη (78 χιλ: κατ:) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἐπὶ τοῦ Μεύση, ἔχουσα πολλὰ ἐργοστάσια βιομηχανίας, καὶ κατ' ἐξοχὴν σιδηρουργεῖα πολλά, καὶ πανεπιστημεῖον συστηθὲν τὸ 1817.—Μαιστρίχτη, ὀχυρωτάτη πόλις μὲ περίφημον ἐργοστάσιον ὅπλων· ἡ χώρα ἔχει καὶ πολλὰ ὀρυγεῖα λιθανθράκων.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ Ἢ ΝΗΕΡΛΑΝΔΙΑ.

Ἔκτασις εἰς χιλιάμ. □ 34,200.—Πληθ. 3,400,000.

Μῆκος Ἀνατ: μεταξὺ 1^0 καὶ 4^0 52′.

Πλάτ. Β: μεταξὺ 50^0 45′ καὶ 53^0 28′.

368. Ἡ Ὁλλανδία, λεγομένη καὶ Νηερλανδία (κοίλη χώρα) κεῖται πρὸς Β: τοῦ Βελγίου· ἔχει δὲ τόπον ὅλως ἐπίπεδον, καὶ εἷς τινα μέρη χαμηλότερον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, διασχιζόμενον ἀπὸ τοὺς διαφόρους βραχίονας τοῦ Ῥήνου, ἐξ ὧν τέσσαρες εἶναι οἱ κυριώτεροι· καὶ οἱ μὲν δύο ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν θάλασσαν· εἷς δὲ χάνεται εἰς τὰς ἄμμους καταπινόμενος, καὶ ὁ τέταρτος, ὁ Ὕσελος, ἐκβάλλει εἰς τὸν Ζυϋδερζέην. Παρεκτὸς τούτου διακόπτεται ἔτι ὁ τόπος καὶ ἀπὸ ἄπειρον ἀριθμὸν διωρύγων, αἵτινες συντείνουσιν εἰς τὴν διαῤῥοὴν τῶν ὑδάτων, καὶ εἰς τὴν εὔκολον συγκοινωνίαν τῶν πόλεων· ἓν δὲ μέρος αὐτῆς τῆς χώρας εἶναι δῶρον τῆς θαλάσσης χερσωθείσης, ἀπὸ τῆς ὁποίας τὰς ἐκρήσεις ἢ πλημμύρας (irruptions) προφυλάσσεται δι' ἰσχυρῶν καὶ ἐκτεταμένων προχω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μάτων· Ἀλλὰ καὶ τὰ προχώματα ταῦτα πολλάκις ὑπερνικῶσα ἡ θάλασσα καταποντίζει ὁλοκλήρους ἐπαρχίας. Ὁ Ζυϋδερζέης νῦν κόλπος, ἄλλοτε ἦτο λίμνη, ἑνωθεῖσα μὲ τὴν θάλασσαν ἔκ τινος πλημμύρας ἰσχυρᾶς. Τὸ κλίμα εἶναι κάθυγρον, εὐμετάβολον καὶ νοσῶδες· οἱ δὲ κάτοικοι προφυλάσσονται ἀπὸ τὴν βλαβερὰν ἐνέργειαν αὐτοῦ διὰ τῆς μεγίστης καθαριότητος. Ὁ τόπος ἐν γένει φαίνεται ὡς λίμνη χερσωθεῖσα, πλήθουσα ὑδάτων ἀκινήτων, καὶ στερουμένη πηγαίων καὶ ποτίμων, ὥστε καὶ οἱ κάτοικοι οἱ μακρὰν τῶν ποταμῶν συνάγουσι βρόχινα ὕδατα πρὸς χρῆσίν των. Παρομοίως οὐδὲ βουνὰ, οὐδὲ δάση ἔχει, ἀλλὰ βοσκὰς πολλὰς καὶ παχείας, καὶ κτηνοτροφίαν ἐξαίρετον· ἡ κυρία ὅμως πηγὴ τοῦ πλουτισμοῦ τῶν κατοίκων εἶναι τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία. Τὰ λινὰ πανικὰ τῆς Ὁλλανδίας (Δολλάνδαι), τὰ τυρία καὶ τὸ βούτυρον εἰσὶ περίφημα.

369. Πόλεις· Ἀμστελοδάμον, μητρόπολις τοῦ βασιλείου ἐπὶ τοῦ λεγομένου Υ βραχίονος τοῦ Ζυϋδερζέη, καὶ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀμστέλου ποτ: κειμένη, λογίζεται μεταξὺ τῶν ἐπισήμων πόλεων τῆς Εὐρώπης διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν της. Ἔχει δ' ἔδαφος ἑλῶδες, καὶ οἰκίας ᾠκοδομημένας ἐπὶ πάλων, ὅθεν διατέμνεται ὑπὸ πολλῶν ὀχετῶν πλευστῶν· οἱ κάτοικοί της συμποσοῦνται εἰς 240 χιλ.—Ἀρλέμη, 6 λεύγας μακρὰν τοῦ Ἀμστελοδάμου πρὸς Δ: ἔχουσα 24 χιλ. κατοίκων, πανεπιστημεῖον καὶ τεχνουργεῖα· ἐρίζει δὲ καὶ αὕτη περὶ εὑρέσεως τῆς τυπογραφικῆς τέχνης μὲ τὴν Μαϋάνσαν. — Λαχάη ἢ Χάγα (66 χιλ, κατ.) εἷς τῶν ὡραιοτέρων τόπων τῆς Ὁλλανδίας, χρηματίσασά ποτε καθέδρα τῆς Δημοκρατικῆς κυβερνήσεως τῶν Βαταυῶν, νῦν δὲ καθέδρα τοῦ βασιλέως τῆς Ὁλλανδίας, διότι ἔχει εὐκραέστερον ἀέρα ὡς ἐκ τῆς τοποθεσίας της, οὔσης ὑψηλοτέρας ἀπὸ τὰς τῶν ἄλλων πόλεων. — Λεΐδη (Λούγδουνον Βαταυῶν), ὡραία πόλις ἐπὶ τοῦ Ῥήνου μὲ πανεπιστημεῖον περίφημον καὶ 40 χιλ: κατοίκων. — Οὐτρέχτη, ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ὅπου διασχίζεται εἰς δύο βραχίονας, ἔχει βοτανικὸν κῆπον καὶ ἀστεροσκοπεῖον, καὶ 45 χιλ: κατοίκων. — Ῥοτερδάμη, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μεύση, λιμὴν κάλλιστος καὶ ἐμπορεῖον ἐξαίρετον μὲ 85 χιλ: κατοίκων.— Σαρδάμη (12 χιλ: κατοίκων) ἐπὶ τοῦ Ζυϋδερζέη πλησίον τοῦ Ἀμστελοδάμου· εἰς τὸν λιμένα αὐτῆς ὁ Μέγας Πέτρος ἐδιδάχθη ἀγνώριστος τὴν ναυπηγικὴν, ὅπου διασώζεται μέχρι σήμερον καὶ ἡ οἰκία, εἰς τὴν ὁποίαν κατῴκει. — Γρονίγγη, πρωτεύουσα πόλις (*) ὁμωνύμου νομοῦ, κειμένου πρὸς Β: τοῦ

(*) Κεῖται εἰς τὴν συμβολὴν δύο ποταμῶν μακρὰν τῆς θαλάσσης, ὅπου ὅμως καὶ τὰ μέγιστα πλοῖα δύνανται ν' ἀναπλεύσωσιν. Εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν, λέγουσι, σκά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ζυϋδερζέη· ἔχει πανεπιστημεῖον κατὰ τὸ 1615 συστηθὲν, καὶ σχολεῖον τῶν κωφῶν καὶ ἀλάλων περίφημον.—Φλεσίγγη, ὀχυρώτατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Ὁλλανδίας ἐπὶ τῆς νήσου Οὐαλκερίνης· ἐπὶ τῆς αὐτῆς νήσου εἶναι καὶ ἡ Μιδελβούργη, ἐμπορικὴ πόλις (15 χιλ: κατ.) καὶ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς Ζηλάνδης. Ὁ δὲ νομὸς οὗτος σύγκειται ἀπὸ πολλὰς νήσους κειμένας περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σκάλδιος, πρὸς τὰ ὅρια τοῦ Βελγίου καὶ τοῦ Μεύσου, ἔχων εὐφορωτάτην γῆν καὶ κλίμα κάθυγρον καὶ νοσῶδες· ὅθεν καὶ πολλαὶ ἀσθένειαι ἐπικρατοῦσιν ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς μέχρι τοῦ Σ8ρίου. Καὶ ὁ κόλπος δὲ τοῦ Ζυϋδερζέη κλείεται πρὸς Β: ἀπὸ σειρὰν νήσων, τῶν ὁποίων πρωτίστη εἶναι ἡ Τεξέλη. Αἱ δὲ νῆσοι αὗται ἐσχηματίσθησαν διαχωρισθεῖσαι ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, ὅτε καὶ ἡ λίμνη τοῦ Ζυϋδερζέη μετεβλήθη εἰς κόλπον.

Ἡ Ὁλλανδία ἔχει κατακτήσεις ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης εἰς τὰς Ἰνδίας, εἰς τὴν Ὠκεανίαν, εἰς τὴν Ἀμερικὴν, καὶ κατὰ τὰ παράλια τῆς Γουϊνέας εἰς τὴν Ἀφρικὴν, μὲ τὰς ὁποίας, περιεχούσας περὶ τὰ 6 ἑκατομ: κατοίκων, ἐνεργεῖ μέγα εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ἐμπόριον.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Οἱ Βέλγιοι ὑπέκειντο μέχρι τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὸν οἶκον τῆς Αὐστρίας· οἱ δὲ Ὁλλανδοὶ ὑπετάσσοντο εἰς τὴν Ἱσπανίαν μέχρι τοῦ 1734, ὅτε ἀποστάντες ἐσύστησαν δημοκρατίαν τὴν τῶν Βαταυῶν λεγομένην, ἐπὶ τῆς ὁποίας ηὐξήθησαν καὶ εἰς πλοῦτον καὶ εἰς δύναμιν. Ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἐκυριεύθη καὶ τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὁλλανδία ὑπὸ τῶν Γάλλων· μετὰ δὲ τὴν εἰρήνην κατὰ τὸ 1815 συνεχήθησαν ἀμφότερα εἰς ἓν βασίλειον ὀνομασθὲν τῶν Κάτω χωρῶν, καὶ διατηρηθὲν μέχρι τοῦ 1830 (365). Ὑπάρχουσι δὲ ᾗ αἱ δύο ἐπικράτειαι βασίλεια συνταγματικά· καὶ τὸ μὲν Βέλγιον ἔχει πρόσοδον ἐτησίαν περὶ τὰ 90 ἑκατομ: φρ. δημόσιον δὲ χρέος 8 ⅓ ἑκατομ: καὶ δαπάνην 85· στρατὸν δὲ τακτικὸν 46 χιλ.—Ἡ δὲ Ὁλλανδία ἔχει πρόσοδον 150 ἑκατ: ᾗ δημόσιον χρέος περὶ τὰ 700· στρατὸν τακτικὸν περὶ τὰς 65 χιλ: καὶ ναυτικὸν ἕως 50 πλοῖα τῆς γραμμῆς.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ Ἡ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ.

370. Ἡ Γερμανία εἰς τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης καὶ πρὸς Ἀν: τῆς Γαλλίας καὶ τῶν Κάτω Χωρῶν, ἐκτεινομένη ἀπὸ τὸν μυχὸν τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους μέχρι τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης πρὸς Β: καὶ περιλαμβανομένη μεταξὺ τῶν 3° 30′ καὶ 16° 52′ Ἀνατ. μήκους

πτοντες ἓν πηγάδιον, εὗρηκεν εἰς 37 ποδ: βάθος ἓν καράβιον μὲ τὰ κατάρτιά του, καὶ ἔτι βαθύτερον τὰ κόκκαλα ἑνὸς κήτους τοῦ γένους τῶν φυσητήρων, Cachalot ὀνομαζομένου. (Ἴδε τὴν Γεωγρ. τοῦ Pinkerton). Εἰς τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν, ἔχουσαν ἕλη ἅλατα καὶ γαιανθρακωρυχεῖα (tourbières) ἐκτεταμένα, κατὰ τὸ 1818 ἀνεκαλύφθη εἰς ἓν γαιαθρακωρυχεῖον κατὰ τύχην γέφυρα ξιλίνη πλάτους 12 ποδῶν καὶ 3 λευγῶν μήκους· ὑποθέτουσι δὲ, ὅτι κατεσκευάσθη αὕτη ἐπὶ τῶν ἀπεράντων ἐκείνων τελμάτων ἐπὶ τοῦ Δυτοκράτορος Τιβερίου ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ, στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ τῶν 44° 48′ καὶ 54° 50′ Β: πλάτους, σύγκειται ἀπὸ 40 κράτη ἀνίσων δυνάμεων καὶ διαφόρων πολιτευμάτων, οἷον βασίλεια, Μεγάλα Δουκάτα, Δουκάτα, ἡγεμονίας, καὶ ἐλευθέρας ἢ ἀβασιλεύτους πόλεις, τὰ ὁποῖα περιέχοντα ὑπὲρ τὰ 42 ἑκατομ: κατοίκων συγκροτοῦσι μίαν συμμαχίαν ὁμοσπονδοῦσαν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀσφαλείας. Εἰς τὴν συσπονδίαν ταύτην περιλαμβάνονται καὶ ἐπαρχίαι ἀνήκουσαι εἰς τὴν Αὐστρίαν, Πρωσσίαν, Δανίαν καὶ εἰς τὰς Κάτω Χώρας, περιέχουσαι 25 ἑκατ. 600 χιλ. ἐκ τοῦ ἄνω πληθυσμοῦ, τὰ δὲ λοιπὰ 16 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ: ἀνήκουσιν εἰς τὰ δευτερεύοντα κράτη. Εἷς σύλλογος ἀντιπροσώπων, ὀνομαζόμενος Γερμανικὴ Δίαιτα, ἑδρεύει εἰς τὴν Φραγκφούρτην τὴν ἐπὶ τοῦ Μάϊνος ποτ: ἐλευθέραν πόλιν, καὶ διευθύνει τὰ κοινὰ τῆς συμμαχίας πράγματα ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Αὐστρίας. Ἕκαστον κράτος εἶναι ὑπόχρεον νὰ διατηρῇ στρατὸν ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ του (τὸ ἑκατοστημόριον) πρὸς τὴν κοινὴν τῆς συσπονδίας ὑπεράσπισιν. Ὁ δὲ στρατὸς οὗτος συμποσοῦται εἰς 300 χ: ἐν καιρῷ εἰρήνης, καὶ εἰς 450 ἐν καιρῷ πολέμου· κοινὰ φρούρια τῆς συμμαχίας θεωροῦνται τὸ Λουξεμβοῦργον, ἡ Μαϋάνσα, καὶ ἡ Λανδώ.

Ὅλαι αἱ θρησκεῖαι εἰσὶν ἀνεκταὶ εἰς τὴν Γερμανίαν· ἡ μὲν Προτεσταντικὴ ἐπικρατεῖ εἰς τὰ βόρεια μέρη· ἡ δὲ Παπτικὴ εἰς τὰ μεσημβρινά· καὶ ἡ παιδεία δὲ ἀκμάζει εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅπου καὶ πανεπιστημεῖα ὑπάρχουσι πολλὰ καὶ περίφημα.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ Γερμανία, ἤτις ἄλλοτε ἐλέγετο ᾗ Ἀλλαμανία, εἶναι ὁ τόπος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἄπειροι λαοὶ βαρβάρων, οἷον οἱ Σουηβοί, οἱ Φράγκοι, οἱ Σάξωνες, Βάνδαλοι, Λομβαρδοὶ ἐξελθόντες κατεμάστισαν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν Εὐρώπην. Κάρολος ὁ μέγας, ὑποτάξας ἐπὶ τέλους τὸν τόπον, ἐσύστησε τὴν Γερμανικὴν Αὐτοκρατορίαν, ἥτις καταστᾶσα ἐκλογική, εἶτα δὲ ἀπὸ τοῦ 1538 διαδοχικὴ εἰς τὸν οἶκον τῆς Αὐστρίας, ἐδέσποζε τῆς Γερμανικῆς συμμαχίας μέχρι τοῦ 1806, ὅτε καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας μετωνομάσθη Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας καὶ ἡ Γερμανικὴ συμμαχία μεταπλασθεῖσα ὠνομάσθη συμμαχία τοῦ Ῥήνου ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας διατελοῦσα μέχρι τοῦ 1814, ὅτε ἡ ἐν Βιέννῃ σύνοδος τῶν βασιλέων ἐσύστησεν αὖθις τὴν Γερμανικὴν Συσπονδίαν, ὅπως ἀνωτέρω ἐρρέθη. Μετὰ δὲ τὴν τελευταίαν Γαλλικὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1848 ἀνεστατώθη καὶ ἡ Γερμανία ἅπασα, κηρυχθέντων τῶν λαῶν κατὰ τῶν καθεστώτων πολιτευμάτων, καὶ ζητούντων τὴν ἕνωσιν ὅλου τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους ὑπὸ μίαν Κεντρικὴν Κυβέρνησιν συνταγματικὴν ὑπὸ τὄνομα Γερμανικὴ Αὐτοκρατορία, εἰς ἣν τὰ διάφορα Γερμανικὰ Κράτη, ἔχοντα ἴδιον συνταγματικὸν πολίτευμα, ἔμελλον νὰ ὑπακούσωσιν. Ἀλλ' οἱ ἡγεμόνες, μὴ παραδεχθέντες τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν καὶ τὸ ψηφισθὲν σύνταγμα ὑπὸ τῆς ἐν Φραγκφούρτῃ ἐθνικῆς συνελεύσεως, ὑπέπεσαν εἰς τὰ δεινὰ ἐπαναστάσεων καὶ ἐμφυλίων πολέμων, τὰ ὁποῖα ἐπὶ τέλους κατέπαυσαν διὰ τῆς παραδοχῆς νέου περὶ Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας συντάγματος, κηρυχθέντος ὑπὸ τῆς Πρωσσίας, ἐπεμβαινούσης εἰς ἕκαστον Κράτος διὰ τῆς ἐνόπλου δυνάμεως πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας. Οὕτως ἡ Γερμανικὴ συσπονδία ἀποκατέστη, ὡς καὶ πρότερον, φαινομένου ἀρχηγοῦ αὐτῆς τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΙΝΑΞ, περιέχων τὰ Κράτη τὰ νῦν συνιστῶντα τὴν Γερμανικὴν Συμμαχίαν.

	ΚΡΑΤΗ.	Πληθυσμός.	Ἔκτασις τόπου εἰς χιλιάμετρα.	Πρωτεύουσαι.	Πόλεις ἔχουσαι Πανεπιστημεῖα.
1	ΑΥΣΤΡΙΑ, διὰ τὰς ἐπαρχίας τοῦ μεγάλου Δουκάτου τῆς Αὐστρίας, τῆς Τυρολίας, Στυρίας, Ἰλλυρίας, Βοεμίας, Μοραυΐας καὶ Σιλεσίας Αὐστριακῆς.	12,196,000	210,830	Βιέννη.	Βιέννη, Πράγα, Ἰνσπρύκη, Ὀλμούτζη, Γραίτσιον.
2	ΠΡΩΣΣΙΑ, διὰ τὰς ἐπαρχίας τῆς Σιλεσίας, τῆς Βρανδεβουργίας, τῆς Πομερανίας, Σαξωνίας, Βεσφαλίας καὶ τῆς ἐπαρχίας τοῦ Ῥήνου καὶ τῶν ἡγεμ. Ὀχενζολέρνε.	12,507,000	185,485	Βερολῖνον.	Βερολῖνον, Βρεσλάη, Βόννα, Χάλλη, Γρειφσβάλδη
3	Βαυαρίας Βασ.	4,559,000	75,872	Μόναχον.	Μόναχον, Ἐρλαγγένη, Βυρσβούργη.
4	Βασίλειον Σαξωνίας.	1,988,000	14,890	Δρέσδη.	Λείψια.
5	Ἀνοβερίας Βασ.	1,819,000	38,160	Ἀνόβερον.	Γαιτίγγη.
6	Βυρτεμβεργίας Βασ.	1,733,000	19,620	Στουτγάρδη.	Τυβίγγη.
7	Βάδης Μέγα Δουκάτον.	1,357,000	15,366	Καρλσρούη.	Ἐϊλδελβέργη, Φριβούργη.
8	Ἔσσης ἐκλεκτορικῆς.	735,000	11,470	Κασέλη.	Μαρβούργη.
9	Ἔσσης Δαρμιστάτης.	854,000	8,400	Δαρμιστάτη.	Γιεσσένη.
10	Ὁλσατίνε καὶ Λαξεμβούργου.	526,000	9,700	Κιέλον καὶ Λαξεμβοῦργον.	Κιέλον.
11	Λουξεμβούργου καὶ Λιμβούργου.	405,000	4,760	Λυξεμβοῦργον.	
12	Σαξοβεϊμάρης.	262,000	3,670	Βεϊμάρη.	Ἰένα, κοινὸν εἰς τὰ 4 Σαξωνικὰ Δυκάτα.
13	Σαξοαλτενβούργης.	133,000	1,361	Ἀλτενβούργη.	
14	Σαξομεϊνίγκης.	166,000	2,370	Μεϊνίγκη.	
15	Σαξοκοβούργης — Γότθης.	150,000	1,959	Κοβούργη.	
16	Μεκλεμβούργου Σχεερίνε.	543,000	12,286	Σχουερίνον.	Ῥοστόκη.
17	Μεκλεμβούργου Στρελίτσου.	100,000	1,983	Στρέλιτσον.	
18	Βρουνσβίκου.	271,000	3,862	Βρουνσβίκη.	
19	Νασσαυΐας Δουκ.	429,000	4,860	Βισβάδη.	
20	Ἀνάλτου Δεσσαυΐας.	112,000	1,718	Δεσσαυία.	
21	Ἀνάλτου Βερνεβούργης.	53,000	868	Βερνεβούργη.	
22	Σνβαρσεβούργου τῆς Σονδερσχούσης.	61,000	926	Σονδερσχούση.	
23	Σχουαρσεβούργου — Ῥουδολστάτης.	69,000	1,050	Ῥουδολστάτη.	
24	Ὀλστεϊνου-Ὀλδεμβούργου.	282,000	6,493	Ὀλδεμβοῦργον	
25	Λιχτενστεϊνου.	6,000	137	Λιχτενστεϊνον.	
	Εἰς μεταφορὰν	41,336,000	638,096		

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

	ΚΡΑΤΗ.	Πληθυσμός.	Ἔκτασις τοῦ τόπου εἰς χιλιάμετρα.	Πρωτεύουσαι.
	μεταφορὰ	41,336,000	638,096	
26	Οὐαλδέκης.	60,000	1,201	Κορβάχη.
27	Ῥεύσσης Κρειζης.	35,000	374	Κρειζη
28	Ῥεύσσης Σχλειζης.	77,000	1,159	Σχλειζη.
29	Λίππης Δεμόλδης.	105,000	1,132	Δεμόλδη.
30	Λίππης Σχαουμβούργ.	30,000	538	Βυκεβοῦργον.
31	Ἔσσης Χομβούργ.	25,000	429	Χομβοῦργον.
	Ἐλεύθεραι πόλεις			
32	Φραγκφούρτη ἐπὶ τοῦ Μάϊνος.	73,000	237	
33	Λυβέκη.	53,000	302	
34	Βρέμη.	79,000	175	
35	Ἀμβούργη.	183,000	391	
		42,062,000	644,034	

Σημ. Ἀπὸ 40 ἀριθμούμενα τὰ Κράτη ταῦτα πρότερον (ἴδε τὴν πρὸ ταύτης ἔκδοσιν σελ. 142) κατήντησαν νῦν εἰς 35· διότι τὰ δύο Πριγγιπάτα Ὀχενζολέρνου Ἐχιγγένης καὶ Ὀχενζολέρνου Σιγμαριγγένης παρεχωρήθησαν ἐσχάτως εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας· τὸ δὲ τῆς Ῥεύσσης Λοβενστείνου συνεχωνεύθη μὲ τὸ τῆς Ῥεύσσης Σχλείζης, καθὼς καὶ τὸ Δουκάτον Ἀνάλτου Δεσαυΐας μὲ τὸ τοῦ Ἀνάλτου Καιθήνου· ἡ δὲ αὐθεντία Κνιφωσένης προσετέθη εἰς τὸ μέγα Δουκάτον τοῦ Ὀλδεμβούργου.

Πρὸς λεπτομερεστέραν περιγραφήν, ἀρχίζοντες ἐκ Δυσμῶν ἀπὸ τὰ μεσημβρινὰ Κράτη, τὰ δευτερεύοντα εἰς τὴν συμμαχίαν, θέλομεν διελθεῖ τὰ κυριώτερα ἐξ αὐτῶν, καθὼς καὶ τὰ πρωτεύοντα.

371. Τὸ Μέγα δοῦκάτον τῆς Βάδης, κείμενον μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἑλβετίας, καὶ κατὰ μῆκος τοῦ Ῥήνου, δι' οὗ χωρίζεται ἐκ τῶν εἰρημένων ἐπικρατειῶν, περιέχει πόλ: — τὴν Φριβούργην, (ἢ Φρεϊβούργην κάτ. 15 χιλ.) ἐπίσημον διὰ τὰ διδακτικὰ αὐτῆς καταστήματα καὶ τὴν βιβλιοθήκην.—Τὴν Βάδην (κάτ. 4 χιλ.) ὀνομαστὴν διὰ τὰ θειώδη θερμὰ λουτρά της, διὰ τὰ ὁποῖα πολλάκις συνέρχονται εἰς αὐτὴν ἕως 12 χιλ: ξένων κατ' ἔτος.—Τὴν Δουρλάχην (κάτ. 4 χιλ.) καὶ πλησίον ταύτης τὴν Καρλοσρούην (κάτ. 24 χιλ.) τὴν καθέδραν τοῦ Μεγάλου Δουκός. — Εἰς τὰ Βόρ: μέρη ἡ Ἐϊλδεβέργη ἐπὶ τοῦ Νέκαρος ποτ: (κάτ. 13 χιλ.) εἶναι ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστημεῖόν της. — Μανχάμη, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποτ: συμβάλλοντος μὲ τὸν Ῥῆνον (κάτ. 24 χιλ.) εἶναι καὶ αὐτὴ μία τῶν καλλίστων Γερμανικῶν πόλεων, καὶ ἡ δευτέρα καθέδρα τοῦ Μεγ: Δουκός.— Τὰ ὄρη αὐτοῦ τοῦ τόπου, λεγόμενα Ἄλπεις Σουαβικαὶ, εἶναι σκεπασμένα ἀπὸ μεγαλώτατα δάση, ἐν οἷς καὶ τὸ ὀνομαστὸν Μαῦρον δάσος (Ἑρκύνιον 322)· ἔχει δὲ καὶ ἀμπελῶνας καὶ βοσκὰς ὁ τόπος, καὶ μεταλλεῖα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σιδήρου, χαλκοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ θερμὰ λουτρὰ ἰαματικά· παράγει δὲ καὶ λινάριον, κανγάβιον, ταβάκον καὶ γεώμηλα.

372. Τὸ κατὰ τὸ 1806 συστηθὲν βασίλειον τῆς Βυρτεμβεργίας κεῖται πρὸς Ἀν: ποτιζόμενον ὑπὸ τοῦ Δουνάβεως καὶ Νέκαρος, καὶ ἔχον τόπον καὶ προϊόντα τὰ αὐτὰ μὲ τὴν Βάδην.— Πολ. ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ, καθέδρα τοῦ βασιλείου μὲ 48 χιλ: κατοίκων.— Οὔλμη, ὀχυρὰ πόλις παρὰ τὸν Δούναβιν, μὲ φρούριον, ἀνῆκον εἰς τὴν συμμαχίαν, ἔχουσα ἐπίσημον Γοτθικὸν κτίριον ἐκκλησίας διὰ τὸν πλατύτατον καὶ ὑψηλότατον τροῦλον της, καὶ 16 χιλ. κατ.— Τυβίγγη, Ἐλβάγγη, Ἐλβρόγη περίφημαι διὰ τὰ διδακτικὰ των καταστήματα.— Ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ βασιλείου τούτου τὰ $\frac{2}{3}$ εἶναι Προτεστάνται.

373. Τὸ Βασίλειον τῆς Βαυαρίας πρὸς Ἀν: τοῦ προειρημένου, συστηθὲν εἰς βασίλειον κατὰ τὸ 1806, σύγκειται ἀπὸ δύο τμήματα χωριστά. Τὸ μὲν λέγεται ἰδίως Βαυαρία, κείμενον εἰς τὸ μέσον τῆς Γερμανίας· τὸ δὲ, Βαυαρία παρὰ τὸν Ῥῆνον, εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τούτου τοῦ ποταμοῦ κείμενον, καὶ συνορεῦον μὲ τὴν Γαλλίαν. Τὴν ἰδίως Βαυαρίαν διέρχεται ὁ Δούναβις διακοπτομένην ἀπὸ ὄρη, κοιλάδας καὶ πεδιάδας εὐφόρους. Αὐτῆς δὲ εἰσὶ πόλεις· ΜΟΝΑΧΟΝ (Μύγχεν) καθέδρα τοῦ βασιλείου καὶ μία τῶν ὡραιοτάτων πόλεων τῆς Γερμανίας ἐπὶ τοῦ Ἰσάρου ποταμοῦ μὲ 108 χιλ. κατοίκων. — Αὐγούστα Οὐϊνδελικῶν (Ausbourg), ἀξιόλογος πόλις μὲ 37 χιλ. κατοίκων, καὶ πρωτίστη τῶν ἐμπορικῶν πόλεων διὰ τὰ τραπεζικὰ συναλλάγματα.—Ῥατισβόνη ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως (22 χιλ. κατ.).— Πασσαυΐα, πόλις ὀχυρὰ εἰς τὰ σύνορα τῆς Αὐστρίας.—Νυρεμβέργη, περίφημος διὰ τὸ ἐμπόριόν της. Εἰς αὐτὴν ἐφευρέθησαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ις' αἰῶνος ὑπό τινος Πέτρου Ἑλῆ τὰ ἐγκόλπια ὡρολόγια, ὀνομασθέντα κατ' ἀρχὰς αὐγὰ τῆς Νυρεμβέργης.— Βυρσβούργη (24 χιλ. κατ.) ἐπὶ τοῦ Μάϊνος ποτ: ἔχουσα καὶ πανεπιστήμιον τῶν καθολικῶν διάσημον.

Τῆς δὲ παρὰ τὸν Ῥῆνον Βαυαρίας πολ: Σπίρα· πρωτεύουσα αὐτοῦ τοῦ τμήματος μὲ 8 χιλ: κατ:—Ἡ Λανδὼ (6 χιλ. κατ.) παραχωρηθεῖσα ἀπὸ τοὺς Γάλλους κατὰ τὸ 1815, καὶ ἔκτοτε λογιζομένη φρούριον τῆς Ὁμοσπονδίας.—Δύο Γέφυραι (κάτ. 5,800), πρωτεύουσα ἄλλοτε ὁμωνύμου Δουκάτου.

*Οἱ κάτοικοι ὅλου τοῦ βασιλείου συμποσοῦνται εἰς 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. καὶ τὸ πολίτευμα εἶναι Μοναρχία συνταγματική· εἰσοδήματα δὲ ἔχει ὑπὲρ τὰ 60 ἑκατ: δραχ: καὶ στρατεύματα 60 χιλ. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἡ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησας, διότι ὁ βασιλεὺς καὶ τὰ $\frac{2}{3}$ τῶν κατοίκων εἶναι τοῦ δυτικοῦ δόγματος. Ὁ βασιλεύων πα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λαιόθεν οἶκος λέγεται τοῦ Οὐϊτελβαχίου, ἐξ οὗ κατάγεται καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, ὁ Σ. καὶ πολυαγάπητος ἡμῶν Ἄναξ, αἱ χρηταὶ τῆς πατρ δος ἐλπ δες.

374. Πρὸς Ἀν: καὶ πρὸς Μ: τῆς Βαυαρίας εἶναι οἱ τόποι τῆς Γερμανίας, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν Αὐστριακὴν αὐτοκρατορίαν, καὶ περιλαμβάνοντες 12,200,000, εἶναι δὲ οἱ ἑξῆς.

1. Πρὸς Ἀνατ: ἡ Βοεμία (βασίλειον τῆς Βοεμίας πληθ. 4 ἑκατομ.) τόπος ὀρεινὸς, ὅπου πηγάζει ὁ Ἔλβας ποτ: καὶ καταστήνει αὐτὸν εὔκαρπον εἰς γεννήματα καὶ ὀπωρικά. Οἱ ἵπποι, οἱ βόες καὶ τὰ πρόβατα τοῦ τόπου εἶναι κάλλιστα, καὶ ἡ βιομηχανία ὀνομαστὴ εἰς ὑφάσματα παμβακηρὰ συνισταμένη, καὶ μάλλινα παντὸς εἴδους· ἔχει δὲ καὶ ὑαλουργίαν, καὶ μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ μολύβδου σημαντικά· Πράγα εἶναι ἡ μητρόπολις παρὰ τὸν Μόλδαυον ποτ: καὶ εἰς τὸ κέντρον τῆς χώρας κειμένη· ἔχει δ' ἀκτεταμένον ἐμπόριον καὶ 130 χιλ. κατ.

2. Μοραυΐα (Μαργραυϊάτον Μοραυΐας πληθ. 2,150,000) ἀπὸ τοῦ Μοραυοῦ ποτ. ἐπονομασθεῖσα, ὀρεινὸς τόπος, ὡς ὁ ἀνωτέρω, ἔχων τὰ αὐτὰ σχεδὸν προϊόντα καὶ τὴν βιομηχανίαν· οἱ ποταμοὶ Ὄδερ καὶ Οὐϊστούλας λαμβάνουσιν αὐτοῦ τὰς πηγάς των.—Πολ. Βρούννα, μητρόπολις τῆς χώρας ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος (40 χιλ. κατ.).—Ὀλμούτζη, ὀχυρὰ πόλις ἐπὶ τοῦ Μάρχου ποτ: ἔχουσα ἐργοστάσια πανικῶν, καὶ πανεπιστημεῖον, καὶ βιβλιοθήκην· ἐξάγει δὲ καὶ χονδρὰ ζῶα διὰ τὴν Ῥωσσίαν καὶ Μολδαυΐαν (15 χιλ. κατ.).— Αὐτῆς πλησίον εἶναι καὶ ἡ Ἀουστερλίτση, χωρίον ἐκ 2 χιλ. κατ. περίφημον, διὰ τὴν ὁποίαν εἰς αὐτὸ κατώρθωσε νίκην ὁ Μέγας Ναπολέων τὸ 1805.

3. Πρὸς Μ: τῆς Βαυαρίας ἡ Τυρολία (Κομητία ἢ Πριγκιπάτον τοῦ Τυρόλου πληθ. 900,000) τόπος ὀρεινὸς, μέρος τοῦ ὁποίου κεῖται εἰς τὰς Ἄλπεις, συνορεῦον μὲ τὴν Ἑλβετίαν.— Πολ. Ἰνσπρύκη, πρωτεύουσα ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἴννου (κάτ. 12 χιλ.).— Τρίδεντον (Trente) ἐπὶ τοῦ Ἀδίγου (κάτ. 14 χιλ.), περίφημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ γενομένην ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον περὶ τὰ μέσα τοῦ ις' αἰῶνος.— Ἡ ἀρχιεπισκοπὴ τοῦ Σαλσβούργου μὲ ὁμώνυμον πόλιν.

4. Τὸ ἀρχιδουκάτον τῆς Αὐστρίας (ἐν τῷ μέσῳ καὶ πρὸς Μ: τῆς Βοεμίας καὶ Μοραυΐας) ἢ ἰδίως Αὐστρία, διὰ τῆς ὁποίας ῥέει ὁ Δούναβις.—Πόλ. Βιεννη, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως εἰς ἐκτεταμένην πεδιάδα, συγκειμένη ἀπὸ τὸ Ἄστυ καὶ ἀπὸ 34 προάστεια· εἶναι καθέδρα τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ διάσημος μεταξὺ τῶν Εὐρωπαίων πόλεων διὰ τὰ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καταστήματα αὐτῆς, καὶ τὸ ἐμπόριον (κάτ. ὑπὲρ τὰς 470 χιλ.).— Β-Ἀν: τῆς πόλεως καὶ πέραν τοῦ Δουνά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βεως κεῖται μικρὸν χωρίον Οὐαγράμη λεγόμενον, ὀνομαστὸν διὰ τὴν αὐτόσε ἐπίσημον νίκην τῶν Γάλλων κατὰ τὸ 1809. — Λίνσιον, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις, τεχνουργοῦσα πολλὰ ὑφάσματα παμβακηρὰ καὶ μάλλινα, πρωτεύουσα Διοικήσεως (κάτ. 25 χιλ.).

5. Ἡ Στυρία πρὸς Ν. (Δουκάτον τῆς Στυρίας πληθ. 900,000). Τὸ βόρειον μέρος τῆς χώρας εἶναι ὀρεινὸν, τὸ δὲ μεσημβρινὸν ἔχει εὐφόρους λόφους ἀμπέλων καὶ ὀπωροφόρων δένδρων· ὑπάρχουσι δὲ καὶ μεταλλεῖα σιδήρου ἐξαιρέτου, καὶ ἡ σιδηρουργικὴ εἶναι ἡ κυριωτέρα βιομηχανία, τῶν κατοίκων, κατασκευαζόντων ὅπλα καὶ ἐργαλεῖα διάφορα.

Τῆς διοικήσεως πρωτεύουσα εἶναι ἡ Γραίτση ἢ τὸ Γραίτσιον (Graetz, κάτ. 40 χιλ.) βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ, ἐπὶ σιδηροδρόμου τοῦ ἄγοντος ἀπὸ Βιέννης εἰς Λαϊβάχην καὶ Τεργέστην, ἔχουσα καὶ πανεπιστημεῖον ἀπὸ τοῦ 1586 συστηθέν.

6. Ἰλλυρία ἢ Ἰλλυρικὸν βασίλειον (πληθ. 1,240,000) ὀνομασθὲν κατὰ τὸ 1814, ὅτε ἡ Αὐστρία ἔλαβεν αὖθις εἰς τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς αὐτοὺς τοὺς τόπους· περιλαμβάνει δὲ τὰς παλαιὰς ἐπαρχίας τῆς Καρινθίας, Καρνιόλης, Φριούλης, Τεργέστης καὶ Ἰστρίας. Διαιρεῖται δὲ νῦν εἰς δύο διοικήσεις, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Λαϊβάχην, ἡ δὲ τὴν Τεργέστην.

Λαϊβάχη ἢ Λουβιάνα (κάτ. 15 χιλ:) πρωτεύουσα τῆς Ἰλλυρίας εἰς τὴν Καρνιόλην ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ ἄγοντος εἰς Βιέννην διὰ Γραίτσης.—Κλαγεμφούρδη (κάτ. 10 χιλ:) πρωτεύουσα τῆς Καρινθίας, πλουσία εἰς μεταλλεῖα σιδήρου καὶ μολύβδου. — Τεργέστη (Τεργέσται κάτ. 75 χιλ:) ἐμπορικωτάτη πόλις, παράλιος τῆς Αὐστριακῆς Αὐτοκρατορίας εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου κειμένη, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ Γραικοὶ καὶ Ἕλληνες κατοικοῦσι πάμπολλοι (*). Ὀλίγον πρὸς Β: κεῖνται καὶ τὰ περίφημα μεταλλεῖα τοῦ ὑδραργύρου τὰ ἐπονομαζόμενα τῆς Ἰδρίας, μικρᾶς πόλεως ὀρεινῆς, κατοικουμένης ὑπὸ 4 χιλ: κατ.— Καποδιστρία, ἄλλη πόλις (κάτ. 5 χιλ:) ἐπὶ τῆς χερσονήσου τῆς Ἰστρίας κειμένη, ὅθεν ἐξάγεται ἅλας θαλάσσιον.

(*) Τὸ ἐμπόριον τῆς πόλεως ταύτης ἔλαβε μεγίστην αὔξησιν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς ἑταιρίας τῶν ἀτμοκινήτων τῆς ἐπονομαζομένης τοῦ Λόϋδ, ἑδρευούσης ἐν Τεργέστῃ· νῦν δὲ ἡ πόλις αὕτη λαμβάνει καὶ ἄλλην σημασίαν μεγαλητέραν καὶ διὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Αὐτοκρατορίας, ἀνοιχθέντος ἐσχάτως (κατὰ Ἰούλιον 1857) τοῦ συστηθέντος σιδηροδρόμου ἀπ' αὐτῆς μέχρι Λαϊβάχης, ὅστις ἐκεῖθεν διὰ Γραιτσίου καταντᾷ εἰς Βιέννην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προς το κεντρον τοποι. ἀπὸ Δ: πρὸς Ἀν: (ἀρχίζοντες ἀπὸ τὰ πρὸς τὰς Κάτω Χώρας σύνορα).

375. Τὸ Μέγα Δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου (πληθ. 158 χιλ.) ἀνήκει εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ὁλλανδίας, διὰ τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ μέλος τῆς Γερμανικῆς συμμαχίας. Ὁ τόπος εἶναι ἐλώδης καὶ ὀλίγον εὔφορος, ἔχει ὅμως πλούσια μεταλλεῖα σιδήρου.—Πρωτ: πόλ: Λουξεμβοῦργον (κάτ. 10,000) καὶ φρούριον ἰσχυρὸν τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας.

376. Τὸ Μέγα Δουκάτον τοῦ Κάτω Ῥήνου (Ῥηνοβεσφαλία ἢ Δυτικὴ Πρωσσία, πληθ. 3,500,000) κατ' ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας αὐτοῦ τοῦ ποτ: ἐκτεινόμενον, ἀνήκει εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας, συγκείμενον ἀπὸ δύο ἐπαρχίας.

α.) Ἀπὸ τὴν τοῦ Ῥήνου τὴν πρὸς Ν: τῆς ὁποίας πρωτ: εἶναι ἡ Κολόννη ἢ Κολονία, πόλις ἀρχαία καὶ ὀχυρὰ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, κάμνουσα μέγα ἐμπόριον κρασίων τῶν ἐπονομαζομένων τοῦ Ῥήνου, καὶ τοῦ ἀπεσταγμένου κοσμητικοῦ καὶ ἀρωματικοῦ ὕδατος, τοῦ ἐξ αὐτῆς τῆς πόλεως ἐπονομαζομένου ὕδωρ τῆς Κολονίας (κάτ. 90 χιλ.). —Δυσελδόρφη, ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, βιομήχανος καὶ ἀποθήκη τῶν ἐμπορευμάτων τῆς Γερμανίας, Ὁλλανδίας καὶ Ἑλβετίας.—Κοβλένσον, ὀχυρὸν φρούριον εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Μοσέλα καὶ τοῦ Ῥήνου.—Τραῦαι καὶ Ἀκουϊσγρανον (Aix-la-chapelle) ἀρχαῖαι πόλεις· ἡ τελευταία εἶναι ὀνομαστὴ καὶ διὰ τὰ μεταλλικὰ αὐτῆς ὕδατα.

β'.) Ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Βεσφαλίας. Πρωτ: Μυνστέρη (κάτ. 25 χιλ.). Ἀρχαία πόλις ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἐν Βεσφαλίᾳ περὶ εἰρήνης συνθήκην τοῦ 1648, δι' ἧς ἐτελείωσεν ὁ τριακονταετὴς πόλεμος.

377. Μέγα Δουκάτον τῆς Ἕσσης Δαρμιστάτης (πληθ. 854 χιλ.). — Πρωτ: Δαρμιστάτη ἐπὶ τοῦ Δάρμου ποτ: (κάτ. 30 χιλ.) εἰς ἀμμώδη πεδιάδα, καλοκτισμένη πόλις μὲ κτίρια μεγαλοπρεπέστατα.— Μαϊάνσα, ἐπὶ τοῦ Ῥήνου καταντικρὺ τῆς μετ' αὐτοῦ συμβολῆς τοῦ Μάϊνος ποτ: (κάτ. 31 χιλ.)· εἶναι ἓν τῶν τριῶν ὀχυροτάτων κοινῶν φρουρίων τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, πατρὶς τοῦ Γουτεμβέργου τοῦ ἐφευρόντος τὴν τυπογραφικὴν τέχνην.

378. Τὸ Δουκάτον Νασσαυΐας (Νασσὼ πληθ. 429 χιλ.) πρωτ: Βισβάδη (κάτ. 9 χιλ.) δύο λεύγας μακρὰν τῆς Μαϊάνσης, περίφημος διὰ τὰ μεταλλικὰ ὕδατα αὐτῆς καὶ τῶν πέριξ, ἐκ τῶν ὁποίων κατ' ἔτος ἐξάγουσιν ὑπὲρ τὰ 2 ½ ἑκατ. φιάλας. Οὗτος ὁ τόπος παράγει προσέτι καὶ τὰ ἐκλεκτότερα τοῦ Ῥήνου κρασία.

379. Τὸ Πριγκιπάτον τῆς Ἕσσης Κασσέλης (ἢ ἐκλεκτορικῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πληθ. 755 χιλ.).— Πρωτ: Κασσέλη, ἐπὶ τοῦ Φούλδα ποτ: (κάτ. 30 χιλ.), μία τῶν ὡραιοτάτων τῆς Γερμανίας πόλεων.

Μεταξὺ τῶν δύο Ἐσσῶν καὶ τῆς Νασσαυΐας κεῖται ἡ ἐλευθέρα πολιτεία ἢ ἡ Δημοκρατεία τῆς Φραγκφούρτης, ἔχουσα ἑπτὰ λευγῶν ἐπικράτειαν καὶ 73 χιλ. πληθ. — Πρωτεύουσα Φραγκφούρτη ἡ ἐπὶ τοῦ Μάϊνος ποτ. (κάτ. 55 χιλ.), ἀρχαία Γερμανικὴ πόλις καὶ αὐτόνομος, ὅπου συνέρχεται ἡ Γερμανικὴ δίαιτα, ἤγουν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συμμάχων ἐπικρατειῶν. Εἰς αὐτὴν ἐξελέγοντο ἄλλοτε καὶ ἐστέφοντο οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας.

380. Τὸ Μέγα Δουκάτον τῆς Σαξοκοβούργης — Γόθης (πληθ. 150 χιλ.). — Γόθη (κατ. 15 χιλ.) ὡραία καὶ ἀξιόλογος πόλις διὰ τὸ ἐμπόριόν της καὶ διὰ τὰ ἐπιστημονικὰ αὐτῆς καταστήματα. — Κοβούργη, πρωτ. τοῦ Δουκάτου, ἔχουσα εἰς τὰ πέριξ λατομεῖα μαρμάρου σημαντικά (κατ. 9. χιλ.).

380. 6. Τὸ Μέγα Δουκάτον τῆς Σαξοβεϊμάρης (πληθ. 262 χιλ.).— Πρωτ. Βεϊμάρη (κατ. 12,000) ἔχει πολλὰ καταστήματα τεχνῶν καὶ φιλολογίας, ὅθεν καὶ ἐπονομάζεται Ἀθῆναι τῆς Γερμανίας. — Ἰένα (κατ. 5,000) ὀνομαστὴ διὰ τὸ πανεπιστημεῖόν της, καὶ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ νίκην τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος κατὰ τῆς Πρωσσίας τὸ 1806.

381. Τὸ βασίλειον τῆς Σαξωνίας (πληθ. περὶ τὰ 2 ἑκατομ.) Βορ. Ἀν. τῆς Βαυαρίας, συγηθὲν κατὰ τὸ 1806.—Πόλ. ΔΡΕΣΔΗ ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος, καθέδρα τοῦ βασιλείου καὶ μία τῶν ὡραιοτάτων πόλεων τῆς Γερμανίας, ἔχουσα 104,000 κατοίκων, οἵτινες λαλοῦσι πρὸ πάντων τῶν Γερμανικῶν λαῶν καθαρωτάτην τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν.—Λείψια, ἐξάκουστος διὰ τὸ πανεπιστημεῖόν της, διὰ τὸ πλῆθος τῶν τυπογραφιῶν της, καὶ διὰ τὴν εἰς αὐτὴν δὶς τοῦ ἔτους γινομένην ἐμπορικὴν πανήγυριν, ὅπου καὶ ἐμπόριον τῶν βιβλίων ἰδίως γίνεται σημαντικώτατον (κατ. 65,000).—Ὁ τόπος οὗτος εἶναι καὶ ὁ ὑγιέστατος τῆς Γερμανίας, καὶ ὁ κάλλιστα καλλιεργημένος, ἔχων καὶ βιομηχανίαν ἐξαίρετον καὶ μεταλλεῖα ἄφθονα χαλκοῦ, ἀργύρου καὶ μολύβδου.

ΒΟΡΕΙΟΙ ΤΟΠΟΙ ἀπὸ Δ: ἀρχίζοντες—

381. 6. Τὸ βασίλειον τῆς Ἀνοβερίας συστηθὲν κατὰ τὸ 1814 (πληθ. 1,819,000), ὁρίζεται πρὸς Β: ἀπὸ τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν καὶ τὸ Δουκάτον Ὁλστεῖνον, ἔχον τόπον εὔφορον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ πλούσιον εἰς μεταλλεῖα. — Πόλ. Ἀνοβέρα ἢ Ἀνόβερον (26,000 κατ.) πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου, καὶ πατρὶς τοῦ περιφήμου ἀστρονόμου Ἑρσχέλου.—Γοττίγη (11 χ. κατ.), ὀνομαστὴ διὰ τὸ πανεπιστη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μεῖον αὐτῆς, ὃν τὸ ἐπισημότατον τῶν Γερμανικῶν πανεπιστημείων, καὶ διὰ τὰ εἰς αὐτὸ προσαρτώμενα λοιπὰ καταστήματα, οἷον τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, τὸν Βοτανικὸν κῆπον, τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην, περιέχουσαν 300 χιλ: τόμων, τὰς συλλογὰς τῆς Φυσικῆς ἱστορίας κτλ. Ἕως 900 φοιτηταὶ φοιτῶσιν εἰς αὐτὸ, τὸ ὁποῖον μέχρι τινὸς καιροῦ ἦτον ἀπαράμιλλον, νῦν δὲ τὸ πανεπιστημεῖον τοῦ Μονάχου καὶ τὸ τοῦ Βερολίνου ἐρίζουσι μετ' αὐτοῦ περὶ τῶν πρωτείων. Παρὰ τὸ πανεπιστημεῖον ὑπάρχουσι καὶ ἕως 30 Λύκεια ἢ Γυμνάσια, καὶ ἄλλα διδασκαλεῖα πρὸς μόρφωσιν διδασκάλων τῆς κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως.— Κυβέρνησις, Μοναρχία Συνταγματική.—Θρησκεία ἐπικρατοῦσα ἡ Προτεσταντικὴ τῆς αἱρέσεως τοῦ Λουθήρου.

382. Τὸ Μέγα Δουκάτον τοῦ Ὀλδεμβούργου ἔγκειται εἰς τοὺς βορείους τόπους τοῦ βασιλείου τῆς Ἀνοβερίας, βρεχόμενον ἀπὸ τὴν Γερμ: ἢ βόρ: θάλασσαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας τὰς ἐκρύσεις προφυλάσσεται ὁ τόπος διὰ πολυεξόδων προχωμάτων. Ὅλοι οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται εἰς 282 χιλ. ἐξ ὧν τὰ $\frac{3}{4}$ εἶναι Λουθηρανοὶ προτεστάνται.—Ἡ εὐφορία τοῦ τόπου εἶναι μικρὰ, ἡ δὲ κτηνοτροφία καὶ μελισσοτροφία εἶναι ἐπικρατέστεραι.— Πρωτεύουσα τοῦ Δουκάτου εἶναι τὸ ΟΛΔΕΜΒΟΥΡΓΟΝ (κατ. 7,000). — Ὁ Μέγας Δοὺξ τοῦ τόπου εἶναι ὁ ἀδελφὸς τῆς βασιλίσσης τῆς Ἑλλάδος.

382. β. Τὸ Δουκάτον Βρουνσβίκης πρὸς Ἀνατολὰς τῆς Ἀνοβερίας περικυκλούμενον ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας αὐτῆς καὶ τῆς Πρωσσίας, περιέχει πληθ. 270 χ.—Πρωτεύουσα πόλις ΒΡΟΥΝΣΒΙΚΗ (40 χ. κατ.), πλουσία πόλις ἐκ τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου της, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ὄδερος ποταμοῦ. — Οὐελφενβουτέλη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ (8,600 κατ.), ὀνομαστὴ διὰ τὴν βιβλιοθήκην της, περιέχουσαν 200 χ. τόμ. καὶ 10 χιλ: χειρογράφων.

383. Τὰ Δουκάτα Λαουεμβούργου καὶ Ὀλστεῖνου πρὸς Β: τῆς Ἀνοβερίας εἰς τὴν Δανίαν. Καὶ περὶ μὲν τοῦ τελευταίου ἐλαλήσαμεν εἰς τὰ περὶ Δανιμαρκίας (342), τὸ δὲ Δουκάτον Λαουεμβούργου παρεχωρήθη κατὰ τὸ 1816 εἰς τὴν Πρωσσίαν, καὶ παρὰ ταύτης κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς τὴν Δανιμαρκίαν, ἔχον 35 χ. κατ. καὶ πρωτεύουσαν πόλιν ὁμώνυμον ἐπὶ τοῦ Ἔλβα (Ἄλβιος) μὲ 3,400 κατοίκων.

383β. Τὸ Μέγα Δουκάτον τοῦ Μεκλεμβούργου, μεταξὺ Ἀνοβερίας, Ὀλστεῖνου καὶ Βαλτικῆς θαλάσσης, ἔχον 643 χ. κατοίκων τῆς Λουθηρανικῆς αἱρέσεως, καταγινομένων κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν.—Περιέχει δὲ δύο Δουκάτα ἐκ τῶν πρωτευουσῶν αὐτῶν ἐπο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νομαζόμενα, τὸ μὲν Σχουερίνου, τὸ δὲ Στρελίτσου.—Σχουέρινον, καθέδρα τοῦ Δουκὸς μὲ 17 χ. κατ., κτισμένη ἐν μέρει εἰς τὰς ὄχθας ὁμωνύμου λίμνης, καὶ ἐν μέρει εἰς νῆσον τῆς αὐτῆς λίμνης. — Στρέλιστον μὲ 6 χ. κατ. καθέδρα τοῦ ἑτέρου Δουκάτου.

384. Αἱ δημοκρατίαι (ἢ αὐτόνομοι πολιτεῖαι) τῆς Βρέμης, Ἀμβούργης καὶ Λυβέκης, ἄλλοτε ὀνομαζόμεναι Ἀνσεατικαὶ πόλεις (σύσπονδοι ἐπὶ ἐμπορίᾳ), εἶναι καὶ αὐταὶ μέλη τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, καθὼς καὶ ἡ Φραγκφούρτη.—

1. Ἡ Βρέμη ἔγκειται μεταξὺ Ἀνοβερίας καὶ Ὀλδεμβούργου, ἔχουσα δέκα λευγῶν τετραγ. ἐπικράτειαν, 78 χ: κατ: ὅλων σχεδὸν προτεσταντῶν, καὶ Κυβέρνησιν Δημοκρατικήν. — Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα πόλις ἐπὶ τοῦ Βέσερος ποταμοῦ, ἔχει 40 χ: κατοίκων, βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον σημαντικόν.

2. Ἡ Ἀμβούργη μεταξὺ Ἀνοβερίας, Ὀλστεῖνου καὶ Γερμανικῆς θαλάσσης, περιέχει 20 λευγ: τετραγ: ἐπικράτειαν καὶ 190 χ: κατ: ὅλων Λουθηρανῶν. Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα (120 χ. κατ: ἐν οἷς 8 χ. Ἰσραηλῖται) κεῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἄλβιος, 30 λεύγας μακρὰν τῆς Γερμανικῆς θαλάσσης· εἶναι ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Γερμανίας, καὶ μία τῶν σημαντικωτέρων τῆς Εὐρώπης. Κατὰ τὸ 1842 ἔπαθεν ὑπὸ τρομερᾶς πυρκαϊᾶς.

3. Ἡ Δημοκρατία τῆς Λυβέκης, μεταξὺ Ὀλστεῖνου, Μεκλεμβούργου καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ἔχει ἐπικράτειαν 19 λευγ: τετραγωνικῶν καὶ πληθ. 55 χ. κατοίκων, πρεσβευόντων τὴν Λουθηρανὴν αἵρεσιν. Ἡ πόλις Λυβέκη 6 λεύγας ἀπὸ τῆς Βαλτικῆς, ἐπὶ τοῦ Τραύου ποταμοῦ κοινωνοῦντος μετὰ τοῦ Ἄλβιος, ἔχει σημαντικὸν ἐμπόριον θαλάσσιον, καὶ πλῆθος ἐργοστασίων ταβάκου (κάτ. 26 χ.).—Τραβεμούδη, εἰς τὸ στόμιον τοῦ Τράβου κειμένη μικρὰ πόλις μὲ 1100 κατ: εἶναι ὁ λιμὴν τῆς Λυβέκης, συχναζόμενος κατ' ἔτος ὑπὸ 900 περίπου πλοίων.— Ἡ Λυβέκη ἦτο ἡ καθέδρα τῆς Ἀνσεατικῆς ὁμοσπονδίας, καὶ εἰς αὐτὴν νῦν ἑδρεύει τὸ ἀνώτατον ἐφετεῖον τῶν 4 ἐλευθέρων πόλεων.

384. 6. Τῆς Πρωσσικῆς Μοναρχίας χῶραι ἀνήκουσαι εἰς τὴν Γερμ: συμμαχίαν μετὰ τῆς Δυτικῆς Πρωσσίας, περὶ τῆς ὁποίας ἐλαλήσαμεν (376), εἶναι αἱ ἑξῆς κατατασσόμεναι εἰς 4 νομοὺς, ὑποδιαιρουμένους εἰς Διοικήσεις.

1. Ἡ Πομερανία (πληθ. 900 χ.) πρὸς Ἀν: τοῦ Μεκλεμβούργου παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν κειμένη, καὶ ἔχουσα παράλια χαμηλὰ καὶ τελματώδη, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκβάλλει ὁ Ὄδερ.— Στέτινον ἐπὶ τοῦ Ὄδερος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(κάτ. 36 χ.) μία τῶν πρωτίστων ἐμπορικῶν πόλεων τοῦ βασιλείου.—Στραλσούδη (κάτ. 17 χ.) παράλιος καταντικρὺ τῆς νήσου Ρυγγένης.

2. Ἡ Βραντεμβουργία (πληθ. 1,600,000) ὁριζομένη ἀπὸ Δ: ὑπὸ τοῦ Ἄλβιος καὶ διαῤῥεομένη πρὸς Ἀν: ὑπὸ τοῦ Ὄδερος, εἶναι ἐκτεταμένη πεδιὰς ἄκαρπος, ἔχουσα λίμνας καὶ τέλματα, καὶ πλῆθος ποταμίων, τῶν ὁποίων τὰ ὕδατα καταζήνουσιν ἐνεργὰ διάφορα ἐργοστάσια βιομηχανικά. Τὰ προϊόντα τῆς βιομηχανίας εἶναι ὑφάσματα διάφορα λινὰ, παμβακερὰ καὶ μεταξωτά. — Ποσδάμη, εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Διοικήσεως (κάτ. 32 χ.) καὶ δευτέρα καθέδρα τοῦ βασιλέως, ἔχουσα καὶ μεγαλοπρεπὲς βασιλικὸν παλάτιον.—Εἰς τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν κεῖται καὶ τὸ Βερολῖνον ἐπὶ τοῦ Σπραίου, ἡ καθέδρα ὅλου τοῦ Πρωσσικοῦ βασιλείου (430 χ. κατ.) καὶ μία ἐκ τῶν ὡραιοτάτων πόλεων τῆς Εὐρώπης· ἔχει δὲ 4 λευγῶν περίμετρον, 37 γεφύρας καὶ 15 πύλας, ἐξ ὧν ἡ μία, ἡ ὀνομαζομένη τοῦ Βραντεμβούργου, εἶναι κτισμένη κατὰ τὸ σχέδιον τῶν προπυλαίων τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἔχει ἄπειρα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ Πανεπιστημεῖον διασημότατον, εἰς τὸ ὁποῖον φοιτῶσι 1800 φοιτηταί.—Βραντεμβοῦργον, ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν πόλεων τοῦ τόπου ἔχουσα στρατιωτικὸν σχολεῖον καὶ Λύκειον καί τινα ἐργοστάσια (κάτ. 12 χ.).—Φραγκφούρτη, ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄδερος (κάτ. 25 χ.) ὀνομαζὴ διὰ τὰς 3 μεγάλας ἐμπορικὰς πανηγύρεις της, καὶ πρωτ: Διοικήσεως.

3. Σαξωνία Πρωσσικὴ (πληθ. 1,470,000) ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν Σαξωνίαν ἀποσπασθεῖσα, μὲ τὴν ὁποίαν συνορεύει· ἔχει κλίμα γλυκὺ καὶ ὑγιεινὸν, καὶ πρωτεύουσαν τὴν Μαγδεβούργην (κάτ. 48 χ.), πόλιν ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος ὀχυρὰν καὶ βιομήχανον—Μερσεβούργη καὶ Ἐρφούρη, πρωτεύουσαι Διοικήσεων.

4. Ἡ Σιλεζία (πληθ. 2,480,000) πρὸς Ἀν: διαῤῥεομένη καθ' ὅλον τὸ μῆκος αὐτῆς ἀπὸ τὸ Ν-Δ: πρὸς τὸ Β-Δ: ὑπὸ τοῦ Ὄδερος, ἐξερχομένου ἀπὸ τὰ Καρπάθια ὄρη, καθίσταται ἀρκετὰ εὔφορος, ἂν καὶ ἔχῃ καὶ πολλὰς λίμνας καὶ τέλματα. Παράγει λινάριον, σιτάριον, ταβάκον καὶ ἐρυθρόδανον· καὶ ποίμνια δὲ προβάτων τρέφει πάμπολλα, δίδοντα μαλλίον ἐξαίρετον, ἐκ τοῦ ὁποίου τεχνουργοῦνται διάφορα ὑφάσματα εἰς τὰ τεχνουργεῖα τοῦ τόπου, ἔχοντος καὶ μεταλλεῖα σιδήρου ἀρκετὰ πλούσια, καὶ μεταλλικὰ ὕδατα πάμπολλα. — Π. Βρεσλὼ ἢ Βρατισλαυΐα (κάτ. 100 χ.) ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ὄδερος, ὡραία καὶ μεγάλη πόλις, καὶ τρίτη ἕδρα τοῦ βασιλέως, εἶναι τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς Σιλεζίας, ἔχουσα καὶ πανεπιστημεῖον ὀνομαστὸν, καὶ ἄλλα διάφορα ἐκ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παιδευτικὰ καταστήματα.— Λιεγνίτση καὶ Ὀπέλνη, πρωτ: Διοικήσεων. Γλάτση δὲ καὶ Νεΐσση φρούρια.

385. Το ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΩΣΣΙΑΣ σύγκειται ἀπὸ τὰς ἄνω ῥηθείσας χώρας, αἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γερμανίαν, ὡς κατατεταγμέναι εἰς τὴν Γερμανικὴν συμμαχίαν (376 καὶ 384 β), καὶ ἀπὸ δύο ἑτέρας, τὴν κυρίως λεγομένην Πρωσσίαν, καὶ ἀπὸ τὸ Μέγα Δουκάτον ἢ τὸν νομὸν τοῦ Ποσένου. Διὰ ν' ἀπαρτίσωμεν λοιπὸν τὴν περιγραφὴν τοῦ βασιλείου τούτου, μένει ἤδη νὰ διαλάβωμεν καὶ περὶ τῶν δύο τελευταίων.

1. Ἡ ἰδίως Πρωσσία πρὸς Ἀν: τῆς Πομερανίας ἐκτεινομένη παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν πρὸς Β: ἔχει κλίμα ψυχρὸν καὶ γῆν ἐπίπεδον, διαῤῥεομένην ὑπὸ τοῦ Οὐϊστούλα ποτ: καὶ τοῦ Νιεμήνου, καὶ πλήθουσαν λιμνῶν καὶ τελμάτων. Ὁ τόπος παράγει γεννήματα καὶ λινάριον, ὄχι ὅμως καὶ κρασίον· τὰ δὲ παράλια ὄντα τεναγώδη δίδουσι καὶ ἴδιον προϊὸν τὸ ἤλεκτρον. — πληθ. 2,500,000 τοῦ νομοῦ ὅλου διαιρουμένου εἰς 4 Διοικήσεις

Πόλεις. Καινισβέργη, πρωτεύουσα ἐπὶ τοῦ Πραίγελος ποταμοῦ, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος μὲ 72 χιλ. κατ.— Δανζίκη, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐϊστούλα ποταμοῦ (ἐκβάλλοντος εἰς τὸν τῆς Βαλτικῆς κόλπον τὸν ἐπονομαζόμενον τῆς Δανζίκης) ὀχυρωτάτη πόλις καὶ ἐμπορικωτάτη, ἔχουσα 67 χιλ: κατ. — Θόρνον, παρὰ τὸν Οὐϊστούλαν (κάτ. 12 χιλ.) ὀχυρὰ πόλις καὶ πατρὶς τοῦ Κοπερνίκου (ἀνήκουσα εἰς τὴν Πρωσσικὴν Πολωνίαν). — Ἐλβίγγη, ὀχυρὰ πόλις καὶ ἐμπορικὴ ἐπὶ ὁμωνύμου ποτ. (κάτ. 22 χιλ.). — Τιλσίτη (κάτ. 12 χιλ.) ἐπὶ τοῦ Νιεμήνου, ὀνομαστὴ διὰ τὴν κλεισθεῖσαν ἐν αὐτῇ εἰρήνην μεταξὺ Γάλλων, Αὐστριακῶν καὶ Πρώσσων κατὰ τὸ 1807.

2. Τὸ Μέγα Δουκάτον τοῦ Ποσένου ἢ Ποσενία, πρὸς Β: τῆς Σιλεζίας, διαιρούμενον εἰς δύο διοικήσεις, καὶ περιέχον 1,080,000 κατ. ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι εἰσὶ Πολωνοὶ καὶ τοῦ δυτικοῦ δόγματος.— Πρωτ: Πόσενον, καὶ Πόσνανον, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Οὐάρθρα ὀχυρὰ πόλις, ἄλλοτε πρωτεύουσα τῆς Πολωνίας εἰς ὡραίαν πεδιάδα, ἔχουσα 36 χιλ: κατ: καὶ πολλὰ μοναστήρια.— Βρομβέργη, (7 χιλ: κατ:) εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς διώρυγος τῆς κοινωνούσης μὲ τὸν Νέτσον ποταμόν.—Ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἐγνωρίζετο ὡς κυριάρχης καὶ τῆς ἐν Ἑλβετίᾳ τοπαρχίας τῆς Νευσιατέλης, ἀλλὰ παρῃτήθη αὐτῆς κατὰ τὸ ἔτος 1857.

386. Ἡ Πρωσσικὴ μοναρχία διαιρεῖται εἰς ὀκτὼ νομοὺς ἢ ἐπαρχίας ὑποδιαιρουμένας εἰς 25 διοικήσεις. Οἱ ἓξ νομοὶ μετέχουσι τῆς Γερμανικῆς συμμαχίας, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω· ὅλον δὲ τὸ βασίλειον περιέχει ὑπὲρ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰ 16 $\frac{1}{5}$ ἑκατομ.: κατοίκων, ἐξ ὧν τὰ $\frac{2}{3}$ εἶναι προτεστάνται· Ἰσραηλῖται δὲ ἕως 180 χιλ.: καὶ οἱ λοιποὶ καθολικοί. — Ἡ Κυβέρνησις εἶναι Μοναρχία διαδοχικὴ συνταγματική.—Ἔχει ἐτησίαν πρόσοδον περὶ τὰ 400 ἑκατομ.: φράγκων καὶ δημόσιον χρέος ἔντοκον 920.— Στρατὸς δὲ τακτὸς διατηρεῖται ἐν καιρῷ εἰρήνης 107 χιλ. Ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία εἰς τὰς πλειοτέρας ἐπαρχίας ἔφθασαν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς ἀναπτύξεώς των, διότι ὑπολογίζονται 1 καὶ $\frac{1}{2}$ ἑκατομ.: ἵππων, 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ.: κερασφόρων μεγάλων ζώων, καὶ 12 ἑκατομ.: προβάτων· τὰ δὲ γεωργικὰ προϊόντα ἀρκοῦσιν εἰς τὴν διατροφὴν τῶν κατοίκων, ἂν καὶ ὁ τόπος δὲν εἶναι πανταχοῦ εὔφορος.

387. ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ὀλίγα τῆς Εὐρώπης κράτη ἔτυχον τοσαύτης ταχείας αὐξήσεως, ὅσης ἡ Πρωσσικὴ Μοναρχία. Οἱ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Οὐϊστούλα καὶ Ἄλβιος (Ἔλβα) τόποι ὑπῆρξαν ἡ πρωτίστη ἐπικράτεια αὐτοῦ τοῦ τόπου, κατ' ἀρχὰς ὀνομασθέντος Μαργραβιάτου. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΓ'. αἰῶνος οἱ Ἱππόται τοῦ Τευτονικοῦ τάγματος κατήχησαν τοὺς Πρώσσους εἰς τὸν Χριστιανισμόν, ὄντας ἕως τότε εἰδωλολάτρας. Ὁ ἀρχηγὸς αὐτοῦ τοῦ τάγματος, Ἀλβέρτος τοῦ Βρανδεβούργου, κατέστη κύριος αὐτοῦ τοῦ τόπου, τὸν ὁποῖον οἱ διάδοχοί του ηὔξησαν προσκτήσαντες καὶ ἄλλα κράτη εἰς τὴν Γερμανίαν. Εἷς ἐξ αὐτῶν, Φριδερῖκος ὀνομαζόμενος, ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως, κατὰ τὸ 1701 ἐφθείς εἰς Καινιβέργην, καὶ ἔκτοτε διέμεινε βασίλειον. Περὶ τὰ μέσα τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος καὶ ἑξῆς ἐπὶ τοῦ Β'. Φριδερίκου, τοῦ ἐπονομασθέντος Μεγάλου, καὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ, ἔλαβε μεγίστην αὔξησιν ἐκ τῆς διανομῆς τῆς Πολωνίας (εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς ὁποίας ὑπῆρξέ ποτε ὑποτελὴς ἡ Πρωσσία) καὶ ἄλλων τινῶν ἐπικρατειῶν. Ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ Ναπολέοντος, ὑπέφερε πολλὰ δυστυχήματα τὸ βασίλειον τοῦτο καὶ μεταβολάς· ἀλλὰ κατὰ τὸ 1815, ἐπὶ τῆς ἐν Βιέννῃ συνόδου τῶν βασιλέων, ἐσυστήθη εἰς τὰ ὁποῖα ἔχει τὴν σήμερον ὅρια, ἐλαβε θέσιν μεταξὺ τῶν 5 μεγάλων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, αἵτινες εἰσὶν ἡ Ἀγγλία, Ῥωσσία, Αὐστρία, Γαλλία καὶ Πρωσσία. Κατὰ δὲ τὸ 1848 ὑπέρσχε καὶ ἡ Πρωσσία τὴν κοινὴν τῆς Γερμανίας μεταπολίτευσιν συνταγματισθεῖσα (*).

388. Ἡ ΑΥΣΤΡΙΑΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ περιλαμβάνει τὰς ἐκτεταμένας χώρας τὰς μεταξὺ Βαυαρίας, Ἑλβετίας, Ἀδριατικοῦ πελάγους, τῆς Τουρκίας, τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Πρωσσίας· διασχίζεται δὲ ἀπὸ τὸν Δούναβιν, ὅστις, πηγάζων εἰς τὸ Μέγα Δουκάτον τῆς Βάδης, ῥέει ἀπὸ Δ: πρὸς Ἀν: δεχόμενος τὸν Ἴσαρον καὶ τὸν Ἴννον, ἔπειτα τὸν Σαῦον, τὸν Δραῦον, τὸν Θεῖσην, χωρίζει τὴν Αὐστρίαν ἀπὸ τὴν Τουρκίαν, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν.

(*) Ἡ Πρωσσία ἔχει ὑπὲρ πάντα ἄλλον τόπον περισσότερα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα. Τὸ Βερολῖνον μόνον ἔχει 196 Γυμνάσια, εἰς ἃ φοιτῶσι 50770 μαθηταί, καὶ 1611 Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι διδάσκουσιν. Ἰδιοσυντήρητα δὲ 113, ἔχοντα μαθητὰς 23,900 καὶ 834 διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας· δημοτικὰ καὶ κατώτερα δημόσια ἐκπαιδευτήρια ἔχει 83 εἰς ἃ 25,870 μαθηταὶ φοιτῶσι διδασκόμενοι ὑπὸ 777 διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν. Τὸ ὅλον τῶν μαθ: ἀναβαίνει εἰς 101,540.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ Αὐτοκρατορία αὕτη ἔχει περὶ τὰ 36 ἑκατομ: ὑπηκόων, 670 ἑκατομ: φρ: πρόσοδον, 500—600 χ: στρατοῦ εἰς καιρὸν εἰρήνης καὶ διπλάσιον εἰς καιρὸν πολέμου. Ἐπικρατεστέρα θρησκεία εἶναι ἡ τῶν Καθολικῶν, ἀλλὰ καὶ Εὐαγγελικοὶ εἶναι πολλοί, καὶ Ἰουδαῖοι ὀλίγοι, τοῦ Ἀνατολικοῦ δὲ δόγματος ἕως 5 ἑκατομ. Παρεκτὸς δὲ τῶν μνημονευθέντων Γερμανικῶν τόπων (374) περιλαμβάνει καὶ τοὺς ἑξῆς, ἔχοντας ὑπὲρ τὰ 24 ἑκατομ: κατοίκων.

389. Τὴν Αὐστριακὴν Πολωνίαν, περιλαμβάνουσαν τὴν Γαλλικίαν, τὴν Λοδομιρίαν, Κρακοβίαν καὶ Βουκοβίναν (μεταξὺ Μοραυΐας, Ρωσσίας καὶ Οὐγγαρίας, πληθ. 4,680,000) διαιρουμένην εἰς 16 κύκλους ἢ ἐπαρχίας. Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ Λεμβέργη (κάτ: 75 χιλ: ἐξ ὧν 21 χιλ: Ἰσραηλῖται) ἐμπορικὴ πόλις μὲ πανεπιστημεῖον.— Βρόδη (κάτ: 24 χιλ: ἐξ ὧν αἱ 18 Ἰσραηλῖται) εἰς τὰ σύνορα τῆς Ρωσσίας, μὲ τὴν ὁποίαν ἔχει καὶ μέγα ἐμπόριον.— Ἡ Κρακοβία (353), ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Πολωνίας, προσετέθη εἰς τὴν Αὐστρίαν κατὰ τὸ 1846 (κάτ: 40 χιλ:).—Ἡ Βουκοβίνα, παραχωρηθεῖσα ἀπὸ τὴν Τουρκίαν κατὰ τὸ 1777, κατοικεῖται ὑπὸ Βλάχων.— Πρωτεύουσα ἡ Ξερνοβίτση πλησίον τοῦ Προύθου ποταμοῦ.

390. Τὰς Οὐγγαρικὰς ἐπαρχίας περιλαμβανούσας·

Α'. Τὸ βασίλειον τῆς Οὐγγαρίας ἢ Οὐγγρίας (ἀρχ. Πανονία· πληθ. περὶ τὰ 10 ἑκατομ: ἢ 12 μὲ τοὺς κατοίκους τῆς Σλαβονίας καὶ Κροατίας) κείμενον πρὸς Μ: τῆς Γαλλικίας, ἐκ τῆς ὁποίας χωρίζεται ὑπὸ τῶν Καρπαθίων ὀρέων. Διαιρεῖται δὲ εἰς 4 Κύκλους ἢ μεγάλα διοικητικὰ τμήματα, ὡς πρὸς τοὺς διαῤῥέοντας τὸν τόπον δύο μεγάλους ποταμοὺς τὸν Δούναβιν καὶ Θείσην ἢ Θέϊσον. α) Κύκλος ὁ ἐντεῦθεν τοῦ Δουνάβεως· πρωτ: Βούδη, καὶ ἄλλαι πόλεις σημαντικαὶ αὐτοῦ Πρεσβούργη, Κρεμνίτσα, Σχεμνίτσα, Πέστη, Κεσκεμέτη κλ.—β') Κύκλος ὁ πέραν τοῦ Δουνάβεως, πρωτεύουσα Οἰδεμβοῦργον, καὶ ἄλλαι πόλεις Ῥαάβη καὶ Κομόρνον.—γ') Κύκλος ὁ ἐντεῦθεν τοῦ Θείσου· πρωτεύουσα Ἐρλαύη, ἄλλαι πόλεις Μεσκόλη, Κασχὼ καὶ Τοκάη.—δ') Κύκλος ὁ πέραν τοῦ Θείσου· πρωτεύουσα Δεβρετσίνη, καὶ ἄλλαι πόλεις Σεγγέδινον καὶ Τεμεσβάρη.— Ἡ εἰς τὸν ά. Κύκλον Πρεσβούργη εἶναι ἡ ἀρχαία μητρόπολις τοῦ βασιλείου ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως 18 λεύγας μόλις ἀπέχουσα τῆς Βιέννης (κάτ. 40 χιλ: ὧν οἱ πλεῖστοι Γερμανοί).— Βούδη (ἢ Ὄφεν Γερμανιστὶ κάτ: 40 χιλ: ὧν οἱ πλεῖστοι Γερμανοί), καθέδρα τῶν βασιλέων τοῦ τόπου, καὶ τοῦ νῦν Πρίγκιπος Παλατίνου, τοῦ προεδρεύοντος τὴν Οὐγγαρικὴν Δίαιταν. Ἡ πόλις αὕτη ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ 1526 καὶ ἐκρατήθη ἱκανὸν καιρὸν μὲ πολλοὺς ἄλλους τόπους τοῦ βασιλείου.—Πέστη (80 χιλ: κάτ.) καταντικρὺ τῆς Βούδης ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, κοινωνούσης μ' ἐκείνην διὰ μακρᾶς γεφύρας ἐκ πλοίων· ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστημεῖόν της, διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ χειροτεχνήματά της, κατοικεῖται δὲ ὑπὸ Μαγιάρων, Γερμανῶν, Γραικῶν καὶ Σλάβων.—Δεβρετσίνη (κάτ. 45 χιλ:) πρὸς τὰ σύνορα τῆς Τρανσυλβανίας, ἀξιολογωτάτη πόλις τοῦ βασιλείου διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ποικίλην βιομηχανίαν της.— Εἰς τὰ ἀρκτῷα μέρη τῆς χώρας, κατοικηθέντα τὰ πλεῖστα ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, εὑρίσκονται πλούσια μεταλλεῖα, καὶ αἱ πόλεις, αἱ ὀνομαζόμεναι ὀρειναί, οἷον· Σχεμνίτσα, ἔχουσα 17 χιλ: κατοίκων, ἐξ ὧν αἱ 5 χιλ: μεταλλορύχοι, καὶ περίφημον Ἀκαδημίαν τῶν μεταλλείων· τὰ μεταλλεῖα αὐτῆς, δίδοντα χρυσὸν, καὶ ἄργυρον καὶ μόλυβδον, λογίζονται ὡς τὰ πλουσιώτερα τῆς Εὐρώπης.—Κρεμνίτσα (κάτ: 10 χιλ:) ἀξιόλογος καὶ αὐτὴ διὰ τὰ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου μεταλλεῖα καὶ διὰ τὸ νόμισμά της (οἷον τὰ λεγόμενα φλωρία τῆς Κρεμνίτσας).—Νευσόχλη (κάτ: 10 χιλ:) ἔχουσα μεταλλεῖα χρυσοῦ ἀξιόλογα.—Φρούρια δὲ ὀνομαστὰ τοῦ τόπου εἶναι τὸ Κομόρνον ἐπὶ νήσου εἰς τὰς συμβολὰς τοῦ Βαάγγου μετὰ τοῦ Δουνάβεως (κάτ: 18 χιλ:).—Ζεγγέδινον, πρὸς τὸ Μ-Ἀν: τοῦ Κομόρνου (κάτ: 32 χιλ:) ὁμοίως εἰς τὰς συμβολὰς τῶν ποτ: Μούρου καὶ Θείσου, ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις.— Τεμεσβάρη ἔτι Μ-Ἀν: ὡραιοτάτη καὶ εὐκαιροτάτη πόλις (κάτ: 12 χιλ:) φέρουσα παμβάκιον, ὀρύζιον, καὶ ἄλλα προϊόντα τῶν μεσημβρινῶν τόπων.

Κλίμα, προϊόντα, κάτοικοι, πολίτευμα, θρησκεία.

Τὸ κλίμα τῆς Οὐγγαρίας, ἂν καὶ παραλλάσσῃ κατὰ τὴν διάφορον θέσιν τῶν διαφόρων τόπων, ἐν γένει εἶναι εὔκρατον καὶ εἰς μέρη μάλιστα θερμόν· καὶ ἡ γῆ, καίτοι ἀτελῶς καλλιεργουμένη, εἶναι πολλῶν καὶ διαφόρων προϊόντων παραγωγός. Γεννήματα γίνονται ἱκανὰ πρὸς διατροφὴν τῶν κατοίκων, καὶ εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος καλλιεργοῦνται ὀρύζιον, λινάριον, ταβάκος ἐξαίρετος, καὶ ὅλα τὰ ὀπωρικὰ τῶν μεσημβρινῶν τόπων, καὶ κρασία γίνονται πολλὰ καὶ καλὰ, ἐξ ὧν τὰ ἐξαίρετα παράγονται ἀπὸ ἀμπελῶνας εἴς τινας ὑπωρείας τῶν Καρπαθίων καλλιεργουμένας, καὶ εἰς τὰ πέριξ τοῦ Τοκάη· καὶ κτηνοτροφίαν ἔχει ὁ τόπος ὄχι εὐκαταφρόνητον, μάλιστα ἵππων καὶ βοῶν. Ἐν ᾧ δ' αἱ πεδιάδες εἰσὶν ἄδενδροι, τὰ ὄρη σκεπάζονται ἀπὸ ὡραῖα δάση, καὶ μεταλλεῖα πλουσιώτατα περιέχουσι καὶ ὕδατα μεταλλικά.—Κατοικοῦσι δὲ τὸν τόπον κυρίως τρία ἔθνη διακρινόμενα ἀπ' ἀλλήλων. α) οἱ Ουγγροι καὶ Ματζιάροι ἢ Μαγυάροι λεγόμενοι· οὗτοι ὑπὲρ τὰ 4 ἑκατομ: ἀριθμούμενοι, εἶναι οἱ κρατοῦντες εὐγενεῖς καὶ ἰδιοκτῆται τοῦ τόπου, ἀπολαύοντες καὶ πολιτικὰ δικαιώματα· ὡραῖου ἀναστήματος ἄνθρωποι, ῥωμαλαῖοι, ζωηροὶ καὶ μάχιμοι, λαλοῦντες γλῶσσαν ἰδίαν, ὁμοιάζουσαν μὲ τὴν τῶν Φινλανδῶν, μετὰ τῶν ὁποίων φαίνεται ὅτι ἔχουσι καὶ τὴν αὐτὴν καταγωγὴν ἐκ τῆς Μογγολικῆς φυλῆς. β') οἱ Σλάβοι (3 ἑκατομ:) Οὗτοι εἶναι ὅλοι χωρικοὶ, δουλοπάροικοι, διαιρούμενοι εἰς Σλα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θάκους, κατοικοῦντας τοὺς δυτικοὺς καὶ ἐν τῷ μέσῳ τόπους τῆς χώρας, καὶ εἰς Κροάτας, κατοικοῦντας τοὺς μεσημβρινούς. γ') Γερμανοί· οὗτοι (πληθ. 1 καὶ $^1/_2$ ἑκατομ: ὧν οἱ πλεῖστοι Προτεστάνται) μετοικίσαντες περὶ τὴν Z' καὶ IB' ἑκατονταετηρίδα πρὸς τὰ βόρεια μέρη, συνῴκισαν πόλεις, μετενεγκόντες τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν μεταλλουργίαν. — Εὑρίσκονται δὲ καὶ Βλάχοι (πληθ. 600 χιλ.) ἀπόγονοι πιθανῶς τῶν ἀρχαίων Δακῶν, ἀναμιχθέντες μὲ τοὺς ἀρχαίους Ῥωμαίους, ὅλοι ὄντες ποιμένες καὶ ἀμαξηλάται· καὶ Ἑβραῖοι (πληθ. 150 χιλ:) μετερχόμενοι ἐμπόριον καὶ τέχνας· καὶ τέλος ἕως 30 χιλ: Βοεμοὶ ἢ γύφτοι, πλάνητες καὶ φερέοικοι, μετερχόμενοι μικρὰν σιδηρουργίαν. Ἡ βιομηχανία μετρίως ἀνεπτυγμένη συγκεντροῦται εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις, ἐνεργουμένη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν κυρίως, καθὼς καὶ τὸ ἐμπόριον ὑπὸ τῶν Ἑβραίων. Ἕκαστον ἔθνος λαλεῖ ἰδίαν γλῶσσαν.— Ἡ ἐπίσημος γλῶσσα τῆς Κυβερνήσεως ἦτο ἡ Λατινικὴ καὶ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος εἰσήχθη καὶ ἡ Οὐγγρική.—Εἰς τὰς ὑψηλὰς συναναστροφὰς λαλεῖται ἡ Γερμανική, καὶ ἡ Σλαβικὴ μεταξὺ τῶν χωρικῶν.— Θρησκεία. Ὑπὲρ τὰ 4 ἑκατομ: εἶναι τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, 2 τῆς Προτεσταντικῆς καὶ ὑπὲρ τὰ 3 ἑκατομ: τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐκτὸς 600 χιλ: οἵτινες εἶναι Οὐνῖται, δηλ. ἀναγνωρίζουσι μόνον τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πάππα.

Τὸ βασίλειον τῆς Οὐγγαρίας εἶναι συνταγματικὴ Μοναρχία διαδοχική. Ἔχει Βουλὰς τῶν ἀντιπροσώπων δύο· ἡ μὲν σύγκειται ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς καὶ ἀπὸ τὸν ἀνώτατον κλῆρον τοῦ Δυτικοῦ καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, ὄντα πλουσιώτατον· ἡ δὲ δευτέρα ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ κατωτέρου κλήρου καὶ τῶν κατωτέρων εὐγενῶν, καὶ ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους 49 πόλεων λεγομένων ἐλευθέρων. Ὁ Βασιλικὸς Παλατῖνος εἶναι ὁ ἀντιπροσωπεύων τὸν Αὐτοκράτορα καὶ προεδρεύων τῆς πρώτης βουλῆς. Οἱ χωρικοὶ εἶναι εἴλωτες, μὴ δυνάμενοι νὰ ἔχωσιν ἰδιοκτησίαν ἀκίνητον, πληρόνοντες τὸ δέκατον τοῦ εἰσοδήματος τῆς ἐργασίας των εἰς τὸν κλῆρον, καὶ τὸ ἔνατον εἰς τὸν αὐθέντην των τὸν ἰδιοκτήτην τῆς γῆς, διὰ τὸν ὁποῖον ἐργάζονται καὶ 104 ἡμέρας τοῦ ἔτους. Αὐτοὶ μετὰ τῶν κατοίκων τῶν πόλεων πληρόνουσιν ὅλους τοὺς δημοσίους φόρους.

Β'. Μέγα Δουκάτον τῆς Τρανσυλβανίας (ἤτοι τοῦ μεταξὺ δασῶν τόπου) πρὸς Ἀν: ὀρεινὸς, καὶ δασώδης καὶ ἄγριος τόπος τῶν Καρπαθίων, ὑπὸ τῶν ὁποίων περικλείεται πανταχόθεν καὶ ἐπονομάζεται, διαιρούμενος εἰς 3 τμήματα κατὰ τὰ τρία κατοικοῦντα αὐτὸν ἔθνη τῶν Οὔγγρων, τῶν Σαξόνων καὶ τῶν Τζεκλέρων ἢ Τσέκλων.— Εἰς τὸν τόπον τῶν Οὔγγρων πρὸς δυσμὰς πόλεις· Κλαουτζεμβούργη, πρωτεύουσα τῆς διοικήσεως μὲ 26 χιλ: κατοίκων. — Καρλοβούργη ἢ Οὐϊσεμβούργη, φρούριον μὲ 8 χιλ: κατοίκων.— Εἰς τὸν τόπον τῶν Σαξόνων πρὸς Μεσημβρ:— Ἑρμανστάτη (κάτ: 20 χιλ:) βιομήχανος πόλις, ἔχουσα καὶ ἓν Λύκειον. — Κρονστάτη (κάτ: 36 χιλ:) τὸ κέντρον τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου ὅλου τοῦ τόπου, κεῖται πρὸς τὰ μεθόρια τὰ πρὸς τὴν Βλαχίαν. Εἰς τὴν χώραν τῶν Τζεκλέρων πρὸς Ἀν:— Πρωτεύουσα Νευμάρκη, μὲ 10 χιλ: κατ. — Τὸ Δουκάτον τοῦτο μετέχει τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ βασιλείου τῆς Οὐγγαρίας.

Γ'. Τὸν Στρατιωτικὸν Νομόν. — Ὀνομάζεται οὕτως ὁ τόπος ὁ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κατὰ μῆκος τῶν Τουρκικῶν μεθορίων κείμενος, ἀπὸ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν μέχρι τῆς Μολδαυΐας, δηλ: τὸ πρὸς τὰ μεθόρια μέρος τῆς Κροατίας, τῆς Σλαβονίας, Οὐγγαρίας καὶ Τρανσυλβανίας. — Οἱ κάτοικοι ὄντες Οὔγγροι, Βλάχοι, Ἰλλυριοὶ καὶ οἱ πλειότεροι Κροάται, καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, ἔχουσι στρατιωτικὸν ὀργανισμόν. Ἕκαστος τῶν χωρικῶν εἶναι καὶ στρατιώτης, ἔχων ἰδιοκτησίαν καὶ πληρόνων ἐλάχιστον φόρον, ἀλλὰ ὢν ὑποχρεωμένος νὰ φυλάττῃ τὰ σύνορα ἀπὸ τὴν εἰσβολὴν τῶν Τούρκων καὶ τῆς πανώλους. Ἡ Κυβέρνησις ἐνδύει καὶ ὁπλίζει τὸν στρατιώτην, ἀλλὰ δὲν μισθοδοτεῖ αὐτὸν, εἰμὴ ἐν καιρῷ πολέμου. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὁπλίζονται ὑπὲρ τὰς 100 χιλ: ἐν καιρῷ δὲ εἰρήνης ἕως 45 χιλ: ὑπηρετοῦσι. Φημίζονται δὲ διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν τόλμην των.— Πόλεις εἰς αὐτὸν τὸν νομόν· — 1) Εἰς τὴν στρατιωτικὴν Κροατίαν (πληθ. 450 χιλ:)— Ζέγγη, ἐλεύθερος λιμὴν εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν μὲ 5 χιλ: κατοίκων. — 2) Εἰς τὴν στρατιωτ: Σλαβονίαν (πληθ. 250 χιλ:) Σεμλῖνον (κάτ: 10 χιλ:) φρούριον σημαντικὸν, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σαύου εἰς τὸν Δούναβιν καταντικρὺ τοῦ Βελιγραδίου.—3) Εἰς τὴν στρατ: Οὐγγαρίαν ἢ τὸ Βανάτον (πληθ. 240 χιλ:). —Πάνσχοβα μὲ 10 χιλ: κατοίκων ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως. — 4) Εἰς τὴν στρατ: Τρανσυλβανίαν (πληθ. 160 χιλ:) οὐδεμία ὑπάρχει πόλις ἀξία λόγου. Τὸ μὴ στρατιωτικὸν τμῆμα τῆς Κροατίας ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Ἀγάμην, ὅπου ἐδρεύει καὶ ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς τοῦ νομοῦ· τὸ δὲ μὴ στρατιωτικὸν τῆς Σλαβονίας ἔχει τὴν Ἐτζέκην.

Δ'. Τὸ Βασίλειον τῆς Δαλματίας· περιλαμβάνει τὴν μεταξὺ δυτικῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης ἐκτεινομένην λωρίδα ὁμοῦ μὲ τὰς παρακειμένας νήσους (πληθ, 360 χιλ:) καὶ διαιρεῖται εἰς 4 τμήματα. Τὰ δύο περιλαμβάνουσι τὴν ποτὲ Ἑνετικὴν Δαλματίαν. — Πρωτεύουσα Ζάρα καὶ Σπάλαθρον (ἀνὰ 3 χιλ: κατοίκων). Τὸ τρίτον εἶναι ἡ πάλαι ποτὲ δημοκρατία τῆς Ῥαγούσης.— Πρωτεύουσα Ῥαγοῦσα ἢ Ῥαγοῦζα, πόλις ὀχυρὰ καὶ εὐλίμενος (κάτ: 5 χιλ:) ἀπὸ τοῦ Ζ'. αἰῶνος κτισθεῖσα καὶ διατηρήσασα τὴν ἐλευθερίαν της μέχρι τοῦ 1805. Τὸ δὲ τέταρτον εἶναι ἡ πρότερον Ἑνετικὴ Ἀλβανία. — Πρωτ: Κάταρον, ἔχουσα κάλλιστον λιμένα καὶ 5,200 κατοίκων. — Μίαν λεύγαν μακρὰν τῆς Ζάρας κεῖται τὸ χωρίον τῶν Σαλόνων (ἀρχ. Μαρτία Ἰουλία), ὅπου ὁ αὐτοκράτωρ Διοκλητιανὸς, παραιτηθεὶς τῆς αὐτοκρατορίας, ἔζησεν ὡς ἰδιώτης φυτεύων τὰ λάχανά του, καὶ ἀπεβίωσε τὸ 413 μετὰ Χριστόν. Εἰς δὲ τὴν Ζάραν φαίνονται εἰσέτι τὰ λείψανα τοῦ ἐκτεταμένου παλατίου αὐτοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ χώρα τῆς Δαλματίας παράγει κρασία καὶ ἔλαιον, καὶ ὅλας τὰς τῶν μεσημβρινῶν τόπων ὀπώρας, ἀλλ' εἶναι ξηρὸς καὶ ἄνυδρος τόπος, διασχιζόμενος ἀπὸ τοὺς τελευταίους κλάδους τῆς σειρᾶς τῶν Ἄλπεων, ἀπολιγούσης πρὸς Μ: εἰς τὸ Μοντενέγρον (Μαυροβοῦνι) τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι, ὄντες τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, διασώζονται ἀνεξάρτητοι εἰς τὰ Τουρκικὰ μεθόρια.

391. Τὸ Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον περιλαμβάνει τοὺς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ὑποκειμένους εἰς τὴν Αὐστριακὴν αὐτοκρατορίαν τόπους, ἀλλὰ περὶ τούτων θέλομεν λαλήσει κατωτέρω (407).

392. Ἡ Αὐστρία ἐν γένει ἔχει κλίμα εὔκρατον ᾗ ὑγιηρόν. Πολλαὶ σειραὶ ὀρέων ἐκ τῶν Καρπαθίων καὶ Ἄλπεων διέρχονται αὐτὴν, καὶ ἐκτεταμέναι πεδιάδες σχηματίζονται κατὰ τὴν Γαλλικίαν, Βοημίαν καὶ Οὐγγαρίαν. Πολλοὶ ποταμοὶ πλευστοὶ, διαῤῥέοντες αὐτὴν, ᾗ διὰ διωρύγων ἑνούμενοι, καθὼς καὶ σιδηρόδρομοι, κατὰ διαφόρους διευθύνσεις διακλαδιζόμενοι, εὐκολύνουσι τὴν μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν κοινωνίαν καὶ τῆς πρωτευούσης μετὰ τῶν πρωτευουσῶν τῶν σημαντικωτέρων ἐπικρατειῶν. Τὸ μεγαλήτερον μέρος τῆς Αὐστριακῆς Αὐτοκρατορίας περιλαμβάνεται εἰς τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Δουνάβεως, χυνομένου εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν· ἡ Βοεμία, εἰς τὸ τοῦ Ἄλβιος χυνομένου εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν· ἡ Σιλεζία δὲ ἡ Αὐστριακὴ, εἰς τὸ τοῦ Ὄδερος, χυνομένου εἰς τὴν Βαλτικήν· Ἡ Γαλλικία, ἐν μέρει εἰς τὸ τοῦ Οὐϊστούλα, χυνομένου καὶ τούτου εἰς τὴν Βαλτικὴν, καὶ ἐν μέρει εἰς τὸ τοῦ Δνειστέρου καὶ τοῦ Δουνάβεως, χυνομένων εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν. Ἡ γῆ εἶναι εὔφορος καὶ καλῶς καλλιεργημένη, παράγουσα ἀφθόνως ὅλα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. Ἔχει δὲ ὁ τόπος καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ᾗ ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου κλ. καὶ δάση σκεπάζοντα τὸ πεμπτημόριον αὐτοῦ. Τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ εἰς τὴν Οὐγγαρίαν εἶναι τὰ πλουσιώτατα τῶν τῆς Εὐρώπης· ἡ δὲ βιομηχανία ἤρχισε ἀπὸ τοῦ τελευταίου αἰῶνος νὰ τελειοποιῆται.

Οἱ κάτοικοι τῆς Αὐτοκρατορίας εἶναι διαφόρου καταγωγῆς, καὶ γλώσσας λαλοῦσι διαφόρους.—α') Οἱ τοῦ Σλαβικοῦ γένους εἶναι οἱ περισσότεροι, συμποσούμενοι εἰς 15 1/3 ἑκατομ.— β') Οἱ Γερμανοὶ ἢ Ἀλλαμάνοι εἰς 6 1/3 ἑκατομ.— γ') Οἱ Μαγυάροι ἢ Οὔγγροι ἕως 5 ἑκατομ.— δ') Οἱ Ἰταλοὶ ἕως 4,700,000. — ε') Οἱ Βλάχοι ἕως 1,800,000. — ς') Οἱ Ἰσραηλῖται ἕως 180 χιλ, — ζ') Οἱ λεγόμενοι Βοεμοὶ ἢ Ἀτσιγγάνοι καὶ Γύφτοι (Αἰγύπτιοι) ἕως 110 χιλ. Οἱ λοιποὶ κάτοικοι εἶναι Ἑλληνικῆς καὶ Ἀρμενικῆς καταγωγῆς. Εἰς τὰς Γερμανικὰς ἐπαρχίας καὶ Σλαβικὰς ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Γερμανική· εἰς τὰς Οὐγγρικὰς ἡ Λατινική· εἰς τὸ Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον ἡ Ἰταλική· ἡ δὲ Σλαβικὴ λαλεῖται κατὰ 5 διαλέκτους, οἷον, τὴν Ῥωσσικὴν, τὴν Πολωνικὴν, τὴν Σερβικὴν, τὴν Οὐϊνδικὴν, καὶ τὴν Βοεμικήν· ἡ δὲ τῶν Βλάχων εἶναι ἀνάμιγμα τῆς Λατινικῆς καὶ τῆς Δακικῆς.—Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ τοῦ Δυτικοῦ δόγματος (388).

Ἡ δὲ παιδεία, ἡ γενικὴ καὶ φιλοσοφικὴ, δὲν εἶναι προωδευμένη οὐδ' ἐλευθέρα εἰς τὴν Αὐστρίαν, οὐδ' εἰς αὐτὰς τὰς ἐν τῇ Γερμανικῇ συμμαχίᾳ ἀνηκούσας ἐπαρχίας της. Αὗται ἔχουσι πέντε πανεπιστήμια, δύο τὸ Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον καὶ ἀνὰ ἓν ἡ Οὐγγαρία καὶ ἡ Γαλλικία· ἀλλ' αὐτὰ δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀνθούντων ᾗ διασήμων. Ἡ Κυβέρνησις φαίνεται προσπαθοῦσα ὅλαις δυνάμεσι νὰ διαδώσῃ εἰς τὸν λαὸν τὴν προκαταρκτικὴν καὶ στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, καὶ ἐν γένει τὰς προκατα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κτικὰς καὶ βιομηχανικὰς γνώσεις, δίδουσα ἰδίως τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὸ ὑλικὸν εὖ εἶναι τῶν ὑπηκόων της, καὶ εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου.

393. ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Αὐστρίας περιλαμβάνει καὶ τὰς χώρας, αἵτινες ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὠνομάζοντο Ῥαιτία, Νωρικὴ, Πανονία καὶ Δακία. Κάρολος ὁ Μέγας, κυριεύσας τὴν Νωρικὴν, ὠνόμασεν αὐτὴν τόπον τῆς Ὀστρίας, ἤγουν πρὸς Ἀνατολάς· ὅθεν καὶ οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Αὐστρίας, οἵτινες μέχρι τοῦ 1806 ὠνομάζοντο Αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας, ἀντεποιοῦντο ὅτι ἦσαν διάδοχοι τῶν Ῥωμαίων Αὐτοκρατόρων καὶ τοῦ Μεγάλου Καρόλου. Περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος προσεκτήσαντο τὴν Βοημίαν καὶ Οὐγγαρίαν· τὴν δὲ Γαλλικίαν προσέλαβον κατὰ τὴν διανομὴν τῆς Πολωνίας τὸ 1775· ἡ δὲ Ἰλλυρία μετὰ τῆς Δαλματίας καὶ τὸ Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον παρεχωρήθησαν τὸ 1814 ὑπὸ τῶν συμμάχων δυνάμεων μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ναπολέοντος.—Ἡ Κυβέρνησις εἶναι Μοναρχία ἀπόλυτος καθ' ὅλην τὴν Αὐτοκρατορίαν, πλὴν τῆς Οὐγγαρίας καὶ Τρανσυλβανίας, τῶν ὁποίων οἱ ἀντιπρόσωποι συνεμερίζοντο μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν (390), μέχρι τῶν συμβεβηκότων τοῦ 1848, ὅτε κατηργήθη καὶ αὐτῶν τοῦτο τὸ δικαίωμα. — Πρόσοδον δ' ἐτησίαν ἔχει ἡ Κυβέρνησις 970 ἑκατομ. φρ: δαπάνην δὲ 1,047,800,000 καὶ χρέος δημόσιον 7,357,960,000.

ΕΛΟΥΗΤΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφ: 39,000 χιλιαμ. □—Πληθ. 2,300,000.
Μῆκος Ἀνατ: μεταξὺ 3° 37′ καὶ 8° 9′.
Πλάτος Β: μεταξὺ 45° 49′ καὶ 47° 50′.

394. Ἡ ΕΛΟΥΗΤΙΑ (Ἑλβετία νῦν ἢ Σβίτσερα) κεῖται μεταξὺ Γαλλίας, Ἰταλίας καὶ Γερμανίας ἐπάνω τινὸς εἴδους ὀροπεδίου (141), τὸ ὁποῖον μετὰ τὴν Σαβοΐαν εἶναι ὁ ὑψηλότερος τόπος τῆς Εὐρώπης, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ μεσημβρινώτερον μέρος ὁρίζεται ἀπὸ τῶν Ἄλπεων τὴν σειράν. Εἰς αὐτὸ τὸ μέρος τὰ ὑψηλότερα Ἄλπεα ὄρη (ἔχοντα ὑπὲρ τὰ 4,700 μ. ὕψος) εἶναι τὸ τοῦ Ἰουγφράου (Παρθενίου) ὄρος, τὸ τοῦ Ἁγίου Γοτάρδου, ὅπου ὁ Ῥῆνος καὶ ὁ Τήσινος ἔχουσι τὰς πηγάς των, καὶ τὸ ὄρος τῆς Φούρχης, ὅπου ἀναβρύει ὁ Ροδανός. Τὰ δ' ἐξ αὐτῶν καταῤῥέοντα ὕδατα γεννῶσι πολλοὺς καὶ μεγάλους ποταμοὺς, ἐκβάλλοντας εἰς ἀντικειμένας θαλάσσας. Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὁ Ῥῆνος, δεχόμενος ἐκεῖ τὸν Ἄαρα, αὐξόμενον ἀπὸ τὸν Ῥεῦσην καὶ Λίμμαθον· ἔπειτα ὁ Ροδανὸς ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον, ὁ Τήσινος (Τίκινος), Ἀδδούας, καὶ ἄλλα πολλὰ ποτάμια, ἐξ ὧν τὰ μὲν χύνονται εἰς τὸν Πάδον ἐκβάλλοντα εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν· τὰ δὲ, εἰς τὸν Δούναβιν ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον. Συστήνουσιν ὡσαύτως καὶ πολλὰς λίμνας μεγάλας· οἷον τὴν τῆς Γενεύης, διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ Ροδανός· τὴν τῆς Θούκης καὶ τὴν τῆς Βριένσης, ὅθεν διέρχεται ὁ Ἄαρ· τὴν τῆς Ζυρίχης, τὴν τῆς Λυκέρνης, διὰ τῆς πρώτης τῶν ὁποίων διέρχεται ὁ Λίμμαθος, διὰ δὲ τῆς δευτέρας ὁ Ῥεῦσης· τὴν τῆς Ζύγγης, τὴν τοῦ Νεουσιατέλου κτλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἰς τοὺς πρόποδας τῶν βουνῶν, καὶ εἰς τὰς μεταξὺ αὐτῶν κοιλάδας, βλέπει τις παχείας βοσκὰς καὶ χωράφια καλῶς καλλιεργημένα· εἰς δὲ τὰς κορυφὰς, βράχους ἀποτόμους καὶ ἀπροσίτους, καὶ παγετα ἀπέραντα, ὅθεν διάφοροι ῥύακες ἀπὸ ἀλλεπαλλήλους καταῤῥάκτας καταπίπτουσιν, ἢ καὶ διάφοροι χιονοστεφάναι, μὲ τὸν καταπληκτικὸν κρότον τῆς βροντῆς ἐκκοπτόμεναι, κατακυλίονται εἰς τὰς κοιλάδας, καὶ φέρουσι τὴν φρίκην καὶ τὸν ὄλεθρον εἰς πᾶν τὸ προστυχὸν, εἰς ἀνθρώπους διαβαίνοντας, ποίμνια ἢ καὶ ὁλόκληρα χωρία, τὰ ὁποῖα καταπλακόνουσιν. Ἐκ τούτων τὸ κλίμα τοῦ τόπου εἶναι διάφορον, κατὰ τὸ ὕψος καὶ τὴν θέσιν τῶν βουνῶν καὶ ὀρέων, ἢ τῶν κοιλάδων, εἰς τὰς ὁποίας ἡ θερμοκρασία ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶναι μετρία· ἔχει δὲ ὁ τόπος καὶ μεταλλεῖα καὶ ὕδατα μεταλλικὰ, καί τινα ποτάμια κατασύροντα καὶ ψήγματα χρυσοῦ.

395. Σύγκειται δὲ ἡ Ἑλουητία ἐξ 22 Τοπαρχιῶν (Cantons) αὐτοδιοικήτων καὶ ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ συστηνόντων μίαν συμμαχίαν ὁμόσπονδον. Αὐτῶν δὲ τὰ κοινὰ συμφέροντα κανονίζονται εἰς τὴν κατ' ἔτος συνερχομένην δίαιταν, ἢ Σύλλογον τῶν ἀντιπροσώπων ἑκάστης τοπαρχίας, καὶ προεδρευομένην ὑπὸ τοῦ λεγομένου Λανδαμμάνου ἢ τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῆς τοπαρχίας, εἰς ἣν συνέρχεται ἡ δίαιτα. Συνέρχεται δὲ εἰς τρεῖς μόνας τοπαρχίας, εἰς τὴν τῆς Ζυρίχης, τῆς Βέρνης καὶ τῆς Λυκέρνης, αἵτινες ὀνομάζονται καὶ τοπαρχίαι διευθύνουσαι. Ὅλοι οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται εἰς 3,200,000, ἐξ ὧν οἱ μὲν (οἱ ὅροι κατ' ἐξοχὴν), εἶναι καθολικοδυτικοὶ, οἱ δὲ ἄλλοι ἐκ τῶν διαμαρτυρομένων, Καλβινισταὶ, συμποσούμενοι εἰς τὰ $\frac{3}{5}$ τοῦ πληθυσμοῦ· εἶναι δὲ τὰ $\frac{7}{10}$ τῶν κατοίκων Γερμανοὶ, κατοικοῦντες τὰς βορείας καὶ ἀνατολικὰς καὶ μέσας τοπαρχίας, καὶ λαλοῦντες τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν· τὰ δὲ $\frac{2}{10}$ εἶναι Γάλλοι κατοικοῦντες πρὸς δυσμὰς, καὶ λαλοῦντες Γαλλιστί· οἱ δὲ Ἰταλοὶ εἶναι ὀλίγοι, κατοικοῦντες εἰς τὰς τοπαρχίας τοῦ Τισίνου καὶ τῶν Γρισόνων καὶ λαλοῦντες Ἰταλιστί.

396. Αἱ δὲ 22 τοπαρχίαι εἶναι αἱ ἑξῆς· ἡ τῆς Βασιλείας, Βέρνης, Σολεύρης, Φριβούργης, Λυκέρνης, Ζυρίχης, Ζύγγου, Σχαφούσης, Σαιγγάλου, Ἀππενζέλης, Σβίτσης (ἐξ ἧς ἡ Σβίτσερα), Γλαρίδος, Γενεύης, Νεουσιατέλου. Αὗται ἔχουσι πρωτευούσας πόλεις ὁμωνύμους. Αἱ δὲ λοιπαὶ ὀνομάζονται Ἀργοβία, πρωτ: Ἀραύη. — Θουργοβία, πρωτ: Φρασενφέλδη.— Οὐνδερβάλδη, πρωτ: Στάνζη.—Ὕρη, πρωτ: Ἀλτόρφη.— Τήσινον, πρωτ: Βελλινζώνη.—Γρίσονα, πρωτ: Κουάρη.—Βαλαῖσον, πρωτ: Σιών.—Βαύδη, πρωτ: Λαυσάνη.

397. Αἱ ἐπισημότεραι τῶν εἰρημένων πόλεων εἶναι ἡ Βέρνη (κάτ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

22 χιλ:) παρὰ τὸν Ἄαρα, ἡ ὡραιοτάτη πασῶν.— Βασιλεία (Bâle) παρὰ τὸν Ῥῆνον, ἐμπορικωτάτη μὲ 22 χιλ. κατ.—Γενεύη, παρὰ τὸν Ῥοδανὸν εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἐξέρχεται ἐκ τῆς λίμνης, διάσημος διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ γεννηθέντας μεγάλους ἄνδρας, διὰ τὰ διδακτικὰ καταστήματα αὐτῆς καὶ βιομηχανικά, καὶ μάλιστα τὰ τῆς ὡρολογοποιΐας (κάτ. 27 χιλ.). — Ζυρίχη, παρὰ τὸν Λίμμαθον (κάτ. 11 χιλ.). — Λυκέρνη, παρὰ τὸν Ῥεύσην. — Λαυσάνη, παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γενεύης, εἰς τὴν ὁποίαν συῤῥέουσι πολλοὶ ξένοι διὰ τὰ ἀξιάγαστα κάλλη τῆς τοποθεσίας ἐκείνης.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλβετίας φημίζονται καὶ νῦν διὰ τὴν ἀνδρείαν, καὶ διὰ τὴν ἁπλότητα καὶ τὴν αὐστηρότητα τῶν ἠθῶν των. Τὰ γεωργικά των προϊόντα δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς διατροφήν των· ὅθεν καὶ πολλοὶ στρατεύονται ἐπὶ μισθῷ εἰς διάφορα κράτη τῆς Ἰταλίας. Ὁ κύριος πλοῦτος τῶν Ἑλουητίων συνίσταται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, εὐδοκιμοῦσαν εἰς τὰς παχείας καὶ ἀφθόνους βοσκὰς τοῦ τόπου· ἐξάγονται δὲ πλῆθος βοῶν καὶ δαμάλεων, καὶ ὁπωρικῶν ξηρῶν, καὶ πολλὰ βούτυρα. Τὸ κατ' ἔτος κατασκευαζόμενον τυρίον καὶ βούτυρον ὑπολογίζεται ὅτι φέρει εἰς τὸν τόπον πλέον τῶν 37 ἑκατομ: φράγκων. Ἔχουσι δὲ καὶ ἐμπόριον διαμετακομιστικὸν αἱ μεθόριαι πόλεις, καὶ τεχνουργεῖα πανίων ζωγραφημένων, καὶ ὡρολογίων, τῶν ὁποίων γίνεται ἀρκετὴ ἐξαγωγὴ εἰς πολλοὺς τόπους τῆς Εὐρώπης.

398. ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ὑπέταξεν εἰς τὸ κράτος τῶν Ῥωμαίων τὴν Ἑλουητίαν καὶ τὴν Ῥαιτίαν, τῆς ὁποίας μέρος συνιστᾷ τὰς ἀνατολικὰς τοπαρχίας τῆς νῦν Ἑλβετίας, κατατροπώσας τοὺς κατοίκους ὄντας μαχιμωτάτους. Μετέπειτα συμπεριελήφθη εἰς τὴν Αὐτοκρατορίαν τοῦ Μεγάλου Καρόλου, καὶ κατόπιν εἰς τὴν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν μέχρι τοῦ 1308, ὅτε διὰ τὴν τυραννίαν τῶν διοικητῶν ἀπέστησαν τρεῖς τοπαρχίαι, τῆς Σβίτσης, Υ̓́ρης καὶ Οὐνδερβάλδης, καὶ συνέστησαν τὴν Ἑλβετικὴν συμμαχίαν κατὰ πρῶτον. Μέχρι τοῦ ις' αἰῶνος αἱ συμμαχοῦσαι Τοπαρχίαι ἔγειναν 13, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Μέγ: Ναπολέων ἤνωσεν ἓξ ἔτι· κατὰ δὲ τὸ 1815, αἱ σύμμαχοι δυνάμεις ἐστερέωσαν τῆς ὁμοσπονδίας τὴν ἀνεξαρτησίαν, προσθέσασαι ἄλλας τρεῖς τοπαρχίας τὴν τῆς Γενεύης, τοῦ Βαλαίσου καὶ τοῦ Νεουσιατέλου ἀναγνωρίζοντος κυριάρχην τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας, ἐσχάτως δὲ ἀφεθέντος καὶ αὐτοῦ ἀνεξαρτήτου.

Ἡ Κεντρικὴ Κυβέρνησις τῆς ὁμοσπονδίας, ἥτις ἐτροποποιήθη κατὰ τὸ 1845 ἐπὶ τὰ κρεῖττω, ἔχει πρόσοδον ἐτησίαν 230 χιλ. φράγ. (παρεκτὸς τῶν προσόδων ἑκάστης τοπαρχίας) δι' ἔξοδα κοινὰ τῆς διοικήσεως, τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ τοῦ στρατοῦ. Ὁ διαρκὴς στρατὸς δὲν ὑπερβαίνει τοὺς 1,400 ἄνδρας· ἑκάστη τοπαρχία ὅμως εἶναι πάντοτε ἑτοίμη νὰ βάλλῃ εἰς ἐνέργειαν τὸν ἀνάλογον στρατόν της ἐν καιρῷ ἀνάγκης· ἀλλὰ καὶ ὅλος ὁ στρατὸς οὗτος δὲν ὑπερβαίνει τὰς 70 χιλ. καθὼς καὶ ἡ πανδημεὶ στρατιὰ συμποσοῦται εἰς 200 χιλ. στρατιωτῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§. Γ΄ ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΑΙ ΧΩΡΑΙ.

Ἡ Ἰβηρικὴ χερσόνησος πρὸς τὸ Ν-Δ: μέρος τῆς Εὐρώπης κειμένη, περιορίζεται πρὸς Ἀν: καὶ Μ: ἀπὸ τὴν Μέσόγειον θάλασσαν, πρὸς Δ: ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν, καὶ πρὸς Β: ἀπὸ τὸν αὐτὸν Ὠκεανὸν, λεγόμενον αὐτόσε θάλασσαν Βισκαϊκὴν, καὶ ἀπὸ τὰ Πυρρηναῖα ὄρη· περιλαμβάνει δὲ τὴν Ἱσπανίαν καὶ τὴν Πορτογαλλίαν ἢ Λυσιτανίαν.

ΙΣΠΑΝΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφαν. 454,230 χιλιαμ. □—Πληθ. 14,340,000.
Μῆκος μεταξὺ 1° μήκ: Ἀνατ: καὶ 11° 37′ μ. Δυτ.
Πλάτος Β: μεταξὺ 36° 1′ καὶ 43° 45′.

399. Ἡ Ἱσπανία περικυκλόνεται πανταχόθεν ἀπὸ τὴν θάλασσαν πλὴν τοῦ Β-Ἀν: μέρους, ὅπου τὰ Πυρρηναῖα τὴν χωρίζουσιν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, καὶ τοῦ Δ: ὅπου συνορεύει μὲ τὴν Λυσιτανίαν. Πολλαὶ σειραὶ ὀρέων διασχίζουσι τὸν τόπον (144), ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ὑψηλοτέρα εἶναι πρὸς Μεσημβρίαν, ἡ Σιέρα Νευάδα καλουμένη (χιονοσκέπαστα ὄρη), καὶ ποταμοὶ ἱκανῶς μεγάλοι ποτίζουσιν αὐτόν (173).

Διαιρεῖται δὲ ἡ Ἱσπανία εἰς 14 νομοὺς, ἐξ ὧν βόρειοι εἶναι· ἡ Γαλικία, πρωτεύουσα Ἅγιος Ἰάκωβος τῆς Κομποστέλλης, τόπος περίφημος διὰ τοὺς συρρέοντας προσκυνητάς.— Αἱ Ἀστουρίαι, πρωτεύουσα Ὀβιέδον καὶ Σαντιλλάνη.— Τὸ βασίλειον τῆς Λεόνης, πρωτεύουσα Λεόνη.—Παλαιὰ Καστιλλία, πρωτεύουσα Βοῦργος.— Βισκάϊα, πρωτεύουσα Βίλβαον.— Ναυάρα, πρωτεύουσα Παμπελούνα (Πομπέλων). — Ἀραγῶνα, πρωτ: Σαραγόση.—Καταλονία, πρωτεύουσα Βαρκελόνη. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ κεῖνται ἡ Ἐστραμαδοῦρα, πρωτεύουσα Βαδαγιόζη.— Νέα Καστιλία, πρωτεύουσα Μαδρίτη.—Τὸ βασίλειον τῆς Βαλάνσης καὶ τὸ βασίλειον τῆς Μουρκίας· πρὸς δὲ Μεσημβρίαν ἡ Ἀνδαλουσία, πρωτ: Σεβίλλα.— Τὸ βασίλειον τῆς Γρενάδας, πρωτ: Γρενάδα.—Καὶ τέλος αἱ νῆσοι Βαλεαρίδες. Οἱ δὲ νομοὶ οὗτοι ὑποδιαιρούμενοι περιλαμβάνουσι 48 ἐπαρχίας, ἐπονομαζομένας ἐκ τῶν πρωτευουσῶν πόλεων αὐτῶν.

400. Μεταξὺ τῶν πρωτευουσῶν τούτων καὶ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἱσπανίας, διασημότεραι εἶναι· ἡ ΜΑΔΡΙΤΗ, ἡ καθέδρα ὅλου τοῦ Ἱσπανικοῦ βασιλείου, ἐπὶ τοῦ Μανσαναρέζου ποταμίου κειμένη, καὶ ὑπὸ 260 χιλ: ψυχῶν κατοικουμένη.

Πρὸς Β: κεῖται ἡ Ἐσκουριάλη, ὅπου εἶναι βασιλικὸν παλάτιον, ἓν μοναστήριον μεγαλοπρεπέστατον, καὶ λαμπρὸν ταφεῖον τῶν βασιλέων.— Τολέδη (Τόλετον) ἐπὶ τοῦ Τάγου ποταμοῦ, ἀρχαία καθέδρα τοῦ βασι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λείου μὲ 15 χιλ: κατ. — Βοῦργος, παρὰ τὸν Ἀριλάνσωνα ποταμόν. — Σεγοβία, ἔχουσα ἔτι σωζομένην ἀρχαίαν γέφυραν Ῥωμαϊκὴν ὡραίαν. — Σαλαμάγκη, (κάτ. 15 χιλ.) διάσημος διὰ τὸ πανεπιστημεῖόν της. — Σαραγόση (Καίσαρος Αὐγούστη, Καισαραυγούστη) παρὰ τὸν Ἴβηρα πτ. (κάτ. 43 χιλ.). — Βαλάνση, παρὰ τὸν Γουαδαλκυβίρον ποταμὸν εἰς τόπον ὡραιότατον (κάτ. 80 χιλ.). Ὀλίγον πρὸς Β: κεῖται τὸ Μορβίεδρον, ἡ ἀρχαία πόλις Σαγοῦς (κάτ. 5 χιλ.). — Βαδαγιόζη, ὀχυροτάτη πόλις παρὰ τὸν Γουαδιάναν. — Σεβίλλα (Ἱσπαλις κάτ. 91 χιλ.) καὶ Κόρδουα (Κορδύβη κάτ. 37 χιλ.) πόλεις θαυμασταὶ παρὰ τὸν Γουαδαλκυβίρον. — Γρενάδα, παρὰ τὸν Ξενίλον, ἐπίσημος, διότι ἐχρημάτισε καθέδρα τῶν Ἀράβων βασιλέων, τῶν ὁποίων καὶ τὸ παλάτιον εἰσέτι δεικνύεται λεγόμενον Ἀλχάμπρα (κάτ. 80 χιλ.).

401. Οἱ κυριώτεροι λιμένες εἶναι· πρὸς Β: Βίλβαον εἰς τὴν Βισκάϊαν, ὅθεν κυρίως ἐξάγονται τὰ μαλλία τῶν μερινῶν προβάτων, Φερόλη καὶ Κορόγνια, εἰς τὴν Γαλίκιαν, ναύσταθμοι πολεμικοί. Πρὸς Ν: Κάδιξ (Γάδειρα) ἐπὶ Χερσονήσου, ὀχυρὰ πλουσία καὶ ἐμπορικωτάτη (κάτ. 70 χιλ.), — Γιβραλτάρη (Κάλπη) φρούριον ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, κτισμένον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Κάλπη, καὶ ἐξουσιαζόμενον ὑπὸ τῶν Ἄγγλων. — Μάλαγα (Μαλάκα κάτ. 52 χιλ.) περίφημος διὰ τὸ ἐκλεκτὸν κρασίον της. — Πρὸς Ἀν. Καρθαγένη (Νέα Καρχηδὼν κάτ. 30 χιλ.) ἔχει τὸν κάλλιστον τῶν εἰς τὴν Μεσόγειον Ἱσπανικῶν λιμένων. — Ἀλικάντη (κάτ. 18 χιλ.) πρὸς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, ὀνομαστὴ καὶ αὐτὴ διὰ τὰ κρασία της. — καὶ Βαρκελόνα (150 χιλ. κατ.) ἐπὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἔχουσα λιμένα κάλλιστον, καὶ τὸ ἐχυρώτατον τῶν Ἱσπανικῶν φρουρίων.

402. Ἡ Ἱσπανία ἐξουσιάζει προσέτι εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν τὰς ἐξῆς νήσους. — Μαϊόρκαν (318), τῆς ὁποίας ἡ πρωτεύουσα λέγεται Πάλμα. — Μινόρκαν, τῆς ὁποίας ἡ πρωτεύουσα λέγεται λιμὴν Μαῶνος (λιμὴν Μάγωνας) ἔχουσα λιμένα ἀξιολογώτατον. — Ἴβικα (Ἔβυσος), καὶ Φορμεντέρα (Ὀφειοῦσα) νῆσοι ἔρημοι, καὶ τὸ ὄριον τοῦ μέρους τοῦ Μεσημβρινοῦ τοῦ καταμετρηθέντος ὑπὸ τῶν Γάλλων (14).

403. ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ Ἱσπανία ἀντέστη περὶ τοὺς δύο αἰῶνας εἰς τοὺς Ῥωμαίους Οἱ Βισιγότθοι, διωχθέντες ἀπὸ τὴν Γαλλίαν περὶ τὰ 500 μ. Χ. ἐξουσίασαν αὐτὴν περίπου δύο αἰῶνας, ὅτε περὶ τὰ 711 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων, οἵτινες διέδοσαν ἐκεῖ τὸν Μωαμεθανισμόν. Οἱ Χριστιανοὶ ὑπὸ μικροβασιλεῖς ἢ ἡγεμόνας εἰς διάφορα μέρη τοῦ τόπου περιωρισμένοι, ἐπολέμουν ἀκαταπαύστως πρὸς αὐτοὺς περὶ τοὺς 8 αἰῶνας, ἕως οὗ ἢ τοὺς ἐδίωξαν. Ὁ Φερδινάνδος μετὰ τῆς Ἰσαβέλλης ἠλευθέρωσαν τὴν Ἱσπανίαν διὰ τῆς ἁλώσεως τῆς Γρενάδας (400) κατὰ τὸ 1492. Τότε ἀνεκαλύφθη

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ ἡ Ἀμερικὴ ὑπὸ Χριστοφόρου τοῦ Κολόμβου, καὶ οἱ Ἱσπανοὶ κατέκτησαν τοὺς εὐρυχωροτέρους ᾗ πλουσιωτέρους τόπους τοῦ νέου κόσμου, ἀποικίσαντες μετ' ὀλίγων ᾗ πολλὰς νήσους τῆς Ὠκεανίας. Ἀλλὰ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, κατα-πολεμουμένη ἡ Ἱσπανία ὑπὸ τῶν Γάλλων, μὴ ἔχουσα δὲ καὶ ναυτικὸν ἀξιόχρεων, ἀπώλεσε καὶ τὰς κατακτήσεις αὐτῆς. Δὲν ἐξουσιάζει πλέον εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀπὸ τὰς σημαντικὰς ποτε ᾗ πλουσίας κατακτήσεις αὐτῆς, εἰ μὴ τὰς νήσους Κοῦβαν ᾗ Πορτορῖκον· εἰς δὲ τὴν Ὠκεανίαν τὰς Φιλιππίνας νήσους, εἰς τὴν Ἀφρικὴν τὴν Κέουταν καὶ τὰς παρακειμένας νήσους Καναρίας. — Δημοσίαν πρόσοδον ἔχει 171 ἑκατομμ: φρ: μὴ ἐπαρκοῦσαν εἰς τὰς δημοσίας δαπάνας, ἐξ αἰτίας τῶν ἐμφυλίων ταραχῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀπό τινος καιροῦ εὑρίσκεται· ἡ ἐτησία δαπάνη τῆς Κυβερνήσεως ἀναβαίνει εἰς 404 ἑκατομ: φρ: τὸ δὲ δημόσιον χρέος ὑπερβαίνει τὰ 4 διλλιόνια. Ὁ τακτὸς στρατὸς ὑπερβαίνει τὰς 100 χιλ: τὸ δὲ ναυτικὸν περιέχει μόλις 34 πολεμικὰ πλοῖα.

Ἡ Κυβέρνησις εἶναι πρὸς τὸ παρὸν μοναρχία συνταγματική· ἡ παιδεία, ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία δὲν ἔκαμαν μεγάλην τινὰ πρόοδον. Τὸ μεγαλήτερον ἐμπόριον συνίστατι εἰς κρασία ᾗ πρυβατόμαλλα λεπτότατα. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων συμποσοῦται εἰς 13—14 ἑκατομ. ὅλοι δὲ πρεσβεύουσι τὰ τῆς Καθολικοδυτικῆς θρησκείας, ὄντες δεισιδαίμονες, εὔτολμοι, μάχιμοι καὶ φιλοπάτριδες· ἀγαπῶσι δὲ ἰδίως νὰ ἀγωνίζωνται εἰς ταυρομαχίας· ὅθεν καὶ εἰς τὰς παραμικροτέρας πόλεις ἔχουσιν ἰδίους τόπους πρὸς ταύτας πυρεσκευασμένους. Τὸ δὲ ἱερατεῖον ἔχει πολλὴν ἰσχὺν εἰς τοῦτον τὸν τόπον· κατὰ τὸ 1826 ἐλογίζετο εἰς 128 χιλ: (ἐξ ὧν 90 χιλ: μοναχοί) ἔχον 3,200 μοναστήρια καὶ τὸ $^4/_5$ τῶν κτημάτων, καταργηθέντα ὑπὸ τοῦ συντάγματος τοῦ 1834.— Ἐνταῦθα ὑπῆρχε καὶ τὸ κριτήριον τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως (κατὰ τὸ 1740 συστηθὲν καὶ καταργηθὲν τὸ 1820), τὸ ὁποῖον εἰς διάστημα 80 ἐτῶν ἔκαυσεν ἕως 34 χιλ: ἀνθρώπων, κατηγορηθέντων ὡς αἱρετικῶν.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ.

Ἔκτασις 94,800 χιλιαρ: □—Πληθ. 3,413,000 κατ.

Μῆκος Δυτ: μεταξὺ 8^0 35′ καὶ 11^0 51.

Πλάτος Β: μεταξὺ 36^0 57′ καὶ 42^0 5′.

404. Ἡ Πορτογαλλία κρατεῖ τοὺς δυτικοὺς τόπους τῆς Χερσονήσου καὶ ἐπέχει ἓν μέρος τῆς παλαιᾶς Λυσιτανίας (318), ἀνήκουσα ὁλοκλήρως εἰς τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ. Εἶναι τόπος ὀρεινὸς, διακοπτόμενος ὑπὸ ὡραίων κοιλάδων, καὶ διαῤῥεόμενος ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Ἱσπανίας πηγαζόντων ποταμῶν Μινίου (Minho), Δούρου καὶ Τάγου, ἐκβαλλόντων εἰς τὸν Ὠκεανὸν, ἔχων καὶ κλίμα εὔκρατον καὶ ὑγιεινὸν, καὶ μεταλλεῖα διάφορα· οἷον χρυσοῦ, ἀργύρου, μολύβδου, χαλκοῦ, ἅλατος καὶ μαρμάρων, καὶ γῆν εὔφορον, ἀλλ' ὄχι καλλιεργημένην καλῶς, παράγουσαν πορτογάλλια καὶ λεμόνια ἀφθόνως, καὶ κρασία καλλίστης ποιότητος· καὶ μέταξαν δὲ καὶ ὅλα τὰ μεσημβρινὰ ὀπωρικὰ εὐφορεῖ.

Διαιρεῖται δὲ ἡ Πορτογαλλία εἰς ἓξ Ἐπαρχίας τὰς ἑξῆς. Ἐπαρχία ἡ μεταξὺ Δούρου καὶ Μινίου, πρωτεύουσα Βράγα (Βρακάτα Λυγούστα). — Πόρτον ἢ Ὀπόρτον (Portus calle κάτ. 80 χιλ:) λιμὴν καὶ ἐμπορεῖον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διάσημον διὰ τὰ ἐξαγόμενα κρασία τοῦ τόπου καὶ τὰ πορτογάλλια. — Ἡ ἐπαρχία Τραλοσμόντες (ἡ μεταξὺ τῶν βουνῶν) πρωτεύουσα Βραγάνσα. —Ἡ Βεϊρα, πρωτεύουσα Κοΐμβρη (κάτ. 16 χιλ.) περίφημος διὰ τὸ πανεπιστημεῖον της.—Ἡ Ἐστραμαδούρα, πρωτεύουσα Λισαβῶνα, ἡ καθέδρα ὅλου τοῦ βασιλείου, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάγου κειμένη καὶ περὶ τὰς 280 χιλ: κατοίκων ἔχουσα. Αἱ λοιπαὶ ἐπαρχίαι εἶναι τὸ Ἀλεντήϊον καὶ ἡ Ἀλγάρβη πρὸς τὴν Μ-Δ: ἄκραν. Ὅλοι οἱ κάτοικοι, τῆς Καθολικοδυτικῆς θρησκείας ὄντες, συμποσοῦνται περὶ τὰ 3 ἑκατομ: καὶ 400 χιλ: ἔχοντες ὅμοια ἤθη καὶ χαρακτῆρα μὲ τοὺς Ἰσπανοὺς, καὶ Κυβέρνησιν Συνταγματικήν,— Λογίζεται δὲ ἡ ἐτησία πρόσοδος αὐτῆς περὶ τὰ 12 ἑκατομ: φρ: μὴ ἐπαρκοῦσα· τὸ δὲ δημόσιον χρέος εἰς 160 ἑκατ: ὁ τακτὸς στρατὸς εἰς 22 χιλ: καὶ εἰς 40 πλοῖα τὸ πολεμικὸν ναυτικόν.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ Πορτογαλλία ὑπέστη τὰς αὐτὰς τύχας μὲ τὴν Ἱσπανίαν, καὶ τὸν ζυγὸν τῶν Ἀράβων Μωαμεθανῶν μέχρι τοῦ 1139· τότε ἐλευθερωθέντες οἱ κάτοικοι ἐσύστησαν ἴδιον ἑαυτῶν βασίλειον μέχρι τοῦ 1580, ὅτε ὑπετάχθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Ἱσπανίας Φιλίππου τοῦ Β'. Περὶ δὲ τὰ 1640 ἀποστατήσαντες ἀνηγόρευσαν βασιλέα τὸν Δοῦκα τῆς Βραγάνσης Ἰωάννην Δ', τοῦ ὁποίου ὁ οἶκος βασιλεύει μέχρι σήμερον.— Οἱ Πορτογάλλοι ἐφημίσθησαν κατὰ τὸν ιέ καὶ ις' αἰῶνα διὰ τὰς κατὰ θάλασσαν ἀνακαλύψεις. Αὐτοὶ ἀνεκάλυψαν ὅλα σχεδὸν τῆς Ἀφρικῆς τὰ παράλια, καὶ διαβάντες τὸ Εὔελπες Ἀκρωτήριον, ἔφθασαν κατὰ τὸ 1488 εἰς τὰς Ἰνδίας, ἀποκαταστάντες κύριοι ἀπεράντων κατακτήσεων εἰς τὴν Ἀφρικὴν, εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν Ἀμερικήν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον οἱ Ὁλλανδοὶ τοῖς ἀφῆρεσαν τὰς τῆς Ἀσίας, καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐστερήθησαν ᾗ τῆς Βρασιλίας, τῆς κυριωτάτης καὶ μεγίστης ἀποικίας αὐτῶν εἰς τὴν Ἀμερικήν. Αἱ Ἀσόραι νῆσοι, αἱ Μαδέραι, καὶ ἄλλαι οἰκήσεις εἰς τὰ διάφορα παράλια τῆς Ἀφρικῆς, ἡ Γόα ᾗ τὸ Μάκαον εἰς τὰς Ἰνδίας, μένουσιν ἔτι εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Πορτογάλλων.

ΙΤΑΛΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ.

Ἔκτασις ἐπιφαν: 337,686 χιλιαμ: □—Πληθ. 24,460,000.

Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 3° 20′ καὶ 16° 12′.

Πλάτος Β: μεταξὺ 37° 56′ καὶ 46° 40′.

405. Ἡ Ἰταλία εἶναι ἡ μεγάλη ἐκείνη καὶ ἐπιμήκης, εἰς σχῆμα ὑποδήματος, χερσόνησος, ἡ ὁριζομένη πρὸς Β: ἀπὸ τὰς Ἄλπεις, αἵτινες τὴν χωρίζουσιν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Αὐστρίαν, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ μέρη περικυκλουμένη ἀπὸ τὸ Ἀδριατικὸν καὶ Σικελικὸν καὶ Τυρρηνικὸν πέλαγος, καὶ διασχιζομένη καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος ὑπὸ τῆς σειρᾶς τῶν Ἀπεννίνων ὀρέων, ὅθεν καὶ ὑπὸ δύο κλιτύων διαιρεῖται, ὑπὸ μιᾶς τῆς ἀπολιγούσης εἰς τὸ λεκανοπέδιον τῆς Ἀδριατικῆς, καὶ ἑτέρας εἰς τὸ τῆς Μεσογείου. Εἶναι εἷς τῶν μεσημβρινωτέρων τόπων τῆς Εὐρώπης, ἔχων κλίμα θερμὸν καὶ ἐν γένει ὑγιεινὸν, καὶ χώραν εὔφορον εἰς πάντα,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὐχὶ ὅμως καὶ πανταχοῦ ἐπίσης καλῶς καλλιεργουμένην. Κατοικεῖται δὲ ὅλη ἡ χερσόνησος ἀπὸ 24 ½ ἑκατομ. περίπου κατοίκων (ὅλων ὄντων τῆς Καθολικοδυτικῆς θρησκείας) καὶ διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς 10 κράτη χωριστά, ἐξ ὧν 3 εἰσὶ βασίλεια· τὸ Λομβαρδοβενετικὸν, ὑποκείμενον εἰς τὴν Αὐστρίαν, τὸ τῆς Σαρδινίας, καὶ τὸ τῶν δύο Σικελιῶν, ἢ τὸ τῆς Νεαπόλεως, περιλαμβάνον καὶ τὴν νῆσον Σικελίαν.—Ἐν Μέγα Δουκάτον τὸ τῆς Τοσκάνης. Τρία Δουκάτα, τὸ τῆς Πάρμας, τὸ τῆς Μοδένης καὶ τὸ τῆς Λούκας. Τὴν Παπτικὴν ἐπικράτειαν, τὴν τοῦ Ἁγίου Μαρίνου Δημοκρατίαν, καὶ τὸ Πριγκιπάτον τοῦ Μονάκου. Γεωγραφικῶς δὲ δύναται νὰ διαιρεθῇ ἡ Χερσόνησος αὕτη εἰς Ἄνω καὶ εἰς Κάτω Ἰταλίαν, καὶ εἰς Μέσην (283).

406. Τὸ ΣΑΡΔΙΝΙΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ, κείμενον Β-Δ: εἰς τὴν ἄνω Ἰταλίαν περιλαμβάνει· ἀ) Τὸ Πεδεμόντιον, (Δουκάτον τοῦ Πεδεμοντίου) χώραν ἀξιόλογον καὶ καλλίστην, τῆς ὁποίας τὸ Ταυρῖνον (Αὐγούστα Ταυρινῶν) εἶναι μητρόπολις καὶ καθέδρα ὅλου τοῦ βασιλείου ἐπὶ τοῦ Πάδου ποταμοῦ κειμένη (κάτ. 140 χιλ.). Ἄλλαι πόλεις αὐτοῦ ἄξιαι μνήμης εἰσὶν ἡ Ἀλεξανδρία, πόλις ὀχυρὰ ἐπὶ τοῦ Τανάρου ποταμοῦ (κάτ. 36 χιλ.). —Πλησίον αὐτῆς κεῖται τὸ χωρίον Μαρέγκον, ἐξάκουστον γενόμενον διὰ τὴν πρὸς τοὺς Αὐστριακοὺς μεγάλην μάχην καὶ νίκην τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος κατὰ τὸ 1800.—Οὐερκέλα, Ἀόστη, Ἀκούϊον καὶ Νοβάρα, παρὰ τῇ ὁποίᾳ κατὰ τὸ 1840 ὁ βασιλεὺς τῆς Σαρδινίας Κάρολος Ἀλβέρτος, ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, παρῃτήθη τοῦ θρόνου.— β') Τὴν Σαβοΐαν (Δουκάτον τῆς Σαβοΐας) ἡνωμένην ποτὲ μὲ τὴν Γαλλίαν, καὶ χωριζομένην διὰ τῶν Ἄλπεων ἀπὸ τὸ Πεδεμόντιον, μὲ τὸ ὁποῖον τώρα κοινωνεῖ ἡ Σαβοΐα διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς εἰς τὸ ὄρος Κένισον (Cenis)· πρωτεύουσα ἡ Σιαμπερή. — γ') Τὴν περιοχὴν τῆς Γενούας (Genova) παρὰ τὴν παραλίαν κειμένην. Γένουα, ἐπίσημος διὰ τὰ μεγαλοπρεπῆ της κτίρια καὶ τὴν παλαιάν της ἐμπορίαν (κάτ: 180 χιλ:)· ἡ πόλις αὕτη κοινωνεῖ μετὰ τοῦ Ταυρίνου διὰ σιδηροδρόμου.—Ἄλλαι πόλεις· Σαβόνη καὶ Οὐεντιμίλη. — δ') Τὴν νῆσον Σαρδινίαν (Σαρδὼ) χωριζομένην ἀπὸ τὴν Κορσικὴν νῆσον (Κύρνον) ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βονιφατίου· πρωτ: Καλλιάρη, (κάτ: 35 χιλ:) ἔχουσα καὶ πανεπιστημεῖον.—ε) Ἡ Κομητία τῆς Νίσης ἢ Νίκης· πρωτ: Νίση (κάτ: 27 χιλ:) εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσογείου, ὀνομαστὴ διὰ τὸ εὔκρατον τοῦ κλίματός της, εἰς τὴν ὁποίαν πανταχόθεν συρρέουσιν οἱ πάσχοντες ξένοι διὰ νὰ ἀναλάβωσιν ἐκεῖ τὰ τῆς ὑγείας των.—Τὸ βασίλειον τοῦτο κατέστη κατὰ τὸ 1848 συνταγματικὴ μοναρχία περιέχουσα 4 ½ ἑκατ: πληθ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὸ Πριγκιπάτον τοῦ Μονάκου ἔγκειται εἰς τὸ κράτος καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν διατελεῖ τοῦ βασιλέως τῆς Σαρδηνίας· προσκείμενον εἰς τὴν Κομητίαν τῆς Νίσης ἔχει 7 χιλ: κατ: καὶ μικρὰν πόλιν ὁμώνυμον.

407. Τὸ ΛΟΜΒΑΡΔΙΚΟΝ ἢ Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον, ὑποκείμενον εἰς τὴν Αὐτοκρατορίαν τῆς Αὐστρίας (πληθ. 4,900,000) καὶ διοικούμενον ὑπὸ ἑνὸς Ἀντιβασιλέως. Σύγκειται δὲ ἐκ δύο ἐκτεταμένων χωρῶν δηλ: ἐκ τῆς χώρας τῆς ποτὲ Ἐνετικῆς Δημοκρατίας, καταργηθείσης ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος τὸ 1796, καὶ τῆς Μεδιολανείου.— Ἡ Μεδιολάνειος περιλαμβάνει Α') τὸ Δουκάτον τοῦ Μιλάνου· πόλεις Μιλάνον (Μεδιόλανα) καθέδρα, ὅπου διατρίβει ὁ Ἀντιβασιλεὺς, περιέχουσα 150 χιλ: κατοίκων.— Παυΐα, παλαιὰ καθέδρα τοῦ βασιλείου τῶν Λομβαρδῶν, περίφημος διὰ τὸ πανεπιστημεῖον της (κάτ: 23 χιλ:).— Λόδιον, Κρεμῶνα, Βεργάμη καὶ Κόμος, παρὰ τὴν ὁμώνυμόν της λίμνην.— Β') Τὸ Δουκάτον τῆς Μαντούας, ἔχον πρωτεύουσαν τὴν ὁμώνυμόν του πόλιν, περικυκλουμένην ἀπὸ τὸν Μίγκιον ποταμὸν (κάτ: 25 χιλ:).— Γ') Τὴν Οὐαλεντινὴν, ἥτις εἶναι κοιλὰς διαβρεχομένη ὑπὸ τοῦ Ἀδδούα ποταμοῦ πρωτ: Σόνδριον. — Δ') Τὴν Ἐνετικὴν χώραν· πόλεις· Ἐνετία ἢ Βενετία, κτισμένη ἐπὶ 72 νησιδίων εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου, καὶ διαχωριζομένη ὑπὸ πλήθους διωρύγων, τὰς ὁποίας διαβαίνουσιν ἐπὶ πεντακοσίων γεφυρῶν (κάτ: 115 χιλ:).— Βερόνα, ἐπὶ τοῦ Ἀδίγου (κάτ: 60 χιλ.).— Παταύϊον παρὰ τὸν Βρένταν, φημισμένη πόλις διὰ τὸ πανεπιστημεῖον της (κάτ: 50 χιλ:).

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ Βενετία, συνοικισθεῖσα κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν βαρβάρων τῆς Ἄρκτου ἀπό τινας πρόσφυγας κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα μ. Χ. ηὐξήθη κατ' ὀλίγον καὶ ἐσυστήθη ὡς δημοκρατία ἀνεξάρτητος, διοικουμένη ὑπὸ ἑνὸς ἀρχηγοῦ λεγομένου Δουκὸς περὶ τὸν Ζ' αἰῶνα· δοθεῖσα δὲ εἰς τὸ ἐμπόριον κατήντησε ν' ἀποκτήσῃ θαλάσσιον δύναμιν τοσαύτην, ὥστε περὶ τὸν ΙΕ' αἰῶνα, ἔχουσα ὅλον τὸ ἐμπόριον τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀνατολῆς, μετὰ τῆς δημοκρατίας τῶν Γενουησίων, ἐξήπλωσε τὰς κατακτήσεις αὐτῆς εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἢ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, κυριεύσασα τὴν Κρήτην, τὴν Κύπρον, τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἔχουσα σχεδὸν ὑποχείριον καὶ αὐτὴν τὴν Αὐτοκρατορίαν τῶν Βυζαντινῶν. Περὶ τὸν ις' αἰῶνα αἱ ἐσωτερικαὶ διχόνοιαι μεταξὺ τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ λαοῦ ἔφεραν τὴν μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος εἰς Ἀριστοκρατίαν καταδυναστευτικὴν, ἡ δὲ ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ ἄλλαι περιστάσεις ἐξωτερικαὶ ἐπέφεραν κατὰ μικρὸν τὴν ἐξασθένησιν τῆς Ἀριστοκρατίας ταύτης, ὥστε περὶ τὸ 1796 ὑπέκυψεν εἰς τὰ τροπαιοῦχα ὅπλα τῶν Γάλλων. Κατὰ τὸ 1805 ἡ Ἐνετικὴ ἐπικράτεια ἐμερίσθη μεταξὺ τῆς Γαλλίας καὶ Αὐστρίας· κατὰ δὲ τὸ 1814 ἠνώθη μὲ τὴν Λομβαρδίαν εἰς ἓν κράτος ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῆς Αὐστριακῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ Βενετία τὴν σήμερον εἶναι βασιλικὸς ναύσταθμος τῆς Αὐστρίας, καὶ ἐλεύθερος λιμὴν ἐμπορικός· ἔχει δὲ πολλὰ μνημεῖα τῆς παρελθούσης δόξης της, ἐν οἷς ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Μάρκου εἶναι περίβλεπτος, οἰκοδομηθεῖσα τὸν δέκατον αἰῶνα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μ. Χ. κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἀρχιτεκτονικὴν, καὶ πολλὰς ἀρχαιότητας Ἑλληνικὰς μετακομισθείσας ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

408. Τὸ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΠΑΡΜΑΣ ἔχει ἔκτασιν τριακοσίων λευγ: □ καὶ πληθ. 507 χιλ: κείμενον πρὸς Ν: τοῦ Πάδου. — Πόλεις· Πάρμα (κάτ: 40 χιλ:) πρωτεύουσα, καὶ Πλακεντία, καλῶς κτισμένη πόλις παρὰ τὸν Πάδον (κάτ. 30 χιλ.).

409. Τὸ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΜΟΔΕΝΗΣ πρὸς Μ: συνορεῦον μὲ τὸ ἀνωτέρω ἔχει 277 λευγ: □ ἔκτασιν καὶ πληθ. 590 χιλ. ἀνῆκον εἰς κλάδον τοῦ Αὐστριακοῦ Οἴκου. — Πόλεις· Μόδενα, πρωτεύουσα καὶ ὡραιοτάτη τῶν Ἰταλικῶν πόλεων, ἔχουσα καὶ δημόσια καταστήματα ὡραῖα, καὶ Ἀκαδημίαν τῶν ὡραίων τεχνῶν (κάτ. 30 χιλ.)— Ρέγγιον, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις, πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Ἀριόστου (κάτ. 18 χιλ.) —Καρράρα (κάτ. 5 χιλ.) καὶ Μάσσα πλησίον τῆς θαλάσσης (κάτ. 10 χιλ. καὶ αἱ δύο ὀνομασταὶ διὰ τὰ ἐξορυσσόμενα πλησίον αὐτῶν ὡραῖα μάρμαρα, ἔχουσαι καὶ αἱ δύο Ἀκαδημίας τῆς Γλυπτικῆς.

410. ΤΟΣΚΑΝΑ ἢ Μέγα Δουκάτον τῆς Τοσκάνης (πληθ. 1 ἑκατομ: 800 χιλ. καὶ ἔκτασις 1100 λευγ. □) τόπος βουνώδης, περιέχων εὐκάρπους καὶ καλλιεργημένας πεδιάδας, καὶ ποτιζόμενος ὑπὸ τοῦ Ἄρνου. —Πόλεις· Φλωρεντία (κάτ. 110 χιλ.) διὰ μέσου τῆς ὁποίας ῥέει ὁ Ἄρνος, φημισμένη διὰ τὴν ὡραιότητα τῶν κτιρίων της, διὰ τὴν βιβλιοθήκην της, ἐπονομαζομένην τῶν Μεδίκων, καὶ διὰ τὸ μουσεῖόν της τὸ θαυμαστὸν διὰ τὰς εἰκόνας, ἀγάλματα ἀρχαῖα κλ. ὅπου εὑρίσκεται καὶ τὸ θαυμαστὸν ἀρχαῖον ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης, τῆς ἐπονομαζομένης τῶν Μεδίκων.—Σιέννα, εἰς τὰ ὄρη (κάτ. 24 χιλ.) ἄλλοτε πρωτεύουσα δημοκρατίας. — Πρὸς Ν: Πεῖσαι, πλουσία ποτὲ καὶ ἀνθηρὰ δημοκρατία, νῦν δὲ ἐκπεσμένη καὶ ὀλιγάνθρωπος πόλις (κάτ. 20 χιλ.) διασώζουσα πολλὰ λαμπρὰ κτίρια, ἐν οἷς ἡ ἐκκλησία τῆς μητροπόλεως, ὁ κεκλιμένος πύργος, ὢν κωδωνοστάσιον, καὶ τὸ νεκροταφεῖον, ὀνομαζόμενον ἱερὸν πεδίον (Campo Santo), διότι τὸ εἰς αὐτὸ χῶμα μετέφερον ἐκ τῆς Ἱερουσαλὴμ μὲ 50 γαλέρας οἱ Πεισᾶται δημοκρατούμενοι. Ἡ Πεῖσα εἶναι πατρὶς τοῦ Γαλιλαίου. — Λιβόρνον, διασημότατον ἐμπορεῖον τῶν παραλίων πόλεων τῆς Ἰταλίας (κάτ. 75 χιλ. μὲ τοὺς τῆς περιοχῆς της, ἐν οἷς καὶ πολλοὶ Γραικοὶ καὶ Ἕλληνες).

ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΛΟΥΚΑΣ, κείμενον μεταξὺ Μοδένης καὶ Τοσκάνης, ἔχει 55 λευγῶν □ ἔκτασιν καὶ πληθ. 155 χιλ.—Πρωτεύουσα Λούκα (κάτ. 25 χιλ.) κειμένη εἰς εὔκαρπον καὶ χαριεστάτην πεδιάδα· ἐδόθη ὡς ἴδιον ψώμισμα εἰς τὸν ποτὲ Δοῦκα τῆς Πάρμας καὶ Πλακεντίας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κατὰ τὸ 1815 συστηθεῖσα εἰς Δουκάτον· ἀλλ' ἀποβιώσαντος τούτου, προσετέθη εἰς τὴν Τοσκάναν. Εἰς τὸν Μέγαν Δοῦκα τῆς Τοσκάνης ὑπόκειται ἐπίσης καὶ ἡ παρακειμένη νῆσος Ἔλβα (414).

Σημ. Ἡ Τοσκάνα εἶναι εἷς τῶν εὐφορωτέρων καὶ μᾶλλον καλλιεργημένων τόπων τῆς Ἰταλίας, παράγων διάφορα προϊόντα τῆς γεωργίας, καὶ χειροτεχνήματα μεταξωτὰ καὶ ἀλαβάστρινα, γυναικείους πίλους ἐκ λεπτοῦ ψιαθίου κλ. ἐχρημάτισε δὲ ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς Φλωρεντίας Μεδίκων ἡ ἑστία τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων, τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὴν ἑσπερίαν Εὐρώπην ἀπὸ τοῦ 1Ε': αἰῶνος. Ἡ Φλωρεντία κοινωνεῖ μετὰ τῆς Λιβόρνου διὰ σιδηροδρόμου διερχομένου διὰ Πεισῶν καὶ Λούκας.

411. Ἡ ΠΑΠΠΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ, ἢ Ποντιφικὴ, τῆς ὁποίας κυριάρχης εἶναι ὁ Πάππας, ἡ νομιζομένη ἐπὶ γῆς ὁρατὴ κεφαλὴ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας· περιέχει δὲ πολλὰς ἐπαρχίας, ἐκτεινομένη παρὰ τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον καὶ παρὰ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, κειμένη μεταξὺ τῆς Τοσκάνης καὶ τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως (πληθ. 3 ἑκατομ.).

Αἱ ἐπαρχίαι αὐτῆς εἶναι αἱ ἑξῆς·

Ἡ Βολωνικὴ, πρωτεύουσα Βολωνία (ἢ Βονωνία), (κάτ. 75 χιλ.), ὀνομαστὴ διὰ τὸ εἰς αὐτὴν ἐπιστημονικὸν κατάστημα. — Ἡ Φερράρικὴ, πρωτεύουσα Φερράρα, (κάτ. 24 χιλ.) πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Ἀριόστου (*), ἔχουσα καὶ φρούριον ὀχυρόν.— Ἡ Ρωμανία, πρωτεύουσα Ῥαβέννα, πόλις τὸ πάλαι ἐπίσημος καὶ παράλιος, ἀλλὰ νῦν ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὑπὲρ τὴν μίαν λεύγαν (κάτ. 20 χιλ.).— Ἡ Μάρκα τοῦ Ἀγκῶνος, πρωτεύουσα Ἀγκὼν, εὐλίμενος πόλις εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀδριατικοῦ (κάτ. 36 χιλ.).—Ἡ Περουσιακὴ, πρωτεύουσα Πέρουσα, (κάτ. 30 χιλ.) πλησίον τῆς Τρασυμένης λίμνης.—Τὸ Δουκάτον τοῦ Οὐρβίνου, πρωτ. Οὔρβινον, (κάτ. 12 χιλ.), ὅπου ἐγεννήθη ὁ περίφημος ζωγράφος Ῥαφαῆλος.

Ἡ Ὀμβρία, πρωτεύουσα Σπολέτον (Σπολήτιον).— Τὰ Πατρῷα (ἢ πατρικὴ κληρονομία) τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, πρωτεύουσα Ῥώμη, ἀρχαία καὶ ἀξιοθέατος πόλις διὰ τὰ πολλὰ κτίριά της τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰ μεταγενέστερα· μεταξὺ 364 ἐκκλησιῶν ἡ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἶναι ἡ ὡραιοτάτη καὶ μεγαλοπρεπεστάτη πασῶν τῶν τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου ἐκκλησιῶν. Ἡ οἰκοδομὴ αὕτη ἤρχισε τὸ 1506 καὶ εἰς ἑνὸς αἰῶνος διάστημα ἐτελείωσε, δαπανηθέντων 240 ἑκατ. φρ. Ἡ πόλις, κτισμένη καὶ εἰς τὰς δύο ὄχθας τοῦ Τιβέρεως, εἶναι ἡ καθέδρα τοῦ Πάππα, κατοικουμένη ὑπὸ 180 χιλ. ψυχῶν.— Πλησίον αὐτῆς εἶναι καὶ τὸ Τίβολι (Τίβουρον) περίφημον διὰ τοὺς καταρράκτας τοῦ Τιβέρωνος πτ: (Ἀνίου).

(*) Κατ' ἄλλους ἐγεννήθη εἰς τὸ Ῥέγγιον, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἐτάφη δ' εἰς τὴν Φερράραν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—Οὐέλλετρον· Παλεστρίνη (Πραινεστὸς), καὶ Ὠστία εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τιβέρεως, ἐπίνειον τῆς Ῥώμης.

Ἡ μικρὰ Δημοκρατία, ὀνομαζομένη τοῦ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ, ἐγκλείεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς Παππικῆς ἐπικρατείας, διατελοῦσα αὐτόνομος ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Πάππα. Ἔχει δὲ τεσσάρων λευγῶν τετραγωνικῶν ἔκτασιν καὶ 7 χιλι κατοίκ. συγκειμένη ἀπὸ τὴν ὁμώνυμον πόλιν τοῦ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ καὶ ἀπὸ 4 πέριξ αὐτῆς χωρία· ἐσυστήθη δὲ περὶ τὸν ς' αἰῶνα ὑπό τινος ἀσκητοῦ, τὸνομα Μαρίνου, συνοικίσαντός τινας περὶ τὴν σκήτην του.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ κοσμικὴ ἐξουσία τοῦ Πάππα, ὄντος ἁπλοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥώμης, ἤρχισε τὸ 754 μ. Χ. τοῦ Πεπίνου βασιλέως τῆς Γαλλίας δωρήσαντος εἰς αὐτὸν τὸ Δουκάτον τῆς Ῥώμης καὶ τῆς Ῥωμανίας. Προϊόντος τοῦ χρόνου προσεκτήθησαν καὶ ἄλλοι τόποι διὰ δωρήσεως ἢ κληρονομίας ἢ καὶ κατακτήσεως, ὥστε μέχρι τοῦ 1600 ἐσχηματίσθη κράτος ἀρκετὰ εὐρύχωρον τὸ λεγόμενον τῆς Ἐκκλησίας ἢ Παππικὸν, περιλαμβάνον τὴν ἀρχαίαν Ῥώμην, τὸ Λάτιον, τὴν Ὀμβρίαν, τὸ Πίκενον καὶ μέρος τῆς Κισαλπινῆς Γαλατίας. Ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως (τὸ 1797) μετεποιήθη πρῶτον εἰς Δημοκρατίαν, ἔπειτα δὲ συμπεριελήφθη εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἰταλίας· κατὰ δὲ τὸ 1814 ἀπεδόθη εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πάππα ἀποκαταστηθὲν, ὅπως σχεδὸν ἦτο καὶ ἀπ' ἀρχῆς. Ὁ κυριάρχης Πάππας ἐκλέγεται ἰσόβιος ὑπὸ τῶν $^2/_3$ τῶν ψηφοφορούντων (70 τὸ πλέον) Καρδιναλίων, συνερχομένων εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ παλάτιον, τὸ λεγόμενον Βατικανόν. Οἱ Καρδινάλιοι εἶναι οἱ Ὑπαρχοι καὶ οἱ Διοικηταὶ τοῦ τόπου, καὶ οἱ πρέσβεις οἱ ἀποστελλόμενοι εἰς τὰς χριστιανικὰς αὐλάς.—Πληθ. 3 ἑκατομ: καὶ ἔκτασις 2,223 λευγῶν τετραγ. — Κυβέρνησις ἀπόλυτος. — Δημόσιον χρέος 400 ἑκατομ: φρ. στρατὸς τακτὸς 16 χιλ. Ἐκκλησιαστικοὶ 45 χιλ. καὶ 8 χιλ. μοναχαὶ (καλογραῖαι).

412. Τὸ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ (καὶ τῶν δύο Σικελιῶν λεγόμενον) κατέχει τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς Ἰταλίας. Εἶναι τόπος θαυμάσιος διὰ τὴν εὐφορίαν του εἰς πάντα, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς κρασία, ἀλλὰ κοινῶς εἶναι ὀλίγον καὶ κακῶς δουλευμένη ἡ γῆ· ἡ δὲ βιομηχανία πολλὰ ὀλίγον καὶ αὐτὴ προοδεύει. Διαιρεῖται δὲ τὸ ἐπὶ τῆς Ἰταλίας μέρος εἰς τέσσαρας νομοὺς ὀνομαζομένους· Γῆ τῆς Καλλιεργίας, Ἀβροῦζαι, Πουλλία, Καλάβρια· καὶ διοικητικῶς εἰς 15 ἐπαρχίας· ἡ δὲ Σικελία διαιρεῖται εἰς 7 ἐπαρχίας. Οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται εἰς 8 ἑκατομ. καὶ 700 χιλ. ὅλοι τὴν Καθολικοδυτικὴν θρησκείαν πρεσβεύοντες. — Κυβέρνησις, Μοναρχία ἀπόλυτος.

413. Ὀνομαστότεραι πόλεις εἰσίν· Εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν,— Γαίτα, πρὸς τὸ σύνορον τῆς Παππικῆς ἐπικρατείας, παράλιος μὲ ἐχυρὸν φρούριον (κάτ. 15 χιλ.).—Κάπουα, ἐπὶ τοῦ Οὐολτούρνου ποταμοῦ μὲ φρούριον πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Καπύης (κάτ. 8 χιλ.).— Νεάπολις, εἰς τὸν ὁμώνυμον αὐτῆς κόλπον κειμένη πλησίον τοῦ Βεσουβίου, καθέδρα τοῦ βασιλείου, ἔχουσα 480 χιλ. κατοίκων περίπου, πολλὰ ὡραῖα κτίρια, μουσεῖον ἀρχαιοτήτων σημαντικὸν, καὶ πανεπιστη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μεῖον· εἶναι δὲ ἡ ὡραιοτάτη καὶ μεγίστη πόλις τῆς Ἰταλίας μὲ λιμένα ἀξιόλογον ἐπὶ τῆς Μεσογείου. Ἓν μέρος τῶν κατοίκων αὐτῆς, οἱ λεγόμενοι Λαζαρόνοι, ζῶσιν ἀνέστιοι καὶ ἀκτήμονες εἰς τὰς ὁδούς. Πλησίον τῆς Νεαπόλεως εἶναι καὶ ἡ κώμη Πόρτικον, κτισμένη ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς Ἡρακλείας (198)· καὶ αἱ Πουζόλαι, πόλις γνωστὴ διὰ τὴν ἐξ αὐτῆς ἐξαγομένην γῆν καὶ ἐπονομαζομένην Πουζολάναν (ὁμοίαν μὲ τὴν παρ' ἡμῖν Θηραϊκὴν γῆν), τὴν ὁποίαν οὖσαν γέννημα τοῦ Ἡφαιστείου ἀναμιγνύουσι μὲ ἄσβεστον καὶ κτίζουσιν ἐν τοῖς ὕδασι· διότι αὕτη ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ σκληρύνηται εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ μάλιστα τὸ θαλάσσιον, ὥστε νὰ συγκολλᾷ εἰς ἓν σῶμα ἀδιάσπαστον τοὺς συγκτιζομένους λίθους. — Σάλερνον, εὐλίμενος πόλις ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου αὐτῆς κόλπου, πλησίον τῆς ὁποίας εὑρίσκονται καὶ ἐρείπια ἀρχαιοτήτων κυκλωπείων Ἑλληνικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν. — Εἰς τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον, Μαμφρεδονία (κάτ. 5 χιλ.) καὶ ἐκεῖσα ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὸ 1620.— Βαρλέττα, παράλιος καὶ ἐμπορικὴ πόλις (κάτ. 18 χιλ.). — Βάριον, ὁμοίως ἐμπορικὸς καὶ ἐχυρὸς λιμὴν, ἐξάγων ἐλαιόλαδον καὶ πανικὰ (κάτ. 20 χιλ.). — Βρεντέσιον καὶ Ὄτρανδον παρὰ τὸν αὐτὸν κόλπον.— Κρότων καὶ Τάρας, εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον ταύτης τῆς τελευταίας πόλεως, καὶ Ῥήγιον, πρὸς τὴν Ν. ἄκραν ἀντικρυ τῆς Σικελίας, ἀρχαία καὶ ἐμπορικωτάτη ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μεσσήνης (κάτ. 20 χιλ.).

414. Εἰς τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως ἀνήκει ὁμοῦ μὲ ἄλλας τινας νήσους καὶ ἡ Σικελία, χωριζομένη ὑπὸ τῶν ὀρέων εἰς τρεῖς εὐφορωτάτας κοιλάδας, πολιτικῶς δὲ οὖσα διῃρημένη εἰς 7 ἐπιτροπείας ἢ διοικήσεις, ὑποκειμένας εἰς ἕνα ἀντιβασιλέα.—Ἡ Αἴτνα, ἡφαίστειον ἐν ἐνεργείᾳ, εἶναι τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς νήσου (303). Οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς συμποσοῦνται εἰς ἓν περίπου ἑκατομμ. καὶ ὀκτακοσίας χιλ.: ὅλοι ὄντες τῆς Καθολικοδυτικῆς θρησκείας. — Πόλεις· Πάλερμον (Πάνορμος) πρωτεύουσα καὶ παράλιος εἰς τὴν βορείαν πλευρὰν τῆς νήσου, ἔχουσα 180 χιλ. κατοίκων.—Εἰς τὴν Ἀν. πλευρὰν Μεσσήνη, κειμένη εἰς τὸν ἀπ' αὐτῆς ὀνομαζόμενον πορθμὸν (κάτ. 80 χιλ.) ὀχυρὰ καὶ εὐλίμενος πόλις, τὸ περισσότερον μέρος τῆς ὁποίας εἶχε κατεδαφισθῆ ὑπὸ σεισμοῦ τὸ 1783. Πλησίον αὐτῆς εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ πορθμοῦ εὑρίσκεται ὁ θαλασσοστρόβιλος τῆς Χαρύβδεως, καὶ ἀντικρυ, κατὰ τὴν Καλάβριαν, ὁ σκόπελος τῆς Σκύλλης, τόσον ἐπικίνδυνοι εἰς τοὺς ἀρχαίους.—Συράκουσαι, παράλιος καὶ ἀρχαία πόλις, πατρὶς τοῦ Ἀρχιμήδους (κάτ. 20 χιλ.).— Κατάνη, μεταξὺ Συρακουσῶν καὶ Μεσσήνης, ἀρχαία καὶ ὡραία πόλις (κάτ. 50 χιλ.) ἔχουσα πανεπιστημεῖον καὶ Ἀκαδημίαν τῶν τεχνῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αἱ ἐκρήξεις τῆς Αἴτνης κατέστρεψαν αὐτὴν σχεδὸν ὅλην κατὰ τὸ 1693, καταχώσασαι καὶ μέρος τοῦ λιμένος αὐτῆς.—Εἰς τὴν Μ: πλευρὰν, Γίργαντον (κάτ. 18 χιλ.) πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἥτις ἐλέγετο Ἀκράγας κατοικουμένη τότε ὑπὸ 800 χιλ: περίπου.—Δρέπανον (Trapani) πρὸς Δ: μὲ λιμένα ἐχυρὸν καὶ 25 χιλ. κατοίκων, τῶν ὁποίων πολλοὶ ἁλιεύουσι τὸ κοράλιον, καὶ κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ πολλὰ κοσμήματα.

Πρὸς Β: τῆς Σικελίας κεῖνται αἱ νῆσοι τοῦ Αἰόλου ἡφαίστειαι οὖσαι (305), ἐξ ὧν αἱ ἀξιολογώτεραι λέγονται Λιπάραι καὶ Στρόμβολον. Εἰς τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως κεῖνται ἡ Ἰσχία καὶ ἡ Καπρία. Πρὸς Μ: δὲ τῆς Σικελίας, ἡ Μάλτα (Μελίτη πληθ. 90 χιλ.), βράχος σχεδὸν ἄκαρπος, παράγων ὅμως περίφημα πορτογάλλια. ἀνῆκέ ποτε εἰς τὸ τάγμα τῶν ἱπποτῶν τῆς Μάλτας, νῦν δὲ ὑπόκειται εἰς τὴν Ἀγγλίαν.— Πρωτ. Βαλέττα, μὲ φρούριον καὶ λιμένα κάλλιστον (κάτ. 50 χιλ.).—Γότζον (Γαῦλος), μικροτέρα καὶ εὐφορωτέρα τῆς Μάλτας, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἄγγλων καὶ αὐτὴ οὖσα (κάτ. 3 χιλ. καὶ 15 χιλ. οἱ ὅλης τῆς νήσου).—Μεταξὺ Σικελίας καὶ Ἀφρικῆς κεῖται ἡ νῆσος Λαμπέδουσα, ὑπαγομένη εἰς τὸ Σαρδινικὸν βασίλειον.

Παρὰ τὴν παραλίαν τῆς Τοσκάνης, καὶ εἰς τὸν Μέγαν Δοῦκα αὐτῆς ἀνήκουσα, κεῖται ἡ νῆσος Ἔλβα (πληθ. 14 χιλ.), ἔχουσα μεταλλεῖα σιδήρου ἄφθονα, καὶ δύο πόλεις, ἐξ ὧν ἡ μὲν Λιμὴν Λογγῶνος, ἡ δὲ Λιμὴν Φεραίου λέγεται. Ναπολέων ὁ Α, ἐκπεσὼν τοῦ θρόνου τῆς Γαλλίας, διέμεινεν εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον ὡς βασιλεὺς αὐτῆς ἀπὸ τὸν Μάϊον τοῦ 1814 μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1815.

415. ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ Ἰταλία κατοικουμένη τὸ ἀρχαῖον ὑπὸ πολλῶν μικρολαῶν αὐτοδιοικήτων, ἐξ ὧν οἱ περισσότεροι, οἱ τῶν μεσημβρινωτέρων μερῶν αὐτῆς μάλιστα, εἶχον καὶ τὴν αὐτὴν καταγωγὴν μὲ τοὺς Ἕλληνας, ὑπετάχθη εἰς τὴν Ῥώμην δημοκρατουμένην. Αὕτη κτισθεῖσα κατὰ τὸ 753 π. Χ. ἐδιοικήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ βασιλέων· μετὰ δὲ 243 ἔτη δημοκρατηθεῖσα, ἐχυρίευσε κατὰ μικρὸν τῆς Ἰταλίας, ἔπειτα δὲ ἐξήπλωσε τὸ κράτος αὐτῆς εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ τότε γνωστὰ μέρη τῆς οἰκουμένης. Ὁ Αὔγουστος, 30 ἔτη π. Χ. καταλύσας τὴν δημοκρατίαν ἀνηγορεύθη Αὐτοκράτωρ, καὶ ἐπὶ 400 ἔτη ἐδιοικήθη ἡ ἀπέραντος ἐκείνη Αὐτοκρατορία ὑπὸ τῶν διαδόχων του, ὅτε καὶ διηρέθη ὁριστικῶς εἰς δύο (ἐπὶ Ἀρκαδίου καὶ Ὀνωρίου) εἰς Αὐτοκρατορίαν τῆς Δύσεως, ἔχουσαν ἕδραν τὴν Ῥώμην, καὶ εἰς Αὐτοκρατορίαν τῆς Ἀνατολῆς, ἔχουσαν ἕδραν τὴν Κωνσταντινούπολιν (416). Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ Δυτικὴ Αὐτοκρατορία διεμελίσθη ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ αὐτὴ ἡ Ἰταλία κατεκλύσθη πρῶτον ὑπὸ τῶν Ὀστρογότθων, ἔπειτα ὑπὸ τῶν Λομβαρδῶν συστησάντων μίαν Μοναρχίαν. Κατὰ δὲ τὸ 774 μ. Χ. Κάρολος ὁ Μέγας ὑπέταξεν ὅλην τὴν Ἰταλίαν, ἥτις μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὑπέπεσεν εἰς διαφόρων Μοναρχῶν ἐξουσίαν, διαιρεθεῖσα καὶ εἰς διάφορα κράτη. Τότε ἐσυστήθη καὶ ηὐξήθη καὶ ἡ κοσμικὴ ἐξ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σία τοῦ Πάππα γενομένου καὶ πολιτικοῦ ἡγεμόνος (411). Οἱ Γερμανοί, οἱ Γάλλοι, οἱ Ἱσπανοί, ἐξουσίασαν κατὰ διαφόρους καιροὺς τὴν Ἰταλίαν· καὶ οἱ Γάλλοι τελευταῖον ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Μεγάλου ἐκράτησαν αὐτῆς μέχρι τοῦ 1814, ὅτε ἐσυστήθησαν ὁριστικῶς τὰ διάφορα μνημονευθέντα ἀνωτέρω κράτη, ἔχοντα διαφόρους Κυβερνήσεις μὴ συνταγματικάς. Ἀλλὰ κατὰ τὴν τελευταίαν Γαλλικὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1848 ὅλη ἡ Ἰταλία ἐκινήθη, ᾗ ὅλα τὰ Δουκάτα ᾗ τὸ Παπικὸν κράτος ἀνεκηρύχθησαν εἰς Δημοκρατίας· ἀλλ' ἡ ἐπέμβασις τῆς Αὐστρίας ᾗ Γαλλίας ἐπανέφερε τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν.

Ἡ Ἰταλία ἀνήκουσα εἰς τὰς μεσημβρινωτάτας χώρας τῆς Εὐρώπης ἔχει κλίμα εὔκρατον καὶ ὑγιές, καὶ χώραν εὔφορον καὶ τερπνὴν, ἥτις ἤθελεν εἶσθαι ᾗ ἡ πλουσιωτάτη πασῶν, ἐὰν οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶχον πλειοτέραν δραστηριότητα. Τὰ ὄρη αὐτῆς περιέχουσι μεταλλεῖα σιδήρου, χαλκοῦ καὶ διάφορα μάρμαρα· αἱ δὲ πεδιάδες εὐφοροῦσι καθ' ὅλα τὰ προϊόντα τῶν εὐκράτων κλιμάτων, δίδουσαι ὀρύζιον, παμβάκιον, ἐλαιόλαδον, πορτογάλλια, λεμόνια κτλ. — Ἡ κτηνοτροφία, ἡ μελισσουργία, καὶ ἡ τροφὴ τοῦ μεταξοσκώληκος εὐδοκιμοῦσι κάλλιστα· ἡ δὲ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον ἐξέπεσαν πολὺ νῦν, στερηθέντα τῆς προτέρας αὐτῶν ἐνεργείας. Αἱ ἐπιστῆμαι καὶ τὰ γράμματα μετὰ τῶν ὡραίων τεχνῶν ἤνθησαν εἰς τὴν Ἰταλίαν κατὰ τὸν ΙΕ' καὶ ΙΣ' αἰῶνα, καὶ καλλιεργοῦνται εἰσέτι εὐστόχως καὶ μάλιστα ἡ Μουσική, δὲν διασώζουσιν ὅμως πλέον τὸ ἀκμαῖον οὐδὲ τὴν λαμπρότητα ἐκείνην, τὴν ὁποίαν εἶχον πρότερον.— Ὁ λαὸς τῆς Ἰταλίας ἐν γένει εἶναι πνευματώδης, εὔθυμος, τεχναστικὸς, ὀπωσοῦν ἐπίμων, φιλέκδικος, καὶ ἔχων πολλὴν ἐπιτηδειότητα εἰς τὰς τέχνας· ἡ γλῶσσα ἡ Ἰταλικὴ εἶναι ἁρμονικὴ καὶ ποιητική· λαλεῖται δὲ καθαρωτάτη εἰς τὴν Τοσκάνην, ἀλλ' ἡ ἐν Ῥώμῃ ἐπικρατοῦσα προφορὰ κρίνεται προτιμοτέρα.

ΤΟΥΡΚΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ.

Ἔκτασις εἰς χιλιάμ. □ 521,200.—Πληθ. 15,500,000.

Μῆκος Ἀνατ: μεταξὺ 13° 24′ καὶ 20° 29′.

Πλάτος Β: μεταξὺ 39° καὶ 48° 20′.

416. Ἡ Ευρωπαϊκη τουρκια ὁρίζεται πρὸς Β: ἀπὸ τὸν Δούναβιν καὶ τὴν Αὐστρίαν, καὶ τὸν Σαῦον ποταμόν· πρὸς Ἀν: ἀπὸ τὴν Ῥωσσικὴν Βεσσαραβίαν, ἀπὸ τὴν Μαύρην θάλασσαν, τὸν Βόσπορον, τὴν Προποντίδα (ᾗ θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ) καὶ τὸν Ἑλλήσποντον· πρὸς Μ: ἀπὸ τὸ Ἀρχιπέλαγος καὶ τὴν Ἑλλάδα· πρὸς Δ: ἀπὸ τὸ Ἰόνιον πέλαγος, τὸ Ἀδριατικὸν καὶ τὴν Αὐστριακὴν Δαλματίαν. Οἱ Τοῦρκοι, ἐκ τῆς Ἀσίας καταγόμενοι, ἐκυρίευσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ 1453, καὶ ἔκτοτε, ἂν καὶ ὀλιγαριθμότεροι, δεσπόζουσι τοῦ τόπου. Οἱ δὲ πρῶτοι κάτοικοι, ὄντες χριστιανοί, Ἑλληνικῆς καὶ Σλαβικῆς καταγωγῆς, διετηρήθησαν ὑποτεταγμένοι καὶ κεχωρισμένοι ἀπὸ τοὺς κρατοῦντας, ὡς ἔχοντες καὶ θρησκείαν, καὶ γλῶσσαν, καὶ ἤθη καὶ ἔθιμα διάφορα. Τὸ μέρος τοῦτο εἶναι εἷς ἐκ τῶν ὡραιοτάτων τόπων τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ χέρσος καὶ ἀκαλλιέργητος διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀμάθειαν, μ' ὅλον ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀπό τινος καιροῦ προσπαθεῖ νὰ εἰσαγάγῃ τὴν παιδείαν εἰς ὅλα τὰ γένη τῶν ὑπηκόων

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αὐτῆς ἀνεξαιρέτως· καὶ οἱ ὑπήκοοι δὲ αὐτοὶ μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας φροντίζουσι περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν βελτιώσεως.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία περιλαμβάνει τὸ βόρειον μέρος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, τὴν Θρᾴκην, τὴν Ἰλλυρίαν, τὴν Μοισίαν καὶ μέρος τῆς Δακίας πρὸς Βορρᾶν τοῦ Δουνάβεως, διαιρεμένη νῦν εἰς 10 τμήματα, ἐξ ὧν τὰ 5 εἶναι βόρεια· ἡ Μολδαυΐα ἢ ἡ Βλαχία (Δακία), Σερβία, Βοσνία, Βουλγαρία· τὰ δὲ λοιπὰ, Μεσημβρινά, οἷον ἡ Ῥουμελία ἢ Ῥούμελη (Θρᾴκη), ἡ Μακεδονία, ἡ Θεσσαλία, ἡ Ἀλβανία (Ἤπειρος ἢ Ἰλλυρία) ἢ αἱ νῆσοι. Ὅλος ὁ τόπος διασχίζεται ὑπὸ ὀρέων, μάλιστα πρὸς Β: κατασταστηνόμενος ὑπ' αὐτῶν ὀρεινότατος καὶ ψυχρός. Ὁ Αἷμος τῶν ἀρχαίων (Βαλκάμια νῦν) χωρίζων τὴν Βουλγαρίαν ἀπὸ τὴν Ῥουμελίαν, ἐκτείνεται διακλαδιζόμενος πρὸς Β: ἕως τὰ Καρπάθια ὄρη, καὶ Β-Ἀν: ἕως τὰ παράλια τῆς Μαύρης θαλάσσης· βορειοδυτικῶς δ' ἕως τὰς Ἄλπεις τὰς Δινα ριακὰς, τὰς πρὸς τὰ παράλια τοῦ Ἀδριατικοῦ, συνιστώσας δευτέραν σειρὰν ὀρέων ἑνουμένην εἰς τὸ Μοντενέγρον μὲ τὴν σειρὰν τοῦ Αἵμου, ὅστις δι' ἐκείνης ἑνόεται μὲ τὴν μεγάλην σειρὰν τῶν Ἄλπεων. Ἡ Ῥοδόπη τῶν ἀρχαίων (Δεσποτοδὰγ Τουρκ.) ἢ ὁ Σκάρδος (Σκαρδὰγ) εἶναι κλάδοι τοῦ Αἵμου· τῆς δὲ σειρᾶς τοῦ Σκάρδου ἡ ὑψηλοτάτη κορυφὴ, ἥτις λέγεται Ὄρβηλος, ἔχει ὕψος 9,000 ποδῶν. Τρίτη σειρὰ ὀρέων εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ ἢ ἡ τοῦ Πίνδου Δ-Μ: διατρέχουσα τὴν Μεσημβρινὴν Τουρκίαν καὶ ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ Β: πρὸς Μ: Ὄρη χωρισμένα ἀπὸ τὰς ἄνω σειρὰς εἶναι, ἀπὸ μὲν τὴν Ἑλληνικὴν ὁ Ὄλυμπος εἰς τὴν Θεσσαλίαν, καὶ ὁ Παρνασσὸς εἰς τὴν Φωκίδα τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὰ Ἀκροκεραύνια (βουνὰ τῆς Χειμάρας) εἰς τὴν Ἤπειρον· ἀπὸ δὲ τὴν τοῦ Αἵμου ὁ Ἄθως (Ἅγιον Ὄρος) εἰς τὴν Χαλκιδικὴν Χερσόνησον. Ἀπὸ δὲ τὰς τρεῖς ῥηθείσας σειρὰς διαιρεῖται ὁ τόπος εἰς τρία λεκανοπέδια· εἰς τὸ τῆς Μαύρης θαλάσσης, ὅπου χύνεται ὁ Δούναβις μὲ τὰ μεγάλα παραποτάμιά του· εἰς τὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὅπου χύνεται ὁ Ἕβρος (Μαρίτσα), καὶ ὁ Στρυμὼν, καὶ ὁ Πηνειὸς ἐκ τῆς Πίνδου λαμβάνων τὰς πηγὰς καὶ διερχόμενος τὴν Θεσσαλίαν· εἰς τὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ, ὅπου χύνεται ὁ Δρῖνος, ὁ ἐπονομαζόμενος Μέλας, διαβρέχων τὴν Ἀλβανίαν. Τὰ ὄρη περιέχουσι πολλὰ μεταλλεῖα, μένοντα τὰ πλεῖστα ἀργὰ καὶ ἄχρηστα δι' ἀμάθειαν καὶ ἀπειρίαν τῶν κατοίκων· κοιλάδες δὲ τερπναὶ καὶ πεδιάδες εὐκαρπόταται, ἀλλ' ἀμαθῶς καὶ ἀμελῶς καλλιεργούμεναι, δίδουσιν ὅλα τὰ τῶν μεσημβρινῶν τόπων προϊόντα, οἷον ἐλάδιον, κρασίον, γεννήματα, παμβάκιον, ζαφρᾶν, ταβάκον, ἐρυθρόδανον (ριζάριον) καὶ βότανα ἰατρικά. Ἡ τροφὴ τοῦ μεταξοσκώληκος καὶ τῶν μελισσίων, καθὼς καὶ ἡ κτηνοτροφία, εὐδοκιμοῦσιν, ἀλλ' ἡ βιομηχανία εἶναι μικρὰ καὶ περιωρισμένη εἰς ὀλίγα ἀντικείμενα. Τὰ κόκκινα νήματα, τὰ ἐπονομαζόμενα τῆς Ἀδριανουπόλεως, τινὰ εἴδη ταπήτων, καὶ τὰ μαροκινὰ δέρματα εἶναι ἰδιάζοντα τεχνουργήματα τῆς Τουρκίας· τὸ δ' ἐντόπιον ἐμπόριον ἐνεργεῖται κυρίως ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. Κλίμα δ' ἔχει ὁ τόπος ἐν γένει εὔκρατον (ἐξαιρουμένων τῶν ὀρεινῶν τόπων) γλυκὺ καὶ πανταχοῦ ὑγιεινόν· ἡ δὲ μαστίζουσα συχνάκις τοὺς κατοίκους πανώλης δὲν εἶναι ἐγχώριον νόσημα, ἀλλὰ μετεφέρετο ἔξωθεν, ἐκ τῆς Αἰγύπτου.

Διοικητικὴ διαίρεσις.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία διαιρεῖται συνήθως ὑπὸ τῶν Γεωγράφων εἰς θέκα τμήματα, ἐξ ὧν τὰ τρία εἰσὶν ὑποτελῆ, ἀλλ' αὐτοδιοίκητα ὑπὸ ὁμοθρήσκων καὶ ὁμογενῶν ἡγεμόνων διοικούμενα· τὰ δὲ λοιπὰ, παρεκτὸς τῶν νήσων, διαιροῦνται διοικητικῶς εἰς 24 Τοπαρχίας ἢ Πασαλί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κια ἀνίσου ἐκτάσεως, καθὼς καὶ οἱ διοικοῦντες αὐτὰ Πασάδες εἰσὶ τριῶν διαφόρων βαθμῶν. Οἱ μὲν τοῦ ἀνωτέρου βαθμοῦ λέγονται Πασάδες 3 τουϊῶν καὶ Βεζύριδες, ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διακριτικῶν τῆς ἀξίας αὐτῶν σημείων (ἴδε 454)· οἱ δὲ 2 τουϊῶν· οἱ δὲ ἑνός. Οἱ δὲ Πασάδες ἔχουσιν ὑπ' αὐτοὺς τοὺς διοικητὰς (Μουσελήμιδας) καὶ χωροάρχοντας (Αἰάνιδας). Τὸ δὲ τμῆμα τῶν νήσων ὑποτελεῖ γενικῶς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Καπετὰν Πασᾶ ἢ Στολάρχου.

Τοπαρχίαι καὶ πόλεις. Ἐκ τῶν 10 τμημάτων τὰ 5 εἰσὶ Βόρεια· ἡ Δακία (Μολδαυΐα καὶ Βλαχία), ἡ Βουλγαρία, ἡ Σερβία, καὶ ἡ Βοσνία. Πρὸς Β: τοῦ Δουνάβεως κεῖται ἡ Δακία· ἤγουν ά) ἡ ΜΟΛΔΑΥΙΑ, μεταξὺ Τρανσυλβανίας καὶ Βεσσαραβίας (πληθ. 1,500,000) ποτιζομένη ὑπὸ τῶν ποταμῶν Προύθου καὶ Σιρέθου—Πρωτεύουσα, ΙΑΣΙΟΝ (κάτ. 45 χιλ.) καθέδρα τοῦ διοικοῦντος ἡγεμόνος.—Ἰσμαήλιον, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ πλησίον τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ ἀξιόλογον σιτεμπορεῖον· καὶ μεσογειότερον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ—Γαλάτσιον, ἐμπορικὴ πόλις, μέχρι τῆς ὁποίας ἀναπλέουσι τὸν ποταμὸν τὰ ἐκ τῆς Μαύρης θαλάσσης πλοῖα (κάτ. 20 χιλ.)—Ὄκνα, μικρὰ πόλις παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἐξορύσσεται ἄφθονον ἅλας ὀρυκτόν· καὶ— β') ἡ ΒΛΑΧΙΑ, πρὸς Μ: τῆς ἄνω καὶ μεταξὺ Τρανσυλβανίας καὶ Δουνάβεως, διαῤῥεομένη ὑπὸ πολλῶν ποταμίων συμβαλλόντων εἰς τὸν Δούναβιν — πρωτ: ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΝ, ἡ καθέδρα τοῦ διοικοῦντος ἡγεμόνος (κάτ. 65 χιλ:). — Ἰβραΐλα (κάτ. 15 χιλ.) καὶ Γιούργεβον (κάτ. 10 χιλ.) πόλεις ἐμπορικαὶ παρὰ τὸν Δούναβιν. Καὶ αἱ δύο αὗται ἡγεμονίαι, ἔχουσαι πληθ. 4 ἑκατομ: διοικοῦνται ὑπὸ Χριστιανῶν αὐθεντῶν, αὐτοχθόνων καὶ ὑποτελῶν τοῦ Σουλτάνου. Πρόκειται δὲ ἤδη νὰ ἑνωθῶσιν εἰς μίαν κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις τελευταίαν συνθήκην.—γ') Ἡ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ (κάτω Μοισία) πρὸς Μ: τῆς Βλαχίας, μεταξὺ τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Αἵμου, ὀρεινὴ καὶ σύνδενδρος, ἔχουσα καὶ παχείας βοσκάς· — πρωτ. Σόφια, περικυκλουμένη ὑπὸ βουνῶν (κάτ. 40 χιλ.).—Τούρναβος, μὲ 50 χιλ. κατοίκων, πόλις ὀχυρὰ εἰς βράχον κτισμένη. — Σιλίστρα καὶ Βιδίνιον παρὰ τὸν Δούναβιν, ὀχυρώταται καὶ αὗται.—Σούμλα, φρούριον ἐχυρώτατον πρὸς τὸν Αἷμον.— Οὐχὶ μακρὰν τῆς Σούμλας καὶ πρὸς Ἀν: Βάρνα, λιμὴν καὶ ἐμπορεῖον εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν.—Οἱ Βούλγαροι (πληθ. 2 ἑκακομ:) ἐξημερωμένοι ἐκ τῆς θρησκείας, τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῆς γεωργίας, εἶναι φιλόπονοι, φιλήσυχοι καὶ φιλόξενοι. — δ') ΣΕΡΒΙΑ (ἄνω Μοισία) πρὸς Δ: τῆς Βουλγαρίας καὶ Βλαχίας, ὁριζομένη πρὸς Β: ὑπὸ τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Σάου, διοικεῖται ὑπὸ ἡγεμόνος ἐκ τῶν αὐτοχθόνων χριστιανῶν·—πρωτεύουσα, Σε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μένδρια (κάτ. 10 χιλ.). — Βελιγράδιον (κάτ. 30 χιλ.), ὀχυρωτάτη πόλις εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Δουνάβεως καὶ Σάου.—Νίσσα, μεγάλη καὶ ὠχυρωμένη πόλις.

Οἱ Σέρβοι, τὸ γένος Σλάβοι, διετήρησαν τὴν μαχιμότητα αὐτῶν καὶ τὴν γλῶσσαν, ὡς καὶ οἱ Βούλγαροι. Περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΕ' αἰῶνος μόλις ὑπετάχθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων· τὸ δὲ 1801 ἀποστάντες ἔλαβον τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ διοικῶνται ὑπὸ ἡγεμόνων αὐτοχθόνων ὑποτελῶν εἰς τὴν Τουρκίαν, ἥτις ἔχει φρουρὰν Τουρκικὴν εἰς τὸ Βελιγράδιον (πληθ. 1,000,000).

ε) Πρὸς Δ: τῆς ἀνωτέρω ΒΟΣΝΙΑ, περιλαμβάνουσα καὶ τὴν Τουρκικὴν Κροατίαν, συνορεύουσαν μὲ τὴν Αὐστριακὴν, περιέχει 900 χιλ: κατοίκων, ἐξ ὧν τὸ ἓν τρίτον εἶναι Τοῦρκοι, οἱ δὲ λοιποὶ Χριστιανοὶ ἐκ τῆς Σλαβικῆς φυλῆς καταγόμενοι. Ὁ τόπος, διασχιζόμενος ὑπὸ τῶν Δινα-ριακῶν Ἄλπεων, περιέχει πλειοτέρας βοσκησίμους ἢ γεωργησίμους γαίας.— Βόσνα-Σεράϊ ἢ Σεραΐεβον, πρωτεύουσα μὲ 65 χιλ: κατοίκων, ἐξ ὧν οἱ πλειότεροι Τοῦρκοι.—Τραύνικον (8 χιλ. κατ.) ἡ καθέδρα τοῦ διοικοῦντος Πασᾶ. — Τρέβινον καὶ Μοστάρη πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Δαλματίας, ἔχουσα ἑκάστη ἀνὰ 16 χιλ. κατ.—Ὁ τόπος εὔφορεῖ μᾶλλον εἰς βοσκὰς ἢ εἰς γεννήματα, ὅθεν καὶ κτηνοτροφίαν ἔχει πολλὴν, καὶ μεταλλεῖα μολύβδου, σιδήρου καὶ ὑδραργύρου.

Τὰ λοιπὰ 5 μεσημβρινὰ τμήματα εἰσὶ τὰ ἑξῆς·

ς') Ἡ ΡΟΥΜΕΛΗ (ἢ ὀρθώτερον Ῥούμ-ιλι, τουτέστι τόπος τῶν Ρωμαίων) ἡ Θράκη τῶν ἀρχαίων (πληθ. 2,300,000 περιοριζομένη ὑπὸ τοῦ Αἵμου, τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Ἑλλησπόντου, τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ τῆς Μακεδονίας, περιέχει τὰς μεγαλητέρας πόλεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας. Οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας ταύτης καὶ τῶν ἑξῆς ῥηθησομένων εἶναι, πλὴν τῶν κρατούντων Τούρκων, Ἑλληνικῆς καταγωγῆς καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν μὲ ἡμᾶς λαλοῦσιν, ἰδίως λεγόμενοι Γραικοὶ, καὶ τὸ δόγμα πρεσβεύουσι τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ οἱ ἄνω ὀνομασθέντες ἄλλοι χριστιανοὶ λαοὶ, Σέρβοι, Βούλγαροι κλπ.

Πόλεις. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ (ἓν μέρος αὐτῆς κεῖται εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀρχαίου Βυζαντίου) εἰς θέσιν θαυμασίαν εἰς τὸ στόμα τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, καθέδρα τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων καὶ νῦν τοῦ Τουρκικοῦ βασιλείου, κατοικουμένη ὑπὸ 700 χιλ: ψυχῶν, Τούρκων, Χριστιανῶν καὶ Ἑβραίων (*). Οἱ Τοῦρκοι τὴν ὀνομάζουσιν Ἰσθλαμπόλ, ἤγουν

(*) Ἡ ἐπίσημος ἀπογραφὴ, γενομένη κατὰ τὸ 1843 ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἀνέδειξε πληθ. 810 χιλ. συναριθμουμένων καὶ τῶν πέριξ τοῦ Καταστένου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σύλλογον ἢ πληθὺν πιστῶν, καὶ Κωνσταντινιέ, ἀπὸ τοῦ κτίτορος αὐτῆς Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, καθὼς φαίνεται εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν νομισμάτων, μάλιστα τῶν ἐπὶ Σουλτὰν Σελήμη κοπέντων. Κατὰ τὸ 1453 ἔγεινεν ἡ ἅλωσις αὐτῆς ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β'. — Γαλατᾶς, κεῖται εἰς τὸ ἀντίπεραν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, χωριζομένης ἀπ' ἐκεῖνον διὰ τοῦ Κερατίου κόλπου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου συνεστήθησαν πρὸ ὀλίγου δύο γέφυραι ἐκ πλοιαρίων κινηταὶ πρὸς συγκοινωνίαν. Ἄνωθεν τοῦ Γαλατᾶ συνεχίζεται τὸ Σταυροδρόμιον ἐπὶ λόφου, ὅπου συνήθως κατοικοῦσιν οἱ Πρέσβεις τῶν ξένων δυνάμεων, καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες Εὐρωπαῖοι. Ἀπέναντι τούτων, εἰς τὸ ἐπὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως παράλιον τοῦ Κερατίου κόλπου, εἶναι ἡ θέσις ἡ λεγομένη Φανάριον, ὅπου ἐδρεύει ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τῶν Ὀρθοδόξων τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος Χριστιανῶν. Αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ ἡ Πατριαρχικὴ Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου· ὁ δὲ περίβλεπτος Ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας εἶναι μετεσχηματισμένος νῦν εἰς τζαμίον· πλησίον αὐτοῦ εἶναι τὸ ἀρχαῖον ἱπποδρόμιον, ὅπου σώζονται εἰσέτι εἷς ὀβελίσκος καὶ δύο σῆλαι. Αὐτοῦ εἶναι καὶ Πύλη τοῦ Βασιλικοῦ Παλατίου ὑψηλοτάτη (Μπαμπᾶ-χουμαϊοῦν), ἐκ τῆς ὁποίας καὶ ἡ Κυβέρνησις τοῦ Σουλτάνου ἐπονομάζεται Ὑψηλὴ Πύλη. Ἡ Κωνσταντινούπολις, κτισμένη ἐπάνω εἰς ἑπτὰ λόφους, περιέχουσα πλῆθος τζαμίων μεγαλοπρεπῶν, τῶν ὁποίων οἱ μιναρέδες εἶναι χρυσοσκεπεῖς, πύργους, παλάτια διάφορα ἀναμεμιγμένα μὲ κήπους καὶ δένδρα, φαίνεται ἔξωθεν ὡραία καὶ μεγαλοπρεπής· καὶ ἐν γένει ὅλον τὸ κατάστενον τοῦ Βοσπόρου κατασκέπαστον ἀπὸ οἰκίας, παλάτια, ἐξοχὰς ἢ ἀγροκήπια, χωρία, δάση, κοιλάδας τερπνὰς καὶ λειβάδια, παρέχει θέαν ὡραιοτάτην καὶ ἐξαισίαν. Ἐξερχόμενοι ἐκ τοῦ Βοσπόρου εἰς τὴν Προποντίδα βλέπομεν εὐθὺς πρὸς ἀριστερὰν νήσους τινάς, ἐξ ὧν αἱ κατοικημέναι καὶ ὀνομαστότεραι εἰσὶ τρεῖς· ἡ Ἀντιγόνη, ἡ Χάλκη, καὶ ἡ Πρίγκιπος, ἔχουσαι ἀρχαῖα Μοναστήρια, καὶ χωρία καὶ θέσεις τερπνοτάτας. Εἰς αὐτὰς, καθὼς καὶ εἰς χωρία τοῦ καταστένου, διατρίβουσιν οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ θέρος· εἰς δὲ τὴν Χάλκην ὑπάρχει καὶ σχολὴ Ἐκκλησιαστικὴ πρὸς διδασκαλίαν καὶ μόρφωσιν τοῦ Ἀνατολικοῦ Κλήρου. Ἄλλη νῆσος εἰς τὴν μέσην τῆς Προποντίδος ἀξία σημειώσεως εἶναι ἡ νῆσος τοῦ Μαρμαρᾶ (Προκόνησος) ἀπὸ τῆς ὁποίας ὀνομάζεται νῦν καὶ ἡ Προποντίς.—Ἀδριανούπολις (281), μεσόγειος παρὰ τὴν Μαρίτσαν (Ἕβρον ποταμὸν) λογίζεται ὡς δευτέρα καθέδρα τοῦ βασιλείου (κάτ. 120 χιλ.), καὶ ἦτο τοιαύτη πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.—Φιλιππούπολις, Β-δυτικώτερον τῆς ἀνωτέρω καὶ παρὰ τὸν αὐτὸν ποταμὸν, εἰς τόπον εὐφορώ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τατον εἰς ὀρύζια καὶ κρασία κυρίως, ἔχουσα καὶ ἐργοστάσια ὑφασμάτων, καὶ ἐμπόριον πλέον ἐκτεταμένον ἀπὸ τὸ τῆς ἀνωτέρω. Εἰς τὴν Φιλιππούπολιν συνέστη ἤδη ἠλεκτρικὸς τηλέγραφος, δι' οὗ ἡ Κωνσταντινούπολις κοινωνεῖ μετὰ τῆς Βιέννης κλ. — Καλλίπολις, εἰς τὰ Δαρδανέλια (Ἑλλήσποντον) ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἐχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἕδρα τῆς ἐπὶ τῶν νήσων καὶ τῶν παραλίων πόλεων διοικήσεως τοῦ Καπετὰν Πασᾶ, ἔχουσα καὶ ἐργοστάσια τῶν μαροκινῶν δερμάτων. Αὐτὴν πρώτην πόλιν ἐκυρίευσαν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸ 1355 (κάτ. 30 χιλ.). Κάτωθεν τῆς Καλλιπόλεως εἶναι τὰ φρούρια τοῦ Ἑλλησπόντου ἢ τὰ Δαρδανέλλια. — Αἶνος, ἐκτὸς τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς τὸν ὁμώνυμον αὐτῆς κόλπον, ἔχουσα 7 χιλ: κατ. καὶ ἐμπόριον ἀρκετόν.

ζ'.) Ἡ Μακεδονία πρὸς Δ: εὐφορώτατος τόπος, καίτοι ὀρεινὸς ἀρκετὰ, κατοικούμενος ὑπὸ 800 χιλ: κατοίκων, ἐξ ὧν οἱ πλειότεροι καταγονται ἐκ τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων (252). — Πόλεις· Θεσσαλονίκη (Θέρμη τὸ ἀρχαῖον) εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου της (Θερμαίου κόλπου), ἐχυρὰ πόλις καὶ σημαντικὴ διὰ τὸ ἐμπόριόν της, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 70 χιλ. κατοίκων Χριστιανῶν, Τούρκων καὶ Ἑβραίων. — Β-Ἀν: τῆς ἀνωτέρω Σέρραι, πλησίον τοῦ ποταμοῦ Στρυμόνος, εἰς ἀπέραντον πεδιάδα, παράγουσαν ἄφθονα παμβάκια· ἔχει τὰ δευτερεῖα τῆς Θεσσαλονίκης διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν της.—Ἄλλαι πόλεις· Σιάτιστα, Καστορία, Βέρροια, Νιάουσα, καὶ Μελένικον. Ὁ Ἀξιὸς ποτ: (Βαρδάρις νῦν) διαρρεῖ τὴν χώραν ἀπὸ Β: πρὸς Μ: κυνόμενος εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, καθὼς καὶ ὁ Ἀλιάκμων ἀπὸ Δ: πρὸς Ἀν: ῥέων.

Πλησίον τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ μεταξὺ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου αὐτῆς καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Ὀρφανοῦ (Στρυμονικοῦ) κεῖται ἡ ἀρχαία Χαλκιδικὴ Χερσόνησος, προβάλλουσα τρεῖς γλώσσας γηΐνους εἰς τὸ ἀρχιπέλαγος, ἡ ἀνατολικωτέρα τῶν ὁποίων ὀνομάζεται Ἄθως ἢ Ἅγιον Ὄρος 4—5 χιλ: ποδ: ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ὑψούμενον. Ἐπ' αὐτοῦ ἀσκητεύουσι 5—8 χιλ: μοναχῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, ἔχοντες παλλὰ Μοναστήρια σημαντικά. Ἐπ' αὐτῆς τῆς Χερσονήσου καταφαίνονται τὰ ἐρείπια πολλῶν Μακεδονικῶν πόλεων σημαντικῶν· οἷον Πέλλας, Φιλίππων, Ἐδέσσης κτλ. (275).

η') Ἡ Ἀλβανία (ἀρχαία Ἤπειρος καὶ Ἰλλυρία), ἀπὸ τὸ Ἰόνιον πέλαγος καὶ τὸ Ἀδριατικὸν ἀπὸ Δ: ἀρχομένη ἐκτείνεται πρὸς Β: ἕως τὴν Δαλματίαν, τὸ Μοντενέγρον, τὴν Σερβίαν, καὶ ἕως τὴν Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν πρὸς Ἀν: ἀφ' ὧν χωρίζεται διὰ τῆς σειρᾶς τῆς Πίνδου, φθάνουσα πρὸς Μ: μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου (νῦν τῆς Ἄρτας).—Πόλεις· Ἰωάννινα, ἐπὶ ὁμωνύμου λίμνης (κάτ. 25 χιλ.) πρωτεύουσα τῆς Ἠπείρου, καὶ ὀνομαστὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νέας Ἑλλάδος διὰ τὰ διδακτικά

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αὐτῆς καταζήματα καὶ τὴν φιλογένειαν τῶν εἰς αὐτὴν γεννηθέντων Ζωσιμάδων καὶ Καπλανῶν, οἵτινες πλουτισθέντες ἐκ τοῦ ἐμπορίου, εὐεργέτησαν κοινῶς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ὡς συντελέσαντες πολυτρόπως εἰς τὴν διάδοσιν τῆς παιδείας.— Ἄρτα (Ἄργος Ἀμφιλοχικὸν) ἐκ τῆς ὁποίας καὶ ὁ Ἀμβρακικὸς κόλπος νῦν ὀνομάζεται.— Πρέβεζα (Νικόπολις), ἐχυρὸν φρούριον ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ κόλπου ἄντικρυ τοῦ ἀκρωτηρ: Ἀκτίου (κάτ. 8 χιλ.). — Πάργα, Παραμυθία, Δέλβινον πρὸς τὴν παραλίαν τὴν ἄντικρυ τῶν Κορφῶν. — Βορειότερα, Τεπελένη, ἡ πατρὶς τοῦ διαβοήτου Ἀλῆ Πασσᾶ. — Πρὸς Β: Μπεράτιον ἢ Βελιγράδιον τῆς Ἀλβανίας, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εἰς εὔφορον πεδιάδα (κάτ. 17 χιλ.). — Σκούταρι ἢ Σκόδρα, ἐπὶ ὁμωνύμου λίμνης, ἐχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα 15—20 χιλ. κατ. — Δουράτσον (Δυρράχιον τῶν Ῥωμαίων) περιτειχισμένη καὶ εὐλίμενος μὲ 9 χιλ. κατοίκων.

Τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ τόπ., ἡ κυρίως Ἤπειρος, κατοικεῖται ὑπὸ τῶν Ἠπειρωτῶν ὄντων Ἑλλήνων, ὁμοθρήσκων καὶ ὁμογλώσσων μὲ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας. Τὸ δὲ βόρειον μέρος κατοικοῦσιν οἱ Ἀλβανοί, ἔχοντες ἰδίαν γλῶσσαν, ἢ τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν πρεσβεύοντες οἱ περισσότεροι· εἶναι δὲ φιλοπόλεμοι καὶ θηριώδεις, μαχόμενοι ὑπὲρ τοῦ μισθοδοτοῦντος αὐτοὺς πλειότερον.

Εἰς τὰ μεθόρια τῆς Ἀλβανίας, Βοσνίας καὶ Δαλματίας κεῖται τὸ Μοντενέγρον ἢ Μαυροβοῦνι, ὅπου οἱ Μοντενεγρῖνοι, Χριστιανοὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος ἕως 70 χιλιάδες, κατοικοῦσιν ἀνεξάρτητοι καὶ αὐτοδιοίκητοι· ἡ πρωτεύουσα αὐτῶν λέγεται Κεττίνη ἢ Κέττινα.

θ΄.) Ἡ Θεσσαλία, πρὸς Ἀν: τῆς Ἠπείρου καὶ πρὸς Μ: τῆς Μακεδονίας, βρεχομένη ἀπὸ Ἀν: ὑπὸ τοῦ Ἀρχιπελάγους, καὶ χωριζομένη ἀπὸ τὴν Ἀλβανίαν διὰ τοῦ ὄρους Μετσόβου (Πίνδου) καὶ ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν διὰ τοῦ Ὀλύμπου (τοῦ ὁποίου ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ ἔχει ὕψος 6,500 ποδ.), ἀπὸ δὲ τὴν νῦν Ἑλλάδα διὰ τῆς Οἴτης· τὰ δ' ἄλλα αὐτῆς ὀνομαστὰ ὄρη εἶναι ὁ Κίσσαβος (Ὄσσα) καὶ τὸ βουνὸν τῆς Ζαγορᾶς (Πήλιον), καὶ ποταμὸς ἡ Σαλαμβριὰ (Πηνειὸς) διὰ τῶν Τεμπῶν χυνόμενος εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον (268). Ὁ τόπος εἶναι εὐφορώτατος, παράγων γεννήματα ἄφθονα, ὀρύζιον, ταβάκον, μετάξιον, παμβάκιον, δέρματα, μαλλία κλπ. κατοικούμενος ὑπὸ 300 χιλ. περίπου, ἐξ ὧν τὰ $\frac{5}{7}$ εἶναι Ἕλληνες. — Πόλεις· Λάρισσα, ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας μὲ 40 χιλ: κατοίκων παρὰ τὸν Πηνειόν. — Τύρναβος, Τρίκκη, ἢ Τρίκκαλα, καὶ Φάρσαλα, σημαντικαὶ πόλεις (268—272), καὶ Βῶλος εἰς τὸν ὁμώνυμόν του κόλπον.

ί.) Νῆσοι ἀνήκουσαι εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν. Εἰς τὰ βόρεια μέρη τοῦ Ἀρχιπελάγους, μεταξὺ τοῦ Ἄθωνος καὶ τοῦ Ἑλλη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σπόντου, κεῖνται αἱ νῆσοι Θάσος, Σαμοθράκη, Ἴμβρος, καὶ Λῆμνος (276) περὶ τὰς 20 χιλ: κατ: περιέχουσαι. — Εἰς τὴν Μεσόγειον, εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἀρχιπελάγους, Κρήτη (280) μεγάλη καὶ εὐφορωτάτη νῆσος κατοικουμένη πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνεγερσίας ὑπὸ 300 χιλ: περίπου ψυχῶν, νῦν δὲ μόλις ὑπὸ 90 χιλ: ἐξ ὧν οἱ πλειότεροι εἶναι Ἕλληνες. Τὰ κυριώτερα προϊόντα τοῦ τόπου εἶναι ἐλαιόλαδον, σαπώνιον, ξυλικὴ, μέλι καὶ πορτογάλλια· τὸ ὄρος τῆς Ἴδης διασχίζει τὴν νῆσον, ἔχον ὕψος 7,200 ποδ. Κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀράβων τὸ 823 μ. Χ. ἀνακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων κατὰ τὸ 925, πωληθεῖσα εἰς τοὺς Ἐνετοὺς τὸ 1205, ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸ 1669 μετὰ 13 ἐτῶν καταστρεπτικὸν πόλεμον. Ἐπὶ τῆς ἐθνεγερσίας, λαβοῦσα καὶ αὐτὴ τὰ ὅπλα, μετὰ διαφόρους μάχας καὶ τύχας ἐδόθη αὖθις εἰς τὴν κυριότητα τῆς Τουρκίας κατὰ τὸ 1830.—Πόλεις· Κάνδια ἢ Κάστρον (Ἡράκλειον) πρωτεύουσα (κάτ. 15 χιλ.), κτίσμα τῶν Ἐνετῶν, κατερειπωθεῖσα κατὰ τὰς πολιορκίας τὰς ἀπὸ τὸ 1665 μέχρι τοῦ 1669, καὶ πρὸ μικροῦ (τὸ 1856) καταστραφεῖσα ὑπὸ σεισμοῦ τρομεροῦ.—Πλησίον αὐτῆς εἶναι τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Κνωσσοῦ.— Χανιὰ (ἢ Κυδωνία κάτ. 10 χιλ.), ἐμπορικωτέρα τῆς ἀνωτέρω.— Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν Μ-Ἀν: Ἅγιοι Δέκα (Γόρτυς)· εἰς τὰ πέριξ αὐτῆς λέγουσιν ὅτι εὑρίσκεται καὶ ὁ Λαβύρινθος.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία σύγκειται ἐκ τῶν τόπων ἐκείνων τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, οἵτινες κατὰ τὴν διαίρεσιν αὐτῆς συνέστησαν τὴν Ῥωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν τῆς Ἀνατολῆς ἢ τὴν τῶν Βυζαντινῶν Γραικορρωμαίων, ἔχσαν ἕδραν τὴν Κωνσταντινούπολιν (415). Αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ βάρβαροι, οἱ καταστρέψαντες τὴν Αὐτοκρατορίαν τῆς Δύσεως, διέσεισαν μετέπειτα ἐπελθόντες καὶ ταύτην τῆς Ἀνατολῆς, οἷον, Γότθοι, Οὖνοι, Αὐάροι, καὶ ἄλλοι μετέπειτα, οἷον Βούλγαροι, Σαρακηνοὶ ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους, καὶ τέλος οἱ λεγόμενοι Σταυροφόροι ἦγον καὶ ἔφερον τὸν τόπον· οὗτοι οἱ τελευταῖοι, κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα κυριεύσαντες τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐσύστησαν Λατινικὸν Βασίλειον διαρκέσαν 52 ἔτη. Κατὰ δὲ τὸ 1261 ἀνέστη πάλιν ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία, ἀλλ' ἀσθενὴς καὶ διαμελισμένη, πολλῶν Φράγκων Σταυροφόρων, Ἐνετῶν καὶ Γενουησίων κατεχόντων διαφόρους χώρας εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τέλος οἱ Τοῦρκοι ἐκ τῆς Ταρταρίας ὁρμώμενοι, καὶ κατακτήσαντες τὴν Ἀνατολὴν, διέβησαν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, ζήσαντες τὸν θρόνον αὐτῶν εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅθεν μετ' ὀλίγον Μωάμεθ ὁ Β'. κυρεύσας τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ 1453 κατέστρεψε τὸ Χριστιανικὸν Κράτος τῶν Βυζαντινῶν, καὶ καθυπέταξεν αὐτὸ ὁλόκληρον. Οἱ Τοῦρκοι ἐξέτειναν τὰς κατακτήσεις αὐτῶν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης μέχρι τῶν τῆς Ἀζοφικῆς, καὶ μέχρι τῶν τόπων τῆς Οὐγγαρίας καὶ Πολωνίας, ἀποδιώξαντες καὶ τοὺς Ἐνετοὺς ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς νήσους, καὶ καταπλήξαντες τὰς τότε Χριστιανικὰς δυνάμεις, ἕως οὗ ὁ Δὸν Ἰωάννης τῆς Αὐστρίας εἰς τὴν ἐν Ναυμάκτῳ ναυμαχίαν, καὶ ὁ Σομπιέσκης ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Βιέννης, κατέστειλαν τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἠττηθέντων κατὰ κράτος. — Ἀπὸ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἡ Τουρκία παρ' μασεν. Ἡ Ῥωσσία ἀφήρεσεν αὐτῆς πολλοὺς καὶ ἐκτεταμένους τόπους τοὺς ὁ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Β: τῆς Μαύρης θαλάσσης μέχρι τῆς Δακίας· ἡ Μολδαυΐα, ἡ Βλαχία καὶ ἡ Σερβία ἀπέκτησαν προνόμια τοῦ αὐτοδιοικεῖσθαι, καὶ ἡ Ἑλλὰς τέλος ἀνέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς. Ὁ Σουλτὰν Μαχμούτης (ἀπὸ τοῦ 1808 μέχρι τοῦ 1839 βασιλεύσας) ἐπεχείρησε τὴν πολιτικὴν ἀναγέννησιν τῆς Τουρκίας διὰ πολλῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν μεταρρυθμίσεων, εἰσάγων τὰ φῶτα καὶ τὴν τάξιν τῶν Εὐρωπαίων, καὶ πολλαὶ προσπάθειαι καὶ νῦν πρὸς τοῦτο γίνονται, παραχωρουμένων προνομίων καὶ δικαιωμάτων καὶ εἰς τὰ ὑπήκοα ἔθνη. — Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας λογίζονται εἰς 14—15 $^1/_2$ ἑκατομ: ἐξ ὧν τὰ 4—5 εἰσὶν οἱ κρατοῦντες καὶ πρεσβεύοντες τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν· οἱ δὲ λοιποὶ, Χριστιανοὶ Γραικοέλληνες, καὶ Σλάβοι, καὶ Βλάχοι, ᾗ ὀλιγώτατοι Ἀρμένιοι, ᾗ 300 χιλ: Ἑβραίων, δεσποζόμενοι ὅλοι οὗτοι ὑπὸ τῶν κρατούντων, καὶ λεγόμενοι Ῥαγιάδες. Ἡ Κυβέρνησις εἶναι Μοναρχία Δεσποτική· ὁ Μονάρχης λέγεται Σουλτάνος καὶ Παδισὰχ, καὶ τὸ συμβούλιόν του Διβάνιον· ὁ δὲ ἀντιπροσωπεύων αὐτὸν, Μέγας Βεζύρης, ᾗ οἱ διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν, Πασάδες. — Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ Μωαμεθανικὴ, τῆς ὁποίας οἱ ὑπηρέται λέγονται Ἰμάμιδες καὶ Οὐλεμάδες, καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς Σεχουλισλάμης. — Ἡ ἐτησία πρόσοδος τῆς Κυβερνήσεως λογίζεται εἰς 238 ἑκατομ: φράγ. ἡ δὲ δαπάνη εἰς 312 ἑκατομ: ᾗ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 425 ἑκατομ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἔκτασις ἐπιφ: 48,000 χιλιαμ: □—Πληθ. 1,100,000.

Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 18° 30′ καὶ 21° 43′.

Πλάτος Β: μεταξὺ 36° 22′ καὶ 39° 15′.

417. Τὸ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, συστηθὲν κατὰ τὸ 1833, ἀφ' οὗ οἱ κάτοικοι ἀπὸ τοῦ 1821 πολεμοῦντες ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ τὴν δεσποτείαν τῶν Τούρκων, κεῖται πρὸς Μ: τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας. Σύγκειται δὲ ἀπὸ τρία φυσικῶς διηρημένα τμήματα· ἀ) ἀπὸ τὸ μέρος τὸ πρὸς Μ: τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἠπείρου, ἤτοι τὸ ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἄρτας (Ἀμβρακικοῦ) καὶ τοῦ Βώλου (Μαλιακοῦ) λεγόμενον Στερεὰν Ἑλλάδα (ἰδίως Ἑλλάδα 250)· β') ἀπὸ τὴν συνεχομένην μ' αὐτὴν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου Πελοπόννησον (251)· γ') ἀπὸ τὴν παρακειμένην εἰς τὴν Στερεὰν νῆσον Εὔβοιαν (277) καὶ ἀπό τινας τῶν Σποράδων νήσων, καὶ ἀπὸ τὰς Κυκλάδας (278). Περιλαμβάνει δὲ τὸ Βασίλειον τοῦτο 2,450 λευγ: τετραγ: ἐπιφάνειαν περίπου καὶ ὑπὲρ τὸ ἓν ἑκατομ: κατοίκων(*).

(*) Εἰς τὰ περὶ Ἀρχαίας Γεωγραφίας διαγράψαντες κατ' ἔκτασιν τὰ περὶ Ἑλλάδος (Ἴδ. Μέρ. Β'. Βιβλ. Α'. Κεφ. Γ'. 251) δηλ. περί τε τῆς φυσ: Γεωγραφίας αὐτῆς καὶ περὶ τῆς τότε πολιτικῆς διαιρέσεως διαλαβόντες, περιττὸν κρίνομεν ἐνταῦθα νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰ ἐκεῖ ῥηθέντα, μάλιστα τὰ περὶ Φυσικῆς Γεωγραφίας, οἷον τὰ περὶ ὀρέων, ποταμῶν, κόλπων κλπ. διότι ὑποθέτομεν ὅτι οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν ἐμελέτησαν πρότερον διδαχθέντες τὴν ἀρχαίαν Γεωγραφίαν, καὶ μάλιστα τὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν ἀγνοοῦντες δὲν δύνανται οὐδένα τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων νὰ ἐννοήσωσιν, οὐδὲ τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν νὰ διδαχθῶσι. Διὰ τοῦτον τὸν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ Ἑλλὰς, ἀφ' οὗ ὑπεδουλώθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, καὶ προσετέθη ἔπειτα εἰς τὴν τῆς Ἀνατολῆς Αὐτοκρατορίαν τῶν Ῥωμαίων, ἡ εἰς τὸ Βυζαντινὸν βασίλειον κατὰ τὸ 395 μ. Χ. ἔπαθεν ἀλληλοδιαδόχως πολλὰς συμφορὰς ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐπιδρομῶν διαφόρων λαῶν βαρβάρων τῆς Ἄρκτου, ἔπειτα ἐξορισάσθη ὑπὸ τῶν Φράγκων σταυροφόρων, ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν, καὶ τέλος ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀπὸ τὸ κράτος τῶν ὁποίων μετὰ ὀκταετῆ καταστρεπτικὸν πόλεμον ἀποσπασθεῖσα, ἀνεγνωρίσθη ἀνεξάρτητος ὁριστικῶς κατὰ τὸ 1830. Ἐκ τούτων δὲ τῶν ἀλλεπαλλήλων συμφορῶν καὶ ὁ τόπος ἠρημώθη καὶ μετηλλάγη, καὶ οἱ ὀλίγοι μείναντες κάτοικοι ἐξεβαρβαρώθησαν. Κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα τοῦ σιδηροῦ αἰῶνος τῆς Ἑλλάδος μόλις ὀλίγαι τινὲς τῶν σημαντικῶν πόλεων διασωθεῖσαι, μικραὶ καὶ ταπειναί, διεφύλαξαν καὶ τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν ὀνόματα παρεφθαρμένα τὰ πλειότερα. Μετὰ δὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ βασιλέως, γενομένου τοῦ διοργανισμοῦ τοῦ νέου βασιλείου, ἐδόθησαν τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα εἰς τὰς ἐπαρχίας, εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τοὺς δήμους· ἀλλ' οἱ ἀναλαβόντες αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα τόποι δὲν εὑρίσκονται ὅλοι ἀκριβῶς εἰς τὴν αὐτὴν τοποθεσίαν τῶν ὁμωνύμων τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τινὲς ἀπέχουσιν ἐκείνων, τῶν ὁποίων αἱ ἀληθεῖς τοποθεσίαι γνωρίζονται ἀπὸ λείψανα ἐρειπίων, ἐπιγραφῶν κλπ. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ὡς πρὸς τὰ ὅρια καὶ τὴν κατάταξιν τινῶν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, ὥστε τινὲς εἰς ἄλλο τμῆμα ἀνήκουσαι τὸ παλαιὸν, συγκατετάχθησαν τὴν σήμερον εἰς ἄλλου τμήματος ἢ νομοῦ ἐπαρχίας.

Σημ. Ὅλη ἡ νῦν ὀνομαζομένη Ἑλλὰς εἶναι τόπος ἐν γένει ὀρεινὸς καὶ εὔκρατος, διακοπτόμενος ἀπὸ κοιλάδας καὶ πεδιάδας εὐφόρους. Καὶ ἐκ τῶν τριῶν μερῶν (ἀπὸ Ἀν. Μ. καὶ Δ.) περικυκλούμενος ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἔχει κόλπους πολλοὺς (251) καὶ λιμένας ἀξιολόγους πανταχοῦ, καταστήνοντας αὐτὸν ἐπιτηδειότατον εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἡ Ἑλληνικὴ σειρὰ τῶν ὀρέων (116) ἡ Πίνδος διακλαδιζομένη, διέρχεται ὅλην τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, ἐξ ὧν τὰ ὀνομαστότερα εἶναι, εἰς τὰ μεθόρια τῆς Θεσσαλίας, ἡ Ὄρθρυς, καὶ ἡ Οἴτη, ἤτις ἀποπερατουμένη εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον σχηματίζει μετὰ τῆς θαλάσσης τὴν δίοδον τῶν Θερμοπυλῶν (263)· εἰς δὲ τὴν Φωκίδα ὁ Παρνασσὸς, καὶ ὁ Κιθαιρὼν εἰς τὴν Βοιωτίαν κτλ. εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον ἡ Κυλλήνη (Ζήρια) πρὸς τὰ βόρεια μέρη, καὶ ὁ Ταΰγετος πρὸς Μ: εἰς τὴν Λακωνίαν, φθάνων εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ σχηματίζων τὰ δύο ἀκρωτήρια, τὸν Μαλέαν καὶ τὸ Ταίναρον. Ποταμοὶ δὲ εἶναι ὀλίγοι οἱ μεγάλοι, οἷον τὸ Ἀσπροπόταμον (Ἀχελῷος) ἀπὸ τῆς Πίνδου καταβαίνων, καὶ διὰ τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας χυνόμενος εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος, ἀντικρυ τῆς Κεφαλληνίας. Ὁ Σπερχειὸς (Ἑλλάδα κοινῶς), χυνόμενος κάτωθεν τῶν Θερμοπυλῶν· ὁ Ῥουφιὰς (Ἀλφειὸς) εἰς τὴν Ἦλιδα τῆς Πελοποννήσου· ὁ Πάμισος εἰς τὴν Μεσσηνίαν, καὶ ὁ Ἶρις (Εὐρώτας) εἰς τὴν Λακωνίαν. Λίμναι δὲ ὀνομασταὶ εἰς μὲν τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα εἶναι ἡ Κωπαὶς (Τοπόλια) εἰς τὴν Λεβαδείαν, ἡ Τριχωνὶς εἰς τὴν νῦν ὁμώνυμον αὐτῆς ἐπαρχίαν· εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον εἶναι ἡ Στύμφαλος, ἡ Φενεὸς καὶ ἡ Λέρνη.

λόγον, ὀλίγα διαλαμβάνοντες ἐνταῦθα περὶ τῆς Φυσικῆς Γεωγραφίας, περιοριζόμεθα νὰ ἐκθέσωμεν τὰ περὶ τῆς νῦν πολιτικῆς διαιρέσεως τῆς Ἑλλάδος, περὶ τῶν ὁρίων αὐτῆς, ἐπαρχιῶν, πόλεων κλ. ἀναφέροντες πάντα πρὸς τὰ τῆς Γεωγραφίας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τῶν παραγρ. 231 ἕως 282 (πάλιν ἐπαναλέγομεν) οὐ μόνον πρέπει νὰ προδιδαχθῶσιν οἱ μαθηταὶ πρὸ τῆς διδασκαλίας περὶ τῆς νῦν Ἑλλάδος καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα φθάνοντες ὠφέλιμον εἶναι νὰ μελετῶσι κατὰ σύγκρισιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Διαιρεῖται δὲ πολιτικῶς ἡ νῦν Ἑλλὰς εἰς δέκα νομοὺς, ἐξ ὧν ἡ μὲν Πελοπόννησος περιέχει νομοὺς 5 καὶ κατοίκους 562,341 (εἰς δὲ τοὺς ἀρχαίους χρόνους εἶχεν ἕως 2 ἑκατομ.)· ἡ δὲ Στερεὰ Ἑλλὰς (ἥτις διαιρεῖται εἰς Ἀνατολικὴν καὶ εἰς Δυτικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα), περιέχει τρεῖς νομοὺς καὶ κατοίκους 293,104. Οἱ λοιποὶ δύο νομοὶ συγκροτοῦνται ἐκ τῶν νήσων, ἔχοντες πληθ. 211,771. Ἕκαστος δὲ νομὸς ὑποδιαιρεῖται εἰς ἐπαρχίας, καὶ ἑκάστη ἐπαρχία εἰς δήμους, οἵτινες ἦσαν ἕως 430, νῦν δὲ συγχωνευθέντες συμποσοῦνται εἰς 275, τασσόμενοι εἰς τάξεις τρεῖς (Α'. τάξεως, Β'. καὶ Γ'.) ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων. Ἕκαστος δῆμος ἔχει ἕνα δήμαρχον καὶ ἓν συμβούλιον δημοτικὸν, οἵτινες διαχειρίζονται τὰ τοπικὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Κυβερνήσεως, ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῶν δημοτῶν. Ἕκαστος δὲ Νομὸς διοικεῖται ὑπὸ ἑνὸς Νομάρχου, ἐχόντος ὑπ' αὐτὸν τοὺς κατ' ἐπαρχίας Ἐπάρχους, διοριζομένους καὶ τούτους ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως (*).

Πρὸς διανομὴν δὲ τῆς δικαιοσύνης ὑπάρχουσιν εἰς πάντα μὲν δῆμον σημαντικὸν ἓν Εἰρηνοδικεῖον· εἰς ἑκάστην δὲ πρωτεύουσαν νομοῦ ἓν Πρωτοδικῶν δικαστήριον· δύο δὲ Ἐφετῶν, ἓν εἰς Ναύπλιον καὶ ἕτερον εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἑδρεύει καὶ τὸ ἀνώτατον δικαστήριον Ἄρειος Πάγος λεγόμενον· κατὰ τριμηνίαν δὲ συγκροτεῖται καὶ ἓν κακουργιοδικῶν δικαστήριον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ἑκατέρου τῶν Ἐφετείων πρὸς τιμωρίαν τῶν κακουργημάτων, δικαζομένων ὑπὸ ὁρκωτῶν κριτῶν. Πρὸς δὲ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ ἕκαστος δῆμος ὑποχρεοῦται νὰ ἔχῃ ἓν δημοτικὸν σχολεῖον τοὐλάχιστον· ὑπάρχουσι δὲ (κατὰ τὸ 1858) συστημένα τοιαῦτα σχολεῖα 498 τῶν ἀρρένων καὶ τῶν κορασίων, εἰς τὰ ὁποῖα φοιτῶσι 45,233 μαθηταί· εἰς ἑκάστην δὲ πρωτεύουσαν ἐπαρχίας ὑπάρχει ἓν σχολεῖον Ἑλληνικὸν δαπάνῃ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἀνὰ ἓν Γυμνάσιον ἀπεφασίσθη νὰ συστηθῇ εἰς ἑκάστην πρωτεύουσαν Νομοῦ, ἐξ ὧν νῦν ὑπάρχουσιν ἑπτὰ δημόσια, εἰς Τρίπολιν, Πάτρας, Ναύπλιον, Ἑρμούπολιν, Λαμίαν ἀνὰ ἕν, καὶ δύο εἰς Ἀθήνας. Εἰς ταύτην δὲ ὑπάρχει καὶ τὸ Πανεπιστημεῖον, καὶ σχολεῖον τῶν τεχνῶν, καὶ Διδασκαλεῖον, ὅπου ἐκπαιδεύονται οἱ Δημοδιδάσκαλοι, καὶ ἕτερον πρὸς ἐκπαίδευσιν διδασκαλισσῶν ὑπὸ τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας διατηρούμενον, καὶ Ὀρφανοτροφεῖα δύο, ἓν ἀρρένων καὶ ἕτερον κορασίων, δι' ἰδιαιτέρων συνεισφορῶν διατηρούμενα, καθὼς καὶ ἡ Ῥιζάρειος σχολὴ πρὸς μόρφωσιν τοῦ κλήρου, καὶ πολλὰ ἄλλα ἰδιαίτερα ἐκπαιδευτήρια (**).

(*) Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως στατιστικὴν, γενομένην τὸ 1847 ἐκ πληροφοριῶν τοῦ 1845 (ἴδε κατωτ.) τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, διαιρούμενον εἰς 10 Νομοὺς, 50 ἐπαρχίας ἢ 275 δήμους, ἔχει πόλεις 67, κωμοπόλεις 265 καὶ χωρία 2441. Οἱ δὲ δῆμοι ἐτάχθησαν Α'. τάξεως οἱ ἔχοντες πληθ. ἀνώτερον τῶν 10 χιλ: Β'. δὲ οἱ ὑπὲρ τοὺς δισχιλίους ἢ Γ'. ὅσοι δὲν ἔφθανον αὐτὸν τὸν ἀριθμόν.

(**) Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς ὅλα τὰ κατὰ τὴν Ἑλλ: ἐπικράτειαν διδακτικὰ καταστήματα μαθητευομένων ὑπῆρξεν 64,061 (κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1857 – 1858) καὶ ἡ πρὸς διατήρησιν αὐτῶν δαπάνη 1,393,184 δρ. κατὰ τὴν ἐπίσημον ἔκθεσιν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησ. κτλ. Ὑπουργείου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατὰ Νομοὺς καὶ Ἐπαρχίας (*).

Νομοί.	Ἐπαρχίαι.	Πρωτ. Ἐπαρχ.
Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας πληθ. 113336	Ναυπλίας.	ΝΑΥΠΛΙΟΝ.
	Ἀργολίδος.	Ἄργος.
	Ἐρμιονίδος ϗ	Κρανίδι καὶ
	Σπετσῶν.	Σπέτσαι.
	Τροιζηνίας.	Πόρος.
	Ὕδρας.	Ὕδρα.
	Κορινθίας.	Κόρινθος.
Ἀχαΐας ϗ Ἤλιδος 130891	Ἀχαΐας.	ΠΑΤΡΑΙ.
	Αἰγιαλείας.	Βοστίτσα.
	Καλαβρύτων	Καλάβρυτα.
	Ἠλείας.	Πύργος.
Μεσσηνίας 101271	Τριφυλίας.	Κυπαρισσία.
	Ὀλυμπίας.	Ἀνδρίτσαινα.
	Μεσσήνης.	Νησίον
	Πυλίας.	Νεόκαστρον.
	Καλαμῶν.	ΚΑΛΑΜΑΙ.
Δακωνίας 90593	+ Οἰτύλου..	Ἀρεόπολις.
	+ Γυθείου.	Γύθειον.
	Λακεδαίμονος	ΣΠΑΡΤΗ.
	Ἐπιδαύρου	Μονεμβάσια.
	Λιμηρᾶς.	
Ἀρκαδίας 126330	Κυνουρίας.	Λεωνίδιον.
	Μαντινείας.	ΤΡΙΠΟΛΙΣ.
	Γορτυνίας.	Καρύταινα.
	Μεγαλοπόλεως.	Μεγαλόπολις.
Ἀχαρνανίας καὶ Αἰτωλίας. 103641	Μεσολογγίου.	ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ.
	Ναυπακτίας.	Ναύπακτος.
	Τριχωνίας.	Ἀγρίνιον.
	Εὐρυτανίας.	Καρπενήσιον.
	Βάλτου.	
	Βονίτσης καὶ Ξηρομέρου.	Βόνιτσα.

Νομοί.	Ἐπαρχ.	Πρωτ. Ἐπαρχ.
Φθιώτ. ϗ Φωκίδος. 91944	Παρνασίδος.	Ἄμφισσα
	Δωρίδος.	Αἰγήτιον.
	Λοκρίδος.	Ἀταλάντη.
	Φθιώτιδος.	ΛΑΜΙΑ.
Ἀττικῆς ϗ Βοιωτίας. 95819	Λεβαδίας.	Λεβαδία.
	Θηβῶν.	Θῆβαι.
	Ἀττικῆς.	ΑΘΗΝΑΙ.
	Μεγαρίδος.	Μέγαρα.
	Αἰγίνης.	. . . . .
Εὐβοίας 68813	Χαλκίδος.	ΧΑΛΚΙΣ.
	Ξηροχωρίου.	Ξηροχώριον.
	Καρυστίας.	Κάρυστος.
	Σκοπέλου.	Σκόπελος.
	ὁμοῦ Σκύρος.	
	Σκίαθος.	
	Λειοδρόμια.	
Κυκλάδων πληθ. 142958	Σύρου ὁμοῦ	ΕΡΜΟΥΠΟΛ.
	Μύκονος καὶ	
	Δῆλος.	
	Κέας ὁμοῦ	
	Κύθνος καὶ	
	Σέριφος.	
	Ἄνδρου.	Ἄνδρος.
	Τήνου	Τῆνος.
	Νάξου ὁμοῦ	Νάξος.
	Πάρος, Ἀντίπαρος.	
	Θήρας ὁμοῦ	Θήρα.
	Ἴος, Ἀμοργὸς ϗ Ἀνάφη.	
	Μήλου ὁμοῦ Κίμωλος, Σίφνος	Μῆλος.
	Φολέγανδρος καὶ Σίκινος.	

(*) Αἱ μὲ κεφάλαια πόλεις εἶναι καὶ τῶν νομῶν πρωτεύουσαι, ὅπου ἑδρεύει ϗ Δικαστήριον Πρωτοδικῶν· εἰς δὲ τὰς ἐπαρχίας τὰς μὴ ἐχούσας ἐπαρχεῖον δὲν ἐσημειώθη πρωτεύουσα· οἱ δὲ τεθέντες ἀριθμοὶ μετὰ τὴν ὀνομασίαν ἑκάστου νομοῦ σημαίνουσι τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων αὐτοῦ, κατὰ τὴν γενομένην ἀπαρίθμησιν τοῦ 1856, καὶ δημοσιευθεῖσαν ἐπισήμως διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὸ 1858. Κατ' ἐκείνην εὑρέθη τὸ ὅλον τοῦ πληθυσμοῦ συμποσουμένου εἰς 1,067,216 (ἴδε Ἐφ. τῆς Κυβερ. Ἀριθ. 53). νῦν δὲ προσεγγίζοντος τὸ ἓν ἑκατομ. καὶ ἑκατὸν χιλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

418. Ἡ Πελοποννησος (251), διαιρουμένη εἰς πέντε νομοὺς, εἰς τὸν τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, τὸν τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος, τὸν τῆς Μεσσηνίας, τὸν τῆς Λακωνίας, καὶ τὸν τῆς Ἀρκαδίας, περιέχει τὰς ἑξῆς σημαντικωτέρας πόλεις·

Νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας. Περιλαμβάνει τὸ Ἀνατολικὸν μέρος τῆς Πελοποννήσου, ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ἀρχόμενον καὶ ἐκτεινόμενον Ἀν-Μ. ὡς χερσόνησος μεταξὺ τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ Ἀργολικοῦ κόλπου. Διαιρεῖται δὲ μετὰ τῶν παρακειμένων Νήσων εἰς 7 Ἐπαρχίας, τὴν τῆς Ναυπλίας, Ἄργους, Ἑρμιονίδος καὶ Σπετσῶν, Τροιζηνίας, Ὕδρας καὶ Κορινθίας (πληθ. 113336). — Εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Ναυπλίας, περιλαμβάνουσαν δήμους 4 καὶ πληθ. 13084 — Ναύπλιον, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, ἐχυρὰ παράλιος πόλις καὶ ἐμπορικὴ μὲ ἀπόρθητα φρούρια Ἐνετικὰ, χρηματίσασα πρώτη καθέδρα τοῦ βασιλείου· ἔχει ἓν Γυμνάσιον, καὶ ἀνὰ ἓν Πρωτοδικῶν καὶ Ἐφετῶν δικαστήριον, καὶ Βασιλικὸν ὁπλοστάσιον (κάτ. 4260 καὶ 7666 ὅλου τοῦ δήμου). Αὐτοῦ πλησίον εἰς τὸ παράλιον τῆς πεδιάδος τοῦ Ἄργους, ἄντικρυ τῶν ἐρειπίων τῆς Τίρυνθος, εἶναι οἱ ἀπόβαθμοι Ὄθωνος, ὅπου δηλαδὴ ἀποβὰς ὁ Βασιλεὺς Ὄθων ἐπάτησε κατὰ πρῶτον τὴν Ἑλληνικὴν γῆν. Εἰς τὴν Τίρυνθα ὑπάρχει τὸ ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος συστηθὲν καὶ νῦν τελειοποιηθὲν γεωργικὸν σχολεῖον, ὅπου πολλοὶ ἐκ διαφόρων Δήμων ὑπότροφοι καὶ τῆς Κυβερνήσεως διδάσκονται θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς τὴν Γεωργίαν.— Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἄργους (δῆμοι 6 καὶ πληθ. 21658) — Ἄργος, ἀπέναντι τοῦ Ναυπλίου, καὶ ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης, εὐκραεστάτη καὶ καλὴ πόλις, κειμένη εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς τοποθεσίαν, ὅπου ἐπὶ λόφου διασώζονται καὶ ἐρείπεια τῆς ἀρχαίας αὐτῆς Ἀκροπόλεως, λεγομένης Ἀαρίσσης. Αὐτόθεν οἱ Ἕλληνες ὁρμώμενοι ἀπέκρουσαν τήν τε εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη κατὰ τὸ 1822, καὶ μετέπειτα τὴν τοῦ Ἰμβραήμη εἰς Μύλους κατάβασιν ἄντικρυ τοῦ Ναυπλίου (κάτ. 10,651). Ὄχι μακρὰν τοῦ Ἄργους σώζονται ἐρείπια τοῦ Ἡραίου καὶ τῶν Μυκηνῶν περὶ τὸ χωρίον Χαρβάτι.—Ὕδρα (Ὑδρέα κάτ. 12,008), ἀπαρτίζουσα ἰδίαν ἐπαρχίαν, καὶ Σπέτσαι (Τηπάρηνος κάτ. 10660), παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, ναυτικαὶ νῆσοι ὀνομασταὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὁποίου μεγάλως συνετέλεσαν διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν πλοίων καὶ τῶν ἀνδρείων ναυτῶν.—Εἰς τὴν Ἑρμιονίδα, περιέχουσαν 3 δήμους μετὰ τοῦ τῶν Σπετσῶν (πληθ. καὶ τῶν 3 δήμων 20110). — Καστρὶ (Ἑρμιόνη) ἄντικρυ τῆς Ὕδρας, καὶ Κρανίδιον (Μάσης, ἄντικρυ τῶν Σπετσῶν)· τούτων οἱ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κάτοικοι ζῶσιν ἀπὸ τῆς ναυτιλίας καὶ τῆς γεωργίας. — Εἰς τὴν Τροιζηνίαν, παρὰ τὸν Σαρωνικὸν κόλπον ἐκτεινομένην (δῆμοι 3 καὶ πληθ. 10442) — Δαμαλᾶς (Τροιζὴν), πλησίον τῆς εἰς κόλπον σχηματιζομένης παραλίας. Αὐτοῦ συνεκροτήθη ἡ Γ': Ἐθνικὴ Συνέλευσις τῶν Ἑλλήνων, ἡ ψηφίσασα τὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος καὶ τὸν Ι. Καποδίστριαν Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1827. Εἰς τούτου τοῦ κόλπου τὸν πόρον παρεμπίπτουσα ἡ νῆσος Καλαυρία, νῦν Πόρος, μετὰ μιᾶς ἄλλης μικρᾶς λεγομένης Σφαιρίας, σχηματίζει ἕνα τῶν εὐρυχωροτάτων καὶ ἀσφαλεστάτων λιμένων τῆς Ἑλλάδος, ἔχοντα δύο στενὰς εἰσόδους. Εἰς αὐτὸν ὑπάρχει καὶ ὁ Βασιλικὸς Ναύσταθμος ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου συστηθείς, καὶ ἕδρα τοῦ ἐπαρχείου. Ὅλος ὁ τόπος εἶναι ὡραῖος καὶ τερπνότατος διὰ τοὺς ἐκτεταμένους λεμωνῶνάς του (κάτ. ὅλου τοῦ δήμου Τροιζῆνος 8083). — Πρὸς Β: ἐκτείνεται ἡ χερσόνησος τῶν Μεθάνων, ἐπὶ τῆς ὁποίας κεῖνται τὰ Μέθανα (δῆμος Μεθάνων) ἐξάγοντα ἐξαίρετον ἐλαιόλαδον. — Ἔτι βορειότερον Ἐπίδαυρος, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ναυπλίας, ἔχουσα μικρὸν λιμένα, ὅπου ἀποβαίνουσιν οἱ ἐξ Ἀθηνῶν μεταβαίνοντες εἰς Ναύπλιον. Αὐτοῦ συνεκροτήθη ἡ πρώτη Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἡ κηρύξασα τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ἔθνους κατὰ τὸ 1822. — Εἰς τὴν Κορινθίαν, περιλαμβάνουσαν 11 δήμους καὶ πληθ. 34914. — Καλαμάκιον, λιμὴν εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ, καὶ Λουτράκιον (Λέχαιον), ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ἀνήκοντα εἰς τὸν δῆμον Κορίνθου εἶναι ἀξιοσημείωτα διὰ τὴν αὐτόθεν συγκοινωνίαν τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τῶν ἐν τῷ Ἀδριατικῷ κόλπῳ, ἐνεργουμένην διὰ τῶν Αὐστριακῶν ἀτμοπλοίων. — Ἀπέναντι τοῦ Λουτρακίου ἐπὶ μικρᾶς χερσονήσου, Περαχώρα (δῆμος Περαχώρας) καὶ Πεῖσα, ὅθεν ἐξάγεται πίσσα, ῥητίνη, καὶ κατράμιον. Πλησίον τοῦ Καλαμακίου φαίνεται ἡ ἀρχὴ τῆς διώρυγος, δι' ἧς ἐπεχειρίσθη ἡ ἀπονήσωσις τῆς Πελοποννήσου. — Κόρινθος, ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἰσθμοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν της τοποθεσίαν ὑπὸ τὸν Ἀκροκόρινθον, ἀλλὰ ἐρειπωμένη καὶ ταπεινὴ, μόλις 1331 κατοίκους ἔχουσα· κατεστράφη δὲ ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τοῦ συμβάντος τρομεροῦ σεισμοῦ τὴν 9 Φεβρουαρίου 1858· ὅθεν διετάχθη νέος συνοικισμὸς αὐτῆς παρὰ τὴν παραλίαν τοῦ Λουτρακίου, εἰς θέσιν λεγομένην νῦν Σχοινιάν. Τὸ δὲ κύριον τῶν Κορινθίων προϊὸν εἶναι ἐλαιόλαδον καὶ σταφίδες Κορινθιακαί, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πλουτίζονται καὶ οἱ κάτοικοι τῶν Τρικκάλων ἀπωκισμένοι μακρὰν τῆς θαλάσσης. — Πλησίον τῆς Κορίνθου εἰς τὴν παραλίαν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, Κιάτον καὶ Διμηνιόν, χωρίδια τερπνὰ τοῦ νῦν δήμου

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σικυῶνος· καὶ ἐνδότερον, Βασιλικὸν πλησίον τῆς ἀρχαίας Σικυῶνος.— Ἔτι ἐνδότερον κεῖνται οἱ δῆμοι Φενεοῦ καὶ Στυμφάλου, ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε λιμνῶν ἐπονομασθέντες. — Ἅγιος Γεώργιος (δῆμος Νεμέας), κωμόπολις ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς φερούσης ἀπὸ Κορίνθου εἰς Ἄργος, παράγουσα οἶνον κάλλιστον. — Αὐτοῦ πλησίον εἶναι τὸ λεγόμενον Ἁγιονόρι, στενὴ δίοδος, εἰς ἣν Νικήτας ὁ Τουρκοφάγος κατέστρεψε τὸν στρατὸν τοῦ Δράμαλη, ἀποχωροῦντα εἰς Κόρινθον.

Νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος. Παρεκτείνεται παρὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς χερσονήσου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλφειοῦ, περιλαμβάνων τέσσαρας ἐπαρχίας, τὴν τῆς Αἰγιαλείας, Πατρῶν, Καλαβρύτων, καὶ Ἠλείας (πληθ. 130591).—Εἰς τὴν τῆς Αἰγιαλείας, συνορεύουσαν μὲ τὴν Κορινθίαν, καὶ περιλαμβάνουσαν 3 δήμους, τὸν τοῦ Αἰγίου, τῶν Βουρῶν καὶ Αἰγείρας (πληθ. ὅλων 10560), κεῖται ἡ Βοστίτσα (καὶ νῦν Αἴγιον), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ δήμου Αἰγίου (κάτ. 2581 καὶ ὅλου τοῦ δήμου 6543) ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἐξάγουσα σταφίδα Κορινθιακήν. — Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀχαΐας, περιέχουσαν πέντε δήμους Πατρῶν, Φαρῶν, Αὐμης, Τριταίων καὶ Ἐρινεῶν καὶ πληθ. 37703. — Πάτραι, πρωτεύουσα τοῦ Νομοῦ, ἀρχαία πόλις, καὶ νῦν ὀνομαστὴ διὰ τὸ ἐμπόριόν της· ἔχει Πρωτοδικῶν δικαστήριον, καὶ Γυμνάσιον (κάτ. 15 χιλ.). — Πλησίον καὶ πρὸς Β: αὐτῆς, ὅπου στενοῦται ἡ εἴσοδος τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, κεῖται ἐπὶ τοῦ Ῥίου ἀκρωτηρίου φρούριον ὁμώνυμον (252).— Εἰς τὰ μεσόγεια καὶ πρὸς Ἀν: συνορεύουσα μὲ τὴν Αἰγιάλειαν, Κορινθίαν καὶ Γορτυνίαν, κεῖται ἡ ἐπαρχία Καλαβρύτων, ἐπαρχία ὀρεινὴ, περιλαμβάνουσα ἐννέα δήμους καὶ πληθ. 43145.—Καλάβρυτα, πρωτ: πόλις τῆς ἐπαρχίας (κάτ. 1622 καὶ ὅλου τοῦ δήμου 7450), ὀνομασθείσης ἐξ αὐτῆς τῆς πρωτευούσης· διότι αὕτη ἔχει τὸ κλέος, ὅτι ἐν αὐτῇ πρώτη ἀνεπετάσθη ἡ σημαία τῆς ἐθνεγερσίας τὴν 25 Μαρτίου 1821 ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων Παλαιῶν Πατρῶν, Ἀνδρέου Ζαΐμη κλπ. προκρίτων, ἐπιπεσόντων κατὰ τῶν ἐκεῖ Τούρκων. Μακρὰν αὐτῆς 2 ὥρας εἰς τὸν δῆμον Κερπινῆς κεῖται καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου. — Ἡ ἐπαρχία Ἠλείας περιλαμβάνει ὀκτὼ δήμους καὶ πληθ. 40237, καὶ τὰς ἐκτεταμένας πεδιάδας τῆς Ἤλιδος, ὅπου κεῖνται Γαστούνη, Λεχαινὰ, καὶ Πύργος (δῆμος Λετρίνων κάτ. τούτου 7992), ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἐπαρχίας (κάτ. 3875), ἔχουσα ἐπίνειον τὸ Κατάκωλον εἰς τὸ παράλιον, μὲ τὸ ὁποῖον συγκοινωνεῖ δι' ἁμαξιτῆς ὁδοῦ· ἡ δὲ Γλαρέντσα, πρὸς Β: κειμένη, εἶναι ἐπίνειον τῆς Γαστούνης καὶ τῶν Λεχαινῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Νομὸς Μεσσηνίας. Ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ Ἀλφειοῦ, τελευταῖ εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Καλαμῶν, περιλαμβάνων τὸν Κυπαρισσιακὸν κόλπον καὶ μέρος τοῦ Μεσσηνιακοῦ, καὶ τὰς ἐπαρχίας Ὀλυμπίας, Τριφυλίας, Πυλίας, Μεσσήνης καὶ Καλαμῶν, καὶ συνορεύων πρὸς Β: μετὰ τοῦ Νομοῦ τῆς Ἀρκαδίας (πληθ. **101271**). — Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ὀλυμπίας, συνορεύουσαν μὲ τὴν τῆς Ἠλείας καὶ περιλαμβάνουσαν ἓξ δήμους καὶ πληθ. **21810**: κεῖται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἡ Ἀνδρίτσαινα, πόλις ὀρεινὴ καὶ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας (ὅλου τοῦ δήμου κάτ. **6603**). — Ἀγουλινίτσα (δῆμος Βώλακος) πλησίον λιμνοθαλάσσης καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλφειοῦ ἐκβάλλοντος εἰς τὴν θάλασσαν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Πύργου, καὶ χωρίζοντος νῦν τὸν Νομὸν τῆς Ἀχαΐας ἀπὸ τὸν τῆς Μεσσηνίας. — Ἀπὸ Πατρῶν μέχρι τῆς Ἀγουλινίτσης ὅλη ἡ παραλία εἶναι ὁμαλὴ καὶ ἐπίπεδος, ἢ διακοπτομένη ἀπὸ γηλόφους εὐφόρους· ὅθεν ὅλος ὁ τόπος οὗτος εἶναι κατάφυτος νῦν ἀπὸ σταφιδαμπελῶνας κλ. — Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τριφυλίας, συνεχομένην μὲ τὴν ἀνωτέρω καὶ περιλαμβάνουσαν ἓξ δήμους καὶ πληθ. **21986**. — Ἀρκαδιὰ, νῦν Κυπαρισσία, πρωτεύουσα τοῦ δήμου Κυπαρισσίας καὶ ὅλης τῆς ἐπαρχίας (κάτ. ὅλου τοῦ δήμου **3712**) κειμένη ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ, ἔχει θέσιν ἐξαισίαν καὶ μαγευτικὴν πρὸς τὸ ἀναπεπταμένον πέλαγος τοῦ ὁμωνύμου αὐτῆς κόλπου, καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἐκτεταμένας πεδιάδας καταφύτους. — Πρὸς Μ: αὐτῆς, καὶ περίπου **3** ὥρας μακρὰν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν, κεῖνται τὰ Φιλιατρὰ (δῆμος Ἐράνης κάτ. ὅλου τοῦ δήμου **3351**), κωμόπολις χαριεστάτη ἐπὶ ὁμαλοῦ ὀροπεδίου καταφύτου ἀπὸ ἐλαίας, καὶ πλησίον αὐτῆς Γαργαλιάνοι (δῆμος Φλεσιάδος) ἐπὶ ὁμοίου ὀροπεδίου, ὅθεν ἔχει τις τὴν θέαν τῆς θαλάσσης καὶ τῆς κάτωθεν αὐτῶν ἐκτεταμένης πεδιάδος καὶ καταφύτου ἀπὸ ἐλαιῶνας καὶ ἀμπελῶνας. Ὠνομάσθη δὲ ὁ δῆμος Φλεσιάδος εἰς μνήμην τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου τοῦ Διακαίου, ἐπικαλουμένου καὶ Φλέσα· διότι οὗτος, εἴς τινα τόπον αὐτοῦ τοῦ δήμου λεγόμενον Μανιάκι, περιχαρακωθεὶς μετὰ **900** Ἑλλήνων, ἔπεσεν ἐνδόξως μετὰ **500**, ὡς ἄλλος Λεωνίδας ὑπὲρ πατρίδος μαχόμενος ἡρωϊκῶς πρὸς **25** χιλ. Αἰγυπτίων.— Εἰς τὴν Πυλίαν, περιλαμβάνουσαν **5** δήμους καὶ πληθ: **15870**: Νεόκαστρον ἢ Ναυαρῖνοι (καὶ νῦν Πύλος), πρωτ: τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα φρούριον παρὰ τὴν εἴσοδον κόλπου σχηματισμένου εἰς λιμένα μέγαν καὶ ἀξιόλογον διὰ τῆς παρακειμένης νήσου Σφακτηρίας. Ἐντὸς αὐτοῦ αἱ τρεῖς σύμμαχοι δυνάμεις κατέκαυσαν τὸν Τουρκικὸν στόλον κατὰ τὸ **1827**.—Πλησίον πρὸς Μ: Μεθώνη, καὶ πρὸς Ἀν: ταύτης ἐπὶ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου Κορώνη, φρούρια παράλια. Εἰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν Μεθώνην ἀποβὰς ὁ Ἰμβραήμης μετὰ 40 χιλ: Ἀράβων κατὰ τὸ 1825, καὶ κυριεύσας ἔπειτα καὶ τὸ Νεόκαστρον, ἐπόρθει καὶ κατέστρεφε τὴν Πελοπόννησον ἐκεῖθεν ὁρμώμενος. — Πρὸς Β: τῆς Κορώνης καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κόλπου, Πεταλίδιον (πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Μεσσήνης), ὅπου οἱ Γάλλοι κατὰ πρῶτον ἀπέβησαν μετὰ τὴν ἐν Νεοκάστρῳ ναυμαχίαν, καὶ νῦν συνῳκίσθησαν Μανιᾶται. Εἰς τὰ πέριξ αὐτῆς καὶ τῆς Κορώνης διασώζονται λείψανα τοῦ ἄλλοτε ἐκτεταμένου ἐλαιῶνος, καταστραφέντος ὑπὸ τῶν Ἀράβων.— Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μεσσήνης, περιλαμβάνουσαν ἓξ δήμους καὶ πληθ. 21923. Νησίον, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας (δῆμος Παμίσου) κωμόπολις τερπνὴ (κάτ. ὅλου τοῦ δήμου 4,520) ὄχι μακρὰν τῶν Καλαμῶν εἰς τὴν κατακλυζομένην ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Παμίσου πεδιάδα. — Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν, Μελιγαλᾶς καὶ Σκάλα (δῆμος Οἰχαλίας κάτ. 4495) Πρὸς Δ: αὐτῶν κεῖται τὸ ὄρος Ἰθώμη (Βουλκάνο) καὶ ὁμώνυμος δῆμος αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ τὸ ὄρος, ὂν ἡφαίστειον, προξενεῖ συχνάκις σεισμοὺς, ἐξ ὧν πάσχει ἡ Μεσσηνία· κατὰ δὲ τὸ 1846 γενόμενοι σφοδρότεροι, κατερείπωσαν πολλὰ χωρία καὶ αὐτὸ τὸ Νησίον σχεδὸν ἠρήμωσαν. — Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαμῶν, περιλαμβάνουσαν πέντε δήμους καὶ πληθ. 19382: Καλαμάτα (νῦν Καλάμαι) ἕδρα τοῦ Νομάρχου, ὄχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἔχουσα ἱκανὸν ἐμπόριον καὶ μεταξουργεῖα (ὅλου τοῦ δήμου κάτ. 6,200). Ὅλος ὁ τόπος ἦτο κατάφυτος ἀπὸ συκαμινέας, συκέας καὶ ἐλαίας, ἀλλ' ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἔπαθεν ὑπὸ τῶν Ἀράβων, οἵτινες ἐδενδροτόμησαν ἀνιλεῶς καὶ ἠρήμωσαν αὐτὸν μόλις ἤδη ἀναλαμβάνοντα· ἐξάγει δὲ σῦκα, μέταξαν καί τινα ὑφάσματα μεταξωτὰ τῶν Καλαμῶν, καὶ ἐλαιόλαδον. — Ἄλλοι δῆμοι αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας εἰσὶν ὁ τῆς Θουρίας, Ἀλαγωνίας, Ἄριος καὶ Ἀμφείας. Εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον δῆμον, κείμενον ἐνδότερον πρὸς Β: ἀνήκει καὶ ἡ Πολιανὴ, χωρίον περὶ τὰ στενὰ τὰ λεγόμενα τοῦ Λεονταρίου, δι' ὧν γίνεται ἡ δίοδος καὶ ἡ ἀνάβασις πρὸς τὸ ὀροπέδιον τῆς Ἀρκαδίας καὶ εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Μεγαλοπόλεως. Εἰς τὴν Πολιανὴν, Δραμπάλαν, Ἄκωβον καὶ Μακρυπλάγι, θέσεις ὀχυρὰς αὐτῶν τῶν στενῶν, συνῆψαν πολλὰς μάχας οἱ Ἕλληνες μετὰ τῶν Ἀράβων, ἀγωνιζόμενοι ὅπως ἐμποδίσωσι τὴν ἐκεῖθεν διάβασιν τοῦ Ἰμβραήμη, ἀνερχομένου πρὸς ἅλωσιν καὶ κατοχὴν τῆς Τριπόλεως.

Νομὸς Λακωνίας. (πληθ. 90593). Αὕτη διαιρεῖται τὴν σήμερον εἰς ἐπαρχίας 4, τὴν τῆς Οἰτύλου, τὴν τοῦ Γυθείου, τῆς Λακεδαίμονος, καὶ τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, ἀλλὰ δὲν περιλαμβάνει ὅλην τὴν ἀρχαίαν Λακωνίαν, διότι ἓν μέρος αὐτῆς ὑπάγεται εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν, τὴν τῆς Κυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νουρίας, τασσομένην νῦν εἰς τὸν Νομὸν τῆς Ἀρκαδίας. Ἀμέσως μετὰ τὴν Μεσσηνίαν ἀρχίζουσιν αἱ ἐπαρχίαι Οἰτύλου καὶ Γυθείου τῆς Λακωνίας, περιλαμβάνουσαι τὴν κυρίως λεγομένην Μάνην, ἥτις διαιρεῖται νῦν εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικήν. Τῆς Δυτικῆς, ἐκτεινομένης εἰς τὰ παράλια τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, πρωτεύουσα Τσίμοβα (νῦν Ἀρεόπολις).—Πόρτο Βέτουλον (Οἴτυλον καὶ νῦν), εἰς ἕνα δῆμον τὸν τῆς Οἰτύλου μετὰ τῆς Ἀρεοπόλεως τασσόμενον. Τῆς Ἀνατολικῆς πρωτεύουσα Μαραθωνῆσι (νῦν Γύθειον) πλησίον τῆς τοποθεσίας τοῦ ἀρχαίου Γυθείου εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον, ἔχει 2437 κατοίκους καὶ ἱκανὸν ἐμπόριον, διότι ἐκεῖθεν ἐξάγονται ἐλαιόλαδον, μέταξα καὶ βαλανίδια. Ἡ ἐπαρχία Οἰτύλου περιλαμβάνει 5 δήμους καὶ πληθ. 26089· ἡ δὲ τοῦ Γυθείου ὡσαύτως δήμους 5 καὶ πληθ. 12663: Ἀμφότεραι δ' εἰσὶν ὀρειναὶ, καὶ πετρώδεις καὶ ἄκαρποι, μικρὰς κοιλάδας γονίμους περιέχουσαι.

Οἱ Μανιᾶται καὶ ἐπὶ Τούρκων διέμειναν αὐτοδιοίκητοι εἰς τὰ ὀρεινὰ καὶ δύσβατα χωρία των κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς σειρᾶς τοῦ Ταϋγέτου· μόλις πρὸ τῆς ἐθνεγερσίας 60 περίπου ἔτη ἀνεγνώρισαν τρόπον τινὰ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου, ὅστις ἐδιώριζεν ἕνα ἐκ τῶν ἐντοπίων ἀρχηγὸν, ἐπονομαζόμενον Μπέην· οὗτος δ' ἐδιοίκει τοὺς Μανιάτας κατὰ φρατρίας ἢ φάρας, ἔχοντας ἄλλους ὑπαρχηγούς. Τὰ μεσημβρινώτερα τῶν ἀνωτέρω ἐπαρχιῶν μέχρι τοῦ Ταινάρου ἀκρωτηρίου εἶναι τόπος τραχὺς καὶ δύσβατος Κακοβοῦνι καὶ Κακαβούλια ἢ Μέσα Μάνη λεγόμενος, καὶ κατοικούμενος ὑπὸ τῶν Μανιατῶν Κακοβουναίων ἢ Κακοβουλαίων ἐπιλεγομένων (πληθ. τῶν 2 ἐπαρχ. 39 χιλ: περίπου).

Ἡ ἐπαρχία τῆς Λακεδαίμονος. Ἀπὸ τὰ ὄρη τοῦ Λυκαίου, τοῦ Κρονίου καὶ τοῦ Ταϋγέτου περικλείεται λεκανοπέδιον ἐκτεταμένον καὶ εὔφορον, διαβρεχόμενον ὑπὸ τοῦ Εὐρώτα καὶ ἀνοιγόμενον πρὸς τὸ Ἕλος, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου· κατοικεῖται δ' αὐτὸ ὑπὸ 38 χιλ: περίπου ψυχῶν, συνωκισμένων εἰς διάφορα χωρία τεταγμένα εἰς δήμους 13, ἀναλαβόντας τὰ παλαιὰ ὀνόματα τῶν ἐκεῖσε ἀρχαίων πόλεων (417)· ἔχει δ' ἐκτεταμένον ἐλαιῶνα, καὶ μέταξαν παράγει καλλίστης ποιότητος, τῶν ὁποίων ἡ ἐξαγωγὴ γίνεται διὰ τοῦ Γυθείου.—Μισθρᾶς, πρωτεύουσα εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ταϋγέτου πλησίον τῆς ἀρχαίας Σπάρτης, εἰς τῆς ὁποίας τὰ ἐρείπια ᾠκοδομήθησαν νῦν τὰ δημόσια καταστήματα τῶν Ἀρχῶν, καὶ ἡνωμένην εἰς ἕνα δῆμον μὲ τὸν Μισθρᾶν διώρισεν ἡ Κυβέρνησις πρωτεύουσαν τοῦ Νομοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ὁλονὲν συνοικίζονται κάτοικοι ἐκ τῶν πέριξ· ὀλίγα δ' ἐρείπια ἀρχαίων φαίνονται ἐν αὐτῇ λόγου ἄξια (ὅλου τοῦ δήμου κάτ. 7912). Εἰς τὰ πέριξ πρὸς Μ. Σκλαβοχώριον (Ἀμύκλαι) εἰς τὸν δῆμον Ἀμυκλῶν — Χρύσαφα πρὸς Ἀν. εἰς τὸν δῆμον Θεραπνῶν. — Βρυλιὰς καὶ Βουτιάνοι πρὸς Β: εἰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸν δῆμον Σελασίας — Σκάλα καὶ Τρίνησα εἰς τὸν δῆμον Τρινάσου περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐρώτα εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον.— Ἐπαρχία Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς· περιλαμβάνει ὅλον τὸ πρὸς Ἀν: τοῦ Γυθείου μεταξὺ τῶν δύο θαλασσῶν χερσονησίζον μέρος, καὶ ἀποπερατούμενον εἰς τὸν Μαλέαν. — Πρωτεύουσα Μονεμβάσια (νῦν Ἐπίδαυρος Λιμηρὰ), φρούριον ἀπόρθητον ἐπὶ νησιδίου ἑνουμένου διὰ γεφύρας μὲ τὴν ξηράν. Αὐτοῦ διασώζεται εἰσέτι ἐκκλησία ἀρχαία, ἀπὸ τοὺς χρόνους τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, καὶ εἰκὼν ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ἀξιοθέατος τῶν Βυζαντινῶν ζωγράφημα. Ἄλλοι 4 δῆμοι, ὁ ταῦ Ἀσωποῦ, Ζάρακος, Βοιῶν καὶ Ἕλους, ἀπὸ μικροχωρίδια συγκείμενοι, συνιστῶσι τὴν ἐπαρχίαν ταύτην, περιέχουσαν 14068 κατοίκων.

Μέρος τῆς ἀρχαίας Λακωνίας πρὸς Β: τῆς ἀνωτέρω ἐπαρχίας, παρὰ τὸν Ἀργολικὸν κόλπον ἐκτεινόμενον ἕως εἰς τὰ βουνὰ τὰ περικυκλόνοντα πρὸς Ἀν: τὴν λεκάνην τῆς Σπάρτης, εἶναι ἡ λεγομένη Τσακωνία (κατὰ παραφθορὰν τοῦ Λακωνία) ἔχουσα πόλεις, τὸ Λεωνίδιον (νῦν δῆμος Λιμναίου), κείμενον εἰς μικρὰν πεδιάδα ἐλαιόφυτον, περικυκλουμένην γύρωθεν ἀπὸ ὑψηλὰ ἀπότομα καὶ ἀπόκρημνα βουνὰ, καὶ διανοιγομένην εἰς μικρὰν παραλίαν ἄντικρυ τῶν Σπετσῶν. Φαίνεται ὅτι ὁ τόπος οὗτος ἦτον ἀκατοίκητος ἕως περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος· συνῳκίσθη δ' αὐτοῦ μέρος τῶν κατοίκων τοῦ Πραστοῦ (νῦν δήμου Βρασιῶν) 4: ὥρας μακρὰν ἀπέχοντος ἐπὶ τῶν ὀρέων, οἵτινες ἠναγκάζοντο διὰ τὸ ψῦχος καὶ πρὸς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς νὰ διαχειμάζωσιν εἰς Ἅγιον Ἀνδρέαν εἰς τὸ Ἄσρος, καθὼς καὶ ἤδη οἱ λοιποὶ διαχειμάζουσιν ἔχοντες αὐτοῦ τὰ κτήματά των. Οἱ κάτοικοι τῶν δύο τούτων δήμων, καθὼς καὶ οἱ τῶν δύο ἄλλων, Γλυπίας καὶ Σελινοῦντος, τῆς αὐτῆς χώρας (ἥτις ἐλέγετο πρότερον ἐπαρχία Πραστοῦ) ἔχουσιν ἰδίαν διάλεκτον, ἡ ὁποία διασώζει πολλὰς λέξεις καὶ ἰδιωτισμοὺς τῆς ἀρχαίας Δωρικῆς. Ἡ ἐπαρχία αὕτη ἡνωμένη μὲ τὴν τοῦ Ἁγίου Πέτρου (ἥτις φαίνεται ὅτι τὸ ἀρχαῖον ἀνῆκεν εἰς τὴν Ἀργολίδα ἐν μέρει καὶ εἰς τὴν Ἀρκαδίαν) συνιστᾷ ἤδη τὴν ἐπαρχίαν Κυνουρίας, ἥτις ὑπάγεται εἰς τὸν νομὸν τῆς Ἀρκαδίας. —Ἅγιος Πέτρος, κωμόπολις ὀρεινὴ (δῆμος Πάρνωνος κάτ. 3507), κειμένη εἰς ἕνα κλάδον τοῦ Κρονίου ὄρους.—Καστρὶ (νῦν δῆμος Τανίας κάτ. 4060) πλησίον πρὸς τὰ Β-Δ: ἐξ οἰκογενειῶν 800, συνῳκισμένων ἐπὶ 7 λόφων καταῤῥύτων καὶ καταφύτων ἀπὸ ἀμπελῶνας, καστανέας, κερασέας καὶ διάφορα ἄλλα ὀπωροφόρα δένδρα. Εἰς αὐτὸν τὸν δῆμον ὑπάρχει καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Τιμίου Προδρόμου εἰς κοίλωμα ἀποτόμου βράχου κτισμένη, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰμβραήμης δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκπορθήσῃ· κάτωθεν αὐτῆς εἰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στενὴν κοιλάδα ῥέει καὶ ποταμὸς ὁ Τάνης, ἀφ' οὗ ἐπωνομάσθη καὶ ὁ δῆμος. — Δολιανὰ καὶ Βέρβενα ὁμοίως ὀρεινοὶ δῆμοι, πρὸς τὸ ὀροπέδιον τῆς Τριπόλεως καὶ ὀνομάστοι εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐθνεγερσίας ἡμῶν. Εἰς αὐτὰς τὰς κωμοπόλεις οἱ Τοῦρκοι τῆς Τριπόλεως, περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, κατὰ πρῶτον συνάψαντες μάχην μετὰ τῶν ἐκεῖσε συνηγμένων Ἑλλήνων ἡττήθησαν. — Πρὸς Ἀν: τῆς Τανίας, Ἅγιος Ἰωάννης καὶ Μελιγοῦ, ὀρεινὰ χωρία περίπου 3 ὥρας ὑπεράνω τῆς πεδιάδος τοῦ Ἄστρους, εἰς τὴν ὁποίαν διαχειμάζουσιν οἱ κάτοικοι αὐτῶν ἔχοντες κτήματα ἀμπελώνων καὶ ἐλαιώνων, καὶ συνιστῶντες ἕνα δῆμον τὸν τῆς Θυρέας (ὅλου τοῦ δήμου κάτ. 2500), ὁμοῦ μὲ ὀλίγους κατοικοῦντας εἰς τὸ ὕφορμον παράλιον τοῦ Ἄστρους, ὅπου μικρὰ πλοιάρια ἐλλιμενίζονται πρὸς ἐξαγωγὴν τῶν προϊόντων τῆς ἐπαρχίας, τὰ ὁποῖα εἶναι τυρίον, ἐλάδιον, μέταξα, καί τινα ὀπωρικά. Εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Ἄστρους φαίνονται ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Θυρέας, περὶ τῆς ὁποίας ἐμάχοντο οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ εἰς τὴν αὐτόσε Μονὴν τῆς Λουκοῦς ἀνεκαλύφθησαν λείψανα ἀρχαίου ναοῦ. Αὐτοῦ εἶναι καὶ λίμνη Μουσθὼ νῦν λεγομένη, τὴν ὁποίαν τινὲς ὑπολαμβάνουσιν ὡς τὴν τῶν ἀρχαίων Λέρνην. Εἰς τὸ Ἄστρος συνεκροτήθη ἡ Β': Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις· ὅθεν διετήρησε τὄνομα, καθὼς καὶ τὰ Δολιανὰ καὶ Βέρβενα, πρὸς μνήμην τῶν ἐκεῖ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν συμβάντων. Ὅλος ὁ πληθ. τῆς Κυνουρίας συμποσοῦται εἰς 27768 κατ: ἀνηκόντων εἰς 9 δήμους.

Νομὸς Ἀρκαδίας. Ὁ Νομὸς τῆς Ἀρκαδίας περιλαμβάνει τὰς ἐπαρχίας Κυνουρίας, Μαντινείας, Γορτυνίας καὶ Μεγαλοπόλεως (πληθ. 126550 εἰς 32 δήμ:). Ἐξαιρουμένης τῆς Κυνουρίας, αἱ λοιπαὶ ἐπαρχίαι τοῦ Νομοῦ τούτου κεῖνται ἐν τῷ μέσῳ τῆς χερσονήσου, περιλαμβάνουσαι τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ ὀρεινοὺς τόπους αὐτῆς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν μάλιστα τῆς Γορτυνίας, ὅθεν ἔχουσι τὰς πηγάς των καὶ οἱ σημαντικώτεροι ποταμοί, οἷον ὁ Ἀλφειὸς, ὁ Λάδων, ὁ Ἐρύμανθος κλπ. (257). Ἡ ἐπαρχία Κυνουρίας, ὁποίαν περιωρίσαμεν αὐτὴν ἀνωτέρω, ἀνήκουσα εἰς τὸν Νομὸν τῆς Ἀρκαδίας, συνέχεται μὲ τὴν ἐπαρχίαν Μαντινείας, Ἀν-Μ. Ἐν τῷ μέσῳ ταύτης κεῖται τὸ ὀροπέδιον τῆς Τριπόλεως 2 χιλ: πόδας ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ἔχον τὰ ὄρη Μέναλον καὶ Παρθένιον. — Τρίπολις, καὶ κοινῶς Τριπολιτσᾶ, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Μαντινείας καὶ ἕδρα τοῦ νομοῦ, πλησίον τῆς Τεγέας ἀνεγερθεῖσα κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους· ἐχρημάτισε δὲ καθέδρα τοῦ διοικοῦντος τὴν Πελοπόννησον Πασᾶ ἐπὶ Τούρκων, ἀλλὰ κατεστράφη ἐκ θεμελίων ὑπὸ τῶν Ἀράβων (κάτ. 10,426). Πλησίον τῶν Τσιπιανῶν εἶναι τὰ ἐρείπια τῆς ἀρ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χαίας Μαντινείας, εἰς δὲ τὴν παλαιὰν Ἐπισκοπὴν τὰ τῆς Τεγέας, περὶ τὰ ὁποῖα εἶναι ταπεινὰ χωρίδια γεωργῶν — Λεβίδιον καὶ Κανδήλα (δῆμος Ὀρχομενοῦ) πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ἀργείας. — Βαλτέσιον πρὸς Μ: τῆς Τριπόλεως, Πιάνα καὶ Δαβιὰ πρὸς Β: ὀνομαστοὶ τόποι διὰ τὰς μεταξὺ τῶν Τούρκων αὐτῆς τῆς πόλεως συναφθείσας μάχας, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐθνεγερσίας, καὶ ἐπὶ Ἰμβραήμη μετὰ τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων (πληθ. ὅλης τῆς ἐπαρχίας 39600 εἰς 9 δήμους).

Γορτυνία. Ἄλλο μέρος τῆς Ἀρκαδίας ὑψηλότερον καὶ ὀρεινὸν, συνορεῦον μὲ τὰς ἐπαρχίας Καλαβρύτων, Ἤλιδος, Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, συνιστᾷ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην, περιλαμβάνουσαν 11: δήμους καὶ πληθ. 48747 — πρωτεύουσα Καρύταινα (νῦν δῆμος Γόρτυνος κάτ. 4 χιλ.) ἐπὶ τόπου ὑψηλοῦ μὲ φρούριον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ῥέει ὁ Σελινοῦς ποταμός. — Πρὸς Β: Δημητσάνα (νῦν δῆμος Θεισόας) ὀνομαστὴ διὰ τὸ Ἑλληνικόν της σχολεῖον, συστηθὲν πρὸ τοῦ 1770 (κάτ. 2300. Αὐτοῦ ἐγεννήθη καὶ ὁ ἀοίδιμος Πατριάρχης Γρηγόριος, ὁ κρεμασθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα εἰς τὴν θύραν τοῦ Πατριαρχείου, ἅμα ἐκραγείσης τῆς ἐπαναστάσεως. — Ζάτουνα, πλησίον τῆς Δημητσάνης καὶ εἰς τὸν αὐτὸν δῆμον ὑπαγομένη, ὡραία κωμόπολις ὀρεινὴ καὶ βιομήχανος (κάτ. 1300 καὶ ὅλου τοῦ δήμου 6280). — Β-Ἀν: τῆς Δημητσάνης Βυτίνα (δῆμος Νυμφασίας) κωμόπολις, ἔχουσα καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως Ἑλληνικὸν σχολεῖον (κάτ: τοῦ δήμου 5. χιλ.). — Λαγκάδια (δῆμος Τευθῖδος κάτ. 4400) καὶ ἔτι βορειότερα πρὸς τὰ σύνορα τῶν Καλαβρύτων, Κοντοβάζαινα (δῆμος Ἐλευσῖνος κάτ. 4800) ἀρκετὰ σημαντικαὶ κωμοπόλεις. Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας ταύτης, οὔσης ὀρεινῆς, ζῶσιν ἀπὸ τῆς κτηνοτροφίας, μικρᾶς βιομηχανίας καὶ γεωργίας· ἐσχάτως δ' ἐδόθησαν καὶ εἰς σταφιδοφυτείας σημαντικὰς, καταβαίνοντες εἰς τὰ παράλια τῆς Τριφυλίας. — Ἐπαρχ: τῆς Μεγαλοπόλεως πρὸς Μ: τῆς ἀνωτέρω· σύγκειται ἀπὸ τρεῖς δήμους ἔχοντας πληθ. 13,450 ψυχῶν — πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι τοῦ Σινάνου (δῆμος Μεγαλοπόλεως) ταπεινὸν χωρίον εἰς πεδιάδα, πλησίον τῶν ἐρειπίων της ἀρχαίας Μεγαλοπόλεως. — Λεοντάρι (δῆμος Φαλαισίας) ἐπὶ βουνοῦ, πλησίον τῆς διόδου ἀπὸ τῆς Μεσσηνίας εἰς τὸ ὁροπέδιον τῆς Ἀρκαδίας.

419. Στερεα (ἢ ἰδίως) ελλας. Πρὸς Β: τῆς Πελοποννήσου καὶ πρὸς Μ: τῆς Θεσσαλίας, μεταξὺ τῶν κόλπων τῆς Ἄρτας καὶ τοῦ Βόλου, τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ, τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ τοῦ τῆς Εὐβοίας, περιλαμβάνεται ἡ Στερεὰ Ἑλλὰς, διαιρουμένη εἰς τρεῖς Νομοὺς, τὸν τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, τὸν τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, τὸν τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας (πληθ. 293144).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁ Νομὸς τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, λεγόμενος καὶ Δυτικὴ Ἑλλὰς ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, περιέχει 6 ἐπαρχίας· τὴν τοῦ Βάλτου, τὴν τῆς Βονίτσης καὶ Ξηρομέρου, τὴν τοῦ Μεσολογγίου, Ναυπακτίας, Τριχωνίας καὶ Εὐρυτανίας, καὶ δήμους 26, κατοικουμένους ὑπὸ 103611 ψυχῶν.—Βόνιτσα (νῦν δῆμος Ἀνακτορίων κάτ: 3357) φρούριον καὶ πρωτ: τῆς ἐπαρχίας εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον.— Πρὸς Ἀν: Κραβασαρᾶς (δῆμος Ἀμβρακίας κάτ. 4300) εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον, ὁμοίως πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Βάλτου, λεγομένη καὶ Ἄργος Ἀμφιλοχικόν.—Κατοῦνα (δῆμος Ἐχίνου κάτ: 4400) εἰς τὰ μεσόγεια.—Ἀστακὸς καὶ Δραγαμέστον, παράλιοι ἄντικρυ τῆς Ἰθάκης. Αἱ ἀνωτέρω ἐπαρχίαι ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἀκαρνανίαν, ἥτις χωρίζεται ἀπὸ τῆς Αἰτωλίας διὰ τοῦ Ἀσπροποτάμου (Ἀχελῴου), ἔχουσα καὶ λίμνας τὴν τῆς Ἀμβρακίας καὶ τὴν τοῦ Ὄζεροῦ, καὶ δάση ἀξιόλογα.—Ἐπαρχία Μεσολογγίου πρὸς Ἀν: (Αἰτωλία), περιλαμβάνουσα τέσσαρας δήμους, τὸν τοῦ Μεσολογγίου, Αἰτωλικοῦ, Μακρυνείας, καὶ Ὠλενείας (καὶ πληθ. 14311).—Μεσολόγγιον, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, παράλιος πόλις καὶ περίφημος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, διὰ τὴν φθορὰν, τὴν ὁποίαν οἱ ἐν αὐτῷ ἐπέφερον εἰς τοὺς ἐχθροὺς διὰ τῆς πολυχρονίου ὑπερασπίσεώς των (κάτ: 5877)· ἡ παραλία αὐτῆς εἶναι ἀπρόσιτος εἰς τὰ πλοῖα διὰ τὰ τέλματα καὶ τὰς λιμνοθαλάσσας· προσπελάζουσι δ' εἰς αὐτὴν διὰ μονοξύλων. Αἱ παρακείμεναι μικρόνησοι Βασιλάδες, καθὼς καὶ ὁ Ἅγιος Σώστης, εἶναι ὡς ἐπίνεια τοῦ Μεσολογγίου, ὅπου δύνανται νὰ ἐλλιμενισθῶσι πλοῖα. — Πρὸς Β: εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου, Αἰτωλικὸν ἐπὶ νησιδίου καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, συναπτομένης μετ' ἐκείνου διὰ γεφύρας· ὁ δῆμος οὗτος (κάτ. 3385) περιλαμβάνει εὔφορον καὶ καλῶς καλλιεργημένον τόπον, ὅπου καὶ πορτογάλλια γίνονται ἐξαισίου μεγέθους.—Πρὸς Β: τῆς ἐπαρχίας Μεσολογγίου κεῖται ἡ ἐπαρχία Τριχωνίας, περιλαμβάνουσα τέσσαρας δήμους καὶ πληθ. 10 χιλ.—Ἀγρίνιον, πρωτεύουσα (κάτ: 270 καὶ τοῦ δήμου 2850), κειμένη εἰς τοὺς πρόποδας βουνοῦ, καὶ ἀπέναντι ἐκτεταμένης καὶ εὐφόρου πεδιάδος εἰς γεννήματα καὶ ἀμπελῶνας, πλησίον τῶν λιμνῶν Τριχωνίας καὶ Ὑρίας (τοῦ Ἀγγελοκάστρου), αἵτινες συγκοινωνοῦσαι χύνονται εἰς τὸν Ἀχελῷον.— Πρὸς Ἀν: ἐπαρχία Ναυπακτίας, περιλαμβάνουσα τρεῖς δήμους καὶ πληθ. 21 χιλ· — πρωτεύουσα Ναύπακτος, φρούριον ὀχυρὸν ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, πλησίον τῆς εἰσόδου αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀντιρρίου, τοῦ κειμένου ἄντικρυ τοῦ Ῥίου τῶν Πατρῶν (κάτ: 1600). — Πρὸς Β: μέχρι τῶν μεθορίων τῆς Τουρκίας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐκτείνεται ἡ ἐπαρχία Εὐρυτανίας, ἔχουσα ἑπτὰ δήμους καὶ πληθυσμὸν 30135. — Πρωτεύουσα. Καρπενήσιον (κάτ: 1500) ὀρεινὸς καὶ ὑγιεινὸς τόπος. Αὐτοῦ ὁ ἀείμνηστος Μάρκος Βότσαρης, ἐπιπεσὼν κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοπέδου τὸ 1823 διὰ νυκτὸς, ἐφονεύθη. — Πρὸς Μ: χωρίον Ἀμπλιανὴ (κάτ: 1500) τοῦ δήμου Καλλιδρόμης, περὶ τὸ ὄρος Καλλίδρομον κείμενον, εἶναι γνωστὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνεγερσίας διὰ τὴν κατὰ τὸ 1824 καταστροφὴν τοῦ ἐκεῖσε συναχθέντος Τουρκικοῦ στρατοπέδου.

Νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος (περιλαμβάνων 29 δήμους καὶ πληθ: 91944). Πρὸς Ἀν: τῶν προειρημένων ἐπαρχιῶν, συνορεύων πρὸς Βορρᾶν μετὰ τῆς Θεσσαλίας, καὶ παρεκτεινόμενος πρὸς Ἀνατ: μεταξὺ τῶν κόλπων Παγασικοῦ καὶ Μαλιακοῦ, καὶ μέρος τοῦ Εὐβοϊκοῦ Ἀν = Μ: περιλαμβάνει τὰς ἐπαρχίας Φθιώτιδος, Λοκρίδος, Δωρίδος καὶ Παρνασσίδος, ὅθεν καὶ ὁ Νομὸς οὗτος μετὰ τοῦ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας λέγονται Ἀνατολικὴ Ἑλλάς. — Εἰς τὴν Φθιώτιδα, περιλαμβάνουσαν δέκα δήμους καὶ πληθ. 33,576. Ζητούνιον (νῦν Λαμία, κάτ: 5200 καὶ 6,074 ὅλου τοῦ δήμου) πόλις μὲ ὀρύριον, πλησίον τῶν μεθορίων καὶ ἐκτὸς τῶν Θερμοπυλῶν, πρωτ: τοῦ Νομοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν συνωκίσθησαν πολλοὶ τῶν ὁμογενῶν εὐκατάστατοι, ἀγοράσαντες τὰς ἰδιοκτησίας τῶν ἐκεῖ Τούρκων. — Πρὸς Δ: Ὑπάτη, ὀνομαστὴ διὰ τὰ θερμὰ λουτρά της (κάτ: 1,422 καὶ ὅλου τοῦ δήμου 4,165).—Στιλὶς καὶ Ἁγία Μαρίνα (δῆμος Φαλάρων κάτ. 2700), παράλιοι εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ὄχι πολὺ μακρὰν τῆς Λαμίας, τῆς ὁποίας λογίζονται ὡς ἐπίνεια. — Ἐπαρχία τῆς Λοκρίδος· παρεκτεινομένη Μ-Ἀν: κατὰ τὰ παράλια τῆς Εὐβοϊκῆς θαλάσσης, περιέχει ὀκτὼ δήμους, καὶ πληθ. 16,330· εἰς αὐτὴν κεῖνται αἱ Θερμοπύλαι, ἐξ ὧν καὶ δῆμος Θερμοπυλῶν ὀνομάζεται, καὶ ὁ Σπερχειὸς ποταμὸς (νῦν Ἀλαμάνα) ἄνωθεν αὐτῶν ἐκβάλλει εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον. Ὁ δῆμος Θερμοπυλῶν (κάτ. 1760) περιλαμβάνει μετ' ἄλλων χωρίων καὶ τὰ τῆς Μενδενίτσης, Δαδίου καὶ Μώλου· ὁ δὲ τῆς Ἐλατείας, (κάτ. 4300) τὰ τοῦ Δραχμανίου, Βελίτσης μετ' ἄλλων καὶ τὸ Τουρκοχώριον, τὸ εἰς τὴν τοποθεσίαν τῆς ἀρχαίας Ἐλατείας. — Ἀταλάντη (δῆμος, κάτ. 1760) πλησίον τῆς θαλάσσης πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, οἱ δὲ ἐν αὐτῇ ἀπ' ἀρχῆς οἰκήσαντες Μακεδόνες, συνωκίσθησαν εἰς τὸ παράλιον, ἴδιον δῆμον συστήσαντες τὸν τῆς Νέας Πέλλης (κάτ: 715) ὡς ἐπίνειον τῆς Ἀταλάντης γενόμενον, ὅθεν ἐξάγεται καὶ σῖτος κάλλιστος, καθὼς καὶ ἐκ Μώλου πρωτ. τοῦ δήμου Θερμοπυλῶν — Ἐπαρχία Δωρίδος, πρὸς Δ: τῆς ἀνωτέρω καὶ πρὸς Ἀν: τῆς Ναυπακτίας, ἔχουσα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τέσσαρας δήμους, τὸν τοῦ Αἰγιτίου, Κροκυλίου, Ποτιδανείας, καὶ Τολοφῶνος, καὶ πληθ: 17514.— Πρωτ: Αιδορίκιον (δῆμος Αἰγιτίου), τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Ἐπαρχ: εἶναι ὀρεινὸς τόπος περὶ τὸ ὄρος τῆς Οἴτης κειμένης. — Βιτρινίτσα τοῦ δήμου Τολοφῶνος πλησίον τῆς παραλίας (κάτ: ὅλου τοῦ δήμου 2800).— Πρὸς Ἀν: τῆς εἰρημένης κεῖται ἡ ἐπαρχία Παρνασσίδος (καλουμένη Φωκὶς τὸ ἀρχαῖον καὶ νῦν ἐκ τοῦ Παρνασσοῦ ἐνταῦθα κειμένου) περιλαμβάνουσα ἑπτὰ δήμους καὶ πληθ. 24524, ἔχει πρωτεύουσαν τὰ Σάλωνα (νῦν Ἄμφισσαν) εἰς τὸ πέρας πεδιάδος ἐλαιοφύτου (κάτ: 4 χιλ. καὶ τοῦ δήμου 5,300) ἔχουσαν καὶ ἐπίνειον εἰς τὸν Κρισσαῖον κόλπον, ὅθεν ἐξάγει καὶ τὰ προϊόντα αὐτῆς, κυρίως ἐλαιόλαδον καὶ ἁλατισμένας ἐλαΐας.—Πλησίον, Χρισσὸς (Κρίσσα) καὶ Καστρὶ ταπεινὸν χωρίδιον εἰς τὴν τοποθεσίαν τῶν Δελφῶν, ἐξ ὧν συγκροτεῖται ὁ δῆμος Κρίσσης. — Γαλαξείδιον (κάτ. 5800: καὶ τοῦ δήμου 6,300) εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Κρισσαίου κόλπου, ὀνομαστὸν διὰ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικόν του.

Νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας. Μεσημβρινοανατολικῶς τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος Νομοῦ ἀπὸ τοῦ Κρισσαίου κόλπου καὶ τοῦ Εὐβοϊκοῦ ἀρχόμενος παρεκτείνεται μεταξὺ τῶν κόλπων τούτων, τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ τοῦ Ἰσθμοῦ· ἀποκλίνουσα δὲ Μ-Ἀν: πρὸς τὸ Αἰγαῖον ἡ χώρα τοῦ νομοῦ τούτου, περιλαμβάνει πέντε Ἐπαρχίας, τὴν τῆς Λεβαδίας, Θηβῶν, Ἀττικῆς, Μεγαρίδος καὶ Αἰγίνης, ἔχουσα εἴκοσι πέντε δήμους καὶ πληθ. 97,519. — Ἡ Ἐπαρχία Λεβαδείας, πρὸς Ἀν: τῆς Παρνασσίδος, περιέχει πέντε δήμους καὶ πληθ. 14,087. — Πρωτεύουσα Λεβάδεια (Λειβαδιὰ νῦν κάτ. 2850), διαῤῥεομένη ὑπὸ ποταμοῦ πηγάζοντος ἐκ τοῦ ἄκρου αὐτῆς, ὅπου λέγεται ὅτι ἦτο τὸ μαντεῖον τοῦ Τροφωνείου, καὶ καταστήνοντος τὴν ὑπ' αὐτὴν πεδιάδα εὔκαρπον εἰς γεννήματα, καπνὰ κλ. —Πρὸς Ἀν: αὐτῆς κεῖται ἡ λίμνη Κωπαΐς· πρὸς Δ: δὲ πρὸς τὸν Παρνασσὸν Δαυλία καὶ Δίστομον τοῦ δήμου Χαιρωνείας, καὶ μικρὸν χωρίδιον Κάπραινα (Χαιρώνεια).—Ἔτι ἀνατολικώτερον εἶναι ἡ Ῥάχωβα, εἰς διάσελον τοῦ Παρνασσοῦ, ὄχι μακρὰν τῶν Δελφῶν, παράγουσα δυνατὰ κρασία (κάτ. 2500). Ἡ Ῥάχωβα διετήρησε τὸνομα αὐτῆς εἰς μνήμην τοῦ ἐκεῖ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1826 καταστραφέντος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, στρατηγοῦντος τοῦ Καραϊσκάκη, Τουρκικοῦ στρατοῦ, ἐρχομένου πρὸς ἐκπολιόρκησιν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, κατεχομένης ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Πλησίον τοῦ Διστόμου κεῖται ἡ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ, ἔχουσα ἐκκλησίαν κτισμένην κατ' ἀπομίμησιν τοῦ σχεδίου τῆς Ἁγίας Σοφίας εἰς σμικρόν.

Ἡ ἐπαρχία Θηβῶν κεῖται πρὸς Ἀν: τῆς προειρημένης, μεταξὺ τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θαλάσσης τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, καὶ ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν χωριζομένη διὰ τοῦ Κιθαιρῶνος· ἔχει ἑπτὰ δήμους καὶ πληθ: 15600 καὶ πρωτεύουσαν τὰς Θήβας (261), παράγουσαν ἄφθονα γεννήματα καὶ σῖτον κάλλιστον εἰς τὰς ἐκτεταμένας πεδιάδας της (κάτ: τοῦ δήμου 4540). Πρὸς Δ: φαίνονται τὰ ἐρείπια τῆς Ἁλιάρτου, τῶν Θεσπιῶν, εἰς τὸ λεγόμενον Ἐρημόκαστρον, καὶ μεσημβρινώτερον τὸ τῶν Λεύκτρων, ὅπου οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡττήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδου (261)· εἰς δὲ τῶν Πλαταιῶν τὴν τοποθεσίαν εἶναι τὸ χωρίον Κόκλα πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα. Οἱ δὲ δῆμοι Αὐλίδος καὶ Τανάγρας περιλαμβάνουσι τοὺς τόπους τοὺς πρὸς τὸν Εὔριπον.—Ἡ ἐπαρχία Μεγαρίδος πρὸς Μ: τῶν Θηβῶν, μεταξὺ τῆς Ἀλκυονίδος θαλάσσης, τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, περιλαμβάνει τέσσαρας δήμους καὶ πληθ. 11,323. — Μέγαρα, ἡ πρωτεύουσα (κάτ. 3,200), ἔχουσα ἀξιόλογον ἐλαιῶνα.— Ἐλευσὶς, παράλιος εἰς τὴν ἀρχαίαν της τοποθεσίαν· καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν, Βύλλια (δῆμος Εἰδυλλίας κάτ. 2,400) εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Κιθαιρῶνος.—Αἱ νῆσοι Σαλαμὶς (κάτ. 2,790) καὶ Αἴγινα (κάτ. 5,250) καὶ Ἀγκίστριον (κάτ. 400) παρακείμεναι ἐν τῷ Σαρωνικῷ κόλπῳ, ἀνήκουσι νῦν, ἡ μὲν πρώτη εἰς ταύτην τὴν ἐπαρχίαν τῆς Μεγαρίδος· αἱ δ' ἄλλαι δύο εἰς τὴν τῆς Ἀττικῆς.

Ἐπαρχία Ἀττικῆς πρὸς Ἀνατολὰς τῆς Μεγαρίδος· περιλαμβανομένη ὑπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ Εὐβοϊκοῦ κόλπου, ὡς τριγωνικὴ χερσόνησος, ἀπολήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Σούνιον, ὅπου καὶ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς διασώζονται. Περιλαμβάνει δὲ δήμους ἑπτὰ, ἔχοντας πληθ: 51,000, τὸν τῆς Περαίας, ἐν ᾧ εἶναι καὶ ὁ Ὠρωπὸς (εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Εὐβοίας), τὸν τοῦ Μαραθῶνος, τὸν τοῦ Λαυρείου, τὸν τῆς Κρωπίας, τοῦ Πειραιῶς, τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὸν τῆς Φυλῆς (πρὸς Ἀν: περὶ τὰ σύνορα τῆς Βοιωτίας). — ΑΘΗΝΑΙ (260), πρωτεύουσα τοῦ Νομοῦ καὶ καθέδρα τοῦ Βασιλείου, διασώζουσα εἰσέτι πολλὰ καὶ θαυμαστὰ λείψανα ἀρχαίων κτιρίων. Μεταξὺ αὐτῶν λαμπρότατα εἶναι τὰ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, τῶν Προπυλαίων, τοῦ Παρθενῶνος, Ἐρεχθείου κτλ. Ἀφ' οὗ κατὰ τὸ 1835 ἐκηρύχθη καθέδρα τοῦ βασιλείου (καταστραφεῖσα ἐξ ὁλοκλήρου καὶ αὐτὴ κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας πόλεμον), ἀνῳκοδομήθη μὲ πλατεῖς καὶ εὐθεῖς δρόμους, καὶ μὲ ἱκανὰς καλοκτισμένας οἰκίας, καὶ ὁλονὲν ἐκτεινομένη καλλωπίζεται μὲ ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια κτίρια. Τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, τὸ νομισματοκοπεῖον, τὸ Πανεπιστημεῖον, τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, καὶ πρὸ πάντων τὸ Βασιλικὸν Παλάτιον λαμπρότατον οἰκοδομηθὲν, εἶναι δημόσιαι οἰκοδομαὶ ἀξιοθέατοι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ Ῥιζάρειος σχολὴ πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ Ἱερατείου, τὸ Ἀρσάκειον Παρθεναγωγεῖον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας, τὸ Τυφλοκομεῖον διὰ συνδρομῶν ἀνεγερθὲν, καὶ τὸ ἐκπαιδευτήριον, καὶ τὸ ἤδη ἀνεγειρόμενον Ἀμαλιεῖον ὀρφανοτροφεῖον τῶν κορασίων, καὶ τὸ Βαρβάκειον Λύκειον εἰς Ναυτικὸν σχολεῖον, ἐκ τῆς πρὸς τοῦτο ἀφιερωθείσης περιουσίας τοῦ ἀοιδίμου Βαρβάκη, γίνονται οἰκοδομαὶ ἀξιόλογοι δημοσίων καὶ κοινωφελῶν καθιδρυμάτων. Πρὸς ἐκπαίδευσιν δὲ τοῦ λαοῦ ὑπάρχουσι δύο Γυμνάσια δημόσια καὶ δύο ἕτερα ἰδιωτικὰ, καὶ δημοτικὰ σχολεῖα τέσσαρα δημοσυντήρητα, καὶ πλῆθος ἄλλων ἰδιοσυντηρήτων τῆς κατωτέρας καὶ μεσαίας παιδείας· εἰς ὅλα δὲ τὰ ἐν Ἀθήναις παντὸς εἴδους διδακτήρια φοιτῶσι 4600 μαθηταί· οἱ δὲ τοῦ Πανεπιστημείου νῦν (κατὰ τὸ 1859) ἀριθμοῦνται ὑπὲρ τοὺς 500: ἔκ τε τῶν ἡμεδαπῶν καὶ τῶν ἀλλοδαπῶν ὁμογενῶν (κατ. 31. χιλ.).

Εἰς τὸν αὐτὸν δῆμον τῶν Ἀθηνῶν ἀνήκουσιν ἡ Κηφισσία καὶ τὸ Ἀμαρούσιον, χωρία δύο ὥρας μακρὰν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἀπέχοντα, εἰς τὰ ὁποῖα τὸ θέρος ἐνδιατρίβουσι πολλοὶ τῶν εὐκαταστάτων κατοίκων τῆς πρωτευούσης (κάτ. ὅλου τοῦ δήμου 33,450). — Δῆμος Πειραιῶς (κάτ. 6,050).—Πειραιεὺς, λιμὴν τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ τοποθεσίαν συνοικισθεὶς, καὶ καθ' ἑκάστην αὐξόμενος καὶ καλλωπιζόμενος μὲ πλατείας δημοσίας καὶ δενδροφύτους, καὶ δρόμους πλατεῖς καὶ εὐθυγράμμους καὶ οἰκίας καλοκτισμένας· ἔχει δὲ καὶ καταστήματα ἴδια σχολείων Ἑλληνικοῦ καὶ δημοτικῶν δύο. Αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ τὸ δημόσιον κατάστημα τῆς Στρατιωτικῆς σχολῆς. Καὶ τῶν δύο δὲ δήμων τὰ περιξ καλλωπίζονται μὲ δενδροφύτους λεωφόρους ἀμαξιτὰς καὶ μὲ κήπους καὶ ἐπαύλεις ἀγροτικὰς, ἐν αἷς διακρίνονται αἱ δύο τῆς σεπτῆς ἡμῶν Ἀνάσσης, ἐνισχυούσης τὴν καλλιέργειαν καὶ τὸν καλλωπισμὸν τοῦ τόπου. Ὅλη δὲ ἡ Ἀττικὴ, ἂν καὶ λεπτόγειος, εὐφορεῖ ἐλαίας, ἀμπέλους καὶ διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα.

Νομος των νησων.—*Νομὸς Εὐβοίας*, περιλαμβάνων τὴν νῆσον Εὔβοιαν, ἐκτεινομένην ἀπ' ἄντικρυ τῶν Θερμοπυλῶν μέχρι τοῦ Σουνίου τῆς Ἀττικῆς, καὶ τὰς Β-Ἀν: αὐτῆς κειμένας Σποράδας νήσους, Σκίαθον, Σκόπελον, Λειοδρόμια καὶ Σκῦρον. Διαιρεῖται δὲ εἰς ἐπαρχίας τέσσαρας, περιλαμβανούσας δέκα ἐννέα δήμους καὶ πληθ. 68,813.

Ἡ νῆσος Εὔβοια διαιρεῖται εἰς 4: ἐπαρχίας, τὴν τῆς Χαλκίδος, τὴν Καρυστίαν, τὴν τοῦ Ξηροχωρίου καὶ τὴν τῆς Σκοπέλου—Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Χαλκίδος, περιλαμβάνουσαν πέντε δήμους· Χαλκὶς, παρὰ τὸν Εὔριπον πλησίον τῆς ἀρχαίας γεφύρας (261 καὶ 277), πρωτεύουσα τοῦ Νομοῦ, συνοι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κισθεῖσα ἀπὸ πολλοὺς εὐκατασάτους ὁμογενεῖς, ἀγοράσαντας ἐκεῖ κτήματα· διέμειναν δ' εἰς αὐτὴν καί τινες οἰκογένειαι Ὀθωμανῶν καὶ Ἑβραίων ἐκ τῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως οἰκούντων (κάτ. 4200 καὶ τοῦ δήμ. 10400). Εἰς τὸ φρούριον αὐτῆς ὑπάρχει εἰρκτὴ διὰτοὺς κακούργους, καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ ζενὸν μέρος τοῦ Εὐρίπου νῦν κατωρύχθη πρὸς διάβασιν μεγάλων πλοίων, καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῦ ἀρχαία γέφυρα ἀνεκαινίσθη κινητὴ γενομένη. Ἀντικρυ ἐπὶ τῆς Βοιωτίας ὑπάρχει ἕτερον φρούριον Μπαμπᾶς λεγόμενον. Εἰς αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν ἀνήκουσι καὶ οἱ δῆμοι Ἀηλαντίων, Κρονηλέων, Αἰγαίων καὶ ὁ τῶν Νέων Ψαρῶν, συστηθεὶς ὑπὸ Ψαριανῶν συνοικιζομένων εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐρέτριαν.—Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καρυστίας, (περιλαμβάνουσαν 7 δήμους καὶ πληθ. 24800) πόλις, Κάρυστος, Β-Ἀν: τοῦ Σουνίου, ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης ἔχουσα καὶ φρούριον, νῦν δὲ συνοικίζεται εἰς τὸ παράλιον ἡ Ὀθωνόπολις.—Κύμη (πρὸς Β. κάτ: 4500) πέραν τοῦ Καβοδόρου εἰς τὴν ἑτέραν θάλασσαν, παράλιος ἀντικρυ τῆς Σκύρου· ἀμφότεραι δὲ λογίζονται πρωτεύουσαι τῆς ἐπαρχ. Πλησίον τῆς Κύμης ἀνεκαλύφθησαν γαιάνθρακες καλλίστου εἴδους· ἐξάγονται δὲ αὐτόθεν καὶ κρασία ἀρκετά, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸ πλησίον χωρίον τοῦ Καστροβαλᾶ (δῆμος Κοτυλαίων κάτ. 2,900). Εἰς τὸ Βόρειον μέρος τῆς νήσου κεῖται ἡ ἐπαρχία Ξηροχωρίου, δύο δήμους περιλαμβάνουσα, τὸν τῶν Ἱστιαίων καὶ Αἰδηψίων, καὶ πληθ. 9600. —Ξηροχώριον (κάτ. 2400 καὶ τοῦ δήμου 7400) κωμόπολις, ἀπέναντι τῆς εἰσόδου τοῦ Βώλου καὶ πλησίον τῶν Ὡρεῶν καὶ τοῦ Ἀρτεμισίου, μακρὰν τῆς θαλάσσης ἀπῳκισμένη εἰς τόπον κατάφυτον καὶ εὔφορον. Πρὸς Ἀν: Αἰδηψὸς, πλησίον τῆς ὁποίας, παρὰ τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον, ὑπάρχουσι καὶ θερμὰ λουτρὰ ὀνομαστὰ εἰς τοὺς ἀρχαίους. Ὅλη ἡ νῆσος εἶναι εὔφορος, παράγουσα γεννήματα, κρασία, ἐλαιόλαδον, μαλλία, καπνὰ, ἐρυθρόδανον καὶ ξυλείαν πρὸς ναυπηγίαν.

Ἡ ἐπαρχία τῆς Σκοπέλου περιλαμβάνει τὰς νήσους Σκοπέλου, Σκιάθου, Σκύρου καὶ Ἀλονήσου (Λειοδρομίων) καὶ πληθ: 12350. Ἑκάστη δ' αὐτῶν συνιστᾷ ἕνα δῆμον, πλὴν τῆς Σκοπέλου ἐχούσης τὸν δῆμον τῆς Σκοπέλου (κάτ. 5330) καὶ τὸν τῆς Γλώσσης (κάτ. 1300). Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι εὔκαρπος καὶ δασώδης, ἐξάγουσα γενναῖον οἶνον καὶ ὀπωρικὰ καλά.

Νομὸς Κυκλάδων· περιλαμβάνει τὰς Κυκλάδας νήσους (278) καί τινας τῶν Μεσημβρινῶν Σποράδων, διαιρούμενος εἰς ἑπτὰ ἐπαρχίας, καὶ ἔχων 142,958: Πληθ:—Εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Σύρου. Ἡ Ἑρμούπολις, ἐπὶ τῆς νήσου Σύρου, πρωτεύουσα αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ Νομοῦ τῶν Κυκλάδων, συνοικισθεῖσα ἀπὸ τοὺς καταφυγόντας ἐκεῖ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, Σμυρναίους, Χίους, Ψαριανοὺς, κτλ. Τὴν σήμερον κατέστη σημαντικὴ διὰ τὸ ἐκτεταμένον ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον ἔχει μ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, θεωρουμένη ὡς μία τῶν κεντρικῶν ἀποθηκῶν τῶν ἐμπορευμάτων τῆς Δύσεως· ἔχει δὲ καί τινα βιομηχανίας ἐργοστάσια, οἷον σαπωνοποιεῖα, βυρσοδεψεῖα, καὶ ναυπηγεῖον ἐμπορικῶν πλοίων ἀξιόλογον. Καὶ ἡ πόλις δὲ καθ' ἑκάστην καλλωπίζεται μὲ ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια κτίρια ἐκκλησιῶν, σχολείων κλπ. μὲ ἀγορὰς καὶ πλατείας καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δημοσίους περιπάτους. Τὰ δὲ πρὸς διάδοσιν τῆς παιδείας εἰς τὸν λαὸν μέσα διατηρεῖ φιλοτιμότερον παντὸς ἄλλου ὁ δῆμος. Ὑπάρχουσι πολλότατα δημοτικὰ σχολεῖα ἀῤῥένων καὶ κορασίων, δημοσυντήρητα καὶ ἰδιοσυντήρητα, καὶ Γυμνάσιον δημόσιον, καὶ Λύκεια ἰδιαίτερα, ἐν οἷς πλῆθος ὁμογενῶν νέων, ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν, ἐκπαιδεύονται, καὶ δημοσυντήρητον ὀρφανοτροφεῖον τῶν ἀῤῥένων, καὶ νοσοκομεῖον πολιτικὸν ἄριστον, ἐν ᾧ παντὸς ἔθνους καὶ θρησκεύματος ξένοι φιλανθρωπότατα νοσηλεύονται. Ἡ πόλις, ἐπὶ ἀνωμάλου ἐδάφους κατωφεροῦς καὶ ἐν μέρει ἀποκρήμνου ἐπὶ βράχων συνωκισμένη μέχρι τῆς θαλάσσης, ἔχει θέαν ἔξωθεν, ἀπὸ μέρους τοῦ λιμένος, ἀμφιθεάτρου μεγαλοπρεποῦς καὶ λαμπροτάτου, ὅταν τύχῃ μάλιστα κατὰ τὰς ἐθνικὰς ἑορτὰς φωταγωγημένη (κάτ. 17 χιλ.).— Σύρος, ἐπὶ λόφου· οἱ πρὸ τῆς ἐθνεγερσίας κατοικοῦντες τὴν νῆσον εἶναι αὐτοῦ συνωκισμένοι περὶ τὰς 8 χιλ: τοῦ δυτικοῦ δόγματος ὄντες οἱ πλεῖστοι.—Ἡ νῆσος Μύκονος ἀνήκει εἰς τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν, ἔχουσα ἱκανὰ ἐμπορικὰ πλοῖα (κάτ. 5 χιλ.). — Δῆλος, μεταξὺ Μυκόνου καὶ Σύρου, ἀκατοίκητος, ἐπὶ τῆς ὁποίας τῶν Μυκονίων τὰ κτήνη βοσκίζονται.—Τῆνος, πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας, ὀνομαστὴ διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ἱερὸν ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας (ὅλης τῆς νήσου δῆμοι τέσσαρες καὶ πληθ. ὑπὲρ τὰς 22 χιλ. κατ. ἐν οἷς καὶ τοῦ δυτικοῦ δόγματος). — Ἄνδρος, συστήνουσα μίαν ἐπαρχίαν, περιλαμβάνει τρεῖς δήμους· τὸν τῆς Ἄνδρου, Κορθίου καὶ Γαυρίου, καὶ πληθυσμὸν 22,400. Ἔχει ἱκανὸν ἐμπορικὸν ναυτικὸν καὶ προϊόντα, λεμόνια, πορτογάλλια, μέταξαν καὶ βαλανίδια. Ἐπὶ τοῦ βορειοτάτου αὐτῆς ἀκρωτηρίου, Καβάνου καλουμένου, κατεσκευάσθη ἐσχάτως καὶ Φάρος Α΄. τάξεως, οὗ ὁ πυρσὸς, 216: μ: ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, καθορᾶται εἰς ἀπόστασιν 30 μιλίων ἐν αἰθρίᾳ νυκτί. — Εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κέας· — Κέως, νῆσος ἀντικρυ τοῦ Σουνίου ἐξάγουσα βαλανίδια καὶ κρασίον (κάτ. 4300). — Θερμιὰ (Κύθνος) ὀνομαστὴ διὰ τὰ θερμὰ λουτρά της, ἔχουσα πρωτεύουσαν ὁμώνυμον, καὶ ἕτερον χωρίον τὴν Δρυοπίδα, ἴδιον δῆμον συστήνουσαν (κάτ. ὅλης τῆς Νήσου 3600).—Ἄλλη νῆσος ἡ Σέριφος (κάτ. 2,700).—Εἰς τὴν ἐπαρχ. Νάξου (πληθ. 21650) περιλαμβάνονται αἱ νῆσοι Νάξου, Πάρου καὶ Ἀντιπάρου.—Νάξος, ἡ μεγίστη καὶ εὐφορωτάτη τῶν Κυκλάδων, ἔχουσα τέσσαρας δήμους, τὸν τῆς Νάξου, Ἀπειράνθου, Τραγαίας καὶ Βύβλου, καὶ πληθ. 14,500· παράγει δὲ κρασία ἐξαίρετα, κίτρα, λεμόνια καὶ πορτογάλλια, καὶ τὸ ὀρυκτὸν τῆς Σμυρίδος.—Ἡ Πάρος ἔχει τρεῖς δήμους· τὸν τῆς Πάρου, Ναούσης, καὶ Μαρπίσης, καὶ πληθ. 7,150· ἔχει δ' ἐξαίρετα λατομεῖα λευκοῦ μαρμάρου καὶ νῦν ἐξορυσσόμενα.—Ἡ Ὀλίαρος, λεγομένη νῦν Ἀντίπαρος, καὶ ὑπαγομένη εἰς τὸν δῆμον τῆς Πάρου, ἔχει ὑπόγειον ἄντρον βαθύτατον καὶ ὀνομαστὸν διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ σταλακτίτας. — Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μήλου ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι Μῆλος, σημαντικὴ διὰ τὰ ὀρυκτὰ καὶ τὸν εὐρύχωρον λιμένα της, καὶ αἱ μικραὶ νῆσοι Κίμωλος, Φολέγανδρος, καὶ Σίκινος, καὶ ἡ Σίφνος (πληθυσμὸς ὅλης τῆς ἐπαρχίας 13,115.). — Εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Θήρας ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Θήρας, Θηρασίας, Ἴου, Ἀνάφης καὶ Ἀμοργοῦ, περιλαμβάνουσαι ὀκτὼ δήμους καὶ 23 χιλ. πληθ.—Ἡ νῆσος Θήρα ἔχει 4: δήμους, τὸν τῆς Θήρας Ἐμπορείου, Οἴας καὶ Καλλίστης καὶ 15: χιλ: κατοίκων· εἶναι δὲ ὀνομαστὴ ἡ Θήρα, ἢ Σαντορίνη, διὰ τὸ κρασίον καὶ διὰ τὸν ἄπατον λιμένα αὐτῆς, ὅστις μετὰ τῆς κισσιρώδους γῆς αὐτῆς, εἶναι γέννημα Ἡφαιστείου. Ἐν τῷ μέσῳ δ' αὐτοῦ τοῦ λιμένος κεῖνται καὶ δύο σμικραὶ καὶ πετρώδεις νῆσοι ἡφαιστειογενεῖς, Μεγάλη καὶ Μικρὰ Καϋμένη ὀνομαζόμεναι, ἐξ ὧν ἡ Μικρὰ ἀνέδυσεν ἐκ τῆς θαλάσσης περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε σεισμοὶ τρομεροὶ, καὶ κρότοι ὑπόγειοι, καὶ σκότος ψηλαφητὸν, καὶ βροχαὶ στάκτης καὶ μύδρων ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐγίνοντο (*). Πολλὰ τῶν χαλκενδύτων πλοίων ἐλλιμενίζονται πλησίον αὐτῶν τῶν νησιδίων διὰ πρυμνησίων ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε πετρῶν ἐξαρτώμενα πρὸς καθαρισμὸν τοῦ χαλκοῦ· διότι τὰ περὶ αὐτὰ τὰ νησίδια ὕδατα ἔχουσι τὴν ἰδιότητα ἵνα δίδωσιν εἰς τὸν χαλκὸν τὸ στιλπνὸν καὶ διάπυρον τοῦ χρώματος, ὅπερ ἔχει, ὅτε καθαρὸς ἐξέρχεται τοῦ χωνευτηρίου.

Ἡ Θηρασία φαίνεται ἀποχωρισθεῖσα ἀπ' αὐτῆς τῆς Θήρας κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ λιμένος, εἰς τὴν Βορεῖαν εἴσοδον τοῦ ὁποίου κεῖται κατοικουμένη ὑπὸ 570 ψυχῶν· ἡ Ἴος κεῖται βορειότερον (κάτ. 2,600) καὶ πρὸς Ἀν: ταύτης ἡ Ἀμοργὸς (κάτ: 3700)· ἡ δὲ Ἀνάφη κεῖται πρὸς Μ: τῆς Θήρας, ἀξιοσημείωτος διὰ τὰ ἐν αὐτῇ εὑρεθέντα πολλὰ ἀγάλματα ὁμοῦ μὲ πολλὰ ἄλλα ἐντάφια κοσμήματα.

Ἡ Ἑλλὰς ἔχει κλίμα τερπνὸν καὶ ὑγιεινὸν, γῆν καρποφόρον καὶ πάμφορον, ἐξ τοποθεσίαν θαυμαστὴν πρὸς ἐμπορίαν. Κατοικεῖται δ' ἀπὸ λαὸν ἀγχίνουν, φιλομαθῆ καὶ φιλόπονον, μὴ ἔχοντα ὅμως εἰσέτι τὰς γνώσεις, αἵτινες συντείνουσιν εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς γεωργίας, καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας. Αἰσθάνεται δὲ καὶ ὁ λαὸς τὴν ἔλλειψιν ταύτην καὶ ἡ Κυβέρνησις αὐτοῦ ὁμοίως· ὅθεν καὶ ἀμφότερα τὰ μέρη φιλοτίμως καὶ ἐπιμελῶς ἀσχολοῦνται πῶς διὰ διδασκαλίας καὶ μαθήσεως νὰ κατορθώσωσι τὴν πρόσκτησιν τῶν ἐλλειπόντων. Τὰ προϊόντα τοῦ τόπου εἶναι μάρμαρα, σμυρὶς, σήπιον, θεῖον καὶ γαιάνθρακες· ἐκ δὲ τῶν γεωργικῶν, γεννήματα, μέταξα, μαλλία, ἐρυθρόδανον, ἐλαιόλαδον, κρασίον, μέλι, κηρίον, τυρίον, σῦκα καὶ σταφίδες Κορινθιακαί. Ὅλοι οἱ κάτοικοι συμπεσοῦνται ὑπὲρ τὸ ἓν ἑκατομμύριον. Θρησκεία ἐπικρατοῦσα εἶναι ἡ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· εἰς δὲ τὰς νήσους εὑρίσκονται ἕως 35 χιλιάδες, πρεσβεύοντες τὸ δόγμα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.— Κυβέρνησις, Μοναρχία Συνταγματική. Ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐπαρχιῶν (140 ὄντων) καὶ ἡ Γερουσία συμμερίζονται μετὰ τοῦ βασιλέως τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Τὰ δὲ τῆς Ἐκκλησίας διοικοῦνται κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ὑπὸ πενταμελοῦς Συνόδου Ἐπισκόπων, ἥτις λέγεται Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, διαιρουμένης ἐκκλησιαστικῶς εἰς εἴκοσι τέσσαρας Ἐπισκοπάς. Ἡ δὲ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἐτησία πρόσοδος συμποσοῦται εἰς 18—19 ἑκατομμύρια δραχμῶν, μὴ ἐξαρκοῦντα εἰς τὰς τῆς Κυβερνήσεως δαπάνας, καὶ εἰς πληρωμὴν τῶν ἐτησίων τόκων καὶ τοῦ χρεωλύτρου τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους. Ἔχει δὲ δημόσιον χρέος ἐξωτερικὸν, ἀπὸ μὲν τὸ ἐπὶ τῆς βασιλείας γενόμενον δάνειον 60 ἑκατομ: φρ: ἀπὸ δὲ τὰ πρότερον 61 ἑκατομ: 500 χιλ. φρ.— Στρατὸν δὲ ἔχει τακτὸν ἐκ παντὸς ὅπλου, συμπυσούμενον εἰς 10,268 ἄνδρας, ἐξ ὧν 886 ἀξιωματικοὶ, καὶ ἐτησίαν δι' αὐτὸν δαπάνην περὶ τὰ 5 ἑκατομ. δραχμ. κατὰ

(*) Ὁ Τουρνεφόρτ, εἰς τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ (Relation d'un voyage au Levant) ἀναφέρει περὶ τῆς γεννήσεως τῆς Μικρᾶς Καϋμένης, ἀλλὰ λεπτομερῆ περιγραφὴν τῶν τότε συμβάντων ἔτυχον ν' ἀναγνώσω χειρόγραφον, Ἰταλιστὶ ὑπὸ αὐτόπτου μάρτυρος γεγραμμένην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1858. Τοῦ δὲ Ναυτικοῦ λογίζονται διὰ τὸ 1859 ἄτομα 1340 ἐξῶν 214 ἀξιωματικοί· πλοῖα δὲ μικρὰ καὶ μεγάλα ὅλα 28, ἐν οἷς καὶ πέντε ἀτμοκίνητα· ἡ δὲ πρὸς διατήρησιν αὐτοῦ ἐτησία δαπάνη περὶ τὸ 1,700,000· ἐμπορικὰ δὲ πλοῖα ὑπάρχουσιν ὑπὲρ τὰ τετρακισχίλια, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μεγαλήτερα ἀνήκουσιν εἰς τοὺς λιμένας Ἑρμουπόλεως, Σπετσῶν, Γαλαξειδίου, Θήρας, Ἄνδρου, Μυκόνου καὶ Σκοπέλου (*).

ΙΟΝΙΟΝ ΚΡΑΤΟΣ.

420. Ιονιον κρατος ἢ Ἑπτάνησος. Συγκροτεῖται ἀπὸ ἑπτὰ κατοικημένας νήσους, κειμένας τὰς πλείστας εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος πρὸς Δυσμὰς τῆς Ἑλλάδος, παρὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ παρὰ τὴν Ἤπειρον, καὶ ἐχούσας ἕως 230 χιλ. κατοίκων, ὁμογενῶν καὶ ὁμογλώσσων μὲ ἡμᾶς, οἵτινες κυβερνῶνται κατὰ τύπους συνταγματικοὺς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας. Αὕτη στέλλει ἕνα Ἁρμοστὴν Ἄγγλον, μετερχόμενον τὴν Κυβερνητικὴν ἐξουσίαν. Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Κερκυρα ἢ Κορφοὶ, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ ἀντικρυ τῆς Ἠπείρου, εἶναι ἡ καθέδρα τῆς Κυβερνήσεως (274), καὶ Παξοὶ σμικρὰ νῆσος ἀντικρυ τῆς Πάργας. — Ἁγία Μαύρα (Λευκὰς), πλησιεστάτη τῆς Ἀκαρνανίας.—Ἔπειτα Κεφαλληνία, ἡ μεγίστη πασῶν, καὶ Ἰθάκη, ἡ πατρὶς τοῦ Ὀδυσσέως. — Ἡ Ζάκυνθος, ἡ καλλίστη πασῶν, πλησίον τῶν παραλίων τῆς Ἤλιδος, καὶ Τσερίγο (Κύθηρα) πλησίον τῆς Λακωνίας, ξηρὰ καὶ πετρώδης. Προϊόντα δ' ἔχουσι κύρια ἐλαιόλαδον καὶ σταφίδα Κορινθιακήν (**).

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Αὐταὶ αἱ νῆσοι ἀνέκαθεν ἦσαν Ἑλληνικαὶ, καὶ τὴν αὐτὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος ὑπέστησαν κατὰ τὸν σιδηροῦν αὐτῆς αἰῶνα, διαμείνασαι διαρκέστερον ὑπὸ τὸ Ἐνετικὸν κράτος, μέχρι τῆς πτώσεως αὐτῆς τῆς δημοκρατίας. Κατὰ δὲ τὸ 1815 ἐτέθησαν, κατ' ἀπόφασιν τῆς ἐν Βιέννῃ συνόδου τῶν Βασιλέων, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως. Οἱ κάτοικοι αὐτῶν διακρίνονται διὰ τὴν φιλοπατρίαν καὶ διὰ τὰ περὶ τῆς κοινῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐθνικῆς δόξης φρονήματα. Πολλοὶ Ἰόνιοι κατὰ τὴν ἐθνεγερσίαν συμμετέσχον τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν ἀγῶνος ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἐν τῇ Στερεᾷ μαχόμενοι, καὶ πολλοὶ ἔπεσον ἐνδόξως ὑπὲρ πατρίδος. Ὁ Ι. Α. Καποδίστριας, πρῶτος Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ψηφισθεὶς ὑπὸ τοῦ ἔθνους, εἶναι γέννημα τῆς Κερκύρας, εἰς ἣν καὶ τὸ λείψανον αὐτοῦ κομισθὲν κεῖται ἐν τοῖς πατρῴοις τάφοις.

(*) Τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος εἶχεν ἀκριβῶς κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1857 πλοῖα 4,230, καὶ ναύτας 26,202.

(**) Ἴδε τὴν Ἀρχαίαν Γεωγραφ: τῆς Ἑλλάδος §. 251—282, τὴν ὁποίαν ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ διδαχθῇ πρότερον, καὶ ἔπειτα τὴν τῆς νῦν Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ὡς προείπομεν, ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν διὰ ταύτας τὸν κατὰ τὸ 1858 ἐκδοθέντα περὶ αὐτῶν ἰδίως χάρτην ἐπιμελείᾳ τοῦ Κ. Γ. Θ. Παγῶνος, ἢ τὸν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐκδοθέντα ἰδίως περὶ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1857. καθὼς καὶ τὸν ὑπὸ τοῦ κ. Ἡρ. Λαζαρίδου ἐκδοθέντα Γεωγραφικὸν Ἄτλαντα τὸ 1858.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΕΦΑΛ. Β΄.

ΑΣΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφαν: 40,578,000 χιλιάμετρα: □ (τετραγωνικά). Πληθ. 660 ἑκατομμύρια.

421. Ἡ Ἀσία εἶναι τὸ μεγαλήτερον, τὸ εὐφορώτερον καὶ τὸ ἀρχαιότερον πολιτισθὲν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Περιορίζεται δὲ πρὸς Β: ἀπὸ τὴν Παγωμένην θάλασσαν ἕως εἰς τὸν πορθμὸν τὸν Βεριγγιον· πρὸς Ἀν: ἀπὸ τὸν Μεγάλον Ὠκεανόν· πρὸς Μ: ἀπὸ τὸν Ἰνδικόν· πρὸς Δ: ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, τὸν Ἰσθμὸν τοῦ Σουέζου, τὴν Μεσόγειον, τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ τὴν τοῦ Ἀζόφου, καὶ ἀπὸ τὰ Οὐράλια ἢ ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσσίαν. Τὸ μέγιστον αὐτῆς μῆκος λαμβανόμενον ἀπὸ τὸν Ἰσθμὸν τοῦ Σουέζου ἕως τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βεριγγίου εἶναι 2,700 λευγῶν, καὶ 1,500 τὸ μέγιστον αὐτῆς πλάτος, ἀπὸ τὴν Παγωμένην θάλασσαν ἕως τὸ Κομορῖνον ἀκρωτήριον. Δύναται δὲ νὰ διαιρεθῇ ἡ Ἀσία εἰς χώρας Βορείας, Δυτικὰς, Μεσημβρινὰς, Ἀνατολικὰς, καὶ εἰς Κεντρικάς.

422. Ἡ Ἀσία ἀπὸ τοῦ Βορείου παγωμένου Ὠκεανοῦ ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ Ἰνδικοῦ (εἰς τὸν Ἰσημερινὸν) καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῆς Εὐρώπης μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ ἀντικρὺ τῆς Ἀμερικῆς, ἔχει 2,230,000 τετρ: λευγ: περίπου ἐπιφάνειαν· περιέχει ὅμως καὶ ἐρήμους ἐκτεταμένας καὶ ἀκάρπους, καὶ κλίματα καὶ θερμοκρασίας διαφόρους. Οἱ βόρειοι τόποι αὐτῆς εἶναι ψυχρότατοι, περιέχοντες ἀπεράντους πεδιάδας ἀφόρους· αἱ πρὸς Ἀν: καὶ Δ: εἶναι εὔκρατοι καὶ εὔκαρποι· οἱ δὲ Μ: καὶ Μ-Δ: θερμοὶ καὶ εὐκαρπότατοι, διότι εἰς αὐτοὺς ἐπικρατοῦσι δύο ὧραι τοῦ ἔτους, ἡ τῶν ἀβιακόπων ὑετῶν ἢ ἡ τοῦ φθινοπώρου, ἢ ἡ τῆς ἀνομβρίας, ἢ ἡ τοῦ θέρους (ἀπὸ τὸν Μάρτιον ἕως τὸν Νοέμβριον). Εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας ὑψοῦται ἐν ἀπεράντων ὀροπέδιον περικυκλούμενον ἀπὸ σειρὰς ὀρέων, αἵτινες διακλαδιζόμεναι καταβαίνουσιν ἕως εἰς ὅλας τὰς περικυκλούσας αὐτὴν θαλάσσας, τέσσαρας κλιτύας κυρίως σχηματίζουσαι· ἡ πρώτη ἐξ αὐτῶν ἀνήκει εἰς τὴν Παγωμένην θάλασσαν· ἡ δευτέρα εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανὸν καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ θαλάσσας τῆς Ἰαπονίας, Κίνας κλπ. ἡ τρίτη εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν, καὶ ἡ τετάρτη εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, Προποντίδα κλπ. Εἰς δὲ τὰς κεντρικὰς χώρας αὐτῆς, ἐν μέρει μὲν ὑπάρχουσιν ὄρη ὑψηλότατα καὶ αἰωνίως χιονοσκέπαστα (145)· ἐν μέρει δ' ἐπικρατεῖ μεγάλη ἀμμώδης ἔρημος ἡ ἐπονομαζομένη Κόβη, ὅμοιαι μὲ τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται καὶ ἄλλαι μικρότεραι εἰς τὰς Μ-Δ: χώρας. Αὐτοῦ δὲ πολλοὶ ποταμοὶ χάνονται καταπινόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀμμώδους ἐδάφους, τὸ ὁποῖον διαρρέουσιν· ἄλλοι δὲ πάλιν ἐκβάλλουσιν εἰς λίμνας τυφλὰς, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ ὀνομαστότεραι εἶναι ἡ Κασπία θάλασσα, ἡ Ἀραλὶς, ἡ Βαϊκάλη, ἡ Οὐρμία, ἡ Βάνη καὶ ἡ Νεκρὰ λεγομένη θάλασσα. Εἰς τὰ περὶ Φυσικῆς Γεωγραφίας ἐλαλήσαμεν ἰδίως περὶ τῶν ὀρέων, ποταμῶν, λιμνῶν, κόλπων, ἀκρωτηρίων κλπ. τῆς Ἀσίας (ἴδε 116. 121. 145. 174. 178). Ἐκ δὲ τῶν κατοίκων αὐτῆς, οἱ μὲν κατοικοῦντες τὰς δυτικὰς καὶ δυτικομεσημβρινὰς χώρας αὐτῆς εἰσὶ τῆς Κιρκασίας φυλῆς διάφορα ἔθνη· οἱ δὲ τὰς πέραν τοῦ Γάγγου Ἀνατολικὰς, τὰς Βορείους καὶ τὰς Κεντρικὰς, εἰσὶν ἔθνη τῆς Μογγολικῆς ἢ Ταρταρικῆς φυλῆς (182),

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προϊόντα. Ἐκ τῶν φυτῶν ἔχει ἴδια ἡ Ἀσία, εἰς τὰ θερμὰ αὐτῆς κλίματα γινόμενα, τὴν καφέαν, τὸ τεϊόδενδρον (ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα γίνεται τὸ τσάϊον), τὸ σακχαροκάλαμον, τοὺς φοίνικας, τὸ κακάον, λουλάκιον καὶ ὅλα τ' ἀρωματοφόρα δένδρα, οἷον κιννάμωμον, πέπερι, κτλ. εἰς δὲ τὰ εὔκρατα παράγει ὅλα τὰ γεννήματα καὶ ὄσπρια, καὶ ἐξαίρετα ὀπωρικά. Ἐκ δὲ τῶν ζώων φέρει ὅλα τὰ πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου συνήθη κτήνη καὶ βοσκήματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ Κάμηλος καὶ ἡ Γοργοκάμηλος εἰσὶν ἴδια κτήνη αὐτῆς τῆς Ἠπείρου, καθὼς ᾗ οἱ Ἵπποι τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Περσίας διακρίνονται διὰ τὴν ὡραιότητα καὶ γοργότητα. Ἐκ δὲ τῶν ἀγρίων ζώων, εἰς μὲν τὰς ἀρκτῴας χώρας, εὑρίσκονται λευκαὶ ἄρκτοι, μαυραλώπεκες, ἰκτῖδες καὶ ἄλλα ζῶα, τῶν ὁποίων τὰ δέρματα γίνονται γουναρικὰ πολύτιμα· εἰς δὲ τὰς μεσημβρινὰς ὁ ἐλέφας, ὁ ῥινόκερως, λέων, τίγρις, πάνθηρ, θὼς (τσακάλι), πολλὰ εἴδη πιθήκων, κροκόδειλοι, ψιττακοί, καὶ ἄλλα πτηνὰ λαμπρὸν ἔχοντα πτέρωμα, καὶ τὰ μαργαριτοφόρα ὀστρεῖδια, τὰ ὁποῖα ἁλιεύονται εἰς τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν. Ἐκ δὲ τῶν ὀρυκτῶν ἰδιάζοντα ἔχει τοὺς ἀδάμαντας ᾗ ἄλλας πολυτίμους λίθους· μέταλλα δὲ δίδει ἀναλόγως ὀλιγώτερα παρὰ τὰς λοιπὰς Ἠπείρους· οἷον χρυσὸν, ἄργυρον, σίδηρον, χαλκὸν, λευκόχρυσον, ᾗ κασσίτερον.

Ἡ Ἀσία ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἑστία τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπου συνεστήθησαν καὶ τὰ ἀρχαιότερα καὶ ἰσχυρότερα βασίλεια· ἀλλὰ νῦν οἱ κάτοικοι αὐτῆς, ἔχοντες ἤθη ὅλως διαφέροντα ἀπὸ τὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν, ἔμειναν πολὺ ὀπίσω αὐτῶν καὶ εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας. Ἐν γένει χαρακτηρίζονται οἱ Ἀσιανοὶ ὡς μαλθακοὶ, τρυφηλοὶ καὶ ὀκνηροὶ, πλὴν ὀλίγων τινῶν ὀρεινῶν λαῶν καὶ τῶν Ταρτάρων. Τὰ δὲ φυσικὰ προϊόντα τοῦ τόπου καὶ τινα ἀντικείμενα βιομηχανίας, ἰδίως δὲ ὑφάσματα, τρέφουσι τὸ μὲ τὰς λοιπὰς Ἠπείρους τῆς οἰκουμένης γινόμενον ἐκτεταμένον ἐμπόριον. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀσίας ὑπολογίζεται ἀπὸ 550—650 ἑκατομ.— Θρησκεία ἐπικρατοῦσα εἶναι ἡ Μωαμεθανικὴ, καὶ αἱ τῶν ἐθνικῶν διάφοροι εἰδωλολατρευτικαί (188). Αἱ δὲ Κυβερνήσεις εἶναι ὅλαι Μοναρχικαὶ ἀπόλυτοι.

§. Α'. ΧΩΡΑΙ ΒΟΡΕΙΑΙ.

Ἡ ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφαν: 12,000,000 χιλιαμ: □.

Πληθ. 4,500,000 κατοίκων.

423. Ὅλον τὸ τμῆμα τοῦτο ἀνήκει εἰς τὴν Ῥωσσίαν, συστῆνον τὴν Ἀσιατικὴν Ῥωσσίαν, ἥτις περιλαμβάνει τὴν Σιβηρίαν καὶ τὰς Καυκασίας χώρας· ἐκτεινόμενον δὲ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης τὰ ὅρια ἕως εἰς τοῦ Βερίγγου τὸν πορθμὸν, καὶ ὂν τὸ τριτημόριον σχεδὸν τῆς Ἀσίας, ὑπερβαίνει καὶ αὐτὴν τὴν Εὐρώπην κατὰ τὴν ἔκτασιν, ἀλλὰ δὲν ἔχει κατοίκους περισσοτέρους τῶν 4 ½ ἑκατομ. Ἀπάσης ἀναλογίας φυλαττομένης ἡ Ἀσιατικὴ Ῥωσσία εἶναι κατοικημένη 58 φορὰς ὀλιγώτερον παρὰ τὴν Εὐρώπην.

Σημ. Ὁ τόπος οὗτος εἶναι κατεσκεπασμένος, πρὸς Β: μὲν ἀπὸ ἀπεράντους ἐρήμους τελματώδεις· πρὸς δὲ Μ: ἀπὸ πυκνότατα δάση καὶ στέπας (143), ὅπου περιπλανῶνται φυλαὶ νομάδων (197). Μ-Δ: κεῖνται αἱ Καυκάσιαι χῶραι μεταξὺ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, ἔχουσαι κλίμα γλυκὺ καὶ γῆν εὔφορον. Εἰς δὲ τὴν Σιβηρίαν τὸ κρύος εἶναι πολὺ περισσότερον ἢ εἰς τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης τὰς ὑπὸ ἴσον πλάτος κειμένας. Ὁ χειμὼν διαρκεῖ ἐννέα ἕως δέκα μῆνας, καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ θερμόμετρον καταβαίνει ἐνίοτε εἰς τὸν 50 ἢ ᾧ 60 βαθμὸν ὑπὸ τὸ Ο. Πᾶν εἶδος καλλιεργείας ἐκλείπει εἰς τὴν 60 μοίραν τοῦ πλάτους, ᾧ σῖτος δὲν τελεσφορεῖ πέραν τῆς 55ης· ἀλλ' ὅμως πολλὰ μέρη μεσημβρινὰ εἶναι εὐφορώτατα, τὰ ὁποῖα μεταξὺ τῶν ἄλλων προϊόντων φέρουσι καὶ ῥᾶ (ῥαβέντι). Ἔχει δὲ καὶ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ καὶ μαλαχίτου λίθου, καὶ πλῆθος ἐξαγομένων θερμάτων Ἐννων, ἀλωπέκων, Ἄρκτων, Σαμουριῶν, καὶ ἄλλων γουναρικῶν. Κατοικεῖται δ' ὁ τόπος ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων λαῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται οἱ Καλμοῦκοι, οἱ Σαμοϊέται, οἵτινες κατοικοῦντες πρὸς Β: εἶναι φυλὴ ἀνθρώπων πολλὰ μικροσώμων· οἱ Τογγοῦζοι, οἱ Ὀστιάκοι καὶ οἱ Ἰακοῦται. Ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν λαῶν οἱ μὲν εἰσὶ Χριστιανοὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος· οἱ δὲ, εἰδωλολάτραι, καὶ ἄλλοι Βουδισταί. Ἡ Σιβηρία ἔμεινεν ἄγνωστος εἰς τοὺς Εὐρωπαίους μέχρι τοῦ ΙΕ' αἰῶνος· τότε οἱ Ῥῶσσοι κυνηγοῦντες τὰ ἐκεῖσε ζῶα, τὰ δίδοντα γουναρικὰ, ἀνεκάλυψαν καὶ κατέκτησαν βαθμηδὸν τὸν τόπον ἀπὸ τὰ Οὐράλια μέχρι τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ, ἀποκαταστήσαντες διαφόρους ἀποικίας. Εἰς τὴν Σιβηρίαν ἐξορίζονται οἱ εἰς πολιτικὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς Κυβερνήσεως ὑποπίπτοντες.

Α'. Η ΣΙΒΗΡΙΑ.

Μῆκος μεταξὺ 56° μήκους Ἀν: καὶ 172° μήκους Δυτικοῦ.
Πλάτους Β: 48° 45' καὶ 78°.

424. Ἡ Σιβηρία, κατέχουσα ὅλον τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἀσίας, εἶναι ὡς ἀπέραντος πεδιὰς ἀντερειδομένη εἰς τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, καὶ ἀποκλίνουσα πρὸς τὸν Παγωμένον Ὠκεανόν· διαιρεῖται εἰς Ἀνατολικὴν Σιβηρίαν καὶ εἰς Δυτικὴν, περιλαμβάνουσα ἐννέα διοικητικὰ τμήματα καὶ πληθυσμὸν 2 ἑκατομ: κατοίκων. Καὶ ἡ μὲν Δυτικὴ Σιβηρία περιλαμβάνει τρία Κυβερνεῖα, ἔχοντα ὁμωνύμους πρωτευούσας· τὸ τῆς Τοβόλσκης, τῆς Ὄμσκης, καὶ τῆς Τόμσκης. Ἡ Τοβόλσκη, ἐχυρὰ πόλις, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρωτεύουσα τῆς Σιβηρίας ὅλης, ἔχουσα 25 χιλ: κατοίκων καὶ σημαντικώτατον ἐμπόριον. Αὕτη εἶναι ἡ ἀποθήκη τῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἐκ τῆς Σινικῆς καὶ τῆς Σιβηρίας ἐρχομένων ἐμπορευμάτων. Ἡ δὲ Ἀνατολικὴ ἔχει δύο Κυβερνεῖα τὸ τῆς Ἐνισεΐσκης καὶ Ἰρκούσκης. Παρὰ τὰ ἄνω πέντε Κυβερνεῖα εἶναι καὶ τέσσαρα ἄλλα τμήματα, ἢ ἐπαρχίαι ὀλιγώτερον σημαντικαί· ἡ τῆς Ὀχότσκης, τῆς Ἰακούτσκης, τῆς Τσιουκότζης, καὶ τῆς χερσονήσου τῆς Καμτσιάτικας, ἀνακαλυφθείσης περὶ τὸ 1696. Ταύτης πρωτ. εἶναι ἡ Πετροπαυλόσκη (ἤτοι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου) λιμὴν ἀξιόλογος εἰς τὴν Ἀν: παραλίαν τῆς χερσονήσου, ὅπου καὶ πολλότατα ἡφαίστεια φαίνονται ἔχοντα ὕψος 9—19 χιλ. ποδ.— Ἰρκούσκη, ἐχυρὰ πόλις καὶ ἐμπορικὴ, πλησίον τῆς Βαϊκάλης λίμνης καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀγγάρου ποταμοῦ, καθέδρα τῆς διοικήσεως (κάτ. 15 χιλ.).—Κιάχτα, πόλις πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Σινικῆς, εἶναι ἡ ἀποθήκη τοῦ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ῥωσσίας ἐμπορίου (κάτ. 2 χιλ.)· καὶ αὐτὴ κατοικεῖται ὑπὸ τῶν Ῥώσσων, κειμένη πλησιέστατα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄλλης κατοικουμένης ὑπὸ τῶν Κινέζων, καὶ λεγομένης Μαϊματχίνης. Οὐχὶ μακρὰν τῆς Κιάτχας κεῖται καὶ ἡ Νερισχίνσκη ἐπίσης ἐμπορικὴ πόλις (κάτ. 3 χιλ.), ἔχουσα καὶ μεταλλεῖα ἀργύρου καὶ μολύβδου, εἰς τὰ ὁποῖα ἐργάζονται ἕως 2 χιλ: ἐξόριστοι· λέγουσι δὲ ὅτι οὗτος εἶναι φρικτότατος τόπος ἐξορίας ἀπὸ ὅλους τοὺς τῆς Σιβηρίας. Εἰς δὲ τὴν διοίκησιν τῆς Τόμσκης εὑρίσκονται ἕως 10 χιλ: ἐξόριστοι, διότι ἐκεῖ εἶναι τὰ μεταλλεῖα τῶν Ἀλταϊκῶν ὀρέων, τὰ ὁποῖα δίδουσι κατ' ἔτος 800 λίτρας χρυσοῦ καὶ 350 κεντηνάρια ἀργύρου (ἢ 1050 πούτια Ρωσσικά). Μεταξὺ τῶν κειμένων νήσων εἰς τὸν παγωμένον Ὠκεανὸν, ἐκτὸς τῆς Σπιτσεβέργης, καταλογιζομένης εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ ἀντιποιουμένης ὑπὸ τῶν Ρώσσων, κεῖται ἡ Νέα Ζέμβλα, ἐκ δύο πλησιεστάτων πρὸς ἀλλήλας νήσων συγκειμένη, καὶ ἀνήκουσα εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Ἀρχαγγέλου· καὶ ἔτι ἀνατολ: εἶναι ἡ νῆσος Νέα Σιβηρία ὁμοῦ μ' ἄλλας τινάς. Πρὸς δὲ τὴν Ἀμερικὴν κεῖνται αἱ Ἀλεουτιαναὶ πλέον τῶν 100, κατοικούμεναι ὑπὸ 6 χιλ: κατοίκων τῆς αὐτῆς καταγωγῆς μὲ τοὺς τῆς Σιβηρίας, καὶ αἱ νῆσοι Κουρίλαι 25 τὸν ἀριθμὸν πρὸς τὴν Ἰαπωνίαν, κατοικούμεναι ὑπὸ 1000—7000 ψυχῶν.

Β'. ΑΙ ΚΑΥΚΑΣΙΑΙ ΧΩΡΑΙ.

Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 34° 50′ καὶ 48° 25′.
Πλάτος Β: μεταξὺ 38° 50′ καὶ 45°.

425. Αἱ Καυκασιαι χωραι Μ-Δ: τῶν ἀνωτέρω κείμεναι, ἐκτείνονται ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κλιτύος τοῦ Καυκάσου, μεταξὺ τῆς Κασπίας καὶ Μαύρης θαλάσσης, συνορεύουσαι πρὸς Μ: μετὰ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας καὶ τῆς Περσίας, καὶ ἔχουσαι ὅρια ἐν μέρει τὸν Ἀράξην ποτ: καὶ τὸ ὄρος Ἀραράτ.—Ἡ χώρα αὕτη συγκειμένη ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν Κολχίδα (κειμένην πρὸς Δ:), τὴν Ἀλβανίαν (πρὸς Ἀν:) καὶ τὴν Ἰβηρίαν (ἐν τῷ μέσῳ), ἔχει μῆκος ἀπ' Ἀν: πρὸς Δ: 1,150 χιλιαμέτρων καὶ πλάτος 300 ἀπὸ Β: πρὸς Μ: καὶ πληθυσμὸν περισσότερον ἢ ἡ Σιβηρία (περὶ τὰ 3 ἑκατομ.) διὰ τὸ γλυκὺ τοῦ κλίματος καὶ τὸ εὔφορον τοῦ τόπου. Αἱ τερπναὶ αὐτῆς κοιλάδες εὐφορροῦσιν ἀμπέλους, ἐλαίας, πολλὰ ὁπωροφόρα δένδρα, καὶ ἄλλα φυτὰ διάφορα. Οἱ δὲ κάτοικοι ἐκ διαφόρων ἐθνῶν, οἱ μὲν αὐτοδιοίκητοι διατελοῦντες, οἱ δὲ ὑποκείμενοι εἰς τοὺς Πέρσας ἢ εἰς τοὺς Τούρκους, ὑπετάχθησαν ὑπὸ τῆς Ρωσσίας κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα. Διαιρεῖται δὲ πολιτικῶς ὁ τόπος οὗτος εἰς δύο τμήματα καὶ εἰς ἓξ ἐπαρχίας τὰς ἑξῆς·—Κιρκασία (ἢ Διοίκησις τῆς Κιρκασίας), μεταξὺ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσσίας καὶ τῶν κορυφῶν τοῦ Καυκάσου, κατοικεῖται ὑπὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διαφόρων μαχίμων λαῶν.—Πόλεις· Ἀνάπα, ἐχυρὰ καὶ εὐλίμενος εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον.—Ἀβασία· πρωτεύουσα Σουκοὺμ-καλὲ, φρούριον εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον ὁμοίως. — Ἰμηρεθία ἢ Μιγγρηλία Μ-Αν: πρωτεύουσα Κουταΐσιον (κάτ. 3 χιλ.).—Γεωργία (πληθ. 400 χιλ.) μεταξὺ Ἰμηρεθίας καὶ Ἀρμενίας, ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Καυκάσου ἕως τοὺς κλάδους τοῦ Ἀραράτ ἐκτεινομένη, εἶναι ἡ ὡραιοτάτη, ἡ εὐφορωτάτη καὶ ἡ μᾶλλον κατοικουμένη τῶν Καυκασίων χωρῶν, ἓν μέρος τῆς ὁποίας παρεχωρήθη παρὰ τῶν Τούρκων κατὰ τὸ 1829. — Οἱ Γεωργιανοὶ (Γκιουρτζίδες) εἶναι χριστιανοὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, πλέον πολιτισμένοι τῶν γειτόνων των, καὶ περίφημοι διὰ τὴν ὡραιότητά των. Πρωτεύουσα, Τιφλίσιον (40 χιλ. κατ.) παρὰ τὸν Κῦρον ποταμὸν, πρωτεύουσα ποτὲ τῆς Γεωργίας καὶ ἀξιόλογος διὰ τὸ ἐμπόριόν της.—Κασπιανὴ ἢ αἱ καὶ ἄλλως λεγόμεναι· ά) ἡ Σχιρβανὴ, ἐπὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης παραχωρηθεῖσα κατὰ τὸ 1812 ὑπὸ τῶν Περσῶν· κατοικεῖται δὲ ὑπὸ Περσῶν, Ἀρμενίων, Τουρκομάνων καὶ Γεωργιανῶν. Πρωτεύουσα Βακὼ, (κάτ. 4 χιλ.), λιμὴν ἀξιόλογος τῆς Κασπίας, ἔχων ἐμπόριον μὲ τὸ Ἀστραχάνιον· πλησίον αὐτῆς τῆς πόλεως ὑπάρχουσι πηγαὶ νάφθας, τῶν ὁποίων αἱ ἀναθυμιάσεις ἀναφλεγόμεναι αὐτομάτως, κάμνουσι τοὺς πυρολάτρας Πέρσας νὰ θεωρῶσιν αὐτὴν τὴν πόλιν ὡς ἱεράν· καὶ—β') ἡ Δαγεστανὴ πρὸς Β: κατὰ μῆκος τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς Κασπίας, κατοικουμένη ὑπὸ βαρβάρων λαῶν Μωαμεθανῶν καὶ εἰδωλολατρῶν, τρομερῶν διὰ τὰς λῃστείας των· ἡ Δερβάντη, ἐχυρὸν παράλιον φρούριον, εἶναι ἡ πρωτεύουσα.—Ἀρμενία, παρὰ τῆς Περσίας παραχωρηθεῖσα κατὰ τὸ 1828· πρωτεύουσα Ἐριβάνη (ἴδε κατωτ. 429).

§. Β'. ΧΩΡΑΙ ΔΥΤΙΚΑΙ.

Ἡ
ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφ: 1,900,000 χιλιαμ: □—Πληθ. 12,000,000.

Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 23° 40′ καὶ 47°.

Πλάτος Β: μεταξὺ 30° καὶ 42°.

426. Ὑπὸ τοῦνομα Ἀσιατικὴ Τουρκία περιλαμβάνεται τὸ μέρος τῆς Ἀσίας τὸ κείμενον μεταξὺ τοῦ Τίγριος ποτ: τῆς Μαύρης καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Περιέχει δὲ πολλὰς περιφήμους χώρας ἢ Τοπαρχίας, οἷον·

Α'.) Τὴν Ἀνατολὴν, παλαιὰ λεγομένην Μικρὰν Ἀσίαν, (τὴν ὡς χερσόνησον περιλαμβανομένην ὑπὸ τῆς Μαύρης θαλάσσης, τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Μεσογείου) εὐδαίμονά ποτε καὶ εὔκαρ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πον, ἀλλὰ νῦν ὀλιγανδροῦσαν καὶ κακῶς γεωργουμένην, ἐν ᾧ ἡ γῆ αὐτῆς εἶναι εὐφορωτάτη. Ἔχει χαλκοῦ μεταλλεῖα, καὶ προϊόντα διάφορα· οἷον μέταξαν, παμβάκιον, ὄπιον, νικοτιανήν (ταβάκον)· κατασκευάζονται δὲ καὶ τάπητες ἀξιόλογοι, καὶ ἐκ τῶν μαλλίων τῶν αἰγῶν τῆς Ἀγκύρας τὰ λεγόμενα σαλιά.

427. Διαιρεῖται δὲ ἡ Ἀνατολὴ (Μικρὰ Ἀσία 203) εἰς πολλὰς ἐπαρχίας ἢ Πασαλίκια (419). Αἱ ἐπισημότεραι πόλεις εἶναι· πρὸς Β: Σκούταρι (Χρυσόπολις) ἀντικρὺ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. — Προῦσα (κάτ: 100 χιλ:) εἰς τὴν Προποντίδα· ὀνομαστὴ διὰ τὰ θερμά της λουτρὰ, χρηματίσασα καὶ καθέδρα τῶν Σουλτάνων μέχρι τοῦ 1360.— Σινώπη καὶ Τραπεζοῦς, εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν· εἰς τὴν Τραπεζοῦντα (κάτ. 50 χιλ.) ἔστησαν τὴν καθέδραν των οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων.— Εἰς τὸ κέντρον, Ἄγκυρα, (κάτ. 35 χιλ.) ὀνομαστὴ διὰ τὰς αἶγάς της, τῶν ὁποίων τὰ ἔρια εἶναι λεπτὰ καὶ μεταξώδη.— Τοκάτι (κάτ. 100 χιλ.), μεγάλη πόλις καὶ γνωστὴ διὰ τὰ χαλκώματα αὐτῆς, κατασκευαζόμενα ἀπὸ τὸν χαλκὸν τὸν ἐξορυσσόμενον εἰς τὰ πλησίον αὐτῆς μεταλλεῖα.— Καῖσαρι (Καισάρεια), καὶ Κόνια (Ἰκόνιον), εἰς χώραν εὐφορωτάτην κειμένη. Πρὸς Δ: Σμύρνη (212), εἰς τὸν μυχὸν βαθυτάτου κόλπου τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἀρχαία καὶ νῦν ὀνομαστὴ διὰ τὸ ἐμπόριόν της πόλις (κάτ. 175 χιλ.). Πρὸς Μ: ἐπὶ τῆς Μεσογείου, Ἀττάλεια ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, καὶ Ἄδανα, καὶ πρὸς Δ: Ταρσὸς, πατρὶς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (κάτ: 30 χιλ: ὧν οἱ πλεῖστοι Τοῦρκοι). Ὅλη ἡ Μεσημβρινὴ παραλία λέγεται Καραμανία.

Οἱ κάτοικοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀνάγονται κυρίως εἰς 4 λαοὺς διακεκριμένους, οἵτινες εἰσί· α') Τοῦρκοι τὰ $^2/_5$ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῶν κατοικων συνιστῶντες, ᾗ δεσπόζοντες τῶν λοιπῶν, ὁμογενεῖς ὄντες μὲ τοὺς ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ, ἀλλὰ βαρβαρώτεροι καὶ δεισιδαιμονέστεροι.— β') Τουρκομάνοι (Τουρκομένιδες κοινῶς;) τὸ $^1/_5$ συνιστῶντες μόλις τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ. Οὗτοι εἶναι λαὸς συγγενικὸς ᾗ ὁμόθρησκος μὲ τοὺς Τούρκους, κατάγόμενος ἀπὸ τοὺς μεταξὺ Κασπίας θαλάσσης καὶ Ἀραλίδος τόπους· ἀλλ' ὡς νομάδες, ποιμαίνοντες ποίμνια προβάτων καὶ ἀγέλας βουβάλων καὶ καμήλων, καὶ συχνάκις ληστεύοντες, περιτρέχουσιν ὅλην τὴν χερσόνησον ὡς ἀνεξάρτητοι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν ἀρχηγῶν των, λεγομένων Βέϊδων. γ') Γραικοί, ἰσάριθμοι σχεδὸν μὲ τοὺς Τούρκους. Οὗτοι εἶναι οἱ ἀρχαιότεροι κάτοικοι τοῦ τόπου, ὁμογενεῖς μὲ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας· καὶ οἱ μὲν κατοικοῦντες περὶ τὰ παράλια, διέσωσαν καὶ τὰ ἤθη, καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν θρησκείαν τῶν νῦν Ἑλλήνων· οἱ δὲ εἰς τὰ μεσόγεια διασώζουσιν εἰσέτι μόνην τὴν θρησκείαν, λαλοῦσι δὲ Τουρκιστί. δ') Ἀρμένιοι ὀλίγοι, καὶ ἔτι ὀλιγώτεροι Ἰουδαῖοι εἰς τὰς μεγαλοπόλεις κυρίως κατοικοῦντες ᾗ μετερχόμενοι τὸ ἐμπόριον.

428.—Β') Τὴν Ἀρμενίαν πρὸς Ἀν: τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τόπον ὀρει-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νότατον, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ ὄρος Ἀραράτ, ὅπου ἐστάθη ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε κατὰ τὴν ἱερὰν Γραφὴν ἐπὶ τοῦ Κατακλυσμοῦ. Εἰς αὐτὸν τὸν τόπον ἔχουσι τὰς πηγάς των καὶ οἱ ποταμοὶ Τίγρις καὶ Εὐφράτης. Οἱ κάτοικοι, λεγόμενοι Ἀρμένιοι, διασώζουσι τὴν ἰδίαν των διάλεκτον, πρεσβεύοντες τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Ἐρζερούμη εἶναι ἡ ἐπισημοτάτη πόλις τοῦ τόπου καὶ κέντρον τοῦ μεταξὺ Τουρκίας καὶ Περσίας ἐμπορίου, περιέχουσα ὑπὲρ τὰς 130 χιλ: κατοίκων.

429. Ἡ ποτὲ Περσικὴ Ἀρμενία, ὅπου ὑπάρχουσιν αἱ λίμναι Βάνη καὶ Οὐρμία, καὶ οἱ ποταμοὶ Κιοὺρ (Κῦρος) καὶ Ἄρας (Ἀράξης) τὸ σύνορον μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Περσίας, ἀνήκει τὴν σήμερον εἰς τὴν Ῥωσσικὴν ἐπικράτειαν, παραχωρηθεῖσα κατὰ τὸ 1828 (425)· κατοικεῖται δὲ ὑπὸ Ἀρμενίων καὶ Τούρκων. Αὐτοῦ κεῖται ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ τοῦ ὄρους Ἀραράτ, ἔχουσα, ὡς λέγουσιν, ὕψος 16 χιλ: ποδῶν, καὶ λίμνη Ἐριβάνη, ἔχουσα 12 λευγ: μῆκος καὶ 5 πλάτος. — Πρωτεύουσα Ἐρίβανον (κάτ. 15 χιλ.), πόλις ἐχυρὰ καὶ ἐμπορική. Πλησίον αὐτῆς ὑπάρχει μοναστήριον σημαντικόν, ἕδρα τοῦ Πατριάρχου τῶν καθολικῶν Ἀρμενίων. — Τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος αὐτῆς τῆς χώρας, συνορεῦον καὶ μὲ τὴν Περσίαν, κατοικεῖται ὑπὸ τῶν Κούρδων (Καρδούχων) τῶν ὁποίων καὶ ὁ τόπος ἰδίως ὀνομάζεται Κουρδιστὰν, μέρος τοῦ ὁποίου ὑπόκειται εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ μέρος εἰς τὴν Περσίαν. Οἱ Κοῦρδοι δὲ οὗτοι, τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν πρεσβεύοντες, εἶναι λαὸς νομαδικὸς καὶ ληστρικὸς κατὰ φυλὰς ὑπὸ Βέϊδων διοικούμενος.

430.—Γ') Τὴν Συρίαν, πρὸς Μ: μεταξὺ τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης περικλειομένην. Αὕτη ἡ χώρα ὑπὸ τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων τοῦ Λιβάνου καὶ Ἀντιλιβάνου διασχιζομένη, καὶ ὑπὸ τῶν ποταμῶν Ὀρόντου καὶ Ἰορδάνου ποτιζομένη, διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας ἢ Πασσαλίκια ἐκ τῶν ἰδίων των πρωτευουσῶν ἐπονομαζόμενα, καὶ κατοικούμενα ὑπὸ Χριστιανῶν καὶ Ἀράβων κυρίως, καὶ ὑπὸ ὀλίγων Ἰουδαίων.

α) Χαλέπι (Χαλυβὼν), πόλις ὀνομαστὴ διὰ τὸ ἐμπόριόν της, περιέχουσα 120 χιλ: κατοίκων, ἐξ ὧν οἱ περισσότεροι εἶναι Τοῦρκοι καὶ Ἄραβες. Εἰς τὴν περιοχὴν ταύτης τῆς ἐπαρχίας εἶναι ἡ Ἀντιόχεια ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου ποτ: (10 χιλ. κατ.), ὅπου ἑδρεύει ὁ Ἀντιοχείας Ὀρθόδοξος Πατριάρχης, καὶ ἡ Ἀλεξανδρέτα, εἰς τὸν Ἰσσικὸν κόλπον, ἔχουσα καλὸν λιμένα, εἰς τὸν ὁποῖον πολλὰ πλοῖα συνέρχονται, ἀλλὰ νοσερὸν κλίμα.

β') Τρίπολις, παράλιος καὶ εὐλίμενος, καὶ Λατακία (Λαοδίκεια) πάλαι ποτὲ εὐδαίμων καὶ πολυάνθρωπος.

γ') Ἄκρη (καὶ Ἄκκα ἢ Πτολεμαΐς), μὲ φρούριον ἐχυρὸν καὶ μὲ λιμένα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διάσημον (κάτ. 20 χιλ.). Αὐτοῦ πλησίον εἶναι τὰ ἐκ τοῦ Λιβάνου διακλαδιζόμενα δύο ὄρη, Θαβὼρ καὶ Καρμήλιον, ὀνομαστὰ, τὸ μὲν διὰ τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, τὸ δὲ, διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ ἀσκητεύοντάς ποτε μοναχοὺς χριστιανοὺς ἐν ὀπαῖς καὶ σπηλαίοις. Εἰς τὸ αὐτὸ Πασσαλίκιον ἀνήκουσιν ἡ Βερούτη (Βηρυτὸς), ἡ Σεἰτ (Σιδὼν), Τσοὺρ (Τύρος), Ἰάφας (Ἰόππη) ἐπίνειον τῆς Ἱερουσαλὴμ, Γάζα, καὶ Βαλβὲκ (Ἡλιόπολις), ἐπίσημος διὰ τὰ διασωζόμενα ἀρχαῖα αὐτῆς ἐρείπια.

δ΄) Πρὸς Ἀν: τῆς ἀνωτέρω εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τὸ πασσαλίκιον τῆς Δαμασκοῦ· πρωτ: Δαμασκὸς, πάλαι ποτὲ εὐδαίμων πόλις, καὶ νῦν ἡ πολυανθρωποτέρα αὐτῶν τῶν μερῶν (κάτ. 180 χιλ.), καὶ ὀνομαστὴ διὰ τὰ κατασκευαζόμενα εἰς αὐτὴν σπαθία, τὰ ἐπονομαζόμενα Δαμασκιά. Αὐτοῦ συνάζονται κατ' ἔτος ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ Τουρκικοῦ βασιλείου 30—50 χιλ. προσκυνητῶν, οἵτινες ἀπέρχονται ἐν συνοδίᾳ εἰς τὴν Μέκκαν, ἡγουμένου τοῦ Πασσᾶ τῆς Δαμασκοῦ, ὅστις διὰ τοῦτο ὀνομάζεται καὶ Χατζῆ Ἐμίρης. Εἰς ταύτην τὴν ἐπαρχίαν, ἀνήκει κειμένη πρὸς Μ: καὶ ἡ Παλαιστίνη, τῆς ὁποίας αἱ ἐπισημότεραι πόλεις εἶναι ἡ Ἱερουσαλὴμ, ὅπου εἶναι ὁ Ἅγιος Τάφος (κάτ. 30 χιλ.)· ἡ Βηθλεὲμ, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Κύριος ἡμῶν ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ, κεῖται δύο λεύγας μακρὰν Μ-Ἀν: ἔχουσα 3 χιλ: κατ.— Ναβλοὺζ (Νεάπολις, παρὰ τὴν παλαιὰν Συχὲμ) καὶ Ἱεριχώ. Αὐτοῦ εἶναι ποταμὸς ὀνομαστὸς ὁ Ἰορδάνης, καὶ λίμνη ἡ Ἀσφαλῖτις, λεγομένη καὶ Νεκρὰ Θάλασσα (178).

Οἱ ἐπικρατέστεροι κάτοικοι τῆς Συρίας, ἐχούσης περὶ τὰ 2 ἑκατομ: πληθυσμὸν, εἶναι Ἑλληνικῆς καὶ Ἀραβικῆς καταγωγῆς· διότι οἱ μὲν Ἕλληνες ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐκράτησαν τοῦ τόπου· οἱ δὲ Ἄραβες κατέκτησαν αὐτὸν περὶ τὸν Ζ΄ αἰῶνα μ. Χ. Εἰς τὸ ἐνδότεραν ἐπὶ τοῦ Λιβάνου ὄρους, κατοικοῦσι τρεῖς μικρολαοὶ διάφοροι· α) οἱ λεγόμενοι Αὐσάριοι ἢ Νοσάριοι ζῶσιν ἐπὶ τῶν βορείων τόπων τοῦ Λιβάνου ἕως 60 χιλ: περίπου, κατὰ φυλὰς διηρημένοι, καὶ λατρεύοντες τὸν ἥλιον, καὶ πιστεύοντες τὴν μετεμψύχωσιν· ὑπολαμβάνουσι δέ τινες αὐτοὺς ὡς ἀπογόνους τῶν ἀρχαίων κατοίκων τοῦ τόπου Ἐθνικῶν. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς σειρᾶς τοῦ Λιβάνου κατοικοῦσι β΄) οἱ Δρουσοὶ καὶ γ΄) οἱ Μαρωνῖται. Καὶ οἱ μὲν Δρουσοὶ εἶναι λαὸς μάχιμος, ἔχων θρησκείαν καὶ ἤθη ἴδια, εἰς ἑκατὸν χιλ. ψυχῶν συμποσούμενος· οἱ δὲ Μαρωνῖται, ἰσάριθμοι σχεδὸν μὲ αὐτοὺς, εἶναι χριστιανοὶ ἀναγνωρίζοντες τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πάππα. Ἀμφότεροι δὲ ὑπάρχουσιν αὐτοδιοίκητοι μὲν, ἀλλ' ὑποτελεῖς εἰς τὸν Σουλτάνον.

431. Πρὸς Ἀν: τοῦ Πασσαλικίου τῆς Δαμασκοῦ κεῖται ἡ χώρα ἡ διαῤῥεομένη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Τίγριος καὶ Εὐφράτου, περιλαμβάνουσα —Δ΄) Τὴν Διαρβερκίρην· αὕτη κατέχει τὸ βόρειον μέρος τῆς παλαιᾶς Μεσοποταμίας (228). Ἐπισημότεραι πόλεις. — Διαρβεκίρη (Ἄμιδα), πρωτεύουσα καὶ πολὺ ἐμπόριον ἔχουσα ὑφασμάτων καὶ μάρο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κινῶν. — Μοσούλη, ἐπὶ τοῦ Τίγριος ποταμοῦ κατάντικρυ τῆς παλαιᾶς πόλεως Νινευῆ, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ (κάτ: 60 χιλ.)· δι' αὐτῆς διήρχοντό ποτε τὰ ἐμπορεύματα τῶν Ἰνδιῶν, ὅθεν καὶ Μοσουλίναι ἐπωνομάσθησαν τὰ ἐκ τῶν Ἰνδιῶν λεπτὰ παρβάκινα ὑφάσματα εἰς τὴν Εὐρώπην μεταφερόμενα.

432.—Ε') Τὸ Ἰρακαραβὶ, τὸ ὁποῖον ἐπέχει τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς Μεσοποταμίας καὶ τὴν Βαβυλωνίαν χώραν, καὶ εὐφορεῖ φοινίκων πλῆθος εἰς τὰς Αὐάσεις αὐτῆς.—Πόλεις· Βαγδάτη (Σελεύκεια), παρὰ τὸν Τίγριν κειμένη εἶναι μία τῶν μεγίστων πόλεων τῆς Ἀνατολῆς (κάτ. 100 χιλ.). — Πρὸς Ν: τῆς Βαγδάτης ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου Χελλὰχ ἢ Χίλλαχ, πλησίον τῆς ὁποίας πρὸς Β: φαίνονται τὰ ἐρείπεια τῆς Βαβυλῶνος. — Βάσσορα, ὀλίγον κατωτέρω τῆς συμβολῆς τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριος, πλησίον τοῦ Περσικοῦ κόλπου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀποπλέουσιν εἰς τὰς Ἰνδίας (κάτοικοι 60 χιλ.).

433. Νῆσοι. Μεταξὺ τῶν νήσων τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας αἱ ἀξιολογώτεραι εἰσί· — Τένεδος, Λῆμνος καὶ Ἴμβρος· ἄντικρυ τοῦ Ἑλλησπόντου. — Πρὸς τὰ Δυτ: παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἡ Μιτυλήνη (Λέσβος), φέρουσα πολὺ ἐλάδιον· — ἡ Χίος, γνωστὴ διὰ τὸ φιλέμπορον τῶν πρώην κατοίκων της· — ἡ Σάμος, περίφημος εἰς τὴν νέαν μας ἱστορίαν διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἰδίας της ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας· — ἡ Κὼς, εὐφοροῦσα λεμόνια καὶ πορτογάλλια· — πρὸς δὲ τὰ Μεσημβρινὰ, ἡ Ῥόδος, καὶ τέλος ἡ Κύπρος μεγίστη τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν νήσων, καὶ εὔφορος πολλῶν προϊόντων, καὶ μάλιστα κρασίων ἐκλεκτῶν, ἀλλὰ κακῶς γεωργουμένη, ἔχει 500 λευγ: □ ἐπιφάνειαν, καὶ μόλις 110 χιλ. κατ. — Πόλεις αὐτῆς εἶναι ἡ Φαμαγούστη (Ἀρσινόη), Λάρνακας, Πάφος καὶ Νικοσία, καθέδρα τοῦ Πασσᾶ εἰς τὸ μέσον τῆς νήσου κειμένη (222).

§. Γ'. ΧΩΡΑΙ ΠΡΟΣ ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΝ·

ΑΡΑΒΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφαν. 2,800,000 χιλιάμ: □.—Πληθ. 12,000,000.
Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 30° 20′ καὶ 50° 40′.
Πλάτος Β. μεταξὺ 12° 40′ καὶ 33° 45′.

434. Ἡ Ἀραβία εἶναι μεγάλη Χερσόνησος, συνεχομένη πρὸς Β. μὲ τὴν Συρίαν (236 καὶ 431) καὶ περιοριζομένη ὑπὸ τῆς Ἀραβικῆς ἢ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου· ἔρημος καὶ ἀμμώδης κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος, ἔχει καί τινας εὐύδρους καὶ εὐ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φόρους τόπους, οἵτινες παράγουσι φοίνικας, καφὲν εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη περὶ τὴν Μόκκαν, ἀλωὴν, καὶ τὸ βάλσαμον τῆς Μέκκας.

Ἡ χερσόνησος τῆς Ἀραβίας παρίσταται ὡς ὀροπέδιον ἀποκλῖνον πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ ὑψούμενον πρὸς Δ: εἰς σειρὰν ὀρέων διερχομένην παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, καὶ ἀντερειδομένην εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, τὸ ὁποῖον ἑνόνεται μὲ τὸν Ἀντιλίβανον τῆς Συρίας. Ὁ τόπος ἐν γένει εἶναι ξηρὸς καὶ ἄνυδρος, διακοπτόμενος ὑπὸ ἀμμωδῶν ἐρήμων ἀπεράντων. Ἐκ τούτων ὀνομάζεται μέρος αὐτοῦ Ἀραβία ἔρημος. Τὸ δὲ Β-Δ: τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τῶν κόλπων τοῦ Σουὲζ καὶ τοῦ Ἀκαβὰδ λέγεται Πετραία Ἀραβία· ἡ ἔρημος τοῦ Σινᾶ. Μικραὶ δέ τινες κοιλάδες ἢ παραλίαι, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ Ν-Δ: ὀνομάζονται Εὐδαίμων Ἀραβία, διότι εἰς αὐτὰ τὰ μέρη ὁ τόπος φαίνεται εὔφορος. Οἱ δὲ Ἄραβες διαιροῦνται εἰς Φελλάχους, ἤτοι γεωργοὺς ἔχοντας σταθερὰν διαμονὴν, καὶ εἰς Νομάδας ἢ Σκηνίτας ποιμένας, λεγομένους Βεδουίνους. Ἱκανὸν μέρος τοῦ τόπου κατοικεῖται ὑπὸ τῶν ποιμένων τούτων, οἵτινες ἄλλην ἰδιοκτησίαν δὲν ἔχουσι παρὰ τὰς σκηνάς των, τὰς καμήλους καὶ τοὺς ἵππους των· οὗτοι δ' εἰσὶν εἴδους ἰδιάζοντος καὶ παλαιόθεν περιφήμου, λεγόμενα κοινῶς ἄλογα Ἀραβικὰ (τὸ πάλαι Νυσσαῖοι ἵπποι). Ἐπίσημα εἰς αὐτὴν ὄρη εἶναι τὸ Σινᾶ καὶ Χωρήβ.

435. Ἡ Ἀραβία συνιστᾷ πολλὰ κράτη, ἐξ ὧν τὰ κυριώτερα εἰσὶ τὸ τοῦ Σιερίφου τῆς Μέκκας, ὑποτελοῦς εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, τοῦ Ἰμάμου τῆς Ὑεμένης, καὶ τοῦ Ἰμάμου ἢ Σουλτάνου τῆς Μασκάτης. Περιλαμβάνει δὲ ἐξ Τοπαρχίας τὰς ἑξῆς· τὴν Ἐδιϊὰζ (περιέχουσαν καὶ τὴν Πετραίαν Ἀραβίαν) ἐκτεινομένην ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουὲζ μέχρι τῆς 19ου τοῦ πλάτους παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ὅπου εἶναι ἡ Μέκκα καὶ Μεδινά.—Τὴν Νεδζιεδ, μεσόγειον, ὅθεν ἐξῆλθον οἱ αἱρεσιῶται Βαχαβῖται, οἵτινες ἔφερον τὰ τροπαιοῦχα των ὅπλα εἰς μέγα μέρος τῆς Ἀραβίας·— τὴν Τεχαμὰν καὶ Ὑεμένην, πρὸς τὸν πορθμὸν Βαβελμανδέλ·— τὴν Ἀδραμώτην πρὸς Ν. παρὰ τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν·— τὴν Ὁμάνην Ν-Ἀν. καὶ τὴν Βαχραΐνην πρὸς Ἀν. Ἐκεῖ ἁλιεύονται τὰ ὡραιότατα μαργαριτάρια εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

Πόλεις· Μεδινὰ (Ἰάτρυππα) 30 λεύγας ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ 70 ἀπὸ τῆς Μέκκας (κάτ. 6 χιλ.). Εἰς αὐτὴν εἶναι ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ· ἔχει δὲ καὶ χωρίον εὐλίμενον εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ὀνομαζόμενον Ἴαμπον. — Μέκκα πρὸς Ν: (κάτ. 34 χιλ.), πατρὶς τοῦ Μωάμεθ, ὅπου εἶναι καὶ ὁ δοξαζόμενος ἱερὸς τόπος, προσκύνημα σεβάσμιον ὅλων τῶν πρεσβευόντων τὰ τῆς θρησκείας αὐτοῦ Μωαμεθανῶν, λεγόμενος Βεῖτ Ἀλλὰχ (οἶκος θεοῦ), ἐν ᾧ εὑρίσκεται καὶ ὁ Κιαμπὲς, πιστευόμενος ὡς θυσιαστήριον οἰκοδομηθὲν παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἀβραὰμ εἰς προσκύνησιν τοῦ θεοῦ (*). Εἰς τὴν Μέκκαν, οὖσαν ἄλλως καὶ ἐμπορικὴν πόλιν, ἔρχονται

(*) Εἷς ἐπικριτὴς ἀνώνυμος εἰς τὴν Ἀθηνᾶν (τοῦ 1841), ἐπικρίνων τὴν ἀ ἔκδοσιν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὅλοι οἱ προσκυνηταὶ Μωαμεθανοί, εἰς 30 χιλ: κατ' ἔτος λογιζόμενοι· εἰς δὲ τὴν Μεδινὰν, μόνον οἱ ἐκ τῆς Δαμασκοῦ ἐρχόμενοι ἐν μεγάλῃ συνοδίᾳ προσκυνηταὶ, διότι αὐτόθεν διαβαίνουσιν ἀπερχόμενοι εἰς τὴν Μέκκαν.—Γιὼδδὰ (ἢ Ἀσχιδδὰ κάτ. 15 χιλ.), 40 μίλ: Μακρὰν τῆς Μέκκας εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, λογίζεται ὡς λιμὴν αὐτῆς· εἶναι δὲ ἀποθήκη τῶν ἐμπορευμάτων τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἀραβίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν.—Μόκκα (κάτ. 5 χιλ.), ἀξιόλογος λιμὴν ἐμπορικὸς τῆς Ὑεμένης εἰς τὴν αὐτὴν θάλασσαν, ὅθεν ἐξάγεται ὁ ἐξαίρετος καφὲς τῆς Μόκκας ἢ τῆς Ὑεμένης καλούμενος.— Ἄδεν πρὸς Ν: πρὸς τὸν πορθμὸν τοῦ Βαβελμανδέλου, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ, ὅπου οἱ Ἄγγλοι ἀποκατεστάθησαν κατὰ τὸ 1838 (*). — Μασκάτη (κάτ. 60 χιλ.) ἐπὶ τῆς Ἀν: παραλίας πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ Περσικοῦ κόλπου, ἥτις λέγεται πορθμὸς τοῦ Ὁρμούσου, παράλιος καὶ ἐμπορικωτάτη, ἔχουσα εἰς τὰ πέριξ καὶ μεταλλεῖα μολύβδου. Εἰς αὐτὴν ἑδρεύει ὁ ἰσχυρὸς Ἰμάμης ἢ Σουλτάνος τῆς Μασκάτης, τοῦ ὁποίου ἡ ἐξουσία ἐκτείνεται ἐπὶ μέρους τῆς Ἀν: παραλίας, ἐπὶ ὅλης τῆς μεσημβρινῆς, καὶ ἐπὶ τῆς νήσου Σοκοτόρας, τῆς ἄντικρυ τοῦ Γαρδεφουΐου ἀκρωτηρίου τῆς Ἀφρικῆς.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Οἱ Ἄραβες, παλαιόθεν κατὰ μικροὺς λαοὺς ζῶντες, ἐφάνησαν τρομεροὶ κατακτηταὶ μετὰ τὸν Ζ' αἰῶνα, ἑνωθέντες διὰ τῆς θρησκείας τοῦ Μωάμεθ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν διαδόχων αὐτοῦ, οἵτινες ὠνομάζοντο Καλίφαι. Τότε ἐξήπλωσαν τὰς κατακτήσεις αὐτῶν ταχέως εἰς τὰς δυτικὰς χώρας τῆς Ἀσίας καὶ εἰς τὰς βορείας τῆς Ἀφρικῆς, ὅθεν διέβησαν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην κυριεύσαντες τὴν Ἱσπανίαν. Τὸ ἰσχυρὸν κράτος τῶν Καλιφῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἤνθησαν αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι, ἐξησθενημένον ἀπὸ τὰς διαιρέσεις, κατεστράφη ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἵτινες ἐξουσιάζουσι μέχρι σήμερον, μετὰ πολλῶν ἄλλων τόπων ἐκείνου τοῦ Κράτους, καὶ μέρους τῆς Ἀραβίας, διοικουμένης ὑπὸ ἀρχηγῶν λεγομένων Σεΐκων, Ἰμάμιδων καὶ Σιερίφων. Ἡ δὲ ἐκεῖ γεννηθεῖσα Μωαμεθανικὴ θρησκεία, ἐπικρατεῖ ἀποκλειστικῶς καθ' ὅλην τὴν Ἀραβίαν.

τῆς παρούσης Γεωγραφίας, κατέκρινε πικρῶς καὶ τὰ λεχθέντα, ὅτι εἰς τὴν Μεδινὰν εἶναι ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ, καὶ εἰς τὴν Μέκκαν ὁ Κιαμπές, νομίζων ὅτι ταῦτα εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Ἕνεκα τούτου ἐστοχάσθην καλὸν νὰ ἐξηγήσω ἐνταῦθα τὰ τοῦ Κιαμπέ· (ἴδε Cours Meth: de Geogr. par Chochard et Muntz)· αἱ λοιπαὶ αὐτοῦ κρίσεις ἦσαν σχεδὸν ἴσα μὲ τὴν ἀνωτέρω ὀρθαί.

(*) Καὶ ἄλλην νέαν κατάκτησιν ἔκαμαν οἱ Ἄγγλοι εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη κατὰ τὸ 1857. Ὑπάρχει νῆσος Περίμη λεγομένη, πλησίον τοῦ πορθμοῦ Βαβυελ-μανδὲλ, ἀπέναντι τοῦ ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου τῆς Ἀραβικῆς χερσονήσου, ἥτις κατελήφθη ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ὡς κλεῖς τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Ἡ νῆσος αὕτη, ἴση τὸ μέγεθος μὲ τὴν Μελίτην, ξηρὰ καὶ ἄκαρπος, ἔχει λιμένα εὐρύχωρον ἀσφαλέστατον, ἐν ᾧ Ἀγγλικὸς στόλος σταθμεύων καθίσταται κύριος τῆς ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ θαλασσοπλοΐας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΕΡΣΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφ: 1,200,000 χιλιαμ: □—Πληθ. 10—12 ἑκατ.
Μῆκος Ἀνατ: μεταξὺ 42° καὶ 59°.
Πλάτος Β: μεταξὺ 25° 45′ καὶ 39° 30′.

436. Ἡ ΠΕΡΣΙΑ κεῖται μεταξὺ Κασπίας θαλάσσης, Τουρκίας καὶ Περσικοῦ κόλπου, λεγομένη Ἰρὰν ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Ἀνατολῆς· περιέχει δὲ ἀπεράντους πεδιάδας ἀνύδρους, ὀρεινοὺς τόπους, καὶ κοιλάδας τερπνὰς, φερούσας σταφυλὰς, φοίνικας, σῦκα, προῦνα, ἀπίδια, μῆλα καὶ πορτογάλλια. Ἔχει δὲ καὶ κτηνοτροφίαν ἀρίστην, καὶ βιομηχανίαν ἐπικερδῆ, διότι ἐξάγονται καὶ τάπητες πολυτελέστατοι, ὑφάσματα χρυσᾶ καὶ μεταξωτὰ, καὶ λίθοι πολύτιμοι καὶ μαργαριτάρια. Ἡ συκέα, ἡ ἀμυγδαλῆ, ἡ συκομωρέα, τὰ βερρόικοκκα, τὰ ῥόϊδα, καὶ τὰ ῥοδάκηνα ἀπὸ τὴν Περσίαν μετεφέρθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην.

437. Ἡ κυρίως καλουμένη Περσία περιλαμβάνει 11 ἐπαρχίας, καὶ αἱ ἐπισημότεραι αὐτῆς πόλεις εἶναι αἱ ἑξῆς.—Ἰσπαχάνη, πρώην μητρόπολις παρὰ τὸν Ζενδερούτην ποταμὸν, ἔχουσα νῦν 60 χιλ: κατοίκων, ἐν ᾧ ποτε προσήγγιζε πρὸς τὸ ἑκατομ. — Τεχεράνη πρὸς Β: ἡ τωρινὴ μητρόπολις τοῦ βασιλείου, ὅπου διατρίβει ὁ Σάχης ἢ βασιλεὺς, περιέχει 140 χιλ. κατοίκων.—Ταυρὶς ἢ Ταβρὶς, μεγίστη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις (κάτ. 100 χιλ.), συχνάκις ὑπὸ τῶν πολέμων ἐρημωθεῖσα καὶ κατὰ τὸ 1724 ὑπὸ σεισμοῦ καταστραφεῖσα, ὅτε ἀπωλέσθησαν, ὡς λέγουσιν, ἑκατὸν χιλιάδες ψυχῶν. — Ἀμαδὰν (Ἐκτάβανα), ὅθεν ἐξάγονται πολλὰ καὶ καλὰ δέρματα κατειργασμένα (κάτ. 45 χιλ.).—Χιραζ, κειμένη εἰς κοιλάδα εὔφορον καὶ τερπνὴν, περίφημος διὰ τὸ κρασίον της (κάτ. 52 χιλ.).—Πλησίον αὐτῆς κεῖται ἡ κώμη Ἰσταχὰρ, ὅπου φαίνονται τὰ ἐρείπια τῆς Περσεπόλεως. Οἱ κάτοικοι τοῦ βασιλείου τούτου, φιλέμποροι καὶ βιομήχανοι, εἶναι ὅλοι Μωαμεθανοὶ, τῆς αἱρέσεως τοῦ Ἀλῆ, εἰσαχθείσης τῆς Μωαμεθανικῆς θρησκείας ὑπὸ τῶν Ἀράβων, κυριευσάντων τὸν τόπον περὶ τὸν Ζ′ αἰῶνα· εὑρίσκονται δὲ καί τινες εἰσέτι λατρευταὶ τοῦ Πυρὸς, Γουέρμποι ἢ Παρσοὶ (Πέρσαι) λεγόμενοι, διατηρήσαντες τὴν τῶν ἀρχαίων Περσῶν λατρείαν. — Ἡ Κυβέρνησις τοῦ τόπου εἶναι Μοναρχία Δεσποτική.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ νῦν Περσία κατέχει τὰς ἀρχαίας χώρας τῆς Μηδίας πρὸς τὸ Β-Δ: κειμένας· τῆς Σουσιανῆς πρὸς τὸ Δ· τῆς Περσίας, πρὸς Μ· τῆς Ὑρκανίας, πρὸς Β· τῆς Παρθυαίας πρὸς τὸ Β-Αν: καὶ τῆς Καρμανίας πρὸς τὸ Ν-Αν.— Κῦρος ὁ Α′. ἐθεμελίωσεν αὐτὸ τὸ βασίλειον κατὰ τὸν ς′. αἰῶνα π. Χ. ἐκταθὲν ἔπειτα μέχρι τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου, ὅτε μετὰ δύο αἰῶνας καθυπέταξεν αὐτὸ Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, καὶ ἀφῆκε κληρονόμημα πρὸς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ. Μετέπειτα οἱ Πάρθοι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κατέκτησαν ὅλους τοὺς τόπους, τοὺς συνιστῶντας τὴν σήμερον αὐτὸ τὸ βασίλειον, μέχρι τοῦ Γ'. αἰῶνος μ. Χ. δεσπόσαντες αὐτοῦ, ὅτε οἱ Πέρσαι πάλιν ἐπανέλαβον τὴν ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν οἱ Ἄραβες τοῖς ἀφήρεσαν κατὰ τὸν Ζ'. αἰῶνα μ. Χ. Οἱ Μογγόλοι κατεξουσίασαν καὶ αὐτοῦ περὶ τὸν ΙΓ' αἰῶνα, περὶ δὲ τὸν ΙΔ'. συνέστη εἰς ἴδιον βασίλειον πάλιν Περσικόν.

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ ΚΑΙ ΒΕΛΟΥΧΙΣΤΑΝ.

Ἔκτασις 900,000 χιλιάμ: □	Ἔκτασις 380,000 χιλιαμ: □
Πληθ. 10 ἑκατομ.	Πληθ. 2 ἑκατομ.
Μῆκος Ἀνατ: μεταξὺ 57° καὶ 69° 45'.	Μῆκος Ἀνατ: μεταξὺ 55° 45' καὶ 67°.
Πλάτος Β: μεταξὺ 27° 50' καὶ 37° 10'.	Πλάτος Β: μεταξὺ 25° καὶ 30° 15'.

438. Πρὸς Ἀνατ: τῆς Περσίας, μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς χώρας τῶν Σεΐκων, κεῖνται ἡ χώρα τῶν Ἀφγανῶν ἢ ἡ Ἀφγανιστανὴ, καὶ ἡ τῶν Βελούχων ἢ ἡ Βελουχιστανή. Ὁ τόπος ἔχει σειρὰς ὀρέων ὑψηλῶν, συνδεομένας μὲ τὴν τῶν Ἰμαλαίων, ἀμμώδεις πεδιάδας τινὰς, καὶ ἄλλας εὐφόρους γεννημάτων, φοινίκων, παμβακίου, σακχαροκαλάμου κτλ. Ὁ μόνος σημαντικὸς καὶ πλευστὸς ποταμὸς εἶναι ὁ Ἰνδὸς, ῥέων πρὸς Ἀν: καὶ γινόμενος τὸ ὅριον ταύτης τῆς χώρας καὶ τῆς τῶν Σεΐκων.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἀφγανιστανὴ λέγεται τὸ βόρειον μέρος τῆς χώρας, συγκειμένη ἀπὸ ἐπαρχίας ἀφαιρεθείσας ἀπὸ τὰς τῆς Περσίας καὶ τῆς Ἰνδικῆς. Οἱ Ἀφγανοὶ, πολλάκις κυριευθέντες ὑπὸ τῶν Περσῶν καὶ Μογγόλων, ἔμειναν αὐτόνομοι κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα· ἀλλὰ κατὰ φυλὰς νομαδικὰς οἱ πλεῖστοι πολιτευόμενοι ὑπὸ ἀρχηγοὺς ἀπώλεσαν διὰ τὰς ἐμφυλίους διχονοίας των τὴν Κασεμιρίαν καὶ Δαχόρην, ἀξιολόγους ἐπαρχίας κυριευθείσας ὑπὸ τῶν Σεΐκων. Καὶ τὰ ἐν Ἰνδίᾳ δὲ Ἀγγλικὰ στρατεύματα, εἰσβαλόντα εἰς τὸν τόπον, ἐσύστησαν διαφόρους ἀρχηγοὺς ὑποτελεῖς· ἀλλὰ κατὰ τὸ 1842 ἠναγκάσθησαν ν' ἀφήσωσι τὸν τόπον ἐλεύθερον. Ἐκτὸς τῶν Ἀφγανῶν κατοικοῦσι τὴν χώραν καὶ ἄλλαι φυλαὶ ὁμοίως νομαδικαὶ Βελούχων, Τουρκομάνων καὶ Οὐσβέκων. Οἱ Πέρσαι δὲ καὶ Ἰνδοὶ κατοικοῦσι κυρίως τὰς πόλεις, μετερχόμενοι τὰς τέχνας καὶ τὸ ἐμπόριον.

Καὶ ἡ χώρα τῶν Βελούχων ὑπέκειτο ὁμοίως ὑπὸ τοὺς Πέρσας, τοὺς Ἰνδοὺς ἢ ᾧ τοὺς Ἀφγανοὺς, ἀπὸ τὴν κυριότητα τῶν ὁποίων δὲν ἠδυνήθησαν ἐντελῶς ν' ἀπαλλαχθῶσιν εἰ μὴ περὶ τὸν ΙΗ' αἰῶνα· ἐσχάτως δὲ εἰσεχώρησαν καὶ αὐτόσε Ἀγγλικὰ στρατεύματα τῶν Ἰνδιῶν. Οἱ Βελοῦχοι ζῶσιν οἱ πλεῖστοι ὑπὸ σκηνὰς ὡς ὄντες νομάδες ὑποτασσόμενοι εἰς ἕνα Χάνην.

Ἡ χώρα τῶν Ἀφγανῶν διαιρεῖται κυρίως εἰς τρία τμήματα. Τὸ μὲν λέγεται Ἀφγανισὰν ἰδίως, ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Καβούλην (κάτ. 80 χιλ.), εἰς τὴν ὁποίαν ἑδρεύει ὁ ἡγεμὼν τῆς χώρας Σὰχ καὶ Παδισὰχ λεγόμενος, καὶ ὅπου γίνεται καὶ ἀρκετὸν ἐμπόριον, μάλιστα ἵππων. — Κανδαχάρη, ἐν τῷ μέσῳ τῆς χώρας (παλαιὰ Ἀλεξάνδρεια ἡ ἐν Ἀρίοις), ἄλλοτε πρωτεύουσα αὐτῆς, ἐχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ (κάτ. 100 χιλ.). — Τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δὲ, λέγεται Χορασανία· πρωτεύουσα Ἐράτη (κάτ. 100 χιλ.), ὅπου κατασκευάζουσι τὰ Χορασανικὰ ξίφη. Αὕτη δὲ ἐχρημάτισε καὶ ἄλλοτε πρωτεύουσα μιᾶς ἐπικρατείας ὑποτελοῦς εἰς τὴν Περσίαν, καὶ οἱ Ἄγγλοι εἶχον συστήσει ἐκεῖ βασιλέα ἴδιον (*). Τὸ δὲ τρίτον λέγεται Μουλτάνη μὲ ὁμώνυμον πόλιν ἐχυρὰν καὶ βιομήχανον διαφόρων πανικῶν. Τὸ τμῆμα τοῦτο τελεῖ φόρον εἰς τοὺς Σεΐκους.

Ἡ δὲ Βελουχιστανὴ, κειμένη πρὸς Μ: καὶ διαβρεχομένη ὑπὸ τῆς Περσικῆς θαλάσσης, κατοικεῖται ὑπὸ τῶν Βελούχων (πληθ. 2 ἑκατομ.) τῶν πλείστων νομάδων καὶ σκηνιτῶν. Ὀλίγαι πόλεις ὑπάρχουσιν ἄξιαι λόγου εἰς τὴν χώραν διαιρουμένην εἰς ἓξ ἐπαρχίας. Κελάτη εἶναι ἡ πρωτεύουσα, ὅπου ἑδρεύει ὁ Χάννης (κάτ. 20 χιλ.). Οἱ Βελοῦχοι ὅλοι σχεδὸν, καθὼς καὶ οἱ Ἀφγανοὶ, εἰσὶ Μωαμεθανοὶ τῆς αἱρέσεως τοῦ Ὁμάρ.

ΙΝΔΟΣΤΑΝ.

Ἔκτασις ἐπιφαν: 4,000,000 χιλιαμ: □—Πληθ. 155,000,900, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐν τῇ Ἰνδοσινικῇ Ἀγγλικῶν κατακτήσεων

Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 64° 40′ καὶ 91°.

Πλάτος Β: μεταξὺ 8° καὶ 35°.

439. Ἡ ΙΝΔΙΚΗ (Ἰνδοστὰν) ἢ ΙΝΔΙΑ ἡ ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου, εἶναι ἡ μεγάλη χερσόνησος ἡ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Γάγγου καὶ Ἰνδοῦ, καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Ὁμανικοῦ καὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ, ἔχουσα γῆν εὐφορωτάτην καὶ κλίμα διάφορον. Τὰ Ἰμαλαΐα ὄρη ὁρίζουσιν αὐτὴν πρὸς Β: ἀπὸ τὴν Μικρὰν Θιβετίαν, ὅθεν καὶ ὁ Ἰνδὸς ἔχει τὰς πηγάς του. Αὐτὰ εἶναι τὰ ὑψηλότατα τῶν γνωστῶν ὀρέων τῆς Ἀσίας, διότι ὁ πρὼν αὐτοῦ ὁ λεγόμενος Τσαμουλάριος ἔχει ὕψος 8,700 μ. καὶ ὁ Δαυαλογερὴς 8,600 μ. Τὰ δὲ ὀνομαζόμενα Γαταῖα ὄρη διασχίζουσι τὴν Ἰνδικὴν ἀπὸ Β: πρὸς Δ: καὶ ἔπειτα πρὸς Ν: ἕως τὸ Κομορῖνον ἀκρωτήριον, πλησιάζοντα μᾶλλον εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν, τὴν καλουμένην τοῦ Μαλαβάρου, ἢ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν λεγομένην τοῦ Κορομανδέλου, καὶ διαιροῦσι τὴν Χερσόνησον εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν βόρειον λέγεται κυρίως Ἰνδοστάνη, τὸ δὲ μεσημβρινὸν Δεκάνη. Ἐκ τούτου δὲ καθίσταται διάφορον καὶ τὸ κλίμα τοῦ τόπου, καὶ ὧραι τοῦ ἔτους ἐπικρατοῦσι δύο, ἡ τῶν ὑετῶν καὶ ἡ τῆς ἀνομβρίας· διότι ἄνεμοι περιοδικοὶ ἐπιπνέοντες, ποτὲ μὲν ἀπὸ τὸ

(*) Ἡ Περσία, εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῆς ὁποίας Β-Ἀν: ἔγκειται ἡ Χορασανία, ἐκυρίευσε τὴν Ἐράτην, ἀλλὰ καταπολεμηθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἐσχάτως, ἠναγκάσθη κατὰ τὴν γενομένην εἰρήνην νὰ παραιτήσῃ αὐτὴν τὸ 1857.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Β-Ἀν: συνάγουσι τὰ νέφη ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Κορομανδέλου, ποτὲ δὲ ἀπὸ τὸ Ν-Δ: φέρουσιν αὐτὰ ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Μαλαβάρου, καὶ τοιουτοτρόπως, ἐν ᾧ καιρῷ ἡ μία παραλία ἔχει ἀφθόνους ὑετοὺς, ἡ ἑτέρα ἔχει ξηρὸν καὶ εὔδιον καιρόν. Οἱ δὲ ἐξ ὅλων τῶν ὀρέων ἀπορρέοντες μεγάλοι ποταμοὶ, καὶ πολλὰ παραπόταμα, καθιστῶσιν εὐφορωτάτας τὰς κοιλάδας καὶ τὰς πεδιάδας, ὥστε ἡ ὑπὸ τούτων καὶ τῶν περιοδικῶν ὑετῶν διατηρουμένη ὑγρασία, καὶ ἡ θερμότης τοῦ κλίματος ἀναδεικνύουσι τὴν βλάστησιν ὅλων τῶν φυτῶν ταχεῖαν καὶ εὔρωστον. Ἐκ τῶν Γαταίων ἀπορρέουσι μεγάλοι ποταμοὶ ὁ Ταπτῆς πρὸς Δ: οἱ δὲ Κισθνᾶς, Κοδαυερῆς, καὶ Καυερῆς πρὸς Ἀν.

Οὕτως ἡ γῆ καθισταμένη εὐφορωτάτη, καὶ πολυανθρωποτάτη οὖσα, φέρει ὅλων τῶν κλιμάτων τὰ φυτά· κυρίως δὲ παρέχει ἀφθόνως ὀρύζιον καὶ βανάνας, τὰ ὁποῖα εἶναι ἡ κυρία τροφὴ τῶν κατοίκων, κόμμι, σάκχαρι, Ἰνδικὸν (λουλάκιον), παμβάκιον, μέταξαν, ἀρώματα, μυρωδικὰ καὶ ἐξαίρετα ὀπωρικά. Οἱ κάτοικοι τεχνουργοῦσι καὶ πολυτελῆ ὑφάσματα μεταξωτὰ καὶ παμβακερὰ, καὶ περίφημα σάλια τὰ ἐπονομαζόμενα λαχουριά. Εὑρίσκονται δὲ καὶ ἀδαμάντων ὀρυγεῖα εἰς τὸν τόπον, καὶ μαργαριτάρια ὡραιότατα ἁλιεύονται εἰς τὰ παράλιά του, μεταλλεῖα ὅμως ἀργύρου ἢ χρυσοῦ δὲν ἔχει. Τρέφει δὲ καὶ πτηνὰ διάφορα, ἔχοντα λαμπρότατον καὶ στιλπνότατον πτέρωμα, οἷον, ψιττακοὺς, ταῶνας, Ἰνδιάνους (ἐκεῖθεν μεταφερθέντας εἰς τὴν Εὐρώπην) καὶ ἐκ τῶν μαστοφόρων πιθήκους, ἀντιλόπας, ἐλέφαντας καὶ καμήλους· καὶ αἱ μέγισται καὶ αἳ ἀγριώταται Τίγρεις κατοικοῦσι παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γάγγου, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἓν εἶδος θηριωδέστατον κροκοδείλων ἐνοικεῖ, οἵτινες λέγονται Καβιάλαι.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Οἱ Ἕλληνες εἶχον γνωρίσει τὸ βόρειον μέρος τῆς χερσονήσου ταύτης ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Οἱ Ἀφγανοὶ φαίνεται ὅτι ἐξουσίασαν τὸν τόπον πολὺν καιρὸν ᾗ ἐπὶ τῆς δυναστείας αὐτῶν εἰσήχθη καὶ ἡ Μωαμεθανικὴ θρησκεία περὶ τὸν ΙΒ΄ αἰῶνα μ. Χ. Περὶ τὸ 1502 ἐφάνησαν ἐκ τῶν Εὐρωπαίων οἱ Πορτογάλλοι πρῶτοι κατακτηταὶ εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς Χερσονήσου· ἀλλὰ συγχρόνως καὶ οἱ Μογγόλοι ἐκυρίευσαν τὸ Β: μέρος (περὶ τὸ 1525), ἔχοντες ἡγεμόνα τὸν Βάβερον, ἐγγονὸν τοῦ Ταμερλάνου, καὶ συνέστησαν τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ μεγάλου Μογγόλου, ἥτις κατήντησε νὰ δεσπόζῃ σχεδὸν ὅλης τῆς χερσονήσου ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Αὐρηγγεῖβ. Τούτου δὲ ἀποθανόντος περὶ τὸ 1707. τὸ βασίλειον αὐτὸ τοῦ μεγάλου Μογγόλου ἤρχισε νὰ ἐξασθενῇ ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν διαιρέσεων καὶ ἐκ τῶν πολέμων τῶν πρὸς τοὺς Μαράτας, λαοὺς μαχίμους τῆς Ἰνδοστάνης, καὶ ἀπὸ τὴν εἰσβολὴν τῶν Περσῶν, συμβᾶσαν τὸ 1738, ἕως οὗ τέλος καὶ κατεστράφη ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς ἑταιρίας τῆς ἐπὶ τῶν Ἰνδιῶν, καταστᾶσα τὴν σήμερον ὅλης σχεδὸν τῆς Ἰνδικῆς.

440. Ἡ Ἰνδικὴ, ἔχουσα πληθυσμὸν (κατὰ τὴν προσφάτως γενομέ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νην ἀπαρίθμησιν) ἕως 155 ἑκατομ.: ψυχῶν, δύναται νὰ διαιρεθῇ πολιτικῶς, ὡς ἐκ τῶν κρατούντων αὐτῆς, εἰς 4 τμήματα τὰ ἑξῆς. Τὸ Α'. περιλαμβάνει τὰς Ἀγγλικὰς κατακτήσεις, περιεχούσας 90 ἑκατομ.: κατ. Τὸ Β'. τὰ κράτη τὰ ὑποτελῆ ἢ σύμμαχα τῶν Ἄγγλων (πληθ. 40 ἑκατομ.:). Τὸ Γ'. τὰ κράτη τὰ ἀνεξάρτητα (πληθ. 9 ἑκατομ.:). Τὸ δὲ Δ'. τὰς κατακτήσεις τῶν ἄλλων Εὐρωπαίων, Δανῶν, Γάλλων καὶ Πορτογάλλων (πληθ. 400 χιλ.). Ἐκ δὲ τῶν κατοίκων, οἱ μὲν εἰσὶν ἰθαγενεῖς, οἱ Ἰνδοὶ ἕως 114 ἑκατομ: οἱ πλεῖστοι ἀπράγμονες, καὶ ἀφιλοπόλεμοι καὶ μαλθακοί, πλὴν τῶν ὀρεινῶν (οἷοι οἱ Σεῖκοι καὶ Μαρᾶται), ἰσχυρῶν καὶ μαχίμων ὄντων· οἱ δὲ εἰσὶ ξένοι ἢ ἔποικοι, οἷον οἱ Μογγόλοι καὶ Ἀφγανοί, οἱ κυριεύσαντές ποτε τοῦ τόπου· οὗτοι δὲ πρεσβεύουσι τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν, συμποσούμενοι εἰς 15 ἑκατομ.. — Οἱ Παρσοὶ (ἐξ ὧν κατάγονται οἱ Πέρσαι) ἕως 10 ἑκατομ.: καὶ οὗτοι ὄντες ἔμποροι καὶ βιομήχανοι· ὀλίγαι χιλιάδες Ἀρμενίων, Ἑβραίων καὶ Ἀράβων μετερχομένων καὶ τούτων τὸ ἐμπόριον, καὶ τέλος οἱ κατακτηταὶ Εὐρωπαῖοι, Γάλλοι, Πορτογάλλοι καὶ Δανοί, ἕως 5 χιλ. καὶ ἕως 40 χιλ. Ἄγγλων, οἵτινες ὑπὲρ τὸν ἕνα ἤδη αἰῶνα δεσπόζουσι τοῦ πλείστου μέρους τῆς χώρας. Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ Βραχμανική, πρεσβεύουσα τρεῖς ὑπερτάτους θεούς, τὸν Βράχμαν ἤτοι Δημιουργόν, τὸν Οὐϊσθνοῦ ἢ Βισθνοῦ ἢ συντηρητήν, καὶ τὸν Χίβαν ἢ καταστροφέα, καὶ πλῆθος ἄλλων κατωτέρων θεῶν. Μετ' αὐτὴν εἶναι πλέον ἐξηπλωμένος ὁ Μωαμεθανισμός· ἡ δὲ τῶν Σεῖκων θρησκεία εἶναι ἀνάμιγμα Βραχμανικῆς καὶ Μωαμεθανικῆς. Ὁ Βουδισμὸς εἶναι διαδεδομένος εἰς τὰ ἀνατολικὰ μέρη τῆς χώρας. Χριστιανοὶ δὲ τῶν διαφόρων αἱρέσεων ὑπάρχουσι περὶ τὰ δύο ἑκατομ: (*). Οἱ ἰθαγενεῖς, πρεσβεύοντες τὰ τοῦ Βραμισμοῦ δόγματα, ὑπάρχουσι διηρημένοι ἀνέκαθεν εἰς γένη (Castes) ἢ τάξεις διακεκριμένας ἐκ τῶν ἐπαγγελμάτων, τὰ ὁποῖα παῖς παρὰ πατρὸς διαδέχεται (**). Αἱ δὲ

(*) Εἶναι δὲ καὶ Χριστιανοὶ ἰθαγενεῖς, Θωμαΐσται ἐπονομαζόμενοι ἀπὸ τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ, τοῦ κηρύξαντος τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὰς Ἰνδίας. Οὗτοι, εἰς ὀλίγας χιλιάδας (30—40) συμποσούμενοι, κατοικοῦσι τὴν παραλίαν τοῦ Μαλαβάρου ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἄγγλων, διοικούμενοι ὑπὸ τῶν γερόντων καὶ τῶν ἱερέων αὐτῶν νυμφευομένων. ὁ Μ.

(**) Ἕκαστον τῶν γενῶν τουτων διακρίνεται μὲ ἴδιον ὄνομα. Οἱ τοῦ πρώτου τούτου λέγονται Βραχμᾶνες· οὗτοι εἶναι οἱ σοφοί, ἐξ ὧν γίνονται ἱερεῖς, δικασταὶ καὶ ὑπάλληλοι. Οἱ τοῦ Β'. λέγονται Ξατρίαι, ὄντες πολεμισταί· ἐξ αὐτοῦ τοῦ γένους ἦταν πάντοτε οἱ ἡγεμόνες καὶ εἰς αὐτὸ ἀνήκουσιν οἱ Μαρᾶται, Σεῖκοι, Ῥαιπούται καὶ Ναΐραι, λαοὶ φιλοπόλεμοι καὶ μαχιμώτατοι ὡς ἱππεῖς· εἰς τοὺς ἐκ τοῦ γένους τούτου συγχωρεῖ ἡ θρησκεια καὶ τὴν χρεωφαγίαν. Οἱ τοῦ Γ'. γένους λέγονται Βίζαι, ὄντες γεωργοὶ καὶ ἔμποροι. Οἱ ἐκ τῶν τριῶν τούτων γενῶν θεωροῦνται

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τάξεις αὗται εἰσὶν ἡ τῶν Βραμίνων (Βραχμάνων ἱερέων καὶ σοφῶν), ἡ τῶν στρατιωτικῶν, ἡ τῶν ἐμπόρων, καὶ ἡ τῶν τεχνιτῶν.—Γλῶσσαι δὲ λαλοῦνται διάφοροι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ Περσικὴ, ἡ Βεγγαλικὴ καὶ ἡ Τελίγγη εἰσὶν αἱ ἐπικρατέστεραι.

ΑΓΓΛΙΚΑΙ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ.

441. Τὸ πλεῖστον μέρος τῆς χερσονήσου δεσπόζεται ὑπὸ τῶν Ἄγγλων. Μία ἐμπορικὴ ἑταιρία ἐξ αὐτῶν, ἐπονομαζομένη Ἀγγλικὴ ἑταιρία τῶν Ἰνδιῶν, ἔχει τὴν κατοχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, τελοῦσα εἰς αὐτὴν ἐτήσιον φόρον ἕως 240 ἑκατομ: φράγκων· ἐκτεταμένα δὲ κράτη ὑπόκεινται εἰς τὴν ἄμεσον τῆς ἑταιρίας ταύτης διοίκησιν, καὶ αὐτὰ συνιστῶσι καὶ λέγονται κυρίως Κατακτήσεις Ἀγγλικαί. Ἐκτὸς δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ὑπὸ τὴν ἔμμεσον δεσποτείαν αὐτῆς διατελοῦντα, τὰ μὲν ὡς ὑποτελῆ, τὰ δὲ ὡς σύμμαχα καὶ προστατευόμενα. Ταῦτα διοικοῦνται μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον ὑπὸ ἰθαγενῶν ἡγεμόνων, οἵτινες λέγονται ποῦ μὲν Ἐμίραι, ποῦ δὲ Νιζάμαι, καὶ ἀλλαχοῦ Ραγιάχαι ἢ Ναβάβαι· παρ' αὐτοῖς δὲ πᾶσι εἷς Ἄγγλος Ἁρμοστὴς ἐδρεύων, ἐπιτηρεῖ καὶ διέπει ἀληθῶς τὰ τοῦ Κράτους πράγματα· ὁ δὲ στρατὸς, δι' οὗ κατέχει τὸν τόπον ἡ Ἑταιρία, συμπροσοῦται εἰς 200 χιλ: ἐξ ὧν μόλις τὸ $\frac{1}{5}$ εἶναι Ἄγγλοι, ἀξιωματικοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, διοικοῦντες τὸν στρατὸν, ὄντα ἐξ Ἰθαγενῶν, τῶν μὲν στρατευομένων ἀμέσως ὑπ' αὐτῆς τῆς Ἑταιρίας καὶ λεγομένων Σιπαίων, τῶν δὲ προσφερομένων ἀναλόγως παρὰ τῶν ὑποτελῶν Κρατῶν.

Αἱ κατακτήσεις τῆς Ἑταιρίας περιελήφθησαν κατὰ τὸ 1835 εἰς τέσσαρας διοικήσεις ἢ προεδρείας. Ἡ πρώτη δὲ καὶ κυρία πασῶν λέγεται ἡ Προεδρεία τῆς Καλκούτας ἢ τῆς Βεγγάλης, καὶ ταύτης ὁ Πρόεδρος λέ-

---

ὡς εὐγενεῖς, διδασκόμενοι καὶ τὰ ἱερὰ βιβλία. Οἱ τοῦ τετάρτου γένους λέγονται Σοῦδραι, μετερχόμενοι ὅλας τὰς βαναύσους τέχνας, τὰς ὁποίας παῖς παρὰ πατρὸς διδάσκεται. Οἱ δὲ Παρίαι φαίνονται ὅτι εἶναι τὰ καθάρματα ὅλων τῶν γενῶν, ἀποστρεφόμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἄλλων καὶ θεωρούμενοι ὡς βέβηλοι καὶ μιαροί. Ὁ Παρίας δὲν τολμᾷ νὰ πλησιάσῃ ἢ νὰ ἐγγίσῃ τὸν Ἰνδόν· ἐάν ποτε ἀναγκασθῇ νὰ τὸν λαλήσῃ, πρέπει νὰ κρατῇ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἔμπροσθεν εἰς τὸ στόμα του, διὰ νὰ μὴ τὸν μολύνῃ μὲ τὴν ἀναπνοήν του. Ὁ δὲ ἐγγιζόμενος ἀπὸ Παρίαν Ἰνδὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὸν φονεύσῃ ἀνεξετάστως. Οἱ Ἄγγλοι μεταχειρίζονται αὐτοὺς ὡς στρατιώτας. Τὸ δὲ παράδοξον εἶναι ὅτι οἱ οὕτως ἀνηλεῶς προσφερόμενοι πρὸς τοὺς ὁμοίους των ἀνθρώπους Ἰνδοὶ ἔχουσιν εἰς τὰς μεγαλοπόλεις των νοσοκομεῖα δημόσια, ὅπου νοσηλεύουσι τὰ ἄῤῥωστα ζῶα, διότι πολλὰ ἐξ αὐτῶν πιστεύουσιν ὡς ἱερὰ καὶ ἅγια. ὁ Μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γεται Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν Ἰνδιῶν, διοριζόμενος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἔχων τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης. Ἡ Β΄. εἶναι ἡ τῆς Ἄγρας, ἡ Γ΄. ἡ τῆς Μαδράσης (αἱ δύο δὲ αὗται τελοῦσιν ὑπὸ τὴν Α΄.), καὶ ἡ Δ΄. ἡ τῆς Βομβάης. Εἰς ἑκάστην δ' αὐτῶν ὑποτελοῦσιν οἱ πλησιόχωροι Ἰθαγενεῖς ἡγεμόνες, οἱ μὴ ὄντες ἀνεξάρτητοι.

Α. Προεδρεία τῆς Βεγγάλης ἢ Καλκούτας· περιλαμβάνει οὐ μόνον τὸ Β-Ἀν: μέρος τῆς Ἰνδοστάνης, ἀλλὰ καὶ τῆς Δεκάνης τὸ βόρειον, διοικοῦσα ἐκτεταμένας χώρας. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Βεγγάλης, ἐκτεινομένην ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου αὐτῆς, κεῖται ἡ πόλις Καλκοῦτα (κάτ. ἓν ἑκατομ: μετὰ τῶν προαστείων αὐτῆς) ἐπὶ ἑνὸς βραχίονος τοῦ Γάγγου, λεγομένου Οὐγγλῆ, πλευστοῦ καὶ ὑπὸ τῶν μεγαλητέρων πλοίων. Ἡ πόλις, ἐκτεινομένη μίαν λεύγαν περίπου, διαιρεῖται εἰς τρία· καὶ τὸ μὲν λέγεται Μαύρη πόλις, περιέχουσα τὰς οἰκίας τῶν Ἰθαγενῶν, κτιζομένας συνήθως μὲ πλίνθους ὀπτὰς (τοῦβλα) καὶ μὲ ἓν εἶδος πηλοῦ ἰσχυροῦ ἀναμιγνυομένου μὲ ἄχυρα, καὶ ἔχουσα ὁδοὺς στενὰς καὶ λοξὰς, καθὼς ὅλαι αἱ πόλεις τῶν Ἰνδῶν· τὸ δὲ λέγεται Λευκὴ πόλις, ἔχουσα πλατεῖς καὶ εὐθεῖς, καὶ λιθοστρώτους δρόμους, καὶ κτίρια δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ, πολλὰ καὶ καλὰ, οἷον ἐκκλησίας, Παγόδας (ναοὺς τῶν Ἰνδῶν), τζαμία, καὶ τὸ παλάτιον τοῦ Προέδρου· τὸ δὲ τρίτον περιλαμβάνει τὰ προάστεια ὁμοιάζοντα τὴν Μαύρην πόλιν. Ἓν φρούριον, κτισθὲν περὶ τὸ 1758 χωρητικὸν 15 χιλ: φρουρῶν, ὑπερασπίζει τὴν πόλιν, ἔχουσαν πολλὰ ἐργοστάσια καὶ τὸ σημαντικώτερον ἐμπόριον τῶν Ἰνδιῶν. — Ἄλλαι πόλεις. — Σιανδερναγόρη (κάτ. 40 χιλ.), πλησίον τῆς Καλκούτας, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος, ὑποκειμένη εἰς τοὺς Γάλλους. — Δάκκα (κάτ. 200 χιλ:) ἐπὶ τοῦ Γάγγου μὲ κάλλιστα τεχνουργεῖα μουσουλίνων. — Πάτνα (κάτ. 300 χιλ.) Β-Δ: τῆς ἀνωτέρω, καὶ πλησίον τῆς ἀρχαίας Παλιβόθρας, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Βαχάρης, ἐπὶ τοῦ Γάγγου κατὰ τὸν Ἰνδικὸν τρόπον κτισμένη· ἔχει ἐργοστάσια ὑφασμάτων μαλλίνων καὶ μεταξωτῶν, καὶ κυρίως τῆς προπαρασκευῆς τοῦ Ὀπίου. — Βεναρέζη (κάτ. 500 χιλ.), ἐπιλεγομένη ἡ Ἱερὰ πόλις τῶν Ἰνδῶν, τὴν ὁποίαν χιλιάδες προσκυνητῶν ἐπισκέπτονται, διότι εἰς αὐτὴν κυρίως κατοικοῦσιν οἱ Βραχμᾶνες, ἔχουσαν σχολεῖον αὐτῶν περίβλεπτον, καὶ ἀπείρους Παγόδας· τὸ σημαντικώτερον ἐμπόριον αὐτῆς εἶναι τὸ τῶν ἀδαμάντων.

Ὑποτελῆ κράτη εἰς τὴν Προεδρείαν τῆς Βεγγάλης εἶναι· α) τὸ βασίλειον ἢ ἡ ἐπικράτεια τῆς Οὔδης, πρὸς Β: τοῦ Γάγγου, περιοριζομένη εἰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2,700 τετραγωνικῶν λευγῶν ἔκτασιν καὶ 3 ἑκατομ: πληθ. — Ὁ ἡγεμὼν τοῦ τόπου φέρει τίτλον Ναβάβου, ἐκ Περσῶν ἔχων τὴν καταγωγὴν καὶ Μωαμεθανικὴν θρησκείαν· ἐδρεύει δ' εἰς τὴν Λυκνόφην, ἢ Λουκνόβην, ἔχουσαν 300 χιλ: κατοίκ: πολλὰ παλάτια καὶ τζαμία περικαλλῆ. Αὕτη κατέστη ὁνομαστὴ κατὰ τὴν συμβᾶσαν ἐπανάστασιν τῶν Ἰνδῶν τὸ 1857. — 6') Ἡ μικρὰ ἐπικράτεια τῆς Πάννης· πλησίον τῆς πρωτευούσης αὐτῆς εὑρίσκονται ὀρυγεῖα σημαντικὰ ἀδαμάντων.

Σημ. Ἡ Διοίκησις τῆς ἑταιρίας τῶν Ἰνδιῶν ἐκήρυξε κατὰ τὸ ἔτος 1857 ἔκπτωτον τοῦ θρόνου τὸν ἡγεμόνα τῆς Οὔδης, συγχωνεύσασα τὴν ἐπικράτειαν αὐτοῦ εἰς τὰς κατακτήσεις τῆς ἑταιρίας.

Β'. Προεδρεία τῆς Ἄγρας (ἢ τῆς Ἀλλαχαβάδης). Αὕτη ἐκτείνεται πρὸς Μ: καὶ Δ: τῆς Οὔδης.—Πόλεις· Ἀλλαχαβάδη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Τζιεμνάχου ποταμοῦ καὶ τοῦ Γάγγου, προσωρινὴ ἕδρα τῆς προεδρείας, ὅπου ἐνίοτε συχνάζουσιν ὑπὲρ τὰς 200 χιλ: προσκυνητῶν κατ' ἔτος—Ἄγγρα ἢ Ἄγρα ἐπὶ τοῦ Τζιεμνάχου ποταμοῦ (κάτ. 150 χιλ:) μεγάλη ποτὲ καὶ μεγαλοπρεπὴς πόλις, ὅτε ἦτο ἕδρα ἰσχυροῦ βασιλέως, τοῦ Μεγάλου Ἀχβάρου, κατοικουμένη ὑπὸ ἑνὸς ἑκατομ: ψυχῶν· νῦν σώζονταί τινα ἐρείπια τῶν μεγαλοπρεπῶν δημοσίων κτηρίων της, ἐν οἷς καὶ τὰ τοῦ Τζαμίου τοῦ ἐπονομαζομένου τῶν μαργαρίτων.— Δελὴ ἢ Δελχὴ πρὸς Β: τῆς ἀνωτέρω καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πτ: ἐπίσης μεγάλη ποτὲ καὶ πολυάνθρωπος πόλις, χρηματίσασα καθέδρα τῆς μεγάλης αὐτοκρατορίας τῶν Μογγόλων, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν ἔτι βασιλεύουσι ταπεινοὶ καὶ ἀσήμαντοι ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῶν Ἄγγλων· ἡ δὲ πόλις εἶναι νῦν εἰς μέρη ἠρειπωμένη καὶ σχεδὸν ἔρημος· διότι ἀπὸ δύο ἑκατομ: κατοίκων μόλις ἔχει νῦν 200 χιλ: διασώζουσά τινα ὡραῖα τζαμία καὶ τὸ αὐτοκρατορικὸν παλάτιον(*).— Κετέκη ἢ Κουττιάκη, παράλιος ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Βεγγάλης (κάτ. 100 χιλ.).—Πρὸς Ν: αὐτῆς παρὰ τὸν κόλπον εἶναι ἡ Ἰαγερνάτη, μέγα καὶ ἱερὸν προσκύνημα τῶν Ἰνδῶν, ὅπου παρευρίσκονται πολλάκις ἓν ἑκατομ: προσκυνητῶν διὰ τὴν ἐκεῖ περίφημον Παγόδαν τοῦ Οὐϊσθνοῦ, οὖσαν ἐν τῶν θαυμάτων τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Ἰνδῶν, ὅπου καὶ εἴδωλον αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει, ἔχον ἀντὶ ὀφθαλμῶν δύο μεγάλους ἀδάμαντας· ἡ περὶ τὴν Παγόδαν σχηματισμένη πόλις λέγεται Πουρὴ, εἰς ξηρὸν καὶ ἀμμώδη τόπον. Οἱ δεισιδαιμονέστεροι καὶ θεοβλαβέστεροι τῶν προσκυνητῶν Ἰνδῶν νομί-

(*) Περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὁ Ναδὶρ Σὰχ τῆς Περσίας, ἐκπορθήσας τὴν Δελὴ, κατέσφαξε καὶ ἀνεσκολόπισεν ἀπαξάπαντας τοὺς κατοίκους. Καὶ κατὰ τὸ 1857 ἡ αὐτὴ πόλις, οὖσα τὸ κέντρον τῶν ἐπαναστάντων Ἰνδῶν τοῦ βορείου τμήματος τῆς χώρας, ὑπέστη ἀρκετὴν καταστροφήν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ζουσιν ὅτι ἁγιάζουσιν ἑαυτοὺς, ἐὰν πεσόντες πρὸ τῆς ἁμάξης, τῆς φερούσης ἐν λιτανείᾳ τὸ εἴδωλον τοῦ Θεοῦ, κατασυντριβῶσιν ὑπὸ τῶν τροχῶν αὐτῆς.

Σημ. Ἡ Προεδρεία αὕτη τῆς Ἄγρας, νῦν δὲν ὑπάρχει συγχωνευθεῖσα μὲ τὴν πρώτην.

Γ'. Ἡ Προεδρεία τῆς Μαδράσης περιλαμβάνει τὸ μεγαλήτερον μέρος τῆς Δεκάνης, ὅλην τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν καὶ μέρος τῆς νοτιοδυτικῆς, ἐξουσιάζουσα 15 ἑκατομ.: κατ: καὶ χώραν πλέον τῶν 22 χιλ. τετραγωνικῶν λευγῶν, διαιρουμένην εἰς πολλὰς ἐπαρχίας· ἐκτὸς δὲ τούτων διοικεῖ καὶ ὅλα τὰ ἐκεῖ ὑποτελῆ κράτη.—Πόλεις· Μαδράση (ἢ Μάδρασα) ἐπὶ τῆς Ἀν: παραλίας τοῦ κόλπου τῆς Βεγγάλης, ἕδρα τῆς Προεδρείας, ἀλίμενος μὲν, ἀλλ' ἔχουσα σημαντικὸν ἐμπόριον μὲ τὴν Σινικὴν, τὴν Περσίαν καὶ τὴν Μόκκαν. Διαιρεῖται δὲ καὶ αὐτὴ εἰς πόλιν Λευκὴν (τὴν τῶν Εὐρωπαίων) καὶ εἰς πόλιν Μαύρην (τὴν τῶν Ἰνδῶν)· εἰς τὴν πρώτην εὑρίσκονται ᾠκοδομημένα φρούριον ὀχυρὸν, στρατῶνες, νομισματοκοπεῖον, τὸ παλάτιον τοῦ διοικητοῦ κτλ. (κάτ. 460—500 χιλ.).— Σεριγγαπατάμη, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Μαϊσούρης ἐπὶ νήσου σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Καυερῆ, ἀρχαία καὶ μεγαλοπρεπὴς καθέδρα τοῦ Τιποσαΐβου, κατὰ τὸ 1799 πεσόντος εἰς τὴν πρὸς τοὺς Ἄγγλους μάχην, καὶ ταφέντος ἐκεῖ, πλησίον τοῦ πατρός του Οὐδεραλῆ· νῦν δὲ εἶναι ἡ πόλις ἐν μέρει ἠρειπωμένη καὶ ταπεινὴ, μόλις ἔχουσα 30 χιλ: κατοίκων.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Μαλαβάρου ἐπὶ τῆς Δυτικῆς παραλίας, Κοχίνη εὐλίμενος, ἐχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, πρώτη κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων (τῶν Πορτογάλλων) κατὰ τὸ 1503· κυριευθεῖσα δὲ κατὰ τὸ 1663 ὑπὸ τῶν Ὁλλανδῶν, περιέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἄγγλων κατὰ τὸ 1795. — Καλικότη, πρὸς Β: ἐπὶ τῆς αὐτῆς παραλίας, πρωτεύουσά ποτε τῆς ἐπαρχίας τοῦ Μαλαβάρου, πόλις, ἀφ' ἧς καὶ τὰ ὑφάσματα ὠνομάσθησαν καλικότα, τὰ νῦν κοινότατα καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην γενόμενα. Εἰς αὐτὴν πρώτην ἀπέβησαν κατὰ τὸ 1458 οἱ ἀνακαλύψαντες Πορτογάλλοι τὴν διὰ τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου θαλασσοπορίαν εἰς τὰς Ἰνδίας· διηρπάγη δὲ καὶ ἠρημώθη ὑπὸ τοῦ Τιποσαΐβου, ἀλλὰ νῦν ἀνέλαβεν αὖθις κατοικουμένη ὑπὸ 30 χιλ. — Πρὸς Β: Μαγγαλόρη καὶ Μασουλιπατάμη, παράλιοι καὶ ἐμπορικαὶ πόλεις.

Ἐξ αὐτῆς τῆς Προεδρείας ἐξαρτῶνται τὰ κράτη·

1. Τοῦ Νιζάμου τῆς Ἀϋδεραβάδης, περιλαμβάνον τὸ βόρειον καὶ μεσόγειον μέρος τῆς Δεκάνης· εἶναι δὲ τὸ πλέον ἐκτεταμένον ἀπὸ τὰ ὑπο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τελῆ κράτη, ἔχον 12 χιλ: τετραγωνικῶν λευγῶν ἔκτασιν καὶ 10 περίπου ἑκατομ: κατοίκων. Ἀϋδεραβάδη εἶναι ἡ πρωτεύουσα, κατοικουμένη ὑπὸ 120 χιλ. ψυχῶν. Πρὸς Δ: αὐτῆς, τρεῖς λεύγας μακρὰν ἐπὶ ὄρους, κεῖται ἡ Γολκόνδα, ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα καὶ ὀνομαστὴ διὰ τοὺς ἐξορυσσομένους πέριξ αὐτῆς ἀδάμαντας, τὰ νῦν σχεδὸν ἔρημος διὰ τὴν ἀκρασίαν τοῦ ἀέρος της.

2. Τὸ κράτος τοῦ Ῥαγιάχου τῆς Ναγπούρης, Β-Ἀν: τοῦ προτέρου, περιορισθὲν σχεδὸν εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ἐπικρατείας του ὑπὸ τῶν Ἄγγλων κατὰ τὸ 1817. Μένει ἤδη ἔχον ἔκτασιν 8,000 λευγῶν τετρ: καὶ 3 ἑκατομ: κατ: Ναγπούρη εἶναι ἡ πρωτεύουσα ἐπὶ ποταμίου εἰς ὡραίαν πεδιάδα (κάτ. 80 χιλ.).

3. Τὸ κράτος τοῦ Ῥαγιάχου τῆς Σαταράχης. Καὶ εἰς τοῦτο ἐσύχησαν οἱ Ἄγγλοι κατὰ τὸ 1818 ἕνα ὑποτελῆ ἡγεμόνα Μαχράτην, περιλαμβάνον 1400 λεύγ: τετρ: ἐπιφάνειαν καὶ ἐν ἑκατομ: κατοίκων. Ἡ ἕδρα τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σαταράχης εἶναι ἀσήμαντος. Ἡ Βεγιαπούρη ἦτο ἐπὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ κράτους τούτου μεγίστη καὶ σημαντικὴ πόλις, ἔχουσα ἓν ἑκατομ: κατοίκων· διασώζει δ' εἰσέτι ὀχυρώματά τινα, καὶ πολλὰ περικαλλῆ τζαμία καὶ Μαυσωλεῖα.

4. Ἡ ἐπικράτεια τῆς Μαϊσούρης, συστηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἄγγλων ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ καταστραφέντος κράτους τοῦ Τιποσαΐβου, περιλαμβάνει 3,300 λευγ: τετρ: ἐπιφάνειαν καὶ 2—3 ἑκατομ: κατοίκων, διοικουμένη ὑπὸ ἑνὸς Ῥαγιάχου, τοῦ ὁποίου ἕδρα εἶναι ἡ Μαϊσούρη, τρεῖς λεύγ: πρὸς Ν: τῆς Σεριγγαπατάμης κειμένη, ἀπεγυμνώθη δ' ἐσχάτως πάσης ἐξουσίας καὶ ὁ Ῥαγιάχης οὗτος παρὰ τῶν Ἄγγλων.

5. Ἡ ἐπικράτεια τοῦ Ῥαγιάχου τῆς Τραυαγγόρης περιλαμβάνει τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς παραλίας τοῦ Μαλαβάρου ἀπὸ τὸ Κομορῖνον ἀκρωτήριον μέχρι τῆς Κοχίνης. Ὁ τόπος, ἂν καὶ ἀμμώδης, παράγει ἀρώματα, κατοικούμενος ὑπὸ ἑνὸς ἑκατομ: ψυχῶν, ἐξ ὧν τὸ $\frac{1}{10}$ εἶναι Χριστιανοί, οἱ μὲν Δυτικοί, οἱ δὲ Νεστοριανοί, οἱ δὲ Θωμαϊσταί.—Τραυαγγόρη καὶ Τριουανδεράμη εἶναι πόλεις ὀλίγου λόγου ἄξιαι.

Α΄. Προεδρεία τῆς Βομβάης. — Ἡ ἐπικράτεια τῆς Προεδρείας ταύτης, μικρὰ οὖσα τὸ πρῶτον, ηὐξήθη ἀπὸ τοῦ 1818 εἰς 8 χιλ: τετρ: λευγ: ἔκτασιν καὶ 11 ἑκατομ: πληθ: διὰ πολλῶν κατακτήσεων, τόπων ἀνηκόντων εἰς ἡγεμόνας Μαχράτας. Ἡ Προεδρεία τῆς Βομβάης ὑπόκειται ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ τῆς Βεγγάλης, ἐπιτηροῦσα τὰ ὑποτελῆ κράτη τὰ εἰς τὸ Β-Δ τῆς χερσονήσου.— Πρωτεύουσα Βομβάη, ἐπὶ μικρᾶς νήσου πλησιεστάτης εἰς τὴν ξηράν, ἔχουσα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸν κάλλιστον καὶ μέγιστον τῶν λιμένων τῆς Ἰνδοστάνης, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ οἱ Ἀγγλικοὶ στόλοι ἐκείνων τῶν θαλασσῶν ἐλλιμενίζονται, καὶ εἰς αὐτὴν συγκεντροῦται ὅλον τὸ ἐμπόριον, τὸ γινόμενον μὲ τὴν Ἀραβίαν καὶ Περσίαν· εἶναι δὲ αὕτη ἡ πόλις ἡ γενικὴ ἀποθήκη τοῦ πεπέρεως (πιπερίου), κατοικουμένη ὑπὸ 200 χιλ: οἵτινες εἶναι Ἰνδοί, Μουσουλμάνοι, Πορτογάλλοι καὶ Παρσοί. — Σαλσέτη, ἄλλη πλησίον νῆσος μεγαλητέρα, ἡνωμένη μὲ τὴν ἀνωτέρω διὰ προχώματος, καὶ κατοικουμένη ὑπὸ 50 χιλ: ψυχῶν. Πρὸς Ἀνατολὰς τῆς Βομβάης εἰς τὸ ἐσωτερικὸν—Ποῦνα (κάτ: 105 χιλ:) ἀρχαία καθέδρα τῶν Μαχρατῶν, οἵτινες πολὺν καιρὸν ἀποκρούσαντες τοὺς Μογγόλους, ὑπετάχθησαν τέλος ὑπὸ τῶν Ἄγγλων.—Σουράτη, πρὸς Β: τῆς Βομβάης εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Καμβαϊκοῦ κόλπου καὶ 6 λεύγας μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ταπτῆ, ἐχυρὰ καὶ εὐλίμενος πόλις, ἔχουσα τεχνουργεῖα καὶ ἐκτεταμένον ἐμπόριον μὲ τὴν Ἀραβίαν καὶ Περσίαν (κάτ: 200 χιλ:). Αὐτοῦ ἔχουσιν οἱ Βραχμᾶνες καὶ δύο νοσοκομεῖα πρὸς θεραπείαν τῶν νοσούντων ζώων. — Καμβαΐα, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ἀπ' αὐτῆς ὀνομαζομένου κόλπου, εἰς ὃν χύνεται καὶ ὁ Ναρβουδᾶς ποταμός· μεταξὺ δὲ τούτου τοῦ κόλπου καὶ τοῦ ἑτέρου, λεγομένου τῆς Κούτσης, κεῖται ἡ Γουζεράτη, χερσόνησος εὔφορος εἰς γεννήματα, ταβάκον καὶ ὀπωρικά. Εἰς αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν, καθὼς καὶ εἰς τὴν τῆς Κούτσης, καὶ εἰς τὴν χώραν, ἥτις ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Ἀν: βραχίονος τοῦ Ἰνδοῦ, ὑπάρχουσι πολλοὶ αὐτοδιοίκητοι λαοὶ Μαχρατῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἄγγλων· εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν Β-Ἀν: κεῖται ἡ Ἀσμίρη, συνορεύουσα μὲ τὴν χώραν τῶν ἀνεξαρτήτων Μαχρατῶν, καὶ ἡ ἔρημος χώρα τῶν Ῥασβούτων, οἵτινες κατοικοῦντές τινας Αὐάσεις, μετέρχονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βίον λῃστρικόν. Πρότερον οἱ ἡγεμόνες τῶν τόπων τούτων ὑπέκειντο εἰς τοὺς Μαχράτας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1818 οἱ Ἄγγλοι, κυριεύσαντες τὴν ἐχυρὰν πόλιν Ἀσμίρην, κρατοῦσιν ὑποχειρίους τοὺς πέριξ ἡγεμονίσκους.

ΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ.

442. 1) *Κατακτήσεις τῶν Πορτογάλλων* (πληθ. 230 χιλ.). Ἐν ᾧ οὗτοι ἐφάνησαν οἱ πρῶτοι κατακτηταὶ τῆς Ἰνδικῆς χερσονήσου, ἐπεριωρίσθησαν νῦν νὰ ἐξουσιάζωσι τὴν χώραν τῆς Γόας, ἔχουσαν 90 λευγῶν τετραγ: ἔκτασιν καὶ 90 χιλ. κατ., καὶ μίαν ἄλλην μικρὰν νῆσον εὐλίμενον πλησίον τῆς Γουζεράτης. — Γόα, ἐπὶ νησιδίου εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν, εἶναι ἡ ἕδρα τοῦ Διοικητοῦ τῶν Πορτογαλλικῶν κατακτήσεων, ἔχουσα ἄλλοτε 200 χιλ. κατ., νῦν δὲ μόλις 2 χιλ. διότι διὰ τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νασῶδες αὐτῆς οἱ κάτοικοι μετέβησαν εἰς τὸ ἀντίπεραν ἐπὶ τῆς στερεᾶς, συστήσαντες τὴν νέαν πόλιν τῆς Γόας (κατ. 30 χιλ.).

2) *Τῶν Γάλλων* (πληθ. 170 χιλ.). Ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Κορομανδέλου ἔχουσι τὸ μικρὸν κράτος τῆς Ποντισιερῆς, περιέχον 60 χιλ. κατ. τῶν ὁποίων 25—30 χιλ. κατοικοῦσιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν Ποντισιερὴν, ἕδραν οὖσαν τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Γαλλικῶν κατακτήσεων.—Σιανδερναγόρη, πλησίον τῆς Καλκούτας (κατ. 40 χιλ.). —Καριδάλη (κατ. 15 χιλ.) ἐπὶ τοῦ Ταπτῆ ποτ: καὶ ἡ Μαχὴ (6 χιλ.) ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Μαλαβάρου. — Κατὰ τὸ 1817 ἀπεδόθησαν αἱ δύο ἄνω ῥηθεῖσαι πρῶται πόλεις παρὰ τῶν Ἄγγλων εἰς τοὺς Γάλλους, μὲ συνθήκην νὰ μένωσιν ἄνευ ὀχυρωμάτων.

3) *Τῶν Δανιμαρκίων* (πληθ. 30 χιλ.). Εἰς τὴν Ἀν: παραλίαν ἡ πόλις Τραγκεβάρδη, κειμένη μεταξὺ δύο βραχιόνων τοῦ Καβερῆ ποτ: εὐλίμενος καὶ ἐχυρὰ, ἕδρα τοῦ διοικοῦντος (κάτ. 14 χιλ:), καὶ ἡ Σεραμπούρη πλησίον τῆς Καλκούτας.

Σημ. Ἐσχάτως οἱ Δανιμάρκιοι παρεχώρησαν τὰς μικρὰς ταύτας κατακτήσεις των εἰς τοὺς Ἄγγλους.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗ.

443. Κατὰ τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Ἰνδοστάνης πρὸς τὰς χώρας τῶν Ἀφγανῶν καὶ Βελούχων κεῖνται· 1) ἡ χώρα τῶν Σεΐκων.—2) ἡ Σίνδια. —3) αἱ χῶραι τῶν Μαχρατῶν ἢ Μαρατῶν —καὶ 4) ἡ ἐπικράτεια Νεπάλη πρὸς τὰ Ἀν. μέρη καὶ πρὸς Β: τῆς Βεγγάλης· ὅλα αὐτὰ τὰ κράτη κεῖνται εἰς τὴν κυρίως Ἰνδοστάνην, περιέχοντα περὶ τὰ 16 ἑκατομ: κατοίκων. 5) Αἱ νῆσοι Μαλεδῖβαι, ὑπὸ ἑνὸς Σουλτάνου Μωαμεθανοῦ διοικούμεναι, καὶ 6) αἱ νῆσοι Ἀνδαμάναι καὶ Νικοβάραι, αἵτινες κεῖνται εἰς τὸν κόλπον τῆς Βεγγάλης, κατεχόμεναι ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν.

1. Ἡ χώρα τῶν Σεΐκων, ἔθνους μαχίμου, πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, ὅστις διαῤῥέει αὐτὴν ἀπὸ Β: πρὸς Μ: ὁμοῦ μὲ τοὺς συμβάλλοντας εἰς αὐτὸν ποταμοὺς, ἐν οἷς καὶ ὁ Βεχούτης (Ὑδάσπης), περιλαμβάνει τὴν ἐπαρχίαν τῆς Λαχόρης καὶ τὴν πρὸς Β: ὡραιοτάτην καὶ τερπνοτάτην κοιλάδα τῆς Ἀσίας. Ἡ κοιλὰς αὕτη, λεγομένη Κασιεμιρία, θεωρεῖται ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν ὡς ὁ ἐπίγειος παράδεισος, εἰς ὃν ἐτέθη ὁ πρωτόπλαστος ἄνθρωπος, καὶ ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν, ὡς ἡ πατρὶς τῶν Βραχμάνων. Ἡ χώρα ὅλη ἔχει ἐπιφάνειαν 9 χιλ: τετραγ: λευγῶν, καὶ πληθυσμὸν ὑπὲρ τὰ 5 ἑκατομ: ψυχῶν, διοικουμένων ὑπὸ ἀρχηγῶν ἀναγνωριζόντων τὴν κυριαρχίαν ἑνὸς λεγομένου Ῥαγιάχου ἢ βασιλέως τῆς Λαχόρης.— Πρωτεύουσα πόλις Λαχόρη (κάτ: 100 χιλ:), καθέδρα ἄλλοτε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν Μογγόλων αὐτοκρατόρων τοῦ τόπου.— Σριναγούρη ἢ Κασιεμίρη, εἰς τὴν ὁμώνυμον αὐτῆς κοιλάδα, διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Ὑδάσπου (κάτ: 200 χιλ:)· εἰς τὰ πολυάριθμα ἐργοστάσια αὐτῆς ὑφαίνονται ἀπὸ τὰ ἔρια τῶν ἐκεῖ βοσκομένων Θιβετίων αἰγῶν ἕως 80 χιλ: κομμάτια σαλίων κατ' ἔτος, τὰ ὁποῖα ἐπονομάζονται κασμίρια ὑπὸ τῶν Φράγκων, καὶ Λαχουριὰ ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν, ἀπὸ τῆς πρωτευούσης Λαχόρης. Εἰς τοῦτον τὸν τόπον ὑπάρχει τοῦ ἀρχαίου Πώρου τὸ βασίλειον, τὸν ὁποῖον Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας ἐνίκησεν. Ἡ ἐπαρχία τῆς Κασιεμίρης παρεχωρήθη κατὰ τὸ 1840 εἰς τοὺς Ἄγγλους διὰ συνθήκης, γινομένους κυρίους ἀπολύτους τοῦ σημαντικοῦ ἐμπορίου τῶν πολυτίμων ὑφασμάτων τοῦ τόπου.

2. Ἡ Σινδικὴ ἢ Σίνδια, ἀπὸ τοῦ Σινδ ἤτοι Ἰνδοῦ ποτ: λεγομένη, ὅσις ἐξερχόμενος τῆς Λαχόρης, εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἀφγανιστανὴν, καὶ ἐκεῖθεν ἐπιστρέφων εἰς τὴν Ἰνδοστάνην, ποτίζει τὴν Σινδικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν σχηματίζει ἓν Δέλτα, καὶ πολλὰς ἀμμώδεις νήσους. Πρωτ: Ὑδεραβάδη (κάτ: 20 χιλ:) καὶ καθέδρα τοῦ διοικοῦντος Ἐμίρη.— Τατάχη, μεσημβρινωτάτη καὶ ἐμπορικὴ (κάτ: 20 χιλ:), ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἰνδοῦ (πληθ. 4 ἑκατομ.).

3. Ἡ χώρα τῶν Μαχρατῶν. Πολλοὶ τῶν Μαχρατῶν ἡγεμόνων ὑπόκεινται εἰς τὰς προεδρείας τῆς Ἄγρας καὶ Βομβάης, ὡς εἴπομεν· μένει ἤδη εἷς ἀνεξάρτητος λεγόμενος Μαχαραζιάχης, ἔχων ἐπικράτειαν 5 χιλ: τετραγ: λευγῶν, περιλαμβανομένην μεταξὺ τῶν ποταμῶν Τζουμνάχου, Ναρβουδᾶ καὶ Ταπτῆ, καὶ κατοικουμένην ὑπὸ 4 ἑκατομμ: ψυχῶν. Ἡ πρωτεύουσα, ὀνομαζομένη Οὐαγγένη, νομίζεται ἱερὰ ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν, ἔχουσα 84 παγόδας καὶ 150 χιλ: κατοίκων· ὁ ἡγεμὼν οὗτος φυλάττει τοὺς θησαυρούς του εἰς σπήλαιον, ἐπὶ ἀποτόμου βράχου ὑψηλοῦ 342 ποδῶν· εἰς τοὺς πρόποδας δ' αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ πόλις, ὑπὸ 30 χιλ: ψυχῶν κατοικουμένη.

4. Ἡ ἐπικράτεια Νεπάλη κεῖται εἰς τὸ Ἀν-Β: μέρος τῆς Ἰνδοστάνης, ὁριζομένη πρὸς Β: ἀπὸ τὴν Θιβετίαν καὶ πρὸς Δ: ἀπὸ τὰς Ἀγγλικὰς κατακτήσεις· εἶναι τόπος ὀρεινὸς καὶ δασώδης, περικλειόμενος πρὸς Β: ἀπὸ τὰς ὑψηλοτέρας κορυφὰς τῶν Ἰμαλαίων ὀρέων. Οἱ κάτοικοι εἰσὶν Ἰνδοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὑρίσκονται καὶ φυλαὶ Μογγόλων καὶ Θιβετανῶν, συμποσούμενοι εἰς 2 ἑκατομ: περίπου ἐπὶ ἐκτάσεως 7 χιλ: λευγῶν τετραγωνικῶν. — Ἡ ἕδρα τοῦ ἡγεμόνος, Κατμανδοῦ λεγομένη, ἔχει ἕως 50 χιλ: κατοίκων.

5. Αἱ πρὸς Δ: τοῦ Κομορίνου Ἀκρωτηρίου κείμεναι Μαλεδῖβαι νῆσοι,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ πρὸς Β: τούτων οἱ Λακουεδῖβαι, σχηματίζουσι μακρὰν σειρὰν χιλιάδων νήσων, κατὰ σωρείας κειμένων. Καὶ αἱ μὲν Μαλεδῖβαι εἶναι ἕως 12 χιλ: τὸν ἀριθμὸν, ὅλαι μικραὶ καὶ μεγάλαι, ἀπρόσιτοι εἰς τὰ μεγάλα πλοῖα, διὰ τὰ περικυκλοῦντα αὐτὰς ὕφαλα στρώματα τῶν κοραλίων· μόνον δὲ 40—50 ἐξ αὐτῶν καλλιεργοῦνται καὶ κατοικοῦνται ὑπὸ εἰρηνικοῦ καὶ φιλεργοῦ λαοῦ, πρεσβεύοντος τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν, καὶ διοικουμένου ὑπὸ ἑνὸς Σουλτάνου. Αἱ δὲ Λακουεδῖβαι ἐξουσιάζονται ὑπὸ ἡγεμονίδος τῆς Ἰνδίας, τελούσης φόρον εἰς τοὺς Ἄγγλους· ἐξ αὐτῶν συνάζουσι καὶ τὰς καυρίδας, μικρά τινα κογχύλια, τὰ ὁποῖα μετεχειρίζοντο ὡς νόμισμα λεπτὸν εἰς τὰς Ἰνδίας.

444. Ἡ νῆσος Κεϋλάνη (Ταπροβάνη) κεῖται πρὸς Ἀν: τοῦ Κομορίνου, χωριζομένη ἀπὸ τὴν στερεὰν ὑπὸ πορθμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἁλιεύονται τὰ ὡραιότερα μαργαριτάρια τοῦ κόσμου. Ἡ νῆσος αὕτη, πρὸ ὀλίγου κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, δίδει ὅλα τὰ φαγώσιμα προϊόντα τῆς Ἰνδικῆς γῆς, καὶ ἐξαίρετον κινναμωμον (κανέλλαν)· εὑρίσκεται δὲ καὶ ἐλεφαντόστεον ἄφθονον διὰ τὸ ἐκεῖ γεννώμενον πλῆθος τῶν ἐλεφάντων.— Κυριώτεραι πόλεις· Κανδῆ εἰς τὰ μεσόγεια.— Τριγγεμάλη, λιμὴν εὐρύχωρος. — Νεγόμβον, καὶ ἡ πρωτ: Κολόμβον, κείμεναι καὶ αὐταὶ εἰς τὰ παράλια. — Ἡ νῆσος αὕτη ὑπόκειται ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, μὴ διοικουμένη ὑπὸ τῆς ἑταιρίας τῶν Ἰνδιῶν.

445. Αἱ νῆσοι Ἀνδαμάναι καὶ Νικοβάραι κεῖνται εἰς τὸν κόλπον τῆς Βεγγάλης. Αἱ πρῶται κατοικοῦνται ὑπὸ ζωωδεστάτων ἀνθρώπων τῆς Αἰθιοπικῆς φυλῆς· αἱ δεύτεραι, συγκείμεναι ἀπὸ 7 μεγάλας καὶ 12 μικρὰς νήσους, εἶναι εὐκαρπότεραι, κατοικούμεναι ὑπὸ Ἰνδῶν (πληθ. 10 χιλ:) ἡμέρων καὶ φιλησύχων. Ὅλαι αἱ εἰρημέναι νῆσοι εἶναι δασώδεις καὶ δυσκραέστατοι, ὅθεν καὶ παρητήθησαν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων.

ΙΝΔΟΣΙΝΙΚΗ.

Ἔκτασις ἐπιφαν: 2,058,000 χιλιάμ: □ —Πληθ. 23,000,000.
Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 89° καὶ 107°.
Πλάτος Β: μεταξὺ 1° καὶ 28°.

446. ΙΝΔΙΑ Η ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ ἢ Ἰνδοσινική. Καὶ αὕτη εἶναι χερσόνησος ἀνοικτὴ, περιλαμβανομένη μεταξὺ τοῦ κόλπου τῆς Βεγγάλης ἀπὸ Δ: καὶ τοῦ Τογκουϊνοῦ ἀπ' Ἀν: κόλπου τῆς Κινεζικῆς θαλάσσης. Περιέχονται δ' εἰς αὐτὴν 5 κράτη ἀνεξάρτητα, τὰ ἑξῆς.

447. Ἡ Ἀσάμη εἰς τὸ Β-Δ: τῆς χερσοννήσου, μεταξὺ Βεγγάλης, Βιρμανίας καὶ Βουτάνης (πληθ. 1 ἑκατομ.). Ὁ τόπος εἶναι ὀλίγον ἐγνω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σμένος· μέρος δ' αὐτοῦ, κυριευθὲν ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, προσετέθη εἰς τὰς ἐν Ἰνδοστάνῃ κατακτήσεις των. Οἱ Ἀσάμιοι εἶναι Ἰνδοὶ τὸ γένος καὶ τῆς αὐτῆς θρησκείας, ἀλλὰ μαχιμώτεροι, ἔχοντες δεσποτικὴν κυβέρνησιν καὶ συχνοὺς ἐμφυλίους πολέμους.—Ἱερχάτη λέγεται ἡ πρωτ: ἐπὶ τοῦ Δίκου ποτ: εἰς τὴν ὁποίαν ἐδρεύει καὶ ὁ Ραγισάχης.

418. Ἡ Βιρμανία (πληθ. 4 ἑκατομ.), ἢ τὸ Βασίλειον τῶν Βιρμάνων, ποτιζόμενον ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Αὔα ἢ Ἰραουαδδῆ. Σύγκειται δὲ ἀπὸ τὰ παλαιὰ βασίλεια τοῦ Αὔα, Ἀρακάνου καὶ Πεγγοῦ, διαιρούμενον εἰς 8 ἐπαρχίας. Ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα ὀνομάζεται Οὐμεραπούρα (κάτ: 150—190 χιλ:), τὴν ὁποίαν ἐγκατέλιπεν ὁ Αὐτοκράτωρ, διότι ἀπετεφρώθη ὑπὸ πυρκαϊᾶς τὸ παλάτιόν του κατὰ τὸ 1834 καὶ μετέβη εἰς τὴν Αὔαν.—Οἱ Ἄγγλοι ἐξουσιάζουσι τὸ Ἀράκανον καὶ τὰς ἐπαρχίας τὰς μεταξὺ τοῦ Πεγγοῦ, τῶν Μογγίων ὀρέων καὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου. Ὁ Βουδισμὸς εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία τῶν Βιρμάνων, οἵτινες λατρεύουσι τὸν Βούδαν, ὀνομάζοντες αὐτὸν Γαύδομον. Πιστεύουσι δὲ καὶ τὴν μετεμψύχωσιν, ὅθεν καὶ λατρεύουσιν ἕνα λευκὸν ἐλέφαντα, διατρέφοντες αὐτὸν εἰς μεγαλοπρεπῆ καὶ ἐστολισμένον οἶκον, πλησίον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Παλατίου· διότι δοξάζουσιν ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ Αὐτοκράτορος ἐμβαίνει εἰς τὸ σῶμα τούτου τοῦ ζώου, πρὶν ἀπέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους τοῦ θεοῦ.

449. Τὸ Βασίλειον τῆς Σιάμης κεῖται Μ-Ἀν: τὸ δὲ Δ: μέρος κατεκυριεύθη ὑπὸ τῶν Βιρμάνων. Εἶναι δὲ μεγάλη κοιλὰς, ὡς ἡ τοῦ Νείλου, ποτιζομένη ὑπὸ τοῦ Μεϋνάνου ποτ. Οἱ κάτοικοι πρεσβεύουσι τὴν θρησκείαν τοῦ Σομμονακαδόμου, ἤτοι τοῦ Βούδα· οἱ δ' ἱερεῖς αὐτῶν ὀνομάζονται Ταλαπούνοι παρὰ τῶν Εὐρωπαίων. Σιάμιον ἦ Ἰουδία ἦτο ἡ πρωτεύουσα, κτισμένη ἐπὶ πασσάλων, καὶ διακοπτομένη ὑπὸ πλήθους διωρύγων τοῦ Μεϋνάνου· νῦν δὲ ἡ Βαγκόκη πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ.

450. Ἡ χερσόννησος Μαλάκα ἢ Μαλαΐα κεῖται πρὸς Μ: ἑνόνεται δὲ μὲ τὴν στερεὰν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Τανασερίμ., καὶ χωρίζεται ἀπὸ τὴν νῆσον Σουμάτραν διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκκας. Τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι κατάσκεπον ἀπὸ μεγάλα δάση, γέμοντα ἐλεφάντων· οἱ δὲ κάτοικοι εἰσὶ Μαλαῖοι (182), πρεσβεύοντες τὰ τῆς Μωαμεθανικῆς θρησκείας.—Τὸ Μ: μέρος τῆς χερσοννήσου κατέχεται ὑπὸ λαῶν βαρβάρων, διοικουμένων ὑπὸ ἡγεμονίσκων ἀνεξαρτήτων. Τοῦ δὲ Β: μέρους, ἡ μὲν δυτικὴ παραλία ἀνήκει εἰς τοὺς Ἄγγλους· ἡ δὲ ἀνατολικὴ εἰς τὸ βασίλειον τῆς Σιάμης. Ἡ Μαλάκκα (κάτ. 12 χιλ.), εἶναι ἡ ἐπισημοτέρα πόλις, ἀνήκουσα εἰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοὺς Ἄγγλους, εἰς δὲ τὴν παραλίαν κατάντικρυ τοῦ Τενασερὶμ εἶναι τὸ ἀρχιπέλαγος ἤτοι τὸ πολυνήσιον τοῦ Μεργουΐ.

Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Μαλάκκας φαίνονται καταγόμενοι ἀπό τινος φυλῆς ἰδιαζούσης, διεσπαρμένης καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ὠκεανίας· λέγονται δὲ Μαλαΐοι (ἢ Μαλακκαῖοι) ἀπὸ τῆς νήσου ταύτης (182) πρεσβεύοντες τὰ τῆς Μωαμεθανικῆς θρησκείας· καὶ γλῶσσαν ἰδίαν ἔχουσιν ἐπικρατοῦσαν μεταξὺ τῶν ἐμπορευομένων ἐν ταῖς Ἰνδικαῖς χώραις.

451. Ἡ Αὐτοκρατορία τοῦ Ἀννάμου σύγκειται ἀπὸ τέσσαρα βασίλεια, τὸ τοῦ Τογκουΐνου, τὸ τοῦ Λάου, τῆς Καμβόϊας καὶ τῆς Κοσινσίνης, ἑνωθέντα κατὰ τὸ 1799 ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀννάμου.—Οἱ κάτοικοι εἶναι τῆς Μογγολικῆς φυλῆς, πρεσβεύοντες τὰ τοῦ Βουδισμοῦ, ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ καὶ οἱ μεγιστᾶνες ἔχουσι τὴν θρησκείαν τῶν Σινῶν· εὑρίσκονται δὲ καὶ Χριστιανοὶ τοῦ Δυτικοῦ δόγματος ἕως 300 χιλιάδες, κατηχηθέντες κατὰ τὸν ΙΖ'. αἰῶνα ὑπὸ ἱεραποστόλων Γάλλων. Τὸ βασίλειον τῆς Καμβόϊας κεῖται πρὸς μεσημβρίαν καὶ τὸ τοῦ Λάου πρὸς Β: δι' ὧν διαῤῥέει ὁ Μέκων ποταμὸς ἢ ὁ Κομβόϊος, πηγάζων ἀπὸ τὴν Θιβετίαν.

Τὸ Τογκουΐνον, ἢ Ἄνναμον, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου του κόλπου κείμενον, συνορεύει μὲ τὴν Κίναν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέκειντο καὶ οἱ κάτοικοι αὐτοῦ, ἔχοντες πολλὴν ὁμοιότητα μὲ τοὺς Σίνας· ὀνομάζεται δὲ ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ τοῦ τόπου Κεχῶ (κάτ: 40 χιλ:), ἡ δὲ νῦν ἕδρα τοῦ Αὐτοκράτορος λέγεται Χουή (κάτ. 450 χιλ.), μεσημβρινωτέρα τῆς προτέρας, ἐχυρὰ καὶ παράλιος ἐπὶ τῆς Σινικῆς θαλάσσης. Πρὸς Μ: κεῖται ἡ Κοσινσίνη, παρεκτεινομένη παρὰ τὴν παραλίαν πρὸς Ἀν: της Κομβόϊας. Εἶναι δὲ ὁ τόπος οὗτος καθ' ὑπερβολὴν εὔφορος ὅλων τῶν προϊόντων τῆς Ἰνδικῆς.—Πλησίον τῆς παραλίας εἶναι σύμπλεγμα ἢ σωρεία νήσων καὶ σκοπέλων, Παρακέλαι καλούμεναι· πρὸς Μ: δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μέκονος κεῖνται αἱ νῆσοι Πουμοκονδόραι, ὅπου ἐλλιμενίζονται τὰ ἀπερχόμενα εἰς τὴν Σινικὴν πλοῖα.

Σημ. Ὀλίγον γνωστὸν εἶναι εἰσέτι τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἰνδοσινικῆς χώρας. Πολλαὶ σειραὶ ὀρέων διασχίζουσιν αὐτὴν, ἐξ ὧν ἡ σημαντικωτέρα, ἡ τῶν ὀρέων Μόγγων, διατρέχει αὐτὴν ἀπὸ Β: πρὸς Μ: μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς χερσονήσου Μαλάκκας, καὶ πολλοὶ ποταμοὶ ποτίζουσι καὶ γονιμοποιοῦσι τὴν χώραν, ἔχουσαν καὶ αὐτὴν δύο ὥρας τοῦ ἔτους τὴν τῶν ὑετῶν καὶ τὴν τῆς ἀνομβρίας, καὶ δύο συγκομιδὰς καρπῶν. Παράγει δὲ ἐν γένει ἡ χώρα ὀρύζιον, τὴν κυριωτέραν τροφὴν τῶν κατοίκων, καφὲν, τέϊον, σακχαροκάλαμον, χ πλῆθος ἄλλων ἀρωματικῶν καὶ ἰατρικῶν βοτανῶν· γεννᾷ τὸ κινναμωμοφόρον δένδρον, τὸ στεατόδενδρον, ἐξ οὗ ἐξάγουσιν ἓν παχὺ ἐλάδιον ἡ ὀξύγγιον καλὸν εἰς κατασκευὴν ὀξυγογκρίων, τὸ ἐβενόδενδρον, καὶ ἓν ἄλλο ἔχον σκληρότατον ξύλον καὶ ἀξιόλογον εἰς ναυπηγίαν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τάκη λεγόμενον· λαμβάνουσι δὲ τὰ ἐκεῖ φυόμενα δένδρα ὕψος καὶ πάχος ἐξαίσια· ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἡ Βιρμανία μάλιστα καὶ ἡ Μαλάκκα, ἡ κασσιτέρου πλούσια, καὶ πολυτίμων λίθων ὀρυγεῖα καὶ μαρμάρων. Οἱ δὲ Βιρμανοὶ ἔχουσι καὶ βιομηχανίαν ἱκανῶς ἀνεπτυγμένην, παρὰ τῶν Γάλλων διδαχθέντες τήν τε ναυπηγίαν καὶ ὁπλοποιΐαν, καθὼς καὶ τὴν κατεργασίαν τῆς μετάξης κλπ.

ΑΙ ΕΝ ΤΩ ΜΕΣΩ ΧΩΡΑΙ.

ΣΙΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφαν: 14,000,000 χιλιάμ: □—Πληθ. 400 ἑκατ.
Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 69° καὶ 139°.
Πλάτος Β: μεταξὺ 20° 30′ καὶ 56°.

452. Ὑπὸ τὸνομα ΣΙΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ περιλαμβάνονται αἱ χῶραι αἱ ὑποκείμεναι ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ὑπὸ τὸ Κράτος τῆς Σινικῆς ἐξουσίας. Οὕτω δ' ἐκλαμβανομένη ἡ ἐπικράτεια αὕτη περιορίζεται πρὸς Β: μὲν ἀπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσσίας· πρὸς Δ: ὑπὸ τῆς ἀνεξαρτήτου Ταρταρίας ἢ Τουρκεσανῆς, καὶ τῆς Ἀφγανισανῆς· πρὸς Μ: ὑπὸ τῶν 2 Ἰνδικῶν χερσοννήσων, καὶ πρὸς Ἀν: καὶ Μ-Ἀν: ὑπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ· ἔχει δ' ἔκτασιν ἴσην μὲ τὴν τῆς Ῥωσσικῆς Αὐτοκρατορίας ἢ μὲ τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς Ἀσίας. ἀλλὰ πλειότερον πληθ. παρ' ἐκείνην καὶ παρ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, τῆς ὁποίας ὑπερβαίνει καὶ τὴν ἔκτασιν κατὰ 277 χιλ: τετραγ: λεύγας. Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ἀπαρίθμησιν ἐπισήμως ὑπὸ τῆς Σινικῆς Κυβερνήσεως ἀνέβαινεν ὁ πληθυσμὸς τῆς Αὐτοκρατορίας ταύτης, κατὰ μὲν τὸ 1815 εἰς 371 ἑκατομ: κατὰ δὲ τὸ 1852 εἰς 396· ὅθεν πιθανῶς ὑπὸ πολλῶν ὑπολογίζεται ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς σήμερον εἰς 400 περίπου ἑκατομ: οὔσης κατοικημένης, κατὰ λόγον τῆς ἐκτάσεώς της, ἴσα μὲ τὴν Εὐρώπην.

453. Διαιρεῖται δὲ εἰς τὴν ἰδίως Σινικὴν, εἰς τὴν Σινικὴν Ταρταρίαν, καὶ εἰς τὰ ὑποτελῆ κράτη. Ἡ ἰδίως Σινικὴ (Κίνα) κατὰ λόγον τῆς ἐκτάσεώς της ἔχει καὶ κλίμα παραλλάσσον, καὶ προϊόντα διάφορα. Ποῦ μὲν διασχιζόμενος ὁ τόπος ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων, ποῦ δὲ σχηματίζων ἐκτεταμένας πεδιάδας, διαῤῥεῖται ὑπὸ ἀναριθμήτων ποταμίων, τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα συμβάλλουσιν εἰς τὰ δύο λεκανοπέδια τῶν δύο μεγίστων ποταμῶν τοῦ Οὰγγου καὶ τοῦ Κιάγγου (174). Παρεκτὸς τούτων διατέμνεται προσέτι καὶ ὑπὸ πολλῶν διωρύγων, ἐξ ὧν πρωτίστη εἶναι ἡ ἐπονομαζομένη Αὐτοκρατορικὴ διώρυξ. Αὕτη, διατρέχουσα 600 λευγ: δρόμον, καὶ διασχίζουσα τὴν Σινικὴν ἀπὸ Μ: πρὸς Ἄρκτον, διέρχεται καὶ διὰ τοῦ Οὰγγου ποτ: 70 μίλια ἄνω τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ· οὕτω δ' εὐκολύνεται τὰ μέγιστα ἡ συγκοινωνία τῶν διαφόρων πόλεων, καὶ τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

454. Καλλιεργοῦνται δὲ ἄριστα ὁ σῖτος, αἱ πατάται, τὰ γεώμηλα, ὀρύζιον, βέτελον, πέπερι κτλ. εἰς τὸν τόπον, ὅπου φύεται καὶ τὸ τεϊόδενδρον, τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα ξηραινόμενα εἶναι πηγὴ ἄφθονος πλούτου εἰς τὴν Σινικήν, διότι κατ' ἔτος ἐξάγονται 46—50 ἑκατομμ: λίτραι τεΐου. Τὴν καμφορέαν, τὸ στεατόδενδρον (451), βοτάνας ἀρωματικὰς καὶ θεραπευτικὰς βλαστάνει ἐπίσης ἡ γῆ. Εὑρίσκονται δὲ καὶ μεταλλεῖα χαλκοῦ, λιθάνθρακες, καὶ αἱ τρεῖς οὐσίαι, ἐξ ὧν κατασκευάζεται τὸ ἀξιόλογον φαρφουρίον. Εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη εὑρίσκονται ὅσα καὶ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ζῶα καὶ θηρία, καὶ ἐλέφαντες καὶ κάμηλοι αἱ Βακτριαναὶ (αἱ ἔχουσαι δύο ὕβους) καὶ προσέτι καὶ εἶδος βοὸς ἢ βουβάλου, ὅστις λέγεται Ὑὰκ, ἢ βούβαλος ἵππουρος· διότι ἡ οὐρὰ αὐτοῦ εἶναι ὡς ἡ τοῦ ἵππου, ἀλλὰ στιλπνὴ καὶ μεταξώδης· ὅθεν οἱ μὲν Τοῦρκοι καὶ Πέρσαι μεταχειρίζονται αὐτὰς ὡς τὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα τῆς ἀξίας τῶν Πασάδων, κατασκευάζοντες ἐξ αὐτῶν τὰ λεγόμενα τούϊα· οἱ δὲ Σῖναι φέρουσι δεσμίδας ἐκ τῶν τριχῶν αὐτῶν ὡς κόσμημα ἐπὶ τῶν πίλων των.

455. Ἡ ἰδίως Σινικὴ ἔχει ἔκτασιν 166,666 λευγ: τετρ: καὶ 200 ἑκατομ: πληθυσμὸν καὶ διαιρεῖται εἰς 15 νομοὺς, περιέχουσα, ὡς λέγεται, 5,000 πόλεις περιτειχισμένας, ἐξ ὧν αἱ πλειότεραι εἶναι πολλὰ μεγάλαι ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν κατοικούντων εἰς αὐτὰς, διότι περιέχουσι καὶ κήπους πολλὰ μεγάλους (*). Αἱ ἐπισημότεραι δὲ αὐτῶν εἶναι —τὸ ΠΕΚΙΝ ΝΝ πρὸς Β: ἡ καθέδρα τοῦ βασιλείου, περιέχουσα ἐν καὶ $\frac{1}{3}$ ἑκατ: κατ.(**). Ὀλίγον πρὸς Β: αὐτῆς εἶναι τὸ μέγα τεῖχος, ἔχον μῆκος 450 λευγῶν καὶ ὕψος 8 μέτρων, τὸ ὁποῖον ἔκτισάν ποτε οἱ Σῖναι διὰ νὰ ἐμποδίζωσι τὰς εἰσβολὰς τῶν Ταρτάρων.—Ναγκίνη πρὸς τὰ Ἀν: παράλια (κάτ: ἐν ἑκατομ:) ἐπὶ τοῦ ποτ: Κιάγκου, ὑπῆρξεν ἡ πρωτ: τοῦ βασιλείου μέχρι τοῦ 1420. Αὐτόθεν ἐξάγονται κατ' ἔτος 20 χιλ: κομμάτια τῶν πανίων, τὰ ὁποῖα ἐξ αὐτῆς τῆς πόλεως ὀνομάζονται Ναγκῖναι. Αὐτοῦ εὑρίσκεται καὶ ὁ περίφημος πῦργος ὁ φαρφουρένιος, ἔχων ἐννέα ὀροφὰς ἢ πατωσίας καὶ ὕψος 65 μέτρ: (κάτ: 1,200,000).—Ἡ Καντὼν, πρὸς Μ: παράλιος εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου αὐτῆς κόλπου καὶ εἰς τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ Τσιουκιάγγου. Εἰς μόνον τὸν λιμένα αὐτῆς εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ ἐμπορεύωνται οἱ Εὐρωπαῖοι ἐπὶ ῥητόν τινα χρόνον

(*) Ὀνομάζουσι πόλεις τὰς περιτειχισμένας, καὶ πολλαὶ ἐξ αὐτῶν ἔχουσι κατοίκους ἀπὸ 500 χιλ: μέχρι ἑνὸς ἑκατομ· αἱ δὲ ἀτείχιστοι, ὅσον πληθυσμὸν ᾖ ἂν ἔχωσι λέγονται κῶμαι ἢ χωρία· ὅθεν καὶ τοιαῦτα πολλὰ ὑπάρχουσιν ἕως 25 χιλ: πληθυσμὸν ἔχοντα. (**) Καὶ 2 $\frac{1}{2}$ μετὰ τῶν προαστείων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διαμένοντες· ὅθεν κατά τινας καιροὺς εὑρίσκονται ἕως 5 χιλ: πλοῖα ἐλλιμενιζόμενα εἰς αὐτὸν, καὶ μεγάλη ἐνέργεια καὶ δραστηριότης τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας φαίνεται ἐπικρατοῦσα· ὑπάρχουσι δὲ καὶ τυπογραφεῖα ἱκανὰ εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκδίδονται ἐφημερίδες Ἀγγλιστὶ καὶ Σινιστί· λογίζονται δὲ τὸν πληθυσμὸν τῆς Καντῶνος εἰς 800 χιλ: ἐξ ὧν 100 χιλ: κατοικοῦσι πλησίον τῆς πόλεως ἐπὶ 40 χιλ: πλοιαρίων διεσπαρμένων ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ. — Εἰς τὸ Μ: μέρος αὐτοῦ τοῦ κόλπου κεῖται ἡ νῆσος Μακαὼ ἢ Μακάων, ἔχουσα ὁμώνυμον πόλιν καὶ ἀνήκουσα εἰς τοὺς Πορτογάλλους. Πρὸς Ἀνατ: δὲ ταύτης εἶναι καὶ ἡ νῆσος Χογ-κόγγη, παραχωρηθεῖσα εἰς τοὺς Ἄγγλους ἀπὸ τοῦ 1842, ὅτε οἱ Σῖνοι κατατροπωθέντες ὑπ' αὐτῶν, ἠναγκάσθησαν διὰ συνθήκης ν' ἀνοίξωσιν εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸν ἐμπόριον, οὐ μόνον τὸν λιμένα τῆς Καντῶνος, ἀλλὰ καὶ τέσσαρας ἄλλους ἐπὶ τῶν ἐκτεταμένων ἐκείνων παραλίων. Ἡ δὲ Χογ-κόγγη, ξηρὰ καὶ ἔρημος πρότερον νῆσος, ἀνθεῖ νῦν διὰ τοῦ ἐμπορίου, κατοικουμένη ὑπὸ 15 χιλ: Ἄγγλων, καὶ ἄλλων ἐμπορευομένων ἐκεῖσε Εὐρωπαίων.

456. Οἱ Σῖνοι (ἢ οἱ Κινέζοι) φαίνονται ἡνωμένοι εἰς ἔθνος πρὸ χρόνων ἀμνημονεύτων, καὶ διατηροῦσιν ἔκτοτε τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, τὸ αὐτὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος, τὸ ἀπόλυτον καὶ δεσποτικὸν, καὶ τοὺς αὐτοὺς νόμους, ἔχοντες ἤθη ᾗ ἔθιμα πάντη διάφορα, καὶ πολιτισμὸν ἴδιον εἰς αὐτούς. Ἐγνώριζον πρὸ πολλῶν αἰώνων τὴν χρῆσιν τῆς πυροκόνεως, τῆς ναυτικῆς πυξίδος, τῆς τυπογραφίας καὶ ἄλλων τινῶν. Ἔχουσι δὲ πολλὰς χιλιάδας γραμμάτων, διότι πᾶσαν λέξιν γράφουσι μὲ ἴδιον σημεῖον. Ἡ θρησκεία τῶν Σινῶν ὀλίγον παραλλάσσει ἀπὸ τὴν τῶν Ἰνδῶν· διότι καὶ αὕτη εἶναι ἡ τοῦ Βούδα (λεγομένου αὐτόσε Φωῆ) τροποποιουμένη, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ζῶσιν ἄγαμοι λεγόμενοι Βόντζοι. Ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ καὶ οἱ Μανδαρῖνοι (οἱ ἄρχοντες καὶ μεγιστᾶνες) πρεσβεύουσι τὴν τοῦ Κονφουκίου θρησκείαν, ὁμολογοῦντες ἓν ὑπέρτατον ὄν. Ὁ τόπος ὑπέφερε πολλὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ταρτάρων, οἵτινες πολλάκις κατέκτησαν τὸ βασίλειον. Μία φυλὴ τῶν λεγομένων Μαντσιούρων, κατεκυρίευσε τοῦ τόπου τὸ 1644, καὶ ἔθωκε νέον γένος ἀρχόντων ᾗ βασιλέων, διασωζόμενον μέχρι τῆς σήμερον. Ὁ δὲ βασιλεύων, ἐκτὸς ἄλλων τιμπωδῶν ἐπωνυμιῶν, ὀνομάζεται καὶ Αὐτοκράτωρ τοῦ Οὐρανίου Κράτους· οἱ δὲ ὑπ' αὐτὸν ὑποτελοῦντες λαοὶ τῆς Οὐρανίου ταύτης Αὐτοκρατορίας εἰσὶ τῆς Κιτρίνης ἢ Μογγολικῆς φυλῆς (182). Εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Αὐτοκρατορίας (τὸ Πεκῖνον) ὑπάρχουσι καὶ δύο Ἐκκλησίαι Ὀρθόδοξοι τῶν Ῥώσσων, ὑπηρετούμεναι ὑπὸ ἐπιτροπῆς δεκαμελοῦς, ἧς προΐστατα εἷς Ἀρχιμανδρίτης· τὸ δὲ 1858 ἠναγκάσθη ἡ Σινικὴ Κυβέρ: νὰ ὁμολογήσῃ διὰ συνθήκης ἀνεκτὸν τὸν χριστιανισμὸν πανταχοῦ τοῦ Κράτους, καθὼς καὶ τὸ πανταχοῦ ἐμπορεύεσθαι πάντας τοὺς Εὐρωπαίους.

457. Ἡ ΜΕΓΑΛΗ ἢ ἡ ΣΙΝΙΚΗ ΤΑΡΤΑΡΙΑ (καὶ Ταταρία), κειμένη πρὸς Β: τοῦ μεγάλου τείχους, μεταξὺ τῆς Σινικῆς καὶ Ἰαπονικῆς θαλάσσης, τῆς Σιβηρίας ἀπὸ Β: τῆς ἀνεξαρτήτου Ταρταρίας ἀπὸ Δ: καὶ τῶν Ἰνδιῶν ἀπὸ Μ: περιλαμβάνει·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Α΄.) Τὴν Μαντσιουρίαν πρὸς Ἀν: λεγομένην καὶ Τουγγουζίαν. Ἡ χώρα αὕτη διαῤῥεομένη ὑπὸ τοῦ Ἀμούρου ἢ Σαγγαλιένου πτ: (174) ἀποκαθιστᾶται εὔφορος, ἔχουσα παχείας βοσκὰς, καὶ δάση γέμοντα ἀπὸ ἄγρια ζῶα καὶ μάλιστα τὰ δίδοντα καλὰ γουναρικά. Οἱ κάτοικοι (ἕως 700 χιλ:) εἶναι νομάδες καὶ κτηνοτρόφοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς Μογγολικῆς φυλῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ ἐπονομαζόμενοι Μαντσιοῦροι εἶναι οἱ ἐπικρατέστεροι καὶ οἱ μαχιμώτεροι, ἐξ ὧν κατάγονται καὶ οἱ νῦν δεσπόζοντες τῆς Σινικῆς. Αἱ μόναι σημαντικαὶ πόλεις εἶναι ἡ Σαγαλιενούλα ἐπὶ τοῦ Ἀμούρου, ἐχυρωτάτη, ἐμπορευομένη γουναρικὰ, καὶ ἡ Μουκδένη, πρωτεύουσα.

Β΄.) Τὴν Μογγολίαν, κειμένην πρὸς Δ: τῆς Μαντσιουρίας εἰς τὸ ὀροπέδιον τῆς Ἀσίας, τοῦ ὁποίου τὸ ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης λογίζεται εἰς 8—10 χιλ: ποδῶν, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑψοῦται ἔτι τὸ μέγα ἀτλαϊκὸν ὄρος (145). Αὐτοῦ ὑπάρχουσιν ἡ μεγάλη ἔρημος Κόβη ἢ τοῦ Χάμου, καὶ πολλοὶ ποταμοὶ, οἱ μὲν ῥέοντες πρὸς τὴν Σινικὴν, οἱ δὲ εἰς τὴν Παγωμένην θάλασσαν, οἱ δὲ εἰς λίμνας, ἐξ ὧν ἡ διασημοτέρα εἶναι ἡ Βαϊκάλη. Τὸ κλίμα εἶναι ψυχρότατον, μόνον δ' εἰς τὰς κοιλάδας τὰς περὶ τὸ μακρὸν τεῖχος εἶναι εὔκρατον περὶ τοὺς δύο μῆνας τοῦ θέρους, ὅτε καὶ οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Σινικῆς διατρίβουσιν αὐτοῦ, ἔχοντες παλάτιον εἰς ἓν χωρίον λεγόμενον Βόλογον. Οἱ κάτοικοι (πληθ. 3 ἑκατομ:) ζῶσι κατὰ διαφόρους φυλὰς νομαδικῶς, διατρεφόμενοι ἐκ τῆς κτηνοτροφίας κυρίως, ποιμαίνοντες ἀγέλας ἵππων, καμήλων, βοῶν, καὶ πλατυούρων προβάτων. Αὐτὰ δὲ τὰ ζῶα, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ τὰ παρ' ἡμῖν κατοικίδια, εὑρίσκονται εἰσέτι καὶ ἄγρια εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ὅπου φύεται καὶ ὡραῖον ῥᾶ (ῥαβέντιον). Πόλεις δὲν ὑπάρχουσιν, εἰμή τινα χωρία· τοιαῦτα εἰσὶ τὸ Ζόχολον, ἡ Κουρῆ καὶ ἡ Μαϊματσίκη πρὸς τὰ Ῥωσσικὰ σύνορα. Ἀπὸ τὸν τόπον τοῦτον ἐξῆλθον οἱ μεγάλοι κατακτηταὶ Γεγκισχάνης καὶ Ταμερλάνος.

Γ΄.) Τὴν Μικρὰν Βουχαρίαν (πρὸς Δ: τῆς Μογγολίας, πρὸς Β: τῆς Θιβετίας καὶ πρὸς Ἀν: τῆς ἀνεξαρτήτου Ταρταρίας). Ὁ τόπος οὗτος λέγεται κατὰ τοὺς Σίνας καὶ Τουρρανία ἀπὸ τῆς πρωτευούσης πόλεως Τουρφάνης.—Ἡ ἔρημος Κόβη καὶ τὰ Ἰμαλαΐα ὄρη ἐκτείνονται ἕως αὐτοῦ· τὸ δὲ Β-Δ: μέρος, διαῤῥεόμενον ὑπὸ ποταμῶν, καταστήνεται εὔφορον. Οἱ κάτοικοι, ὄντες Ταρτάροι τῆς φυλῆς τῶν Βουχάρων (πληθ. 200 χιλ:), καὶ τῆς Μωαμεθανικῆς θρησκείας, καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, πλὴν ὀλίγων τινῶν ὄντων νομάδων· ὁ δὲ Χάνης αὐτῶν πρὸ ἑνὸς αἰῶνος ἀνεγνώρισε τὴν κυριαρχίαν τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Κίνας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πληρόνων φόρον. — Πόλεις σημαντικαί, διὰ τῶν ὁποίων ἐνεργεῖται τὸ τῆς Σινικῆς ἐμπόριον μετὰ τῆς Εὐρώπης, εἶναι ἡ Τουρφάνη (κάτ: 30 χιλ:), ὅθεν διαβαίνουσιν αἱ ἐμπορικαὶ συνοδίαι· καὶ ἡ Ὑαρκάνδη ἐπὶ τοῦ Ὑαρκάνδου ποτ: (κάτ: 80 χίλ:) βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ, φρουρουμένη ὑπὸ τῶν Σινῶν.

458. Τὰ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας ὑποτελῆ κράτη·

Α΄.) Πρὸς Δ: ἡ Τιβετία ἢ Θιβετία (μεταξὺ Τουρφανίας, Ἰνδοστάνης καὶ Σινικῆς, καὶ τῆς ἀνεξαρτήτου Ταρταρίας) ἐπὶ τοῦ ἐκτεταμένου ὀροπεδίου τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐκτεινομένη· εἶναι εἷς ἐκ τῶν ὑψηλοτάτων τόπων τῆς ὑδρογείου σφαίρας, διότι ἡ ἐπιφάνεια τῶν κοιλάδων αὐτοῦ ἔχει ὕψος 8—10 χιλ: ποδῶν ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἔχει δὲ 75 χιλ: λευγῶν τετραγωνικῶν ἐπιφάνειαν καὶ ὄρη τὰ Ἰμαλαΐα (αὐτοῦ λεγόμενα ὄρη τῆς Θιβετίας Ἴμαος τῶν ἀρχαίων), ὑψηλότατα καὶ χιονοσκέπαστα, ὅθεν πηγάζουσι καὶ οἱ ποταμοὶ Γάγγης καὶ Βουραμπούτρης. Ὁ τόπος εἶναι ὀρεινὸς, ὑγιηρὸς καὶ ψυχρὸς, ἔχων πολλοὺς ποταμοὺς καὶ λίμνας ἐκτεταμένας. Οἱ κάτοικοι (ἐν ἕως δύο ἑκατομ:) τῆς Μογγολικῆς φυλῆς ὄντες, καταγίνονται κυρίως εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, ἔχοντες κατ' ἐξοχὴν ποίμνια πλατυούρων προβάτων, καὶ αἰγῶν τῶν Θιβετικῶν, τῶν ὁποίων τὸ ὑπὸ τὰς τρίχας φυόμενον χνούδιον δίδει τὰ λαχουρία σάλια. Πόλεις ἔχουσιν ὀλίγας καὶ θρησκείαν τὴν τοῦ Δαλαϊλάμα, ὅστις ἔχει καὶ κοσμικὴν ἐξουσίαν ὡς ὁ Πάππας (*). Λάσσα λέγεται ἡ πρωτεύουσα, διασημότατον ἔχουσα ναὸν τοῦ Δαλαϊλαμισμοῦ ἢ Χαμαμισμοῦ (188), δύο λύκεια, μίαν τυπογραφίαν, καὶ πλῆθος ἄλλων ναῶν καὶ μοναστηρίων εἰς τὰ πέριξ. Ὁ Δαλαϊλάμας κατοικεῖ εἰς ἓν μέγιστον μοναστήριον, ἔχον δέκα χιλιάδας οἰκημάτων· ἐπεκτείνει δὲ τὴν ἐξουσίαν του καὶ εἰς τὴν λεγομένην Μικρὰν Θιβετίαν, κειμένην Β-Δ: τῆς Μεγάλης, λεπτόγειον καὶ ἄκαρπον, ὀλίγην κριθὴν μόνον φέρουσαν. — Λάκκα ὀνομάζεται ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς, ἐκ 500 οἰκιῶν συνισταμένη

(*) Λάμας λέγουσι τοὺς ἱερεῖς, ὄντας ἀπείρους εἰς αὐτὸν τὸν τόπον· Δαλαΐλάμας δὲ λέγεται ὁ Μέγας Λάμας, εἰς τὸν ὁποῖον κατ' αὐτοὺς εἶναι ἐνσεσαρκωμένος ὁ θεὸς, γινόμενος ὁρατὸς ἐπὶ γῆς· ἐπειδὴ δὲ πρεσβεύουσι καὶ δευτερεύοντας θεοὺς, τὸν πρῶτον αὐτῶν ὀνομάζουσι Ξάκαν (ὅστις εἶναι ὁ Βούδας τῶν Ἰνδῶν καὶ ὁ Φωῆς τῶν Σινῶν) καὶ, πιστεύοντες καὶ τὴν μετεμψύχωσιν, δοξάζουσιν ὅτι καὶ αὐτὸς λαμβάνει μορφὴν ἀνθρωπίνην, ὅθεν εἶναι καὶ ἐκείνου ἄλλος Λάμας δευτερεύων καὶ λεγόμενος Βογδολάμας. Οὗτοι δὲ οἱ ἀνώτατοι δύο Λάμαι συμμερίζονται τὴν ἐξουσίαν τοῦ τόπου καὶ διοικοῦσιν αὐτὸν ὡς κυριάρχαι ἀπόλυτοι. Οἱ Λάμαι μένουσιν ἄγαμοι, ἔχουσι σκληραγωγίας ἢ νηστείας ζῶντες ἢ εἰς μοναστήρια.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ ἐμπορευομένη τὰ λαχουρία, καθὼς καὶ ἡ Λάσσα, εἰς τὴν ὁποίαν συνέρχονται πολλαὶ συνοδίαι ἐμπόρων.

Β΄.) 459. Ἡ Βουτάνη πρὸς τὰ ὅρια τῆς Ἰνδικῆς· εἶναι μεσημβρινώτερος τόπος καὶ εὐφορώτερος τῆς Θιβετίας, φέρων ὀρύζιον, γεννήματα καὶ ὀπωρικὰ παντὸς εἴδους. Οἱ κάτοικοι ἔχουσι τὰ αὐτὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, καὶ θρησκείαν μὲ τοὺς Θιβετιανοὺς, καὶ ἴδιον Μέγαν Λάμαν, τὸν ὁποῖον ὀνομάζουσι Δαρμολάμαν, ἀναγνωρίζοντα εἰς τὰ θρησκευτικὰ τὴν κυριότητα τοῦ Μεγάλου Λάμα τῆς Θιβετίας. Ταζιζυδόνη ὀνομάζεται ἡ πρωτεύουσα, ἐν ᾗ διαμένει ὁ Δαρμολάμας καὶ εἷς Ῥαζιάχης, ἢ πολιτικὸς ἄρχων· κατοικοῦσι δ' ἀμφότεροι οὗτοι εἰς ἓν παλάτιον, χρησιμεῦον ὡς φρούριον ἐνταὐτῷ καὶ ὡς ναός. Καὶ ὅλοι δ' οἱ κατοικοῦντες εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν εἶναι οἱ ἀνώτατοι ὑπάλληλοι καὶ 1500 μοναχοί· οἱ δὲ Σῖναι, ἂν καὶ ἔχωσιν ὑποτελῆ τὸν τόπον, δὲν διατηροῦσιν ἐκεῖ οὐδὲ φρουρὰν, οὐδὲ ἄλλον τινὰ ἄρχοντα πολιτικόν.

Γ΄.) 460. Ἡ Κορέα πρὸς Μ: τῆς Μαντσιουρίας ἐκτεινομένη περιλαμβάνει ἔκτασιν ἕως 17 χιλ: τετραγωνικῶν λευγῶν, ἀλλ' εἶναι ὀλίγον ἐγνωσμένη εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, διότι εἰς κανένα ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ διαμένῃ ἐκεῖ, καὶ ὅστις ξένος κατὰ κακὴν τύχην ἐκπέσῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, δὲν ἐξέρχεται πλέον. Λέγουσι δὲ ὅτι ἡ Κορέα εἶναι ὑποτελὴς συγχρόνως εἰς τὴν Σινικὴν καὶ εἰς τὴν Ἰαπονίαν, καὶ οἱ κάτοικοι φαίνονται τῆς αὐτῆς καταγωγῆς μὲ τοὺς Μαντσιουρίους, πρεσβεύοντες τὴν θρησκείαν τοῦ Φωῆ.

Δ΄.) Νῆσοι τινὲς παρακείμεναι εἰς τὴν Σινικὴν εἰσὶν ὑποτελεῖς εἰς αὐτήν (463)· ὡς κυριώτεραι δ' αὐτῶν ὀνομάζονται ἡ Λϊνάνη εἰς τὸν Τογκουΐνιον κόλπον, καὶ ἡ ἔτι Β-Ἀνατολικώτερον Ταϊουάνη ἢ Φορμόζα, ἔχουσα 3 χιλ: λευγ: τετρ: ἐπιφάνειαν. Ἀλλ' αἱ νῆσοι αὗται δὲν εἶναι καλῶς ἐγνωσμέναι ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων.

ΤΑΡΤΑΡΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ἢ ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝΗ.

Ἔκτασις ἐπιφαν: 2,000,000 χιλιάμ: □ — Πληθ. 7,000,000.
Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 48° 36′ καὶ 78°.
Πλάτος Β: μεταξὺ 35° καὶ 54°.

461. Ἡ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΤΑΡΤΑΡΙΑ ἢ Τουρκεστανὴ (ἀπὸ τῶν Τούρκων ὀνομαζομένη, καταγομένων αὐτόθεν, ἡ Μεγάλη Βουχαρία κατ' ἀντίθεσιν τῆς Μικρᾶς Βουχαρίας ἢ Τουρφανίας (457 Γ΄) περιωρίζεται πρὸς Β: ἀπὸ τὴν Ἀσιατικὴν Ῥωσσίαν, πρὸς Ἀν: ἀπὸ τὴν Σινικὴν Ταρταρίαν, πρὸς Δ: ἀπὸ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, πρὸς Μ: ἀπὸ τὴν Περσίαν καὶ τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀφγανιστανὴν, περιλαμβάνουσα 88—89 χιλ: λευγῶν τετραγωνικῶν ἔκτασιν· ἔχει ὄρη ὑψηλὰ, κοιλάδας εὐφόρους, καὶ ἀπεράντους ἐρήμους, καὶ τὴν Ἀράλην λίμνην, 3,337 λευγῶν τετραγωνικῶν ἔχουσαν ἔκτασιν, καὶ δεχομένην τρεῖς τῶν μεγίστων ποταμῶν τοῦ τόπου, ὅστις φέρει γέννήματα, ὀρύζιον, λινάριον, παμβάκιον καὶ ὡραῖα ὀπωρικά. Οἱ κάτοικοι 5—7 ἑκατομ: συμποσούμενοι, εἶναι ὅλοι Ταρτάροι καὶ Μωαμεθανοὶ τὴν θρησκείαν, ὑποδιαιρούμενοι εἰς πολλὰ γένη καὶ εἰς τέσσαρας φυλὰς κυρίως· ὅθεν καὶ ἡ χώρα διαιρεῖται εἰς τέσσαρα τμήματα, τῶν ὁποίων τὸ σημαντικώτερον εἶναι τὸ τῆς Μεγάλης Βουχαρίας. Ὀνομάζονται δὲ οἱ τῆς πρώτης καὶ ἐπικρατεστέρας φυλῆς Οὐσβέκοι, οἵτινες κατὰ τὸν Ε΄ αἰῶνα ἦλθον ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ Βόλγα, ὅλοι ὄντες μάχιμοι, σκηνῖται καὶ πάντοτε ἔφιπποι, ἔχοντες ὡς καλλίστην τροφὴν τὸ κρέας τῶν ἵππων των. Οἱ τῆς Β΄) εἶναι οἱ Τοῦρκοι, ἐξ ὧν κατάγονται καὶ οἱ ἐν Εὐρώπῃ, μεταξὺ τῆς Ἀράλης καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης κατοικοῦντες· οἱ Τουρκομάνοι (Τουρκομένιδες) εἶναι ἄλλη γενεὰ αὐτῶν. Οἱ τῆς Γ΄) λέγονται Κιργίσιοι, ὄντες νομάδες ἐπίσης καὶ ἄγριοι λῃσταί. Οἱ τῆς Δ΄) οἱ Βουχάριοι εἶναι οἱ πλέον πολιτισμένοι, κατοικοῦντες εἰς τὰς πόλεις, καὶ μετερχόμενοι τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἑκάστη δὲ φυλὴ ἔχει ἕνα Χάνην ἡγεμόνα, καὶ ὅλοι ἀναγνωρίζουσι τὸν Μέγαν Χάνην τῆς Βουχάρας, ὅστις ἐπονομάζεται Ἐμίρης ἢ ἡγεμὼν τῶν πιστῶν.— Πόλεις· Βουχάρα (κάτ. 70 χιλ.), διάσημος πόλις ἄλλοτε ἐν τῇ Ἀσίᾳ διὰ τὰ πολλὰ σχολεῖά της, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξήρχοντο οἱ πεπαιδευμένοι καὶ σοφοὶ τῶν Τούρκων, οἱ λεγόμενοι Μουλάδες· καὶ νῦν δὲ ὀνομαστὴ διὰ τὸ μὲ τὴν Ῥωσσίαν, Περσίαν καὶ τὴν Σινικὴν ἐμπόριόν της. — Σαμαρκάνδα (κάτ. 10 χιλ.), ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα τεχνουργεῖα μετάξης καὶ χαρτίου, καὶ ἐν σχολεῖον Μωαμεθανικόν. Αὐτὴ ἐχρημάτισεν ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ταμερλάνου κατὰ τὸ 1400.—Βάλκα (τὰ Βάκτρα τῶν ἀρχαίων κάτ. 5 χιλ.) λογίζεται ὡς ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Οἰκουμένης.

Οὗτος εἶναι ὁ τόπος ὁ ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὀνομαζόμενος ἡ ἐντὸς τοῦ Ἰμάου Σκυθία, κατοικούμενος ὑπὸ τῶν Μασαγετῶν, Σακῶν, Σογδιανῶν, Χορασμίων καὶ ἄλλων ἀρχαίων λαῶν. Ἐντεῦθεν δ' ἐξῆλθον οἱ Οὖνοι, οἱ Ἀλανοί, οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἄλλοι μάχιμοι λαοί, οἱ ἐπελθόττες καὶ κατακτήσαντες πολλοὺς τόπους τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης. Αὐτόθεν ἐξῆλθε καὶ ὁ δορυκτήτωρ Ταμερλάνος περὶ τὰ τέλη τῆς ιδ΄. ἑκατονταετηρίδος. Ἐκ τῶν Κιργισίων φυλαί τινες ἀνεγνώρισαν ἐσχάτως τὴν προσασίαν τῆς Ῥωσσίας, ἥτις ἀγωνίζεται νὰ διαδώσῃ μεταξὺ αὐτῶν τῶν Βαρβάρων τὸν Χριστιανισμόν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΧΩΡΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑΙ.

ΙΑΠΩΝΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ Ἡ ΙΑΠΩΝΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφαν: 500,000 χιλιάμ: □—Πληθ. 30 ἑκατομ.
Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 127^0 καὶ 149^0.
Πλάτος Β: μεταξὺ 29^0 καὶ 50^0.

462. Ἡ ἐπικράτεια αὕτη σύγκειται ἐκ πολλῶν νήσων κειμένων ἀντικρυ τῆς Χερσοννήσου τῆς Κορέας καὶ τῆς Μαντσιουρίας (457 καὶ 460), ἐκ τῶν ὁποίων αἱ τρεῖς εἶναι αἱ μεγαλήτεραι, ἔχουσαι ἔκτασιν 19,500 λευγῶν τιτραγωνικῶν, ἡ Νιφὼν, ἡ Σικόφη καὶ ἡ Κιουσιώ.

Κατὰ τὸ 1542 οἱ Εὐρωπαῖοι περιῆλθον μόνον αὐτὰς τὰς νήσους, διότι καὶ αὐτοῦ ἡ εἴσοδος αὐτῶν εἶναι ἀπηγορευμένη αὐστηρότερον ἢ εἰς τὴν Σινικὴν, ὅθεν ἀγνοεῖται ἡ ἀκριβὴς κατάστασις τοῦ τόπου. Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ Ἰάπωνες κατάγονται ἐξ ἀποίκων Σινῶν, τοὺς ὁποίους νῦν ὑπερβαίνουσιν εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν, καὶ τὴν τέχνην τοῦ πολέμου. Ὁ τόπος, ἂν καὶ οὐχὶ πολλὰ εὔφορος διὰ τὸ ὀρεινὸν αὐτοῦ καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ κάθυγρον κλίμα του, φαίνεται ὅμως κάλλιστα καλλιεργημένος διὰ τὴν φιλοπονίαν τῶν κατοίκων, διαῤῥεόμενος καὶ ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν συγκοινωνούντων διὰ διωρύγων. Ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, κασσιτέρου καὶ πολυτίμων λίθων, καὶ φέρει ὅσα σχεδὸν καὶ ἡ Σινική. Ἡ ἐπιμέλεια τῆς γεωργίας ἠλάττωσε πολὺ τὰ ἄγρια ζῶα, καὶ ἐκ τῶν ἡμέρων δὲ τρέφονται μόνον ἵπποι ὀλίγοι καὶ πλῆθος βοῶν. Ἡ κυρία τροφὴ τῶν Ἰαπώνων εἶναι ὀρύζιον καὶ ὀψάρια· θρησκείαν δ' ἔχουσι τὴν τοῦ Βούδδα ἢ τὴν τοῦ Σίντου (αὕτη εἶναι εἶδος τροποποιημένου Δαλαΐλαμισμοῦ). Ὁ ἀρχηγὸς τῆς τελευταίας ταύτης θρησκείας, λεγόμενος Δαΐρης, εἶχε πραγματικῶς καὶ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν· ἀλλὰ περὶ τὸν ις' αἰῶνα, ὁ ὑπ' ἐκεῖνον πολιτικὸς ἄρχων, ὀνομαζόμενος Κοῦβος, ἀφῄρπασε τὴν ἐξουσίαν ὅλην καὶ περιώρισεν ἐκεῖνον εἰς μόνα τὰ Πνευματικά. Ἔκτοτε ὁ Δαΐρης κατοικεῖ κεκλεισμένος εἰς τὸ παλάτιόν του εἰς Μίακον, ἀόρατος εἰς τὸν λαὸν, καὶ λατρευόμενος ὑπ' αὐτοῦ ὡς θεός· ὁ δὲ Κοῦβος διατρίβει εἰς τὴν Ἰεδὼ, μετερχόμενος δεσποτικῶς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν. Περὶ τὸ 1542 εἰσήχθη καὶ ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ὑπὸ τῶν Πορτογάλλων, λαβόντων καὶ χώρας εἰς ἀποικισμὸν, καὶ πολλοὶ ἡγεμόνες ἔγειναν χριστιανοί, ἀλλὰ περὶ τὸ 1597 ἤρχισεν ὁ καταδιωγμὸς τῶν Χριστιανῶν μέχρι τοῦ 1638, ὅτε πόλεμοι ἐμφύλιοι καὶ ἀνήκουστοι σκληρότητες κατέστρεψαν ἐξ ὁλοκλήρου τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Ἔκτοτε δὲ εἶναι φριχτὴ ἡ ξενηλασία ἡ κατὰ τῶν Εὐρωπαίων· μόνοι δὲ οἱ Ὁλλανδοὶ, μὲ δύο ἢ τρία πλοῖα κατ' ἔτος, ἔχουσι τὴν ἄδειαν νὰ ἐλλιμενίζωνται εἰς Ναγκασάκην πρὸς ἐμπορίαν. Αἱ Ἰαπονικαὶ νῆσοι φαίνονται ὅτι ἔχουσι πολλὰ ἡφαίστεια, καὶ ἡ περικυκλοῦσα αὐτὰς θάλασσα εἶναι ἡ ἐπικινδυνωδεστάτη πασῶν τῶν θαλασσῶν διὰ τὰς ἐν αὐτῇ συμβαινούσας πυκνὰς ὁμίχλας καὶ τοὺς συνεχεῖς τυφῶνας ἢ λαίλαπας.

Πόλεις.—Ἰεδὼ εἰς τὴν Νιφόνα, εἶναι ἡ μεγίστη καὶ ὡραιοτάτη τῶν Ἀσιατικῶν πόλεων, ἔχουσα περὶ τὰς 7 λεύγ: περίμετρον καὶ 1 καὶ $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. κατοίκων· εἰς αὐτὴν ἐδρεύει ὁ Κοῦβος ἢ Αὐτοκράτωρ, οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν, οἵτινες ἀναχωροῦντες ἐξ αὐτῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἶναι ὑπόχρεοι ν' ἀφίνωσι τὰ τέκνα των ὡς ὁμήρους. Ἔπαθε δ' ἡ πόλις αὕτη δεινῶς ὑπὸ σεισμοῦ φοβεροῦ, συμβάντος τὴν 11 Νοεμβρ. 1855, ὅτε 54 ναοὶ, 100 χιλ. οἴκων, καὶ 30 χιλ: κατ: κατεστράφησαν, πολλῶν καταπεσόντων οἴκων ἢ καταποθέντων ὑπὸ τῆς γῆς, διανοιχθείσης εἰς διάφορα μέρη—Μίακον (κάτ. 500 χιλ.), ἀρχαία πρωτεύουσα καὶ ἡ νῦν ἕδρα τοῦ Δαΐρη, καὶ ἡ ἑστία τῆς φιλολογίας καὶ τῶν ἐπιστημῶν τῶν ἐν Ἰαπωνίᾳ. Ἡ ἐπαρχία, εἰς ἣν ἀνήκει αὕτη ἡ πόλις, εἶναι ἀφημένη ὡς ψώμισμα εἰς τὸν Δαΐρην. — Ναγκασάκη εἰς τὴν νῆσον Κιουσιῶ, ὅπου οἱ Ὁλλανδοὶ καὶ οἱ Σῖναι ἔχουσι τὴν ἄδειαν νὰ ἐλλιμενίζωνται πρὸς ἐμπορείαν.—Ἡ Σικόφη, νῆσος Β-Ἀν. τῆς ἀνωτέρω, ἐπίσης κατοικημένη καὶ καλλιεργημένη, δὲν ἐπατήθη ποτὲ ὑπὸ Εὐρωπαίων.

463. Πρὸς Β. τῆς Νιφόνος εἶναι τὸ ἀρχιπέλαγος τῆς Ἰεσσοῦς, συγκείμενον ἀ) ὑπὸ δύο μεγάλων νήσων, ἐξ ὧν ἡ μὲν λέγεται Ἰεσσὼ, ἔχουσα πολλὰ ἡφαίστεια· ἡ δὲ Τσιόκα ἢ Σεγαλιανὴ, χωριζομένη ἀπὸ τὴν Μαντσιουρίαν διὰ τοῦ πόρου ἢ τοῦ πορθμοῦ τῆς Ταρταρίας. Αὗται δὲ μετ' ἄλλων πέριξ μικροτέρων, ὑπόκεινται εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, κατοικούμεναι ὑπὸ τῶν Αἰνῶν, λαοῦ ἀγνώστου· β') ὑπὸ σειρᾶς μικροτέρων νήσων, αἵτινες μετὰ τῶν Κουρίλων (424) κλείουσι πρὸς Ἀν. τὴν θάλασσαν τῆς Ὀχότσκας ἢ Καμτσιάτκας.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

ΑΦΡΙΚΗ.

Ἔκτασις ἐπιφανείας 30,000,000 χιλιάμετρα □ τετραγωνικά.
Πληθυσμὸς 90,000,000.

464. Ἡ Αφρικη (Λιβύη τῶν ἀρχαίων) εἶναι ἡ δευτέρα Ἤπειρος τοῦ Παλαιοῦ Κόσμου κατὰ τὸ μέγεθος, ἑνουμένη μετὰ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζου. Περιορίζεται δὲ, πρὸς Β: μὲν διαβρεχομένη ὑπὸ τῆς Μεσογείου Θαλάσσης, σχηματιζούσης ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς τὸν κόλπον τῆς Σίδρας (μεγάλην Σύρτιν τῶν ἀρχαίων) καὶ τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρου (Ἡρακλείων στηλῶν)· πρὸς Δ: δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, σχηματίζοντος τὸν ἐκτεταμένον κόλπον τῆς Γουϊνέας· πρὸς Ἀν: δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, σχηματίζοντος μεταξὺ τῆς ἠπείρου καὶ τῆς Μαδαγασκάρης νήσου τὸν πορθμὸν τῆς Μοζαμβικῆς· πρὸς δὲ τὸ Β-Ἀν: τέλος περιορίζεται ὑπὸ τοῦ Ἀραβικοῦ κόλπου (ἢ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης), τοῦ ὁποίου ἡ εἴσοδος πλατεῖα $8\frac{1}{2}$ λευγῶν λέγεται πορθμὸς τοῦ Βαβελμανδέλου. Εἰς τὸ τέλος δ' αὐτοῦ τοῦ κόλπου πρὸς Β: εἶναι ὁ Ἰσθμὸς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ Σουέζου, ἔχοντος πλάτος 25 λευγῶν. Ἡ ἔκτασις τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς τῆς ἠπείρου λογίζεται εἰς 1,480,000 λεύγ: τετραγ: περιλαμβανομένων καὶ τῶν παρακειμένων νήσων διὰ 1,510,000 λεύγ: τετρ: ὁ δὲ πληθυσμὸς εἰς 90 ἑκατομμύρια.

465. Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ κόσμου, ὁλικῶς θεωρούμενον, μᾶς παρουσιάζεται ὡς μία ἐκτεταμένη ἔρημος, φλογιζομένη ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἔξω τινῶν ὀλίγων εὐκάρπων τόπων κατ' ἐξοχὴν κειμένων εἰς τὰ παράλια. Ἐν ᾧ δὲ εἶναι 1800 λευγῶν τὸ μῆκος καὶ 1650 τὸ πλάτος, δὲν ἔχει πολλοὺς μακρορρόους ποταμούς. Ἀλλαχοῦ ἐλαλήσαμεν περὶ τῶν ἀκρωτηρίων αὐτῆς τῆς Ἠπείρου (117), περὶ τῶν ὀρέων (146) καὶ περὶ τῶν ποταμῶν της (175), ὅλων σχεδὸν ὑποκειμένων εἰς τὰς περιοδικὰς πλημμύρας (134). Τέμνεται δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς δύο μέρη σχεδὸν ἴσα ὡς πρὸς τὸ πλάτος· διότι πρὸς μὲν Β: ἐκτείνεται ἕως τὴν 37 μοίραν· πρὸς δὲ Ν: ἕως εἰς τὴν 35^{0}.

466. Πολλοὶ τῶν νεωτέρων περιηγητῶν ἠγωνίσθησαν νὰ γνωρίσωσι τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἠπείρου ταύτης, καὶ μ' ὅλα ταῦτα μόνον τὰ παράλια γνωρίζονται ἀκριβῶς· περὶ δὲ τῶν μεσογείων τόπων, περὶ τῆς διευθύνσεως τῶν ὀρέων καὶ τοῦ ῥοῦ τῶν ποταμῶν περιορίζονται οἱ Γεωγράφοι εἰς πληροφορίας ἀδεσπότους, πολλάκις δὲ ᾗ εἰς ἁπλοῦς συμπερασμούς. Εἰς τὰ παράλια γίνεται ἱκανὸν ἐμπόριον· οἱ ποταμοὶ καταβιβάζουσιν ἄφθονα ψήγματα χρυσοῦ· τὰ δὲ μεταλλεῖα ἢ εἶναι ἄγνωστα ἢ κακῶς καὶ ἀτελῶς ἐξορύσσονται. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εὑρίσκονται ἀπέραντοι ἔρημοι, ἢ ὠκεανοί, οὕτως εἰπεῖν, πεπυρακτωμένης ἄμμου, κινουμένης ὑπὸ τῶν ἀνέμων, διεσπαρμέναι μὲ Αὐάσεις εὐφόρους· ὥστε τὸ ἔδαφος αὐτῆς τῆς ἠπείρου παρουσιάζει τόπους ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτους ὡς πρὸς τὴν εὐφορίαν καὶ ἀφορίαν. Εἰς τοὺς γεωργησίμους τόπους ἡ βλάστησις ἐμφαίνει ἀκμὴν καὶ ἀφθονίαν τῷ ὄντι παράδοξον· φύονται δὲ εἰς αὐτοὺς τὰ φυτὰ τὰ μεταξὺ τῶν τροπικῶν, οἷον φοινίκων διάφορα εἴδη, τὸ κοῦκκι ἡ κοκκόδενδρον, ἡ καφέα, τὸ σακχαροκάλαμον, ἡ κασία, ἡ σιναμικὴ, ἡ συκέα, ὀρύζιον, σῖτος καὶ ἀραβόσιτος, καὶ πολλὰ δένδρα κομμιοφόρα. Εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους ἀπαντᾷ τις καὶ ὅλα τὰ ζῶα τοῦ παλαιοῦ κόσμου· εἰς δὲ τὰς ἐρήμους ἐνδιατρίβουσι πάμπολλα ἀγρίων ζώων εἴδη, ἐξ ὧν τὰ μὲν εἶναι θηριωδέστατα, οἷον ὁ Λέων, ὁ Πάνθηρ, ἡ Γαῖνα, ὁ Ῥινόκερως, ἡ Τίγρις καὶ πολλοὶ Ὄφεις· τὰ δὲ, τιθασσοτέρας φύσεως, οἷον ὁ Ζέβρας, ἡ Ὄνος ῥαβδωτὸς, ὁ Ἱπποπόταμος, ἡ Καμηλοπάρδαλις, ὁ Ἐλέφας, ὧν μικρότερος ἀπὸ τὸν τῆς Ἀσίας, ἡ Ἀντιλόπη καὶ ἡ Γαζέλλα. Μεταξὺ δὲ τῶν πτηνῶν περιεργότερα εἶναι ἡ Στρουθοκάμηλος, Ψιττακῶν τινα εἴδη, ὁ Ἶβις καὶ ὁ φοινικόπτερος Ἐρωδιός.

467. Οἱ δὲ κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς πολλὰ γένη ἢ φυλὰς διακρινομένας ἀπ' ἀλλήλων, ἐξ ὧν αἱ κυριώτεραι εἶναι ἡ τῶν Βερβέρων, εἰς ὅλην τὴν Ἀραβίαν καὶ Αἴγυπτον εὑρισκομένων· ἡ τῶν Ἀβυσσινῶν, τῶν Νουβίων καὶ τῶν Κοπτῶν, κατοικούντων τὴν Ἀβυσσινίαν, Νουβίαν, καὶ Αἴγυπτον· οὗτοι ὅλοι οἱ λαοὶ εἶναι γένη τῶν Βερβέρων καὶ τῆς Καυκασίας φυλῆς (182), διάφορα ἀπὸ τοὺς ἐπελθόντας κατακτητὰς τοῦ τό-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

που Ἄραβας. Οἱ Νίγρητες ἢ Νέγροι εἶναι ἄλλης φυλῆς τῆς Αἰθιοπικῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ Κάφροι καὶ οἱ Ὀττεντόται ἔχουσιν ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά. Αὕτη δὲ ἡ φυλὴ ὅλη εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἔκδοτος εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Φετισισμοῦ (188), κατοικοῦσα πρὸς Μ: τῆς μεγάλης ἐρήμου καὶ περὶ τὸ Ἐὔελπὲς ἀκρωτήριον. Οἱ δὲ τῆς ἄλλης φυλῆς λαοί, πρεσβεύοντες τὴν Χριστιανικὴν ἢ τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν, εἰσὶν οἱ πλέον πολιτισμένοι, τὰ βόρεια τῆς Ἠπείρου κατοικοῦντες. Οἱ δὲ Ἄραβες εἶναι συνήθως οἱ δυνάσται τῆς ἐρήμου σκηνῖται, ὡς ποιμένες ἢ λῃσταὶ περιπλανώμενοι· ὀνομάζονται δὲ οὗτοι Βεδουῖνοι πρὸς διάκρισιν τῶν διαμενόντων εἰς τὰς πόλεις καὶ χωρία Ἀράβων, λεγομένων καὶ τούτων Φελλάχων. Εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ διάφορα ἔθνη Εὐρωπαϊκὰ ἀπὸ πολλοῦ συνέστησαν ἀποικίας καὶ καταστήματα πρὸς ἐμπορίαν καὶ κατοχὴν τοῦ τόπου.

§. Α'. ΧΩΡΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑΙ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΑΙ.

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Ἔκτασις ἐπιφ: 474,000 χιλιάμ: □—Πληθ. 3,000,000.
Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 21° 43′ καὶ 33° 15′.
Πλάτος Β: μεταξὺ 23° 30′ καὶ 31° 40′.

468. Ἡ ΑΙΓΥΠΤΟΣ, περιοριζομένη ὑπὸ τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τῆς Νουβίας καὶ τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου, διαρρεῖται ὑπὸ τοῦ Νείλου ἀπὸ Μ: πρὸς Β: (238), ὅστις νῦν σχηματίζει δύο πρωτίστους βραχίονας, ἀντὶ ἑπτά, τοὺς ὁποίους εἶχε τὸν παλαιὸν καιρόν. Εἰσὶ δὲ οὗτοι· ὁ τῆς Ῥοσσέττης (στόμα βολβίτινον) καὶ ὁ τῆς Δαμνιάτης (στόμα φατνικόν). Εἰς τὰ παράλια εἶναι ἡ λίμνη Μαρυούτη (Μαρεῶτις) καὶ ἡ τοῦ Μοίριδος, Κερουῦν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων νῦν λεγομένη· ἡ δὲ Μαντλέχη ἔγεινε περὶ τὸν ς′ αἰῶνα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου, περὶ τὰ 3 ἑκατομ: συμποσούμενοι, ἀνήκουσιν εἰς τέσσαρα γένη· α) Οἱ Κόπται, καταγόμενοι ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Αἰγυπτίους, ἁλοῦσιν ἀκόμη τὴν γλῶσσαν τῶν προγόνων των διεφθαρμένην, καὶ πρεσβεύουσι τὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας δόγματα, ποιμαινόμενοι ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας (190)· β′) Οἱ Ἄραβες· γ′) Οἱ Μαμελοῦκοι, καὶ δ′) Οἱ Τοῦρκοι, ὄντες ὀλιγαριθμότεροι ὡς πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων γενῶν.

Ἡ δὲ φυσικὴ σύστασις τῆς Αἰγύπτου, διαιρουμένης εἰς Ἄνω καὶ Κάτω Αἴγυπτον, δὲν διαφέρει ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶχε τὸν παλαιὸν καιρὸν (238). Ὁ τόπος οὗτος καὶ τὴν σήμερον γίνεται γόνιμος καὶ εὔφορος ἀπὸ τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ Νείλου ἀνάβασιν· ἡ ἀφορία ἀρχίζει ἐκεῖθεν ὅπου τὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ δὲν δύνανται ν' ἀναβῶσι, διότι δὲν βρέχει σχεδὸν ποτὲ εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον, καὶ πολλὰ σπανίως εἰς τὴν Κάτω. Εὐφορεῖ δ' ὁ τόπος γεννήματα παντὸς εἴδους καὶ ὄσπρια ἄφθονα, ὀρύζιον, λινάριον, παμβάκιον, σιναμικὴν, κνῆκον (ζαφορὰν) καὶ σακχαροκάλαμον· ἐκ δὲ τῶν δένδρων φοίνικας, τῶν ὁποίων ὁ μὲν καρπὸς χρησιμεύει εἰς τροφὴν, τὸ ξύλον δὲ εἰς οἰκοδομὴν καὶ εἰς κατασκευὴν κλωβίων, καθὼς καὶ τὰ φύλλα εἰς πλέξιμον ψιαθῶν, σπυρίδων, σχοινίων κλπ. Ἐκ δὲ τῶν κτηνῶν οἱ κάτοικοι τρέφουσι βόας πρὸς τὴν γεωργίαν, καὶ βουβάλων ἀγέλας, τῶν ὁποίων τὸ γάλα καὶ τὸ κρέας τρώγουσι, καὶ αἶγας περιφήμους, καὶ πρόβατα, καὶ ἵππους, καὶ καμήλους, καὶ δρομάδας ἢ γοργοκαμήλους, καὶ ὄνους, καὶ πλῆθος ὀρνίθων καὶ περιστερῶν· ἐκ δὲ τῶν ἀγρίων ὁ Ἱπποπόταμος καὶ ὁ Κροκόδειλος εὑρίσκονται εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον. Ἔχει δ' ὁ τόπος καὶ λατομεῖα περίφημα μαρμάρου καὶ γρανίτου, ἐξ ὧν ἐξεκόπτοντο οἱ μονόλιθοι ἐκεῖνοι καὶ γιγαντιαῖοι ὀβελίσκοι, καὶ ἄλλο ὀρυκτὸν τὸ λεγόμενον Νάτρον (ἢ ἀνθρακωτὴν Σόδαν) χρησιμεῦον εἰς κατασκευὴν τοῦ σαπωνίου καὶ τοῦ ὑέλου. Ἡ Αἴγυπτος ὑπόκειται ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τοῦ Σουλτάνου τῶν Τούρκων, ὑπὸ ἑνὸς Ἀντιβασιλέως διοικουμένη.

Αἱ δὲ ἀξιολογώτεραι πόλεις τῆς Αἰγύπτου εἰσὶν αἱ ἑξῆς·—Ἀλεξάνδρεια, εἰς τὴν Κάτω Αἴγυπτον (241), μικρόν τι μέρος τῆς ἀρχαίας πόλεως κατέχουσα, ἐχρημάτισε πολὺν χρόνον τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπορεῖον τῆς Ἀνατολῆς μὲ τὴν Δύσιν· καὶ νῦν ἔτι διατηρεῖται ὡς τοιοῦτον, ἔχουσα δύο λιμένας, καὶ διώρυγα διὰ τοῦ Νείλου κοινωνοῦσαν μὲ τὸ Κάϊρον. Ὑπῆρξε δὲ καὶ καθέδρα τοῦ τῶν Πτολεμαίων βασιλείου καὶ ἑστία τῶν γραμμάτων ἐπὶ τῶν λεγομένων Ἀλεξανδρινῶν. Ὁ λεγόμενος ὀβελίσκος τῆς Κλεοπάτρας καὶ ὁ κίων ἢ στήλη τοῦ Πομπηΐου διασώζονται ἀκόμη ἕως σήμερον (κάτ: 40 χιλ:).— Ῥοσσέττη (κάτ: 15 χιλ:), εἰς ἓν τῶν στομάτων τοῦ Νείλου.—Δαμιάτιον εἰς τὸν Ἀν: βραχίονα τοῦ ποταμοῦ (κάτ: 20 χιλ:). — Κάϊρον $\frac{1}{2}$ λεύγης ἀπὸ τῆς Ἀν: ὄχθης τοῦ Νείλου κείμενον εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις, ἀλλὰ κακῶς κτισμένη μὲ στενοὺς, λοξοὺς καὶ ἀκαθάρτους δρόμους. Ὁ Μεχμεταλῆς ἀνήγειρε πολλὰ δημόσια καταστήματα κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν τρόπον, καὶ σχολεῖα στρατιωτικῆς καὶ ἰατρικῆς ἐσύστησεν· ἡ πόλις διαιρεῖται εἰς 53 ἐνορίας· ἔχει πύλας 71, τζαμία 300, λουτρὰ 45, παλάτια, σχολεῖα, βιβλιοθήκην καὶ 260—300 χιλ: κατ: οἵτινες εἶναι Τοῦρκοι, Ἄραβες, καὶ Κόπται, ὀλίγοι δὲ Χριστιανοὶ, Φράγ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κοι καὶ Ἕλληνες, καὶ Ἰουδαῖοι ἐμπορευόμενοι. — Ἀπέναντι τοῦ Καΐρου κεῖται ἡ νῆσος Ῥουδὰχ, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι τὸ Νειλομέτριον, ὅπου μία στήλη ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, δι' ἧς μετρεῖται ἡ περιοδικὴ ἀνάβασις τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου· καὶ αἱ πυραμίδες δὲ τῆς Γκιζὲχ πλησίον τοῦ Καΐρου κεῖνται, ἐξ ὧν ἡ ὑψηλοτέρα ἔχει 240 ποδ: ὕψος.—Σιοὺθ (Λυκόπολις), ὅθεν ἀναχωροῦσιν αἱ ἀπερχόμεναι εἰς Νιγρητίαν συνοδίαι (κερβάνια).— Γιργὴ, πρωτεύουσα τῆς Ἄνω Αἰγύπτου.—Κοσεὶρ, λιμὴν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ὅπου ἀποβιβάζονται αἱ πραγματεῖαι αἱ εἰς τὴν Κὲφτ (Κοπτὸν) ἐπὶ τοῦ Νείλου μετακομιζόμεναι. — Λοῦξορ καὶ Καρνὰκ, χωρία ἐπὶ τῆς τοποθεσίας τῶν παλαιῶν Θηβῶν κτισμένα. — Δένδαρα (Τέντυρις), ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπωνομάσθη ὁ εἰς Παρισίους μετακομισθεὶς Ζωδιακὸς (τοῦ Δενδαρὰχ), περίεργον μνημεῖον τῆς τῶν Αἰγυπτίων ἀστρονομίας καὶ γλυπτικῆς. — Ἐδφοὺ (Ἀπολλωνόπολις μικρὰ) καὶ Ἐσνὲ (Λητόπολις), ὀνομασταὶ διὰ τὰ μεγαλοπρεπῆ των ἀρχαῖα ἐρείπια.—Ἀσσουὰν (Συήνη), ὀλίγον ἀπέχουσα τοῦ τροπικοῦ τοῦ Καρκίνου, καὶ ὄχι πολὺ μακρὰν ἀπὸ τοὺς καταῤῥάκτας τοῦ Νείλου (180). Αὐτοῦ πλησίον ὑπάρχει καὶ ἡ ἐλεφαντίνη νῆσος, ἡ σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Νείλου, καὶ ἔχουσα μῆκος 4 χιλ: ποδ: καὶ πλάτος 2,400.—Σουὲζ, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου Ἰσθμοῦ (τοῦ ἑνόνοντος τὴν Ἀφρικὴν μὲ τὴν Ἀσίαν), λιμὴν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης (κάτ: 1 χιλ:), ὅθεν οἱ Ἄγγλοι δι' ἀτμοπλοίων ἀνταποκρίνονται μὲ τὴν Καλκούταν. Τούτου τοῦ Ἰσθμοῦ μελετᾶται νῦν ἡ διόρυξις, ὅπως κοινωνήσῃ ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα μετὰ τῆς Μεσογείου πρὸς εὐκολίαν τοῦ μετὰ τῶν Ἰνδιῶν ἐμπορίου. Ἐσυστήθη δὲ νεωστὶ καὶ σιδηρόδρομος ἀπὸ τῆς πόλεως Σουὲζ μέχρι Καΐρου.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Ἡ Αἴγυπτος, ἀρχαιότατα πολιτισθεῖσα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα μεταδώσασα τὰ πρῶτα τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν σπέρματα, ἐξεκρεμάρώθη ἀλληλοδιαδόχως ὑποδουλουμένη ὑπὸ ξένων ἐθνῶν. Μετὰ τὴν ἀλληλοδιάδοχον κατάκτησιν τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἀπεσπάσθη κατὰ τὸν Ζ'. αἰῶνα μ. Χ. ἀπὸ τὴν Βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν ὑπὸ τῶν Ἀράβων, οἵτινες κατέκαυσαν καὶ τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βιβλιοθήκην, τὸ πολυτιμότατον ταμιεῖον τῆς τῶν ἀρχαίων σοφίας. Περὶ δὲ τὸ 1250 ἐξουσιάσθη ὑπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ τάγματος τῶν Μαμελούκων, ὃ ὑπετάχθη κατὰ τὸ 1517 εἰς τὴν κυριότητα τῶν Τούρκων, ἥτις προσκαίρως διεταράχθη ὑπὸ τῶν Γάλλων κατὰ τὸ 1798· ἀλλὰ τῇ συνεργείᾳ τῆς Ἀγγλίας ἀπεδόθη μετὰ τετραετίαν αὖθις εἰς τὴν Τουρκίαν ὁ τόπος, κατασπαρασσόμενος ὑπὸ τῶν Μαμελούκων. Τούτους δ' ἐξηφάνισε περὶ τὸ 1811 ὁ Ἀντιβασιλεὺς Μεχμεταλῆς, ὅστις ἔκτοτε ἐφάνη καταγινόμενος εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς διοικήσεως καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς βιομηχανίας, μεταῤῥυθμίσας τὰ πάντα καὶ τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, καὶ κατασταθεὶς πραγματικῶς ἰσχυρότερος τοῦ Σουλτάνου, διαμένων ὅμως εἰς αὐτὸν ὑποτελὴς· διῴκησε δὲ τὸν τόπον ὡς ἀπεριόριστος κυριάρχης μέχρι τοῦ 1848 καταβαρυνθεὶς ὑπὸ ἀσθενείας καὶ ὑπὸ τοῦ γήρατος. Ἐκ τῶν υἱῶν του ἀνεγνωρίσθη διάδοχος αὐτοῦ ἀποθανόντος τὸν Ἰούλιον τοῦ 1849, ὃ ἔκτοτε κατέστη ἡ Σατραπεία αὕτη διαδοχικὴ εἰς τὴν αὐτὴν γενεάν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΝΟΥΒΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφ: 1,200,000 χιλιάμ: □ —Πληθ. 2,000,000.
Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 25° 30′ καὶ 27°.
Πλάτος μεταξὺ 10° καὶ 24° 20′.

469. Ἡ ΝΟΥΒΙΑ, πρὸς Ν: τῆς Αἰγύπτου παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ἐκτεινομένη, διαῤῥέεται καὶ αὐτὴ ὑπὸ τοῦ Νείλου, καὶ δὲν εἶναι ἄλλο, κυρίως εἰπεῖν, καθὼς καὶ ἐκείνη, εἰμὴ ἡ κοιλὰς αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ· ἐκεῖ αὐξάνεται ὁ Νεῖλος, δεχόμενος τὴν Βαρχελαβαὰδ, ἢ Ἄσπρον ποταμὸν, ὅστις νομίζεται ὅτι εἶναι ὁ Νεῖλος, καὶ ἕτερον τὸν Τακατζέν. Ὁ τόπος εἶναι εὔφορος μόνον εἰς τὰς ὑπὸ τῶν ποταμῶν διαῤῥεομένας κοιλάδας· ὁ δὲ λοιπὸς εἶναι ἢ ἔρημος ἀμμώδης, ἢ βράχοι ξηροὶ καὶ ἄγονοι. Διαιρεῖται δ' εἰς 4 τμήματα.— Τὸ α') εἶναι ἡ Νουβία ἡ Τουρκικὴ πρωτεύουσα ἡ Δεῖρη.—β') τὸ βασίλειον τοῦ Δογγολάχου, ἐν τῷ κέντρῳ κείμενον καὶ ἔχον ὁμώνυμον πρωτεύουσαν.—γ') τὸ βασίλειον τῆς Σεναχάρης πρὸς Μ: ἔχον πρωτεύουσαν ὁμώνυμον παρὰ τὸν Νεῖλον μὲ 9 χιλ: κατ.—δ') πρὸς Ἀν: ἡ χώρα τῶν Βετζάων, βαρβάρων λαῶν τρωγλωδυτικῶν. Ἐξάγονται δ' ἐκ τῆς Νουβίας χρυσὸς, ἔβενος, ἐλεφαντόστεα καὶ φοίνικες· θρησκεία δ' ἐπικρατεῖ ἡ Μωαμεθανική· εὑρίσκονται δὲ καὶ ὀλίγοι Χριστιανοὶ καὶ Εἰδωλολάτραι. Εἰς τὴν Νουβίαν, οὖσαν μέρος τῆς Ἀρχαίας Αἰθιοπίας, εὑρίσκεται καὶ ἡ περίφημος τῶν ἀρχαίων Μερόη, συνισταμένη ἐκ τοῦ Ἄσπρου ποταμοῦ καὶ ἄλλων συμβαλλόντων μὲ τὸν Νεῖλον. — Ὁ Μεχμεταλῆς, καταδιώκων τοὺς Μαμελούκους, καταφυγόντας εἰς τὴν Νουβίαν κατὰ τὸ 1812, ἐκυρίευσε τοῦ ὁμόρου τόπου πολεμῶν μέχρι τοῦ 1828.

ΑΒΥΣΣΙΝΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφ: 780,000 χιλιάμ: □ —Πληθ. 4,000,000.
Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 32° καὶ 41°.
Πλάτος Β: μεταξὺ 7° καὶ 16° 40′.

470. Ἡ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑ κεῖται Ν-Ἀν: τῆς Νουβίας παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ἐκτεινομένη. Εἰς αὐτὴν ἔχει ὁ Νεῖλος τὰς πηγάς του, διερχόμενος καὶ τὴν λίμνην Δαμβαίαν. Οἱ κάτοικοι πρεσβεύουσι κοινῶς τὸν χριστιανισμὸν, ἀλλὰ μεμιγμένον μὲ πολλὰς Ἰουδαϊκὰς τελετάς. Ὁ δὲ τόπος διαιρεῖται εἰς πολλὰ κράτη ἢ βασίλεια ἀναστατονόμενα συχνάκις ὑπὸ τῶν πλησιοχώρων βαρβάρων. Εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς.— 1) Τὸ Τιγραῖον βασίλειον Β-Ἀν: ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Ἀνταλόβην μὲ 10 χιλ: κατοίκων, καὶ Ἀδοῦαν μὲ 8 χιλ: ἀρχαίαν πρωτεύουσαν. Αὐτοῦ πλησίον εὐ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φίσκονται καὶ τὰ ἐρείπια τῆς Ἄξου, πρωτευούσης ἄλλοτε ὅλης τῆς Ἀβυσσινίας.— 2) Τὸ βασίλειον τῆς Ἀμβάρας ἢ Γονδάρης, πρωτεύουσα Γονδάρη, ἔχουσα νῦν 6 χιλ: κατ. Οἱ δὲ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐπικρατειῶν ὀρεινοὶ τόποι κατοικοῦνται ὑπὸ Ἰουδαίων, οἵτινες κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Ἰουδαίας ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος κατέφυγον αὐτοῦ, ὀνομαζόμενοι Φαλάσχαι, ἤγουν ἐξόριστοι.— 3) Αἱ ἐπαρχίαι τῆς Σχόας καὶ Ἐφάτης, αἱ μεσημβρινώταται τῆς Ἀβυσσινίας, κατοικοῦνται ἀπὸ τοὺς Γάλλας, θηριώδεις βαρβάρους, ἐπελθόντας ἀπὸ ἔτι μεσημβρινώτερα μέρη, καὶ διαμελίσαντας τοῦτο τὸ βασίλειον. Ἐκ τῆς Ἀβυσσινίας ἐκφέρονται χρυσοῦ ψήγματα, στρουθοκαμήλων πτερὰ καὶ ἐλεφαντόδοντα.

Ἡ Ἀβυσσινία ἔχει ὄρη ὑψηλὰ τὰ τῆς Σελήνης, προχωροῦντα πρὸς Δ: εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς, πεδιάδας ξηρὰς, γεμάτας εἰς πολλὰ μέρη ἀπὸ ἅλας ὀρυκτὸν, καὶ κοιλάδας εὐφορωτάτας εἰς σῖτον, ὄρυζιον, κεγχρίον, σάκχαρι, καφὲν, παμβάκιον, σιναμικὴν, καὶ διάφορα ὀπωρικά· τὸ ὕψωμα τοῦ τόπου, τὰ ἐκτεταμένα δάση αὐτοῦ, οἱ κατὰ τὸ θέρος καταπίπτοντες ὑετοὶ, ἐξ ὧν πλημμυροῦσιν οἱ ἐκεῖ ποταμοὶ καὶ ὁ Νεῖλος, καθιστῶσι τὴν θερμοκρασίαν πολὺ ὀλιγώτερον θερμὴν ἢ εἰς τὴν Νουβίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον· εἰς τὰ δάση εὑρίσκονται ὅλα τὰ γεννώμενα εἰς αὐτὴν τὴν ἤπειρον ζῶα, καὶ ξύλα πολύτιμα, οἷον, ἔβενος, σάνδαλον κτλ. αὐτοῦ φύεται καὶ ὁ πάπυρος, τὸν ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο ὡς χαρτίον εἰς γραφήν. Αἱ λίμναι καὶ οἱ ποταμοὶ γέμουσι κροκοδείλων, καὶ γέφη ἀκρίδων κατερημόνουσι συχνάκις ὁλοκλήρους ἐπαρχίας. Ἡ Ἀβυσσινία, μέρος οὖσα τῆς Αἰθιοπίας κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, φαίνεται ὅτι ὑπῆρξεν ἡ κοιτὶς τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἐθνῶν τῆς Ἀφρικῆς· ὁ Χριστιανισμὸς εἰσήχθη ἐκεῖ κατὰ τὸν 4 αἰῶνα μ. Χ. ἀλλ' αἱ ἐπιδρομαὶ διαφόρων βαρβάρων λαῶν κατεβαρβάρωσαν τὸν τόπον· ὅλη ἡ τεχνουργία τῶν Ἀβυσσινῶν περιορίζεται τὴν σήμερον εἰς κατασκευήν τινων ὑφασμάτων καὶ τῶν ὅπλων αὐτῶν.

ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΔΕΛΟΥ ΚΑΙ ΑΙΑΝΟΥ.

Ἔκτασις 240,000 χιλιάμ: □	Ἔκτασις 220,000 χιλιάμ: □
Πληθ. 200,000.	Πληθ. 150 χιλ.
Μῆκ: Ἀν: μεταξὺ 38° καὶ 49° 10'.	Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 43° καὶ 49°.
Πλάτ: Β: μεταξὺ 8° καὶ 12° 30'.	Πλάτ: Β: μεταξὺ 4° καὶ 11.

471. Ἀν-Μεσημβρινῶς τῆς Ἀβυσσινίας κεῖται ἡ χώρα τῶν Σομαύλων ἢ ἡ Σομαυλία, ὀλίγον γνωστὴ κατὰ τὰ μεσόγεια· ἀποπερατουμένη δὲ ὡς εἰς γωνίαν εἰς τὸ ἀκρωτήριον Γουαρδαφούϊον, βρέχεται πρὸς Β: ἀπὸ τὸν Ἀδέλιον κόλπον, τὸν πρὸ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βαβελμανδέλου, Ἀν-Μ: δὲ ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν. Καὶ ἡ μὲν Β: παραλία ὀνομάζεται παραλία τοῦ Ἀδέλου. ἡ δὲ Ἀν-Μ: ἡ ἐντεῦθεν τοῦ Γουαρδαφουΐου, λέγεται παραλία τοῦ Ἀϊάνου ἢ Ἀζάνου. Καὶ ταύτης μὲν τὸ ἔδαφος δὲν εἶναι εἰμὴ ὄγκοι βράχων καὶ ἄμμου, πλὴν τῶν βορείων μερῶν, ὄντων ὀπωσοῦν εὐφόρων· ἐξάγεται δ' ἀπ' αὐτῆς χρυσὸς, ἐλεφαντόδοντα καὶ ἀρώ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ματα. Τὰ παράλια, διαιρούμενα εἰς πολλὰ κράτη, ὀλίγον γνωστὰ, κατοικοῦσιν Ἄραβες Μωαμεθανοί· εἰς δὲ τὰ μεσόγεια, Νέγροι Φετισισταί. Ἡ δὲ παραλία τοῦ Ἀδέλου εἶναι ἐλώδης καὶ νοσώδης, ἐξάγουσα τὰ αὐτὰ προϊόντα, καὶ μέλι προσέτι καὶ κηρίον, καὶ χονδρικὰ ζῶα· κατοικεῖται δὲ ὑπὸ Σαμαύλων Μωαμεθανῶν, εἰς διάφορα κράτη ἀσήμαντα διηρημένων, καὶ διοικουμένων ὑπὸ Ἰμάμιδων· οὗτοι δ' οἱ λαοὶ ἔχουσιν ἄσπονδον πόλεμον πρὸς τοὺς Ἀβυσσινούς. Ἀναφέρονται δὲ πόλεις ἡ Βερβέρα, παράλιος, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον μὲ τὴν Ἀραβίαν· καὶ ἡ Ζεῖλα, πρωτ: ἐπὶ νησιδίου κειμένου εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Βαβελμανδέλου.

ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΗΣ ΒΕΡΒΕΡΙΑΣ Ἢ ΒΑΡΒΑΡΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφ: 2,470,000 χιλιάμ: □—Πληθ. 20 ἑκατομ:
Μῆκος μεταξὺ 12° 25 Δυτ: καὶ 23° Ἀνατολικόν.
Πλάτος μεταξὺ 25° καὶ 37° 20'.

472. Ἡ ΒΑΡΒΑΡΙΑ, κειμένη παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Σίδρας μέχρι τῶν ἐκτὸς τῶν Ἡρακλείων στηλῶν παραλίων, τῶν ἀντικρυ τῶν Καναρίων νήσων ἐν τῷ Ὠκεανῷ. Τὸ ὄνομα τοῦτο δίδεται γενικῶς εἰς ὅλην τὴν βορείαν τῆς Ἀφρικῆς παραλίαν τὴν ἐκεῖθεν τοῦ κόλπου τῆς Σίδρας ἕως ἐκτὸς τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, κυρίως κατοικουμένην ὑπὸ Ἀράβων, καὶ εἰς τὸ ἐνδότερον περὶ τὸν Ἄτλαντα ὑπὸ ἄλλου τινὸς ἔθνους, τὸ ὁποῖον φαίνεται νὰ ἦναι ἀρχαιότερον· τοῦτο δὲ λέγεται ἔθνος τῶν Βερβέρων, καὶ ἐκ τούτων ὠνομάσθησαν καὶ τὰ παράλια Βερβερία (καὶ Μπαρμπαριὰ χυδ:). — Περιλαμβάνει δὲ ὅλη ἡ παραλία αὕτη τέσσαρα κράτη· α') τὴν Αὐτοκρατορίαν τοῦ Μαρόκου (ἐκτὸς τῶν στηλῶν)· β') τὴν Ἀλγερίαν· γ') τὴν Τύνιδα· καὶ δ') τὸ κράτος τῆς Τριπόλεως.

473. Ἡ Βαρβαρία διασχίζεται διὰ τῆς σειρᾶς τοῦ Ἄτλαντος εἰς δύο μέρη, διαφέροντα ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὸ κλίμα ἢ τὴν εὐφορίαν. Ἐκ τῆς βορείου κλιτύος αὐτοῦ καταβαίνοντες ἱκανοὶ ποταμοὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Μεσόγειον· οἱ δὲ ἐκ τῆς Μεσημβρινῆς καταπίνονται εἰς τὰς ἀμμώδεις ἐρήμους, ἢ χύνονται μέσα εἰς λίμνας ἁλμυράς· ὅθεν τὸ βόρειον μέρος ἔχει κλίμα εὐκραές, καὶ γῆν εὐφορωτάτην ὅλων τῶν φυτῶν τῆς Μεσημβρινῆς Εὐρώπης εἰς τὰ μέρη τὰ εὔυδρα· τὸ δὲ Μ: μέρος εἶναι τόπος ἐκτεταμένος, ἐπίπεδος, ἀμμώδης, φέρων φοίνικας εἰς τὰς Αὐάσεις, ὅθεν καὶ τόπος τῶν φοινίκων (Βιλεδουλγερίδ) ὀνομαζόμενος καὶ ὑπὸ συννέφων ἀκρίδων συχνάκις ἐρημούμενος, καὶ ὑπὸ πλήθους θηρίων κατοικούμενος. Αἱ δὲ πλευραὶ τοῦ Ἄτλαντος γέμουσι δένδρων καὶ ἀνθεφόρων φυτῶν· ὑψοῦνται δὲ αἱ κορυφαὶ αὐτοῦ μεταξὺ τοῦ Φὲς καὶ τοῦ Μαρόκου τοσοῦτον, ὥστε μένουσιν αἰωνίως χιονοσκέπασαι. Οἱ Ἄραβες κατέκτησαν τοὺς τόπους τούτους περὶ τὸν Ζ'. αἰῶνα μ. Χ. καὶ οἱ Μωαμεθανοί, πλὴν τοῦ Μαρόκου, περὶ τὸν ΙΓ'. Ὁ τοῦ Μαρόκου λέγεται Αὐτοκράτωρ, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ Ἡγεμόνες λέγονται Δέϊδες, ἀναγνωρίζοντες τὴν κυριαρχίαν τοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σουλτάνου· εἶχον δὲ ὅλοι στόλους πειρατικούς, φορολογοῦντες ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς βασιλεῖς, καὶ λῃστεύοντες τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα αὐτῶν μέχρι τοῦ 1830, ὅτε οἱ Γάλλοι ὑπέταξαν τὴν Ἀλγερίαν.

474. Ἡ ἐπικράτεια τῆς Τριπόλεως (ἔκτασις 30 χιλ: λευγ: τετρ: κάτ: 1 ἑκατομ:). Ἡ μεταξὺ τῆς μεγάλης καὶ μικρᾶς Σύρτεως περιλαμβανομένη χώρα ὀνομάζεται ἰδίως Τρίπολις (ἀρχαία Συρτικὴ 246), ἀπὸ τῆς νῦν ὁμωνύμου πρωτευούσης αὐτῆς, παραλίου πόλεως, ἐχούσης εὔθετον λιμένα, ὅθεν ἐξάγονται τὰ τῶν ἐνδοτέρων τόπων προϊόντα, ἤγουν ψήγματα χρυσοῦ, πτερὰ στρουθοκαμήλων καὶ Σιναμικὴ (κάτ: 25 χιλ:). Ἐνταῦθα διαμένει ὁ διοικῶν Δέης, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ὑποτελοῦσι καὶ αἱ ἑξῆς χῶραι.

475. Ἡ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τῆς μεγάλης Σύρτεως μέχρι τῶν ὁρίων τῆς Αἰγύπτου λεγομένη χώρα τῆς Βάρκας, ἄκαρπος καὶ κακῶς κατοικουμένη ἡ πλείστη. Αὐτῆς ἡ παρὰ τὴν Μεσόγειον παραλία εἶναι ἡ Κυρηναϊκὴ ἢ Πεντάπολις τῶν ἀρχαίων (245). Δέρνη ὀνομάζεται ἡ πρωτίστη αὐτῆς πόλις, παράλιος, καὶ Γρενὰχ ἢ Κυρὶν ἑτέρα, ὅπου φαίνονται ἀξιόλογα ἐρείπια τῆς Κυρήνης. Εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι ἡ ἔρημος τῆς Βάρκας, εἰς τὰ μεσημβρινὰ πέρατα τῆς ὁποίας, πρὸς τὴν Αἴγυπτον, ὑπάρχουσιν Αὐάσεις ἡ Αὐγελὰχ καὶ ἡ Σουὰχ, νομιζομένη αὕτη ὅτι εἶναι ὁ τόπος, ὅπου ὑπῆρχεν ὁ τοῦ Διὸς Ἄμμωνος ναός. Μετ' αὐτὰς, πρὸς Μ: καὶ πρὸς Ἀν: τῆς Αἰγύπτου καὶ μέρους τῆς Νουβίας, ἐκτείνεται ἡ Λυβικὴ ἔρημος περιέχουσά τινας Αὐάσεις ἢ τόπους οἰκησίμους, καὶ φέροντας ὁπωσοῦν ἀφθόνως φοίνικας, γεννήματά τινα καὶ Σιναμικήν.— Πρὸς Μ: τῆς Τριπόλεως κεῖται ἡ Φαζανία ἢ Φετζὰν, συνεχομένη μὲ τὴν ἔρημον τῆς Σαχάρας· ἔχει δὲ πολλὰς Αὐάσεις, καλῶς κατοικουμένας ὑπὸ Αἰθιόπων ἡμιβαρβάρων, καὶ πόλιν σημαντικὴν ὀνομαζομένην Μουρτζούκην, ἕδραν τοῦ διοικοῦντος Σουλτάνου, καὶ κέντρον τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Β: Ἀφρικῆς, ὅπου συνέρχονται ἄπειροι συνοδίαι τῶν ἐμπορευομένων μὲ τὰ πέριξ διάφορα κράτη. Ἡ Τραγγάνη, ἄλλοτε πρωτεύουσα τῆς Φαζανίας, εἶναι εἰσέτι ὀνομαστὴ διὰ τοὺς τάπητας αὐτῆς· ὁ δὲ διοικῶν Σουλτάνος εἶναι ὑποτελὴς εἰς τὸν Δέην τῆς Τριπόλεως. Πρὸς Μ: καὶ Ἀν: τῆς Φαζανίας κατοικοῦσιν οἱ Τίββοι, Νέγροι ὄντες, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ πλειότεροι ζῶσιν ὡς τρωγλωδύται (197).

476. Ἡ ἐπικράτεια τῆς Τύνιδος (Τούνεζι) πρὸς Δ: τῆς Τριπόλεως, καὶ πρὸς Β: ἐκτεινομένη, κατοικεῖται ὑπὸ Ἀράβων καὶ Βερβέρων, περὶ τὰ 3 ἑκατομ: ἀριθμουμένων. Εἰς τὸ Ν: μέρος εἶναι ἡ μεγάλη λίμνη Λουδεὰχ, τὴν ὁποίαν τινὲς ὑπολαμβάνουσιν ὅτι εἶναι ἡ Τριτωνὶς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λίμνη τῶν ἀρχαίων. Τὰ ἔτι μεσημβρινώτερα εἶναι ἔρημα καὶ ἄγονα· τὰ δὲ λοιπὰ εὔκαρπα καὶ ἱκανῶς κατοικημένα.— Τούνεσι (Τύνις) παράλιος, εἶναι ἡ πρωτεύουσα (κάτ: 150 χιλ:), πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς παλαιᾶς Καρχηδόνος κτισμένη, καὶ ἔχουσα ἀρκετὸν ἐμπόριον.— Πορτοφαρίνα, πλησίον τῆς ἀρχαίας Ὑτίκης. — Γαβῆ (κάτ: 20 χιλ:), λιμὴν ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Μικρᾶς Σύρτεως, ἐπονομαζομένη νῦν ἀπ' αὐτῆς τῆς πόλεως. Ἡ ἐπικράτεια αὕτη σύγκειται ἐκ μέρους τῆς χώρας τῶν Καρχηδονίων καὶ μέρους τῆς Νουμιδίας τῶν ἀρχαίων (247 καὶ 248).

477. Ἡ ἐπικράτεια τῆς Ἀλγερίας πρὸς Δ: (Ἀλιγγέριον, Τζεζάερι, ἐν μέρει Νουμιδία καὶ Μαυριτανία Καισσαριανὴ τῶν ἀρχαίων), κατοικουμένη ὑπὸ 2 ἑκατομ: καὶ ποτιζομένη ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν καταῤῥεόντων ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ Ἄτλαντος, καὶ καταστηνόντων εὐφορωτάτην τὴν χώραν. Πρὸς Μ: αὐτῆς τῆς σειρᾶς εἶναι ἡ χώρα Ζάβ, κατοικουμένη ὑπὸ Βερβέρων (474), καὶ ἄλλαι Αὐάσεις εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐνουμένην μὲ τὴν τῆς Σαχάρας.—Πόλεις· Ἀλιγγέριον, παράλιος καὶ ἐχυρὰ μὲ 65 χιλ:. κατοίκων, ἐξ ὧν οἱ ἡμίσεις Εὐρωπαῖοι.—Σχερσὲλ (Καισάρεια), παράλιος (κάτ: 3 χιλ:). — Κωνσταντίνα (Κίρτα) εἰς τὰ μεσόγεια, ἔχουσα ἄξια λόγου ἐρείπια ἀρχαίων κτιρίων (κάτ: 25 χιλ:).— Ὀράνη, ἀξιόλογον φρούριον εἰς τὰ παράλια (κάτ: 25 χιλ:).— Βόνα (Ἱππὼν), ἄλλος λιμὴν (κάτ: 9 χιλ.), πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Ἱππῶνος. — Φιλιππούπολις, παράλιος, συνοικισθεῖσα ὑπὸ τῶν Γάλλων ἐσχάτως καὶ ἐπονομασθεῖσα ἀπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Λουῒ Φιλίππου (κάτ: 6 χιλ:).—Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν πρὸς Μ: τῆς Ὀράνης, Τλέμσων ἄλλοτε πρωτεύουσα βασιλείου, καὶ Μάσκαρα, ἡ χρηματίσασα πρωτεύουσα τοῦ Ἀβδελ-Καδέρου, ἀρχηγοῦ τῶν Ἀράβων καὶ ἀσπόνδου πολεμίου τῶν Γάλλων, καταστραφεῖσα ὑπὸ τούτων τὸ 1835.

Ἀπὸ τοῦ 1830 κατεκτήθη καὶ ἀπῳκίσθη ἡ Ἀλγερία ὑπὸ τῶν Γάλλων, διαιρεσάντων τὸν πρὸς Β: κατακτηθέντα τόπον εἰς 3 μεγάλους Νομοὺς, ὑποδιαιρουμένους εἰς πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς Διοικήσεις· εἰς τὸν τοῦ Ἀλγερίου ἐν τῷ μέσῳ, τὸν τῆς Ὀράνης, πρὸς Δ: καὶ τὸν τῆς Κωνσταντίας πρὸς Ἀν: ἕκαστος τῶν ὁποίων ἔχει καὶ ἓν πρωτοδικεῖον· ἔκτοτε μέχρι τοῦ νῦν ἀπῳκίσθησαν εἰς τὸν τόπον πολλαὶ χιλ: Εὐρωπαίων ἐκ διαφόρων ἐθνῶν.— Μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἀβδὲλ-Καδέρου ἐπεκτείνουσι τὰς κτήσεις των οἱ Γάλλοι εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Εἰς τὴν Καβυλίαν, οὖσαν χώραν ὀρεινὴν, κατοικουμένην ὑπὸ μαχίμων λαῶν βερβερικῶν ἀνεξαρτήτων, εὗρηκαν ἱκανὴν ἀντίστασιν, ἀλλὰ καὶ τούτους ἐσχάτως καθυπέταξαν. Οἱ ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησιν τῶν Γάλλων ὑποκείμενοι λαοὶ συμποσοῦται εἰς 3δ0 χιλ: περίπου.

478. Ἡ Αὐτοκρατορία τοῦ Μαρόκου καὶ τοῦ Φὲς, ὑπὸ ἕνα ἡγεμόνα ὑποκείμεναι, ὅστις λέγεται Αὐτοκράτωρ ἢ ἀρχηγὸς τῶν πιστῶν καὶ Σουλτάνος, κεῖται πρὸς Δ: τῆς ἀνωτέρω, ἐκτεινομένη ἐκτὸς τῶν Ἡρα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κλείων στηλῶν ἕως πέραν τοῦ ἀκρωτηρίου Καντίνου εἰς τὸν Ὠκεανόν· περιλαμβάνει δὲ τὰς ἐπαρχίας τοῦ Φὲς, κειμένου πρὸς Β: καὶ τοῦ Μαρόκου πρὸς Δ: καὶ τὰς πρὸς Ν: τοῦ Ἄτλαντος ἐπαρχίας τῆς Ταφιλέτης καὶ Σιγιλμεσᾶς (πληθ. 10—13 ἑκατομ.). — Πόλεις· Μαρόκον, πρωτ: καὶ καθέδρα τοῦ Σουλτάνου (κάτ: 70 χιλ:), ἐξάγουσα πολλὰ μαροκινά· κεῖται δ' εἰς εὔφορον πεδιάδα ὑψηλὴν 1500 πόδ: ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. — Μογάδωρ, τὸ μέγα ἐμπορεῖον αὐτῆς τῆς ἐπικρατείας εἰς τὰ παράλια τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἀπ' αὐτοῦ ἐξάγονται κόμμι, φοίνικες, ἐλεφαντόδοντα, πτερὰ στρουθοκαμήλων κτλ. — Εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Φὲς Τάγγερον (Τίγγις), καὶ Κέουτα εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρου. Εἰς τὸ Τάγγερον ἐδρεύουσι πολλοὶ πρόξενοι τῶν Εὐρωπαίων (κάτ: 15 χιλ:)· ἡ δὲ Κέουτα (κάτ: 8 χιλ:), καταντικρὺ τοῦ Γιβραλτάρου κειμένη, εἶναι φρούριον ἐχυρὸν τῶν Ἱσπανῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποπέμπουσι τοὺς ἐξορίστους. — Φὲς, πρωτ: τοῦ κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ὁμωνύμου βασιλείου τῶν Σαρακηνῶν, ὀνομαστὴ διὰ τὰς ἐκεῖ ἀναπτυχθείσας τότε ἐπιστήμας, καὶ νῦν ἔτι σημαντικὴ πόλις, διαῤῥεομένη ὑπὸ ὁμωνύμου ποτ: καὶ διασώζουσα πολλὰ δημόσια κτίρια, οἷον τζαμία, σχολεῖα, νοσοκομεῖα, λουτρὰ καὶ 200 περίπου ξενῶνας (χάνια)· κατοικεῖται δὲ ὑπὸ 100 χιλ: περίπου, ἔχουσα βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον ἱκανόν.

Πρὸς Νότον τοῦ Ἄτλαντος ἐκτείνεται ἀπέραντος πεδιὰς, ἐξ ἧς ἐξάγεται ἅλας, καὶ ἥτις περιλαμβάνει τὰς ἐπαρχίας τῆς Ταφιλέτης καὶ Σιγιλμεσᾶς, καὶ τῆς Δάρας πρὸς Ν: κειμένης. Οἱ μόνοι γνωστοὶ τόποι τούτων, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι ἐξέχουσιν εἰς τὴν κατεργασίαν τῶν μαροκινῶν δερμάτων, εἶναι αἱ πόλεις Ταρουδὰν, Δράχα, καὶ ἰδίως ἡ Ταφιλέτη, ἔχουσα ἓν παλάτιον σημαντικὸν, καὶ ἐμπόριον μὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς. Πρὸς Ἀν: δὲ τῶν εἰρημένων ἐπαρχιῶν καὶ πρὸς Ν: τῆς Ἀλγερικῆς ἐπικρατείας, ἐπὶ τοῦ Μ: πλευροῦ τοῦ Ἄτλαντος μέχρι τῆς Τύνιδος, παρεκτείνεται ἡ χώρα τῶν Φοινίκων, ἡ Βελεδουλγερὶδ, κατὰ τὴν τῶν ἐγχωρίων γλῶσσαν ὀνομαζομένη, καὶ κατοικουμένη ὑπὸ σκηνητῶν Ἀράβων.

Η ΕΡΗΜΟΣ ΤΗΣ ΣΑΧΑΡΑΣ.

Ἔκτασις ἐπιφ: 5,136,000 χιλιάρ: □—Πληθ. 1 ἑκατομ.
Μῆκος μεταξὺ 19° 20′ Δυτ: καὶ 25° 30′ Ἀνατ:
Πλάτος μεταξὺ 16° καὶ 33° 30′.

479. Ἡ ΣΑΧΑΡΑ ἢ ἡ Μεγάλη Ἔρημος, κειμένη μεταξὺ τῆς Βερβερίας καὶ τῆς λεκάνης τοῦ Νίγρητος ποταμοῦ, ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν παραλίων τοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου πρὸς Ἀν: μετὰ τῆς ὁποίας συνέ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χεται, ἔχουσα 220 λευγῶν μῆκος, καὶ ἐξισουμένη κατὰ τὴν ἔκτασιν μὲ τὸ ἥμισυ τῆς Εὐρώπης. Εἶναι ἓν ἀπέραντον ὀροπέδιον ἄμμου κινητῆς, ἄνυδρον καὶ ἄφορον, ποικιλλόμενον μέ τινας Αὐάσεις εὐύδρους καὶ εὐφόρους, ὅπου κατοικοῦσι μικρολαοί τινες κατὰ φυλὰς, καὶ πλῆθος θηρίων παντοδαπῶν. Ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου γίνονταί τινες βροχαὶ εἷς τινα μέρη τῆς Ἐρήμου· εἰς ἄλλα δὲ πάλιν δὲν πίπτει πώποτε οὐδὲ μία ψεκάς.

Ἡ Σαχάρα εἶναι ἀπέραντον ὀροπέδιον, ὀλίγον ὑψούμενον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, τοῦ μὲν περιέχον ξηροὺς καὶ πετρώδεις ἢ καὶ ὅλως ἀμμώδεις κολωνούς· τοῦ δὲ ἐκτεταμένας πεδιάδας ἄμμου κινητῆς, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων εὑρίσκονται καὶ τινες εὔφοροι αὐάσεις, ποτιζόμεναι ἀπὸ μικρὰ ποτάμια καὶ ῥύακια, ἢ ἀ λίμνας ἁλμυρῶν ἢ ποτίμων ὑδάτων. Αἱ αὐάσεις αὗται εἶναι καλλιεργήσιμοι, φέρουσαι σῖτον, κεγχρίον, φοίνικας, καὶ ἐξαίρετα ὀπωρικὰ μεσημβρινά· εἰς δὲ τὴν ἔρημον φύονται ἀγριάκανθα, ἡ λεγομένη μιμόζα, ἡ μάννα, ἄγρια θυμάρια καὶ τινα ἄλλα ποτάπα φυτὰ, καὶ πλῆθος ἅλατος ἐξορύσσεται εἰς τὴν Νιγρητίαν μετακομιζόμενον πρὸς ἐμπορίαν· ἐκ τούτου δέ τινες συμπεραίνουσιν, ὅτι ἠτό ποτε θάλασσα ἡ ἔρημος αὕτη· θηρία δ' εὑρίσκονται εἰς αὐτὴν πολλὰ καὶ παντοδαπά· οἷον μέγιστοκ ὄφεις, λέοντες, πάνθηρες, πίθηκοι, σμήνη στρουθοκαμήλων καί τινες Γαζέλαι, τὰ περισσότερα τῶν ὁποίων δὲν ἀπομακρύνονται πολὺ ἀπὸ τοὺς εὐύδρους τόπους. Τὸ δὲ μέρος τῆς ἐρήμου, τὸ κατάσκεπον ἀπὸ λεπτὴν ἄμμον, φαίνεται ὡς κυμαινομένη θάλασσα, ὅταν πνέωσιν οἱ ἐκεῖ ἐπικρατοῦντες σφοδροὶ ἄνεμοι. Τότε ἡ ἄμμος, μετατοπιζομένη ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἄλλον τόπον, συσσωρεύεται εἰς βουνὰ, σκεπάζοντα τὰ ῥύακια καὶ τὰ λιμνάζοντα ὕδατα, καὶ θάπτοντα συχνάκις καὶ ὁλοκλήρους συνοδίας διαβατῶν, τῶν ἐμπορευομένων μὲ τὰ περὶ αὐτὴν τὴν ἔρημον Βερβερικὰ ἢ Νιγρητικὰ κράτη. Ἐπειδὴ δὲ ὁ τροπικὸς τοῦ Καρκίνου διέρχεται κατὰ τὸ μέσον σχεδὸν αὐτὴν τὴν ἔρημον, αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες πίπτουσιν ἐπ' αὐτῆς καθέτως ἐπί τινα χρόνον τοῦ ἔτους, τότε ὁ τόπος οὗτος καθίσταται ἀληθῶς ὡς πεπυρακτωμένη κάμινος. Ἐκτὸς τούτου αἱ ἀκτῖνες ἀνταναλκλώμεναι ἐπὶ τῆς ἄμμου καὶ ἐπὶ τῶν λευκῶν λιθαρίων, ἀποτελοῦσιν ἀπαύγασμα φωτὸς ἐκθαμβόνοντος καὶ καταπονοῦντος τὴν ὅρασιν. Ὁ δὲ ἀὴρ, ξηρὸς καὶ θερμὸς ὤν, διατηρεῖ τὴν δῦψιν ἀτμίδων ὑποκοκκίνων, ὥστε ὁ ὁδοιπόρος νομίζει ὅτι βλέπει πρὸς τὸν ὁρίζοντα τὰς φλόγας πολλῶν ἡφαιστείων· πολλάκις δὲ ὅτι καὶ πόλεις, καὶ δένδρα, καὶ λίμνας κατοπτεύει μακρόθεν, ὅπου πλησιάζων μετ' ὀλίγον δὲν εὑρίσκει εἰμὴ ξηροὺς βράχους καὶ πεδιάδας ἄμμου ἀνύδρους. Ἡ τοιαύτη δ' ἐξαπάτησις τῆς ὁράσεως ἀποτελεῖται διὰ τοῦ λεγομένου ἀντικατοπτρισμοῦ (mirage) τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ἐν βραχυλογίᾳ, ἡ ἔρημος αὕτη, διὰ τὴν ἔκτασιν αὐτῆς, διὰ τὴν ἀνυδρίαν καὶ τὴν ὑπερβολικὴν θερμότητα, καθίσταται ἀφόρητος καὶ ἐπικίνδυνος. Πολλάκις οἱ ὁδοιποροῦντες εἰς αὐτὴν διατρέχουσι πλέον τῶν 100 λευγ: διάστημα καὶ δὲν εὑρίσκουσιν ὕδωρ· ἐὰν δ' ἐκλείψῃ τὸ ὁποῖον φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν εἰς ἀσκοὺς, πολλάκις ἐξατμιζόμενον ὑπὸ τῶν πνεόντων ἀνέμων καὶ τοῦ ὑπερβολικοῦ καύσωνος, ἡ καὶ ἐὰν ἀποπλανηθῶσιν ἀπὸ τὸν δρόμον τῶν αὐάσεων, ἀποθνήσκουσι τῆς δίψης. Οἱ Ἄραβες πολλάκις ἀναγκάζονται νὰ ποτίζωσι τοὺς ὀλίγους ἵππους αὐτῶν μὲ γάλα. Καμήλους δ' ἔχουσι πολλὰς, καὶ μὲ αὐτὰς ὁδοιποροῦσι, καὶ μάλιστα μὲ τὰς ἐπιλεγομένας Δρομάδας ἢ Γοργοκαμήλους διατρέχουσι τὴν ἔρημον· διότι ἡ κάμηλος, ὀλίγης τροφῆς ἔχουσα χρείαν, ἀντέχει καὶ εἰς τὴν δίψαν. Προτιμῶσι δὲ τὰς νυκτερινὰς ὁδοιπορίας πολλάκις, εἰς τὰς ὁποίας ὁδηγοῦνται διὰ τῶν ἀστέρων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οἱ κάτοικοι τῆς Σαχάρας, περὶ τὸ ἓν ἑκατομ: ὑπολογιζόμενοι, καὶ τὴν Ὀθωμανικὴν θρησκείαν πρεσβεύοντες, εἶναι ἐκ τοῦ γένους τῶν Βερβέρων, τῶν Ἀράβων καὶ τῶν Νέγρων, κατὰ φυλὰς ἢ μικρολαοὺς διοικούμενοι, καὶ ὁμολογούμενοι ὑπὸ τῶν ἐμπορευομένων ὡς βάρβαροι, σκληροὶ καὶ θηριώδεις. Καὶ εἰς μὲν τὸ ἐσωτερικὸν ἐπὶ τῶν Ἀυάσεων κατοικοῦσιν, οἱ μὲν ὡς σκηνῆται, ἔχοντες ποίμνια καμήλων καὶ αἰγιδοπροβάτων· οἱ δὲ, κατὰ κώμας συνῳκισμένοι· πολεμοῦσι δὲ πρὸς ἀλλήλους συχνάκις καὶ πρὸς τοὺς πλησιοχώρους Νίγρητας, τοὺς ὁποίους αἰχμαλωτίζοντες πωλοῦσι δούλους, καὶ τὰς συνοδίας τῶν διαβαινόντων ἐμπόρων ληστεύουσιν ἢ φορολογοῦσιν. Εἰς δὲ τὸ Δ: μέρος, συνεχόμενον μὲ τὸν Ὠκεανὸν, καὶ ποτιζόμενον ὑπό τινων ῥυάκων, ἐκβαλλόντων εἰς αὐτὸν, κατοικοῦσιν ὅμοιοι μικροὶ λαοὶ, πτωχοὶ καὶ θηριώδεις, οἱ ὁποῖοι συνάγοντες κόμμι εἰς δάση ὁλόκληρα κομμιοφόρων δένδρων, φέρουσιν αὐτὸ εἰς τὴν Σενεγάλην, ἢ εἰς τὸ Μαρόκον. Εἰς αὐτὴν τὴν παραλίαν εἶναι τὰ ἀκρωτήρια Βογιαδόρον καὶ Βλάγκον, ἢ λευκὸν, ἡ νῆσος Ἀργουϋνη ἐν τῷ ὁμωνύμῳ αὐτῆς κόλπῳ, ὅστις πρὸς Δ: περικλείεται ὑπὸ Σύρτεως ἄμμων καὶ ὑφάλων, εἰς τὴν ὁποίαν ναυαγοῦσι πολλὰ πλοῖα· πρὸς Μ: δὲ ὑπάρχει καὶ λιμὴν, ὁ ὀνομαζόμενος Πορτένδικον.

ΣΕΝΕΓΑΜΒΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφαν: 1,067,000 χιλιάμ: □—Πληθ. 12 ἑκατομ.
Μῆκος Δ: μεταξὺ 7° 30′ καὶ 19° 53′.
Πλάτος Β: μεταξὺ 10° καὶ 18°.

480. Ἡ μὲ τὴν παραλίαν τῆς Σαχάρας συνεχιζομένη πρὸς Μ: παρωκεάνειος χώρα ὀνομάζεται Σενεγαμβία (ἢ ὀρθότερον Σενεγαλογαμβία) ὡς ποτιζομένη ὑπὸ τῶν ποταμῶν Σενεγάλη καὶ Γαμβίου. Κατοικεῖται δὲ ὑπὸ πολλῶν λαῶν Νέγρων (Αἰθιόπων), ἐξ ὧν οἱ κυριώτεροι εἰσὶν οἱ Φουλάχοι, οἱ Μανδίγγοι, οἱ Φελοῦποι καὶ Ὑολόφοι, ἔχοντες διάφορα κράτη.—Βαμβούκη ὀνομάζεται ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῶν Μανδίγγων, καὶ Τιμβὼ ἡ τῶν Φουλάχων. Οὗτοι δὲ οἱ τελευταῖοι διακρίνονται μεταξὺ ὅλων τῶν λαῶν τῆς Σενεγαμβίας διὰ τὴν εὐμορφίαν τοῦ προσώπου καὶ διὰ τὴν ἡμερότητα τοῦ ἤθους των. Ἡ Μωαμεθανικὴ θρησκεία καὶ ὁ Φετισισμὸς ἐπικρατοῦσιν εἰς τοὺς ἐγχωρίους, ὑπολογιζομένους ἕως 12 ἑκατομ: εἰς δὲ τὰ παράλια εἶναί τινα καταστήματα καὶ κατακτήσεις Εὐρωπαίων ἄξια λόγου. Τὸ φρούριον τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου ἢ Σαντλουῒ, κεῖται εἰς τὸ στόμα τοῦ Σενεγάλη καὶ ἀνήκει εἰς τοὺς Γάλλους (κάτ: 12 χιλ:)· τὸ φρούριον Σαιντιάμη (St-james) παρὰ τὸν Γαμ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βίαν εἶναι τῶν Ἄγγλων· καὶ τὸ Ῥιογράνδον τῶν Πορτογάλλων ἐπὶ ἄλλου ποτ: ὁμωνύμου.

Ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐγνώσθη ἐν μέρει τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τόπου. Τὰ παράλια αὐτοῦ εἶναι χαμηλὰ καὶ νοσώδη, καὶ αἱ ἐκβολαὶ τῶν ποταμῶν γέμουσιν ἀπὸ νησίδια σχεδὸν ὑποβρύχια· εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν ὑπάρχουσιν ἀπέραντοι πεδιάδες ἀμμώδεις, ὄρη βασώδη, καὶ κοιλάδες κατάρρυτοι καὶ εὔφοροι· ἡ δὲ βλάστησις αὐτόθι λαμβάνει ὅσην ἐπιδέχεται ἀνάπτυξιν, διότι ὁ τόπος ὑπόκειται εἰς περιοδικοὺς ὑετοὺς καὶ πλημμύρας, καθὼς ἡ Νουβία καὶ ἡ Ἀβυσσινία, καὶ ὅλοι ἐν γένει οἱ ἐντὸς τῶν τροπικῶν κείμενοι τόποι. Αὐτοῦ φύεται τὸ βαοὰβ, τὸ μέγιστον τῶν γνωστῶν δένδρων, τὸ ὁποῖον ἔχει γῦρον ἕως 120 ποδῶν· καὶ ὁ χόρτος τῆς Γουϊνέας, ὅστις γίνεται 14—15 πόδας ὑψηλός. Ἐλέφαντες, Ῥίθηκοι, Καμηλοπαρδάλεις, Ἀντιλόπαι, Ἔλαφοι, Λέοντες, Λεόπαρδοι, Κροκόδειλοι, καὶ ὁ μέγιστος τῶν ὄφεων Βόας, εἶναι κοινὰ ζῶα εἰς αὐτὸν τὸν τόπον. Ἐξάγονται δ' ἀπ' αὐτοῦ χρυσὸς, ἔβενος, ἤλεκτρον, κόμμι, πέπερι, παμβάκιον, πτερὰ στρουθοκαμήλων, καὶ δέρματα τίγρεων. Εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς χώρας εὑρίσκονται τὰ κυριώτερα ὄρη αὐτῆς, ἐξ ὧν πηγάζουσι καὶ οἱ σημαντικώτεροι ποταμοὶ Σενεγάλης καὶ Γαμβίας, καὶ τρίτος ὁ Ῥιογράνδος (τὸ Μεγαπόταμον). Οὗτοι διευθυνόμενοι πρὸς Δ: ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν. Μεταξὺ δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σενεγάλη καὶ Γαμβίου κεῖται τὸ Πράσινον Ἀκρωτήριον ἢ Καποβέρτον, τὸ δυτικώτατον ἀκρωτήριον τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἡ μικρὰ νῆσος Γορέα, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Γάλλους. Αἱ δὲ Βισάγγαι, ἐπίσης εἰς αὐτοὺς ἀνήκουσαι, κεῖνται ἔτι μεσημβρινώτερον.

ΝΙΓΡΗΤΙΑ Ἢ ΣΟΥΔΑΝ.

Ἔκτασις ἐπιφ: 3,600,000 χιλιάμ.: □—Πληθ. 20 ἑκατομ.
Μῆκος μεταξὺ 12° 30′ Δυτ: καὶ 30° 30′ Ἀν.
Πλάτος Β: μεταξὺ 10° καὶ 21°.

481. Ἡ μεταξὺ τῆς Σενεγαμβίας πρὸς Δ: μέχρι τῆς Νουβίας πρὸς Ἀν: καὶ πρὸς Μ: τῆς Σαχάρας καὶ τῆς Λιβυκῆς εἰς τὰ μεσόγεια ἐκτεινομένη ἀπέραντος χώρα μέχρι πρὸς Β: τῆς Ἄνω Γουϊνέας ὀνομάζεται Σουδὰν ὑπὸ τῶν Ἀράβων, Τακροὺρ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, καὶ Νιγρητία ὑπὸ τῶν Γεωγράφων, ὑπολαβόντων ὅτι εἰς αὐτὸν τὸν τόπον εὑρίσκετο ὁ ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀναφερόμενος Νίγρης ποταμὸς, καὶ ὅτι ἐκβάλλει καὶ εἰς μίαν μεγάλην λίμνην λεγομένην Τσάδην. Τὴν σήμερον γινώσκεται ὅτι ὁ ὑποτεθεὶς τοιοῦτος ποταμὸς, πηγάζων ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς πρὸς Μ: κειμένης Ἄνω Γουϊνέας, καὶ μετὰ μακρὸν καὶ κυκλικὸν δρόμον διατρέχων τὴν Νιγρητίαν, χύνεται εἰς τὸν Ὠκεανὸν, διαῤῥέων ἐν τῷ μέσῳ καὶ αὐτῆς τῆς Γουϊνέας.

Σημ. Πρῶτοι οἱ εἰς τὰ παράλια τῆς Σενεγαμβίας κατασταθέντες Πορτογάλλοι, ἐμπορευόμενοι μὲ τὸ ἐσωτερικὸν, ἔδωκάν τινας εἰδήσεις περὶ τοῦ τόπου τούτου ἀτελεῖς καὶ ἐσφαλμένας, καὶ κατόπιν εἷς γεωγράφος περίβλεπτος, Λέων ὁ ἐπικληθεὶς Ἀφρικανὸς, ἐλάλησέ τινα περὶ αὐτοῦ ἀκριβέστερον. Ἀπὸ δὲ 40 περίπου ἐτῶν ἤρχισαν περιηγηταὶ Γεωγράφοι, ἄνθρωποι καρτερικοὶ καὶ ἀτρόμητοι, νὰ ἐρευνῶσι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸν τόπον ἐπιστημονικῶς, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ δυστυχῶς ἀπωλέσθησαν, γενθμενοι θύματα ἡ τοῦ ἐμπύρου ἐκείνου κλίματος, ἡ τῆς θηριωδίας τῶν ἀγρίων λαῶν. Τὸ ἥμισυ σχεδὸν μέρος τῆς ἀπεράντου ταύτης χώρας τὸ πρὸς Δ: λέγεται Τακρουρία κυρίως· τὸ δὲ πρὸς Ἀν: Σουϊδὰν, καὶ τὸ μέσον Βουρνοῦ, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔπειτα ὑποδιαιρεῖται καὶ ἐπονομάζεται ἀπὸ τῶν κατοικούντων αὐτὸ διαφόρων λαῶν ἢ ἐθνῶν. Μιὰ σειρὰ μεγίστη ὀρέων, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς Νουβίας (τὰ ὁποῖα οἱ ἐγχώριοι ὀνομάζουσιν Καμάρια) καὶ διευθυνομένη πρὸς Δ: ὁρίζει τὴν Νιγρητίαν πρὸς Μεσημβρίαν, ἑνουμένη εἰς τὰ δυτικὰ μέρη μὲ τὰ Κόγγια ὄρη τῆς Ἄνω Γουϊνέας, τὰ ὁποῖα χωρίζουσι ταύτην ἀπὸ τὴν Τακρουρίαν. Εἰς ἓν τούτων τῶν ὀρέων (Λόμον λεγόμενον) ἔχει τὰς πηγάς του εἷς μέγιστος ποταμὸς Κουάρας καὶ Διαλιβὰς ἢ Ζιαλιβὰς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων λεγόμενος, καὶ Νίγρης νῦν ὑπὸ τῶν Γεωγράφων καλούμενος. Καὶ πρῶτον μὲν οὗτος ῥέων πρὸς Β: διέρχεται μίαν λίμνην ἐν τῇ Τακρουρίᾳ λεγομένην Τυβίαν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξερχόμενος διευθύνεται πρὸς Ἀν: καὶ ἔπειτα στρεφόμενος πρὸς Μ: μετὰ μέγιστον κύκλον, εἰσέρχεται, διὰ διασφάγος κατὰ τὰ Κόγγια ὄρη, εἰς τὴν Ἄνω Γουϊνέαν, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς διαῤῥέων, ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον αὐτῆς ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ διὰ 3—4 στομάτων, σχηματίζων ἓν Δέλτα εὐρυχωρότερον ἀπὸ τὸ τοῦ Νείλου. Ἡ δὲ λεκάνη τῆς ἐκτεταμένης λίμνης Τσάδης κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τόπου, ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Βουρνοῦ, δεχομένη τὰ ὕδατα πολλῶν ἄλλων ποταμίων, ἐκ τῶν πέριξ κλιτύων καταῤῥεόντων. Μία ἄλλη λίμνη, Φετραΐα λεγομένη, κεῖται Β-Ἀνατολικώτερον ὀλίγον εἰσέτι ἐγνωσμένη. Καὶ ἄλλαι δὲ λίμναι πολλαὶ μικρότεραι καὶ ποταμοὶ ὑπάρχουσι, τῶν ὁποίων τὰ ὕδατα αὐξόμενα ὑπὸ τῶν περιοδικῶν ὑετῶν, καταπλημμυροῦσι τὴν χώραν καὶ καθιστῶσιν αὐτὴν πολλαχοῦ βαλτώδη. Εἰς τὰ Ἀν: μέρη τῆς σειρᾶς τῶν Καμαρίων, τὰ ὁποῖα ὑπολαμβάνουσί τινες τῶν Γεωγράφων ὅτι εἶναι τὰ ὄρη τῆς Σελήνης, τὰ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου ἀναφερόμενα, ἀνεκάλυψεν ἐσχάτως εἷς τῶν περιηγητῶν Γάλλων τὰς πηγὰς τοῦ Βαχρ-ελ-Ἀβιὰδ ἢ τοῦ Λευκοῦ Νείλου, ὅστις διερχόμενος τὰ Ἀν-Μεσημβρινὰ τοῦ Σουδὰν, εἰσβάλλει εἰς τὴν Νουβίαν (469).

Ἡ Νιγρητία, κατοικουμένη ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων λαῶν Νέγρων καὶ Ἀράβων, διαιρεῖται καὶ εἰς πολλὰ καὶ διάφορα κράτη αὐτοδιοίκητα, καὶ μὴ ἀκριβῶς εἰσέτι ἐγνωσμένα. Κυριώτερα ἐξ αὐτῶν ἀναφέρονται εἰς τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Ζιαλιβᾶ κείμενα, καὶ εἰς τὴν χώραν τὴν λεγομένην Βαμβάραν, (τὴν πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ εἰς τὴν Δεβίαν λίμνην).—Τὰ βασίλεια τῆς Σεγὼ καὶ τῆς Τζεννῆς, ἔχοντα ὁμωνύμους πρωτευούσας. Ἡ Σεγὼ, κειμένη ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ, λέγεται ὅτι ἔχει 30 χιλ: κατοίκων. Περὶ τὴν Δεβίαν λίμνην κεῖται τὸ βασίλειον τῆς Τεμβουκτοῦς, καὶ τοῦτο ἀπὸ τῆς πρωτευούσης αὐτοῦ ὀνομαζόμενον, ἥτις οὐχὶ μακρὰν τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ κειμένη δὲν εἶναι οὐδὲ μεγάλη οὐδὲ πολυάνθρωπος, ὡς ἐνομίζετο· ἔχει 10—12 χιλ: κατ: καὶ οἰκίας, ἢ μᾶλλον καλύβας κακῶς κτισμένας, καὶ ἐμπόριον διὰ τοῦ ποτ: ἱκανὸν, τὸ ὁποῖον ὅμως φορολογεῖται καὶ πολλάκις διακόπτεται ὑπὸ τῶν λεγομένων Τουαρίκων, πλησιοχώρων λαῶν, συχνάκις διαρπαζόντων καὶ ληστευόντων τὸν τόπον.—Εἰς τὴν χώραν τῆς Χαουσσᾶς, ἐν τῷ μέσῳ τῆς λεκάνης τοῦ Ζιαλιβᾶ, κεῖται τὸ βασίλειον τῆς Σακκατοῦς, τοῦ ὁποίου ἡ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δμώνυμος πρωτεύουσα εἶναι ἡ πολυανθρωποτάτη τῶν μεσογείων πόλεων τῆς Ἀφρικῆς, ἔχουσα 80 χιλ: κατοίκων, οἰκίας καλῶς κτισμένας καὶ ὁδοὺς τακτικὰς, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ κυριώτεραι φέρουσιν εἰς μίαν πλατεῖαν τετράγωνον, καὶ ἔμπροσθεν τοῦ παλατίου τοῦ βασιλέως ἐκτεινομένην.—Ἄλλη πόλις τοῦ αὐτοῦ βασιλείου, ἀναφέρεται πολυάνθρωπος ἐπίσης καὶ ἐμπορικὴ (κάτ: 40 χιλ:) ἡ Κάνω, πλησίον ἑνὸς ἐκτεταμένου ἕλους κειμένη.—Εἰς δὲ τὴν λεκάνην τῆς λίμνης Τσάδης κεῖνται τὸ βασίλειον τῆς Βουρνοῦς, μεταξὺ τῆς χώρας Χαουσσᾶς καὶ τῆς λίμνης·—τὸ βασίλειον Κάνεμον, μεταξὺ τῆς βορείας ὄχθης τῆς λίμνης καὶ τῆς Σαχάρας—καὶ τὰ βασίλεια Μάνδαρα καὶ Δόγγουνον πρὸς Μ: τῆς λίμνης. Μεταξὺ δ' αὐτῶν τῶν βασιλείων τὸ τῆς Βουρνοῦς εἶναι ἄξιον λόγου, τοῦ ὁποίου ἡ πρωτεύουσα, Κούκα λεγομένη, ὀλίγον ἀπέχει ἀπὸ τὴν δυτικὴν ὄχθην τῆς λίμνης. Ἄλλη πόλις, Ἐγγορνοῦ λεγομένη, εἶναι ἡ πολυανθρωπότερα τῆς χώρας ὑπὸ 30 χιλ: κατοικουμένη.

Εἰς δὲ τὰ Ἀν: μέρη τοῦ Σουδὰν κεῖνται τὸ Δαρφοῦρον καὶ τὸ Κορδόφανον (ἢ ὀρθότερον Κορδίφαλον). Καὶ τὰ δύο ταῦτα Κράτη σύγκεινται ἀπὸ Αὐάσεις διεσπαρμένας ἐν τῷ μέσῳ ἀμμωδῶν ἐρήμων. Τὸ Δαρφοῦρον διοικεῖται ὑπὸ ἑνὸς Σουλτάνου, ἔχον πρωτ: πρότερον τὴν Κόββην, νῦν δὲ τὴν Τανδελτὴν, καὶ ἱκανὸν ἐμπόριον, μάλιστα ἀνδραπόδων, μετὰ τῆς Αἰγύπτου. Τὸ δὲ Κορδίφαλον ἀνεγνώριζε τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου τοῦ Δαρφούρου μέχρι τοῦ 1820, ὅτε κυριευθὲν ὑπὸ τοῦ Μεχμὲτ-Ἀλῆ, ἔμεινεν ἔκτοτε εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου. Ἡ ἄλλοτε πρωτ: αὐτοῦ ἐλέγετο Ἰβεῖτη κατερειπωμένη νῦν οὖσα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Νιγρητίας εἶναι διάφοροι φυλαὶ Αἰθιόπων καὶ Ἀράβων, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὑρίσκονται τινες λαοὶ μᾶλλον προχωρημένοι εἰς τὰ τοῦ πολιτικοῦ βίου ἐπιτηδεύματα, καὶ φιλοτεχνώτεροι τῶν κατοικούντων τὰ παράλια Αἰθιόπων. Τὸ ἔθνος τῶν λεγομένων Φελλατάχων ἢ Φελλάνων (τῶν αὐτῶν καὶ Φελλάχων ἢ Πούλων) φαίνεται τὸ ἐπικρατέστερον, τὸ νοημονέστερον, τὸ φιλοτεχνώτερον, καὶ μαχιμώτερον τῶν εἰς τὰ Μεσόγεια τῆς Ἀφρικῆς, ἀπὸ πλησίον τῶν παραλίων τοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τῶν ὁρίων τοῦ Δαρφούρου ἐκτεινόμενον, καὶ πανταχοῦ λαλοῦν τὴν αὐτὴν γλῶσσαν. Εἶναι δ' ἔθνος ἰδιαιτέρας φυλῆς Αἰθιοπικῆς, διακρινόμενον καὶ ἐκ τοῦ χρώματος καὶ ἐκ τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου, καὶ μηδέποτε ἐπιμιγνυόμενον μὲ τὰς λοιπὰς Αἰθιοπικὰς φυλάς. Ὑπέταξε δὲ μέγα μέρος τῆς Τακρουρίας, καὶ νῦν αὐτὸ συνιστᾷ ἰδίως τὸ ἰσχυρότατον βασίλειον τῆς Σακατοῦς. Τὰ δημόσια σχολεῖα αὐτοῦ εἶναι ὀνομαστὰ ἐν τῇ Ἀφρικῇ, καθὼς καὶ τὰ φιλοτεχνήματα εἰς ὑφάσματα καὶ εἰς κοσμήματα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Καὶ οἱ τοῦ βασιλείου τῆς Τεμβουκτοῦς εἶναι ἐπίσης φιλότεχνοι, νοήμονες, εὐπρόσιτοι καὶ καθάριοι, γνωρίζοντες ὅλοι τὸ ἀναγινώσκειν, καὶ ἀπὸ στήθους μανθάνοντες τὸ Κοράνιον, ὄντες τῆς Μωαμεθανικῆς θρησκείας ὀπαδοί· αἱ δὲ γυναῖκες τῶν πλουσίων, ἐκτὸς τῶν ἐνωτίων καὶ περιδεραίων κοσμημάτων ποταπῶν ἐξ ὑέλου, φέρουσι καὶ ψέλλια ἀργυρᾶ ἢ ἐκ σιδήρου περιηργυρωμένου, οὐ μόνον εἰς τοὺς βραχίονας, ἀλλὰ καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

περὶ τὰ σφυρὰ (ἀστραγάλους) τῶν ποδῶν, καὶ ἕνα κρίκον εἰς τὸν χόνδρον τῆς ῥινός. Οὗτοι δὲ κατάγονται ἐξ ἄλλου ἔθνους Λιθιοπικοῦ, λεγομένου τῶν Κισσούρων. Ἄλλοι λαοί, καὶ μάλιστα οἱ κατοικοῦντες τοὺς ὀρεινοὺς καὶ τοὺς περὶ τὰς ἐρήμους τόπους, εἰσὶ βάρβαροι καὶ σκληροὶ ἐκ λῃστείας καὶ ἁρπαγῆς ζῶντες. Ὁ δὲ τόπος εἶναι εἰς ὑπερβολὴν θερμὸς καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀνομβρίας ἐπικρατεῖ ὀκτὼ σχεδὸν μῆνας. Τότε ὁ τόπος ὁ μὴ διαῤῥεόμενος ὑπὸ τῶν ποταμῶν εἶναι κατάξηρος· ἀπὸ δὲ τὰ μέσα Ἰουνίου, ὅτε ἄρχεται ἡ ὥρα τῶν περιοδικῶν ὑετῶν, μόναι αἱ ἀμμώδεις ἔρημοι αἱ πρὸς Β: καὶ Ἀν: μετὰ τῶν τῆς Σαχάρας καὶ Νουβίας συνεχόμεναι, μένουσι ξηραὶ χ ἄγονοι. Ἔχει δὲ δάση ἐκτεταμένα, χ δένδρα ἴδια, οἷον τὸ λεγόμενον βουτυρόδενδρον, τὸ τζούλδι ἀπὸ τὸν καρπὸν τοῦ ὁποίου ἐξάγεται ἐν ἰατρικὸν ἔλαιον, ἐν εἶδος φοινίκων, τῶν ὁποίων τὸ ξύλον εἶναι σκληρότατον, καὶ ἀκακίας κομμεοφόρους, καὶ ἔβενον, καὶ βανάνας κλπ. Παράγει δὲ καὶ ὀρύζιον, πατάτας, ὄσπρια, παμβάκιον, λινάριον, καὶ ἰνδικόν· ἔχει δὲ καὶ σίδηρον ἐξορυσσόμενον, καὶ χρυσὸν, συναγόμενον εἰς ψήγματα, καὶ ὅλα τὰ κατοικίδια ζῶα, καθὼς καὶ τὰ θηρία τῆς Ἀφρικῆς, οἷον λέοντας, λεοπαρδάλεις, ἐλέφαντας, καμηλοπαρδάλεις, ἱπποποτάμους, κροκοδείλους, ὄφεις, σκορπίους, καὶ ἄλλα παντοῖα δάκετα, καὶ ἀκρίδας.—Πληθ. 20 ἑκατομ: θρησκεία ἡ Μωαμεθανικὴ, καὶ ὁ Φετισισμὸς, πρεσβευόμενος ὑπὸ φυλῶν εἰσέτι ἀγρίων.

Η ΑΝΩ ΓΟΥΙΝΕΑ.

Ἔκτασις ἐπιφ: 2,470,000 χιλιάμ: □—Πληθ. 10 ἑκατομ:
Μῆκος μεταξὺ 16° Δυτ: καὶ 18° 30′ Ἀνατ:
Πλάτος μεταξὺ 11° Β: καὶ 3° Ν:

482. Ὀνομάζεται Ἄνω καὶ Βορεία Γουϊνέα (καὶ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Ουαγαραὰχ) ἡ χώρα, ἥτις ἀπὸ τῆς Σενεγαμβίας μέχρι τοῦ Ἀκρωτηρίου Λοπέσου παρεκτείνεται κατὰ τὴν παραλίαν τοῦ ὁμωνύμου αὐτῆς (τῆς Γουϊνέας) κόλπου, χωριζομένη ἀπὸ τὴν Νιγρητίαν πρὸς Β: διὰ τῶν Κογγίων ὀρέων. Διαιρεῖται δὲ εἰς πολλὰς ἀκτὰς ἢ παραλίας, αἵτινες διαφόρως ὀνομάζονται· οἷον ἡ τῶν κόκκων, ἡ τῶν ὀδόντων, ἡ τοῦ χρυσοῦ, ἡ τῶν ἀνδραπόδων, δοθέντων τῶν ὀνομάτων εἰς αὐτὰς ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ γινομένου ἐκεῖ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου, εἴτε εἰς πεπέριον, εἴτε εἰς ἐλεφαντόδοντα, εἰς ψήγματα χρυσοῦ, ἢ εἰς δούλους μετακομιζομένους εἰς τὴν Ἀμερικήν. Πολλὰ Εὐρωπαϊκὰ καταστήματα εὑρίσκονται εἰς ταῦτα τὰ παράλια, τὰ ὁποῖα ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν διαῤῥεόμενα, εἰσὶ χαμηλὰ, ὑγρὰ καὶ νοσώδη, ἀλλ' εὐφορώτατα, περιέχοντα δάση πυκνότατα καὶ ἀπεράντους πεδιάδας, εἰς τὰς ὁποίας δὲν εὑρίσκει τις οὐδ' ἓν λιθάριον, καὶ ὅπου ἡ βλάστησις λαμβάνει ἀνάπτυξιν τῷ ὄντι ἐξαισίαν. Ὑπάρχουσι δάση πυκνότατα, καὶ σαβάναι ἀπέραντοι, κατάσκεποι ἀπὸ χόρτον γιγαντώδους ἀναστήματος. Πολλὰ εἴδη ἐξαιρέτων φοινίκων φύονται, βανάναι, ἀνανάσια, πορτογάλλια, καὶ τὸ ἐλαΐνον ἢ βουτυρόδενδρον, ἐκ τοῦ ὁποίου λαμβάνουσι βούτυρον, μὴ διακρινόμενον ἐκ τῆς γεύσεως ἀπὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ ἀληθὲς βούτυρον, καὶ τὸ πεπερόδενδρον, δίδον πέπερι ἰδίου εἴδους τῆς Γουϊνέας ἐπιλεγόμενον· ὀρύζιον δὲ καὶ κεγχρίον, καὶ ἀραβόσιτος, καὶ παμβάκιον, καὶ Ἰνδικὸν καὶ τὸ Σακχαροκάλαμον τελεσφοροῦσι καλλιεργούμενα. Εἰς δὲ τὰ δάση εὑρίσκονται διάφορα εἴδη πιθήκων καὶ ἰκτὶς ἢ μοσχοφόρος, ἱπποπόταμοι, ἀγέλαι ἐλεφάντων, ῥινοκέρωτες καὶ τὰ λοιπὰ θηρία, ὅσα καὶ εἰς τὴν Σενεγαμβίαν· ἰδίως δὲ καὶ ἓν εἶδος ἐντόμων, λεγομένων λευκῶν μυρμήκων, οἵτινες πάντα τὰ ἔπιπλα καὶ τὰ ξύλα καταβιβρώσκουσιν ὡς οἱ σάρακες· κατασκευάζουσι δὲ καὶ τὰς φωλεὰς των πυραμιδοειδεῖς, καὶ 5 ἢ 6 μέτρων ὑψηλὰς, ὥστε μακρόθεν ὑπολαμβάνει τις αὐτὰς ὡς καλύβας ἀνθρώπων συνωκισμένων εἰς χωρίον. —Οἱ δὲ κατοικοῦντες τὸν τόπον εἶναι διάφοροι λαοὶ Νέγροι, σκληροὶ καὶ βάρβαροι, οἱ πλειότεροι φετισισταὶ τὸ θρήσκευμα, ἐκ τῶν ὁποίων τινες καὶ ἀνθρωποθυτοῦσι πολλοὺς τῶν δούλων, ἢ καὶ τῶν ἀξιωματικῶν, κατὰ τὰς δημοσίους ἑορτὰς καὶ τὰς ἀποβιώσεις τῶν μεγιστάνων καὶ τῶν βασιλέων. Ὡς μαχιμώτεροι δὲ καὶ ἐπικρατέστεροι ἀναφέρονται οἱ Ἀχαντῖνοι, πολλάκις πολεμήσαντες πρὸς τοὺς ἐκεῖ ἀποικίσαντας Ἄγγλους· οἱ Δαχομαῖοι, ἐπίσης μάχιμοι καὶ ἀπανθρωπότατοι πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους· οἱ Ἔϋοι, εἰς τὰ βορειότερα μέρη τοῦ τόπου κατοικοῦντες, κατέσησαν ἐσχάτως ὑποτελῆ καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα τῶν Δαχομαίων· οἱ δὲ κάτοικοι τοῦ βασιλείου τοῦ Βενίνου λέγονται ὡς ἡμερώτεροι καὶ φιλοτεχνώτεροι. Τὰ βασίλεια ταῦτα κατέχουσιν ὅλας σχεδὸν τὰς εἰρημένας ἀκτὰς, εἰς τὰς ὁποίας οἱ Ἄγγλοι, οἱ Ὁλλανδοὶ, οἱ Γάλλοι, καὶ οἱ Δανιμάρκιοι ἔχουσί τινας ἀποικίας καὶ καταστήματα. Εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς Σιέρας Λεόννης οἱ Ἄγγλοι συνέστησαν ἀποικίαν, ἰδίαν σκοπὸν ἔχουσαν τὴν ἀγωγὴν καὶ διδασκαλίαν τῶν Νέγρων, ὅσους ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν σωματεμπόρων ἁρπάζουσι, καὶ τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῶν ὡς γεωργῶν ἰδιοκτημόνων εἰς τὴν χώραν.— Κατόπιν ἄρχεται ἡ ἀκτὴ τῶν Κόκκων, ὅπου μία Ἀμερικανικὴ ἑταιρία συνέστησεν ἀπὸ 30 περίπου ἐτῶν τὴν ἀποικίαν τῶν ἀπελευθέρων Νέγρων.—Εἰς τὴν ἀκτὴν τοῦ Χρυσοῦ ὑπῆρχον ἄλλοτε πολλὰ καταστήματα Εὐρωπαίων, καὶ ἔτι σήμερον ἔχουσιν οἱ Ὁλλανδοὶ, οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ Δανιμάρκιοι (*). Αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ τὸ ἰσχυρὸν βασίλειον τῶν Ἀχαντίνων, τῶν ὁποίων ἡ πρωτεύουσα, Κουμασία λεγομένη, εἶναι πολλὰ μεγάλη, ἔχουσα δρόμους πλατεῖς, καὶ εὐθεῖς καὶ καθαρούς.— Κατόπιν ἄρχεται ἡ παραλία τῶν ἀνδραπόδων, ὅπου καὶ σήμερον εἰσέτι ἔρχονται ἄπληστοι σωματέμποροι διὰ ν' ἀγο-

(*) Ἐκ τούτου τοῦ χρυσοῦ καὶ τὸ Ἀγγλικὸν χρυσοῦν νόμισμα κοπὲν καταρχὰς ὠνομάσθη καὶ Γκινέα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ράσωσι, καὶ μεταφέρωσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν, τοὺς πωλουμένους αἰχμαλώτους τοῦ πολέμου ὑπὸ τῶν διαφόρων μαχομένων φυλῶν, ἢ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν βαρβάρων γονέων, πωλούντων ἐπὶ κερδοσκοπίᾳ, ὡς ἄλογα ζῶα, τὰ ἴδια αὐτῶν τέκνα. Αὐτοῦ κεῖται καὶ τὸ βασίλειαν τῶν Δαχομαίων. Κατόπιν ἄρχεται ἡ παραλία τοῦ βασιλείου τοῦ Βενίνου, πρὸς Ἀν: παρεκτεινομένη μέχρι τοῦ Δέλτα τοῦ ποτ: Νίγρητος· τούτου δὲ τοῦ βασιλείου ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα λέγεται κατοικουμένη ὑπὸ 60 χιλ: ψυχῶν.—Κατόπιν συνεχίζονται αἱ παραλίαι τοῦ Καλαβάρου, τῆς Κούας, τῆς Βιάφρας καὶ τῶν Καλβούγγων, ὅπου ὑπάρχουσι διαφόρων λαῶν διάφορα μικροβασίλεια, ὧν τὸ ὀνομαστότερον εἶναι τὸ τῆς Βιάφρας, κατέχον τὴν περιοχὴν τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας, σχηματίζοντος μικρότερον κόλπον τῆς Βιάφρας λεγόμενον.

Τὰ ἀπώτερα τῶν παραλίων μέρη, πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, εἰσὶν ὀλίγον γνωστά.

§. Β'. ΧΩΡΑΙ ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΑΙ.

483. Αἱ χῶραι αὗται ἐκτείνονται σχεδὸν ὁλόκληροι πρὸς Ν: τοῦ Ἰσημερινοῦ, διαιροῦντος τὴν Ἤπειρον ταύτην εἰς δύο ἄνισα τμήματα, τὸ Βόρειον καὶ τὸ Νότιον· τοῦτο δὲ ἐκτείνεται πέραν τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς σχῆμα τριγώνου, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφὴ σχηματίζεται εἰς τὸ Εὔελπες Ἀκρωτήριον· καὶ ἡ μὲν μία πλευρὰ συνιστᾷ τὴν Νοτιοδυτικὴν παραλίαν τῆς ὅλης χερσονήσου, διαβρεχομένην ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ· ἡ δὲ ἑτέρα, τὴν Νοτιοανατολικὴν διαβρεχομένην ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ. Οἱ τόποι λοιπὸν τοῦ τμήματος τούτου δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς χώρας τὰς ἐπὶ τῆς Μεσημβρινοδυτικῆς παραλίας· β') εἰς χώρας τὰς ἐπὶ τῆς Μεσημβρινοανατολικῆς καὶ· γ') εἰς χώρας Μεσογείους.

Α') ΧΩΡΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΟΔΥΤ: ΠΑΡΑΛΙΑΣ.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ Ἡ ΚΑΤΩ ΓΟΥΙΝΕΑ.

Ἔκτασις ἐπιφ: 990,000 χιλιάμ: □—Πληθ. 5 ἑκατομ:

Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 6° 40′ καὶ 17°.

Πλάτος Ν; μεταξὺ 1° καὶ 17°.

484. Ἀπὸ τὸ Λοπέσιον Ἀκρωτήριον (ἀκρ: τοῦ Λοπὲς Γονζάλβη), εἰς τὸ ὁποῖον περατοῦται πρὸς Ν: ὁ κόλπος τῆς Βορείας Γουϊνέας, ἄρχεται ἡ παραλία τῆς Κάτω ἢ Μεσημβρινῆς Γουϊνέας, ἐκτεινομένης πρὸς Μ: μέχρι τοῦ Νέγρου Ἀκρωτηρίου εἰς διάστημα 1800 χιλιαμέτρων. Εἰς τὰ Ἀν: μέρη αὐτῆς τῆς παραλίας ὑπάρχουσιν ὄρη ὑψηλὰ, ἐξ ὧν τινὰ εἰσι καὶ ἡφαίστεια· τὰ δὲ λοιπὰ διακόπτονται ὑπὸ κοιλάδων τερπνῶν, ὑπὸ κολλωνῶν συγηρεφῶν καὶ ὑπὸ πεδιάδων εὐφόρων· ἐκβάλλουσι δὲ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ πολλοὶ ποταμοὶ εἰς τὴν παραλίαν, ἐξ ὧν οἱ ὀνομαστότεροι λέγονται Κόγγος, Ζαΐρος, καὶ Κοάντζας ἀπ' Αν: πρὸς Δ: ῥέοντες. Ἀναφέρονται δὲ τὰ ἑξῆς εἰς τὴν παραλίαν κείμενα κυριώτερα Κράτη.— ά) Τὸ βασίλειον τοῦ Λοάγγου πρὸς Β: τοῦ Ζαΐρου·— β') τὸ τοῦ Κόγγου πρὸς Μ: τούτου δὲ οἰκάτοικοι δὲν εἶναι ἀνθρωποφάγοι, ὡς ἐνομίζοντο, ἀλλ' ἔχουσι τὴν βάρβαρον συνήθειαν νὰ σφαγιάζωσι κατὰ τὴν ἀποβίωσιν τῶν ἰδίων των βασιλέων τινὰς δούλους, πιστεύοντες ὅτι ὑπηρετοῦσιν οὗτοι αὐτοὺς εἰς τὴν ἄλλην ζωήν.—Σὰν-Σαλβάδωρ (Ἅγιος Σώστης) λέγεται ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Πορτογάλλων·— γ') τὸ τῆς Ἀγγόλας, κατεχόμενον ὑπὸ τῶν Πορτογάλλων, ἐχόντων πρωτεύουσαν τῶν ἐκεῖσε κατακτήσεών των εὐλίμενον πόλιν, ἥτις ὀνομάζεται ὁ Ἅγιος Παῦλος τῆς Λοάνδας·— δ') τὸ τῆς Βεγγουέλας, μέρος τοῦ ὁποίου κατέχεται ὁμοίως ὑπὸ τῶν Πορτογάλλων, ἔχον πρωτεύουσαν παραλίαν πόλιν τὸν Ἅγιον Φίλιππον.

485. Οἱ Πορτογάλλοι, οἵτινες κατεξουσιάζουσι τὴν Ἀγγολαν καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Βεγγουέλας, πρῶτοι ἀνεκάλυψαν τὸν τόπον τοῦτον κατὰ τὸ 1487, ὅπου ἐσύστησάν τινα φρούρια πρὸς κατοχὴν τοῦ τόπου, καὶ εἰσήγαγον καὶ τὸν χριστιανισμόν, ἐξαλειφθέντα ἤδη μεταξὺ τῶν αὐτοχθόνων, ἐχόντων πολλὰς περιωρισμένας διανοητικὰς δυνάμεις, καὶ ἐκδότων ὄντων εἰς τὸν Φετισισμόν. Οἱ Πορτογάλλοι μάλιστα ἐξηχρείωσαν αὐτοὺς περισσότερον, σκοπὸν ἔχοντες νὰ ἐξασφαλίσωσιν εἰς ἑαυτοὺς ἀποκλειστικῶς τὰ ἐκ τῆς ἐμπορίας τῶν προϊόντων τοῦ τόπου μεγάλα κέρδη, καὶ μάλιστα τὰ ἐκ τῆς σωματεμπορίας τῶν εἰς τὴν Βρασιλίαν μετακομιζομένων δούλων· διότι ὁ τόπος οὗτος μετὰ τῆς ἄνω Γουϊνέας ἔδιδε πολλοὺς Νέγρους εἰς τὴν σωματεμπορίαν τῶν μαύρων ἀργυρωνήτων δούλων, μετακομιζομένων ᾗ πωλουμένων, ὡς ἀλόγων ζώων, εἰς τὰς κατὰ τὴν Ἀμερικὴν ἀποικίας· ἀλλὰ κατ' εὐτυχίαν αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Κυβερ: ὅλαι συμφώνως ἀπεφάσισαν, ἀπό τινος καιροῦ, νὰ καταδιώκωσι τὸ τοιοῦτον ἐμπόριον, φέρον ὄνειδος εἰς τὴν ἀνθρωπότητα.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τόπου εἶναι ὀλίγον γνωστὸν, διότι οἱ Πορτογάλλοι ἐφρόντισαν νὰ ἀπομακρύνωσιν ἐκεῖθεν τὰ λοιπὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη. Φαίνεται δὲ, ὅτι εἰς τὰ περικυκλοῦντα αὐτὸν πρὸς Ἀν: ὑψηλὰ καὶ συνηρεφῆ ὄρη, εὑρίσκονται μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ σιδήρου, αἱ δὲ πεδιάδες εἶναι εὐφορώταται, διαῤῥέομεναι ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, ἐν οἷς ὁ μέγιστος λέγεται Ζαΐρος. Ὅλα τὰ τῆς Σενεγαμβίας ζῶα καὶ θηρία εὑρίσκονται καὶ ἐνταῦθα, καὶ ἄλλα δάκετα θανατηφόρα, καὶ ἓν εἶδος μεγίστων μυρμήκων, οἵτινες εἰσδύοντες εἰς τὰς προβοσκίδας τῶν ἐλεφάντων θανατόνουσιν αὐτοὺς ὑποπίπτοντας εἰς μανίαν. Τὸ κλίμα τοῦ τόπου εἶναι θερμότατον, νοσερὸν καὶ ὀλέθριον εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, μὴ ζῶντας πλέον τῶν 50 ἐτῶν, ἐν ᾧ οἱ αὐτόχθονες εἶναι μακροβιώτατοι. Ἀγαπῶσι δὲ οὗτοι τὸ ῥακίον εἰς ὑπερβολὴν, συνειθισθέντες ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους, οἵτινες ὡς δόλωμα κατ' ἀρχὰς τὸ προσέφερον εἰς αὐτούς.

486. Τὸ μέρος τῆς παραλίας, τὸ ὁποῖον ἐκτείνεται κάτωθεν τῆς Βεγγουέλας, ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήριον Νέγρον ἕως τὸν Ὀράγγην ἢ Ὀρανίαν ποταμὸν, ἤτοι ἀπὸ τὴν 16° ἕως τὴν 28° Ν: πλάτους, εἶναι τόπος ὀλίγον ἐγνωσμένος διὰ τὸ δισπρόσιτον καὶ ἐπικίνδυνον τῶν ἐκεῖ ἀκτῶν, ὑπό

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τινων περιλαμβανόμενος εἰς τὴν ἔτι νοτιωτέραν χώραν τῶν Ὀττεντότων· καὶ τὰ μεσόγεια δὲ αὐτῆς τῆς παραλίας ἐκτεινόμενα πολὺ πρὸς Ἀν: μέχρι τῶν Μονομοτάπων (489) εἶναι τόποι εἰσέτι ἄγνωστοι, κατοικούμενοι ὑπὸ διαφόρων λαῶν Κάφρων· οἱ δὲ Κάφροι, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν Κιαφίροι, ἤγουν ἄπιστοι ὑπὸ τῶν Ἀράβων λεγόμενοι, εἶναι Νέγροι, πολλοὺς μικρολαοὺς συνιστῶντες, ἐξ ὧν οἱ πλειότεροι ἔχουσί τι ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν, ὄντες ὅλοι κοινῶς Φετισισταὶ, βάρβαροι καὶ ἄθλιοι. Ὀνομάζουσι δέ τινες ταύτην τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ διαβρεχομένην παραλίαν Κιμβαιβασίαν, καὶ τὰ ἐνδότερα αὐτῆς Μακασίαν ἀπὸ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν Κιμβαιβάσας καὶ Μακάσσας νομαδικοὺς λαοὺς, ἔχοντας ποίμνια κερασφόρων ζώων, διότι ὁ τόπος ἔχει καλὰς καὶ ἀφθόνους βοσκάς. Τιμωροῦσι δὲ οὗτοι, ὡς λέγεται, αὐστηρῶς τὴν κλοπήν· πιστεύουσι τὰς μαγείας καὶ ἓν δαιμόνιον κακὸν, τὸ ὁποῖον πέμπει τὴν βροχὴν, τὸν κεραυνὸν καὶ τὰς τρικυμίας.

487. Ἡ Ὀττεντοτία ἢ ἡ Χώρα τῶν Ὀττεντότων πρὸς Ν: τῆς Κιμβεβασίας ὀνομασθεῖσα ἀπὸ τῶν Ὀττεντότων, οἵτινες εἶναι Νέγροι μὲν τὸ γένος καὶ αὐτοὶ, ἀλλὰ χρώματος αἰθιοκιτρίνου, ἔχοντες τὴν γένυν (πηγοῦνι) πολλὰ μυτηρὰν, τὰ ζυγωματικὰ ὀστᾶ πολλὰ ἐξέχοντα, καὶ τὴν ῥῖνα πολλὰ σιμὴν (πλακωτήν). Φαίνεται ὅτι οὗτοι ὑπάρχουσιν οἱ ἀνέκαθεν ἰθαγενεῖς κάτοικοι ὅλης τῆς Μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς. Ζῶσι δὲ κατὰ γένη ἢ φυλὰς καὶ μικρολαοὺς νομάδας καὶ σκηνίτας, διοικουμένους ὑπὸ γερόντων τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν. Ὡς σημαντικώτεροι δὲ ἀναφέρονται οἱ Κοράναι, οἱ Ναμακοῦοι, οἱ Δαμάραι καὶ οἱ Βοσγεσμάνοι (ἄνθρωποι τοῦ δάσους). Οὗτοι δὲ οἱ τελευταῖοι φαίνονται εἰς ἄκρον βάρβαροι καὶ θηριώδεις, καὶ δυσμορφώτατοι τῶν ἀνθρώπων, καταπολεμούμενοι ἀσπόνδως ὑπὸ τῶν λοιπῶν φυλῶν· καὶ αὐτοὶ δὲ διαρπάζουσι συχνάκις τὰς κατοικίας τῶν γειτόνων τῶν ἀποίκων τοῦ Κάπου, ἐκτοξεύοντες κατ' αὐτῶν βέλη φαρμακευμένα. Οἱ Ὀττεντόται πόλεις δὲν ἔχουσιν, ἀλλὰ κατοικοῦσι κατὰ κώμας εἰς καλύβας κινητὰς, πλεγμένας ἐκ βρυούλων (πληθ: 500 χιλ:).

ΑΠΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΕΥΕΛΠΙΔΟΣ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ

Ἡ ΚΑΠΑΝΔΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφ: 520,000 χιλιάμ: □—Πληθ. 260 χιλ.
Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 15° 45′ καὶ 26°.
Μλάτος Ν: μεταξὺ 30° καὶ 34° 52′.

488. Ἡ ἀποικία αὕτη συστηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ὁλλανδῶν κατὰ τὸ 1600, κατέχει τὸ μεσημβρινώτατον μέρος τῆς Ἀφρικῆς, ὅπου κεῖται καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ Ἐὐελπες Ἀκρωτήριον, καὶ ὁ Ἀτλαντικὸς ἀπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ διακρίνεται Ἂν δὲ καὶ κατὰ τὴν ἔκτασιν ἡ Καπανδία ὑπερβαίνει τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν, δὲν κατοικεῖται μ' ὅλον τοῦτο ὑπὸ πλέον τῶν 260 χιλ: ἐξ ὧν μόλις οἱ ἡμίσεις εἰσὶ λευκοί, οἱ δὲ λοιποὶ Νέγροι καὶ Ὁττεντότοι. Ὁ τόπος ἔχει κλίμα εὔκρατον, ὧν ὡραιότατος, κατάρρυτος, καὶ εὔκαρπος, ὅπου καὶ τὰ ὀπωρικὰ τῆς Εὐρώπης τελεσφοροῦσι κάλλιστα, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ ἄμπελος, φέρουσα καὶ τὸν περίφημον οἶνον, τὸν τῆς Κωνστάνσας ἐπονομαζόμενον ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου χωρίου, τοῦ ὁποίου τὰ πέριξ εἶναι κατάφυτα ἀπὸ ἀμπελῶνας. Ἀπὸ τοῦ Μαΐου μηνὸς μέχρι τοῦ Αὐγούστου καταπλημμυρεῖται ὁ τόπος ἀπὸ βροχὰς, διότι τότε εἶναι ἡ χειμερινὴ ὥρα τοῦ Νοτίου ἡμισφαιρίου· τὸ δὲ θέρος κατερημοῦται ὑπὸ τῶν καυτηρῶν ἀνέμων, οἵτινες πνέοντες ἀφανίζουσι πᾶν τὸ προστυχὸν φυτόν. Ἱπποπόταμοι καὶ Στρουθοκάμηλοι εὑρίσκονται ἀρκετοί· τὰ δὲ λοιπὰ θηρία, οἷον Λέοντες, καὶ Ὕαιναι καὶ Πάνθηρες, κατήντησαν σπάνια διωκόμενα, διότι ἄλλοτε ἥρπαζον τοὺς κατοίκους μέσα ἀπὸ τὰς κατοικίας των. — Πρωτεύουσα τῆς Ἀποικίας εἶναι ἡ πόλις Κάπον, ἤτοι τὸ Ἀκρωτήριον (κάτ: 20 χιλ:), κτισμένη ὀλίγον πρὸς Β: τοῦ Ἐὐελπίδος Ἀκρωτηρίου, εἰς τὸν κολπίσκον τῆς Τάβλας. Ἡ Ἀποικία αὕτη, ἀνήκουσα ἀπὸ τοῦ 1806 εἰς τοὺς Ἄγγλους, εἶναι κατ' ἐξοχὴν σημαντικὴ διὰ τὴν θέσιν της, ὡς πρὸς τὴν θαλασσοπορίαν τὴν εἰς τὰς Ἰνδίας. Αὐτοῦ Ν-Ἀν: κεῖται τὸ τῶν Βελονῶν Ἀκρωτήριον, ἡ μεσημβρινωτάτη ἄκρα τῆς Ἀφρικῆς.

Β') ΧΩΡΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤ: ΠΑΡΑΛΙΑΣ.

489. Πρὸς Ἀν: τῆς χώρας τῶν Ὁττεντότων ἀρχίζει ἡ Ν-Ἀν: παραλία τῆς Ἀφρικῆς παρὰ τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν, εἰς τὴν ὁποίαν κεῖται· α) ἡ Καφρερία καὶ ἡ παραλία τοῦ Νατάλου· β') ἡ παραλία τῆς Σοφάλας· γ') ἡ τῆς Μοζαμβικῆς· καὶ δ') τὸ Ζαγγουέβαρον. Ἡ χώρα αὕτη, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς 53° Ἀν: μήκους, ἐκτείνεται ἕως τῆς 40° καὶ ἀπὸ τοῦ 0° Ν: πλάτους μέχρι τῆς 33°. Οἱ Εὐρωπαῖοι ἀπο τριῶν ἤδη αἰώνων συχνάζουσιν εἰς αὐτὰ τὰ παράλια, ὅπου ἔχουσι καὶ κατακτήσεις καὶ καταστήματα, διὰ τὴν ἐμπορίαν τοῦ χρυσοῦ, καὶ τῶν ἐλεφαντοστέων, καὶ τῶν δούλων, καὶ ὅμως οὗτοι ὑπάρχουσιν οἱ ὀλιγώτερον εἰς αὐτοὺς ἐγνωσμένοι τόποι τῆς οἰκουμένης.

Α'. Ἡ Καφρερία καὶ ἡ παραλία τοῦ Νατάλου Β-Ἀν: τῆς Καπανδίας καὶ πρὸς Ἀν: τῆς Ὁτεντετίας μεθ' ἧς καὶ συνέχεται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν, περιλαμβάνει μέγα μέρος τόπου ἀορίστου ἐκτάσεως, κατοικουμένου ὑπὸ τῶν Κάφρων (486-πληθ. 2 ἑκατομ.), οἵτινες εἶναι μὲν μελα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νόχροες, ἀλλὰ εὐρωστότεροι καὶ ῥωμαλαιότεροι τῶν Νέγρων, καὶ νοημονέστεροι, καταγινόμενοι οἱ πλεῖστοι εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Εἶναι ἐγκρατεῖς, ζωηροί, εὔθυμοι, ὠκύποδες καὶ ἐπιτηδειότατοι κυνηγοί, θηρεύοντες τοὺς Ἐλέφαντας καὶ τὰς Γαζέλας διὰ τῆς ὠκυποδίας των. Ὁ τόπος ἔχει ὄρη συνηρεφῆ, πεδιάδας ἀμμώδεις, καὶ ποιλάδας εὐφόρους ὀρυζίου, κεγχρίου καὶ ὀσπρίων, καὶ καλὰς βοσκάς· φέρει δὲ καὶ ψήγματα χρυσοῦ, ἢ ἄμμον χρυσοφόρον καὶ σιδηροφόρον. Διαφόρων φυλῶν μικρολαοὶ αὐταδιοίκητοι, καὶ συχνάκις πρὸς ἀλλήλους πολεμοῦντες, κατοικοῦσι τὸν τόπον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν, ποῦ μὲν ὡς γεωργοί, ποῦ δ' ὡς ποιμένες, εἰς διάφορον κατάστασιν τοῦ πολιτικοῦ βίου εὑρισκόμενοι· τινὲς δὲ εἰσὶ καὶ ὅλως ἄγριοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὰ ὄρη, μάλιστα λέγονται καὶ ἀνθρωποφάγοι. Τὴν δὲ παραλίαν τῆς Καφρερίας λεγομένην καὶ τοῦ Νατάλου (διότι ἀνεκάλυψεν αὐτὴν ὁ Βάσκος Γάμας κατὰ τὸ 1498 τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως) κατοικοῦσιν οἱ λεγόμενοι Ταμβοῦκοι, τῶν ὁποίων ἡ φυλὴ φαίνεται ἀρκετὰ ἐκτεταμένη, καὶ γνωρίζουσα τὰς ἀναγκαιοτέρας τέχνας τοῦ βίου· μεταξὺ δ' αὐτῶν οἱ Ἄγγλοι ἔχουσιν ἀποικίαν, τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσι Νατάλου λιμένα. Οἱ Ἱεραπόστολοι ἐπέτυχον νὰ εἰσάξωσιν αὐτόσε τὸν Χριστιανισμόν.

Β'. Ἡ Παραλία τῆς Σένας καὶ Σοφάλης, ἐκτεινομένη ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς Λαγόας μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ζαμβέζη ποταμοῦ, ὅστις εἶναι ὁ μέγιστος τῶν εἰς τὴν Ἀν: παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς ἐκβαλλόντων, ἔχων τὰς πηγάς του εἰς τὰ Λύπατα ἢ Λουπάτια ὄρη. Εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας ταύτης κεῖνται τὰ Μονότατα ἢ Μονομότατα, πάλαι ποτε ἐκτεταμένον βασίλειον, διαμελισμένον δὲ νῦν μεταξὺ πολλῶν ἡγεμόνων αὐτοχθόνων. Ὁ τόπος εἶναι συνηρεφὴς καὶ εὔφορος, ἔχων κλίμα εὐκραὲς καὶ ὑγιεινόν, καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Σοφάλης. — Κιλιμάνη εἶναι ὁ πρώτιστος λιμὴν τῶν Πορτογάλλων καὶ Σένα, ἡ ἕδρα τοῦ Διοικητοῦ τῶν ἐκεῖ ἀποικιῶν (πλησ. 1 ἑκατομ: 400 χιλ:).

Γ'. Ἡ Παραλία τῆς Μοζαμβικῆς, καταντικρὺ τῆς νήσου Μαδαγασκάρης, ὀνομάζεται ἀπὸ τὴν εἰς αὐτὴν ἐχυρὰν πόλιν Μοζαμβίκην, ἀνήκουσαν εἰς τοὺς Πορτογάλλους, οἵτινες κρατοῦντες τοῦ τόπου, ἔχουσιν αὐτὴν πρωτεύουσαν ὅλων τῶν εἰς τὰ Ἀν: παράλια τῆς Ἀφρικῆς κατακτήσεών των· οἱ δὲ αὐτόχθονες λαοὶ διοικοῦνται πάντοτε ὑπὸ τῶν ἰδίων των ἡγεμόνων, οἱ μὲν ὡς ἀνεξάρτητοι, οἱ δὲ ὡς ὑποτελεῖς τῶν Πορτογάλλων, τηροῦντες τὰ ἤθη, τοὺς νόμους καὶ τὰ ἔθιμα αὐτῶν. Ὁ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τόπος εἶναι κατάρρυτος καὶ εὔφορος εἰς πάντα, γεννήματα, ὄσπρια, μεσημβρινὰ ὀπωρικὰ, καφὲν καὶ ἄλλα ἴδια, ἔχων καὶ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· τὰ δὲ δάση γέμουσιν ἀπὸ ἐλέφαντας, τῶν ὁποίων οἱ ὀδόντες γίνονται ἀφορμὴ εἰς σημαντικὸν ἐμπόριον. Οἱ δ' ἐπικρατέστεροι λαοὶ, Κάφροι ἐν γένει, εἶναι οἱ Μακοῦαι, οἱ Μόνζοι καὶ οἱ Μιζίμβαι (πληθ. 2,600,000).

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ. Οἱ Πορτογάλλοι, ἀνακαλύψαντες ἀπὸ τοῦ 1498 τὴν Μοζαμβικὴν, κατέκτησαν καὶ κατέχουσιν, οὐ μόνον αὐτὴν τὴν πλουσίαν χώραν, ἀλλὰ καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Σένας καὶ Σοφάλας. Ὅλαι δὲ αὐταὶ αἱ κτήσεις κυβερνῶνται ὑποκείμεναι εἰς μίαν γενικὴν διεύθυνσιν ἑνὸς ὑπὸ τὸν τίτλον γενικοῦ Καπετάνου τῆς Μοζαμβικῆς, ὅστις ἔχει ὑπ' αὐτὸν ἄλλους ὑποδεεστέρους διευθυντὰς πρὸς τὴν διοίκησιν ὅλης τῆς κατακεκτημένης χώρας, διηρημένης εἰς 7 ὑποκαπετανίας ἢ τοπαρχίας. Ὅθεν καί τινες τῶν Γεωγράφων περιλαμβάνουσιν τὴν ἀπὸ τῆς Καφρερίας παραλίαν μέχρι τῆς τοῦ Ζαγγουεβάρου ὑπὸ τὄνομα Καπετανία τῆς Μεζαμβικῆς. Ὁ Γεν. Διευθυντὴς διαμένει εἰς τὴν πόλιν Μοζαμβίκην ἐπὶ νησιδίου κτισμένην, καὶ ἔχουσαν 400 οἰκίας κτισμένας μὲ κοραλόπετραν, καὶ ἐξαίρετον λιμένα, εἰς τὸν ὁποῖον ἐλλιμενίζονται τὰ εἰς τὰς Ἰνδίας ταξιδεύοντα πλοῖα. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς διὰ τὸ νοσῶδες τοῦ τόπου μόλις συμποσοῦνται εἰς 2800: ἐξ ὧν 1500 εἶναι Νέγροι, 800 Ἄραβες καὶ 500 λευκοὶ· οἱ πλεῖστοι δὲ τούτων εἰσὶ κακοῦργοι, ἐξοριζόμενοι ἐκεῖ ἐκ τῆς Πορτογαλλίας καὶ τῶν ἀποικιῶν αὐτῆς.

Δ΄. Ἡ Παραλία τοῦ Ζαγγουεβάρου ἢ Ζαγγουεβαρία. Β-Ἀν: τῆς Μοζαμβικῆς ἐκτεινομένη ἡ παραλία αὕτη μέχρι τῆς τοῦ Ἀϊάνου (472), περιλαμβάνει πολλὰ κράτη διαφόρων λαῶν εἰς διάφορον βαθμὸν πολιτισμοῦ εὑρισκομένων. Τὰ παράλια σχεδὸν ὅλα ὑπόκεινται εἰς τὴν ἄμεσον ἢ ἔμμεσον κυριαρχίαν τοῦ Ἰμάμου ἢ Σουλτάνου τῆς Μασκάτης (435). Εἶναι δὲ σχεδὸν ἀλίμενα, ἔχοντα ἱκανὰς νήσους παρακειμένας. Ἀπὸ Μ: προχωροῦντες πρὸς Β: ἀπαντῶμεν πρώτην τὴν νῆσον Κουϊλόαν, ἔχουσαν λιμένα ἐξαίρετον. Ἐπ' αὐτῆς ὑπῆρχέ ποτε πόλις ὁμώνυμος περιτειχισμένη καὶ πολυάνθρωπος, πρωτεύουσα ἑνὸς ἰσχυροῦ βασιλείου· τὴν σήμερον δὲ εἰς τὴν αὐτὴν τοποθεσίαν ὑπάρχουσιν ὀλίγαι καλύβαι πενιχραί. Ὀλίγον ἔτι πρὸς Β: κεῖται ἡ νῆσος Ζανζιβάρη, εὐλίμενος καὶ εἰς ἄκρον εὔφορος, καὶ ἑτέρα ἡ Μομφία, ἀμφότεραι ὑποκείμεναι εἰς τὸν Ἰμάμην τῆς Μασκάτης, καθὼς καὶ ἡ Κουϊλόα. Ἡ Ζανζιβάρη εἶναι ἡ μεγίστη αὐτῶν τῶν νήσων, συνηρεφὴς, καὶ κατάρρυτος καὶ εὐλίμενος, ἔχουσα καὶ πρωτεύουσαν πόλιν ὁμώνυμον, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδρεύει συνήθως ὁ Σουλτάνος ἢ Ἰμάμης τῆς Μασκάτης.

Πρὸς Β: εἶναι τὸ βασίλειον τῆς Μομβάσης, τοῦ ὁποίου ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα κεῖται ἐπὶ νήσου κατακτηθείσης ὑπὸ τῶν Ἄγγλων καὶ παραιτηθείσης κατὰ τὸ 1827.— Ἡ Μελίνδα, πρωτεύουσα ὁμωνύμου βασιλείου, κεῖται ἐπὶ τῆς στερεᾶς εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κουϊλιμανσῆ. Αὕτη

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐξέπεσε πολὺ, ἀφ' οὗ ἠλευθερώθη ἀπὸ τὴν δεσποτείαν τῶν Πορτογάλλων, οἵτινες εἰς αὐτὴν πρώτην ἀπέβησαν κατὰ τὸ 1498, καὶ μετὰ δύο αἰῶνας ἀπεδιώχθησαν.— Βραῦα, πρωτεύουσα μικρᾶς δημοκρατίας Ἀράβων, ὑποτελοῦς ποτε εἰς τοὺς Πορτογάλλους, νῦν δὲ ἀνεξαρτήτου. Εἰς ταύτην τὴν πόλιν ὑπάρχουσιν ἐργοστάσια μεταξωτῶν καὶ χρυσοκεντήτων ὑφασμάτων.—Ἄξιαι λόγου ἄλλαι πόλεις διὰ τὸ ἐμπόριόν των ὑπάρχουσιν, ἡ Λαμμὼ, καὶ ἡ Μαγαδοξὼ ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν ὁμωνύμου ποταμίου κειμένη.

Ἡ παραλία Ζαγγουεβαρία, ὁριζομένη πρὸς Ἀν: ἀπὸ τὰ Λύπατα ὄρη εἶναι χαμηλὴ καὶ νοσώδης, ὡς καταπλημμυρουμένη ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, τῶν ὁποίων αἱ πηγαὶ καὶ ὁ ῥοῦς εἰσὶν ἄγνωστοι. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἔχει τινὰς τόπους ἀμμώδεις καὶ ἀφόρους, ἀλλὰ καὶ δάση πυκνότατα γέμοντα ἐλεφάντων καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Ἀφρικῆς θηρίων. Οἱ κάτοικοι εἶναι Ἄραβες, ἐπελθόντες εἰς τὸν τόπον, καὶ Νέγροι οἱ Ἰθαγενεῖς, τῶν ὁποίων αἱ ἐπικρατέστεραι φυλαὶ λέγονται Μαγγάλοι καὶ Μαρακάται, πρεσβεύοντες ὅλοι τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν, εἰσαχθεῖσαν παρὰ τῶν Ἀράβων· ἐξάγει δ' ὁ τόπος, κόμμι, ἐλεφαντόδοντα, δούλους, ἀντιμώνιον ἢ βιτριόλιον ἢ χαλκάνθην (θειϊκὸν χαλκὸν), ἔχον ἱκανὸν ἐμπόριον καὶ μὲ τὰ παράλια τῆς Ἀραβίας.

490. Συνεχὴς τῆς ἀνωτέρω παραλίας πρὸς τὸ Β-Ἀν: εἶναι ἡ παραλία τοῦ Ἀϊάνου ἢ ἡ χώρα τῶν Σομαύλων, περὶ τῆς ὁποίας ἐλαλήσαμεν (472). Ἐξ ὅλης δὲ τῆς Ν-Ἀν: παραλίας τῆς Ἀφρικῆς ἐξάγονται ψήγματα χρυσοῦ, κόμμι καὶ ἐλεφαντόδοντα.

Γ'.) ΜΕΣΟΓΕΙΑΙ ΧΩΡΑΙ ΑΓΝΩΣΤΟΙ.

Ἔκτασις ἐπιφ: 7,400,000 χιλιάμ: □ τετραγωνικά.

Μῆκος Ἀν: μεταξὺ 17^0 καὶ 44^0.

Πλάτος μεταξὺ 12^0 30′ Β: καὶ 27^0 Ν.

491. Ὅλοι οἱ κατὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῶν Δ-Μεσημβρινῶν καὶ Μ-Ἀνατολικῶν παραλίων μεσάγειοι τόποι τῆς Ἀφρικῆς, οἱ μεταξὺ αὐτῶν τῶν παραλίων ἐκτεινόμενοι μέχρι τῆς Νιγρητίας πρὸς Β: καὶ τῆς χώρας τῶν Σομαύλων πρὸς Ἀν: καὶ τῆς Καφρερίας πρὸς Μ: περιλαμβάνοντες ἔκτασιν πολλῶν χιλ: τετραγ: λευγ: ὑπάρχουσιν ὀλίγον ἐγνωσμένοι μέχρι σήμερον εἰς τοὺς Εὐρωπαίους· διότι ἡ ἀκρασία τοῦ κλίματος, ὁ φανατισμὸς καὶ ἡ θηριωδία τῶν κατοίκων καθιστῶσιν αὐτοὺς ἀπροσίτους εἰς τοὺς περιηγητὰς, ἐκ τῶν ὁποίων καί τινες εἰς τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἔπεσον θύματα τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνακαλύψεως ἐκείνων τῶν τόπων ζήλου των. Λέγουσι δὲ ὅτι πολλοὶ βάρβαροι λαοὶ, ὁμόφυλοι μὲ τοὺς τῆς Νιγρητίας, κατοικοῦσιν αὐτοὺς, καθὼς καὶ τοὺς μεσημβρινοτέρους οἱ Κάφροι· ὅθεν καί τινες τῶν Γεωγράφων ὠνόμασαν αὐτὴν τὴν χώραν Νιγρητίαν Μεσημβρινὴν, καθὼς καὶ τὴν ἔτι νεωτέραν ὀνομάζουσι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καφρερίαν. Ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν λαῶν ὡς ἐπικρατέστεροι ὀνομάζονται οἱ Γάλλαι, κατοικοῦντες πρὸς τὸ Β-Ἀν: καὶ εἰσβαλόντες εἰς τὴν Ἀβυσσινίαν, οἱ Βορόροι πρὸς Ἀν: οἱ Κασάγγοι οἱ παρὰ τὴν κάτω Γουϊνέαν, καὶ οἱ Καζάμβαι οἱ παρὰ τὸν Ζαμβέζην οἰκοῦντες. Ἐν συνόψει μόνον τὰ παράλια τῆς ἐκτεταμένης ταύτης Ἠπείρου, ποῦ μὲν πλατύτερα, ποῦ δὲ στενώτερα, γνωρίζονται ὀπωσοῦν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀκριβῶς· περὶ δὲ τοῦ ἐνωτερικοῦ, συμπεριλαμβανομένης καὶ αὐτῆς τῆς Σαχάρας, ἔχουσιν οἱ Γεωγράφοι ἀμυδρὰν γνῶσιν περί τινων τόπων, ἢ καὶ οὐδεμίαν περὶ ἄλλων πλειοτέρων, διότι περιηγηταὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσχωρήσωσιν εἰς αὐτούς, καὶ νὰ ἐξετάσωσιν ἐπιστημονικῶς καὶ κατ' ἀκρίβειαν.

ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ.

492. Αἱ περὶ τὴν Ἀφρικὴν νῆσοι κεῖνται εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ἢ εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, περιλαμβάνουσαι 600 χιλ: χιλιαμέτρων τετρ: ἔκτασιν, καὶ ὑπὲρ τὰ 4 ἑκατ: κατ: ἐξουσιάζονται δὲ αἱ μὲν ὑπὸ τῶν Ἄγγλων (πλ: 113 χιλ:) αἱ δὲ ὑπὸ τῶν Γάλλων (πλ: 110 χιλ:) αἱ δὲ ὑπὸ τῶν Ἱσπανῶν (πλ: 178 χιλ:) αἱ δὲ ὑπὸ τῶν Πορτογάλλων (πλ: 388 χιλ:) καὶ ἄλλαι τέλος κατοικοῦνται καὶ ἐξουσιάζονται ὑπὸ τῶν Ἀφρικανῶν (πλ: 3,200,000).

Α'.) Αἱ εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν.

493. Μαδαγασκάρη, χωριζομένη ἀπὸ τὴν στερεὰν διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μοζαμβικῆς, εἶναι μία ἐκ τῶν ἐγνωσμένων μεγίστων νήσων, μακρὰ 340 λεύγας· διασχίζεται ἀπὸ Β: πρὸς Μ: ἐσωτερικῶς διὰ σειρᾶς ὀρέων, τὰ δὲ παράλια γενικῶς ἔχει βαλτώδη καὶ νοσώδη. Εἶναι δὲ τόπος πλουσιώτατος εἰς ξύλα πολύτιμα καὶ εἰς μέταλλα. Αὐτοῦ εὑρίσκεται καὶ ὁ Ζέβους, ἤτοι Βοῦς ἔχων ὕβον εἰς τὴν ῥάχην ὡς ἡ Κάμηλος. Λέγουσι δὲ, ὅτι κατοικεῖται ὑπὸ τριῶν ἑκατομ: κατοίκων, διαιρουμένων εἰς πολλοὺς καὶ διαφόρους λαούς, οἵτινες ὀνομάζονται ὅλοι κοινῶς Μαδεκάσιοι, λαλοῦντες γλῶσσαν ἔχουσαν ὁμοιότητας μὲ τὴν τῶν Μαλαίων (186), μὲ τὴν τῶν Κάφρων, καὶ μὲ τὴν Ἀραβικὴν, Τὰ μεσόγεια τῆς νήσου εἶναι ὀλίγον ἐγνωσμένα· λέγουσι δὲ ὅτι εἶναι καλῶς καλλιεργημένα καὶ ἀέρα ἔχουσι καθαρὸν καὶ ὑγιεινόν. Σημαντικαὶ δὲ πόλεις αὐτῆς ὀνομάζονται· ἡ Μουζαγγάβη, Πομβετόκη, Φουλπουάντη καὶ Ταματαύη.

494 Αἱ Κομόραι, 4 οὖσαι κεῖνται μεταξὺ τῆς Μαδαγασκάρης καὶ τῆς στερεᾶς, κατοικούμεναι ὑπὸ Ἀράβων· ἡ πρωτίστη αὐτῶν, Κομόρη ὀνομαζομένη, φέρει ὀρύζιον πορτογάλλια, λεμόνια. σάκχαρι κτλ.— Αἱ Ἀμιράνται πρὸς Β: καὶ αἱ Σεσιέλλαι, ἢ αἱ Μαχαὶ, δύω σωρεῖαι νήσων

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μικρῶν καὶ περικυκλωμένων ἀπὸ ὑφάλους, ἀνήκουσι νῦν εἰς τοὺς Ἄγγλους—Σοκότορα (Διοσκορὶς) Β: Ἀν: τοῦ Γουαρδαφουΐου ἀκρωτηρίου, πετρώδης καὶ ξηρὰ νῆσος, εἰς τὴν ὁποίαν φύεται ἡ καλλίστη Ἀλοή. Οἱ Ἄγγλοι ἔχουσιν ἐν κατάστημα, ἀλλ' ἡ νῆσος κατοικεῖται ὑπὸ Ἀράβων ὑποτελῶν εἰς τὸν Ἰμάμην τῆς Μασκάτης (436).

495. Ἡ νῆσος τῆς Φράντσας κατοικουμένη ὑπὸ 80 χιλ: ψυχῶν καὶ φέρουσα καφὲ, σάκχαρι, καὶ λουλάκιον. Πρωτ: Λιμὴν Λουΐσιος (Port-Louis) ἀποικία Γαλλικὴ, παραχωρηθεῖσα εἰς τοὺς Ἄγγλους κατὰ τὴν συνθήκην τὴν γενομένην τὸ 1814. Ἡ νῆσος Βουρβώνη πρὸς Δ: ἀξιοσημείωτος διὰ τὸ ἐν αὐτῇ πάντοτε πνέον πῦρ Ἡφαίστειον· ἀνήκει δ' εἰς τοὺς Γάλλους φέρουσα σάκχαρι, μοσκοκάρφια, καφὲ καὶ σῖτον, κατοικουμένη ὑπὸ 110 χιλ. ψυχῶν ὁκαφὲς αὐτῆς ἔχει τὰ δευτερεῖα τοῦ τῆς Μόκκας.

Β') Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν.

496. Ἁγία Ἑλένη, νῆσος μικρὰ ἐννέα λευγῶν γῦρον ἔχουσα, ἱκανῶς εὔφορος καὶ ὀνομαστὴ διὰ τὴν εἰς αὐτὴν ἐξορίαν καὶ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος. Τὰ εἰς τὰς Ἰνδίας ἀπερχόμενα Ἀγγλικὰ πλοῖα ἐλλιμενίζονται εἰς αὐτήν.—Ἡ Ἀνάληψις πρὸς Β: ξηρὸς βράχος, εἰς τὸν ὁποῖον προσορμίζονται οἱ θαλασσοπόροι μόνον διὰ τὸ ἐκεῖ εὑρισκόμενον πλῆθος τῶν χελωνῶν, καὶ ὅπου οἱ Ἄγγλοι ἔχουσί τινας φρουρούς.—Αἱ νῆσοι τῶν Πριγγίπων, τοῦ Ἁγ: Θωμᾶ, τοῦ Φερνάνδου Πῶ, κεῖνται εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας. Ἡ τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ φέρει σάκχαρι ἀφθόνως, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Πορτογάλλους· ὅλαι δ' αἱ λοιπαὶ κατέχονται ὑπὸ τῶν Ἄγγλων.

497. Αἱ νῆσοι τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου εἶναι περὶ τὰς δέκα, πετρώδεις αἱ πλειότεραι· ἐξ αὐτῶν ἡ τοῦ Σαιντιάγγου μετὰ δύο ἢ τριῶν ἄλλων, φέρουσι λουλάκιον, πορτογάλλια καὶ λεμόνια· ἀνήκουσι δὲ εἰς τοὺς Πορτογάλλους.

498. Αἱ Καναρίαι (Μακάρων νῆσοι) εἰσὶν ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ σημαντικώτεραι ὀνομάζονται Λαγκερώτη καὶ Φορταβεντούρα, ὅπου τρέφονται καὶ πολλαὶ Κάμηλοι.— Καναρία καὶ Φέρος. Ἐκ ταύτης τῆς τελευταίας ἐλαμβάνετο καὶ ὁ πρῶτος ἐκ συνθήκης Μεσημβρινός (31). —Τενερίφη, εὐκαρποτάτη εἰς τὰ παράλια, εἰς δὲ τὸ μέσον αὐτῆς ὑψοῦται ὄρος λεγόμενον Πρηὼν τῆς Τενερίφης, φρικτὸν πυρίπνοον, καὶ ἔχον ὕψος 11,500 ποδῶν.— Αἱ Καναρίαι, ἀνακαλυφθεῖσαι κατὰ τὸ 1345 ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων, ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἱσπανίαν· ἦσαν δὲ πρότερον κατοικημέναι ἀπὸ ἕνα λαὸν πολιτευμένον, Γουάγχαι λεγόμενον· φέρουσι δὲ οἶνον κάλλιστον καὶ ὀπωρικά· ἀλλὰ πλῆθος ἀκρίδων, φερομένων ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ὑπὸ τῶν ἀνέμων, κατερημόνουσιν αὐτὰς συχνάκις. Τὰ δὲ ὡραῖα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πτηνὰ διὰ τὸ πτέρωμα καὶ τὸ εὐχάριστον κελάδημά των, τὰ λεγόμενα κανάρια, κατάγονται ἐξ αὐτῶν τῶν νήσων, ἐξ ὧν καὶ ὠνομάσθησαν. Πρὸς Ἄρκτον κεῖνται αἱ νῆσοι Μαδέρα καὶ Προτοσάνον (ὑγιηρὸς λιμὴν), ἀνήκουσαι εἰς τὴν Πορτογαλλίαν. Ἡ Μαδέρα εἶναι ἐξάκουστος διὰ τὸν ἐκλεκτὸν οἶνόν της, διότι καὶ αὐτῆς ἡ γῆ εἶναι ἡφαιστειογενής· κατοικεῖται δὲ ὑπὸ 100 χιλ: ψυχῶν, ἔχουσα πρωτ: τὴν Φουγχάλην.

499. Πρὸς τὸ Β-Δ: εἶναι αἱ Ἀσόραι, ἔχουσαι γῆν εὔφορον καὶ κλίμα τερπνόν, ἀλλ᾽ ὑποκείμεναι εἰς συχνοὺς σεισμοὺς διὰ τὴν Ἡφαιστείαν φύσιν τῆς γῆς των (πληθ: 200 χιλ:). Αἱ κυριώτεραι εἶναι· Τερκέρα, καὶ Ἅγ: Μιχαὴλ, ἡ μεγίστη πασῶν Φαϊάλη, Γρασιόζα καὶ Πῖκος· αὕτη ἡ τελευταία ἔχει ἐν ὑψηλὸν πυρίπνοον, καὶ θερμὰ λουτρὰ ἡ τοῦ Ἁγίου Μιχαήλ. Ἡ πρωτ. τῆς διοικήσεως αὐτῶν τῶν νήσων, ὑποκειμένων εἰς τὴν Πορτογαλλίαν, ὀνομάζεται Ἄγγρα ἐπὶ τῆς Τερκέρας κειμένη.

ΚΕΦΑΛ. Α΄.

ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἔκτασις ἐπιφανείας 42,000,000 χιλιάμ: □ τετραγωνικᾶ. Πληθ. 50,000,000 (*).

500. Ἡ ἐκτεταμένη αὕτη Ἤπειρος, κειμένη μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ἔχει τρισχιλίας περίπου λεύγας ἀπὸ Β: εἰς Ν: καὶ σύγκειται ἀπὸ δύο μεγάλας χερσοννήσους, τὰς ὁποίας συνάπτει ὁ Ἰσθμὸς τῆς Πανάμας ἢ Δαριένιος· ἐπονομάζονται δὲ, ἡ μὲν, Ἀμερικὴ Βορεία, ἡ δὲ, Ἀμερικὴ Μεσημβρινή. Ἀνεκαλύφθη δὲ κατὰ τὸ 1492 ὑπὸ Χριστοφόρου τοῦ Κολόμβου, καὶ κατοικεῖται νῦν ὑπὸ 48 περίπου ἑκατομ: ἀνθρώπων. Ἐξ αὐτῶν οἱ μὲν εἶναι αὐτόχθονες, ὀνομαζόμενοι Ἰνδιάνοι, οἵτινες ἔχουσι χρῶμα κόκκινον χαλκοῦν· οἱ δὲ εἶναι Εὐρωπαῖοι, ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης σχεδὸν καταγόμενοι· οἱ δὲ εἶναι Αἰθίοπες (Μαῦροι, ἢ Νέγροι) μετακομισμένοι ὡς δοῦλοι ἐκ τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ δὲ εἰς τὴν Ἀμερικὴν γεννηθέντες ἐξ Εὐρωπαίων λέγονται Κρεόλοι· οἱ δὲ ἐξ Εὐρωπαίου καὶ Αἰθιοπίσσης, Μουλάτροι· οἱ δὲ ἐξ Εὐρωπαίου καὶ Ἀμε-

(*) Τὸ ἐκδεδομένον εἰς τὰς Ἀγγλαμερικανικὰς Ἡνωμένας ἐπικρατείας ἡμερολόγιον διὰ τὸ ἔτος 1837 σημειόνει τὸν πληθ: τῆς Ἀμερικῆς ὅλης εἰς 67,676,882· καὶ τῶν ἄλλων δὲ Ἠπείρων σημειόνει ηὐξημένον τὸν ἀριθμόν. Τῆς Εὐρώπης εἰς 269,317,521· τῆς Ἀσίας μετὰ τῶν νήσων αὐτῆς εἰς 620 ἑκατομ. τῆς Ἀφρικῆς εἰς 100 ἑκατομ. τῆς δ᾽Αὐστραλίας καὶ Πολυνησίας εἰς 2,748,000· ὥστε ὅλος ὁ πληθ. τῆς οἰκουμένης συμποσοῦται εἰς 1,059,742,403.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρικανῆς ὀνομάζονται Μέτιδες. Πολλοὶ τῶν ἰθαγενῶν ζῶσιν εἰσέτι ἰδίως ἄγριοι καὶ βάρβαροι κατὰ μικρολαοὺς, εἰς τὰ ἀπέραντα δάση αὐτῆς τῆς Ἠπείρου, λεγόμενοι Ἰνδιάνοι. Ὅλοι δὲ οἱ πολιτισμένοι λαοὶ πρεσβεύουσι τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, καὶ πολιτεύματα ἔχουσιν ἀβασίλευτα συνταγματικὰ, ὁμόσπονδα τὰ πλειότερα, πλὴν τοῦ τῆς Βρασιλίας, ἐχούσης Αὐτοκρατορίαν Συνταγματικήν.

Εἰς τὰ περὶ Φυσικῆς Γεωγραφίας ἐλαλήσαμεν περὶ τῶν ὀρέων (147), λιμνῶν (178), ποταμῶν (176), κόλπων (120) καὶ ἀκρωτηρίων (118) ταύτης τῆς Ἠπείρου ἐν γένει, καὶ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ θέλομεν προσθέσει ὅ,τι περὶ αὐτῶν ἔχομεν ἴδιον.

301. Ἡ Ἀμερικὴ ἐκτείνεται σχεδὸν ἀπὸ τὸν βόρειον πόλον ἕως τὸν Ἀνταρκτικὸν πολικὸν κύκλον, περιλαμβάνουσα ὅλα τὰ κλίματα, καὶ παράγουσα ὅλα τὰ προϊόντα τῶν λοιπῶν Ἠπείρων. Παρατηρεῖται δὲ ὅτι ἡ θερμότης εἰς αὐτὴν τὴν Ἤπειρον εἶναι ὀλιγωτέρα ἢ εἰς τοὺς ὑπὸ τὸ αὐτὸ πλάτος τόπους τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς· διότι ἐκείνην πολλὰ ὄρη διασχίζουσιν ἀπ' Ἄρκτου πρὸς Μεσημβρίαν φερόμενα, ὑψηλότατα ὄντα καὶ αἰωνίως χιονοσκέπαστα, καὶ αὐτὰ τὰ ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν (147)· ἔπειτα δὲ ὅλαι αἱ γαῖαι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι εἰσέτι χέρσοι, κατάσκεποι ἀπὸ ἀπέραντα δάση, Σαβάνας (143) καὶ λειβάδια, μεγίστας λίμνας καὶ ἐκτεταμένους βάλτους, διαῤῥεόμεναι ἀπὸ τοὺς μεγίστους ποταμοὺς τῆς οἰκουμένης (176 καὶ 178). Ἐκτὸς τούτων, ἡ Ἀμερικὴ φαίνεται περιοριζομένη πρὸς Β: ἀπὸ μεγάλην θάλασσαν ἑνόνουσαν τὸν Εἰρηνικὸν μὲ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν, ᾗ σκεπαζομένην ὑπὸ ἀπείρων στρωμάτων πάγων ἀδιαλύτων, οἵτινες καταῤῥήγνουσιν αὐτὴν ἀδιάβατον, καὶ τὸ κλίμα τοῦ τόπου ψυχρότερον.

Προϊόντα δὲ παράγει ἡ Ἀμερικὴ ὅλα σχεδὸν τὰ τῶν ἄλλων Ἠπείρων, ὡς περιλαμβάνουσα ὅλα τὰ κλίματα, καὶ ἔχει καὶ ἄλλα ἑαυτῆς ἴδια. Τὰ μὲν ἥμερα ζῶα καὶ κτήνη, μεταχομισθέντα ὑπὸ τῶν ἀνακαλυψάντων αὐτὴν Εὐρωπαίων, ἐπολυπλασιάσθησαν τοσοῦτον, ὥστε ἀγέλαι βοῶν καὶ ἵππων βόσκονται νῦν εἰς ἀγρίαν κατάστασιν, ἐκ δὲ τῶν ἀγρίων Ῥέννοι, Βόνασοι, καὶ Λευκαὶ Ἄρκτοι· εἰς δὲ τοὺς μεσημβρινοὺς, Πάνθηρες Ἀμερικανοὶ, Τάπιροι, διάφορα εἴδη πιθήκων, καὶ ἡ προβατοκάμηλος, τὸ μόνον τετράποδον ζῶον, τὸ ὁποῖον εὗρον οἱ Εὐρωπαῖοι μεταχειριζόμενον ὡς φορτηγὸν ὑπὸ τῶν αὐτοχθόνων τῆς Μ: Ἀμερικῆς. Ἐκ δὲ τῶν πτηνῶν, εὑρίσκονται· ὅλα σχεδὸν τὰ τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ἐν οἷς πλῆθος ψιττακῶν καὶ στρουθοκαμήλων, καὶ ἰδιάζοντα ὁ Κόνδωρ, τὸ μέγιστον τῶν ἁρπακτικῶν πτηνῶν, καὶ τὸ κολύβριον, τὸ σμικρότατον πάντων, λεγόμενον διὰ τοῦτο πτηνόμυια. Εὑρίσκονται δὲ καὶ κροκόδειλοι, καὶ μεγίστων ὄφεων πλῆθος, καὶ ἔντομα ἀξιοθέατα, τὰ μὲν διὰ τὸ μέγεθος, τὰ δὲ διὰ τὰ λαμπρὰ χρώματά των, τὰ δὲ διὰ τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον διαδίδουσι τὴν νύκτα. Εἰς δὲ τὰ ἀπέραντα δάση τῆς Ἀμερικῆς εὑρίσκονται ὅλα τὰ δένδρα τοῦ παλαιοῦ κόσμου καὶ ἰδίως αἱ μαγνιολίαι, τὸ γαλακτόδενδρον, αἱ κηρομυρσῖναι, καὶ ἄλλα. Εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην γίνονται φοίνικες, ἔβενος ᾗ ἄλλα χρωματιστικὰ ξύλα πολύτιμα, ὁ κόκκος (ἢ Ἰνδικὰ καρύδια) κακάον, καφὲς, σακχαροκάλαμον, Ἰνδικὸν (λουλάκι) ὅλα τὰ μεσημβρινὰ ὀπωρικὰ, καὶ πᾶν εἶδος ἀρωμάτων καὶ ἰατρικῶν βοτανῶν, καὶ ἰδίως τὸ ταμαρίνδον καὶ τὸ κίγκινον, ὁ φλοιὸς τοῦ ὁποίου δίδει τὴν κίναν. Τὰ δὲ γεώμηλα, ὁ ταβάκος καὶ τὸ λεγόμενον μαὶς (εἶδος ἀραβοσίτου) εἶναι αὐτοφυῆ αὐτῆς τῆς Ἠπείρου φυτὰ, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ οἱ δημητριακοὶ καρποὶ μεταφερθέντες, καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ χρήσιμα φυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰ εὐδοκίμησαν θαυμασίως. Ἔχει δὲ καὶ ὀρυκτὰ ἄφθονα· τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τὰ εἰς τὴν Μεξικὴν καὶ τὴν Περουΐαν εἶναι ἀνεξάντλητα· χαλκός, σίδηρος, κασσίτερος, θεῖον, ἅλας ὀρυκτόν, καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ μέταλλα εὑρίσκονται ἄφθονα· ᾗ ἀδάμαντας δὲ φέρει καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους, ᾗ μαργαριτάρια ἁλιεύονται εἰς πολλὰς παραλίας. Ἐν περιλήψει, ἡ Ἀμερικὴ εἶναι πλούσιος τόπος διὰ τὸ εὔφορον ᾗ πάμφορον αὐτοῦ, καὶ ἤθελεν εἶσθαι ἔτι πλουσιώτερος ᾗ εὐφορώτατος, ἐὰν ὅλος ἑκατοικεῖτο ὑπὸ πολιτισμένων λαῶν, καὶ ἐκαλλιεργεῖτο ὅσον ἔπρεπεν. Ὅλοι οἱ Εὐρωπαῖοι ἔκαμαν εἰς αὐτὴν ἀνακαλυφθεῖσαν κατακτήσεις καὶ ἀποικίας, ἐξόχως δὲ οἱ Ἱσπανοὶ κατέκτησαν ἀπεράντους τόπους, καὶ τοὺς τότε πολιτισμένους καὶ πλουσίους. Οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ Γάλλοι ἀπῴκισαν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς βορείου Χερσονήσου· οἱ δὲ Πορτογάλλοι, τὸ τῆς Μεσημβρινῆς.

§. Α'. ΑΜΕΡΙΚΗ ΒΟΡΕΙΑ

502. Μέγα μέρος αὐτῆς εἶναι πολλὰ ὀλίγον ἐγνωσμένον. Τὰ μεσόγειά της διασχίζει, ἀπὸ Β: πρὸς Ν: καὶ κατὰ τὴν παραλίαν πλευράν, μεγάλη σειρὰ ὀρέων, ἑνουμένη μὲ τὴν τοῦ Μεξικοῦ· λέγεται δὲ ἐκείνη μὲν ἡ σειρὰ Ἀπαλλάχια ὄρη, αὕτη δὲ, ὄρη πετραῖα, ἡ λιθώδη καὶ βραχώδη, ὅπου κατοικοῦσι καὶ πολλαὶ αὐτόνομοι φυλαὶ τῶν Ἰθαγενῶν Ἰνδιάνων, οἵτινες κατὰ χωρία κατοικοῦντες, διοικοῦνται ὑπὸ ἑνὸς ἀρχηγοῦ, ὀνομαζομένου Κασίκου, ὄντες ὅλοι φετισισταί (188)

503. Αἱ δὲ παραλίαι αὐτῆς παρεκτείνονται, αἱ μὲν πρὸς Β: αἱ δὲ, πρὸς Δ: αἱ δὲ, πρὸς Ἀνατολάς.

Αἱ πρῶται διακλυζόμεναι ἀπὸ τὴν Παγωμένην θάλασσαν εἶναι σχεδὸν ἄγνωστοι. Αἱ δὲ Β-Δ: διαβρέχονται ἀπὸ τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν σχηματίζοντα τὸν κόλπον τῆς Καλιφορνίας, καὶ τὸν τῆς Πανάμας πρὸς Μ: παρὰ τὸν ὁμώνυμον Ἰσθμόν. Αἱ δὲ Ἀν: ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν, σχηματίζοντα πρὸς Β: τὸν Βαφίνιον κόλπον καὶ τὴν Οὐδσονικὴν θάλασσαν, πρὸς Μ: δὲ, τὸ Ἀρχιπέλαγος τῶν Ἀντιλλῶν καὶ τὸν Μεξικανικὸν κόλπον. Περιλαμβάνει δὲ ἡ Βορ: Ἀμερικὴ τὰς ἑξῆς ἐπικρατείας. Πρὸς Β: α') Τὴν Ῥωσσικὴν Ἀμερικήν. β') Τὴν Νέαν Βρεττανίαν ᾗ Βρεττανικὴν Ἀμερικήν· γ') τὴν Γροελλανδίαν. Πρὸς Μ: δὲ α) τὰς Ἡνωμένας Ἀγγλοαμερικανικὰς ἐπικρατείας. β') τὴν Μεξικήν· καὶ γ') τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ κειμένην.

ΡΩΣΣΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἔκτασις ἐπιφ: περὶ τὰ 1,400,000 χιλιάμ: □ — Πληθ. 50,000.

Μῆκος Δ: μεταξὺ 133° καὶ 170°.

Πλάτος Β: μεταξὺ 55° καὶ 70°.

504. Ἡ εἰς τὰ Βορειοδυτικὰ μέρη τῆς Βορείου Ἀμερικῆς παραλία, ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τὸν Βόρειον Παγωμένον ὠκεανὸν καὶ τὸν Βερίγγιον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πορθμόν, καὶ πρὸς Μ: ἐκτεινομένη ἐπὶ τοῦ Μεγάλου ἢ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ μὲ τὰς παρακειμένας νήσους, ὀνομάζεται Ῥωσσικὴ Ἀμερική, συνορεύουσα πρὸς Ἀν: μὲ τὴν Βρεττανικὴν Ἀμερικήν. Ὁ ἀπέραντος οὗτος τόπος, τοῦ ὁποίου γνωστὰ εἶναι μόνον τὰ παράλια καὶ αἱ παρακείμεναι νῆσοι, κατοικεῖται ἀπὸ διαφόρους ἰθαγενεῖς λαοὺς βαρβάρους, ἐν οἷς καὶ οἱ Ἐσκιμόοι, γένος ἀνθρώπων ὁμοίων μὲ τοὺς Σαμοϊέτας καὶ Λάπονας, τὸ ὁποῖον κατοικεῖ ὅλους τοὺς βορειοτάτους τόπους τῆς Ἀμερικῆς. Αἱ δὲ παρακείμεναι Νῆσοι, κατὰ σωρείας αἱ πλεῖσται, ὑπάρχουσι, πρὸς Β: μὲν αἱ Ἀλεούτιαι (424), καὶ αἱ Ἀλωπεκόνησοι κατάντικρυ τῆς στενῆς καὶ μακρᾶς Χερσονήσου Ἀλάσκας κείμεναι, μετὰ τῆς ὁποίας ὡς μία συνεχὴς σειρὰ φαίνονται ἐκτεινόμεναι πρὸς τὴν Ἀσίαν· πρὸς δὲ Μ: ἡ Κοδιάκη, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει κωμόπολις εὐλίμενος Ἀλεξανδρία ἢ Ἅγιος Παῦλος λεγομένη· καὶ αἱ σωρεῖαι τῶν Νήσων τοῦ Πρίγγιπος τῆς Γάλλης, τῶν τοῦ Δουκὸς τῆς Γόρκης καὶ τῶν τοῦ βασιλέως Γεωργίου. Εἰς μίαν δὲ τούτων τῶν τελευταίων, Σίτκαν λεγομένην, ὑπάρχει συνωκισμένον πολίχνιον εὐλίμενον, Νέος Ἀρχάγγελος ὀνομασθὲν, ὅπου ἑδρεύει καὶ ὁ διοικῶν τὸν τόπον Ῥῶσσος διοικητής. Ὁ δὲ τῆς Ῥωσσίας Αὐτοκράτωρ ἐπέτρεψε τὴν κυριότητα αὐτοῦ τοῦ τόπου εἰς ἑταιρίαν ἐμπόρων, ἥτις ἐμπορεύεται τὰ ἐκεῖθεν ἐξαγόμενα πολύτιμα γουναρικά. Αὕτη ἔχει ἀποικίαν ἐκ διαφόρων λαῶν, τῆς ὁποίας ὁ πληθ: ἀνέβαινε τὸ 1846 εἰς 7783 ψυχάς, καὶ τὸ ἐκ τῶν γουναρικῶν προϊὸν εἰς 950 χιλ: ῥούβλια ἀργυρᾶ. Ἐκ δὲ τῶν ἰθαγενῶν λαῶν μόνους τοὺς Ἀλεουτιανούς, ὄντας φιλησύχους καὶ ἀναλγήτους, ὑπέταξαν οἱ Ῥῶσσοι εὐκόλως, μεταχειριζόμενοι αὐτοὺς ὡς δούλους εἴς τε τὴν θήραν καὶ τὴν ἁλιείαν.

Τὰ μεσημβρινὰ καὶ δυτικὰ παράλια αὐτοῦ τοῦ τόπου παγονόμενα κατὰ τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ ἔτους, καὶ αἱ παρακείμεναι νῆσοι εἰσὶν ἐγνωσμέναι ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων· ἀπέραντα δάση ἐκ πευκῶν, καὶ ὄρη ὑψηλὰ γυμνὰ καὶ χιονοσκεπῆ καλύπτουσιν αὐτόν, ἐν οἷς ὑπάρχει καὶ τὸ ὑψηλότατον ἡφαίστειον ὄρος τῆς Β: Ἀμερικῆς, Ἅγιος Ἠλίας λεγόμενον καὶ ἔχον ὕψος 5,113 μ.: Μαῦραι Ἀλώπεκες καὶ αἰθαί, ἐνυδρίδες, φῶκαι καὶ φάλαιναι, θηρεύομεναι καὶ ἁλιεύομεναι ὑπὸ τῶν Ῥώσσων καὶ τῶν ἰθαγενῶν διὰ τὰ δέρματά των, εἶναι τὸ κύριον προϊὸν αὐτοῦ τοῦ τόπου, φέρον μεγάλα κέρδη εἰς τὴν Ῥωσσικὴν ἑταιρίαν.

505. Πρὸς Ν: τῆς εἰρημένης συνεχίζεται ἡ παραλία τῆς Νέας Κορνουαλίας καὶ Νέας Γεωργίας παρὰ τὴν ὁποίαν κεῖνται ἄλλαι νῆσοι, ἐξ ὧν αἱ ὀνομαστότεραι εἶναι ἡ τῆς Βασιλίσσης Καρλότης καὶ ἡ τοῦ Οὐαγκουέρου, πρὸς τὴν Ν: ἄκραν τῆς ὁποίας ἀντικρίζει ὁ κόλπος τοῦ Νουτκᾶ,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὀνομαστὸν ἐμπορεῖον τῶν γουναρικῶν. Αὕτη δὲ ἡ χώρα ἀνήκει νῦν εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῆς Βρεττανικῆς Ἀμερικῆς.

506. Πρὸς Ν: τῶν εἰρημένων συνεχίζονται αἱ ἀκταὶ τῆς χώρας τῆς λεγομένης Νέας Ἀλβιόνης καὶ Ὀρεγόνης, ὅπου εἶναι αἱ ἐκβολαὶ τοῦ Κολομβία ἢ Ὀρεγόνος ποτ: ὅστις δέχεται τὸν Δεύϊσον, τοῦ ὁποίου τὰς ὄχθας σκιάζουσιν ἐλάται ἐξαίσιαι, ἔχουσαι 300 ποδῶν ὕψος· ἡ παραλία αὕτη, καθὼς καὶ αἱ μετ' αὐτὴς πρὸς Ν: συνεχιζόμεναι ἀκταὶ τῆς Νέας Καλιφορνίας ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῆς Ἀγγλαμερικανικῆς Ὁμοσπονδίας.

Κατόπιν ἡ παραλία προχωροῦσα πρὸς Ἀν: ἀλλὰ βαθμηδὸν κυκλουμένη, συνιστᾷ τὰς ἀκτὰς τῆς ἐπιμήκους χερσονήσου τῆς Καλιφορνίας καὶ τῆς Μεξικανικῆς χώρας, μέχρι τοῦ Δαριενείου Ἰσθμοῦ, τοῦ συνάπτοντος τὰς 2 χερσονήσους. Τὸ δ' ἐσωτερικὸν τῶν περιγραφέντων παραλίων διατρέχει ἀπὸ Β: πρὸς Ν: ἡ Σειρὰ τῶν λεγομένων Πετραίων ὀρέων κατὰ διαφόρους διευθύνσεις διακλαδιζομένη· καὶ ἐκ μὲν τῆς Ἀνατολικῆς πλευρᾶς ἡ κλιτύς αὐτῆς πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοὶ χυνόμενοι εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, ἐν οἷς καὶ ὁ λεγόμενος Νόρτης· ἐκ δὲ τῆς δυτικῆς, ὁ Κολομβίας καὶ Σακραμέντος εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανὸν ἐκβάλλοντες, καὶ ὁ Κολοράδος εἰς τὸν Κόλπον τῆς Καλιφορνίας.

Σημ. Αἱ πλεῖσται τῶν ἀνωτέρω χωρῶν οἷον ἡ Νέα Καλιφορνία, τὸ πρὸς Ἀν: αὐτῆς Ν: Μεξικὸν, ἡ παλαιὰ Καλιφορνία, τὸ ἰδίως Μεξικὸν, αἱ ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ, ἡ Τεξικὴ καὶ ἄλλαι ἐπὶ τῶν βορείων παραλίων τοῦ Μεξικανικοῦ Κόλπου χῶραι, κατεκτήθησαν ὑπὸ τῶν Ἱσπανῶν ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ ις'. αἰῶνος καὶ ὑπὸ τὸνομα Νέα Ἱσπανία ἐκυβερνῶντο ὑπὸ ἑνὸς Ἀντιβασιλέως μέχρι τοῦ 1810. Τότε ἀποστᾶσαι ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως ἐκηρύχθησαν ἀνεξάρτητοι, συστήσασαι σύσπονδον πολιτείαν κατὰ τὸν τύπον τῆς Ἀγγλαμερικανικῆς συμπολιτείας· ἀλλ' αἱ ἐσωτερικαὶ διχοστασίαι μετέβαλον πολλάκις τὸ πολίτευμα, καὶ πολλαὶ ἀποσπασθεῖσαι συνέστησαν κατ' ἰδίας πολιτείας, ἢ προσετέθησαν εἰς τὴν Ἀγγλαμερικανικὴν συσπονδίαν· αἱ δὲ λοιπαὶ διέμειναν ὑπὸ τὸνομα Μεξικανικὴ Ὁμοσπονδία.

ΜΕΞΙΚΗ Ἡ ΜΕΞΙΚΑΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφαν: 2,000,000 χιλιάμ: □—Πληθ. 8,000,000.

Μῆκος Δ: μεταξὺ 89° καὶ 119° 30'.

Πλάτος Β: μεταξὺ 15° 40' καὶ 33°.

507. Ἡ Μεξικὴ περιλαμβάνεται μεταξὺ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ ἀπὸ Δ: ἐκτεινομένη μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, καὶ τῆς Τεξικῆς πρὸς Ἀν: πρὸς Β: δὲ ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ Νέου Μεξικοῦ καὶ τῆς Νέας Καλιφορνίας, κατακτηθείσας κατὰ τὸ 1847 ὑπὸ τῶν Ἀγγλαμερικανῶν. Σύγκειται δὲ νῦν ἡ Μεξικὴ ὑπὸ τῆς Καλιφορνίας,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῆς ἰδίως Μεξικῆς καὶ τῆς ἐν τῷ Μεξικανικῷ κόλπῳ προεχούσης χερσονήσου τῆς Γιουκατάνης, περιλαμβάνουσα 22 Κράτη συμπολιτευόμενα ὑπὸ μίαν σύσπονδον πολιτείαν, κυβερνωμένην ὑπὸ ἑνὸς Προέδρου ὑποτασσομένου εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κοινοβουλίου.

Ἡ Καλιφορνία πρὸς Δ: εἶναι Χερσόννησος ἐπιμήκης, χωριζομένη ἀπὸ τὴν στερεὰν ὑπὸ τῆς Πορφυρᾶς θαλάσσης, ἤτοι τοῦ κόλπου τῆς Καλιφορνίας, καὶ ἀποπερατουμένη εἰς τὸ Ἀκρωτήριον Σαιντλούκαρον λεγόμενον, ὅπου εἶναι καὶ λιμὴν ἀξιόλογος. Ἡ δὲ πρὸς Β: αὐτῆς τῆς χερσον: παραλία λέγεται Νέα ἢ Ἄνω Καλιφορνία, κατακτηθεῖσα μετὰ τοῦ πρὸς Ἀν: αὐτῆς Νέου Μεξικοῦ ὑπὸ τῶν Ἀγγλαμερικανῶν κατὰ τὸ 1847 Οἱ ἰθαγενεῖς αὐτῶν τῶν τόπων εὑρίσκονται εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τῆς κτηνώδους καταστάσεως, ἀλλ' ὁ ζῆλος τῶν ἀποκατασταθέντων ἐκεῖ ἱεραποστόλων συνέτεινεν εἰς τὸν ἀνθρωπισμὸν αὐτῶν.

Τὸ Μεξικὸν (ἢ ἰδίως Μεξικὴ) εἶναι εὐρύχωρος καὶ ὡραῖος τόπος, ἐκτεινόμενος μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἰσθμοῦ, καὶ πρὸς Ἀν: διὰ τοῦ ποτ: Νόρτη ἀπὸ τῆς Τεξικῆς χωριζόμενος· διασχίζεται δὲ ὑπὸ σειρᾶς ὀρέων ὑψηλῶν συνιστώσης εὐρύχωρα ὀροπέδια, ἀναβαίνοντα εἰς ὕψος 5—7 χιλ. ποδῶν, καὶ ἐκτεινόμενα ἀπὸ τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου. Ἡ σειρὰ δ' αὕτη, παρέκτασις οὖσα τῆς τῶν πετραίων, ἔχει καὶ ἡφαίστεια, τῶν ὁποίων τὰ διασημότερα ὀνομάζονται Ποποκατεπέλτη καὶ Ἰσταζιχουάλτη, καὶ ὁ πρὴν τοῦ Ὁριζάβα, ὑψηλὰ ὄντα ἕως 16,000 ποδ: καὶ μεταλλεῖα πλούσια χρυσοῦ, μάλιστα ἀργύρου, τὰ ὁποῖα ἐτησίως δίδουσι περὶ τὰ 140 ἑκατομ: δραχ. Εἰς μίαν κοιλάδα τῶν ὑψηλῶν ὀροπεδίων τούτων κεῖται καὶ τὸ Μεξικὸν, ἡ ἀρχαία πρωτ: τοῦ πολιτισμένου βασιλείου, τοῦ κατακτηθέντος ὑπὸ τῶν Ἱσπανῶν κατὰ τὸ 1521.

Μετὰ τοῦ Μεξικοῦ συνέχεται ἡ Χερσόννησος Γιουκατάνη Β: Ἀν: εἰσχωροῦσα εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, καὶ σχηματίζουσα αὐτὸν μετὰ τῆς κατάντικρυ αὐτῆς Χερσοννήσου τῆς Φλωρίδος. Ἐπὶ τῆς Γιουκατάνης πρωτ: εἶναι ἡ Μέριδα, καὶ ἡ Καμπέχη εἰς τὰ δυτ: αὐτῆς παράλια, ὅθεν ἐξάγεται καὶ τὸ βαφικὸν ξύλον τὸ λεγόμενον Καμπέχιον. Εἰς τὸ Ν—Ἀν: μέρος τῆς Γιουκατάνης ἔχουσιν οἱ Ἄγγλοι ἀποικίαν πρὸς ἐμπορίαν αὐτοῦ τοῦ βαφικοῦ ξύλου.

508. Ἐπὶ τῆς Μεξικῆς ὑπάρχουσι πόλεις σημαντικαί· Μεξικὸν (κάτ. 250 χιλ:) κείμενον ἐν τῷ μέσῳ μεγάλης λίμνης, καὶ ἐπὶ ὀροπεδίου 7,000 ποδῶν ὑψηλοῦ. Εἶναι ἡ ὡραιοτάτη τῶν τῆς Ἀμερικῆς πόλεων, καὶ θαυμαστὴ διὰ τὰς πλουσίας ἐκκλησίας. Ἡ τῆς Μητροπόλεως ἔχει πολυέλαιον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀργυροῦν σφυρήλατον, τόσον μέγαν, ὥστε τρεῖς ἄνθρωποι ἐμβαίνουσιν εἰς αὐτὸν, ὅταν θέλωσι νὰ τὸν καθαρίσωσιν. — Ἡ Πουέβλα-δε-λος-Ἄγγελος (ἡ πόλις τῶν Ἀγγέλων, κάτ. 68 χιλ.) εἰς τὴν χώραν, ὅπου ἔκειτό ποτε ἡ Τλασκαλὰ, πρωτεύουσα ἰσχυρᾶς δημοκρατίας, τὴν ὁποίαν ἔλαβε σύμμαχον ὁ Φερνανδῆς Κόρτες διὰ νὰ ὑποτάξῃ τὸ Μεξικόν. — Χολούλα πρὸς Δ: (κάτ. 16 χιλ.) ἱερὰ πόλις τῶν ἀρχαίων Μεξικανῶν, καὶ, ἀξιοθέατος νῦν διὰ τὰ ἐν αὐτῇ ἐρείπια ὑπερμεγέθους πυραμίδος κτισμένης ἐξ ἀργίλου καὶ πλίνθων· εἶχε δὲ βάσιν τετράγωνον (ἑκάστη πλευρὰ τῆς ὁποίας ἦτο μακρὰ 480 μ.) 4 ὀροφὰς, καὶ ὕψος 55 μέτρων· ἡ δὲ πολυχρονιότης τόσον μετέβαλεν αὐτὴν κατὰ τὸ σχῆμα, ὥστε ὁμοιάζει μὲ φυσικὸν βουνόν, ἐπί τινος δὲ τῶν ὑψηλοτάτων ἰσοπέδων αὐτοῦ εἶναι κτισμένη ἐκκλησία μήκους 30 μέτρων—Βερακρούζη (κάτ. 14 χιλ.) ὁ πρώτιστος λιμὴν εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, καὶ τὸ κέντρον τοῦ μετὰ τῆς Εὐρώπης ἐμπορίου· ἀλλ εἶναι τόπος νοσώδης, εἰς τὸν ὁποῖον νομίζουσιν ὅτι γεννᾶται ἡ Κιτρινοθέρμη.

Εἰς τὸ Μεξικὸν τελεσφορεῖ πᾶν εἶδος τῶν εἰς τροφὴν τοῦ ἀνθρώπου χρησιμευόντων φυτῶν· οἷον βανάναι, ἀραβόσιτος, γεώμηλα, σῖτος, σίκαλη, κτλ. καὶ ὅμως ὑπόκειται αὐτὸς ὁ τόπος εἰς μεγάλην σιτοδείαν ἐξ αἰτίας τῆς ξηρασίας. Παράγει δ' ἀφθόνως σάκχαρι, Ἰνδικὸν, κακάον, ταβάκον, καὶ βαφικὰ ξύλα, τὰ λεγόμενα τῆς Καμπέχης, καὶ τοῦ Ἀκαΐου καὶ ἐβένου, καὶ τὴν Ἰαλάπαν, καὶ τὴν Νοπάλην, ἐφ' ἧς ζῇ τὸ ἔντομον ἡ Κοχενίλλη, ἐκ τῆς ὁποίας γίνεται τὸ κερμέζιον, ὁμοίως μὲ τὸ ἡμέτερον πρινοκόκκιον. Ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα χαλκοῦ, μολύβδου, κασσιτέρου, καὶ σιδήρου· τὰ δὲ τοῦ ἀργύρου εἶναι τὰ πλουσιώτατα ὅλων τῶν τῆς Οἰκουμένης, διότι αὐτὰ μόνα δίδουσι κατ' ἔτος πλειότερον ἄργυρον ἢ ὅσον δίδουσιν ὅλα ὁμοῦ τὰ λοιπὰ μεταλλεῖα τῆς Ἀμερικῆς.

Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς ὁμοσπονδίας συμποσοῦνται εἰς 8,000,000: ὄντες Ἱσπανοὶ, Νέγροι καὶ Ἰθαγενεῖς. Οὗτοι δὲ εἶναι τὰ λείψανα τοῦ ἀρχαίου ἔθνους τῶν Ἀσίκων, οἵτινες, ὅτε κατεκυριεύθησαν ὑπὸ τῶν Ἱσπανῶν, ἦσαν προχωρημένοι εἴς τινα βαθμὸν πολιτισμοῦ· θρησκείαν ὅμως εἶχον βάρβαρον καὶ ἀπάνθρωπον, διότι ἐσφαγίαζον καὶ ἀνθρώπους εἰς τοὺς θεούς των — Ἡ ἐπικρατοῦσα νῦν θρησκεία, καὶ ἡ μόνη ἀνεκτὴ καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν τῆς Μεξικαν: ὁμοσπονδίας, εἶναι ἡ χριστιανικὴ τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας.

509. Ἡ ΤΕΞΙΚΗ, ἡ χώρα τῆς Τεξᾶς λεγομένη, κεῖται μεταξὺ τοῦ Μεξικαν: κόλπου, τῆς Ἀγγλαμερικανικῆς ὁμοσπονδίας καὶ τῆς Μεξικῆς, ἀφ' ἧς καὶ ἀπεσπάσθη κατὰ τὸ 1826 καὶ ἐσυστήθη εἰς ἀνεξάρτητον πολιτείαν ἀβασίλευτον, ἀλλ' ὀλιγανδροῦσα (πληθ: 100 χιλ:) ἠνώθη ὕστερον ὡς συμπολιτευόμενον Κράτος εἰς τὴν Ἀγγλαμερικανὴν Ὁμοσπονδίαν· ἔχει δὲ πρωτεύουσαν τὸ Αὐστῖνον. Τὰ παράλια γενικῶς εἶναι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χαμηλὰ καὶ βαλτώδη· τὰ δὲ μεσόγεια εἶναι ὑγιηρὰ καὶ εὔφορα, ἀλλ' ὀλιγάνθρωπα.

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.

Ἔκτασις ἐπιφαν: 500,000 χιλιομ: □—Πληθ: 2,000,000.

Μῆκος Δ: μεταξὺ 85° καὶ 97°.

Πλάτος Β: μεταξὺ 8° καὶ 18°.

510. Ἡ Ὁμοσπονδία αὕτη περιλαμβάνει ὅλον τὸν τόπον τὸν ἀπὸ τῆς Γιουκατάνης μέχρι πλησίον τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Πανάμης, ὅστις, λεγόμενος ἐπὶ Ἱσπανοκρατίας Γενικὴ Καπετανία τῆς Γουατεμάλης, ἀπετέλει μέρος τοῦ βασιλείου τοῦ Μεξικοῦ. Μετὰ τοῦτου συναπέστη ἀπὸ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ' ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τὴν Μεξικαν: συμπολιτείαν κατὰ τὸ 1824 συνεστάθη εἰς ὁμόσπονδον ἰδίαν πολιτείαν, περιέχουσαν πέντε κράτη τὰ ἑξῆς· 1) Τὴν δημοκρατίαν τῆς Γουατεμάλης(*) τὴν μεγίστην ἐκ τῶν 5: κειμένην Β-δυτικῶς. 2) Τὴν τῆς Χονδούρας, ἐκτεινομένην πρὸς Ἀν: τῆς ἀνωτέρω. 3) Τὴν τοῦ Σανσαλβάδορος, κειμένην Νοτιοανατ: τῆς Γουατεμαλίας ἐπὶ τῶν παραλίων τοῦ Εἰρ: Ὠκεανοῦ. 4) Τὴν τῆς Νικαραγούας, κειμένην Ν-Ἀν: τῆς τοῦ Σανσαλβάδορος καὶ τῆς Χονδούρας, καὶ ὀνομαζομένην ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ λίμνης. 5) Τὴν τῆς Κοσταρίκας, τὴν ἀνατολικωτάτην καὶ μεσημβρινωτάτην ἁπασῶν τῶν τῆς ὁμοσπονδίας.

511. Πόλεις.—Γουατεμάλη, πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου δημοκρατίας, κειμένη εἰς ὡραίαν κοιλάδα μεταξὺ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ σειρᾶς ἡφαιστείων, πλησίον ἄλλης ἀρχαιοτέρας ὁμωνύμου πόλεως ὑπὸ σεισμοῦ φρικτοῦ καταπωθείσης τὸ 1777· εἶναι καλῶς κτισμένη καὶ σημαντικὴ διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριόν της (κάτ. 30 χιλ:).—Κοβάνη ἢ Βεραπάζη, πρωτεύουσα μιᾶς ἐπαρχίας τῆς Γουατεμαλίας, εἰς τὴν ὁποίαν βρέχει τοὺς 9 μῆνας τοῦ ἔτους (κάτ: 12 χιλ:) — Κομαϊαοῦα εἶναι ἡ πρωτ: τῆς Χονδούρας, καὶ Τρούξιλλον, ἄλλη πόλις ὀχυρὰ ἐπὶ κολπίσκου, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι νῆσοι σύνδενδροι καὶ πλωταὶ κατὰ τὰς πνοὰς τῶν ἀνέμων.—Σανσαλβάδωρ, εἰς ὡραίαν κοιλάδα κειμένη εἶναι ἡ πρωτ: τῆς ὁμωνύμου δημοκρατίας.— Ἡ Λεόννη, κειμένη ἐπὶ ὁμωνύμου λίμνης καὶ πλησίον φοβεροῦ ἡφαιστείου, εἶναι ἐμπορικὴ πόλις πρωτεύουσα τῆς Νικαραγούας (κάτ: 40 χιλ:) ἄλλη πόλις Νικαράγουα μὲ 30 χιλ: κατ: κεῖται ἐπὶ τῆς Μεσημβρ: ὄχθης τῆς ὁμωνύμου λίμνης. Τῆς δὲ Κοσταρίκας πρωτ: εἶναι ὁ Ἅγιος Ἰωσῆς (κάτ: 20 χιλ:) καὶ Καθάργη (κάτ: 20 χιλ:) ἄλλη πόλις ἐμπορικὴ, εἰς τὰ παράλια τῆς ὁποίας ἁλιεύονται πορφύραι.—

(*) Εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ἰθαγενῶν ἐλέγετο Κουωχι-μαλλάν, ἤτοι χώρα σύδενδρος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ Κυβέρνησις, ὁμόσπονδος πολιτεία ἀβασίλευτος. Θρησκεία ἐπικρατοῦσα ἡ τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας. — Πληθ: 2 ἑκατομ: ἐξ ὧν οἱ ἡμίσεις εἶναι ἰθαγενεῖς Ἰνδιάνοι.

Σημ. Μεταξὺ τῶν Ἰνδιάνων οἱ λεγόμενοι Μοσκῖτοι, λαὸς βάρβαρος καὶ μάχιμος, κατὰ τὰ Ἀν: παράλια κατοικοῦντες ἐτέθησαν κατὰ τὸ 1841 ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας, ἤτις ἐπὶ ἐκείνης τῆς παραλίας συνῴκισε τὴν Βλυελφιέλδην, καὶ τὸν Βασιλέα τῶν Μοσκιτῶν συνταξιοδοτεῖ.

512. Ὁ τόπος διασχίζεται καθ' ὅλον τὸ μῆκός του ὑπὸ τῆς σειρᾶς τῶν ἐκεῖ λεγομένων Ἀνδῶν ἐχούσης πολλὰ ἡφαίστεια, τὰ ὁποῖα συχνάκις προξενοῦσι τρομεροὺς καὶ καταξρεπτικοὺς σεισμούς. Ἐν ἐξ αὐτῶν τῶν ἡφαιστείων, ὀνομαζόμενον Μεσάϊα, δὲν ἐκβάλλει καπνὸν οὐδὲ τέφρας, ἀλλ' αἱ ἐν τῷ κρατῆρι πεπυρακτωμέναι ὗλαι ἀναβράζουσιν ὁμοιάζουσαι μὲ χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ· ἕνεκα τούτου οἱ πρῶτοι κατακτηταὶ Ἱσπανοί, ὑπολαβόντες αὐτὰς τὰς ὕλας ὡς χωνευμένον χρυσόν, ἠγωνίσθησαν, ἀλλὰ ματαίως, νὰ ἐκβάλωσιν ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ κρατῆρος. Βροχαὶ γίνονται συχνότατα καὶ ἄφθονοι μεταβάλλουσαι τοὺς ἀπὸ μικροῦ ἀποστήματος ποταμοὺς καὶ ῥύακας τοῦ τόπου εἰς ὁρμητικοὺς χειμάῤῥους· ἐκ τούτου καθίσταται ὁ τόπος εὐφορώτατος, ἀλλὰ θερμὸς καὶ νοσώδης, κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰ παράλια. Ἡ διαδοχὴ τῆς βλαστήσεως καὶ καρποφορίας δὲν διακόπτεται ἀπὸ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους· ἐξάγεται δ' ἀφθόνως παμβάκιον, ἰνδικόν, κερμέζιον, σάκχαρι, καφὲς, κακάον κάλλιστον, βανίλλια, καὶ ταβάκος ἀξιόλογος, καὶ ξύλα βαφικά. Ὅλα τὰ κατοικίδια ζῶα τῆς Εὐρώπης εὐδοκιμοῦσι, καὶ ἐκ τῶν θηρίων μόνος σχεδὸν ὁ Τάπιρος εὑρίσκεται. Ἡ λίμνη Νικαράγουα πρὸς Ν: κατέχει ἱκανὸν μέρος τοῦ πλάτους τοῦ Ἰσθμοῦ, καὶ κοινωνεῖ μὲ τὸν Μεξικανικὸν κόλπον· διὰ τοῦτο καὶ ἐστοχάσθησάν ποτε νὰ ἑνώσωσιν, ἀνοίγοντες μίαν διώρυγα, τοὺς δύο Ὠκεανούς, τὸν Ἀτλαντικὸν μὲ τὸν Εἰρηνικόν.

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ Β: ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ἡ ΟΜΟΣΠΟΝΔΟΙ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΑΓΓΛΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑΙ.

Ἔκτασις ἐπιφανείας 8,000,000 χιλιομ: □-Πληθ: 23,300,000.

Μῆκος Δ: μεταξὺ 69° καὶ 127°

Πλάτος Β: μεταξὺ 35° καὶ 49°.

513. Ἡ ἀπέραντος ἐπικράτεια αὕτη ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν ἀπ' Ἀν: ἕως τὸν Εἰρηνικὸν πρὸς Δ: μέχρι τῆς 49° τοῦ Βορείου πλάτους (504) συνορεύουσα Δ-Μ: μὲ τὴν Μεξικήν, καὶ ἀπὸ τὸν Μεξικανικὸν κόλπον ἕως τὰς ὄχθας τοῦ Ἁγ. Λαυρεντίου, ὁριζομένη πρὸς Β: ἀπὸ τὴν Βρεττανικὴν Ἀμερικήν. Περιλαμβάνουσα δὲ ἔκτασιν 266, 530 τετρ: λευγῶν διαιρεῖται εἰς 33 κράτη σύσπονδα, καὶ 8 τοπαρχείας, ἔχουσα σύσπονδον συμπολιτείαν καὶ πληθ. 23 ἑκατομ: ἐξ ὧν 1,200,000 εἶναι δοῦλοι Αἰθίοπες, καὶ ἕως 300 χιλ. Ἰνδιάνοι. Καὶ στρατὸν μὲν τακτικὸν τῆς ξηρᾶς πολὺν δὲν ἔχουσι τὰ κράτη ταῦτα, ἀλλὰ ἐθνοφυλακήν, καὶ ναυτικὴν δύναμιν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν αὐξανομένην, ὥστε αὕτη μετὰ τὴν Ἀγγλικὴν καθίσταται ἡ φοβερωτέρα. Ὅλαι αἱ θρησκεῖαι εἶναι ἀνεκταί, ἀλλ' ἡ Προτεσαντικὴ ἐπικρατεῖ· ὅθεν αἱ διάφοροι αἱρέσεις αἱ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γεννηθεῖσαι εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς (190) εἶναι εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους ἐπ' ἄπειρον πολυπλασιασμέναι· καθολικοδυτικοὶ δὲ εὑρίσκονται πολλὰ ὀλίγοι· ἡ στοιχειώδης δὲ ἐκπαίδευσις εἶναι πολὺ διαδεδομένη εἰς τὸν λαόν, καὶ ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον ἀνθοῦσι(*). Πολλοὶ ποταμοὶ πλευστοί, πολλαὶ διώρυγες, καὶ ἐκτεταμένα παράλια διαπλεόμενα ὑπὸ ἀναριθμήτων ἀτμοκινήτων, καὶ σιδηρόδρομοι προσέτι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὑπάρχοντες, εὐκολύνουσι τὴν συγκοινωνίαν πόλεων κατὰ μεγάλας ἀποστάσεις κειμένων εἰς τὴν ἀπέραντον ταύτην ἐπικράτειαν.

514. Ἡ σειρὰ τῶν Ἀλλεγγανίων ἢ Ἀπαλλαχίων ὀρέων, ἐκτεινομένη ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μισσισιπῆ ἕως εἰς τὰς τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, διασχίζει τὴν χώραν συστήνουσα πολλοὺς ἄλλους κλάδους (ἐξ ὧν οἱ πρὸς τὰ Ἀν: παράλια τοῦ Ὠκεανοῦ πλησιάζοντες λέγονται ὄρη Κυανᾶ), καὶ διαιρεῖ αὐτὴν εἰς τρία. Εἰς Ἀνατολικήν, τὴν μεταξὺ τῆς σειρᾶς τῶν Κυανῶν καὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἀτλαντικοῦ· εἰς ὀρεινήν, τὴν εἰς τὸ μέσον κειμένην, καὶ εἰς Δυτικήν. Τὰ δ' ἐκτεταμένα παράλια αὐτῆς, τὰ ἐπὶ τοῦ Μεξικαν: κόλπου καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, διατέμνουσιν ἄπειροι μικροὶ καὶ μεγάλοι κόλποι, ἐξ ὧν οἱ πλειότεροι εἶναι αἱ ἐκβολαὶ μεγάλων ποταμῶν. Οἱ δ' ἐπισημότεροι τῶν ποταμῶν τούτων, γινομένης ἀρχῆς ἀπὸ Β: εἶναι ὁ τοῦ Οὐδσῶνος καὶ ὁ Δελαουῆρος χυνόμενοι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, ὁ Σοσκουάνας, εἰς τὸν Σιεζαπικὸν κόλπον, ὁ ποτ: τῆς Ἰόρκης καὶ τῆς Ἰάμης, ὁ Σαυαννᾶς, καὶ τέλος ὁ μέγιστος τῶν τῆς Β: Ἀμερικῆς ποταμῶν ὁ Μισσισιπῆς. Οὗτος ἔχων τὰς πηγάς του εἰς τὰ Β-Δ: μέρη (περὶ τὴν 47° Β: πλάτους) καὶ ἑνούμενος μὲ τὸν ἔτι δυτικώτερον αὐτοῦ πηγάζοντα Μισουρῆν καὶ 600 λεύγας διατρέχοντα πρὸ τῆς συμβολῆς του, δέχεται πολλὰ ἄλλα ποτάμια σημαντικὰ ἀπ' Ἀν: ἐν οἷς τὸν Ὄχιον ᾗ Ἰλινουᾶν ᾗ ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον πρὸς Δ: τῆς χερσονήσου Φλωρίδος, διατρέχων ὁρόμον 1080 λευγῶν ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. Ἐκ τούτων τὸ κλίμα καθίσταται ποικίλον ᾗ ἄζατον, νοσερὸν μὲν εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη ᾗ τὰ παράλια, ᾗ ἐπιδεκτικὸν τῆς κιτρινοθέρμης, ἥτις εἰσαγομένη ἐκεῖ κάμνει πολὺν ὄλεθρον, ὑγιὲς δὲ ᾗ εὔκρατον εἰς τὰ μεσόγεια, ὅπου ᾗ τὸ ἔδαφος εἶναι ὑψηλότερον. Εἰς δὲ τὰ βόρεια γίνεται πολὺ ψῦχος τὸν χειμῶνα καὶ ὑπερβολικὸς καύσων τὸ θέρος. Αἱ ἀνατολ: ἐπαρχίαι αἱ παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν εἶναι καλῶς καλλιεργημέναι καὶ κατοικημέναι. Μεταξὺ δὲ τῶν Ἀλλεγγανίων ὀρέων ᾗ τοῦ Μισσισιπῆ παρουσιάζονται ἐκτεταμέναι πεδιάδες, ἐλώδεις κοιλάδες εὔκαρποι, καὶ δρυμῶνες ἀπέραντοι· πρὸς Δ: δὲ τοῦ Μισσισιπῆ μέχρι τῶν Βραχωδῶν ὀρέων, εὑρίσκονται πεδιάδες ἀπέραντοι γυμναὶ δένδρων, ἀλλὰ κατασκεπεῖς ἐκ χόρτων ὑψηλῶν, αἱ λεγόμεναι Σαυᾶναι (143) ἡ λειβάδια· πέραν δὲ τῶν ὀρέων ἡ βλάστησις εἶναι εἰς ὅλην αὐτῆς τὴν ἀκμὴν, καὶ δένδρα φύονται ὑψηλότατα· διότι εὑρίσκονται ἐκεῖ, ὡς λέγουσιν, ἐλάται ὕψους 100 μ: καὶ 15 μ: ἔχουσι περίμετρον (506). Οἱ καλλιεργήσιμοι τόποι

(*) Ἀναβιβάζουσί τινες εἰς 27 ἑκατομ: τὸν πληθ: τῆς Ἀγγλαμερικανικῆς συμπολιτείας ἐξ ὧν 25 ἑκατομ: εἰσὶ λευκοί· σχολεῖα τοῦ λαοῦ συναριθμοῦνται δὲ εἰς 80 χιλ: καὶ 5,234 ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια, οἷον, Γυμνάσια, Λύκεια, Παιδοτροφεῖα, Ἀκαδημίαι κλ. —Ἡ ἀξία τῶν ἐτησίων προϊόντων τῆς Γεωργίας λογίζεται εἰς 200 ἑκατομ: διστήλων· τῶν δὲ τῆς βιομηχανίας εἰς 1,500.000 διστ. —τὸ δὲ ἐνιαύσιον ἐσωτερικὸν ἐμπόριον ἀναβαίνει εἰς 600 ἑκατομ: διστ. (Ἰδε Ν. Πανδώρας φύλλ. ροθ' τοῦ 1857).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν βορείων μερῶν δίδουσιν ὅλα τὰ σιτώδη φυτὰ τῆς Εὐρώπης καὶ τὰ ὀπωρικὰ ἀφθονώτατα· οἱ δὲ μεσημβρινοὶ φέρουσιν ὀρύζιον, ἰνδικὸν, καὶ νικοτιανὴν (ταβάκον) ἐξαίρετον.

515. Αἱ πλεῖσται τῶν Ἡνωμένων Ἐπικρατειῶν, μάλιστα αἱ Ἀνατολικαὶ, ἐχρημάτισαν ἀνέκαθεν Ἄγγλων ἀποικίαι ὑποκείμεναι εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Αὗται ἀποσᾶσαι κατὰ τὸ 1773 ἐκηρύχθησαν ἀνεξάρτητοι, συνδεθεῖσαι εἰς μίαν κοινὴν συμπολιτείαν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἄλλαι προϊόντος τοῦ χρόνου συνοικιζόμεναι καὶ προστιθέμεναι ηὔξησαν τὸν ἀριθμὸν τῶν νῦν συμπολιτευομένων ἐπικρατειῶν εἰς 33. Ἑκάστη ἐπικράτεια εἶναι αὐτοδιοίκητος καὶ ἀνεξάρτητος, ἔχουσα ἰδίαν Κυβέρνησιν διὰ τὰ ἐπιτόπια αὐτῆς πράγματα, ἰδίους νόμους καὶ ἔθιμα· ὅλαι δὲ ἀναγνωρίζουσι μίαν Κεντρικὴν Κυβέρνησιν, συγκειμένην ἐξ ἑνὸς συλλόγου Ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν ἐπικρατειῶν, διαιρουμένου εἰς Βουλὴν καὶ Γερουσίαν, καὶ ἐξ ἑνὸς προέδρου τοῦ Νομοτελεστικοῦ κατὰ τετραετίαν ἐκλεγομένου. Ἡ κοινὴ δ' αὕτη Κυβέρνησις βουλεύεται, νομοθετεῖ καὶ ἐνεργεῖ, ὅσα ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς ἀποβλέπουσι τὰ κοινὰ ὅλης τῆς συμπολιτείας συμφέροντα.

Εἰς τὸν κοινὸν Σύλλογον ἑκάστη ἐπικράτεια στέλλει ἕνα Ἀντιπρόσωπον Βουλευτὴν ἀνὰ 40 χιλ: κατοίκων κατὰ διετίαν, καὶ δύο μόνον γερουσιαστὰς κατὰ ἐξαετίαν· ὅσαι δὲ χῶραι συνοικούμεναι δὲν ἔχουσιν εἰσέτι 60 χιλ. πληθυσμὸν, ἐκεῖναι ὀνομάζονται τοπαρχίαι, μὴ ἔχουσαι ἰδίαν Κυβέρνησιν, ἀλλὰ διοικητὴν πεμπόμενον ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Κυβερνήσεως· ἀφ' οὗ δὲ καὶ αὗται λάβωσιν 60 χιλ: λαοῦ, λογίζονται ὡς μία ἐπικράτεια τῆς Ὁμοσπονδίας, στέλλουσα τοὺς ἰδίους Ἀντιπροσώπους αὐτῆς εἰς τὸν Σύλλογον, καὶ συστήνουσα καὶ τὴν ἰδίαν της Κυβέρνησιν. Αἱ δὲ κατ' ἀρχὰς ἀποστᾶσαι ἐπικράτειαι ἦσαν 13: ἔχουσαι μόλις 3 ἑκατομ: κατοίκων· ἀλλὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων καθ' ἡμέραν αὐξομένων διὰ τῶν συχνῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης ἀποικισμῶν, καὶ διὰ τὴν εὐπορίαν τῶν πρὸς τὸ ζῆν, ὡς ἐκ τῆς ἀπεράντου ἐκτάσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς εὐφορίας, ἔγειναν καὶ αἱ ἐπικράτειαι νῦν 33, καὶ 8 τοπαρχίαι· καὶ ὁ πληθ: ταχέως ηὔξησεν, ὥστε συμπαίνεται, ὅτι εἰς διάστημα ἑνὸς αἰῶνος, ἀκολουθούντων οὕτω τῶν πραγμάτων, αἱ Ἡνωμέναι ἐπικράτειαι θέλουσιν ἔχει 200 ἑκατομ: πληθ.— Τοῦτον τὸν τύπον τῆς συμπολιτείας ἔλαβον σχεδὸν ὅλα τὰ πολιτισμένα καὶ ἀπελευθερωθέντα Κράτη τῆς Ἀμερικῆς πλὴν τῆς Βρασιλίας.

516. Αἱ ὀνομαστότεραι καὶ ἀρχαιότεραι μεταξὺ τῶν 33 ἐπικρατειῶν εἶναι, γενομένης τῆς ἀρχῆς ἀπὸ Β: (*) ἡ Νέα Ἀμσχίρη, Οὐερμόντη Μασσαχουσσέτη, Ῥοδισλάνδη, Κονεκτικούτη, Νεοβορακία, ὅλαι συστήνουσαι τὴν λεγομένην κυρίως Νέαν Ἀγγλίαν, Νέα Ἰερσῆ, Πενσυλουανία, Δελαουάρη, Μαρυλάνδη, αἱ δύο Καρολίναι, (ἡ βορεία καὶ ἡ μεσημβρινὴ) ἡ Γεωργία, ἡ Κεντουκκῆ, ἡ παρὰ τὸν Ὄχιον Τεννεσσῆ κ. λ. Προέβη δ' ὁ ἀ-

(*) Αὗται ἦσαν αἱ κατὰ πρῶτον κηρυχθεῖσαι ἀνεξάρτητοι καὶ συστήσασαι τὴν Ὁμόσπονδον συμπολιτείαν· ἴδε τὸ περὶ Πολιτ. ἡμ. Σύγγρ. Τ. Δ'.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ριθμὸς αὐτῶν αὐξόμενος διὰ προσκτήσεως τόπων ἀποικιζομένων ἢ διὰ κατακτήσεως ἄλλων συνωκισμένων, οἵτινες λαμβάνοντες, ὅσον εἴπομεν ἀνωτέρω πληθυσμὸν, συστήνονται κατὰ ἐπικρατείας αὐτοδιοικήτους, καὶ συμμετεχούσας τῆς κοινῆς πολιτείας διὰ τῶν ἰδίων των ἀντιπροσώπων.

517. Ἐπισημότεραι πόλεις· Βοστόνη, (κατ. 140 χιλ:) πρωτεύουσα τῆς Μασσαχουσσέτης, ὀλίγον πρὸς Β: κειμένη τοῦ Ἀκρωτηρίου Κόδδου, ὅπου ὑψαρεύεται ἄπειρον πλῆθος Ὀνίσκων. Ἡ Βοστόνη εἶναι ἡ πατρὶς τοῦ Φραγκλίνου, καὶ πρῶτον ἐμπορεῖον μετὰ τὴν Νέαν Ὑόρκην (ἢ Νεοβόρακον) κειμένην εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποτ: Οὐδσῶνος (κάτ: 600 χιλ.). — Φιλαδέλφια, εἰς τὴν Πενσυλουανίαν ἐπὶ τοῦ Δελαουήρου ποτ: πλευστοῦ ὄντος μέχρις αὐτῆς ὑπὸ τῶν μεγίστων πλοίων· εἶναι δὲ μία ἀπὸ τὰς ἐπισημοτέρας πόλεις, ἔχουσα 410 χιλ. κατοίκων.—Βαλτιμόρη εἰς τὴν Μαρυλάνδην, λιμὴν ἀξιόλογος καὶ εὐρυχωρότατος (κάτ 170 χιλ.).— Βασιγκτώνη, παρὰ τὸν Ποτούμακον πτ. νέα πόλις εἰς τιμὴν τοῦ ἐνδόξου Βασιγκτῶνος συνοικισθεῖσα κατὰ τὸ 1792, ὅπου συνέρχεται ὁ σύλλογος (κάτ: 40 χιλ.)· — Ρισμόνδη, εἰς τὴν Βιργινίαν.—Καρλεστούνη, λιμὴν ἐμπορικώτατος καὶ εὐρύχωρος (κάτ. 30 χιλ:)—Νέα Αὐρηλία (κάτ. 130 χιλ.) περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μισσισιπῆ, πρωτεύουσα τῆς Λουϊσίας, ἐπαρχίας εὐφόρου καὶ εὐρυχώρου, ἐκτεινομένης παρὰ τὴν δεξιαν ὄχθην τοῦ Μεσσισιπῆ. Αὕτη ἀποικισθεῖσα ὑπὸ Γάλλων κατ' ἀρχὰς ὠνομάσθη ὑπ' αὐτῶν ἀπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ': βασιλέως αὐτῶν, καὶ περιεχωρήθη κατὰ τὸ 1803 εἰς τὰς Ἡνωμένας ἐπικρατείας.—Καὶ ἡ Φλωρὶς ἢ Φλώριδα κατάκτησις τῶν Ἱσπανῶν, ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἡνωμένων επικρατειῶν κατὰ τὸ 1819 καθὼς καὶ ἡ Καλιφορνία, καὶ τὸ Νέον Μεξικὸν κατὰ τὸ 1847. Εἰς τὴν Φλωρίδα ἡ Πενσακόλα, πόλις ἐπὶ ὁμωνύμου εὐρυτάτου κόλπου κειμένη εἶναι σημαντικὴ διὰ τὸν λιμένα αὐτῆς ὄντα τὸν εὐρυχωρότατον καὶ ἀσφαλέστατον τῶν ἐν τῷ Μεξικανικῷ κόλπῳ· εἰς δὲ τὴν Νέαν Καλιφορνίαν ὁμοίως σημαντικὴ εἶναι ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος νεωστὶ κτισθεῖσα πόλις ἐπὶ κόλπου, καὶ ταχεῖαν αὔξησιν λαβοῦσα (κτ: 60 χιλ.) διὰ τὸν ἐκεῖ πλησίον ἀνευρισκόμενον χρυσόν. Διότι, εἰς τριάκοντα ὡρῶν ἀπόστασιν ἀπ' αὐτῆς εἰς τὰ μεσόγεια, ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὸ 1848 χρυσοφόρα στρώματα πλούσια εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ποτ: Σακραμέντου, τοῦ ὁποίου τὰ ῥεῖθρα καὶ τῶν εἰς αὐτὸν εἰσβαλλόντων χειμάῤῥων φέρουσι ψήγματα χρυσοῦ, καθὼς καὶ ἡ πέριξ αὐτῶν χώρα εἶναι χρυσοφόρος· ἐκβάλλει δὲ εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ὁ ποτ: Σακραμέντος. Τὸ δὲ Νέον Μεξικὸν, πρὸς Ἀν τῆς Νέας Καλιφορνίας κείμενον, εἶναι ὀλιγάνθρωπον· ἔχει δὲ πόλεις τὴν Σανταφὲν καὶ Τάον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ Χερσόννησος τῆς Φλωρίδος, ἥτις κλείει Β: Ἀν: τὸν Μεξικ: κόλπον, ἔχει γῆν κάρπιμον, Σαυάνας ἐκτεταμένας, λίμνας καὶ βάλτους, καὶ κλίμα κάθυγρον καὶ ἐπιδεκτικὸν τῆς κιτρινοθέρμης, ἥτις ἐρημόνει πολλάκις τὸν τόπον. Ἅγιος Αὐγουστῖνος ὀνομάζεται ἡ πρωτ: παρὰ τὸν Ἀτλαντ: Ὠκεανὸν, ἔχουσα λιμένα καὶ ὀχυρώματα· εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Μισσισιπῆ μετὰ τοῦ Μισουρῆ κεῖται ὁ Ἅγιος Λουδοβῖκος πρωτ: τῆς τοῦ Μισουρῆ ἐπικρατείας, κτισθεῖσα ὑπὸ Γάλλων. Τὰ κράτη τοῦ Ὀχίου καὶ τῆς Ἰνδιάνης, ἐκτεινόμενα μέχρι τῶν Ἀλλεγανίων, καὶ τῆς Κεντουκκῆς πρὸς Ν: καταπλημμυρουμένης περιοδικῶς ὑπὸ τοῦ Ὀχίου, εἶναι βασώδη καὶ εὔκαρπα, ἀλλ' ὀλιγάνθρωπα, κατοικούμενα καὶ ὑπὸ μικρολαῶν ἰθαγενῶν βαρβάρων, τοὺς ὁποίους ἡ Κεντρικὴ Κυβέρνησις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν μετεβίβασεν εἰς τὰς πρὸς Δ: τοῦ Μισσισιπῆ χώρας, ὅπου οἰκοῦσι καὶ οἱ λεγόμενοι Σιούξιοι, οἱ μαχιμώτατοι πάντων, καθὼς καὶ οἱ Σίξιοι, καὶ ἄλλοι μεσημβρινώτερον καὶ πέραν τοῦ Μισουρῆ οἰκοῦντες. Καὶ ὁ τόπος δὲ ὁ δυτικώτατος ὁ ἀπὸ τῶν πετραίων ὀρέων μέχρι τῶν παραλίων τοῦ Ὠκεανοῦ διαβρεχόμενος ὑπὸ τοῦ ποτ: Ὀρεγόνη ἡ Κολομβίου, λέγεται Κολομβία ἡ Ὀρεγόνη, κατοικουμένη ὡσαύτως ὑπὸ φυλῶν Ἰνδιάνων. Οἱ δὲ σημαντικώτεροι αὐτῶν καὶ πολυπληθέστεροι εἶναι οἱ ὀνομαζόμενοι πλατυκέφαλοι, διότι πλατυκόνουσι τὰς κεφαλὰς τῶν νεογεννήτων διὰ μηχανικῆς πιέσεως, καὶ οἱ Χόχονες, ἐπιλεγόμενοι Ἰνδιάνοι ὄφεις, διὰ τὸ μάχιμον καὶ θηριῶδες· πολλοὶ δ' ἐξ αὐτῶν τῶν ἀγρίων εἶναι καὶ ἀνθρωποφάγοι.

ΝΕΑ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ Ἢ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἐπίφ: Ἔκτασις 9,100,000 χιλιάμ: □—πληθ: 1,600,000 —
Μῆκος Δ: μεταξὺ 55° καὶ 142°—
Πλάτος Β: μεταξὺ 43° καὶ 76°.—

518. Ἡ ἀπέραντος αὕτη χώρα κεῖται πρὸς Β: τῶν Ἡνωμένων Ἀγγλαμερικανικῶν ἐπικρατειῶν· ἐκτεινομένη δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἀπὸ Ἀν: μέχρι τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Ῥως: Ἀμερικῆς πρὸς Δ: καὶ μέχρι τῆς Παγωμένης θαλάσσης πρὸς Β: περιλαμβάνει περισσοτέραν ἔκτασιν καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν Ἀγγλαμερικανικὴν ἐπικράτειαν, ἔχουσα 1,600,000 μόλις κατοίκων διὰ τὸ ψυχρὸν καὶ ἄγονον τοῦ κλίματος. —Διαιρεῖται δὲ εἰς 4 τμήματα τὰ ἑξῆς.— Εἰς τμῆμα βόρειον, τὸ περιλαμβάνον τὰς νήσους τῆς Βοφινείου θαλάσσης, καὶ ὅλον τὸ πέραν τοῦ πολικοῦ κύκλου μέρος, τὸ πλεῖστον ἄγνωστον, ἂν καὶ πολλοὶ ἀτρόμητοι θαλασσοπόροι ἀνερευνῶσι τοὺς αἰωνίως παγοσκεπεῖς καὶ ζοφεροὺς τούτους τόπους, ζητοῦντες ἵνα ἀνακαλύψωσι δίοδον δι' αὐτῶν πρὸς τὸν Μέγαν Ὠκεανὸν ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Ἀνεῦρον δέ τινας χώρας, ἀλλὰ διὰ τὸ παγοσκεπὲς αὐτῶν καὶ τὸ δύσπλευστον τῶν θαλασσῶν ἐκείνων (μόλις δύο μῆνας τοῦ θέρους πλεομένων, καὶ τοῦτο κατορθούμενον μετὰ μυρίων μόχθων καὶ πόνων) δὲν ἠδυνήθησαν νὰ γνωρίσωσιν ἀκριβῶς, ἂν αὗται ἦναι νῆσοι ἢ χερσόνησοι, εἰμὴ τὰς πρὸς τὸν πολικὸν κύκλον προσεγγιζούσας—β) εἰς τμῆμα Δυτικὸν, περιλαμβάνον τὴν Νέαν Καληδονίαν, τὴν Νέαν Νορφόλκην, τὰ παράλια τοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μεγάλου ὠκεανοῦ, καὶ τὰ Ἀρχιπελάγη τῶν παρακειμένων νήσων, τῆς Βασιλίσσης Καρλόττας κλ. (505)—εἰς τμῆμα Κεντρικὸν, περιλαμβάνον ἀπέραντον τόπον, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τὰ Μ-Δ παράλια τοῦ Οὐδσῶνος κόλπου μέχρι τοῦ Βορείου τμήματος καὶ τοῦ Δυτικοῦ, ἢ τῶν βραχωδῶν ὀρέων, καὶ περιέχον τὰς μεγάλας λίμνας τὴν τοῦ Οὐϊνιπίγγου, τὴν τῶν Ὀρέων, τὴν τοῦ Σκλάβου ὁμοῦ μὲ ἄλλας μικροτέρας, καὶ πολλοὺς ποταμούς. Ὅλος δὲ ὁ τόπος οὗτος κατοικεῖται ὑπὸ φυλῶν ἀγρίων, τῶν ὁποίων ἐπικρατέστεραι εἶναι αἱ τῶν Σιουξίων καὶ αἱ τῶν Μεγάλων Ἐσκιμόων ζώντων ἀγρίων.—Καὶ τέλος εἰς τὸ Ἀνατ: τμῆμα ἢ τὰς ἀνατολικὰς χώρας, τὰς ὁπωσοῦν γνωστὰς καὶ κατοικουμένας ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ὑπὸ Εὐρωπαίων. Τὸ τμῆμα δὲ τοῦτο λέγεται καὶ Νέα Βρεττανία πρὸς τὸ Β-Ἀνατολικὸν τῶν Ἡνωμ: Ἐπικρ: κειμένη, καὶ ἀπ' αὐτῶν ὁριζομένη ὑπὸ τῶν 5 συγκοινωνουσῶν μεγάλων λιμνῶν, καὶ τοῦ ποτ: τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, δι' οὗ ὀχετεύονται εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ὕδατα αὐτῶν τῶν λιμνῶν (198) ἐξερχομένου ἐκ τῆς ἀνατολικωτάτης, ἥτις λέγεται Ὀνταρία, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν χυνόμενα τὰ ὕδατα τῆς Ἐριῆς ἀποτελοῦσι τὸν περίφημον καὶ τρομερὸν καταῤῥάκτην τοῦ Νιαγάρα. Ὁρίζεται δὲ, ὡς μεγάλη χερσόνησος, ἀπὸ μὲν τῆς Μ: ὑπὸ τῶν εἰρημένων λιμνῶν καὶ τοῦ ποταμοῦ· ἀπ' Ἀν: δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ· ἀπὸ δὲ Β: ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἄτλαν: καὶ τοῦ Οὐδσονίου Πορθμοῦ· ἀπὸ δὲ δυσμῶν, ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ τμήματος καὶ ὑπὸ τῆς Οὐδσονικῆς θαλάσσης, καὶ περιλαμβάνει τὴν Λαβραδορίδα, τὸν Καναδᾶν, τὴν Νέαν Βρουνσβίκην, τὴν Νέαν Σκωτίαν, τὴν νῆσον Νεόγειον, καί τινας ἄλλας μικροτέρας.

519. Ἡ μεταξὺ τῶν λιμνῶν καὶ τοῦ ποταμ: καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ μυχοῦ τῆς Οὐδσονικῆς θαλάσσης περιλαμβανομένη χώρα ὀνομάζεται Καναδᾶς· ὁ τόπος οὗτος εἶναι ψυχρότερος ἢ ὅσον ἤθελέ τις συμπεράνει ὡς ἐκ τῆς Γεωγραφικῆς αὐτοῦ θέσεως· διότι, ἂν καὶ κῆται εἰς τὸ αὐτὸ πλάτος μὲ τὴν Γαλλίαν, διὰ τὸ συνηρφὲς ὅμως αὐτοῦ καὶ κάθυγρον εἶδον ἐνίοτε τὸν ὑδράργυρον παγωμένον. Τὰ γουναρικὰ, κατ' ἐξοχὴν τῶν καστόρων, ἐνυδρίδων καὶ ἄλλων ζώων, καθιστῶσι τὸν τόπον τοῦτον ἄξιον λόγου, ἀποικισθέντα καὶ κατεχόμενον εἰς τὰς ἀρχὰς ὑπὸ τῶν Γάλλων, καὶ ἔπειτα (ἀπὸ τὸ 1763) κατακτηθέντα ὑπὸ τῶν Ἄγγλων. Διαιρούμενος δὲ εἰς Ἄνω καὶ Κάτω Καναδᾶν, ἔχει πόλεις ἀξίας λόγου τὰς ἑξῆς.—Κουεβέκην, πρωτεύουσάν ποτε τοῦ κάτω Καναδᾶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, εἰς πλατύτατον κόλπον σχηματίζοντα λιμένα χωρητικὸν 100: πλοίων τῆς γραμμῆς (κατ: 32 χιλ:)· καὶ Μοντερεάλην, μεσημβρινώτερον ἐπί τινος νήσου τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ, τὸ πρώτιστον ἐμπο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρεῖον τῶν γουναρικῶν (κατ: 40 χιλ:). Τοῦ δὲ ἄνω Καναδᾶ, λεγομένου οὕτω τοῦ Μ–Δ: μέρους τῆς χώρας, τοῦ βρεχομένου ὑπὸ τῶν λιμνῶν, πρωτ: πόλις εἶναι Ὑόρκη εἰς τὴν δυτικὴν ὄχθην τῆς Ὀνταρίας λίμνης, καὶ καθέδρα τῆς Διοικήσεως.

Ἡ Νέα Βρουνσβίκη, ἐκτεινομένη παρὰ τὰς πλατυτάτας ἐκβολὰς καὶ τὸν κόλπον τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, ἔχει τόπον ὀλίγου λόγου ἄξιον. Πρὸς Ἀν: αὐτῆς κεῖται ἡ Νέα Σκωτία ἢ Ἀκαδία, χερσόννησος διὰ στενωτάτου ἰσθμοῦ ἑνουμένη μὲ τὴν Νέαν Βρουνσβίκην, ἔχουσα ἀξιολόγους λιμένας τὴν Ἁλιφάξην καὶ Ἀνάπολιν. Ὅλαι αἱ ἄνω ῥηθεῖσαι ἐπαρχίαι ἔχουσι ψυχρότατον χειμῶνα καὶ θερμότατον θέρος· εἶναι δὲ συνηρεφεῖς καὶ εὔκαρποι εἰς γεννήματα, λινάριον, καννάβιον καὶ ταβάκον.

520. Πρὸς Β: τῆς ἀνωτέρω, καὶ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, κεῖνται αἱ ἑξῆς νῆσοι. Ἡ τοῦ ἀκρωτηρίου Βρετόνου (Cap Breton) ἢ βασιλικοῦ, τὴν σήμερον σχεδὸν ἐγκαταλειμμένη.— Ἡ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, νῆσος εὐκαρποτάτη εἰς γεννήματα.— Πρὸς Δ: τῆς ἀνωτέρω κεῖται ἡ Νεόγειος, ἢ Νέα Φουκλανδία (île de Terre-Neuve) μεγίστη νῆσος στενεύουσα τὴν Ἀν: εἴσοδον τοῦ κόλπου τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου· εἶναι δὲ πανταχοῦ ἄκαρπος, ἐξαιρουμένων μόνον τῶν παραποταμίων τόπων· φέρει δὲ ξυλικὴν πρὸς οἰκοδομὴν καὶ πλῆθος ἔχει κόλπων καὶ λιμένων ἀσφαλῶν. Οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται περὶ τὰς 70 χιλ: μὲ γουναρικὰ καὶ ξυλικὴν ἐμπορεύομενοι—Ν–Ἀν: κεῖται ἡ μεγάλη σύρτις ἡ τῆς Νεογείου εἰς 300 λεύγας ἐκτεινομένη· εἶναι δὲ ὀνομαστὴ, διὰ τὴν ἐπικερδεστάτην ἁλιείαν τῶν Ὀνίσκων (Morues).

Αἱ νῆσοι Βερμοῦδαι· πρὸς Μ: ἀντικρίζουσαι εἰς τὰ παράλια τῶν Ἀγγλαμερικανικῶν ἐπικρατειῶν κεῖνται εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, κατοικούμεναι ὑπὸ 10 χιλ: κατοίκων, ἐξ ὧν οἱ ἡμίσεις εἶναι Νέγροι. Αὗται ἀριθμοῦνται περὶ τὰς 400: ἐξ ὧν μόλις ὀκτὼ εἶναι σκεπασμέναι μὲ ὀλίγην φυτικὴν γῆν, ἀλλὰ ἄνυδροι καὶ ξηραί· αἱ δὲ λοιπαὶ εἶναι σκόπελοι κοραλίων καὶ μαδρεπόρων κινδυνωδέστατοι εἰς τὰ πλοῖα. Οἱ Ἄγγλοι κατέχουσιν αὐτὰς ὡς ὁρμητήριον τῶν στόλων των.

521. Ἡ πρὸς Δ: τῆς Νεογείου καὶ πρὸς Β: τοῦ Καναδᾶ περιλαμβανομένη μεγίστη χερσόνησος, μεταξὺ τοῦ μεσημβρ: κόλπου τῆς Οὐδσονικῆς θαλάσσης λεγομένου Ἰαμικοῦ καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, ὀνομάζεται Λαβραδορὶς, ἢ Νέα Βρεττανία ἰδίως. Ὁ ἀπέραντος οὗτος τόπος, περιλαμβάνων ἕως 60 χιλ. λευγ: τετραγωνικῶν ἐπιφάνειαν, εἶναι ψυχρὸς καὶ ἄκαρπος, μὴ γνωριζόμενος εἰμὴ κατὰ τὰ παράλια, ὅπου ἔχει ὀλίγα τινὰ καταστήματα ἡ ἐπιλεγομένη ἑταιρία τοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οὐδσόνος πρὸς συλλογὴν τῶν γουναρικῶν, ὄντων καλλίστων. Ὁ δὲ τόπος κατοικεῖται ὑπό τινων φυλῶν Ἰνδιάνων καὶ ὑπὸ Ἐσκιμόων, τῶν ἐπιλεγομένων μικρῶν, οἵτινες εἶναι καὶ ἐπικρατέστεροι· ζῶσι δὲ οἱ λαοὶ οὗτοι ἀπὸ τῆς ἁλιείας καὶ τῆς θήρας τῶν γουναρικῶν. Οἱ ἀδελφοὶ Μοραυοὶ (μία χριστιανικὴ αἵρεσις) ἐσύστησαν τρεῖς ἀποικίας μεταξὺ αὐτῶν, εἰς τὰς ὁποίας εὑρίσκονται καὶ ἕως 600 Ἐσκιμόοι χριστιανοί.—Ἡ δὲ Κυβέρνησις τῶν Ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν εἶναι ἀντιπροσωπική, καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῶν εἶναι χριστιανοὶ τῆς Δυτικῆς καὶ Προτεσταvικῆς ἐκκλησίας. Ἂν δὲ καὶ ὅλος ὁ ἀπέραντος οὗτος τόπος τῆς Βρετανικῆς Ἀμερικῆς λογίζεται ἀνήκων εἰς τὴν Ἀγγλίαν, αἱ φυλαὶ τῶν κατοικούντων αὐτῶν Ἰθαγενῶν εἰσὶν ἐλεύθεραι, αἱ πλεῖσται διασώζουσαι τὴν βαρβαρότητα, τὰς προλήψεις καὶ τὰς τοῦ ἀγρίου βίου ἕξεις των.

Τὰ Μ-Δ καὶ Δυτ: παράλια τῆς Οὐδσονικῆς θαλάσσης ὀνομάζονται Νέα Οὐαλλία (ἢ Νέα Γάλλη) ὀλίγον γνωστὰ εἰσέτι εἰς τὸ Κεντρικὸν τμῆμα ἀνήκοντα, καὶ ὑπὸ διαφόρων φυλῶν ἀγρίων κατοικούμενα, αἵτινες πωλοῦσιν εἰς τὴν ἑταιρίαν τοῦ Οὐδσόνος τὰ τῶν θηρευομένων ζώων δέρματα.

ΓΡΟΕΛΛΑΝΔΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφανείας 2,000,000 χιλιαμ: □—Πληθ. 27,000—

Μῆκος Δ: μεταξὺ 17^0 καὶ 70^0

Πλάτος Β: μεταξὺ 59^0 45′ καὶ 78^0

522. Πρὸς Β. τῆς Λαβραδορίδος κεῖνται οἱ βορειότατοι καὶ ψυχρότατοι τόποι, ὀλιγώτατα καὶ ἀσθενέστατα φυτὰ φέροντες, λευκὰς δὲ Ἄρκτους πολλὰς, Ῥέννους, λευκοὺς λαγωοὺς καὶ μαυραλώπεκας, καὶ φαλαίνας καὶ φώκας. Οἱ γνωστότεροι μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ἡ Γροελλανδία πρὸς τὰ Β: Ἀν: τοῦ Βαφινείου κόλπου καὶ τοῦ Δαυϊδικοῦ πορθμοῦ παρεκτεινομένη, καὶ ὑπὸ Ἐσκιμόων καὶ ἀποίκων Δανιμαρκίων κατοικουμένη, οἵτινες ζῶσιν ἀπὸ τὸ προϊὸν τῆς ἁλιείας τῆς φαλαίνης. Πλησίον αὐτῆς εἶναι ἡ νῆσος Ἰσλανδία (344) κειμένη πρὸς Ἀν: ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ, καὶ ἡ Σπιτσεβέργη Β-Ἀν: ἐκ πολλῶν νήσων ἀκατοικήτων συγκειμένη, εἰς τὰς ὁποίας Ῥῶσσοι καὶ Ἄγγλοι ἔρχονται εἰς ἁλιείαν φαλαινῶν καὶ ἄλλων κητῶν. Ἡ Γροελλανδία εἶναι ὁ βορειότατος τῶν γνωστῶν τόπων, ὅπου αἱ μέγισται ἡμέραι, καθὼς καὶ αἱ νύκτες, διαρκοῦσιν ἕως 2 μῆνας, καὶ ὁ χειμὼν ἕως ὀκτώ. Εἰς δὲ τὴν Σπιτσεβέργην ὁ ἥλιος φαίνεται 5: μῆνας ἄνω τοῦ ὁρίζοντος. Αἱ δὲ πρὸς τὸν πόλον πλησιέστερα κατοικημέναι θέσεις κεῖνται περὶ τὴν 72 μοίρ. Β: πλάτους.

523. Ἡ Γροελλανδία (πρασίνη γῆ) φαίνεται ὅτι ἀπῳκίσθη περὶ τὸν Θ' αἰῶνα Μ. Χ. ὑπὸ τῶν Δανιμαρκίων διὰ τὴν ἁλίευσιν τῆς Φαλαίνης, ἀλλ' ἡ ἀποικία αὕτη

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐλησμονήθη παρὰ τῆς Μητροπόλεώς της καὶ ἀπωλέσθη.—Νέα ἀποικία ἐσυστήθη κατὰ τὸ 1721 Δανιμαρκίων, συμποσουμένων νῦν εἰς 8 χιλιάδας, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἕως χίλιοι τῶν λεγομένων ἀδελφῶν Μοραυῶν, οἵτινες διέδωκαν τὸν χριστιανισμὸν μεταξὺ τῶν αὐτοχθόνων. Οὗτοι δ' ἕως 14 χιλ: εἶναι Ἐσκιμόοι, μικρόσωμοι, ὡς οἱ Σαμοϊέται καὶ οἱ Λάπονες, ζῶντες ἀθλιέστατα, τὸν μὲν χειμῶνα τρυπωμένοι ἀνὰ 30 ἢ 40 ὁμοῦ εἰς ὑπογείους τρύπας, ἢ πετροκτίστους καλύβας χιονοσκεπάστους, φωτιζομένας καὶ θερμαινομένας ὑπὸ μεγαλωτάτου λύχνου καιομένου· τὸ δὲ βραχύτατον θέρος κατοικοῦσιν ὑπὸ σκηνὰς κατασκευαζομένας ἀπὸ δέρματα φωκῶν. Τὸν χειμῶνα εἰς διάστημα 6 ἑβδομάδων δὲν φαίνεται πῶς ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ τὸ τῆς σελήνης σέλας, τὸ τῶν ἀστέρων καὶ τὸ τῆς βορείας ἠοῦς (132) μετριάζουσι τὸ σκότος τῆς μακρᾶς ταύτης νυκτός.— Μόνη δὲ ἡ Μ-Δ: παραλία γνωρίζεται· ἡ δὲ ἀνατολικὴ εἶναι ἀπρόσιτος διὰ τοὺς πάγους, καὶ ἡ δυτικὴ διὰ τὰ περιζώνοντα αὐτὴν χιονοσκεπῆ ὄρη. Ἐν γένει ὁ τόπος φαίνεται κατάσκεπος ἀπὸ σωρείας πάγων καὶ βράχων· κατὰ δὲ τὸ ὀλιγοχρόνιον, ἀλλὰ ἀρκετὰ θερμόν, θέρος αὐτοῦ σκεπάζεται ἡ γῆ ἀπὸ πόαν βραχυτάτην καὶ ἀσθενεστάτην, ἐρείκας τινάς, μικρὰς ἰτέας καὶ σημύδας (bouleaux)· ξύλα δὲ φέρουσιν ἐκεῖ τὰ ῥεύματα τῆς θαλάσσης ἀπὸ ἄλλους τόπους· οἱ δ' ἄποικοι εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη, μετὰ πολλῶν πόνων καὶ μόχθων, καλλιεργοῦσιν ὀλίγα λαχανικὰ καὶ γεώμηλα. Ἀπὸ δὲ τὰ κατοικίδια ζῶα κύνας μόνον ἔχουσι, τοὺς ὁποίους ζεύγουσιν εἰς ἐφόλκια, καὶ τὸ κρέας αὐτῶν τρώγουσι, καθὼς ἡ τὸ τῶν ἁλιευομένων φωκῶν, τῶν ὁποίων καὶ τὰ δέρματα φοροῦσι, καὶ τὸ λίπος μεταχειρίζονται ἀντὶ βουτύρου καὶ ὀξυγγίου. — Τὰ ὄρη περιέχουσιν ἀμίαντον, γαιάνθρακας, γρανίτην καὶ ὀλλαιρίαν λίθον, ἐξ ἧς οἱ Γροελλανδοὶ κατασκευάζουσι χύτρας καὶ λύχνους.

§. Β'. ΑΜΕΡΙΚΗ ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ.

524. Ἡ Μεσημβρινὴ Ἀμερικὴ εἶναι ἡ μεγίστη, ἡ πλουσιωτάτη καὶ ἡ εὐκαρποτάτη ὅλων τῶν χερσονήσων τοῦ κόσμου. Τὸ δυτικὸν μέρος αὐτῆς συστήνει ὀροπέδιον εὐρύχωρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐφίζανται σειραὶ ὀρέων. Αἱ Ἄνδαι, ἡ κυριωτέρα σειρά, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ, τοῦ συνάπτοντος τὰς δύο χερσονήσους (507) προχωρεῖ εἰς ὅλην τὴν Μ: Ἀμερικὴν, διακλαδιζομένη εἰς πολλὰς ἄλλας σειρὰς ὀρέων, αἵτινες ὀνομάζονται μὲ κοινὸν ὄνομα Κορδιλλιέραι, ἦγουν σειραὶ, αἱ σημαντικώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι τὸ Κιμβόρασον, τὸ Κοτοπάξιον, καὶ ὁ Πισίγκας, εἰς τὴν Κολομβίαν, καὶ ἄλλα εἰς τὰς σειρὰς τῶν Ἀνδῶν τῶν εἰς τὴν Περουϊανήν· εἶναι δὲ ὅλα ταῦτα τὰ ὄρη ἡφαίστεια νῦν καιόμενα, καὶ τὰ ὑψηλότερα τῶν ὀρέων τῆς ὑδρογείου σφαίρας μετὰ τὰ εἰς τὴν Θιβετίαν (147 καὶ 529). Ἡ σειρὰ δ' αὕτη πλησιάζουσα πολὺ εἰς τὴν Δ: παραλίαν, δὲν καταβιβάζει μεγάλους ποταμοὺς ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος· ἀπὸ τὸ ἄλλο ὅμως δίδει τὰς πηγὰς εἰς μεγίστους, ῥέοντας ἀπὸ Δ: πρὸς Ἀν: Ἐξ αὐτῶν εἶναι ὁ Ἀμαζόνιος, ἢ ὁ Μαραγνώνης, ὅστις δέχεται πλῆθος ἄλλο μεγάλων ποταμῶν καθ' ὅλον τὸν δρόμοντου, καὶ ὁ Ὀρενῶκος διατρέχων 600 λευγῶν δρόμον, καὶ κοινωνῶν μὲ τὸν Ἀμαζόνιον διὰ τοῦ ποτ: Κασικαρῆ. Εἶναι δὲ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τοῦ κόσμου ὁ Ἀμαζόνιος διά τε τὸ πλάτος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ τὸ μῆκος τοῦ δρόμου του· ἓν δίκροτον δὲ δύναται ν' ἀναπλεύσῃ ἐν αὐτῷ εἰς διάστημα 500 λευγῶν (*). Ὁ Ῥιοπλάτας ἢ πτ: πλάτας (Ἀργυροπόταμον), ἔχων τὰς πηγάς του εἰς τὰς Κορδιλλιέρας, καὶ εἰς τὸ ὀροπέδιον τοῦ Ματογρόσου πρὸς Ν: τοῦ Ἀμαζονίου, ῥέει ἀπὸ Β: πρὸς Ν: δεχόμενος πολλοὺς ἄλλους πτ: καὶ συστήνων εἰς τὰς ἐκβολάς του, παρόμοια μὲ τὸν Ἀμαζόνιον, ἐκτεταμένον καὶ πλατύτατον κόλπον.

Καὶ ἡ Μεσημβρινὴ Ἀμερικὴ ἀνεκαλύφθη καὶ κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ Ἱσπανοὶ καὶ οἱ Πορτογάλλοι εἶχον τὰς σημαντικωτέρας κατακτήσεις· ἀλλὰ καὶ αὕτη ὅλη σχεδὸν, πλὴν τῆς Γουϊάνης καὶ τῶν νήσων, τὴν σήμερον εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ πᾶσαν Εὐρωπαϊκὴν ἐξουσίαν, συστηθεῖσα κατὰ πολιτείας αὐτονόμους. Κατοικοῦσι δ' αὐτὴν καὶ πλήθη Ἰνδιάνων εἰσέτι ἀγρίων ἐκ τῆς ἁλιείας καὶ τοῦ κυνηγίου ζώντων κατὰ φυλὰς, πολεμούσας πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τοὺς λευκοχρόους ἄσπονδον πόλεμον. Ἐλαττοῦται δ' ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν φθειρομένων καθ' ἑκάστην ὑπὸ τῆς νόσου τῶν εὐφλογιῶν, καὶ διὰ τοὺς πρὸς ἀλλήλους πολέμους, καὶ διὰ τὴν κατάχρησιν τῆς ῥακῆς, τῆς ὁποίας τὴν χρῆσιν ἔμαθον παρὰ τῶν Εὐρωπαίων.

Ἡ Μεσημβρινὴ Ἀμερικὴ περιλαμβάνει νῦν τὰς ἑξῆς χώρας—Πρὸς Β: καὶ Ἀν: τὴν Κολομβίαν, τὰς Γουϊάνας, καὶ τὴν Βρασιλίαν — Πρὸς Δ: τὴν Περουϊανὴν, τὴν Λαπλατίαν, καὶ τὴν Χιλίαν.—Πρὸς Ἀν: τὴν Παταγονίαν, τὴν Οὐρουγουάην, καὶ τὴν Παραγουάην· καὶ τέλος τὰς ἐν τῷ Μεξικανικῷ κόλπῳ νήσους.

ΚΟΛΟΜΒΙΑ

Ἔκτασις ἐπιφανείας 2,800 χιλιάμ: □—Πληθ: 3,600,000—

Μῆκος Δ: μεταξὺ 61° 40′ καὶ 85°

Πλάτος μεταξὺ 12° 30′ Β: καὶ 6° 15′ Ν.

525. Ἡ Κολομβία ἀρχίζουσα ἀπὸ τὸν Δαριένιον ἰσθμὸν, τοῦ ὁποίου τὸ πλάτος εἰς αὐτὸ τὸ μέρος, ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς Πανάμας ἕως τὸν τοῦ

(*) Ἔχων τὰς πηγάς του εἰς τὰς Ἄνδας τῆς Περουϊανῆς, εἰς ὕψος 12 χιλ: ποδ: ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, διὰ δύο κυρίων ποταμῶν, ἐξ ὧν ὁ μὲν ὀνομάζεται παλαιὸς Μαραγνώνης ἢ Οὐκαϊάλος, ὁ δὲ νέος Μαραγνώνης ἢ Τουγκουράγουας, δέχεται, καὶ πρὶν τῆς συμβολῆς τῶν δύο τούτων καὶ ματέπειτα, πλῆθος ἄλλων σημαντικῶν ποταμῶν, ἐν ᾧ διατρέχει 1300 λευγῶν δρόμον· χύνεται δὲ διαῤῥέων τὴν Κολομβίαν καὶ τὸ βόρειον μέρος τῆς Βρασιλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν ὑπὸ τὸν Ἰσημερινόν. Τὸ δὲ κῆτος αὐτοῦ ἔχει πλάτος ποῦ μὲν μιᾶς λεύγης, ποῦ δὲ πλειότερον, περιλαμβάνον ἐν αὐτῷ πολλὰς νήσους· ποῦ δὲ ἐκτεινόμενον τοσοῦτον κατὰ τὴν χειμερινὴν ὥραν τοῦ ἔτους, ὥστε νὰ φαίνεται ὡς λίμνη ἀπέραντος. Εἰς δὲ τὰς ἐκβολάς του γίνονται πολλαὶ νῆσοι, ἐξ ὧν ἡ λεγομένη Μαράγω ἔχει 50 λευγῶν μῆκος καὶ 30 πλάτος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δαρίενου εἶναι μόνον 4 χιλιάμετρα, κατέχει ὅλον σχεδὸν τὸ βορειότερον μέρος τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, διαβρεχομένη πρὸς Β: ἀπὸ τὰ ὕδατα τῆς Καραϊβικῆς θαλάσσης καὶ τῆς τῶν Ἀντιλλῶν· καὶ πρὸς Δ: ἀπὸ τὰ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ, καὶ διαρρεομένη ὑπὸ τῶν ποτ: Ὀρενώκου καὶ Μαραγνῶνος, ἐχόντων αὐτόσε τὰς πηγάς των. Κατ' ἀρχὰς, ὀνομαζομένη ὑπὸ τῶν κατακτητῶν αὐτῆς Ἱσπανῶν Νέον βασίλειον τῆς Γρενάδας καὶ Καπετανία τῆς Καραϊάσης, ἀπέστη ἀπὸ τῆς μητροπόλεως κατὰ τὸ 1811: καὶ μετωνομάσθη Κολομβία εἰς τιμὴν τοῦ Χριστ: Κολόμβου, κηρυχθεῖσα κατὰ τὸ 1819 ἀνεξάρτητος δημοκρατία σύσπονδος ἐκ τριῶν δημοκρατιῶν· ἐκ τῆς δημοκρατίας τῆς Νέας Γρενάδας, τῆς τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῆς Βενεζουέλας. Ἀλλ' αὗται μετὰ περέλευσιν τινῶν ἐτῶν, διαλύσασαι τὴν ὁμοσπονδίαν, διατηροῦνται νῦν ὡς ἰδία δημοκρατία ἑκάστη, διοικουμένη ὑπὸ ἑνὸς προσωρινοῦ Προέδρου καὶ ἑνὸς συλλόγου ἀντιπροσώπων. Ὅλων ὁ πληθ: συμποσοῦται ἕως $3\frac{1}{2}$ ἑκατομ: καὶ θρησκείαν ἀνέχονται μόνην τὴν καθολικοδυτικήν.

526. Ἡ Βενεζουέλα, ὀνομασθεῖσα καὶ Τέρρα-φίρμα (Ἤπειρος) ὑπὸ τοῦ Κολόμβου πρώτου ἀνακαλύψαντος τὰ παράλια αὐτῆς, ἐκτείνεται παρὰ τὴν θάλασσαν τῶν Ἀντιλλῶν μεταξὺ τῆς Νέας Γρενάδας καὶ τῆς Γουιάνης· εἶναι δὲ κατάρρυτος καὶ κατάσκεπος ἀπὸ δάση ξύλων βαφικῶν καὶ πρὸς οἰκοδομήν, καὶ φέρει ἀφθόνως κακάον καὶ νικοτιανὴν, καφέν, βανίλλιαν σακχαροκάλαμον, ἰνδικὸν κλ. εἰς τὰς κοιλάδας τὰς πρὸς Β: Διαιρεῖται δὲ πολιτικῶς εἰς 13 νομούς.—Πολ. Καρακάση πρωτ: ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης κειμένη, ἐμπορικὴ καὶ πλουσία, πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ σεισμῶν, ἔχουσα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἱκανὰ καὶ 50 χιλ. κατοίκων.—Κουμάνη πρὸς Ἀν: πρωτεύουσα νομοῦ καὶ ὁμων: ἐπαρχίας· πόλις ἐχυρὰ, παράλιος καὶ ἐμπορικὴ (κάτ. 10 χιλ.).— Μαρακαΐβον πρὸς Δ: ἐπὶ ὁμωνύμου λίμνης (κάτ 25 χιλ.). Εἰς τὴν αὐτὴν δημοκρατίαν ἀνήκει καὶ ἡ πρότερον λεγομένη Ἱσπανικὴ Γουϊάνα, νῦν δὲ νομὸς τοῦ Ὀρενώκου, ὑφ' οὗ διαρρεῖται ὡς ἀπέραντος πεδιὰς, ἔχουσα μῆκος πλέον τῶν 400 λευγῶν, καὶ περιέχουσα δάση πυκνότατα καὶ ἐρήμους ἀκάρπους, τὰς ὁποίας ὀνομάζουσιν οἱ ἐγχώριοι Λιάνους καὶ Πάμπας· εἶναι δὲ παρόμοιαι μὲ τὰς Σαβάνας καὶ Στέπας (143). ὅθεν καὶ ὁ τόπος εἶναι ὀλιγάνθρωπος, κατοικούμενος ὑπὸ ἀγρίων φυλῶν Ἰνδιάνων ἀνεξαρτήτων, καὶ τρέφων πολλὰς ἀγέλας βοῶν καὶ ἵππων ἀγρίων. Ὅλος ὁ πληθ: τῆς δημοκρατίας μόλις ἀναβαίνει εἰς 1, 200,000.

527. Ἡ Νέα Γρενάδα εἶναι τὸ Β-Δ: μέρος τῆς Κολομβίας, περιλαμβάνουσα τὸν Ἰσθμὸν τῆς Πανάμας· ἐκτείνεται δὲ πρὸς Ἀν: μέχρι τῆς Βενε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ζουέλας καὶ τοῦ Ὀρενώκου, καὶ πρὸς Μ: μέχρι τῆς δημοκρατίας τοῦ Ἰσημερινοῦ, διατεμνομένη κατὰ τὰ δυτικὰ αὐτῆς μέρη ὑπὸ σειρῶν παραλλήλων τῶν Ἀνδῶν, τῶν ὁποίων οἱ μὲν πρηῶνες εἶναι αἰωνίως χιονοσκεπεῖς, αἱ δὲ κλιτύες κατάσκεποι ἀπὸ δάση μεγαλοπρεπέστατα. Ἐκ τούτων ὁ τόπος συσχηματίζεται εἰς ὀροπέδια ὑψηλὰ (ἐξ ὧν τὸ ὑψηλότατον εἶναι τὸ τοῦ Πάστου) καὶ κατάρρυτα, περιέχοντα παχείας βοσκὰς, καὶ πεδιάδας εὐφόρους· Εἰς δὲ τὰ Ἀνατ: μέρη εὑρίσκονται ἐκτεταμέναι Λιάνοι καὶ Πάμπαι διαρρεόμενοι ὑπὸ ποταμίων, τῶν μὲν εἰς τὸν Ὀρενῶκον, τῶν δὲ εἰς τὸν Ἀμαζόνιον ἐκβαλλόντων· Ὁ δὲ Μαγδαλένας, εἰς τὰ μεσημβρινώτερα τῆς χώρας πηγάζων, χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν τῶν Ἀντιλλῶν μετὰ ἄλλων μικροτέρων. Τὸ κλίμα δὲ εἶναι διάφορον κατὰ τὴν θέσιν τῶν τόπων· ψυχρότατον ἐπὶ τῶν ὀρέων, εὔκρατον καὶ ὑγιηρὸν εἰς τὰ ὀροπέδια, ὅπου ἐπικρατοῦσι δύο ὧραι ὄμβρων καὶ δύο ἀνομβρίας· ζέον δὲ καὶ νοσερὸν εἰς τὰ παράλια καὶ εἴς τινας κατὰ τὰ μεσόγεια βαθείας κοιλάδας. Ἔχει δὲ προϊόντα ὅσα καὶ ἡ Βενεζουέλα, καὶ προσέτι καὶ μεταλλεῖα ἄφθονα χρυσοῦ καὶ πλατίνης, καὶ σμαράγδων ἐπονομαζομένων τοῦ Περοῦ, καὶ προτιμωμένων ὡς καλλίστων. Διαιρεῖται δὲ πολιτικῶς εἰς 20: νομοὺς ἐκ τῶν πρωτευουσῶν αὐτῶν ἐπινομαζομένους. —Πολ: Σανταφὲ τοῦ Βογώτα· κειμένη εἰς ὀροπέδιον 8 χιλ: ποδ: ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης (ὑψηλότερα δηλαδὴ ἀπὸ τὸν Ξενῶνα τοῦ μεγάλου Σαινβερνάρδου (149) καὶ περικυκλουμένη ὑπὸ ὀρέων, ἔχει κλίμα ἱκανῶς ψυχρὸν, ἐν καὶ κῆται ὑπὸ τὴν 4^{0} 35 Β: πλάτους· εἶναι δὲ πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας ἔχουσα πληθ. 40 χιλ. κατοίκων, πλουσιώτατα μοναστήρια καὶ ἐκκλησίας, καὶ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα· εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ἐκκλησίαν, μεταξὺ ἄλλων βαρυτίμων κειμηλίων, ὑπάρχει καὶ ἄγαλμα τῆς Παναγίας κεκοσμημένον μὲ 1358 ἀδάμαντας. Αἱ οἰκοδομαὶ τῶν οἰκιῶν κλ. δὲν γίνονται ὑψηλαὶ, ἀλλὰ στερεαὶ διὰ τοὺς ἐκεῖ συμβαίνοντας συχνάκις σεισμοὺς, καὶ τὰς ἐκρήξεις τῶν ἡφαιστείων (*).—Καρθαγένη, εἰς τὸν νομὸν τοῦ Μαγδαλένου περὶ

(*) Πλησίον αὐτῆς τῆς πόλεως ὁ ποταμὸς Βογώτας, ὁ δεχόμενος ὅλης ἐκείνης τῆς κοιλάδος τὰ ὕδατα, κρημνίζεται εἰς τὸν Μαγδαλέναν συσαίνων εἰς ἕνα τῶν ὑψηλοτάτων τόπων τῆς ὑδρογείου σφαίρας τὸν ἐξαίσιον καταρράκτην, λεγόμενον τοῦ Τουκενδαμᾶ (180). Τὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ, ἔχοντα πλάτος 140 ποδῶν ὀλίγον πρὸ τῆς καταπτώσεως, συγκλείονται εἰς πλάτος 35 ποδ: καὶ καταπίπτουσιν ἀπὸ 610 ποδ: ὕψος μὲ φλοῖσβον καταπληκτικώτατον. Περὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους, εἰς ἕν χωρίον λεγόμενον Πανδί, ὑπάρχουσι δύο φυσικαὶ γέφυραι ἐκ βράχων σχηματισθεῖσαι ἀπὸ τὸν χειμάρρουν Σουμμαπάζην, ἐξ ὧν μία ἔχει ὕψος 298 ποδ: ἄνωθεν τοῦ χειμάρρου, καὶ μῆκος 44.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰς ἐκβολὰς τούτου τοῦ ποτ: ἐχυρὰ καὶ εὐλίμενος εἰς τὸν μεξικ: κόλπον (κάτ: 20 χιλ:)—Πανάμα, εἰς τὸν νομὸν τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τοῦ ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ· καὶ Πόρτον Βέλον (ὡραῖος λιμὴν) εἰς τὸν Μεξικ: κόλπον· καὶ αἱ δύο χρησιμεύουσιν εἰς συγκοινωνίαν τῶν δύο ὠκεανῶν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ, ἀλλὰ κεῖνται εἰς τόπον νοσωδέστατον, καὶ ἕνεκα τούτου ὀλιγανδροῦσιν· ἄλλοτε δὲ οἱ λιμένες αὐτῶν ἦσαν σημαντικοὶ διὰ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν πολυτίμων μετάλλων. Ὅλος ὁ πληθ: αὐτῆς τῆς δημοκρατίας λογίζεται εἰς 1,500,000.

528. Ἡ Δημοκρατία τοῦ Ἰσημερινοῦ (Æquator) ἢ τοῦ Κουΐτου, περιλαμβάνει τοὺς Μ-Δ: τόπους τῆς Κολομβίας, οἵτινες ἐπὶ Ἰσπανῶν ἦσαν ἐπαρχία τῆς Νέας Γρενάδας, καὶ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τούτων ἀνῆκον εἰς τὴν ἰσχυρὰν μοναρχίαν τῶν Περουΐων. Αἱ Ἄνδαι ἀπὸ Β: πρὸς Μ: διατρέχουσι τὸν τόπον, ὅπου φθάνουσαι καὶ τὸ μέγιστον ὕψος αὐτῶν συστήνουσι καὶ τὸ ὑψηλότατον ὀροπέδιον τοῦ Κουΐτου· πρὸς Ἀν: δ' αὐτῶν ἐκτείνονται ἀπέραντα πεδιάδες πρὸς τὸν Μαραγνῶνα κατοικούμεναι ὑπὸ Ἰνδιάνων· φέρει δὲ τὰ αὐτὰ προϊόντα μὲ τὰς ἀνωτέρω δημοκρατίας, καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ σμαράγδων ἔχει πλουσιώτατα. Διαιρεῖται δὲ πολιτικῶς εἰς 8 νομοὺς κατοικουμένους ὑπὸ 700,000 ψυχῶν.—Κούϊτον πρωτ: τῆς δημοκρατίας, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ, καταστραφεῖσα τὸ 1797 ὑπὸ τρομεροῦ σεισμοῦ, ὅτε 40 χιλ. ψυχῶν ἀπωλέσθησαν· νῦν δ' ἔχει 70 χιλ: κατοίκων, δημοσίαν βιβλιοθήκην, πανεπιστημεῖον καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα. Αὕτη κεῖται ὑπὸ τὸν Ἰσημερινόν, καὶ ὅμως ἔχει θερμοκρασίαν εὐκρατοτάτην· διότι εἶναι 9 χιλ: ποδ: ὑψηλά, ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, εἰς τὰς κλιτύας τοῦ Κιμβοράσου καὶ Πισίγκου (522) εἰς ὀροπέδιον περικυκλωμένον ἀπὸ τὰ ὑψηλότατα ὄρη τῶν Ἀνδῶν. Ἐκεῖ πλησίον εἶναι καὶ τάλλα ἡφαίστεια τοῦ Κοτοπαξῆ καὶ Τουγκουραγούα, διὰ τοῦτο καὶ οἱ σεισμοὶ εἶναι ἐκεῖ συχνότατοι. Τὸ Κιμβόρασον δὲ εἶναι τὸ τρομερώτατον τῶν πυριπνόων· διότι παρετηρήθη, ὅτι αἱ φλόγες αὐτοῦ ἐξεσφενδονίσθησαν κατὰ τὸ 1738 εἰς 3 χιλ: ποδῶν ὕψος, καὶ ἄλλοτε αἱ τέφραι εἰς 25 λευγῶν ἀπόστασιν.

ΠΕΡΟΥΙΑΝΗ.

529. ΠΕΡΟΥΙΑΝΗ ἢ Περοῦ, κειμένη πρὸς Δ: τῆς Βρασιλίας καὶ πρὸς Μ: τῆς Κολομβίας, κατὰ μῆκος τῶν παραλίων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ διασχιζομένη ἀπὸ τὰς Κορδιλλιέρας (τὰς Ἄνδας) διαιρεῖται εἰς ἄνω καὶ κάτω Περοῦ. Ὁ τόπος ὁ περιλαμβανόμενος μεταξὺ δύο σειρῶν τῶν Ἀνδῶν περιέχει καὶ τὰ πλουσιώτερα μεταλλεῖα τοῦ ἀργύρου· οἱ δὲ εἰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄπειροι ποταμοὶ αὐτοῦ, ἐξ ὧν οἱ μὲν χύνονται εἰς τὸν Μαραγκώνην, οἱ δὲ εἰς τὸν Λαπλάταν, φέρουσι πλῆθος ψηγμάτων χρυσοῦ. Ἐν γένει ὅλη ἡ χώρα φέρει προϊόντα, ὅσα καὶ ἡ Κολομβία, ἰδίως δὲ ξύλα πολύτιμα καὶ εὐώδη, καὶ τὸ κιγκινόδενδρον ἀπὸ τὸν φλοιὸν τοῦ ὁποίου ἐξάγεται τὸ κινῖνον, καὶ ζῶα, τὸν Λάμαν καὶ τὴν προβατοκάμηλον, ἥτις δίδει ἔρια λεπτότατα. Ὅταν δὲ οἱ Ἱσπανοὶ ἀνεκάλυψαν καὶ ἐκυρίευσαν τὸν τόπον κατὰ τὸ 1524, εὗρῆκαν συστημένον ἓν βασίλειον ἰσχυρόν, τοῦ ὁποίου οἱ Βασιλεῖς ἐλέγοντο Ἴγκαι, καὶ λαὸν πολιτισμένον ἱκανῶς. Τὸ δὲ βασίλειον τοῦτο περιελάμβανε προσέτι τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Κουίτου πρὸς Β: καὶ πρὸς Μ: μέρος ἔτι ἱκανὸν τῆς νῦν Λαπλατίας. Μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς Ἱσπανοκρατίας κατὰ τὸ 1821: τὸ ἄνω καὶ κάτω Περοῦ ἐχωρίσθησαν εἰς δύο ἀνεξαρτήτους δημοκρατίας, τὴν τῆς Περουΐας καὶ τὴν τῆς Βολιβίας, διοικουμένας ἰδίως ὑπὸ ἑνὸς προσωρινοῦ Προέδρου καὶ τοῦ συλλόγου τῶν Ἀντιπροσώπων.

ΠΕΡΟΥΙΑ Ἢ ΚΑΤΩ ΠΕΡΟΥ.

Ἐπιφανείας ἔκτασις 1,400,000 χιλιάμ: □—Πληθ: 1,700,000

Μῆκος Δ: μεταξὺ 66° καὶ 83° 40′

Πλάτος Ν: μεταξὺ 3° 30′ καὶ 21° 20′.

530. Πρὸς Μ: τῆς Κολομβίας κειμένη περιορίζεται ἀπὸ τὴν τοῦ Ἰσημερινοῦ δημοκρατίαν πρὸς Β: ἀπὸ τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν πρὸς Δ: ἀπὸ τὴν Βρασιλίαν πρὸς Ἀν: καὶ ἀπὸ τὴν Βολιβίαν πρὸς Μ: Διαιρεῖται δὲ εἰς 7 ἐπιτροπείας ἢ ἐπαρχίας περιλαμβάνουσα 65 χιλ: λευγ: τετρ: ἔκτασιν, καθ' ἣν βλέπει τὰς κοιλάδας εὐκάρπους, καὶ ἐρήμους ἀφόρους, μάλιστα περὶ τὰ παράλια τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ· ἔχει δὲ κατοίκους περὶ τοὺς 1,700 000, ἐξ ὧν πολλοὶ εἶναι Ἰνδιάνοι, ἄγριοι κατὰ φυλὰς ὑπὸ Κασίκων διοικούμενοι.—Πολ: Λίμα, πρωτ: τῆς Δημοκρατίας ὀλίγον μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἔχουσα καὶ ἐπίνειον τὸ Κάλλαον (κάτ: 60 χιλ:). Ἡ Λίμα ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ τῆς Περουΐας Φρ: Πιζάρου μὲ πλατεῖς καὶ εὐθεῖς δρόμους, μὲ πλατείας καὶ περιπάτους ἐπὶ τοῦ ποτ: Ῥιμάκου 9 χιλιάμ: μακρὰν τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἔχει δὲ καὶ πλῆθος ἐκκλησιῶν, κακῶς μὲν ᾠκοδομημένων, ἀλλὰ πλουσιώτατα κεκοσμημένων.—Ἀνεσημβρινῶς τῆς Λίμας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν, Κοῦσκον ἡ καθέδρα τῶν ἀρχαίων βασιλέων τοῦ τόπου (κάτ: 50 χιλ:).—, Ἀρεκουΐπα, μεταξὺ τοῦ Μεγ: Ὠκεανοῦ καὶ τῆς σειρᾶς τῶν Ἀνδῶν, πλησίον ὁμωνύμου ἡφαιστείου, εἰς τερπνὸν τόπον, ἀλλὰ καταμαστιζόμενον ὑπὸ σεισμῶν, ἕνεκα τῶν ὁποίων ὅλαι αὐταὶ αἱ πόλεις σχεδὸν ἔχουσιν οἰκίας μονορόφους (κάτ: 40 χιλ.).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΝΩ ΠΕΡΟΥ Ἡ ΒΟΛΙΒΙΑ.

Ἔκτασις Ἐπιφανείας 1,300,000 χιλιόμ. □—Πληθ. 1,300,000
Μῆκος Δ: μεταξὺ 59° καὶ 73°.
Πλάτος Ν: μεταξὺ 10 καὶ 27—

531. Ἡ Βολιβία (ἢ ὀρθότερον Βολιβαρία ἀπὸ τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς Βολιβάρου) κεῖται Μ-Ἀν: τῆς ἀνωτέρω, ἴσην σχεδὸν ἔκτασιν ἔχουσα, καὶ διαιρουμένη εἰς ἕξ νομούς. Εἰς τὸ μέσον τοῦ τόπου ὑψοῦνται αἱ ὑψηλότεραι τῶν Ἀνδῶν σειραί, ξηραὶ καὶ γυμναὶ, διακοπτόμεναι ἀπὸ εὐφόρους καὶ καλλιεργησίμους κοιλάδας ἐχούσας δυηνεκῆ ἀνοιξιν, καὶ φερούσας κλήματα, ἐλαίας καὶ ἄλλα μεσημβρινὰ φυτά· πρὸς δὲ τὸ Ἀν: ἐκτείνονται ἀπέραντοι πεδιάδες· αἱ μὲν πρὸς Ν: κατάσκεποι ἀπὸ δάση· αἱ δὲ πρὸς Β: ὑγραὶ καὶ θερμόταται, ὅλαι καταπλημμυρούμεναι κατὰ τὰς ὥρας τῶν ὑετῶν, καὶ κατοικούμεναι ὑπὸ Ἰνδιάνων ἀνεξαρτήτων· τὸ δὲ δυτικὸν τοῦ τόπου, τὸ μεταξὺ τῶν Ἀνδῶν καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, εἶναι ἀμμώδης καὶ ἀοίκητος ἔρημος, λεγομένη Ἀτακάμα. Διαιρεῖται δὲ ἡ Βολιβία διοικητικῶς εἰς 7 νομοὺς καὶ δύο Ἐπαρχίας πρὸς τούτοις, τὴν τῆς Ταρίγας καὶ τὴν τῆς Παραλίας.—Πόλεις· Σχυκιζάκη, πρωτ: τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ καὶ ἕδρα τῆς κυβερνήσεως, κειμένη εἰς τερπνὴν καὶ εὔκαρπον κοιλάδα ὑψηλὴν 8720 ποδ: ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης· ἔχει ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, δημοσίαν βιβλιοθήκην καὶ ἕως 20 χιλ: κατ: Οἱ Ἱσπανοὶ ὠνόμαζον αὐτὴν Πλάταν, ἤτοι ἀργυρᾶν, διὰ τὰ πλησίον αὐτῆς πλούσια μεταλλεῖα τοῦ ἀργύρου.— Ποτόση, ἄλλη πόλις (κάτ: 10—12 χιλ:) ὀνομαστὴ διὰ τὰ ἐν αὐτῇ πλούσια μεταλλεῖα τοῦ ἀργύρου, ἔχοντα τὰ δευτερεῖα τῶν τοῦ Μεξικοῦ· κεῖται δὲ αὕτη εἰς ὀροπέδιον 12,500 πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, τὰ δὲ μεταλλεῖα εἰς ὕψος 15 χιλ: ποδῶν. — Λαπάζη (κάτ: 30 χιλ:) Ν-Ἀν: τῆς λίμνης Τιτικάκης καὶ ἐπὶ ὀροπεδίου ὑψηλοῦ 11,400 πόδ: ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, καὶ πλησίον τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων τῶν καταμετρηθέντων εἰς τὴν Ἀμερικήν. Τὸ λεγόμενον Νευάδον τοῦ Σοράτα ἔχει ὕψος 7696 μέτρ: τὸ δὲ Νευάδον(*) τοῦ Ἰλλιμανίου 7312 μ: ὅθεν τὸ Κιμβόρασον, λογιζόμενον μέχρι τοῦδε ὡς τὸ ὑψηλότατον τῶν ὀρέων τῆς Ἀμερικῆς, μένει δευτερεῦον· ἡ δὲ Ποτόση εἶναι ἡ ὑψηλοτέρα οἰκουμένη πόλις τῆς ὑδρογείου σφαίρας (147 καὶ 149).—Κοβίγια, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τὴν παραλίαν, τὴν παρὰ τὴν ἔρημον τῆς Ἀτακάμας, εἶναι ἡ μόνη παράλιος πόλις τῆς Βολιβίας.— Καὶ εἰς τὰς δύο δημοκρατίας μόνη ἡ Καθολικοδυτικὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτή· οἱ δὲ ἀνεξάρτητοι Ἰνδιάνοι εἶναι Φετισισταί.

(*) Νευάδον, Ἱσπανιστὶ σημαίνει ὄρος χιονοσκεπές.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ ΧΙΛΙΑΙΑ Ἢ ΧΙΛΗ.

Ἔκτασις Ἐπιφ: 300,000 χιλιομ: □—Πληθ: 1.500,000 (πλὴν τῶν Ἰθαγενῶν).
Μῆκος Δ: μεταξὺ 72° καὶ 76° 30′.
Πλάτος Μ: μεταξὺ 23° καὶ 43°

532. Ἡ ΧΙΛΗ πρὸς Ν: τῆς Βολιβίας καὶ πρὸς Δ: τῆς Λαπλατίας ἐκτείνεται παρὰ τὸν Μέγαν Ὠκεανὸν ὡς στενὴ λωρίς, περιοριζομένη μεταξὺ τοῦ Ὠκεανοῦ ἀπὸ Δ: καὶ τῶν Κορδιλλιερῶν ἀπ' Ἀν: αἵτινες ἔχουσι πλῆθος ἡφαιστείων, τῶν ὁποίων αἱ μὲν ἐκρήξεις φαίνονται μειούμεναι, οἱ δὲ σεισμοὶ εἶναι συχνοὶ καὶ καταστρεπτικοί. Ἓν ἐξ αὐτῶν, Ἀκογκάγκουα λεγόμενον, εἶναι ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ τῶν αὐτόσε Ἀνδῶν· κατὰ δὲ τὰς γενομένας ἐσχάτως ἐρεύνας νομίζεται ὅτι αὐτὸ τὸ ἡφαίστειον ὑπάρχει ὑψηλότερον καὶ αὐτῶν τῶν τῆς Βολιβίας. Αὐτοὺς τοὺς ὑψηλοὺς τόπους τὸ ψύχος, αἱ χιόνες, καὶ αἱ καταγίδες καὶ λαίλαπες, ἐπικρατοῦσαι τὸν πλεῖστον χρόνον τοῦ ἔτους, καθιστῶσιν ἀπροσίτους εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πολλάκις ὀλεθρίους εἰς τοὺς ἐκεῖθεν διαβαίνοντας. Κατὰ δὲ τὸ θέρος, τὸ ὁποῖον ἄρχεται κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα, αἱ παράλιαι ἐπαρχίαι, διαπνεόμεναι ἀπὸ τὰς αὔρας τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνέμους τῶν ὀρέων, ἔχουσι θερμοκρασίαν εὔκρατον καὶ κλίμα τερπνὸν καὶ ὑγιέστατον, παράγουσαι ὅλα τὰ φυτὰ τῶν μεσημβρινῶν χωρῶν, καθὼς καὶ πάντα τὰ τῆς Εὐρώπης γεννήματα, ὀπωρικά, ἄνθη κλ.—Πόλ: Σαντιάγγος, πρωτ: τῆς πολιτείας μὲ 60 χιλ: κατοίκων, καταδαφισθεῖσα ὑπὸ σεισμοῦ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1834.—Οὐαλπάραισον (κάτ: 35 χιλ:) παράλιος καὶ ἐμπορικὴ πόλ: μὲ φρούριον, ἐπίνειον τῆς πρωτευούσης.—Βαλδίβια, λιμὴν ἀξιόλογος (κάτ: 5 χιλ:)—Εἰς τὴν Μεσημβρ: ἄκραν τῆς Χιλῆς κεῖνται αἱ, ἕως 80 τὸν ἀριθμὸν, νῆσοι Χιλόαι, ἐξ ὧν αἱ 25 κατοικοῦνται, καὶ ἡ μεγίστη αὐτῶν λέγεται Χιλόη, ἔχουσα 550 λευγ: τετρ: ἔκτασιν, καὶ παράγουσα σῖτον καὶ λινάριον. Βορειότερα δὲ, καὶ 160 λεύγ: μακρὰν τῶν παραλίων, κεῖνται αἱ δύο νῆσοι τοῦ Ἰω: Φερνανδῆ, γνωσταὶ διὰ τὰ παθήματα τοῦ Ἄγγλου ναύτου Σελκίρκου, τὰ ὁποῖα ἔγειναν ὑπόθεσις τῆς μυθιστορίας τοῦ Ῥομπινσῶνος, συνταχθείσης ὑπὸ τοῦ Δανιὴλ Φωῆ.—Ἐκ τῆς Χιλῆς ἐξάγεται χαλκὸς ἄφθονος, καὶ ἄργυρος καὶ κασσίτερος, καὶ ἐκ τῶν πολυτίμων λίθων Σάπφειρος καὶ Τοπάζιον. Μεταξὺ δὲ τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων πτηνῶν ὑπάρχει τὸ μέγιστον ὁ Κόνδωρ ἐπὶ τῶν Ἀνδῶν, καὶ τὸ σμικρότατον, τὸ Κολίβριον.

Ἡ Χιλὴ κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ἱσπανῶν τὸ 1540 μὴ δυνηθέντων ποτὲ νὰ ὑποτάξωσι τοὺς Ἀραυκανοὺς, λαοὺς μαχίμους ἓν μέρος τοῦ τόπου κατοικοῦντας εἰς τὰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κοιλάδας τῶν Ἀνδῶν. Κατὰ δὲ τὸ 1818 ἀποστᾶσα τῆς Ἱσπανίας ἡ Χιλή, κατὰ τὸ 1823 συνέστησε δημοκρατικὸν ἀντιπροσωπικὸν πολίτευμα, εἰς τὸ ὁποῖον μόνη ἡ καθολικοδυτικὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτή. Οἱ δὲ Ἀραυκανοί, συμποσούμενοι εἰς 400 χιλ: διατηροῦνται εἰσέτι ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῆς δημοκρατίας, ἰδίαν αὐτοὶ ἀνέκαθεν ἔχοντες μεταξὺ αὐτῶν συμπολιτείαν ἰσχυράν. Ἀνδρεῖοι καὶ μάχιμοι, γενναῖοι καὶ ὑπερήφανοι, φιλόπονοι καὶ ἐπιτήδειοι, νομίζονται ὡς οἱ ἀνέκαθεν εὑρεθέντες πλέον πολιτισμένοι μεταξὺ τῶν αὐτοχθόνων λαῶν τοῦ Νέου κόσμου. Ζῶσι δ' ἀσχολούμενοι εἰς γεωργίαν καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ἰδίως, γνωρίζοντες καὶ τὰς ἀναγκαιοτέρας τέχνας τοῦ βίου· οἷον τὴν ξυλουργικήν, τὴν πηλουργικήν, τὴν σιδηρουργικήν, καὶ χρυσοχοϊκήν, ἔχοντες καὶ ἰατρούς, καὶ χειρουργοὺς καὶ ποιητάς.

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΟΥ ΠΛΑΤΑ

Ἐπιφανείας ἔκτασις 2,740,000—ἴλληθ: 2,175,000

Μῆκος Δ: μεταξὺ 53° καὶ 73°

Πλάτος Ν: μεταξὺ 21° καὶ 43°.

533. Ὀνομάζονται οὕτω πολλαὶ ἐπαρχίαι περιλαμβανόμεναι εἰς τὴν ἐκτεταμένην χώραν τὴν πρὸς Ἀν: τῆς Χιλῆς καὶ πρὸς Μ: τῆς Βολιβίας κειμένην, καὶ ἐκτεινομένην πρὸς Μ: μέχρι τῆς Παταγονίας, καὶ πρὸς Ἀν: μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς Βρασιλίας. Οἱ ἀνακαλύψαντες καὶ κατακτήσαντες αὐτὴν Ἱσπανοὶ κατὰ τὸ 1515 ὠνόμασαν ὑποβασίλειον τῶν Βουένος-ἄϊρων, καὶ ὡς τοιοῦτον ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Ἱσπανίας διέμεινε μέχρι τὸ 1810, ὅτε ἀπέστη τῆς Μητροπόλεως, καὶ κατὰ τὸ 1815 ἐκυρύχθη ὡς ἀνεξάρτητος Δημοκρατία ὑπὸ τὸν τίτλον Ἡνωμέναι Ἐπικράτειαι τοῦ Πλάτα· διότι οἱ τόποι οὗτοι διαιροῦνται ὑπὸ τοῦ Πλάτα, ἢ Ἀργυρίτου ποτ: μετὰ πολλῶν ἄλλων συμβαλλόντων εἰς αὐτὸν, ἐν οἷς καὶ ὁ Παράνας καὶ Παραγουάης. Αἱ Ἄνδαι διατρέχουσι καὶ αὐτὸν πρὸς Δ: χωρίζουσαι αὐτὸν ἀπὸ τὴν Χιλήν· πρὸς Ἀν: δὲ εἰσχωροῦσι οἱ τελευταῖοι διακλαδισμοὶ τῶν ὀρέων τῆς Βρασιλίας, ὥστε σχηματίζεται ἐκτεταμένον λεκανοπέδιον, περιέχον ἐν μέρει τόπους ὀρεινοὺς καὶ ψυχροὺς, καὶ ἐν μέρει πεδιάδας, τὰς μὲν εὐφόρους, τὰς δὲ κατακλυζομένας ὑπὸ τῶν ὑδάτων, τὰς δὲ ἀμμώδεις καὶ διακεκαυμένας τὰς λεγομένας Πάμπας. Ἐν γένει τὸ κλῖμα τοῦ τόπου εἶναι ὑγιηρόν, ὅθεν καὶ οἱ πρῶτοι κατακτηταὶ ὠνόμασαν αὐτὸν εὐάερον. Παράγει δ' ὅλα τὰ προϊόντα τῆς Μ: Ἀμερικῆς, καὶ ἰδίως τὸ λεγόμενον ματάϊον, ἢ τσάϊον τῆς Παραγουάης, γινόμενον ἀπὸ φύλλα τινὸς δένδρου. Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐπαρχιῶν συνίστανται ἤδη αἱ ἑξῆς τρεῖς ἐπικράτειαι.

534. Ἡ Δημοκρατία τοῦ Πλάτα ἢ Λαπλατία καὶ Ἀργυρῖτις πολιτεία. Ἀπέραντος χώρα, ἐκτεινομένη ἀπὸ τῶν ὁρίων τῆς Βολιβίας καὶ τῆς Χιλῆς μέχρι τοῦ Παράνα πτ: καὶ τῶν ἑλβολῶν τοῦ Πλάτα πρὸς Ἀν: εἰς ἔκτασιν 2,250,000 χιλιαμ: τετραγ: Διαιρεῖται δ' εἰς 15: Νο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μούς, κατοικουμένους μόλις ὑπὸ 1 ἑκατ: ψυχῶν· τῶν μὲν, ὀλίγον προωδευμένων εἰς τὰς τέχνας, τῶν δὲ, ἀγρίων ἔτι καὶ ἀνεξαρτήτων, ἢ ἀπὸ κτηνοτροφίας ζώντων. — Αἱ Βουενοσάϊραι, ἢ ἡ Εὐάερος, εἶναι ἡ πρωτ: πόλις τῆς Δημοκρατίας καὶ ἐμπορικωτάτη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Πλάτα μὲ 80 χιλ: κατοίκων, ἐξάγουσα πλῆθος κτηνῶν, οἷον βοῶν, ἵππων, ἡμιόνων, δέρματα, μαλλία κλ.—Μενδόζα, εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Ἀνδῶν, παράγουσα οἶνον ὄμοιον μὲ τὸν τῆς Μαλάγας (κάτ: 20 χιλ:)— Κόρδουα, μεσόγειος (κάτ: 15 χιλ:). Ἐν γένει ὁ τόπος εἶναι ὀλιγάνθρωπος ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν αὐτοῦ, καὶ τὰ εὔκαρπα δ' αὐτοῦ μέρη ὀλίγον καλλιεργοῦνται· κατακλύεται δὲ ὁ πλεῖστος κατὰ τὸν χειμῶνα (δηλονότι κατὰ Ἰοὺνιον, Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον) καὶ Πάμπας ἔχει ἀπεράντους πρὸς τὰ μεσημβρινὰ μέρη, κατοικουμένας ὑπὸ ἀγρίων λαῶν, ὅπου ῥέει καὶ ὁ Μέλας ποτ: (Rio Negro) τὸ πρὸς τὴν Παταγονίαν ὅριον.

535. Ἡ ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ ἢ ἡ Κισπλατινὴ δημοκρατία πέραν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πλάτα, μεταξὺ Λαπλατίας, Βρασιλίας καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ κειμένη. Ὁ τόπος εἶναι εὔκρατος καὶ εὔφορος, καὶ ἀφθόνους βοσκὰς ἔχει, εἰς τὰς ὁποίας νέμονται ἄπειροι ἀγέλαι κερασφόρων ζώων, καὶ ἵππων πρὸς τούτοις εἰς ἀγρίαν κατάστασιν ἐκπεσόντων. — Μοντεβίδεον (κάτ: 40 χιλ:) ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Πλάτα, καὶ πλησίον τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ, εἶναι ἡ μόνη σημαντικὴ πόλις τοῦ τόπου, ἐρήμου ὄντος καὶ τούτου διὰ τὴν ὀλιγανδρίαν. Ὅλος ὁ πληθυσμὸς συμποσοῦται εἰς 175 χιλ: ἐξ ὧν τὸ ὄγδοον εἶναι μόλις ἐξ Εὐρωπαίων. Ἡ πολιτεία δ' εἶναι Δημοκρατία ἀντιπροσωπική. Ὑπολογίζεται δὲ ἡ ἔκτασις αὐτῆς εἰς 260, 000 χιλιάμετρα □.

536. Ἡ ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ, ἴση σχεδὸν μὲ τὴν ἀνωτέρω κατὰ τὴν ἔκτασιν, κεῖται βορειότερα, μεταξὺ Βολιβίας, Λαπλατίας καὶ Βρασιλίας, περιλαμβανομένη μεταξὺ τῶν Ποτ: Παράνου καὶ Παραγουάου· περιέχει δ' ἐκτεταμένας πεδιάδας, δάση, λίμνας καὶ βάλτους, παράγουσα ὅλα τὰ προϊόντα τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἰδίως τὸ ματτάϊον (533), τοῦ ὁποίου καὶ ἐξαγωγὴ γίνεται σημαντική, τὸ δὲ σακχαροκάλαμον καὶ τὸ μαὶς φύονται αὐτόματα. Ἡ Ἀσομψιὼν (Ἀνάληψις) εἶναι ἡ μόνη σημαντικὴ πόλις ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Παραγουάη· τὸ δὲ πολίτευμα εἶναι Κυβέρνησις ἑνὸς ἀπολύτου καὶ ἰσοβίου Δικτάτορος, ἀνεχόμενον μόνην τὴν Καθολικοδυτικὴν θρησκείαν, καὶ ἔχον ἕως 300 χιλ: πληθ:—κατοικεῖται δ' ὁ τόπος καὶ ὑπὸ πολυπληθεστέρων Ἰνδιάνων ἀγρίων, οἵτινες συχνάκις καταστρέφουσι τὰς οἰκήσεις τῶν Λευκοχρόων.

537. Ὅλοι οἱ μέχρι τοῦδε περιγραφέντες τόποι τῆς Μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς ἦταν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν Ἱσπανῶν κατακτήσεις, ἔχυσαι 8—9 ἑκατομ: κατοίκων, ἐξ ὧν τὰ δύο τρίτα ἦσαν ἰθαγενεῖς, διαιρούμενοι εἰς ἀπείρους μικρολαοὺς ἡμέρους καὶ ἀγρίους, ἔχοντας γλῶσσαν, ἤθη καὶ ἔθιμα διάφορα. Περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀφ οὗ ἡ Ἱσπανία κατεκτήθη ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Α': ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ τῆς μητροπόλεως καὶ ἐστερεώθησαν κατὰ πολιτείας ἀνεξαρτήτους. Ἡ δὲ Παραγουάη ἦτον ἐπὶ τῆς Ἱσπανοκρατίας ἡγωμένη μὲ τὴν Λαπλατίαν, κατοικουμένη ὑπὸ ἀγρίων Ἰνδῶν. Οὗτοι λεγόμενοι Γουαράνοι ἐξημερώθησαν ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν συνοικισθέντες κατὰ χωρία, καὶ διδαχθέντες νὰ ζῶσιν ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν των, καὶ διοικούμενοι ὑπ' ἐκείνων, ὅθεν ὠνομάσθη καὶ ὁ τόπος χώρα τῶν Ἱεραποστόλων. Μετὰ δὲ τὴν κατάργησιν τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουϊτῶν, καὶ τὴν ἔξωσιν αὐτῶν κατὰ τὸ 1767 ἐκ τοῦ τόπου, ἠλαττώθησαν μὲν ἔκτοτε τὰ τοιαῦτα χωρία τῶν Ἰνδιάνων, ηὐξήθη ὅμως ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν διὰ τῆς προόδου των εἰς τὰ τοῦ ἡμέρου βίου ἐπιτηδεύματα. Μετὰ δὲ τὴν γενικὴν κίνησιν τὴν κατὰ τῆς Μητροπόλεως, ὁ Δόκτωρ Φράνστιας, αὐτόχθων, ἀνεδείχθη Δικτάτωρ ἐπὶ τριετίαν, ἔπειτα ἰσόβιος, ὅτε ἀπολύτως κυβερνῶν ἐπαγίωσε τακτικὴν κυβέρνησιν, καὶ ἐπέφερε σημαντικὰς βελτιώσεις εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ διωρίσθησαν δύο ὕπατοι· ὧν δὲ κυβερνᾷ εἷς ἐπονομαζόμενος Πρόεδρος.

ΠΑΤΑΓΟΝΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφανείας 1,000,000 χιλιομ: □— Πληθ: 200,000.
Μῆκος Δ: μεταξὺ 67° καὶ 78°.
Πλάτος Ν: μεταξὺ 39° καὶ 54°.

538. Ἡ ΠΑΤΑΓΟΝΙΑ εἶναι τὸ μεσημβρινώτατον μέρος τῆς Ἀμερικῆς πρὸς Μ: τῆς Λαπλατίας, τὸ ἀπολῆγον εἰς ὀξὺ καὶ περιβρεχόμενον ὑπὸ τῶν δύο Ὠκεανῶν, ὀνομαζόμενος προσέτι καὶ Μαγελλανικὴ γῆ ἀπὸ τοῦ ἀνακαλύψαντος αὐτὴν Μεγελλάνου κατὰ τὸ 1518. Εἶναι δὲ τόπος ψυχρὸς ἄνευ ποτίμων ὑδάτων καὶ ἄγονος, κατοικούμενος ὑπὸ διαφόρων βαρβάρων μικρολαῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ οἱ, ἀφ' ὧν ὠνομάσθη ὁ τόπος, Παταγόνες, οἵτινες ἐνομίζοντο ὅτι ἔχουσιν ἀνάστημα ὑψηλότερον παρὰ τὸ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων· διότι, ἔχοντες τὰ κάτω κῶλα τοῦ σώματος βραχύτερα, καὶ τὸν κορμόν, ἢ τὰ ἄνω τῆς ὀσφύος, κατ' ἀναλογίαν μεγαλήτερα, φαίνονται καθήμενοι, κατὰ γῆς ἢ ἔφιπποι, ὑψηλότεροι τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων.

Ἡ Δυτικὴ παραλία τῆς Παταγονίας περικυκλοῦται ὑπὸ πολλῶν νήσων ἐρήμων καὶ ἀκατοικήτων ἀποπερατουμένων εἰς τὴν Χιλόην, ἀνήκουσαν εἰς τὴν Χιλῆν (532)· εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν παραλίαν, 100 λευγ: μακρὰν κεῖνται αἱ Φακλάνδαι ἢ Μαλουΐναι νῆσοι ἔρημοι, καὶ γινόμεναι ὁρμητήριον τῶν ἁλιευόντων τὰς φώκας καὶ φαλαίνας.

539. Ἡ Παταγονία χωρίζεται διὰ τοῦ Μαγελλανικοῦ πορθμοῦ ἀπὸ τὴν λεγομένην Γῆν τοῦ Πυρός, ἥτις εἶναι ἡφαίστειαι νῆσοι ψυχραὶ καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄγονοι, ὀνομαζόμεναι Ἀρχιπέλαγος τοῦ Μεγελλάνου. Τὰ Ἀν: καὶ Βόρεια παράλια αὐτῆς τῆς Γῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ καιρὸς εἶναι σχεδὸν πάντοτε ὁμιχλώδης, ψυχρὸς καὶ θυελλώδης, φαίνονται ὀπωσοῦν ἡμερώτερα, ἔχοντά τινα δένδρα καὶ βοσκάς, λαγωούς, ἀλώπεκας καὶ ἵππους πρὸς τούτοις ἀγρίους. Οἱ δὲ Ἰθαγενεῖς, κατοικοῦντες πλησίον τῶν παραλίων, λέγονται Πεσιεροὶ ἢ Ὑακανάκοι· ζῶσι τρεφόμενοι ἀπὸ τῆς ἁλιείας Ἰχθύων καὶ ὀρακοδέρμων, ἐνδύονται μὲ δέρματα φωκῶν, καὶ κατοικοῦσιν εἰς ἀθλιωτάτας καλύβας. Εἶναι δὲ μικρόσωμοι, δυσειδέστατοι καὶ κτηνωδέστατοι, ἀλλὰ προσηνεῖς καὶ δειλοί.

Θύχι μακρὰν τῆς Μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Γῆς τοῦ Πυρὸς κεῖνται αἱ νῆσοι αἱ λεγόμεναι τοῦ Ἐρημίτου. Μιᾶς δὲ ἐξ αὐτῶν, τῆς μεγαλητέρας, τὸ ἐξώτατον μεσημβρινὸν ἄκρον ὀνομάζεται Ὅρνον (ἢ Κεράτιον) ἀκρωτήριον, λογιζόμενον ὡς ἡ ἐξωτάτη ἄκρα τῆς Μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς, τὴν ὁποίαν διαβαίνοντες οἱ θαλασσοπόροι ἐμβαίνουσιν ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ἢ Μέγαν Ὠκεανόν (*).

ΒΡΑΣΙΛΙΑ.

Ἔκτασις ἐπιφανείας 7,800,000 χιλιάμ: □ — Πληθ: 5,00,000.
Μῆκος Δ: μεταξὺ 37° 20′ καὶ 74°.
Πλάτος μεταξὺ 5° Πλάτους Β: καὶ 33° 30′ Πλ: Ν.—

540. Ἡ ΒΡΑΣΙΛΙΑ, εἶναι τόπος ἴσος κατὰ τὴν ἔκτασιν μὲ τὰ $\frac{3}{4}$ τῆς Εὐρώπης, πρώην κατεχόμενος ὑπὸ τῆς Πορτογαλλίας, καὶ νῦν ἀνεξαρτήτως διοικούμενος ὡς αὐτοκρατορία συνταγματική. Κεῖται εἰς τὸ Ἀν: μέρος τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς, ἔχων πρὸς Ἀν: καὶ Μ: τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, πρὸς Δ. τὴν Περουϊανήν, τὴν Παραγουάην καὶ Οὐρουγουάην, καὶ ἐκτεινόμενος πρὸς Β: πέραν τοῦ Ἀμαζονίου ποτ: μέχρι τῆς Γουϊάνης καὶ Κολομβίας· διασχιζόμενος δὲ ὑπὸ διαφόρων κλάδων τῶν Κορδιλλιερῶν, καὶ ὑπὸ πολλῶν ποτ: ποτιζόμενος, περιέχει ἐκτεταμένας πεδιάδας, πυκνότατα δάση, καὶ ἕλη ἀδιάβατα, ὡς ὑποκείμενος, καθὼς ὅλοι οἱ ὑπὸ τὴν διακεκαυμένην ζώνην τόποι, εἰς βροχὰς περιοδικὰς καὶ πλημμύρας τῶν διαφόρων ποταμῶν, οἵτινες διαῤῥέουσιν αὐτόν. Καὶ εἰς μὲν τὸ βόρειον μέρος διαῤῥεόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀμαζονίου ποτ: ὑπάρχουσιν ἀπέραντοι πεδιάδες ἑλώδεις, θερμαὶ καὶ νοσεραί· πρὸς Μ: δὲ διάφοροι κλάδοι ὀρέων, ὄχι πολλὰ ὑψηλῶν, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τὰς Ἄνδας, διασχίζουσι τὸν τόπον, συστήνοντες διαφόρους κοιλάδας εὐκάρπους καὶ τερπνάς,

(*) Ὁ Ὁλλανδὸς θαλασσοπόρος Γουλιέλμος Σχούτενος, ἀνακαλύψας αὐτὸ κατὰ τὸ 1616· ἔδωκε τὸνομα τοῦ γενεθλίου αὐτοῦ τόπου λεγομένου Ηοογη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ πεδιάδας ἀπεράντους, καὶ βοσκὰς παχείας, ὅπου ἄπειροι ἀγέλαι βοῶν καὶ ἵππων ἀγρίων βόσκονται, τῶν ὁποίων τὰ δέρματα, τὰ κέρατα καὶ τὸ ὀξύγγιον παρέχουσι σημαντικὸν ἐμπόριον ἐξαγωγῆς. Ἐκ δὲ τῶν ἀγρίων ζώων εὑρίσκονται Πάνθηρες, πιθήκων πλῆθος καὶ στρουθοκαμήλων, κροκόδειλοι, ὄφεις κροταλίαι, καὶ ψιττακοί, καὶ ψύχαι (πεταλοῦδαι) μὲ λαμπρότατα χρώματα. Οἱ μακρὰν τῶν παραλίων τόποι εἶναι εἰσέτι ὀλίγον ἐγνωσμένοι, ἔρημοι ἢ κατοικούμενοι ὑπὸ διαφόρων φυλῶν Ἰνδιάνων ἀνεξαρτήτων, ἐξ ὧν οἱ τοὺς περὶ τὸν Μαραγνώνην τόπους οἰκοῦντες λέγονται καὶ θηριωδέστατοι. Παρεκτὸς δὲ τούτων τῶν ἀνεξαρτήτων φυλῶν, λογίζονται περὶ τὰ 6 ἑκατομ: οἱ ὑπήκοοι τῆς Αὐτοκρατορίας, ἐξ ὧν 500 χιλ: εἶναι Εὐρωπαῖοι, οἱ δὲ λοιποὶ αὐτόχθονες, Νέγροι καὶ Μουλάτροι· θρησκεία δ' ἐπικρατοῦσα μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ἡ Καθολικοδυτική.

Ὁ ἀπέραντος οὗτος τόπος εἶναι ἐν γένει ἐπιδεκτικὸς ὡραίας καλλιεργίας, καὶ πλουσιώτατος εἰς προϊόντα τοῦ γένους τῶν φυτῶν, εἰς μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων, καὶ μάλιστα ἀδαμάντων. Ἐξάγονται δ' ἀφθόνως παμβάκιον, Ἰνδικόν, καφές, σάκχαρι, κακάον, ἰπεκακουάνα καὶ ἰαματικὰ βότανα, ξύλον βρασιλιανόν, χρήσιμον εἰς βαφὴν καὶ λεγόμενον τοῦ φερναμβούκου. Διαιρεῖται δὲ ὅλη ἡ Αὐτοκρατορία εἰς 19 ἐπαρχίας ἐξ ὧν 7 περιλαμβάνει τὸ βόρειον τμῆμα, 6 τὸ μεσημβρινόν, καὶ 6 τὸ ἐν τῷ μέσῳ.—Πόλ: Ῥιοτανέϊρον ἢ Ἅγιος Σεβαστιανός, εἰς τὸν μυχὸν ὡραίου κόλπου, περιέχοντος τὸν μέγιστον καὶ ἀσφαλέστατον λιμένα τῆς Οἰκουμένης· εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Αὐτοκρατορίας, ὡραία, ἐκτεταμένη καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα πανεπιστημεῖον, βιβλιοθήκην, διάφορα ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, πλουσιωτάτας ἐκκλησίας καὶ 200 χιλ: κατοίκων.—Βορειότερα κεῖται ἡ Βαχία ἢ Σανσαλβάδωρ (Ἅγιος Σώστης), εἰς τὸν κόλπον τῶν Ἁγίων πάντων· εἶναι ἡ δευτέρα πόλις τοῦ τόπου, κατοικουμένη ὑπὸ 120 χιλ: ψυχῶν, χρηματίσασα καὶ πρωτεύουσα μέχρι τοῦ 1773.— Ἔτι πρὸς Β: Περναμβοῦκον (καὶ Φερναμβοῦκον κοινῶς) ἢ κυρίως Ῥεκίφη, πρωτ: τοῦ νομοῦ τοῦ Περναμβούκου, κατοικουμένη ὑπὸ 60 χιλ: ψυχῶν, παράλιος πόλις, ὀνομαστὴ διὰ τὴν γινομένην ἐκεῖθεν ἐξαγωγὴν παμβακίου καὶ βαφικῶν ξύλων. — Πρὸς Β: καὶ πλησίον αὐτῆς κεῖται ἡ Ὄλινδα, χαριεστάτη πόλις κτισμένη ἐπὶ τερπνῶν λόφων καὶ περικυκλουμένη ὑπὸ ὡραίων κήπων. — Βιλλαρρίκα (Ὀλβιόπολις) εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ὀνομαστὴ διὰ τὰ περὶ αὐτὴν πλούσια μεταλλεῖα (κάτ: 20 χιλ:). Ἡ δὲ Βιλλαβέλλα (Καλλίπολις) εἶναι πρωτ: τοῦ Ματογρόσου, ἐκτεταμένου νομοῦ πρὸς Δ: συνωρεύοντος μὲ τὴν Βολι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἶαν, κατοικουμένου ὑπὸ πολλῶν φυλῶν ἀνεξαρτήτων Ἰνδιάνων, καὶ περιλαμβάνοντος καὶ ὄρη φέροντα ἀδάμαντας.

Ὅλαι αἱ νῆσοι αἱ κατὰ τὰ παράλια τῆς Βρασιλίας ὑπόκεινται εἰς αὐτήν.

ΓΟΥΙΑΝΑΙ.

Ἔκτασις ἐπιφανείας 400,000 χιλιάμ: □— Πληθ: 280,000.
Μῆκος Δ: μεταξὺ 54° καὶ 62° 30′.
Πλάτος Β: μεταξὺ 1° καὶ 8°.

541. Ἐξ ἀρχῆς ἔλαβε τόνομα τοῦτο ὅλη ἡ χώρα ἡ περικυκλουμένη ὑπὸ τῶν ποτ: Ἀμαζονίου, Ῥιονέγρου, τοῦ Κασικαρῆ, τοῦ Ὀρενώκου καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ. Ὁ Κολόμβος πρῶτος ἀνεκάλυψε τὰ παράλια αὐτῆς κατὰ τὸ 1498 καὶ κατόπιν πολλοὶ τυχοδιῶκται, ἄπληστοι χρυσοῦ, ἐπεσκέφθησαν αὐτὰ πρὸς ἀνακάλυψιν μεταλλείων. Κατὰ δὲ τὸν ΙΖ′: αἰῶνα Ἱσπανοί, Γάλλοι, Ἄγγλοι, Ὁλλανδοὶ καὶ Πορτογάλλοι κατέκτησαν ὅλην τὴν χώραν, καὶ μετὰ πολλὰς ἔριδας καὶ συγκρούσεις διεχώρισαν αὐτὴν ὁριστικῶς εἰς 5 Γουϊάνας. Ἐξ αὐτῶν δὲ ἡ μὲν Ἱσπανικὴ προσετέθη εἰς τὴν ὅμορον αὐτῆς Βενεζουέλαν· ἡ δὲ Πορτογαλλικὴ εἰς τὴν Βρασιλίαν· αἱ δὲ 3 ἄλλαι, ἡ Γαλλική, ἡ Ἀγγλικὴ καὶ ἡ Ὁλλανδικὴ διέμειναν ὑποκείμεναι εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν μητροπόλεις, περὶ ὧν πρόκειται ἐνταῦθα νὰ λαλήσωμεν ἰδίως.

Ὅλος ὁ τόπος ἐν γένει κατὰ τὰ παράλια εἶναι χαμηλὸς καὶ βαλτώδης, κατάῤῥυτος καὶ συνηρεφὴς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀπὸ δένδρα παντοειδῆ καὶ πολύτιμα διὰ τὸ πολυειδὲς τῆς χρήσεως αὐτῶν. Ὑποκείμενος εἰς τὰς περιοδικὰς ὥρας τῶν ὑετῶν καὶ τῆς ξηρασίας, διὰ τοῦ ἔτους ἀλληλοδιαδόχως ἐπερχομένας, ἀναδεικνύει τὴν εὐρωστοτέραν βλάστησιν τῶν ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν χωρῶν. Παράγει ὅλα τὰ τῶν ἀποικιῶν προϊόντα, οἷον καφέν, σάκχαρι, κακάον κλ. ἡ Παμβακέα, αὐτόματος φυομένη, ἀποτᾷ κορμὸν ἔχοντα 4 μ: περίμετρον, ἐκ τοῦ ὁποίου οἱ Ἰνδιάνοι κατασκευάζουσι τὰ πορθμεῖα αὐτῶν. Τὰ παράλια καὶ αἱ πλησίον αὐτῶν παραποταμίαι εἰσὶ καλλιεργημέναι· τὰ δὲ μεσόγεια ἔρημα, συνηρεφῆ ἀπὸ μεγαλώτατα δάση παρθένα, ἢ καὶ ὑπὸ ἀμμωδῶν ἐρήμων διακοπτόμενα, καὶ γέμοντα ἀπὸ ζῶα ἄγρια, καὶ θηρία παντοδαπὰ τῶν θερμῶν τόπων, καθὼς καὶ ἀπὸ τρομεροὺς ὄφεις τοὺς ἐπονομαζομένους Κροταλίας (Serpents-à-Sonnette). Ἔχει δὲ καὶ ἔντομα ἴδια περιεργότατα, ἐν οἷς καὶ οἱ φανοκέφαλοι, λεγόμενοι οὕτω διότι ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐκπέμπουσι τὴν νύκτα πολὺ φῶς, ὡς αἱ παρ' ἡμῖν πυγολαμπίδες· καὶ εἶδος τι μεγαλωτάτων

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νυκτερίδων ὑπάρχει, αἵτινες βυζάνουσι τὸ αἷμα τῶν κοιμωμένων ἀνθρώπων καὶ ζώων τοσοῦτον ἑλαφρὰ καὶ ἀνεπαισθήτως, ὥστε νὰ μὴ ἀφυπνίζωνται ὑπὸ τοῦ βυζάσματος. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τόπου δὲν εἶναι εἰσέτι ἀκριβῶς γνωστὸν, κατοικούμενον ὑπὸ Ἰνδιάνων καὶ Νέγρων ἀνεξαρτήτων.

Ἡ Γαλλικὴ Γουϊάνη εἶναι ἡ ἀνατολικωτέρα καὶ ἡ μεγαλητέρα· ἔχει πληθ: 66 χιλ: καὶ πρωτεύουσαν τὴν Καϋένην ἐπὶ νήσου νοσερᾶς, ὅπου καλλιεργοῦνται καὶ μοσχοκάρφια, μοσχοκάρυδα καὶ καφές.—Ἡ Ὁλλανδικὴ ἔχει πληθ: 70 χιλ: καὶ πρωτ: τὸ Παραμάριβον ἐπὶ τοῦ Σουρινάμη ποτ:— Ἡ Ἀγγλικὴ (πληθ: 144 χιλ:) τὴν Σταβραίκην, ὅθεν ἐξάγονται βούμιον, σάκχαρι, καφὲς καὶ παμβάκιον.

§. Γ'. ΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΕΞΙΚΑΝΙΚΟΝ ΚΟΛΠΟΝ ΝΗΣΟΙ.

542. Αἱ νῆσοι αὗται κεῖνται μεταξὺ τῶν δύο χερσονήσων τῆς Ἀμερικῆς κατ' ἔμπροσθεν τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου εἰς σχῆμα τόξου κύκλου, καὶ ἐκ τούτου ὀνομάσθησαν Ἀντίλλαι, ἤγουν Ἀντίνησοι. Αἱ αὐταὶ ὠνομάσθησαν κατὰ πρῶτον καὶ Δυτικαὶ Ἰνδίαι, διότι ὁ Κολόμβος, ζητῶν νέον δρόμον διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, ἀνεκάλυψε μεταξὺ αὐτῶν τὸν πρῶτον νέον τόπον (τὴν νῆσον Σαινσαλβαδόρον) ἀνήκοντα εἰς τὸν Νέον Κόσμον(*). Ὑπολογίζεται δὲ ἡ ἔκτασις τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν ὅλων εἰς 240,000 χιλιάρ: □ καὶ ὁ πληθ: εἰς 3,360,000.—

Σημ. Ὅλαι αὐταὶ αἱ νῆσοι ἔχουσι γῆν μὲν ἠφαιστειογενῆ καὶ πλῆθος ἠφαιστείων· κλίμα δὲ θερμότατον, κάθυγρον, νοσωδέστατον καὶ θανατοφόρον μάλιστα εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, ἀλλ' εὐφορώτατον εἰς τὰ φυτά. Αἱ θαλάσσιαι δὲ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης, συστήσασαι ἀποικίας, ἀπολαμβάνουσιν ἐξ αὐτῶν θησαυροὺς πλούτου, διότι καλλιεργοῦσι διὰ τῶν Μαύρων τῆς Ἀφρικῆς παμβάκιον, σάκχαρι, κακάον, καφέν, ἰνδικόν, Νικοτιανήν, ὅλα τὰ προϊόντα τῶν θερμῶν κλιμάτων τῆς Ἀφρικῆς καὶ Ἀσίας, ἐξαίρετα ὀπωρικὰ καὶ διάφορα ξύλα πολύτιμα καὶ σπάνια. Διαιροῦνται δὲ αἱ Ἀντίλλαι εἰς μεγάλας καὶ εἰς μικρὰς, καὶ εἰς τὰς τῶν ἀνέμων Ἀντίλλας, καὶ εἰς τὰς νήσους Λουκαΐας.

ΜΕΓΑΛΑΙ ΑΝΤΙΛΛΑΙ.

543. Ὀνομάζουσιν οὕτω τὰς μεγίστας μεταξὺ τῶν Ἀντιλλῶν νήσους, αἵτινες εἰσὶν ἡ Κοῦβα, ἡ Ἰαμάϊκα, ἡ Αὐτὴ καὶ τὸ Πορτορρίκον.

Κοῦβα, ἡ μεγίστη καὶ δυτικωτάτη, κειμένη μεταξὺ τῶν χερσονήσων Φλωρίδος καὶ Γιουκατάνης, σχηματίζει μετ' αὐτῶν τὰς δύο εἰσόδους εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον· τὰ πλεῖστα τῶν παραλίων αὐτῆς εἶναι δυσπρόσιτα, ἕνεκα τῶν παρακειμένων ὑφάλων, τῶν νησιδίων καὶ τῶν ἀμμωδῶν

(*) Ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι ὠνομάσθησαν Ἀντίλλαι, διότι κατὰ τὴν πρώτην ἀνακάλυψιν τοῦ Κολόμβου, ἐνόμισάν τινες ὅτι εὑρέθη ἡ νῆσος ἡ λεγομένη Ἀντλλία, τὴν ὁποίαν ὑπέθετον ὅτι ἔκειτο πρὸς Δ: τῶν Ἀσόρων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σύρτεων· ἔχει δὲ μῆκος μὲν 280 λευγῶν, ἔκτασιν δὲ ἴσην σχεδὸν μὲ τὴν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, καὶ ἐν ἑκατομ: κατοίκων, ἐν οἷς οὐδὲ εἷς τῶν ἰθαγενῶν διασώζεται τὴν σήμερον.—Ἀβάνα, κειμένη πρὸς Δ: λέγεται ἡ πρωτεύουσα, ἥτις ἔχει 120 χιλ: κατοίκων, καὶ τὸν κάλλιστον τῶν τῆς Ἀμερικῆς λιμένων· ἐξάγει δὲ καπνὸν καὶ σιγάρα περίφημα. Ὁ Σαντιάγγος πρὸς Ν: ἄλλη πόλις αὐτῆς εὐλίμενος (κάτ: 25 χιλ:)· ἀνήκει δ' ἡ νῆσος εἰς τὴν Ἱσπανίαν.—Ἡ Ἰαμάϊκα πρὸς Ν: τῆς Κούβας, ἀνθηρὰ καὶ εὐδαίμων νῆσος ἀπὸ τὰ προϊόντα τῶν καφεώνων καὶ σακχαροφυτειῶν της, λογιζομένη ἡ πρωτίστη τῶν εἰς τὰς Ἀντίλλας Ἀγγλικῶν κατακτήσεων· ἔχει δὲ 750 λευγ: τετρ: ἔκτασιν, ὄρη ὑψηλά, δάση ἐκτεταμένα, ποταμοὺς πολλούς, καὶ κοιλάδας καλῶς καλλιεργημένας. Ἡ καλλιωτέρα παράλιος πόλις αὐτῆς εἶναι ἡ Βασιλόπολις (Kinssgtown) ἐπὶ τῶν μεσημβρ: παραλίων, καλῶς κτισμένη καὶ ἐμπορικὴ (κάτ: 30)· Ν-Δυτικῶς δ' αὐτῆς κεῖται ἄλλη πόλις ἀρχαία πρωτ: τῆς νήσου, ἡ ὀνομαζομένη διὰ τὸν εὐρυχωρότατον λιμένα τῆς Πορρουαγιάλη (Βασιλικὸς λιμὴν) ἀλλ' ἐρημωμένη ὑπὸ τῶν συχνῶν σεισμῶν καὶ καταιγίδων· νῦν περιέχει 10 χιλ: κατ:— Ὅλος ὁ πληθ: τῆς νήσου συμποσοῦται εἰς 360 χιλ: ἐξ ὧν 32 χιλ. εἶναι ἀπελεύθεροι. Εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον κατασκευάζεται καὶ Ῥούμιον κάλλιστον, ἀπὸ τὸ δεύτερον συρούπιον τὸ ἐκ τῶν σακχαροκαλάμων.

Σημ. Ἡ νῆσος αὕτη ἀνῆκε μέχρι τοῦ 1633 εἰς τοὺς Ἱσπανοὺς, οἵτινες κατέσρεψαν ὅλους τοὺς Ἰθαγενεῖς λαούς. Ἐδῶ ἤρχισαν κατὰ πρῶτον νὰ ἐξέρχωνται εἰς θήραν τῶν Ἰνδιάνων ἐπάγοντες κατ' αὐτῶν κύνας μολοττούς.

544. Σαινδομίγγος ἢ Ἀΐτη, πρὸς Ἀν: τῶν 2 προειρημένων κειμένη, φέρει τὰ δευτερεῖα τῆς Κούβας κατὰ τὸ μέγεθος, ἀλλ' εἶναι ἡ πλουσιωτάτη καὶ ἡ σημαντικωτάτη τῶν τοῦ κόλπου νήσων, ὀνομασθεῖσα Ἱσπανιόλα κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἀνακαλύψαντος αὐτὴν Κολόμβου τὸ 1492. Ὑπέκειτο δὲ μέρος αὐτῆς (τὸ Ἀνατολικὸν) εἰς τὴν Ἱσπανίαν καὶ μέρος (τὸ Δυτικὸν) εἰς τὴν Γαλλίαν· ἀλλὰ κατὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν οἱ τοῦ Γαλλικοῦ μέρους Νέγροι διεκηρύχθησαν ἀνεξάρτητοι, καὶ ἐσύστησαν δημοκρατικὸν πολίτευμα, ἐπονομάσαντες αὐτὸ πολιτείαν τῆς Ἀΐτης· ὠνομάζετο δὲ Ἀΐτη ἀνέκαθεν μία τοπαρχία τῆς νήσου, τῆς ὁποίας ὁ πληθυσμὸς συνεποσοῦτο εἰς ἓν ἑκατομ: ὡς λέγουσι. Κατὰ δὲ τὸ 1822 ἀποστάντες καὶ οἱ τοῦ Ἱσπανικοῦ μέρους προσετέθησαν εἰς τὴν δημοκρατίαν, ἀναγνωρισθεῖσαν ὑπὸ τῆς Γαλλίας ἀνεξάρτητον κατὰ τὸ 1825: ἀλλὰ μετὰ πολλὰς ἐσωτερικὰς ταραχὰς καὶ ἐμφυλίους ῥήξεις, καὶ πολιτικὰς μεταβολὰς, ἡ δημοκρατικὴ πολιτεία μετέστη εἰς Αὐτοκρατορίαν τῆς Ἀΐτης, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐσχάτως οἱ τοῦ Ἱσπανικοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μέρους ἀποσπασθέντες συνέστησαν Δημοκρατίαν Δομινικανὴν ἐπονομασθεῖσαν.

Ἡ νῆσος αὕτη, ἐπονομασθεῖσα καὶ Βασιλὶς τῶν Ἀντιλλῶν, ἔχει ἐν τῷ μέσῳ ὄρη συνηρεφῆ καὶ μεταλλοφόρα, καὶ ὑψηλὰ ἕως 8 χιλ: ποδ: κοιλάδας δὲ καὶ πεδιάδας περὶ τὰ παράλια εὐκαρποτάτας ὅλων τῶν προϊόντων ἐκείνων τῶν τόπων, ἀλλ' ἐκ τῶν ὁποίων μετὰ πλειοτέρας ἐπιμελείας καλλιεργοῦνται τὸ σακχαροκάλαμον, ἡ καφέα καὶ τὸ παμβάκιον. Τὸ κλίμα δὲ εἶναι ὑγιεινὸν εἰς τοὺς ὀρεινοὺς τόπους· ἀλλ' εἰς τὰς πεδιάδας ἡ ὑπερβολικὴ θερμότης καὶ ἡ ὑγρότης τοῦ τόπου γεννᾷ ἀσθενείας θανατηφόρους, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Εὐρωπαίους. Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς νήσου συμποσοῦνται εἰς ἓν ἑκατομμ: μεταξὺ τῶν ὁποίων λογίζονται 40 χιλ: λευκῶν. Πόλεις δ' ἀριθμοῦσι 12: ἐξ ὧν σημαντικώτεραι εἶναι τὸ Κάπον, πόλις εὐλίμενος καὶ ἐμπορική, εἰς τὰ Βόρεια παράλια τῆς νήσου, καταστραφεῖσα ὑπὸ σεισμοῦ τὸ 1842. — Πριγγιπόπορτον (port-au-prince) ἡ πρωτεύουσα τῆς πολιτείας Ἀΐτης (κάτ: 30 χιλ:) — Σαινδομίγγος, πρωτεύουσά ποτε τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἱσπανῶν τόπων, καὶ μία τῶν ἀρχαιοτέρων πόλεων τῶν συστηθεισῶν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων ἐν Ἀμερικῇ, διότι ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κολόμβου Βαρθολομῆς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν κατὰ τὸ 1496.

545. Πορτόρρικον, πρὸς Ἀν: Ἱσπανικὴ νῆσος, ἡ τελευταία καὶ μικροτέρα μεταξὺ τῶν μεγάλων Ἀντιλλῶν, κατάρρυτος, δασώδης εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη, καὶ εὐκαρποτάτη εἰς τὰς ὡραίας κοιλάδας αὐτῆς· παράγει ἀφθόνως σάκχαρι, καφέν, ὀρύζιον, παμβάκιον, Νικοτιανὴν, βανάνας κλ. τὸ κιγκινόδενδρον καθὼς καὶ τὸ τοῦ Ἰνδικοῦ φύονται αὐτόματα, καὶ αἱ ἡμίονοι αὐτῆς τῆς Νήσου εἶναι περίφημοι. Ἔχει πληθ: 400 χιλ: ἐξ ὧν 45 χιλ: εἶναι δοῦλοι. Οἱ Ἱσπανοὶ κατέστρεψαν 600 χιλ: Ἰθαγενῶν, ἵνα κατασταθῶσι κύριοι τῆς νήσου, εἰς τῆς ὁποίας τοὺς ποταμοὺς εὕρισκον τότε ψήγματα χρυσοῦ.—Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Πορτορρίκου ὀνομάζεται ἡ πρωτ: αὐτῆς, κειμένη ἐπὶ τῶν Β: παραλίων ἐπὶ νησιδίου κοινωνοῦντος μὲ τὴν νῆσον διὰ γεφύρας.

Πρὸς Β: τῆς Κούβας καὶ τοῦ Σαινδομίγγου, καὶ πρὸς Ἀν: τῆς Φλωρίδος, εἶναι ἡ σωρεία τῶν Λουκαΐων νήσων, ἢ τοῦ Βαχαμᾶ, ἕως 500 τὸν ἀριθμόν, ἐξ ὧν τινες εἶναι ξηροὶ βράχοι, δώδεκα δὲ μεγάλαι καὶ εὔκαρποι· αἱ κυριώτεραι δὲ λέγονται· ἡ μὲν, Βαχαμᾶ· ἡ δὲ, Σανσαλβάδωρ. Εἰς ταύτην τὴν τελευταίαν νομίζεται ὅτι ἀπέβη ὁ Κολόμβος, πρὶν ἢ πατήσῃ ἄλλην γῆν τῆς Ἀμερικῆς· ὅθεν καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν Ἅγιον Σώστην. Ἀνήκουσι δὲ αἱ Λουκαΐαι εἰς τοὺς Ἄγγλους, καὶ τὸ κύριον αὐτῶν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

προϊὸν αὐτῶν εἶναι παμβάκιον. Περὶ πολλοῦ δὲ ποιεῖται τὴν κατοχὴν αὐτῶν ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις διὰ τὴν θέσιν των εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου.

ΜΙΚΡΑΙ ΝΗΣΟΙ ΑΝΤΙΛΛΑΙ ΚΑΙ ΑΙ ΠΡΟΣΑΝΕΜΟΙ.

546. Ὀνομάζονται οὕτω αἱ μικραὶ Νῆσοι, αἱ ἀπὸ τῆς νήσου Πορτορρίκου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ὀρενώκου εἰς σχῆμα ἡμικυκλίου ἐκτεινόμεναι, καὶ περιζώνουσαι πρὸς Ἀν: τὴν θάλασσαν τῶν Ἀντιλλῶν. Αἱ αὐταὶ λέγονται καὶ Καραΐβων νῆσοι ἀπὸ τῶν ἀρχαίων αὐτοχθόνων, τοὺς ὁποίους, ὄντας μαχίμους καὶ ἀκαταδαμάστους, ἐξωλόθρευσαν οἱ κατακτηταὶ αὐτῶν λευκοὶ ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἦσαν καὶ ἀνθρωποφάγοι. Ὅλαι αὐταὶ αἱ νῆσοι κατακλυζόμεναι ὑπὸ τῶν περιοδικῶν ὑετῶν (ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μηνὸς μέχρι τοῦ Νοεμβρίου) εἰσὶν εὐφορώτατοι, παράγουσαι ἀφθόνως σάκχαριν, καφέ, ἰνδικόν, φοίνικας, παμβάκιον, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν προϊόντων τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς, ἐξ ὁμοίων κλιμάτων, εἰς αὐτὰς μετεφυτεύθησαν. Ὑπόκεινται δὲ τὴν σήμερον εἰς 5 ναυτικὰς δυνάμεις τῆς Εὐρώπης, κατὰ σωρείας ἐπονομαζόμεναι ὡς ἑφεξῆς. — Αἱ Παρθένοι νῆσοι, ἕως 40 τὸν ἀριθμόν, κείμεναι πρὸς Ἀν: τοῦ Πορτορρίκου. Ἐκ δὲ τῶν σημαντικωτέρων μεταξὺ αὐτῶν τρεῖς κατέχονται ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, τρεῖς ὑπὸ τῶν Δανιμαρκίων, ὁ Ἅγιος Θωμᾶς, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης καὶ ὁ Σταυρός, καὶ μία ὑπὸ τῶν Ἱσπανῶν, ἡ Βίκη. — Ν-Ἀνατολικῶς αὐτῶν κεῖνται αἱ Καραΐβαι νῆσοι, τουτέστιν ἡ Ἀγγουΐλη, ἡ Βαρβούδα, Ἀντίγοα, ἡ Δομινίκη, Ἁγία Λουκία, Ἅγιος Βικκέντιος, Βαρβάδα, Γρενάδα, Ταβάκος καὶ ἡ Τριάς· αὗται ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἄγγλους, ἡ δὲ τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου εἰς τοὺς Δανιμαρκίους, ἔχοντας νῦν ἐν Ἀμερικῇ αὐτὴν τὴν μικρὰν νῆσον μόνην κατάκτησιν. Οἱ δὲ Γάλλοι δὲν διέσωσαν εἰμὴ τὴν Γουαδελούπαν, διηρημένην εἰς δύο νήσους, καὶ τὴν Μαρτινίκην, ἐξ ὧν λαμβάνουσι κάλλιστον καφέν, σάκχαρι, καὶ τὰ λοιπὰ προϊόντα αὐτῶν τῶν νήσων.

547. Πρὸς Δ: παρὰ τὰ παράλια τῆς Κολομβίας κεῖνται αἱ νῆσοι, αἱ λεγόμεναι ὑπὸ τῶν ναυτῶν ὑπάνεμοι (sous le vent)· δηλαδή, τὰς ὁποίας πρώτας δὲν ἐπιπνέουσιν οἱ Ἀλιζοὶ ἄνεμοι (136, 137) καθὼς τὰς λοιπὰς μικρὰς Ἀντίλλας, λεγομένας διὰ τοῦτο καὶ προσανέμους. Αἱ σημαντικώτεραι αὐτῶν εἶναι· Κουρασάον, Βοναίρα καὶ Ἀρούβα, ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ὁλλανδούς· εἰς τὴν τελευταίαν ἀπὸ τοῦ 1825 εὑρίσκουσιν ἱκανὸν χρυσόν. Αἱ δὲ νῆσοι Μαργαρίτα, Κόχη καὶ Κουβαΐα ἀνήκουσιν εἰς τὴν Βενεζουέλαν (526).

548. Αἱ νῆσοι τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, κείμεναι εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ἔχουσι δύο ὥρας τοῦ ἔτους διακεκριμένας· τὴν τῆς ἀνομβρίας, ἀπὸ τὰ τέλη Ὀκτω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θρίου μέχρι τοῦ Ἀπριλίου, καὶ τὴν τῶν ὑετῶν τοὺς λοιποὺς μῆνας τοῦ ἔτους ἐπικρατοῦσαν, καὶ τὰ αὐτὰ προϊόντα παράγουσιν, ἤγουν σάκχαρι, καφὲν, Ἰνδικὸν, παμβάκιον. Ὅλα δὲ σχεδὸν ἔξωθεν μεταφυτευθέντα ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων εἰς αὐτὰς τὰς νήσους, κάμνουσι τὴν σήμερον τὰ διὰ τοῦ ἐμπορίου πλούτη τῶν Ἀντιλλῶν. Αἱ νῆσοί ὅμως αὗται ὑπόκεινται εἰς τριῶν εἰδῶν μάστιγας τρομερὰς· εἰς σεισμοὺς καταστρέφοντας συχνάκις τὰς πόλεις· εἰς λαίλαπας καὶ ἀνεμοστροβίλους, οἵτινες καταβάλλουσι τὰ οἰκοδομήματα καὶ τὰ δένδρα· καὶ εἰς τὴν κιτρινοθέρμην (512), ἡ ὁποία εἶναι λοιμώδης ἡ ἐπιδημικὴ νόσος ἐπικίνδυνος καὶ ὀλεθριωτάτη· μ' ὅλα ταῦτα ἡ εὐφορία τοῦ τόπου προσελκύει καθ' ἑκάστην ἀποίκους ἐκ τῆς Εὐρώπης.

ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ.

Α.) ΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΟΝ ΩΚΕΑΝΟΝ ΝΗΣΟΙ.

549. Μεσημβρινώτερα τοῦ Ὄρνου Ἀκρωτηρίου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι σωρεῖαι νήσων παρὰ τὰς τῆς Γῆς τοῦ Πυρός, ἀνακαλυφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ θαλασσοπόρου Κούκκου τὸ 1735, οἷον ἡ Νέα Γεωργία ἡ Νοτία, ἡ Γῆ τοῦ Σανδουΐχου, ἡ Θούλη ἡ Νοτία, καὶ τέλος αἱ ἐσχάτως ἀνακαλυφθεῖσαι εἰς τὸν Ἀνταρκτικὸν ὠκεανὸν ἀπὸ τῆς 60° μέχρι τῆς 63° Ν: πλάτους, καὶ ὀνομασθεῖσαι Νότιαι ἢ νέαι Ὁρκάδες, καὶ ἡ Νοτία Σετλανδία· ὅλαι δὲ εἶναι νῆσοι ξηραὶ καὶ ἄγονοι, αἰωνίως σκεπασμέναι μὲ πάγους καὶ ἔρημοι, εἰς τὰς ὁποίας μόνοι οἱ ἁλιεύοντες τὰς φώκας καὶ φαλαίνας προσορμίζονται.

Β΄.) ΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΟΝ ΠΑΓΩΜΕΝΟΝ ΩΚΕΑΝΟΝ ΞΗΡΑΙ ΚΑΙ ΝΗΣΟΙ.

Παρεκτὸς τῶν ἀνωτέρω νήσων καὶ ἄλλοι θαλασσοπόροι Ἄγγλοι καὶ Γάλλοι προχωρήσαντες πρὸ ὀλίγων ἐτῶν μέχρι τῆς 65° Ν. πλάτ: ἀνεκάλυψαν καὶ μεγάλην στερεάν, οἷον τὴν Παλμερίαν Γῆν, τὴν τοῦ Γραχάμου κλ. (*). Κατὰ δὲ τὸ 1840: ὁ θαλασσοπόρος Ἄγγλος Ῥόσσης, μετὰ πολλῶν κινδύνων καὶ μόχθων τρὶς ἐπιχειρήσας νὰ διασχίσῃ τοὺς ὑπὸ τὸν πολικὸν κύκλον αἰωνίους πάγους, ἐπέτυχε τέλος ἅπαξ νὰ προχωρήσῃ μέχρι τῆς 72° 32′ Ν: πλ: ὅπου ἀνεκάλυψε νήσους κατασκεπεῖς ἀπὸ πάγους καὶ μεγάλην ξηρὰν αἰωνίως χιονοσκεπῆ, ἐφ' ἧς ἐγείρετο ἠφαίστειον εἰς ὕψος 12 χιλ: ποδ: ἐκπέμπον φλόγας καὶ καπνὸν ὑπεράνω τῶν πάγων. Τοῦτο τὸ καταπληκτικὸν ὄρος ἐπωνόμασεν ὁ θαλασσοπόρος Ἔρεβον, καὶ μετά τινας παρατηρήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξήγαγεν ὅτι καὶ παρὰ τὸν Ἀνταρκτικὸν Πόλον ὑπάρχει, ὡς καὶ εἰς τὸν Βόρειον, εἷς καὶ μόνος Μαγνητικὸς Πόλος, ἔσπευσε ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τοὺς φρικτοὺς ἐκείνους τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους ἅπαξ ἐγκλεισθεὶς ἐκινδύνευσε νὰ μείνῃ αἰχμάλωτος καὶ θῦμα τοῦ αἰωνίου χειμῶνος.

(*) Ἴδε τὰ ἡμισφαίρια τὰ ἐκδοθέντα εἰς σχῆμα μέγιστον ὑπὸ Γ. Θ. Παγῶντος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἄλλος πρὸ τούτου θαλασσοπόρος Γάλλος κατὰ τὸ 1828 ἀρχὰς Φεβρουαρίου (δηλ: ὑπερμεσοῦντος τοῦ θέρους τοῦ κατὰ τὸ Νότιον ἡμισφαίριον) ἀπήντησε ῥῆγμά τι τοῦ συνεχοῦς πάγου, διευθυνόμενον πρὸς Νότον, καὶ εἰσχωρήσας εἰς αὐτὸ μ' ἐλπίδα τοῦ νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὸν Νότιον πόλον, ἐπροχώρησε μέχρι τῆς 74° 15′, ὅπου ἀΐφνης εὑρεθεὶς περικυκλωμένος πανταχόθεν ἀπὸ σωροὺς ὑψηλοτάτων πάγων μετὰ μεγάλους κινδύνους ἠδυνήθη νὰ ἐλευθερωθῇ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὴν Ἀμερικήν (*). Ἀπὸ τὴν μεγάλην δ' ἔκτασιν τῶν πάγων τούτων, ἐκτεινομένων πολὺ πλέον πρὸς τὸν Τροπικὸν ἢ οἱ τοῦ Ἀρκτικοῦ πόλου, καὶ ἀπὸ ὁμοίας ἀνακαλύψεις Ἀνταρκτικῆς Γῆς γενομένας εἰς τὸ Ἀνατ: ἡμισφαίριον, ἐξάγεται ὅτι ὁ Νότιος πόλος καλύπτεται ὑπὸ ξηρᾶς πολὺ πλέον ἐκτεταμένης ἀπὸ τὴν περὶ τὸν Β: πόλον.

ΚΕΦΑΛ. Ε′.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ Η

ΩΚΕΑΝΙΑ.

550. Ὀνομάζουσι πέμπτον μέρος τοῦ κόσμου, ἢ κόσμον Ἑνάλιον ἢ καὶ Ὠκεανίαν (113), ὅλας τὰς νήσους τὰς κειμένας πρὸς Μ: τῆς Ἀσίας ὁμοῦ μὲ τὴν Νέαν Ὁλλανδίαν, καὶ μ' ὅλας τὰς διεσπαρμένας νήσους εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν, διότι ἔχουσι χαρακτηριστικὰ ἴδια, τὰ ὁποῖα, ὡς πρὸς τοὺς κατοίκους καὶ τὰ προϊόντα των, διακρίνουσιν αὐτὰς ἀπὸ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Γῆς.

(*) Ἰδοὺ πῶς ὁ Γάλλος θαλασσοπόρος ἐκφράζεται περὶ τῆς ἀπεράντου ἐκείνης πεπηγμένης πεδιάδος, ἥτις τῷ ἔκλεισε τὸν παραιτέρω πλοῦν. Αὐστηρὰ, λέγει, ἡ ὄψις αὐτῆς καὶ μεγαλοπρεπεστάτη· ἐν ᾧ ἀνυψοῖ τὴν ψυχὴν, τὴν πληροῖ συγχρόνως καὶ τρόμου τινὸς ἀκουσίου· οὐδαμοῦ ἀλλοῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν αἰσθάνεται τὴν σμικρότητά του.... Μέχρι τῶν περάτων τοῦ ὁρίζοντος, ἀπὸ ἀνατολῶν μέχρι δυσμῶν, ἐξετείνετο ἀπέραντος πεδιὰς ὄγκων πάγων παντοιομόρφων, συγκεχυμένως ἐρριμένων εἰς ἄτακτον ἐπισώρευσιν. Ὅταν ἤρχισαν νὰ διαλύωνται, τὸ ὕψος τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν ἦτον 4 ἕως 5 μέτρων μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὑψοῦντό τινες μέχρι 30 καὶ 40 μέτρων, καὶ εἶχον ἀναλόγους καὶ τὰς λοιπὰς διαστάσεις των. Ἐφαίνοντο δὲ οὗτοι ὡς μεγάλα ἀλαβάστρινα οἰκοδομήματα προέχοντα ἐπὶ πόλεως ὅλης μαρμαροκτίστου. Συνήθως ἐπὶ τῶν πάγων τούτων ἐπικάθηται ὁμίχλη πυκνὴ, καὶ τότε τὸ χρῶμά των εἶναι ὑπόφαιον· ἀλλ' ἂν ποτε ὁ ἄνεμος ἀποσύρῃ τὴν ὁμίχλην καὶ ὁ ἥλιος προσβάλῃ τὴν πεπηγμένην ἔκτασιν, τότε παριστᾷ αὕτη ἐξαίσιον ὀπτικὸν ἀποτέλεσμα· φαίνεται ὡς ἀπέραντος πόλις ἔχουσα τὰς οἰκίας της, τοὺς ναούς της, τὰ κωδωνοστάσιά της, τὰ τείχη της· ἐπὶ τῆς νεκρᾶς δὲ ταύτης πόλεως ἐπικρατεῖ ἐντελὴς σιωπὴ, ᾗ ὁ μόνος τῆς ζωῆς παραστάτης εἶναι παροδικόν τι πτηνὸν ἀψόφως περιϊπτάμενον, ἢ κῆτός τι βαρέως καὶ πενθίμως φυσῶν, ᾗ διακόπτον ἐνίοτε τὴν φοβερὰν αὐτὴν μονοτονίαν. (Εὐτέρπης φυλλ. ιή. σελ. 9.)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Διαιροῦσι δὲ τὴν Ὠκεανίαν εἰς τρία μέρη διακεκριμένα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται, Ἀσία Μεσημβρινὴ ἢ Νοτασία, Αὐστραλία, καὶ Πολυνησία.

Ἡ Ὠκεανία ἔχει μεγαλητέραν ἔκτασιν παρὰ τὴν τῆς Εὐρώπης καὶ πληθ: περὶ τὰ 25 ἑκατομ: Οἱ δὲ κατοικοῦντες αὐτὴν ἀνάγονται κυρίως εἰς δύο φυλὰς, εἰς τὴν τῆς Μαλαίας καὶ τὴν τῆς Αἰθιοπικῆς, εὑρισκόμενοι οἱ μὲν, εἰς διάφορον βαθμὸν πολιτισμοῦ· οἱ δὲ, εἰς διάφορον κατάστασιν βαρβαρότητος.

§. Α'. ΝΟΤΑΣΙΑ.

551. Ὑπὸ τόνομα τοῦτο περιλαμβάνουσι τὸ Ἀρχιπέλαγος (103) τὸ μεταξὺ Ἀσίας καὶ Νέας Ὁλλανδίας ἐκτεινόμενον, καὶ περιέχον τρεῖς σωρείας νήσων, αἵτινες εἰσὶν αἱ ἑξῆς.

ἀ) Αἱ Νῆσοι τῆς Σόνδας οὖσαι τρεῖς· Ἡ Σουμάτρα (πληθ: 3,200,000) ἡ μεγίστη καὶ σημαντικωτάτη τῶν τριῶν, διασχίζεται ὑπὸ ὑψηλῆς σειρᾶς ὀρέων περιεχούσης ἡφαίστεια. Ἡ νῆσος αὕτη κειμένη ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν τρέφει ὅλα τὰ μεγάλα ζῶα τῆς Ἀσίας, καὶ τὰ μέγιστα εἴδη τῶν Πιθήκων τῶν γεννωμένων καὶ εἰς τὸ Βόρνεον· φέρει δὲ καὶ πέπερι, καὶ κιννάμωμον, καὶ καμφορὰν, καὶ ξυλικὴν, ἔχουσα καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, χαλκοῦ καὶ σιδήρου. Τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῆς ὑπόκειται εἰς τοὺς Ὁλλανδοὺς, τῶν ὁποίων πρωτ: εἶναι ἡ Παδάγγη (κάτ: 10 χιλ:)· καὶ ἡ Παλεμβάγγη (κάτ: 20 χιλ:) ἄλλη πρωτ: κράτους ἀνεξαρτήτου, κυριευθέντος ὑπὸ τῶν Ὁλλανδῶν τὸ 1821. Εἰς τὰ Β. μέρη τῆς νήσου ὑπάρχουσιν ἔτι κράτη ἰθαγενῶν ἀνεξάρτητα, ἐχόντων πολιτισμὸν καὶ ἱκανὴν βιομηχανίαν.—Ἄχεμον παράλιος (κάτ: 40 χιλ:), καὶ Σιάκη (κάτ: 3 χιλ:) εἶναι αἱ σημαντικώτεραι πόλεις αὐτῶν καὶ πρωτεύουσαι ὁμωνύμων Βασιλείων.

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν ἰθαγενῶν τῆς Νήσου ταύτης οἱ Βάτται λέγονται ὡς θηριωδέστατοι, καὶ ἀνθρωποφάγοι· εἶχον ἄλλοτε τὴν συνήθειαν νὰ τρώγωσι τοὺς γεγηρακότας γονεῖς των, καὶ νῦν ἔτι παρ' αὐτοῖς οἱ εἰς ἐγκλήματά τινα περιπίπτοντες καταδικάζονται εἰς τοιοῦτον θάνατον, τοῦ νὰ γένωσι δηλ: βορὰ τῶν ὁμοίων των· μ' ὅλα ταῦτα οἱ Βάτται φημίζονται ὡς φιλόξενοι καὶ τηροῦντες τὰς ὑποσχέσεις των. Οἱ δὲ Λαμπόγγοι ὁμοιάζουσι μὲ τοὺς Σίνας, ἔχοντες τὸ πρόσωπον πλατὺ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροὺς καὶ ἐγκαρσίους, ὡς ἐκεῖνοι.

552. Ἡ Ἰαύα χωρίζεται ἀπὸ τὴν Σουμάτραν διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Σόνδας ἀπὸ Ἀν: πρὸς Δ: ἀποκλίνουσα, καὶ διατεμνομένη, κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, ὑπὸ σειρᾶς ἡφαιστείων ὑποκαιομένων, τὰ ὁποῖα ἐξεμοῦσι τέφρας καὶ λάβας, ἢ βρωμώδεις ἀέρας ἀναδίδουσι, τινὰ δὲ ἐνίοτε καὶ ὕδατα καὶ βόρβορον. Εἶναι δὲ εὐκρανὴς κατὰ τὰ μεσημβρινὰ μέρη, καὶ ἡ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εὐφορωτάτη καὶ μᾶλλον κατοικουμένη τῶν τῆς Ὠκεανίας νήσων, εὐφοροῦσα ὅλα τὰ τῆς Ἰνδικῆς προϊόντα (πληθ: 5 ἑκατ:)· ὑπόκειται δὲ ὁλόκληρος σχεδὸν, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὁλλανδῶν.— Ἡ Βαταυΐα, ἐπὶ τῆς ἀρκτῴας παραλίας κειμένη, εἶναι μὲν τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ὁλλανδικῶν καταστημάτων μὲ τὰς Ἰνδίας, τὴν Σινικὴν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν, ἀλλὰ καὶ ἡ νοσωδεστάτη πόλις τοῦ κόσμου. Ὅθεν οἱ Εὐρωπαῖοι νῦν κατοικοῦσιν εἰς τὴν λεγομένην νέαν πόλιν, ἔχουσαν εὐθείας καὶ πλατείας ὁδούς, καὶ οἰκίας εὐρυχώρους, χωριζομένας ἀπ' ἀλλήλων δι' ἐκτεταμένων περιβόλων καὶ ὡραίων κήπων (κάτ: 55 χιλ:). Ἄλλαι πόλεις αὐτῶν ἀξιοσημείωτοι εἶναι ἡ Κεράμη πρὸς Δ: Χεριβώνη, Σαμαράγγη, καὶ Σουραβάϊα ἐπὶ τῆς Β: παραλίας. Ὑπάρχουσι δ' εἰς αὐτὸν τὸν τόπον καὶ πολλὰ ἰθαγενῶν βασίλεια ὑποτελῆ εἰς τοὺς Ὁλλανδούς. Εἰς αὐτοὺς ὑπόκεινται καὶ αἱ πλησίον νῆσοι, Βάγγα, Βαλλῆ, Σούμβουα, Τιμόρη καὶ Βιλιτόνη.

553. Ἡ Βόρνεος, πρὸς Β: τῆς Ἰαύας, εἶναι μετὰ τὴν Νέαν Ὁλλανδίαν ἡ μεγίστη τῶν λοιπῶν νήσων (πληθ: 4 ἑκατομμ:). Ἔχει δὲ καὶ αὐτὴ τὰ παράλια νοσώδη, καὶ κατοίκους εἰς τὰ μεσόγεια θηριωδεστάτους, διὰ ταῦτα καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι πολλὰ ὀλίγον τὴν γνωρίζουσιν. Οἱ Ὁλλανδοὶ ἔχουσιν εἰς αὐτὴν ὀλίγα τινὰ καταστήματα, ὑποτάξαντές τινας τῶν ἰθαγενῶν ἡγεμόνων· τὸ κυριώτερον δὲ αὐτῆς προϊὸν εἶναι οἱ ἀδάμαντες, εὑρισκόμενοι μόνον ἐκεῖ, καὶ εἰς τὴν Ἰνδικὴν (441) καὶ εἰς τὴν Βρασιλίαν (537), καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ. — Βόρνεος (κάτ: 10 χιλ:) πρωτ: ἑνὸς Σουλτάνου κατεξουσιάζοντος ἄλλοτε τοὺς πλείστους λαοὺς τῆς νήσου.

554. —β'.)Πρὸς Ἀν: τῆς Βορνέου κεῖνται αἱ Μολοῦκαι ἢ Κινναμωμοφόροι νῆσοι (πληθ: 3 ἑκατομμ:), μεταξὺ τῶν ὁποίων ὡς ἐπισημότεραι διακρίνονται ἡ Κελέβη, ἡ μεγίστη μετὰ τὴν Σουμάτραν καὶ τὴν Βόρνεον, ἥτις φέρει κινναμωμώδη (Βαχαρικὰ), οἷον μοσχοκάρφια, πεπέριον, γεγγίβερι κλ. �ρύζιον, καμφοράν, παμβάκιον. Αὐτοῦ φύεται καὶ ὁ Ὕπασος (upas), δένδρον ὀνομαστὸν διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἐξαγόμενον δηλητήριον, μὲ τὸ ὁποῖον ἀλείφοντες φαρμακεύουσι τὰ βέλη των οἱ ἄγριοι.—Ἡ Μακασάρη, ἐπὶ τῆς Μ-Ἀν: παραλίας, εἶναι ἡ ἕδρα τοῦ Ὁλλανδικοῦ διοικητοῦ, καὶ ἄλλοτε πρωτ: ἰσχυροῦ βασιλείου.

Πρὸς Ἀν: κεῖνται αἱ κυρίως λεγόμεναι Κινναμωμοφόροι νῆσοι, αἱ χρηματίσασαί ποτε εἰς τοὺς Ὁλλανδοὺς πηγὴ ἀφθόνου πλούτου. Αἱ σημαντικώτεραι αὐτῶν εἶναι Γίλοος, Κεράμη, Ἀμβοΐνη, Βάνδα κλπ. φέρουσαι μοσχοκάρυα, γεγγίβερι, πεπέριον, κιννάμωμον καὶ μοσχοκάρφια. Εἰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν Ἀμβοίνην ἐδρεύει ὁ Ὁλλανδὸς διοικητὴς τῶν Μολούκων· εἰς αὐτὴν δὲ τὴν νῆσον καλλιεργοῦνται κυρίως αἱ μοσχοκαρφιαὶ, καθὼς καὶ εἰς τὴν Βάνδαν αἱ μοσχοκαρυαί. Πρὸς Δ: τῆς Γιλόλου ὑπάρχει ἡ νῆσος Τερνάτη, ἔδρα ἐνὸς Σουλτάνου ὑποτελοῦς εἰς τοὺς Ὁλλανδούς, καὶ ἐξουσιάζοντος μέρη τῆς Κελέβης καὶ τῆς Γιλόλου· ἄλλοτε (κατὰ τὸν 15 αἰῶνα) ὁ Σουλτάνος τῆς Τερνάτης ἦτο ὁ ἐξουσιαστὴς ὅλων τῶν Μολούκων.

555.—γ'.) Αἱ Φιλιππῖναι, σωρεία ἐκ χιλίων περίπου νήσων κειμένων παρὰ τὴν Σινικὴν Θάλασσαν πρὸς Β: τῶν Μολούκων, καὶ ὑποκειμένων τῶν πλειοτέρων εἰς τὴν κυριότητα τῶν Ἱσπανῶν. Δέκα ἕως δώδεκα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀξιοσημείωτοι διὰ τὸ μέγεθος, καὶ αἱ μεγαλήτεραι ὀνομάζονται Μανίλλη ἢ Λυσόνη, καὶ Μινδάναος.

Ἡ Μανίλλη, (πληθ: 2,300,000) χωρίζεται εἰς δύο χερσονήσους ὑπὸ ἑνὸς στενοῦ ἰσθμοῦ, μία δὲ σειρὰ ἡφαιστείων βουνῶν διαπερῶσα αὐτὴν ἐπιφέρει συχνάκις τρομερωτάτους σεισμούς. Οἱ Ἱσπανοὶ μετεφύτευσαν ἐκεῖ ὅλα τὰ εὔχρηστα φυτὰ τῆς Εὐρώπης, ἀποκαταστήσαντες πρωτεύουσαν τῶν ἐκεῖ καταστημάτων αὐτῶν τὴν Μανίλλην, μεγάλην, πλουσίαν καὶ ἐμπορικὴν πόλιν (κάτ: 60—80 χιλ:) ἐπὶ πλευστοῦ ποτ: καὶ πλησίον τῆς θαλάσσης κειμένην. Πολὺ μέρος τῆς νήσου κατοικεῖται ὑπὸ ἀνεξαρτήτων λαῶν, ἐξ ὧν τινες εἰσὶ θηριωδέστατοι καὶ παντάπασιν ἄγριοι. Ἡ δὲ Μινδάναος εἶναι εὐφορωτάτη νῆσος (πληθ: 1,200,000) ἐπὶ τῆς ὁποίας πρωτεύουσαν ἔχουσιν οἱ Ἱσπανοὶ τὴν Σαμβοάγγαν εἰς τὰ Δ: τῆς νήσου κειμένην· ἡ δὲ Σαλαγγάνη εἶναι πρωτ: βασιλείου ἀνεξαρτήτου. Μία σειρὰ νησιδίων συνδέει τὴν Μινδάναον μὲ τὴν Βόρνεον· ὀνομάζονται δὲ αὗται νῆσοι Σουλοῦαι, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι ζῶσιν ἀπὸ τῆς πειρατείας. Ὁ Σουλτάνος αὐτῶν ἐξουσιάζει μέρος τῆς Βορνέου καὶ τῆς Παλουανῆς, ἄλλης μεγάλης νήσου τῶν Φιλιππινῶν, εἰς τῆς ὁποίας τὸ Β-Ἀν. μέρος οἱ Ἱσπανοὶ ἔχουσιν ἓν κατάστημα.

556. Ὅλαι αἱ τῆς Νοτασίας νῆσοι κατοικοῦνται κυρίως ὑπὸ ἀνθρώπων τῆς Μαλαίας φυλῆς (182), ὑπὸ Εὐρωπαίων ἀποκαταστημένων εἰς τὰς παραλίας, καὶ ὑπὸ τῶν Ἰθαγενῶν εἰς τὰ μεσόγεια διατριβόντων. Οἱ Μαλαῖοι φαίνεται ὅτι κατάγονται ἀπὸ τὴν Σομάτραν καὶ Μαλάκαν, ὅπου πιθανὸν νὰ εἶχόν ποτε μέγα καὶ δυνατὸν βασίλειον, ἐπεκτεθέντες εἰς ὅλην τὴν Νοτασίαν, ἥτις ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθη καὶ Μαλαισία· ἔχουσι δὲ τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν. Τὴν δὲ θρησκείαν ταύτην εἰσήγαγον οἱ Ἄραβες κατὰ τὸν ιϐ': ἢ ιγ': αἰῶνα συστήσαντες καὶ πολλὰς οἰκήσεις, κατακτηθείσας ἔπειτα κατὰ τὸν ις' αἰῶνα ὑπὸ τῶν Πορτογάλλων καὶ Ἱσπανῶν· ὅθεν καὶ ὅλοι οἱ Ἰθαγενεῖς ἡγεμόνες λέγονται Σουλτάνοι διοικοῦντες δεσποτικώτατα. Οἱ δὲ ἀπολίτευτοι εἰσέτι λαοὶ πρεσβεύουσι τὸν πολυθεϊσμὸν τὸν πλέον κτηνώδη. Οἱ Πορτογάλλοι περιορίζονται νῦν εἰς μικρὰς κατακτήσεις ἐπὶ τῆς Τιμόρης νήσου (552)· Οἱ δὲ Ὁλλανδοὶ καὶ οἱ Ἱσπανοὶ, κατεξουσιάζοντες τῶν πλείστων τῆς Νοτα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σίας νήσων, καρποῦνται θησαυρῶν ἀνεξαντλήτων, οὐ μόνον ἐκ τῶν βαρυτίμων προϊόντων τοῦ τόπου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ σημαντικοῦ ἐμπορίου, τὸ ὁποῖον αὐταὶ αἱ νῆσοι ἔχουσι κυρίως μετὰ τῆς Σινικῆς.

§. Β'. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ.

Αὕτη σύγκειται ἀπὸ τὴν Ἤπειρον τῆς Νέας Ὁλλανδίας καὶ ἀπὸ πολλὰς ἄλλας μεγάλας νήσους.

557. Ἡ Νέα Ὁλλανδία εἶναι ἴση σχεδὸν μὲ τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸ μέγεθος (πληθ: 800 χιλ.), ἀλλὰ μόνον τὰ παράλια αὐτῆς εἶναι γνωσά, διαφόρως ὀνομασθέντα ὑπὸ τῶν ἀποικησάντων ἐπ' αὐτῆς Ἄγγλων. Ὡς διακριτικὸν δὲ γνώρισμα τῆς μεγίστης νήσου ταύτης φαίνεται ἡ ἀφορία τῶν πρὸς τροφὴν τοῦ ἀνθρώπου κυρίως χρησίμων φυτῶν, καὶ ἡ ἔλλειψις ποταμῶν, διότι μέχρι τῆς σήμερον δὲν εὑρηκαν εἰμή τινας ῥύακας ἢ χειμάῤῥους. Ἐκ τούτου δὲ πιθανῶς εἰκάζουσιν, ὅτι εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἠπείρου ταύτης πρέπει νὰ ὑπάρχῃ θάλασσά τις μεσόγειος, ὡς ἡ Κασπία, ἢ ἀμμώδεις ἔρημοι ξηραὶ καὶ ἄγονοι. Φύονται δ' εἰς αὐτὴν φυτά, καὶ ζῶα τρέφονται ὅλως διὰ ὅλου ἴδια καὶ μὴ εὑρισκόμενα πούποτ' ἀλλοῦ· καὶ ὁ ἄνθρωπος δ' αὐτὸς εὑρίσκεται αὐτοῦ εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν τῆς ἀγρίας ἢ κτηνώδους καταστάσεως. Οἱ Ἰθαγενεῖς εἰσὶ μέλανες, ἢ αἰθιοὶ ἢ καὶ κιτρινομέλανες μὲ μαλλία ἐριώδη ἢ καὶ σγουρὰ ὡς τὰ τῶν Νέγρων, δυσμορφότατοι καὶ κτηνωδέστατοι, καταγόμενοι ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Ὠκεανίων Αἰθιόπων καὶ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἐνδαμηνῶν (563) κατοικούντων εἰς νήσους τινὰς τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Αὐστραλίας(*). Ἀπὸ τοῦ 1787 ἡ

(*) Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι εἰσὶ πιθηκόμορφοι, διότι τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὁμοιάζει μὲ τὸ τοῦ πιθήκου Οὐραγγουτάγγου· καὶ αἱ χεῖρες ἀναλόγως, ὡς πρὸς τὸν κορμὸν τοῦ σώματος, εἶναι μακρότεραι, καὶ οἱ πόδες ἰσχνότεροι· ἀναῤῥιχῶνται δὲ μὲ ἐξαίσιον εὐκολίαν εἰς τὰ ὑψηλότατα δένδρα, κυνηγοῦντες τοὺς σκιούρους καὶ ἄλλα εἴδη τρώκτων ζώων· περιπατοῦσιν ὀλόγυμνοι πάντοτε πλουμίζοντες τὸ σῶμα, καὶ κυρίως τὸ πρόσωπον, ᾗ φέροντες εἰς τὸν χόνδρον τῆς ῥινὸς κρίκκον ἢ κανὲν κόκκαλον· τὴν δὲ μακρὰν καὶ μὴ ἐριώδη καὶ κυματουμένην ἐπὶ τῶν ὤμων κόμην των κοσμοῦσι μὲ πτερὰ διαφόρων πτηνῶν, τεμάχια ξύλων, ὀψαροκόκκαλα ἢ μὲ ὀδόντας τῆς Διδέλφυος Καγγαροῦς, ἡ μὲ οὐρὰς εἴδους τινὸς κυνῶν ἐντοπίων μὴ ὑλακτούντων ποτέ. Κατοικοῦσι δὲ κατὰ οἰκογενείας διεσπαρμένοι παρὰ τὰ παράλια τῶν ἀπειραρίθμων κόλπων ᾗ Νήσων, τρεφόμενοι ἀπὸ ἰχθύας, ὀστρακόδερμα, ἀκρόδρυα ἄγρια, ᾗ ἀπὸ ῥίζας φαγωσίμους ὀλίγων φυτῶν ἐντοπίων. Ἀγνοοῦσι δ' ὅλως τὴν χρῆσιν τῶν μετάλλων καὶ τῆς διατηρήσεως τοῦ πυρὸς, τὸ ὁποῖον ἀνάπτουσι τρίβοντες δύο τεμάχια ξύλων· φέρουσι πελέκεις πετρίνους καὶ λόγχας μακρὰς, τῶν ὁποίων ἡ αἰχμὴ εἶναι ἢ ἀπὸ κόκκαλον ὀστρακοδέρμου, ἢ ἀπὸ πέτραν μυτηρὰν. Οἱ πλεῖστοι ζῶντες μεμονωμένοι κατὰ οἰκογενείας λαμβάνουσι ὅσας δήποτε γυναῖκας, ὁμοῦ μὲ τὰς ὁποίας ἀποθνησκούσας θάπτουσι καὶ τὰ θηλάζοντα νήπια, τὰ ὁποῖα πολλάκις καὶ αὐταὶ αἱ μητέρες, βαρυνόμεναι τὸ θήλασμα, φονεύουσι· καλύβας δὲ κατασκευάζουσιν ἀπὸ φλοιοὺς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀγγλικὴ Κυβέρ: ἤρχισε ν' ἀποικίζῃ τοὺς τόπους τῆς Νέας Ὁλλανδίας, στέλλουσα τοὺς καταδίκους δι' ἐγκλήματα. Οἱ ἄνθρωποι δ' οὗτοι, τ' ἀχρεῖα τῆς κοινωνίας, οὕτως εἰπεῖν, σκύβαλα, καθυποβαλλόμενοι εἰς αὐστηρὰν διαγωγῆς ἐπιτήρησιν, ἐπανέρχονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν ζῶντες τιμίως. Ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν τοιούτων ἀποικιῶν ὑπῆρξεν ἡ Βοτανημπάη συστηθεῖσα εἰς Βοτανημπάη (Κόλπον Βοτανικόν, ἀνακαλυφθέντα κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ θαλασσοπόρου Κούκκου κατὰ τὸ 1770) εἰς τὰ Ἀνατολικὰ παράλια τῆς νήσου καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τὴν ὀνομασθεῖσαν Νέαν Οὐάλλην τὴν Μεσημβρινήν. Τὴν σήμερον ἡ πρωτεύουσα τῆς ἀποικίας εἶναι ἡ Συδνεή, πόλις ἐκ 30 χιλ: κατοίκων, κειμένη πλησίον τῆς ἄνω ῥηθείσης ἐπὶ τῆς Μ: παραλίας τοῦ Ἰάκσωνος, ἑνὸς τῶν καλλίστων λιμένων τῆς οἰκουμένης. Ὅλοι οἱ ἄποικοι ἐλογίζοντο μέχρι τοῦ 1852 εἰς 65 χιλ: ἐξ ὧν ἦσαν 20 χιλ: οἱ ἐξωρισμένοι κατάδικοι· ἄλλαι δὲ ἀποικίαι ἄξιαι λόγου εἰσὶν ἡ Ἀδελαΐς, ἡ πρωτ: τῆς Μεσημβρινῆς Αὐστραλίας, ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Ἁγίου Βικεντίου, καὶ ἡ Περθη εἰς τὴν Δυτικὴν Αὐστραλίαν. Εἰς αὐτὰς δὲ τὰς χώρας εὑρίσκονται καὶ στρώματα γῆς χρυσοφόρα, ὅπου ἐσχάτως συνέῤῥευσαν πολλοὶ χρυσοθῆραι πρὸς συλλογήν, ἐξ ἧς καὶ ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀπολαμβάνει νῦν σημαντικὴν πρόσοδον. Ἐκ τούτων συνέστη καὶ πόλις σημαντικὴ ἡ Μελβούρνη.

Πρὸς τὴν Νοτιοανατολικὴν ἄκραν τῆς Νέας Ὁλλανδίας κεῖται ἡ λεγομένη Γῆ τοῦ Οὐανδιεμένου, ἢ ἡ Τασμανία νῆσος, χωριζομένη ἀπ' ἐκείνης διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ Βάσσου, καὶ ἔχουσα κλίμα ψυχρότατον καὶ ὑγιηρόν. Καὶ ἐπ' αὐτῆς οἱ Ἄγγλοι ἔχουσιν ἀποικισμένην πόλιν περιέχουσαν νῦν ἕως 16 χιλ: κατοίκων· οἱ δὲ αὐτόχθονες Νέγροι εἶναι θηριωδέστεροι καὶ ἀπὸ τοὺς τῆς Νέας Οὐάλλης τῆς Μεσημβρινῆς, ζῶντες εἰς τὰ πυκνότερα καὶ πλέον ἀπρόσιτα δάση τῆς νήσου.

Σημ. Τὴν νῆσον ταύτην δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν μὲ μέρος τι τῆς Βορείας χώρας τῆς Ν. Ὁλλανδίας Βανδιέμενον λεγόμενον καὶ αὐτό· ὅθεν πρὸς διάκρισιν ἐκείνης ὀνομάζεται νῦν αὕτη καὶ Τασμανία ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ πρώτου ἀνακαλύψαντος αὐτὴν Ὁλλανδοῦ θαλασσοπόρου κατὰ τὸ 1643. Ἡ Τασμανία ἔχει μεταλλεῖα ἄφθονα

δένδρων, μέσα εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἔχουσιν οὐδὲ ἓν ἑπιπλον. Φαίνεται δὲ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἀνθρώπων, καθὼς καὶ τῶν τῆς Τασμανίας κατοίκων, ὅτι ἔχουσι μικρὰς καὶ πολὺ περιωρισμένας τὰς διανοητικὰς δυνάμεις, καὶ μίαν τινὰ ἀποστροφὴν ἀνυπέρβλητον πρὸς τὴν ἐξημέρωσιν καὶ τὰ τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἐπιτηδεύματα. Εἰσὶ δὲ φιλοπόλεμοι καὶ εὔτολμοι, ἀκαταπαύστως πολεμοῦντες πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ καὶ ἐπίβουλοι καὶ ἐκδικητικοί· αἴφνης προσβάλλουσι τὸν ξένον, μὲ τὸν ὁποῖον φαίνονται ὅτι εἶναι φιλιωμένοι καὶ εὐθὺς ἐπανέρχονται ἀτάραχοι εἰς τὴν συνήθη αὐτῶν ἀδιαφορίαν καὶ ἀπάθειαν. Εἰς οὐδεμίαν γῆν τοσαύτης ἐκτάσεως εὑρέθη ὁ ἄνθρωπος εἰσέτι εἰς τοσαύτην ἀγριότητος κατάστασιν (ἴδε καὶ 564).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χαλκοῦ, καὶ σιδήρου καὶ στυπτηρίας, καὶ μαρμάρων ὀργεῖα, καὶ δάση ἀπέραντα δένδρων ἐξαισίων κατὰ τὸ ὕψος καὶ τὸ πάχος, καὶ κοιλάδας εὐφορούσας σῖτον, κριθὴν καὶ ὅλα τὰ ὀπωροφόρα τῆς Εὐρώπης δένδρα. Ἡ δὲ Ν: Ὀλλανδία, λεγομένη καὶ Αὐστραλία ἰδίως, περικυκλοῦται πανταχόθεν σχεδὸν ἀπὸ ἄπειρα νησίδια καὶ νήσους. καὶ προσέτι εἰς πολλὰ μέρη ἀπὸ σειρὰς σκοπέλων ἐκ κοραλίων. Ὁ τροπικὸς τοῦ Αἰγοκέρωτος διέρχεται αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ· ὅθεν τὸ Βόρειον μέρος αὐτῆς κεῖται εἰς τὴν διακεκαυμένην Ζώνην· τὸ δὲ μεσημβρινὸν, εἰς τὴν Εὔκρατον τὴν Νοτίαν· ἐν τοσούτῳ αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ μεταβολαὶ εἶναι συχνόταται καὶ αἰφνίδιοι τὸ θέρος (δηλ. Νοεμβρ. Δεκεμβρ. καὶ Ἰανουάριον)· τὸν δὲ χειμῶνα (Ἰούνιον Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον) γίνονται τρικυμίαι τρομερώταται. Ἡ ἀνομβρία πολλάκις ἐπικρατεῖ ἓξ καὶ 7 μῆνας· ἐνίοτε δὲ πάλιν συμβαίνουσι τοσοῦτον ἄφθονοι αἱ βροχαὶ, ὥστε γίνονται πλημμύραι καταστρεπτικώταται. Εἰς τὰ βόρεια μέρη εὐδοκιμοῦσι τὰ φυτὰ τῶν θερμῶν κλιμάτων, ὅπου οἱ ἄποικοι εἰσήγαγον τὴν καλλιέργειαν τοῦ σακχαροκαλάμου, τῆς καφέας, τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ· εἰς δὲ τὰ Μεσημβρινὰ εὐδοκιμοῦσιν ὅλαι αἱ ὀπῶραι τῆς Εὐρώπης, καθὼς καὶ τὰ κατοικίδια ζῶα καὶ τὰ κτήνη, καὶ ἐξαιρέτως τὰ πρόβατα δίδοντα λεπτότατα ἔρια. Ἡ θέσις καὶ τὸ μέγεθος αὐτῆς τῆς Νήσου, καθὼς καὶ ἡ ἀνακάλυψις τῶν χρυσοφόρων στρωμάτων γῆς εἰς διάφορα μέρη αὐτῆς, καθιστῶσι σημαντικὴν τὴν κατάκτησιν ταύτην εἰς τὴν Ἀγγλίαν,

558. Μεταξὺ τῶν μεγάλων νήσων τῆς Αὐστραλίας διακρίνονται ἀ.) ἡ Νέα Γουϊνέα, πρὸς Β: τῆς Ν: Ὁλλανδίας λεγομένη καὶ Παπουασία, ἡ γῆ τῶν Παπούων, οὖσα ἴση σχεδὸν κατὰ τὸ μέγεθος μὲ τὴν Βόρνεον· κατοικεῖται δὲ ὑπὸ φυλῆς ἀνθρώπων μαύρων, δυσειδῶν καὶ πολλὰ ἀγρίων, οἵτινες λέγονται Παποῦαι ἢ Παπουάσιοι, καὶ ἀπὸ ἄλλας φυλὰς Μαλαισίων· ἔχει δὲ καὶ πτηνὰ τὰ ἐπονομαζόμενα παραδείσια διὰ τὸ ὡραῖον καὶ χρυσόστιλπνον τῶν πτερῶν των, πολλὰ εἴδη Ψιττακῶν, κύκνους μαύρους καὶ Καζοαρίους (πληθ: 500 χιλ:). Πρὸς Ἀν: τῆς ἀνωτέρω ἐκτείνεται ἡ λεγομένη Λουϊσιάς, τόπος ὀλίγον γνωστός, ὡς δυσπρόσιτος διὰ τοὺς περικυκλοῦντας αὐτὸν σκοπέλους καὶ τὰς ὑφάλους τὰς ἐκ κοραλίων, ὅθεν ἐνομίζετο ὅτι ἀπετέλει ἴδιον ἀρχιπέλαγος νήσων· ἀλλ' ἐσχάτως ἀνεγνωρίσθη ὅτι εἶναι ἡνωμένη μὲ τὴν Νέαν Γουϊνέαν. Οἱ Ὁλλανδοὶ κατὰ τὸ 1829 ἔλαβον κατοχὴν ὅλου τοῦ Δ: μέρους τῆς Παπουασίας καὶ ἀπῴκησαν εἰς τὸν λιμένα τὸν λεγόμενον Δῦβον.—β'.) Πρὸς Ἀν: τῆς Παπουασίας κεῖται τὸ Ἀρχιπέλαγος τῆς Νέας Βρεττανίας, περιλαμβάνον τὴν κυρίως Νέαν Βρεττανίαν, τὴν Νέαν Ἰρλανδίαν, τὴν Νέαν Ἀνοβερίαν, τὰς νήσους τοῦ Ναυαρχείου, καί τινας ἄλλας μικροτέρας. Ἡ Νέα Βρεττανία εἶναι ὁ τελευταῖος τόπος πρὸς Ἀν: ὅπου φύεται ἡ Μοσχοκαρυά, κατοικούμενος ὑπὸ Παπουασίων. Ἡ δὲ Νέα Ἰρλανδία κατοικεῖται καὶ αὐτὴ ὑπὸ Παπουασίων, ἀλλ' ὀλιγώτερον δυσειδῶν, καὶ μᾶλλον ἐξημερωμένων παρὰ τοὺς τῆς Νέας Γουϊνέας· ἀναφέρονται δὲ καὶ ὡς φιλοτεχνότεροι, ἐπιδεξίως κατασκευάζοντες τὰ ἀκόντια αὐτῶν καὶ τὰ πορθμεῖα, καθὼς καὶ ἄγκιστρα καὶ ψέλλια ἐκ τῶν ὀστράκων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

559. Πρὸς Ἀν: εἶναι τὸ λεγόμενον μέγα Ἀρχιπέλαγος τοῦ Σολομῶντος, συγκείμενον ἀπὸ ἓξ νήσους πρωτίστας, αἱ ὁποῖαι ἔχουσι καὶ βουνὰ ὑψηλότατα καὶ δασώδη, καὶ κατοίκους μαχίμους καὶ θηριώδεις. Πρὸς Ἀν: τῶν ἀνωτέρω εἶναι τὸ Ἀρχιπέλαγος τῆς Σαντακρούζης ἀπὸ τῆς κυριωτέρας αὐτῶν νήσου ἐπονομαζόμενον. Εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν, Βανίκορον λεγομένην, ἐναυάγησαν τὰ δύο πλοῖα τοῦ περιφήμου Λαπερούζου, Γάλλου θαλασσοπόρου κατὰ τὸ 1788: ὅθεν καί τινες ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ καλοῦσι τὸ Ἀρχιπέλαγος τοῦτο. Πρὸς Ν: τῶν ἀνωτέρω κεῖνται αἱ Νέαι Ἑβρίδες (λεγόμεναι καὶ ἀρχιπέλαγος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος), ὑπὸ Νέγρων κατοικούμεναι (πληθ: 150 χιλ:) ἐξ ὧν τινες λαοὶ εἶναι καὶ ἀνθρωποφάγοι.— Μ-Δυτικῶς τῶν ἀνωτέρω κεῖται ἡ Νέα Καληδονία, μεγάλη, στενὴ καὶ ἐπιμήκης νῆσος, εὔφορος, ἀλλὰ ὀλιγάνθρωπος· οἱ κάτοικοι αὐτῆς Νέγροι, ἐπίσης βάρβαροι καὶ ἀνθρωποφάγοι, τρέφονται τρώγοντες ἐνίοτε καὶ ἓν εἶδος γῆς λιπαρᾶς. Ἔτι μεσημβρ: πρὸς Ἀν: τῆς Τασμανίας κεῖται ἡ Νέα Ζεελανδία (πληθ: 250 χιλ:) συγκειμένη ἐκ δύο μεγάλων νήσων, χωριζομένων ἀπ᾽ ἀλλήλων διὰ τοῦ πλατυτάτου πορθμοῦ τοῦ Κούκου. Καὶ ἡ μὲν ἐξ αὐτῶν, ἡ πρὸς Β: λέγεται Ἰκάνα-Μαουή· ἡ δὲ πρὸς Μ: Ταβάη-Πουναμοῦ, ἔχουσαι ἀμφότεραι σειρὰν ὑψηλῶν ὀρέων ἡφαιστείων, ἐξ ὧν πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοί, καὶ γῆν ἐπιδεκτικὴν καλλιεργίας τῶν γεννημάτων καὶ λαχανικῶν τῆς Εὐρώπης. Οἱ Ἄγγλοι κατέχουσι τὰς νήσους ταύτας συστήσαντες ἀποικίαν ἐπὶ τῆς πρώτης παρὰ τὴν Ἀν: εἴσοδον τοῦ πορθμοῦ τοῦ Κούκκου. Καὶ οἱ Γάλλοι παρομοίως ἔχουσι καθίδρυμα ἐπὶ μιᾶς χερσονήσου τῆς Ταβάη-Πουναμοῦς. Οἱ δὲ Ἰθαγενεῖς φαίνονται νοήμονες καὶ φιλότεχνοι, μαχιμώτατοι καὶ θηριωδέστατοι, διότι τρώγουσι τὰς σάρκας τῶν ἐχθρῶν, τοὺς ὁποίους φονεύουσιν εἰς τὴν μάχην, ἢ καὶ τῶν ξένων τῶν ναυαγούντων εἰς τὰς ἀκτάς των. Ἀπό τινος καιροῦ Ἱεραπόστολοι Δυτικοὶ καὶ Προτεστάνται κατώρθωσαν νὰ προσελκύσωσί τινας εἰς τὸν χριστιανισμόν.

§. Γ΄. ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ:

560. Ὑπὸ τόνομα τοῦτο περιλαμβάνονται αἱ μεταξὺ τῶν τροπικῶν σωρεῖαι τῶν νήσων τῶν κειμένων εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν· κατοικοῦνται δὲ ὑπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φυλῆς ἀνθρώπων, οἵτινες εἶναι προχωρημένοι εἰς τὸν αὐτὸν σχεδὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ λαλοῦσι γλώσσας ὅλας παραγομένας ἀπὸ τὴν τῶν Μαλαίων. Ἔχουσι δὲ καὶ θρησκεύματα σχεδὸν ὅμοια, τάττονται ὑπὸ ἀρχηγοὺς διοικούμενοι μοναρχικῶς, καὶ συνηθείας τινὰς τηροῦσι κοινάς, ἐξ ὧν ἡ κοινοτάτη εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς κατοίκους τῆς Πολυνησίας εἶναι τὸ νὰ πλουμίζωσι τὸ σῶμά των μὲ διάφορα σχήματα καὶ χρώματα πρὸς καλλωπισμόν. Ἡ πρόσοψις τῶν νήσων καὶ τὰ προϊόντα αὐτῶν εἰσὶ τὰ αὐτά· τουτέστι κυρίως τὸ δένδρον ὁ ψωμόκαρπος, πατάτα ἡ γλυκεῖα, ἡ ἰνιάμη, ὁ κόκκος καὶ ἄλλα φυτὰ φαγώσιμα. Μεγάλα δὲ ζῶα ἥμερα δὲν εὑρίσκονται εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νήσους, ἀλλ' ὄρνιθες, περιστεραί, καὶ χοῖροι ἄφθονοι, μεταφερθέντα καὶ αὐτὰ ἐκεῖ ὑπὸ τῶν θαλασσοπόρων Εὐρωπαίων.

Πρὸς Β: τοῦ Ἰσημερινοῦ (γινομένης τῆς ἀρχῆς ἀπὸ Δ:) κεῖνται.

561. Πρὸς τὴν Ἰαπονίαν, τὸ Ἀρχιπέλαγος ἢ αἱ νῆσοι τοῦ Μαγελάνου, μεταξὺ τῶν ὁποίων μία ὀνομαζομένη Βονισιμὰ κατοικεῖται ὑπὸ ἀποικίας Ἰαπόνων. Πολλαὶ ἐξ αὐτῶν τῶν νήσων ἔχουσιν ἡφαίστεια.

Πρὸς Ν: τῶν ἀνωτέρω καὶ πρὸς Ἀν: τῶν Φιλιππινῶν κεῖνται αἱ νῆσοι Παλάαι ἢ Παλεῦαι, συνηρεφεῖς μὲ πυκνότατα δάση (πληθ: 10 χιλ:), ἐξ ὧν γνωρίζονται ἑπτὰ πρώτιστα.—Πρὸς Ἀν: αἱ νέαι Φιλιππῖναι, ἢ τὸ Ἀρχιπέλαγος τῶν Καρολίνων, ἐκτεινόμεναι ἀπ' Ἀν: πρὸς Δ: παραλλήλως τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς διάστημα 600 λευγῶν (πληθ: 50 χιλ:). Ἐκ τῶν μικρολαῶν τοῦ ἀρχιπελάγους τούτου εἶναί τινες ἐπιτηδειότατοι εἰς τὸ θαλασσοπλέειν μὲ τὰς πιρόγας των (πλοιάρια) ἐπιδεξίως κατεσκευασμένας. Ὑπόκειται δὲ τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦτο ὅλον σχεδὸν εἰς τοὺς Ἱσπανούς, ἔχοντας εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν καὶ πολίχνιον συνωκισμένον, ἐν ᾧ ἑδρεύει ὁ διοικητής.

Πρὸς Β: τῶν εἰρημένων κεῖται τὸ Ἀρχιπέλαγος τῶν Μαριανῶν ἢ Λαρόνων νήσων· πρὸς Ἀν: δὲ τὸ Ἀρχιπέλαγος τῶν Μουλγραυῶν. Καὶ τῶν δύο δὲ τούτων αἱ νῆσοι κεῖνται κατὰ σειρὰν ἐκτεινομένην ἀπὸ Β: πρὸς Μ: κατοικούμεναι ὑπὸ λαῶν ἀρκετὰ ἡμέρων καὶ φιλοτέχνων, κατασκευαζόντων κομψὰς πιρόγας, βέλη καὶ ἀκόντια ἐπιτηδείως· ἀγνοοῦσι δ' ὅλως τὴν χρῆσιν τῶν μετάλλων.

Τὸ Ἀρχιπέλαγος τῶν Σανδουΐχων, (ἢ Σανδουϊχικαὶ νῆσοι) τὸ ἀνατολικώτατον πάντων, πρὸς τὸν τροπικὸν τοῦ Καρκίνου, σύγκειται ἀπὸ 11 νήσους, ἐξ ὧν 5 εἰσὶν αἱ μεγάλαι, καὶ ἡ μεταξὺ τούτων καλουμένη Χαουαία εἶναι ἡ μεγίστη τῆς Πολυνησίας, ἔχουσα καὶ ὄρος 800 πόδας ὑψηλότερον ἀπὸ τὸ τοῦ Μοντεβλάγκου (144) καὶ ἄλλο ἡφαίστειον, τοῦ ὁποίου ὁ κρατὴρ ἔχει βάθος 600 μ. εἰς αὐτὴν δὲ τὴν νῆσον ἐφονεύθη ὁ περίβλεπτος θαλασσοπόρος Κοῦκκος κατὰ τὸ 1779. Αἱ νῆσοι τῶν Σανδουΐχων ἔχουσι κλίμα τερπνὸν καὶ γῆν εὔφορον, παράγουσαι ὅλα τὰ τῶν Μ: τόπων ὁπωρικά, καὶ ὅλα τὰ τῶν ἀποικιῶν προϊόντα· καὶ οἱ κάτοικοι δὲ αὐτῶν ὑπάρχουσι νῦν ἱκανῶς πολιτισμένοι καὶ δραστήριοι, πρὸ ὀλίγων ἐτῶν κατηχηθέντες εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ὑπὸ Ἄγγλων καὶ Ἀμερικανῶν Ἱεραποστόλων. Ἔχουσι δὲ τακτικὴν Κυβέρνησιν Μοναρχικήν, σχολεῖα δημόσια, ἐμπόριον ἐκτεταμένον καὶ λιμένας ἀξιολόγους (πληθ: 500 χιλ.).

562. Αἱ δὲ πρὸς Μεσημ: τοῦ Ἰσημερινοῦ νῆσοι (γινομένης ἀρχῆς ἀπ' Ἀν:) εἶναι·—αἱ Μαρκεσίαι, συνηρεφεῖς καὶ εὔκρατοι, κατεχόμεναι νῦν ὑπὸ τῶν Γάλλων (πληθ: 150 χιλ:). Αἱ αὐταὶ λέγονται καὶ Μενδάναι ἀπὸ τοῦ ἀνακαλύψαντος αὐτὰς κατὰ τὸν ις'. αἰῶνα.—Πρὸς Μ. τὸ κινδυνῶδες ἀρχιπέλαγος, γεμάτον ἀπὸ μικρὰς νήσους περικυκλωμένας ἀπὸ ὑφάλους ἐκ κοραλίων. Αἱ αὐταὶ λέγονται καὶ τοῦ Πομοτοῦ καὶ ἐπίπεδοι νῆσοι, καὶ χαμηλαί, αἱ πλεῖσαι οὖσαι ἔρημοι.—Πρὸς Μ: αἱ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἑταιρικαὶ νῆσοι ἢ αἱ τῆς Ἑταιρίας, 60-70 τὸν ἀριθμόν, ἐκ τῶν ὁποίων πρώτη εἶναι ἡ Ταΐτη, (καὶ Ὀ-Ταΐτη) ἡ περιφημοτάτη τῆς Πολυνησίας διὰ τὸ ἥμερον ἦθος καὶ τὴν φιλοτεχνίαν τῶν κατοίκων τῆς, οἵτινες ἀπὸ τοῦ 1815 ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν. Εἷς ἰσθμὸς στενὸς τὴν διαιρεῖ εἰς δύο χερσοννήσους ἀξιοθεάτους διὰ τὴν εὐφορίαν τῆς γῆς αὐτῶν, φερούσης ὅλα τὰ εἴδη τῶν προϊόντων τῆς πολυνησίας ἀφθονώτατα καὶ κάλλιστα· ὅθεν καὶ ἡ Ταΐτη ἐπωνομάσθη ἡ Βασιλὶς τῆς Ὠκεανίας. Οἱ Γάλλοι κατεστάθησαν εἰς τὴν Ὀταΐτην κατὰ τὸ 1842, ὡς προσάπτει ἀναγνωρισθέντες ὑπὸ τῆς Βασιλίσσης τῶν κατοίκων. — Ἡ Νῆσος τοῦ Πάσχα εἶναι ἡ ἀνατολικωτάτη κατοικουμένη γῆ τῶν τόπων τῆς Ὠκεανίας, κεῖται δὲ μεμονωμένη πρὸς τὸ Ἀνατολικο-μεσημβρ: τῶν Ἐπιπέδων νήσων, ἐκτὸς τοῦ τροπικοῦ τοῦ Αἰγοκέρωτος, καὶ εἶναι σωρὸς ἡφαιστείων βράχων ξηρὰ καὶ ἄνυδρος. Εἰς τὰ κοιλώματα τῶν βράχων τούτων εὑρίσκει τις ὕδωρ πότιμον ἐκ τῶν βροχῶν συναγόμενον· ὅθεν καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν πίνουσι θαλάσσιον νερὸν χωρὶς ποσῶς νὰ βλάπτωνται. Καλλιεργοῦσι δὲ εἰς τὰς κοιλάδας πατάτας, Ἰνιάμας καὶ βανάνας· δένδρα δὲ οὐδενὸς εἴδους φαίνονται φυόμενα εἰς ταύτην τὴν νῆσον

Τὸ Ἀρχιπέλαγος τῶν Θαλασσοπλόων ἢ αἱ Ναυτιλόνησοι. Τοῦτο ὁμοιάζει μὲ τὸ τῆς Ἑταιρίας· ἡ δ' εὐκαρπία αὐτῶν τῶν νήσων εἶναι ἐξαισία· ἡ μεγίστη αὐτῶν λέγεται Πόλα.— Μ-Ἀν: τῶν ἀνωτέρω εἶναι τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ Κούκκου ἢ αἱ Μάγγαι νῆσοι, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι εἶναι ἥμεροι, καί τινες ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν. Πρὸς Ἀν: τούτων κεῖνται αἱ νῆσοι τῶν φίλων ἢ αἱ Φιλικαί, ὑπὸ τὸν τροπικὸν κείμεναι· ἡ σημαντικωτέρα δ' αὐτῶν ὀνομάζεται Τογκαταβώ, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ 1826 ἐσυστήθησαν Ἱεραπόστολοι Ἄγγλοι· ὠνομάσθησαν δὲ νῆσοι τῶν φίλων ὑπὸ τοῦ Κούκκου, διότι οἱ κάτοικοι ἐδέχθησαν αὐτὸν φιλικώτατα. — Αἱ νῆσοι Οὐΐτιαι ἢ Φίδειαι Ν-Δ: ἕως 50 τὸν ἀριθμόν, εἶναι περικυκλωμέναι ἀπὸ ὑφάλους ἐκ κοραλίων ἐπικινδύνους· κατοικοῦνται δὲ ὑπὸ λαῶν μαχίμων καὶ ὀπωσοῦν ἐξημερωμένων.

Ἔτι Ἀνατ: τῶν Φιδείων εἶναι ἡ Νέα Καληδονία πρὸς τὸν τροπικόν, καὶ βορειότερον αἱ Νέαι Ἑβρίδες καὶ τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ Σολομῶντος, τἀσσόμεναι ὑπό τινων εἰς τὴν Πολυνησίαν· παρ' ἡμῶν δ' ἔγεινε λόγος περὶ αὐτῶν εἰς τὰ περὶ Αὐστραλίας (559).

Ἄλλαι νῆσοι πρὸς τὴν Νοτίαν καὶ εἰς τὴν Παγωμένην Θάλασσαν.

563. Πρὸς Ν: τῆς Νέας Ζεελανδίας (559) κεῖται ἡ νῆσος Στουάρτη, νομισθεῖσα κατ' ἀρχὰς ὡς χερσόννησος τῆς Πουναμοῦς· πρὸς Ἀν: δὲ τῆς Πουναμοῦς, καὶ παραλλήλως τῶν ἀκτῶν αὐτῆς, κεῖται ἡ Σωρεία τῶν Νήσων Βρουκτόνων, ἔπειτα ἡ τῆς Βούντης, καὶ ἡ νῆσος τῶν Ἀντιπόδων, ὀνομασθεῖσα οὕτω, διότι αὕτη εἶναι ἡ γῆ ἡ πλησιεστέρα εἰς τοὺς Ἀντίποδας τῶν Παρισίων. Ἡ νῆσος Καμπέλη κεῖται πρὸς Ν: τῆς Πουναμοῦς εἰς χιλίων χιλιαμέτρων ἀπόσασιν, καὶ Μ-Δ: τῆς Καμπέλης εἶναι αἱ νῆσοι Μακουάριαι.

Ἔτι Μεσημβρινώτερον πρὸς τὸν Ἀνταρκτικὸν πολικὸν κύκλον μεταξὺ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῆς 110° καὶ 165° μήκους Ἀνατ: κεῖνται αἱ ἀνακαλυφθεῖσαι Γαῖαι ὑπὸ νεωτέρων θαλασσοπόρων καὶ ὀνομασθεῖσαι Σαβρίνα, Κλαρία, Ἀδελία καὶ Βαλενία, χῶραι αἰωνίως χιονοσκεπεῖς καὶ ἄγονοι. Ἔτι μακρότερον πρὸς τὴν 72° τοῦ Ν: πλάτους κεῖται ἡ Γῆ Βικτωρία, ἀνακαλυφθεῖσα τὸ 1841 ὑπὸ τοῦ θαλασσοπόρου Ἄγγλου Ἰακώβου Ρόσσή.

564. Οἱ κάτοικοι τῆς Ὠκεανίας λογίζονται εἰς 24 ἑκατομμύρια καὶ ἀνάγονται κυρίως εἰς δύο γένη. Ταῦτα δ' εἶναι τὸ τῶν Μαλαίων ἐκ τῆς Μαλαϊκῆς φυλῆς ὄντων (188) ᾗ κατοικούντων κυρίως τὴν Νοτασίαν καὶ τὴν Πολυνησίαν· ᾗ τὸ τῶν Ὠκεανίων Αἰθιόπων κατοικούντων τὴν Αὐστραλίαν. Ἐκ τῶν λαῶν τοῦ πρώτου γένους οἱ μὲν συνέστησάν τινα κράτη ἀρκετὰ μεγάλα εἰς τὴν Νοτασίαν πρεσβεύοντες καὶ τὸν Μωαμεθανισμόν, τὸν ὁποῖον ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τῶν ἐπελθόντων εἰς τὸν τόπον Ἀράβων (553)· οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν ἄλλων τοῦ αὐτοῦ γένους λαῶν φαίνονται ἡμερώτεροι ἀπὸ τοὺς τῶν Ὠκεανίων Αἰθιόπων καὶ ἐπιτηδειότεροι εἰς τὸν πολιτισμόν· διότι αὐτοὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν Γεωργίαν, κατασκευάζουσιν ἐνδύματα καὶ ἐργαλεῖα, καὶ πλοιάρια, λεγόμενα Πιρόγας, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτοὶ οἱ θαλασσοπόροι Εὐρωπαῖοι θαυμάζουσιν· ἔχουσι Κυβερνήσεις, καὶ ὑποδέχονται τοὺς ξένους φιλικῶς· ὀλιγώτατοι δ' εὑρίσκονται εἰσέτι εἰς βάρβαρον καὶ ἀγρίαν πάντῃ κατάστασιν, ὥστε νὰ κατατρώγωσι τοὺς αἰχμαλώτους.

Οἱ δὲ Ὠκεάνιοι Αἰθίοπες ἢ Νέγροι, διάφοροι ὄντες ἀπὸ τοὺς τῆς Ἀφρικῆς (182), ἀνήκουσιν εἰς δύο φυλὰς διακεκριμένας, τὴν τῶν Παπουασίων καὶ τὴν τῶν Ἐνδαμηνῶν. Οἱ πρῶτοι φαίνονται ἔχοντές τινας ἀρχὰς πολιτισμοῦ, δημόσιόν τινα λατρείαν, ναούς, ᾗ τὴν τέχνην τοῦ νὰ κατασκευάζωσι Πιρόγας καί τινα ἐργαλεῖα· οἱ δὲ Ἐνδαμηνοὶ φαίνονται τὰ εὐηθέστατα καὶ κτηνωδέστατα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πλάσματα, μὴ ἔχοντες μηδεμίαν γνῶσιν περὶ καλλιεργίας τῆς γῆς, μὴ φροντίζοντες περὶ μηδενὸς ἐπιτηδεύματος ἢ ἔργου, ἀλλὰ διατρεφόμενοι ἀπὸ τῶν αὐτομάτων φυτῶν, ἢ ἀπὸ τῆς ἁλιείας καὶ τοῦ κυνηγίου. Ἐκ τούτων εἶναι οἱ ἰσχνηθέντες εἰς τὰ περὶ Νέας Ὁλλανδίας πιθηκόμορφοι ᾗ κτηνωδέστατοι ἄνθρωποι (557). τοὺς ὁποίους διὰ τὴν μορφὴν, διὰ τὸ περιωρισμένον τῆς νοήσεως, ᾗ διὰ τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ ἀναβιχᾶσθαι εἰς τὰ ὑψηλότατα δένδρα, παρωμοίασάν τινες τῶν περιηγητῶν μὲ τοὺς πιθήκους· πολλοὶ δὲ μικρολαοὶ τῶν Ἐνδαμηνῶν εἶναι ᾗ ἀνθρωποφάγοι.

Αἱ νῆσοι τῆς Ὠκεανίας ἐν γένει ἔχουσι κλίμα θερμὸν ᾗ εὔκρατον, ᾗ ἀκτὰς τὰς πλείσας κινδυνώδεις εἰς τοὺς θαλασσοποροῦντας, διὰ τὰς περικυκλούσας αὐτὰς ὑφάλους ἐκ Μαδρεπόρων καὶ Κοραλίων. Ἔχουσι δὲ καὶ πολλὰ ἡφαίστεια· τὸ δὲ ὑψηλότατον ὄρος τούτου τοῦ μέρους τοῦ Κόσμου εἶναι τὸ Ὀφίριον εἰς τὴν Σουμάτραν, ἔχον 3950 μ: ὕψος. Προϊόντα δὲ ζώων καὶ φυτῶν καὶ ὀρυκτῶν, ἡ μὲν Νοτασία ἔχει ὅσα καὶ ἡ Ἀσία· ἡ δὲ Νέα Ὁλλανδία ἔχει ἴδια ζῶα τὰς λεγομένας Διδέλφυας ᾗ τοὺς Ὀρνιθορρύγχους, καὶ ἄλλα παράδοξα ζῶα· ἐκ δὲ τῶν φυτῶν οὐδὲν παράγει τῶν χρησίμων εἰς τροφὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μετεφύτευσαν αὐτὰ ἐκεῖ ἔπειτα οἱ ἀποικήσαντες Εὐρωπαῖοι, οἵτινες ᾗ εἰς τὴν Πολυνησίαν μετέφερον τὰ παρ' ἡμῖν ἥμερα καὶ κατοικίδια ζῶα. Εὔφορεῖ δὲ ἡ Πολυνησία ὅλα τὰ πρὸς τροφὴν τοῦ ἀνθρώπου φυτὰ, καὶ ἰδίως φέρει αὐτόματα τὸν ψωμόκαρπον, πατάτας, ἰνιάμην κτλ. (557). Οἱ Εὐρωπαῖοι ἔχουσι πλειοτέρας κατοικτήσεις καὶ καταστήματα εἰς τὴν Νοτασίαν διὰ τὸ βαρύτιμον τῶν προϊόντων αὐτῆς. Εἰς δὲ τὴν Αὐστραλίαν ἔχουσιν ἀποικίας κυρίως οἱ Ἄγγλοι· καὶ εἰς τὴν Πολυνησίαν ἐσχάτως ἀποκατεστάθησαν οὗτοι καὶ οἱ Γάλλοι, οἱ μὲν εἰς τὰς νήσους τῶν Φίλων, οἱ δὲ εἰς τὰς Μαρκησίας καὶ τὴν Ὀταΐτην (562). Εἰς πολλὰς δ' αὐτῶν τῶν νήσων Ἱεραπόστολοι Δυτικοὶ καὶ διαμαρτυρόμενοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὴν ἐξημέρωσιν τῶν Ἰθαγενῶν.

ΤΕΛΟΣ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εἰς τὸ ἀ. μέρος καὶ τὰ δύο πρῶτα βιβλία αὐτοῦ.

Ὁ ἀριθμὸς σημαίνει τὸ ἐδάφιον.

Ἀγαβρόης Ζ. Καταράκτης.
Ἀερολίθοι 139.
Ἀήρ. ὀξυγόνος, ἄζωτος 128. 129. 130.
Αἰθίσπες 182.
Ἄκρα. Ἀκρωτήρια 140. 114. 118.
Ἀμερικὴ 111.
Ἀμπωτις 165.
Ἀμφίβια (ζῶα) 151.
Ἀμφίσκιοι 79.
Ἀνατολὴ 2 καὶ 7.
Ἄνεμοι 8. ἐτησίαι 135. Ἁλιζοὶ καὶ Μούσονες 136. 137.
Ἀνεμοστρόβιλος 135.
Ἄνθρωποι Ζ. Φυλαί.
Ἀνόργανα σώματα. 150.
Ἀντικόρυφον 10.
Ἀντιθέσεις 93.
Ἄξων τῆς γῆς 7. ἐλλείψεως 58.
Ἀπαρκτίας καὶ Ἀπηλιώτης 8.
Ἀπογειον 87.
Ἀπόκεντρος (δύναμις) 56.
Ἀπολιθώματα 156.
Ἄρκτος 7.
Ἀρχιπέλαγος 103.
Ἀσία 107 καὶ 109.
Ἀστερισμοὶ 62.
Ἀστὴρ πολικὸς 7.
Ἀστέρες ἀπλανεῖς — Πλανῆται — Κομῆται — Δορυφόροι 50. — ἀριθμὸς αὐτῶν καὶ ἀποστασις 99. 120.
Ἀσπαπὴ 139.
Ἄτμοι 133.
Ἀτμοσφαῖρα 127.
Ἀπηλιώτης 58.
Αὐγὴ καὶ λυκαυγὲς 132.
Αὐχένες [ὀρέων] 142.
Ἀφρικὴ 107 καὶ 110.
Βαλτικὴ θάλασσα 120.
Βαρόμετρον 129.
Βαρύτης 55.
Βελόνη Μαγνητική. ἔγκλισις καὶ ἔκκλισις αὐτῆς 140.
Βουνοὶ 142.
Βροντὴ 139.
Βροχὴ 133.
Γαλαξίας 99.
Γεωγραφία· διαίρεσις αὐτῆς 1 καὶ 198.
Γῆ 6. σχῆμα καὶ μέγεθος αὐτῆς 7—19. περιφορὰ αὐτῆς 68—περιστροφὴ 54.
Γήλοφοι 142.
Γένη ἀνθρώπων Ζ. Φυλαί.
Γλῶσσα Γῆς 114.
Γλῶσσαι 184. 186.
Γραμμὴ Ἰσημερινὴ 21.
Γρηγοριανὸν ἡμερολ: 86 6'.
Δακτύλιος Κρόνου 61.
Δακτυλιοειδὴς ἔκλειψις 98.
Δέλτα 171.
Δεσμοὶ 37.
Διάσελα 142.
Δορυφόροι 50. 68.
Δρόσος 133.
Δύσις 7.
Ἔγκλισις 140.
Ἔγκλισις τοῦ γηΐνου ἄξονος 68.—τῆς Τροχιᾶς τῆς Σελήνης 97 —τῆς μαγνητικῆς Βελόνης 140.
Ἐκβολαὶ ποταμοῦ 171.
Ἐκκεντρότης 58.
Ἐκλειπτικὴ 58. 97.
Ἐκλείψεις Ἡλίου, Σελήνης, ὁλικαὶ, μερικαὶ, δακτυλιοειδεῖς 96—98. Χρῆσις αὐτῶν διὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ Μήκους 42.
Ἕλη 172.
Ἐνιαυτὸς 83. (ἀρχικὸς τῶν Τροπῶν) δίσεκτος 86 6'.
Ἐπίνειον Ζ. Λιμήν.
Ἐπιπεδόσφαιρα ἡ Κοσμοσφαίρια 44. 45.
Ἑρπετὰ 151.
Ἐτησίαι (ἄνεμοι) 136. 137.
Ἑστία 53. 58.
Εὔριπος 164.
Εὐρώπη 107 καὶ 108.
Ζενὶθ Ζ. Κατακόρυφον.
Ζεὺς 52. 54. δορυφόροι αὐτοῦ 56.
Ζῶα 151.
Ζωῆς ἀνθρωπίνου ὅρος 196.
Ζώδια καὶ σημεῖα αὐτῶν 62.
Ζωδιακὸς 61.
Ζῶναι 76.
Ζωόφυτα 156.
Ἠλεκτρικὴ ὕλη 139.
Ἥλιος [σχῆμα, μέγεθος, περιστροφὴ, ἀπόστασις αὐτοῦ] 51.
Ἡμέρα καὶ διάρκεια αὐτῆς 77.
Ἡμερολόγιον ἢ Καλενδάριον 86 6'.
Ἡμισφαίρια 21—23.
Ἤπειροι 103. 106.
Ἡφαίστεια [ὄρη] 148.
Ἠὼς—Βορεία 132.
Θάλασσαι 104. — Ἐξωτερικαὶ Ζ. Ὠκεανός. — Ἐσωτερικαὶ 120. παγωμέναι 119. Ζ. καὶ ὕδατα θαλάσσια.
Θαλασσοστρόβιλος 164.
Θλάσις ἡλιακ. ἀκτίνων 132.
Θρησκεῖαι 187.
Ἰδιλιανὸν ἡμερολόγιον 86 6'.
Ἶρις ἢ τόξον οὐράνιον 132.
Ἰσημερίαι 22. ἐαρινὴ 90—χειμερινὴ 73.
Ἰσημερινὸς 21. 27.
Ἰσθμὸς 104.
Ἰσλαμισμὸς 191.
Καταιγὶς 135.
Κατακόρυφον (σημεῖον) 10.
Κατάπτωσις, κατάδυσις, καταῤῥάκται 180.
Κατοίκων τῆς γῆς ἀριθμὸς 133. Ζ. καὶ Πληθυσμός.
Καυκασία φυλὴ 181.
Κεραυνὸς 139.
Κίνησις σταθμικὴ 87.
Κινήσεις ὑδάτων 151.
Κλίματα 78. προϊόντα αὐτῶν 153.
Κλιμαξ Γεωγραφικὴ 48.
Κλιτύες 171.
Κόλπος 104.
Κομῆται 50. 63.
Κοσμογραφία 1. 2.
Κρόνος 67.
Κύκλοι μέγιστοι καὶ μικροὶ 20 —Παράλληλοι 24. 25. 33

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—Τροπικοὶ ᾗ Πολικοὶ 24. — Σελήνης 97.
Κύματα 161.
Κυρτότης (τῆς γῆς) 12. 15.
Λάβα 148. 156.
Λαίλαψ 135.
Λάκκος Ζ. Λίμνη.
Λεκανοπέδιον ᾗ Λεκάνη 171.
Λεύγα 49.
Λιμὴν 104.
Λίμνη 172. Λίμναι ὀνομαζαι 177. 178.
Λυκαυγὲς 132.
Μαγνῆτις λίθος καὶ Μαγνητικὴ Ὕλη 140.
Μαλαῖοι 182.
Μάμουθος 156.
Μεσημβρινοὶ 22. 23. 24.
Μεσημβρία ᾗ Μεσημέριον 8.
Μετεωρολογία ᾗ Μετέωρα 127. 133.
Μέτρον 19.
Μέτρα ὁδοιπορικὰ 49.
Μῆκος τί; 29. 30.
Μίλλιον Γεωγραφικὸν, Ἀγγλικὸν, Ἑλληνικὸν 49.
Μοῖραι 13—Πλάτους 31—μήκους 34.
Μούσονες (ἄνεμοι) 137.
Ναδὶρ Ζ. Ἀντικόρυφον.
Νέγροι 182.
Νεῖλος, Νειλομέτριον 470.
Νέφη ἢ σύννεφα 133.
Νῆσοι 103.—ὀνομαζαι 120—126.
Ὀβελοὶ 142.
Ὀμίχλη 133.
Ὀξυγόνον 128.
Ὀπισθοπόρησις τῶν ἀπλανῶν 85—τῶν δεσμῶν 87.
Ὥρη 141. Ὡρέων σειραὶ 142 144—147—Ὕψος 149.
Ὁρίζων 10.
Ὅρμος 104.
Ὀροπέδια 141.
Ὄρυκτὰ 152.
Ὄχθη [ποταμοῦ] ἀριστερὰ ἢ δεξιὰ 171.
Πάγος ᾗ Παγετὸς 196.
Παραβολὴ 63.
Παλίρροιαι 165.
Πανσέληνος Ζ. Φάσεις.
Παράλληλοι Ζ. Κύκλοι.
Παράλληλος σφαῖρα 79.
Παρασελῆναι ᾗ παρήλιοι 132
Πάχνη 133.
Πεδιάδες 143.
Περίγειον 87.
Περιηλιότης 58.
Περίσκιοι 79.
Περιφορὰ πλανητῶν 57—τῆς γῆς 68—τῆς σελήνης 87.
Πηγαὶ—ἀέννααι διαλείπουσαι, μεταλλικαὶ, ἰαματικαὶ 170.
Πίεσμα ἢ πλατύκωμα τῆς γῆς πρὸς τοὺς πόλους 15.
Πίνακες Ζ. Χάρται.
Πλανῆται 50 — ὀνομασίαι αὐτῶν 57— Περιστροφὴ καὶ σχῆμα 54. ἀπόσασις ἀπὸ τοῦ ἡλίου 59.
Πλάτος Ζ. Μῆκος.
Πληθυσμὸς ἀνθρώπων 194—196
Πλημμυρὶς 165.
Πολοι 7.
Πολιτεύματα ᾗ εἴδη αὐτῶν 193.
Πολιτισμοῦ βαθμοὶ 197.
Ποταμοὶ 171—ὀνομαζοι τῆς Εὐρώπης 173—τῆς Ἀσίας ᾗ. 174—176.
Πρηῶνες 142.
Προβολαὶ ἐπὶ τῶν Γεωγρ. Πινάκων 45.
Προϊόντα τῆς γῆς 151.
Πορθμὸς ᾗ πόρος 114.
Πυξὶς (ναυτικὴ) 140.
Ῥηχὰ 104.
Ῥεύματα (Πολικὸν καὶ τροπικὸν) 162.
Ῥευστὰ ἀερόμορφα 138.
Ῥυάκιον 171.
Σαβάναι Ζ. Στέπαι.
Σαμιέλος 135.
Σειραὶ ὀρέων Ζ. Ὄρη.
Σεισμοὶ 148.
Σελήνη· περιφορὰ συνοδικὴ ᾗ περιοδικὴ 87. 88. Ζ. ᾗ Φάσεις.
Σημεῖα ἀρχικὰ 8. τοῦ Ζωδιακοῦ 62 ᾗ Ζώδια 86—μεριστικὰ 171.
Σπιλάδες 113.
Στάδιον Ἑλληνικὸν ᾗ Ῥωμαϊκὸν μίλλιον 49.
Στέπαι 143.
Στόμα ποταμοῦ 171.
Στρωμάτων γηίνων εἴδη 154
Συμβολὴ ποταμῶν 171.
Σύρτεις 103.
Σύστημα Πτολεμαίου ᾗ Κοπερνίκου 6.
Σφαῖρα 17—θέσεις αὐτῆς 79
Σφαῖραι τεχνηταὶ 44—Οὐρίναι 139.
Σφαιροειδὲς τῆς γῆς 17
Σώματα ὀργανικὰ 150.
Ταρταρικὴ φυλὴ 182.
Ταχύτης φωτὸς 66.
Τεταρτημόριον κύκλου 36.
Τρόποι δι' ὧν προσδιορίζεται τὸ μῆκος ᾗ πλάτος 35.
Τροπαὶ θεριναὶ 70—χειμεριναὶ 74.
Τροχιὰ πλανητῶν 58. 60.
Ὕδωρ 157. ὁμοσάθμισις τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ὕδατος 158
Ὕδατα θαλάσσια· χαρακτηριστικὰ αὐτῶν 159. θερμοκρασία 161 — κινήσεις 161.
Ὕδατα τῆς στερεᾶς 169 Ζ. ᾗ ποταμοί.
Ὑδρογόνον 128.
Ὑπερβολὴ 63.
Ὕραλοι 103.
Ὕψος ὀρέων 149.—Ἀτμοσφαίρας 130.
Φάσεις σελήνης 89— ὄγδοον· τέταρτον 94—93.
Φυλαὶ ἀνθρώπων 181. 182.
Φυτὰ 151.
Φῶς Ζωδιακὸν 132.
Φωσφορισμὸς θαλάσσης 168
Χάλαζα 133
Χάμψιν 135.
Χάρται ἢ πίνακες 44. Γενικοὶ, μερικοὶ, χωρογραφικοὶ, ναυτικοὶ, ὑδρογραφικοὶ 45—49.
Χειμὼν Ζ. Ὧραι τοῦ ἔτους.
Χερσόννησος 104.
Χιλιάμετρον 49.
Χιὼν 133. ὄρια χιόνος 131. χιόνος στεφάναι 149.
Χρόνος ἀληθὴς—μέσος 82.
Ψύχος ὀρέων 141.
Ὠκεανία 113.
Ὠκεανὸς 119.
Ὠοτόκα (ζῶα) 151.
Ὧραι τοῦ ἔτους 68—74. Διάρκεια αὐτῶν 80.
Ὡρολογίων ἐφευρεταὶ 36.
Ὡροφυλάκιον 39.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΙΝΑΞ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΕΔΑΦΙΑ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.—ΕΙΣΑΓΩΓΗ. Περὶ Γεωγραφίας ᾗ διαιρέσεως αὐτῆς 1.

ΒΙΒΛ. ΠΡΩΤΟΝ. Κοσμογραφία.

ΚΕΦ. Α'. σελ. 3. Περὶ τῆς Γῆς θεωρουμένης καθ' ἑαυτὴν §. Α'. Σχῆμα ᾗ μέγεθος τῆς Γῆς ἐδάφ. 7.

§. Β'. Κύκλοι ἀγόμενοι ἐπὶ τῆς Σφαίρας 20.

§. Γ' Μῆκος καὶ πλάτος 26.

§. Δ'. Τρόποι δι' ὧν προσδιορίζονται τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος 38.

§. Ε'. Σφαῖραι καὶ Χάρται 44. μέτρα ὁδοιπορικὰ 49.

§. ς'. Περὶ τῆς τῶν Γεωγραφικῶν Πινάκων χρήσεως 49 δις.

ΚΕΦ. Β'. σελ. 17. Περὶ τῆς Γῆς θεωρουμένης κατὰ τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὰ οὐράνια σώματα 50.

§. Α'. Περὶ τοῦ Ἡλίου 51.

§. Β'. Ὀνομασίαι τῶν κυρίως λεγομένων πλανητῶν 52. — Περιστροφὴ ᾗ σχῆμα αὐτῶν 54.—Ἀποσάσεις τῶν πλανητῶν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου 59.

§. Γ'. Περὶ τῶν Κομητῶν 63.

§. Δ'. Περὶ τῶν Δορυφόρων 64.

§. Ε'. Περιφορὰ τῆς Γῆς περὶ τὸν Ἥλιον. Ὧραι τοῦ ἔτους 68.—Διάρκεια τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους 80.

§. ς'. Περὶ τῆς Σελήνης ᾗ τῶν κινήσεων αὐτῆς 87.—Ἐκλείψεις 96.

§. Ζ'. Περὶ Ἀπλανῶν ἀστέρων καὶ περὶ ἐκτάσεως τοῦ Παντὸς 99.

ΒΙΒΛ. Β'. Γεωγραφία Φυσικὴ σελ. 41.

ΚΕΦ. Α'. Γενικὴ διαίρεσις τῆς Γηΐνου ἐπιφανείας 102.

§. Α'. Ἤπειροι ᾗ διαίρεσις αὐτῶν εἰς ἐπικρατείας 106. Ἀκρωτήρια 115.

§. Β'. Περὶ Θαλασσῶν ᾗ νήσων 119.

ΚΕΦ. Β'. σελ. 47. Περὶ τῆς Ἀτμοσφαίρας 127. Ἀὴρ 128. Ἀτμοὶ 133. Ἄνεμοι 135. Ῥευστὰ Ἀερόμορφα 138.

ΚΕΦ. Γ'. σελ. 53. Διάταξις τῶν στερεῶν τῆς Γῆς 141. Σειραὶ ὀρέων 144. Ἠφαίστεια 148. Προϊόντα 150.

ΚΕΦ. Δ'. σελ. 58. Περὶ τῶν ὑδάτων 157. Ὕδατα θαλ. 159. Κινήσεις αὐτῶν 161.

ΚΕΦ. Ε'. σελ. 62. Ὕδατα τῆς ξηρᾶς 169. Περὶ ποταμῶν ᾗ λιμνῶν 172—179.

ΜΕΡΟΣ Β'. Γεωγραφία Πολιτικὴ σελ. 66.

Γνώσεις συνοπτικαί. Φυλαὶ τοῦ ἀνθρωπίνου Γένους 181—Ἰλῶσσαι 184—Θρησκεῖαι 187.—Πολιτεύματα 193 — Πληθυσμὸς 194—Βαθμοὶ πολιτισμοῦ 197.

ΒΙΒΛ. Α'. Γεωγραφία Ἀρχαία σελ. 72.

ΚΕΦ. Α'. Περὶ τῆς Ἀσίας σελ. 73.

§. Α'. Μικρὰ Ἀσία 203—Ἀρκτ. χῶραι. Βιθυνία, Παφλαγονία, Πόντος 205—207.

Χῶραι Δυτικαί. Τρωὰς, Μυσία, Αἰολὶς, Ἰωνία, Δωρὶς ᾗ Νῆσοι 208—214.

—Αἱ εἰς τὸ κέντρον, Λυδία, Φρυγία, Λυκαονία, Γαλλογραικία, Καππαδοκία 215—217.

—Μεσημβριναί· Καρία, Λυκία, Παμφυλία, Πισιδία, Κιλικία, Κύπρος, Ἀρμενία, Κολχὶς 219—224.

§. Β'. Χῶραι πρὸς Δυσμὰς τοῦ Τίγριος—Συρία, Φοινίκη, Παλαιστίνη, Μεσοποταμία, Ἀσσυρία, Βαβυλωνία 225—230.

§. Γ'. Χῶραι πρὸς Ἀν: τοῦ Τίγριος.—Μηδία, Περσία, Σκυθία, Σηρικὴ, Ἰνδικὴ ᾗ Ἀραβία 231—235.

ΚΕΦ. Β'. Ἀρκτικὴ ᾗ Λιβύη σελ. 83.

Αἴγυπτος 238—241. Αἰθιοπία. 242.—Μαρμαρικὴ 243—Αὐάσεις ᾗ Ἄμμωνος ἱερὸν 244—Κυρηναϊκὴ ᾗ Συρτικὴ 245, 246—Καρχηδονίων χώρα 247 ᾗ Νομαδικὴ 248—Μαρουσία 249.

ΚΕΦ. Γ'. Εὐρώπη σελ. 86.

§. Α'. Ἑλλὰς· Πελοπόννησος ᾗ αἱ χῶραι αὐτῆς 251—257. Ἰδίως Ἑλλὰς ᾗ χῶραι αὐτῆς 258—266.— Θεσσαλία 268—272. Ἤπειρος 273—Ἰλλυρία 274.—Μακεδονία 275—Ἑλληνικαὶ νῆσοι 276—280 ᾗ 267—Θρᾴκη 281—Μοισία ἄνω ᾗ κάτω 282.

§. Β'. Ἰταλία 283. Ἀρκτῷαι χῶραι αὐτῆς. Μεσαῖαι ᾗ Μεσημβριναὶ 284—302. Νῆσοι τῆς Ἰταλίας 303—307.

§. Γ'. Γαλατία καὶ ἐπαρχίαι αὐτῆς 284 ᾗ 308—314.

§. Δ'. Ἱσπανία ᾗ Ἰβηρία ᾗ Κελτιβηρία 315—. Ἐπαρχίαι αὐτῆς· Ταρρακονησία, Βαιτικὴ ᾗ Λυσιτανία 316—318.

§. Ε'. Βρεταννία, Γερμανία. αἱ πρὸς Ἀν: ᾗ Ἀρκτ. χῶραι.— Βρετανία 319—Ἰρλανδία ᾗ Ἰβέρνια 321 — Γερμανία 322—Βατανοὶ 323 — Κιμβρικὴ Χερσόννησος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

324—Ῥαιτία. Νωρικόν· Παννονία. Δακία 325—Σαρματία 326.
ΒΙΒΛ. Β'. Γεωγραφία Νεωτέρα σελ. 116.
ΚΕΦ. Α'. Εὐρώπη.—Θέσις χ ὅρια αὐτῆς χ. κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα, πολιτεύματα, προϊόντα 328.
§. Α'. Ἀρκτῷαι Χῶραι σελ. 120 — Βασίλειον Ἡνωμένον τῆς Μεγάλης Βρεταννίας· (Ἀγγλία, Σκωτία, Ἰρλανδία) 329 —337. Μικραὶ νῆσοι αὐτῆς 338—340.
Βασίλειον Δανιμαρκίας 341—344.
Σουηκίας (Σουηδίας) χ Νορβηγίας 345 —348.
Ῥωσσία ἡ Εὐρωπαϊκὴ 349—352.—Πολωνία 353.
§. Β'. Αἱ ἐν τῷ Μέσῳ Χῶραι σελ. 138.
Γαλλία 334—363—Κόρσικα νῆσος 364 —Κάτω Χῶραι 369.
—Βασίλεια Βελγίου 366 χ Ὁλλανδίας 368—369.
Ἡ Γερμανία σελ. 146 καὶ τὰ διάφορα κράτη αὐτῆς σελ 148.
Γερμανικὰ βασίλεια τῆς Βυρτεμβεργίας 372—τῆς Βαυαρίας—373—τῆς Σαξωνίας 381—τῆς Ἀνοβερίας 381 6'. τῆς Πρωσσίας 385—Αὐστριακὴ Αὐτοκρατορία 388—393.
Ἡ Ἑλουητία 394.
§. Γ'. Μεσημβριναὶ Χῶραι σελ 168 —Ἰβηρικὴ Χερσόννησος—Ἰταλικὴ—Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία.
Βασίλειον τῆς Ἱσπανίας 399—403 τῆς Πορτογαλλίας 404.
Ἰταλία σελ. 171.—Σαρδινικὸν βασίλειον 406 — Τὸ Λομβαρδοβενετικὸν 407 — Δουκάτον Πάρμας 408—Μέγα Δουκάτον τῆς Τοσκάνης 410 χ τῆς Λούκας.—Ἡ Παπικὴ Ἐπικράτεια 411— Τὸ Βασίλειον τῆς Νεαπόλεως 412. Νῆσοι παρακείμεναι 414.
Τουρκία Εὐρωπαϊκὴ 479.
Τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος 417.—Ἰόνιον Κράτος 420.
ΚΕΦ. Β'. Ἀσία. σελ. 209. Ὅρια αὐτῆς, ἔκτασις, διαίρεσις, ὄρη, θάλασσαι, λίμναι, ποταμοί, προϊόντα, κάτοικοι, θρησκεία, πολιτεύματα 421 χ 422.
§. Α'. Χῶραι Βόρειαι σελ. 210. Ἀσιατικὴ Ῥωσσία 413.
§. Β'. Χῶραι Δυτικαὶ σελ. 213— Τουρκία Ἀσιατ. χ ὑποδιαίρεσις αὐτῆς 426—432 —Νῆσοι τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας 433.
§. Γ'. Χῶραι πρὸς Μεσημβρ. σελ. 217. —Ἡ Ἀραβία 434— Ἡ Περσία 436—Βελουχιστανὴ χ Ἀφγανιστανὴ 438—Ἡ Ἰνδικὴ ἡ ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου 439 καὶ ὑποδιαίρεσις αὐτῆς 440—Ἀγγλικαὶ κατακτήσεις χ ὑποτελὴς κράτη εἰς αὐτὰς 441—Αἱ τῶν ἄλλων Εὐρωπαίων κατακτήσεις 442— Ἀνεξάρτητα κράτη 443 —Ἰνδία ἡ πέραν τοῦ Γάγγου ἡ Ἰνδοσινικὴ σελ. 233—Βασίλεια περιεχόμενα εἰς αὐτὴν 447—451.
§. Δ'. Αἱ ἐν τῷ Μέσῳ Χῶραι σελ. 206. Σινικὴ Αὐτοκρατορία 452—456. Ἡ Μεγάλη ἡ Σινικὴ Ταρταρία σελ. 238. Α'. Μαντσιουρία. Β' Μογγολία. Γ'. Μικρὰ Βουχαρία 457—Ὑποτελὴ κράτη εἰς τὴν Σινικὴν Αὐτοκρατορίαν σελ. 240 — Ἡ Θιβετία 458 —Ἡ Βιρμανία 459—Ἡ Κορέα 460—Ταρταρία ἀνεξάρτητος 461.
§. Ε' Χῶραι Ἀνατολικαὶ σελ. 243— Ἰαπονικαὶ Νῆσοι 462.
ΚΕΦ. Γ'. Ἀφρικὴ σελ. 244.—Ὅρια, ἔκτασις χ πληθ. αὐτῆς, προϊόντα, κάτοικοι, θρησκεία αὐτῶν καὶ πολιτεύματα 464 —467.
§ Α'. Χῶραι Ἀνατολικαὶ χ Βόρειαι σελ. 246.—Ἡ Αἴγυπτος 468—Ἡ Νουβία 469—Ἡ Ἀβυσσινία 470—Παραλία Ἀδὲλου καὶ Ἀϊάνου 471—Ἔρημος Λιβυκὴ 472 — Ἡ παραλία τῆς Βαρβαρίας 209 —Ἐπικράτεια τῆς Τριπόλεως 475 — Τῆς Τύνιδος 476—Τῆς Ἀλγερίας 477 —Αὐτοκρατορία τοῦ Μαρόκκ 478—Ἡ Σαχάρα ἔρημος 479 — Ἡ Σενεγαμβία 480—Ἡ Νιγριτία ἡ Σουδὰν 481—Ἡ ἄνω ἡ Βορεία Γουϊνέα (ἀκταὶ τῶν κόκκων, τῶν ὀδόντων, τοῦ χρυσοῦ) 482.
§. Β'. Χῶραι Μεσημβριναὶ σελ. 262. ά) ἐπὶ τῆς Μ-Δ: παραλίας· Μεσημβρινὴ ἡ Κάτω Γϊϋνέα (κράτη τοῦ Λοάγκε, Κόγγου, Ἀγγόλας, Ἰεγγυέλας) 484—486—Χώρα τῶν Ὁττεντότων 487— Ἀποικία τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου ἡ Καπανδία 488.—β') Χῶραι ἐπὶ τῆς Ν-Ἀν: παραλίας σελ. 265. Α'. Καφρερία. Β'. Παραλία Σένας καὶ Σοφάλης. Γ'. Παραλία τῆς Μοζαμβικῆς. Δ'. Ζαγγουεβαρία· 489.
§. Γ'. Μεσόγειοι Χῶραι ἄγνωστοι σελ. 268
§. Δ'. Νῆσοι τῆς Ἀφρικῆς σελ. 249.—Α'. Αἱ εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν· Μαδαγασκάρη 493—Κομόραι, Ἀμιράνται, Μαγαὶ 494—Νῆσος τῆς Φράνσας ἡ Βουρβόνη 495 — Β'. αἱ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν. Ἁγία Ἑλένη· αἱ νῆσοι τῶν Πριγκίπων, τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου 496 χ 497—Αἱ Καναρίαι χ αἱ Ἄσοραι 498 χ 499.
ΚΕΦ. Δ'. Ἀμερικὴ σελ 271. Ἔκτασις, ὅρια, κάτοικοι, ποτ. κόλποι χ. προϊόντα· 500—502.
§. Α'. Ἀμερικὴ Βορεία σελ. 273. Ὅρη αὐτῆς χ ὅρια χ διαίρεσις· 502 καὶ 503 —Ῥωσσικὴ Ἀμερικὴ 504—Νῆσοι 505

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—Ἡ Μεξικανικὴ ὁμοσπονδία (ἡ Καλιφορνία, τὸ Μεξικόν, ἡ Γουατεμάνη) 507—508—Ἡ Τεξικὴ 509—Ὁμοσπονδία τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς ἡ Γουατεμαλία 510—Ὁμόσπονδοι ἐπικράτειαι Ἀγγλομερικανικαὶ 514—517—Νέα Βρετανία ἢ Βρετανικὴ Ἀμερική· Καναδᾶς, Νέα Βρουνσβίκη, Ἀκαδία, Νῆσοι, Λαβραδορὶς) 518—521—Ἡ Γροελλανδία 522.

§. Β'. Ἀμερικὴ Μεσημβρινὴ σελ. 287—ὄρη αὐτῆς, ποταμοί, κάτοικοι 524—Ἡ Κολομβία (Βενεζουέλα, Νέα Γρενάτα, δημοκρ. τοῦ Κυίτου) 525—528.—Περουϊάνη 529—Κάτω Περοῦ 530—Ἄνω Περοῦ ἢ Βολιβία 531—Ἡ Χιλὴ 532—Ἐπικράτειαι τοῦ Πλάτα 533—Λαπλατία 534—Ἡ Οὐρουγγουάη 535—Ἡ Παραγγουάη 536—Ἡ Παταγονία 538—Ἡ Βρασιλία 540—Αἱ Γουϊάναι 541.

§. Γ'. Αἱ εἰς τὸν Μεξικανικὸν Κόλπον νῆσοι σελ. 301. Ἀντίλλαι ἢ Δυτικαὶ Ἰνδίαι 542—Μεγάλαι Ἀντίλλαι 543—Μικραὶ Ἀντίλλαι 546—548.

—Ἀνταρκτικαὶ Χῶραι σελ. 305—Αἱ εἰς τὸν Ἀνταρκτικὸν Παγωμένον Ὠκεανὸν νῆσοι καὶ χῶραι 549.

ΚΕΦ. Ε'. Ὠκεανία ὅρια, ἔκτασις ἢ διαίρεσις σελ. 306.

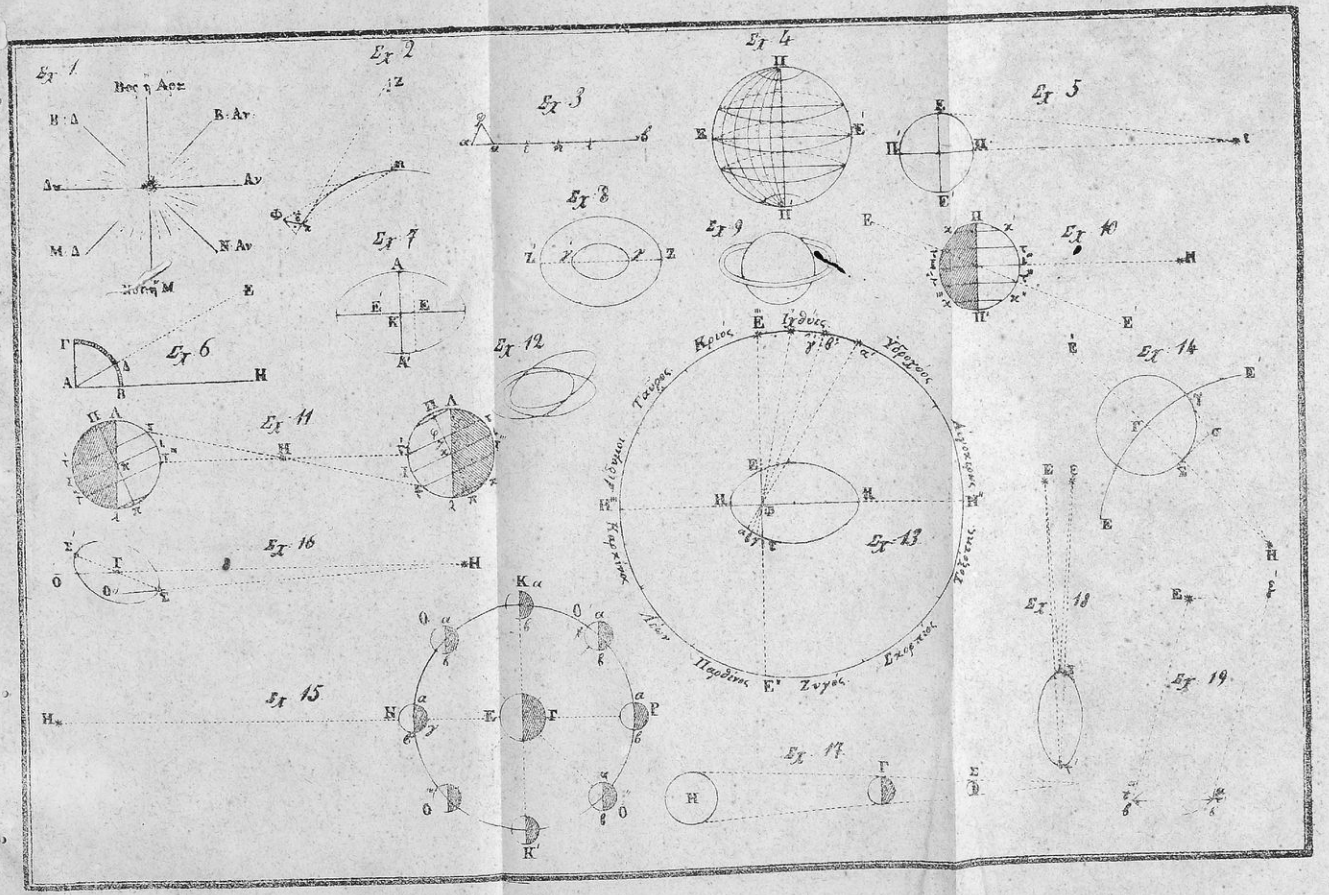
§. Α'. Νοτασία, Νῆσοι τῆς Σόνδας τρεῖς (Σομάτρα, Ἰαύα, Βόρνεος) 551—553—Αἱ Μολοῦκαι 554—Αἱ Φιλιππίναι 555.

§. Β' Αὐστραλία σελ. 300—Ἡ νέα Ὁλλανδία καὶ Τασμανία 557—Νέα Γουϊνέα—Νέα Βρετανία—Νέα Ἰρλανδία 558—Ἀρχιπελ. τοῦ Σαλομῶντος, Νέαι Ἑβρίδες. Νέα Καληδονία, Νέα Ζεελανδία 559.

§. Γ'. Πολυνησία σελ. 313—Αἱ νῆσοι τοῦ Μαγελάνου, αἱ Παλάαι, αἱ νέαι Φιλιππίναι, τὸ Ἀρχιπέλαγος τῶν Μιλγραυῶν, τῶν Ἀαρόνων, τῶν Σανδουίχων 561—Αἱ Μαρκησίαι καὶ Μενδάναι Τὸ κινδυνῶδες Ἀρχιπέλαγος. Αἱ νῆσοι τῆς Ἑταιρίας. Τὸ Ἀρχιπέλαγος τῶν Θαλασσοπλόων—Αἱ φιλικαὶ νῆσοι—Αἱ Οὐήτιαι καὶ ἡ τοῦ Πάσχα 562—Νῆσοι Βρουκτόναι, αἱ Μακουάριαι, ἢ ἡ τῶν Ἀντιπέδων—Γῆ Βικτορία, Σαβρίνα, Κλαρία κλ. 563—Κάτοικοι ἢ βαθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν 564 εἰς σελ. 316.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εχ 1
Εχ 2
Εχ 3
Εχ 4
Εχ 5
Εχ 6
Εχ 7
Εχ 8
Εχ 9
Εχ 10
Εχ 11
Εχ 12
Εχ 13
Εχ 14
Εχ 15
Εχ 16
Εχ 17
Εχ 18
Εχ 19
Κριός
Ταύρος
Δίδυμοι
Καρκίνος
Λέων
Παρθένος
Ζυγός
Σκορπίος
Τοξότης
Αιγόκερως
Υδροχόος
Ιχθύες

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής